

Α. Δ. ΔΕΛΗΜΠΑΣΗ

Η ΑΙΡΕΣΙΣ ΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΣΜΟΥ

**Η ΕΝ ΧΡΙΣΤΩ, ΣΩΤΗΡΙΑ, ΑΙ ΑΙΡΕΣΕΙΣ
ΚΑΙ Η ΠΑΝΑΙΡΕΣΙΣ ΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΣΜΟΥ**

«Τὸ ἔσχατον πτώμα ἐστὶ ψυχῆς»

ΑΘΗΝΑΙ 1972

ΒΡΑΧΥΓΡΑΦΙΑΙ

PG = Πατρολογία Migne.

ΒΕΠΕΣ = «Βιβλιοθήκη Ἑλλήνων Πατέρων καὶ Ἐκκλησιαστικῶν Συγγραφέων».

ΘΗΕ = Ὁρησκειτικὴ καὶ Ἠθικὴ Ἐγκυκλοπαιδεΐα.

Σ η μ. Αἱ σημειούμεναι διὰ * παραπομπαὶ ἀναφέρονται εἰς ἀμφιβαλλόμενα ἔργα.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Θέμα τοῦ παρόντος βιβλίου εἶναι ὁ Οἰκουμενισμός. Ὁ Οἰκουμενισμός ἐμφανίζεται παρὰ τῶν ὑποστηρικτῶν του ὡς νέα κίνησις σχέσεων μεταξὺ τῶν χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν καὶ αἱρέσεων, ἡ ὁποία βασιίζεται ἐπὶ τῆς ἀγάπης καὶ σκοπεύει τὴν εἰρήνην καὶ ἐνότητα τοῦ λεγομένου χριστιανικοῦ κόσμου. Ἡ οἰκουμενιστικὴ ἢ οἰκουμενικὴ αὕτη κίνησις κρίνεται παρὰ τῶν πολλῶν διαφόρως. Ἄλλοι τὴν θεωροῦν καλὴν καὶ θεάρεστον, ἄλλοι τὴν βλέπουν ὡς τὸν ἀποτελεσματικώτερον τρόπον ἐνώσεως τῶν «Χριστιανῶν», ὁ ὁποῖος ἐπιβάλλεται σήμερον ἐκ τῆς ἀνάγκης τῶν πραγμάτων καὶ ἕτεροι τὴν ἐκλαμβάνουν ὡς εὐφυῆ ἐλιγμὸν ἐκκλησιαστικῆς πολιτικῆς τῶν Ὁρθοδόξων πρὸς τοὺς ἑτεροδόξους. Ὡς πρὸς τοὺς Ὁρθοδόξους, πλεῖστοι ἐκ τῶν ἀσπαζομένων τὰς ἀπόψεις ταύτας συντάσσονται ἐμφανῶς μετὰ τοῦ Οἰκουμενισμοῦ, μετέχουν ἐνεργῶς τῆς παγκοσμίου αὐτοῦ κινήσεως καὶ ἀναπτύσσουν πολλὰκις ἔντονον οἰκουμενιστικὴν δρασίαν. Οἱ ὑπόλοιποι, ἢ ἐπαινοῦν τοὺς πρώτους καὶ ἐπικροτοῦν τὰς πράξεις των, ἢ τοὺς ἀνέχονται συγκатаβατικῶς. Ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω, τὸ σύνολον σχεδὸν τῶν Ὁρθοδόξων ἀντικρούζουν τὴν οἰκουμενιστικὴν κίνησιν μετὰ τῆς ἐπιβαλλομένης ἐπιφυλάξεως, δηλαδὴ, ἐκείνης, τὴν ὁποίαν ἐδιδάχθησαν παρὰ τῶν Πατέρων των νὰ τηροῦν ἔναντι παντὸς καινοφανοῦς καὶ ἀκρίτου εἰσέτι.

Ὁ γράφων πιστεύει, ὅτι ὁ ἀναγνώστης θὰ ἀντιληφθῆ, διὰ τῶν ἐκτιθεμένων εἰς τὰς σελίδας, αἱ ὁποῖαι ἀκολουθοῦν, τὴν ἀλήθειαν περὶ τοῦ Οἰκουμενισμοῦ. Ἡ οἰκουμενιστικὴ κίνησις οὔτε ἐπὶ τῆς ἀγάπης βασιίζεται, οὔτε τὴν ἐνότητα καὶ εἰρήνην δύναται νὰ φέρῃ, ὡς ἰσχυρίζονται οἱ Οἰκουμενισταί, ἀλλὰ ἀπατᾷ τὴν οἰκουμένην, ὅπως καὶ πᾶσα αἵρεσις. Ὁ Οἰκουμενισμός εἶναι αἵρεσις καὶ δὴ ἡ μεγίστη αἵρεσις τῶν αἰώνων, ὁ ὑπουλότερος ἀντίπαλος τῶν κατὰ τόπους Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν καὶ ὁ πλέον ἐπικίνδυνος ἐχθρὸς τῆς ἐν Χριστῷ σωτηρίας τοῦ ἀνθρώπου. Ὁ ἐχθρὸς οὗτος ὑποκρίνεται πανούργως τὸν σωτήρα τοῦ Χριστιανισμοῦ, προσποιεῖται τὴν ἡμερον καὶ γλυκεῖαν φωνὴν τοῦ Ἁγίου τοῦ ἐσφαγμένου ὑπὲρ τῶν ἀνθρώπων, καί, ὡς ὁ ἀρχαῖος ἀνθρωποκτόνος ὄφις τοῦ παραδείσου, δηλητηριάζει πρὸς θάνατον τοὺς χωλαίνοντας περὶ τὴν πίστιν. Ὁδηγεῖ, δηλαδὴ, εἰς τὸ ψεῦδος καὶ τὴν αἰωνίαν ἀπώλειαν ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι δὲν ἴστανται καλῶς ἐπὶ τῆς στερεᾶς πέτρας τῆς ὀρθοδόξου πίστεως πρὸς τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, ἀλλὰ ἐκκλίνουν ἀπ' αὐτῆς. Τοιοῦτοι εἶναι, δ-

σοι περιφέρονται ἀδεῶς ἐπὶ τῆς ἄμμου τῶν αἵρετικῶν ψευδοδιδασκαλιῶν καὶ τῶν λοιπῶν πεπλανημένων ἀνθρωπίνων ἐπινοιῶν.

Ὁ ἀντιαιρετικὸς ἀγὼν ἀποτελεῖ ἐκκλησιαστικὴν παράδοσιν ἀναγομένην εἰς τοὺς Ἀποστόλους τοῦ Κυρίου. Ἀπὸ τῆς ἀποστολικῆς ἐποχῆς ἡ Ἐκκλησία πολεμεῖ πάντοτε ἐναντίον τῶν ἐκάστοτε ἀναφαινομένων αἱρέσεων, ὁ δὲ ἀντιαιρετικὸς πόλεμος εἶναι διὰ τὴν Ἐκκλησίαν ὄρος ὑπάρξεώς της ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ. Μεταξὺ Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ αἱρέσεων εἶναι ἀδύνατος οἰοσδήποτε συμβιβασμός, ὅπως εἶναι ἀδιανόητος ἡ κοινωνία τοῦ φωτὸς πρὸς τὸ σκότος. Ἡ πρέπουσα στάσις ἐκάστου Ὁρθοδόξου Χριστιανοῦ πρὸς πᾶσαν αἵρεσιν εἶναι μόνον ἡ μάχη κατ' αὐτῆς μέχρις ἀφανισμοῦ της. Ἐπειδὴ ὁ Οἰκουμενισμὸς εἶναι αἵρεσις, ὁ κατ' αὐτοῦ πόλεμος ἀποτελεῖ ἐπιβεβλημένον καθήκον διὰ τὸν Ὁρθόδοξον Χριστιανόν, καὶ δεόν νὰ ἀντιμετωπισθῇ διὰ ἀντιαιρετικῆς ἀγῶνος ἀναλόγου πρὸς τὸ μέγεθος τῆς ἐπιθέσεως τῆς αἱρέσεως ταύτης κατὰ τῆς Ὁρθοδοξίας. Τὴν ἀνάγκην ἀναλήψεως καὶ διεξαγωγῆς τοῦ ἀντιαιρετικῆς τούτου ἀγῶνος ἐναντίον τοῦ Οἰκουμενισμοῦ παρὰ πάντων τῶν Ὁρθοδόξων Χριστιανῶν ἀποσκοποῦν νὰ τονίσουν καὶ τὰ ἀναγραφόμενα εἰς τὴν παροῦσαν συγγραφὴν.

Τὸ ἀνὰ χεῖρας βιβλίον διαιρεῖται εἰς τέσσαρα κεφάλαια. Εἰς τὸ πρῶτον κεφάλαιον γίνεται λόγος περὶ τῆς ἐν Χριστῷ σωτηρίας ἡμῶν, εἰς τὸ δεύτερον περὶ τῶν αἱρέσεων ὡς ἐχθρῶν τῆς ἐν Χριστῷ σωτηρίας τοῦ ἀνθρώπου, εἰς τὸ τρίτον περὶ τῆς σημερινῆς αἱρέσεως τοῦ Οἰκουμενισμοῦ, εἰς δὲ τὸ τέταρτον περὶ τῆς παρεκκλίσεως τῆς νεωτέρας Θεολογίας. Τὸ θέμα τῆς ἐν Χριστῷ σωτηρίας ἡμῶν θίγεται συντόμως καὶ ὡς ἡμεῖς οἱ Ὁρθόδοξοι τὸ πιστεύομεν καὶ τὸ ζῶμεν ἐντὸς τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας τοῦ Κυρίου. Τὸ ζήτημα τῶν αἱρέσεων ὡς ἐχθρῶν τῆς ἐν Χριστῷ σωτηρίας τοῦ ἀνθρώπου ἀναπτύσσεται διὰ συνοπτικῆς ἀναδρομῆς εἰς τὸ ἀντιχριστιανικὸν ἔργον τῶν αἱρέσεων, ἀπὸ τῆς ἐμφανίσεως τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας μέχρι σήμερον. Ἡ δὲ ὑπόθεσις τῆς αἱρέσεως τοῦ Οἰκουμενισμοῦ ἐκτίθεται εἰς δύο τμήματα. Εἰς μὲν τὸ πρῶτον τμῆμα ἐξετάζονται ἡ ἐμφάνισις καὶ ἀνάπτυξις αὐτῆς ἐντὸς τοῦ κόσμου τῶν αἵρετικῶν, εἰς δὲ τὸ δεύτερον ἀναγράφεται ἡ ὀλεθρία στάσις πολλῶν Ὁρθοδόξων ἐναντι τῆς οἰκουμενιστικῆς κινήσεως. Τέλος, ἡ παρέκκλισις τῆς νεωτέρας Θεολογίας ἐν τῇ Ὁρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ ἀναφέρεται ὡς τὸ μέγιστον τῶν αἰτίων, λόγῳ τῶν ὁποίων πολλοὶ Ὁρθόδοξοι ἀνέχονται τὴν αἵρεσιν τοῦ Οἰκουμενισμοῦ, ἢ συμμαχοῦν μετ' αὐτῆς, καθιστάμενοι οὕτω θλιβερά, ἀλλὰ καὶ ἐπικίνδυνα ἐνεργούμενά του.

Ἡ ἀνάπτυξις τοῦ παρόντος βιβλίου εἰς τὰ ὡς ἄνω τέσσαρα κεφάλαια ἐκρίθη ἀπαραίτητος, διὰ νὰ κατανοηθῇ ὁ Οἰκουμενισμὸς ὡς αἵρεσις. Τὰ ἀναγραφόμενα εἰς τὸ πρῶτον κεφάλαιον συντελοῦν εἰς τὸ νὰ γίνῃ ἀντιληπτὴ ἡ σοβαρότης τοῦ κινδύνου ἐκ τῶν αἱρέσεων, περὶ τοῦ ὁποίου γίνεται λόγος εἰς τὸ δεύτερον κεφάλαιον. Ἡ γνῶσις τῶν ἐκτιθεμένων εἰς τὸ δεύτερον κεφάλαιον εἶναι ἀναγκαία, διὰ νὰ διακριθῶσιν τὰ γνωρίσματα τοῦ Οἰκουμε-

νισμού, λόγω τῶν ὁποίων οὗτος χαρακτηρίζεται ὡς αἵρεσις εἰς τὸ τρίτον κεφάλαιον. Τὰ δὲ γραφόμενα εἰς τὸ τέταρτον κεφάλαιον βοηθοῦν, ἀφ' ἑνὸς μὲν νὰ γίνῃ ἡ διάγνωσις τῶν αἰτίων, ἔνεκα τῶν ὁποίων πλεῖστοι Ὁρθόδοξοι κληρικοὶ καὶ λαϊκοὶ θεολόγοι παρεσύρθησαν ὑπὸ τοῦ Οἰκουμεισμοῦ, ἀφ' ἑτέρου δὲ νὰ εὐρεθῇ ὁ ὀρθὸς τρόπος θεραπείας τοῦ μεγάλου τούτου κακοῦ.

Πρὸς ἐνημέρωσιν τοῦ ἀναγνώστου, σημειοῦμεν ὅτι, ἐκ τῶν παραπομπῶν, αἱ ἀναφερόμεναι εἰς τὴν Ἁγίαν Γραφήν καὶ τὰ ἔργα τῶν ἁγίων Πατέρων τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας τίθενται κάτωθεν τοῦ κειμένου ἐκάστης σελίδος, αἱ δὲ λοιπαὶ παραπομπαὶ ἀναγράφονται εἰς τὸ τέλος τοῦ βιβλίου. Καὶ διὰ μὲν τὰς τελευταίας χρησιμοποιοῦνται οἱ ἀραβικοὶ ἀριθμοὶ ἐντὸς παρενθέσεων, διὰ δὲ τὰς πρώτας οἱ αὐτοὶ ἀριθμοὶ ἄνευ παρενθέσεων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄.

Η ΕΝ ΧΡΙΣΤΩ ΣΩΤΗΡΙΑ ΗΜΩΝ

1. Η ΕΝ ΑΔΑΜ ΠΤΩΣΙΣ

Ὁ παρὼν θίος «κόπος καὶ πόνος». Ποῖον εἶναι τὸ ἴδιον γνώρισμα τοῦ παρόντος θίου τοῦ ἀνθρώπου; Ὁ ἅγιος πατήρ τῆς Ἐκκλησίας Μ. Βασίλειος λέγει, ὅτι «οὐδενὸς ἀνθρώπων ὁ θίος διόλου μακάριος»¹. Δι' οὐδένα ἄνθρωπον εἶναι ἐντελῶς μακαρία ἡ ἐπίγειος ζωὴ. Ὅχι δὲ μόνον τοῦτο, ἀλλὰ ἡ πρόσκαιρος αὕτη ζωὴ τυγχάνει καὶ πλήρης θλίψεων καὶ δεινῶν, ἢ πένθους καὶ ὀδυρμῶν. «Πένθους γὰρ ἀληθῶς, πένθους καὶ ὀδυρμῶν ὁ παρὼν ἅπας καιρὸς»², διδάσκει ὁ ἱερός Χρυσόστομος. Ἐπὶ τῆς ἀληθείας ταύτης ὁμιλῶν καὶ ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Νύσσης ἐρωτᾷ: Ποῖον ἐκ τῶν κακῶν τοῦ θίου δύναται νὰ ἀναφέρῃ τις πρῶτον τῶν ἄλλων; Διότι «πάντα ὁμοτίμως ἔχει πρὸς ἄλληλα, πάντα προτερεύει ταῖς τῶν κακῶν ἐξοχαῖς, πάντα τῶν ἴσων θρήνων ἀφορμὴ γίνεται»³. Τί τῆς ἀνθρωπίνης ἀθλιότητος νὰ θρηνήσῃ τις περισσότερον; Τὸ θραχύθειον τοῦ ἀνθρώπου καὶ τὸ ἐπίπονον τῆς ζωῆς; Τὴν ἀρχὴν καὶ τὸ τέλος τοῦ θίου, «τὸ ἀπὸ δακρύων ἀρχεσθαι καὶ καταλήγειν εἰς δάκρυον, τὴν ἐλεεινὴν νηπιότητα, τὴν ἐν τῷ γήρα παράνοϊαν (μωρίαν)»;⁴ Τὸ ἄστατον τῆς νεότητος, τὸ πολύμοχθον τῶν ἡλικιωμένων, «τοῦ γάμου τὸ φορτικόν, τῆς ἀγαμίας τὸ ἔρημον, τῆς ἀπαιδίας τὸ ἄρριζον»;⁵ Προσέτι, «τοῦ πλοῦτου τὸ ἐπιφθονον, τῆς πενίας τὸ ἐπώδυνον»;⁶ Καταλήγων δὲ ὁ ἅγιος πατήρ, λέγει: «τὴν δὲ τῶν ἐρώτων μανίαν καὶ τὸν δυσώδη θόρβορον, εἰς ὃν καταστρέφεται ἡ τοιαύτη λύσσα, παρήμι (παρέρχομαι)»⁷.

Τὰ παρόντα δεινὰ παρομοιάζονται ὑπὸ τοῦ Μ. Βασιλείου πρὸς κύματα, τὰ ὁποῖα πολλάκις πλήττουν ἀκαταπαύστως τὸν

1. PG. 31, 561.

2. PG. 47, 395.

3. PG. 44, 709.

4. Γρηγορίου Νύσσης, αὐτόθι.

5. Γρηγορίου Νύσσης, αὐτόθι.

6. Γρηγορίου Νύσσης, αὐτόθι.

7. Αὐτόθι.

ἄνθρωπον, ἐνῶ διαπλέει τὴν θάλασσαν τοῦ ἐπιγείου θείου. Ὅπως εἰς τὰ κύματα, τὸ μὲν λήγει καὶ ἀφανίζεται, τὸ δὲ ἀνυψοῦται ἀπειλητικόν, τὸ δὲ κυματούμενον μαυρίζει καὶ ἐπέρχεται, τοιουτοτρόπως συμβαίνει καὶ μὲ τὰ ἀνθρώπινα κακά. Τὰ μὲν ἔχουν παύσει, τὰ δὲ εἶναι παρόντα, τὰ δὲ ἄλλα προσδοκᾶται νὰ ἐπέλθουν καθ' ἡμῶν. «Ὡσπερ γὰρ ἐν τοῖς κύμασι τὸ μὲν λήγει, τὸ δὲ ἀνίσταται, τὸ δὲ ἤδη φρίκη μελαίνεται, οὕτω καὶ τῶν ἡμετέρων κακῶν τὰ μὲν πέπαιται, τὰ δὲ πάρεστι, τὰ δὲ προσδοκᾶται»⁸. Ὅντως, ὡς διδάσκει ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ, «αἱ ἡμέραι τῶν ἐτῶν ἡμῶν ἐν αὐτοῖς ἑβδομήκοντα ἔτη, ἐὰν δὲ ἐν δυναστείαις, ὀγδοήκοντα ἔτη, καὶ τὸ πλεῖον αὐτῶν κόπος καὶ πόνος»⁹. Δηλαδή, τὸ μεγαλύτερον μέρος τῆς τόσοσιν βραχείας ἀνθρωπίνης ζωῆς εἶναι κόπος καὶ πόνος. Διότι ὄχι ἢ πέραν τῶν ἑβδομήκοντα ἢ ὀγδοήκοντα ἐτῶν ζωῆς, ἀλλὰ τὸ πλεῖον τῆς ζωῆς τῶν ἐτῶν αὐτῶν εἶναι κόπος καὶ πόνος. «Οὐχ ὅτι τῷ ὑπὲρ τὸ μέτρον τοῦτο ζῶντι ὁ θίος ἐπίπονός, ἀλλ' ὅτι τῆς οὕτω βραχείας ζωῆς ἐν κόπῳ τὸ πλεόν ἐστὶ καὶ πόνῳ»¹⁰.

Ἡ τρυφή τοῦ παραδείσου. Ὑπῆρξεν ἐποχή, καθ' ἣν ὁ ἄνθρωπος ἔζη ἄνευ κακοῦ καὶ πλήρης παντός ἀγαθοῦ, ὁπότε ἦτο ὄντως μακάριος. Ἡ ἐποχή αὕτη εἶναι ἡ μακαρία ἐκείνη διαβίωσις τοῦ πρωτοπλάστου εἰς τὸν παράδεισον «τῆς τρυφῆς»¹¹, τὸν ὁποῖον «ἐφύτευσεν ὁ Θεός... κατὰ ἀνατολάς»¹². Ὁ δημιουργὸς πάντων τῶν κτιστῶν Θεὸς εἶναι ὁ τῶν «πάντων ἀγαθῶν αἴτιος, κακοῦ δὲ οὐδ' ὀπωστιοῦν (οὐδὲ κατ' ἐλάχιστον) οὐδενός»¹³. Δημιουργήσας δὲ τὸν κόσμον, ἐποίησε τὰ «πάντα καλά, καὶ καλὰ λίαν»¹⁴. Ὅταν, λοιπόν, κατεσκεύασεν ὁ Θεὸς τὸν ἄνθρωπον, σῶμα ἔκτισε καὶ ψυχὴν ἐποίησεν, ὄχι νόσον καὶ ἁμαρτίαν. «Οὐκοῦν σῶμα μὲν ἔκτισεν ὁ Θεός, οὐχὶ νόσον. Καὶ ψυχὴν τοίνυν ἐποίησεν ὁ Θεός, οὐχὶ δὲ ἁμαρτίαν»¹⁵. Ὅχι δὲ μόνον ἄνευ κακῶν ἐδημιουργήθη ὁ ἄνθρωπος, ἀλλὰ καὶ πλήρης τῶν θείων ἀγαθῶν. Κατὰ τὸν Γρηγόριον Νύσσης, «γέγονε τὸ κατ' ἀρχὰς ὁ ἄνθρωπος οὐδενός τῶν θείων ἀγαθῶν ἐνδεής»¹⁶. Διὰ τοῦτο ἡ ζωὴ τοῦ παραδείσου, τὴν ὁποίαν ἔζη τότε ὁ Ἀδάμ, ἦτο ζωὴ ἀληθής, δηλαδή ζωὴ ἀπηλλαγμένη κακῶν καὶ πλήρης ἀγαθῶν. Ἐντεῦθεν ὁ παράδεισος ὠνομάσθη παράδεισος τῆς τρυφῆς. «Ζωὴ γὰρ ἦν ἡ τοῦ παραδείσου τρυφή, ἐν ᾧ ἔθετο ὁ Θεὸς τὸν ἄνθρωπον»¹⁷.

8. PG. 32, 544.

9. Ψαλ. Πθ', 10.

10. Γρηγορίου Νύσσης, PG. 44, 464.

11. Γεν. 6', 15.

12. Γεν. 6', 8.

13. M. Βασιλείου, PG, 31, 1428.

14. M. Βασιλείου, PG. 31, 341, καὶ Γεν. α', 31.

15. M. Βασιλείου, PG. 31, 344.

16. PG. 44, 796.

17. Γρηγορίου Νύσσης, PG. 44, 797.

Ἡ παραδεισῖα ζωὴ ἢ τρυφή τοῦ προπτωτικοῦ ἀνθρώπου ἦτο ζωὴ ἀγαθὴ ἐν τῷ ἀγαθῷ Θεῷ. Ὁ πρωτόπλαστος μετεῖχε τότε τοῦ Θεοῦ κατὰ χάριν καὶ ὅσον εἶναι τοῦτο δυνατὸν εἰς τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν. Ὁ Θεός, τὸ ἀκρότατον ἀγαθόν, «τοσοῦτον ἦν ἐν τῇ φύσει ἡμῶν»¹⁸ πρὸ τῆς πτώσεως, ὥστε ὁ Ἀδὰμ θεωρεῖται ὡς ἄλλο τι διάφορον ἡμῶν τῶν μετὰ τὴν πτώσιν ἀνθρώπων. Ἡ διαφορὰ αὐτῆ ὀφείλεται ὄχι θεθαίως εἰς τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν, ἥτις εἶναι ἡ αὐτή, ἀλλὰ εἰς τὴν ἀκριβεστάτην ὁμοίωσιν τοῦ Ἀδὰμ πρὸς τὸ πρωτότυπον, ὡς εἰκόνος τοῦ Θεοῦ¹⁹. Αὐτὰ τὰ ὁποῖα ἡμεῖς θεωροῦμεν τώρα στοχαστικῶς περὶ τοῦ ὑπερτάτου ἀγαθοῦ, «ταῦτα πάντα καὶ περὶ τὸν ἀνθρώπον ἦν»²⁰. Ἦσαν δὲ τὰ θεῖα ταῦτα ἀγαθὰ ἢ ἀφθαρσία καὶ ἡ μακαριότης. «Τὸ αὐτοκρατὲς καὶ τὸ ἀδέσποτον, τὸ τε ἄλυπον καὶ ἀπραγματέυτον τῆς ζωῆς καὶ ἡ ἐν θειοτέροις διαγωγή»²¹. Ἐπίσης, ἡ ζωὴ μετὰ τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ στενή μετ' Αὐτοῦ ἐπικοινωνία διὰ τῆς ἀγάπης, «ἡ προσεδρεία τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ διὰ τῆς ἀγάπης συνάφεια»²², ὡς λέγει ὁ Μ. Βασίλειος. Καὶ ἐπὶ πλέον, τὸ «πρὸς τὸ ἀγαθὸν βλέπειν»²³ γυμνῆ τῇ διανοίᾳ «καὶ καθαρᾷ παντὸς προκαλύμματος»²⁴.

«Τότε θάνατος οὐκ ἦν, νόσος ἀπῆν (ἀπουσίαζεν)»²⁵ καὶ ὁ ἀνθρώπος ἔζη ἄνευ θλίψεως καὶ πόνου. Ὁμοίαζε τότε ὁ πρωτόπλαστος πρὸς καθαρὸν κάτοπτρον, εἰς τὸ ὁποῖον ἀπεικονίζετο ἡ θεῖα μεγαλειότης καὶ ἀπέστιλβεν ἡ μεγαλοπρέπεια Κυρίου Παντοκράτορος. Ὁ Ἀδὰμ ἐν τῷ παραδείσῳ ἀπεικόνιζε τὸν Πλάστην τοῦ ἀνθρώπου ἀκριβῶς, συνέζη μετὰ τῶν ἁγίων ἀγγέλων, μετεῖχε τῶν δωρεῶν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος καὶ ἐφέρετο πρὸς τὰ οὐράνια. «Ἀπὸ τῆς πρώτης ὑπάρξεως»²⁶, ὁ ἀνθρώπος συνεπλάσθη τῇ τελειότητι «κατ' εἰκόνα Θεοῦ καὶ ὁμοίωσιν»²⁷. Ἀλλὰ τὸ μὲν «κατ' εἰκόνα» «φύσει δέδοται»²⁸, τὸ δὲ «καθ' ὁμοίωσιν» «δυνάμει»²⁹. Τὸ δυνάμει τοῦ «καθ' ὁμοίωσιν» θὰ ἐγίνετο «ἐνεργεία»³⁰ «ἐκ προαιρέσεως»³¹, ὡς «ἀποτέλεσμα τῆς πράξεως τοῦ λαθόντος τὴν προαίρεσιν»³² ἀνθρώπου. Καὶ τοῦτο, διὰ τῆς τηρήσεως τῆς θείας ἐντολῆς. Ἐπειδὴ ὁ Ἀδὰμ ἐδημιουργήθη φύσει «κατ' εἰκόνα Θεοῦ», ὑπῆρξε σκευὸς τῶν ἀγαθῶν τῆς θείας Χάριτος. Ἐπειδὴ δὲ ἐποιήθη

18. Γρηγορίου Νύσσης, PG. 44, 1225, 1228.

19. Γρηγορίου Νύσσης, αὐτόθι.

20. Γρηγορίου Νύσσης, αὐτόθι.

21. Γρηγορίου Νύσσης, αὐτόθι.

22. PG. 31, 344.

23. Γρηγορίου Νύσσης, PG. 44, 1225, 1228.

24. Γρηγορίου Νύσσης, αὐτόθι.

25. Γρηγορίου Νύσσης, PG. 44, 709.

26. Γρηγορίου Νύσσης, PG. 44, 1109.

27. Γρηγορίου Νύσσης, αὐτόθι.

28. Μ. Βασιλείου, PG 30, 29.

29. Γρηγορίου Νύσσης, PG. 44, 273.

30. Γρηγορίου Νύσσης, αὐτόθι.

31. Γρηγορίου Νύσσης, αὐτόθι.

32. Μ. Βασιλείου, PG. 30, 32.

καὶ «καθ' ὁμοίωσιν» Θεοῦ δυνάμει, ἔπρεπε νὰ ἀποβῆ «καθ' ὁμοίωσιν» Θεοῦ ἐνεργεία, φυλάσσων οὕτως, οἰκεία θελήσει τὰ δωρηθέντα εἰς αὐτὸν θεῖα ἀγαθὰ. Ἔργον λοιπὸν εἶχε, διὰ τῆς τηρήσεως τῆς θείας ἐντολῆς, «φυλάξαι μόνον τὰ ἀγαθὰ, οὐχὶ κτήσασθαι»³³.

Ἡ π τ ῶ σ ι ς. Ὁ ἄνθρωπος δὲν ἐτήρησε τὴν θεῖαν ἐντολήν, ὡς ὤφειλεν, ἀλλὰ τὴν παρέβη. Ἠμάρτησεν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ φθόνῳ διαβόλου καὶ οἰκεία θελήσει. Ὁ ἅγιος πατὴρ τῆς Ἐκκλησίας Μ. Βασιλείου διδάσκει, ὅτι «ἐπονηρεύσατο ὁ διάβολος ὁρῶν πολλὴν ἀπόλαυσιν περιρρέουσιν τῷ ἀνθρώπῳ»³⁴. Ἐφθόνησε τὸν ἄνθρωπον, ὅταν εἶδεν «ἀγγέλους παιδαγωγοὺς παρεδρεύοντας αὐτῷ, Θεὸν ὁμόγλωσσον γενόμενον τοῖς ἀνθρώποις, διαλεγόμενον ἀπὸ ἰδίας φωνῆς, πανταχόθεν τὸν παῖδα τὸν νήπιον παιδευόμενον, ἵνα εἰς Θεοῦ ὁμοιότητα ἀναδράμῃ»³⁵. Κινηθεὶς, λοιπὸν, ἐκ φθόνου ὁ διάβολος, ὠδήγησε τὸν ἄνθρωπον πανούργως εἰς τὴν ἁμαρτίαν καὶ τὸν θάνατον. Ἐπρόσεξεν ὁ πονηρὸς «τῷ... ἀπαλῶ καὶ τῷ οἰκτικῶ (εἰς τὸ συμπαθὲς)»³⁶ τῆς γυναικείας φύσεως καί, διὰ τῆς ἀπάτης, «τὴν εὐκολίαν τὴν πρὸς ἀρετὴν εὐκολίαν εἰς κακίαν ἐποίησατο»³⁷. Διὰ τῆς πανουργίας τοῦ διαβόλου ἠμάρτησεν ὁ Ἀδὰμ τῇ συγκαταθέσει τῆς θελήσεώς του καὶ ἐνέπεσεν εἰς τὸν θάνατον. Τοιοῦτοτρόπως, ὁ Ἀδὰμ «ἤμαρτε μὲν διὰ μοχθηρὰν προαίρεσιν, ἀπέθανε δὲ διὰ τὴν ἁμαρτίαν· τὰ γὰρ ὀψώνια τῆς ἁμαρτίας θάνατος»³⁸. «Καὶ εὐρέθη... ἡ ἐντολὴ ἡ»³⁹ δοθεῖσα «εἰς ζωὴν, αὕτη εἰς θάνατον»³⁹, διὰ τῆς παραβάσεως, κατὰ τὸν λόγον τοῦ Κυρίου πρὸς τὸν πρωτόπλαστον. Διότι εἶπεν ὁ Θεὸς πρὸς τὸν Ἀδὰμ: «ἦ δ' ἂν ἡμέρα φάγητε ἀπ' αὐτοῦ, θανάτῳ ἀποθανεῖσθε»⁴⁰.

Διὰ τοῦ προπατορικοῦ ἁμαρτήματος ὁ Ἀδὰμ ἀπεξενώθη τοῦ Θεοῦ καὶ τῶν ἁγίων ἀγγέλων καὶ ἀπώλεσε τὸν μακάριον ἐκεῖνον παράδεισον τῆς τρυφῆς. Ἀπεγυμνώθη τῶν θείων ἀγαθῶν, κατέρρευσε εἰς μυρία κακὰ καὶ κατήντησεν εἰς τὸν θάνατον, σώματος καὶ ψυχῆς. Ἐκτίσθη ὁ ἄνθρωπος, ὡς καὶ τὰ λοιπὰ δημιουργήματα, «μετὰ τῆς πρεπούσης... κατασκευῆς κατὰ φύσιν»⁴¹. Ἀλλὰ, διὰ τῆς ἐπινοίας τῆς ἁμαρτίας, ἐνόσησε παρατραπείς «τοῦ κατὰ φύσιν»⁴² εἰς τὸ παρὰ φύσιν. Ἐκτίσθη ἐν ἀφθαρσίᾳ, παρετράπη εἰς τὴν φθοράν. Ἐκτίσθη ἐν μακαριότητι, παρετράπη εἰς τὴν ἀθλιότητα. Ἐκτίσθη αὐτοκρατὴς καὶ ἀδέσποτος, παρετράπη εἰς τὴν δου-

33. Γρηγορίου Νύσσης, PG. 44, 796.

34. PG. 31, 1453.

35. Μ. Βασιλείου, αὐτόθι.

36. Μ. Βασιλείου, αὐτόθι.

37. Μ. Βασιλείου, αὐτόθι.

38. Μ. Βασιλείου, PG. 31, 345.

39. Ρωμ. ζ', 10.

40. Γεν. 6', 17.

41. Μ. Βασιλείου, PG. 31, 344.

42. Μ. Βασιλείου, αὐτόθι.

λείαν τῆς ἁμαρτίας καὶ τὴν ἐξάρτησιν ἐκ τῶν γηίνων. Ἐκτίσθη ἔχων ἀπραγμάτευτον τὴν ζωὴν, παρετράπη εἰς τὴν μέριμναν. Ἐκτίσθη ἀπλοῦς καὶ εὐθύς, φερόμενος «εὐθυθόλως ἐπὶ τὴν ἀλήθειαν»⁴³, καὶ παρετράπη εἰς τὴν διαστροφὴν, ὥστε νὰ «φαντασιοῦται περὶ τῶν οὐκ ὄντων ὡς ὄντων»⁴⁴. Παρατραπεί τοῦ κατὰ φύσιν εἰς τὸ παρὰ φύσιν, πολλάκις παρεδέχθη τὸ παρὰ φύσιν ὡς κατὰ φύσιν, ἀγνοήσας τὸ ἀληθές κατὰ φύσιν τοῦ Δημιουργοῦ. Διὰ τῆς βρώσεως τοῦ ἀπηγορευμένου καρποῦ, «ἀποστὰς τῆς τῶν ἀγαθῶν παγκαρπίας ὁ ἄνθρωπος, τοῦ φθοροποιοῦ καρποῦ διὰ τῆς παρακοῆς ἐνεπλήσθη»⁴⁵. Τότε «εὐθύς ἐνεκρώθη τῷ κρείττονι βίῳ, τὴν ἄλογον καὶ κτηνώδη ζωὴν τῆς θειοτέρας ἀνταλλαξάμενος»⁴⁶. Ἐντεῦθεν νόσοι καὶ λύπαι, θλίψεις καὶ πένθη καὶ ὀδυρμοὶ καὶ τὰ παντοῖα ἄλλα δεινὰ τοῦ ἀνθρωπίνου βίου, μέχρις αὐτοῦ τοῦ θανάτου.

Ἡ πτώσις τοῦ Ἀδάμ εἶναι πτώσις τῆς ὅλης ἀνθρωπότητος, διότι ἡ ἁμαρτία τοῦ πρωτοπλάστου εἶναι ἁμαρτία πάντων τῶν ἀνθρώπων. Ἐν τῷ Ἀδάμ «πάντες ἤμαρτον»⁴⁷. Ἐν τῷ πρωτοπλάστῳ ἔχει περιληφθῆ παρὰ τοῦ Θεοῦ πᾶσα ἡ προελθοῦσα ἐξ αὐτοῦ ἀνθρωπότης, λέγει ὁ Γρηγόριος Νύσσης: «τῇ θείᾳ προγνώσει τε καὶ δυνάμει πᾶσα ἡ ἀνθρωπότης ἐν τῇ πρώτῃ κατασκευῇ περιέληπται»⁴⁸. Ἔνεκα τούτου, «διὰ τῆς παρακοῆς τοῦ ἐνὸς ἀνθρώπου ἁμαρτωλοὶ κατεστάθησαν οἱ πολλοὶ»⁴⁹ καὶ «τῷ τοῦ ἐνὸς παραπτώματι ὁ θάνατος ἐβασίλευσε διὰ τοῦ ἐνὸς»⁵⁰ εἰς πάντας. «Καταμιχθέντος ἅπαξ τοῦ θανάτου τῇ»⁵¹ ἀνθρωπίνῃ «φύσει»⁵¹, «συνδιεξήλθε ταῖς τῶν τικτομένων διαδοχαῖς ἢ νεκρότης»⁵² εἰς ἅπαντας τοὺς ἀνθρώπους. Τοιοῦτοτρόπως, «δι' ἐνὸς ἀνθρώπου ἡ ἁμαρτία εἰς τὸν κόσμον εἰσῆλθε καὶ διὰ τῆς ἁμαρτίας ὁ θάνατος, καὶ οὕτως εἰς πάντας ἀνθρώπους ὁ θάνατος διῆλθεν»⁵³.

«Εἰς χώραν μακράν». Μετὰ τὴν ἐν Ἀδάμ πτῶσιν ὁ ἄνθρωπος, ὡς ὁ ἄσωτος υἱὸς τῆς ὁμωνύμου παραβολῆς, ἀπεμακρύνθη ἔτι πλέον τοῦ Θεοῦ, ὅστις εἶναι «ἡ ζωὴ»⁵⁴. Ἐγκατέλιπε τὴν πηγὴν τῆς ζωῆς καὶ «ἀπεδήμησεν εἰς χώραν μακράν»⁵⁵, εἰς τὴν ὁποίαν ὑπάρχει ἡ ἄγνοια τῆς ἀληθείας, ἡ ποικίλη ἁμαρτία καὶ ἡ σκιά τοῦ θανάτου⁵⁶. Ἐκεῖ περιῆλθεν εἰς λήθη τῶν θείων, ἀπέβαλε

43. Μ. Βασιλείου, PG. 32, 865.

44. Μ. Βασιλείου, αὐτόθι.

45. Γρηγορίου Νύσσης, PG. 44, 1021.

46. Γρηγορίου Νύσσης, αὐτόθι.

47. Ρωμ. ε', 12.

48. PG. 44. 185.

49. Ρωμ. ε', 19.

50. Ρωμ. ε', 17.

51. Γρηγορίου Νύσσης, PG. 44, 1021.

52. Γρηγορίου Νύσσης, αὐτόθι.

53. Ρωμ. ε', 12.

54. Ἰω. ιδ', 6.

55. Λουκ. ιε', 13.

56. Ματθ. δ', 16.

τὴν αἴσθησιν τοῦ κάλλους τῶν ἐπουρανίων, ἐπεδίωξε τὴν ἡδονήν, προσεκολλήθη εἰς τὰ αἰσθητὰ καὶ κατήνησεν εἰς τὸ «λιμῶ ἀπόλυμαι!»⁵⁷. Ὁ ἅγιος πατήρ τῆς Ἐκκλησίας Μ. Ἀθανάσιος διδάσκει, ὅτι ἡ ἐκπεσοῦσα ψυχὴ δὲν ἠρκέσθη εἰς τὴν ἐπίνοιαν τῆς κακίας, ἀλλὰ «κατ' ὀλίγον καὶ εἰς τὰ χείρονα ἑαυτὴν ἐξάγειν ἤρξατο»⁵⁸. Ἐπορεύθη τὴν ὁδὸν τῆς ἀπωλείας καὶ ἔφθασεν εἰς παχυλὴν ἄγνοιαν. Ἐζώθη, ὡς ἄλλος πονηρὸς ὁδοιπόρος, «τὴν τῶν θείων λήθη»⁵⁹, ἔμαθε τὰς διαφόρους γηίνας ἡδονάς, καὶ ἤρχισε νὰ τέρπεται πρὸς τὰ πάθη τοῦ σώματος. Κατ' ἀκολουθίαν συνήθισε νὰ ἀποβλέπη μόνον εἰς τὰ παρόντα αἰσθητὰ καὶ νὰ προτιμᾷ τὰς ἐπιθυμίας ἀντὶ τῶν ἀληθινῶν καὶ τὰς φαντασίας ἀντὶ τῶν πραγματικῶν. Τοιοῦτοτρόπως σκοτισθεῖσα, ἐνόμισεν ὅτι οὐδὲν ἀγαθὸν ὑπάρχει πέραν τῶν θλεπομένων, «ἀλλὰ μόνον τὰ πρόσκαιρα καὶ τὰ σωματικὰ εἶναι τὰ καλὰ»⁶⁰.

Πολλοὶ ἄνθρωποι, κτηνωδῶς σκεπτόμενοι, παρεδέχθησαν ὡς ὑπάρχοντά μόνον τὰ φαινόμενα. Οὗτοι ὀρίζουν τὴν διάρκειαν τῆς ζωῆς ἐκάστου ἀνθρώπου μέχρι τοῦ τάφου, «ἐλπίδα μὴ ἔχοντες καὶ ἄθεοι ἐν τῷ κόσμῳ»⁶¹. Ἐν τῷ βίῳ των ἐπιδιώκουν τὴν ἡδονήν, κατὰ τὸ «φάγωμεν καὶ πίωμεν, αὐριον γὰρ ἀποθνήσκομεν»⁶², καὶ ἐν τέλει ἀποθνήσκουν ἀμεταμέλητοι. Τινὲς τούτων δὲν ἱκανοποιοῦνται εἰς τὸν ἡδονικὸν βίον, ἠττῶνται ὑπὸ τῶν παρόντων δεινῶν, ἀπογοητεύονται καὶ θέτουν βίαιον τέρμα εἰς τὴν ἐπίγειον ζωὴν των. Ἄλλοι ἄνθρωποι σκέπτονται συνετώτερον. Ὑποπτεύονται τὰ φαινόμενα καί, συμπεραίνοντες ἐκ τῶν κακῶν συνεπειῶν ἐν τῇ παρούσῃ ζωῇ, διαβλέπουν τὴν ἀπάτην τῶν παρόντων. Λόγω δὲ τοῦ κάλλους καὶ τῆς ἀρμονίας τῆς κτίσεως, δέχονται ὑπαρξιν ἄλλου κόσμου καὶ πιστεύουν εἰς Θεόν. Ἐκ τούτων, οἱ εὐπίστοι ἀσπάζονται ἀφρόνως ἀνθρωπίνης γνώμας καὶ φαντασίας περὶ τῶν ἐπέκεινα, πλανῶνται μακρὰν τῆς ἀληθείας καὶ πίπτουν εἰς τὸ ψεῦδος. Οἱ δὲ εἰλικρινεῖς καὶ σκεπτόμενοι σοβαρῶς ζητοῦν τὴν ἀλήθειαν πέραν τῶν φαινομένων, ὑπεράνω τῶν ἡδονῶν τοῦ θίου καὶ μακρὰν τῶν ἀπλῶς ἀνθρωπίνων ἐπινοιῶν.

Οἱ τελευταῖοι οὗτοι εἶναι οἱ ἄνθρωποι, οἱ ὁποῖοι ζητοῦν τὸν Κύριον, «εἰ ἄρα γε ψηλαφήσειαν αὐτὸν καὶ εὐροῖεν»⁶³, ὡς λέγει ὁ Ἀπόστολος τοῦ Θεοῦ. Οὗτοι, ἀναζητοῦντες τὴν ἀλήθειαν πέραν τῶν ὀρωμένων καὶ ὑλικῶν πραγμάτων τοῦ κόσμου, ζητοῦν κατὰ βάσιν Αὐτὸν τὸν Θεόν, ὁ ὁποῖος εἶναι «ἡ ἀλήθεια»⁶⁴. Ἐπιζητοῦν-

57. Λουκ. ιε', 17.

58. ΒΕΠΕΣ, 30, 37.

59. Μ. Ἀθανασίου, αὐτόθι.

60. Μ. Ἀθανασίου, αὐτόθι.

61. Ἐφ. β', 12.

62. 1 Κορ. ιε', 32.

63. Πρ. ιζ', 27.

64. Ἰω. ιδ', 6.

τες τὴν ἀληθινὴν ζωὴν ὑπεράνω τῶν σωματικῶν καὶ τῶν ἡδονῶν τοῦ θίου, ὀρέγονται πάλιν Αὐτοῦ τοῦ Κυρίου, ὅστις εἶναι «ἡ ζωὴ»⁶⁵, ἡ ὄντως καὶ μακαρία ζωὴ τῶν ἀνθρώπων. Μὴ ἱκανοποιούμενοι δὲ εἰς τὰς ἀπλῶς ἀνθρωπίνους ἐπινοίας, ἀλλὰ τρεπόμενοι πρὸς εὐρεσιν σταθερωτέρας θάσεως τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος καὶ ἀληθινῆς διδασκαλίας περὶ τῶν ὑπερκειμένων τοῦ κόσμου τούτου, φέρονται πρὸς τὸν Κύριον, ὁ ὁποῖος εἶναι «ἡ ὁδός»⁶⁶, «ἡ ἀπάγουσα εἰς τὴν ζωὴν»⁶⁷. Οἱ ἄνθρωποι τῶν οὐρανίων τούτων ἐκζητήσεων μιμοῦνται τὸν ἄσωτον υἱὸν ἐπιστρέφοντα εἰς τὸν πατέρα. Καθὼς ἐκεῖνος ἐπορεύετο πεινῶν εἰς τὸν οἶκον τοῦ πατρὸς του, ὅπου καὶ οἱ μίσθιοι αὐτοῦ ἐπερίσσευον ἄρτων, ὁμοίως καὶ οὗτοι φέρονται πρὸς τὸν Θεόν, «πεινῶντες καὶ διψῶντες τὴν δικαιοσύνην»⁶⁸ Αὐτοῦ, ἡ ὁποία πληροῖ τὰ σύμπαντα καὶ καλύπτει τοὺς οὐρανοὺς.

2. Η ΕΝ ΧΡΙΣΤΩ ΣΩΤΗΡΙΑ

«Θεὸς ἐφανερώθη ἐν σαρκί». Ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, διὰ τῆς παραβολῆς τοῦ ἁσώτου, «τὴν ἀνθρωπίνην ἀθλιότητα δείκνυσιν... ἱστορικῶς διηγούμενος τὴν ἀποφοίτησιν αὐτοῦ (τοῦ ἀνθρώπου) καὶ τὴν ἀσωτείαν»⁶⁹. Ὁ πάνσοφος Θεὸς δὲν ἐπαναφέρει πρότερον τὸν ἄνθρωπον «πρὸς τὴν ἐξ ἀρχῆς εὐκληρίαν»⁷⁰ τοῦ παραδείσου, πρὶν οὗτος «εἰς ἑαυτὸν ἐλθεῖν καὶ μελετῆσαι τὰ τῆς μεταμελείας ῥήματα»⁷¹. Ὁ ἐπιστρέψας ἄσωτος τῆς παραβολῆς ἀποκατεστάθη εἰς τὸν πατρικὸν οἶκον, ἀφοῦ προηγουμένως ὁ πατήρ του, ἰδὼν αὐτὸν μακρόθεν ἐπιστρέφοντα, «ἐσπλαγχνίσθη καὶ δραμῶν ἐπέπεσεν ἐπὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ καὶ κατεφίλησεν αὐτόν»⁷². Καὶ ὁ ἐκζητῶν τὸν Θεὸν ἄνθρωπος ἀναγεννᾶται «ἄνωθεν»⁷³, ἐπειδὴ ὁ «Θεὸς ἐφανερώθη ἐν σαρκί»⁷⁴ καὶ «ἐπεσκέψατο ἡμᾶς»⁷⁵ ὡς ἄνθρωπος. «Ὁ Υἱὸς καὶ Λόγος τοῦ Θεοῦ»⁷⁶ ἐκκλινεν οὐρανοὺς καὶ κατέβη ἐπὶ τὴν γῆν, «ὡς δρόσος Ἐερμῶν ἢ καταβαίνουσα ἐπὶ τὰ ὄρη Σιών»⁷⁷. Ἦλθε πρὸς ἡμᾶς τοὺς καθημένους «ἐν χώρᾳ καὶ σκιᾷ θανάτου»⁷⁸ ὡς χαρμόσυνος «ἀνατολὴ ἐξ ὕψους»⁷⁹ καὶ ἐπέλαμψεν ὡς «φῶς μέγα»⁸⁰. Ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ, ὅστις εἶναι «τὸ φῶς τὸ ἀληθινόν, ὃ φωτίζει πάντα ἄνθρωπον ἐρχόμενον εἰς τὸν

65. Αὐτόθι.

66. Αὐτόθι.

67. Ματθ. ζ', 14.

68. Ματθ. ε', 6.

69. Γρηγορίου Νύσσης, PG. 44, 1144.

70. Γρηγορίου Νύσσης, αὐτόθι.

71. Γρηγορίου Νύσσης, αὐτόθι.

72. Λουκ. ιε', 20.

73. Ἰω. γ', 3.

74. 1 Τιμ. γ', 16.

75. Λουκ. α', 78.

76. Ὑμνος.

77. Ψαλ. ΡΑΒ', 3.

78. Ματθ. δ', 16.

79. Λουκ. α', 78.

80. Ματθ. δ', 16.

κόσμον»⁸¹, «σὰρξ ἐγένετο»⁸² καὶ ἐνηθρώπησε, «διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν»⁸³.

Ἡ ἐνανθρώπησις τοῦ Θεοῦ ἦτο ἀπαραίτητος διὰ τὴν σωτηρίαν τοῦ πεπτωκότος ἀνθρώπου. Κατὰ τὸν Μ. Ἀθανάσιον, οἱ ἄνθρωποι μετὰ τὴν πτώσιν ἀπεστράφησαν «τὴν πρὸς τὸν Θεὸν θεωρίαν»⁸⁴ καὶ ἐν «τοῖς αἰσθητοῖς τὸν Θεὸν ἀνεζήτησαν»⁸⁵, πλανώμενοι καὶ θεοποιοῦντες «ἀνθρώπους θνητοὺς καὶ δαίμονας»⁸⁶. «Τούτου ἕνεκα ὁ φιλόανθρωπος καὶ κοινὸς πάντων Σωτὴρ, ὁ τοῦ Θεοῦ Λόγος λαμβάνει ἑαυτῷ σῶμα (δηλαδὴ ἀνθρωπίνην φύσιν), καὶ ὡς ἄνθρωπος ἐν ἀνθρώποις ἀναστρέφεται»⁸⁷. Ἀναστρέφεται ἐπὶ γῆς ὡς ἄνθρωπος, ἵνα οἱ ἄνθρωποι, «ἀφ' ὧν ὁ Κύριος ἐργάζεται, διὰ τῶν τοῦ σώματος ἔργων, ἀπ' αὐτῶν νοήσωσι τὴν ἀλήθειαν, καὶ δι' αὐτοῦ τὸν Πατέρα λογίσωνται»⁸⁸. Ὁ Θεὸς Λόγος ἐνηθρώπησεν, ἵνα, ὅπως γνωρίζεται ἐν τῇ κτίσει, οὕτω γινώσκῃται καὶ ἐν τῇ ἀνθρωπίνῃ φύσει. Τοιοῦτοτρόπως, πληρῶν τὰ πάντα καὶ περιβάλλον τὸν ἄνθρωπον πανταχόθεν, διὰ τῆς ἑαυτοῦ γνώσεως, νὰ ὀδηγήσῃ τοῦτον εἰς θεογνωσίαν. Ὁ Θεὸς «σῶμα ἀνέλαθεν... ἵν', ὡς περ ἐν τῇ κτίσει διὰ τῶν ἔργων γνωρίζεται, οὕτω καὶ ἐν ἀνθρώπῳ ἐργάσῃται, καὶ δείξῃ ἑαυτὸν πανταχοῦ, μηδὲν ἔρημον τῆς ἑαυτοῦ θειότητος καὶ γνώσεως καταλιμπάνων»⁸⁹.

Κατὰ τὸν Μ. Βασίλειον, τὰ ἀνθρώπινα δὲν ἐπιδέχονται ἄλλην διόρθωσιν, «εἰ μὴ διὰ μόνης τῆς τοῦ Θεοῦ Λόγου εἰς ἀνθρώπους ἐπιδημίας»⁹⁰. Ὄταν ὁ Θεὸς ἀπηγόρευεν ἐν παραδείσῳ τὸ ξύλον «τοῦ γινώσκειν καλὸν καὶ πονηρόν»⁹¹, εἶπε πρὸς τὸν Ἀδάμ, ὅτι, «ἢ δ' ἂν ἡμέρα φάγητε ἀπ' αὐτοῦ, θανάτῳ ἀποθανεῖσθε»⁹². Τοιοῦτοτρόπως ὁ Θεὸς ἐνομοθέτησε «θανάτῳ ἀποθνήσκειν τὸν ἄνθρωπον»⁹³, ἐὰν παραβῇ τὴν θείαν ἐντολήν. Ἐνεκα τούτου, μετὰ τὴν γενομένην παράβασιν τῆς ἐντολῆς, ἔπρεπεν ὁ ἄνθρωπος ἐξάπαντος νὰ ἀποθάνῃ. «Οὐκ ἀληθῆς γὰρ ἦν ὁ Θεός, εἰ, εἰπόντος αὐτοῦ ἀποθνήσκειν ἡμᾶς, μὴ ἀπέθνησκεν ὁ ἄνθρωπος»⁹⁴ ἁμαρτήσας. Ἀλλὰ ἦτο ὄλως ἀδύνατον νὰ ψευσθῇ ὁ νομοθετήσας Θεός, ὅστις εἶναι ἡ ἀλήθεια. Συνεπῶς, ὁ θάνατος ἐπεκράτησε διὰ τῆς ἁμαρτίας καὶ ἴσχυσε νόμῳ καθ' ἡμῶν⁹⁵. Θανάτου, λοιπόν, «ἦν χρεῖα, καὶ θάνατον ὑπὲρ πάντων ἔδει γενέσθαι, ἵνα τὸ παρὰ πάν-

81. Ἰω. α', 9.

82. Ἰω. α', 14.

83. Σύμβολον τῆς Πίστεως.

84. ΒΕΠΕΣ, 30, 86.

85. Μ. Ἀθανασίου, αὐτόθι.

86. Μ. Ἀθανασίου, αὐτόθι.

87. Μ. Ἀθανασίου, ΒΕΠΕΣ, 30, 86 - 87.

88. Μ. Ἀθανασίου, ΒΕΠΕΣ, 30, 87.

89. Μ. Ἀθανασίου, ΒΕΠΕΣ, 30, 112.

90. ΡΓ. 30, 461.

91. Γεν. 6', 17.

92. Αὐτόθι.

93. Μ. Ἀθανασίου, ΒΕΠΕΣ, 30, 79.

94. Μ. Ἀθανασίου, αὐτόθι.

95. Μ. Ἀθανασίου, αὐτόθι.

των ὀφειλόμενον γένηται»⁹⁶. Δὲν ἦτο δυνατόν νὰ λυθῆ ἄλλως «τῶν ἀνθρώπων ἢ φθορά, εἰ μὴ διὰ τοῦ πάντως (ἐξάπαντος) ἀποθανεῖν»⁹⁷. Ἐπειδὴ δὲ ἦτο ἀδύνατον νὰ ἀποθάνῃ ὑπὲρ τῶν ἀνθρώπων ὁ Θεὸς Λόγος, ἀθάνατος ὢν καὶ αὐτοζωή, «τούτου ἕνεκεν τὸ δυνατόν ἀποθανεῖν ἑαυτῷ λαμβάνει σῶμα»⁹⁸, διὰ τῆς ἐνανθρωπήσεως. Λαμβάνει τὸ ἀνθρώπινον σῶμα ὁ Θεός, ἵνα τοῦτο ἀντὶ πάντων ἀνθρώπων ἀποθάνῃ, «καὶ διὰ τὸν ἐνοικήσαντα Λόγον ἀφθαρτον διαμεῖνῃ καὶ λοιπὸν ἀπὸ πάντων ἢ φθορὰ παύσηται τῆς ἀναστάσεως χάριτι»⁹⁹.

Ἐπὶ πλεόν, ἢ φθορὰ τοῦ ἀνθρώπου, διὰ τοῦ προπατορικοῦ ἁμαρτήματος, δὲν ἦτο ἔξωθεν τοῦ σώματος, ἀλλ' εἶχε γίνει εἰς αὐτὸ τὸ σῶμα¹⁰⁰. Ἐὰν ὁ θάνατος ἦτο ἔξωθεν τοῦ σώματος, «ἔξωθεν ἔδει καὶ τὴν ζωὴν αὐτοῦ γεγονέναι»¹⁰¹. Ἐπειδὴ «ἐν σώματι συνεπλάκη ὁ θάνατος»¹⁰² καὶ οὕτω, μετ' αὐτοῦ ὢν, κατεκράτει αὐτό, «ἀνάγκη καὶ τὴν ζωὴν συμπλακῆναι τῷ σώματι, ἵνα ἀντενδύθῃ τὸ σῶμα τὴν ζωὴν, ἀποβάλλῃ τὴν φθορὰν»¹⁰³. Ἐὰν ὁ Θεὸς Λόγος ἤρχετο εἰς τὸν κόσμον, ἔξω ὅμως τοῦ σώματος καὶ οὐχὶ ἐν αὐτῷ τῷ σώματι, θὰ ἠττάτο ὑπ' αὐτοῦ ὁ θάνατος φυσικώτατα, διότι δὲν ἰσχύει ὁ θάνατος κατὰ τῆς ζωῆς¹⁰⁴. Ἀλλὰ τὸ σῶμα δὲν θὰ ἐσώζετο, διότι θὰ «ἔμενεν ἐν τῷ σώματι ἢ προσγενομένη φθορὰ»¹⁰⁵. Ἐνεκα τούτου, «ἐνεδύσατο σῶμα ὁ Σωτὴρ, ἵνα, συμπλακέντος τοῦ σώματος τῆ ζωῆ, μηκέτι ὡς θνητὸν ἀπομείνῃ ἐν τῷ θανάτῳ ἀλλ' ὡς ἐνδυσάμενον τὴν ἀθανασίαν, λοιπὸν ἀναστὰν ἀθάνατον διαμεῖνῃ»¹⁰⁶. Ὁ Υἱὸς καὶ Λόγος τοῦ Θεοῦ, ὁ ὁποῖος εἶναι ἡ ζωὴ τῶν ἀνθρώπων, «ἐνεδύσατο σῶμα, ἵνα τὸν θάνατον ἐν τῷ σώματι εὐρὼν ἀπαλείψῃ»¹⁰⁷. Ὅπως τὸ ὑπάρχον ἐντὸς τοῦ οἴκου σκότος διαλύεται διὰ τῆς εἰσαγωγῆς τοῦ φωτός, «οὕτως ὁ ἐνδυναστεύων τῆ ἀνθρωπίνῃ φύσει θάνατος τῆ παρουσίᾳ τῆς Θεότητος ἠφανίσθη»¹⁰⁸. Διὰ τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ Θεοῦ, τὸ θνητὸν σῶμα «ἐνεδύσατο τὸν ἀσώματον τοῦ Θεοῦ Λόγον»¹⁰⁹. Ἐχον δὲ τὸ σῶμα «ἐνδύμα τὴν ζωὴν»¹¹⁰, δὲν φοβεῖται πλεόν θάνατον, οὐδὲ τὴν φθορὰν.

«Ἐ δ ε ι πα θ ε ῖ ν τ ὸ ν Χ ρ ι σ τ ὸ ν». Χάριν τῆς σω-

96. Μ. Ἀθανασίου, ΒΕΠΕΣ, 30, 91.

97. Μ. Ἀθανασίου, ΒΕΠΕΣ, 30, 81.

98. Μ. Ἀθανασίου, αὐτόθι.

99. Μ. Ἀθανασίου, αὐτόθι.

100. Μ. Ἀθανασίου, ΒΕΠΕΣ, 30, 111.

101. Μ. Ἀθανασίου, αὐτόθι.

102. Μ. Ἀθανασίου, αὐτόθι.

103. Μ. Ἀθανασίου, αὐτόθι.

104. Μ. Ἀθανασίου, αὐτόθι.

105. Μ. Ἀθανασίου, αὐτόθι.

106. Μ. Ἀθανασίου, αὐτόθι.

107. Μ. Ἀθανασίου, αὐτόθι.

108. Μ. Βασιλείου, ΡG. 31, 1461.

109. Μ. Ἀθανασίου, ΒΕΠΕΣ, 30, 112.

110. Μ. Ἀθανασίου, αὐτόθι.

τηρίας τοῦ ἀνθρώπου, ὁ Θεὸς Λόγος γεννᾶται ἐπὶ γῆς ὡς ἄνθρωπος, ἀλλὰ «χωρὶς ἁμαρτίας»¹¹¹. Λαμβάνει «τὸ ἡμέτερον»¹¹² σῶμα, «οὐχ ἀπλῶς, ἀλλ' ἐξ ἀκράντου (ἀμολύντου) καὶ ἀμιάντου (ἀγνῆς), ἀνδρὸς ἀπείρου παρθένου, καθαρὸν καὶ ὄντως ἀμιγῆς τῆς ἀνδρῶν συνουσίας»¹¹³. Ὁ Θεός, «δυνατὸς ὢν καὶ δημιουργὸς τῶν ὄλων, ἐν τῇ Παρθένῳ κατασκευάζει ἑαυτῷ ναὸν τὸ σῶμα, καὶ ἰδιοποιεῖται τοῦτο ὡσπερ ὄργανον, ἐν αὐτῷ γνωριζόμενος καὶ ἐνοικῶν»¹¹⁴. Ὁ ἐνανθρωπήσας Λόγος τοῦ Θεοῦ ἔλαβεν ἅγιον μὲν ἀνθρώπινον σῶμα, ἀλλὰ «δυνάμενον ἀποθανεῖν»¹¹⁵. Διότι, ὡς προελέχθη, «θανάτου... ἦν χρεία, καὶ θάνατον ὑπὲρ πάντων ἔδει γενέσθαι»¹¹⁶, θάνατον δὲ σταυροῦ¹¹⁷. Ὅπως δὲ ποτε «ἔδει παθεῖν τὸν Χριστόν»¹¹⁸, ἵνα ἡ ἁμαρτία ἀφανισθῇ καὶ ὁ θάνατος κατανικηθῇ, καὶ «διὰ σταυροῦ ἔδει γενέσθαι τὴν σωτηρίαν τῶν πάντων»¹¹⁹. Ἐπειδὴ πάντες εἴμεθα ὑπεύθυνοι «τῇ τοῦ θανάτου φθορᾷ»¹²⁰, «ἀπὸ τῶν ἡμετέρων τὸ ὅμοιον λαθῶν»¹²¹ σῶμα ὁ Σωτὴρ, «ἀντὶ πάντων αὐτὸ θανάτῳ παραδούς, προσῆγε τῷ Πατρὶ»¹²² φιλανθρώπως. Προσῆγε τῷ Πατρὶ τὸ ἑαυτοῦ σῶμα «ὡς ἱερεῖον καὶ θύμα παντὸς ἐλεύθερον σπίλου»¹²³. Διὰ τῆς προσφορᾶς δὲ «τοῦ καταλλήλου»¹²⁴, «ἐπλήρου τὸ ὀφειλόμενον ἐν τῷ θανάτῳ»¹²⁵ Αὐτοῦ, καὶ «ἀπὸ πάντων εὐθύς τῶν ὁμοίων ἠφάνιζε τὸν θάνατον»¹²⁶. Ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς παρέδωκεν ἑαυτὸν εἰς τὸν θάνατον τοῦ Σταυροῦ, ἵνα «αὐτὸς ὑπὲρ πάντων πάσχων... καταργήσῃ τὸν τὸ κράτος ἔχοντα τοῦ θανάτου, τούτέστι τὸν διάβολον, καὶ ἀπαλλάξῃ τούτους, ὅσοι φόβῳ θανάτου διὰ παντὸς τοῦ ζῆν ἔνοχοι ἦσαν δουλείας»¹²⁷.

Τὸ σῶμα τοῦ Θεοῦ Λόγου ἔπαθε μὲν, ἀλλὰ δὲν ἐφθάρη. Πάσχον ἐν τῷ Σταυρῷ τὸ ἅγιον σῶμα τοῦ Κυρίου, «οὐκέτι κατὰ τὴν ἰδίαν φύσιν ἐφθείρετο, ἀλλὰ διὰ τὸν ἐνοικήσαντα τοῦ Θεοῦ Λόγον, ἐκτὸς ἐγένετο φθορᾶς»¹²⁸. Διὰ τοῦ Σταυροῦ συνέβαινον τὰ δύο ταῦτα παράδοξα καὶ σωτήρια διὰ τὸ ἀνθρώπινον γένος: καὶ ὁ θάνατος πάντων, καὶ ὁ ἀφανισμὸς τοῦ θανάτου. «Ὁ πάντων θάνατος ἐν τῷ κυριακῷ σώματι ἐπληροῦτο, καὶ ὁ θάνατος καὶ ἡ φθορὰ διὰ τὸν συνόντα Λόγον ἐξηφανίζετο»¹²⁹. Ἀμφότερα ταῦτα

111. Ἐβ. δ', 15.

112. Μ. Ἀθανασίου, ΒΕΠΕΣ, 30, 81.

113. Μ. Ἀθανασίου, αὐτόθι.

114. Μ. Ἀθανασίου, αὐτόθι.

115. Μ. Ἀθανασίου, αὐτόθι.

116. Μ. Ἀθανασίου, ΒΕΠΕΣ, 30, 91.

117. Φιλ. β', 8.

118. Λουκ. κδ', 26.

119. Μ. Ἀθανασίου, ΒΕΠΕΣ, 30, 95.

120. Μ. Ἀθανασίου, ΒΕΠΕΣ, 30, 81.

121. Μ. Ἀθανασίου, αὐτόθι.

122. Μ. Ἀθανασίου, αὐτόθι.

123. Μ. Ἀθανασίου, αὐτόθι.

124. Μ. Ἀθανασίου, αὐτόθι.

125. Μ. Ἀθανασίου, αὐτόθι.

126. Μ. Ἀθανασίου, αὐτόθι.

127. Ἐβ. β', 14 - 15, καὶ Μ. Ἀθανασίου, ΒΕΠΕΣ, 30, 91.

128. Μ. Ἀθανασίου, αὐτόθι.

129. Μ. Ἀθανασίου, αὐτόθι.

κατεδείχθησαν διὰ τῆς τριημέρου ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου. «Ἐν τῇ τῆς ἀναστάσεως χάριτι»¹³⁰ ἡ φθορά τῶν ἀνθρώπων παύεται καὶ ἀφανίζεται. Διὰ τοῦτο, «οὐκέτι νῦν ὡσπερ πάλαι κατὰ τὴν τοῦ νόμου ἀπειλήν θανάτῳ ἀποθνήσκομεν οἱ ἐν Χριστῷ πιστοὶ — πέπαυται γὰρ ἡ τοιαύτη καταδίκη—»¹³¹. Τώρα «κατὰ τὸ τοῦ σώματος θνητὸν διαλυόμεθα μόνον τῷ χρόνῳ, ὃν ἐκάστῳ ὁ Θεὸς ὠρυσεν, ἵνα κρείττονος ἀναστάσεως τυχεῖν δυνηθῶμεν»¹³². Διὰ τοῦ θανάτου τοῦ θνητοῦ σώματος ἡμῶν, «οὐκ ἀπολλύμεθα διαλυόμενοι»¹³³, ἀλλὰ σπειρόμεθα ἐν τῇ γῆ πρὸς ἀνάστασιν. Δίκην τῶν καταβαλλομένων ἐν τῇ γῆ σπερμάτων, «ὡς σπειρόμενοι ἀναστησόμεθα, καταργηθέντος τοῦ θανάτου, κατὰ τὴν τοῦ Σωτῆρος χάριν»¹³⁴ τῆς ἀναστάσεως.

Ἡ Χάρις τῆς ἀναστάσεως. Ἡ δοθεῖσα παρὰ τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Χάρις τῆς ἀναστάσεως «οὐδὲν ἕτερον ἡμῖν ἐπαγγέλλεται, ἢ τὴν εἰς τὸ ἀρχαῖον τῶν πεπτωκότων ἀποκατάστασιν»¹³⁵. Ἡ προσδωκομένη Χάρις τῆς ἀναστάσεως «ἐπάνοδος... τίς ἐστὶν ἐπὶ τὴν πρώτην ζωὴν»¹³⁶ καὶ ἐπιστροφή τοῦ ἀνθρώπου εἰς τὸν παράδεισον, ἐκ τοῦ ὁποῦ ἀπεβλήθη, λόγῳ τῆς ἀνθρωποκτόνου ἁμαρτίας¹³⁷. Αὕτη «ἡ εἰς τὸ ἀρχαῖον ἀποκατάστασις»¹³⁸ τοῦ πεπτωκότος ἀνθρώπου εἶναι ἐπάνοδος εἰς θίον τινὰ ἀγγελικόν, ἀλλὰ καὶ πλεόν τι τούτου, ἦτοι εἰς τὴν θέωσιν. Ὅπως πρὸ τῆς παραβάσεως ὁ θίος τοῦ ἀνθρώπου «ἀγγελικός τις ἦν»¹³⁹, οὕτω «καὶ ἡ πρὸς τὸ ἀρχαῖον τῆς ζωῆς ἡμῶν ἐπάνοδος τοῖς ἀγγέλοις ὡμοίωται»¹⁴⁰, ἀλλὰ καὶ πλεόν τι τούτων ἐγένετο¹⁴¹. Οἱ ἅγιοι ἄγγελοί «εἰσι λειτουργικὰ πνεύματα»¹⁴², «αἱ δὲ τῶν ἀγίων μάλιστα ψυχαὶ κατ' εἰκόνα Θεοῦ δεσποτικὰ πνεύματα»¹⁴³. Ἐὰν δὲ μετὰ τὴν παρακοὴν ἤλαττώθη ὁ ἀνθρωπος «βραχὺ τι παρ' ἀγγέλους»¹⁴⁴, διὰ τῆς τοῦ «Θεοῦ Λόγου καθ' ὑπόστασιν ἐνώσεως, ἐν αὐτῷ μείζον τι γεγένηται»¹⁴⁵. Ὁ ποτὲ κτισθεὶς «κατ' εἰκόνα Θεοῦ» ἀνθρωπος καὶ ἔπειτα «ἀχρειωθεὶς διὰ τὴν ἁμαρτίαν, νῦν διὰ τῆς ἐν Χριστῷ σωτηρίας «γέγονε τὸ ἅμα Θεῷ»¹⁴⁶, θεοποιηθεὶς ἐν Χριστῷ κατὰ μετοχὴν καὶ Χάριν.

130. Μ. Ἀθανασίου, αὐτόθι.

131. Μ. Ἀθανασίου, αὐτόθι.

132. Μ. Ἀθανασίου, αὐτόθι.

133. Μ. Ἀθανασίου, αὐτόθι.

134. Μ. Ἀθανασίου, αὐτόθι.

135. Γρηγορίου Νύσσης, PG. 44, 188.

136. Γρηγορίου Νύσσης, αὐτόθι.

137. Γρηγορίου Νύσσης, αὐτόθι.

138. Γρηγορίου Νύσσης, PG. 44, 633.

139. Γρηγορίου Νύσσης, PG. 44, 188.

140. Γρηγορίου Νύσσης, αὐτόθι.

141. Γρηγορίου Νύσσης, PG. 44, 1345.

142. Ἐβ. α', 14.

143. Γρηγορίου Νύσσης, PG. 44, 1345.

144. Ψαλ. Η', 6.

145. Γρηγορίου Νύσσης, PG. 44, 1345.

146. Γρηγορίου Νύσσης, αὐτόθι.

Ὁ Θεὸς «ἐνηθρώπησεν, ἵνα ἡμεῖς θεοποιηθῶμεν»¹⁴⁷. Ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ «σῶμα λαβὼν... καὶ ἐθεοποίησεν ὅπερ ἐνεδύσατο»¹⁴⁸. Ὅπως «ὡς ἄνθρωπος ὁ Χριστὸς ἀπέθανε καὶ ὑψώθη»¹⁴⁹, οὕτως ὡς ἄνθρωπος ἔλαβεν «ὅπερ εἶχεν αἰεὶ ὡς Θεός»¹⁵⁰. Τοῦτο δὲ ἐγένετο κατὰ τὴν θείαν οἰκονομίαν, «ἵνα εἰς ἡμᾶς φθάσῃ καὶ ἡ τοιαύτη δοθεῖσα χάρις»¹⁵¹. Τοῦτέστιν ἡ θέωσις, κατὰ μετοχὴν καὶ κατὰ τὸ μέτρον τῆς κτιστῆς ἀνθρωπίνης φύσεως, διὰ τῆς ἐνσωματώσεως ἡμῶν εἰς τὸν ἐνανθρωπήσαντα Υἱὸν τοῦ Θεοῦ. Διὰ τῆς ἐνσωματώσεως ταύτης, «τοῦ Υἱοῦ μετέχοντες, τοῦ Θεοῦ μετέχειν λεγόμεθα καὶ τοῦτό ἐστιν, ὃ ἔλεγεν, ἵνα γένησθε θείας κοινωνοὶ φύσεως»¹⁵². Διὰ τῆς κατὰ Χάριν καὶ μετοχὴν ταύτης θεώσεως ἐν Χριστῷ, πληροῦται ἡ σωτηρία ἡμῶν. Διὰ τοῦτο «οὐ ξενισθήσονται αἱ οὐράνιαι δυνάμεις βλέπουσαι τοὺς συσώμους ἐκείνου πάντας ἡμᾶς εἰσαγομένους εἰς τὰς χώρας αὐτῶν»¹⁵³. Διὰ τῆς ἐν Χριστῷ ταύτης θεώσεως οἱ σωζόμενοι ἐγκαταλείπουν τὸ παρὰ φύσιν, ἐπανέρχονται εἰς τὸ ἀρχαῖον κατὰ φύσιν καὶ χωροῦν πέραν αὐτοῦ, εἰς τὸ ὑπὲρ φύσιν. Ἀναγεννώμενοι ἄνωθεν ἐν Χριστῷ, ἐγκαταλείπουν τὸ παρὰ φύσιν, εἰς τὸ ὁποῖον περιῆλθον διὰ τὴν ἁμαρτίαν, καὶ «ἐπὶ τὸ κατὰ φύσιν καλὸν ἐπανέρχονται»¹⁵⁴. Ἀνακαινιζόμενοι οὕτω κατ' εἰκόνα τοῦ κτίσαντος αὐτοῦς¹⁵⁵, τελειοῦνται ἐν Χριστῷ, χωροῦν εἰς τὸ «καθ' ὁμοίωσιν» Θεοῦ καὶ διαβαίνουν εἰς τὸ ὑπὲρ φύσιν. Ὅντες δὲ «υἱοὶ Θεοῦ ζῶντος»¹⁵⁶, προορίζονται διὰ αἰώνιον ζωὴν καὶ «αἰώνιον θάρος δόξης»¹⁵⁷ Κυρίου Παντοκράτορος.

«Ὁ ἔσχατος Ἀδάμ». Ὁ σαρκωθείς Υἱὸς καὶ Λόγος τοῦ Θεοῦ «αὐτός ἐστιν ὁ προσδοκώμενος Χριστὸς»¹⁵⁸ καὶ «οὗτός ἐστιν ἀληθῶς ὁ σωτὴρ τοῦ κόσμου»¹⁵⁹, ὁ προαγγελθεὶς διὰ τῶν προφητῶν. Ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ἦλθεν ἐξ οὐρανοῦ ἐπὶ γῆς ὡς «ὁ δεῦτερος ἄνθρωπος»¹⁶⁰ καὶ «ὁ ἔσχατος Ἀδάμ»¹⁶¹, «ἵνα, ὡς περ δι' αὐτοῦ γεγόναμεν, οὕτω καὶ ἐν αὐτῷ τῶν πάντων λύτρωσις ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν γένηται»¹⁶². Ὅπως, διὰ τῆς παραβάσεως τοῦ πρώτου χοϊκοῦ ἀνθρώπου Ἀδάμ¹⁶³, ἁμαρτωλοὶ καὶ ἔνοχοι θανάτου κατεστάθησαν οἱ πολλοί, οὕτω καί, διὰ τῆς δικαιο-

147. Μ. Ἀθανασίου, ΒΕΠΕΣ, 30, 119.

148. Μ. Ἀθανασίου, ΒΕΠΕΣ, 30, 157.

149. Μ. Ἀθανασίου, αὐτόθι.

150. Μ. Ἀθανασίου, αὐτόθι.

151. Μ. Ἀθανασίου, αὐτόθι.

152. Μ. Ἀθανασίου, ΒΕΠΕΣ, 30, 136 καὶ 2 Πέτρ. α', 4.

153. Μ. Ἀθανασίου, ΒΕΠΕΣ, 30, 158.

154. Μ. Βασιλείου, ΡΓ. 31, 1381.

155. Γρηγορίου Νύσσης, ΡΓ. 44, 1049.

156. Ρωμ. θ', 26.

157. 2 Κορ. δ', 17.

158. Μ. Ἀθανασίου, ΒΕΠΕΣ, 30, 164.

159. Ἰω. δ', 42.

160. 1 Κορ. ιε', 47.

161. 1 Κορ. ιε', 45.

162. Μ. Ἀθανασίου, ΒΕΠΕΣ, 30, 164.

163. 1 Κορ. ιε', 45, 47.

σύνης και τοῦ σταυρικοῦ θανάτου τοῦ δευτέρου ἐπουρανίου¹⁶⁴ ἀνθρώπου, τοῦ ἐσχάτου ἢ δευτέρου Ἀδάμ, τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, «δίκαιοι κατασταθήσονται οἱ πολλοί»¹⁶⁵. Ὅπως, «διὰ τῆς παρακοῆς»¹⁶⁶ τοῦ πρώτου Ἀδάμ, «εἰς πάντας ἀνθρώπους ἔφθασεν ἡ ἁμαρτία»¹⁶⁷ καὶ «ὁ θάνατος διῆλθεν»¹⁶⁸, οὕτω «διὰ τῆς ὑπακοῆς»¹⁶⁹ τοῦ δευτέρου Ἀδάμ καὶ τῆς ἀνατροπῆς τοῦ ὄφους, δηλαδή τοῦ διαβόλου, παρ' Αὐτοῦ, «εἰς πάντας ἀνθρώπους ἡ τοιαύτη ἰσχύς διαθήσεται»¹⁷⁰. Ὅπως τὸ παράπτωμα τοῦ πρώτου ἀνθρώπου ὑπῆρξεν ἁμάρτημα πάντων τῶν ἀνθρώπων, οὕτω καὶ ἡ νίκη τοῦ νέου ἀνθρώπου, τοῦ Θεανθρώπου Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, εἶναι καὶ ἡμῶν νίκη κατὰ τῆς ἁμαρτίας καὶ τοῦ θανάτου, εἰς ἀνάστασιν ζωῆς.

Ἐπειδὴ διὰ τῆς ἁμαρτίας τοῦ Ἀδάμ, «ἐξ ἀνθρώπων εἰς ἀνθρώπους ὁ θάνατος ἐκράτησε»¹⁷¹, «διὰ τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ Θεοῦ Λόγου, ἢ τοῦ θανάτου κατάλυσις γέγονε, καὶ ἡ τῆς ζωῆς ἀνάστασις»¹⁷² διὰ πάντας ἀνθρώπους. «Ἐπειδὴ γὰρ δι' ἀνθρώπου ὁ θάνατος, καὶ δι' ἀνθρώπου ἀνάστασις νεκρῶν. Ὡσπερ γὰρ ἐν τῷ Ἀδάμ πάντες ἀποθνήσκουσιν, οὕτω καὶ ἐν Χριστῷ πάντες ζωοποιηθήσονται»¹⁷³. «Ὅθεν γὰρ εἰσῆλθεν εἰς τὸν κόσμον ὁ θάνατος, ἐκεῖθεν πάλιν καὶ ἐξωκίσθη (ἐξεδιώχθη). Δι' ἀνθρώπου εἰσῆλθε, δι' ἀνθρώπου καὶ ἐξοικίζεται. Ὁ πρῶτος ἄνθρωπος ἤνοιξε τῷ θανάτῳ τὴν εἴσοδον· διὰ τοῦ δευτέρου ἡ ζωὴ ἀντεισάγεται»¹⁷⁴. «Ὁ θάνατος, ὁ ἐν τῇ σαρκί, διὰ τοῦ Ἀδάμ εἰς ἡμᾶς παραπεμφθεὶς, κατεκόπη ὑπὸ τῆς Θεότητος»¹⁷⁵, ἢ δὲ «ἁμαρτία ἐξηναλώθη ὑπὸ τῆς δικαιοσύνης τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ»¹⁷⁶. Ἐνεκα τούτου, «οὐκέτι... νῦν ὡς κατακρινόμενοι ἀποθνήσκουμεν, ἀλλ' ὡς ἐγειρόμενοι περιμένουμεν τὴν κοινήν πάντων ἀνάστασιν»¹⁷⁷.

«Εἰκὼν τοῦ Θεοῦ τοῦ ἀοράτου». Ὁ Μονογενῆς Υἱὸς καὶ Σοφία τοῦ Θεοῦ «εἰκὼν ἐστὶ... τοῦ Πατρός»¹⁷⁸, ὁμοούσιος καὶ αἰδίδιος. «Οὐ γὰρ ἕξωθὲν ἐστὶ γραφομένη ἡ τοῦ Θεοῦ εἰκὼν»¹⁷⁹, ὅπως τὰ κτιστά, «ἀλλ' αὐτὸς ὁ Θεὸς γεννητὴς ἐστὶ ταύτης, ἐν ἧ ἑαυτὸν ὁρῶν προσχαίρει ταύτη»¹⁸⁰. Τοιαύτη εἶναι ἡ εἰκὼν τοῦ Πα-

164. 1 Κορ. ιε', 48.

165. Ρωμ. ε', 19.

166. Αὐτόθι.

167. Μ. Ἀθανασίου, ΒΕΠΕΣ, 30, 166.

168. Ρωμ. ε', 12.

169. Ρωμ. ε', 19.

170. Μ. Ἀθανασίου, ΒΕΠΕΣ, 30, 166.

171. Μ. Ἀθανασίου, ΒΕΠΕΣ, 30, 83.

172. Μ. Ἀθανασίου, αὐτόθι.

173. 1 Κορ. ιε', 21 - 22.

174. Γρηγορίου Νύσσης, ΡΓ. 44, 521.

175. Μ. Βασιλείου, ΡΓ. 32, 972.

176. Μ. Βασιλείου, αὐτόθι.

177. Μ. Ἀθανασίου, ΒΕΠΕΣ, 30, 83.

178. Μ. Ἀθανασίου, ΒΕΠΕΣ, 30, 139.

179. Μ. Ἀθανασίου, ΒΕΠΕΣ, 30, 140.

180. Μ. Ἀθανασίου, αὐτόθι.

τρός, «οἷός ἐστιν ὁ ταύτης Πατήρ»¹⁸¹. Πάντα τὰ κτιστὰ διὰ τοῦ Λόγου καὶ Σοφίας τοῦ Θεοῦ «ἐγένετο, καὶ χωρὶς αὐτοῦ ἐγένετο οὐδὲ ἓν ὃ γέγονεν»¹⁸². Τῆς δημιουργοῦ καὶ ἀληθινῆς ταύτης Σοφίας τοῦ Θεοῦ εἰκὼν καὶ «τύπος ἐστὶν ἢ ἐν κόσμῳ ἐκχυθεῖσα σοφία καὶ ἐπιστήμη»¹⁸³. Ἡ ἐν κόσμῳ αὕτη σοφία ἐνεκτίσθη παρὰ τῆς ἀληθινῆς Σοφίας «ἐν τοῖς ἔργοις»¹⁸⁴, καί, ἔνεκα τούτου, «οἱ μὲν οὐρανοὶ διηγοῦνται δόξαν Θεοῦ, ποίησιν δὲ χειρῶν αὐτοῦ ἀναγγέλλει τὸ στερέωμα»¹⁸⁵. Ὁ ἄνθρωπος ἐκτίσθη παρὰ τοῦ ἐν Τριάδι Θεοῦ «κατ' εἰκόνα... καὶ καθ' ὁμοίωσιν»¹⁸⁶ Αὐτοῦ. Ἐδημιουργήθη ὁ ἄνθρωπος εἰκὼν τῆς Εἰκόνας τοῦ Πατρὸς, ἔνεκα δὲ τούτου διάφορος τῶν ἄλλων κτιστῶν. Πλὴν τοῦ ἀνθρώπου, «οὐδὲν ἕτερον Θεῷ ἐκ τῶν ὄντων ὁμοίωται»¹⁸⁷. Τὸ δημιούργημα ἄνθρωπος εἶναι τρόπον τινὰ «ἔμψυχος εἰκὼν... κοινωνοῦσα τῷ ἀρχετύπῳ καὶ τῆς ἀξίας καὶ τοῦ ὀνόματος»¹⁸⁸ Αὐτοῦ. Ὁ ἄνθρωπος ἔλαβε ψυχὴν νοεράν, διὰ τῆς ὁποίας περινοεῖ τὸν Θεόν, καθορᾷ «τῶν ὄντων τὴν φύσιν λογισμῶ»¹⁸⁹ καὶ δρέπει τὸν ἡδιστὸν καρπὸν τῆς σοφίας»¹⁹⁰. Ὡς εἰκὼν δὲ Θεοῦ νοεῖται εἰς ἕκαστος ἄνθρωπος, ἀλλὰ καὶ πᾶσα ἡ ἀνθρωπίνη φύσις, ἢ διήκουσα «ἀπὸ τῶν πρώτων» ἀνθρώπων «μέχρι τῶν ἐσχάτων». «Πᾶσα τοίνυν ἡ φύσις, ἢ ἀπὸ τῶν πρώτων μέχρι τῶν ἐσχάτων διήκουσα, μία τις τοῦ ὄντος ἐστὶν εἰκὼν»¹⁹¹.

Διὰ τῆς πτώσεως τοῦ Ἀδάμ, ἠχρηιώθη ὁ ἄνθρωπος ὡς «κατ' εἰκόνα». Ὁ Θεός, ἐν τῷ ἐλέει Αὐτοῦ, ἀνακαινίζει τὸν ἄνθρωπον ὡς «κατ' εἰκόνα», «αὐτῆς τῆς τοῦ Θεοῦ εἰκόνας παραγενομένης, τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ»¹⁹². Δι' ἀνθρώπων δὲν ἦτο δυνατὴ ἡ σωτηρία, «ἐπεὶ καὶ αὐτοὶ κατ' εἰκόνα γεγονάσι»¹⁹³. Ἀλλὰ οὐδὲ διὰ ἀγγέλων, «οὐδὲ γάρ, οὐδὲ αὐτοὶ εἰσιν εἰκόνες»¹⁹⁴. «Καὶ οὐκ ἄλλου ἦν τὸ κατ' εἰκόνα πάλιν ἀνακτίσαι τοῖς ἀνθρώποις, εἰ μὴ τῆς εἰκόνας τοῦ Πατρὸς»¹⁹⁵. «Ὅθεν ὁ τοῦ Θεοῦ Λόγος δι' ἑαυτοῦ παρεγένετο»¹⁹⁶ ἐν ἀνθρώποις, «ἴν' ὡς εἰκὼν ὢν τοῦ Πατρὸς, τὸν κατ' εἰκόνα ἄνθρωπον ἀνακτίσαι δυναθῆ»¹⁹⁷. Ὁ Θεὸς Λόγος σαρκωθείς προσέλαβε τὸν ὅλον ἄνθρωπον, ἐκ ψυχῆς καὶ σώματος συγκεείμενον, ἦτοι «τέλειον σῶμα ἐκ τῆς ἀγίας Παρθένου· λέγω δὲ ἔμ-

181. Μ. Ἀθανασίου, αὐτόθι.

182. Ἰω. α', 3.

183. Μ. Ἀθανασίου, ΒΕΠΕΣ, 30, 246.

184. Μ. Ἀθανασίου, αὐτόθι.

185. Μ. Ἀθανασίου αὐτόθι, καὶ Ψαλ. ΙΗ', 2.

186. Γεν. α', 26.

187. Γρηγορίου Νύσσης, ΡΓ. 44, 128.

188. Γρηγορίου Νύσσης, ΡΓ. 44, 136.

189. Μ. Βασιλείου, ΡΓ. 31, 212.

190. Μ. Βασιλείου, αὐτόθι.

191. Γρηγορίου Νύσσης, ΡΓ. 44, 185.

192. Μ. Ἀθανασίου, ΒΕΠΕΣ, 30, 85.

193. Μ. Ἀθανασίου, αὐτόθι.

194. Μ. Ἀθανασίου, αὐτόθι.

195. Μ. Ἀθανασίου, ΒΕΠΕΣ, 30, 90.

196. Μ. Ἀθανασίου, ΒΕΠΕΣ, 30, 85.

197. Μ. Ἀθανασίου, αὐτόθι.

ψυχον και ἔννουν»¹⁹⁸. Τὸ σῶμα τοῦτο, ἂν καὶ ἦτο τέλειον, δηλαδὴ ὁ ὅλος ἄνθρωπος, «χωρὶς ἁμαρτίας»¹⁹⁹, ἐν τούτοις δὲν ἦτο τετελειωμένον, ἀλλὰ ἀτελές, διότι ἔλειπεν ἐκ τοῦ ἀνθρώπου «ἡ ἀθανασία, καὶ ἡ εἰς τὸν παράδεισον ὁδός»²⁰⁰. Διὰ τοῦτο «θητὸν»²⁰¹ ἦτο τὸ ἡμέτερον σῶμα, τὸ ὁποῖον προσέλαθεν ὁ Κύριος. Ὁ Θεὸς «Λόγος τὸ ἀτελές περιτίθεται σῶμα... ἵνα, ἀνθ' ἡμῶν τὴν ὀφειλὴν ἀποδιδούς, τὰ λείποντα τῷ ἀνθρώπῳ δι' ἑαυτοῦ τελειώσῃ»²⁰². Τοῦτο δὲ εἶναι τὸ ἔργον, τὸ ὁποῖον ἔδωκεν εἰς Αὐτὸν ὁ Πατήρ, ἵνα ποιήσῃ, καὶ τὸ ὁποῖον ἐτελείωσεν²⁰³. Ὅταν ἐγένεν ἄνθρωπος ὁ Σωτὴρ, τότε ἐτελείωσε τὸ ἔργον τοῦτο, «ἰασάμενος τὰ τραύματα ἡμῶν καὶ χαρισάμενος ἡμῖν τὴν ἐκ νεκρῶν ἀνάστασιν»²⁰⁴. Διὰ τῆς ἐν Χριστῷ οἰκονομίας, «τετελειώται οὖν ἐν αὐτῷ καὶ ἀποκατεστάθη, ὡσπερ ἦν κατὰ τὴν ἀρχὴν γεγονός, τὸ ἀνθρώπινον γένος, καὶ μείζονι μᾶλλον χάριτι»²⁰⁵. Ἐν Χριστῷ ἀνεκτίσθη τὸ «κατ' εἰκόνα», καὶ ἐτελειώθη τὸ «καθ' ὁμοίωσιν» τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως.

Ὁ Θεάνθρωπος Κύριος εἶναι ὡς Θεὸς ἡ ἀληθινὴ εἰκὼν τοῦ Πατρὸς, καὶ ὡς ἄνθρωπος ὁ τετελειωμένος «κατ' εἰκόνα» καὶ «καθ' ὁμοίωσιν» Θεοῦ ἄνθρωπος. Οὕτως ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός «ἐστὶν εἰκὼν τοῦ Θεοῦ τοῦ ἀοράτου, πρωτότοκος πάσης κτίσεως»²⁰⁶, ἐν τῷ ὁποίῳ ἀνακτίζεται τὸ «κατ' εἰκόνα» τῶν σφζομένων. Ὁ Θεὸς προώρισεν οἱ σφζόμενοι νὰ εἶναι σύμμορφοι «τῆς εἰκόνης τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, εἰς τὸ εἶναι αὐτὸν πρωτότοκον ἐν πολλοῖς ἀδελφοῖς»²⁰⁷. Ὁ Κύριος εἶναι ἡ εἰκὼν τοῦ ἐπουρανίου ἀνθρώπου²⁰⁸, τὴν ὁποῖαν καλούμεθα νὰ φορέσωμεν οἱ ἐν Χριστῷ ἐγειρόμενοι, ὅπως ἄλλοτε ἐφορέσαμεν τὴν εἰκόνα τοῦ χοϊκοῦ πεπτωκότος Ἀδάμ²⁰⁹. Ἀπεκδυόμενοι οἱ πιστοὶ «τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον σὺν ταῖς πράξεσιν αὐτοῦ»²¹⁰, καλούμεθα νὰ ἐνδυθῶμεν «τὸν νέον, τὸν ἀνακαινούμενον εἰς ἐπίγνωσιν κατ' εἰκόνα τοῦ κτίσαντος αὐτόν»²¹¹. Πάντες οἱ ἐν Χριστῷ σφζόμενοι, «ἀνακεκαλυμμένῳ προσώπῳ τὴν δόξαν Κυρίου κατοπτριζόμενοι, τὴν αὐτὴν εἰκόνα μεταμορφούμεθα ἀπὸ δόξης εἰς δόξαν»²¹². Τοιοῦτοτρόπως, ὁ τύπος καὶ ἡ εἰκὼν τοῦ Κυρίου «ἐν ἡμῖν εἶναι»²¹³ καὶ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ²¹⁴, ἡ ὁ-

198. Μ. Ἀθανασίου, ΒΕΠΕΣ, 33, 217.

199. Ἐβ. δ', 15.

200. Μ. Ἀθανασίου, ΒΕΠΕΣ, 30, 235.

201. Μ. Ἀθανασίου, ΒΕΠΕΣ, 30, 162.

202. Μ. Ἀθανασίου, ΒΕΠΕΣ, 30, 235.

203. Ἰω. ιζ', 4, καὶ Μ. Ἀθανασίου, αὐτόθι.

204. Μ. Ἀθανασίου, ΒΕΠΕΣ, 30, 236.

205. Μ. Ἀθανασίου, αὐτόθι.

206. Κολ. α', 15.

207. Ρωμ. η', 29.

208. 1 Κορ. ιε', 49.

209. Αὐτόθι.

210. Κολ. γ', 9.

211. Κολ. γ', 10.

212. 2 Κορ. γ', 18.

213. Μ. Ἀθανασίου, ΒΕΠΕΣ, 30, 245.

214. Μ. Ἀθανασίου, ΒΕΠΕΣ, 30, 247.

ποία είναι σῶμα Χριστοῦ²¹⁵.

«Ἐκ κλησίου Θεοῦ ζῶντος». Ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, Θεὸς ὢν καὶ δημιουργὸς τῶν πάντων, ἐκτίσθη²¹⁶ κατὰ σάρκα εἰς τὰ ἔργα Αὐτοῦ, ἵνα τελειώσῃ ταῦτα, ὡς ἐλέχθη ἀνωτέρω. Κτισθεὶς οὕτω κατὰ σάρκα ὁ Σωτὴρ, ἔγινεν ἀρχὴ τῶν ἀνακτιζομένων ἀνθρώπων. Ὁ Σωτὴρ ἔχει τὴν ἀπαρχὴν τῆς ἀνακτισθείσης φύσεως ἡμῶν, δηλαδή τὴν ἀνθρωπίνην σάρκα, «ἣν προσέλαβεν»²¹⁷. Ἔχοντας τοῦ Σωτῆρος τὴν ἀπαρχὴν ἡμῶν, «ἀκολουθῶν μετ' αὐτὸν καὶ ὁ μέλλων λαὸς κτίζεται»²¹⁸, ἢ ἑτέρα, ἢ ἐρχομένη γενεὰ τοῦ Κυρίου²¹⁹. Εἶναι δὲ ἡ κτιζομένη νέα αὕτη γενεά, ἢ γενεὰ τῶν ἀδελφῶν τοῦ Κυρίου, τῶν υἱῶν τοῦ Θεοῦ καὶ τῶν θεοποιηθέντων ἐν Χριστῷ ἀνθρώπων²²⁰.

Οἱ Χριστιανοὶ λεγόμεθα ἀδελφοὶ τοῦ Κυρίου, ὅχι διότι εἴμεθα φύσει υἱοὶ Θεοῦ, ὅπως ὁ Κύριος, ἀλλὰ «διὰ τὴν τοῦ σώματος ὁμοίωσιν»²²¹. Ἐπειδὴ ὁ Κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς «τὸ κτιστὸν ἐνδυσάμενος γέγονεν ἡμῖν ὅμοιος κατὰ τὸ σῶμα, διὰ τοῦτο εἰκότως καὶ ἀδελφὸς ἡμῶν καὶ πρωτότοκος ἐκλήθη»²²². Οἱ Χριστιανοὶ λεγόμεθα καὶ «υἱοὶ Θεοῦ»²²³, ὡς ἐλέχθη, ὅχι φύσει, ἀλλὰ «θέσει καὶ κατὰ χάριν»²²⁴. Οἱ ἄνθρωποι «ὄντες φύσει κτίσματα»²²⁵, δὲν δυνάμεθα ἄλλως νὰ γίνωμεν υἱοὶ Θεοῦ, ἐὰν μὴ ὑποδεχθῶμεν τὸ Πνεῦμα τοῦ ἀληθινοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, δηλαδή «τὴν τοῦ Πνεύματος χάριν»²²⁶. Οἱ ἄνθρωποι «ἐξ ἀρχῆς μὲν κατὰ φύσιν ἐσμέν κτίσματα, καὶ κτίστης ἡμῶν ἐστὶν ὁ Θεὸς διὰ τοῦ Λόγου, ὕστερον δὲ υἱοποιούμεθα, καὶ λοιπὸν ὁ κτίστης Θεὸς γίνεται καὶ Πατὴρ ἡμῶν»²²⁷. Ἀλλὰ καί, μετὰ τὴν θέσει καὶ κατὰ Χάριν υἱοποίησιν, «εἰσὶ πάλιν οἱ ἄνθρωποι ποιήματα κατὰ φύσιν»²²⁸. Ὡσαύτως νοεῖται καὶ ἡ θέωσις ἐν Χριστῷ. Ὁ Θεὸς «γένονεν ἄνθρωπος, ἵν' ἡμᾶς ἐν ἑαυτῷ θεοποιήσῃ»²²⁹. Πρὸς τοῦτο «ἐθεοποίησεν ὅπερ ἐνεδύσατο»²³⁰ σῶμα. Ὅπως λέγεται, ὅτι ὁ Θεὸς ἐνηθρώπησεν, μὴ παύων νὰ εἶναι Θεός, οὕτω λέγεται, ὅτι τὸ σῶμα «ὅπερ ἐνεδύσατο» ὁ Κύριος, ἐθεοποιήθη, μὴ παῦον νὰ εἶναι σῶμα. Ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς λέγεται, ὅτι ἐνηθρώπησε καὶ ἐθεοποιήθη, διὰ τὴν ἐν Αὐτῷ ὑποστατικὴν ἔνωσιν τῶν δύο φύσεων, θείας καὶ ἀνθρωπίνης. Ὁ δὲ ἄν-

215. Κολ. α', 24.

216. Μ. Ἀθανασίου, ΒΕΠΕΣ, 30, 235.

217. Μ. Ἀθανασίου, αὐτόθι.

218. Μ. Ἀθανασίου αὐτόθι.

219. Μ. Ἀθανασίου, αὐτόθι καὶ Ψαλ.

ΡΑ', 19 καὶ Ψαλ. ΚΑ', 31.

220. Μ. Ἀθανασίου, ΒΕΠΕΣ, 30, 229.

221. Μ. Ἀθανασίου, ΒΕΠΕΣ, 30, 231.

222. Μ. Ἀθανασίου, αὐτόθι.

223. Ρωμ. θ', 26.

224. Μ. Ἀθανασίου, αὐτόθι.

225. Μ. Ἀθανασίου, ΒΕΠΕΣ, 30, 229.

226. Μ. Ἀθανασίου, ΒΕΠΕΣ, 30, 230.

227. Μ. Ἀθανασίου, ΒΕΠΕΣ, 30, 229.

228. Μ. Ἀθανασίου, ΒΕΠΕΣ, 30, 230.

229. Μ. Ἀθανασίου, ΒΕΠΕΣ, 33, 163.

230. Μ. Ἀθανασίου, ΒΕΠΕΣ, 30, 157.

θρωπος, ἐνσωματούμενος ἐν τῷ Χριστῷ, διὰ τοῦ σώματος τοῦ Κυρίου, μετέχει τῶν δωρεῶν τῆς θείας φύσεως, μὴ ἐκβαίνων τῆς ἀνθρωπίνης αὐτοῦ φύσεως, ἀλλὰ ἐμμένων ἐν αὐτῇ, ὡς κτίσμα Θεοῦ. Οὕτως οἱ Χριστιανοὶ γίνονται «κοινωνοὶ θείας φύσεως, ὡς ἔγραψεν ὁ μακάριος Πέτρος»²³¹.

Ὁ νέος λαὸς τοῦ Θεοῦ ἀνακτίζεται διὰ τῆς ἐνσωματώσεως αὐτοῦ ἐν τῷ Χριστῷ. «Πάντων τῶν ἀνθρώπων ἀπολλυμένων κατὰ τὴν παράθασιν τοῦ Ἀδάμ, πρώτη τῶν ἄλλων ἐσώθη καὶ ἠλευθερώθη» ἡ σὰρξ τοῦ Κυρίου²³², «ὡς αὐτοῦ τοῦ Λόγου σῶμα γενομένη»²³³. Μετὰ τὴν σωτηρίαν τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως τοῦ Κυρίου, οἱ ἄνθρωποι σωζόμεθα, «σύσσωμοι τυγχάνοντες»²³⁴ Αὐτῷ. Διὰ τοῦτο ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς «πρωτότοκος λέγεται καὶ ἔστιν ἡμῶν»²³⁵. Ὁ Κύριος εἶναι, διὰ τὸ ἀνθρώπινον γένος, ἡ ἀπαρχὴ τῆς νέας κτίσεως τῆς ἀναστάσεως²³⁶, ὁ ἀκρογωνιαίος θεμέλιος λίθος τῆς οἰκοδομουμένης Ἐκκλησίας²³⁷ καὶ ἡ κεφαλὴ Ταύτης. «Πάντες τῷ ἐνὶ σώματι τοῦ Χριστοῦ συναπτόμενοι... ἐν αὐτοῦ γινόμεθα σῶμα»²³⁸ «καὶ μέλη ἐκ μέρους»²³⁹. Οὕτως, ὁ Κύριος, «διὰ τῆς προσθήκης τῶν σωζομένων, οἰκοδομεῖ» τὴν Ἐκκλησίαν ἐν ἀγάπῃ²⁴⁰.

Οἱ ἀποτελοῦντες τὴν Ἐκκλησίαν πιστοὶ γινόμεθα ἐν Χριστῷ ἕν, κατὰ τὸ ἐν Αὐτῷ «σῶμα καὶ κατὰ τὴν αὐτοῦ τελείωσιν»²⁴¹. Ἐνδυθέντες πάντες τὸν Χριστόν, πάντες γινόμεθα «ἐν σῶμα καὶ ἐν πνεῦμα»²⁴². Οἱ πάντες, μεταλαμβάνοντες τοῦ αὐτοῦ κυριακοῦ σώματος, «ἐν γινόμεθα σῶμα, τὸν ἕνα Κύριον ἔχοντες ἐν ἑαυτοῖς»²⁴³. Γινόμεθα δὲ ἐν σῶμα, διὰ τοῦ σώματος τοῦ Κυρίου, «ἐν τῷ φρονήματι καὶ τῇ τοῦ πνεύματος συμφωνίᾳ»²⁴⁴. Πρὸς τὴν ἐνότητα δὲ ταύτην φερόμεθα «μέχρι καταστήσωμεν οἱ πάντες εἰς τὴν ἐνότητα τῆς πίστεως καὶ τῆς ἐπιγνώσεως τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, εἰς ἄνδρα τέλειον»²⁴⁵, κατὰ τὴν εἰκόνα τοῦ Θεοῦ τοῦ ἀοράτου, δηλαδή, τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἡ ἐνότης αὕτη ἔχει πρότυπον τὴν ἐνότητα τοῦ Κυρίου μετὰ τοῦ Πατρὸς²⁴⁶, δὲν εἶναι ὅμως ἡ αὐτή. «Ἐὰν καὶ ἡμεῖς γενώμεθα ἕν, καθὼς ὁ Υἱὸς ἐν τῷ Πατρὶ, οὐκ ἐσόμεθα ὡσπερ ὁ Υἱός, οὐδὲ ἴσοι αὐτῷ· ἄλλο γὰρ καὶ ἄλλο ἐσμέν».²⁴⁷

231. Μ. Ἀθανασίου, ΒΕΠΕΣ, 33, 163 καὶ 2 Πέτρ. 1, 4.

232. Μ. Ἀθανασίου, ΒΕΠΕΣ, 30, 231.

233. Μ. Ἀθανασίου, αὐτόθι.

234. Μ. Ἀθανασίου, αὐτόθι.

235. Μ. Ἀθανασίου, αὐτόθι.

236. 1 Κορ. ιε', 20, 23.

237. Ἐφ. β', 20.

238. Γρηγορίου Νύσσης, ΡΓ. 44, 1317.

239. 1 Κορ. ιβ', 27.

240. Γρηγορίου Νύσσης, ΡΓ. 44, 949.

241. Μ. Ἀθανασίου, ΒΕΠΕΣ, 30, 268.

242. Μ. Ἀθανασίου, αὐτόθι.

243. Μ. Ἀθανασίου, αὐτόθι.

244. Μ. Ἀθανασίου, ΒΕΠΕΣ, 30, 269.

245. Ἐφ. β', 13.

246. Ἰω. ζ', 21 καὶ Μ. Ἀθανασίου, ΒΕΠΕΣ, 30, 268.

247. Μ. Ἀθανασίου, ΒΕΠΕΣ, 30, 269.

Οὕτω νοουμένης τῆς ἐν Χριστῷ ἐνότητος τῶν πιστῶν, ἡ Ἐκκλησία ὀνομάζεται, ὡς ἐλέχθη, σῶμα Χριστοῦ. «Πολλαχῆ Χριστὸς ἡ Ἐκκλησία παρὰ Παύλου κατονομάζεται»²⁴⁸. Οὕτως, ὁ «πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν βλέπων, πρὸς τὸν Χριστὸν ἄντικρυς βλέπει»²⁴⁹, καὶ ὁ τὴν Ἐκκλησίαν διώκων, τὸν Χριστὸν διώκει. Διὰ τοῦτο, «Σαύλου τότε διώκοντος τὴν Ἐκκλησίαν... ὡς αὐτὸς (ὁ Χριστὸς) διωκόμενος ἔλεγε· «Σαῦλε, τί μέ διώκεις;»²⁵⁰. Ἰδιοποιεῖτο δὲ ὁ Κύριος τὴν Ἐκκλησίαν διὰ τὸν ἐν Αὐτῇ ὑπάρχοντα τύπον Αὐτοῦ καὶ εἰκόνα. Διότι ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ «τύπος ἦν αὐτοῦ καὶ εἰκόν»²⁵¹. Μετὰ τὴν παρουσίαν τῆς οἰκοδομῆς τῆς Ἐκκλησίας ἐν τῷ κόσμῳ ὁ Χριστὸς νοεῖται συνημμένος μετὰ τῆς Ἐκκλησίας. Δὲν δύναται νὰ ἴδῃ τις πλεον τὸν Χριστὸν, εἰ μὴ μόνον ἠνωμένον μετὰ τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἀδυνατεῖ νὰ γνωρίσῃ τὸν Θεόν, ἐὰν δὲν λάβῃ τὴν ἐπίγνωσιν τῆς ἀποκεκαλυμμένης ἀληθείας ἐντὸς τῆς Ἐκκλησίας. Ὁ Θεός, «ὄν... οὐδεὶς ἐώρακε πώποτε, καθὼς φησὶν Ἰωάννης, οὐδὲ ἰδεῖν τις δύναται, καθὼς ὁ Παῦλος μαρτυρεῖται, οὗτος σῶμα ἑαυτοῦ τὴν Ἐκκλησίαν ἐποίησεν»²⁵², ἵνα οἱ ἄνθρωποι, διὰ τῆς Ἐκκλησίας, γνωρίσωμεν «τὸν ἐν τῷ σώματι τοῦ Θεοῦ Λόγον καὶ δι' αὐτοῦ τὸν Πατέρα»²⁵³, πρὸς σωτηρίαν. Ὅπως «οὐδεὶς ἔρχεται πρὸς τὸν Πατέρα»²⁵⁴, εἰ μὴ διὰ τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ, οὕτως οὐδεὶς ἐνοῦται μετὰ τοῦ Κυρίου, «σύσσωμος αὐτῷ γινόμενος»²⁵⁵, εἰ μὴ διὰ τῆς Ἐκκλησίας.

Ὁ ρ θ ὁ δ ο ξ ο ς Κ α θ ο λ ι κ ῆ Ἐ κ κ λ η σ ί α. Ἡ Ἐκκλησία εἶναι «Μία»²⁵⁶, δηλαδή «μόνη»²⁵⁷. Ὅπως εἰς εἶναι ὁ σαρκωθείς Θεός καὶ ἐν τῷ σώματι τοῦ Κυρίου, οὕτω μία εἶναι καὶ ἡ Ἐκκλησία Θεοῦ ζῶντος»²⁵⁸. Ἡ «Μία» Ἐκκλησία εἶναι ἐν τῷ κόσμῳ ὁ μοναδικὸς «στῦλος καὶ ἐδραῖωμα τῆς ἀληθείας»²⁵⁹, τὸ μόνον Ταμεῖον τῆς ἀνακαινιζούσης Χάριτος τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, καὶ ἡ μόνη «Ἁγία»²⁶⁰ Κιβωτὸς τῆς ἐν Χριστῷ σωτηρίας. Ἐκτὸς τῆς Ἁγίας Ἐκκλησίας, «ὁ κόσμος ὅλος ἐν τῷ πονηρῷ κεῖται»²⁶¹. Ὡς «Μία» καὶ «Ἁγία» ἡ Ἐκκλησία εἶναι «Καθολικὴ»²⁶², μὴ δυναμένη νὰ διαιρεθῇ. Αἱ κατὰ τόπους Ἐκκλησίαι δὲν κατατέμνουσιν τὴν Ἐκκλησίαν εἰς πολλὰς, ἀλλὰ ἀποτελοῦν μέλη τῆς «Μιᾶς» Ἐκκλη-

248. Γρηγορίου Νύσσης, PG. 44, 385.

249. Γρηγορίου Νύσσης, PG. 44, 1048.

250. Μ. Ἀθανασίου, ΒΕΠΕΣ, 30, 247 καὶ Πρ. θ', 4.

251. Μ. Ἀθανασίου, αὐτόθι.

252. Γρηγορίου Νύσσης, PG. 44, 949.

253. Μ. Ἀθανασίου, ΒΕΠΕΣ, 30, 86.

254. Ἰω. ιδ', 6.

255. Γρηγορίου Νύσσης, PG. 44, 1317.

256. Σύμβολον τῆς Πίστεως.

257. Μ. Βασιλείου, PG. 31, 1629.

258. 1 Τιμ. γ', 15.

259. Αὐτόθι.

260. Σύμβολον τῆς Πίστεως.

261. 1 Ἰω. ε', 19.

262. Σύμβολον τῆς Πίστεως.

σίας. Τὸ ὄρατὸν καὶ ἀόρατον στοιχεῖον τῆς Ἐκκλησίας δὲν μερίζουν ταύτην εἰς δύο Ἐκκλησίας, εἰς ὄρατὴν Ἐκκλησίαν καὶ εἰς ἀόρατον Ἐκκλησίαν. Τὸ ἀόρατον καὶ ὄρατὸν στοιχεῖον τῆς Ἐκκλησίας ἀποτελοῦν ἐν Χριστῷ ἓν, τὴν «Μίαν... Καθολικὴν»²⁶³ Ἐκκλησίαν, τὴν ἀληθῆ καὶ Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν. Αἱ αἰρέσεις καὶ τὰ σχίσματα δὲν εἶναι μέλη τῆς Ἐκκλησίας, ἀλλὰ κεῖνται ἐκτὸς τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἐντὸς τοῦ κόσμου, ὁ ὁποῖος «ὄλος ἐν τῷ πονηρῷ κεῖται».

Ἡ «Μία Ἁγία Καθολικὴ» Ἐκκλησία εἶναι ἡ «Ἀποστολικὴ»²⁶⁴ Ἐκκλησία. Ὁ Κύριος ὠκοδόμησε τὴν Ἐκκλησίαν ἐπὶ τοῦ θεμελίου «τῶν Ἀποστόλων καὶ τῶν Προφητῶν, ὄντος ἀκρογωνιαίου αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ»²⁶⁵. Ἐπὶ τοῦ θεμελίου τούτου ἐποικοδομοῦνται πάντες οἱ πιστοὶ ἀνὰ τοὺς αἰῶνας. Ἐπὶ τοῦ ἀκρογωνιαίου Ἰησοῦ Χριστοῦ, πᾶσα ἡ οἰκοδομὴ τῆς Ἐκκλησίας «συναρμολογούμενη αὖξει εἰς ναὸν ἅγιον ἐν Κυρίῳ»²⁶⁶. Ἐν τῷ ναῷ τούτῳ συνοικοδομοῦνται πάντες οἱ σωζόμενοι ἐν Χριστῷ «εἰς κατοικητήριον τοῦ Θεοῦ ἐν Πνεύματι»²⁶⁷. Ἀνὰ τοὺς αἰῶνας, ἡ Ἐκκλησία δὲν δύναται νὰ εἶναι ἄλλη, εἰ μὴ ἡ διασώζουσα ἀδιάκοπον τὴν διαδοχὴν καὶ ἀπααραχάρακτον τὴν πίστιν. Ὅπως ὑφίσταται ἐν τῷ κόσμῳ σαρκικὴ πατρότης καὶ διαδοχὴ, οὕτως ὑπάρχει καὶ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ πνευματικὴ ἐν Χριστῷ πατρότης καὶ διαδοχὴ. Ὁ Θεὸς εἶναι ὁ Πατὴρ τῶν Χριστιανῶν²⁶⁸. Ἀλλὰ καὶ οἱ Ἀπόστολοι²⁶⁹ καὶ οἱ μετ' αὐτοὺς διάδοχοι ἅγιοι Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας²⁷⁰, καὶ αὐτοὶ λέγονται Πατέρες, «διὰ τὸ τὸν τύπον αὐτοῦ (τοῦ Θεοῦ) ἐν ἡμῖν εἶναι»²⁷¹. Διὰ τοῦτο εἶπεν ὁ Κύριος, «ὁ δεχόμενος ὑμᾶς ἐμὲ δέχεται, καὶ ὁ ἐμὲ δεχόμενος δέχεται τὸν ἀποστείλαντά με»²⁷².

Πάντα τὰ δοθέντα πρὸς σωτηρίαν παρὰ τοῦ Θεοῦ, παρεδόθησαν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν διὰ τῶν Ἀποστόλων, φυλάσσονται δὲ καὶ φέρονται πρὸς ἡμᾶς διὰ τῶν ἁγίων Πατέρων. Ταῦτα «ἐκ τῶν Πατέρων ἡμῶν καλῶς καὶ θεβαίως παρεδόθησαν»²⁷³. Οἱ πιστοὶ εἴμεθα «τῶν... Πατέρων κληρονόμοι»²⁷⁴, καί, «ἅπερ παρὰ τῶν ἁγίων Πατέρων δεδιδάγμεθα»²⁷⁵, ταῦτα πιστεύομεν καὶ «ταῦτα τοῖς ἐρωτῶσιν ἡμᾶς διαγγέλλομεν»²⁷⁶. Μόνον τῶν ἁγίων Πατέρων ἡ πίστις εἶναι ἡ Ὁρθόδοξος πίστις. Ὡς οἱ ἅγιοι Πατέρες διετήρησαν,

263. Σύμβολον τῆς Πίστεως.

264. Σύμβολον τῆς Πίστεως.

265. Ἐφ. 6', 20 καὶ Ἀπ. κα', 14.

266. Ἐφ. 6', 21.

267. Ἐφ. 6', 22.

268. Ματθ. 5', 9.

269. 1 Κορ. 8', 15.

270. Μ. Βασιλείου, PG. 32, 588.

271. Μ. Ἀθανασίου, BEΠΕΣ, 30, 245.

272. Ματθ. 1', 40 καὶ Μ. Ἀθανασίου, αὐτόθι.

273. Μ. Ἀθανασίου, BEΠΕΣ, 31, 195.

274. Μ. Βασιλείου, PG. 32, 392.

275. Μ. Βασιλείου, PG. 32, 588.

276. Μ. Βασιλείου, αὐτόθι.

οὕτως ὁ Κύριος ἐδίδαξε καὶ οἱ Ἀπόστολοι ἐκήρυξαν²⁷⁷. Κατὰ ταῦτα, ἡ ἀληθὴς Ἐκκλησία, ἡ Μία, Ἁγία, Καθολικὴ καὶ Ἀποστολικὴ Ἐκκλησία, εἶναι ἡ διασώζουσα ἀνὰ τοὺς αἰῶνας τὰ δόγματα καὶ τοὺς κανόνες, τοὺς τύπους καὶ πᾶσαν παράδοσιν τοῦ Κυρίου, διδασχθεῖσαν παρὰ τῶν Ἀποστόλων καὶ φερομένην ἢ καὶ διατυπωμένην διὰ τῶν Ἁγίων ἀπαραχαράκτως. Αὕτη δὲ ἡ ἀληθὴς Ἐκκλησία εἶναι ἐν τῷ κόσμῳ μόνον ἡ Ὁρθόδοξος Καθολικὴ Ἐκκλησία.

«Ὁ πιστεύσας καὶ βαπτισθεὶς σωθήσεται». Ὁ ἅγιος πατὴρ τῆς Ἐκκλησίας Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος διδάσκει, ὅτι οἱ Ἀπόστολοι ὠκοδόμησαν τὴν Ἐκκλησίαν ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ, «οὐ διὰ λίθων, ἀλλὰ διὰ ψυχῶν καὶ προαιρέσεων»²⁷⁸. Ὅπως ὁ θάνατος τῆς ψυχῆς εἶναι θάνατος «προαιρέσεως καὶ γνώμης»²⁷⁹, οὕτω καὶ ἡ ζωὴ τῆς ἐν Χριστῷ ἀναστάσεως εἶναι ἐπίσης ζωὴ προαιρέσεως καὶ γνώμης τῆς ψυχῆς. Ἐνεκα τούτου, μετὰ τὸ ἀπολυτρωτικὸν ἔργον τοῦ Κυρίου, δὲν σώζονται ἅπαντες οἱ ἄνθρωποι ἀδιακρίτως, ἀλλὰ οἱ μὲν σώζονται, οἱ δὲ ἀπόλλυνται. «Ὁ εἰς παραλαμβάνεται καὶ ὁ εἰς ἀφίεται»²⁸⁰ παρὰ τοῦ Κυρίου. Παραλαμβάνεται εἰς σωτηρίαν ὁ πιστὸς καὶ ἀφίεται μακρὰν τοῦ Θεοῦ ὁ ἄπιστος κατακρινόμενος. Διὰ τῆς δοθείσης θείας Χάριτος, «ὁ πιστεύσας καὶ βαπτισθεὶς σωθήσεται, ὁ δὲ ἀπιστήσας κατακριθήσεται»²⁸¹. Βασικὸς καὶ ἀπαραίτητος ὅρος τῆς ἐν Χριστῷ σωτηρίας παντὸς ἀνθρώπου εἶναι ἡ ὀρθὴ πίστις αὐτοῦ πρὸς τὸν Χριστὸν καὶ τὴν Ἐκκλησίαν Αὐτοῦ. Ἡ πίστις αὕτη σημαίνει συμφωνίαν προαιρέσεως καὶ γνώμης τῆς ψυχῆς πρὸς τὸν Θεόν, ὅστις εἶναι ἡ ζωὴ. Ἡ δὲ ἀπιστία δηλοῖ ἀντίθεσιν τῆς ψυχῆς πρὸς τὴν ζωὴν. Ὁ Κύριος καλεῖ «πάντας ἀνθρώπους»²⁸² «εἰς σωτηρίαν ἐτοίμην»²⁸³, ἐξ αὐτῶν δὲ ἀποδέχεται ταύτην, «ὅστις θέλει»²⁸⁴. Θέλει ὁ πιστεύων, δὲν θέλει δὲ ὁ ἀπιστῶν.

Ὅπως «εἰς»²⁸⁵ εἶναι ὁ Κύριος, «Μία» ἡ Ἐκκλησία²⁸⁶, μία ἡ Χάρις τοῦ Ἁγίου Πνεύματος²⁸⁷, μία ἡ ἀλήθεια²⁸⁸, μία ἡ ἐν Χριστῷ ζωὴ²⁸⁹, οὕτω μία εἶναι καὶ ἡ σώζουσα πίστις²⁹⁰. Ἡ «μία πίστις»²⁹⁰ εἶναι ἡ παραδοθεῖσα παρὰ τοῦ Θεοῦ «ἅπαξ»²⁹¹ «τοῖς ἁ-

277. Μ. Βασιλείου, PG. 31, 612.

278. PG. 48, 832.

279. Χρυσοστόμου, PG. 48, 928.

280. Ματθ. κδ', 40.

281. Μάρ. ις', 16.

282. 1 Τιμ. β', 4.

283. 1 Πέτρ. α', 5.

284. Μάρ. η', 34.

285. Ἐφ. δ', 5.

286. Σύμβολον τῆς Πίστεως.

287. Ἐφ. δ', 4.

288. Ἰω. ιδ', 6.

289. Αὐτόθι.

290. Ἐφ. δ', 5.

291. Ἰούδ. 3.

γίοις»²⁹¹ πίστις. Ἦτοι ἡ φερομένη ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ διὰ τῶν Ἁγίων ὀρθή πίστις πρὸς τὸν Ἰησοῦν Χριστόν, ἡ ὀρθόδοξος πίστις. Διὰ τῆς ὀρθοδόξου πίστεως ἡ γνώμη τῆς ψυχῆς ἐνδύεται τὴν θεϊαν ἀλήθειαν, καὶ ἡ προαίρεσις αὐτῆς συντάσσεται τῷ θείῳ θελήματι. Οὕτως ὁ πιστὸς οἰκοδομεῖται, διὰ τῆς θείας Χάριτος, ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, ἐνσωματοῦται ἐν τῷ Χριστῷ καὶ γίνεται «καινὴ κτίσις»²⁹². Γενόμενος Χριστιανὸς ὁ ἄνθρωπος, ἀνακτίζεται ὡς «κατ' εἰκόνα», καὶ ἀναλαμβάνων, δι' ἀγῶνος ἐν τῇ θείᾳ Χάριτι, τὴν χρηστότητα τοῦ Κυρίου, τελειοῦται εἰς τὸ «καθ' ὁμοίωσιν» Θεοῦ. Στοιχῶν ὁ Χριστιανὸς «τῇ ἄπαξ παραδοθείσῃ τοῖς ἁγίοις πίστει, ἔχει νοῦν ἕτερον ἐκείνου, ὁ ὁποῖος ὑπάρχει ἐν τῷ κόσμῳ, ἦτοι «νοῦν Χριστοῦ»²⁹³. Ἀγωνιζόμενος δὲ «τὸν καλὸν ἀγῶνα τῆς πίστεως»²⁹⁴, πράττει δοκιμάζων «τί τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, τὸ ἀγαθὸν καὶ εὐάρεστον καὶ τέλειον»²⁹⁵. Τοιοῦτοτρόπως, ὁ Χριστιανὸς μεταμορφοῦται, «τῇ ἀνακαινώσει τοῦ νοός»²⁹⁶ αὐτοῦ καὶ μιμεῖται «ἐν τῷ ἰδίῳ βίῳ... τῆς θείας φύσεως τὰ γνωρίσματα»²⁹⁷. Καί, «ἐκτὸς πάντων τῶν ἐν κακίᾳ νοουμένων γενόμενος, Θεὸς τρόπον τινὰ διὰ τῆς τοιαύτης ἕξεως γίνεται»²⁹⁸.

Κ ό σ μ ο ς ν έ ο ς. Διὰ τῆς προσθήκης καὶ τοῦ ἐν Χριστῷ καταρτισμοῦ τῶν σωζομένων, ἡ Ἐκκλησία οἰκοδομεῖται εἰς ναὸν Κυρίου ἅγιον καὶ τέλειον. Διὰ τῆς Ἐκκλησίας, κτίζεται παρὰ τοῦ Θεοῦ κόσμος νέος, ἐνῶ ὁ παλαιὸς κόσμος τοῦ πονηροῦ καὶ τῆς ἀμαρτίας φέρεται πρὸς ἀφανισμόν. «Κόσμου γὰρ κτίσις ἐστὶν ἡ τῆς Ἐκκλησίας κατασκευή»²⁹⁹. Ὡς συνέβη κατὰ τὴν κτίσιν τοῦ ὑλικοῦ κόσμου, οὕτω γίνεται καὶ ἐν προκειμένῳ. Διὰ τῆς Ἐκκλησίας, «οὐρανὸς κτίζεται καινός... καὶ γῆ καινὴ κατασκευάζεται»³⁰⁰. Ὁ καινὸς οὐρανὸς εἶναι «τὸ στερέωμα τῆς εἰς Χριστόν πίστεως, καθὼς ὁ Παῦλός φησιν»³⁰¹. Ἡ δὲ καινὴ γῆ, «ἡ πίνουσα τὸν ἐπ' αὐτὴν ἐρχόμενον ὑετὸν»³⁰² τοῦ θείου λόγου καὶ τῆς Χάριτος τοῦ Κυρίου, εἶναι οἱ πιστοί, «οἵτινες ἐν καρδίᾳ καλῇ καὶ ἀγαθῇ»³⁰³ ἀκούοντες «τὸν λόγον, κατέχουσι καὶ καρποφοροῦσιν ἐν ὑπομονῇ»³⁰⁴ τὰς θείας ἀρετάς. Ἐν τῷ νέῳ τούτῳ κόσμῳ τῆς Ἐκκλησίας, ἡ ὀρθόδοξος πίστις κεῖται ὡς στερεὸν καὶ ἀσάλευτον θεμέλιον, ἡ θεία ἀλήθεια ἐπιλάμπει πανταχόθεν καὶ ἡ Χάρις τοῦ Ἁγίου Πνεύματος

292. 2 Κορ. ε', 17.

293. 1 Κορ. β', 16.

294. 1 Τιμ. ς', 12.

295. Ρωμ. ιβ', 2.

296. Αὐτόθι.

297. Γρηγορίου Νύσσης, PG. 44, 1177.

298. Γρηγορίου Νύσσης, αὐτόθι.

299. Γρηγορίου Νύσσης, PG. 44, 1049.

300. Γρηγορίου Νύσσης, αὐτόθι.

301. Γρηγορίου Νύσσης, αὐτόθι.

302. Γρηγορίου Νύσσης, αὐτόθι.

303. Λουκ. η', 15.

304. Αὐτόθι.

ζωογονεῖ πρὸς σωτηρίαν. Ἄνθρωπος δὲ «πλάσσεται ἄλλος, ὁ διὰ τῆς ἄνωθεν γεννήσεως ἀνακαινιζόμενος κατ' εἰκόνα τοῦ κτίσαντος αὐτόν»³⁰⁵. «Καὶ φωστήρων φύσις ἑτέρα γίνεται»³⁰⁶, περὶ τῶν ὁποίων λέγει ὁ Κύριος, «ὅτι ὑμεῖς ἐστε τὸ φῶς τοῦ κόσμου· καὶ ἐν οἷς φαίνεσθε ὡς φωστῆρες ἐν κόσμῳ»³⁰⁷. «Καὶ ἀστέρες πολλοὶ»³⁰⁸ γίνονται, «οἱ ἐν τῷ στερεώματι τῆς πίστεως ἀνατέλλοντες»³⁰⁸.

Οἱ Ὁρθόδοξοι Χριστιανοί. Οἱ Ὁρθόδοξοι Χριστιανοὶ ἐνεσωματώθησαν εἰς τὴν Ὁρθόδοξον καὶ μόνην Ἐκκλησίαν τοῦ Κυρίου, διὰ τῆς ὁμολογίας τῆς πατροπαραδότου ὀρθοδόξου πίστεως καὶ τῆς θείας Χάριτος τῶν Μυστηρίων. Ἐν τῇ Ὁρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ εὑρον «τὴν ἀλήθειαν»³⁰⁹ καὶ κατέχουν αὐτὴν μετὰ ἀσφαλείας. Ἐντὸς τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας ἔχουν τὴν ἀποκεκαλυμμένην ἀλήθειαν τοῦ Θεοῦ, τὴν ὁποίαν ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς παρέδωκεν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, οἱ Προφῆται προεδήλωσαν, οἱ Ἀπόστολοι ἐκήρυξαν, οἱ Μάρτυρες ἐβεβαίωσαν³¹⁰, οἱ Πατέρες διεφύλαξαν, οἱ ὀρθοτομοῦντες τὸν θεῖον λόγον τῆς ἀληθείας διδάσκαλοι τῆς Ἐκκλησίας ἐδίδαξαν καὶ αἱ Σύνοδοι καθώρισαν καὶ διετύπωσαν. Οἱ Ὁρθόδοξοι Χριστιανοὶ παρὰ τῆς πνευματικῆς αὐτῶν μητρὸς καὶ τροφοῦ Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, καὶ μόνον παρ' Αὐτῆς, λαμβάνουν τὰς Ἁγίας Γραφὰς τοῦ Θεοῦ καὶ ὡς γράμμα καὶ ὡς πνεῦμα. Μόνον παρ' Αὐτῆς τρέφονται πνευματικῶς εἰς ζωὴν αἰώνιον, ὡς ἄλλα «βρέφη»³¹¹ καὶ παιδιὰ ἐν Χριστῷ, διὰ γάλακτος καὶ μέλιτος. Δηλαδή, διὰ τῆς στοιχειώδους καὶ τῆς στερεᾶς οὐρανοῦ τροφῆς τῆς ψυχῆς, ἣτις εἶναι ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ. Ἦτοι, ὁ ἀγιογραφικὸς θεῖος λόγος καὶ ὁ αὐτὸς λόγος τῆς Ἱερᾶς Παραδόσεως, ἣτις εἶναι ἰσοστάσιος, ἰσότημος καὶ ἰσόκυρος πρὸς τὴν Ἁγίαν Γραφήν.

Ἐντὸς τῆς Ἁγίας αὐτῶν Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, οἱ Ὁρθόδοξοι ζωογονοῦνται, διὰ τῆς ἀποκεκαλυμμένης δογματικῆς καὶ ἠθικῆς ἀληθείας καὶ τῆς Χάριτος τῶν Μυστηρίων. Οὕτως, ὡς ἄλλα «νεόφυτα ἔλαιων»³¹², αὐξάνονται εἰς τὴν ὀρθόδοξον πίστιν, εἰς τὴν ὁμολογίαν τῆς πίστεως ταύτης καὶ εἰς τὴν ἀγάπην τῆς ὁμολογουμένης ὀρθοδόξου πίστεως. Ζῶντες δὲ ἐντὸς νέφους Μαρτύρων³¹³ καὶ πάντων τῶν ἀπ' αἰῶνος Ἁγίων, καὶ φρουρούμενοι δι'

305. Γρηγορίου Νύσσης, PG. 44, 1049.

306. Γρηγορίου Νύσσης, αὐτόθι.

307. Γρηγορίου Νύσσης, αὐτόθι καὶ Ματθ. ε', 14 καὶ Φιλ. β', 15 - 16.

308. Γρηγορίου Νύσσης, αὐτόθι.

309. Ὕμνος.

310. Μ. Βασίλειος, PG. 31, 612.

311. 1 Πέτρ. β', 2.

312. Ψαλ. ΡΚΖ', 3.

313. Ἐβ. ιθ', 1.

ἀγίων ἀγγέλων, φέρονται πρὸς τὴν κατὰ Χριστὸν τελειότητα. Ἔχοντες δὲ ἐκάστοτε «τὸ πέρας τῶν προδιηλωσμένων», ἀρχὴν τῶν ὑπερκειμένων³¹⁴, σκοπεύουν, ἵνα καταστήσουν «οἱ πάντες εἰς τὴν ἐνότητα τῆς πίστεως καὶ τῆς ἐπιγνώσεως τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, εἰς ἄνδρα τέλειον, εἰς μέτρον ἡλικίας τοῦ πληρώματος τοῦ Χριστοῦ»³¹⁵. Οἱ ἀνά τοὺς αἰῶνας Ὁρθόδοξοι, διὰ τῆς Χάριτος τοῦ Κυρίου, δὲν κλυδωνίζονται, οὐδὲ περιφέροντα «παντὶ ἀνέμῳ τῆς διδασκαλίας, ἐν κυθείᾳ (ἐν ἀπάτῃ) τῇ τῶν ἀνθρώπων, ἐν πανουργίᾳ πρὸς τὴν μεθοδεῖαν τῆς πλάνης»³¹⁶. Ἀλλὰ προσπαθοῦν, ὅπως, «ἀληθεύοντες... ἐν ἀγάπῃ»³¹⁷, ἀυξάνουν «εἰς αὐτὸν τὰ πάντα, ὃς ἐστὶν ἡ κεφαλὴ, ὁ Χριστός, ἐξ οὗ πᾶν τὸ σῶμα»³¹⁸ τῆς Ἐκκλησίας ἀυξάνεται «εἰς οἰκοδομὴν ἑαυτοῦ»³¹⁹.

Ζῶντες οἱ Ὁρθόδοξοι ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ, προγεύονται καὶ ἐπιποθοῦν τὰ ἐπουράνια ἀγαθὰ, «ἃ ὀφθαλμὸς οὐκ εἶδε καὶ οὖς οὐκ ἤκουσε καὶ ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπου οὐκ ἀνέβη»³²⁰. Ὑψιστον δὲ καὶ κατὰ πάντα ἐφετὸν καὶ μακαριστὸν τῶν ἐλπιζομένων ἀγαθῶν εἶναι αὐτὸς ὁ Θεὸς τῆς δόξης, ἡ ἀληθὴς ζωὴ. Τὴν ἐλπίδα τῆς αἰωνίου ζωῆς ἔχουν ἐν Χριστῷ θεβαίαν οἱ Ὁρθόδοξοι Χριστιανοί. Διὰ ταύτης, δὲν ἀποκάμνουν ἀγωνιζόμενοι «τὸν καλὸν ἀγῶνα τῆς πίστεως»³²¹, ἀλλὰ «δι' ὑπομονῆς» τρέχουν «τὸν προκείμενον... ἀγῶνα, ἀφορῶντες εἰς τὸν τῆς πίστεως ἀρχηγὸν καὶ τελειωτὴν Ἰησοῦν»³²². Ἀγωνιζόμενοι, προσπαθοῦν, ἐν τῇ Χάριτι τοῦ Κυρίου, νὰ καθαρῶσιν «ἑαυτοὺς ἀπὸ παντὸς μολυσμοῦ σαρκὸς καὶ πνεύματος, ἐπιτελοῦντες ἀγιωσύνην ἐν φόβῳ Θεοῦ»³²³. Χάριν τούτου, σπουδάζουν «τὸ φρόνημα τῆς σαρκὸς... δουλαγωγῆσαι καὶ καταπαλαῖσαι καὶ ὑποτάξαι τῷ πνεύματι»³²⁴.

Ὅταν οἱ Ὁρθόδοξοι κατορθώνωμεν τὴν ἐν Χριστῷ ἀρετὴν, καυχώμεθα μὲν, ἀλλὰ ἐν Κυρίῳ, συμφώνως πρὸς τὴν ἐντολήν: «ὁ καυχώμενος ἐν Κυρίῳ καυχάσθω»³²⁵. Ἡ κατόρθωσις τοῦ καλοῦ δηλοῖ, ὅτι «τὸ ὄλον ἐν χάριτι»³²⁶ ζῶμεν καὶ ἐν «δωρεᾷ Θεοῦ»³²⁶. Ἐὰν δὲ πίπτωμεν, λόγῳ ἢ τῆς ἀδυναμίας ἢ τῆς ἀγνωμοσύνης ἡμῶν, δὲν μένομεν ἐν τῇ πτώσει, ἀλλὰ ἐγειρόμεθα πάλιν. Πολλὰ ἀμαρτάνομεν καθ' ἐκάστην ἡμέραν καὶ «πολλά... πταίομεν ἅπαντες»³²⁷. Ἀμαρτάνοντες δὲ «τὰ πλείστα οὔτε συνίεμεν (οὐδὲ ἀντιλαμβανόμεθα)»³²⁸. «Οὐκ ἄγγελοί ἐσμεν, ἀλλ' ἀνθρώποι· καὶ πί-

314. Γρηγορίου Νύσσης, PG. 44, 889.

315. Ἐφ. δ', 13.

316. Ἐφ. δ', 14.

317. Ἐφ. δ', 15.

318. Ἐφ. δ', 15 - 16.

319. Ἐφ. δ', 16.

320. 1 Κορ. β', 9.

321. 1 Τιμ. ζ', 12.

322. Ἐβ. ιδ', 1 - 2.

323. 2 Κορ. ζ', 1.

324. Μ. Βασιλείου, PG. 30, 484.

325. 1 Κορ. α', 31.

326. Μ. Βασιλείου, PG. 31, 532.

327. Ἰακ. γ', 2.

328. Μ. Βασιλείου, αὐτόθι.

πτομεν καὶ ἐγειρόμεθα, καὶ πολλάκις τῆς αὐτῆς ὥρας»³²⁹. Δὲν ἀπελπιζόμεθα διὰ τὴν ἐν Χριστῷ σωτηρίαν ἡμῶν, λόγῳ τῶν ἁμαρτιῶν μας, ἀλλὰ καταφεύγομεν ἐν μετανοίᾳ εἰς τὸν Πατέρα τῶν οἰκτιρμῶν³³⁰ καὶ ἐλεοῦντα Θεόν³³¹. Δὲν ἀποστατοῦμεν ἀπὸ τοῦ Θεοῦ, ἀρνούμενοι τὴν ὀρθόδοξον πίστιν, ἔνεκα τῶν πτώσεων ἡμῶν, ἀλλὰ, τὸυναντίον, κρατοῦμεν στερρῶς τὴν πίστιν ταύτην «πρὸς τὸν δυνάμενον σώζειν... ἐκ θανάτου»³³². Πάντοτε παραμένομεν πιστοὶ εἰς τὸν Θεόν, καί, ὡς «σκευὴ ἐλέους»³³³ Αὐτοῦ, λογιζόμεθα μετὰ τῶν Ἁγίων τὰ ἀκόλουθα, περὶ τῆς δυνάμεως τῆς εὐσεθείας, δηλαδή τῆς ὀρθοδόξου πίστεως: «Ἄνθρωπε, εἰ καὶ πολλαὶ σου εἰσὶν αἱ ἁμαρτίαι, κράττει ἰσχυρῶς τὴν εἰς τὸ Θεῖον εὐσέθειαν. Διὰ γὰρ ταύτην καὶ ἄφεις τῶν ἁμαρτιῶν παρὰ Θεοῦ δίδοται καὶ θάνατος νικᾶται καὶ εἰς βασιλείαν οὐρανῶν ἄνθρωπος εἰσελάσαι ἄριστα δυνήσεται»³³⁴. Καὶ ἐπὶ τούτοις προσευχόμεθα πρὸς τὸν Ἅγιον Θεόν: «Σοὶ μόνῳ ἁμαρτάνομεν, ἀλλὰ καὶ σοὶ μόνῳ λατρεύομεν· οὐκ οἶδαμεν προσκυνεῖν Θεῷ ἄλλοτρίῳ, οὐδὲ διαπετάζειν πρὸς ἕτερον Θεὸν τὰς ἑαυτῶν, Δέσποτα, χεῖρας»³³⁵.

Δὲν ἐξερχόμεθα τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, ἀπελπιζόμενοι διὰ τὴν σωτηρίαν ἡμῶν, λόγῳ τῶν ἀδυναμιῶν μας. Τὸυναντίον, παραμένομεν ἔσω τοῦ ψυχικοῦ τούτου θεραπευτηρίου καὶ τῆς μοναδικῆς Κιβωτοῦ τῆς ἐν Χριστῷ σωτηρίας. Ἐμάθομεν παρὰ τῆς ἀποκεκαλυμμένης θείας ἀληθείας, ὅτι ἐκτὸς τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας δὲν ὑπάρχει οὔτε ἀλήθεια, οὔτε σωτηρία, ἀλλὰ τὸ σκότος τοῦ ψεύδους, ὁ κατακλυσμός τῆς ἁμαρτίας καὶ ἡ αἰωνία ἀπώλεια. Ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἐπιγινώσκομεν τοὺς γνησίους³³⁶ τῆς πίστεως καὶ ἀναγνωρίζομεν αὐτοὺς ἐν Χριστῷ ἀδελφούς, κατὰ θείαν ἐπιταγήν. Διατελοῦμεν ἀσμένως μετὰ τῶν ἀδελφῶν³³⁷ καὶ προθυμοποιούμεθα νὰ κατανοῶμεν «ἀλλήλους εἰς παροξυσμὸν ἀγάπης καὶ καλῶν ἔργων»³³⁸. Λατρεύομεν «ὁμοθυμαδὸν ἐπὶ τὸ αὐτό»³³⁹ τὸν ἐν Τριάδι Θεὸν ἐν Χριστῷ καὶ κατὰ τὴν παραδεδομένην διὰ τῶν Ἁγίων ἐκκλησιαστικὴν τάξιν. Τοιοῦτοτρόπως πιστεύομεν καὶ ἀγωνιζόμεθα καὶ ζῶμεν, διὰ τοῦ Θεοῦ ἐλέους, καὶ ἀναμένομεν τὴν «ἡμέραν Χριστοῦ»³⁴⁰. Ἐλπίζομεν «τὴν κοινὴν πάντων ἀνάστασιν, ἣν καιροῖς ἰδίους δείξει ὁ καὶ ταύτην ἐργασάμενος καὶ χαρισάμενος Θεός»³⁴¹.

329. Μ. Βασιλείου, PG, 31, 1485.

330. 2 Κορ. α', 3.

331. Ρωμ. θ', 16.

332. Ἐβ. ε', 7.

333. Ρωμ. θ', 23.

334. Μ. Ἀθανασίου, ΒΕΠΕΣ, 35, 311 - 312.*

335. Β' Εὐχὴ Ἑσπερινοῦ τῆς Πεντηκοστής, «Ἱερατικόν», ἔκδοσις τῆς Ἀ-

ποστολικῆς Διοκονίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, 1971, σ. 228 - 229.

336. Μ. Ἀθανασίου, ΒΕΠΕΣ, 35, 312.*

337. Μ. Ἀθανασίου, αὐτόθι.

338. Ἐβ. ι', 24 - 25.

339. Πρ. β', 1.

340. Φιλ. α', 10.

341. Μ. Ἀθανασίου, ΒΕΠΕΣ, 30, 83.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β΄.

Η ΕΝ ΧΡΙΣΤΩ ΣΩΤΗΡΙΑ ΚΑΙ ΑΙ ΑΙΡΕΣΕΙΣ

1. Η ΑΙΡΕΣΙΣ

«Τί ἴδιον Χριστιανοῦ;»³⁴², ἐρωτᾷ ὁ Μ. Βασίλειος. Καὶ ἀπαντᾷ: «Τὸ ἐφ' ἐκάστης ἡμέρας καὶ ὥρας γρηγορεῖν καὶ ἐν τῇ τελειότητι τῆς πρὸς Θεὸν εὐαρεστήσεως ἕτοιμον εἶναι»³⁴³. Ἡ διαρκὴς ἐγρήγορσις, χάριν τῆς εὐαρεστήσεως πρὸς τὸν Θεὸν κατὰ τὸ τέλειον Αὐτοῦ θέλημα, εἶναι ἀναγκαία διὰ πάντα πιστόν. Εὐθραυστα ὀστράκινα σκεύη τοῦ θείου ἐλέους εἴμεθα ὡς ἄνθρωποι οἱ Ὀρθόδοξοι Χριστιανοί. Ἔνεκα τούτου, διατρέχομεν πλείστους ὄσους κινδύνους καὶ ἀπειλούμεθα ὑπὸ ἀπηνῶν ἐχθρῶν τῆς ἐν Χριστῷ σωτηρίας μας. Ἐφ' ὅσον χρόνον ἀναπνέομεν εἰς τὴν παροῦσαν ζωὴν εἶναι ἀνεπισηφαλῆς ἡ σωτηρία μας καὶ ἡ προφύλαξις ταύτης ἀναγκαία. Πρόσεχε, λέγει ὁ αὐτὸς πατὴρ Μ. Βασίλειος, ἀποτείνόμενος εἰς ἕκαστον πιστόν. Ἐν τῷ παρόντι θίω δὲν πορεύεσαι ἐπὶ φιλίου ἐδάφους, ἀλλὰ διαβαίνεις ἐν μέσῳ παγίδων. Δὲν θαδίζεις ἐπὶ ἀσφαλοῦς ἐπιπέδου γῆς, ἀλλὰ περιπατεῖς «ἐπάνω τείχους ὑψηλοῦ». Ὅθεν δὲν εἶναι ἀκίνδυνος ἡ πνευματικὴ πτῶσις διὰ τὸν καταπεσόντα. «Βλέπε γάρ, ὅτι ἐν μέσῳ παγίδων διαβαίνεις καὶ ἐπάνω τείχους ὑψηλοῦ περιπατεῖς, ὅθεν οὐκ ἀκίνδυνον τῷ καταπεσόντι τὸ πτῶμα»³⁴⁴. Ἐπὶ πλέον, ἐνῶ εὐρίσκεσαι εἰς τὴν ἐπικίνδυνον ταύτην θέσιν, ἐχθρὸς δεινός, ὁ διάβολος, ἀντιπαλαίει πρὸς σέ. Κατὰ δὲ τὴν πάλην, προσάγει πολλὰ τεχνάσματα ἐναντίον σου, διὰ νὰ κατορθώσῃ τὴν πτῶσίν σου εἰς τὴν ἁμαρτίαν καὶ ἐπιτύχῃ τὴν ματαιώσιν τῆς σωτηρίας σου. «Δεινὸς ὁ ἐχθρὸς· πολλὰ σοι προσάγει τεχνάσματα κατὰ τὴν πάλην»³⁴⁵. Ἐκ τῶν πολλῶν δὲ τούτων τεχνασμάτων, τὰ ὁποῖα καταφέρει ἐναντίον τοῦ Ὀρθοδόξου Χριστιανοῦ ὁ δεινὸς πολέμιος τοῦ ἀγαθοῦ, τὸ πλέον ὑπουλον καὶ ἐπικίνδυνον εἶναι ἡ αἵρεσις.

342. PG. 31. 869.

343. Αὐτόθι.

344. PG. 32, 349.

345. Μ. Βασιλείου, PG. 31, 1508.

Τί εἶναι ἡ αἵρεσις. Τί εἶναι ἡ αἵρεσις; Ὡς διδασκαλία θεωρουμένη, εἶναι κακοδοξία³⁴⁶ καὶ ψευδοδοξία³⁴⁷ καὶ ἕτεροδοξία³⁴⁸. Ὡς κακοδοξία ἡ αἵρεσις ἀντίκειται εἰς τὴν Ὁρθοδοξίαν τοῦ Θεοῦ, ὡς ψευδοδοξία ἀρνεῖται τὴν ἀποκεκαλυμμένην ἀλήθειαν τοῦ Κυρίου καὶ ὡς ἕτεροδοξία καταφρονεῖ καὶ πολεμεῖ τὴν πίστιν καὶ τοὺς Κανόνας³⁴⁹ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας. Ἡ αἵρεσις χαρακτηρίζεται παρὰ τῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας ὡς ἀσεβεία³⁵⁰, ὡς ἀπιστία³⁵¹, ὡς ἀθεΐα³⁵², ὡς ἔσχατον πτώμα τῆς ψυχῆς³⁵³ κ.ἄ. Οἱ δὲ ἀσπαζόμενοι τὴν αἵρεσιν αἵρετικοὶ ὀνομάζονται παρομοίως, ἀσεβεῖς³⁵⁴, ἄπιστοι³⁵⁵, ἄθεοι³⁵⁶, ἕτερόδοξοι³⁵⁷ κ.ἄ. Ὡς σύνολον δὲ ἕτεροδόξων νοουμένη ἡ αἵρεσις, εἶναι ἡ περιλαμβάνουσα «τοὺς παντελῶς ἀπερρηγμένους (ἀπεσπασμένους τῆς Ἐκκλησίας) καὶ κατ' αὐτὴν τὴν πίστιν ἀπηλλοτριωμένους»³⁵⁸, τοὺς ἐκφέροντας τὴν κακοδοξίαν των συστηματικῶς, ἐπιμόνως καὶ ἀμετανοήτως. Ἡ αἵρεσις «ἀκοινώτητός ἐστι τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῶν οὐρανῶν ἀλλοτρία»³⁵⁹. Διὰ τοῦτο «θεομίσητός ἐστιν ἡ αἵρεσις»³⁶⁰, οἱ δὲ Ἅγιοι τοῦ Θεοῦ ἀναθεματίζουν «πᾶσαν αἵρεσιν, τουτέστι τοὺς μὴ ὄντας ἐκ ταύτης τῆς πίστεως τῆς ἁγίας καὶ μόνης καθολικῆς Ἐκκλησίας»³⁶¹. Διὰ τῆς φράσεως «πᾶσαν αἵρεσιν» νοοῦν οἱ Ἅγιοι καὶ τὴν ἐν ἐλαχίστῳ ἀφισταμένην τῆς Ὁρθοδοξίας αἵρεσιν. Διότι «ἐν... μικρᾷ πλάνῃ πολὺς ἡμάρτηται λόγος»³⁶².

Ἡ αἵρεσις θλασφημεῖ τὸν Θεόν, ἀσεβεῖ εἰς τὸν σαρκωθέντα Θεὸν Λόγον, τὸν Κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν καὶ προσβάλλει τὴν Ὁρθόδοξον Αὐτοῦ Ἐκκλησίαν. Ἡ αἵρεσις ἀρνεῖται τὴν ἀλήθειαν, καταλύει τὴν πίστιν καὶ ἀθετεῖ τοὺς ἐκκλησιαστικοὺς Κανόνας³⁶³. Ἐπὶ πλεόν, φθείρει τὴν ἀληθινὴν ἀγάπην, διασπᾷ τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἐνότητα, ἀφανίζει τὴν κατὰ Θεὸν εἰρήνην, πολεμεῖ τὴν ἐν Χριστῷ σωτηρίαν τοῦ ἀνθρώπου καὶ ὀδηγεῖ ἀπὸ τῆς ζωῆς εἰς τὸν θάνατον. Διὰ τῆς αἵρετικῆς διδασκαλίας πλήττεται θανασίμως ἡ ὀρθόδοξος πίστις. Ἡ ὀρθόδοξος ὅμως πίστις, ὡς ἐλέχθη (σελ. 30 - 31), εἶναι ὁ θεσικὸς καὶ ἀπαραίτητος ὄρος τῆς ἐνσωματώσεως τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῷ Χριστῷ πρὸς σωτηρίαν. Ἡ δὲ Ἐκκλησία οἱ-

346. Μ. Ἀθανασίου, ΒΕΠΕΣ, 33, 162.

347. Μ. Βασιλείου, ΡΓ. 30, 480.

348. Μ. Ἀθανασίου, ΒΕΠΕΣ, 30, 265.

349. Μ. Ἀθανασίου, ΒΕΠΕΣ, 31, 195.

350. Μ. Ἀθανασίου, αὐτόθι.

351. Γρηγορίου Νύσσης, ΡΓ. 45, 789.

352. Μ. Ἀθανασίου, ΒΕΠΕΣ, 31, 230.

353. Γρηγορίου Νύσσης, ΡΓ. 44, 504.

354. Μ. Ἀθανασίου, ΒΕΠΕΣ, 33, 163.

355. Χρυσοστόμου, ΡΓ. 48, 709.

356. Γρηγορίου Νύσσης, ΡΓ. 45, 789.

357. Μ. Ἀθανασίου, ΒΕΠΕΣ, 30, 207.

358. Μ. Βασιλείου, ΡΓ. 32, 665.

359. Μ. Ἀθανασίου, ΒΕΠΕΣ, 33, 178.

360. Μ. Ἀθανασίου, ΒΕΠΕΣ, 31, 241.

361. Μ. Ἀθανασίου, ΒΕΠΕΣ, 33, 188.

362. Μ. Βασιλείου, ΡΓ. 32, 1076.

363. Μ. Ἀθανασίου, ΒΕΠΕΣ, 31, 195.

κοδομείται «διὰ ψυχῶν καὶ προαιρέσεων»³⁶⁴, ἐνουμένων μετὰ τοῦ Κυρίου, διὰ τῆς ὀρθοδόξου πίστεως, ἐν τῇ Χάριτι τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Οἱ Χριστιανοὶ ἐξακολουθοῦν νὰ ἀποτελοῦν μέλη τοῦ σώματος τοῦ Κυρίου, ἤτοι τῆς Ἐκκλησίας, ἐφ' ὅσον κρατοῦν καὶ ἐπαυξάνουν τὴν ὀρθόδοξον πίστιν. Ἀρνούμενοι δὲ τὴν ὀρθόδοξον πίστιν, ἔστω καὶ κατὰ μικρόν, διὰ τῆς παραδοχῆς τῆς αἰρέσεως, ἀποχωρίζονται τοῦ Θεοῦ οἰκειοθελῶς. Διὰ τῆς ἀπωλείς τῆς ὀρθοδόξου πίστεως τὰ μέλη τῆς Ἐκκλησίας ἀποκόπτονται ἐθελοκάρως τοῦ σώματος τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐξέρχονται τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἐκπίπτουν τῆς ἐν Χριστῷ σωτηρίας. Ἡ παραδοχὴ τῆς αἰρέσεως εἶναι ὄντως ἡ ἐσχάτη πτώσις τῆς ψυχῆς· «τὸ ἔσχατον πτώμᾶ ἐστι ψυχῆς»³⁶⁵.

Τακτικὴ τῶν αἰρέσεων. Ἡ αἵρεσις ἀναφαίνεται ἐκάστοτε ὡς καινοτομία ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ ἐν συνεχείᾳ ἀναπτύσσεται εἰς ἀδιάλλακτον πολέμιον τῆς θείας ἀληθείας. Κατὰ τὸν Μ. Βασίλειον, εἶναι τινες, οἱ ὁποῖοι ἀπαξιοῦν νὰ ἀκολουθήσουν ἀκριβῶς τοὺς Πατέρας τῆς Ἐκκλησίας καὶ τὰ παραδεδομένα παρ' αὐτῶν δόγματα. «Διὸ καινοτομίας τινὰς παρεπινοοῦσι τῷ ὀρθῷ λόγῳ (εἰς τὸν ὀρθὸν θεῖον λόγον), γράφοντες πονηρίαν καὶ ἀσέθειαν»³⁶⁶. Οὗτοι πείθονται ὄχι εἰς τὸν ἀληθινὸν Πατέρα Θεόν, ἀλλὰ εἰς «τὸν ψευδώνυμον»³⁶⁷ τοιοῦτον, δηλαδὴ τὸν ἀντικείμενον πρὸς τὸν Θεὸν διάβολον³⁶⁸, τὸν πρῶτον σπορέα τῶν αἰρέσεων καὶ παντὸς κακοῦ. Οἱ καινοτόμοι οὗτοι γίνονται μὲ τὴν σειράν των πατέρες³⁶⁹ τῆς ψευδωνύμου γνώσεως καὶ συγγραφείς «τῶν ἀθέων δογμάτων»³⁷⁰, «εἰς οὓς φθάνει τὸ οὐαί»³⁷¹ τοῦ Θεοῦ. Πᾶσα αἵρεσις γεννᾶται πάντοτε ὡς ἄρνησις τῆς θείας Ἀποκαλύψεως καὶ ὑφίσταται ὡς διαρκῆς ἀντίδρασις πρὸς τὸ ἔργον τῆς ἐν Χριστῷ σωτηρίας τοῦ ἀνθρώπου. Ἀνέκαθεν ἐν ἔργον ἔχουν αἱ αἵρέσεις, ἤτοι τὸν ἀδιάλλακτον πόλεμον ἐναντίον τοῦ Θεοῦ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐναντίον τῆς Ὄρθοδόξου Αὐτοῦ Ἐκκλησίας καὶ τῆς ἐν Χριστῷ ἀπολυτρώσεως.

Ὁ ἀντίθεος πόλεμος τῶν αἰρέσεων διεξάγεται ἄσπονδος καὶ ἀσίγαστος ἀνὰ τοὺς αἰῶνας, ἀπὸ τῆς ἐμφανίσεως τῆς Ἐκκλησίας ἐπὶ γῆς μέχρι σήμερον. Ὁ Μ. Ἀθανάσιος χαρακτηρίζει τὸν αἰρετικὸν πόλεμον ὡς ἐπανάστασιν «τῆς ἀσεθείας κατὰ τῆς εὐσε-

364. Χρυσοστόμου, PG. 48, 832.

365. Γρηγορίου Νύσσης, PG. 44, 504.

366. PG. 30, 525.

367. Γρηγορίου Νύσσης, PG. 45, 889.

368. Ἰω. η', 44.

369. Μ. Βασιλείου, PG. 30, 525.

370. Μ. Βασιλείου, αὐτόθι.

371. Μ. Βασιλείου, αὐτόθι.

θείας»³⁷² καὶ ὡς διωγμὸν, καθ' ὃν ἡ «εὐσέβεια ὑπὸ ἀσεθείας διώκεται»³⁷³. Αἱ αἵρέσεις μάχονται κατὰ τῆς Ἐκκλησίας ποικιλοτρόπως καὶ ἀναλόγως τῶν καιρῶν, τῶν περιστάσεων καὶ τῶν πανούργων ὑπολογισμῶν τοῦ κινουντος αὐτὰς πνεύματος τῆς πλάνης. Δηλαδή, ἐμφανῶς ἢ ἀφανῶς, ἔσωθεν τῆς Ἐκκλησίας ἢ καὶ ἔξωθεν Αὐτῆς. Ἄλλοτε αἱ αἵρέσεις πολεμοῦν τὴν ἀλήθειαν ἐκ τοῦ φανεροῦ, κηρύσσουσαι τὸ ψεῦδος καὶ τὴν ἀσέβειαν γυμνῆ τῇ κεφαλῇ. Ἄλλοτε ἐπαναστατοῦν κατὰ τῆς εὐσεθείας, κρυπτόμεναι ὑπὸ τὸ κάλυμμα τοῦ γράμματος τοῦ θείου λόγου καὶ τῶν νομιζομένων καλῶν ἔργων. Ἄλλοτε πάλιν αἱ αἵρέσεις ἐξεγείρονται κατὰ τῆς Ἐκκλησίας ἔσωθεν Αὐτῆς, λαμβάνουσαι μορφήν καλῆς κατ' ἀνθρώπον ἐκκλησιαστικῆς καινοτομίας, ἐπιβαλλομένης δῆθεν ἐκκλησιαστικῆς μεταρρυθμίσεως καὶ ἐπαινετῆς κατὰ κόσμον συγχρονισμένης θρησκευτικῆς προσπαθείας. Ἄλλοτε δὲ ὑπεισέρχονται εἰς τὴν Ἐκκλησίαν ἔξωθεν, δι' ἐπιδράσεως τῆς κακοδοξίας τῶν ἐπὶ τῶν ἀπροσέκτων πιστῶν, ἢ καὶ ἐφορμοῦν ἐναντίον Αὐτῆς κατακτητικῶς.

Τὸ τελευταῖον τοῦτο ἐπιχειροῦν πρὸ παντὸς αἱ αἵρέσεις, αἱ ὁποῖαι ἀφίστανται τῆς Ἐκκλησίας καὶ γεωγραφικῶς. Αἱ αἵρέσεις δηλαδή ἐκεῖναι, αἱ ὁποῖαι, ἀφοῦ ἀπεσχίσθησαν τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, ἐπεκράτησαν ἐπὶ τινος γεωγραφικοῦ χώρου, ὅπου καὶ ὠργανώθησαν. Τότε, ἐκ τῆς θέσεως ταύτης, ἐπέρχονται ἐναντίον τῆς Ὁρθοδοξίας ὡς κατακτητικαὶ ἑτερόδοξοι δυνάμεις καὶ ἀπαιτοῦν ἰταμῶς τὴν ὑποταγὴν τῶν Ὁρθοδόξων. Εἰς τὴν ἀσεβῆ δὲ ταύτην ἐπιδιώξιν τῶν ὑποστηρίζονται πολλάκις καὶ παρὰ κοσμικῆς ἐξουσίας.

2. ΑΙ ΑΙΡΕΣΕΙΣ

Αἱ αἵρέσεις ἀναφαίνονται ἀκαταπαύστως, καθ' ὅλην τὴν ἱστορίαν τῆς Ἐκκλησίας, ἀπὸ τῶν πρώτων χρόνων μέχρι σήμερον. Αἱ αἵρέσεις ἐμφανίζονται ἐκάστοτε ὡς ἄλλαι δηλητηριώδεις κεφαλαὶ τῆς μυθολογουμένης Λερναίας ὕδρας καὶ ἀπειλοῦν ἐπιμόνως τὰς κατὰ τόπους Ὁρθοδόξους Ἐκκλησίας τοῦ Κυρίου καὶ τὴν ἐν Χριστῷ σωτηρίαν τῶν Ὁρθοδόξων πιστῶν. Ἀκολουθῶς γίνεται λόγος περὶ πλείστων ἐξ αὐτῶν τῶν αἱρέσεων καὶ δὴ τῶν μεγαλυτέρων, κατὰ τὴν ἀκόλουθον τάξιν. Κατ' ἀρχὰς ἀναφέρονται αἵρέσεις τῶν τριῶν πρώτων χριστιανικῶν αἰώνων. Κατόπιν ἐκτίθενται ἀναφανεῖσαι μετὰ τοὺς τρεῖς πρώτους αἰῶνας ἀντιτριαδικαί, χριστολογικαὶ καὶ ἀντιεκκλησιαστικαὶ αἵρέσεις. Τέλος θί-

372. ΒΕΠΕΣ, 31, 268.

373. ΒΕΠΕΣ, 31, 195.

γεται ή αίρεσις του Οίκουμενισμού, τής όποίας διεξοδική ανάπτυξις γίνεται εις τό ακολουθούν τρίτον κεφάλαιον.

α) Πρώται αίρέσεις

Αί πρώται αίρέσεις, λέγει ό Μ. Άθανάσιος, έστηλιτεύθησαν υπό τής Έκκλησίας «έκ φανερού»³⁷⁴. Η κακοδοξία τών αίρέσεων τούτων διεγνώσθη εύθύς και κατεπολεμήθη εύχερώς πως υπό τών Χριστιανών, έπειδή έδιδάχθη παρά τών αίρετικών φανερώς.

Ιουδαϊζουσαί αίρέσεις. Αρχαιότεραι αίρέσεις θεωρούνται αί καλούμεναι Ιουδαϊζουσαι⁽¹⁾. Αί αίρέσεις αύται ώνομάσθησαν ούτω, διότι τās ήσπάσθησαν πρό παντός έξ Ιουδαίων Χριστιανοί, οί όποιοι, κακοδόξως φρονούντες, ένόουν τόν Χριστιανισμόν ώς Ιουδαϊσμόν⁽²⁾.

Έκ τών αίρέσεων τούτων, οί Ναζιραίοι, άσεβώς φρονούντες περί του Κυρίου ήμών Ιησοϋ Χριστου, ήρνούντο τήν Θεότητα Αυτου. Τόν έδέχοντο ώς άνθρωπον, γεννηθέντα φυσικώς και έμπνευσθέντα υπό του Πνεύματος του Θεου, όπως και οί Προφήται⁽³⁾. Οί δε Έλκεσαΐται έλεγον, όμοίως, τόν Χριστόν «άνθρωπον κοινώς πάσι γεγονέναι»⁽⁴⁾, δηλαδή, γεννηθέντα όπως πάντες οί άνθρωποι. Έπηρεασμένοι δε έκ τής γνωστής πλάνης του Πυθαγόρου περί μετασαρκώσεως, έδίδασκον άσεβώς τόν Χριστόν «πολλάκις γεννηθέντα και γεννώμενον... άλλάσσοντα γενέσεις και μετενσωματούμενον»⁽⁵⁾. Έπί πλέον, ήσχολούντο με τήν άστρολογίαν και τήν μαγείαν⁽⁶⁾. Έπειδή, λοιπόν, οί Ιουδαϊζοντες αίρετικοί έδίδασκον ούτως άπροκαλύπτως τās ψευδοδοξίας των, έγινοντο αντιληπτοί παρά τών Χριστιανών ώς «πλανώντες και πλανώμενοι»³⁷⁵. Ένεκα τούτου κατεπολεμήθησαν εύχερώς πως παρά τής Έκκλησίας και άπεδείχθησαν, ότι δέν φρονούν τήν αλήθειαν του Θεου, αλλά τās άσεβείς πλάνας τών Ιουδαίων και τών ειδωλολατρών.

Γνωστικαί αίρέσεις. Κατά τούς τρεις πρώτους χριστιανικούς αίώνας ανεφάνησαν, έκτός τών Ιουδαϊζουσών, και αί λεγόμεναι γνωστικαί αίρέσεις. Αί αίρέσεις αύται ώνομάσθησαν γνωστικαί, διότι οί όπαδοί των Γνωστικοί Ισχυρίζοντο, ότι άνύψουν δηθεν τήν χριστιανικήν πίστιν εις γνωσιν⁽⁷⁾. Έλεγον, ότι «ήρχοντο εις άμεσον θέαν του Θεου, έλάμβανον θείον Πνεύμα και ούτως άπέκτων άμεσον γνωσιν τών θείων πραγμάτων»⁽⁸⁾. Οί Γνωστικοί προσεπάθουν να στηρίξουν τήν χριστιανικήν διδασκαλίαν, δια παραδοχής διδαγμάτων ξένων πρός τόν Χριστιανισμόν.

374. ΒΕΠΕΣ, 30, 123.

375. 2 Τιμ. γ', 13.

Ἐδίδασκον τὴν ὑπαρξιν δύο ἀρχῶν, τοῦ ἀγαθοῦ Θεοῦ καὶ τὴν ἀνεξάρτητον καὶ αἰώνιαν ὕλην, ὡς ἕδραν τοῦ κακοῦ. Μεταξὺ ἀγαθοῦ Θεοῦ καὶ ὕλης ἐδέχοντο πλῆθος μεσαζόντων ὄντων⁽⁹⁾. Ὁ Γνωστικισμὸς προέκυψεν ἐκ τοῦ θρησκευτικοῦ συγκρητισμοῦ τῆς ἐποχῆς του καὶ ἀπετέλεσε κρᾶμα ἑλληνικῶν, ἀνατολικῶν, ἰουδαϊκῶν καὶ χριστιανικῶν στοιχείων⁽¹⁰⁾.

Ἡ μεγάλη πλάνη καὶ κατάπτωσης τοῦ Γνωστικισμοῦ καταφαίνεται εἰς τὰς ἐπὶ μέρους κακοδοξίας τῶν αἵρεσιάρχῶν του καὶ ὀπαδῶν αὐτῶν. Ὁ Σίμων ὁ Μάγος π.χ., ὁ ὁποῖος ἠλέγχθη ὑπὸ τοῦ Ἀποστόλου Πέτρου εἰς τὴν Σαμάρειαν, διότι ἐζήτησε νὰ λάβῃ τὴν Χάριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἐπὶ χρήμασιν³⁷⁶, ἐκήρυσεν ἑαυτὸν δύναμιν τοῦ Ὑψίστου Θεοῦ ἐνανθρωπήσασαν καὶ θεόν! ⁽¹¹⁾ Ἦσχολεῖτο δὲ καὶ οὗτος μὲ τὴν μαγείαν⁽¹²⁾. Οἱ αἵρετικοὶ Νικολαῖται ἐδείκνυον «ἀδιαφορίαν θείου τε καὶ θρώσεως»⁽¹³⁾, ἐδίδασκον δὲ καὶ ἕζων τὴν πορνείαν³⁷⁷ ⁽¹⁴⁾. Ἡ αἵρεσις τοῦ Βασιλείδου, (2ος αἰών), ἀκολουθοῦσα τὰ «Ἀριστοτέλους τοῦ Σταγειρίτου δόγματα, οὐ Χριστοῦ»⁽¹⁵⁾ καὶ πέραν τούτων παραλογιζομένη, ὠμίλει ἀνοήτως περὶ ὑπάρξεως πολλῶν κατωτέρων θεῶν μετὰ τὸν ἕνα ἀγαθὸν Θεόν. Οὗτοι ἀποτελοῦν δῆθεν τοὺς μεσάζοντας μεταξὺ Θεοῦ καὶ ὕλης. Ἐπίσης ἐδίδασκεν ἀσεβῶς, ὅτι ὁ Σωτὴρ δὲν ἐνηθρώπησεν, οὐδὲ ἐσταυρώθη ἀληθῶς, ἀλλὰ φαινομενικῶς! ⁽¹⁶⁾ Ἡ αἵρεσις τοῦ Μοντανισμοῦ ἐδίδασκε τὸ κατάδηλον ψεῦδος, ὅτι ὁ ἀρχηγὸς αὐτοῦ Μοντανὸς (2ος αἰών) εἶναι δῆθεν ὁ Παράκλητος, δηλαδὴ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον καὶ ὁ φορεὺς τῆς τελευταίας καὶ τελειοτάτης ἀποκαλύψεως⁽¹⁷⁾. Ἡ δὲ αἵρεσις τοῦ Μαρκίωνος (2ος αἰών) ἐκήρυσσε καὶ αὕτη τὴν ὑπαρξιν δύο θεῶν καὶ ἀπέρριπτε τὴν Παλαιὰν Διαθήκην³⁷⁸, ἀλλὰ καὶ πλείστα βιβλία τῆς Καινῆς Διαθήκης⁽¹⁸⁾.

Ἡ αἵρεσις τοῦ περσικοῦ γνωστικισμοῦ⁽¹⁹⁾, ὁ Μανιχαϊσμὸς, ὠμίλει ὁμοίως περὶ δύο θεῶν⁽²⁰⁾, ἀπέρριπτε τὴν Παλαιὰν Διαθήκην³⁷⁹, παρεδέχετο τὸν δοκητισμὸν³⁸⁰ καὶ κατέληγε νὰ ἀρνηθῆται τὴν ἐλευθερίαν τοῦ ἀνθρώπου⁽²¹⁾. Τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν τὸν ἐθεώρει μόνον ἄνθρωπον καὶ τὸν ἐξίσωνε δυσσεβῶς πρὸς τόν... Ἄδάμ, τὸν Νῶε, τὸν Ἀβραάμ, πρὸς τόν... Βούδδαν, τὸν Ζωροάστρην κ.ἄ.⁽²²⁾. Ἀνώτερον πάντων τούτων παρεδέχετο ὄχι τὸν Κύριον, ἀλλὰ τὸν αἵρεσιάρχην αὐτοῦ Μάνητα (3ος αἰών), τοῦ ὁποῖου ὁ Βούδδας, ὁ Ζωροάστρης καὶ ὁ Κύριος ὑπῆρξαν πρόδρομοι! ⁽²³⁾. Ἡ θλάσφημος ἐξίσωσις τοῦ Κυρίου πρὸς ἀνθρώπους, ἢ καὶ ἡ ὑπο-

376. Πρ. γ', 20.

377. Ἀπ. β', 14-15.

378. Μ. Ἀθανασίου, ΒΕΠΕΣ, 31, 222.

379. Μ. Ἀθανασίου, αὐτόθι.

380. Μ. Ἀθανασίου, ΒΕΠΕΣ, 33, 155.

τίμησις Αὐτοῦ ἔναντι τοῦ αἰρεσιάρχου Μάνητος ἐγίνετο θάσει τῆς οἰκουμενικῆς ἀντιλήψεως τοῦ Μάνητος, περὶ τῆς παραδόσεως τῆς μιᾶς ἀληθείας. Ὁ αἰρεσιάρχης, δηλαδή, Μάνης «διέβλεπεν εἰς τὸν κόσμον τὴν ἐνότητα τῆς παραδόσεως τῆς μιᾶς ἀληθείας κατὰ διαφόρους καιροὺς καὶ ὑπὸ διαφόρους μορφὰς διὰ σειρᾶς ἀπεσταλμένων»⁽²⁴⁾. Ὁ Μάνης ἐσκέπτετο νὰ ἐνώσῃ θρησκευτικῶς Ἄνατολὴν καὶ Δύσιν⁽²⁵⁾, διὰ νέας μορφῆς θρησκείας, τοῦ Μανιχαϊσμοῦ. Πρὸς τοῦτο, ἐπεδίωκε νὰ ἐνσωματώσῃ εἰς τὴν κακόδοξον διδαχὴν τοῦ τὴν διδασκαλίαν τῶν ἄλλων θρησκειῶν συγκρητιστικῶς. Ἐνεκα τούτου ὁ Μανιχαϊσμός ἀποτελεῖ κρᾶμα στοιχείων Παρσισμοῦ, Βουδισμού καὶ Χριστιανισμοῦ⁽²⁶⁾.

Ὁ Μάνης ἤξιου, ὅτι ἡ αἵρεσίς του ἱκανοποιεῖ τὸν ὀρθὸν ἀνθρώπινον λόγον⁽²⁷⁾, διὰ τοῦ ὁποῖου ἐπεχειρεῖ τὴν συγκρητιστικὴν ἐνοποίησην τῶν θρησκειῶν. «Τὴν διδασκαλίαν αὐτοῦ διεμόρφου ἀναλόγως τῶν λαῶν, εἰς τοὺς ὁποίους ἐδίδασκεν. Οὕτως εἰς τοὺς Πέρσας ἀνεμίγνυεν ὀνόματα ἐκ τῆς ἱερᾶς αὐτῶν βίβλου Ἀθέστα, εἰς τοὺς Ἕλληνας φιλοσοφικὰς ἐννοίας, καὶ εἰς τοὺς Χριστιανοὺς στοιχεῖα ἐκ τῆς Καινῆς Διαθήκης»⁽²⁸⁾. Ὁ Μανιχαϊσμός ἐστερεῖτο ἐξωτερικῆς λατρείας. «Δὲν εἶχεν ἐκκλησίας, ἱεροτελεστίας, εἰκόνας, ἅγια λείψανα, ἀγίους. Μόνη λατρεία, ἡ ἰδιωτικὴ προσευχὴ, μόνη ἑορτὴ, ἡ ἡμέρα τοῦ θήματος (προσκύνησις τῆς καθέδρας τοῦ Μάνητος, κατὰ τὴν ἐπέτειον τοῦ θανάτου αὐτοῦ, τὸν Μάρτιον). Ἡ ἑορτὴ τοῦ πάσχα δὲν ἦτο ὑποχρεωτικὴ»!⁽²⁹⁾. Ὁ Μανιχαϊσμός διεδόθη πρὸ παντὸς μεταξὺ τῶν ἀνωτέρων τάξεων καὶ μόνον εἰς τὴν ἀνατολικὴν Συρίαν κατέστη θρησκεία τοῦ πλήθους⁽³⁰⁾.

Ἄ λ λ α ι α ἰ ρ ε σ ε ι ς. Ὅχι μόνον αἰ Ἰουδαΐζουσαι καὶ αἰ γνωστικαί, ἀλλὰ καὶ αἰ ἄλλαι αἰρέσεις τῶν τριῶν πρώτων χριστιανικῶν αἰώνων ἀπροκαλύπτως πως ἐδίδαξαν τὴν πλάνην.

Ἡ αἵρεσις π.χ. τοῦ Σαθελλίου (3ος αἰών) προσβάλλει δυσσεβῶς τὸ μέγα μυστήριον τῆς Ἁγίας Τριάδος. Ἐπηρεασμένος ὁ Σαθέλλιος ὑπὸ τῶν διδαγμάτων τῆς στωϊκῆς φιλοσοφίας⁽³¹⁾ ἐκκλίνει τῆς ὀρθοδόξου πίστεως. Συγχέει ὑποστάσεις καὶ οὐσίαν τοῦ Θεοῦ καὶ συνάπτει ταύτας εἰς ἓν. Πατήρ, Υἱὸς καὶ Ἅγιον Πνεῦμα δὲν εἶναι, κατὰ τὴν αἵρεσιν ταύτην, τὰ τρία πρόσωπα καὶ αἰ τρεῖς ὑποστάσεις τοῦ ἐνὸς Θεοῦ κατὰ τὴν οὐσίαν, ὡς διδάσκει ἡ Ἐκκλησία, ἀλλὰ τρεῖς ὀνομασίαι καὶ τρεῖς διάφοροι καὶ παροδικαὶ ἐμφανίσεις τοῦ Θεοῦ. Τοιοῦτοτρόπως ὁ Θεός, μόνος ὢν, εἶναι καὶ ἔν τριῶνυμον πρόσωπον⁽³²⁾, τοῦ ὁποῖου τὰ ὀνόματα Πατήρ, Υἱὸς καὶ Ἅγιον Πνεῦμα ἐναλλάσσονται ἀδιακρίτως!

Κατὰ τὴν δυσσέβειαν ταύτην, ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ δὲν εἶναι θεία

Ἐπίστασις καὶ τὸ δεύτερον Πρόσωπον τῆς Ἁγίας Τριάδος καὶ ὁ Μονογενὴς Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ὡς διδάσκειται παρὰ τῆς θείας Ἀποκαλύψεως, ἀλλὰ ἀπλή ὀνομασία καὶ τρόπος ἐμφανίσεως τοῦ Θεοῦ εἰς τὸν κόσμον. Κατὰ Σαθέλλιον, προελθὼν ἐκ τοῦ Θεοῦ ὁ Λόγος, καὶ πάλιν εἰς τὸν Θεὸν ἀναλύεται³⁸¹, ταυτιζόμενος πρὸς τὸν Πατέρα. Οὕτως ὁ Πατὴρ ὀνομάζεται, κακοδόξως, καὶ Υἱός, ὁ δὲ Υἱὸς καὶ Πατήρ. Ὁ Σαθέλλιος λέγει «τὸν Πατέρα εἶναι Υἱόν, καὶ ἔμπαλιν τὸν Υἱὸν εἶναι Πατέρα, ὑποστάσει μὲν ἓν, ὀνόματι δὲ δύο»³⁸².

Εἶναι καταφανές, ὅτι, διὰ τῆς κακοδοξίας ταύτης, καταλύεται ὄχι μόνον τὸ θεοπαράδοτον δόγμα τῆς τριαδικότητος τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ καὶ τὰ θεῖα δόγματα τῆς σαρκώσεως τοῦ Θεοῦ Λόγου καὶ τῆς ἐν Χριστῷ σωτηρίας τοῦ ἀνθρώπου. Οὐχὶ ὁ Πατήρ ἢ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐνηθρόπησε πρὸς σωτηρίαν τοῦ ἀνθρώπου, ἀλλὰ ὁ Υἱὸς καὶ Λόγος τοῦ Θεοῦ. Ἐὰν δὲν ὑφίσταται ὡς Ἐπίστασις ὁ Υἱὸς καὶ Λόγος τοῦ Θεοῦ, εἰ μὴ μόνον κατ' ὄνομα, τότε οὐδὲ καὶ ἐσαρκώθη³⁸³. Διότι πῶς θὰ ἐσαρκουῖτο τὸ ἀνυπόστατον; Ἐὰν δὲ δὲν ἐνηθρόπησεν ὁ Θεὸς Λόγος, εἶναι ὅλως ἀδύνατος ἡ σωτηρία τοῦ ἀνθρώπου, ὡς ἐλέχθη ἀνωτέρω (σ. 18-19).

Ἄλλὰ δὲν εἶναι «ῥῆμα διαλυόμενον»³⁸⁴ ὁ «Υἱὸς καὶ Λόγος τοῦ Θεοῦ»³⁸⁵, ἀλλὰ «ἐνούσιος»³⁸⁶ Θεός. Οὔτε προῆλθεν ἐκ τοῦ Θεοῦ, καὶ πάλιν εἰς τὸν Πατέρα ἀνελύθη, κατὰ Σαθέλλιον, ἀλλὰ ἐγεννήθη ἀρρήτως³⁸⁷ ἐκ τοῦ Πατρὸς, καὶ «συνυπάρχειν φημί τὸν Υἱὸν τῷ Πατρί»³⁸⁸. Ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ «ἀληθὴς Λόγος οὐσιώδης ἐστίν. Ὡσπερ γὰρ ἀληθῶς Πατήρ, οὕτως ἀληθῶς Σοφία. Κατὰ τοῦτο οὖν δύο μὲν, ὅτι μὴ κατὰ Σαθέλλιον ὁ αὐτὸς Πατήρ καὶ Υἱός, ἀλλὰ ὁ Πατήρ Πατήρ, καὶ ὁ Υἱὸς Υἱός· ἐν δέ, ὅτι Υἱὸς τῆς οὐσίας τοῦ Πατρὸς ἐστὶ φύσει, ἴδιος ὑπάρχων Λόγος αὐτοῦ»³⁸⁹. Πατήρ καὶ Υἱὸς εἶναι δύο ὡς πρὸς τὰς ὑποστάσεις, ἐν δὲ πρὸς τὴν οὐσίαν. Ὡσαύτως, Πατήρ, Υἱὸς καὶ Ἅγιον Πνεῦμα εἶναι τρία ὡς πρὸς τὰς ὑποστάσεις, ἐν δὲ ὡς πρὸς τὴν οὐσίαν. «Μαίνεται δέ... Σαθέλλιος λέγων τὸν Πατέρα εἶναι Υἱόν, καὶ ἔμπαλιν τὸν Υἱὸν εἶναι Πατέρα, ὑποστάσει μὲν ἓν, ὀνόματι δὲ δύο»³⁹⁰. «Διὰ τοῦτο Σαθέλλιος ἀλλότριος τῆς Ἐκκλησίας ἐκρίθη, τολμήσας εἰπεῖν ἐπὶ τοῦ Πατρὸς τὸ Υἱός, καὶ ἐπὶ τοῦ Υἱοῦ τὸ τοῦ Πατρὸς ὄνομα»³⁹¹.

Ὁ αἰρετικὸς Παῦλος ὁ Σαμοσατεύς (3ος αἰὼν) ὑπεστήριξε

381. Παρὰ Μ. Ἀθανασίου, ΒΕΠΕΣ, 35, 325.

382. Μ. Ἀθανασίου, ΒΕΠΕΣ, 30, 322.

383. Μ. Ἀθανασίου, ΒΕΠΕΣ, 30, 306.

384. Μ. Ἀθανασίου, ΒΕΠΕΣ, 35, 225.

385. Ὕμνος.

386. Μ. Ἀθανασίου, ἀπόθι.

387. Μ. Ἀθανασίου, ἀπόθι.

388. Μ. Ἀθανασίου, ἀπόθι.

389. Μ. Ἀθανασίου, ΒΕΠΕΣ, 30, 307.

390. Μ. Ἀθανασίου, ΒΕΠΕΣ, 30, 322.

391. Μ. Ἀθανασίου, ΒΕΠΕΣ, 33, 136-137.

κακοδοξίαν, διὰ τῆς ὁποίας προσβάλλεται τὸ δόγμα τῆς Ἁγίας Τριάδος, τῆς ἐνυποστάτου Θεότητος τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ Θεοῦ Λόγου. Ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ, κατὰ τὸν Σαμοσατέα, δὲν εἶναι θεία Ὑπόστασις, ἀλλὰ ἀνυπόστατος. Δὲν εἶναι ὁ ἐνυπόστατος Υἱὸς καὶ Λόγος τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ ἀνυπόστατος ἐπιστήμη καὶ σοφία Αὐτοῦ, καὶ μόνον κατὰ τὴν ἐνσάρκωσιν προσέλαθεν ὑπόστασιν καὶ ἐθεοποιήθη. Ὁ «Παῦλος ὁ Σαμοσατεὺς ἐφρόνει μὴ εἶναι πρὸ Μαρίας τὸν Υἱόν, ἀλλ' ἀπ' αὐτῆς ἀρχὴν ἐσχηκέναι τοῦ εἶναι»³⁹², καὶ «ὅτι, ἀφ' οὗ προῆλθεν ἀπὸ τῆς ἀπειρογάμου Παρθένου, ἀπὸ τότε Υἱὸς ἐχρημάτισεν»³⁹³. Ἔλεγεν ὁ Σαμοσατεὺς δυσσεβῶς, ἄλλος εἶναι ὁ Χριστὸς καὶ ἄλλος ὁ Θεός³⁹⁴. Ἦτοι ὁ Χριστὸς δὲν εἶναι Θεός, ἀλλὰ ἄνθρωπος, ἔχων ἐνοικοῦντα ἐν ἑαυτῷ τὸν Θεόν³⁹⁵, ὡς ἐνέργειάν τινα παρὰ τοῦ Πνεύματος³⁹⁵, ὅπως καὶ οἱ Προφῆται, ἀλλ' ὅλως ἐξαιρετικῶς καὶ ἐν μείζονι θαυμῷ⁽³³⁾. Κατὰ τὴν δυσσεβῆ, λοιπόν, ταύτην αἵρεσιν, δὲν ἐνηθρώπησεν ὁ Θεὸς Λόγος. Ὁ Κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς δὲν εἶναι ὁ Θεός, ἀλλὰ μόνον ἄνθρωπος, καὶ συνεπῶς εἶναι ἀδύνατος ἢ σωτηρία τοῦ ἀνθρώπου δι' Αὐτοῦ.

Ἄλλ' ὅμως, ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς εἶναι «ὁ ἐκ Μαρίας Θεὸς ἄνθρωπος· οὐχ ἕτερός τις Χριστὸς, ἀλλ' εἷς καὶ ὁ αὐτός· οὗτος πρὸ αἰώνων ἐκ Πατρὸς, οὗτος ἐπ' ἐσχάτων ἐκ τῆς Παρθένου, ἀόρατος τὸ πρὶν καὶ ταῖς ἐν οὐρανῷ δυνάμεσιν ἁγίαις, ὁρατὸς νυνὶ διὰ τὴν πρὸς τὸν ὁρώμενον ἄνθρωπον ἐνωσιν»³⁹⁷. Ὁ Κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς εἶναι ὁ ἐνανθρωπήσας Θεὸς Λόγος. Διὰ τοῦτο, «οἱ τότε συνελθόντες ἀρχιερεῖς, πολλοὶ τὸν ἀριθμόν, καθεῖλον αὐτόν (τὸν Σαμοσατέα) καὶ αἵρετικὸν ἀπέφηναν»³⁹⁸. Προσέτι δὲ ἀπέδειξαν, θάσει τῆς θείας Ἀποκαλύψεως, ὅτι πρὸ πάντων εἶναι ὁ Υἱὸς «καὶ ὅτι οὐκ ἐξ ἀνθρώπων γέγονε Θεός, ἀλλὰ, Θεὸς ὢν, ἐνεδύσατο δούλου μορφήν, καὶ Λόγος ὢν, γέγονε σὰρξ, ὡς εἶπεν ὁ Ἰωάννης»³⁹⁹, ὑπὲρ τῆς ἡμῶν σωτηρίας.

Αἱ ἀναφερθεῖσαι αἵρέσεις τῶν τριῶν πρώτων χριστιανικῶν αἰώνων καὶ αἱ ὅμοιαι τούτων ἐδίδαξαν, ὡς ἐλέχθη, ἀπροκαλύπτως τὰς κακοδοξίας των. Ἐνεκα τούτου, ὅχι μόνον διεγνώσθη παρὰ τῶν Χριστιανῶν τὸ ψεῦδος αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ κατεφάνη ἡ προέλευ-

392. Μ. Ἀθανασίου, ΒΕΠΕΣ, 33, 200.

393. Μ. Ἀθανασίου, ΒΕΠΕΣ, 36, 15*

394. Μ. Ἀθανασίου, ΒΕΠΕΣ, 35, 290*

395. Μ. Ἀθανασίου, αὐτόθι.

396. Μ. Ἀθανασίου, ΒΕΠΕΣ, 36, 211*.

397. Μ. Ἀθανασίου, ΒΕΠΕΣ, 30, 330.

398. Μ. Ἀθανασίου, ΒΕΠΕΣ, 33, 200.

399. Μ. Ἀθανασίου, ΒΕΠΕΣ, 33, 200

201.

σις τῶν ψευδοδιδασκαλιῶν των. Αἱ αἵρέσεις αὗται ἦντλησαν τὴν διδασχὴν των ὄχι ἐκ τῆς Ἀγίας Γραφῆς καὶ τῆς Ἱερᾶς Παραδόσεως τῆς Ἐκκλησίας, ἀλλὰ εἴτε ἐκ τῶν ψευδῶν θρησκευτῶν, εἴτε ἐκ τῶν φιλοσοφικῶν συστημάτων. Αἱ Ἰουδαίζουσαι π.χ. αἵρέσεις ἔλαβον τὰ κακόδοξα στοιχεῖα τῆς διδασκαλίας των πρὸ παντός ἐκ τοῦ ἀντιθέου Ἰουδαϊσμοῦ, ἔνεκα δὲ τούτου ἔσχον καὶ τὴν σχετικὴν προσωμίαν. Αἱ γνωστικαὶ αἵρέσεις παρέλαβον τὰς πλάνας των πρὸ παντός ἐκ τῶν ποικίλων φιλοσοφικῶν ρευμάτων τῆς ἐποχῆς των. Ὁ Μανιχαϊσμός, συγγενεύων πρὸς τὸν Πλατωνισμόν⁽³⁴⁾, ἠρύσθη τὰς ψευδοδοξίας του ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐκ τῶν ἀνατολικῶν θρησκευτῶν τοῦ Παρσισμοῦ καὶ τοῦ Βουδισμοῦ. Ὁ Σαθέλλιος ὑπέστη τὴν ἐπίδρασιν τῶν Στωϊκῶν, ὁ δὲ Παῦλος ὁ Σαμοσατεὺς ἐσκέφθη θάσει τῆς προτιμωμένης ἐν Ἀντιοχείᾳ, ἔνθα ἦτο ἐπίσκοπος, ἀριστοτελικῆς φιλοσοφίας⁽³⁵⁾.

Αἱ ἐν λόγῳ αἵρέσεις ἀνέμειξαν τὰς ἀλλοτρίας καὶ ψευδεῖς δοξασίας των μετὰ χριστιανικοῦ λόγου καὶ προσεπάθησαν νὰ τὰς στηρίξουν καὶ ἐπὶ χριστιανικῶν μαρτυριῶν, ἀλλὰ κατὰ τρόπον προκαλοῦντα μᾶλλον τὸν γέλῳτα. Ὁ ἅγιος Εἰρηναῖος λέγει ἐν προκειμένῳ, ὅτι ἡ ἐπίκλησις γραφικῶν μαρτυριῶν παρὰ τῶν αἵρετικῶν τούτων, ὑπὲρ τῆς ψευδοδιδασκαλίας των, εἶναι ὁμοία πρὸς τὴν ἐξῆς προσπάθειαν. Ὁμοιάζει πρὸς τὴν ἐπίδωξιν τοῦ ἀπατεῶνος ἐκείνου, ὁ ὁποῖος ἐπιχειρεῖ νὰ πείσῃ τοὺς ἀγνοοῦντας, ὅτι ἡ κακότεχνος μορφή κυνὸς ἢ ἀλώπεκος, τὴν ὁποῖαν ἐσχημάτισε, διὰ ψηφίδων καταστραφείσης ψηφιδωτῆς βασιλικῆς εἰκόνας, αὐτὴ ἢ μορφή τῶν ζῶων εἶναι ἀληθῶς ἢ τοῦ βασιλέως, ἐπειδὴ ἀποτελεῖται ἐκ ψηφίδων γνησίας εἰκόνας τούτου!⁴⁰⁰ Κατὰ τὸν ὅμοιον τρόπον καὶ οἱ αἵρετικοὶ αὗτοι, «γραῶν μύθους συγκαττύσαντες (συρράψαντες χονδροειδῶς), ἔπειτα ῥήματα καὶ λέξεις καὶ παραβολὰς ὅθεν καὶ πόθεν ἀποσπῶντες, ἐφαρμόζειν θούλονται τοῖς μύθοις αὐτῶν τὰ λόγια τοῦ Θεοῦ»⁴⁰¹.

Ἡ καταδίκη τῶν πρώτων αἵρέσεων παρὰ τῆς ὀρθοδόξου χριστιανικῆς συνειδήσεως ὑπῆρξε τοιαύτη, ὥστε ἀπὸ τοῦ τετάρτου αἰῶνος ὁ χαρακτηρισμὸς τινὸς ὡς ὀπαδοῦ τούτων, ἐθεωρεῖτο προσβλητικὸς. Ἐλογίζετο ὡς προσβολὴ ἢ ὕβρις ἢ συγκαταρρίθμησις τινος εἰς τοὺς ὀπαδοὺς τοῦ Μαρκίωνος, τοῦ Σαθέλλιου, τοῦ Σαμοσατέως καὶ τῶν λοιπῶν πρώτων αἵρεσιάρχῶν, μάλιστα δὲ τοῦ Μάνητος.

400. ΒΕΠΕΣ, 5, 108-109.

401. ΒΕΠΕΣ, 5, 109.

β) Ἀντιτριαδικαὶ αἵρέσεις

Ἀντιτριαδικαὶ αἵρέσεις λέγονται ἐκεῖναι, αἱ ὁποῖαι ἐπολέμησαν τὴν χριστιανικὴν ἀλήθειαν, προσβάλλουσαι πρὸ παντὸς τὸ δόγμα τῆς Ἁγίας Τριάδος. Προσβολὴ τοῦ τριαδικοῦ δόγματος σημαίνει προσβολὴν πάντων τῶν δογμάτων τῆς θείας Ἀποκαλύψεως, εἴτε ἀμέσως καὶ ἐμφανῶς, εἴτε ἐμμέσως καὶ ἀφανῶς, κατὰ τὰς συνεπείας τῶν ἐμφανῶν αἰρετικῶν δοξασιῶν. Πάντοτε, ἢ ἀπόρριψις οἰουδήποτε δόγματος τῆς χριστιανικῆς ἀληθείας ἀποτελεῖ ἀπιστίαν πρὸς τὴν ὅλην θείαν ἀλήθειαν, ἔστω κι ἂν ἐκ πρώτης ὄψεως δὲν γίνεται τοῦτο ἀντιληπτόν.

Ὁ Ἀρειανισμός. Ὡς ἐλέχθη, αἱ πρῶται αἵρέσεις ἐδίδαξαν ἐμφανῶς τὰς πλάνας των καὶ κατεπολεμήθησαν εὐχερῶς. Ἡ κατόπιν ἀναφανεῖσα Ἀρειανὴ αἵρεσις, ἢ Ἀρειανισμός (4ος αἰών) ἐδιδάχθη ἀπὸ τὸ πάθημα τῶν πρεσβυτέρων αὐτῆς ἀδελφῶν καὶ ἠκολούθησε τακτικὴν πολέμου κατὰ τῆς ἀληθείας ἐκ τοῦ ἀφανοῦς. «Δόλιος οὔσα καὶ πανοῦργος»⁴⁰² ἢ αἵρεσις αὕτη, ὑπεκρίθη εἰλικρίνειαν καὶ περιεβλήθη «τὰς τῶν Γραφῶν λέξεις, ὡς ὁ πατήρ αὐτῆς ὁ διάβολος»⁴⁰³. Οὕτω προσεπάθησε νὰ εἰσέλθῃ «εἰς τὸν παράδεισον τῆς Ἐκκλησίας, ἵνα, πλάσασα ἑαυτὴν ὡς Χριστιανὴν, ἀπατήσῃ τινὰς κατὰ Χριστοῦ φρονεῖν, τῇ πιθανότητι τῶν παραλογισμῶν»⁴⁰⁴. Χρησιμοποιῶν ὁ Ἀρειανισμός τὸ γράμμα τῶν θείων Γραφῶν καὶ διαστρέφων δολίως τὸ πνεῦμα αὐτῶν, ἐπλάνησε πολλοὺς τῶν ἀφρόνων. Οἱ πλανηθέντες παρ' αὐτοῦ, ὄχι μόνον ἐφθάρησαν ὡς πρὸς τὴν ἀκοήν, ὥστε νὰ ἀκούουν λέξεις τῶν Ἁγίων Γραφῶν καὶ νὰ νοοῦν ἐπινοίας διαβολικὰς, ἀλλὰ καὶ λαθόντες, ὡς ἡ Εὐα, ἐγεύθησαν τῆς κακοδοξίας. Ἀφοῦ, λοιπόν, ἠσπάσθησαν τὴν ἀρειανὴν ψευδοδοξίαν, ἐνόμισαν οἱ δυστυχεῖς ἐν τῇ πλάνῃ των «τὸ πικρὸν γλυκὺ καὶ τὴν βδελυκτὴν αἵρεσιν»⁴⁰⁵ τὴν ἔλεγον καλήν, ἂν καὶ ἦτο ὄντως δυσσεβής, ὅπως αἱ προηγούμεναι.

Ἡ αἵρεσις τοῦ Ἀρείου βλασφημεῖ εἰς τὸν Θεὸν Λόγον. Διδάσκει, ὅτι ὁ Υἱὸς καὶ Λόγος τοῦ Θεοῦ δὲν εἶναι Θεός, ἀλλὰ κτίσμα τοῦ Θεοῦ! «Ἦν ποτε, ὅτε οὐκ ἦν ὁ Υἱός»⁴⁰⁶, λέγει ὁ αἵρεσιάρχης Ἀρειος. Δηλαδή, ὑπῆρξεν ἐποχὴ, καθ' ἣν δὲν ὑφίστατο ὁ Υἱός. Διὰ τοῦτο «οὐκ αἰεὶ ἦν ὁ Υἱός... ἀλλ' ἐξ οὐκ ὄντων ὑπέστη καὶ αὐτός... κτίσμα γάρ ἐστι καὶ ποίημα. Καὶ οὐκ ἔστιν ἀληθινὸς Θεὸς ὁ Χριστός, ἀλλὰ μετοχῆ καὶ αὐτὸς ἐθεοποιήθη»⁴⁰⁷.

402. Μ. Ἀθανασίου, ΒΕΠΕΣ, 30, 123.

403. Μ. Ἀθανασίου, αὐτόθι.

404. Μ. Ἀθανασίου, αὐτόθι.

405. Μ. Ἀθανασίου, αὐτόθι.

406. Παρὰ Μ. Ἀθανασίῳ, ΒΕΠΕΣ, 30, 131.

407. Παρὰ Μ. Ἀθανασίῳ, ΒΕΠΕΣ, 30, 129.

Ἐφ' ὅσον ὁμως, συμφώνως πρὸς τὴν βλάσφημον ἄρειανὴν κακοδοξίαν, δὲν εἶναι Θεὸς ὁ Χριστός, τότε δὲν σώζονται δι' Αὐτοῦ οἱ ἄνθρωποι. Καί, ἐπὶ πλέον, ἐὰν ὁ ἐνανθρωπήσας Λόγος τοῦ Θεοῦ δὲν εἶναι Θεός, ἀλλὰ κτίσμα, οἱ λατρεύοντες τὸν Ἰησοῦν Χριστόν, δὲν λατρεύουν ὄντως τὸν Κτίστην τῶν πάντων Θεόν, ἀλλὰ κτίσμα τοῦ Θεοῦ⁴⁰⁸. Εἶναι, λοιπόν, οὗτοι κτιστολάτραι καὶ δὲν διαφέρουν τῶν εἰδωλολατρῶν, οἱ ὁποῖοι «ἐλάτρευσαν τῇ κτίσει παρὰ τοῦ κτίσαντα, ὃς ἐστὶν εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας»⁴⁰⁹. «Οὗτοι δὲ κτίσμα λέγοντες τὸν Κύριον εἶναι, καὶ ὡς κτίσματι λατρεύοντες αὐτῷ, τί διαφέρουσιν Ἑλλήνων;», δηλαδὴ εἰδωλολατρῶν⁴¹⁰. «Ταῦτα... τῶν ἑτεροδόξων ἐστὶ τὰ σοφὰ κακουργήματα»⁴¹¹.

Ἄλλ' ὁμως, ὁ Υἱὸς καὶ Λόγος τοῦ Θεοῦ «οὐκ ἔστι κτίσμα, οὔτε ποίημα, ἀλλ' ἴδιον τῆς τοῦ Πατρὸς οὐσίας γέννημα. Διὸ Θεός ἐστὶν ἀληθινός, ἀληθινοῦ Πατρὸς ὁμοούσιος ὑπάρχων»⁴¹². «Καὶ ὁ Λόγος σὰρξ ἐγένετο καὶ ἐσκήνωσεν ἐν ἡμῖν, καὶ ἐθεασάμεθα τὴν δόξαν αὐτοῦ, δόξαν ὡς μονογενοῦς παρὰ Πατρός»⁴¹³. Οὗτος εἶναι «ὁ Χριστός, ὁ ὢν ἐπὶ πάντων Θεὸς εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας»⁴¹⁴. Διὰ ταῦτα καὶ οἱ ἅγιοι Πατέρες «ὠμολόγησαν ἐν τῇ κατὰ Νίκαιαν συνόδῳ ὁμοούσιον καὶ ἐκ τῆς οὐσίας τοῦ Πατρὸς τὸν Υἱόν»⁴¹⁵, συμφώνως πρὸς τὴν θείαν Ἀποκάλυψιν περὶ Ἁγίας Τριάδος. «Ἐν Τριάδι ἡ θεολογία τελεία ἐστὶ, καὶ αὕτη ἡ ἀληθὴς καὶ μόνη θεοσέβεια ἐστὶ, καὶ τοῦτό ἐστὶ τὸ καλὸν καὶ ἡ ἀλήθεια»⁴¹⁶. Ἡ περὶ Ἁγίας Τριάδος μάλιστα ἀλήθεια οὐδεμίαν ἐπιδέχεται τροποποιήσιν διὰ τοῦ λογικοῦ, οὐδὲ πρόσθεσιν, οὐδὲ ἀφαίρεσιν. Ὁ μὴ λαμβάνων ἐν πίστει τὰ ἀποκεκαλυμμένα περὶ Τριαδικοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ περιεργαζόμενος ταῦτα, θάσει τοῦ ἀνθρωπίνου λόγου, πίπτει εἰς ἀσέβειαν καὶ ἀτιμάζει τὴν Ἁγίαν Τριάδα. Ὁ «ἀτιμάζων τὸν Υἱὸν ἀτιμάζει τὸν Πατέρα»⁴¹⁷ καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον.

Οἱ Ἀρειανοὶ δὲν δύνανται νὰ εἶναι Χριστιανοί. «Ἀρειανοὶ ὄντες, οὐκ εἰσι Χριστιανοί»⁴¹⁸. Οἱ δὲ «τούτους καλοῦντες Χριστιανούς πολὺ καὶ λίαν πλανῶνται, ὡς μήτε τὰς Γραφὰς ἀνεγνωκότες, μήτε ὅλως εἰδότες τὸν Χριστιανισμόν καὶ τὴν ἐν αὐτῷ πίστιν»⁴¹⁹. Οἱ Ἀρειανοί, ἀρνηθέντες τὴν ὀρθόδοξον πίστιν τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἀσπασθέντες τὴν αἴρεσιν, ἔγιναν «θεομάχοι καὶ... θεοστυγεῖς (θεομίσητοι)»⁴²⁰, ὡς ἀτιμάζοντες τὸν ἐν Τριάδι Θεόν. Οἱ

408. Μ. Ἀθανασίου, ΒΕΠΕΣ, 33, 117.

409. Ρωμ. α', 25.

410. Μ. Ἀθανασίου, ΒΕΠΕΣ, 31, 231.

411. Μ. Ἀθανασίου, ΒΕΠΕΣ, 30, 207.

412. Μ. Ἀθανασίου, ΒΕΠΕΣ, 30, 129.

413. Ἰω. α', 14.

414. Μ. Ἀθανασίου, 30, 306 καὶ Ρωμ.

9, 5.

415. Μ. Ἀθανασίου, ΒΕΠΕΣ, 33, 124.

416. Μ. Ἀθανασίου, ΒΕΠΕΣ, 31, 156.

417. Μ. Ἀθανασίου, ΒΕΠΕΣ, 30, 138.

418. Μ. Ἀθανασίου, ΒΕΠΕΣ, 30, 131.

419. Μ. Ἀθανασίου, ΒΕΠΕΣ, 30, 123.

420. Μ. Ἀθανασίου, ΒΕΠΕΣ, 30, 297.

ὁπαδοὶ τοῦ Ἀρειανισμοῦ, ἀποκρούσαντες τὴν τελείαν Θεολογίαν περὶ τῆς Ἁγίας Τριάδος τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, ἔπεσαν ἐκ τῆς θεοσεβείας εἰς τὴν ἀσέβειαν, ἐκ τοῦ καλοῦ εἰς τὸ κακὸν καὶ ἐκ τῆς ἀληθείας εἰς τὸ ψεῦδος. Ἐπομένως δικαίως δύνανται νὰ ὀνομάζωνται «παρὰ πάντων ἄθεοι καὶ χριστομάχοι»⁴²¹.

Ἡ ἀρειανὴ κακοδοξία ὁμοιάζει ἐν πολλοῖς πρὸς τὴν μνημονευθεῖσαν ἀνωτέρω (σ. 43) αἵρεσιν τοῦ Παύλου τοῦ Σαμοσατέως καὶ ἔχει τὰς αὐτὰς πρὸς αὐτὴν φιλοσοφικὰς προϋποθέσεις. Ὅπως ἐκείνη ἢ αἵρεσις ἐστήριζε τὴν διδασκαλίαν τῆς ὄχι ἐπὶ τῆς χριστιανικῆς πίστεως, ἀλλὰ ἐπὶ τῆς ἄνευ λόγου Θεοῦ λογικῆς καὶ τῆς ἀριστοτελικῆς φιλοσοφίας, οὕτω καὶ ὁ Ἀρειανισμὸς⁽³⁶⁾. Ἐχὼν ὁ Ἀρειανισμὸς θάσιν ἐρεύνης τοῦ θείου λόγου ὄχι τὴν πίστιν εἰς τὴν θείαν Ἀποκάλυψιν, ἀλλὰ τὴν ἄλογον λογικὴν «καὶ τινὰ συλογισμῶν ἔφοδον ἐξ ἀριστοτελικῶν ἀπηχημάτων»⁴²², διέφθειρε τὴν ἀλήθειαν.

Ἡ Πνευματομαχία. Οἱ Πνευματομάχοι προῆλθον ἐκ τῶν Ἀρειανῶν τὸν τέταρτον αἰῶνα. Ἀρειανοὶ καὶ Πνευματομάχοι, ταυτίζονται καὶ διακρίνονται ὡς πρὸς τὰς κακοδοξίας των. Ταυτίζονται μὲν, διότι ἀμφότεροι ἀπεκάλουν κτίσμα τὸν Υἱὸν καὶ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα. Διακρίνονται δέ, διότι, ἐνῶ οἱ Ἀρειανοὶ προσέβαλλον πρὸ παντὸς τὸν Υἱόν, κατ' ἀκολουθίαν δὲ τὸ Πνεῦμα, οἱ Πνευματομάχοι προσέβαλλον πρὸ παντὸς τὸ Πνεῦμα, κατὰ προϋπόθεσιν δὲ τὸν Υἱόν. Οἱ Ἀρειανοὶ ἐπολέμουν τὸν Τριαδικὸν Θεὸν πρὸ παντὸς ἐν τῷ Προσώπῳ τοῦ Υἱοῦ, οἱ δὲ Πνευματομάχοι ἐν τῷ Προσώπῳ τοῦ Πνεύματος. Διὰ τοῦτο, οἱ μὲν τελευταῖοι ἀπεκλήθησαν πνευματομάχοι, οἱ δὲ πρῶτοι χριστομάχοι.

Ὅπως οἱ χριστομάχοι Ἀρειανοί, οὕτω καὶ οἱ Πνευματομάχοι ἤρνοῦντο τὸ ὄντως καλόν, ἀπέρριπτον τὴν ἀποκεκαλυμμένην ἀλήθειαν καὶ ἠσέβουν πρὸς τὸν ἐν Τριάδι Θεόν, «βλασφημοῦντες εἰς τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον»⁴²³. Ἔλεγον, ὅτι τὸ Ἅγιον Πνεῦμα εἶναι «κτίσμα» καὶ «ποίημα»⁴²⁴. Ὅπως οἱ Ἀρειανοὶ ἐδίδασκον, ὅτι ὁ Πατὴρ ἔκτισε θελήσει καὶ βουλήσει⁴²⁵ τὸν Υἱόν, οὕτω καὶ οἱ Πνευματομάχοι ἐφρόνουν, ὅτι ὁ Υἱὸς ἔκτισε τὸ Πνεῦμα «τρίτον... τῆ φύσει»⁴²⁶ καὶ τρίτην οὐσίαν. Τοιοῦτοτρόπως κατέτεμνον δυσσεβῶς τὴν ὁμοούσιον Ἁγίαν Τριάδα εἰς τρεῖς οὐσίας, τοῦ Πατρός, τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Πνεύματος κατὰ τρόπον, ὥστε «ἡ πρώτη οὐσία τὴν

421. Μ. Ἀθανασίου, ΒΕΠΕΣ, 31, 156.

422. Γρηγορίου Νύσσης, ΡΓ. 45, 261.

423. Μ. Ἀθανασίου, ΒΕΠΕΣ, 31, 131.

424. Μ. Ἀθανασίου, αὐτόθι.

425. Μ. Ἀθανασίου, ΒΕΠΕΣ, 30, 298.

426. Γρηγορίου Παλαμά, Συγγράμματα, Θεσσαλονίκη 1962, τόμ. 1ος, σ. 76.

427. Γρηγορίου Νύσσης, ΡΓ. 45, 313.

δευτέραν εἰργάσατο καὶ ἡ δευτέρα τὴν τρίτην»⁴²⁷.

Διὰ τῶν κακοδοξιῶν τῶν Πνευματομάχων ἀνατρέπεται ἄρδην τὸ θεῖον δόγμα τῆς ἐν Χριστῷ σωτηρίας. Ὡς ἐλέχθη ἀνωτέρω, ἐὰν ὁ Υἱὸς καὶ Λόγος τοῦ Θεοῦ δὲν εἶναι Θεὸς ἀλλὰ κτίσμα, δὲν ἐσώθη ὁ ἄνθρωπος διὰ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Τὸ αὐτὸ δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν καὶ περὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Ἐὰν τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον δὲν εἶναι Θεός, ἀλλὰ κτίσμα, ὁ ἄνθρωπος δὲν ἠνώθη μετὰ τοῦ Θεοῦ ἐν τῷ Χριστῷ, οὔτε ἡ ἁμαρτία ἠφανίσθη, οὔτε ὁ θάνατος κατελύθη, διὰ τοῦ Θεανθρώπου. Διότι καὶ ἡ ἐνανθρώπησις τοῦ Θεοῦ «ἐκ Πνεύματος Ἁγίου καὶ Μαρίας τῆς Παρθένου»⁴²⁸ καθίσταται ἀμφίβολος, ἀλλὰ καὶ ἡ σώζουσα Χάρις τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἀποβαίνει ἀδύναμος πρὸς σωτηρίαν. Ἐὰν τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον εἶναι κτίσμα, οἱ πιστεύσαντες εἰς τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν καὶ λαβόντες τὸ Πνεῦμα⁴²⁹ καὶ σφραγισθέντες ἐν Αὐτῷ «εἰς ἡμέραν ἀπολυτρώσεως»⁴³⁰, δὲν ἠνώθησαν μετὰ τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ μετὰ κτίσματος Αὐτοῦ καὶ δὴ τρίτου τῆ φύσει! Εὐρίσκονται ἐπομένως οἱ Χριστιανοὶ εἰσέτι μακρὰν τοῦ Θεοῦ καὶ ματαίως ἐλπίζουν τὴν ἐν Χριστῷ σωτηρίαν «εἰς ἡμέραν ἀπολυτρώσεως», ἐὰν τὸ Πνεῦμα δὲν εἶναι ὁ Θεός. Ἐπὶ πλέον, ναὸς τοῦ Ἁγίου Πνεύματος⁴³¹ ὄντες οἱ Χριστιανοί, δὲν εἴμεθα ναὸς τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ δημιουργήματος. Πιστεύοντες δέ, ὅτι μένομεν ἐν τῷ Θεῷ καὶ ὁ Θεὸς ἐν ἡμῖν, διότι ὁ Θεὸς «ἐκ τοῦ Πνεύματος αὐτοῦ δέδωκεν ἡμῖν»⁴³², δὲν μένομεν ὄντως ἐν τῷ Θεῷ, ἀλλὰ κείμεθα μακρὰν Αὐτοῦ καὶ εἴμεθα ἀπηλλοτριωμένοι τῆς ζωῆς τοῦ Θεοῦ⁴³³. Ταῦτα εἶναι τὰ σοφὰ κακουργήματα τῶν ἑτεροδόξων⁴³⁴.

Ἄλλ' ὅμως, «οὐκ ἔστι κτίσμα τὸ Πνεῦμα» τὸ Ἅγιον⁴³⁵, ἀλλὰ Θεός, ὡς καὶ «ὁ Υἱὸς οὐκ ἔστι κτίσμα»⁴³⁶, ἀλλὰ Θεός, καθ' ὅτι «οὐδὲν ἔστι... κτίσμα» ἐν τῇ Τριάδι⁴³⁷. «Ἀϊδιός ἐστιν ἡ Τριάς»⁴³⁸ καὶ ἀναλλοίωτος καὶ ἀδιαίρετος⁴³⁹ καὶ ἄκτιστος, πᾶν δὲ κτιστόν, τῆς Τριάδος εἶναι ποίημα. Ἡ Ἁγία Τριάς κτίζει τὰ πάντα, ἥτοι ὁ «Πατήρ διὰ τοῦ Λόγου ἐν τῷ Πνεύματι κτίζει τὰ πάντα»⁴⁴⁰. Μία εἶναι τῆς Τριάδος ἡ ἐνέργεια⁴⁴¹, «ἐπειδὴ καὶ μία τῆς Τριάδος ἡ Θεότης»⁴⁴². «Ὁ Πατήρ διὰ τοῦ Λόγου ἐν τῷ Πνεύματι ἐνεργεῖ καὶ δι-

428. Σύμβολον τῆς Πίστεως.

429. Μ. Ἀθανασίου, ΒΕΠΕΣ, 33, 129.

430. Ἐφ. δ', 30.

431. 1 Κορ. γ', 16.

432. Μ. Ἀθανασίου, ΒΕΠΕΣ, 33, 129 - 130 καὶ 1 Ἰω. δ', 13.

433. Ἐφ. δ', 18.

434. Μ. Ἀθανασίου, ΒΕΠΕΣ, 30, 207.

435. Μ. Ἀθανασίου, ΒΕΠΕΣ, 33, 133.

436. Μ. Ἀθανασίου, αὐτόθι.

437. Μ. Ἀθανασίου, αὐτόθι.

438. Μ. Ἀθανασίου, ΒΕΠΕΣ, 33, 132.

439. Μ. Ἀθανασίου, αὐτόθι.

440. Μ. Ἀθανασίου, ΒΕΠΕΣ, 33, 131.

441. Μ. Ἀθανασίου, ΒΕΠΕΣ, 33, 116.

442. Μ. Ἀθανασίου, ΒΕΠΕΣ, 33, 132.

δωσι τὰ πάντα»⁴⁴³. Ἡ δὲ Χάρις τοῦ Ἁγίου Πνεύματος εἶναι ἡ μία Χάρις τῆς ἀδιαιρέτου Τριάδος, καθ' ὅτι «μία τῆς Τριάδος ἡ χάρις»⁴⁴⁴. Ἐπειδὴ, λοιπόν, Θεὸς εἶναι τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον καὶ ὄχι κτίσμα, «ὁ τὸ Πνεῦμα λαμβάνων ναὸς τοῦ Θεοῦ χρηματίζει»⁴⁴⁵. Ναὸς δὲ ὢν τοῦ Θεοῦ ὁ Χριστιανός, ὁ Θεὸς ἐν αὐτῷ μένει καὶ αὐτὸς ἐν τῷ Θεῷ⁴⁴⁶. Ἐπομένως ἀπαλλάσσεται τῆς κατακρίσεως τῆς ἁμαρτίας, ἐνσωματοῦται ἐν τῷ Χριστῷ διὰ τῆς Ἐκκλησίας καὶ μετέχει τῆς ζωῆς Αὐτοῦ. Χαίρων δὲ τῇ ἐλπίδι, ἀναμένει τὴν κοινὴν πάντων ἀνάστασιν, ὅτε οἱ τυχόντες τῆς ἐν Χριστῷ σωτηρίας «πάντοτε σὺν Κυρίῳ ἐσόμεθα»⁴⁴⁷. Ἐπειδὴ Θεὸς εἶναι τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, διὰ τοῦτο οἱ ἅγιοι Πατέρες τῆς Β' Οἰκουμενικῆς Συνόδου ἔδογματίσαν πίστιν «καὶ εἰς τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, τὸ Κύριον, τὸ ζωοποιόν, τὸ ἐκ τοῦ Πατρὸς ἐκπορευόμενον, τὸ σὺν Πατρὶ καὶ Υἱῷ συμπροσκυνούμενον καὶ συνδοξαζόμενον, τὸ λαλῆσαν διὰ τῶν προφητῶν»⁴⁴⁸

Αἱ ἀντιτριαδικαὶ αἵρέσεις, αἱ ἀναφερθεῖσαι ἐν τῷ μέρει τούτῳ, ὡς καὶ αἱ τῶν προηγουμένων Χριστιανικῶν αἰώνων, δύνανται νὰ καταταγοῦν, ἐξ ἐπόψεως διδαχῆς, εἰς δύο κατηγορίας. Εἰς ἐκείνας, αἱ ὁποῖαι συγγέουν τὰ πρόσωπα τοῦ Τριαδικοῦ Θεοῦ, ἐν ὀνόματι τῆς ἐνότητος τῆς Θεότητος, καὶ εἰς ἐκείνας, αἱ ὁποῖαι διαίρουσιν τὴν οὐσίαν τοῦ ἐνὸς Θεοῦ, ἐν ὀνόματι τῶν θείων προσώπων. Τοιοῦτοτρόπως, αἱ μὲν πρῶται τείνουν πρὸς τὸν Ἰουδαϊσμόν, αἱ δὲ δεύτεραι φέρονται πρὸς τὴν εἰδωλολατρίαν. Ταῦτα διδάσκων ὁ Μ. Βασίλειος, γράφει: «Οἱ μὲν γὰρ ἐπὶ Ἰουδαϊσμόν διὰ τῆς συγχύσεως τῶν προσώπων, οἱ δὲ ἐπὶ Ἑλληνισμόν διὰ τῆς τῶν φύσεων ἐναντιότητος παραφέρονται»⁴⁴⁹. Πρὸς τὸν Ἰουδαϊσμόν ῥέπει ὁ Σαβελλιανισμὸς⁴⁵⁰ (σ. 41 - 42), πρὸς δὲ τὴν εἰδωλολατρίαν ὁ Ἀρειανισμὸς καὶ ἡ Πνευματομαχία. Αἱ ἐκ διαμέτρου ἀντίθετοι αὗται παρεκτροπαὶ τῶν αἰρετικῶν ὀφείλονται εἰς τὴν ἀπιστίαν αὐτῶν πρὸς τὰς Γραφὰς καὶ τὰς ἀποστολικὰς παραδόσεις⁴⁵¹, ὡς καὶ εἰς διαφόρους φιλοσοφικὰς αὐτῶν προτιμήσεις. Οὕτως, ὁ μὲν Σαβελλιανισμὸς θασίζειται ἐπὶ τῆς στωϊκῆς φιλοσοφίας, ὁ δὲ Ἀρειανισμὸς καὶ ἡ ἀδελφὴ αὐτοῦ αἵρεσις τῶν Πνευματομάχων στηρίζονται ἐπὶ τῶν ἀριστοτελικῶν φιλοσοφικῶν διδαγμάτων (σ. 47).

443. Μ. Ἀθανασίου, ΒΕΠΕΣ, 33, 131.

444. Μ. Ἀθανασίου, ΒΕΠΕΣ, 33, 132.

445. Μ. Ἀθανασίου, ΒΕΠΕΣ, 33, 130.

446. 1 Ἰω. δ', 13.

447. 1 Θεο. δ', 17.

448. Σῆμα τῆς Πίστεως.

449. ΡG. 32, 213.

450. Μ. Βασιλείου, ΡG. 32, 772.

451. Μ. Βασιλείου, ΡG. 32, 213.

γ) Χριστολογικαὶ αἱρέσεις

Αἱ λεγόμεναι χριστολογικαὶ αἱρέσεις εἶναι ἀληθῶς ἀντίχριστοι αἱρέσεις. Αἱ ἀναφερθεῖσαι ἀντιτριαδικαὶ αἱρέσεις ἐπολέμησαν τὴν θεῖαν ἀλήθειαν, προσβάλλουσαι πρὸ παντός τὸ μέγα μυστήριον τῆς τριαδικότητος τοῦ Θεοῦ. Αἱ χριστολογικαὶ αἱρέσεις ἐπολέμησαν τὴν αὐτὴν θεῖαν ἀλήθειαν, προσβάλλουσαι πρὸ παντός τὸ δόγμα περὶ τῆς ἐνώσεως θείας καὶ ἀνθρωπίνης φύσεως τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Ὁ Ἀπολλιναρισμός. Ὁ αἰρετικὸς Ἀπολλινάριος (4ος αἰὼν) ὠμίλει περὶ τῆς ἐνώσεως θείας καὶ ἀνθρωπίνης φύσεως ἐν Χριστῷ, ὅχι συμφώνως πρὸς τὴν ἀποκεκαλυμμένην θεῖαν ἀλήθειαν, ἀλλὰ θάσει τῆς πλατωνικῆς φιλοσοφίας⁽³⁷⁾. Συμφώνως πρὸς τὴν πλατωνικὴν θεωρίαν περὶ ψυχῆς, ὁ Ἀπολλινάριος διήρει τὴν μίαν ἀνθρωπίνην ψυχὴν εἰς δύο. Εἰς ψυχὴν ζώωδη καὶ ἄλογον, τὴν ὁποίαν ὠνόμαζε σάρκα, καὶ εἰς ψυχὴν λογικὴν καὶ πνευματικὴν, τὴν ὁποίαν ἀπεκάλει νοῦν ἢ πνεῦμα⁽³⁸⁾. Κατὰ τὴν πεπλανημένην ταύτην ἀντίληψιν περὶ ψυχῆς, ὁ Ἀπολλινάριος ἐδίδασκε κακοδόξως, ὅτι ὁ σαρκωθείς Θεὸς Λόγος δὲν ἔλαβε τὸν ὅλον ἀνθρώπον, ἀλλὰ μέρος αὐτοῦ. Προσέλαβε, δηλαδή, μόνον σῶμα καὶ ζώωδη ἢ ἄλογον ψυχὴν, ὅχι ὅμως καὶ τὴν λογικὴν ψυχὴν. Τὴν δὲ θέσιν τῆς λογικῆς ψυχῆς κατέλαβεν ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ, ὁ ὁποῖος ὡς θεῖος νοῦς ἀντικατέστησε τὸν ἀνθρώπινον νοῦν ἢ τὴν πνευματικὴν ψυχὴν. Ἐκ τούτου ὁ Ἀπολλινάριος ἐπροχώρει εἰς μονοφυσιτικὴν ἀντίληψιν περὶ τῆς σαρκώσεως τοῦ Θεοῦ Λόγου, τὴν ὁποίαν διετύπωνεν ὡς ἐξῆς: «οὐ δύο φύσεις τὸν ἕνα Θεὸν (Χριστόν), ἀλλὰ μία φύσις τοῦ Θεοῦ Λόγου σεσαρκωμένη»⁽³⁹⁾. Τοιοῦτοτρόπως ὁ Ἀπολλινάριος συνέχεε τὰς δύο φύσεις τοῦ Κυρίου καὶ ἐδέχετο ὅτι, μετὰ τὴν ἐνσάρκωσιν τοῦ Θεοῦ Λόγου, ἡ ἀνθρωπίνη Αὐτοῦ φύσις ἐξηφανίσθη ἐν τῇ θεῖα φύσει, ἥτις ὑπελείφθη μόνη⁽⁴⁰⁾.

Καὶ διὰ τῆς αἱρέσεως ταύτης ἀνατρέπεται τὸ δόγμα περὶ τῆς ἐν Χριστῷ σωτηρίας τοῦ ἀνθρώπου. Ἐὰν ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς δὲν εἶναι ὅλος Θεὸς καὶ ὅλος ἄνθρωπος, ἀλλὰ ὅλος μὲν Θεός, ἄνθρωπος δὲ ἐν μέρει, ὁ Θεὸς Λόγος σαρκωθείς δὲν προσέλαβε πρὸς σωτηρίαν τὴν ὅλην ἀνθρωπίνην φύσιν, ἀλλὰ μέρος ταύτης καὶ δὴ τὸ κατώτερον, ἥτοι τὸ σῶμα. Τοιοῦτοτρόπως ἡ ψυχὴ ἔμεινεν ἀπρόσληπτος καὶ ἄρα ἀθεράπευτος καὶ ἄνευ σωτηρίας. «Τὸ γὰρ ἀπρόσληπτον ἀθεράπευτον ὃ δὲ ἦνωται τῷ Θεῷ, τοῦτο καὶ σώζεται», διδάσκει ὁ ἅγιος πατὴρ τῆς Ἐκκλησίας Γρηγόριος ὁ Θεολόγος⁴⁵². Μὴ σωθεῖσα δὲ ἡ ἀνθρωπίνη ψυχὴ, οὐδὲ τὸ σῶμα ἐσώ-

452. PG. 37, 181, 184.

θη. Λέγων ὁ αἰρεσιάρχης Ἀπολλινάριος, ὅτι σῶμα μόνον ἔλαβεν ὁ Θεὸς «ἐκ τῆς ἀχράντου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας, καὶ αὐτὸν τὸν Θεὸν Λόγον ἀντὶ ψυχῆς ὄντα»⁴⁵³, διὰ τούτων διδάσκει κακοφρόνως, ὅτι ὁ Θεὸς ἐνανθρωπήσας δὲν ἠνώθη μετὰ τοῦ τελείου ἀνθρώπου. Ἦτοι ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς εἶναι μὲν τέλειος Θεός, ὄχι ὅμως καὶ τέλειος ἄνθρωπος. Μὴ ὦν δὲ καὶ τέλειος ἄνθρωπος ὁ Ἰησοῦς Χριστός, δὲν σώζει τὸν ἄνθρωπον. Ἐπειδὴ ὁ τέλειος ἄνθρωπος παρέβη τὴν θείαν ἐντολὴν καὶ ἐξεβλήθη τοῦ παραδείσου καὶ κατέπεσεν εἰς τὸν θάνατον, διὰ τοῦτο ὁ τέλειος ἄνθρωπος ἔχρηζε σωτηρίας⁴⁵⁴. Ἐὰν δέ, ἐνούμενος ὁ Θεὸς μόνον μετὰ τοῦ σώματος, «μερικῶς ἔσωζε τὸν ἄνθρωπον... πῶς ἔμελλε σώζεσθαι ἢ ψυχὴ;»⁴⁵⁵ Πῶς θὰ ἐσώζετο ὁ τέλειος ἄνθρωπος;

Ἄλλ' ὅμως, ὁ Θεὸς «Λόγος σὰρξ ἐγένετο»⁴⁵⁶, δηλαδὴ ἄνθρωπος. Γενόμενος δὲ ἄνθρωπος, ἔλαβεν, ὡς ἐλέχθη καὶ ἀνωτέρω (σ. 24 - 25), τὸν ὄλον καὶ τὸν τέλειον ἄνθρωπον, τὸν συνιστάμενον ἐκ ψυχῆς καὶ σώματος. Ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς εἶναι ὁ ὅλος Θεὸς καὶ ὅλος ἄνθρωπος, τέλειος Θεὸς καὶ τέλειος ἄνθρωπος, δηλαδὴ Θεάνθρωπος. Συνεπῶς εἶναι ὄντως ὁ Σωτὴρ τῶν ἀνθρώπων. Ὁ Κύριος ἐνανθρωπήσας ἔλαβε σῶμα, ἀλλὰ «τέλειον σῶμα ἐκ τῆς ἀγίας Παρθένου... ἔμψυχον καὶ ἔννουν»⁴⁵⁷. Διὰ τοῦτο οἱ τέσσαρες Εὐαγγελισταὶ «ἄρτον τέλειον λέγουσι παραδοῦναι τὸν Κύριον ἐν τοῖς ἀγίοις μυστηρίοις καὶ οὐκ ἄζυμον ἵνα πιστώσῃται ὅτι τέλειον σῶμα ἐκ τῆς ἀγίας Παρθένου· λέγω δὲ ἔμψυχον καὶ ἔννουν· καὶ οὐ καθάπερ ὁ αἰρετικὸς Ἀπολλινάριος ἔλεγεν, ὅτι σῶμα μόνον ἀνελάβετο»⁴⁵⁸. Διὰ ταῦτα ἡ αἵρεσις τοῦ Ἀπολλιναρίου κατεδικάσθη παρὰ τῆς Β' Οἰκουμενικῆς Συνόδου⁽⁴¹⁾.

Ὁ Νεστοριανισμός. Ἀντιθέτως πρὸς τὸν Ἀπολλινάριον ἐφρόνει ὁ αἰρετικὸς Νεστόριος (5ος αἰών). Ὁ Ἀπολλινάριος συνέχεεν ἐν Χριστῷ τὰς δύο φύσεις, τὴν θείαν καὶ τὴν ἀνθρωπίνην. Ὁ Νεστόριος, τούναντίον, ἐχώριζε τὰς δύο φύσεις τοῦ Κυρίου⁽⁴²⁾ καὶ ἠρνεῖτο τὴν ὑποστατικὴν ἔνωσιν αὐτῶν, δηλαδὴ τὴν ἔνωσιν τῆς θείας καὶ τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως ἐν τῇ Ὑποστάσει καὶ τῷ Προσώπῳ τοῦ Θεοῦ Λόγου⁽⁴³⁾. Ὁ Νεστόριος, τελῶν ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τῶν Ἀριστοτελικῶν θεωρημάτων⁽⁴⁴⁾, ἐταύτιζε φύσιν καὶ πρόσωπον. Βάσει τῆς φιλοσοφικῆς ταύτης ἀρχῆς, διέκρινεν ἐν τῷ Χριστῷ ὄχι μόνον δύο φύσεις, ἀλλὰ καὶ δύο πρόσωπα, τὸ πρόσωπον τῆς θείας φύσεως τοῦ Λόγου καὶ τὸ πρόσωπον τῆς ἀν-

453. Μ. Ἀθανασίου, ΒΕΠΕΣ, 36, 18 - 19*

454. Μ. Ἀθανασίου, ΒΕΠΕΣ, 36, 19*

455. Μ. Ἀθανασίου, αὐτόθι.

456. Ἰω. α', 14.

457. Μ. Ἀθανασίου, ΒΕΠΕΣ, 33, 217.

458. Μ. Ἀθανασίου, αὐτόθι.

θρωπίνης φύσεως⁽⁴⁵⁾. “Ενεκα τούτου, τὴν ἐν Χριστῷ ἔνωσιν τῶν δύο φύσεων τὴν ἡννῶει κατὰ τρόπον μὴ παραθλάπτοντα τὴν αὐτοτελῆ ὑπαρξιν τῶν δύο προσώπων. Ἡ ἐν Χριστῷ ἔνωσις τῶν δύο φύσεων, κατὰ τὴν Νεστοριανὴν κακοδοξίαν, δὲν ἦτο φυσικὴ ἔνωσις αὐτῶν ἐν τῷ ἐνὶ Προσώπῳ τοῦ Θεοῦ Λόγου, ἀλλὰ ἠθικὴ ἔνωσις τῶν δύο Προσώπων, κατ’ εὐδοκίαν καὶ θέλησιν. Διὰ τῆς ἠθικῆς ταύτης ἐνώσεως τῶν αὐτοτελῶν δύο προσώπων, συνετέθη ἕτερον, κοινόν, τρίτον τρόπον τινὰ πρόσωπον, τὸ πρόσωπον τῆς ἐνώσεως, τὸ ὁποῖον ἐν τῇ πραγματικότητι εἶναι φαινομενικόν καὶ ὀνομαστικόν⁽⁴⁶⁾. Ἐν τῷ φαινομενικῷ τούτῳ προσώπῳ ἐνοῦνται τὰ δύο πρόσωπα, «εὐδοκία καὶ ἀμοιβαία ἀγάπη»⁽⁴⁷⁾ καὶ κατὰ ἀπλῆν «συνάφειαν»!⁽⁴⁸⁾ Τὸ πλασματικόν τοῦτο πρόσωπον ὠνόμαζεν ὁ Νεστόριος Χριστόν⁽⁴⁹⁾. Λόγῳ τῆς φαινομενικῆς ταύτης ἐνώσεως, δὲν εἶναι δυνατὴ ἡ ἀντίδοσις τῶν ιδιωμάτων τῶν δύο φύσεων, θείας καὶ ἀνθρωπίνης. Συνεπῶς, δὲν δύναται νὰ εἴπη τις, ὅτι ὁ Θεὸς ἔπαθε σαρκί, ἢ ὅτι ὁ Θεὸς ἐγεννήθη ὡς ἄνθρωπος. Ἴδου διατί ὁ αἰρεσιάρχης Νεστόριος ἀπεκάλει τὴν Παρθένον Μαρίαν Χριστοτόκον καὶ ὄχι Θεοτόκον⁽⁵⁰⁾.

Διὰ τῆς αἰρέσεως τοῦ Νεστοριανισμοῦ ἀνατρέπονται τὰ θεῖα δόγματα τῆς σαρκώσεως τοῦ Θεοῦ Λόγου καὶ τῆς ἐν Χριστῷ ἀπολυτρώσεως. Ἐὰν ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς εἶναι φαινομενικόν καὶ ὄχι ἀληθές πρόσωπον, μὴ ἀληθές, ἀλλὰ φαινομενικὴ εἶναι καὶ ἡ ἐνανθρώπησις τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ δι’ Αὐτοῦ σωτηρία τοῦ ἀνθρώπου. Ἐὰν ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς δὲν εἶναι τὸ δεύτερον Πρόσωπον τῆς Ἁγίας Τριάδος, ὁ Υἱὸς καὶ Λόγος τοῦ Θεοῦ, ὁ ὁποῖος, γεννηθεὶς ἐκ τῆς Θεοτόκου, «σὰρξ ἐγένετο», τότε ὁ Σωτὴρ δὲν εἶναι Θεὸς καὶ ἡ ἐν Χριστῷ ἀπολυτρώσις εἶναι ματαία. Ἐὰν αἱ δύο φύσεις, ἡ θεία καὶ ἡ ἀνθρωπίνη, δὲν ἠνώθησαν ἐν τῇ Ὑποστάσει τοῦ Λόγου τοῦ Θεοῦ καὶ δὲν ὑφίσταται ἡ ἀντίδοσις τῶν ιδιωμάτων τῶν δύο φύσεων, τότε οὔτε ὁ Θεὸς ἐγεννήθη ὡς ἄνθρωπος, οὔτε ὁ Θεάνθρωπος ἔπαθε καὶ ἀπέθανε καὶ ἀνέστη καὶ ἀνελήφθη ἐν δεξιᾷ τοῦ Θεοῦ. Κενή, λοιπόν, καὶ «ματαία ἡ πίστις ἡμῶν, ἔτι ἐσμέν ἐν ταῖς ἀμαρτίαις ἡμῶν»⁴⁵⁹. Ἀλλὰ οὐδὲ ἡ Ἐκκλησία εἶναι σῶμα τοῦ Θεανθρώπου Χριστοῦ, ἐὰν ὁ Χριστὸς δὲν εἶναι ὁ Θεὸς γεννηθεὶς ὡς ἄνθρωπος ἐκ τῆς Θεοτόκου. Ἐὰν ἡ Ἐκκλησία δὲν εἶναι σῶμα τοῦ ἐνανθρωπήσαντος Θεοῦ, οὐδὲ τὰ μέλη Αὐτῆς, οἱ πιστοί, ἐνεσωματώθησαν ἐν τῷ Θεανθρώπῳ ἐνδυθέντα τὸν Χριστόν, καὶ ἐπομένως δὲν ἠνώθησαν μετὰ τοῦ Θεοῦ πρὸς σωτηρίαν (ἰδὲ καὶ ἀνωτέρω σ. 26 - 28). Διὰ τοῦτο ὁ Γρηγόριος ὁ Θεολόγος τονίζει: «εἴ τις οὐ Θεοτόκον τὴν ἁγίαν Μαρίαν ὑπολαμβάνει, χωρὶς ἐστι

459. 1 Κορ. ιε', 17.

τῆς Θεότητος»⁴⁶⁰.

Ἄλλ' ὅμως, «Θεός... ἐστὶν ὁ γεννηθεὶς ἐκ Παρθένου»⁴⁶¹ Χριστός. Ἐφ' ὅσον εἶναι «Θεὸς ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, πῶς οὐ Θεοτόκος ἢ τεκοῦσα ἢ ἁγία Παρθένος;»⁴⁶². Ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ, «Θεὸς ὢν, γέγονεν ἄνθρωπος δι' ἡμᾶς, καὶ ἐγεννήθη ἐκ τῆς Θεοτόκου Μαρίας, ἵνα ἐλευθερώσῃ ἡμᾶς ἐκ τῆς δυναστείας τοῦ διαβόλου»⁴⁶³. Ἡ ἀπελευθέρωσις ἡμῶν ἐκ τῆς δυναστείας τοῦ διαβόλου ἔπρεπε νὰ γίνῃ διὰ τῆς ἄνωθεν γεννήσεως⁴⁶⁴. Χάριν τούτου, ὁ «γεννηθεὶς ἄνωθεν ἐκ τοῦ Πατρὸς Λόγος ἀρρήτως, ἀφράστως, ἀκαταλήπτως, αἰδίως, ὁ αὐτὸς ἐν χρόνῳ γεννᾶται κάτωθεν ἐκ Παρθένου Θεοτόκου Μαρίας, ἵνα οἱ κάτωθεν πρότερον γεννηθέντες ἄνωθεν γεννηθῶσιν ἐκ δευτέρου, τούτέστιν ἐκ Θεοῦ»⁴⁶⁵. Αἱ δύο φύσεις, θεία καὶ ἀνθρωπίνη, ἠνώθησαν ἐν Χριστῷ ὑποστατικῶς, ἐν τῇ Ὑποστάσει τοῦ Θεοῦ Λόγου. Ἐν Χριστῷ ὑφίστανται δύο φύσεις, ἀσυγχύτως καὶ ἀτρέπτως ἠνωμέναι καὶ ἐν πρόσωπον, τὸ Πρόσωπον τοῦ Υἱοῦ καὶ Λόγου τοῦ Θεοῦ⁽⁵¹⁾. Λόγῳ τῆς ὑποστατικῆς ταύτης ἐνώσεως, ὑφίσταται ὡς ἀκολουθία ἢ ἀντίδοσις ἢ κοινοποίησις τῶν ἰδιωμάτων τῶν δύο φύσεων, καθ' ἣν ἰδιώματα τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως ἀποδίδονται εἰς τὴν θείαν καὶ ἰδιώματα τῆς θείας φύσεως ἀποδίδονται εἰς τὴν ἀνθρωπίνην⁽⁵²⁾. Διὰ τοῦτο ὁ Ἰησοῦς Χριστός «καὶ Θεὸς καὶ ἄνθρωπος λέγεται, καὶ κτιστὸς καὶ ἄκτιστος, καὶ παθητὸς καὶ ἀπαθής»⁴⁶⁶. Ἐπειδὴ ὁ Θεὸς Λόγος «γέγονε σὰρξ, τούτέστιν ἠνώθη σαρκὶ ψυχὴν ἐχούσῃ τὴν λογικὴν, γεγενῆσθαι λέγεται καὶ σαρκικῶς διὰ γυναικός»⁴⁶⁷. Οὕτως «ἡ ἁγία Παρθένος Χριστοτόκος τε ὁμοῦ καὶ Θεοτόκος νοεῖται τε καὶ λέγεται· γεγέννηκε γὰρ οὐ ψιλὸν ἄνθρωπον, καθ' ἡμᾶς, σαρκωθέντα δὲ μᾶλλον καὶ ἐνανθρωπήσαντα τὸν ἐκ Θεοῦ Πατρὸς Λόγον»⁴⁶⁸. Ἐπειδὴ δὲ ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός εἶναι ὁ Θεός, ἢ Ἐκκλησία εἶναι σῶμα τοῦ Θεοανθρώπου καὶ οἱ ἐν Αὐτῇ πιστοὶ λαμβάνουν τὴν αἰώνιαν ἐν Χριστῷ σωτηρίαν. Ἴδου διατί ἡ ἀσεβὴς αἵρεσις τοῦ Νεστοριανισμοῦ κατεδικάσθη παρὰ τῆς Γ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου⁽⁵³⁾.

Ὁ Μονοφυσιτισμός. Τὸν αὐτὸν αἰῶνα (5ος αἰὼν) καὶ μετὰ τὸν Νεστοριανισμόν, ἠγέρθη νέα μεγάλη αἵρεσις κατὰ τῆς ἀληθείας, ὁ Μονοφυσιτισμός. Ὁ Μονοφυσιτισμὸς ἀντιτίθεται

460. PG. 37, 177.

461. M. Ἀθανασίου, BEHEΣ, 33, 237.

462. Κυρίλλου Ἀλεξανδρείας, PG. 77, 13.

463. M. Ἀθανασίου, BEHEΣ, 33, 61.

464. Ἰω. γ', 3.

465. M. Ἀθανασίου, BEHEΣ, 33, 225*.

466. Ἰωάννου Δαμασκηνοῦ, PG. 94, 997.

467. Κυρίλλου Ἀλεξανδρείας, PG. 77, 21.

468. Κυρίλλου Ἀλεξανδρείας, αὐτόθι.

πρὸς τὸν Νεστοριανισμόν καὶ συμφωνεῖ πρὸς τὸν Ἀπολλιναρισμόν. Ὁ Νεστοριανισμὸς ἐχώριζε κακοφρόνως τὰς δύο φύσεις τοῦ Κυρίου καὶ ἠρνεῖτο τὴν ἐν Χριστῷ ὑποστατικὴν ἔνωσιν αὐτῶν, ὡς καὶ τὴν γέννησιν τοῦ Θεανθρώπου ἐκ τῆς Θεοτόκου. Ὁ Μονοφυσισμός, ἀντιθέτως, συγχωνεύει τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν τοῦ Κυρίου εἰς τὴν θείαν φύσιν Αὐτοῦ καὶ παραδέχεται κακοδόξως μίαν φύσιν ἐν Χριστῷ. Οὕτως ἡ νέα αὕτη αἵρεσις πλησιάζει τὸν Ἀπολλιναρισμόν⁽⁵⁴⁾, τὴν μονοφυσιτικὴν κακοδοξίαν τοῦ ὁποίου ἀναπτύσσει εἰς σύστημα αἵρετικῆς διδασκαλίας⁽⁵⁵⁾.

Ἡ αἵρεσις τοῦ Μονοφυσισμοῦ ὑποστηρίζει τὴν παράλογον ἄποψιν, ὅτι ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ἔγινε πρὸ μὲν τῆς ἐνώσεως ἐκ δύο φύσεων, ἀλλὰ μετὰ τὴν ἔνωσιν αὐτῶν ὑφίσταται μία, καὶ ὄχι δύο φύσεις! ⁽⁵⁶⁾. Ἡ ἐν Χριστῷ ἔνωσις τῶν δύο φύσεων νοεῖται, κατὰ τὴν ἐν λόγῳ ἀσέθειαν, ὄχι ὡς ἔνωσις, ἀλλὰ ὡς κρᾶσις καὶ σύγκρασις αὐτῶν εἰς θάρος τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως. Διὰ τῆς ἐνώσεως ταύτης, ἡ ἀνθρωπίνη φύσις ἀπερροφήθη ἐξ ὀλοκλήρου ὑπὸ τῆς θείας φύσεως, καὶ οὕτως ἡ μὲν ἀνθρωπίνη ἠφανίσθη, ἡ δὲ θεία ὑπελείφθη μόνη. Τοιοῦτοτρόπως, ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς εἶναι ἐν Πρόσωπον καὶ μία Ὑπόστασις, ὁ Θεὸς Λόγος, ἀλλὰ καὶ μία φύσις, ἡ θεία φύσις⁽⁵⁷⁾. Ὁ Μονοφυσισμὸς παραδέχεται τὸν Κύριον ὡς «μίαν φύσιν τοῦ Θεοῦ Λόγου σεσαρκωμένην» κατὰ μονοφυσιτικὴν ἔννοιαν⁽⁵⁸⁾. Δηλαδή, ὁ Θεὸς Λόγος ἐσαρκώθη μὲν, ἀλλ' ὅμως δὲν εἶναι καὶ σὰρξ, ἀλλὰ μόνον Θεότης. Ἐνηθρώπησεν, ἀλλ' ὅμως δὲν εἶναι καὶ ἄνθρωπος, ἀλλὰ μόνον Θεός. Ταῦτα εἶναι θεθαίως, ἀντιφατικά. Ἀλλὰ ἡ ἀντίφασις εἶναι ἴδιον τῆς αἰρέσεως. Πᾶσα αἵρεσις ἀντιφάσκει ὄχι μόνον πρὸς τὴν ἀλήθειαν, ἀλλὰ καὶ πρὸς ἑαυτήν. Ἐνεκα τούτου ἡ αἵρεσις «ταῖς ἰδίαις κατασκευαῖς διαλύεται»⁴⁶⁹, ἔστω κι ἂν τιμηθῇ προσωρινῶς ὡς ἀλήθεια.

Διὰ τῆς ἀνωτέρω ἑτεροδιδασκαλίας τοῦ Μονοφυσισμοῦ, πολεμεῖται τὸ μυστήριον τοῦ ἐνανθρωπήσαντος Θεοῦ Λόγου, ἀλλὰ καὶ τὰ συνημμένα μετ' αὐτοῦ μυστήρια τῆς ἐν Χριστῷ σωτηρίας καὶ τῆς Ἐκκλησίας. Ἐφ' ὅσον, κατὰ τὴν μονοφυσιτικὴν κακοδοξίαν, ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς, μετὰ τὴν ἔνωσιν τῶν δύο φύσεων, δὲν ἔχει τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν, ἀλλὰ μόνον τὴν θείαν, τότε δὲν εἶναι ὄντως ὁ Θεάνθρωπος, ἀλλὰ μόνον Θεός. Τότε, «τὸ μέγα τῆς οἰκονομίας μυστήριον»⁴⁷⁰, ἔγινε «δοκῆσει»⁴⁷¹ καὶ ὄχι ἀληθεία, ὁ δὲ Θεὸς δὲν εἶναι εἰσέτι «μεθ' ἡμῶν»⁴⁷², ὡς προεφητεύθη⁴⁷³, ἀλλὰ μακρὰν ἡμῶν. Ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς δὲν εἶναι ὁ «ἄτρε-

469. Γρηγορίου Νύσσης, PG. 45, 441.

470. Α' Κανὼν τῆς ἐν Τρούλλῳ Οἰκουμένης Συνόδου.

471. Αὐτόθι.

472. Ματ. α', 23.

473. Ἦσ. ζ', 14.

πτος»⁴⁷⁴ Θεάνθρωπος, ὁ «διδούς... ὡς Θεοῦ Λόγος»⁴⁷⁵ τὴν Χάριν καὶ «λαμβάνων... ὡς ἄνθρωπος»⁴⁷⁶, διὰ τὴν ἡμῶν σωτηρίαν, ἔαν ἔχη μόνον τὴν θείαν φύσιν, ὄχι δὲ καὶ τὴν ἀνθρωπίνην. Ἐπιπλέον ἡ κακοδοξία περὶ ἀπορροφήσεως τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως ὑπὸ τῆς θείας δηλοῖ, ὅτι, κατὰ τὸν Μονοφυσιτισμὸν, ἡ σωτηρία τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως νοεῖται ὄχι ὡς σωτηρία ταύτης, ἀλλὰ ὡς ἀφανισμὸς αὐτῆς ἐν τῇ Θεότητι, ὅπερ ὑπενθυμίζει ἰνδοϊστικὰς ἀντιλήψεις περὶ λυτρώσεως. Προσέτι, ἔαν ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς δὲν ἔχει τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν, δηλαδή τὸ σῶμα μετὰ ψυχῆς λογικῆς, πῶς ἡ Ἐκκλησία εἶναι σῶμα Χριστοῦ; Πῶς οἱ πιστοὶ ἐνσωματούμεθα ἐν τῷ Χριστῷ; Πῶς κοινωνοῦμεν τοῦ σώματος καὶ τοῦ αἵματος τοῦ Κυρίου, καὶ πῶς σωζόμεθα ἐν τῷ σώματι τοῦ Σωτῆρος; Ἀρμόζουν, λοιπὸν καὶ ἐνταῦθα οἱ λόγοι τοῦ Μ. Ἀθανασίου: «Ἐὰν δέ τις, θεϊκῶς τὰ παρὰ τοῦ Λόγου γινόμενα βλέπων, ἀρνήσηται τὸ σῶμα... ὁ τοιοῦτος, ὡς... ἰουδαϊκὸς κάπηλος μίσγων τὸν οἶνον ὕδατι, σκάνδαλον νομίζει τὸν σταυρόν»⁴⁷⁷.

Ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς δὲν ἔχει μίαν φύσιν, ὡς κακοδόξως διδάσκει ἡ αἵρεσις τοῦ Μονοφυσιτισμοῦ, ἀλλὰ δύο φύσεις, τὴν θείαν καὶ τὴν ἀνθρωπίνην, ἡνωμένας ὑποστατικῶς ἐν τῷ Προσώπῳ τοῦ Θεοῦ Λόγου. «Οὐ γὰρ Θεότης ἢ φύσις γέγονε τῆς σαρκός, ἀλλ' ὡσπερ ὁ Λόγος σὰρξ ἀτρέπτως γέγονε, μείνας ὅπερ ἦν, οὕτω καὶ ἡ σὰρξ Λόγος γέγονεν, οὐκ ἀπολέσασα τοῦθ' ὅπερ ἐστί, ταυτιζομένη δὲ μᾶλλον πρὸς τὸν Λόγον καθ' ὑπόστασιν»⁴⁷⁸. Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς λέγεται καὶ Θεὸς ἐναθρωπήσας καὶ ἄνθρωπος θεοποιηθεὶς⁴⁷⁹. Ὁχι ἀφανισθεὶς ἐν τῇ Θεότητι, ὡς διδάσκει ὁ ἀσεβῆς Μονοφυσιτισμὸς, ἀλλὰ ἀνυψώσας «τὴν φύσιν τὴν ἡμῶν ἐν τῷ θρόνῳ τοῦ Βασιλέως, τῇ δόξῃ τῆς ἀθανασίας ἐκλάμπουσαν»⁴⁸⁰. Διὰ ταῦτα, συμφώνως πρὸς τὸν δογματικὸν ὅρον τῆς Δ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου, ἣτις κατεδίκασε τὸν Μονοφυσιτισμὸν, οἱ πιστοὶ ὁμολογοῦμεν: «τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν... τέλειον τὸν αὐτὸν ἐν Θεότητι καὶ τέλειον τὸν αὐτὸν ἐν ἀνθρωπότητι, Θεὸν ἀληθῶς καὶ ἄνθρωπον ἀληθῶς τὸν αὐτόν, ἐκ ψυχῆς λογικῆς καὶ σώματος, ὁμοούσιον τῷ Πατρὶ κατὰ τὴν Θεότητα καὶ ὁμοούσιον ἡμῖν τὸν αὐτόν κατὰ τὴν ἀνθρωπότητα, κατὰ πάντα ὅμοιον ἡμῖν χωρὶς ἁμαρτίας... ἐν δύο φύσεσιν ἀσυγχύτως, ἀτρέπτως, ἀδιαιρέτως, ἀχωρίστως γνωριζόμενον οὐδαμοῦ τῆς τῶν φύσεων διαφορᾶς

474. Μ. Ἀθανασίου, ΒΕΠΕΣ, 30, 163.

1236.

475. Μ. Ἀθανασίου, αὐτόθι.

479. Γρηγορίου Θεολόγου, PG. 37, 180.

476. Μ. Ἀθανασίου, αὐτόθι.

480. Χρυσοστόμου. Παρὰ Mansi, VI,

477. ΒΕΠΕΣ, 30, 279.

968.

478. Ἰωάννου Δαμασκηνοῦ, PG. 94,

άνηρημένης διὰ τὴν ἔνωσιν, σωζομένης δὲ μᾶλλον τῆς ιδιότητος ἑκατέρας φύσεως καὶ εἰς ἓν πρόσωπον καὶ μίαν ὑπόστασιν συντρεχούσης... ἓνα καὶ τὸν αὐτὸν υἱὸν μονογενῆ, Θεῖον Λόγον...»⁽⁵⁹⁾.

Ὁ Μονοθελητισμός. Ἡ αἵρεσις τοῦ Μονοθελητισμοῦ ἐνεφανίσθη τὸν ἔβδομον αἰῶνα καὶ ἀκολουθεῖ τὸν Μονοφυσιτισμὸν καὶ τὸν προγενέστερον αὐτοῦ Ἀπολλιναρισμὸν. Ὅπως ὁ Μονοφυσιτισμὸς ὠμίλει περὶ μιᾶς φύσεως τοῦ Κυρίου, οὕτω καὶ ὁ Μονοθελητισμὸς διδάσκει περὶ μιᾶς θελήσεως Αὐτοῦ. Καί, ὅπως ὁ Ἀπολλιναρισμὸς ἔλεγεν, ὅτι τὴν θέσιν τῆς, κατ' αὐτόν, λογικῆς ψυχῆς κατέλαθεν ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ, οὕτω καὶ ὁ Μονοθελητισμὸς ὑποστηρίζει, ὅτι τὴν θέσιν τῆς θελήσεως τοῦ Κυρίου τὴν κατεῖχεν ἐνεργεῖα μόνον ἢ θεία θέλησις. Ἡ αἵρεσις, δηλαδή, τοῦ Μονοθελητισμοῦ διδάσκει, ὅτι ἐν τῷ Χριστῷ δὲν ὑφίσταντο δύο φυσικὰ θελήματα καὶ ἐνέργειαι, μιᾶς τῆς θείας φύσεως καὶ ἑτέρας τῆς ἀνθρωπίνης, ἀλλὰ μόνον ἓν θέλημα καὶ μία ἐνέργεια. Ἦτοι ἡ θέλησις καὶ ἐνέργεια τῆς θείας φύσεως, ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν τῆς ὁποίας ἐτέλει ἡ ἀνθρωπίνη φύσις ἄνευ ἰδίας ἐνεργείας. Ἡ ἀνθρωπίνη φύσις ἦτο, κατὰ τὴν κακοδοξίαν τοῦ Μονοθελητισμοῦ, ἀπλοῦν ὄργανον τοῦ Θεοῦ Λόγου, κινούμενον, ὅποτε, καθ' ὃν τρόπον καὶ ὅσον ὁ Λόγος ἐβούλετο⁽⁶⁰⁾. Ἡ κακοδοξία τοῦ Μονοθελητισμοῦ εἶναι κατὰ θάσιν Μονοφυσιτισμὸς, διότι, ὡς παρατηρεῖ ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός, «εἰ τῶν θελημάτων καὶ ἐνεργειῶν (τοῦ Κυρίου) σύνθεσιν λέξομεν», τότε θὰ ἀναγκασθῶμεν νὰ εἴπωμεν «καὶ τῶν ἄλλων φυσικῶν ιδιωμάτων (τοῦ Κυρίου) σύνθεσιν, τοῦ ἀκτίστου καὶ τοῦ κτιστοῦ, τοῦ ἀοράτου καὶ τοῦ ὄρατου καὶ τῶν τοιούτων»⁽⁶¹⁾. Ὁ Μονοθελητισμὸς εἶναι ὁ μετριοπαθέστερος Μονοφυσιτισμὸς καὶ τὸ ἐλάχιστον ὄριον αὐτοῦ⁽⁶²⁾.

Ἐὰν ὁ Θεάνθρωπος δὲν εἶχε τὸ θέλημα τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως, ἀλλὰ μόνον τῆς θείας, ἦτο ἀδύνατος ἢ ἐν Χριστῷ σωτηρία. Τότε ἡ ἁμαρτία τῶν ἀνθρώπων δὲν θὰ ἠφανίζετο, διὰ τῆς δικαιοσύνης τοῦ Κυρίου (ἰδὲ ἀνωτέρω, σ. 23). Οὐδεὶς ἄνθρωπος ὑπάρχει, «ὃς οὐκ ἀπέσπασεν ἑαυτὸν ἀπὸ θελήματος Θεοῦ κατὰ τι μέρος ἢ πράγματος ἢ χρόνου»⁴⁸¹. Πάντες οἱ ἄνθρωποι εἴμεθα ἐν ἁμαρτίᾳ καὶ μακρὰν τοῦ Θεοῦ. Ἐκ τῆς ἁμαρτωλοῦ ταύτης καταστάσεως καὶ ἀποστασίας σωζόμεθα, διὰ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, διότι «ἐν μόνῳ... τῷ Χριστῷ τὸ ἀχώριστον τῆς θελήσεως ἐφυλάχθη»⁴⁸². Τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν «συνακολουθοῦντες, κερδαίνομεν τὴν συνάφειαν τὴν πρὸς Θεὸν καὶ τὴν ἔνωσιν τὴν σωτήριον»⁴⁸³. Ἐὰν ὁ Σωτὴρ δὲν εἶ-

481. Μ. Ἀθανασίου, ΒΕΠΕΣ, 33, 193.

483. Μ. Ἀθανασίου, αὐτόθι.

482. Μ. Ἀθανασίου, αὐτόθι.

χεν ανθρώπινον θέλημα, οὔτε σώζουσιν δικαιοσύνην ὡς ἄνθρωπος θὰ εἶχεν, οὔτε ἡ τῶν ἀνθρώπων φύσις θὰ ἠνοῦτο ἐν Αὐτῷ θελήσει μετὰ τοῦ Θεοῦ, καὶ ἡ ἐν Χριστῷ σωτηρία ἡμῶν τῶν ἀνθρώπων θὰ ἦτο ματαία.

Διὰ ταῦτα, ἡ Ὁρθόδοξος Καθολικὴ Ἐκκλησία, κατέκρινε τὸν Μονοθελητισμὸν, διὰ τῆς ΣΤ' καὶ τῆς ἐν Τρούλλῳ Πενθέκτης Οἰκουμενικῶν Συνόδων⁽⁶³⁾. Ἡ Ἐκκλησία, θάσει τῆς θείας Ἀποκαλύψεως κατεδίκασε «τοὺς τὸ εὐθὲς τῆς ἀληθείας δόγμα παραχαράξαντας, καὶ ἐν θέλημα, καὶ μίαν ἐνέργειαν ἐπὶ τοῦ ἐνὸς Κυρίου τοῦ Θεοῦ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοὺς λαοὺς ἐκδιδάξαντας»⁴⁸⁴. Οἱ δὲ Ὁρθόδοξοι Χριστιανοί, ἀκολουθοῦντες τὴν πίστιν τῶν Πατέρων, ὁμολογοῦμεν καὶ κηρύσσομεν «δύο φυσικὰς θελήσεις, ἦτοι θελήματα, καὶ δύο φυσικὰς ἐνεργείας ἐπὶ τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας τοῦ ἐνὸς Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ»⁴⁸⁵. Ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, «εἰ... καὶ Θεός, ἀλλ' ἐν σαρκὶ καὶ κατὰ σάρκα τὴν ὑπακοὴν πληροῖ, καὶ τοῦ θελήματος τῆς σαρκὸς τῷ θελήματι τῆς θεότητος κρατεῖ»⁴⁸⁶, διὰ τὴν ἡμῶν σωτηρίαν. Τοῦτο δὲ λέγοντες, ὁμολογοῦμεν, κατὰ τὸν δογματικὸν ὄρον τῆς ΣΤ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου, ἐν τῷ ἐνὶ καὶ τῷ αὐτῷ Χριστῷ δύο φύσεις «καὶ δύο φυσικὰς ἐνεργείας ἀδιαιρέτως, ἀτρέπτως, ἀμερίστως, ἄσυγχύτως... καὶ δύο μὲν φυσικὰ θελήματα οὐχ ὑπεναντία... ἀλλ' ἐπόμενον τὸ ἀνθρώπινον αὐτοῦ θέλημα, καὶ μὴ ἀντιπίπτον ἢ ἀντιπαλαῖον, μᾶλλον μὲν οὖν καὶ ὑποτασσόμενον τῷ θείῳ αὐτοῦ καὶ πανσθενεῖ θελήματι»⁽⁶⁴⁾.

Ἡ αἵρεσις τοῦ Μονοθελητισμοῦ ἀποτελεῖ καρπὸν ὄχι μόνον ἀπλῶς κακοδόξου φρονήματος, ἀλλὰ καὶ κοσμικοῦ πνεύματος πολιτειακῆς σκοπιμότητος καὶ συμβιβασμοῦ ἐπὶ ζητημάτων πίστεως. Ὁ αὐτοκράτωρ Ἡράκλειος καὶ ὁ Πατριάρχης Σέργιος, οἱ διαλάμπσαντες εἰς ἐνδόξους ἀγῶνας, ὑπεστήριξαν τὴν πλάνην περὶ ἐνὸς θελήματος τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, χάριν τῆς δογματικῆς ἐνώσεως τῶν αἰρετικῶν Μονοφυσιτῶν μετὰ τῶν Ὁρθοδόξων τῆς Βυζαντινῆς Αὐτοκρατορίας⁽⁶⁵⁾. Τοιουτοτρόπως, ὅμως, τὸ ζήτημα τῆς δογματικῆς διαφορᾶς ἀντεμετωπίσθη ὑπὸ τὸ πρῖσμα ὄχι τῆς ἀληθείας, ἀλλὰ τῆς πολιτειακῆς σκοπιμότητος, χάριν τῆς ἐνότητος. Ἡ ἐπιδίωξις τῆς ἐνότητος αἰρετικῶν καὶ Ὁρθοδόξων ὑπερίσχυσε τοῦ σεβασμοῦ ἔναντι τῆς θείας δογματικῆς ἀληθείας μὲ ἀποτέλεσμα, νὰ τεθῆ ὡς θάσις τῆς εἰρήνης καὶ κοινωνικῆς εὐπραγίας ὄχι ἡ ἀλήθεια, ἀλλὰ ἡ κακοδοξία. Οὕτω προέκυψεν ἡ νέα αἵρεσις τοῦ Μονοθελητισμοῦ. Ὅπως, παλαιότερον ἐπὶ Ἀρεια-

484. Α' Κανὼν τῆς ἐν Τρούλλῳ Οἰκου-
μενικῆς Συνόδου.

485. Αὐτόθι.

486. Μ. Ἀθανασίου, ΒΕΠΕΣ, 33, 193.

νισμού, αἱ προσπάθειαι πρὸς ἔνωσιν τῶν Ἀρειανῶν ὁμοιουσιανῶν μετὰ τῶν Ὀρθοδόξων, θάσει συμβιβασμοῦ Ὀρθοδοξίας καὶ αἱρέσεως, προώθησαν τὴν αἵρεσιν τῆς Πνευματομαχίας, οὕτω καὶ τώρα. Αἱ παρόμοιαι δηλαδὴ διαλλακτικαὶ προσπάθειαι ἐνώσεως τῶν Μονοφυσιτῶν μετὰ τῶν Ὀρθοδόξων προεκάλεσαν τὴν αἵρεσιν τοῦ Μονοθελητισμοῦ⁽⁶⁶⁾.

Καί, ναὶ μὲν, οἱ ἀναφερθέντες ἔνδοξοι ἄνδρες ἔπεδίωξαν τὴν ὡς ἄνω ἔνωσιν καλοδιαθέτως, ἀλλὰ τὴν εἰργάσθησαν ἐσφαλμένως. Ἔθεσαν ὑπεράνω τῆς χριστιανικῆς ἀληθείας τὴν πολιτικὴν καὶ κοσμικὴν σκοπιμότητα, τὴν ἐξυπηρετοῦσαν κατὰ τὸ φαινόμενον τὴν ἐνότητα, θάσει συμβιβασμοῦ ἐπὶ δογματικοῦ θέματος. Λέγομεν ἐξυπηρετοῦσαν κατὰ τὸ φαινόμενον, διότι ἡ ἐπιτευχθεῖσα τότε διὰ τῆς ἐσφαλμένης ταύτης τακτικῆς ἔνωσις καὶ εἰρήνη Μονοφυσιτῶν καὶ Ὀρθοδόξων διεσπάσθη εὐθὺς εἰς μείζονα διαίρεσιν καὶ ταραχὴν. Αἱ πρότερον δύο ἀντιμαχόμεναι παρατάξεις, Μονοφυσιτῶν καὶ Ὀρθοδόξων, ἔγιναν τρεῖς, Μονοφυσιτῶν, Μονοθελητῶν καὶ Ὀρθοδόξων, εἰς δὲ τοὺς πολεμίους τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας προσετέθη νέα αἵρεσις, ἡ τοῦ Μονοθελητισμοῦ!⁽⁶⁷⁾. Καταδεικνύεται, λοιπόν, διὰ μίαν εἰσέτι φοράν, ὅτι ὄντως τὸ καλὸν δὲν εἶναι καλόν, ἐὰν δὲν ποιῆται καλῶς. Καί, ἐπὶ πλέον, δὲν ἀρκεῖ ἐν τῇ ζωῇ μόνη ἡ καλὴ διάθεσις, ἀλλὰ ἀπαιτεῖται καὶ ἡ ὀρθὴ γνώμη, διὰ τῆς ὁποίας, καὶ μόνον δι' αὐτῆς, ἀξιοποιεῖται ἡ καλὴ διάθεσις καὶ προαίρεσις. Ἡ ὀρθόδοξος γνώμη προηγεῖται παντὸς ἀγαθοῦ σκοποῦ καὶ καλοῦ ἔργου, καί, ταύτης μὴ ὑπαρχούσης, ἐκεῖνα εἶναι μὲν δυνατὸν νὰ φαίνωνται καλὰ καὶ συμφέροντα, ἀποδεικνύονται ὅμως ὄντως πονηρὰ καὶ ὀλέθρια.

Καθὼς διεξέρχεται τις τὰς ἀναφερθείσας αἱρέσεις, ἔχει τὸ αἴσθημα, ὅτι ἀντικρῦζει κυμαινομένην θάλασσαν. Τὸν Ἀπολλιναρισμόν τὸν διαδέχεται ὁ Νεστοριανισμός, τὸν Νεστοριανισμόν ὁ Μονοφυσιτισμός καὶ τὸν τελευταῖον ὁ Μονοθελητισμός. Αἱ αἱρέσεις αὗται ἐπέρχονται ἐναντίον τῆς ἀληθείας, ὡς ἀλλεπάλληλα κύματα τῆς θαλάσσης τοῦ κόσμου, ἐγειρόμενα ὑπὸ θιβαίων πνευμάτων φιλοσοφικῶν πλανῶν. Ὁ Ἀπολλιναρισμός, ἀλλὰ καὶ οἱ ἀκολουθοῦντες αὐτὸν Μονοφυσιτισμός καὶ Μονοθελητισμός, ἀναπτύσσονται πρὸ παντὸς θάσει ἐσφαλμένων πλατωνικῶν ἀπόψεων, ὁ δὲ Νεστοριανισμός πρὸ παντὸς θάσει ἀριστοτελικῶν τοιούτων ἀντιλήψεων. Ὁ ἄνευ Θεοῦ ἀνθρώπινος λόγος ἐπαιρόμενος ἐπιπίπτει κατὰ τοῦ θείου Λόγου καὶ τοῦ σκάφους τῆς Ἐκκλησίας, τὸ ὁποῖον πλήττει ἀδιακόπως, διὰ τῶν διεγειρομένων κυμάτων τῶν αἱρέσεων, καὶ

ἐπιδιώκει νὰ τὸ καταποντίσῃ εἰς τὰ ἀλμυρὰ καὶ πικρὰ ὕδατα τοῦ ψεύδους τοῦ κόσμου. Ἡ Ἐκκλησία ἐν τῷ παρόντι κόσμῳ εὕρσκεται ἐν μέσῳ τῶν κυμάτων τῶν αἱρέσεων, ἐκ τῶν ὁποίων «τὸ μὲν λήγει, τὸ δὲ ἀνίσταται, τὸ δὲ ἤδη φρίκη μελαίνεται»⁴⁸⁷. Οἱ δὲ πιστοί, ἐνῶ προσπαθοῦν νὰ διαπλεύσουν τὸν παρόντα βίον, βασανίζονται «ἐν μέσῳ τῆς θαλάσσης»⁴⁸⁸, ἀγωνιζόμενοι, ὡς ἄλλοτε οἱ Μαθηταί, κατὰ τοῦ ἐναντίου ἀνέμου, τοῦ ψεύδους καὶ τῆς πλάνης. Ἄλλ' ὅμως, ἡ ἀλήθεια τοῦ Θεοῦ, ἣτις εἶναι ὁ Κύριος, ἴσταται ὑπεράνω τῶν αἱρετικῶν κυμάτων, περιπτατεῖ μετὰ πάσης ἐξουσίας ἐπὶ τῆς πολυταράχου θαλάσσης⁴⁸⁹ τοῦ κόσμου καὶ σπεύδει εἰς βοήθειαν τῶν κινδυνευόντων πιστῶν. Τὸ σκάφος τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας χειμάζεται μὲν, ἀλλὰ δὲν βυθίζεται. Οἱ δὲ παραμένοντες ἐντὸς αὐτοῦ Ὁρθόδοξοι δὲν καταποντίζονται εἰς τὸ ψεῦδος καὶ τὴν ἀπώλειαν. Ἀγωνίζονται μέχρι τέλους τῆς νυκτὸς τοῦ παρόντος βίου καὶ μέχρι τῆς παρουσίας τοῦ Κυρίου, παρὰ τοῦ ὁποίου ὁδηγοῦνται εἰς τὴν γαλήνην τῆς ἀναστάσεως.

δ) Ἀντιεκκλησιαστικαὶ αἱρέσεις

Διὰ τῶν μέχρι τοῦδε ἀναφερθεισῶν αἱρέσεων, ὡς καὶ διὰ τῶν ὁμοίων πρὸς αὐτάς, ὁ διάβολος ἐπολέμησε τὴν χριστιανικὴν ἀλήθειαν, προσβάλλων πρὸ πάντων τὸ δόγμα τοῦ ἐν Τριάδι Θεοῦ καὶ τὸ δόγμα τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ Θεοῦ Λόγου πρὸς σωτηρίαν τοῦ ἀνθρώπου. Διὰ τῶν αἱρέσεων, αἱ ὁποῖαι ἀκολουθοῦν ἐν συνεχείᾳ, προσβάλλεται πρὸ πάντων τὸ θεῖον δόγμα περὶ Ἐκκλησίας. Ἀποτυχῶν ὁ πονηρὸς νὰ ἀνατρέψῃ τὴν πίστιν τῶν Ὁρθοδόξων εἰς τὸν ἕνα Τριαδικὸν Θεόν, διὰ τῶν ἀντιτριαδικῶν αἱρέσεων, ἐπεχείρησε νὰ ἐπιτύχῃ τὴν κατάλυσιν τῆς πίστεως τούτων πρὸς τὸν Θεάνθρωπον Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, διὰ τῶν χριστολογικῶν ἢ ἀντιχριστῶν αἱρέσεων. Ἀστοχῆσας δὲ καὶ εἰς τὴν ἐπίθεσίν του κατὰ τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ καὶ ἠττηθεὶς παρὰ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, ἔστρεψε τὴν λυσιπώδη αὐτοῦ μάχην ἐναντίον Ταύτης. Βάλλων δὲ τὰ πεπυρωμένα αὐτοῦ θέλη κατὰ τῆς θείας ἀληθείας περὶ τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Κυρίου, προεκάλεσεν αἱρέσεις, δυναμένας νὰ ἀποκληθοῦν ἀντιεκκλησιαστικαὶ αἱρέσεις. Ἀκολουθῶς, ὡς ἀντιεκκλησιαστικαὶ αἱρέσεις ἀναφέρονται ἡ Εἰκονομαχία, ὁ Παπισμὸς, ἡ Διαμαρτύρησις ἢ Προτεστάντισμὸς καὶ ὁ Οἰκουμενισμὸς, περὶ τοῦ ὁποίου γίνεται ἐκτενὴς λόγος εἰς τὸ ἐπόμενον κεφάλαιον.

487. Μ. Βασιλείου, PG. 32, 544.

489. Μάρ. στ', 48.

488. Μάρ. στ', 47.

I. Ἡ Εἰκονομαχία

Τὸν ὄγδοον μ. Χ. αἰῶνα ἐνέσκηψεν ὡς λαίλαψ ἡ μεγάλη αἵρεσις τῆς Εἰκονομαχίας. Ἡ αἵρεσις αὕτη ἠπάτησε τὴν Βυζαντινὴν Πολιτείαν καί, ὑποστηριχθεῖσα παρ' αὐτῆς, ἐπολέμησε τὴν Ἐκκλησίαν διὰ παντὸς μέσου ἐπὶ ἕνα καὶ πλεόν αἰῶνα.

Τί εἶναι ἡ αἵρεσις τῆς Εἰκονομαχίας; Ἡ λέξις εἰκονομαχία δηλοῖ τὴν μάχην κατὰ τῶν ἁγίων εἰκόνων τῆς Ἐκκλησίας καὶ τὸν πόλεμον ἐναντίον τῆς θρησκευτικῆς χρήσεως καὶ εὐλαβικῆς προσκυνήσεως αὐτῶν. Τὸ νόημα, ὅμως, τῆς εἰκονομαχικῆς αἵρέσεως δὲν περιορίζεται εἰς τὴν ἐξήγησιν ταύτην, ἀλλ' εἶναι εὐρύτερον καὶ θαυότερον. Ὁ ἔθνικὸς ἱστορικὸς Κ. Παπαρρηγόπουλος, ἂν καὶ προκατειλημμένος ὑπὲρ τῆς Εἰκονομαχίας, λόγῳ ἑλλείψεως θαυτέρας θεολογικῆς μορφώσεως⁽⁶⁸⁾ καὶ ἐπηρεασμοῦ τοῦ ἐν τῷ θέματι τούτῳ παρὰ τῆς προτεσταντικῆς κινήσεως ἐν τῇ Δύσει⁽⁶⁹⁾, ὁμιλῶν ἐπὶ τῆς ἐννοίας τῆς Εἰκονομαχίας, διευρύνει ταύτην πέραν τῆς καταλύσεως τῶν ἁγίων εἰκόνων. «Δὲν προέκειτο», λέγει, «περὶ μόνης τῆς τῶν εἰκόνων καταλύσεως, ἀλλὰ καὶ περὶ πλείστον ἄλλων θρησκευτικῶν ἅμα καὶ κοινωνικῶν μεταβολῶν», περὶ ἀληθινῆς μεταρρυθμίσεως. Ἡ ἐκκλησιαστικὴ καὶ κοινωνικὴ αὕτη μεταρρύθμισις τῶν Εἰκονομάχων αὐτοκρατόρων ὀνομάζεται, κατὰ τὸν Παπαρρηγόπουλον, συνήθως εἰκονομαχία, «οὐχὶ δι' ἄλλο, εἰμὴ διότι ἡ τῶν εἰκόνων κατάλυσις, προσθαλοῦσα τὰς περισσότερας ἕξεις καὶ τὰ περισσότερα συμφέροντα, κατέπληξε ζωηρότερον τὴν φαντασίαν τῶν ἀνθρώπων καὶ ἐπεσκίασε πάντα τὰ λοιπὰ γεγονότα»⁽⁷⁰⁾.

«Ἡ εἰκονομαχία δὲν ἀνεφέρετο μόνον εἰς τὴν προσκύνησιν τῶν εἰκόνων, ἀλλ' ἦτο εὐρυτέρα θρησκευτικὴ καὶ ἐκκλησιαστικὴ μεταρρύθμισις. Ὁ χρονογράφος Θεοφάνης ἀναφέρει, ὅτι ὁ αὐτοκράτων Λέων ὁ Γ' μετὰ τῆς προσκυνήσεως τῶν εἰκόνων ἠρνεῖτο τὴν προσκύνησιν τῶν ἁγίων λειψάνων καὶ τὰς πρεσβείας τῶν ἁγίων καὶ τῆς Θεοτόκου»⁽⁷¹⁾. Ὁ πόλεμος τῶν Εἰκονομάχων ἀνεφέρετο ὄχι μόνον εἰς τὰς ἁγίας εἰκόνας, ἀλλὰ καὶ εἰς τὰ πρωτότυπα τῶν ἁγίων εἰκόνων, τοὺς Ἁγίους καὶ τὸν Κύριον Ἰησοῦν Χριστόν. Ὁ διάδοχος τοῦ Λέοντος Γ', Κωνσταντῖνος ὁ Ε', ἐκάλει τοὺς Ἁγίους ἀσεβῶς χριστιανικὸν μυθολογικὸν Ὀλυμπον καὶ ἀπηγόρευσε πᾶν εἶδος ἐκδηλώσεως σεβασμοῦ πρὸς αὐτούς⁽⁷²⁾. Ἐδέχετο τὴν κακοδοξίαν, ὅτι «ἡ Μαρία ἔτεκε τὸν Χριστόν ψιλὸν ἄνθρωπον»⁽⁷³⁾ καὶ διέταξε νὰ ὀνομάζουσι τὴν Μητέρα τοῦ Κυρίου Χριστοτόκον καὶ ὄχι Θεοτόκον⁽⁷⁴⁾. Ἡ Εἰκονομαχία ἀνεφάνη ὡς δυσσεβῆς ἐπανάστασις κατὰ τοῦ Κυρίου καὶ τῆς Ἐκκλησίας. Αὐτοῦ, τὴν ὁποίαν ἐπολέμησε, διὰ θιαίας μεταρρυθμίσεως τῶν ἐκκλη-

σιαστικῶν πραγμάτων.

Οὕτως, ἀπηγορεύθησαν αἱ προσευχαὶ πρὸς τοὺς Ἁγίους καὶ ἡ τιμὴ τῶν ἁγίων λειψάνων, τῶν ὁποίων τὰ περιφημότερα, ὡς τὰ τῆς Ἁγ. Εὐφημίας, ἐρρίφθησαν εἰς τὴν θάλασσαν⁽⁷⁵⁾. Ἀπηγορεύθη ἡ χρῆσις καὶ προσκύνησις τῶν ἁγίων εἰκόνων καὶ ἐξακρατηρίσθη ὡς εἰδωλολατρία⁽⁷⁶⁾. «Ἐσυντομεύθη ἡ θεία Λειτουργία, κατηργήθησαν ἀγρυπνίαι καὶ ἄλλαι ἀκολουθίαι, νηστεῖαι καὶ ἐορταί»⁽⁷⁷⁾. Πολλὰ μοναστήρια διελύθησαν, ἄλλα κατεστράφησαν⁽⁷⁸⁾ καὶ ἐδημεύθη ἡ μοναστηριακὴ κτηματικὴ περιουσία. Περιορίσθη καὶ ὠρίσθη ὁ ἀριθμὸς τῶν ἱερέων καὶ μοναχῶν, ἡ δὲ ἐκλογή τῶν ἐπισκόπων ὑπεβλήθη εἰς τὴν κύρωσιν τοῦ αὐτοκρατορικοῦ συμβουλίου⁽⁷⁹⁾. Μοναχοὶ ἐξηναγκάσθησαν νὰ ἀποβάλουν τὸ μοναχικὸν σχῆμα καὶ νὰ νυμφευθοῦν, γενόμενοι κοσμικοί, πολλοὶ δὲ διεπομπεύθησαν εἰς τὸν ἵππόδρομον⁽⁸⁰⁾. Ἐπὶ τούτοις, οἱ Εἰκονομάχοι ἐπεδίωξαν νὰ ἀφαιρέσουν τὴν παιδείαν ἀπὸ τὸν κλῆρον καὶ παραδώσουν αὐτὴν εἰς τοὺς λαϊκοὺς⁽⁸¹⁾. Πάντα ταῦτα ἐπεχειρήθησαν, δι' αὐτοκρατορικῶν προσταγῶν καὶ διαταγμάτων, διὰ διωγμῶν καὶ θασανιστηρίων⁽⁸²⁾, ἀλλὰ καὶ διὰ τῆς εἰκονομαχικῆς συνόδου τοῦ 754.

Οἱ Εἰκονομάχοι ἐφρόνουν ὄχι τὰ τῆς Ἐκκλησίας, ἀλλὰ μᾶλλον τὰ τῶν αἰρετικῶν Παυλικιανῶν, τοὺς ὁποίους, καὶ εἶχον συμμάχους εἰς τὸν διωγμὸν κατὰ τῆς Ἐκκλησίας. Οἱ Παυλικιανοὶ ἀπετέλουν ὁμώνυμον αἵρεσιν, ἡ ὁποία ἐνεφανίσθη τὸν Ζ' αἰῶνα ἐν Μ. Ἀσίᾳ, ὡς ἀνανέωσις μανιχαϊστικῶν πρὸ παντὸς κακοδοξιῶν (ἰδὲ ἄνωτέρω σ. 40 - 41). Οἱ Παυλικιανοὶ ἐπρέσβευον τὸν δυῖσμὸν τοῦ Παρσιζμοῦ, περὶ δύο θεῶν ἀλληλομαχομένων. Ἐθεώρουν τὸν ὄρατὸν κόσμον δημιουργημὰ τοῦ κακοῦ Θεοῦ καὶ ἀπέρριπτον τὴν Παλαιὰν Διαθήκην. Ἀπέρριπτον ἐπίσης τὴν ἀγαμίαν, τὴν νηστείαν καὶ τὸν μοναχικὸν βίον. Ἀπέρριπτον τὴν ἐξωτερικὴν θείαν λατρείαν, τὰ Μυστήρια, τὰς εἰκόνας, τὰ λείψανα τῶν Ἁγίων καὶ τὴν προσκύνησιν τῶν Ἁγίων καὶ τῆς Θεοτόκου⁽⁸³⁾. Ἀντὶ τῆς Ἱερωσύνης, ὑπεστήριζον τὴν γενικὴν ἱερωσύνην καὶ ἦσαν ἐναντίον τῶν ἐκκλησιαστικῶν τύπων⁽⁸⁴⁾. Ἡ αἵρεσις αὕτη διεδόθη τάχιστα μεταξὺ τῶν Μονοφυσιτῶν τῆς Συρίας⁽⁸⁵⁾, ἔνεκα τῆς σχέσεως τοῦ Παυλικιανισμοῦ πρὸς τὸν Μονοφυσιτισμὸν. Ὄντως, οἱ Παυλικιανοὶ δὲν ὠμολόγουν τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν τοῦ Κυρίου καὶ τὰ πραγματικὰ πάθη Αὐτοῦ, ἀλλ' ὠμίλουν περὶ οὐρανίου σώματος καὶ κατὰ δόκησιν παθῶν⁽⁸⁶⁾. Τούτους, λοιπόν, τοὺς αἰρετικούς ἐχρησιμοποίησαν ὡς συμμάχους οἱ Εἰκονομάχοι εἰς τὸ μεταρρυθμιστικὸν ἔργον των, μάλιστα δὲ ἀπὸ τοῦ μετοικισμοῦ των εἰς Θράκην ἐπὶ Κωνσταντίνου τοῦ Ε' ⁽⁸⁷⁾.

Ἡ ἀναφερθεῖσα ἀνωτέρω συμμαχία Εἰκονομάχων καὶ Παυλικιανῶν δηλοῖ, ὅτι ὁ ὄρος εἰκονομαχία σημαίνει κυριολεκτικῶς τὴν ἔννοιαν τῆς εἰκονομαχικῆς αἵρέσεως. Ὁ Παυλικιανισμὸς ἀπετέλεσε γέφυραν μεταβιβάσεως εἰς τὴν Εἰκονομαχίαν τῆς δυϊστικῆς ἀντιλήψεως τοῦ Μανιχαϊσμοῦ καὶ Παρσισμοῦ περὶ τοῦ ὄρατοῦ κόσμου. Τῆς ἀντιλήψεως, δηλαδή, ὅτι ὁ ὄρατός κόσμος εἶναι δῆθεν κακὸν δημιούργημα τοῦ κακοῦ θεοῦ τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης καὶ δὲν δύναται νὰ σχετίζεται πρὸς τὸν ἀγαθὸν Θεόν. Βάσει τῆς κακοδόξου ταύτης ἀρχῆς εἶναι ἀδιανόητος ἡ παράστασις τοῦ Κυρίου διὰ ὑλικῶν εἰκόνων καὶ τύπων. Ἴδου διατί ἡ Εἰκονομαχία ἐστρέφετο ἐναντίον τῶν εἰκόνων καὶ τῶν τύπων, ἡ δὲ ἀσεθῆς εἰκονομαχικὴ σύνοδος τοῦ 754 διεκήρυξεν, ὅτι εἶναι ἀδύνατος ἡ παράστασις τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ⁽⁸⁸⁾. Ἡ θάσις τῆς Εἰκονομαχίας εἶναι δυϊστικὴ, ὡς καὶ τοῦ Παυλικιανισμοῦ καὶ τῶν λοιπῶν ὁμοίων πρὸς αὐτὸν αἵρέσεων, τοὺς ὁπαδοὺς τῶν ὁποίων οἱ Βυζαντινοὶ ἀπεκάλουν κοινῶς Μανιχαίους⁽⁸⁹⁾.

Τὰ ἀνωτέρω γίνονται εὐκρινέστερα, ἐὰν ληφθῇ ὑπ' ὄψιν ἡ χριστιανικὴ ἔννοια τῆς εἰκόνος. Ὡς ἐλέχθη εἰς τὸ πρῶτον κεφάλαιον (ἰδὲ σ. 23 - 25), ἐν τῇ Ἁγίᾳ Τριάδι ὁ Υἱὸς εἶναι ὁμοούσιος καὶ ἀπαράλλακτος εἰκὼν τοῦ Πατρὸς⁽⁹⁰⁾. Κατὰ τὸν ἅγιον Ἰωάννην τὸν Δαμασκηνόν, «εἰκόνες εἰσὶ τὰ ὄρατὰ τῶν ἀοράτων καὶ ἀτυπώτων, σωματικῶς τυπουμένων πρὸς ἀμυδρὰν κατανοήσιν»⁴⁹⁰. Ἡ Σκηνὴ τοῦ Μαρτυρίου τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, ἡ κατασκευασθεῖσα «κατὰ τὸ εἶδος τὸ δεδειγμένον... ἐν τῷ ὄρει»⁴⁹¹, καὶ ὁ Ναὸς τοῦ Σολομώντος, ὡς καὶ «ἡ ἐν σκηνῇ λατρεία»⁴⁹² «τύπος»⁴⁹³ ἦσαν «τῶν ἐν οὐρανοῖς μυστηρίων»⁴⁹³. Ἡ Παλαιὰ Διαθήκη ὑπῆρξε τύπος καὶ εἰκὼν τῆς Καινῆς Διαθήκης⁽⁹¹⁾. «Πάντα τύπος ἦν τὰ πάλαι τῶν νέων»⁴⁹⁴. Ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς «ἐστὶν εἰκὼν τοῦ Θεοῦ τοῦ ἀοράτου»⁴⁹⁵. Οἱ ἐν Χριστῷ σωζόμενοι εἶναι οἱ φοροῦντες «τὴν εἰκόνα τοῦ ἐπουρανίου»⁴⁹⁶ ἀνθρώπου, τοῦ Θεανθρώπου Ἰησοῦ Χριστοῦ. Οὗτοι ἐνσωματούμενοι ἐν τῷ Χριστῷ καὶ ὄντες μέλη τοῦ σώματος Αὐτοῦ, ἦτοι τῆς Ἐκκλησίας, προορίζονται νὰ γίνουν σύμμορφοι «τῆς εἰκόνος τοῦ Υἱοῦ» τοῦ Θεοῦ⁴⁹⁷.

Ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ εἶναι ὁ τύπος καὶ ἡ εἰκὼν τοῦ Κυρίου⁴⁹⁸. Ἡ Ἁγία Γραφή εἶναι μία, ἡ δὲ Καινὴ Διαθήκη συμφωνεῖ πρὸς τὴν Παλαιάν' «σύμφωνος ἡ Καινὴ τῇ Παλαιᾷ»⁴⁹⁹. Διὰ τοῦτο ἐν τῇ και-

490. PG. 94, 1241.

491. Ἐξ. κατ', 30.

492. M. Ἀθανασίου, BEΠΕΣ, 33, 79.

493. M. Ἀθανασίου, αὐτόθι.

494. M. Ἀθανασίου, αὐτόθι.

495. Κολ. α', 15.

496. 1 Κορ. ιε', 49.

497. Ρωμ. η', 29.

498. M. Ἀθανασίου, BEΠΕΣ, 30, 247.

499. Χρυσοστόμου, PG. 48, 799.

νή ἐποχή τῆς Ἐκκλησίας, «οὔτε ἀποβάλλομεν τὸν νόμον, οὔτε ταπεινῶς ἐκδεχόμεθα»⁵⁰⁰. Χρησιμοποιοῦμεν τύπους τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης ἐν τῷ πνεύματι τῆς Καινῆς. Πλεῖστα, ὅσα ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, εἶναι «τύπος... τῶν ἐν οὐρανοῖς μυστηρίων». Διότι «οὐδέπω πρὸς τὰ ἄδυτα ἀφικνούμεθα, ἀλλ' ἔτι ἐν σκηνῇ ἐσμεν τῷ παρόντι βίῳ»⁵⁰¹. Ὁμιλῶν σχετικῶς ὁ Μ. Ἀθανάσιος ἐπὶ τινος ἑορτῆς, λέγει: «ὡς δὲ πάντα τύπος ἦν τὰ πάλαι τῶν νέων, οὕτω τύπος τῆς ἄνω χαρᾶς καὶ ἡ νῦν ἐστὶν ἑορτή»⁵⁰². Ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τὰ ὄρατὰ καὶ τὰ ἀόρατα ἀποτελοῦν ἓν, κατὰ τὴν σχέσιν τῆς Παλαιᾶς πρὸς τὴν Καινὴν. Ὅπως τὰ παλαιὰ τύπος ἦσαν τῶν νέων, οὕτω καὶ τὰ νῦν ὄρατὰ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ εἶναι τύπος καὶ εἰκὼν τῶν ἐπουρανίων. Αἱ ἅγιοι εἰκόνες εἶναι τύποι τῶν Ἁγίων. Οἱ εἰκονιζόμενοι Ἁγιοὶ εἶναι αἱ ἐν Χριστῷ ἀνακτισθεῖσαι ζῶσαι εἰκόνες καὶ τὰ τετελειωμένα ὁμοιώματα τοῦ Θεοῦ. Ἡ Εἰκὼν τοῦ Πατρὸς, ἐνανθρωπήσασα καὶ φορέσασα τὴν σάρκα, καὶ περιγράφεται καὶ εἰκονίζεται. Ὁ ἀρνούμενος τὴν ἀπεικόνισιν τοῦ σαρκωθέντος Θεοῦ Λόγου προσβάλλει τὴν ἐνανθρώπησιν τοῦ Θεοῦ καὶ κακίζει τὴν ὕλην. Διὰ τοῦτο ὁ Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνὸς γράφει πρὸς τὸν Εἰκονομάχον: «Μὴ κάκιζε τὴν ὕλην οὐ γὰρ ἄτιμος. Οὐδὲν γὰρ ἄτιμον, ὃ παρὰ Θεοῦ γεγένηται. Τῶν Μανιχαίων τοῦτο τὸ φρόνημα»⁵⁰³.

Κατόπιν τῶν ἀνωτέρω, ἡ Εἰκονομαχία δύναται νὰ ὀρισθῇ, ὡς αἵρεσις προσβάλλουσα τὴν Ἐκκλησίαν πρὸ παντός εἰς τὸ ὄρατὸν στοιχεῖον Ταύτης καὶ τὰς αἰσθητὰς καὶ ὑλικὰς ἐκδηλώσεις τῆς ὀρθοδόξου εὐσεβείας. Ἐντεῦθεν ὁ πόλεμος τῶν Εἰκονομάχων κατὰ τῆς θρησκευτικῆς χρήσεως τῶν ἁγίων εἰκόνων καὶ τῆς τιμητικῆς προσκυνήσεως αὐτῶν, διὰ τῶν ὁποίων τυποῦνται αἰσθητῶς τὰ ὀραθέντα. Ἦτοι, ὁ ἐνανθρωπήσας Θεὸς Λόγος, ἡ Θεοτόκος, αἱ ὀπτασίαι ἀγγέλων, οἱ Ἀπόστολοι καὶ οἱ Προφῆται, οἱ Μάρτυρες καὶ οἱ Ὁμολογηταί, οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας καὶ οἱ ὀρθόδοξοι διδάσκαλοι Αὐτῆς, οἱ Ἁγιοὶ, οἱ Ὅσιοι. Διὰ τῶν ἁγίων εἰκόνων παρίστανται αἱ προτυπώσεις τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, τὰ γεγονότα τῆς Καινῆς Διαθήκης, ἡ ἁγία ζωὴ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς Ἐκκλησίας, τὸ σωτήριον ἔργον τοῦ Θεανθρώπου, οἱ ἐν Χριστῷ σωζόμενοι, ὅλος ὁ νέος ἐν Χριστῷ κόσμος τῆς χριστιανικῆς πίστεως καὶ ζωῆς. Ἐντεῦθεν ἡ μάχη τῶν Εἰκονομάχων ἐναντίον τῶν ἐκκλησιαστικῶν τύπων τῶν ἀοράτων καὶ ἐπουρανίων, τῶν θυμιαμάτων, τῶν φώτων, τῶν ἱερῶν ἀκολουθιῶν, τῶν ἑορτῶν, καὶ γενικῶς τῶν ἐξωτερικῶν καὶ ὑλικῶν στοιχείων τῆς ὀρθοδόξου λατρείας καὶ εὐσεβείας, τὰ ὁποῖα παρεδόθησαν παρὰ τῶν Ἁγίων.

500. Γρηγορίου Νύσσης, PG. 44, 609.

502. ΒΕΠΕΣ, 33, 79.

501. Μ. Ἀθανασίου, ΒΕΠΕΣ, 32, 237.

503. PG. 94, 1245.

Ἐντεῦθεν ἡ καταδρομή τῆς Εἰκονομαχίας ἐναντίον τῶν ἱερῶν λειψάνων τῶν Ἀγίων καὶ τοῦ μοναχισμοῦ, τῆς τελειότερας ταύτης μορφῆς τοῦ χριστιανικοῦ βίου. Ἐντεῦθεν τέλος ὁ περιορισμὸς τοῦ κλήρου, ἡ ἐπιβολὴ τῆς πολιτικῆς ἐξουσίας ἐπ' αὐτοῦ, ἡ ἀφαίρεσις ἀπ' αὐτοῦ τῆς παιδείας, ὡς καὶ ἡ δίωξις παντὸς Ὁρθοδόξου, ὁ ὁποῖος κρατεῖ ἅπαντα τὰ τῆς Ἱερᾶς Παραδόσεως, καὶ ζῆ καὶ μεταδίδει εἰς ἑτέρους τὴν ὀρθὴν ἐν Χριστῷ πίστιν καὶ ζωὴν.

Ἡ αἵρεσις τῆς Εἰκονομαχίας δύναται νὰ παρομοιασθῆ πρὸς τὴν αἵρεσιν τοῦ Μονοφυσιτισμοῦ. Ὅπως ὁ Μονοφυσιτισμὸς ἀρνεῖται τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν τοῦ Κυρίου, οὕτως ἡ Εἰκονομαχία προσβάλλει τὸ ὄρατὸν στοιχεῖον τῆς Ἐκκλησίας, ἣτις εἶναι σῶμα Χριστοῦ. Ὁ Μονοφυσιτισμὸς πολεμεῖ τὸ σῶμα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐν ὀνόματι τῆς τιμῆς τοῦ Θεοῦ Λόγου. Ἡ Εἰκονομαχία μάχεται κατὰ τῶν ὑλικῶν στοιχείων καὶ τῶν αἰσθητῶν ἐκδηλώσεων τῆς ὀρθοδόξου εὐσεβείας, ἐπικαλουμένη τὴν πνευματικὴν θεώρησιν τοῦ Χριστιανισμοῦ. Ἡ Εἰκονομαχία ἐμφανίζεται ὡς ἡ μονοφυσιτικὴ θεώρησις τῆς Ἐκκλησίας, μὲ τὴν διαφορὰν, ὅτι, ἐνῶ ὁ Μονοφυσιτισμὸς ὀμιλεῖ περὶ ἀπορροφήσεως τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως τοῦ Κυρίου παρὰ τῆς θείας, ἡ Εἰκονομαχία τείνει νὰ ἐξουδετερώσῃ τὸ ὑλικὸν ἐκκλησιαστικὸν στοιχεῖον χάριν τοῦ πνευματικοῦ. Ὁ Μονοφυσιτισμὸς δέχεται μόνον τὴν θείαν φύσιν τοῦ Κυρίου, ἡ Εἰκονομαχία κατὰ θάσιν ἀποδέχεται μόνον τὸν πνευματικὸν χαρακτήρα τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ Μονοφυσιτικὴ ἐπίκλησις τοῦ ἁόρατου καὶ πνευματικοῦ ἐκκλησιαστικοῦ στοιχείου καὶ ἡ μανιχαϊστικὴ ἐπίκρισις τοῦ ὄρατου καὶ ὑλικοῦ τοιοῦτου δηλοῦν τὴν, ἐν τελευταίᾳ ἀναλύσει, δυϊστικὴν θάσιν τῆς εἰκονομαχικῆς αἵρέσεως. Ἡ αἵρεσις τῆς Εἰκονομαχίας διακρίνει ὀξέως ὄρατὸν καὶ ἄόρατον ἐκκλησιαστικὸν στοιχεῖον καὶ ἀντιπαραθέτει τὸ ἄόρατον εἰς τὸ ὄρατὸν. Οὕτω διασπᾷ τὴν ἐνότητα τῆς Μιᾶς καὶ Καθολικῆς Ἐκκλησίας καὶ εἰσάγει τὴν μανιχαϊστικὴν ἀλληλομαχίαν αἰσθητῶν καὶ πνευματικῶν ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων, πρὸς κατάλυσιν τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ Εἰκονομαχία κατὰ θάσιν εἶναι δυϊσμὸς ὑπὸ ἔνδυμα ἐκκλησιολογικόν.

Ἡ Εἰκονομαχία θεωρεῖ τὰ ὄρατὰ καὶ ὑλικά ἱερὰ τῆς Ἐκκλησίας καταλυτικὰ τῆς γνησίας θρησκευτικῆς ζωῆς καὶ ἀπάδοντα δῆθεν πρὸς τὴν χριστιανικὴν πνευματικότητα. Τοιοῦτοτρόπως ἀφαιρεῖ ἀπὸ τῆς χριστιανικῆς ζωῆς τὰς ἐκκλησιαστικὰς εἰκόνας, τοὺς τύπους καὶ τὰ ὑλικά σύμβολα, διὰ τῶν ὁποίων ὁ πιστὸς αἰσθάνεται τὴν ἄόρατον παρουσίαν τοῦ Κυρίου καὶ τοῦ ἐπουρανίου κόσμου. Ἀπομακρύνει ἀπὸ τῆς θρησκευτικῆς ζωῆς τὰ ἱερὰ αἰσθητὰ σημεῖα τῆς παρουσίας ἢ μεταδόσεως θείας εὐλογίας καὶ χάριτος.

Ἀποξενώνει, δηλαδή, τὸν πιστὸν ἀπὸ ἐκεῖνα τὰ ἱερὰ πράγματα τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Θεοῦ καὶ ἀπὸ ἐκεῖνο τὸ ἅγιον ὑλικὸν θρησκευτικὸν περιβάλλον, ἐντὸς τοῦ ὁποῖου προκαλεῖται καὶ ἀναπτύσσεται ἐν τῷ Χριστιανῷ ἡ ἱερὰ θρησκευτικὴ συγκίνησις καὶ τὸ θαυτὸ αἶσθημα τῆς γνησίας εὐλαθείας πρὸς τὰ ἐν οὐρανοῖς μυστήρια. Ἡ εἰκονομαχικὴ αἵρεσις, διὰ τῆς διαβολῆς τῶν ὄρατῶν τῆς θρησκείας, πλήττει τὴν θρησκευτικὴν εὐλάβειαν, καταλύει τὴν γνησίαν εὐσέθειαν καὶ ἐμποδίζει τὴν πορείαν τῆς ψυχῆς πρὸς τὴν ἀληθῆ χριστιανικὴν πνευματικότητα. Ἡ ἀσεβὴς αἵρεσις τῆς Εἰκονομαχίας ὁδηγεῖ τοὺς ὁπαδοὺς τῆς εἰς τὴν ἀνευλάβειαν, εἰς τὴν ἀσέθειαν, εἰς τὴν ἀπιστίαν καὶ τὴν ἀπροκάλυπτον ἐχθρικὴν στάσιν πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὸν Κύριον.

Ἐπειδὴ ἡ Εἰκονομαχία πολεμεῖ τὴν εὐλάβειαν τῆς ψυχῆς, περιορίζει τὴν εὐσέθειαν κατ' ἀνάγκην εἰς τὴν διάνοιαν. Ἡ εὐσέθεια μετατρέπεται εἰς ἀπλὴν νοητικὴν ἐνασχόλησιν μὲ τὰ χριστιανικὰ δόγματα καί, ὡς φυσικόν, κατὰ τὸ καταληπτὸν μέρος αὐτῶν. Ἐκ τῆς εὐσεθείας ταύτης, ἀπουσιάζει ἡ ζῶσα πίστις, ἡ αἶσθησις τῆς ζωογονούσης θείας Χάριτος καὶ ἡ συνείδησις τῆς ἐμβραπτίσεως τοῦ πιστοῦ ψυχῇ τε καὶ σώματι ἐν τῷ Πνεύματι τῷ Ἁγίῳ. Ἡ εὐσέθεια ὁμῶς αὕτη δὲν εἶναι ἡ χριστιανικὴ, ἀλλὰ ἡ εὐσέθεια τῶν εἰδωλολατρῶν φιλοσόφων, ἢ μᾶλλον ἀσέθεια. Ὅντως, ἡ ἐν δόγμασι μόνον εὐσέθεια ἀπαντᾶται εἰς τοὺς εἰδωλολάτρας φιλοσόφους, οἱ ὁποῖοι προσπαθοῦν νὰ ἄρθουν φιλοσοφοῦντες ὑπεράνω τῶν ὑλικῶν, διὰ τῆς ἐνασχολήσεως μὲ τὰ νοητά. Οὕτως, ἐπινοοῦν ιδέας, ἐπεξεργάζονται ταύτας διὰ τοῦ λογικοῦ καὶ δημιουργοῦν ἰδίους ἰδεατοὺς κόσμους, οἱ ὁποῖοι ἀφίστανται καὶ διαφωνοῦν καὶ πρὸς τὴν ἀλήθειαν τοῦ ἀόρατου κόσμου καὶ πρὸς τὴν πραγματικότητα τοῦ ὄρατοῦ. Πρὸς τὴν νοητικὴν ταύτην εὐσέθειαν ρέπει φυσικῶς ἡ στερουμένη ἀληθοῦς θρησκευτικῆς εὐλαθείας Εἰκονομαχία μὲ τὴν διαφορὰν, ὅτι εἰς τὴν θέσιν τῶν φιλοσοφικῶν δογμάτων θέτει χριστιανικὰ δόγματα. Ἡ εἰκονομαχικὴ εὐσέθεια δὲν ἀκολουθεῖ τὴν Παράδοσιν τῆς Ἐκκλησίας, ἀλλὰ εἰδωλολατρικὰ πρότυπα. Διὰ τοῦτο δὲν δύναται νὰ εἶναι χριστιανικὴ εὐσέθεια, ἀλλὰ εἰδωλολατρικὴ. Ὁ περιορισμὸς τῆς εὐσεθείας μόνον εἰς τὰ δόγματα, λέγει ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Νύσσης, εἶναι ἴδιον τῶν Ἑλλήνων, δηλαδή τῶν εἰδωλολατρῶν. «Τὸ δὲ ἐν δόγμασι δεῖν μόνοις οἶεσθαι τὴν εὐσέθειαν εἶναι, τίνος οὕτως ἴδιον ὡς τῶν Ἑλλήνων;»⁵⁰⁴ Ἡ αἵρεσις τῆς Εἰκονομαχίας συλλαμβάνεται νὰ ὑποστηρίξη εἰδωλολατρικὴν εὐσέθειαν, ἐνῶ κατηγορεῖ τὴν Ὀρθοδοξίαν ἐπὶ εἰδωλολατρία, διὰ τὴν χρῆσιν καὶ προσκύνησιν τῶν εἰκόνων. Ἡ Εἰκονομαχία «λάκ-

504. PG. 45, 881.

κον ὤρυξε καὶ ἀνέσκαψεν αὐτὸν»⁵⁰⁵ καὶ ἐνέπεσεν «εἰς βόθρον, ὃν εἰργάσατο»⁵⁰⁵.

Ὁ ἀντιεκκλησιαστικὸς χαρακτήρ τῆς Εἰκονομαχίας καταφαίνεται πρὸ παντὸς εἰς τὴν ἐπιδίωξιν τῶν Εἰκονομάχων, ὅπως μειώσουν τὴν ἰσχὺν τῆς Ἐκκλησίας εἰς τὸν κόσμον καὶ τὴν ἀγαθὴν ἐπιρροὴν Ταύτης εἰς τὴν κοινωνίαν. Χάριν τούτου, οἱ Εἰκονομάχοι αὐτοκράτορες ἠγωνίσθησαν νὰ πλήξουν τὴν γοητεῖαν τῶν ἱερῶν τῆς Ἐκκλησίας, νὰ ἐξουδετερώσουν τὸν μοναχισμόν, νὰ περιστείλουν τὸν κλῆρον καὶ νὰ ἀφαιρέσουν τὴν παιδείαν ἀπὸ τοὺς κληρικούς. Ἡ Ἐκκλησία ἔπρεπε, κατὰ τὴν εἰκονομαχικὴν ἀντίληψιν, νὰ ἀποσυρθῆ τῆς κοινωνικῆς ζωῆς, ἡ δὲ Πολιτεία νὰ ἐπεκταθῆ καισαροπατικῶς εἰς ἅπαντα τὸν κοινωνικὸν θίον καὶ νὰ ἔχη λόγον ἐπὶ πάντων τῶν ζητημάτων, ἀκόμη καὶ ἐπὶ τῶν θρησκευτικῶν καὶ ἐκκλησιαστικῶν. Τὸ εἰκονομαχικὸν ἰδανικὸν διὰ τὴν ἀνθρωπότητα ὑπῆρξεν ὅπως ἀντίθετον τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ. Ἦτοι ἡ διάπλασις κοινωνίας ἄλλης⁽⁹²⁾, καθαρῶς κοσμικῆς καὶ θιοτικῆς, καὶ ὄχι ἐκκλησιαστικῆς καὶ χριστιανικῆς. Σκοπὸς τῆς εἰκονομαχικῆς μεταρρυθμίσεως ὑπῆρξεν ἡ ἀποεκκλησιαστικοποίησις τῆς κοινωνίας καὶ ἡ κοσμικοποίησις ταύτης. «Ἀθεωτάτη μεταστοιχείωσις τῶν ἀπάντων», ὡς λέγει ὁ Θόδωρος ὁ Στουδίτης⁽⁹³⁾. Ἡ αἵρεσις τῆς Εἰκονομαχίας, ἀφοῦ κατέκτησε τὴν Πολιτείαν τοῦ Βυζαντίου ἐπὶ αἰῶνα καὶ πλέον, ἐπεδίωξε νὰ ἀπομακρύνῃ τὴν παρουσίαν τῆς Ἐκκλησίας ἀπὸ τῆς κοινωνίας καὶ ἀποφράξῃ τὴν ὁδὸν τῆς ἐν Χριστῷ σωτηρίας διὰ τοὺς ἀνθρώπους.

Καί, ναὶ μὲν, οἱ ἐπιχειρήσαντες ταῦτα Εἰκονομάχοι ἐπεκαλέσθησαν πανούργως ὑπὲρ τοῦ ἀντιεκκλησιαστικοῦ ἔργου των τὰς ὑπερβολὰς καὶ καταχρήσεις τῶν Χριστιανῶν, ἀλλὰ ματαίως. Οὐδέποτε αἱ ὑπερβολαὶ ἀποδεικνύουν ψευδὲς τὸ ὑπερβαλλόμενον, οὐδὲ αἱ καταχρήσεις τὸ καταχρώμενον. Τοῦναντίον, ἡ ὑπερβολὴ ὑποδηλοῖ ὑπαρξιν τοῦ ὑπερβαλλομένου ὀρθοῦ μέτρου, καὶ ἡ κατάχρησις τοῦ καταχρωμένου χρησίμου. Ἡ κατάλυσις τοῦ ὀρθοῦ καὶ τοῦ χρησίμου, ἔνεκα τῆς παρατηρουμένης ὑπερβολῆς καὶ καταχρήσεως, ἀποτελεῖ ὑπερβολὴν καὶ κατάχρησιν βασικῆς σημασίας, δηλαδὴ ἄρνησιν τοῦ ὀρθοῦ καὶ χρησίμου, ἢ μᾶλλον ἐχθρότητα πρὸς τὴν ἀλήθειαν. Ἡ ὑπερβολὴ καὶ κατάχρησις εἶναι παράθασις τοῦ πρέποντος, ἡ δὲ κατάλυσις τοῦ πρέποντος σημαίνει μάχην κατὰ τοῦ ἀληθοῦς καὶ ὑπὲρ τοῦ ψευδοῦς. Οἱ Εἰκονομάχοι, ἐξ ἀφορμῆς τῶν τρωτῶν τῶν τέκνων τῆς Ἐκκλησίας, ἐπεδίωξαν τὴν κατάλυσιν τῆς Ἐκκλησίας μετὰ τῶν ἐξ Ἱερᾶς Παραδόσεως

505. Ψαλ. Ζ', 16.

θεσμῶν Της. Ἡ Εἰκονομαχία, ὅταν εἶδε τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν τετραυματισμένην πῶς, ἔνεκα τῶν ἁμαρτιῶν πολλῶν τέκνων της, ἐπεθύμησεν ὄχι τὴν θεραπείαν της, ἀλλὰ τὸν θάνατον Αὐτῆς, τὸν ὁποῖον καὶ ἐπέδίωξε, διὰ πολιτειακῆς ἐξουσίας καὶ δυνάμεως. Ἴδιον δὲ ἐχθροῦ ἢ καταπάτησις τοῦ πεσόντος πῶς καὶ ὄχι ἢ ἀνέγερσις αὐτοῦ. Τὰ ἀνωτέρω ἰσχύουν βεβαίως, διὰ τὰς ὄντως παραβάσεις τῶν Χριστιανῶν καὶ ὄχι διὰ τὰς πεπλανημένως χαρακτηριζόμενας ὡς τοιαύτας παρὰ τῶν ἀστοχούντων περὶ τὴν ἀλήθειαν αἰρετικῶν. Ὁ κατὰ τῶν εἰκόνων πόλεμος ἐκινήθη παρὰ τῶν Εἰκονομάχων αὐτοκρατόρων, λόγῳ τῆς αἰρετικῆς αὐτῶν γνώμης καὶ τῆς συναφοῦς πολιτειακτικῆς πολιτικῆς αὐτῶν πρὸς τοὺς Ἄραβας. Ἐπειδὴ οἱ Ἄραβες ὡς Μωαμεθανοὶ ἀπέρριπτον τὴν χρῆσιν τῶν εἰκόνων καὶ ἐχαρακτήριζον ταύτην ὡς εἰδωλολατρίαν, κατηγοροῦντες συνάμα τὴν χριστιανικὴν Βυζαντινὴν αὐτοκρατορίαν, οἱ αὐτοκράτορες τῆς Εἰκονομαχίας, διὰ νὰ ἀντιμετωπίσουν ἐν τῷ μέρει τούτῳ τοὺς νοτίους τούτους ἐχθροὺς, ὑπεστήριξαν τὰς δοξασίας των καὶ ἐπολέμησαν τὴν ἀλήθειαν. Τοιοῦτοτρόπως, περιποιήθησαν τὴν ἑτερόδοξον ἑαυτῶν γνώμην, ἐν ὀνόματι τῶν συμφερόντων τῆς Πολιτείας! Διὰ τοῦτο ὁ Λέων ὁ Γ' ὠνομάζετο ὑπὸ τῶν Ὁρθοδόξων «Σαρακηνόφρων»⁽⁹⁴⁾.

Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία δὲν κατεβλήθη ὑπὸ τῆς Εἰκονομαχίας, ἀλλὰ ἐνίκησεν ἐν Κυρίῳ τὴν αἵρεσιν, καὶ ἔσωσεν ἑαυτὴν καὶ τὴν παρεκτραπέισαν Πολιτείαν. Εἰς τὰς κακοδοξίας τῶν Εἰκονομάχων ἀντέταξε τὴν παραδεδομένην ὀρθόδοξον πίστιν εἰς τὴν Καθολικὴν Ἐκκλησίαν. Ὁ Θεὸς εἶναι ὁ Δημιουργὸς «ὄρατῶν τε πάντων καὶ ἀοράτων»⁵⁰⁶. Ἡ Ἐκκλησία τοῦ Θεοῦ δὲν εἶναι μόνον ἀόρατος, ἀλλὰ καὶ ὄρατή. Δὲν εὐρίσκεται μόνον «ἐν οὐρανῷ»⁵⁰⁷, ἀλλὰ «καὶ ἐπὶ γῆς»⁵⁰⁸. Δὲν νοεῖται μόνον, ἀλλὰ καὶ ὄραται, ὅπως καὶ ὁ Κύριος, ὁ εἰπὼν εἰς τὸν Ἀπόστολον καὶ δι' αὐτοῦ εἰς τὴν ἀνθρωπότητα, τὸ «ὅτι ἐώρακάς με πεπίστευκας»⁵⁰⁹. Ἐνεκα τούτου, πᾶς Ὁρθόδοξος πιστὸς λέγει, μετὰ τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ: «Πάλαι μὲν ὁ Θεός, ὁ ἀσώματός τε καὶ ἀσχημάτιστος, οὐδαμῶς εἰκονίζετο. Νῦν δὲ σαρκὶ ὀφθέντος Θεοῦ, καὶ τοῖς ἀνθρώποις συναναστραφέντος, εἰκονίζω Θεοῦ τὸ ὀρώμενον»⁵¹⁰. Εἰκονίζοντες Θεοῦ τὸ ὀρώμενον οἱ Ὁρθόδοξοι, εἰκονίζομεν καὶ τῆς Ἐκκλησίας τὸ ὀρώμενον. Οὕτως ἐδογματίσθη καὶ ἡ Ζ' Οἰκουμένη Σύνοδος, διὰ τοῦ σχετικοῦ ὅρου. «Ὁρίζομεν», λέγει ἡ Ἁγία

506. Σύμβολον τῆς Πίστεως.

507. Ματθ. στ', 10.

508. Ματθ., αὐτόθι.

509. Ἰω. κ', 29.

510. ΡΓ. 94, 1245.

Σύνοδος, «σὺν ἀκριθείᾳ πάσῃ καὶ ἐμμελείᾳ, παραπλησίως τῷ τύπῳ τοῦ τιμίου καὶ ζωοποιοῦ Σταυροῦ, ἀνατίθεσθαι τὰς σεπτὰς καὶ ἀγίας εἰκόνας ἐν ταῖς ἀγίαις τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίαις, καὶ ἱεροῖς σκεύεσι, καὶ ἐσθῆσι, τοίχοις τε καὶ σανίσιν, οἴκοις τε καὶ ὁδοῖς»⁵¹¹.

Ὅπως, μετὰ τὴν σάρκωσιν τοῦ Θεοῦ Λόγου, ὑπάρχει ἐν κόσμῳ Θεοῦ τὸ ὁρώμενον καὶ Ἐκκλησίας τὸ ὁρώμενον, οὕτως ὑφίσταται καὶ τῆς ἐν Χριστῷ εὐσεβείας τὸ ὁρώμενον. Ἡ ὀρθόδοξος εὐσέβεια ἔχει ὄχι μόνον ἀοράτους καὶ πνευματικάς, ἀλλὰ καὶ ὁρατάς καὶ ὑλικὰς ἐκδηλώσεις. Ὅχι μόνον εἰκονίζομεν τὸ ὁρατὸν τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς Ἐκκλησίας, ἀλλὰ καὶ ἀσπαζόμεθα εὐλαθῶς καὶ προσκυνούμεν τιμητικῶς τὸν ζωοποιὸν Σταυρὸν καὶ τὰς ἀγίας καὶ σεπτὰς εἰκόνας τοῦ Κυρίου καὶ τῶν Ἀγίων. Εὐλαθῶς προσκυνούμεν, ἀπτόμεθα, ἀκροώμεθα ἢ ἀναγιγνώσκομεν τὸ ἱερὸν Εὐαγγέλιον, καὶ θεώμεθα ἢ χρησιμοποιοῦμεν, διὰ τὴν ἐν Χριστῷ ζωὴν, τὰ λοιπὰ ἱερὰ ἀναθήματα. Εὐλαθῶς προσάγομεν θυμιάματα καὶ φῶτα, καὶ πᾶν ὑλικόν, τὸ ὁποῖον εἶναι κατὰ Παράδοσιν ἐν ἐκκλησιαστικῇ χρήσει, πρὸς αἰσθητὴν ἐκδήλωσιν τῆς εὐσεβείας. Μὴ ἀρνησάμεθα, λέγει ὁ Μ. Ἀθανάσιος, νὰ προσφέρῃς ἔλαιον καὶ κηροῦς προσευχόμενος: «μὴ ἀπαναίνου ἔλαιον καὶ κηροῦς, Χριστὸν τὸν Θεὸν ἐπικαλεσάμενος... Δεκτέα γὰρ ταῦτα τῷ Θεῷ, καὶ πολλὴν ἐξ αὐτοῦ φέροντα τὴν ἀντίδοσιν. Τὸ γὰρ ἔλαιον καὶ ὁ κηρὸς ὀλοκαύτως. Ἡ δὲ ἀναίμακτος θυσία ἐξίλασμός»⁵¹². Οἱ δὲ Πατέρες τῆς Ζ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου ὥρισαν σχετικῶς διὰ τοῦ μνημονευθέντος ὅρου: «ἀσπασμὸν καὶ τιμητικὴν προσκύνησιν ἀπονέμειν» εἰς τὰς ἀγίας εἰκόνας, καὶ «τῷ τύπῳ τοῦ τιμίου καὶ ζωοποιοῦ Σταυροῦ, καὶ τοῖς ἀγίοις Εὐαγγελίοις καὶ τοῖς λοιποῖς ἱεροῖς ἀναθήμασι», «καὶ θυμιαμάτων καὶ φώτων προσαγωγὴν πρὸς τὴν τούτων τιμὴν ποιεῖσθαι».

Ἡ τιμὴ πρὸς τὰ ὑλικὰ ἐκκλησιαστικὰ ἱερὰ «ἐπὶ τὸ πρωτότυπον διαβαίνει». Ὅπως οἱ Ἰσραηλίται, κατὰ τὴν πρὸ Χριστοῦ παλαιὰν ἐποχὴν, ἐτίμων τὰς πλάκας τοῦ Νόμου, τὴν ράβδον τοῦ Ἀαρὼν τὴν θλαστήσασαν καὶ τὴν στάμνον τοῦ μάννα, τὰ ἀναθήματα ταῦτα τῆς Σκηνῆς τοῦ Μαρτυρίου, ὄχι λατρευτικῶς, οὕτω καὶ ἡμεῖς. Ὅπως ἐκεῖνοι, διὰ τῶν ἀναθημάτων τῆς Σκηνῆς τοῦ Μαρτυρίου, ἐνεθυμοῦντο τὰ θεῖα θαύματα καὶ τὸν Θεὸν προσεκύουν καὶ ἐλάτρευον⁵¹³, οὕτω πράττομεν καὶ ἡμεῖς. Εὐρισκόμενοι, διὰ τῆς Χάριτος τοῦ Κυρίου, εἰς τὴν νέαν Σκηνὴν τοῦ Θεοῦ, τὴν Ἐκκλησίαν, τιμῶμεν τὰς ἀγίας Αὐτοῦ εἰκόνας, ὄχι λατρεύοντες αὐτὰς ὡς θεοῦς, ἀλλὰ τὸν Κύριον. Δι' αὐτῶν, ἐνθυμούμεθα τὰ

511. Ὅρος τῆς Ζ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου.

512. ΒΕΠΕΣ, 33, 195.

513. Ἰω. Δαμασκηνῶ, PG. 94, 1249.

θαυμάσια τοῦ Κυρίου καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Χριστοῦ, καὶ ὄντως Αὐτὸν προσκυνοῦμεν καὶ λατρεύομεν. Τὰς δὲ ἱεράς εἰκόνας τῶν Ἁγίων τιμῶμεν καὶ προσκυνοῦμεν, ἀλλὰ διὰ τῶν εἰκόνων τιμῶμεν τοὺς εἰκονιζομένους Ἁγίους, καὶ δι' αὐτῶν τὸν Θεόν, τοῦ ὁποίου ζῶσαι εἰκόνες εἶναι οἱ Ἁγιοί. «Ἡ γὰρ τῆς εἰκόνης τιμὴ ἐπὶ τὸ πρωτότυπον διαβαίνει, καὶ ὁ προσκυνῶν τὴν εἰκόνα, προσκυνεῖ ἐν αὐτῇ τοῦ ἐγγραφομένου τὴν ὑπόστασιν»⁵¹⁴. Ὁ τιμῶν καὶ προσκυνῶν τὰ ὄρατὰ ἱερά καὶ ἅγια τῆς Ἐκκλησίας, δι' αὐτῶν τιμᾷ τὴν Ἐκκλησίαν, διὰ δὲ τῆς Ἐκκλησίας τιμᾷ καὶ λατρεύει Αὐτὸν τὸν Κύριον τῆς Ἐκκλησίας Θεόν.

Ἐκκλησιαστικοὶ τύποι δὲν εἶναι οἱ τυχόντες, ἀλλὰ οἱ παραδοθέντες εἰς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ φερόμενοι διὰ τῆς Ἱερᾶς Παραδόσεως. Ὅπως εἰς εἶναι ὁ Κύριος, μία ἡ Ἐκκλησία καὶ ἐν τῷ κήρυγμα, οὕτω μία εἶναι ἡ εὐσέβεια καὶ ὁ τύπος τῆς ἀληθείας. Εἶναι δὲ ταῦτα τὰ ἀποκαλυφθέντα παρὰ Θεοῦ, τὰ παραδοθέντα εἰς τὴν Ἐκκλησίαν διὰ τῶν Ἀποστόλων, καθιερωθέντα δὲ καὶ διατυπωθέντα καὶ φερόμενα διὰ τῶν Ἁγίων. Διὰ τοῦτο οἱ Πατέρες τῆς Ζ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου ὥρισαν τὰ ἀναφερθέντα ἀνωτέρω, προειπόντες εἰς τὸν ὅρον τὴν φράσιν: «σὺν ἀκριθείᾳ πάση καὶ ἐμμελείᾳ». Κατωτέρω δὲ ἔγραψαν: «καθὼς καὶ τοῖς ἀρχαίοις εὐσεβῶς εἴθισται». Οἱ ἐκκλησιαστικοὶ τύποι δὲν ἐφευρέθησαν ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων, ἀλλὰ ἀπεκαλύφθησαν παρὰ τοῦ Θεοῦ. Δὲν καθιερώθησαν κατὰ τὸ δοκοῦν ὑπὸ μεταγενεστέρων γενεῶν, ἀλλὰ προέρχονται ἐκ τῶν Πατέρων. «Οὐ γὰρ νῦν κανόνες καὶ τύποι ταῖς ἐκκλησίαις ἐδόθησαν, ἀλλ' ἐκ τῶν Πατέρων ἡμῶν καλῶς καὶ θεβαίως παρεδόθησαν»⁵¹⁵. Ἐν τῇ Ὁρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ οἱ τύποι δὲν μεταβάλλονται, ἡ δὲ τυχὸν μεταβολὴ αὐτῶν ἀποτελεῖ ἀσέβειαν καὶ εἰκονομαχίαν. Ὅπως ἐν εἶναι τὸ Εὐαγγέλιον, οὕτω μία εἶναι καὶ ἡ ἐκκλησιαστικὴ ἔκφρασις τοῦ Εὐαγγελικοῦ κηρύγματος καὶ μυστηρίου. Ἐν τῇ Ὁρθοδοξίᾳ, μία εἶναι ἡ δογματικὴ καὶ ἠθικὴ ὀρολογία, μία εἶναι ἡ εἰκονογραφία, μία ἡ ὑμνογραφία, μία ἡ μουσικὴ, μία ἡ ναοδομία καὶ ὁ τύπος τῆς λατρείας, μετὰ τῶν κατὰ Παράδοσιν παραλλαγῶν αὐτῶν. Ἐνιαῖα δὲ εἶναι ἐν τῷ ρέοντι χρόνῳ καὶ πάντα τὰ λοιπὰ αἰσθητὰ καὶ ὕλικά στοιχεῖα τῆς εὐσεβείας τῆς Μιᾶς Καθολικῆς Ἐκκλησίας τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία κατέβαλε τὴν Εἰκονομαχίαν, κατόπιν ἀντιαιρετικῶν ἀγώνων, οἱ ὅποιοι διήρκεσαν πλέον τῶν ἑκατὸν ἔτων. Τὴν δὲ 11ην Μαρτίου τοῦ ἔτους 843 μ.Χ., τὴν πρώτην

514. Ὅρος Ζ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου.

515. Μ. Ἀθανασίου, ΒΕΠΕΣ, 31, 195.

Κυριακὴν τῶν νηστειῶν, ἡ Ὁρθοδοξία ἐώρτασε τὴν πνευματικὴν ταύτην νίκην πανηγυρικῶς. Ἡ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐνδημοῦσα Σύνοδος ἀνεστήλωσε τὰς ἀγίας εἰκόνας καὶ ἐθέσπισε τὴν ἑορτὴν τῆς Ὁρθοδοξίας⁽⁹⁵⁾. Ἐκτοτε ἡ νίκη αὕτη ἐορτάζεται κατ' ἔτος μέχρι σήμερον τὴν αὐτὴν ἡμέραν, ἥτις ἀπεκλήθη Κυριακὴ τῆς Ὁρθοδοξίας. Ὁ πανηγυρισμὸς ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας τῆς κατατροπώσεως παρ' Αὐτῆς τῆς αἰρέσεως τῆς Εἰκονομαχίας δικαιολογεῖται κατὰ πάντα. Διὰ τῆς αἰρέσεως ταύτης κλείει ὁ κύκλος τῶν μεγάλων αἰρέσεων, αἱ ὁποῖαι κατεπολέμησαν ὑπούλως πρὸ παντὸς ἔσωθεν τὴν Ἐκκλησίαν, καὶ ἐξαντλεῖται ὁ ἀριθμὸς τῶν μεγάλων δογμάτων τῆς ὀρθοδόξου πίστεως, τὰ ὁποῖα προσεβλήθησαν διαδοχικῶς παρὰ τῆς πλάνης. Κατ' ἀρχὰς ἐπολεμήθη τὸ δόγμα τοῦ Τριαδικοῦ Θεοῦ, κατόπιν τὸ δόγμα τοῦ Θεανθρώπου καὶ τέλος τὸ δόγμα τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ Εἰκονομαχία ἐπεχείρησε νὰ κτυπήσῃ θανατηφόρως τὴν Ὁρθοδοξίαν εἰς τὴν ἀχίλλειον, ὡς ἐνομίσθη, πτέρναν αὐτῆς, ἥτοι εἰς τὸ αἰσθητὸν καὶ ὑλικὸν σημεῖον τῆς ἐν Χριστῷ εὐσεβείας καὶ τὴν ἀνθρωπίνην ἀδυναμίαν τῶν Ὁρθοδόξων. Ἄλλ' ἠττήθη καὶ αὕτη ἡ αἵρεσις καὶ ἐξεβλήθη τῆς Ἐκκλησίας. Ἐκτοτε, αἱ ἀναφαινόμεναι νέαι μεγάλαι αἰρέσεις εἶναι κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἦττον παραλλαγὰι τῶν προηγηθεισῶν καὶ ἐπέρχονται κατὰ τῆς Ἐκκλησίας ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἔξωθεν.

II. Ὁ Παπισμὸς

Τὴν ἐνάτην μ. Χ. ἑκατονταετηρίδα ἀνεφάνη εἰς τὴν Δύσειν ὁ Παπισμὸς. Ἡ ἔλλειψις ἐπαρκοῦς πνευματικῆς καλλιέργειας τῶν Χριστιανῶν τοῦ δυτικοῦ κόσμου καὶ ἡ ἔπαρσις τῶν παπῶν τῆς Ρώμης συνετέλεσαν, ὥστε ἡ Δυτικὴ Ἐκκλησία νὰ περιπέσῃ εἰς τὴν αἵρεσιν⁽⁹⁶⁾, ἢ μᾶλλον παναίρεσιν τοῦ Παπισμοῦ⁽⁹⁷⁾. Ὁ Παπισμὸς προσβάλλει εὐθέως μὲν τὸ δόγμα τῆς Ἁγίας Τριάδος καὶ τῆς Ἐκκλησίας, κατὰ δὲ τὰς συνεπείας τῶν ἐμφανῶν αὐτοῦ κακοδοξιῶν καὶ τὰ λοιπὰ δόγματα.

Ἡ παπικὴ παναίρεσις προσβάλλει τὸ μέγα μυστήριον τῆς Ἁγίας Τριάδος, διὰ τῆς κακοδοξίας τοῦ Filioque. Τὸ λατινόφωνον Filioque ἐρμηνεύεται, διὰ τῆς φράσεως «καὶ ἐκ τοῦ Υἱοῦ»⁵¹⁶ (98), τὴν ὁποίαν ἡ παπικὴ κακογνωμία εἰσήγαγεν εἰς τὸ ἱερὸν Σύμβολον τῆς Πίστεως. Σημαίνει δὲ ἡ φράσις «καὶ ἐκ τοῦ Υἱοῦ», ὅτι τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐκπορεύεται δῆθεν ὄχι μόνον «ἐκ τοῦ Πατρός», ὡς διδάσκει ὁ Κύριος⁵¹⁷ καὶ ἡ Ἐκκλησία⁵¹⁸, ἀλλὰ καὶ ἐκ τοῦ Υἱοῦ.

516. Μ. Φωτίου, PG. 102, σ. 725.

518. Σύμβολον τῆς Πίστεως.

517. Ἰω. ιε', 26.

Ἡ ἐκπόρευσις τοῦ Πνεύματος ἐκ τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ γίνεται, κατὰ τὴν παπικὴν δυσσέθειαν, «θελήσει τοῦ Πατρὸς ἢ καὶ τοῦ Υἱοῦ»⁵¹⁹. Θελήσει, ὅμως, τοῦ Θεοῦ προῆλθον εἰς τὴν ὑπαρξιν μόνον τὰ κτιστά, ἢ δὲ Ἁγία Τριάς φύσει ἔχει τὸ εἶναι⁵²⁰. Ἐὰν τὸ Πνεῦμα, δὲν ἐκπορεύεται φύσει ἐκ τοῦ Πατρὸς, ἀλλὰ θελήσει ἐκ τοῦ Πατρὸς ἢ καὶ τοῦ Υἱοῦ, τότε δὲν εἶναι Θεός, ἀλλὰ κτίσμα. Διὰ τοῦτο ὁ ἅγιος Μᾶρκος Εὐγενικός ἐρωτᾷ: «Εἰ γὰρ τὸν αὐτὸν τρόπον ἢ τε κτίσις ἐκ Πατρὸς καὶ Υἱοῦ καὶ ἁγίου Πνεύματος, καὶ τὸ Πνεῦμα ἐκ τοῦ Πατρὸς καὶ Υἱοῦ, τί γε ἄλλο ἢ κτίσμα τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον;»⁵²¹.

«Ἄδιαίρετος» εἶναι «ἡ Τριάς»⁵²² καὶ «μία τῆς Τριάδος ἢ θεότης»⁵²³. Μία εἶναι ἡ φύσις⁵²⁴ καὶ οὐσία τῆς Θεότητος, καὶ μία ἡ θεία θέλησις καὶ ἐνέργεια⁽¹⁰⁰⁾. «Ὅπως «φύσει καὶ μὴ ἐκ βουλήσεως ἔστιν ὁ Υἱός»⁵²⁵, «ἐκ τοῦ Πατρὸς» γεννηθείς⁵²⁶, οὕτω «φύσει καὶ μὴ ἐκ βουλήσεως ἔστι» καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, «ἐκ τοῦ Πατρὸς ἐκπορευόμεον»⁵²⁷. Ἐὰν τὸ Πνεῦμα προῆλθε βουλήσει ἐκ τοῦ Πατρὸς ἢ καὶ τοῦ Υἱοῦ, ὡς ἰσχυρίζονται οἱ Παπικοί, τότε ἐμερίσθη ἡ ἀδιαίρετος Τριάς ὡς πρὸς τὴν θέλησιν. Καὶ ὁ μὲν Πατὴρ καὶ Υἱὸς μετέχουν τῆς μιᾶς θελήσεως τῆς Θεότητος, τὸ δὲ Πνεῦμα εἶναι ἀμέτοχον τῆς θείας θελήσεως. Ἐὰν τὸ Πνεῦμα προῆλθεν εἰς τὸ εἶναι θεία βουλήσει, τότε ἀνάγκη νὰ δεχθῶμεν «βούλησιν καὶ σκέψιν»⁵²⁸ Πατρὸς καὶ Υἱοῦ πρὸ τῆς ὑπάρξεως τοῦ Πνεύματος. Τῆς βουλήσεως ταύτης δέον νὰ εἶναι ἀμέτοχον τὸ Πνεῦμα, ὡς προελθὸν δι' αὐτῆς. Ἐὰν τὸ Πνεῦμα εἶναι ἀμέτοχον τῆς θείας θελήσεως, εἶναι ἀλλότριον τῆς θείας φύσεως καὶ ἐκτὸς τῆς οὐσίας⁵²⁹ τῆς Θεότητος, ὡς πάντα τὰ κτιστά. Κτίσμα, λοιπόν, καὶ δημιουργημα εἶναι τὸ Πνεῦμα, κατὰ τὴν παπικὴν δυσσέθειαν, καὶ ὄχι Θεός.

Ὁ Παπισμὸς δὲν φρονεῖ τὰ τῆς Ἐκκλησίας περὶ Ἁγίου Πνεύματος, ἀλλὰ τὰ τοῦ Ἀρειανισμοῦ καὶ τῆς Πνευματομαχίας. Οἱ Ἀρειανοὶ ἔλεγον ἀσεβῶς, ὅτι ὁ Υἱὸς προῆλθεν εἰς τὸ εἶναι ὡς κτίσμα θελήσει τοῦ Πατρὸς⁵³⁰. Οἱ Παπικοὶ ἰσχυρίζονται ὁμοίως, ὅτι τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον προῆλθεν εἰς τὸ εἶναι θελήσει τοῦ Πατρὸς ἢ καὶ τοῦ Υἱοῦ. Ἐπὶ τῆς σχέσεως ταύτης Ἀρειανῶν καὶ Παπικῶν ὁμιλῶν ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς, γράφει: «Ἀρειανοὶ μὲν

519. Γρηγορίου Παλαμᾶ, Συγγράμματα, Θεσσαλονίκη, 1962, τόμ. 1ος, σ. 98.

520. Γρηγορίου Παλαμᾶ, ἀπόθι.

521. PG. 161, 144, (99).

522. M. Ἀθανασίου, BEΠΕΣ, 33, 132.

523. M. Ἀθανασίου, ἀπόθι.

524. M. Βασιλείου, PG. 32, 773.

525. M. Ἀθανασίου, BEΠΕΣ, 30, 303.

526. Σύμβολον τῆς Πίστεως.

527. Σύμβολον τῆς Πίστεως.

528. M. Ἀθανασίου, BEΠΕΣ, 30, 304.

529. M. Φωτίου, PG. 102, 728.

530. M. Ἀθανασίου, ἀπόθι.

οὖν τὸν Υἱὸν ἔλεγον θελήσει τοῦ Πατρὸς εἰς τὸ εἶναι προελθεῖν... Λατῖνοι δὲ θελήσει τοῦ Πατρὸς ἢ καὶ τοῦ Υἱοῦ προελθεῖν εἰς τὸ εἶναι δεικνύουσι τὸ Πνεῦμα τὸ "Ἅγιον"⁵³¹. Οἱ Πνευματομάχοι ἔλεγον, διὰ τοῦ Εὐνομίου, ὅτι τὸ Πνεῦμα τὸ "Ἅγιον εἶναι κτίσμα τρίτον τῆ φύσει"⁵³², ὡς ἀνεφέρθη ἀνωτέρω (ἰδὲ σ. 47 - 48). Οἱ Παπικοὶ προσεδογμάτισαν, ὅτι ὄχι μόνον ἐκ τοῦ Πατρὸς, ἀλλὰ καὶ ἐκ τοῦ Υἱοῦ ἔχει τὸ εἶναι τὸ Πνεῦμα τὸ "Ἅγιον. «...ὁ μὲν Εὐνόμιος τρίτον καὶ τῆ φύσει, Λατῖνοι δὲ καὶ ἐκ τοῦ Υἱοῦ τὸ εἶναι ἔχειν προσεδογμάτισαν»⁵³³. Ὁ Παπισμὸς καινοτομήσας περὶ τὴν πίστιν⁽¹⁰¹⁾, ὡς πᾶσαι αἱ αἵρέσεις, ἐτροποποίησε τὸ Σύμβολον τῆς Πίστεως, διὰ τῆς προσθήκης τῆς φράσεως «καὶ ἐκ τοῦ Υἱοῦ». Τοῦτο δὲ ἔπραξε κατὰ παράβασιν ρητῆς ἐντολῆς τῆς Ἐκκλησίας περὶ μὴ ἀλλοιώσεως τοῦ Συμβόλου⁵³⁴ (102). Διὰ τῆς προσθέσεως τῆς μικρᾶς ταύτης κακογνωμένου φράσεως, ὁ Παπισμὸς κατέπεσεν εἰς τὰς μεγάλας κακοδοξίας τῶν Ἀρειανῶν καὶ τῶν Πνευματομάχων. «Ἐν γὰρ μικρᾷ πλάνῃ πολὺς ἡμάρτηται λόγος»⁵³⁵.

Τὸ Filioque ἀποτελεῖ θλασφημίαν κατὰ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος μεγαλυτέραν τῆς παρομοίας θλασφημίας τῆς Μακεδονιανῆς αἵρέσεως, διότι ἐνεφανίσθη μετ' ἐκείνην καὶ παρὰ τὴν καταδίκην τῆς Πνευματομαχίας ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας. Κατὰ τὸν ἅγιον Γρηγόριον τὸν Παλαμᾶν, τὸ Filioque ἐδογματίσθη «φρενοθλαθῶς»⁵³⁶ καὶ ἀποτελεῖ ἄνοιαν ὁμοῦ καὶ ἀπόνοιαν⁵³⁷, «ἔκφυλον... προσθήκην»⁵³⁸, πολύθεον πλάνην⁵³⁹ καὶ «ἀνατροπὴν τοῦ εὐσεβοῦς φρονήματος»⁵⁴⁰. Ὁ σύγχρονος τοῦ Μιχαὴλ Κηρουλαρίου, Πέτρος Ἀντιοχείας τὸ ἀποκηρύσσει ὡς «κακῶν κάκιστον»⁵⁴¹, ὁ δὲ Μ. Φώτιος τὸ χαρακτηρίζει ὡς «ἐσχάτης θλασφημίας πλήρες»⁵⁴². Ὁ Μιχαὴλ Κηρουλάριος, μετὰ τῆς ἐνδημούσης Συνόδου τῆς Κωνσταντινουπόλεως, τὸ ὀνομάζει «θλάσφημον δόγμα» καὶ Μακεδονιανὴν αἵρεσιν⁵⁴³. Κατὰ δὲ τὸν Ἰωσήφ Βρυέννιον, ἡ προσθήκη τοῦ Filioque εὐρίσκεται «αὐθαδεῖας ἀπάσης καὶ θλασφημίας ἐπέκεινα»⁽¹⁰³⁾.

Ἡ κακοδοξία τοῦ Filioque «κατὰ τῶν Εὐαγγελίων ἴσταται, πρὸς τὰς ἁγίας παρατάσσεται συνόδους, τοὺς μακαρίους καὶ ἁγίους παραγράφεται Πατέρας... κατὰ πάντων ὁμοῦ τῶν ἁγίων προφητῶν, ἀποστόλων, ἱεραρχῶν, μαρτύρων, καὶ αὐτῶν τῶν δεσποτικῶν φωνῶν, ἡ θλάσφημος αὕτη καὶ θεομάχος φωνὴ ἐξοπλί-

531. Ἐνθ' ἀνωτ. σ. 98.

532. Γρηγορίου Νύσσης, PG. 45, 313.

533. Γρηγορίου Παλαμᾶ, ἐνθ' ἀνωτ. σ. 76.

534. Ζ' κανὼν Γ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου.

535. Μ. Βασιλείου, PG. 32, 1076.

536. Ἐνθ' ἀνωτ. σ. 87.

537. Αὐτόθι, σ. 63.

538. Αὐτόθι, σ. 27.

539. Αὐτόθι, σ. 39.

540. Αὐτόθι.

541. PG. 120, 804.

542. PG. 102, 797.

543. PG. 120, 740, 741.

ζεται»⁵⁴⁴. Οί ὀρθόδοξοι Πατριάρχαι τῆς Ἀνατολῆς, εἰς τὴν ἀπαντητικὴν πρὸς τὸν Πάπαν Ρώμης Πίον Θ' ἐγκύκλιον τοῦ 1848, ἀποφαίνονται, ὅτι τὸ Filioque εἶναι αἵρεσις καὶ οἱ ἀποδεχόμενοι τοῦτο, αἵρετικοί: «...Ἡ μία, ἅγια, Καθολικὴ καὶ ἀποστολικὴ Ἐκκλησία, ἐπομένη τοῖς ἴχνεσι τῶν ἁγίων Πατέρων, ἀνατολικῶν τε καὶ δυτικῶν, ἐκήρυξέ τε πάλαι ἐπὶ τῶν Πατέρων ἡμῶν καὶ κηρύττει πάλιν σήμερον συνοδικῶς, αὐτὴν μὲν τὴν ῥηθεῖσαν καινοφανῆ δόξαν, ὅτι τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐκπορεύεται ἐκ Πατρὸς καὶ Υἱοῦ εἶναι οὐσιωδῶς αἱρεσιν καὶ τοὺς ὁπαδοὺς αὐτῆς, οἰοιδήποτε καὶ ἂν ᾧσιν, αἱρετικοὺς...»⁽¹⁰⁴⁾. Διὰ τοὺς ἀσπαζομένους τὴν θλάσφημον κακοδοξίαν τοῦ Filioque Παπικούς, ἰσχύουν οἱ ἀκόλουθοι λόγοι τοῦ Μ. Ἀθανασίου: «...πῶς τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας εἰσὶν οἱ τὴν ἀποστολικὴν ἀποτιναξάμενοι πίστιν καὶ καινῶν κακῶν ἐφευρεταὶ γενόμενοι...;»⁵⁴⁵.

Τὸ Παπικὸν Filioque, θεωρούμενον εἰς τὰς προϋποθέσεις του καὶ τὰς συνεπείας του, ἐμφανίζει τὸν Παπισμὸν ὡς παναίρεσιν. Διὰ τῆς πλάνης τοῦ Filioque, ὁ ἀνθρώπινος νοῦς ἐπαίρεται κατὰ τῆς Θεότητος. Παρῶν τὴν πίστιν εἰς τὰ ἀποκεκαλυμμένα, ἐπιζητεῖ τὴν γνῶσιν τῶν σεσιγημένων παρὰ Θεοῦ. Ἐπιχειρεῖ νὰ διεισδύσῃ μόνος εἰς τὰ ἄδυτα τοῦ μυστηρίου τῆς Ἁγίας Τριάδος, νὰ κατοπτεύσῃ ἀναιδῶς τὰ ἔνδον καὶ νὰ σταθμίσῃ ταῦτα, θάσσει τῶν πτωχῶν μέτρων τοῦ ἀνθρωπίνου λόγου. Ἀλλὰ ἀδυνατεῖ νὰ ὑπερβῇ ἑαυτὸν, ἐμπλέκεται εἰς πλῆθος ἀντιφάσεων καὶ καταρρέει εἰς ἀναρριθμήτους κακοδοξίας. Ἐὰν τὸ Πνεῦμα ἐκπορεύεται ὄχι μόνον ἐκ τοῦ Πατρὸς, ἀλλὰ «καὶ ἐκ τοῦ Υἱοῦ», ἐκπορεύεται θελήσει τοῦ Υἱοῦ ἢ καὶ τοῦ Πατρὸς. Θελήσει ὅμως ἐκπορευόμενον, εἶναι, ὡς ἐλέχθη, κτίσμα καὶ ὄχι Θεός. Ἐὰν τὸ ἐκπορευόμενον καὶ ἐκ τοῦ Υἱοῦ Πνεῦμα εἶναι «ὁμοούσιον» τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Υἱῷ, ὡς ὁμολογεῖται τοῦτο παρὰ τῶν Παπικῶν καὶ δὲν ἀπορρίπτεται, τότε κτίσμα δέον νὰ εἶναι καὶ ὁ Υἱός, ἀλλὰ καὶ ὁ Πατήρ. Κτίσμα, λοιπόν, ἀποδεικνύεται ὁ ἐν Τριάδι Θεός, ἐὰν τὸ Πνεῦμα ἐκπορεύεται «καὶ ἐκ τοῦ Υἱοῦ», κατὰ τὴν παπικὴν δυσσέθειαν. Ἐὰν δὲ εἶναι κτίσμα ὁ Υἱός, πῶς ἐνηθρώπησεν ὁ Θεός; Ἐὰν εἶναι κτίσμα τὸ Πνεῦμα, πῶς ἐσαρκώθη ὁ Θεὸς Λόγος «ἐκ Πνεύματος Ἁγίου»; Πῶς εἶναι Θεάνθρωπος ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, καὶ ὄχι ἀπλοῦς ἄνθρωπος; Αἱ ἀρειανικαὶ καὶ νεστοριανικαὶ αὐταὶ συνέπειαι τοῦ Filioque δὲν ὁμολογοῦνται μὲν παρὰ τῶν Παπικῶν — ἴδιον γὰρ τῶν αἵρετικῶν ἢ ἀσυνέπειαι καὶ ἀντίφασις — προϋποτίθενται ὅμως ὡς κατηγορίαι τοῦ νοῦ εἰς τὴν παπικὴν νοοτροπίαν καὶ ἀν-

544. Μ. Φωτίου, PG. 102, 729.

545. ΒΕΠΕΣ, 30, 125.

τίληψιν. Τοῦτο καταφαίνεται εἰς τὴν παπικὴν ἐκδοχὴν περὶ Ἐκκλησίας.

Οἱ Παπικοί, ὡς αἰρετικοί, ἀδυνατοῦν νὰ εἶναι Χριστιανοὶ καὶ μέλη τῆς Καθολικῆς, δηλαδὴ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας. Καὶ ὁμῶς, τοὺς μὲν ἑαυτοὺς των ὀνομάζουσι Καθολικούς, τὴν δὲ παναίρεσιν των ἀποκαλοῦσι Καθολικὴν Ἐκκλησίαν⁽¹⁰⁵⁾. Ὁ ὅρος «Καθολικὴ Ἐκκλησία», ἐν ἀναφορᾷ πρὸς τὸν Παπισμὸν, δὲν δύναται νὰ ἔχη τὴν ἔννοιαν τῆς καθ' ὄλου Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, ἀλλ' ἐτέραν. Ἦτοι τὴν ἔννοιαν, καθ' ἣν ὁ Παπισμὸς ἀποσκοπεῖ νὰ ὑπαγάγῃ εἰς τὴν κυριαρχίαν του πάντα φιλυπότακτον ἢ εὐυπότακτον ἄνθρωπον καὶ κοινωνικὴν ὁμάδα ἀνθρώπων⁽¹⁰⁶⁾, καὶ δύναται ὡς παναίρεσις νὰ περιλάβῃ ἐν ἑαυτῷ πᾶσαν πλάνην, κεκαλυμμένην, διὰ παπικοῦ ἐνδύματος. Τὸ τελευταῖον γίνεται ἀντιληπτόν, ἐὰν ἀναλογισθῇ τις τὴν ἐπίσημον προσθήκην τοῦ Filioque ὑπὸ τοῦ πάπα Βενεδίκτου Η', τῷ 1014⁽¹⁰⁷⁾. Ἡ τοιαύτη σημασία τῆς καθολικότητος τοῦ Παπισμοῦ εἶναι φυσικὸν νὰ ἀπαιτῇ παρὰ παντὸς εἰσερχομένου εἰς αὐτὸν ἀπλήν φραστικὴν συμφωνίαν ἐπὶ θεμάτων πίστεως, τυπικὴν συμμόρφωσιν ἐπὶ ζητημάτων ἠθικῆς ζωῆς καὶ τάξεως, καὶ ἐξωτερικὴν ὑποταγὴν εἰς ἐντολάς, ἐξυπηρετούσας τὴν παπικὴν ὀργάνωσιν καὶ ἐνότητα. Ἐντεῦθεν ὁ νομικοκρατικὸς⁽¹⁰⁸⁾ καὶ πολιτειακὸς μᾶλλον χαρακτήρ τοῦ Παπισμοῦ, καὶ ὁ παρ' αὐτοῦ τονισμὸς τῶν ἐξωτερικῶν ἔργων.

Ἡ ἰδιότυπος καθολικότης τοῦ Παπισμοῦ συνδέεται πρὸς τὸν παρ' αὐτοῦ τονισμὸν τῆς ὁρατῆς πλευρᾶς τῆς Ἐκκλησίας καὶ τὴν ὀξεῖαν διάκρισιν ταύτης ἀπὸ τῆς ἀοράτου. Ἡ ἀντίληψις αὕτη περὶ Ἐκκλησίας ἄγει τοὺς Παπικοὺς νὰ ὀμιλοῦν περὶ ὁρατῆς καὶ ἀοράτου Ἐκκλησίας, ἐκ τῶν ὁποίων ἡ ὁρατὴ προηγεῖται τῆς δευτέρας. Συνέπεια τῆς ἀπόψεως ταύτης εἶναι ἡ ἐκδοχὴ δύο Ἐκκλησιῶν, τῆς μιᾶς ὁρατῆς καὶ τῆς ἄλλης ἀοράτου⁽¹⁰⁹⁾. Εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο ἡ παπικὴ αἵρεσις φρονεῖ κακοδόξως, ἀλλὰ ἀντιθέτως πρὸς τὴν ἐτέραν αἵρεσιν τῆς Εἰκονομαχίας. Ὡς γνωστόν, οἱ πάπαι τῆς Ρώμης ἀντέδρασαν κατὰ τῆς Εἰκονομαχίας καὶ ἐπολέμησαν ταύτην ὀξεῶς⁽¹¹⁰⁾. Ἐν τῷ ἀντιστασιατικῷ ὁμῶς τούτῳ ἀγῶνι οἱ δυτικοὶ δὲν κατῴρθωσαν νὰ ἐμμένουν ἐπὶ τοῦ στερεοῦ ἐδάφους τῆς ὀρθοδόξου πίστεως. Ὑπερέβησαν τὰ ὄρια, ἃ ἔθεντο οἱ Πατέρες ἡμῶν καὶ κατέληξαν εἰς τὸ ἄλλο ἄκρον. Οἱ Εἰκονομάχοι ἐπολέμησαν τὸ ὁρατὸν στοιχεῖον τῆς Ἐκκλησίας, ἐν ὀνόματι τοῦ πνευματικοῦ χαρακτήρος Ταύτης. Οἱ Παπικοὶ ὑπερετόνισαν τὴν ὁρατὴν πλευρὰν τῆς Ἐκκλησίας εἰς θάρος τῆς στενῆς ἐν Χριστῷ σχέσεως ταύτης πρὸς τὴν ἀοράτον.

Ὁ Παπισμὸς διακρίνει τὸ ὁρατὸν τῆς Ἐκκλησίας ἀπὸ τοῦ

ἀοράτου κατὰ τρόπον, ὑπενθυμίζοντα τὸν ὀξύτατον νεστοριανικὸν χωρισμὸν ἀνθρωπίνης καὶ θείας φύσεως τοῦ Κυρίου. Ὁ Νεστοριανισμὸς, ὢν ἐκ διαμέτρου ἀντίθετος πρὸς τὸν Μονοφυσιτισμὸν, ἐχώριζε τὰς δύο φύσεις τοῦ Κυρίου καὶ ἐδέχετο τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν ὄχι ὡς Θεάνθρωπον, ἀλλὰ ὡς ἄνθρωπον (ἰδὲ ἀνωτέρω σ. 51 - 53). Ὁ Παπισμὸς, ἀντιτιθέμενος πρὸς τὴν μονοφυσιτικοῦ χαρακτήρος Εἰκονομαχίαν, διαχωρίζει ἀόρατον καὶ ὄρατὸν στοιχείον τῆς Ἐκκλησίας, εἰς ἀόρατον καὶ ὄρατὴν Ἐκκλησίαν, διάφορόν πως τῆς ἀοράτου. Ἡ ἀλήθεια τοῦ Θεοῦ διδάσκει, ὅτι ἡ καθ' ὅλου Ἐκκλησία εἶναι μία καὶ μόνη, ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ γῆς, ἀόρατος καὶ ὄρατή, τὸ ἓν σῶμα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἀόρατον δὲ καὶ ὄρατὸν ἐκκλησιαστικὸν στοιχείον συνδέονται κατὰ τὴν σχέσιν ψυχῆς καὶ σώματος. «Τὸ ἀόρατον στοιχείον δὲν ἐνεργεῖ καθ' ἑαυτό, ἀλλὰ, συνδέεται, ὡς ἡ ψυχὴ μετὰ τοῦ σώματος, μετὰ τοῦ ὄρατοῦ, ὅπερ οὐδὲν ἄλλο εἶναι ἢ ἡ πλήρωσις καὶ ἐκδήλωσις αὐτοῦ»⁽¹¹¹⁾. Ὁ Παπισμὸς, πλανώμενος μακρὰν τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς ἐν Χριστῷ ἀποκεκαλυμμένης θείας ἀληθείας, ἐν τελευταίᾳ ἀναλύσει, διακρίνει δύο Ἐκκλησίας, τὴν ἀόρατον ἐν οὐρανῷ καὶ τὴν ὄρατὴν ἐπὶ γῆς. Ἡ ἐκκλησιολογικὴ ἄποψις τοῦ Παπισμοῦ ἐμφανίζεται ὡς νεστοριανικὴ μᾶλλον θεώρησις τῆς Ἐκκλησίας, ὅπως ἡ Εἰκονομαχία παρουσιάζεται ὡς μονοφυσικὴ θεωρία Ταύτης. Ὅπως ὁ Παπισμὸς ἐπὶ τοῦ τριαδολογικοῦ δόγματος εἶναι κατὰ θάσιν ἀρειανισμὸς, οὕτω ἐπὶ τοῦ ἐκκλησιολογικοῦ δόγματος ἐμφανίζεται, ἐν τελευταίᾳ ἀναλύσει, ἔχων νεστοριανικὸν χαρακτήρα.

Τὰ ἀνωτέρω γίνονται σαφέστερα εἰς τὸν παπικὸν θεσμόν. Διὰ τοῦ κακοδόξου παπικοῦ θεσμοῦ, ἡ λεγομένη ὄρατὴ ἐπὶ γῆς Ἐκκλησία ἀποσπᾶται τρόπον τινὰ ἀπὸ τοῦ Κυρίου καὶ περιέρχεται εἰς τὸν πάπαν! Τῆς μὲν ἀοράτου Ἐκκλησίας «ἰθύντωρ καὶ κυβερνήτης»⁽¹¹²⁾ λογίζεται ὁ Χριστὸς, τῆς δὲ ὄρατῆς «ὁ κατέχων τὴν Ρωμαϊκὴν ἔδραν»⁽¹¹²⁾ πάπας. Ὁ Χριστὸς ὄχι μόνον ἐκπροσωπεῖται ἐν τῇ ἐπιγείῳ Ἐκκλησίᾳ ὑπὸ τοῦ πάπα, ἀλλὰ καὶ ἀντικαθίσταται δι' αὐτοῦ. Ὁ πάπας φέρεται ἔχων ἀποστολικά ἢ καὶ θεία προνόμια ἐπὶ γῆς, ἔνεκα τῶν ὁποίων θεωρεῖται ὡς ἡ ὄρατὴ κεφαλὴ τῆς Ἐκκλησίας καὶ ὁ παγκόσμιος ἄρχων Ταύτης ἐπὶ τῆς γῆς. Ὡς ὄρατὴ κεφαλὴ τῆς Ἐκκλησίας, ὁ πάπας διαθέτει τὸ πρωτεῖον ἐξουσίας ἔναντι τῶν λοιπῶν ἐπισκόπων, κεῖται ὑπεράνω καὶ αὐτῶν τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων καὶ εἶναι ἀλάθητος! Λόγω τῶν θείων τούτων προνομίων του, ἐκ τοῦ πάπα ἀπορρέει καὶ ἐξαρτᾶται τὸ πᾶν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ εἰς αὐτὸν ἀναφέρεται πᾶσα ἡ Ἐκκλησία, ὡς εἰς ἄλλον θεόν! Ἐκ τοῦ πάπα προέρχεται πᾶσα ἐπιγείος ἐξουσία, ἐκκλησιαστικὴ καὶ πολιτικὴ, ὡς καὶ πᾶσα εὐλογία

καὶ διδασκαλία. Εἰς αὐτὸν ἀνήκει ἡ τελικὴ κρίσις ἐπὶ ζητημάτων διοικήσεως, πίστεως καὶ ζωῆς, καὶ εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ ὑπόκειται ἡ ἐπικύρωσις ἢ μὴ τῶν πράξεων πάντων, ἀκόμη καὶ τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων! Οἱ πιστοὶ ὀφείλουν νὰ ὑπακούουν εἰς τὸν πάπαν, ὅπως εἰς τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, καὶ πλέον Αὐτοῦ! Ἡ ὑποταγὴ αὕτη εἰς τὸν θεοποιηθέντα πάπαν θεωρεῖται παρὰ τῶν Παπικῶν ἀναγκαία διὰ τὴν σωτηρίαν τῶν πιστῶν⁽¹¹³⁾.

Κατὰ τὴν κακόδοξον παπικὴν ἀντίληψιν, ἡ μὲν καθ' ὄλου Ἐκκλησία διαχωρίζεται εἰς τὴν ἀόρατον καὶ ὄρατὴν, ἡ δὲ κεφαλὴ τῆς Ἐκκλησίας μερίζεται εἰς δύο, εἰς τὸν Χριστὸν καὶ τὸν πάπαν. Καὶ ὁ μὲν Χριστὸς θεωρεῖται κεφαλὴ τῆς ἀοράτου ἐπουρανίου Ἐκκλησίας, ὁ δὲ πάπας ἀναγνωρίζεται κεφαλὴ τῆς ὄρατῆς ἐπιγείου Ἐκκλησίας. Ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ἀντικατεστάθη παρὰ τοῦ Παπισμοῦ ἐπὶ γῆς, διὰ τοῦ πάπα. Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ἐξωθήθη εἰς τοὺς οὐρανοὺς καὶ περιωρίσθη εἰς τὴν ἀόρατον ἐπουράνιον Ἐκκλησίαν, ὁ δὲ πάπας κατέλαβε τὴν γῆν καὶ τὴν ὄρατὴν ἐπίγειον Ἐκκλησίαν. Ὁ Θεάνθρωπος ἀπεχώρησεν ἐκ τῆς θέσεως τοῦ Κυρίου τῆς Ἐκκλησίας καὶ τὴν θέσιν Αὐτοῦ τὴν κατέλαβεν ὁ ἄνθρωπος πάπας! Ἡ ἐπίγειος Ἐκκλησία εἶναι, πλέον, ὄχι τόσον σῶμα τοῦ Θεανθρώπου, ἀλλὰ δεσποτᾶτον τοῦ ἀνθρώπου, ἐν τῷ ὁποίῳ τὰ πράγματα ρυθμίζονται παρὰ τοῦ ἀνθρώπου πάπα, «ἐν ὀνόματι τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ»⁽¹¹⁴⁾. Ἐπειδὴ δὲ παρὰ ἀνθρώπου ρυθμίζονται τὰ ἐκκλησιαστικὰ πράγματα, ἀνθρωπίνως καὶ ἀντιμετωπίζονται. Ἐντεῦθεν ἡ πολιτικὴ παπικὴ ἀντίληψις περὶ κυβερνήσεως τῆς Ἐκκλησίας, ἡ τακτικὴ τῆς προσαρμογῆς τῶν παπῶν εἰς τὰς ἐκάστοτε συγχρόνους ἀπαιτήσεις τοῦ κόσμου⁽¹¹⁵⁾, καὶ ἡ παραχάραξις τῆς Ἱ. Παραδόσεως, διὰ τῶν καινοτομιῶν⁽¹¹⁶⁾. Ὁ Κύριος τῆς δόξης ὀδηγεῖ τὴν Ἐαυτοῦ Ἐκκλησίαν εἰς τὴν θέωσιν. Ὁ Παπισμὸς ἐξανθρωπίζει τὴν Ἐκκλησίαν, δηλαδὴ μετατρέπει ταύτην εἰς ἀνθρώπινον καὶ κοσμικὸν ὄργανισμὸν.

Οἱ Ἀρειανοὶ προσέβαλον τὴν θεότητα τοῦ Υἱοῦ καὶ Λόγου τοῦ Θεοῦ. Οἱ Πνευματομάχοι ἠρνήθησαν τὴν θεότητα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Οἱ Νεστοριανοὶ ἐπολέμησαν τὴν θεότητα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Οἱ δὲ αἵρετικοὶ Παπικοί, ἀκολουθοῦντες τοὺς ἀναφερθέντας πρεσβυτέρους αὐτῶν ἀδελφούς, μάχονται κατὰ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος καὶ τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Κυρίου, διὰ τοῦ Filioque καὶ τοῦ παπικοῦ θεσμοῦ. Συμφώνως πρὸς τὴν παπικὴν παναίρεσιν, ὁ Πατὴρ γεννᾷ τὸν Υἱὸν καὶ ὁ Υἱὸς ἐκπορεύει σὺν Πατρὶ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα. Ἡ Ἐκκλησία ἰδρύεται ἐπὶ γῆς ἐν τῷ Ἁγίῳ Πνεύματι καὶ παραδίδεται εἰς τὸν ἀνθρώπον πάπαν! Οὕτως ὁ πάπας εἶναι ὁ πρῶτος ἄνθρωπος ἐν τῷ κόσμῳ, ὁ μόνος ἀλάθητος ἄν-

θρωπος και ὁ ἄριστος κυρίαρχος τῆς Ἐκκλησίας ἐπὶ γῆς⁽¹¹⁷⁾. «Διὰ τοῦ δόγματος περὶ τοῦ ἀλαθῆτου, σφετερισθεὶς ὑπὲρ ἑαυτοῦ, δηλαδὴ ὑπὲρ τοῦ ἀνθρώπου, ὅλην τὴν ἐξουσίαν καὶ ὅλα τὰ δικαιώματα, ποὺ ἀνήκουν μόνον εἰς τὸν Θεάνθρωπον Κύριον, ὁ πάπας αὐτοανекηρύχθη εἰς τὴν πραγματικότητα Ἐκκλησία ἐν τῇ Παπικῇ ἐκκλησίᾳ, καὶ ἔγινεν ἐν αὐτῇ τὰ πάντα ἐν πᾶσι. Ἰδιόμορφος παντοκράτωρ»⁽¹¹⁸⁾. Ἡ παπικὴ κακοδοξία περὶ παρεμβολῆς τοῦ πάπα μεταξὺ Ἐκκλησίας καὶ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ὑπενθυμίζει τὴν ἀναφερθεῖσαν (ἰδὲ σ. 39 - 40) πλάνην τῶν παλαιῶν Γνωστικῶν, περὶ μεσαζόντων, κατωτέρων θεῶν, μεταξὺ Θεοῦ καὶ κόσμου. Καὶ ἐκεῖ καὶ ἐνταῦθα ἡ ἀντίληψις εἶναι ἡ αὐτή, μὲ τὴν διαφορὰν ὅτι εἰς τὴν θέσιν τῶν θεῶν τῶν Γνωστικῶν αἰρετικῶν οἱ Παπικοὶ θέτουν τὸν ἄνθρωπον πάπαν. Ἡ ἐξανθρώπησις τῆς Ἐκκλησίας, διὰ τοῦ Παπισμοῦ φαίνεται εὐκρινέστερον εἰς τὴν θρησκευτικοπολιτικὴν παπικὴν ἐξουσίαν, εἰς τὴν ὀρθολογιστικὴν παπικὴν θεολογίαν καὶ εἰς τὴν κοσμικοποίησιν τῆς παπικῆς εὐσεβείας.

Ὡς ἐλέχθη, ὁ πάπας θεωρεῖται ὑπὸ τῆς παναιρέσεως τοῦ Παπισμοῦ ὁ ὑπάτος ἄρχων ἐπὶ γῆς, ἐξ αὐτοῦ δὲ ἀπορρέει πᾶσα ἐπίγειος ἐξουσία, ἐκκλησιαστικὴ καὶ πολιτικὴ. Ὁ Παπισμὸς συνδυάζει ἐκκλησιαστικὴν καὶ πολιτικὴν ἐξουσίαν καὶ συνάπτει ἀμφοτέρας εἰς ἓν, τὴν θρησκευτικοπολιτικὴν ἀρχὴν τοῦ πάπα. Ὁ πάπας εἶναι ὄχι μόνον ἐκκλησιαστικὸς, ἀλλὰ καὶ πολιτικὸς ἄρχων, καὶ δὴ ὁ ὑπάτος τῶν ἀρχόντων πάσης τῆς γῆς καὶ θείῳ δικαίῳ ἐξουσιαστῆς τῶν γηγενῶν. Ἡ ὑπαγωγή πάσης πολιτικῆς ἐξουσίας εἰς τὸν πάπαν λέγεται παποκαίσαρισμός⁽¹¹⁹⁾. Ὁ παποκαίσαρισμὸς εἶναι ἀντίθετος πρὸς τὸν καισαροπαπισμὸν ἢ πολιτειοκρατίαν τῶν βυζαντινῶν αὐτοκρατόρων τῆς Εἰκονομαχίας⁽¹²⁰⁾. Ὁ εἰκονομαχικὸς καισαροπαπισμὸς τοῦ Βυζαντίου ἐπεχείρησε νὰ ὑπαγάγῃ τὴν Ἐκκλησίαν εἰς τὴν εἰκονομαχικὴν Πολιτείαν. Ὁ παποκαίσαρισμὸς ἐπεδίωξε νὰ ὑποτάξῃ πᾶσαν πολιτικὴν ἐξουσίαν εἰς τὸν Παπισμὸν. Παρὰ τὴν διαφορὰν τῶν ταύτην, παποκαίσαρισμὸς καὶ καισαροπαπισμὸς ταυτίζονται ὡς πρὸς τὰ χρησιμοποιούμενα μέσα. Ὁπως ὁ καισαροπαπισμὸς τῶν Εἰκονομάχων αὐτοκρατόρων ἐχρησιμοποίησε καὶ πολιτικὰ καὶ θρησκευτικὰ μέσα πρὸς βία ἐπιβολὴν τῶν ἀπόψεών του, οὕτω καὶ ὁ παποκαίσαρισμὸς ἔκαμε χρῆσιν καὶ θρησκευτικῶν καὶ πολιτικῶν μέσων πρὸς παντοίαν ἐπικράτησιν. Ἐντεῦθεν οἱ πόλεμοι τῶν παπῶν, αἱ καταστροφικαὶ ἐπιδρομαὶ τῶν Παπικῶν εἰς τὴν Ἀνατολήν, αἱ λεγόμεναι «σταυροφορίαι», ἡ φοβερὰ Ἱερὰ Ἐξέτασις τοῦ δυτικοῦ μεσαίωνα καὶ πᾶν ἄλλο βίαιον καὶ ἐγκληματικὸν μέσον τοῦ Παπισμοῦ. Διὰ τούτων, καταφαίνεται ἔτι πλέον, ὅτι ὁ Παπισμὸς δὲν εἶναι ἐκ Θεοῦ, ἀλλὰ «ἐκ τοῦ κόσμου

τούτου»⁵⁴⁶. Δέν εἶναι ἔργον θεῖον, ἀλλὰ δημιούργημα ἀνθρώπων, οἱ ὅποιοι «περὶ τὴν πίστιν ἠστόχησαν»⁵⁴⁷.

Ὁ Παπισμὸς προέρχεται ἐκ τῆς γῆς. Διὰ τοῦτο ἐκ τῆς γῆς λαλεῖ καὶ ὅταν ὁμιλῇ τὰ λόγια τοῦ Θεοῦ. Ἡ παπικὴ θεολογία δέν εἶναι ἡ θεολογία τῆς ὀρθοδόξου πίστεως τῶν ἁγίων Πατέρων, ἀλλὰ τῆς λογικῆς τῆς ἀριστοτελικῆς φιλοσοφίας. Θεολογία τοῦ Παπισμοῦ εἶναι ἡ λεγομένη Σχολαστικὴ θεολογία τῆς Δύσεως. Ἡ Σχολαστικὴ θεολογία τὸν ΙΓ' αἰῶνα συνεδυάσθη μετὰ τῆς φιλοσοφίας τοῦ Ἀριστοτέλους καὶ ἔκτοτε ἡ ἀριστοτελικὴ λογικὴ καθιερώθη ὡς ὄργανον τῆς παπικῆς θεολογικῆς σκέψεως. Ἡ ὀριστικὴ εἰσαγωγή τῆς ἀριστοτελικῆς λογικῆς, ὡς ὄργανου τῆς Σχολαστικῆς θεολογίας, ἐγένετο διὰ τοῦ Ἀλθέρτου τοῦ Μεγάλου. Ἡ δὲ ἐπεξεργασία τῆς Σχολαστικῆς θεολογίας, διὰ τοῦ ὀρθολογικοῦ τούτου ὄργανου, καὶ ἡ ἀνάπτυξις αὐτῆς εἰς λογιλοκρατικὸν θεολογικὸν σύστημα ὀφείλεται εἰς τὸν Θωμᾶν τὸν Ἀκινᾶτον. Ὁ Θωμᾶς εἶναι ἀριστοτελικὸς εἰς βαθμόν, ὥστε ἀποκαλεῖται, ὁ μέγας Χριστιανὸς μαθητὴς τοῦ Ἀριστοτέλους⁽¹²¹⁾ ! Μετὰ τὸν Θωμᾶν, ἡ παπικὴ Σχολαστικὴ θεολογία καλεῖται καὶ Θωμιστικὴ θεολογία. Ἡ Θωμιστικὴ θεολογία εἶναι νοησιαρχικὴ καὶ ὀρθολογιστικὴ. Τείνει νὰ καταστήσῃ τὰ ζητήματα πίστεως ἀντικείμενα τῆς λογικῆς νοήσεως καὶ χρησιμοποιοεῖ πρὸς ἀνάπτυξιν καὶ κατοχύρωσιν αὐτῶν τὸν συλλογισμόν καὶ τὰς λογικὰς ἀποδείξεις⁽¹²²⁾.

Διὰ τῆς πεπλανημένης ταύτης θεολογίας, ἡ θρησκευτικὴ διδασχὴ δέν θασιζέται πλέον ἐπὶ τῆς ἀπλῆς πίστεως εἰς τὴν Ἀποκάλυψιν τοῦ Θεοῦ ἀνθρώπου, ἀλλὰ ἐπὶ τῆς ἐμπιστοσύνης εἰς τὸ λογικὸν τοῦ ἀνθρώπου. Ἐν τῷ Παπισμῷ ἡ θεολογία ἐξηθροπίσθη καὶ δι' αὐτῆς ὁμιλεῖ ὄχι ὁ Θεός, διὰ γλώσσης ἀνθρώπου, ἀλλὰ ὁ ἄνθρωπος, διὰ λόγου Θεοῦ. Οὕτω, τὸ μὲν κῦρος τῆς θείας Ἀποκαλύψεως καὶ τὸ γράμμα τῶν Γραφῶν χρησιμοποιοῦνται παρὰ τῶν Παπικῶν, ἀλλὰ τὸ νόημα τοῦ θείου λόγου παραποιεῖται, συμφῶνως πρὸς τὰ συμφέροντα τῆς παπικῆς παναιρέσεως. Ἡ Ἱερὰ Παράδοσις ἐκτιμᾶται ὡς ἰσόκυρος πρὸς τὴν Ἁγίαν Γραφήν, ἀλλ' ἐν ὀνόματι ταύτης δικαιολογεῖται καὶ καθιερώνεται, ὡς ἐκκλησιαστικὴ, πᾶσα ἀνθρωπίνη παράδοσις, ἐφ' ὅσον ἐξυπηρετεῖ τὴν παπικὴν σκοπιμότητα. Ὁ Παπισμὸς, διὰ τῆς ὀρθολογιστικῆς τοῦ θεολογίας, συνεχίζει τὴν πεπλανημένην παράδοσιν τῶν παλαιότερων αἱρέσεων, αἱ ὅποια ἔθεσαν ὡς θάσιν τῆς κακοδοξίας τῶν τὰ διδάγματα ὄχι τῆς Ἐκκλησίας, ἀλλὰ τῶν φιλοσόφων καὶ δὴ τοῦ Ἀριστοτέλους. Ἦτοι, τοῦ Σαμοσατέως, τῶν Ἀρειανῶν, τῶν Πνευματομάχων, τῶν Νεστοριανῶν. Ἡ παπικὴ θεολογία ὁμοιάζει πρὸς

546. Ἰω. ιη', 36.

547. Τιμ. στ', 21.

τὸ «θηρίον»⁵⁴⁸ τῆς Ἀποκαλύψεως τὸ «ἀναβαῖνον ἐκ τῆς γῆς»⁵⁴⁸ καὶ ἔχον «κέρατα δύο ὅμοια ἀρνίῳ»⁵⁴⁸, ἀλλὰ λαλεῖ «ὡς δράκων»⁵⁴⁸.

Ἡ ἀκατάσχετος τάσις τοῦ Παπισμοῦ πρὸς ἐξανθρώπησιν παντὸς χριστιανικοῦ καὶ θείου ἀποκαλύπτεται ἐναργέστερον εἰς τὴν κοσμικοποίησιν τῆς παπικῆς εὐσεβείας. Ὡς ἐλέχθη, κατὰ τὸν Παπισμόν, ὁ πιστὸς ὀφείλει νὰ ὑποτάσσεται εἰς τὸν πάπαν ἐν παντί. Ὑποταγὴ ὅμως εἰς τὸν πάπαν σημαίνει πειθαρχίαν θρησκευτικῆς εὐσεβείας πρὸς τὸν φορέα ὄχι μόνον θρησκευτικῆς, ἀλλὰ καὶ κοσμικῆς ἐξουσίας. Διὰ τῆς πειθαρχίας ταύτης, διαμορφώνεται ἀλλόκοτος συνείδησις εὐσεβείας, ἐν τῇ ὁποίᾳ συνδυάζεται ὁ ὁμότιμος σεβασμὸς πρὸς τὴν θρησκείαν καὶ τὸν κόσμον. Οὕτως ἡ διάκρισις τοῦ κοσμικοῦ ἀπὸ τοῦ θρησκευτικοῦ ἀποβαίνει δυσχερεστάτη, ἂν μὴ ἀδύνατος, ἡ δὲ συνύπαρξις τούτων ἠτιολογημένη. Ἐπειδὴ δὲ πᾶν τὸ κοσμικὸν εἶναι ἐλκυστικώτερον τοῦ χριστιανικοῦ, λόγῳ τῆς διαφθορᾶς τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως διὰ τῆς ἁμαρτίας, ἡ παπικὴ εὐσέβεια τείνει φυσικῶς τρόπον τινὰ πρὸς τὴν ἐκκοσμικέυσιν.

Ἐντεῦθεν ἡ τάσις τῆς παπικῆς λατρείας πρὸς ὅ,τι τὸ ἐντυπωσιακὸν καὶ ἔντονον αἰσθητικῶς, ὅπως εἶναι τὸ ὀγκῶδες τῶν ναῶν καὶ ἡ χρῆσις ἀγαλμάτων καὶ μουσικῶν ὀργάνων. Ἐντεῦθεν ἡ στροφή τῆς λατρείας τῆς αἰρέσεως τοῦ Παπισμοῦ πρὸς τὸ σωματικὸν καὶ ἡδονικόν, ὅπως εἶναι ἡ παπικὴ ζωγραφικὴ, ἡ παριστῶσα μᾶλλον φύσιν καὶ σάρκα, καὶ ἡ ὁμοία μουσικὴ, ἡ ἐπιδιώκουσα μᾶλλον νὰ τέρψη τὴν αἴσθησιν. Ἐντεῦθεν ἡ παραθεώρησις τῶν νηστειῶν καὶ τῆς ὀρθοδόξου θρησκευτικῆς ἀσκήσεως σώματος καὶ ψυχῆς, καὶ ἡ ἐπιδίωξις τοῦ παπικοῦ κλήρου μᾶλλον νὰ καταπλήξῃ τὸν κόσμον, δι' ἀνθρωπίνης γνώσεως καὶ ἐπιστήμης καὶ ἐντυπωσιακῶν καλῶν ἔργων. Ἐντεῦθεν, τέλος, ἡ κοσμικὴ σχεδὸν ἐμφάνισις τῶν ἱερέων τοῦ Παπισμοῦ καὶ ἡ εὐκολία τούτων πρὸς περαιτέρω καινοτομίας, ἐπὶ τὸ κοσμικώτερον. Καί, ναὶ μὲν, οἱ ταῦτα ἐργαζόμενοι Παπικοὶ προσπαθοῦν νὰ δικαιολογηθοῦν, ἰσχυριζόμενοι, ὅτι, διὰ τῆς ἐκκοσμικεύσεως, ἐπιδιώκουν νὰ πλησιάσουν δῆθεν τὸν κόσμον, ἵνα σώσουν τὸν κόσμον. Τὸ ἀληθὲς ὅμως εἶναι, ὅτι ἡ ἐκκοσμικέυσις τῶν Παπικῶν μαρτυρεῖ τὸν προσανατολισμὸν τούτων πρὸς τὸν κόσμον, τὴν εὐαισθησίαν των πρὸς τὰς κοσμικὰς ἐπιθυμίας καὶ τὴν ἄλωσιν αὐτῶν παρὰ τοῦ ἄρχοντος τοῦ κόσμου τούτου⁵⁴⁹.

Παπισμὸς εἶναι ὁ κόσμος μὲ ἔνδυμα χριστιανικόν. Ἡ κοσμικὴ σύστασις τοῦ Παπισμοῦ καταφαίνεται, ὅταν αἱ ἐμφανεῖς κα-

548. Ἄπ. ιγ', 11.

549. Ἰω. ιδ', 30.

κοδοξίαι του θεωρηθοῦν εἰς τὰς συνεπειὰς τῶν. Ὁ Παπισμὸς ἐπέζησεν ἐπὶ αἰῶνας, διότι πρὸ παντὸς περιστέλλει πανούργως τὰς συνεπειὰς τῶν κακοδοξιῶν του, διὰ τῆς παπικῆς ἐπεμβάσεως. Οἷα-δήποτε χαλάρωσις τῶν ἡνίων τοῦ Πάπα ἐν τῷ μέρει τούτῳ θὰ ἐπιφέρῃ τὴν διάλυσιν τοῦ Παπισμοῦ. Ὁ Παπισμὸς, ἐπειδὴ στερεῖται τῆς ὀρθοδόξου πίστεως, πάσχει ἐξ ἑλλείψεως ἐνότητος τῆς πίστεως. Τὴν ἑλλειψιν ταύτην ἐπιχειρεῖ νὰ ἀναπληρώσῃ, διὰ τῆς θρησκευτικοπολιτικῆς παπικῆς ἐξουσίας καὶ τῆς ἐκκλησιαστικοπολιτικῆς ὀργανώσεως καὶ διοικήσεως. Ὁ Παπισμὸς ἔχει ἐγγενῆ τὴν δίψαν διὰ κοσμικὴν κυριαρχίαν καὶ τὴν ἐχθρότητα πρὸς τὴν ἀλήθειαν. Ἡ κοσμικὴ κυριαρχία τὸν συντηρεῖ, ἡ δὲ ἀλήθεια τὸν ἀποσυνθέτει. Ἡ ἐνότης τοῦ Παπισμοῦ δὲν εἶναι ἡ χριστιανικὴ ἐνότης τῆς πίστεως, ἀλλὰ ἡ κοσμικὴ ἐνότης τῆς πολιτικῆς ἐπιβολῆς καὶ διοικήσεως.

Αἱ σχέσεις Παπισμοῦ καὶ ἀληθείας εἶναι φύσει πολεμικαί, ὡς καὶ πάσης αἵρέσεως. Ὁ Παπισμὸς εἶναι ἡ μεγίστη ὀργανωμένη ἀντιεκκλησιαστικὴ αἵρεσις, ἡ ὁποία πολεμεῖ τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν πρὸ παντὸς ἕξωθεν. Ἡ αἵρεσις ἢ παναίρεσις τοῦ Παπισμοῦ, ἀφοῦ κατέκτησε καὶ ἠφάνισε τὴν πάλαι ποτὲ ὑπάρξασαν Ὁρθόδοξον Δυτικὴν κατὰ τόπον Ἐκκλησίαν τοῦ Κυρίου, ἔκτοτε ἐπιχειρεῖ ἐπὶ αἰῶνας, ὅπως καταβάλλῃ καὶ τὴν ὅλην Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν. Χάριν τούτου, ἐκμεταλλεύεται, σὺν τοῖς ἄλλοις, καὶ ὄνομα καὶ θέσιν καὶ τιμητικὰ προνόμια καὶ κῦρος τῆς παλαιᾶς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Δύσεως, τὰ ὁποῖα ὅμως σήμερον εἶναι ἀνῦπαρκτα, ὡς καὶ ἐκείνη. Ὁ Παπισμὸς νοεῖ τὴν Ἐκκλησίαν ὡς αἵρεσιν, διδάσκει ὅτι αὐτὸς εἶναι δῆθεν ἡ μόνη ἀληθὴς Ἐκκλησία, καὶ ἐν ὀνόματι τῆς Ἐκκλησίας πολεμεῖ τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν.

Ἡ Ὁρθόδοξος Καθολικὴ Ἐκκλησία τοῦ Κυρίου κατεδίκησε τὴν παναίρεσιν τοῦ Παπισμοῦ, ὡς καὶ πᾶσαν αἵρεσιν. Ὁ Παπισμὸς κατεδικάσθη παρὰ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας ἐμμέσως καὶ ἀμέσως. Ἐμμέσως μὲν εἰς τὸ πρόσωπον τῶν αἵρέσεων, τῶν ὁποίων κακοδοξίας ἠσπᾶσθη ὁ Παπισμὸς, ὡς τῆς Πνευματομαχίας, ἀμέσως δὲ ἐπὶ ἀγίου Φωτίου καὶ Κηρουλαρίου. Πᾶσα Οἰκουμενικὴ ἢ ἄλλη Σύνοδος, ἡ ὁποία κατεδίκησεν ὁμοφρόνους, κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον, πρὸς τὸν Παπισμὸν αἵρέσεις, κατεδίκησε καὶ τὴν παπικὴν αἵρεσιν. Ἡ ἀποκήρυξις τοῦ Παπισμοῦ, ἡ γενομένη ἐπὶ Φωτίου, διὰ τῆς Συνόδου τοῦ 867⁽¹²³⁾, καὶ ἐπὶ Μιχαὴλ Κηρουλαρίου, διὰ τοῦ ἀναθέματος τῆς ἐνδημούσης ἐν Κωνσταντινουπόλει Συνόδου τοῦ 1054⁽¹²⁴⁾, ἡ τονισθεῖσα τὸ 1848, διὰ τῆς ἀπαντητικῆς πρὸς τὸν πάπαν Ρώμης Πῖον Θ' ἐγκυκλίου

τῶν ὀρθοδόξων Πατριαρχῶν τῆς Ἀνατολῆς⁽¹²⁵⁾, ὑφίσταται ἔσχαί, μὴ δυναμένη πλέον νὰ ἀκυρωθῇ ἢ ἀρθῇ. Ἡ αἵρεσις οὐδέποτε εἶναι δυνατὸν νὰ ἀναγνωρισθῇ ὡς ἀλήθεια, ἀποκήρυξις δὲ τῆς γενομένης ἐν Πνεύματι Ἀγίῳ παρὰ τῆς Ἐκκλησίας καταδίκης τοῦ Παπισμοῦ σημαίνει προσχώρησιν εἰς τὴν αἵρεσιν καὶ ἀπάρνησιν τῆς Ὁρθοδοξίας. Ἦτοι ἡ ἀντιεκκλησιαστικὴ καὶ ἀντίθεος αὕτη ἀποκήρυξις ἀποτελεῖ πτώσιν ψυχῆς καὶ δὴ «τὸ ἔσχατον πτώμά ἐστι ψυχῆς»⁵⁵⁰. Ἡ ἀποκήρυξις αὕτη γενομένη, δὲν γίνεται. Πᾶς ἐπιχειρῶν τὴν ἄθεσμον ταύτην ἀποκήρυξιν καθίσταται ὑπόλογος ἐνώπιον τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Κυρίου, ὡς φιλαίρετικὸς καὶ αἵρετικὸς καὶ φονεὺς πλήθους ψυχῶν.

Τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον δὲν ἐκπορεύεται «καὶ ἐκ τοῦ Υἱοῦ», ἀλλὰ μόνον «ἐκ τοῦ Πατρός»⁵⁵¹. Ἡ Ἐκκλησία δὲν χωρίζεται εἰς δύο, εἰς τὴν ἀόρατον ἐν οὐρανῷ καὶ εἰς τὴν ὄρατὴν ἐπὶ τῆς γῆς, ἀλλὰ εἶναι «Μία»⁵⁵² καὶ «Καθολικὴ»⁵⁵³, ἔχουσα ἡνωμένα ἐν Χριστῷ εἰς ἓν ἀόρατον καὶ ὄρατὸν στοιχεῖον Αὐτῆς. Ὡς «ὁ Θεάνθρωπος εἶναι ἡ ὑπερφυῆς καὶ ἀκατάληπτος ἔνωσις τοῦ Θεοῦ μετὰ τοῦ ἀνθρώπου, οὕτω καὶ ἡ Ἐκκλησία εἶναι ὁ ἱερὸς σύνδεσμος τῶν δύο τούτων στοιχείων, τοῦ θείου καὶ τοῦ ἀνθρωπείου, ὧν τὸ μὲν εἶναι ἡ ζωογονοῦσα καὶ μένουσα ἀρχή, τὸ δὲ ὄρατὸν ἡ ἐξώτερικὴ τοῦ θείου ἐκδήλωσις καὶ τὸ ἀναγκαῖον ὄργανον τῆς κοσμοσωτηρίου αὐτοῦ ἐνεργείας»⁽¹²⁶⁾. Ἡ «Μία» Ἐκκλησία, ὡς σῶμα Χριστοῦ, δὲν ἔχει δύο κεφαλὰς, τὸν Κύριον ἐν οὐρανῷ καὶ τὸν πάπαν ἐπὶ γῆς, ἀλλὰ μίαν καὶ μόνην, τὸν Θεάνθρωπον Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν⁵⁵⁴. Ἐὰν δὲ οἱ ἕκασταχοῦ ἐπίσκοποι ἀποκαλοῦνται κεφαλαὶ τῶν κατὰ τόπους Ἐκκλησιῶν, δηλαδὴ τῶν Ἐπισκοπῶν κ.λ.π. ὀνομάζονται οὕτω, καθ' ὅτι ἕκαστος τούτων εἶναι τύπος τοῦ Κυρίου⁵⁵⁵, τῆς ἀληθινῆς Κεφαλῆς τῆς Ἐκκλησίας.

Πάντες οἱ ἐπίσκοποι εἶναι μεταξὺ των ἴσοι καὶ οὐδεὶς ἐξ αὐτῶν ὑπέρκειται τῶν ἁγίων Συνόδων, μάλιστα δὲ τῶν Οἰκουμενικῶν, οἵασδήποτε τιμητικὰς διακρίσεις καὶ ἂν διαθέτῃ. Ἄλλο Ἐκκλησία καὶ ἄλλο Πολιτεία. Οὔτε εἰς τοὺς κληρικούς «ἄρχειν ἐπὶ γῆς ἔξεστιν»⁵⁵⁶, οὔτε εἰς τοὺς πολιτικούς ἄρχοντας ἐπιτρέπεται τὸ «θυμιᾶν»⁵⁵⁶ καὶ τελεῖν τὰ ἱερατικὰ καθήκοντα. Ὁ Θεὸς εἰς μὲν τοὺς κοσμικούς ἄρχοντας ἐνεχείρισε τὰ τῆς Πολιτείας, εἰς δὲν τοὺς κληρικούς «τὰ τῆς Ἐκκλησίας ἐπίστευσε»⁵⁵⁷. «Σφαγαὶ δὲ καὶ δεσμοὶ τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν ἀλλότρια»⁵⁵⁸. Οἱ Πατέρες συμπεριεφέρθη-

550. Γρηγορίου Νύσσης, PG. 44, 504.

551. Σύμβολον τῆς Πίστεως.

552. Αὐτόθι.

553. Αὐτόθι.

554. Ἐφ. ε', 23.

555. Ἰγνατίου τοῦ Θεοφόρου, ΒΕΠΕΣ, 2, 269.

556. Μ. Ἀθανασίου, ΒΕΠΕΣ, 31, 266.

557. Μ. Ἀθανασίου, αὐτόθι.

558. Μ. Ἀθανασίου, ΒΕΠΕΣ, 31, 53.

σαν ἐν προκειμένῳ ὡς ὁ Μ. Ἀθανάσιος· «δημίῳ παραδέδωκεν Ἀθανάσιος οὐδένα»⁵⁵⁹. Μόνον τῶν αἱρέσεων εἶναι ἴδιον τὸ νὰ ἄρνοῦνται τὸν Κύριον καὶ «φονεύειν»⁵⁶⁰. Οἱ κληρικοὶ οὔτε ἐπιτρέπεται νὰ ἀναλαμβάνουν πολιτικὴν ἀρχήν, οὔτε δικαιοῦνται νὰ ἀνέχωνται ἐπέμβασιν τῶν πολιτικῶν ἀρχόντων εἰς τὰ ἐκκλησιαστικά. Ἡ συνεργασία ἀρχόντων καὶ κληρικῶν δὲν νοεῖται ὡς ἐπέμβασις τῶν μὲν εἰς τὰ καθήκοντα τῶν δέ, ἀλλὰ ὡς ἀλληλοβοήθεια ἐν Χριστῷ, διατηρουμένης τῆς αὐτοτελείας ἐκάστου μέρους⁽¹²⁷⁾.

Ἡ Θεολογία δὲν βασίζεται ἐπὶ τοῦ λογικοῦ καὶ τῆς ἀνθρωπίνης γνώσεως καὶ ἐπιστήμης, ἀλλὰ ἐπὶ τῆς ὀρθοδόξου πίστεως τοῦ Κυρίου, τῆς φερομένης πρὸς ἡμᾶς διὰ τῶν ἁγίων Πατέρων. Ἡ ὀρθόδοξος Θεολογία εἶναι πατερικὴ Θεολογία. Ἄλλο Ἐκκλησία καὶ ἄλλο κόσμος. Ὁ ἀρέσκων εἰς τὸν κόσμον δὲν δύναται νὰ εἶναι δοῦλος τοῦ Κυρίου⁵⁶¹. Ὁ πιστὸς «οὐ πρέπει τῷ καιρῷ δουλεύειν, ἀλλὰ τῷ Κυρίῳ»⁵⁶². Ἡ ἀληθὴς εὐσεβεία δὲν μεταβάλλεται ἐκάστοτε, κατὰ τὰς προτιμήσεις τοῦ κόσμου, προσαρμοζομένη εἰς τὰς περιστάσεις καὶ συγχρονηζομένη, ἀλλὰ παραμένει εἰς πᾶσαν ἐποχὴν, ὡς παρεδόθη εἰς τὴν Ἐκκλησίαν παρὰ τοῦ Κυρίου. Αἱ ἐκδηλώσεις τῆς ὀρθοδόξου εὐσεβείας καὶ λατρείας δὲν ἀποσκοποῦν νὰ τέρψουν καὶ ἐντυπωσιάσουν, ἀλλὰ νὰ ὀδηγήσουν τὴν ψυχὴν εἰς τὸν Θεὸν καὶ τὴν ἐν Χριστῷ τελείωσιν, διὰ τῆς Ἐκκλησίας. Διὰ τοῦτο, ἐκδηλώσεις τῆς ὀρθοδόξου εὐσεβείας εἶναι καὶ παραμένουν, αἱ διδαχθεῖσαι ἅπαξ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ. Πάντα ταῦτα πιστεύονται, βιοῦνται καὶ ὑφίστανται ἐντὸς τῆς Ὀρθοδόξου Καθολικῆς Ἐκκλησίας, τῆς ἀληθινῆς καὶ μόνης Ἐκκλησίας τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, τὴν ὁποίαν ἀγωνίζεται νὰ ὑποτάξῃ καὶ καταλύσῃ ἡ μεγάλη παναίρεσις τοῦ δυσσεβοῦς Παπισμοῦ.

Κατόπιν τῶν ἀνωτέρω, γεννᾶται εὐλογος ἢ ἀπορία, πῶς εἶναι δυνατὸν οἱ ἄνθρωποι τοῦ δυτικοῦ κόσμου νὰ καυχῶνται διὰ τὴν πνευματικὴν των ἀνάπτυξιν, καθ' ἣν στιγμὴν μέγα μέρος τούτου κύπτει πειθηνίως τὴν κεφαλὴν εἰς τὸ ὀργανωμένον ἀντιπνευματικὸν καὶ ἀντίθεον ψεῦδος τοῦ Παπισμοῦ;

III. Ἡ Διαμαρτύρησις ἢ Προτεσταντισμὸς

Τὸν ΙΣΤ' αἰῶνα ἐξέσπασε δεινὴ ἀντίδρασις κατὰ τοῦ Παπισμοῦ. Οἱ Παπικοὶ τῶν βορείων χωρῶν τῆς κεντρικῆς καὶ δυτικῆς Εὐρώπης ἐξηγέρθησαν ἐναντίον τῆς παπικῆς κυριαρχίας καὶ οὕτω προῆλθεν ἡ Διαμαρτύρησις ἢ Προτεσταντισμὸς⁽¹²⁸⁾. Ἡ Δια-

559. Μ. Ἀθανασίου, αὐτόθι.

561. Γαλ. α', 10.

560. Μ. Ἀθανασίου, ΒΕΠΕΣ, 31, 251.

562. Μ. Ἀθανασίου, ΒΕΠΕΣ, 33, 172.

μαρτύρησις ἀνεπτύχθη σὺν τῷ χρόνῳ εἰς συνονθύλευμα ποικίλων ἀντιπαπικῶν αἵρέσεων, αἱ ὁποῖαι, ὡς ἄλλα ἔκγονα ἐχίδνης, προσπαθοῦν νὰ καταφάγουν τὴν ἰσθόλον μητέρα των, τὴν παναίρεσιν τοῦ Παπισμοῦ, χάριν τῆς θρησκευτικῆς των ἐλευθερίας. Ὁ Παπισμὸς εἶναι κλειστὴ παναίρεσις καὶ περιστέλλει τὰς συνεπείας τῶν κακοδοξιῶν της, διὰ τῆς ἀπολυταρχικῆς παπικῆς ἀρχῆς καὶ ἐξουσίας. Ἡ Διαμαρτύρησις, ἐπειδὴ πολεμεῖ τὸν παπικὸν δεσποτισμὸν χάριν τῆς θρησκευτικῆς ἀνεξαρτησίας, ἀπέβη παναίρεσις ἀνοικτὴ, ἀφίνουσα ἐλευθέραν τὴν ἀνάπτυξιν τῶν οἰωνδήποτε κακοδοξιῶν, παπικῶν καὶ ἀντιθέτων. Ὁ Προτεσταντισμὸς, προελθὼν ἐκ τοῦ Παπισμοῦ, δι' ἀντιδράσεως πρὸς αὐτόν, ἔχει καὶ παπικὰς κακοδοξίας καὶ ἀντιτιθεμένας πρὸς τὴν παπικὴν διδασκαλίαν.

Ἡ Διαμαρτύρησις διετήρησε τὴν παπικὴν διάκρισιν τῆς Ἐκκλησίας εἰς ὄρατὴν καὶ εἰς ἀόρατον. Διαφέρει ὅμως πρὸς τὸν Παπισμὸν, κατὰ τὸ ὅτι, ἐνῶ οὗτος δέχεται ἀόρατον ἐν οὐρανῷ καὶ ὄρατὴν ἐπὶ γῆς Ἐκκλησίαν, ἡ Διαμαρτύρησις ὁμιλεῖ περὶ ἀοράτου καὶ ὄρατῆς, κατὰ ἰδιάζοντα τρόπον. Τὴν μὲν ὄρατὴν τὴν ἐκλαμβάνει ὡς τὴν ἐξωτερικὴν καὶ ἄνευ πραγματικῆς σημασίας μορφήν τῆς Ἐκκλησίας, τὴν δὲ ἀόρατον τὴν νοεῖ ὡς κοινωνίαν τῶν ἁγίων, οἱ ὁποῖοι εἶναι ἐσπαρμένοι εἰς πᾶσαν τὴν γῆν καὶ ἀνήκουν εἰς διαφόρους ὁμολογίας πίστεως! ⁽¹²⁹⁾ Οὕτως ἡ Διαμαρτύρησις διαφωνεῖ πρὸς τὸν Παπισμὸν, καθ' ὅτι ὁ μὲν Παπισμὸς τονίζει τὴν ὄρατὴν Ἐκκλησίαν, ἡ δὲ Διαμαρτύρησις τὴν ἀόρατον, εἰς θάρος τῆς ὄρατῆς ⁽¹³⁰⁾. Κατὰ τὴν παναίρεσιν τοῦ Προτεσταντισμοῦ, ἡ ὄρατὴ Ἐκκλησία δὲν δύναται νὰ εἶναι πλήρης ἐκδήλωσις τῆς ἰδέας τῆς ἀοράτου, διότι, ἐκτὸς τῶν ἀληθῶν πιστῶν, περιλαμβάνει καὶ νεκρὰ μέλη τοῦ Κυρίου, τοὺς ἀσεβεῖς καὶ ὑποκριτάς! Συνεπῶς ἡ Ἐκκλησία ἀδυνατεῖ νὰ εἶναι ἐπίγειον καθίδρυμα καὶ ὠργανωμένη θρησκευτικὴ κοινωνία ἀνθρώπων, ἔχουσα ἱερατεῖον συνδεόμενον πρὸς τοὺς Ἀποστόλους κανονικῶς, δι' ἀδιακόπου διαδοχῆς, καὶ «σταθερὸν καὶ ἀμετάβλητον σύνολον δογματικῶν, ἠθικῶν καὶ τελεουργικῶν διατάξεων» ⁽¹³¹⁾. Ἐκεῖνο, ὅμως, τὸ ὁποῖον δὲν ἐξηγεῖ ἐν προκειμένῳ ὁ Προτεσταντισμὸς εἶναι τὸ ἐξῆς: πῶς ὑφίσταται ἡ ἀόρατος Ἐκκλησία, καὶ δὴ ὡς Ἐκκλησία ἁγίων, ἐνῶ τὰ μέλη της ἔχουν διάφορον πίστιν!

Ἡ κακόδοξος θεωρία περὶ ἀοράτου Ἐκκλησίας ἐκφράζει τὴν προτεσταντικὴν ἔννοιαν περὶ Ἐκκλησίας. Συμφώνως πρὸς τὴν θεωρίαν ταύτην, ἡ Μία Ἁγία Καθολικὴ καὶ Ἀποστολικὴ Ἐκκλησία εἶναι οὐσιωδῶς ἡ λεγομένη «κοινωνία τῶν ἁγίων», ὡς ὀρίζεται εἰς τὴν Αὐγουσταίαν ὁμολογίαν τῶν Προτεσταντῶν ⁽¹³²⁾. Ἡ κοινωνία

τῶν ἁγίων εἶναι, ὡς ἐλέχθη, ἐσπαρμένη καὶ ἐκκεχυμένη κατὰ πᾶσαν τὴν οἰκουμένην, εἰς πᾶσαν κατὰ τόπον Ἐκκλησίαν καὶ αἵρεσιν, ἢ ὁμολογίαν. Οἱ ἅγιοι τῆς παραδόξου ταύτης κοινωνίας εἶναι ἄγνωστοι εἰς τοὺς ἀνθρώπους, ἀλλὰ καὶ μεταξύ των, καὶ μόνον εἰς τὸν Κύριον γνωστοί, μετὰ τοῦ ὁποίου διατελοῦν ἠνωμένοι ἀοράτως. Αἱ ὄραται θρησκευτικαὶ κοινότητες τῶν Διαμαρτυρομένων ὀνομάζονται μὲν ἐκκλησίαι, ὅχι ὁμῶς ὑπὸ τὴν πλήρη ἔννοιαν τῆς ἀοράτου ἀλλὰ σχετικῶς⁽¹³³⁾. Δηλαδή ἡ Ἐκκλησία, κατὰ τοὺς Διαμαρτυρομένους, εἶναι μὲν κοινωνία ἀνθρώπων, ἀλλὰ ἀόρατος! Ἀποτελεῖται ἐξ ἁγίων, ἀλλὰ αὐτοὶ εἶναι ἄγνωστοι εἰς τοὺς ἀνθρώπους καὶ μόνον εἰς τὸν Θεὸν γνωστοί! Οἱ ἅγιοι οὗτοι ἔχουν πίστιν, ἀλλὰ διάφορον! Οὕτως, οὔτε ἡ Ἐκκλησία φαίνεται ἐν τῷ κόσμῳ, οὔτε τὰ μέλη αὐτῆς γνωρίζονται. Ἡ Διαμαρτύρησις, διὰ τῆς κακοδοξίας περὶ ἀοράτου Ἐκκλησίας, μάχεται τὴν ἀλήθειαν, προσβάλλουσα τὴν παρουσίαν τῆς Ἐκκλησίας ἐν τῷ κόσμῳ.

Ἡ πλάνη περὶ ἀοράτου Ἐκκλησίας ἀποτελεῖ βασικὴν ἀρχήν, ἐκ τῆς ὁποίας προέρχονται πλεῖστοι ἄλλαι προτεσταντικαὶ κακοδοξίαι. Τὰ ὄρατὰ ἐκκλησιαστικὰ πράγματα ἀπορρίπτονται παρὰ τῶν Διαμαρτυρομένων, ὡς μὴ δυνάμενα νὰ ἀνήκουν εἰς τὴν ἀόρατον Ἐκκλησίαν των. Ἐὰν δέ τινα τούτων χρησιμοποιοῦνται παρ' αὐτῶν κατ' ἀνάγκην, ἐκλαμβάνονται ὡς ἀπλᾶ σύμβολα, μὴ δυνάμενα νὰ ἔχουν ἀληθῆς περιεχόμενον. Τὸ ἱερατεῖον, τὰ Μυστήρια καὶ οἱ ἐκκλησιαστικοὶ τύποι ἀπορρίπτονται παρὰ τῶν Διαμαρτυρομένων, ἢ χρησιμοποιοῦνται ὅλως ἐξωτερικῶς καὶ συμβολικῶς. Ἡ Διαμαρτύρησις στερεῖται ἱερατείου, οἱ δὲ λεγόμενοι ἱερεῖς τῆς θεωροῦνται ὅχι ὄντως ὡς ἱερεῖς, ὑπὸ τὴν εἰδικὴν σημασίαν τοῦ ὄρου, ἀλλ' ὡς ἀπλοῖ λειτουργοὶ τῆς προτεσταντικῆς κοινότητος. Οἱ ἱερεῖς οὗτοι τοῦ Προτεσταντισμοῦ δὲν διαφέρουν τῶν ἄλλων πιστῶν, διότι, κατὰ τὴν ἄποψίν του, πάντες οἱ πιστοὶ εἶναι καὶ ἱερεῖς. Ὁ Προτεσταντισμὸς δέχεται τὴν κακοδοξίαν περὶ γενικῆς ἱερωσύνης καὶ ἀπέρριψε τὴν εἰδικὴν ἱερωσύνην⁽¹³⁴⁾. Ὁ Προτεσταντισμὸς δὲν ἔχει Μυστήρια, διὰ τῶν ὁποίων μεταδίδεται ἡ ἀγιάζουσα θεία Χάρις. Τὰ δὲ ὑπάρχοντα ἐν χρήσει τῶν Προτεσταντῶν, ἂν καὶ ἀποκαλοῦνται Μυστήρια, δὲν θεωροῦνται ἀληθῶς ὡς Μυστήρια, ἀλλὰ ὡς ἀπλαῖ καὶ ψιλαὶ συμβολικαὶ τελεταί, αἱ ὁποῖαι ἔχουν τὴν αὐτὴν ἢ ἥσσανα σημασίαν πρὸς τὸ κήρυγμα⁽¹³⁵⁾. Οἱ Προτεστάνται κατήργησαν τοὺς τύπους. Ἄγια λείψανα, ἀναθήματα, εἰκόνες, τιμητικὴ προσκύνησις αὐτῶν καὶ προσφορά ἐλαίου, κηρῶν, φώτων καὶ αἱ ἄλλαι πατροπαράδοτοι αἰσθηταὶ ἐκδηλώσεις τῆς ὀρθοδόξου εὐσεβείας, πάντα ταῦτα καταδικάζονται παρὰ τῶν ἐν λόγῳ ἀσεβῶν αἰρετικῶν ὡς εἰδωλολα-

τρία! Νηστεΐαι, ἄσκησις καὶ γενικῶς ἐξωτερικὰ ἔργα θεωροῦνται ἄνευ σημασίας⁽¹³⁶⁾. Ἡ προτεσταντικὴ αἵρεσις, ἐπειδὴ προσβάλλει τὴν παρουσίαν τῆς Ἐκκλησίας ἐν τῷ κόσμῳ, ἀπορρίπτει πᾶν ὅ,τι δηλοῖ τὴν ἀληθινὴν ὕπαρξιν Ταύτης ἐν αὐτῷ.

Παρατηρήθη ἀνωτέρω (ιδεὲ σ. 74 - 75), ὅτι ἡ ἄποψις τοῦ Παπισμοῦ περὶ Ἐκκλησίας δύναται νὰ χαρακτηρισθῆ ὡς ἀντιεικονομαχικὴ καὶ νεστοριανικὴ. Ἐνταῦθα, εἶναι δυνατὸν νὰ λεχθῆ, ὅτι ἡ ἀντίληψις περὶ Ἐκκλησίας τοῦ ἀντιδρῶντος πρὸς τὸν Παπισμὸν Προτεσταντισμοῦ εἶναι μονοφυσιτικοῦ χαρακτῆρος καὶ εἰκονομαχικὴ. Τοῦτο δηλοῦν ἡ θεωρία περὶ ἀοράτου Ἐκκλησίας καὶ ἡ εἰκονομαχικὴ ἀπόρριψις τῶν κατὰ παράδοσιν αἰσθητῶν ἐκδηλώσεων καὶ ὑλικῶν μέσων τῆς χριστιανικῆς εὐσεβείας. Ὁ εἰκονομαχικὸς χαρακτήρ τοῦ Προτεσταντισμοῦ ὀφείλεται ἐν πολλοῖς εἰς τὴν ἐπίδρασιν ἐπὶ τῶν δυτικῶν τῶν αἰρετικῶν Βογομίλων τῆς Ἀνατολῆς⁽¹³⁷⁾ καὶ τῶν αἰρετικῶν ἐπίσης Ἀλθιγηνῶν⁽¹³⁸⁾ ἢ Καθαρῶν⁽¹³⁹⁾ τῆς Δύσεως. Ἐκ τῶν αἰρετικῶν τούτων, οἱ μὲν Ἀλθιγηνοὶ ἢ Καθαροὶ προῆλθον ἐξ ἐπιδράσεως τῶν Βογομίλων, οἱ δὲ Βογόμιλοι ἐξ ἐπιδράσεως τῶν παλαιότερων αἰρετικῶν τῆς Ἀνατολῆς Παυλικιανῶν, οἱ ὅποιοι ἦσαν εἰκονομάχοι καὶ σύμμαχοι τῶν Εἰκονομάχων τοῦ Βυζαντίου (ιδεὲ ἀνωτέρω σ. 61). Διὰ τῶν ἀναφερθέντων αἰρετικῶν, ἡ εἰκονομαχικὴ κακοδοξία διεβιβάσθη ἐκ τῆς Ἀνατολῆς εἰς τὴν Δύσιν καὶ ἐγένετο δεκτὴ παρὰ τῆς μεγάλης παναιρέσεως τοῦ Προτεσταντισμοῦ εἰς θαθμόν, ὥστε οὗτος νὰ χαρακτηρίζεται ὡς εἰκονομαχικός.

Τὸ εἰκονομαχικὸν φρόνημα τοῦ Προτεσταντισμοῦ ὀφείλεται καὶ εἰς τὴν παράδοξον εἰκονομαχικὴν κίνησιν, ἡ ὁποία παρατηρήθη ἐν τῇ Δύσει πρὸ τοῦ δεκάτου αἰῶνος. Τὸ 791 συνετάχθησαν τὰ λεγόμενα «Καρόλεια θιβλία», τὰ ὁποῖα παρουσιάσθησαν ὡς ἔργον τοῦ Μ. Καρόλου⁽¹⁴⁰⁾. Διὰ τῶν θιβλίων τούτων ἐπεχειρήθη ἡ ἀναίρεσις τῶν ἀποφάσεων τῆς εἰκονομαχικῆς Συνόδου τοῦ 754, διὰ τῶν ὁποίων κατηγοῦντο αἱ εἰκόνες ἐν τῇ Ἀνατολῇ, ἀλλὰ καὶ τῶν ἀποφάσεων τῆς Ζ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου. Οἱ Δυτικοὶ ἐνόμιζον, ὅτι, διὰ τῶν ἀποφάσεων τῆς Ζ' Οἰκουμενικῆς, ὑπεστηρίζετο ἡ λατρεία τῶν εἰκόνων. Ἡ παρεξήγησις αὕτη ὀφείλεται, εἰς τὸ ὅτι οἱ συντάκται τῶν Καρολείων θιβλίων ἐβασίσθησαν εἰς ἐσφαλμένην μετάφρασιν τῶν πρακτικῶν τῆς Ζ' Οἰκουμενικῆς. Εἰς τὴν ἐσφαλμένην ταύτην μετάφρασιν δὲν ἐγένετο διάκρισις μεταξὺ τιμητικῆς προσκυνήσεως τῶν ἁγίων εἰκόνων καὶ λατρείας αὐτῶν, τιμητικὴ δὲ προσκύνησις καὶ λατρεία μετεφράσθησαν διὰ τῆς αὐτῆς λατινικῆς λέξεως, odoratio (= λατρεία) !⁽¹⁴¹⁾ Εἰς τὰ Καρόλεια θιβλία ἐπεδιώχθη νὰ τηρηθῆ τὸ ἀριστοτελικὸν μέτρον τοῦ μέσου

καὶ κατεπολεμήθησαν ὡς ἄκρα ἐξ ἴσου ἀμφότεραι αἱ Σύνοδοι, ἀλλὰ καὶ ἡ περὶ ἁγίων εἰκόνων ἀληθῆς διδασκαλία. Ἐν αὐτοῖς, ἐκτὸς τῆς ὀρθῆς ἀπαγορεύσεως τῆς λατρείας τῶν εἰκόνων, ὑπεστηρίζετο καὶ ἡ πλάνη, καθ' ἣν αἱ ἅγιοι εἰκόνες δύνανται νὰ χρησιμεύουν μόνον πρὸς διακόσμησιν, ἢ ὑπόμνησιν τῶν ὑπ' αὐτῶν εἰκονιζομένων, ὄχι πρὸς τιμὴν ἢ προσκύνησιν⁽¹⁴²⁾. Τοιουτοτρόπως ἤρχισεν ἐν τῇ Δύσει, κατὰ λάθος (!), δεινὴ καταφορὰ ἐναντίον τῆς Ζ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου, ἡ ὁποία ἐξέλιπεν ἐντελῶς μόλις τὸν δέκατον αἰῶνα, γνωσθείσης τῆς πλάνης⁽¹⁴³⁾.

Τὸν δέκατον ἕκτον αἰῶνα οἱ Διαμαρτυρόμενοι ἀνέσυσσαν ἐκ τῆς λήθης τὰ Καρόλεια βιβλία, χάριν τοῦ ὀξυτάτου ἀντιπαπικοῦ ἀγῶνός των. Οὕτω τὸ 1549 ἐγένετο ἐν Παρισίοις ἡ πρώτη τυπογραφικὴ ἔκδοσις τῶν βιβλίων τούτων⁽¹⁴⁴⁾ καὶ διάδοσις αὐτῶν ἀνὰ τὸν προτεσταντικὸν κόσμον. Διὰ τῆς δημοσιεύσεως τῶν Καρολείων βιβλίων, ἡ ἀντιπαπικὴ προτεσταντικὴ κίνησις ἀνενέωσε τὴν εἰκονομαχίαν ἐν τῇ Δύσει καὶ ὁ Προτεσταντισμὸς ἔγινεν εἰκονομαχικὸς⁽¹⁴⁵⁾. Ἡ χρῆσις τῶν εἰκονομαχικῶν Καρολείων βιβλίων παρὰ τῶν Διαμαρτυρομένων καὶ ἡ ἐπίδρασις ἐπ' αὐτῶν τῶν ἀναφερθεισῶν εἰκονομαχικῶν αἱρέσεων ὤθησαν τὸν προτεσταντισμὸν εἰς τὴν εἰκονομαχίαν. Ὁ Προτεσταντισμὸς, ἀντιδρῶν κατὰ τῆς ἀντικονομαχικοῦ χαρακτῆρος παναιρέσεως τοῦ Παπισμοῦ, περιέπεσεν εἰς τὸ ἄλλο ἄκρον, ἥτοι εἰς τὴν εἰκονομαχικὴν θεώρησιν τῆς Ἐκκλησίας. Ἐνταῦθα κάμνει ἐντύπωσιν ἡ εὐκολία τῶν δυτικῶν νὰ στηρίξουν τὰς γνώμας των ἐπὶ σαθρῶν θάσεων καὶ ἡ προθυμία των νὰ υἱοθετήσουν ἀκρίτως διδασκαλίαν, αἱ ὁποῖαι πρὸ πολλοῦ ἠλέγχθησαν καὶ ἀπερρίφθησαν ὡς ψευδεῖς. Ἀλλὰ καὶ ἡ ἔλλειψις ἀντιστάσεως αὐτῶν εἰς ψευδοδόξους διδασχάς, ὡς καὶ ἡ παράδοσις των εἰς ψευδῆ θρησκευτικὰ καὶ ἰδεολογικὰ ρεύματα.

Ὁ εἰκονομαχικὸς χαρακτῆρ τοῦ Προτεσταντισμοῦ διαφαίνεται εἰς τὴν ἀναφερθεῖσαν ἔχθραν αὐτοῦ πρὸς τὰς αἰσθητὰς ἐκδηλώσεις τῆς χριστιανικῆς εὐσεβείας, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν πολιτικοκρατικὴν στάσιν του. Οἱ Εἰκονομάχοι τοῦ Βυζαντίου ἐπεδίωξαν νὰ ὑπαγάγουν τὴν Ἐκκλησίαν εἰς τὴν πολιτείαν. Οἱ Προτεστάνται, ὁμοίως φερόμενοι, προσέφερον τὴν Ἐκκλησίαν εἰς τὴν πολιτείαν καὶ ὑπέταξαν τὰς αἱρετικὰς θρησκευτικὰς κοινότητάς των εἰς τὰς ἐκασταχοῦ πολιτικὰς ἀρχὰς καὶ ἐξουσίας. Ἐπὶ τοῦ συνδυασμοῦ ἢ ταυτίσεως Ἐκκλησίας καὶ πολιτείας, οἱ Προτεστάνται συμφωνοῦν ὄχι μόνον πρὸς τοὺς Εἰκονομάχους, ἀλλὰ καὶ πρὸς αὐτὴν τὴν παπικὴν Ρώμην, διαφωνοῦντες πρὸς ταύτην μόνον ὡς πρὸς τὴν ἐξουσιάζουσαν ἀρχήν. Οἱ πάπαι διδάσκουν καὶ ἐπιδιώκουν τὴν ὑποταγὴν τῆς πολιτείας εἰς τὴν Ἐκκλησίαν. Οἱ Προτεστάν-

ται, ἀντιθέτως, ἂν καὶ ὑπεστήριξαν θεωρητικῶς τὴν διάκρισιν Ἐκκλησίας καὶ πολιτείας⁽¹⁴⁶⁾, ἐν τῇ πράξει ὑποδουλώνουν τὴν Ἐκκλησίαν εἰς τὴν πολιτείαν. Ὁ Παπισμὸς εἶναι παποκαισαρισμὸς καὶ τάσσεται ὑπὲρ τῆς κληρικοκρατίας ἢ ἱεροκρατίας. Ὁ Προτεσταντισμὸς εἶναι καισαροπατικὸς καὶ τάσσεται ὑπὲρ τῆς πολιτειοκρατίας⁽¹⁴⁷⁾. Εἰς τὸν προτεσταντικὸν κόσμον «ἐν τῇ πράξει... τὰ πάντα διευθύνονται ὑπὸ τῆς πολιτείας»⁽¹⁴⁸⁾.

Ὁ Προτεσταντισμὸς, διωκόμενος παρὰ τοῦ πάπα ὡς ἀποστάτης, κατέφυγεν εἰς τὴν προστασίαν τῆς πολιτείας καὶ συνεδέθη μετ' αὐτῆς, συμφώνως πρὸς τὰς ἀπαιτήσεις τῆς ἀντιπαπικῆς διαθέσεώς του καὶ τοῦ κοσμικοῦ πνεύματος. Εἰς τὴν πολιτείαν ἀνεγνώρισε τὴν ἀνεξαρτησίαν ἀπὸ τῆς παπικῆς ἀρχῆς, ἀλλὰ καὶ τὴν θέσιν ἄρχοντος ἐπὶ τῶν λεγομένων προτεσταντικῶν «ἐκκλησιῶν». Ἡ πολιτεία παρέσχε προστασίαν εἰς τὸν φυγάδα Προτεσταντισμόν, ἀλλὰ τὸν ἐδέχθη ὑπὸ τὴν στέγην της ὡς ὑπήκοον κατὰ πάντα. Ὁ Προτεσταντισμὸς ὁμοιάζει πρὸς δραπετὴν δοῦλον, ὁ ὁποῖος, ἀρνηθεὶς τὸν πρῶτον κύριον, ἀνεγνώρισε τὸν ἕτερον, εἰς τὸν ὁποῖον προσέφυγε, παρὰ τὴν περι τοῦ ἀντιθέτου θεωρίαν του⁽¹⁴⁹⁾. Τοιουτοτρόπως, τὸ ἀντιεκκλησιαστικὸν ἰδανικὸν τῶν εἰκονομάχων αὐτοκρατόρων, ὅπως ἡ Ἐκκλησία ὑπαχθῆ εἰς τὴν πολιτείαν, ἐπραγματοποιήθη εἰς τὴν μακρὰν τοῦ Θεοῦ πορευομένην Δύσιν⁽¹⁵⁰⁾, ἐπτὰ περίπου αἰῶνας μετὰ τὴν νίκην τῆς Ὁρθοδοξίας ἐν τῇ Ἀνατολῇ, μὲ τὴν διαφορὰν, ὅτι ἡ ὑποταγεῖσα εἰς τὴν πολιτείαν δὲν ἦτο πλέον ἢ Ἐκκλησία, ἀλλὰ ἡ προτεσταντικὴ παναίρεσις. Ἐμποιεῖ ἐντύπωσιν τὸ νοσηρῶς φιλυπότακτον πνεῦμα τῶν δυτικῶν, ἔνεκα τοῦ ὁποῖου οὗτοι θεωροῦν φυσικὸν νὰ ὑποτάσσουσιν δουλικῶς τὴν μὲν γνώμην των εἰς τὴν κακοδοξίαν, τὴν δὲ θέλησίν των εἰς ἀνθρώπους, εἴτε πάπαι λέγονται οὗτοι, εἴτε ἄρχοντες κοσμικοί. Τοῦτο δέ, κατὰ παράθασιν τῆς ἐντολῆς τοῦ Κυρίου: «Τιμῆς ἠγοράσθητε· μὴ γίνεσθε δοῦλοι ἀνθρώπων»⁵⁶³.

Οἱ Προτεστάνται, ἂν καὶ σφόδρα ἀντιπαπικοί, δὲν ἀπεκήρυξαν, ἀλλὰ τοῦναντίον διετήρησαν τὴν δυσσεβῆ παπικὴν πλάνην τοῦ Filioque⁽¹⁵¹⁾. Ἡ διατήρησις τῆς κακοδοξίας ταύτης ὑπὸ τῶν Διαμαρτυρομένων σχετίζεται πρὸς τὴν ἀποστασίαν τοῦ Προτεσταντισμοῦ καὶ τοῦ Παπισμοῦ ἀπὸ τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν ἀκατάσχετον αὐτῶν πορείαν πρὸς τὸν κόσμον. Τὸ Filioque συνιστᾷ ὄχι μόνον πνευματολογικὴν αἵρεσιν, ἀλλὰ καὶ ἐκκλησιολογικὴν⁽¹⁵²⁾. Ἡ αἵρεσις περὶ ἐκπορεύσεως τοῦ Ἁγίου Πνεύματος καὶ ἐκ τοῦ Υἱοῦ συνδέεται στενῶς πρὸς τὴν παπικὴν πλάνην περὶ Ἐκκλησίας. Τὸ Filioque

563. 1 Κορ. ζ', 23.

ἀποτελεῖ τὴν θεολογικὴν θάσιν τοῦ χωρισμοῦ τῆς Ἐκκλησίας εἰς ἀόρατον καὶ ὄρατὴν, τῆς καθιερώσεως τοῦ παπικοῦ θεσμοῦ, τῆς θεοποιήσεως σχεδὸν τοῦ πάπα καὶ τῆς παραδόσεως τοῦ Χριστιανισμοῦ εἰς τὸν ἄνθρωπον τῆς Ρώμης. Ὁ Προτεσταντισμὸς ἠρνήθη μὲν τὸν πάπαν, ὄχι ὅμως καὶ τὴν ἀνθρωποκεντρικὴν θάσιν τοῦ Παπισμοῦ, προϋπόθεσιν τῆς ὁποίας ἀποτελεῖ τὸ Filioque. Ἡ προτεσταντικὴ αἵρεσις ἐπολέμησε τὸν καταλαβόντα τὴν Ἐκκλησίαν ἕνα ἄνθρωπον πάπαν, ὄχι ὅμως καὶ τὴν ἀσεβῆ κατάληψιν τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Θεοῦ ὑπὸ τοῦ ἀνθρώπου. Τοῦναντίον, τὸν ἀντίθεον τοῦτον σφετερισμὸν τῆς θείας ιδιότητος καὶ ἐξουσίας παρὰ τοῦ ἀποστάτου ἀνθρώπου τῆς Δύσεως τὸν ἠύνόησε καὶ τὸν ἐνίσχυσεν.

Ὅταν οἱ Διαμαρτυρόμενοι ἀπεκήρυξαν τὸν πάπαν καὶ ἀπέριψαν τὴν παπικὴν αὐθεντίαν καὶ «ἐκκλησίαν», δὲν ἐστράφησαν ἐν πίστει πρὸς τὸν Θεόν, πρὸς τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν καὶ τὴν ἀληθινὴν ἐκκλησιαστικὴν αὐθεντίαν, ἀλλὰ πρὸς ἑαυτούς. Οὕτως ἕκαστος πιστὸς εἶναι, συμφώνως πρὸς τὴν προτεσταντικὴν ψευδοδιδασκαλίαν, ἀρμόδιος κριτὴς ἐπὶ ζητημάτων πίστεως καὶ ἀσφαλῆς ἐρμηνευτὴς τῆς Ἁγίας Γραφῆς, μὴ ἔχων ἀνάγκην ἀνωτέρας ἐκκλησιαστικῆς αὐθεντίας, διότι φωτίζεται δῆθεν ἕσωθεν παρὰ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος⁽¹⁵³⁾. Ὁ πάπας κατηργήθη, διὰ τοὺς Διαμαρτυρομένους, ὡς κεφαλὴ τῆς Ἐκκλησίας, λαλοῦσα ἀλαθῆτως τὴν ἀλήθειαν, ὄχι ὅμως καὶ ὁ ἄνθρωπος ὡς θάσις τῆς ἀληθείας. Ἀντιθέτως, ἡ ἀλάθητος ιδιότης τοῦ πάπα ἐπεξετάθη εἰς πάντα Διαμαρτυρόμενον. Οἱ Διαμαρτυρόμενοι, ἀφοῦ κατέβαλον τὸν ἐπαίρομενον ὡς ἀλάθητον πάπαν, διεμερίσθησαν τὰ σκῦλα αὐτοῦ καί, δι' αὐτῶν ἐνδυθέντες, ἐπαρουσιάσθησαν πάντες ὡς ἀλάθητοι. Ἐν τῷ Παπισμῷ ὑφίσταται εἰς ἀλάθητος ἄνθρωπος. Ἐν τῷ Προτεσταντισμῷ ὑπάρχουν τόσοι ἀλάθητοι, ὅσοι καὶ οἱ Διαμαρτυρόμενοι. Διὰ τῆς Παπικῆς παναιρέσεως, τὴν θέσιν τοῦ Θεανθρώπου ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ κατέλαβεν ὁ εἰς ἄνθρωπος πάπας. Διὰ τῆς ἐτέρας παναιρέσεως τοῦ Προτεσταντισμοῦ, εἰς τὴν ἐπίζηλον ταύτην θέσιν ἐτέθη πᾶς ἄνθρωπος. Οἱ Διαμαρτυρόμενοι, ἐν ὀνόματι τῆς ἐλευθερίας τῆς θρησκευτικῆς συνειδήσεως, κατέλυσαν τὴν ὀργανωμένην θρησκείαν καὶ περιέπεσαν εἰς τὸν ἀτομικὸν ἀνθρωποκεντρικὸν καὶ τὴν ἐθελοθρησκείαν.

Ὁ ἀντιχριστιανικὸς ἀνθρωποκεντρισμὸς τῆς Διαμαρτυρήσεως γίνεται πλέον ἐμφανῆς εἰς τὴν ὀρθολογιστικὴν προτεσταντικὴν θεολογίαν. Ἡ προτεσταντικὴ θεολογία προῆλθεν ἐκ τῆς παπικῆς Σχολαστικῆς θεολογίας, πρὸς τὴν ὁποίαν συμφωνεῖ, ἀλλὰ καὶ διαφωνεῖ. Συμφωνεῖ ὡς πρὸς τὴν ὀρθολογιστικὴν θάσιν καὶ δια-

φωνεῖ ὡς πρὸς τὸν παπικὸν χαρακτήρα. Οἱ Διαμαρτυρόμενοι θεολόγοι δὲν κατώρθωσαν νὰ ἀπαλλαγοῦν τῆς ὀρθολογιστικῆς ἀρχῆς τῆς Σχολαστικῆς θεολογίας καὶ κατὰ θάσιν παρέμειναν σχολαστικοὶ θεολόγοι. Ἔνεκα τούτου πολεμήσαντες τὸν παπικὸν χαρακτήρα τῆς Σχολαστικῆς θεολογίας, δὲν ἐστράφησαν πρὸς τὴν ἀληθῆ Θεολογίαν τῶν ἁγίων Πατέρων τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, ἀλλὰ ἀπεμακρύνθησαν αὐτῆς πλέον τῆς παπικῆς. Ἐχοντες θάσιν τῆς θεολογίας τῶν τὸν ἀνθρώπινον λόγον ἠρνήθησαν, ὡς φυσικόν, τὴν ἀπλὴν πίστιν εἰς τὴν θείαν Ἀποκάλυψιν⁽¹⁵⁴⁾, ἥτις εἶναι ἡ μόνη θάσις τῆς ἀληθινῆς Θεολογίας. Ἀπέριψαν τὴν Ἱεράν Παράδοσιν τῆς Ἐκκλησίας καὶ τὴν αὐθεντικὴν ἐκκλησιαστικὴν ἐρμηνείαν τῆς Ἁγίας Γραφῆς. Διετήρησαν μὲν τὴν Γραφὴν ὡς γράμμα, ἀπέβαλον ὅμως αὐτὴν ὡς πνεῦμα. Ἡ Γραφή, λέγουν οἱ Διαμαρτυρόμενοι, αὐτὴ ἐρμηνεύει ἑαυτήν. Ἄρκει, λοιπόν, πρὸς ἐρμηνείαν ταύτης ἡ προσωπικὴ ἀντίληψις καὶ ἔμπνευσις ἐκάστου μελετητοῦ τῆς καὶ δὲν ὑφίσταται ἀνάγκη ἀνωτέρου ἐρμηνευτικοῦ κριτηρίου. Ἄλλ' ὅμως, «ἡ ἀποδοχὴ τῆς Γραφῆς ὡς ἑαυτὴν ἐρμηνευούσης, οὐδενὸς δ' ἀνωτέρου ἐπιδεομένης ἐρμηνευτικοῦ κριτηρίου, ἄγει ἀσφαλῶς εἰς τὸν Ὁρθολογισμόν, τὸν ἐρευνῶντα τὴν Γραφὴν ὡς καὶ τὰ κοινὰ βιβλία»⁽¹⁵⁵⁾.

Ἡ παπικὴ θεολογία εἶναι ὀρθολογιστικὴ θεολογία, ὑπὸ τὸ ἔνδυμα τῆς παπικῆς αὐθεντίας. Ἡ προτεσταντικὴ θεολογία εἶναι ὀρθολογισμὸς⁽¹⁵⁶⁾, ὑπὸ τὸ κάλυμμα τοῦ γράμματος τῆς Γραφῆς. Οἱ Διαμαρτυρόμενοι, ἐπειδὴ ὡς αἰρετικοὶ εὐρίσκονται ἐκτὸς τῆς Ἐκκλησίας, θεωροῦν τὴν Γραφὴν μόνον ἔξωθεν, κατὰ τὸ γράμμα αὐτῆς. Ἐπειδὴ δὲ ἀπορρίπτουν τὴν Ἱεράν Παράδοσιν, ἀδυνατοῦν νὰ γνωρίσουν τὸ ἀληθὲς πνεῦμα τῆς Γραφῆς, τὸ ὁποῖον εἶναι αὐτὴ αὕτη ἡ Ἱερά Παράδοσις. Οἱ Διαμαρτυρόμενοι, δεχόμενοι μόνον τὴν Γραφὴν ὡς θάσιν τῆς θεογνωσίας, ἀληθῶς δὲν τὴν δέχονται, καί, μελετῶντες αὐτὴν μακρὰν τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἄνευ τῆς ἐρμηνευτικῆς Αὐτῆς διδασκαλίας, δὲν μελετοῦν ὄντως τὰς Γραφάς, ἀλλὰ ἀσεβοῦν πρὸς ταύτας καὶ τὴν θείαν Ἀποκάλυψιν. Ὅπως ὁ Θεάνθρωπος ἀντικατεστάθη παρὰ τοῦ Προτεσταντισμοῦ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, δι' ἐκάστου πιστοῦ, οὕτω καὶ ἡ ἀποκεκαλυμμένη ἀλήθεια τῶν Γραφῶν ἀνεπληρώθη παρ' αὐτοῦ, διὰ τῆς προσωπικῆς γνώμης ἐνὸς ἐκάστου Προτεστάντου. Ἡ προσωπικὴ γνώμη τῶν Προτεσταντῶν ἐξώθησε τὴν θείαν Ἀπόκαλυσιν καὶ κατέλαθε τὴν θέσιν ταύτης, ἐνδυθεῖσα τὸν ἁγιογραφικὸν λόγον. Τοιοῦτοτρόπως, ἡ προτεσταντικὴ θεολογία ἐμφανίζεται, ὅπως καὶ ἡ παπικὴ, ὡς «θηρίον», «ἀναθαῖνον ἐκ τῆς γῆς», καὶ «ἔχον «κέρατα δύο ὅμοια ἀρνίω», ἀλλὰ λαλεῖ «ὡς δράκων»⁵⁶⁴.

564. Ἄπ. ιγ', 11.

Οί Διαμαρτυρόμενοι υπερτονίζουν τὴν πίστιν, κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τοὺς Παπικούς, οἱ ὅποιοι τονίζουν τὰ ἐξωτερικὰ ἔργα. Ἡ πίστις, λέγουν οἱ Διαμαρτυρόμενοι, ἀρκεῖ πρὸς δικαίωσιν τοῦ ἀνθρώπου παρὰ τοῦ Θεοῦ, τὰ δὲ ἔργα παρόντα οὐδαμῶς συνεισφέρουν εἰς δικαίωσιν⁽¹⁵⁷⁾. "Ὅπως τὰ ἀγαθὰ ἔργα δὲν συμβάλλουν εἰς δικαίωσιν, οὕτω καὶ τὰ ἀμαρτήματα δὲν παραθλάπτουν τὴν ἐν Χριστῷ σωτηρίαν. Ὁ αἵρεσιάρχης Λούθηρος εἰς τινα ἐπιστολὴν του γράφει, μεταξὺ ἄλλων, τὰ ἀκόλουθα: «ἀμάρτανε ἰσχυρότερον, ἀλλ' ἔσο ἰσχυρὸς ἐν τῇ πίστει... Πρέπει νὰ ἀμαρτάνωμεν, ἐφ' ὅσον ἐσμὲν ἐνταῦθα, ἀρκεῖ νὰ γνωρίζωμεν τὸν αἴροντα τὰς ἀμαρτίας τοῦ κόσμου ἀμὸν τοῦ Θεοῦ», ἐκ τοῦ ὁποίου δὲν δύναται νὰ ἀποσπᾶσθαι ἡμᾶς ἡ ἀμαρτία, «καὶ ἐὰν χιλιάκις καθ' ἐκάστην πορνεύωμεν καὶ φονεύωμεν»!⁽¹⁵⁸⁾. Ἡ πίστις δὲ τῶν Προτεσταντῶν, ἢ τὴν ἀμαρτίαν διδάσκουσα, δὲν εἶναι ἡ εὐάρεστος εἰς τὸν Θεὸν ὀρθόδοξος πίστις, ἀλλὰ ἡ κακόδοξος προσωπικὴ αὐτῶν γνώμη.

Ὁ προτεσταντικὸς κόσμος ἀπώθησε τὴν Ἐκκλησίαν ἐκ τῶν φαινομένων εἰς τὰ μὴ φαινόμενα καὶ τὴν κατέστησεν ἄορατον καὶ ἄγνωστον διὰ τὸν ἄνθρωπον. Ἐπολέμησε τὰς αἰσθητάς ἐκδηλώσεις καὶ τὰ ὑλικά μέσα τῆς χριστιανικῆς εὐσεβείας, καὶ ἠφάνισε τὴν εὐσεβῆ ζωὴν τῶν ὀπαδῶν του. Ἠγνόησε τὴν ὀρθόδοξον πίστιν καὶ παρεδέχθη τὰς ψευδοδόξους προσωπικὰς γνώμας τῶν αἰρετικῶν. Ὑπετίμησε τὰ καλὰ ἔργα καὶ ἐδίδαξε τὴν ἀμαρτίαν. Περιεφρόνησε τὴν θείαν Ἀποκάλυψιν καὶ ἐτόνισε τὴν ἐμπιστοσύνην εἰς τὴν ἀτομικὴν ἀνθρωπίνην ἀντίληψιν. Ἐπολέμησε τὴν ἀλήθειαν τοῦ Θεοῦ καὶ ἠσπᾶσθη τὸ ψεῦδος τοῦ κόσμου, μετὰ τοῦ ὁποίου συνεφιλιώθη καὶ ἐταυτίσθη. Ὁ Παπισμὸς εἶναι ὁ ἄσωτος υἱὸς, φέρων εἰσέτι ὑπολείμματα τῶν ἐνδυμάτων τοῦ οἴκου τοῦ πατρός. Ὁ Προτεσταντισμὸς εἶναι ὁ αὐτὸς ἄσωτος, ἐνδεδυμένος τὰ ράκη τοῦ χοιροβοσκοῦ, ἐν μέσῳ τῶν χοίρων καὶ ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τοῦ πολίτου, ὁ ὁποῖος τὸν προσέλαθεν⁵⁶⁵. Ἡ ἐκκοσμίκευσις τοῦ Προτεσταντισμοῦ καὶ ἡ ταύτισις αὐτοῦ πρὸς τὸν κόσμον εἶναι, ὡς φυσικόν, ἢ συνέπεια καὶ ἡ κατάληξις τοῦ ἀνθρωποκεντρισμοῦ του καὶ τῆς ἀποστασίας του ἀπὸ τοῦ Θεοῦ, ὅστις εἶναι ἡ ζωὴ⁵⁶⁶.

Ὁ Προτεσταντισμὸς, ὡς ἐλέχθη ἀνωτέρω, ἐμφορεῖται ὑπὸ τοῦ κακοδόξου παπικοῦ κατὰ θάσιν φρονήματος, ἀλλὰ διακατέχεται ὑπὸ ἀντιπαπικῆς διαθέσεως. Ἡ ἐλευθερία τῆς προσωπικῆς γνώμης ἀπέβη αἴτημα σκέψεως, διὰ τοὺς Διαμαρτυρομένους, ὅπως εἶναι διὰ τοὺς Παπικούς ἢ ὑποταγὴ εἰς τὸν πάπαν. Ἐνεκα τούτου, ὁ Προτεσταντισμὸς κατεκερματίσθη εἰς πλείστας αἵρέσεις. Ὁ Προ-

565. Λουκ. ιε', 15.

566. Ἰω. ιδ', 6.

τεσταντισμός αποτελεί κόσμον δυσαριθμήτων αίρέσεων, αί όποίαι έχουν κοινά γνωρίσματα τόν άντιπαπισμόν, τήν ύπαγωγήν των εις τās έκασταχοϋ πολιτείας, τήν όρθολογιστικήν άντίληψιν και τόν άτομικόν φιλελευθερισμόν. Ό Παπισμός, ώς έλέχθη και άνωτέρω, καταστέλλει τήν άνάπτυξιν τών κακοδοξιών του εις επί μέρους αίρέσεις, διά τής παπικής άρχής και έξουσίας. Ό Προτεσταντισμός, άντιθέτως, άφίνει τήν άνάπτυξιν τούτων έλευθέραν. Ό Παπισμός όμοιάζει έν τῷ μέρει τούτῳ πρός περιφραγμένον άγρόν, έντός του όποίου ή άνάπτυξις τών άκανθών καταστέλλεται ή ρυθμίζεται, κατά τά τά συμφέροντα του διατηροϋντος αυτόν πάπα. Ό Προτεσταντισμός δύναται νά παραβληθῆ πρός άγρόν έλευθέρας καλλιέργειας ποικίλων αίρέσεων και άντιχριστιανικών διδασκαλιών, μέχρι και τής περι άνυπαρξίας του Θεου⁽¹⁵⁹⁾. Η παναίρεσις του Προτεσταντισμοϋ άποτελεί συναγωγήν έχθρων τής άληθείας και προθήκην αίρετικῶν δοξασιών εις τόν κόσμον.

Ό Παπισμός στερεΐται μέν ένότητος πίστεως, διαθέτει όμως ένότητα προσωποκεντρικής διοικήσεως. Η Διαμαρτύρησις στερεΐται και ένότητος πίστεως και ένιαίας διοικήσεως. Η πολιτική έξουσία, υπό τήν όποίαν ύπάγονται αί προτεσταντικάί θρησκευτικάί κοινότητες δέν θεραπεύει τήν πληγήν τής διαιρέσεως του προτεσταντικού κόσμου, αλλά τήν καθιστᾶ μάλλον άνίατον. Διά τής κυριαρχίας τής πολιτικής έξουσίας, τά πολιτικά συμφέροντα συνυπολογίζονται μετά τών θρησκευτικῶν σκοπῶν, αλλά και προτιμῶνται τούτων μέ συνέπειαν, αί ένέργειαι τής θρησκείας νά κρίνονται και κατευθύνονται συμφώνως πρός τήν άστατον, ώς φυσικόν, πολιτικήν σκοπιμότητα. Οϋτως, ή πολιτική διαίρεσις τών προτεσταντικῶν κρατῶν άποβαίνει και θρησκευτική κατάτμησις τών Προτεσταντῶν, ή όποία άναγνωρίζεται και διατηρεΐται υπό τής πολιτείας κατά τὸ κοσμικόν αὐτῆς συμφέρον. Παράδειγμα τούτου άποτελεί ή λεγομένη Ἐγγλικανική «έκκλησία», ή άλλως Ἐγγλικανισμός. Η ταύτισις πολιτείας και Προτεσταντισμοϋ σταθεροποιεΐ τήν διαίρεσιν αὐτοϋ και τήν καθιστᾶ νόσον άθεράπευτον. Ό κόσμος τών Διαμαρτυρομένων διακατέχεται υπό του θλιθεροϋ συναισθήματος του κατακερματισμοϋ του και τής έλλείψεως ένότητος. Η συναίσθησις τής έλλείψεως ένότητος τών Προτεσταντῶν άποβαίνει έντονωτέρα εκεί, όπου αί προτεσταντικάί θρησκευτικάί κοινότητες άποχωρίζονται τής πολιτείας, ὅπως έν Ἀμερικῆ⁽¹⁶⁰⁾. Ἐπειδή ὁ Προτεσταντισμός έταυτίσθη μετά τής πολιτείας, ὄχι τόσοσν εκ λόγων πεποιθήσεως, αλλά πρό πάντων εκ άνάγκης, κατά τόν σφοδρόν άντιπαπικόν του άγώνα, εϋκαιρίας δοθείσης, ένιαχοϋ διαχωρίζεται τής πολιτικής έξουσίας,

χωρίς ὅμως νὰ ἀποβάλλῃ τὴν πολιτικὴν καὶ κοσμικὴν ἀντίληψιν περὶ ὀργανώσεώς του. Τότε ἡ διαίρεσις αὐτοῦ καὶ ἡ ἔλλειψις ἐνότητος γίνονται καταδηλότεραι. Ἡ πολιτεία ἔχει πολιτικὴν ἐνότητα. Ὁ Παπισμὸς διαθέτει διοικητικὴν ἐνότητα. Ὁ Προτεσταντισμὸς στερεῖται, σὺν τοῖς ἄλλοις, οἰασδῆποτε ἐνότητος, καὶ δύναται νὰ ἀναφωνήθῃ ἐν προκειμένῳ τὸ «λιμῶ ἀπόλλυμαι!»⁵⁶⁷ τοῦ ἀσώτου.

Ἡ συνειδητοποίησις τοῦ καταντήματος τούτου τοῦ Προτεσταντισμοῦ παρὰ τῶν Διαμαρτυρομένων, ἠδύνατο νὰ ὀδηγήσῃ τούτους εἰς συναίσθησιν τῆς ἀποστασίας των, εἰς μετάνοιαν καὶ ἐπιστροφήν εἰς τὸν οἶκον τοῦ ἐπουρανίου Πατρός, τὴν Ὁρθόδοξον Καθολικὴν Ἐκκλησίαν. Ἀλλὰ, τοὺς τελευταίους τούτους καιροὺς, ἕτερος καὶ δεινὸς δράκων ἀνέβη «ἐκ τῆς γῆς»⁵⁶⁸, ὁ ὁποῖος ἀνακόπτει τὴν μετάνοιαν τῶν αἰρετικῶν, ρίπτει εἰς τὴν κακοδοξίαν πλείστους Ὁρθοδόξους, καὶ πλανᾷ τὴν οἰκουμένην. Εἶναι δὲ οὗτος ἡ νέα παναίρεσις τοῦ Οἰκουμενισμοῦ. Ὁ Οἰκουμενισμὸς ὑπόσχεται νὰ θεραπεύσῃ τὴν συντετριμμένην κεφαλὴν τοῦ προτεσταντικοῦ κόσμου καὶ νὰ δώσῃ εἰς αὐτὸν τὴν ἐνότητα, τῆς ὁποίας οὗτος φύσει στερεῖται. Καλύπτεται ὀπισθεν ἐλκυστικῶν συνθημάτων, περὶ ἀγάπης, εἰρήνης καὶ ἐνότητος, καὶ ὑποκρινόμενος τὸν ἀγαθόν, ὡς ὁ πατὴρ αὐτοῦ ὁ διάβολος⁵⁶⁹, σύρει ὀπισθέν του τὸν εὐάλωτον Προτεσταντισμόν, ἀλλὰ καὶ τὸν Παπισμόν.

Οἱ ὀπαδοὶ τοῦ Προτεσταντισμοῦ καὶ τοῦ Παπισμοῦ στεροῦνται τῆς ἐσωτερικῆς ζωῆς τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, διότι ἀρνοῦνται τὴν ὀρθόδοξον πίστιν. Ἐπειδὴ, ὡς αἰρετικοί, κείνται ἐκτὸς τῆς Ὁρθοδόξου Καθολικῆς Ἐκκλησίας, οὔτε τὴν ἀγιάζουσαν θείαν Χάριν δύνανται νὰ λάθουν, οὔτε εἰς ἐπίγνωσιν τῆς ἀληθείας εἶναι δυνατὸν νὰ ἔλθουν. Οὔτοι, ἂν καὶ λέγωνται Χριστιανοί, δὲν εἶναι ὄντως Χριστιανοί, οἱ δὲ καλοῦντες αὐτοὺς Χριστιανούς, «πολὺ καὶ λίαν πλανῶνται, ὡς μήτε τὰς Γραφὰς ἀνεγνωκότες, μήτε ὅλως εἰδότες τὸν Χριστιανισμὸν καὶ τὴν ἐν αὐτῷ πίστιν»⁵⁷⁰. Μόνη προϋπόθεσις τῆς συγκαταριθμήσεως τῶν αἰρετικῶν τούτων εἰς τὸν Χριστιανισμὸν εἶναι ἡ ἄγνοια τοῦ τί ἐστὶ Χριστιανισμὸς. Εἰς τὴν ἄγνοιαν ταύτην ὀφείλεται ἡ καθιέρωσις τοῦ ὄρου Χριστιανισμὸς, πρὸς δῆλωσιν τοῦ κόσμου τῶν Ὁρθοδόξων Χριστιανῶν καὶ τῶν ἀπίστων αἰρετικῶν. Ἀλλὰ καὶ οἱ Προτεστάνται καὶ οἱ Παπικοὶ πλανῶνται καὶ αὐτοί, ὀνομάζοντες ἑαυτοὺς Χριστιανούς, ἐνῶ δὲν εἶναι, εἰ μὴ ἐχθροὶ τοῦ Χριστιανισμοῦ, δηλαδὴ τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Κυρίου.

Οἱ Προτεστάνται καὶ οἱ Παπικοὶ εἶναι ξένοι τῆς ἐν Χριστῷ

567. Λουκ. ιε', 17.

568. Ἀπ. ιγ', 11.

569. Μ. Ἀθωνασίου, ΒΕΠΕΣ, 30, 123.

570. Μ. Ἀθωνασίου, ΒΕΠΕΣ, 30, 123.

ζωῆς τῆς ἀναστάσεως (ιδεῖ ἀνωτέρω σ. 21 - 22), ἡ ὁποία εἶναι ζωὴ προαιρέσεως καὶ γνώμης τῆς ψυχῆς. Οἱ αἵρετικοὶ πλήττουν τὴν ὀρθόδοξον γνώμην καὶ τὴν ὀρθοδόξως ἀγαθὴν προαίρεσιν, αἱ ὁποῖαι συνιστοῦν τὴν νέαν ἐν Χριστῷ ζωὴν. Ἡ γνώμη τοῦ πιστοῦ τοῦ Παπισμοῦ δὲν εἶναι ἡ ἀλήθεια τῆς ὀρθοδόξου πίστεως τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ ἡ παπικὴ πλάνη, διὰ τῆς ὁποίας βλασφημεῖται τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον καὶ πλήττεται ἡ Ἐκκλησία τοῦ Κυρίου. Ἡ δὲ προαίρεσις αὐτοῦ δὲν κατευθύνεται ἀπλῶς, ὡς προαίρεσις παιδίου, πρὸς τὸν ἐν οὐρανοῖς Πατέρα Θεόν, ἀλλὰ πρὸς τὸν ἐπίγειον πατέρα τῆς ψευδωνύμου γνώσεως, τὸν ἄνθρωπον καὶ αἰρεσιάρχην πάπαν, ὁ ὁποῖος ἀπαιτεῖ συμμόρφωσιν εἰς παπικὰς ἐντολὰς ἐξωτερικῶν ἔργων. Ἡ προαίρεσις τοῦ Προτεστάντου οὐδὲ κἂν ἀναγνωρίζεται παρὰ τῆς Διαμαρτυρήσεως, διὰ τοῦτο καὶ δὲν ὑπολογίζεται. Ἡ Διαμαρτύρησις, διὰ τῆς κακοδοξίας περὶ ἀπολύτου προορισμοῦ τοῦ ἀνθρώπου⁽¹⁶¹⁾, ἀρνεῖται κατὰ θάσιν τὴν ἐλευθέραν θέλησιν αὐτοῦ, ὡς πάλαι ποτὲ οἱ Μανιχαῖοι (ιδεῖ ἀνωτέρω σ. 40). Ἴδου διατί τὰ ἔργα δὲν ὑπολογίζονται ἐν τῷ Προτεσταντισμῷ, ἀλλὰ μόνον ἡ πίστις γενικῶς νοουμένη. Ἀφίεται, λοιπόν, ἀσύδοτος ἡ προαίρεσις τοῦ Προτεστάντου νὰ φέρεται πρὸς τὰς οἰασδήποτε ἐπιθυμίας τῆς σαρκὸς καὶ τὰς ἀρεσκείας τοῦ κόσμου, ἐπὶ καταλύσει τῆς ζωῆς τοῦ πνεύματος. Ἐὰν δὲ οὗτος εἶναι ταπεινῶν ἐκζητήσεων, γίνεται ἐν τέλει ἡδονοθήρας, κατὰ τὸ πρότυπον τοῦ ἀσώτου, ἐὰν δὲ διακατέχεται ὑπὸ πνευματικῶν ἀνησυχιῶν, καταντᾷ ὀρθολογιστῆς διανοούμενος καὶ θεωρητικὸς ἄπιστος. Ἀλλὰ οὐδὲ ἡ γνώμη τοῦ Προτεστάντου ἔχει σημασίαν, διὰ τὴν Διαμαρτύρησιν, ἂν καὶ αὕτη, ἀντιφάσκουσα, τονίζει τὴν πίστιν. Διότι ἡ γνώμη τοῦ ὀπαδοῦ καὶ ταύτης τῆς παναιρέσεως δὲν εἶναι ἡ ὀρθόδοξος πίστις, οὐδὲ κἂν καθωρισμένη τις κακόδοξος πίστις, ὡς ἡ τοῦ Παπισμοῦ, ἀλλ' οἰασδήποτε πίστις. Οἱ ἅγιοι, κατὰ τὸν Προτεσταντισμόν, ἀνήκουν εἰς οἰανδήποτε ὁμολογίαν πίστεως! Τοιοῦτοτρόπως, ἀφίεται ἀσύδοτος ὄχι μόνον ἡ προαίρεσις, ἀλλὰ καὶ ἡ γνώμη τοῦ Προτεστάντου με ἀποτέλεσμα, οὗτος νὰ φέρεται πρὸς οἰονδήποτε αἵρετικὸν ψεῦδος, ἢ καὶ τὴν ἀθεΐαν. Ἡ Χριστιανικὴ ζωὴ εἰς τοὺς ἐν λόγῳ αἵρετικούς εἶναι ὄντως ἀνύπαρκτος, λόγῳ τῆς κακοδόξου αὐτῶν προαιρέσεως καὶ γνώμης, ἂν καὶ πολλάκις οὗτοι παρουσιάζουν νομιζόμενα καλὰ ἐξωτερικὰ ἔργα. Ἦτοι, ἡ ζωὴ αὐτῶν λέγεται μὲν χριστιανικὴ, δὲν εἶναι ὅμως ἀληθῶς χριστιανικὴ, ἀλλ' ὄντως ἀντιχριστιανικὴ καὶ ἀντίθεος.

Ἐπειδὴ οἱ Προτεστάνται καὶ Παπικοὶ στεροῦνται τῆς ὀρθοδόξου πίστεως, ἀδυνατοῦν νὰ ἀνήκουν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ νὰ εἶναι ἐνσωματωμένοι ἐν τῷ Χριστῷ καὶ ἠνωμένοι ἐν τῷ Κυριακῷ

σώματι μετὰ τοῦ Θεοῦ καὶ τῶν πιστῶν εἰς Αὐτὸν ἀνθρώπων. Οἱ αἵρετικοὶ οὗτοι οὔτε ἔχουν, ἀλλ' οὔτε δύνανται νὰ νοήσουν τὴν ἐν Χριστῷ ἐνότητα «ἐν τῷ φρονήματι καὶ τῇ τοῦ πνεύματος συμφωνία»⁵⁷¹ (ἰδὲ ἀνωτέρω σ. 27). Ἡ ἐνότης τῆς ἐνσωματώσεως τῶν ἀνθρώπων ἐν τῷ Χριστῷ, διὰ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, εἶναι διὰ τοὺς αἵρετικούς ἀπαράδεκτος, διότι ἀπαιτεῖ τὴν ὀρθόδοξον πίστιν, ἣ ὁποία καταλύει τὴν αἵρεσιν. Ὁ προτεσταντικὸς κόσμος ζητεῖ ἐνότητα, ὅχι ὅμως «τὴν ἐνότητα τῆς πίστεως»⁵⁷², ἀλλὰ τὴν κοσμικὴν ἐνότητα τῆς ἐνιαίας διοικητικῆς ἢ συντονιστικῆς ἀρχῆς. Πρότυπὸν τοῦ ἐν προκειμένῳ ἔχει τὴν παναίρεσιν τοῦ Παπισμοῦ καὶ τὰς πολιτικὰς ἐνώσεις. Εἰς τὰς ἐπιπολαίας ταύτας ἐκζητήσεις τῶν Προτεσταντῶν καὶ τὰς πτωχὰς καὶ κοσμικὰς περὶ ἐνότητος ἀπαιτήσεις αὐτῶν σπεύδει νὰ ἀνταποκριθῇ πανούργως ὁ Οἰκουμενισμός.

Ὁ Προτεσταντισμὸς εἶναι γέννημα τῶν προγενεστέρων αὐτοῦ αἱρέσεων καὶ δὴ τοῦ Παπισμοῦ, τῆς Εἰκονομαχίας, τοῦ Παυλικιανισμοῦ καὶ τῶν διαδόχων αὐτοῦ Βογομίλων, Καθαρῶν κ.ἄ., ὡς καὶ τοῦ παλαιοτάτου Μανιχαϊσμοῦ. Κατετάγη δὲ ἐν τῷ παρόντι βιβλίῳ εἰς τὰς ἀντιεκκλησιαστικὰς αἱρέσεις, καθ' ὅτι εἶναι ἐξόχως πολέμιος τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ Εἰκονομαχία ἐπολέμησε τὴν Ἐκκλησίαν, προσβαλοῦσα, ὡς ἐλέχθη ἀνωτέρω (ἰδὲ σ. 63), Αὐτὴν εἰς τὴν ὄρατὴν πλευρὰν καὶ τὰς αἰσθητὰς ἐκδηλώσεις τῆς ὀρθοδόξου εὐσεβείας. Ὁ Παπισμὸς ἐπολέμησε τὴν Ἐκκλησίαν, διαιρέσας αὐτὴν εἰς ὄρατὴν καὶ ἀόρατον, καταλαθῶν τὴν Δυτικὴν κατὰ τὸπον Ἐκκλησίαν καὶ ἀλλοιώσας τὴν εὐσέβειαν καὶ τὴν ἐκκλησιαστικὴν διοίκησιν, κατὰ τὴν κοσμικὴν ἀντίληψιν. Ὁ δὲ Προτεσταντισμὸς ἐπῆλθεν ἀναφανδὸν ἐναντίον τῶν ὄρατῶν στοιχείων τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἐκήρυξεν Αὐτὴν ἀόρατον καὶ ἄγνωστον, δηλαδή, ἀληθῶς ἀνύπαρκτον ἐν τῷ κόσμῳ. Κατὰ τοὺς Προτεστάντας, ὄρατὰ ἐπὶ γῆς δὲν ὑφίστανται, εἰ μὴ ὁ κόσμος καὶ ἄμυδρὰ καὶ ἀνούσια σύμβολα τῆς ἀοράτου Ἐκκλησίας. Ὁ Οἰκουμενισμὸς, τέλος, ἔρχεται νὰ ἀναπληρώσῃ δῆθεν τὸ κενόν, νὰ ἐπανιδρύσῃ τὴν «ἐκκλησίαν», καὶ ἐνώσῃ ἐν αὐτῇ πάσας τὰς αἱρέσεις ἢ καὶ θρησκείας εἰς μίαν παγκόσμιον ὀργάνωσιν, ὄρατὴν καὶ κοσμικὴν καὶ συνεκτικὴν τῶν πάντων. Νὰ συναγάγῃ ἅπαντα εἰς ἓν. Ἡ «ἐκκλησία» τοῦ Οἰκουμενισμοῦ θὰ εἶναι ἡ περιεκτικὴ πᾶσῶν τῶν αἱρέσεων καὶ παναιρέσεων ἢ καὶ θρησκείων παναίρεσις ἢ πανθρησκεία, ὅπερ ἐδίδασκε πάλαι ποτὲ ὁ Μανιχαϊσμὸς (ἰδὲ ἀνωτέρω σ. 41). Ἀλλὰ περὶ τοῦ Οἰκουμενισμοῦ θὰ γίνῃ ἐκτενὴς λόγος εἰς τὸ ἀκολουθοῦν κεφάλαιον.

571. Μ. Ἀθανασίου, 30, 269.

572. Θ. Λειτουργία.

Π Α Ρ Α Ρ Τ Η Μ Α

Πρὶν εἰσέλθωμεν εἰς τὸ περὶ Οἰκουμενισμοῦ θέμα, πρὸς συμπλήρωσιν τῶν προεκτεθεισῶν στοιχειωδῶν γνώσεων καὶ χάριν εὐχερεστέρας κατανοήσεως τοῦ αἰρετικοῦ χαρακτήρος τοῦ Οἰκουμενισμοῦ, εἶναι ἀναγκαῖον νὰ θιγῇ δι' ὀλίγων τὸ ζήτημα τοῦ Μασσωνισμοῦ. Ὁ Μασσωνισμὸς δὲν εἶναι αἵρεσις προελθοῦσα ἐκ τοῦ Χριστιανισμοῦ. Γίνεται ὅμως ἐνταῦθα λόγος, ἕνεκα τῆς σχέσεως αὐτοῦ πρὸς τὸν Οἰκουμενισμὸν.

Τί εἶναι ὁ Μασσωνισμὸς; Ὁ Μασσωνισμὸς ἢ Τεκτονισμὸς εἶναι «μυστηριακὴ θρησκεία»⁽¹⁶²⁾, ὑπὸ τὰ κάλυμμα τῆς φιλανθρωπικῆς, ἠθικῆς καὶ φιλοσοφικῆς Ἑταιρίας⁽¹⁶³⁾. Ἡ μασσωνικὴ θρησκεία κατάγεται ἐκ τῶν ἀρχαίων εἰδωλολατρικῶν μυστηρίων⁽¹⁶⁴⁾ καὶ ὡς ἐκ τούτου εἶναι εἰδωλολατρικὴ θρησκεία. Ὁ Μασσωνισμὸς ἀποτελεῖ «θρησκείαν μὴ γνωστήν», διὰ τὴν Ἑλληνικὴν Πολιτείαν καὶ δὲν προστατεύεται ὑπὸ τοῦ Συντάγματος⁽¹⁶⁵⁾. Ὑφίσταται ὅμως ὡς «Σωματεῖον» μυστικόν, ἐνεργοῦν καὶ διδάσκον ἐν κρυπτῷ καὶ παραθύστῳ⁽¹⁶⁶⁾. Ἐπειδὴ ὁ Μασσωνισμὸς εἶναι ἄλλη θρησκεία, δηλαδὴ ψευδῆς, εἶναι ξένη τῆς ἀληθινῆς Χριστιανικῆς θρησκείας καὶ ἐχθρικὴ πρὸς αὐτήν⁽¹⁶⁷⁾. Ὁ πόλεμος τοῦ Μασσωνισμοῦ κατὰ τοῦ Χριστιανισμοῦ διεξάγεται διὰ τῆς γνωστῆς συγκρητιστικῆς μεθόδου⁽¹⁶⁸⁾. Δηλαδὴ, διὰ τῆς συγχωνεύσεως ἐν αὐτῷ πασῶν τῶν θρησκειῶν, κατὰ τὸ παράδειγμα τοῦ Μανιχαϊσμοῦ (ἴδὲ ἀνωτέρω σ. 41). Ἦτοι, διὰ τῆς συνυπάρξεως καὶ ἀλληλεπιδράσεως τῶν διαφόρων θρησκειῶν καὶ πίστεων καὶ διαμορφώσεως ἐτέρας πίστεως, κρυπτομένης καὶ ἀναδυομένης ἐντέχνως ἐκ τῶν ἐσωτέρων ἀδύτων τῆς λῆαν μυστικῆς διεθνοῦς μασσωνικῆς ὀργανώσεως⁽¹⁶⁹⁾.

Πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ σκοτεινοῦ τούτου μασσωνικοῦ σκοποῦ, ὁ Τεκτονισμὸς δέχεται ὡς μέλη του τοὺς ὀπαδοὺς πασῶν τῶν θρησκειῶν καὶ ἐπιβάλλει εἰς αὐτὰ σιγὴν ἐπὶ θρησκευτικῶν θεμάτων. Ἐν τῷ Μασσωνισμῷ ἀπαγορεύονται αἱ θρησκευτικαὶ συζητήσεις, ἀλλὰ ἐπιτρέπεται ἡ ἀναζήτησις τῆς ἀληθείας, ἄνευ ὀρίου⁽¹⁷⁰⁾. Ἡ τακτικὴ αὕτη εἶναι πανοῦργος. Διὰ ταύτης ὁ Μασσωνισμὸς ἀφ' ἑνὸς μὲν ἐμφανίζεται ὡς ὀργάνωσις ἀνεξίθρησκος καὶ κειμένη ὑπεράνω δῆθεν τῶν θρησκειῶν, καὶ συνεπῶς ἀνοικτὴ διὰ τὸν ὀπαδὸν οἰασδῆποτε θρησκείας, ἀφ' ἑτέρου δὲ δημιουργεῖ τὸ ἀπαραίτητον κλίμα, πρὸς εὐόδωσιν τῶν θρησκευτικῶν του σκοπῶν. Ἐφ' ὅσον οἱ Μασσῶνοι εἶναι ἐλεύθεροι νὰ ἐρευνήσουν πρὸς εὐρεσιν τῆς ἀληθείας, ὅχι ὅμως καὶ νὰ συζητήσουν ἐπὶ θρησκευτικῶν θεμάτων, δέον νὰ ἀναζητήσουν τὴν ἀλήθειαν, ὅχι θάσει τῆς θρησκευ-

τικῆς πίστεως των, οὔτε θάσει τῆς θρησκευτικῆς πίστεως τῶν ἄλλων, ἀλλὰ τοῦ λογικοῦ. Ὁ Χριστιανὸς π.χ. πρέπει νὰ ἀθετήσῃ τὴν πίστιν του καὶ νὰ σκεφθῆ περὶ τῆς ἀληθείας, ὄχι θάσει ταύτης, ἀλλὰ τοῦ ἀνθρωπίνου λόγου! Ὡντως, ὁ Μασσωνισμὸς «ἐμφανίζεται ὡς γνῶσις καὶ ὡς λατρεία τοῦ ἀνθρωπίνου λόγου»⁽¹⁷¹⁾. Κατὰ τὸν Μασσωνισμόν, τὸ λογικὸν εἶναι ὁ ὑπέρτατος νόμος καὶ οἱ Μασσῶνοι χρειάζεται νὰ ἀπαλλαγοῦν παντὸς δόγματος⁽¹⁷²⁾, χάριν τῆς θάσει τοῦ λογικοῦ ἐρεῦνης.

Διὰ τῆς ἀντιδογματικῆς του τακτικῆς καὶ τῆς ὀρθολογιστικῆς του θάσεως, ὁ Μασσωνισμὸς ἀποσπᾷ τὸν ὄπαδόν του τῆς θρησκευτικῆς αὐτοῦ πίστεως, συνεπῶς καὶ τῆς θρησκείας του. Ὁ Τεκτονισμὸς, ἐπικαλούμενος ὑποκριτικῶς τὴν ἀνεξιθρησκείαν, καθιστᾷ ἄθρησκον καὶ ὀρθολογιστὴν τὸν ἀφελῆ ὄπαδόν του, μὲ σκοπὸν νὰ τὸν ἀγρεύσῃ ἀκολούθως εἰς τὴν μασσωνικὴν θρησκείαν. Ἐπειδὴ ὁ Μασσωνισμὸς εἶναι θρησκεία ψευδῆς καὶ ἄρα ἀδύναμος, προσηλυτίζει ὄπαδούς, οἱ ὅποιοι εἶναι ἄοπλοι θρησκευτικῶς καὶ ἀδύναμοι νὰ προβάλλουν ἀντίστασιν πίστεως. Διὰ τοῦτο, ἡ θρησκεία τοῦ Μασσωνισμοῦ ἀφ' ἑνὸς μὲν κρύπτει ἑαυτὴν εἰς τὸ κενὸν περιεχομένου θάθος τῆς μυστικῆς τεκτονικῆς στοᾶς, ἀφ' ἑτέρου δέ, διὰ τοῦ ὀρθολογισμοῦ, ἀφοπλίζει ὡς πρὸς τὴν θρησκευτικὴν πίστιν τὰ μέλη του, ὁπότε ταῦτα γίνονται πλέον εὐκόλος λεία. Διὰ τῆς ὑπονομεύσεως πάσης ἄλλης θρησκευτικῆς πίστεως, ὁ Τεκτονισμὸς ἐνσταλάζει εἰς τὰς ψυχὰς τὴν εἰδωλολατρικὴν αὐτοῦ πίστιν⁽¹⁷³⁾.

Εἶναι δὲ ἡ πίστις τῆς Μασσωνικῆς θρησκείας, ἡ πίστις τῶν ἀρχαίων εἰδωλολατρικῶν μυστηριακῶν θρησκειῶν, ἥτοι ἡ τῆς φυσιολατρείας⁽¹⁷⁴⁾. Ὁ Μασσωνισμὸς, ὡς πρὸς τὸ δόγμα, εἶναι θρησκεία φυσιολατρική, ὅπως πᾶσαι αἱ εἰδωλολατρικαὶ θρησκείαι. Ὡς πρὸς δὲ τὴν ἠθικὴν, ἀκολουθεῖ τὴν φυσικὴν ἢ φυσιοκρατικὴν ἠθικὴν. Ὁ Μασσωνισμὸς, κατ' αὐτὴν τὴν ὁμολογίαν τῶν Μασσῶνων, «ὡς κανόνα ἔχει τὸν φυσικὸν νόμον, τὸν παγκόσμιον καὶ ἀμετάβλητον, ὅστις διευθύνει πάντα τὰ λογικὰ καὶ ἐλεύθερα ὄντα καὶ εἶναι ὁ νόμος τῶν φυσικῶν, διανοητικῶν καὶ ἠθικῶν κόσμων»⁽¹⁷⁵⁾. Βάσει τῆς φυσιοκρατικῆς καὶ ὑλιστικῆς ταύτης ἠθικῆς, «οἱ Μασσῶνοι δὲν θέλουσι νὰ εἶναι ἀσκηταί», ἐπιδιώκουν τὴν χαρὰν καὶ τὴν ἀπόλαυσιν τῶν γηϊνῶν καὶ νοοῦν τὴν ἀγάπην ὡς καλλιέργειαν τοῦ ὠραίου⁽¹⁷⁶⁾. Μεταξύ των δὲ ὀνομάζονται ἀδελφοί, ἀνεξαρτήτως θρησκευτικῆς πίστεως καὶ τοποθετήσεως⁽¹⁷⁷⁾, ἐφ' ὅσον θεθαίως ὑφίσταται αὕτη, μάλιστα μεταξύ Μασσῶνων τῶν μικροτέρων βαθμῶν. Οἱ ὄπαδοι τοῦ Μασσωνισμοῦ ἀποβάλλουν τὴν προτέραν θρησκευτικὴν των πίστιν καὶ ἀποδέχονται τὴν μασσωνικὴν βαθμιαίως, ἥτοι καθὼς ἀνέρχονται τοὺς βαθμοὺς τῆς μασσωνικῆς των μυσσεως.

Ὁ Μασσωνισμὸς ἀποτελεῖ εἰς τὰς ἡμέρας μας ὠργανωμένην ἀναθίωσιν καὶ συστηματικὴν καὶ μεθοδικὴν καλλιέργειαν τοῦ ἀρχαίου, τοῦ προχριστιανικοῦ εἰδωλολατρικοῦ πνεύματος. Ἡ εἰδωλολατρία, ὡς γνωστόν, συνετρίβη παρὰ τῆς Ἐκκλησίας, ἀποδειχθέντος τοῦ ψεύδους καὶ τῆς πλάνης της. Παρ' ὅλην ὅμως τὴν κατὰ κράτος ἡττάν της, δὲν ἠσύχασεν, ἀλλὰ ἐπεδίωξε πάντοτε τὴν ἐπανεπικράτησίν της ἐν τῷ κόσμῳ. Ἡ προσπάθειά της αὕτη ἀπέτυχεν ἐν Ἀνατολῇ, ὡς καταφαίνεται εἰς τὴν ἀποτυχίαν τοῦ Ἰουλιανοῦ τοῦ Παραβάτου νὰ τὴν ἐπαναφέρῃ ὡς ἐπίσημον θρησκείαν τοῦ κράτους. Εἰς τὴν ὑποθαθμισμένην πνευματικῶς, ὅμως, Δύσει ἤρχισε νὰ ὑπεισέρχεται λανθάνοντως, ἀπὸ τῶν ΙΓ' καὶ ΙΔ' κυρίως αἰώνων, διὰ τῆς μελέτης τῶν Ἑλλήνων συγγραφέων. Οἱ δυτικοί, κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τοὺς ἀνατολικούς, ἠστόχησαν περὶ τὴν μελέτην τῶν προχριστιανικῶν ἑλληνικῶν συγγραφῶν μὲ συνέπειαν, ἢ Δύσις νὰ πλησθῇ εἰδωλολατρικῶν ἀντιλήψεων. Οὕτως ἡ εἰδωλολατρία, ἐνισχύσασα τὴν θέσιν της ἐν τῇ Δύσει, ἐπιχειρεῖ σήμερον νὰ ἐπιβληθῇ εἰς τὸν κόσμον, διὰ τοῦ Μασσωνισμοῦ. Ὁ Τεκτονισμὸς ἰδρύθη ὡς θεωρητικὸς Μασσωνισμὸς, δηλαδὴ ὡς θρησκεία, ἐν Λονδίῳ τῆς Ἀγγλίας τῷ 1717⁽¹⁷⁸⁾. Ἐκ τῆς Ἀγγλίας δὲ μετεδόθη εἰς Γαλλίαν καὶ ἀλλαχοῦ. Εἶναι δὲ φυσικόν, ἢ παγκόσμιος μασσωνικὴ ὀργάνωσις καὶ κίνησις νὰ προκαλῆ ἄμεσον τὸ διαφέρον ἐτέρων παρεμφερῶν κινήσεων, ὡς τοῦ Σιωνισμοῦ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

Ο ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΣΜΟΣ

ΤΜΗΜΑ ΠΡΩΤΟΝ

Η ΑΝΑΔΥΣΙΣ ΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΣΜΟΥ ΕΚ ΤΟΥ ΑΙΡΕΤΙΚΟΥ ΚΟΣΜΟΥ

1. ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΣΜΟΥ

Ἡ αίρετικὴ Δύσις εἶναι διηρημένη εἰς δύο μεγάλας παναιρέσεις, εἰς τὸν Προτεσταντισμὸν καὶ τὸν Παπισμὸν. Εἰς δύο, λοιπόν, μέρη δύναται νὰ διαιρεθῇ καὶ ἡ ἱστορία τοῦ Οἰκουμενισμοῦ ἐν τῷ δυτικῷ αίρετικῷ κόσμῳ. Εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ Οἰκουμενισμοῦ ἐντὸς τοῦ Προτεσταντισμοῦ καὶ τὴν ἱστορίαν αὐτοῦ ἐντὸς τοῦ Παπισμοῦ.

α) Ὁ Οἰκουμενισμὸς ἐν τῷ Προτεσταντικῷ κόσμῳ

Ὁ Οἰκουμενισμὸς, ὡς ὠργανωμένη κακόδοξος ἐνωτικὴ κίνησις, ἐνεφανίσθη τὸ πρῶτον ἡμισυ τοῦ τρέχοντος αἰῶνος μεταξὺ τῶν Προτεσταντῶν. Ὡς «μυστήριον... τῆς ἀνομίας»⁵⁷³ ὅμως, ἐκυοφορήθη ἐπὶ αἰῶνας πρότερον ἐντὸς τοῦ κόσμου τῆς ἀποστασίας καὶ δὴ τῆς Διαμαρτυρήσεως. Οἱ Οἰκουμενισταὶ ἀνάγουν τὴν ἀρχὴν τῆς οἰκουμενιστικῆς αἰρέσεώς των εἰς αὐτὸν τὸν αίρεσιάρχη τῆς Διαμαρτυρήσεως Λούθηρον⁽¹⁷⁹⁾. Τοῦτο λέγοντες, νοοῦν, προφανῶς, τὰς προτεσταντικὰς ἀρχὰς καὶ τὸν προτεσταντικὸν χαρακτῆρα τοῦ Οἰκουμενισμοῦ, ὡς καὶ τὴν προτεσταντικὴν αὐτοῦ προέλευσιν. Μεταξὺ τοῦ 16ου αἰῶνος τοῦ Λουθήρου καὶ τοῦ τρέχοντος 20οῦ αἰῶνος μεσολαβεῖ χρονικὸν διάστημα τεσσάρων περίπου ἑκατονταετηρίδων. Κατὰ τὸν χρόνον τοῦτον, ἐντὸς τοῦ προτεσταν-

573. 2 Θεσ. 6', 7.

τικού κόσμου ἐμφανίζονται διάφοροι ιδέαι, προσπάθειαι καὶ κινήσεις οἰκουμενιστικῆς συνεργασίας καὶ ἐνότητος τῶν αἰρετικῶν, διὰ τῶν ὁποίων προετοιμάζεται τὸ ἔδαφος πρὸς ἐμφάνισιν τῆς παναιρέσεως τοῦ Οἰκουμενισμοῦ.

I. Κακόδοξοι ιδέαι περὶ ἀδογματίστου καὶ διοικητικῆς ἐνότητος

Ὡς ἐλέχθη ἀνωτέρω (ιδεὲ σ. 91), ὁ Προτεσταντισμὸς στερεῖται καὶ ἐνότητος πίστεως καὶ διοικητικῆς ἐνότητος. Τονίζων δὲ τὴν πίστιν, τὴν σύμφωνον πρὸς τὴν προσωπικὴν ἐκάστου ἀντίληψιν, καὶ ἐκτρέφων τὸν νοσηρὸν φιλελευθερισμόν, κατακερματίζεται εἰς παμπληθεῖς ἐπὶ μέρους αἵρέσεις καὶ φέρεται πρὸς διάλυσιν. Τοῦτο προεκάλεσεν ἀνησυχίας εἰς πλείστους Διαμαρτυρομένους καὶ ὤθησεν αὐτοὺς εἰς ἐξεύρεσιν τρόπου θεραπείας τοῦ κακοῦ καὶ ἐνώσεως τῶν αἰρετικῶν.

Τέλη τοῦ 17ου αἰῶνος, ἐνεφανίσθη εἰς τὴν προτεσταντικὴν Δύσιν ἡ αἰρετικὴ κίνησις τοῦ καλουμένου εὐσεβισμοῦ, κατ' ἐπίδρασιν τῶν Ἑγγλων Πουριτανῶν καὶ Συνδικαλιστῶν. Μεταξὺ τῶν χαρακτηριστικῶν γνωρισμάτων τοῦ εὐσεβισμοῦ, ἦσαν τὸ ὀλιγώτερον δογματικὸν διαφέρον καὶ ἡ ἔντονος πρακτικὴ εὐσέβεια. Ἡ αἵρεσις τοῦ εὐσεβισμοῦ ἔστρεφε τὴν προσοχὴν εἰς τὸν πρακτικὸν Χριστιανισμόν καὶ εἰς τὴν εὐσέβειαν τῶν ἀγαθῶν ἔργων⁽¹⁸⁰⁾, ἐπὶ καταφρονήσει τῆς σημασίας τῶν δογμάτων. Ἀρχὰς τοῦ 18ου αἰῶνος κάποιος Προτεστάντης, Τσίντσενδορφ ὀνομαζόμενος, ἐπιθυμῶν τὴν ὁμόνοιαν καὶ ἔνωσιν, κατέστρωσε σχετικὸν σχέδιον δράσεως αὐτοῦ. Ὡς σκοπὸν τῆς δράσεώς του ἔθεσε, νὰ ἐνώσῃ «ὅλους τοὺς ἀληθῶς εὐσεβεῖς χριστιανοὺς τοῦ κόσμου, ἄνευ λύσεως τῶν μετὰ τῶν Ἐκκλησιῶν αὐτῶν δεσμῶν, ... εἰς διεθνῆ καὶ ὑπεράνω τῶν δογματικῶν διαφορῶν ἐνότητα, τονίζων τὰς κοινὰς εἰς ὅλους χριστιανικὰς ιδέας»⁽¹⁸¹⁾. Χάριν τούτου, ἀπετάθη καὶ πρὸς τὸν τότε Πατριάρχην Κωνσταντινουπόλεως Νεόφυτον ΣΤ' (1737), ζητῶν νὰ ἐπικοινωνήσῃ μετὰ τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν. Εἰς τὸν Πατριάρχην «παρέστησε τὴν αἵρεσιν αὐτοῦ συμφωνοῦσαν μετὰ τῶν ὀρθοδόξων, εἰς ὅσαπερ ἀφορῶσι πρὸς τὰ δογματικὰ καὶ καίρια καὶ κεφαλαιώδη»⁽¹⁸²⁾.

Ἐξ ἐπιδράσεως τοῦ «ρωμαντισμοῦ» τῆς Δύσεως, ὁ ὁποῖος ἐνεφανίσθη ἐν αὐτῇ τὸ πρῶτον ἡμῖς τοῦ 19ου αἰῶνος, παρήχθη ἐν τῷ πανεπιστημίῳ τῆς Ὁξφόρδης, πλησίον τοῦ Λονδίνου, ἡ ὀνομασθεῖσα «Ὁξφόρδειος κίνησις» ἢ «Τρακτάριοι». Ἡ κίνησις αὕτη ἐζήτει, σὺν τοῖς ἄλλοις, τὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς Ἐκκλησίας ἀπὸ τῆς πολιτείας⁽¹⁸³⁾, καὶ ὑπεστήριζε τὴν γνώμην, ὅτι ἡ Ἀγγλικανικὴ

«ἐκκλησία» ἀποτελεῖ κλάδον τῆς ἀρχαίας Καθολικῆς Ἐκκλησίας⁽¹⁸⁴⁾. Ὀλίγον ἀργότερον, ἰδρύθη ἐν Λονδίῳ τὸ 1865 ὁ «Στρατὸς τῆς σωτηρίας», ὡς νεώτερον γέννημα τοῦ εὐσεβισμοῦ. Καὶ ἡ αἵρετικὴ αὕτη κίνησις ἔφερε τὰ χαρακτηριστικὰ γνωρίσματα τοῦ εὐσεβισμοῦ, «ἦτοι σχετικὴν ἀδιαφορίαν πρὸς τὰ δόγματα, ὄχι ἐξ ἐλευθεροφροσύνης, ἀλλ' ἐκ τῆς συγκεντρώσεως τῆς προσοχῆς εἰς τὴν εὐσέθειαν τῶν ἀγαθῶν ἔργων»⁽¹⁸⁵⁾. Ἀλλὰ καὶ ἡ ἐλευθεροφροσύνη, ὡς καρπὸς τῆς Διαφωτίσεως, ἡ ὁποία ἐξήχθη ἐκ τῶν περὶ ἐλευθεριῶν ἰδεῶν τῆς Ἀγγλίας⁽¹⁸⁶⁾, συνέβαλεν εἰς στροφὴν τῶν Προτεσταντῶν πρὸς ἕνωσιν. «Ὁ Εὐσεβισμὸς καὶ ἡ Διαφώτισις κατέστησαν τὴν πρὸς ἕνωσιν τάσιν τῶν λουθηρανῶν καὶ τῶν καλθινιστῶν ζωηράν, ἀρχὰς τῆς 19ης ἑκατονταετηρίδος»⁽¹⁸⁷⁾.

Μετὰ τῆς κακοδόξου ἰδέας περὶ ἀδογματίστου ἐνώσεως, κατὰ τὸν 19ον αἰῶνα ἤρχισε νὰ ἐπικρατῇ ἐν Γερμανίᾳ καὶ ἡ ἰδέα τῆς διοικητικῆς ἐνώσεως τῶν λεγομένων «ἐκκλησιῶν» τῶν Προτεσταντῶν. «Ἀπὸ τῆς ἰδρύσεως τῆς νέας γερμανικῆς αὐτοκρατορίας, μετὰ τὸν γαλλογερμανικὸν πόλεμον (1870), ἤρχισε νὰ ἐπικρατῇ ἡ ἰδέα τῆς διοικητικῆς ἐνώσεως τῶν προτεσταντικῶν ἐκκλησιῶν τῶν γερμανικῶν ἡγεμονιῶν»⁽¹⁸⁸⁾. Παραλλήλως πρὸς τὴν ἐπικράτησιν τῆς ἐνωτικῆς ταύτης ἰδέας μεταξὺ τῶν γερμανῶν Διαμαρτυρομένων, ἐν Ἀμερικῇ διεμορφώθησαν συνθήκαι, ἐξ ἀφορμῆς τῶν ὁποίων ἀνεφάνη τάσις πρὸς κοινὴν συνεργασίαν καὶ ἐξωτερικὴν ἕνωσιν τοῦ παραπαίοντος προτεσταντικοῦ κόσμου. Ὅτε αἱ Ἡνωμένοι Πολιτεῖαι κατέστησαν ἀνεξάρτητοι τῆς Ἀγγλίας (1776), ἐπῆλθεν ἐν αὐταῖς χωρισμὸς Ἐκκλησίας καὶ πολιτείας, ἐκηρύχθη ἰσότης ὅλων τῶν θρησκευτῶν καὶ ἀνεγνωρίσθη πλήρης θρησκευτικὴ ἐλευθερία τοῦ ἀτόμου. Ἐνεκα τούτου προέκυψαν ποικίλαι παραφυάδες τῶν προτεσταντικῶν αἱρέσεων, γεγονός διὰ τοῦ ὁποίου καταφαίνεται ἡ ἐγγενὴς φορὰ τοῦ Προτεσταντισμοῦ πρὸς διαίρεσιν καὶ διάλυσιν. Τότε «παρὰ ταῖς προτεσταντικαῖς ἐκκλησίαις τῆς Ἀμερικῆς ἀνεφάνη τάσις πρὸς κοινὴν συνεργασίαν καὶ ἐξωτερικὴν ἕνωσιν»⁽¹⁸⁹⁾.

Ἡ παναίρεσις τοῦ Προτεσταντισμοῦ ἐκήρυξε τὴν πλάνην περὶ ἀοράτου Ἐκκλησίας, ἡ ὁποία ἀποτελεῖ δῆθεν κοινωνίαν ἀγίων, ἐσπαρμένων καθ' ἅπασαν τὴν οἰκουμένην (ἰδὲ ἀνωτέρω σ. 83 - 84). Ἐτόνισεν ἐπίσης τὴν πίστιν, ἀλλὰ καὶ ἐκήρυξε τὴν πνευματικὴν αὐτονομίαν τοῦ ἀτόμου, «ἡ ὁποία ἀπὸ τῆς Ἀναγεννήσεως ὑφούται εἰς αἴτημα», διὰ τὴν προτεσταντικὴν Δύσιν⁽¹⁹⁰⁾. Βάσει τῶν πλανῶν τούτων, ὁ προτεσταντικὸς κόσμος ἐπορεύθη τὴν ὁδὸν τῆς ἀποστασίας, ἡ ὁποία εἶναι, σὺν τοῖς ἄλλοις, καὶ ὁδὸς διασκορ-

πισμοῦ καὶ ἑλλείψεως ἐνότητος. Ὡς ἐλέχθη ἤδη, πλεῖστοι Προτεστάνται, βλέποντες τὴν ἑλλειψιν ἐνότητος τοῦ προτεσταντικοῦ κόσμου, ἀνησύχησαν μὲν διὰ τὸν κατακερματισμὸν τούτου, τυφλωμένοι ὁμως, ὑπὸ τῆς αἰρέσεώς των δὲν ἠδυνήθησαν νὰ διῖδουν τὸ αἷτιον τῆς διαλύσεως, ἦτοι τὴν πεπλανημένην πίστιν. Διὰ τοῦτο, τὴν ἐνότητα ἐπιθυμοῦντες, δὲν ἐστράφησαν πρὸς τὴν ἀληθινὴν ἐνότητα τῆς πίστεως καὶ τὸν φορέα ταύτης, τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν, ἀλλὰ εἰς περαιτέρω ἀποστασίαν. Ἡ ἀναζήτησις τῆς ἐνότητος παρὰ τῶν ἀνησυχούντων τούτων αἰρετικῶν, δὲν ὑπῆρξε μετάνοια, ἀλλὰ συνέχισις τῆς πορείας εἰς τὴν μακρὰν τοῦ οἴκου τοῦ ἐπουρανίου Πατρὸς χώραν.

Οἱ Προτεστάνται, οἱ ἀσπασθέντες τὴν κακοδοξίαν περὶ ἀοράτου Ἐκκλησίας, χάριν τοῦ ἀντιπαπικοῦ ἀγῶνος, τώρα, μετὰ τὴν σταθεροποίησίν των ἐν τῷ κόσμῳ, ἐσκέφθησαν νὰ καταστήσουν τὴν ἀόρατον ἐκκλησίαν των ὁρατὴν! Πρὸς τοῦτο, σχεδιάζουν νὰ ζητήσουν ταύτην ἀνὰ τὴν οἰκουμένην, μεταξὺ τῶν, κατ' αὐτούς, καλῶν ἀνθρώπων, καὶ συνενώσουν τούτους εἰς μίαν ὀργάνωσιν, κειμένην ὑπεράνω τῶν ὑπαρχουσῶν αἰρέσεων καὶ ἐκτὸς τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας τοῦ Θεοῦ. Αὐτοί, οἱ ὁποῖοι ἄλλοτε ὑπερετόνισαν τὴν πίστιν καὶ περιεφρόνησαν τὰ ἐξωτερικὰ ἔργα, τώρα, χάριν τῆς ἐξωτερικῆς ἐνώσεώς των, τονίζουν τὰ ἐξωτερικὰ ἔργα καὶ περιφρονοῦν τὴν πίστιν. Οἱ Προτεστάνται ἐπιζητοῦν τὴν ἐνότητα, ὄχι ὁμως τὴν χριστιανικὴν ἐνότητα τῆς πίστεως, ἀλλὰ τὴν ἀδογματιστον ἐνότητα τοῦ κόσμου. Ἐπιδιώκουν τὴν ἔνωσίν των, ὄχι ὁμως τὴν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἔνωσιν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἀλλὰ τὴν κοσμικὴν ἐξωτερικὴν ἔνωσιν τῆς διοικήσεως καὶ τῆς σωματειακῆς ὀργανώσεως. Τὴν ἔνωσιν τῶν λεγομένων καλῶν σχέσεων καὶ τῆς συνεργασίας ἐπὶ ζητημάτων πρακτικῆς φύσεως. Ἡ νέα κοσμικὴ κατεύθυνσις, τὴν ὁποίαν λαμβάνει τώρα ὁ παραπαίων προτεσταντικὸς κόσμος, χάριν τῆς κοσμικῆς ἐνώσεώς του εἶναι: τὰ δόγματα τῆς χριστιανικῆς πίστεως διαιροῦν, ἢ συνεργασία τῶν καλῶν ἐξωτερικῶν ἔργων ἐνώνει. Ἡ ἐξωτερικὴ ἐνότης θὰ κατορθωθῇ μακρὰν τῆς πίστεως. Ὁ Προτεσταντισμὸς, ὁ ὁποῖος ἐκήρυξε τὴν αὐτονομίαν τοῦ ἀτόμου, τώρα κηρύσσει τὴν αὐτονομίαν ἑαυτοῦ ἐν τῷ κόσμῳ καὶ τὸ δῆθεν δικαίωμά του, ἀφοῦ ἐνωθῇ εἰς μίαν παγκοσμίαν κοσμικὴν ὀργάνωσιν, νὰ περιλάβῃ καὶ ἀφομοιώσῃ ἐν ἑαυτῷ πᾶν ὅ,τι εἶναι χριστιανικόν, ἢ λέγεται χριστιανικόν.

II. Παγκόσμιαι προτεσταντικαὶ ὀργανώσεις ἐξωτερικῆς ἐνότητος

Μεταξὺ τῶν προδρόμων τοῦ Οἰκουμενισμοῦ, οἱ ὁπαδοὶ τούτου συγκαταλέγουν προτεσταντικὰς ὀργανώσεις, κινήσεις, ἑταιρείας κ.λ.π., ἐξωτερικῆς ἐνότητος, αἱ ὁποῖαι ἐνεφανίσθησαν κατὰ τὸ πλεῖστον τὸν παρλεθόντα 19ον αἰῶνα.

Τοιαῦτα εἶναι αἱ λεγόμεναι Χριστιανικαὶ Ἀδελφότητες Νέων (XAN, YMCA) καὶ Χριστιανικὴ Ἐνωσις Νεανίδων (XEN, YWCA). Ἀμφότεραι αἱ ὀργανώσεις αὗται ἰδρύθησαν ἐν Ἀγγλίᾳ ἀλληλοδιαδόχως, ἡ μὲν XAN τὸ 1844, ἡ δὲ XEN τὸ 1855. Ἐκ τῆς Ἀγγλίας διεδόθησαν εἰς ἄλλας χώρας καὶ δὴ εἰς τὴν Ἀμερικὴν. Ἀργότερον, αἱ ἑκασταχοῦ νεανικαὶ αὗται κινήσεις διωργανώθησαν εἰς παγκοσμίους Ἐνώσεις, ὑπὸ τὰς ὀνομασίας, Παγκόσμιος Ἐνωσις Χριστιανικῶν Ἀδελφοτήτων Νέων, καὶ Παγκόσμιος Ἐνωσις Χριστιανῶν Νεανίδων⁽¹⁹¹⁾. Αἱ Ἐνώσεις αὗται εἶναι διεθνεῖς καὶ διεκκλησιαστικά, ἀνεξίθρησκοι καὶ ἠθικοπρακτικά. Ἐπιδιώκουν τὴν ἐξάπλωσιν των εἰς τοὺς λαοὺς τῶν ἐθνῶν, μεταξὺ τῶν ὁπαδῶν πασῶν τῶν αἱρέσεων καὶ τῶν πιστῶν τῶν κατὰ τόπους Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, ἀλλὰ καὶ ἀλλοθρήσκων. Δέχονται ὡς μέλη των Προτεστάντας, Παπικοὺς καὶ Ὀρθοδόξους, ἀλλὰ καὶ ὁπαδοὺς ἄλλων θρησκευτῶν⁽¹⁹²⁾. Πάντας τούτους σκοπεύουν νὰ ἐνώσουν εἰς μίαν Παγκόσμιον Ἀδελφότητα, ἐν ὀνόματι τοῦ Χριστιανισμοῦ, ἀλλ' ἀνεξάρτητον τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ XAN ἰσχυρίζεται, ὅτι «δὲν ἐπιδιώκει νὰ ἐπιβάλλῃ ἰδέας» καὶ «δὲν ἐπιθυμεῖ νὰ ὑποβάλλῃ θέσεις, ἀλλ' ἀπλῶς φιλοδοξεῖ νὰ προβάλλῃ, κατὰ τρόπον σύγχρονον, τὰς αἰωνίας ἀξίας τοῦ πολιτισμοῦ»⁽¹⁹³⁾. Διὰ οἰκοτροφείων, φροντιστηρίων καὶ γυμναστηρίων, διὰ κατασκηνώσεων, ἐκδρομῶν καὶ λοιπῆς ψυχγωγίας, διὰ λεσχῶν, βιβλιοθηκῶν, ὁμίλων, συζητήσεων καὶ διαλέξεων, διὰ παιδικῶν τμημάτων καὶ τμημάτων νέων, ἡ XAN καὶ ἡ XEN ἐπιδιώκουν νὰ προσελκύσουν νέους ἀνθρώπους καὶ διαπλάσσουν αὐτοὺς πολιτιστικῶς καὶ ἠθικοπρακτικῶς, μακρὰν δογματῶν καὶ συγκεκριμένης θρησκευτικῆς πίστεως⁽¹⁹⁴⁾.

Γίνεται μὲν λόγος, ἐντὸς τῶν ὀργανώσεων τούτων, περὶ πίστεως εἰς Χριστόν, μελετᾶται ἡ Γραφή καὶ χρησιμοποιεῖται ἡ προσευχή, ἀλλὰ κατὰ τρόπον προτεσταντικόν καὶ μὴ παραθλάπτοντα τὸν ἀδογματίστον χαρακτῆρά των. Ἡ πίστις εἰς Χριστόν εἶναι γενικὴ, ἀκαθόριστος καὶ ἄτονος διὰ τὰς ὀργανώσεις, καὶ προσωπικῆς ἀντιλήψεως δι' ἕκαστον μέλος αὐτῶν. Αἱ ὀργανώσεις αὗται αὐτοχαρακτηρίζονται ὡς χριστιανικαί, ἀλλὰ δὲν διδάσκουν τὴν χριστιανικὴν πίστιν. Ἡ Γραφή νοεῖται ἐν αὐταῖς κατ' ἴδον ἑκάστου μέλους τρόπον. Ἡ δὲ προσευχὴ εἶναι ἡ ἀσεβῆς συμπροσευχὴ ἀνθρώπων διαφόρου πίστεως, καθ' ἣν πάντες μὲν ἀπαγγέλλουν

τάς αὐτάς λέξεις, ἕκαστος ὅμως λαλεῖ ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ θλάσφημα εἰς Θεόν, συμφώνως πρὸς τὴν κακόδοξον δογματικὴν αὐτοῦ γνώμην. Παρομοίως ἐκλαμβάνεται καὶ τὸ ζήτημα τῆς ἀπὸ κοινοῦ προσελεύσεως εἰς τὰ μυστήρια, τὸ ὁποῖον ἀντιμετωπίζουν ἀπὸ καιροῦ αἱ ὀργανώσεις αὗται, διὰ τὰ ποικίλης ἑτεροδοξίας μέλη των⁽¹⁹⁵⁾. Πίστις, Γραφή καὶ συμπροσευχὴ χρησιμοποιοῦνται παρὰ τῶν ἀνωτέρω αἰρετικῶν ὀργανώσεων, ὄχι χάριν τῆς ἐνώσεως τῶν ἀνθρώπων μετὰ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Θεοῦ, διὰ τῆς ὀρθοδόξου πίστεως, τῆς εὐσεβοῦς μελέτης τῶν Γραφῶν καὶ τῆς ἀκατακρίτου προσευχῆς, ἀλλὰ διὰ τὴν ἔνωσιν τούτων μετὰ τῶν ὀργανωμένων προτεσταντικῶν κινήσεων των καὶ δι' αὐτῶν μετ' ἀλλήλων εἰς μίαν κακόδοξον Ἀδελφότητα. Τὰ ἱερά, πίστις εἰς Χριστόν, Γραφή καὶ προσευχή, εἰς χεῖρας τῶν ἐν λόγῳ ὀργανώσεων, τίθενται ἀσεβῶς εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ ἐξωεκκλησιαστικοῦ τούτων σκοποῦ, ὅστις εἶναι ἡ ὀργανωτικὴ ἔνωσις τῶν ἀνθρώπων, ὑπὸ τὴν κάλυψιν τῆς χριστιανικῆς προσωνυμίας. Τοιοῦτοτρόπως, ἡ Ἐκκλησία ἀντικαθίσταται, διὰ παγκοσμίων αἰρετικῶν ὀργανώσεων καὶ ἡ ἐκκλησιαστικὴ ἐνότης τῆς πίστεως, διὰ τῆς κοσμικῆς ἐνότητος, τῆς ἐξωτερικῆς τῶν ὀργανώσεων τούτων ἐνότητος. Διὰ τοῦτο τὰ μέλη τῶν ἐν λόγῳ κινήσεων διδάσκονται νὰ ἀλληλοαναγνωρίζονται ὡς ἀδελφοί, ἀνεξαρτήτως πίστεως καὶ θρησκείας, εἰς τὴν ὁποίαν ἀνήκουν.

Ὡς φορεῖς τοῦ ἀνωτέρω κοσμικοῦ ἐνωτικοῦ πνεύματος, οἱ Οἰκουμενισταὶ ἀναφέρουν καὶ τὴν λεγομένην Χριστιανικὴν Φοιτητικὴν Κίνησιν τῶν Προτεσταντῶν, ἡ ὁποία ἐνεφανίσθη εἰς διάφορα πανεπιστήμια τὸν παρελθόντα αἰῶνα. Ἡ φοιτητικὴ αὕτη κίνησις ὀργανώθη παγκοσμίως τὸ 1895 εἰς τὴν ἀποκληθεῖσαν Παγκόσμιον Χριστιανικὴν Φοιτητικὴν Ὁμοσπονδίαν, μὲ κύριον ἐμπνευστὴν καὶ ὀργανωτὴν τὸν Ἰωάννην Μόττ⁽¹⁹⁶⁾. Τῆς αὐτῆς κατευθύνσεως εἶναι καὶ τὸ λεγόμενον Κυριακὸν Σχολεῖον, τὸ ὁποῖον ἰδρύθη ἐν Ἀγγλίᾳ τὸ 1870 ὑπὸ Προτεστάντου τινός, χάριν τῆς θρησκευτικῆς ἐκπαιδεύσεως τῆς νεολαίας. Ἐκ τῆς Ἀγγλίας τὸ σχολεῖον τοῦτο διεδόθη εἰς ἄλλας χώρας καὶ οὕτω προῆλθεν ἐξ αὐτοῦ τὸ 1907 ἡ προτεσταντικὴ Παγκόσμιος Ὁργάνωσις τοῦ Κυριακοῦ Σχολείου, ἡ ὁποία τὰ ἔτη 1947 καὶ 1950 ὠνομάσθη, Παγκόσμιον Συμβούλιον τῆς Χριστιανικῆς Ἐκπαιδεύσεως καὶ Ὁργάνωσις τοῦ Κυριακοῦ Σχολείου⁽¹⁹⁷⁾. Τῶν αὐτῶν ἐπίσης κακοδόξων ἀρχῶν εἶναι καὶ αἱ γνωσταὶ Βιβλικαὶ ἑταιρεῖαι τοῦ προτεσταντικοῦ κόσμου, αἱ ὁποῖαι ἐνεφανίσθησαν τὸ 1804 ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ κατόπιν ἐν Ἀμερικῇ καὶ εἰς ἄλλας χώρας⁽¹⁹⁸⁾. Ἐπὶ τῶν αὐτῶν θάσεων ἐργάζονται καὶ αἱ ὑφιστάμεναι πολλαχοῦ προτεσταντικαὶ ἑταιρεῖαι πρὸς ἔκδοσιν καὶ διάδοσιν τῶν «χριστιανικῶν συγγραμμάτων»⁽¹⁹⁹⁾.

Διὰ τῶν τελευταίων τούτων προτεσταντικῶν κινήσεων, τὸ πεπλανημένον ἑνωτικὸν φρόνημα τῶν ΧΑΝ καὶ ΧΕΝ ἐπιχειρεῖ νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν παιδείαν. Οἱ ἀνὰ τὸν κόσμον φοιτηταὶ καλοῦνται νὰ ἐνταχθοῦν εἰς εἰδικὰς δι' αὐτοὺς παγκοσμίους ὀργανώσεις, διὰ τῶν ὁποίων ἐπιδιώκεται ἡ ὀργανωτικὴ τῶν ἑνώσεων, ἐν ὀνόματι τοῦ Χριστιανισμοῦ καὶ ἀσχέτως τῆς ὀρθῆς πίστεως. Τὰ Κυριακὰ Σχολεῖα λειτουργοῦν, διὰ νὰ μορφώσουν θρησκευτικῶς τοὺς νέους, θάσει καθωρισμένου κοινοῦ προγράμματος προτεσταντικῆς διδασκτείας ὕλης⁽²⁰⁰⁾, ἐν τῇ ὁποίᾳ, ὡς φυσικόν, ἡ ἔκθεσις τῆς πίστεως δὲν πρέπει νὰ παραβλάπτῃ τὴν ἐπὶ τούτου κοινὴν συμφωνίαν τῶν διαφωνούντων περὶ τὰ δόγματα Προτεσταντῶν. Αἱ Βιβλικαὶ ἑταιρεῖαι ἐκδίδουν καὶ διαδίδουν ἀνὰ τὸν κόσμον τὴν Γραφήν, καθ' ὃν τρόπον τὴν δέχονται καὶ τὴν νοοῦν οἱ Προτεστάνται. Ἦγουν τὴν δέχονται ὡς γράμμα καὶ τὴν παρανοοῦν ὡς πνεῦμα. Οἱ Προτεστάνται ἔχουν τὸ αὐτὸ μὲν κείμενον τῶν Γραφῶν, ἢ σχεδὸν τὸ αὐτό, τὴν δὲ ἐξ ἀφορμῆς τούτου πίστιν διάφορον. Ἡ διαφορετικὴ τῶν πίστις καταφαίνεται καὶ εἰς τὰς πολυπληθεῖς προτεσταντικὰς μεταφράσεις τῆς Γραφῆς, εἰς τὰς ὁποίας ἡ ἀπόδοσις τοῦ κειμένου συνάδει πρὸς τὴν κακογνωμίαν τῶν Διαμαρτυρομένων μεταφραστῶν. Καὶ ἐνταῦθα, ἡ μὲν προσπάθεια διαδόσεως τῆς Γραφῆς εἶναι κοινὴ, ἡ δὲ ἑρμηνεία ταύτης διάφορος.

Αἱ δὲ ἑταιρεῖαι πρὸς ἔκδοσιν καὶ διάδοσιν τῶν «χριστιανικῶν συγγραμμάτων» ἀποτελοῦν ὄντως πιστὴν εἰκόνα τῆς προτεσταντικῆς παναιρέσεως. Αἱ ἑταιρεῖαι αὗται εἶναι ὀργανισμοὶ ἐκδόσεως καὶ διαδόσεως κακοδόξων ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον βιβλίων καὶ ἐμφανίζονται ἐν τῷ κόσμῳ ὡς βιβλιοπωλεῖα ποικίλου αἰρετικοῦ ἐντύπου, τὸ ὁποῖον διαφημίζουν καὶ διαδίδουν ὑπὸ τὸν τίτλον τοῦ χριστιανικοῦ λόγου. Ἐτερόδοξοι συγγραφεῖς, κακόδοξα κείμενα καὶ αἰρετικαὶ ἀπόψεις συνυπάρχουν ἐντὸς τῶν ἑταιρειῶν τούτων καὶ ἀπαρτίζουν τρόπον τινὰ ἄλλην ἀλλόκοτον κοινωνίαν. Τὸ αἰρετικὸν ψεῦδος δικαιούται νὰ ὑπάρχῃ ἐντὸς τῶν ἑταιρειῶν, ὅπως καὶ ἡ ἀλήθεια, καὶ αἱ κακοδοξίαι νὰ συνυφίστανται μετὰ τῶν ἀληθειῶν, αὐθύπαρκτοι καὶ σεβασταί, ὅπως καὶ αἱ δεύτεραι. Ἀναφαίνεται ἤδη ἡ ἀναιρετικὴ τῆς ἀληθείας οἰκουμενιστικὴ ἀρχή, τῆς αὐθυπαρξίας τῶν ἑτεροδόξων, τῶν ἑτεροδόξων καὶ τῶν αἰρέσεων, ἐν τῇ συνυπάρξει πάντων εἰς μίαν ἐξωτερικὴν ἐνότητα. Καὶ ἐνταῦθα, εἰς τὰς ἐν λόγῳ ἑταιρείας, ἡ ἐκδοτικὴ καὶ κυκλοφοριακὴ προσπάθεια εἶναι κοινὴ, ἡ δὲ διδασκαλία πίστεως διάφορος καὶ ποικίλη καὶ ἐμφανῶς παραλλάσσουσα.

Εἰς τὴν προηγουμένην παράγραφον εἶδομεν, ὅτι ἐκ τοῦ προτεσταντικοῦ κόσμου ἀνέκυψεν ἡ κακόδοξος ἰδέα τῆς ἀδογμα-

τίστου ένότητος. Είς τήν παροῦσαν βλέπομεν, ὅτι ἡ ἰδέα αὕτη ἐφαρμόζεται ἐν τῇ πράξει, διὰ τῶν ένωτικῶν ὀργανώσεων καὶ μετατρέπεται εἰς ἀδογματίστον ὀργάνωσιν. Διὰ τῆς ἀδογματίστου ταύτης ὀργανώσεως ἐπιδιώκεται ἡ ένωσις τῶν ἀνθρώπων, διὰ τῆς ἀλληλογνωριμίας καὶ ἀλληλεπικοινωνίας, τῆς ἀλληλοβοηθείας καὶ πολιτιστικῆς καλλιιεργείας τῶν νέων, διὰ τῆς συνεργασίας ἐπὶ πρακτικῶν ζητημάτων καὶ τῆς ἀπὸ κοινοῦ μελέτης καὶ ἀντιμετωπίσεως διαφόρων θεμάτων, πλὴν τῆς πίστεως. Ἡ ἐξωτερική αὕτη ένωσις καλλιιεργεῖται ἐντὸς τῆς ὀργανώσεως καὶ ἐκτὸς τῆς Ἐκκλησίας. Δέν εἶναι ἐκκλησιαστική ένωσις, ἀλλὰ ἐξωεκκλησιαστική. Ἐπομένως δέν εἶναι χριστιανική ένωσις, ἀλλὰ ἀντιχριστιανική. Καὶ ὁμως, ὄχι μόνον ὀνομάζεται χριστιανική, ἀλλὰ καὶ ἐπιχειρεῖται ἐν ὀνόματι τῆς χριστιανικῆς ἀδελφότητος. Οἱ μετέχοντες εἰς τὰς ὡς ἄνω προτεσταντικὰς ὀργανώσεις, ὅπως εἰς τὴν ΧΑΝ καὶ ΧΕΝ, καλοῦνται νὰ ἀναγνωρίζωνται μεταξύ των ὡς ἀδελφοὶ καὶ μέλη τῆς αὐτῆς Παγκοσμίου Ἀδελφότητος. Τοιοῦτοτρόπως ἐμφανίζεται ἡ ἰδέα δημιουργίας μιᾶς νέας ὀργανωμένης παγκοσμίου κοινωνίας ἀνθρώπων, οἱ ὁποῖοι θὰ συνδέωνται δι' ἀδελφικῶν σχέσεων καὶ θὰ εἶναι ἠνωμένοι δι' ἐξωτερικῆς ένότητος, μὴ διαιρούμενοι λόγῳ τῆς πίστεως καὶ τῆς ἐντάξεώς των εἰς τὰς «ἐκκλησίας». Γίνεται δὲ καταφανές, ὅτι ἡ πεπλανημένη αὕτη ἰδέα περὶ ένότητος καὶ ἀδελφότητος, μακρὰν τοῦ νὰ εἶναι χριστιανική, ὑπενθυμίζει μᾶλλον τὴν μασσωνικήν σχετικὴν διδασκαλίαν, περὶ τῆς ὁποίας ἐγένετο λόγος ἀνωτέρω.

III. Ἐνώσεις προτεσταντικῶν αἱρέσεων

Ἡ κακόδοξος ἰδέα τῆς ἐξωτερικῆς ένότητος, ἀφ' ὅτου ἐνεφανίσθη ἐν τῷ προτεσταντικῷ κόσμῳ, ἤρχισε νὰ καλλιιεργῆται ἐν αὐτῷ καὶ νὰ ἐπιχειρῆται ἡ πραγματοποίησις της παρὰ αἱρετικῶν «ἐκκλησιῶν». Τὸ πρῶτον ἡμισυ τοῦ 19ου αἰῶνος, ὁ βασιλεὺς τῆς Πρωσσίας Φρειδερίκος Γουλιέλμος ὁ Γ' ἐπρωτοστάτησε καὶ ἐπετεύχθη ένωσις τῶν ἐκεῖ δύο αἱρετικῶν «ἐκκλησιῶν», τῶν Λουθηρανῶν καὶ τῶν Καλθινιστῶν, «ἀλλὰ μόνον ὅσον ἀφορᾷ τὴν διοργάνωσιν καὶ τὴν λατρείαν»⁽²⁰¹⁾. Ὁ βασιλεὺς συνίστα εἰς τοὺς ένωθέντας αἱρετικούς «ἄνευμα μετριοπαθείας καὶ πραότητος», ὥστε νὰ μὴ καθίσταται ἀδύνατος ἡ ἐξωτερική ἐκκλησιαστική ένότης»⁽²⁰²⁾. Παρὰ ταῦτα, ἡ ἀπόπειρα ἔστω καὶ ἐξωτερικῆς ένώσεως Λουθηρανῶν καὶ Καλθινιστῶν ὄχι μόνον ἀπέτυχεν, ἀλλὰ καὶ ἐδημιούργησε μεσάζοντα τρίτον τύπον προτεσταντικῆς «ἐκκλησίας». Ἄλλη προσπάθεια ένώσεως προτεσταντικῶν αἱρέσεων παρετηρήθη, ἀρ-

χάς του τρέχοντος αιώνας ἐν Γερμανίᾳ. «Ὅτε κατηργήθη μὲν τὸ αὐτοκρατορικὸν ἀξίωμα, ἀλλὰ παρέμεινεν ἡ ἐνότης τοῦ γερμανικοῦ κράτους, συνεστήθη ὁ Ἑρμανικὸς Εὐαγγελικὸς Ἐκκλησιαστικὸς Σύνδεσμος'Αἱ τοπικαὶ Προτεσταντικαὶ Ἐκκλησίαι... διετήρησαν τὴν αὐτοτέλειαν, ἀλλ' ὑπεράνω αὐτῶν ἐπετεύχθη ἔνωσις τις. Ἡ ἔνωσις αὕτη κατέστη στενοτέρα διὰ τῆς ἰδρύσεως τῆς Ἑρμανικῆς Εὐαγγελικῆς Ἐκκλησίας»⁽²⁰³⁾. Ἀλλὰ καὶ ἐν Ἀμερικῇ, ἀρχὰς τρέχοντος αἰῶνος, «προέκυψε σύνδεσμος τῶν περισσοτέρων ἀμερικανικῶν Ἐκκλησιῶν»⁽²⁰⁴⁾. Ἡ ἔνωσις ἢ σύνδεσμος τῶν προτεσταντικῶν τούτων «ἐκκλησιῶν» — αἵρέσεων θασίζεταί, προφανῶς, ἐπὶ τῆς κακοδόξου ἀρχῆς τῆς αὐθυπαρξίας ἐν τῇ συνυπάρξει.

IV. Ὁ Ἀγγλικανισμὸς

Ἰδιαίτερον διαφέρον παρουσιάζει ἡ ὁμολογιακὴ λεγομένη ἔνωσις τῶν Προτεσταντικῶν Ἀγγλικανικῶν «ἐκκλησιῶν», αἱ ὁποῖαι ἀπαρτίζουν τὴν καλουμένην Ἀγγλικανικὴν «ἐκκλησίαν». Ἡ Ἀγγλικανικὴ «ἐκκλησία» ἀποτελεῖ αἰρετικὴν ἔνωσιν τριῶν κυρίως κακοδόξων μερίδων, τὰς ὁποίας οἱ Ἀγγλικοὶ ὀνομάζουσι καὶ «σχολὰς σκέψεως»!⁽²⁰⁵⁾ Ἦτοι, τῆς Ὑψηλῆς «ἐκκλησίας», τῆς Χθαμαλῆς «ἐκκλησίας» καὶ τῆς Εὐρείας «ἐκκλησίας»⁽²⁰⁶⁾. Συνεκτικὸν δεσμὸν τῶν μερίδων τούτων ἀποτελοῦν τέσσαρά τινα: 1) Τὸ βασιλικὸν πρωτεῖον, 2) τὸ ἐπισκοπικὸν ἀξίωμα, ὡς τὸ νοοῦν οἱ Διαμαρτυρόμενοι, 3) τὸ Εὐχολόγιον, διὰ τὴν λατρείαν αὐτῶν καὶ 4) τὰ 39 ἄρθρα⁽²⁰⁷⁾, τὰ ψηφισθέντα τὸ 1571 παρὰ τῆς Βουλῆς τῶν Λόρδων καὶ ἐπικυρωθέντα παρὰ τῆς τότε βασιλίσσης τῆς Ἀγγλίας Ἑλισάβετ⁽²⁰⁸⁾, ὡς πρώτης Ἀρχῆς τοῦ Ἀγγλικανισμοῦ. Τὸ βασιλικὸν πρωτεῖον ἐπεβλήθη ὡς συνεκτικὴ ἀρχὴ τῶν ἀναφερθεισῶν τριῶν μερίδων τῶν Ἀγγλικανῶν, λόγῳ τοῦ ἐθνικοῦ χαρακτῆρος τῆς αἵρέσεώς των. Ἡ Ἀγγλικανικὴ «ἐκκλησία» εἶναι κατ' ἐξοχὴν ἐθνικὴ⁽²⁰⁹⁾, «ὁ δὲ βασιλεὺς ἀνεκηρύχθη ἢ ἐπὶ γῆς ὀρατὴ τῆς ἐν Ἀγγλίᾳ ἐκκλησίας κεφαλὴ, μόνη ἀρμοδίᾳ νὰ νομοθετῇ καὶ ἐπὶ τῶν πνευματικῆς φύσεως ζητημάτων καὶ μόνη πηγὴ καὶ αὐτῆς τῆς ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἱερωσύνης, τῶν ἐπισκόπων καὶ λοιπῶν λειτουργῶν ὑπεχόντων θέσιν τοποτηρητῶν καὶ ἐντολοδόχων τοῦ βασιλέως»⁽²¹⁰⁾. Ὁ βασιλεὺς ἀντικατέστησε τὸν πάπαν!

Ἡ ἀντικατάστασις τοῦ πάπα Ρώμης καὶ τοῦ κύρους αὐτοῦ, διὰ τοῦ Ἀγγλοῦ βασιλέως καὶ τοῦ βασιλικοῦ του κύρους, συνετέλεσεν οἱ Ἀγγλικοὶ νὰ συνεννοῦνται «εἰς μίαν ἐκκλησίαν διὰ θεσμοῦ προφανῶς ἐξωτερικοῦ καὶ οὐχὶ διὰ τῆς ταυτότητος τῶν ἐσωτερικῶν πεποιθήσεων»⁽²¹¹⁾. Ἡ ὅλως ἐξωτερικὴ καὶ διοικητικὴ

ένότης τῶν Ἀγγλικανῶν καταφαίνεται ὄχι μόνον εἰς τὸν συνεκτικὸν τῶν πάντων βασιλικὸν θεσμόν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν ἔλλειψιν ἐνιαίας πίστεως. Κατὰ τὴν ὁμολογίαν αὐτῶν τούτων τῶν Ἀγγλικανῶν, ἡ λεγομένη «ἐκκλησία» τῶν ἔχει «παπικὴν λειτουργίαν, καλθινικὰ ἄρθρα καὶ ἄρμινιανὸν κλῆρον»! ⁽²¹²⁾. Ὁ ἐπισκοπικὸς θαθμὸς δὲν εἶναι ὑποχρεωτικὸς διὰ πάσας τὰς αἰρετικὰς ὁμολογίας ⁽²¹³⁾. Τὸ δὲ λεξιλόγιον τοῦ Εὐχολογίου τῶν 39 ἄρθρων εἶναι οὕτως ἔλαστικόν, ὥστε ἐκάστη ἀγγλικανικὴ μερὶς νὰ δύναται νὰ νοήσῃ ταῦτα, συμφώνως πρὸς τὰς ὁμολογιακάς της ἐκδοχάς! ⁽²¹⁴⁾. Αἱ ἀναφερθεῖσαι, λοιπόν, τέσσαρες ἀγγλικανικαὶ ἀρχαὶ δὲν ἀποτελοῦν ὁμολογίαν τῆς αὐτῆς πίστεως, ἀλλὰ τρόπον δικαιολογίας τῆς συνυπάρξεως ποικίλων καὶ διαφόρων πίστεων! Ἡ ἐνότης τοῦ Ἀγγλικανισμοῦ δὲν εἶναι ἡ ἐνότης τῆς πίστεως τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ ἡ κοσμικὴ ἐξωτερικὴ ἐνότης τῆς βασιλικῆς ἐξουσίας. Τοῦτο θὰ γίνῃ σαφέστερον, διὰ τῶν ἀκολουθούντων εὐθὺς κατωτέρω.

Ἡ παγκόσμιος Ἀγγλικανικὴ ἔνωσις τοῦ «Τετραπλεύρου τοῦ Λάμπεθ». Οἱ Ἀγγλικανοὶ διεμόρφωσαν τὴν Ἀγγλικανικὴν αἵρεσίν των, κατὰ τὸν χαρακτήρα τῆς ἰδιαζούσης διανοίας των. Ἐπειδὴ ἡ διάνοιά των «εἶναι ἐξόχως πρακτικὴ καὶ συντηρητικὴ» ⁽²¹⁵⁾, ὁ Ἀγγλικανισμὸς ἀπετέλεσε περίεργον κρᾶμα συντηρητικῶν ἀγγλοκαθολικῶν τάσεων, πρακτικῶν προτεσταντικῶν ἐπιδόσεων καὶ φιλελευθέρων νεωτεριστικῶν παρεκκλίσεων ⁽²¹⁶⁾. Ἐπὶ πλέον, ἐπειδὴ «ἡ ἀγγλικὴ διάνοια... ἀκολουθεῖ μᾶλλον τὴν δύναμιν τῆς συνηθείας παρά τὴν λογικὴν τῆς σκέψεως» ⁽²¹⁷⁾, ὁ φύσει ὀρθολογιστικὸς Προτεσταντισμὸς ἠκολούθησεν ἐν Ἀγγλίᾳ τὴν ἐξῆς παράδοξον κατεύθυνσιν. Οἱ Ἀγγλικανοί, ἀφοῦ ἐπέτυχον τὴν ἐξωτερικὴν αἰρετικὴν ἔνωσιν τῶν κακοδόξων ὁμολογιῶν των, σὺν τῷ χρόνῳ, συνήθισαν τὴν κοσμικὴν Ἀγγλικανικὴν ἐνότητα, ὡς ἄλλην παράδοξιν. Ἀκολουθοῦντες, λοιπόν, τὴν δύναμιν τῆς συνηθείας τῆς νέας ταύτης παραδόσεώς των, ἐσκέφθησαν νὰ ἀναλάβουν ἐνωτικὴν προσπάθειαν, «ὑπὲρ τῆς ἐνώσεως τῶν ἀπανταχοῦ πάσης ὁμολογίας Ἐκκλησιῶν» ⁽²¹⁸⁾. Τὴν ἔνωσιν ταύτην τῶν ἀνὰ τὸν κόσμον αἱρέσεων καὶ κατὰ τόπους Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν τὴν ἐνόησαν ὡς ὄλως ἐξωτερικὴν ἔνωσιν. Ἡ ἐξωτερικὴ αὕτη ἔνωσις θὰ συνίσταται εἰς ἀδιαφορίαν περὶ τὴν πίστιν, εἰς ὁμοιομορφίαν περὶ τὴν πράξιν καὶ θὰ κατατείνῃ, σὺν τῷ χρόνῳ, εἰς δημιουργίαν παγκοσμίου τινὸς ἐκκλησιαστικοῦ ὀργανισμοῦ διοικητικῆς ἐνότητος, κατὰ τὸ πρότυπον μᾶλλον τοῦ Παπισμοῦ. Χάριν τῆς κακοδόξου καὶ κοσμικῆς ταύτης ἐνότητος, οἱ Ἀγγλικανοὶ τὸ 1888 υἰοθέτησαν εἰς τὴν Διά-

σκεψιν τοῦ Λάμπεθ τῆς Ἀγγλίας, διάσκεψιν τῶν «ἐπισκόπων» των, τὸ λεγόμενον «Τετράπλευρον τοῦ Λάμπεθ» (Lambeth Quadrilateral) ⁽²¹⁹⁾.

Τὸ «Τετράπλευρον» τοῦτο, τοῦ ὁποίου ἡ ὀνομασία ἀπηχεῖ τὸ λογικὸν τετράγωνον τῆς Λογικῆς, ἐτροποποιήθη κατόπιν ἐπὶ τὸ κακοδοξότερον, ὡς θὰ ἴδωμεν κατωτέρω. Λέγεται δὲ «Τετράπλευρον», διότι δι' αὐτοῦ προτείνονται παρὰ τῶν Προτεσταντῶν Ἀγγλικανῶν τέσσαρα ἄρθρα πίστεως, ὡς κοινὴ θάσις ἐνώσεως πασῶν τῶν ἀπανταχοῦ αἱρέσεων καὶ ἐκκλησιῶν. Εἶναι δὲ τὰ κακόδοξα ταῦτα ἄρθρα τοῦ 1888 τὰ ἀκόλουθα: 1) Αἱ ἅγιοι Γραφαὶ τῆς Παλαιᾶς καὶ Καινῆς Διαθήκης περιέχουν πάντα τὰ ἀναγκαῖα πρὸς σωτηρίαν καὶ ἀποτελοῦν τὸν ὑψιστον κανόνα τῆς πίστεως. 2) Τὸ ἀποστολικὸν σύμβολον, ὡς σύμβολον ἐν τῷ Βαπτίσματι, καὶ τὸ σύμβολον τῆς Νικαίας, ὡς ἐπαρκῆς ἔκθεσις τῆς χριστιανικῆς πίστεως, εἶναι ἀμφοτέρω ἀπαραίτητα. 3) Τὰ δύο μυστήρια, τὸ Βάπτισμα καὶ τὸ Κυριακὸν Δεῖπνον, ὡς τὰ νοοῦν θεθαίως οἱ Προτεστάνται, εἶναι ὡσαύτως ἀπαραίτητα, καὶ 4) τὸ σῶμα τῶν ἐπισκόπων, τοπικῶς καὶ κατὰ τὰς ἀνάγκας τῶν ἐθνῶν καὶ τῶν λαῶν προσαρμοζόμενον, εἶναι ἀναγκαῖον εἰς ἐνότητα τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Θεοῦ. «Ταῦτα ἀποτελοῦν τὰ ἀποκληθέντα Vestigia τῆς Ἐκκλησίας, τὰ οὐσιώδη γνωρίσματα αὐτῆς, ἅτινα ὑπάρχοντα ἐν οἰαδήποτε ἐπὶ μέρος Ἐκκλησία ἢ κοινότητι ἐξαρκοῦν, ὅπως ἀποτελῆ αὕτη μέλος τῆς μιᾶς Ἐκκλησίας» ⁽²²⁰⁾. Διὰ τῶν ἄρθρων τούτων, καταλύεται ἡ ὀρθόδοξος πίστις καὶ ὑποστηρίζεται ἡ προτεσταντικὴ κακοδοξία, ἢ μᾶλλον ἡ ἀπιστία.

Διὰ τοῦ «Τετραπλεύρου τοῦ Λάμπεθ», ἐκφράζεται ἡ ἀσεβῆς στάσις τῆς ἀγγλικανικῆς αἱρέσεως ἔναντι τῆς σωτηρίου ἀποκεκαλυμμένης ἀληθείας τοῦ Θεοῦ. «Τετράπλευρον» καὶ Ἀγγλικανισμὸς ἔχουν τὰ αὐτὰ γνωρίσματα. Τὸ κακόδοξον «Τετράπλευρον τοῦ Λάμπεθ» διακρίνεται διὰ τὸν δογματικὸν μινιμαλισμὸν καὶ τὸν δογματικὸν συγκρητισμὸν ⁽²²¹⁾. Δογματικὸς μινιμαλισμὸς καλεῖται ἡ στάσις μειοδοσίας ὡς πρὸς τὰ δόγματα ἔναντι τῶν ἑτεροδόξων, ἥτοι τὸ νὰ κατέρχεται τις εἰς τὸ κατώτατον ὄριον τῶν δογματικῶν ἀπαιτήσεων καὶ νὰ περιορίζῃ ἐκάστοτε εἰς τὸ ἐλάχιστον δυνατὸν τὴν θέσιν καὶ τὴν σημασίαν τῆς πίστεως. Δογματικὸς δὲ συγκρητισμὸς σημαίνει τὴν ἄκριτον καὶ ἀνέλεγκτον συγκόλλησιν ἢ συνύπαρξιν ὀρθῶν καὶ κακοδόξων θρησκευτικῶν πεποιθήσεων ⁽²²²⁾, χάριν τῆς ἀλληλεπιδράσεως καὶ ἀλλοιώσεως αὐτῶν, πρὸς ἐνοποιήσιν. Διὰ τοῦ δογματικοῦ μινιμαλισμοῦ, αἱ ἀπαιτήσεις τῆς πίστεως μειώνονται εἰς τὸ ἐλάχιστον δυνατὸν μὲ τάσιν πρὸς τὸν ἀφανισμὸν αὐτῶν. Διὰ δὲ τοῦ δογματικοῦ συγκρητισμοῦ ἡ ἀνοχὴ ἔναντι τῶν

πεπλανημένων θρησκευτικῶν πεποιθήσεων καὶ ψευδῶν δογμάτων γίνεται ὅσον τὸ δυνατὸν μεγαλυτέρα, φερομένη πρὸς τὴν ἀδιαφορίαν τῆς πίστεως καὶ τὸ ἀσυγκίνητον ἔναντι τῆς χριστιανικῆς ἀληθείας.

Ὁ δογματικὸς μινιμαλισμὸς τοῦ «Τετραπλεύρου τοῦ Λάμπεθ». Εἶναι δογματικῶς μινιμαλιστικὸν τὸ περιβόητον «Τετράπλευρον τοῦ Λάμπεθ», καθ' ὅτι κατατείνει πρὸς τὸν περιορισμὸν εἰς τὸ ἐλάχιστον τῶν βασικῶν του προτάσεων πίστεως. Αἱ δύο πηγαὶ τῆς θείας Ἀποκαλύψεως, ἡ Ἁγία Γραφή καὶ ἡ Ἱερὰ Παράδοσις, περιορίζονται ἐν αὐτῷ μόνον εἰς μίαν, τὴν Ἁγίαν Γραφήν, συμφώνως πρὸς τὴν θεμελιώδη ἐπὶ τούτου προτεσταντικὴν πλάνην. Αἱ ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ ἀποφάσεις τῶν Ἁγίων Οἰκουμενικῶν Συνόδων τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῶν ὁμοίων Τοπικῶν Συνόδων Αὐτῆς περιορίζονται μόνον εἰς μίαν, εἰς τὸ Σύμβολον Πίστεως τῆς Νικαίας. Τὰ ἑπτὰ ἅγια Μυστήρια τῆς Ἐκκλησίας, διὰ τῶν ὁποίων χορηγεῖται ἐν Αὐτῇ ἡ ἀγιάζουσα θεία Χάρις, μειώνονται εἰς δύο, εἰς τὸ Βάπτισμα καὶ τὴν Θείαν Εὐχαριστίαν. Ἐκ τῶν τριῶν ἱερατικῶν βαθμῶν, τοῦ ἐπισκόπου, τοῦ πρεσβυτέρου καὶ τοῦ διακόνου, γίνεται δεκτὸς μόνον εἷς, ὁ τοῦ ἐπισκόπου. Ταῦτα ὅμως ἴσχυον μέχρι τοῦ 1920, ὁπότε τὸ «Τετράπλευρον» τῶν μινιμαλιστῶν ἐνωτικῶν περιεστάλλη περαιτέρω, ὑπὲρ τῆς περιεκτικότητος τῆς ἐνωτικῆς τούτων προσπαθείας, περὶ τῆς ὁποίας γίνεται λόγος κατωτέρω. Χάριν τῆς ἐνώσεως, δὲν γίνεται πλέον μνεῖα τοῦ ἐπισκοπικοῦ σώματος, οὐδὲ λόγος περὶ τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης!⁽²²³⁾. Ἡ Γραφή περιορίζεται εἰς τὴν Καινὴν Διαθήκην, ἥτις περιλαμβάνει τὰ βιβλία, τὰ ὁποῖα ἀναγνωρίζουν οἱ Προτεστάνται. Ταῦτα τὰ σοφὰ κακουργήματα τῶν ἑτεροδόξων, ὡς θὰ ἔλεγεν ὁ Μ. Ἀθανάσιος, διὰ τοὺς ταῦτα τολμῶντας καὶ δι' αὐτῶν τὴν ἀλήθειαν ὑβρίζοντας Ἀγγλικανοὺς αἵρετικούς.

Ἄλλὰ καὶ τὰ ἐλάχιστα ταῦτα ὑπολείμματα τοῦ χριστιανικοῦ λόγου, τὰ ὁμοιάζοντα πρὸς τοὺς ἀνεμοφθόρους στάχους τοῦ Φαραῶ⁵⁷⁴ καὶ δηλοῦντα τὴν πνευματικὴν σιτοδείαν τοῦ προτεσταντικοῦ κόσμου, νοοῦνται παρὰ τῶν ἀποδεχομένων αὐτὰ αἵρετικῶν ὄχι ὀρθοδόξως, ἀλλὰ κακοδόξως. Ἡ Γραφή ἐρμηνεύεται παρ' αὐτῶν, κατὰ τὴν προσωπικὴν ἐκάστου ἀντίληψιν καὶ ἐκτίμησιν⁽²²⁴⁾. Τὰ Μυστήρια θεωροῦνται ὄχι ὡς ὄντως Μυστήρια, μεταδοτικὰ τῆς θείας Χάριτος, ἀλλὰ ὡς ἀπλαῖ συμβολικαὶ τελεταὶ (ἰδὲ ἀνωτέρω σ. 84). Ὁ ἐπισκοπικὸς βαθμὸς δὲν ἐκλαμβάνεται ὡς ὁ θεοσυστατος ἀνώτερος βαθμὸς τῆς Ἱερωσύνης ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, ἀλλ'

574. Γεν. μα', 23.

ἀπλῶς ὡς θεσμός ἀναγκαῖος διὰ τὴν ἐνότητα τῆς Ἐκκλησίας, δυνάμενος νὰ προσαρμόζεται τοπικῶς, κατὰ τὰς ἀνάγκας τῶν ἐθνῶν καὶ τῶν λαῶν! Τὸ δὲ Σύμβολον τῆς Νικαίας χαρακτηρίζεται ὡς ἐπαρκῆς ἔκθεσις πίστεως, ἀπαραίτητος διὰ τὴν ἐνότητα. Τὰ προτεινόμενα, δηλαδή, διὰ τοῦ αἵρετικοῦ «Τετραπλεύρου», περιλαμβάνονται ἐν αὐτῷ ὄχι λόγῳ πίστεως, ἀλλὰ διότι εἶναι ἀπαραίτητα διὰ τὴν ἔνωσιν. Ἡ συμφεροντολογικὴ σκοπιμότης καὶ ὄχι ἢ πρὸς τὸν Θεὸν πίστις διέπει τὸ ἀσεβὲς «Τετράπλευρον τοῦ Λάμπεθ».

Ὁ δογματικὸς συγκρητισμὸς τοῦ «Τετραπλεύρου τοῦ Λάμπεθ». Ἐκτὸς τοῦ δογματικοῦ μινιμαλισμοῦ, τὸ «Τετράπλευρον» τῆς κακοδόξου ἀγγλικανικῆς ἐνώσεως χαρακτηρίζεται, ὡς ἐλέγχθη, καὶ διὰ τὸν δογματικὸν συγκρητισμὸν. Βάσει τοῦ συγκρητισμοῦ τούτου, δύνανται νὰ περιληφθοῦν εἰς τὴν ἐπιδιωκομένην διὰ τοῦ «Τετραπλεύρου» ἔνωσιν ἄνθρωποι καὶ ὁμολογίαι παντὸς σχεδὸν πεπλανημένου δόγματος καὶ ἑτεροδόξου φρονήματος. Ὁ δογματικὸς συγκρητισμὸς τοῦ «Τετραπλεύρου τοῦ Λάμπεθ» εἶναι δυνατὸν νὰ ἀναλυθῇ εἰς δύο κακοδόξους ἀρχάς, εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς περιεκτικότητος καὶ τὴν ἀρχὴν τῆς θεωρίας τῶν κλάδων.

Ἡ ἀρχὴ τῆς περιεκτικότητος. Ἡ ἀρχὴ τῆς περιεκτικότητος ὁμοιάζει πρὸς τὴν πλατεῖαν πύλην καὶ τὴν εὐρύχωρον ὁδόν, διὰ τῶν ὀπίσθων εἰσέρχονται καὶ ἄγονται «εἰς τὴν ἀπώλειαν» πολλοί. Διακρίνεται δέ, διὰ τὴν ἀνεκτικότητα καὶ τὸν συμβιβασμὸν, διὰ τὴν περιληπτικότητα καὶ τὴν εὐρύτητα, καὶ διὰ τὴν ἐλαστικότητα καὶ τὴν προσαρμογὴν, ἅπαντα γνωρίσματα τῆς πολυαιρέσεως τοῦ Ἀγγλικανισμοῦ, τοῦ ὁποῦ πανομοιότυπον γέννημα εἶναι ἡ ἔνωσις τοῦ «Τετραπλεύρου.».

Συμφώνως πρὸς τὰ διακριτικὰ τῆς ἀνεκτικότητος καὶ τοῦ συμβιβασμοῦ, ἐπιδεικνύεται ἀνοχὴ πρὸς πάντα ἑτερόδοξον, πρὸς πᾶσαν κακοδοξίαν καὶ πᾶσαν αἵρεσιν, ἢ ἄλλως αἵρετικὴν «ἐκκλησίαν», καὶ ἐπιδιώκεται συμβιβασμὸς μετὰ παντὸς διαφόρου ἢ καὶ ἀντιτιθεμένου. Ἄπαντα ταῦτα δικαιοῦνται νὰ ὑφίστανται αὐθυπάρκτως ἐντὸς τῆς «ἐνώσεως» τοῦ «Τετραπλεύρου». Διὰ τοῦτο, ἀποκλείεται ἐκ τῆς ἀνεκτικῆς συμβιβαστικῆς ταύτης «ἐνώσεως» ἢ πρὸς αὐτὰ ἀντίστασις καὶ ὁ ἀγὼν. Ὁ ἀντιστασιακὸς ἀγὼν κακοχαρακτηρίζεται ὡς ἀποτέλεσμα ἐγωῖσμοῦ καὶ φανατισμοῦ, καὶ καταδικάζεται ὡς ἐνέργεια καταλυτικὴ τῆς «ἐνώσεως». Ἡ καταπολέμησις τοῦ ψεύδους καὶ ἡ ὑπεράσπισις τῆς ἀληθείας καταλύει τὴν τετραπλεύρειον «ἔνωσιν», διότι δὲν εἶναι ἀληθῆς, ἀλ-

λά ψευδής ένωσης. Ἡ ψευδής καὶ φιλαίρετική αὕτη «ένωσης» διέπεται ὑπ' ἐκείνου τοῦ πνεύματος συμβιβασμοῦ, «ὅπερ ἐπὶ μακροῦς αἰῶνας ὑπῆρξε τὸ γνῶρισμα τῆς Ἀγγλικανικῆς ἐκκλησίας»⁽²²⁵⁾. Ὅπως ὁ Ἀγγλικανισμὸς «εἶναι οὐσιωδῶς ἐκκλησία περιεκτική καὶ ἐκκλησία συμβιβασμοῦ»⁽²²⁶⁾, οὕτω καὶ ἡ ἐν λόγῳ ένωτική προσπάθεια, ὡς ἀγγλικανική προέκτασις, εἶναι ἐπίσης περιεκτική καὶ συμβιβαστική.

Κατὰ τὰ διακριτικὰ τῆς περιληπτικότητος καὶ τῆς εὐρύτητος, ἡ «ένωσης» εἶναι εὐρεῖα καὶ δύναται νὰ περιλάβῃ πάντα κακόδοξον καὶ πᾶσαν αἵρεσιν. Ὅπως ἡ Ἀγγλικανική «ἐκκλησία» εἶναι περιεκτική καὶ περιλαμβάνει «ἐν τοῖς κόλποις αὐτῆς ἀνθρώπους πάσης γνώμης, ἀπὸ ἐκείνων οἵτινες ἀπορρίπτουσιν ἀπολύτως τὰς πρώτας τῆς ἀρχᾶς μέχρι τῶν ὑποστηριζόντων τὰς διδασκαλίας τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς ἐκκλησίας»⁽²²⁷⁾, οὕτω καὶ ἡ προτεινομένη παρ' αὐτῆς «ένωσης» τοῦ λεγομένου «χριστιανικοῦ» κόσμου εἶναι εὐρεῖα καὶ περιληπτική παντὸς ψευδοδόξου. Ὁμοιάζει ἡ ἀντίθεος αὕτη «ένωσης» πρὸς τὸν ἄδην, ὁποῖος ἐπλάτυνε τὴν ψυχὴν αὐτοῦ καὶ διήνοιξε τὸ στόμα αὐτοῦ ὡς λέγει ὁ προφήτης Ἡσαΐας⁵⁷⁵, ἵνα καταπῆ πολλοὺς μακρυνθέντας ἀπὸ τοῦ Θεοῦ καὶ πλανωμένους εἰς τὸ ψεῦδος. Ὅπως «πᾶσαι αἱ κύρια μορφαὶ καὶ αἱ παρεκκλίσεις, αἱ ἐν τῷ Χριστιανισμῷ σημειωθείσαι, ἐκπροσωποῦνται ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ» τοῦ Ἀγγλικανισμοῦ⁽²²⁸⁾, οὕτω καὶ ἐν τῇ «ένώσει» τούτου δύναται νὰ ἐκπροσωπηθῇ, ἢ μᾶλλον νὰ περιληφθῇ πᾶσα παρέκκλισις ἀπὸ τοῦ Χριστιανισμοῦ καὶ αἵρεσις. Ἡ «ένωσης» τοῦ «Τετραπλεύρου τοῦ Λάμπεθ» εἶναι τὸ εὐρὺ δοχεῖον τοῦ πολυειδοῦς ψεύδους καὶ παντὸς ἀποστατήσαντος τοῦ Χριστιανισμοῦ, τὸ ὁποῖον διατηρεῖ εἰσέτι τὸ χριστιανικὸν ὄνομα.

Κατὰ δὲ τὰ διακριτικὰ γνωρίσματα τῆς ἐλαστικότητος καὶ τῆς προσαρμογῆς, ἡ «ένωσης» τοῦ «Τετραπλεύρου» δὲν ἔχει σταθερὰς καὶ μονίμους ἀρχὰς πίστεως, ἀλλὰ ρεούσας καὶ μεταβλητάς, χάριν τῆς προσαρμογῆς. Αἱ ἀρχαὶ ταύτης δὲν μένουν αἱ αὐταὶ ἐν τῷ κόσμῳ, ἀλλὰ τροποποιοῦνται, προσαρμοζόμεναι, κατὰ τὰς ἐκάστοτε ἀνάγκας τῶν ἐθνῶν καὶ τῶν λαῶν καὶ τὰς δῆθεν ἀπαιτήσεις ἐκάστης ἐποχῆς. Ὅχι ἡ ἀποκεκαλυμμένη ἀλήθεια τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ ὁ χρόνος, ὁ τόπος καὶ αἱ ἐπιθυμίαι τοῦ κόσμου διέπουν καὶ διαμορφώνουν τὴν «ένωσιν» ταύτην. Ὅχι ὁ Θεός, ἀλλ' ὁ ἄνθρωπος προσδίδει εἰς αὐτὴν τὸν ἴδιον αὐτοῦ χαρακτήρα, συμφώνως πρὸς τὰ ἁμαρτωλὰ θελήματά του καὶ τὰς ἐπισηφαλεῖς γνώμας του. Δὲν εἶναι ένωσις τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ τοῦ κοσμικοῦ ἀνθρώπου. Ὅπως ὁ Ἀγγλικανισμὸς εἶναι γέννημα τοῦ ἀγγλικοῦ χαρακτήρος⁽²²⁹⁾, προσαρμοζόμενον εἰς τὰς διαφόρους θεωρητι-

575. ε', 14.

κάς ἀντιλήψεις καὶ πρακτικὰς τάσεις τῶν Ἑγγλων, τοιοῦτοτρόπως καὶ ἡ «ἔνωσις» τοῦ «Τετραπλεύρου» αὐτῶν. Ἡ «ἔνωσις» αὕτη ἀποτελεῖ δημιούργημα τοῦ Ἑγγλικανισμοῦ, προσαρμοζόμενον, ὅπως καὶ ἐκεῖνος, ἐλαστικῶς εἰς τὰς ποικίλας ἐθνικὰς ἀπαιτήσεις καὶ θρησκευτικὰς τάσεις τοῦ ἀνά τὴν οἰκουμένην λεγομένου «χριστιανικοῦ» κόσμου.

Ἐνεκα τούτου, αἱ τέσσαρες ἀρχαὶ τοῦ «Τετραπλεύρου» διευτυπώθησαν, διὰ ἐλαστικοῦ λεκτικοῦ, ὡς καὶ τὰ λοιπὰ Ἑγγλικανικὰ κείμενα. Αἱ δὲ μεταγενέστεραι τροποποιήσεις τῶν ἀρχῶν αὐτῶν ἀποσκοποῦν εἰς τὴν φραστικὴν ἐλαστικότητα, χάριν τῆς προσαρμογῆς. Χαρακτηριστικὸν τῶν Ἑγγλικανικῶν κειμένων ἀποτελεῖ ἡ ἐλαστικότης τοῦ λεκτικοῦ, χάριν τῆς εὐρύτητος τῶν ἐκφράσεων, ὥστε ἄνθρωποι παντὸς εἴδους καὶ διαφορετικῆς πίστεως «ἐκλαμβάνουσι τὰ ἄρθρα τῆς ἐκκλησίας τῆς Ἑγγλίας ὡς προωρισμένα δι' αὐτούς» (!) ⁽²³⁰⁾. Καί, κατὰ τὴν λεκτικὴν καὶ φραστικὴν διατύπωσιν τοῦ «Τετραπλεύρου τοῦ Λάμπεθ», ἀνεζητήθη παρομοία ἐλαστικότης καὶ προσαρμοστικότης, χάριν τῆς περιεκτικότητος τῆς ἀντιχριστιανικῆς τούτου «ἑνώσεως». Τοιοῦτοτρόπως, ἡ ἐξωτερικὴ ἑνωσις τῶν Προτεστάντων γίνεται ἐξωτερικὴ καὶ ἐν τῷ λόγῳ! Οἱ Προτεστάνται καλοῦν ἅπαντας εἰς ἑνωσιν ἢ ἐνότητα καὶ λεκτικῶς ἐξωτερικὴν. Εἰς ἐνότητα, δηλαδή, καθ' ἣν πάντες μὲν θὰ ἀποδέχωνται τὰς αὐτὰς λέξεις καὶ ὅρους, ἕκαστος δὲ θὰ νοῆ τούτους κατ' ἴδιον καὶ εὐάρεστον εἰς αὐτὸν τρόπον!

Ἡ θεωρία τῶν κλάδων. Ὡς ἐλέχθη, ὁ δογματικὸς συγκρητισμὸς τοῦ «Τετραπλεύρου τοῦ Λάμπεθ» ἀναλύεται καὶ εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς θεωρίας τῶν κλάδων. Εἶναι δὲ ἡ «θεωρία περὶ τῶν κλάδων» ⁽²³¹⁾ ἡ κακόδοξος ἄποψις, ὅτι «οὐδεμία ἐκκλησία δύναται νὰ θεωρηθῆ σήμερον ὡς μόνη ἐκπροσωποῦσα τὴν Μίαν Ἁγίαν καὶ Ἀποστολικὴν Ἐκκλησίαν». Ἡ Μία Ἐκκλησία «ἐμφανίζεται νῦν διεσπασμένη εἰς τρεῖς καθολικοὺς κλάδους ἰσοκύρους πρὸς ἀλλήλους, τὴν Ἀνατολικὴν, τὴν Ρωμαιοκαθολικὴν καὶ τὴν Ἑγγλικανικὴν ἐκκλησίαν, εἰς ἃς συμπεριλαμβάνουσι κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους καὶ τὸν ἐπισκοπικὸν Λουθηρανισμὸν (Σκανδιν., Φινλανδ. κ.λ.π.), ἄλλοι δὲ καὶ τὰς λοιπὰς ἐκκλησίας» ⁽²³²⁾. «Ρώμη - Κων)πολις καὶ Καντερβουρία ἀπαρτίζουν ἐσωτερικὴν ἐνότητα τῆς ἀρχαίας καθολικῆς ἐκκλησίας, ἐκάστη δὲ τῶν ὑπὸ τῶν κέντρων τούτων ἐπροσωπούμενη ἐκκλησία ἀποτελεῖ κλάδον τῆς ἀρχαίας ταύτης ἐκκλησίας, μικραὶ δὲ τινες καὶ τῶν τριῶν πρὸς ἀλλήλας ὑποχωρήσεις θὰ ἐπέφερον τὴν ἐπανασύνδεσιν αὐτῶν πρὸς ἀλλήλας, διὰ τῶν παλαιῶν δεσμῶν τῆς ἀδιαιρέτου ἐκκλησίας, ἥτις οὕτω καὶ πάλιν θ' ἀπεκαθίστατο» ⁽²³³⁾.

Συμφώνως, λοιπόν, πρὸς τὴν πεπλανημένην θεωρίαν τῶν κλάδων, ἡ Μία Ἁγία Καθολικὴ καὶ Ἀποστολικὴ Ἐκκλησία τοῦ Κυρίου θεωρεῖται μὴ ὑπάρχουσα σήμερον ἐπὶ τῆς γῆς⁽²³⁴⁾. Ἡ Ἐκκλησία αὕτη διηρέθη, κατεκερματίσθη καὶ διεσκορπίσθη δῆθεν εἰς πλῆθος ἐπὶ μέρους «ἐκκλησιῶν», τῶν ὁποίων διακρίνονται σήμερον τρία κέντρα, ἦτοι Ρώμη — Κωνσταντινούπολις — Καντερβουρία. Αἱ «ἐκκλησίαι» αὗται καὶ ὑπολείπονται τῆς παλαιᾶς Μιᾶς Ἐκκλησίας καὶ συνδέονται πρὸς αὐτήν. Ὑπολείπονται τῆς Μιᾶς Ἐκκλησίας, διότι, ὡς ἐλέχθη, οὐδεμία ἐξ αὐτῶν δύναται νὰ θεωρηθῆ ὡς μόνη ἐκπροσωποῦσα ταύτην, καὶ οὐδεμία ἔχει τὴν ὄλην ἀλήθειαν αὐτῆς. Οὐδεμία τῶν «ἐκκλησιῶν» τούτων εἶναι ἀλάθητος, ἀλλὰ πᾶσαι ὑπόκεινται εἰς πλάνας. Παρὰ ταῦτα, αἱ «ἐκκλησίαι» αὗται δὲν εἶναι ἀποκεκομμένα τῆς Μιᾶς Ἐκκλησίας, ἀλλὰ συνδέονται πρὸς αὐτήν, ὡς κλάδοι δένδρου. Ἐνεκα τούτου, εἶναι ἰσόκυροι καὶ τῆς αὐτῆς ἀξίας καὶ σημασίας. Τοιοῦτοτρόπως, αἱ κατὰ τόπους Ὁρθόδοξοι Ἐκκλησίαι ἐξισοῦνται πρὸς τὰς αἱρέσεις καὶ αἱ αἱρέσεις λογίζονται ἰσάξια πρὸς αὐτάς. Καὶ αἱ Ὁρθόδοξοι Ἐκκλησίαι καὶ αἱ αἱρέσεις, εἶναι πᾶσαι «ἐκκλησίαι»! Ἡ δὲ συνεργασία πασῶν τῶν «ἐκκλησιῶν» τούτων ἐπὶ ἴσοις ὅροις καὶ ἡ ἔνωσις των θὰ ἐμπλουτίσῃ ταύτας ἀμοιβαίως. Οὕτω θὰ πραγματοποιηθῆ δῆθεν «τὸ ἰδανικὸν τῆς Una Sancta»⁽²³⁵⁾ καὶ θὰ ἐπανιδρυθῆ ἡ ἀπολεσθεῖσα Μία Ἐκκλησία!

Ὡς ἐλέχθη ἤδη, ἡ σχέσις τῶν «ἐκκλησιῶν» πρὸς τὴν Μίαν, ἀλλὰ ἀνύπαρκτον(!), κατὰ τὴν θεωρίαν τῶν κλάδων, Ἐκκλησίαν ἀναφέρεται καὶ εἰς τὴν ἀλήθειαν, τὴν ὁποίαν κατέχει ἡ Μία Ἐκκλησία! Ὅπως, δηλαδή, ἕκαστος κλάδος τοῦ δένδρου δὲν ἀποτελεῖ τὸ ὅλον φυτόν, ἀλλὰ μέρος αὐτοῦ, οὕτω καὶ ἕκαστη «ἐκκλησία» δὲν κατέχει τὴν ὄλην ἀλήθειαν, ἀλλὰ μέρος ταύτης. Ἀπασαι δὲ αἱ «ἐκκλησίαι» συμπληρῶνουν ἐν τούτῳ ἀλλήλας, ὥστε ἡ ἀλήθεια νὰ εὐρίσκεται εἰς πάσας ταύτας, ὡς ἐν λαμβανομέναις. Ἦγουν, κατὰ τὴν κακόδοξον ταύτην διδασκαλίαν, αἱ κατὰ τόπους Ὁρθόδοξοι Ἐκκλησίαι δὲν κατέχουν τὴν ὄλην ἀλήθειαν, ἀλλὰ μέρος ταύτης, τὸ αὐτὸ δὲ συμβαίνει καὶ μὲ τὰς αἱρέσεις. Αἱρέσεις καὶ Ὁρθόδοξοι Ἐκκλησίαι ἀλληλοσυμπληρῶνονται ὡς πρὸς τὴν ἀλήθειαν καὶ αὕτω τὸ συνονθύλευμα κακοδοξιῶν καὶ ἀληθειῶν ἀποτελεῖ τὴν ὄλην ἀλήθειαν. Μὴ δὲ εἶπη τις, ὅτι ἐκ τῶν αἱρέσεων δέον νὰ λαμβάνωνται μόνον τὰ στοιχεῖα τῆς ἀληθείας, νὰ ἀφίωνται δὲ αἱ κακοδοξίαι. Διότι, κατὰ τὴν θεωρίαν τῶν κλάδων, ὅπως ἡ Μία Ἐκκλησία εἶναι ἀνύπαρκτος, οὕτω καὶ ἡ ὄλη ἀλήθεια παραμένει ἄγνωστος, ἂν καὶ ὑπάρχῃ ἐσπαρμένη εἰς πάσας τὰς «ἐκκλησίας». Ἐφ' ὅσον ἡ ἀλήθεια δὲν εἶναι γνωστή, οὐδὲ ἡ διάκρισις τοῦ ἀληθοῦς ἀπὸ τοῦ ψευδοῦς ἐντὸς τῶν αἱρέσεων εἶ-

ναι δυνατή, καθ' ὅτι ἐλλείπει τὸ ὄναγκαῖον πρὸς τοῦτο κριτήριον, ἦτοι ἡ ἀλήθης καὶ ἀλάνθαστος, ἡ ὀρθόδοξος ἀντίληψις. Τοῦτο δὲ τοσοῦτο μᾶλλον, καθ' ὅσον πλείσται ἀλήθειαι τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν ἐκλαμβάνονται ὡς κακόδοξοι! Ἡ ὅλη ἀλήθεια, κατὰ τὴν ἐν λόγῳ αἰρετικὴν θεωρίαν, δὲν δύναται νὰ νοηθῆ ἄλλως, εἰ μὴ ὡς σύνολον ὀρθῶν καὶ πεπλανημένων δοξῶν.

Κατὰ τὴν ἀνωτέρω κακοδοξίαν, πᾶσαι αἱ «ἐκκλησίαι», αἰρέσεις καὶ Ὁρθόδοξοι κατὰ τόπους Ἐκκλησίαι, εἶναι οὐσιωδῶς ἠνωμένοι καὶ διαφέρουν μόνον εἰς τὰ ἐπουσιώδη. Ἡ μία ἀλήθεια τῆς Μιᾶς Ἐκκλησίας ὑπάρχει εἰς τὰ οὐσιώδη τῶν «ἐκκλησιῶν», αἱ δὲ διαφοραὶ εἰς τὰ ἐπουσιώδη αὐτῶν. Τὰ οὐσιώδη εἶναι κοινά, τὰ δὲ ἐπουσιώδη διάφορα. Τὰ ἐπουσιώδη καὶ διάφορα διαιροῦν, τὰ δὲ οὐσιώδη καὶ κοινὰ ἐνώνουν. Αἱ «ἐκκλησίαι» διίστανται μόνον φαινομενικῶς, ἐνῶ κατὰ θάθος διατελοῦν δῆθεν ἐν ἐνότητι. Ἐπομένως, κατὰ τὴν κακοδοξίαν πάντοτε τῶν αἰρετικῶν, καθῆκον πάντων τῶν «Χριστιανῶν» εἶναι ἡ προσπάθεια, νὰ συνειδητοποιήσουν τὴν ὑπάρχουσαν δῆθεν κατ' οὐσίαν ἐνότητα τῶν «ἐκκλησιῶν» καὶ κατορθώσουν ταύτην καὶ εἰς τὰ ἐπουσιώδη. Ἡ ἔνωσις αὕτη δύναται, κατὰ τοὺς ἑτεροδόξους, νὰ πραγματοποιηθῆ, διὰ τῆς παραθεωρήσεως τῶν ἐπουσιωδῶν καὶ διαφόρων, καὶ τοῦ τονισμοῦ τῶν οὐσιωδῶν καὶ κοινῶν. Τὴν ἐνοποιόν, κατὰ τοὺς αἰρετικούς, ταύτην στροφήν πρὸς τὰ οὐσιώδη καὶ κοινὰ ὑπηρετοῦν καὶ αἱ μνημονευθεῖσαι τέσσαρες ἀρχαὶ τοῦ «Τετραπλεύρου». Ἀλλά, αἱ ἀρχαὶ αὗται τόσον περισσότερον ἐξυπηρετοῦν τὴν ὑπόθεσιν τῆς διὰ τῶν οὐσιωδῶν ἐνώσεως, ὅσον οὐσιωδέστεραι εἶναι. Εἶναι δὲ οὐσιωδέστεραι, ὅταν εἶναι μινιμαλιστικώτεραι, καθ' ὅτι τότε πλησιάζουν τὰ ἐνοποιὰ κοινὰ στοιχεῖα τῶν «ἐκκλησιῶν». Κατὰ ταῦτα, ἡ ἐπιτυχία τῆς ἐνώσεως ἢ ἐνότητος τῶν αἰρετικῶν ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς κατὰ τὸ δυνατόν μεγαλυτέρας μειώσεως τῶν ἀπαιτήσεων πίστεως τοῦ «Τετραπλεύρου τοῦ Λάμπεθ». Ἦγουν, ἡ μείωσις τοῦ ρόλου τῆς πίστεως... προάγει τὴν κακόδοξον ἐνότητα!!

Εἶναι καταφανές, ὅτι ἡ ἀνωτέρω θλάσφημος καὶ ἀντιεκκλησιαστικὴ θεωρία τῶν κλάδων, τὴν ὁποίαν ἐπενόησαν οἱ Ἀγγλικανοί, συμφωνεῖ πρὸς τὴν προτεσταντικὴν πλάνην περὶ ἀοράτου Ἐκκλησίας. Ὅπως, κατὰ τὴν πλάνην ταύτην, ἡ Ἐκκλησία εἶναι ἀόρατος, αἱ δὲ ὑπάρχουσαι ὁραταὶ «ἐκκλησίαι» ἀποτελοῦν μὴ πληρεῖς ἐκδηλώσεις τῆς ἀοράτου, οὕτω καὶ κατὰ τὴν θεωρίαν τῶν κλάδων. Ἡ Μία Ἐκκλησία εἶναι δῆθεν ἀνύπαρκτος, αἱ δὲ ὑπάρχουσαι ὑφίστανται ὡς κλάδοι ταύτης, ἀτελεῖς καὶ περιέχουσαι μόνον στοιχεῖα ἀληθείας. Ἡ κακόδοξος θεωρία τῶν κλάδων ἀποτελεῖ ἄλλην νεωτέραν ἔκδοσιν τῆς προτεσταντικῆς πλάνης περὶ

ἀοράτου Ἐκκλησίας. Διὰ τῆς θεωρίας ταύτης, οἱ Ἀγγλικανοὶ ἀφ' ἑνὸς μὲν δὲν ἀφίστανται τοῦ προτεσταντικοῦ φρονήματος, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἐξυπηρετοῦν τὴν αἰρετικὴν ἐνωτικὴν προσπάθειάν των. Ὅντως, ἡ κακόδοξος αὕτη θεωρία προσφέρεται εἰς τὴν ἀγγλικανικὴν κίνησιν πρὸς ἔνωσιν. Διὰ τῆς περὶ κλάδων ἀπόψεως, πᾶσαι αἱ αἱρέσεις δικαιολογοῦν τὴν ὑπαρξίν των ἐν τῷ κόσμῳ καί, τὸ σημαντικώτερον, ἐμφανίζονται ὡς ὄντως ἐκκλησίαι, παρὰ τὰς πλάνας των! Δικαιοῦνται, λοιπόν, νὰ ἐνωθοῦν, μετὰ τῶν κατὰ τόπους Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, ἢ καὶ μόναι, εἰς ἓνα παγκόσμιον «ἐκκλησιαστικὸν» ὄργανισμὸν, εἰς τὸν ἠνωμένον «Χριστιανισμὸν»!

Ἡ Διαμαρτύρησις ἐστράφη ἄλλοτε, ἐν ὀνόματι τῆς πίστεως, τῆς ἀληθείας καὶ τῆς ἐλευθερίας, ἐναντίον τῆς Ἐκκλησίας (ἴδὲ ἀνωτέρω σ. 82 - 94) καὶ ἀπώθησε ταύτην εἰς ἀπρόσιτον ἀόρατον πεδίον. Μὲ τὴν πάροδον ὅμως τοῦ χρόνου καὶ τὴν πρόοδον αὐτῆς ἐν τῇ πλάνῃ, ἐστράφη ἐναντίον τῆς πίστεως καὶ τῆς ἀληθείας καὶ ὑπὲρ τῆς «ἐνότητος» ἢ «ἐνώσεως». Πρὸς τοῦτο ἀπώθησε τὴν ἀλήθειαν τῆς πίστεως εἰς τὰ ὀμιχλώδη καὶ ἀκαθόριστα οὐσιώδη τῆς λογικῆς ἀντιλήψεως. Τὸ λογικοκρατικὸν καὶ ἄπιστον «Τετραπλευρον τοῦ Λάμπεθ», μειούμενον διαρκῶς, ὡς πρὸς τὰς ἀπαιτήσεις τῆς πίστεως, τείνει νὰ λάβῃ μορφήν ἀπλῆς λεκτικῆς δικαιολογίας καὶ φραστικῆς «φόρμουλας» τῆς κοσμικῆς συμφωνίας καὶ συνεργασίας τῶν αἰρετικῶν «ἐκκλησιῶν». Ὅμοιάζουν, πλέον, κατὰ πάντα οἱ τέσσαρες ὅροι τοῦ διαβοήτου «Τετραπλεύρου» πρὸς τοὺς ἀνεμοφθόρους στάχους τοῦ Φαραῶ⁵⁷⁶, διὰ τῶν ὁποίων οἱ ἑτερόδοξοι, ἐχθροὶ ὄντες τῆς ἀληθείας, καταπίνουσι καὶ ἀφανίζουν τὸν σπόρον τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ, ὡς πράττει καὶ ὁ πατήρ αὐτῶν ὁ διάβολος⁵⁷⁷.

Δογματικὸς μινιμαλισμὸς, ἀρχὴ τῆς περιεκτικότητος καὶ θεωρία τῶν κλάδων, καθιστοῦν τὴν προτεινομένην παρὰ τῶν Ἀγγλικανῶν ἔνωσιν ἢ ἐνότητα τοῦ «Τετραπλεύρου» ἐξόχως συγκρητιστικὴν. Συμφώνως πρὸς τὸν δογματικὸν μινιμαλισμὸν, αἱ ἀπαιτήσεις τοῦ θείου θελήματος σμικρύνονται διαρκῶς πρὸς τὸ ἐκάστοτε νοούμενον ἐλάχιστον ὄριον. Βάσει τῆς ἀρχῆς τῆς περιεκτικότητος, τὰ πάντα, πλὴν τῆς φύσει ἀποκλειστικῆς ἀληθείας, γίνονται ἀνεκτὰ καὶ δεκτὰ εἰς σύνολον ἑτεροκλήτων καὶ ἀντιφατικῶν πεποιθήσεων, συνδεδεμένων, ἢ μᾶλλον συσσωρευμένων εἰς ἐνότητα ὅλως ἐξωτερικὴν. Κατὰ δὲ τὴν θεωρίαν τῶν κλάδων, ἡ ἄκριτος συνάθροισις ἐπὶ τὸ αὐτὸ καὶ συνύπαρξις διαφόρων καὶ ἀντιθέτων θρησκευτικῶν πεποιθήσεων καὶ δοξασιῶν ἐπιδιώκεται νὰ δικαιολογηθῇ, ὡς γεγονὸς φαινομενικόν. Κατὰ τὴν θεωρίαν

576. Γεν. μα', 23 - 24.

577. Λουκ. η', 12.

ταύτην, παρὰ τὸ φαινόμενον, πᾶσαι αἱ διάφοροι ἢ ἀντίθετοι πεποιθήσεις καὶ ἀντιλήψεις κατ' οὐσίαν ἐνοῦνται, ἀλληλοσυμπληρούμεναι καὶ ἀπαρτίζουσαι ἐν ἄρτιον ὄλον. Δικαιολογεῖται, λοιπόν, ἡ σύναψις πασῶν τούτων, ὡς ἔχουν, εἰς ἓν, καὶ μᾶλλον ἐπιβάλλεται. Ἐπιβάλλεται ἡ αὐθύπαρκτος συνύπαρξις των, χάριν τῆς συνειδητοποιήσεως τῆς οὐσιαστικῆς ἐνότητος καὶ κατορθώσεως τῆς ἐνότητος καὶ εἰς τὰ ἐπουσιώδη. Ὅθεν, εἶναι ἀναγκαῖα ἡ ἀνεκτικότης καὶ ἡ ἀπόλεμος στάσις ἐναντι τῆς ἑτεροδοξίας, ὁ ἔθισμός εἰς τὰς ἀδελφικὰς σχέσεις, ἀδιακρίτως πίστεως, καὶ ἡ ἄσκησις εἰς τὴν ἐνατένισιν τῶν ἐπουσιωδῶν ἐκ τῆς ὑποτιθεμένης οὐσίας καὶ τῶν διαφόρων ἐκ τῶν θεωρουμένων κοινῶν. Ὁ Ἀγγλικανισμός καὶ ἡ προβαλλομένη τεχνηέντως παρ' αὐτοῦ ἔνωσις τοῦ «Τετραπλεύρου», εἶναι συγκρητισμός, ἐνθυμίζων τὸν συγκρητισμὸν τῆς παλαιᾶς αἰρέσεως τοῦ Μανιχαϊσμοῦ (ιδεὲ ἀνωτέρω σ. 41).

Ὁ Ἀγγλικανισμός διεκδικεῖ τὴν τρίτην χριστιανικὴν θέσιν ἐν τῷ κόσμῳ. Κατ' αὐτόν, τὴν πρώτην θέσιν κατέχει ὁ Παπισμός, μὲ πρωτεύουσαν πόλιν τὴν Ρώμην, τὴν δευτέραν ἡ Ὁρθοδοξία, μὲ πρωτεύουσαν τὴν Κωνσταντινούπολιν, καὶ τὴν τρίτην αὐτὸς οὗτος ὁ Ἀγγλικανισμός, μὲ πρωτεύουσαν τὴν Καντουαρίαν. Εἰς τὴν Καντουαρίαν συνέρχονται ἀνὰ πᾶν δέκατον ἔτος τὰ συνέδρια τοῦ Λάμπεθ, μεγάρου τοῦ Ἀγγλικανοῦ «ἀρχιεπισκόπου» Καντουαρίας⁽²³⁶⁾, τὰ ὁποῖα ἔχουν χαρακτῆρα μᾶλλον συνόδου. Εἰς τὰ συνέδρια ταῦτα προσέρχονται Ἀγγλικανοὶ «ἐπίσκοποι», ἐξ ὅλων τῶν Ἀγγλικανικῶν «ἐκκλησιῶν» τοῦ κόσμου. Οὕτως αἱ ἀποφάσεις αὐτῶν καθίστανται διεθνεῖς, «ἅπαντες δὲ οἱ ἀνὰ τὸν κόσμον Ἀγγλικανοὶ ἐπίσκοποι, ἀποθλέπουσι πρὸς τὴν Καντουαρίαν ὡς πρὸς κέντρον αὐτῶν»⁽²³⁷⁾. Τοιοῦτοτρόπως, ὁ Ἀγγλικανισμός ἀπέβη ἐντὸς τοῦ προτεσταντικοῦ κόσμου εἰς «ἐκκλησιαστικὸς» ὀργανισμὸς ἐξωτερικῆς ἐνότητος, ἐκτεινόμενος εἰς τοὺς ἀνὰ τὸν κόσμον Ἀγγλικανούς, μὲ τάσεις ἐπεκτάσεως εἰς ἅπαντας τοὺς «Χριστιανούς». Καὶ διὰ μὲν τοὺς Ἀγγλικανούς καὶ δὴ τῆς Ἀγγλίας ἐνωτικὸς δεσμός εἶναι ὁ βασιλεὺς καὶ τὰ σχετικὰ ἀγγλικανικὰ κείμενα, διὰ δὲ τοὺς λοιπούς ὡς τοιοῦτος προτείνονται αἱ ἀρχαὶ τοῦ ἀναφερθέντος «Τετραπλεύρου».

Ὁ Ἀγγλικανισμός «τάσσεται ὑπὸ πολλῶν ἐν μεσαζούση τινὶ θέσει μεταξὺ Προτεσταντισμοῦ καὶ Παπισμοῦ»⁽²³⁸⁾. Οἱ Ἀγγλικανοὶ σεμνύονται, διὰ τὴν ἠπιότητα τοῦ Ἀγγλικανισμοῦ ἐναντι τῶν ἀντιφρονούντων καὶ πιστεύουν, ὅτι δύνανται νὰ ἐργασθοῦν συμβιβαστικῶς μεταξὺ τῶν «Χριστιανῶν» τοῦ κόσμου. Νομίζουν, ὅτι ἡ

ιστορία καὶ τὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ Ἀγγλικανισμοῦ βοηθοῦν αὐτόν, νὰ ἐξηγήσῃ «τὸν καθολικισμὸν εἰς τοὺς Προτεστάντας, τὸν προτεσταντισμὸν εἰς τοὺς καθολικούς, τὸν μονδερνισμὸν εἰς τοὺς ἐχομένους τῆς παραδόσεως, τὴν παράδοσιν εἰς τοὺς μονδερνιστάς, τὴν Ἀνατολὴν εἰς τὴν Δύσιν, τὴν Δύσιν εἰς τὴν Ἀνατολὴν»⁽²³⁹⁾. Ἡ ἀγγλικανικὴ δηλαδὴ αἵρεσις θεωρεῖ τοὺς μὲν ἄλλους διηρημένους, διότι εἶναι μεταξύ των παρεξηγημένοι, ἑαυτὴν δὲ κάτοχον τῆς ἀληθοῦς ἀπόψεως τῶν πραγμάτων καὶ ἐν θέσει συμβιβαστικοῦ συμβούλου καὶ ἐνωτικοῦ παράγοντος τῶν διίσταμένων. Ἦγουν, δέχεται ἑαυτὴν ὡς «γέφυραν ἐκκλησίαν» (Bridge Church)⁽²⁴⁰⁾, μεταξὺ τῶν λοιπῶν «ἐκκλησιῶν» προβάλλουσαν εἰς τὸν κόσμον «τὸ ὄραμα μιᾶς ἐκκλησίας γνησίως καθολικῆς, συναγωγῆς εἰς τὴν κοινωνίαν αὐτῆς πάντας τοὺς ὁμολογοῦντας καὶ καλοῦντας ἑαυτοὺς χριστιανούς»⁽²⁴¹⁾.

Ὁ Ἀγγλικανισμὸς φρονεῖ «ὅτι ἡ ἀληθὴς Ἐκκλησία, ἐπὶ τῆς γῆς δὲν ὑπάρχει»⁽²⁴²⁾. Ὅτι ὁ παλαιὸς Χριστιανισμὸς, διασπασθεὶς εἰς πλῆθος «ἐκκλησιῶν, σὺν τῷ χρόνῳ ἐξελίσσεται, ὅπως πάντα τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ σήμερον τείνει νὰ λάθῃ τὴν μορφήν νέας παγκοσμίου «ἐκκλησίας», ἀγγλικανικῶν ἀρχῶν καὶ χαρακτηριστικῶν, μέσῳ αὐτοῦ τούτου τοῦ Ἀγγλικανισμοῦ. Ὁ Ἀγγλικανισμὸς, ἐν τῷ ὁποίῳ ἐκπροσωποῦνται, ὡς ἐλέχθη, «πᾶσαι αἱ κύρια μορφαὶ καὶ αἱ παρεκκλίσεις, αἱ ἐν τῷ Χριστιανισμῷ σημειωθεῖσαι»⁽²⁴³⁾, εἶναι ἡ παναίρεσις ἐκεῖνη, ἣτις ἀποσκοπεῖ νὰ συμπεριλάθῃ σύμπαντα τὸν σημερινὸν λεγόμενον «χριστιανικὸν» κόσμον, καὶ ἀποτελέσῃ μετ' αὐτοῦ μίαν νέαν παναίρεσιν οἰκουμενικῶν διαστάσεων. Διὰ τῆς παναιρέσεως τοῦ Ἀγγλικανισμοῦ, ἡ ἰδέα τῆς ἀδογματίστου ἐνότητος καὶ ἡ ἰδέα τῆς ἀδογματίστου παγκοσμίου «χριστιανικῆς» ὀργανώσεως, τὰς ὁποίας εἶδομεν ἀνωτέρω (ἰδὲ σ. 104 - 105), λαμβάνουν τὴν μορφήν τῆς ἀδογματίστου οἰκουμενικῆς «ἐκκλησιαστικῆς» ἐνώσεως ἢ ἐνότητος. Ὁ Προτεσταντισμὸς, ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ Ἀγγλικανισμοῦ, πολεμεῖ πλέον τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν τοῦ Κυρίου ὄχι ὡς διεσκορπισμέναι αἰρετικαὶ δυνάμεις, ἀλλὰ ὡς συμμαχία αἱρέσεων καὶ ὡς κοινὸν μέτωπον ἑτεροδόξων δυνάμεων. Ἐπειδὴ δὲ ὁ πόλεμος οὗτος κατὰ τῆς Ὁρθόδοξου Ἐκκλησίας εἶναι καὶ νεώτερος καὶ πανουργότερος, διὰ τοῦτο τυγχάνει καὶ πλέον ἐπικίνδυνος.

V. Ἐνώσεις αἰρετικῶν συμβουλίων

Προτεσταντικὰ τοπικὰ συμβούλια. Τὸ ἐχθρικὸν πρὸς τὴν χριστιανικὴν πίστιν πνεῦμα τῆς ἐξωτερικῆς ἐνώσεως τῶν αἰρετικῶν ἐκφράζουν ἐναργέστερον τὰ προτεσταν-

τικά τοπικά συμβούλια, τὰ ὅποια ἀποκαλοῦνται ὑπὸ τῶν Οἰκου-
 μενιστῶν «τοπικά Συμβούλια Ἐκκλησιῶν»⁽²⁴⁴⁾. Ὀνομάζονται το-
 πικά τὰ συμβούλια ταῦτα, διότι ἀναφέρονται εἰς «ἐκκλησίας» — αἰ-
 ρέσεις ἢ διαφόρων χωρῶν, ἢ μιᾶς ἐκάστης ἡπείρου, ἢ ἐκτενοῦς
 περιοχῆς, ἢ περιφερείας⁽²⁴⁵⁾. Τοιοῦτοτρόπως, ὡς ὄρος συμμετοχῆς
 εἰς τὰ τοπικά συμβούλια δὲν τίθεται ἡ πίστις, ἀλλ' ἡ κοινὴ γεω-
 γραφικὴ ἔκτασις. Ἡ πίστις ἀρχίζει νὰ ἐγκαταλείπεται πλέον ὡς
 θάσις τῆς ἐπιδιωκομένης «ἐνώσεως» καί, ἀντ' αὐτῆς, ὑπολογίζεται
 ὁ χῶρος! Εἰς τὸ μνημονευθὲν «Τετράπλευρον τοῦ Λάμπεθ» αἱ ἀ-
 παιτήσεις τῆς πίσεως περιορίζονται εἰς τὸ ἐλάχιστον δυνατὸν, θά-
 σει τῆς ἐχθρικῆς πρὸς τὴν πίστιν ἀρχῆς τοῦ μινιμαλισμοῦ. Ἐνταῦ-
 θα, εἰς τὰ «τοπικά Συμβούλια», ἡ πορεία τῆς μινιμαλιστικῆς ἀπι-
 στίας τῶν αἰρετικῶν κατανατᾶ εἰς τὴν παραθεώρησιν τῆς πίστεως.
 Εἰς τὸ «Τετράπλευρον» ἡ ἀπιστία εἶναι συγκεκαλυμμένη πως. Ἐν-
 ταῦθα ἀποκαλύπτεται. Ἡ πίστις ἀποσιωπᾶται καὶ τὰ «Συμβού-
 λια» προσδιορίζονται τοπικῶς. Ἡ οἰκουμενικὴ ἰδέα τῆς ἐνώσεως
 ἢ ἐνότητος τῶν λεγομένων «Χριστιανῶν», διὰ τῆς ἀποσιωπήσεως
 τῆς πίστεως καὶ τῆς ἄνευ ταύτης φιλικῆς συνεργασίας, ἔλαβε πλέον
 μορφήν κινήσεως ἐντὸς τοῦ αἰρετικοῦ δυτικοῦ κόσμου.

«Τὸ Διεθνὲς Ἱεραποστολικὸν Συμβού-
 λιον». Εἰς τὴν ἐμφάνισιν τῆς οἰκουμενιστικῆς κινήσεως συνέ-
 θαλεν, ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω, καὶ ὁ πρακτικὸς τομεὺς τῶν αἰρετι-
 κῶν «Ἱεραποστολῶν»⁽²⁴⁶⁾. Οἱ ἑτερόδοξοι «Ἱεραπόστολοι», δρῶν-
 τες μακρὰν τῶν αἰρετικῶν κέντρων τῆς Εὐρώπης καὶ ἀγωνιζόμε-
 νοι κακοδόξως ἀνὰ τοὺς εἰδωλολατρικοὺς εἰσέτι ἢ πολιτιστικῶς
 ὑποδεεστέρους λαοὺς, «ποιῆσαι ἓνα προσήλυτον»⁵⁷⁸, ἢ πολλοὺς,
 ἀντελήφθησαν τὴν ἀδυναμίαν των. Εἶδον εἰς τὰ πράγματα τὴν ἔλ-
 λειψιν ἐνότητος πίστεως τοῦ αἰρετικοῦ κόσμου, τὴν ἀπουσίαν τῆς
 ἐνιαίας ἐκκλησιαστικῆς ἐκπροσωπήσεως αὐτοῦ εἰς τοὺς λαοὺς καὶ
 τὴν ἀνωπαρξίαν τῆς συντονισμένης «Ἱεραποστολικῆς» ἐνεργείας
 τῶν αἰρετικῶν ἀνὰ τὴν οἰκουμένην. Ἐζήσαν τὴν ἀλληλομαχίαν
 τῶν ἑτεροδόξων «Ἱεραποστόλων», διὰ τὴν ἐπικράτησιν ἐκάστου
 τούτων ἐπὶ τῶν προσηλύτων, καὶ τὸν ἐκ ταύτης σκανδαλισμὸν τῶν
 νεοφωτίστων των. Ἐπὶ πλέον, λόγῳ τῆς διαιρέσεώς των, ἀντεμε-
 τώπισαν ἀνεπιτυχῶς τὰς ἰδιοτελεῖς ἐνεργείας τῶν πολιτικῶν ἐξου-
 σιῶν, αἱ ὅποιαι, ἐν τῇ θουλιμίᾳ των νὰ ἐκμεταλλευθοῦν τοὺς ἀνα-
 ναπτύκτους λαοὺς, ἐχρησιμοποιοῦν ὡς μέσον καὶ αὐτὰς τὰς «Ἱε-
 ραποστολάς».

Οἱ ἑτερόδοξοι «Ἱεραπόστολοι» ἠσθάνθησαν ἔντονον τὴν ἀνάγ-

578. Ματθ. κγ', 15.

κην τῆς ἐνότητος τοῦ αἰρετικοῦ κόσμου, χάριν τῆς ἐπιτυχίας τοῦ λεγομένου «ἱεραποστολικοῦ» ἔργου αὐτῶν. Ἄλλὰ καὶ οὗτοι, ὅπως καὶ οἱ λοιποὶ Προτεστάνται, δὲν ἐστράφησαν πρὸς τὴν ἀληθινὴν ἐνότητα τῆς πίστεως καὶ τὴν ἔνωσιν τῶν πάντων ἐν τῇ Ὁρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ, διὰ τῆς ὀρθῆς πίστεως, ἀλλὰ ἀλλαχοῦ. Ἐπεθύμησαν τὴν ἐνότητα τῶν αἰρετικῶν δυνάμεων καὶ ἐπεζήτησαν τὴν ἐξωτερικὴν ἔνωσιν αὐτῶν. Τοιοῦτοτρόπως ἀνεφάνησαν τὰ λεγόμενα «ἱεραποστολικά» συνέδρια τῶν αἰρετικῶν, τὰ ὁποῖα ἀπὸ τοῦ 1854 συγκροτοῦνται εἰς διαφόρους ἡπείρους. Εἰς αὐτὰ μετέχουν ἐκπρόσωποι ἐκ πολλῶν μερῶν τῆς οἰκουμένης⁽²⁴⁷⁾. Εἰς τὰ συνέδρια ταῦτα συζητοῦνται θέματα «ἱεραποστολῆς», ἀλλὰ καὶ ἐνότητος τῶν καλουμένων «ἐκκλησιῶν» τῶν ἑτεροδόξων. Καρπὸς δὲ τῆς προσπάθειάς ταύτης εἶναι ἡ ἵδρυσις τοῦ «Διεθνοῦς Ἱεραποστολικοῦ Συμβουλίου» (ΔΙΣ) τὸ 1921 ἐν Ἀμερικῇ. Τὰ μέλη τοῦ Συμβουλίου τούτου «ἦσαν συμβούλια καὶ ὄχι ἐκκλησίαι, ὡς συμβαίνει μὲ τὸ ΠΣΕ»⁽²⁴⁸⁾, ἥτοι συμβούλια προτεσταντικῶν αἱρέσεων, τὰ ὁποῖα ὑφίστανται παμπληθῆ εἰς τὸν κόσμον τῆς Διαμαρτυρησεως.

Τὸ πρῶτον παγκόσμιον «ἱεραποστολικὸν» Συνέδριον τῶν ἑτεροδόξων συνῆλθεν εἰς Ἐδιμβούργον τῆς Σκωτίας τὸ 1910⁽²⁴⁹⁾. Πρόεδρος αὐτοῦ ὤρισθη ὁ Ἰωάννης Μόττ, ὁ ὁποῖος, ὡς εἶδομεν (σ. 103), ὑπῆρξεν ὁ ἐμπνευστὴς καὶ ὀργανωτὴς τῆς προτεσταντικῆς «Χριστιανικῆς Φοιτητικῆς Ὁμοσπονδίας». Τὸ ἑτερόδοξον τοῦτο Συνέδριον, εἰς τὸ ὁποῖον «ἦσαν παρόντες οἱ κυριώτεροι τῶν μετέπειτα οἰκουμενιστῶν», ἠσχολήθη μὲ «προβλήματα» «ἱεραποστολῆς», «χριστιανικῆς» ἐκπαιδεύσεως καὶ «ἐκκλησιαστικῆς» συνεργασίας. Τὸ τελευταῖον «πρόβλημα» ἐπεγράφετο: «συνεργασία καὶ ἡ προαγωγή τῆς ἐνότητος». Ἐν τέλει κατηρτίσθη ἐπιτροπὴ ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Ἰωάννου Μόττ, πρὸς συνέχισιν τοῦ ἔργου τοῦ Συνεδρίου. «Ἡ Ἐπιτροπὴ αὕτη ὑπῆρξεν ἡ πρώτη παρομοίας φύσεως κατὰ τὸν Κ' αἰῶνα» καὶ εἰργάσθη πρὸς σύμψηξιν ἐνὸς μονίμου σώματος. Οὕτω, προέκυψεν, ὡς διάδοχος ταύτης, τὸ ἀναφερθὲν ΔΙΣ⁽²⁵⁰⁾.

Τὸ «Διεθνὲς Ἱεραποστολικὸν Συμβούλιον» συνεκάλεσε πλείστας συνελεύσεις εἰς διάφορα μέρη τοῦ κόσμου, εἰς Παλαιστίνην (Ἱερουσαλήμ), Ἰνδίας, Καναδᾶν, Γερμανίαν καὶ ἀλλαχοῦ, αἱ ὁποῖαι ἠσχολήθησαν μὲ σχετικὰ πρὸς τοὺς σκοποὺς αὐτοῦ θέματα. Ἡ συνέλευσις ἐν Ταμπαραμ, Μαδρᾶς τῶν Ἰνδιῶν (1938) συνεζήτησε, μεταξὺ ἄλλων, ἐπὶ τῆς ἐννοίας τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς ἐνότητος αὐτῆς καὶ τῶν σχέσεων τῆς χριστιανικῆς θρησκείας πρὸς τὰ ἄλλα θρησκευόμενα⁽²⁵¹⁾. Εἰς τὴν συνέλευσιν ἐν Χουίτμπυ, Ὀντάριο

Καναδά (1947) ἐλήφθη ἀπόφασις «τῆς ἀπὸ κοινοῦ ἐξυπηρετήσεως τοῦ ἱεραποστολικοῦ καθήκοντος», «συνεργασία ἐν ὑποταγῇ»! Ἡ φράσις αὕτη κατέστη περίφημος διὰ τοὺς ἑτεροδόξους «καὶ τὸ μῆνυμα τὸ προελθὸν ἐκ τοῦ συνεδρίου τούτου»⁽²⁵²⁾. Εἰς τὴν συνέλευσιν ἐν Βίλλιγκεν τῆς Γερμανίας (1952) «συνεζητήθησαν κυρίως αἱ σχέσεις μεταξὺ ἱεραποστολῆς καὶ οἰκουμενισμοῦ». Εἰς δὲ τὴν συνέλευσιν ἐν Ἄκκρα Ἀκιμότο Γκάνας (1957...) ἀπεφασίσθη ἡ ἐνσωμάτωσις τοῦ ΔΙΣ εἰς τὸ «Παγκόσμιον Συμβούλιον Ἐκκλησιῶν», ἡ ὁποία ἐπραγματοποιήθη τὸ 1961 ἐν Ν. Δελχί τῶν Ἰνδιῶν.

Ἡ ἀνησυχία τῶν αἰρετικῶν «ἱεραποστόλων», διὰ τὴν διαίρεσιν τοῦ προτεσταντικοῦ κόσμου, ὤθησεν αὐτοὺς πρὸς τὴν κακόδοξον ἐξωτερικὴν ἐνότητα τούτου. Τοιοῦτοτρόπως, διὰ τῆς ἐνωτικῆς κινήσεως τοῦ τομέως τῶν «ἱεραποστολῶν», προστίθεται εἰς τὴν ἐξωτερικὴν «ἐνωσιν» ἐν νέον στοιχείον, ἦτοι τὰ παγκόσμια συνέδρια, καὶ δι' αὐτῶν ἡ παγκοσμιότης. Τὰ μνημονευθέντα τοπικὰ συμβούλια τῶν αἰρετικῶν «ἐκκλησιῶν» δύνανται, πλέον, νὰ ἐνσωματωθῶν εἰς παγκόσμιόν τι συμβούλιον καὶ τὰ τοπικὰ συνέδρια νὰ ἀναχθῶν εἰς παγκόσμια ἐπίσης συνέδρια. Τὸ ΔΙΣ, ἀσχοληθὲν μὲ τὴν συνεργασίαν καὶ τὴν προαγωγὴν τῆς ἐνότητος τῶν αἰρετικῶν τῆς Δύσεως καὶ ἀποδεχθὲν ὡς καθῆκον τὴν συνεργασίαν ἐν τῇ ὑποταγῇ, ἐπλησίασε τὸ παραλλήλως πρὸς αὐτὸ πορευόμενον ρεῦμα τοῦ οἰκουμενισμοῦ καὶ ἐν τέλει ἀπερροφήθη παρ' αὐτοῦ, διὰ τῆς ἐντάξεώς του εἰς τὸ λεγόμενον «Παγκόσμιον Συμβούλιον τῶν Ἐκκλησιῶν». Παγκόσμιος «ἱεραποστολική» ἀναζήτησις τῆς ἐνότητος τοῦ αἰρετικοῦ κόσμου, καὶ ἰδέα περὶ ἀδογματίστου ἐξωτερικῆς ἐνότητος αὐτοῦ, ἐκδηλουμένη ὡς σχετικαὶ κινήσεις καὶ ἀγγλικανικὴ θεωρία, συνεζεύχθησαν καὶ παρήγαγον τὸ νεώτερον αἰρετικὸν τέρας, τὸν Οἰκουμενισμόν.

Ὅντως, οἱ Οἰκουμενισταὶ παραδέχονται, ὅτι «ἡ ἱεραποστολὴ ἐκλαμβάνεται ὡς ἐν ἐκ τῶν κυριωτέρων αἰτίων, τὰ ὁποῖα παρήγαγον τὴν Οἰκουμενικὴν Κίνησιν»⁽²⁵³⁾. Πολλοὶ μάλιστα τούτων, δέχονται ὡς γεγονὸς ἐμφανίσεως τῆς οἰκουμενικῆς κινήσεως τὴν σύγκλησιν τοῦ εἰρημένου «ἱεραποστολικοῦ» συνεδρίου τοῦ 1910⁽²⁵⁴⁾. Χαρακτηριστικὸν ἐν προκειμένῳ εἶναι, ὅτι ὁ Πρόεδρος τοῦ συνεδρίου τούτου Ἰωάννης Μόττ ὑπῆρξεν ὁ εἰσηγητὴς τῶν ὄρων «οἰκουμενισμός» καὶ «οἰκουμενικός», πρὸς ὀνομασίαν τῆς νέας αἰρέσεως τῆς οἰκουμενικῆς κινήσεως⁽²⁵⁵⁾.

VI. 'Ο «Παγκόσμιος Σύνδεσμος»

Τὸ 1907, τῇ ὑποκινήσει διπλωματῶν καὶ νομομαθῶν, ἐγένετο ἐν Χάγη τῆς Ὀλλανδίας διάσκεψις πρὸς ἄρσιν τῶν αἰτίων τοῦ πολέμου καὶ ἴδρυσιν διεθνoῦς Ἀρείου Πάγου. Εἰς τὴν διάσκεψιν ταύτην ὑπεβλήθη ὑπόμνημα περὶ εἰρήνης ὑπὸ Ἑγγλων «Χριστιανῶν», «φίλων» τῆς εἰρήνης, ὑπογραφέν καὶ ὑπὸ ὁμοϊδεατῶν τῶν ἄλλων χωρῶν τῆς Εὐρώπης καὶ τῆς Ἀμερικῆς⁽²⁵⁶⁾. Ὀλίγον ἀργότερον ἰδρύθη ὁ ὀργανισμὸς «τῶν Συνεργαζομένων Συμβουλίῶν τῶν Ἐκκλησιῶν ἐν τῇ Βρεττανικῇ καὶ Γερμανικῇ Αὐτοκρατορίᾳ πρὸς Προαγωγὴν Φιλικῶν Σχέσεων μεταξὺ τῶν δύο Λαῶν.»⁽²⁵⁷⁾. Οὗτος εἶχεν ἀντιστοίχους πτέρυγας ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ Γερμανίᾳ καὶ ἐξέδιδε περιοδικά, ἐν Ἀγγλίᾳ μὲν τὸ «ὁ Εἰρηνοποιὸς» (1911), ἐν Γερμανίᾳ δὲ τὸ «ἡ Δρῦς» (1913). Ἐν Ἀμερικῇ ὑφίστατο ἀπὸ τοῦ 1908 τὸ Ὁμοσπονδιακὸν Συμβούλιον τῶν «Ἐκκλησιῶν», διὰ τοῦ ὁποῦ ἀνεπτύχθησαν σχέσεις τῶν προαναφερθέντων μετὰ τῶν ἐν Ἀμερικῇ προτεσταντικῶν «ἐκκλησιῶν». Πάντες οἱ μετέχοντες εἰς τοὺς ἀνωτέρω προτεσταντικούς ὀργανισμοὺς ἀπεφάσισαν τὸ 1914 ἐν Λονδίῳ τὴν σύγκλησιν ἑνὸς εὐρυτέρου συνεδρίου Προτεσταντῶν ἐν Κωνσταντίᾳ τῆς Ἑλθετίας. Κατὰ τὸ ἐν Κωνσταντίᾳ συνέδριον, συνελθὼν τὸ αὐτὸ ἔτος 1914, ἀπεφασίσθη ἡ ἴδρυσις Συνδέσμου, χωρὶς νὰ δοθῇ ἡ ὀνομασία καὶ καθορισθῇ ἡ διοργάνωσις αὐτοῦ. Ἐπειδὴ, λόγῳ τῆς κηρύξεως τοῦ πολέμου, τὰ συνέδριον διελύθη μετὰ μίαν μόνον ἡμέραν ἐργασίας, τὴν 1ην Αὐγούστου 1914, μετ' ὀλίγας ἡμέρας, τὴν 5ην Αὐγούστου τοῦ αὐτοῦ ἔτους, οἱ δυνηθέντες σύεδροι αὐτοῦ συνῆλθον ἐν Λονδίῳ. Ἐκεῖ ἐδόθη εἰς τὸν Σύνδεσμον ἡ ὀνομασία «ὁ Παγκόσμιος Σύνδεσμος τῶν Ἐκκλησιῶν πρὸς Προαγωγὴν Διεθνoῦς Φιλίας» καὶ ἐξελέγη ἡ διοίκησις αὐτοῦ, ἡ Διεθνῆς Ἐπιτροπὴ, ἔχουσα καὶ ἐκτελεστικὴν ἐξουσίαν. Ἡ Διεθνῆς Ἐπιτροπὴ τὸ ἐπόμενον ἔτος 1915 ἤλλαξε τὴν ὀνομασίαν τοῦ Συνδέσμου εἰς «ὁ Παγκόσμιος Σύνδεσμος πρὸς Προαγωγὴν Διεθνoῦς Φιλίας διὰ τῶν Ἐκκλησιῶν»⁽²⁵⁷⁾.

Ἡ μετονομασία αὕτη δὲν εἶναι ἄσχετος πρὸς τοὺς σκοποὺς καὶ τὸν χαρακτήρα τοῦ Συνδέσμου. «...ὁ Σύνδεσμος ἐπιδιώκει κατὰ μέγα μέρος ἐξωεκκλησιαστικούς σκοποὺς, ἥτοι τὴν διὰ διαφόρων πνευματικῶν μέσων ἐπικράτησιν τῆς εἰρήνης, τῆς δικαιοσύνης, τῆς ἰσότητος... καὶ ἐν γένει τὴν προαγωγὴν τῆς διεθνoῦς φιλίας καὶ τὴν ἀποφυγὴν τοῦ πολέμου διὰ τῆς δι' εἰρηρικῶν μέσων... ἐξετάσεως καὶ λύσεως τῶν χωριζουσῶν τοὺς λαοὺς καὶ τὰ ἔθνη διαφορῶν ἐνδιαφέρεται δι' ὡσαύτως διὰ τὴν ἐπίλυσιν πολλῶν κοινωνικῶν καὶ ἠθικοθρησκευτικῶν ζητημάτων»⁽²⁵⁸⁾. Ὁ Σύνδεσμος δὲν ἀποσκοπεῖ ἀμέσως εἰς τὴν ἔνωσιν τῶν «ἐκκλησιῶν», ἀλλὰ «τὰ μέγι-

στα συμβάλλεται καὶ πρὸς τὴν ἐκκλησιαστικὴν προσέγγισιν... Διὰ τὸν Σύνδεσμον ἢ ἔνωσις τῶν Ἐκκλησιῶν δὲν εἶναι αὐτοσκοπός, ἀλλὰ μέσον πρὸς εἰρήνευσιν τοῦ κόσμου. Ἡ κοινωνία καὶ συνεργασία τῶν Ἐκκλησιῶν εἶναι ἡ ἀπαραίτητος προϋπόθεσις πρὸς ἐπιτευξιν τῶν ὑπὸ τοῦ Συνδέσμου ἐπιδιωκομένων καὶ ὅλον ἐν εὐρυνομένων σκοπῶν αὐτοῦ»⁽²⁵⁸⁾.

Ὁ ἀγγλικῆς ἐμπνεύσεως καὶ οὕτως εἰπεῖν Λονδίνιος Παγκόσμιος Σύνδεσμος προσθέτει εἰς τὴν ἐνωτικὴν προσπάθειαν τῶν Προτεσταντῶν τῆς Δύσεως ἐν ἀκόμῃ στοιχείον, τὴν κοσμικὴν ἀντίληψιν περὶ «ἐνώσεως». Κατ' ἀρχάς, ὀνομάζεται «Παγκόσμιος Σύνδεσμος τῶν Ἐκκλησιῶν» καὶ κατόπιν μετονομάζεται εἰς «Παγκόσμιον Σύνδεσμον». Ὡς σκοπὸς αὐτοῦ ὀρίζεται ἡ διεθνὴς φιλία. Ἄλλ' ἐνῶ ἐν ἀρχῇ ὁ σκοπὸς αὐτός ἐθεωρεῖτο σκοπὸς τοῦ Συνδέσμου τῶν «ἐκκλησιῶν» κατόπιν ἐκλαμβάνεται ὡς σκοπὸς τοῦ Συνδέσμου, διὰ τῶν «ἐκκλησιῶν», καὶ τέλος, διὰ τῆς θρησκείας γενικῶς, κατὰ τὴν ἀνάληψιν πολλῶν ἐκ τῶν καθηκόντων τοῦ Παγκοσμίου Συνεδέσμου ὑπὸ τοῦ «Παγκοσμίου Συνδέσμου Διεθνούς Φιλίας διὰ τῆς Θρησκείας»⁽²⁵⁹⁾. Ὁ Παγκόσμιος Σύνδεσμος ἀποβάλλει σὺν τῷ χρόνῳ τὸ ἐκκλησιαστικὸν χρῶμα, ἐνῶ σκοπὸς αὐτοῦ εἶναι ὁ πολιτικὸς καὶ κοσμικὸς σκοπὸς τῆς διεθνούς φιλίας καὶ ἐνότητος, διὰ τῶν «ἐκκλησιῶν», ἢ τῆς θρησκείας. Ἐντονος εἶναι ἐνταῦθα ἡ ἐντύπωσις, ὅτι τὸ πνεῦμα τῶν θεοκρατιῶν τῆς Ἀνατολῆς καὶ τῆς ρωμαϊκῆς κοσμοκρατορίας τῆς Δύσεως ἀναβιοῖ εἰς τὴν ἐν λόγῳ ἐνωτικὴν κίνησιν τοῦ Προτεσταντισμοῦ. Διὰ τῆς ἐνωτικῆς ταύτης κινήσεως ἐπιδιώκονται οἱ παλαιοὶ ἐκεῖνοι κοσμικοὶ ἐνωτικοὶ σκοποί, τοὺς ὁποίους καλοῦνται νὰ ὑπηρετήσουν αἱ «ἐκκλησίαι», ὅπως ἔπραττον τότε αἱ θρησκείαι. Ἡ πολιτειοκρατικὴ ἀντίληψις τοῦ πεπλανημένου προτεσταντικοῦ κόσμου ἐμφανίζεται ἐν προκειμένῳ μὲ νέαν μορφήν. Κατ' αὐτὴν, πρέπει νὰ ἐπιδιωχθῇ ἡ πολιτικὴ εἰρήνευσις καὶ ἐνότης τοῦ κόσμου, διότι τοῦτο εἶναι χριστιανικόν. Εἰς τὴν πολιτικὴν ἐνοποίησιν τῆς ἀνθρωπότητος ἐπιβάλλεται νὰ συμβάλλουν αἱ «ἐκκλησίαι» ἢ θρησκείαι, χρησιμοποιοῦμεναι οὕτως ὡς μέσον, πρὸς σκοπὸν κοσμικόν.

Διὰ τοῦ Συνδέσμου τούτου, ὡς σκοπὸς τῶν «ἐκκλησιῶν» καὶ θρησκείων ὀρίζεται ἡ ἐξυπηρέτησις «τοῦ κόσμου τούτου»⁵⁷⁹. Καὶ ὁ μὲν «Παγκόσμιος Σύνδεσμος» ἐν τέλει διελύθη, ἀλλὰ τὸ κοσμικὸν αὐτοῦ πνεῦμα ὡς πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς ὑπάρξεως τῶν «ἐκκλησιῶν» ἐπέζησεν εἰς τὴν λεγομένην Οἰκουμενικὴν Κίνησιν ἢ Οἰκουμενισμόν, ὅστις προέκυψεν ἐκ τοῦ ἐν λόγῳ «Συνδέσμου». Ὄντως, ἐκ τοῦ «Παγκοσμίου Συνδέσμου» προῆλθεν ἡ λεγομένη «Παγ-

κόσμιος κίνησις Ζωῆς καὶ Ἔργασίας» (ΖΕ), διὰ τῆς ὁποίας ἐμφανίζεται ἡ Οἰκουμενικὴ Κίνησις καὶ ἄρχεται ἡ ἱστορία ταύτης. «Εἰς τὰ Συνέδρια τοῦ Συμβουλίου τούτου... ἐρρίφθη ἡ ἰδέα τῆς συγκλήσεως ἑνὸς Παγχριστιανικοῦ Συνεδρίου πρὸς συζήτησιν προβλημάτων τοῦ πρακτικοῦ Χριστιανισμοῦ, ὅπερ καὶ ἐπραγματοποιήθη τὸ 1925 ἐν Στοκχόλμῃ. Τοιουτοτρόπως, ἡ κίνησις ΖΕ ὄφειλε τὰς ἀρχάς της εἰς τὸν ΠΣ»⁽²⁶⁰⁾.

VII. Ἡ «Οἰκουμενικὴ Κίνησις» ἢ «Οἰκουμενισμὸς»

Ἡ «Οἰκουμενικὴ Κίνησις» ἢ Οἰκουμενισμὸς ἀνεφάνη ὀργανομένη τὸ 1920. Ἐκτοτε ἐκδηλοῦται εἰς δύο διαδοχικὰς φάσεις. Εἰς τὰς δύο παραλλήλους ἐνωτικὰς κινήσεις «Ζωῆς καὶ Ἔργασίας» καὶ «Πίστεως καὶ Τάξεως» καὶ εἰς τὸ «Παγκόσμιον Συμβούλιον τῶν Ἐκκλησιῶν». Αἱ δύο κινήσεις «Ζωῆς καὶ Ἔργασίας» καὶ «Πίστεως καὶ Τάξεως» τὸ 1948 ἠνώθησαν εἰς ἓν οἰκουμενικὸν ὄργανον παγκοσμίων βλέψεων, εἰς τὸ λεγόμενον «Παγκόσμιον Συμβούλιον τῶν Ἐκκλησιῶν». Ἀπὸ τοῦ ἔτους ἐκείνου ὁ Οἰκουμενισμὸς ἐκπροσωπεῖται ὑπὸ τοῦ Συμβουλίου τούτου, διὰ τοῦ ὁποίου καὶ δρᾷ ἀνὰ τὰ ἔθνη, «πλανῶν τὴν οἰκουμένην»⁵⁸⁰.

Ἡ «Παγκόσμιος κίνησις Ζωῆς καὶ Ἔργασίας». Ἡ λεγομένη «Παγκόσμιος κίνησις Ζωῆς καὶ Ἔργασίας» ἢ «Κίνησις Ζωῆς καὶ Ἔργασίας» (ΖΕ), «ὀφείλει τὰς ἀρχάς της εἰς τὸν ΠΣ Διεθνοῦς Φιλίας διὰ τῶν Ἐκκλησιῶν, τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Σουηδίας καὶ τὸ Ὁμοσπονδιακὸν Συμβούλιον τῶν Ἐκκλησιῶν τῆς Ἀμερικῆς», δηλαδή εἰς τοὺς Προτεστάντας. «Κύριος παράγων καὶ μοχλὸς διὰ τὴν γένεσιν καὶ τὴν περαιτέρω ὀργάνωσιν τῆς κινήσεως ταύτης ὑπῆρξεν» ὁ Προτεστάντης «Ἀρχιεπίσκοπος Οὐψάλης τῆς Σουηδίας Ν. Σόδερμπλομ»⁽²⁶¹⁾, ὁ ὁποῖος μετέσχε καὶ εἰς τὸ πρῶτον προτεστάντικόν «Ἱεραποστολικὸν Συνέδριον» τοῦ 1910⁽²⁶²⁾. Ὑπὸ τοῦ Προτεστάντου τούτου, τὸ 1919 ἐρρίφθη ἡ ἰδέα συγκλήσεως ἑνὸς παγχριστιανικοῦ συνεδρίου. Πρὸς τὸν σκοπὸν αὐτὸν συνεκλήθη τὸ 1920 ἐν Γενεύῃ τῆς Ἑλβετίας προκαταρκτικὸν συνέδριον τῆς κινήσεως Ζωῆς καὶ Ἔργασίας (ΖΕ). Εἰς τὸ Συνέδριον παρευρέθησαν μόνον Προτεστάνται ἀντιπρόσωποι, οἱ ὅποιοι ἀπεφάσισαν, μεταξὺ ἄλλων, καὶ τὰ ἀκόλουθα. Ὠνόμασαν τὸ αἰρετικὸν Συνέδριόν των, «Γενικὸν Συνέδριον τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ περὶ Ζωῆς καὶ Ἔργασίας», ὀνομασία, ἡ ὁποία τὸ ἐπόμενον ἔτος ἀντικατεστάθη, διὰ τῆς, «Γενικὸν Χριστιανικὸν Συνέδριον περὶ Ζωῆς καὶ Ἔργα-

580. Ἄπ. ιβ', 9.

σίας». Ἀπεφασίσθη ἡ ἴδρυσις τριῶν τμημάτων τῆς κινήσεως ΖΕ, ἥτοι ἐν Ἀμερικῇ, ἐν Εὐρώπῃ καὶ ἐν τῇ Βρεττανικῇ αὐτοκρατορίᾳ. Ἐπὶ πλεόν, συνεστήθη ἐπιτροπή, ὑπὸ τὴν ὀνομασίαν «ἡ Διοργανωτικὴ Ἐπιτροπή», διὰ τὴν συνέχισιν τοῦ ἔργου τῆς κινήσεως καὶ τὴν προετοιμασίαν ἐνὸς παγκοσμίου συνεδρίου⁽²⁶³⁾. Τοιοῦτοτρόπως, τὸ ἔτος 1920 ἡ «Οἰκουμενικὴ Κίνησις» ἔλαβεν ὑπόστασιν, ὡς προτεσταντικὴ ἐνωτικὴ κίνησις.

Ποῖος ἦτο ὁ σκοπὸς τῆς αἰρετικῆς κινήσεως Ζωῆς καὶ Ἐργασίας; Ἡ κίνησις αὕτη εἶχε σκοπὸν «τὴν συνεργασίαν τῶν Χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν ἐπὶ τῶν θρησκευτικῶν, ἠθικῶν, κοινωνικῶν, ἐκπαιδευτικῶν, βιομηχανικῶν, διεθνῶν καὶ τῆς ἰδίας φύσεως ἄλλων προβλημάτων». Ἀπώτερον σκοπὸν τῆς συνεργασίας ταύτης ἡ κίνησις ἔθετε τὴν «περιστολὴν τοῦ κακοῦ ἐν τῷ κόσμῳ καὶ τὴν κυριαρχίαν τοῦ πνεύματος τῆς ἀγάπης ἐντὸς τοῦ Χριστιανισμοῦ»⁽²⁶⁴⁾. Προέβαλεν, ὅμως, ἡ κίνησις καὶ ἕτερον σκοπὸν, ἥτοι «τὴν διὰ τῆς συνεργασίας ταύτης προετοιμασίαν τοῦ καταλλήλου ἐδάφους διὰ τὰς ἐπαφὰς τῶν Ἐκκλησιῶν ἐπὶ δογματικοῦ ἐπιπέδου καὶ τὴν μελλοντικὴν ἔνωσιν αὐτῶν». Χάριν δὲ τούτου, «συστηματικῶς ἀπεφεύγετο ἡ συζήτησις δογματικῆς φύσεως ζητημάτων»⁽²⁶⁵⁾! Οἱ σκοποὶ οὗτοι τῆς κινήσεως ΖΕ κλιμακώνονται, συμφώνως πρὸς οἰκουμενιστικῆς ἀντιλήψεως σειρὰν προτεραιότητος. Δηλαδή προτάσσονται οἱ καθαρῶς κοσμικοὶ σκοποὶ καὶ ἀκολουθοῦν οἱ ἄλλοι, ὡς ἐξῆς: Συνεργασία πρὸς λύσιν τῶν προβλημάτων τοῦ κόσμου καὶ τῆς περιστολῆς τοῦ κακοῦ ἐν αὐτῷ, ὡς τὸ νοοῦν οἱ αἰρετικοὶ κυριαρχία τοῦ πνεύματος τῆς «ἀγάπης», ὡς τὴν ἀντιλαμβάνονται οἱ ἑτερόδοξοι, ἐντὸς τοῦ λεγομένου «Χριστιανισμοῦ»· ἐνότης τῶν ὀνομαζομένων «ἐκκλησιῶν», διὰ συνεργασίας ἐπὶ πρακτικοῦ πεδίου· δημιουργία καταλλήλου ἐδάφους, δι' ἐπαφὰς ἐπὶ δογματικοῦ ἐπιπέδου· καί, τέλος, δογματικὴ «ἔνωσις» τῶν «ἐκκλησιῶν».

Ἡ κίνησις ΖΕ ἐπιδιώκει ἐξωεκκλησιαστικούς σκοπούς, ὅπως καὶ ὁ «Πογκόσμιος Σύνδεσμος» (ἰδὲ ἄνωτέρω σ. 121), τὴν ἐνότητα τοῦ πρακτικοῦ «Χριστιανισμοῦ», τὴν ὑποστηρικθεῖσαν ἐντὸς τοῦ προτεσταντικοῦ κόσμου (ἰδὲ ἄνωτέρω σ. 99) καὶ τὴν δογματικὴν ἔνωσιν, ὡς ἀπώτατον σκοπὸν, δηλαδή, ἀνέφικτον. Τὸ βασικὸν εἰς τὴν κίνησιν ταύτην τῶν Διαμαρτυρομένων δὲν εἶναι ἡ ἀλήθεια τῆς ὀρθοδόξου χριστιανικῆς πίστεως καὶ ἡ ἐνότης τῆς πίστεως, ὡς ἐπιβάλλει ὁ θεῖος νόμος⁵⁸¹, ἀλλὰ ἡ ὑπηρεσία «τοῦ κόσμου τούτου»⁵⁸² καὶ ἡ κοσμικὴ ἐνότης. Ἡ χριστιανικὴ πίστις καὶ ἐπιδιώξις τῆς ἐνότητος τῆς πίστεως ὄχι μόνον τάσσονται τελευταῖαι, ἀλλὰ καὶ ἀποφεύγονται. Τοῦτο δηλοῖ ἡ συστηματικὴ ἀποφυγὴ τῆς συ-

581. Ἐφ. δ', 13.

582. Ἰω. ιζ', 16.

ζητήσεως δογματικῆς φύσεως ζητημάτων, διὰ τῆς μεθόδου τῆς ἀναβολῆς ταύτης εἰς εὐθετον χρόνον! Τοῦτο φανερώνει, ἐπίσης, ἡ ἐπιδίωξις νὰ κυριαρχήσῃ ἐντὸς τοῦ λεγομένου «Χριστιανισμοῦ» τὸ πνεῦμα τῆς ἀγάπης, νοουμένης ὡς συνεργασίας, μακρὰν δογματικῶν διαφορόντων καὶ συζητήσεων πίστεως. Ἡ κίνησις ΖΕ ὑποστηρίζει ἤδη τὴν ἀδογματίστον ἀγάπην, ἢ τὴν κεχωρισμένην τῆς πίστεως ἀγάπην, χάριν τῆς συνεργασίας, πρὸς ὑπηρεσίαν τοῦ κόσμου. Οὕτω κηρύσσεται ἡ ἐκτὸς τῆς Ἐκκλησίας κειμένη ἀγάπη, ἢ διεζευγμένη ἀπὸ τῆς ἀληθείας κοσμικὴ ἀγάπη. Ὁ Οἰκουμενισμὸς υἰοθετεῖ τὴν ἀγάπην τοῦ κόσμου καὶ διαβάλλει τὴν χριστιανικὴν πίστιν. Ἐν τελευταίᾳ ἀναλύσει, κατὰ τὴν κακὸδοξον οἰκουμενικὴν ἄποψιν, ἡ κοσμικὴ ἀγάπη ἐνώνει τὸν «Χριστιανισμὸν» καὶ ὠφελεῖ τὴν ἀνθρωπότητα, ἢ δὲ χριστιανικὴ πίστις διαιρεῖ καὶ θλάπτει!

Ἐπὶ τῶν ἀνωτέρω πεπλανημένων οἰκουμενιστικῶν κατευθύνσεων, εἰργάσθησαν τὰ δύο συνέδρια τῆς κινήσεως ΖΕ, τὰ ὁποῖα συνεκλήθησαν μέχρι τοῦ 1937. «Τὸ Α΄ Παγκόσμιον Συνέδριον ΖΕ συνεκλήθη ἐν Στοκχόλμῃ» τῆς Σουηδίας τὸ 1925, ἀφοῦ προπαρεσκευάσθη ὑπὸ τῆς εἰρημένης «Διοργανωτικῆς Ἐπιτροπῆς», ἀλλὰ καὶ τῆς ὀργανώσεως ὑπὸ τὸ ὄνομα, «Συνέδριον ἐπὶ τῆς Χριστιανικῆς Πολιτικῆς, τῶν Οἰκονομικῶν καὶ Πολιτικονομίας» (!) (ΚΟ-ΠΕΚ), ἐν Ἀγγλίᾳ⁽²⁶⁶⁾. Τὸ Συνέδριον τοῦτο τῆς Στοκχόλμης «ὑπῆρξε τὸ πρῶτον συνέδριον τοιαύτης μορφῆς εἰς τὴν Ἱστορίαν τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἔδωκε τὸ πρότυπον διὰ τὰ ἄλλα συνέδρια παρομοίας φύσεως»⁽²⁶⁷⁾ Εἰς τὸ Συνέδριον προσῆλθεν ὀλόκληρος σχεδὸν ὁ «χριστιανικὸς» κόσμος, «ἐκτὸς τῆς ΡΚαθολικῆς Ἐκκλησίας»⁽²⁶⁸⁾. «Ἡ ψυχὴ τοῦ συνεδρίου τούτου ὑπῆρξεν ὁ ἀρχιεπίσκοπος Οὐψάλης Σόδερμπλομ»⁽²⁶⁹⁾, ὁ ὁποῖος ἐξελέγη καὶ πρόεδρος τῆς συσταθείσης Συνεχιστικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ ἔργου τοῦ Συνεδρίου⁽²⁷⁰⁾. «Οἱ ἐν τῷ συνεδρίῳ παρόντες ἀντιπρόσωποι ἐχωρίσθησαν εἰς πέντε ὀμίλους πρὸς συζήτησιν τῶν πέντε τελευταίων σημείων τοῦ καταλόγου θεμάτων» αὐτοῦ⁽²⁷¹⁾. Ἐν τέλει τὸ Συνέδριον ἐξέδωκε διάγγελμα.

Αἱ συζητήσεις τοῦ Συνεδρίου «ἀπέβλεπον εἰς τὴν συνεργασίαν τῶν Ἐκκλησιῶν ἐπὶ τοῦ πρακτικοῦ ἐπιπέδου, τὴν διαμόρφωσιν ἑνὸς ὀργάνου τῆς χριστιανικῆς συνειδήσεως ἐν τῷ μέσῳ τῶν ἰδεολογικῶν ρευμάτων καὶ ἀναταραχῶν τῶν χρόνων ἐκείνων, καὶ εἰς τὴν λύσιν τῶν ἀπασχολούντων τὴν ἀνθρωπότητα προβλημάτων διὰ τῆς ἐφαρμογῆς τῶν Χριστιανικῶν ἀρχῶν»⁽²⁷²⁾. Δηλαδή τὸ Συνέδριον ἀπεσκοπεῖ, εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ κόσμου ὑπὸ τοῦ Χριστιανισμοῦ, διὰ τῆς λύσεως τῶν προβλημάτων τῆς ἀνθρωπότητος,

θάσει τῶν χριστιανικῶν ἀρχῶν, πλὴν τῆς πίστεως· εἰς τὴν συνεργασίαν αἱρέσεων καὶ Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν ἐπὶ πρακτικῶν ζητημάτων, ἐρήμην τῆς πίστεως· καὶ εἰς τὴν σύστασιν ἑνὸς ὀργανισμοῦ, οἰκουμενικοῦ χαρακτῆρος καὶ ἀπηχήσεως, ὁ ὁποῖος θὰ εἶναι ἐν τῷ κόσμῳ φορεὺς καὶ κῆρυξ τῆς «χριστιανικῆς» ἀπόψεως, ἀπουσία τῆς ὀρθοδόξου πίστεως. Ἐπομένως, σκοπὸς τοῦ Συνεδρίου ἦτο ἡ σύστασις μιᾶς οἰκουμενικῆς ὀργανώσεως, πρακτικῆς συνεργασίας καὶ κοσμικοῦ σκοποῦ. Ὁ κοσμικὸς προσανατολισμὸς τοῦ Συνεδρίου ἐξεδηλώθη καὶ εἰς τὴν ὑποστηρικθεῖσαν ἔννοιαν περὶ «τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τῆς γῆς». Ἐνῶ οἱ Γερμανοὶ ἰδίως σύεδροι ἔδιδον εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ ἐσχατολογικὴν σημασίαν, «οἱ τῶν Ἀγγλοσαξωνικῶν χωρῶν, κατευθυνόμενοι ἀπὸ τὴν Ἀμερικανικὴν θεωρίαν τοῦ κοινωνικοῦ εὐαγγελίου (social gospel), ἐταύτιζον τὴν βασιλείαν ταύτην πρὸς τὰ ἐπὶ γῆς σχήματα τοῦ Χριστιανικοῦ κοινωνισμοῦ καὶ τῆς Χριστιανικῆς ἠθικῆς»⁽²⁷³⁾ ! Συναφῆ δὲ ἦσαν καὶ τὰ πρὸς συζήτησιν θέματα τοῦ Συνεδρίου, ὡς τὰ ἀκόλουθα: «Ἡ Ἐκκλησία καὶ τὰ οἰκονομικὰ καὶ βιομηχανικὰ προβλήματα». «Ἡ Ἐκκλησία καὶ τὰ κοινωνικὰ καὶ ἠθικὰ προβλήματα». «Ἡ Ἐκκλησία καὶ αἱ διεθνεῖς σχέσεις»⁽²⁷⁴⁾. Θέματα δηλαδή, τὰ ὁποῖα θὰ ἠδύνατο νὰ συζητήσῃ οἰοσδήποτε κοινωνικῶν διαφορόντων κοσμικὸς ὀργανισμὸς.

Ἰδιαιτέραν σημασίαν ἔχει ἐνταῦθα τὸ οἰκουμενικὸν ἢ οἰκουμηνιστικὸν ἰδεῶδες τοῦ Συνεδρίου, τὸ ὁποῖον διελαλήθη παρ' αὐτοῦ, διὰ τοῦ διαγγέλματός του. «Τὸ οἰκουμενικὸν ἰδεῶδες τίθεται διὰ μιᾶς προτάσεως ὡς ἑξῆς: Ὁ κάθε ἄνθρωπος ἐν ἀπολύτῳ ἀφοσιώσει πρὸς τὴν ἰδίαν αὐτοῦ Ἐκκλησίαν ἅς ἐπιζητῆ νὰ ἔχη μίαν μερίδα ἐν τῇ εὐρυτέρᾳ ταύτῃ κοινωνίᾳ καὶ συνεργασίᾳ τῶν Χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν, τῶν ὁποίων τὸ Συνέδριον τοῦτο εἶναι μία ὑπόσχεσις καὶ μία ἀσφάλεια»⁽²⁷⁵⁾. Τὸ αἰρετικόν, λοιπόν, Συνέδριον τῆς Στοκχόλμης προεβλήθη εἰς τὸν κόσμον ὡς ὑπόσχεσις τῶν «ἐκκλησιῶν» νὰ συνεργασθοῦν, πρὸς δημιουργίαν μιᾶς ἄλλης κοινωνίας, κειμένης ὑπεράνω τῶν «ἐκκλησιῶν» καὶ ἐπομένως διαφόρου τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας. Ἦγουν μιᾶς κοινωνίας ἀνθρώπων, ἠνωμένων καὶ συνεργαζομένων ἐν «ἀγάπῃ», χάριν τοῦ κόσμου, καὶ ὄχι διηρημένων, λόγῳ τῶν δογματικῶν τῶν διαφορῶν καὶ ἀγωνιζομένων ὑπὲρ τῆς πίστεώς των εἰς τὸν Θεόν! Οἱ δὲ ἄνθρωποι καλοῦνται νὰ ἐνταχθοῦν εἰς τὴν νέαν καὶ εὐρυτέραν ταύτην κοινωνίαν καὶ συνεργασίαν, ἐν ἀπολύτῳ ἀφοσιώσει πρὸς τὴν ἰδίαν αὐτῶν «ἐκκλησίαν». Εἶναι δυνατὸν οὗτοι, εἴτε αἰρετικοὶ εἴτε Ὁρθόδοξοι, νὰ συνυπάρχουν ἐντὸς τοῦ οἰκουμενικοῦ ὀργανισμοῦ, ὁ ὁποῖος προκύπτει ἤδη διὰ τοῦ Συνεδρίου, καὶ συγχρόνως

νά υφίστανται ως άφωσιωμένα μέλη τῶν «ἐκκλησιῶν» των. Ἡ ἄποψις αὕτη ἀποτελεῖ ἄλλην ἔκδοσιν τῆς ἀγγλικανικῆς κακοδοξίας τῆς περιεκτικότητος (ιδεῖ ἄνωτέρω σ. 110) καὶ τῆς ὁμοίας μασσωνικῆς τακτικῆς (ιδεῖ ἄνωτέρω σ. 95).

Διὰ τοῦ διαγγέλματος, ἀνεγνωρίσθη παρὰ τῶν συνέδρων ἡ ἀνάγκη τῆς οἰκουμενιστικῆς «διαπαιδαγωγήσεως τῶν ἀτόμων καὶ τῶν Ἐκκλησιῶν διὰ μελέτης, συνεδρίου καὶ προσευχῆς»⁽²⁷⁶⁾. Ἐφαρμογὴν δὲ τῆς κακοδόξου ταύτης κατευθύνσεως, ἀλλὰ καὶ ἀρχὴν τῆς ὡς ἄνω νέας, οἰκουμενικῆς κοινωνίας, ἀπετέλεσεν αὐτὸ τοῦτο τὸ Συνέδριον τῆς Στοκχόλμης⁽²⁷⁷⁾. Ἐντὸς δηλαδὴ τοῦ συνεδρίου, οἱ μετέχοντες αὐτοῦ, ἐκπρόσωποι ποικίλων αἱρέσεων καὶ κατὰ τόπους Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, ἐμελέτησαν καὶ προσυχήθησαν, ὡς νὰ ἀπετέλουν ἓν οἰκουμενικὸν σῶμα. Ἐμελέτησαν συνεδριάζοντες θέματα οἰκουμενιστικοῦ διαφέροντος καὶ ἀντιλήψεως, συμπροσυχήθησαν καὶ ἔζησαν φιλικῶς, ὡς μία κοινωνία, παρὰ τὰς δογματικὰς των διαφορὰς καὶ τὴν ἀντίθετον πίστιν! Οἱ σύεδροι «ἔσχον τὴν εὐκαιρίαν νὰ συμμετάσχωσιν εἰς φιλικὰς συγκεντρώσεις, νὰ ἐπισκεφθῶσι τὰ ἀξιοθέατα τῆς πόλεως καὶ νὰ συμπροσυχηθῶσι μετ' ἄλλων, παριστάμενοι εἰς ἀκολουθίας ἄλλων Ἐκκλησιῶν ἢ Ὁμολογιῶν»⁽²⁷⁸⁾. Ὁ συναγελασμὸς οὗτος ὀρθοδόξων καὶ ἑτεροδόξων ἐγένετο διὰ πρώτην φοράν καὶ ἀπετέλει καινοτομίαν εἰς τὰς μεταξὺ αὐτῶν σχέσεις. «Οἱ ἐκπρόσωποι τῶν Ἐκκλησιῶν διὰ πρώτην φοράν συνήρχοντο ἀπὸ κοινοῦ διὰ μελέτην, συζήτησιν καὶ προσευχὴν». Δι' αὐτοῦ τοῦ ἀθέσμου τρόπου, «αἱ Ἐκκλησίαι πλέον ἐλάμβανον», κατὰ τοὺς οἰκουμενιστάς, «τὴν εὐθύνην τῆς Οἰκουμενικῆς Κινήσεως»⁽²⁷⁹⁾. Ἐκτοτε, ἡ προσπάθεια τῆς οἰκουμενικῆς διαπαιδαγωγήσεως «τῶν ἀτόμων καὶ τῶν Ἐκκλησιῶν», «διὰ μελέτης, συνεδρίου καὶ προσευχῆς», ἀναπτύσσεται παρὰ τοῦ Οἰκουμενισμοῦ εἰς παγκόσμιον κλίμακα, ἐκτὸς καὶ ἐντὸς τῶν «ἐκκλησιῶν». Τοῦτο ἐπιχειρεῖται καὶ δι' ἄλλων μὲν παραγόντων, ἀλλὰ καὶ δι' αὐτῶν τῶν «ἐκκλησιῶν», ὅσον εἶναι δυνατόν.

«Τὸ Β' Παγκόσμιον συνέδριον τῆς κινήσεως ΖΕ συνήλθεν ἐν Ὁξφόρδῃ τῆς Ἀγγλίας» τὸ 1937. Διὰ τούτου, ἐφάνη ἔτι πλέον ὁ κοσμικὸς χαρακτήρ τοῦ Οἰκουμενισμοῦ. Τὸ Συνέδριον ἔφερε τὸν γενικὸν τίτλον «Συνέδριον ἐπὶ τῆς Ἐκκλησίας, τῆς Κοινωνίας καὶ τῆς Πολιτείας» καὶ συνεζήτησεν ἀνάλογα θέματα. Ὅπως π.χ. τὸ θέμα, «ἡ Ἐκκλησία, τὸ ἔθνος καὶ τὸ κράτος ἐν τῇ σχέσει αὐτῶν πρὸς τὴν οἰκονομικὴν τάξιν»! Συνεζητήθησαν ἐπίσης θέματα, ἀναφερόμενα εἰς τὸν θεσμὸν τῆς Ἐκκλησίας καὶ τὴν Ἱεράν Παράδοσιν Αὐτῆς. Ὅπως τὸ θέμα, «τὰ ἦθη, ἔθιμα καὶ αἱ παραδόσεις, αἰτινες διεμορφώθησαν κατὰ τὴν ροὴν τῶν χρόνων», καὶ τὸ θέμα,

«ἡ Οἰκουμενικὴ Ἐκκλησία καὶ ἡ διεθνὴς τάξις». Εἰς τὸ ἐκδοθὲν διάγγελμα τοῦ Συνεδρίου ἐκυριάρχει ἡ ἀνθρωπιστικὴ ἰδέα τῆς ἱερότητος τοῦ ἀνθρώπου ὡς ἀνθρώπου, καθὼς καὶ τὸ πνεῦμα τῆς «ἀγάπης», διὰ τοῦ ὁποῦ δέον ὁ Χριστιανὸς νὰ ἀντιμετωπίζῃ τὰ διάφορα προβλήματα τῆς καθημερινῆς ζωῆς ἐν τῷ κόσμῳ⁽²⁸⁰⁾. Τὸ Συνέδριον τοῦτο, πρὶν διαλυθῆ, ἀπεφάσισε τὴν συνένωσιν τῆς κινήσεως Ζωῆς καὶ Ἐργασίας μετὰ τῆς κινήσεως Πίστεως καὶ Τάξεως εἰς ἓνα οἰκουμενιστικὸν ὄργανισμὸν, τὸ Παγκόσμιον Συμβούλιον τῶν Ἐκκλησιῶν⁽²⁸¹⁾.

Ἡ προτεσταντικὴ «παγκόσμιος κίνησις Ζωῆς καὶ Ἐργασίας» (ΖΕ) ὑπῆρξεν ἐκδήλωσις τοῦ «πρακτικοῦ Χριστιανισμοῦ» τῶν Διαμαρτυρομένων⁽²⁸²⁾. Ἦτο πρακτικῆς κατευθύνσεως καὶ ἀπετέλεσε μέρος «τοῦ μεγάλου ρεύματος τοῦ Οἰκουμενισμοῦ»⁽²⁸²⁾, ἐπὶ πρακτικοῦ πεδίου. Ἐφερε μὲν ὄνομα χριστιανικόν, ἀλλ' εἶχε περιεχόμενον κοσμικόν. Ἡ δρᾶσις τῆς κινήσεως ταύτης δύναται νὰ χαρακτηρισθῆ, ὡς «χριστιανικὴ» ζωὴ ἄνευ χριστιανικῆς πίστεως! Ἦτοι πρακτικὴ δραστηριότης ἄνευ πίστεως, συνεργασία ἄνευ πίστεως, «ἀγάπη» ἄνευ πίστεως, ἐνότης ἄνευ πίστεως, βοήθεια πρὸς τὸν κόσμον μακρὰν τῆς ὀρθῆς πίστεως εἰς τὸν Θεόν. Πρῶτον ταῦτα καὶ ἔπειτα ἡ χριστιανικὴ πίστις. Πάντα ταῦτα, δὲν ἀποτελοῦν καρπὸν τῆς χριστιανικῆς πίστεως, ἀλλὰ, τοῦναντίον, ἡ πίστις θὰ προέλθῃ ὡς ὄψιμος καρπὸς πάντων τούτων! Ἡ Ἐκκλησία τοῦ Θεοῦ βασίζεται ἐπὶ τῆς ὀρθοδόξου πίστεως. Ἡ οἰκουμενιστικὴ κίνησις ΖΕ δὲν βασίζεται ἐπ' αὐτῆς, ἀλλὰ ἐπιδιώκει νὰ καλυφθῆ διὰ τῆς χριστιανικῆς πίστεως καὶ νὰ ἐμφανισθῆ ὡς χριστιανικὴ, ἐνῶ εἶναι κοσμικὴ. Ἐχει μὲν προγραμματίσει ἐνασχόλησιν μὲ τὰ χριστιανικὰ δόγματα, ἀλλὰ ἐν τέλει, δίκην ἐπικαλύμματος καὶ προσωπείου τῆς ἐξωχριστιανικῆς κεφαλῆς αὐτῆς. Ἡ ἀληθὴς χριστιανικὴ ζωὴ ἀρχεται ἀπὸ τῆς ὀρθῆς χριστιανικῆς πίστεως. Ἡ ἐν λόγῳ κίνησις ἀρχεται ἐκ τῆς συστηματικῆς ἀποφυγῆς τῶν συζητήσεων ἐπὶ ζητημάτων πίστεως! Ἄλλο εἶναι ὁ Χριστιανισμὸς καὶ ἄλλο ὁ Οἰκουμενισμὸς. Ὁ Χριστιανισμὸς εἶναι ἡ ἀληθὴς καὶ ἀποκεκαλυμμένη Θρησκεία τοῦ Θεοῦ. Ὁ Οἰκουμενισμὸς εἶναι ὁ ἀντίθεος κόσμος, ὁ ἐξεγειρόμενος ἐναντίον τοῦ Χριστιανισμοῦ, ὑπὸ τὴν κάλυψιν χριστιανικῶν ὀνομάτων καὶ ἐντυπώσεων!

Ἡ «Παγκόσμιος κίνησις Πίστεως καὶ Τάξεως». Ἡ «Παγκόσμιος κίνησις Πίστεως καὶ Τάξεως», δηλαδὴ Διοικήσεως, προῆλθεν ἐξ Ἀμερικῆς καὶ βασίζεται ἐπὶ τῆς ἀγγλικανικῆς θεωρίας περὶ «ἐνώσεως» τοῦ «Τετραπλεύρου τοῦ

Λάμπεθ»⁽²⁸³⁾. Εἰς τὴν γενικὴν συνέλευσιν τῶν Ἐπισκοπιανῶν Προτεσταντῶν τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν Ἀμερικῆς, τοῦ ἔτους 1910, ἐγένετο πρότασις, «ὅπως ὀρισθῆ ἡ Μικτὴ Ἐπιτροπὴ πρὸς σύγκλησιν ἑνὸς Συνεδρίου διὰ τὴν μελέτην τῶν προβλημάτων (ζητημάτων), τῶν ἀπτομένων τῆς Πίστεως καὶ τῆς Τάξεως καὶ ὅπως ἀπασαὶ αἱ Χριστιανικαὶ Ὁμολογίαι ἐφ' ὅλου τοῦ κόσμου, αἵτινες ὁμολογοῦσιν τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν ὡς Θεὸν καὶ Σωτῆρα, κληθῶσι νὰ συνεργασθῶσι (ἔνωθῶσι)» μετ' αὐτῶν, «διὰ τὴν προετοιμασίαν καὶ κλήσιν ἑνὸς τοιούτου Συνεδρίου»⁽²⁸⁴⁾. Ἡ πρότασις ἐνεκρίθη καὶ ὠρίσθη ἀμέσως ἢ σχετικῆ Ἐπιτροπῆ, ἡ ὁποία εἰργάσθη, διὰ τὴν σύγκλησιν τοῦ προταθέντος συνεδρίου κατὰ τὸ ἔτος 1920⁽²⁸⁵⁾.

Ἀφορμὴν, διὰ τὴν ἔναρξιν τῶν προτεσταντικῶν προσπαθειῶν εἰς τὸν οἰκουμενιστικὸν τομέα «Πίστεως καὶ Τάξεως» (ΠΤ), ἔδωσαν, ἐκτὸς τῶν Ἐπισκοπιανῶν τῆς Ἀμερικῆς, καὶ ἄλλαι σχετικαὶ πρωτοβουλίαι τῶν Διαμαρτυρομένων. Πρὸ πάντων, ὅμως, συνετέλεσαν εἰς τοῦτο τὰ συνέδρια τοῦ Λάμπεθ τοῦ Ἀγγλικανισμοῦ. Ἐκ τούτων ἐξέχουσαν θέσιν, διὰ τὴν οἰκουμενιστικὴν κίνησιν, κατέχουν τὰ Γ' (1888) καὶ ΣΤ' (1920) συνέδρια, ἐκ τῶν ὁποίων προῆλθε τὸ γνωστὸν «Τετράπλευρον τοῦ Λάμπεθ» (ἰδὲ ἄνωτέρω σ. 107-108). Ἡ ἔκκλησις τοῦ ΣΤ' συνεδρίου τοῦ Λάμπεθ πρὸς ἔνωσιν τῶν «ἐκκλησιῶν», εἰς τὴν ὁποίαν συμπεριελήφθη τὸ «Τετράπλευρον», κατέστη περίφημος, διὰ τὸν προτεσταντικὸν κόσμον καὶ «θεωρεῖται ἕν ἐκ τῶν σπουδαιότερων ἐγγράφων οἰκουμενικοῦ χαρακτῆρος»⁽²⁸⁶⁾. Μεταξὺ δὲ ἐκείνων, οἱ ὁποῖοι ἐπρωτοστάτησαν, διὰ τὴν ἐμφάνισιν καὶ ἀνάπτυξιν τῆς ἐν λόγω κακοδόξου κινήσεως ΠΤ, ἦτο καὶ ὁ ἐν Ἀμερικῇ Προτεστάντης «ἐπίσκοπος» τῆς Ἐπισκοπιανῆς «ἐκκλησίας» Κάρολος Μπρέντ⁽²⁸⁷⁾, ὁ ὁποῖος μετέσχε καὶ εἰς τὸ ἀποκληθὲν «Παγκόσμιον Ἱεραποστολικὸν Συνέδριον» τοῦ 1910 τῶν Διαμαρτυρομένων⁽²⁸⁸⁾.

«Ἡ Προκαταρκτικὴ Συνέλευσις τοῦ Παγχριστιανικοῦ Συνεδρίου ΠΤ συνῆλθεν ἐν Γενεύῃ» τῆς Ἑλβετίας τὸ 1920⁽²⁸⁹⁾, ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ μνημονευθέντος Προτεστάντου Μπρέντ⁽²⁹⁰⁾. Εἰς τὴν ἑτερόδοξον ταύτην Συνέλευσιν ἐπροτάθησαν μεταξὺ ἄλλων καὶ τὰ ἀκόλουθα: Ἡ ἐγκαθίδρυσις «ἀληθῶς φιλικῆς συνεννοήσεως μεταξὺ τῶν διαφόρων χριστιανικῶν ὁμάδων ἐπὶ τῇ θάσει τοῦ ὑψίστου νόμου, τὸν ὁποῖον ἔδωκεν εἰς ἡμᾶς ὁ Κύριος ἡμῶν, τοῦ νόμου τῆς ἀγάπης». Ἡ δημιουργία «κοινωνίας τῶν Ἐκκλησιῶν κατὰ τὸν τρόπον τῆς κοινωνίας τῶν ἔθνων, ἥτις θὰ προλειάνῃ τὸν τελικὸν σκοπὸν τῆς ἐν πίστει καὶ διοικήσει ἐνώσεως αὐτῶν». Ἡ κατάπαυσις «τοῦ προσηλυτισμοῦ μεταξὺ τῶν διαφόρων Χριστιανικῶν

Ἐκκλησιῶν», καὶ ἡ σύναψις «ἄμοιβαίας συνεννόησεως ὡς πρὸς τὰς... ἱεραποστολάς» «μεταξὺ τῶν μὴ Χριστιανῶν». «Ἡ ἀλληλεγγύη μεταξὺ τῶν Χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν». Ἡ ἐπικοινωνία καὶ συνεργασία «τῶν Ἐκκλησιῶν πρὸς ὑποστήριξιν τῶν χριστιανικῶν ἀρχῶν κυρίως ἐναντίον παντὸς συστήματος καταπολεμοῦντος ταύτας». Ἡ ἀνάγκη, χάριν τῆς ἐνώσεως, «νὰ ἐκλείψωσι πρῶτον ἡ ἄγνοια, ἡ ἐχθρότης καὶ ὁ ἐγωισμός». Ἡ ἀμοιβαία γνῶσις καὶ σπουδὴ «τῶν Ἐκκλησιῶν». Ἡ «ἐν εἰρηνικῷ πνεύματι ἐξέτασις τῶν δογματικῶν διαφορῶν». Πάντα δὲ ταῦτα, χάριν τοῦ τελικοῦ σκοποῦ τοῦ Συνεδρίου, ὁ ὁποῖος ἦτο ἡ ἔνωσις «τῶν ἐκκλησιῶν ἐν πίστει καὶ ἐν διοικήσει»⁽²⁹¹⁾.

Ἐπὶ τούτοις, ἐπροτάθησαν καὶ τὰ ἐπόμενα: Ἡ ὀργάνωσις τῆς κοινωνίας τῶν «ἐκκλησιῶν» νὰ ἀποθλέπη εἰς τὴν πραγματοποίησιν τῶν ἀνωτέρω. Διὰ τοῦτο πρέπει νὰ συγκροτηθῇ ὡς ἑξῆς: «Νὰ καθορισθῇ μόνιμος κεντρικὴ ἐπιτροπὴ τῆς κοινωνίας τῶν Ἐκκλησιῶν, πρὸς ἐπιδίωξιν τοῦ ἀνωτέρω σκοποῦ». «Νὰ ὀρισθῶσι διάφοροι ἐπιτροπαὶ ἐν ἑκάστη Ἐκκλησίᾳ», ἡ ὁποία νὰ ἀντιπροσωπεύεται «ἐν τῇ κοινωνίᾳ τῶν Ἐκκλησιῶν πρὸς συνεννόησιν καὶ συνεργασίαν μετὰ τῆς κεντρικῆς ἐπιτροπῆς». «Νὰ ἰδρυθῇ εἰδικὸν δημοσιογραφικὸν ὄργανον τῆς κοινωνίας τῶν Ἐκκλησιῶν». «Νὰ συγκροτηθῶσι, χάριν τῶν ἀνωτέρω σκοπῶν, διάφορα συνέδρια, τῶν ὁποίων ὁ χρόνος καὶ ὁ τόπος νὰ καθορίζηται ὑπὸ τῆς κεντρικῆς ἐπιτροπῆς τῆς κοινωνίας τῶν Ἐκκλησιῶν». Καὶ τέλος, «νὰ ὀρισθῇ ἀπὸ τοῦδε ὁ τόπος καὶ ὁ χρόνος τοῦ πρώτου Παγχριστιανικοῦ Συνεδρίου». «Τὸ συνέδριον ἐξέλεξε τὴν Συνεχιστικὴν Ἐπιτροπὴν», ἡ ὁποία «ᾧφειλε νὰ ἀσχοληθῇ μὲ τὴν ἐξέτασιν τῶν ἑξῆς θεμάτων: περὶ Ἐκκλησίας καὶ τῆς φύσεως τῆς Ἠνωμένης Ἐκκλησίας καὶ τῆς θέσεως τῆς Βίβλου καὶ τοῦ Συμβόλου διὰ τὴν ἔνωσιν»⁽²⁹²⁾.

Ἡ ἐν λόγῳ προτεσταντικὴ κίνησις Πίστεως καὶ Τάξεως (ΠΤ) «ἐνδιεφέρετο διὰ ζητήματα δογματικά». Εἶχε δὲ σκοπὸν «τὴν ἀνεύρεσιν τῶν κοινῶν σημείων καὶ τῶν διαφορῶν μεταξὺ τῶν Ἐκκλησιῶν καὶ τὴν προετοιμασίαν τοῦ καταλλήλου ἐδάφους διὰ τὴν μελλοντικὴν ἔνωσιν αὐτῶν ἐν τῇ πίστει»⁽²⁹³⁾. Ὅπως εἰς τὴν κίνησιν ΖΕ, οὕτω καὶ ἐνταῦθα, ἡ ἔνωσις τῶν «ἐκκλησιῶν» ἐν πίστει τοποθετεῖται ὡς τελικὸς σκοπὸς τῆς ἐνωτικῆς προσπάθειας. Ὡς προσεχῆς δὲ σκοπός, προτείνεται, ὡς εἶδομεν, ἡ συνένωσις τούτων εἰς ἓνα παγκόσμιον ὀργανισμόν, εἰς τὴν «κοινωνίαν τῶν Ἐκκλησιῶν», κατὰ τὸ κοσμικὸν πρότυπον τῆς νεοσυσταθείσης τότε Κοινωνίας τῶν Ἐθνῶν. Ὁ τελευταῖος οὗτος σκοπὸς δὲν συνέβαλεν ἀπλῶς εἰς τὴν προετοιμασίαν τοῦ ἐδάφους, διὰ τὴν μελλοντικὴν ἔνωσιν τῶν «ἐκκλησιῶν» ἐν πίστει, ὡς ἀπήτει ὁ τελικὸς σκοπός

τῆς κινήσεως, ἀλλ' ἀπετέλει καὶ οὗτος ἕνωσιν. Ἡ προταθεῖσα «κοινωνία τῶν Ἐκκλησιῶν» ἦτο ὄντως ἡ διοικητικὴ καὶ ἐξωτερικὴ, ἡ κοσμικὴ ἕνωσις, τὴν ὁποῖαν ἠνθούουν καὶ ἀνεζήτουν οἱ Προτεστάνται, μάλιστα δὲ οἱ ἐμπορούμενοι ὑπὸ τῶν κακοδόξων ἀρχῶν τοῦ «Τετραπλεύρου τοῦ Λάμπεθ». Πρόδηλον δέ, ὅτι ἡ ἐξωτερικὴ αὕτη ἕνωσις δὲν ὀδηγεῖ εἰς τὴν ἐν πίστει ἕνωσιν, ἀλλὰ τοῦναντίον ἀπομακρύνει, ἀντικαθιστῶσα ταύτην διὰ παντός. Καὶ ἐνταῦθα, ἡ ἐπίκλησις τῆς ἐνότητος τῆς πίστεως ἀποτελεῖ προκάλυψιν τῆς ἐπιδιώξεως τῆς κοσμικῆς ἐνώσεως τῶν «ἐκκλησιῶν».

Ἴδου διατί ἡ πρότασις περὶ «κοινωνίας τῶν Ἐκκλησιῶν» ἠκούσθη εὐχαρίστως παρὰ τῶν προτεστάντων τῆς «Προκαταρκτικῆς Συνελεύσεως», μετὰ τῶν ἄλλων παρεμφερῶν προτάσεων. Εἰς τὰς προτάσεις ταύτας οἱ Προτεστάνται ἀνεγνώρισαν τὴν ἰδίαν αὐτῶν γνώμην καὶ διάθεσιν, διὰ τοῦτο δὲ καὶ ἠγάπησαν καὶ ἀπεδέχθησαν αὐτάς, ἀφοῦ ἐπέφερον μόνον τινὰς μεταλλαγὰς⁽²⁹⁴⁾. Ἡ ἐγκαθίδρυσις π.χ. «ἀληθῶς φιλικῆς συνεννοήσεως μεταξύ τῶν διαφόρων χριστιανικῶν ὁμάδων», ἀνεξαρτήτως πίστεως αὐτῶν, συμφωνεῖ πρὸς τὴν ἀγγλικανικὴν ἄποψιν, κατὰ τὴν ὁποῖαν κατ' οὐσίαν δὲν ὑπάρχουν διαφοραὶ μεταξύ τῶν λεγομένων «Χριστιανῶν», αἱ δὲ διαφοραὶ τῶν εἰς τὰ ἐπουσιώδη ὀφείλονται εἰς παρεξήγησιν καὶ ἔλλειψιν γνωριμίας καὶ φιλικῆς συνεννοήσεως αὐτῶν. Κατὰ τὴν κακόδοξον ἀντίληψιν τῶν Ἀγγλικανῶν, εἶναι ἐγωισμὸς νὰ ἰσχυρίζεται ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία, ὅτι μόνον Αὕτη κατέχει τὴν ἀποκεκαλυμμένην θεῖαν ἀλήθειαν, καθ' ὅτι, συμφώνως πρὸς τὴν θεωρίαν τῶν κλάδων, οὐδεμία Ἐκκλησία εἶναι κάτοχος τῆς ὅλης ἀληθείας. Ἐπομένως, δὲν δικαιολογεῖται ἡ ἐχθρότης κατὰ τῆς ἑτεροδοξίας, ἡ ὁποία, κατὰ τοὺς αἰρετικούς, δὲν ἀποκλείεται νὰ εἶναι καὶ ἀλήθεια. Ἐπιβάλλεται, λοιπόν, «νὰ ἐκλείψωσι πρῶτον ἡ ἄγνοια, ἡ ἐχθρότης καὶ ὁ ἐγωισμὸς». Νὰ ἐκλείψουν, δηλαδή, ἡ ἄγνοια τοῦ ὅτι ὅλοι οἱ «Χριστιανοὶ» εἶναι ἠνωμένοι κατ' οὐσίαν καὶ διαθέσει, ἡ ἐχθρότης πρὸς τὴν ἑτεροδοξίαν ἢ ἀλλοδοξίαν καὶ ὁ ἐγωισμὸς τῶν Ὁρθοδόξων, ἰσχυριζομένων ὅτι κατέχουν τὴν ἀλήθειαν. Καί, ἀντ' αὐτῶν, νὰ ἐπικρατήσουν ἡ ἀληθῶς «φιλικὴ» συνεννόησις, ἡ «ἀγάπη» ἢ «εἰρήνη», ἢ «συνεργασία» τῶν «Χριστιανῶν» ὡς ἀδελφῶν ἐν Χριστῷ, παρὰ τὴν διάφορον πίστιν καὶ ἐρήμην τῆς ὀρθῆς πίστεως. Ἐπὶ τῆς κακοδόξου ταύτης κατευθύνσεως εἰργάσθησαν τὰ συγκληθέντα συνέδρια τῆς κινήσεως ΠΤ, περὶ τῶν ὁποίων γίνεται λόγος ἐν συντομίᾳ κατωτέρω.

«Τὸ Α' Παγκόσμιον Συνέδριον ΠΤ συνήλθεν ἐν Λωζάνῃ» τῆς Ἑλβετίας τὸ 1927. Τὸ Συνέδριον τοῦτο «ὑπῆρξεν ἐν τῇ ἱστορίᾳ τὸ πρῶτον Παγκόσμιον Συνέδριον ΠΤ, εἰς ὃ οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν

Ἐκκλησιῶν ἐμελέτησαν ἀπὸ κοινοῦ καὶ συνεζήτησαν προβλήματα δογματικά καὶ θεολογικά». Μεταξὺ τῶν πρὸς συζήτησιν θεμάτων, ἦσαν καὶ τὰ ἑξῆς: «Ἡ ἐνότης τῆς Χριστιανωσύνης καὶ ἡ σχέσις τῶν ὑφισταμένων ἐκκλησιῶν πρὸς αὐτήν». «Ἡ φύσις τῆς Ἐκκλησίας». «Κλήσις πρὸς ἔνωσιν». «Τὸ κοινὸν Σύμβολον Πίστεως τῆς Ἐκκλησίας»⁽²⁹⁵⁾. Τὰ πλείστα ἐκ τῶν θεμάτων τούτων εἶναι ἐμφανῶς οἰκουμενιστικά. Πάντα ὅμως ἀντεμετωπίσθησαν οἰκουμενιστικῶς καὶ συνεζητήθησαν μὲ σκοπὸν ὄχι τὴν ἐν ὀρθῇ πίστει ἔνωσιν, ἀλλὰ τὴν ἐξωτερικὴν αἰρετικὴν ἔνωσιν. Κατὰ τὰς συζητήσεις, ἐτονίσθη παρὰ Ὁρθοδόξων, ὅτι «εἰς τὴν γλῶσσαν καὶ τὰ κείμενα» τῆς Οἰκουμενικῆς Κινήσεως προβάλλει πάντοτε τὸ κακὸν τῆς ἐξωτερικῆς ἐνώσεως. «Ἡ σύνταξις τῶν ἐκθέσεων γίνεται διὰ συμβιβασμοῦ ἀνιθέτων... ἰδεῶν καὶ γνωμῶν, μόνον ἵνα ἐπιτευχθῇ ἐξωτερικὴ καὶ ἐπὶ τοῦ γράμματος μᾶλλον στηριζομένη συμφωνία»⁽²⁹⁵⁾. Ἦγουν, τὸ Συνέδριον εἰργάσθη θάσει τῆς κακοδόξου ἀγγλικανικῆς ἀρχῆς τῆς περιεκτικότητος (ἰδὲ ἀνωτέρω σ. 110-112) καὶ ὑπὲρ τῆς ἐνώσεως, ἡ ὁποία εἶναι ἐξωτερικὴ καὶ ἐν τῷ λόγῳ! Τὸ οἰκουμενιστικὸν τοῦτο Συνέδριον, πρὸ τῆς λήξεως, ὑπέδειξε τὴν «Συνεχιστικὴν Ἐπιτροπὴν» αὐτοῦ μὲ πρόεδρον τὸν Προτεστάντην Μπρέντ⁽²⁹⁵⁾.

«Τὸ Β' Παγκόσμιον Συνέδριον ΠΤ συνήλθεν ἐν Ἐδιμβούργῳ» τῆς Μ. Βρετανίας τὸ 1937, ὀλίγας ἡμέρας μετὰ τὸ Συνέδριον τῆς Ὁξφόρδης τῆς Ἀγγλίας τῆς κινήσεως Ζωῆς καὶ Ἐργασίας (ΖΕ). Τοιοῦτοτρόπως οἱ σύεδροι τοῦ τελευταίου παρηκολούθησαν τὰς ἐργασίας καὶ τοῦ πρώτου Συνεδρίου. Ἐπὶ πλέον, εἰς τὸ Συνέδριον ΠΤ παρευρέθη καὶ ἀντιπροσωπεῖα τῆς νεολαίας, ὡς καὶ Παπικοὶ ἀνεπίσημοι παρατηρηταί. Πρόεδρος τοῦ Συνεδρίου ἐξελέγη ὁ Προτεστάντης «ἀρχιεπίσκοπος» τῆς Ὑόρκης τῆς Ἀγγλίας Γουίλιαμ Τέμπελ, ἀντικαταστήσας τὸν Μπρέντ. Καὶ τὸ παρὸν Συνέδριον, εὐρισκόμενον εἰς χεῖρας προτεσταντικῆς, εἰργάσθη ἐν τῷ αὐτῷ κακοδόξῳ πνεύματι τοῦ προηγουμένου Συνεδρίου. Βασιζόμενον εἰς τὰς συγκρητιστικὰς ἀρχὰς τοῦ ἀγγλικανικοῦ «Τετραπλεύρου», εἰς τὴν διατύπωσιν τῆς πίστεως ἐχρησιμοποίησε διαφορομένας, περιληπτικὰς καὶ ἀορίστους διατυπώσεις καὶ ἀόριστον καὶ ἀφηρημένην γλῶσσαν. Αἱ τελικαὶ διατυπώσεις καὶ τὰ ψηφίσματα περιελάμβανον γενικότητος καὶ διετυποῦντο εἰς γλῶσσαν κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον ἀφηρημένην⁽²⁹⁶⁾. «Τὸ Συνέδριον ἐδέχθη τὴν πρότασιν περὶ συγχωνεύσεως τῶν δύο τμημάτων», Πίστεως καὶ Τάξεως (ΠΤ) καὶ Ζωῆς καὶ Ἐργασίας (ΖΕ), εἰς ἓν συμβούλιον, εἰς τὸ Παγκόσμιον Συμβούλιον τῶν Ἐκκλησιῶν (ΠΣΕ). «Ἡ περὶ

ΠΤ Κίνησις θά παρέμενεν ὡς μία Ἐπιτροπὴ τοῦ Συμβουλίου τούτου»⁽²⁹⁷⁾.

Ἡ κίνησις ΠΤ, ἂν καὶ ἐνδιεφέρετο διὰ δογματικὰ ζητήματα, δὲν κατώρθωσε νὰ ἀναχθῆ εἰς τὴν θεωρίαν τῆς ἀληθείας τῆς χριστιανικῆς πίστεως καὶ νὰ φθάσῃ δι' αὐτῆς εἰς τὴν ἐνότητα τῆς πίστεως. Τοῦτο δέ, διότι δὲν ἐπεζήτησε τὴν ὀρθόδοξον πίστιν καὶ ἐνότητα, ἀλλὰ τὴν κακόδοξον λεκτικὴν καὶ ὄλως ἐξωτερικὴν συμφωνίαν καὶ ἐνότητα. Ἡ προτεσταντικὴ αὕτη ἐνωτικὴ κίνησις ἐβασίσθη ἐπὶ τῆς αἰρετικῆς περὶ ἐνώσεως θεωρίας τοῦ Ἀγγλικανισμοῦ, ἐπεδίωξε τὴν ὄλως ἐξωτερικὴν φραστικὴν ἐνότητα ἐπὶ ζητημάτων πίστεως καὶ κατέληξεν εἰς τὸ «Παγκόσμιον Συμβούλιον τῶν Ἐκκλησιῶν». Ἐκεῖ συνήνητησε τὴν ἑτέραν «ἐνωτικὴν» κίνησιν, τὴν κίνησιν τῆς Ζωῆς καὶ Ἐργασίας (ΖΕ), μετὰ τῆς ὁποίας συνήνωθη εἰς ἓν οἰκουμενιστικὸν σῶμα. Ἀμφότεραι αἱ κινήσεις αὗται ἐμφανίζονται ὡς ἐκκλησιαστικά, ἀλλ' εἶναι αἰρετικά. Ἡ κίνησις ΖΕ προεβλήθη ὡς κίνησις πρακτικῆς κατευθύνσεως, ἡ δὲ ΠΤ ὡς θεωρητικῆς κατευθύνσεως. Καὶ αἱ δύο ὁμοῦς εἰργάσθησαν ὑπὲρ τῆς κοσμικῆς ἐνότητος ἢ ἐνώσεως καὶ ἐν τέλει ἐνεσωματώθησαν εἰς τὸ οἰκουμενιστικὸν ΠΣΕ. Αἱ δύο αὗται ἐνωτικαὶ κινήσεις ὁμοιάζουν πρὸς δύο ἐπὶ μέρους ρεύματα τοῦ μεγάλου ρεύματος τοῦ Οἰκουμενισμοῦ, ὁ ὁποῖος διὰ τῶν πολλῶν θολῶν ὑδάτων του κατακλύζει σήμερον τὴν οἰκουμένην. Ἡ δύνανται νὰ παρομοιασθοῦν πρὸς τὰς κάτω καὶ ἄνω σιαγόνας τοῦ οἰκουμενιστικοῦ δράκοντος, ὁ ὁποῖος ἤνοιξε τὸ στόμα αὐτοῦ, διὰ νὰ βλασφημήσῃ τὸν Θεόν, νὰ ὑβρίσῃ τοὺς Ἁγίους, νὰ διαρρήξῃ τὴν Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν καὶ καταπίῃ πολλοὺς τῶν ἀφρόνων.

Τὸ «Παγκόσμιον Συμβούλιον τῶν Ἐκκλησιῶν». Ἡ ἰδέα ἐνὸς παγκοσμίου συμβουλίου τῶν «ἐκκλησιῶν» (ΠΣΕ) ἀνεφάνη πρὸ τοῦ 1920. Ἐνισχύθη ὁμοῦς αὕτη καὶ προωθήθη, ἕνεκα τοῦ κοσμικοῦ γεγονότος τοῦ ἔτους 1920, τῆς ἰδρύσεως τῆς Κοινωνίας τῶν Ἐθνῶν. Ἡ προσπάθεια τοῦ κόσμου, διὰ τῆς Κοινωνίας τῶν Ἐθνῶν, νὰ ἐνωθῆ πολιτικῶς καὶ κοινωνικῶς ἐπέδρασε «διὰ τὴν θεμελίωσιν μιᾶς παραλλήλου Κοινωνίας τῶν Ἐκκλησιῶν». Σχετικὴ πρότασις ὑπεβλήθη παρὰ τοῦ Προτεστάντου «Σόδερμπλομ... τὸ 1919 περὶ ἐνὸς Οἰκουμενικοῦ Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν». Ἐπίσης καὶ παρὰ τοῦ Προτεστάντου «Δ/ρος Ἰωσήφ Ὀλνταμ πρὸς τὸ Διεθνὲς Ἱεραποστολικὸν Συνέδριον ἐν Κράους κατὰ Ἰούνιον τοῦ 1920», δι' ὑπομνήματος. Προσέτι, ἐγένετο πρότασις καὶ παρὰ, πρᾶγμα ἀπίστευτον καὶ ὁμοῦς δυστυχῶς ἀληθές, τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως, διὰ

της Συνοδικῆς Ἐγκυκλίου «τῆς Ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως πρὸς τὰς ἀπανταχοῦ Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ» τοῦ 1920. Ἡ ἰδέα περὶ συγκροτήσεως ἐνὸς παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν «ἐκκλησιῶν» ἐκαλλιεργεῖτο μέχρι τοῦ 1937 διαρκῶς, «εἴτε διὰ συγγραμμάτων, εἴτε εἰς προσωπικὰς ἐπαφάς, εἴτε καὶ εἰς συσκέψεις καὶ συνέδρια»⁽²⁹⁸⁾.

Τὰ πρὸ τῆς ἰδρύσεως τοῦ «Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν» γεγονότα. Μέχρι τοῦ ἔτους 1937 «ἡ Οἰκουμενικὴ Κίνησις ἠκολούθησε τὴν γνωστὴν πορείαν αὐτῆς ὑπὸ τὴν μορφήν τῶν δύο κεχωρισμένων ὀργανώσεων ΖΕ καὶ ΠΤ». Οἱ μετέχοντες εἰς τὰς κινήσεις ταύτας ἀντιπρόσωποι «δὲν ἐδεσμεύοντο ἐκκλησιαστικῶς». «Εἰς τὰς ἐνεργείας αὐτῶν αἱ κινήσεις... δὲν ἐξηρτῶντο ἀμέσως ἀπὸ τῶν Ἐκκλησιῶν, διότι αἱ Ἐκκλησίαι δὲν εἶχον ἀναλάβει τὴν εὐθύνην διὰ τὰς κινήσεις ταύτας καὶ δὲν εἶχον ἀποφασίσει νὰ δεχθοῦν μόνιμον ἀντιπροσώπευσιν ἐν αὐταῖς». Εἰς διάσκεψιν 35 «ἐκκλησιαστικῶν ἡγετῶν», ἡ ὁποία ἐγένετο ἐν Λονδίῳ ἀπὸ τῆς 8 - 10 Ἰουλίου 1937 καὶ θεωρεῖται σπουδαία διὰ τὴν ἴδρυσιν τοῦ ΠΣΕ, ὑπεστηρίχθη, ὅτι ἡ «Οἰκουμενικὴ Κίνησις» «ῶφειλε νὰ εἶναι μία κίνησις οὐχὶ περὶ τῶν Ἐκκλησιῶν, ἀλλὰ μᾶλλον μία κίνησις τῶν Ἐκκλησιῶν». Ὑπεστηρίχθη ἐπίσης, «ὅτι ἦτο καιρὸς πλέον πρὸς δημιουργίαν μόνιμων σχέσεων μεταξὺ τῶν Ἐκκλησιῶν», καὶ «ὅτι αἱ δύο ὀργανώσεις ΖΕ καὶ ΠΤ συνεπλήρουν ἀλλήλας καὶ ἐξηρτῶντο ἢ μία ἐκ τῆς ἄλλης εἰς τὸ ἔργον αὐτῶν». Ἐπι τούτοις, «οἱ σύεδροι ἀπεδέχθησαν τὴν πρότασιν περὶ συγχωνεύσεως τῶν δύο ὀργανώσεων εἰς μίαν κίνησιν καὶ τὴν ὑποβολὴν τῆς προτάσεως ταύτης εἰς τὰ μέλλοντα ἐντὸς τοῦ ἰδίου ἔτους νὰ συνέλθουν δύο παγκόσμια συνέδρια, ὅπερ καὶ ἔπραξαν»⁽²⁹⁹⁾. Περὶ τῶν συνεδρίων τούτων ἐγένετο λόγος ἀνωτέρω (ἰδὲ σ. 128, 132). Ἐνταῦθα ἐντύπωσιν κάμνει τὸ ὅτι ἡ οἰκουμενιστικὴ κίνησις δὲν ἀνεφύη ἐκ τῶν κάτω καὶ προήχθη ἐν συνεχείᾳ ἀπλῶς, ἀλλ' ἦτο κατευθυνόμενη.

Εἰς τὰ γνωστὰ οἰκουμενιστικὰ συνέδρια «τῆς Ὁξφόρδης (1937) ΖΕ καὶ τοῦ Ἐδιμβούργου (1937) ΠΤ ἐγένετο κατ' ἀρχὴν... δεκτὴ ἢ ἀπόφασις τῶν 35» «ἡγετῶν», «περὶ συγχωνεύσεως τῶν δύο κινήσεων». Ἀμφότερα τὰ συνέδρια ἐπειθάρχισαν καὶ «προέβησαν εἰς τὸν διορισμὸν Ἐπιτροπῶν ἐξ ἐπτὰ προσώπων». Ἡ συγκροτηθεῖσα ἐκ τῶν προσώπων τούτων κοινὴ ἐπιτροπὴ «καλεῖται Ἐπιτροπὴ τῶν 14, πρὸς διεξαγὴν τῶν μελλοντικῶν ἐργασιῶν». Ἡ Ἐπιτροπὴ αὕτη τῶν 14 «εἰς τὴν πρώτην αὐτῆς συνεδρίαν ἐν Λονδίῳ ἀπεδέχθη τὴν σύγκλησιν ἐνὸς συνεδρίου μὲ μεγαλυτέραν ἀντιπροσώπευσιν τῶν ἐπὶ μέρους Ἐκκλησιῶν, ὅπερ καὶ ἐπραγματοποιήθη

συνελθόν ἐν Οὐτρέχτη (1938)» τῆς Ὀλλανδίας. Τὸ συνέδριον τοῦτο τῶν Οἰκουμενιστῶν ἐν Οὐτρέχτη «ἐνέχει μεγάλην σημασίαν εἰς τὴν Ἱστορίαν τῆς Οἰκουμενικῆς Κινήσεως διὰ τὸ ΠΣΕ, διότι ἀπ' αὐτοῦ ἄρχεται κυρίως ἡ ἱστορία τοῦ Συμβουλίου τούτου». «Ἐνταῦθα ἐρρυθμίσθησαν τὰ περὶ τοῦ κύρους, τῆς φύσεως καὶ τῆς θάσεως τοῦ ΠΣΕ. Ἐγένετο δεκτὸν σχέδιον τοῦ Καταστατικοῦ τοῦ ΠΣΕ καὶ σχέδιον διὰ τὴν μελλοντικὴν λειτουργίαν τῶν διαφόρων ἐπιτροπῶν αὐτοῦ. Ἰδρύθη ἡ Προσωρινὴ Ἐπιτροπὴ... ἦτις ἀνέλαθεν ὄμου μετὰ τῆς Διαχειριστικῆς... τὴν διεκπεραίωσιν τῶν ὑπηρεσιῶν». Πρόεδρος τῆς «Προσωρινῆς Ἐπιτροπῆς» διορίσθη ὁ Προτεστάντης «ἀρχιεπίσκοπος» τῆς Ὑόρκης τῆς Ἀγγλίας Γουίλλιαμ Τέμπελ⁽³⁰⁰⁾. Τοιοῦτοτρόπως, «ἐτέθησαν αἱ θάσεις τῆς λειτουργίας τοῦ ΠΣΕ, μὲ ἀνώτατον διοικητικὸν σῶμα τὴν προσωρινὴν ἐπιτροπὴν». Τὸ ΠΣΕ ἰδρύθη ἐπισήμως ἐν Ἀμστερδαμ τῆς Ὀλλανδίας τὸ 1948⁽³⁰¹⁾. Ἐκ τῶν ἀνωτέρω καταφαίνεται, ὅτι, εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς οἰκουμενιστικῆς κινήσεως καὶ τῆς ἰδρύσεως τοῦ ΠΣΕ, ὡς ὄργανου αὐτῆς ἐν τῷ κόσμῳ, τὸν ρόλον «τοῦ πρωταγωνιστοῦ παίζει ἡ ἀγγλικανικὴ ἐκκλησία»⁽³⁰²⁾.

Παρὰ τῆς «Προσωρινῆς Ἐπιτροπῆς» ἀπεφασίσθη «ἡ σύγκλησις τοῦ Α' Συνεδρίου τοῦ ΠΣΕ κατὰ μῆνα Αὐγούστου τοῦ 1941». Τὸ συνέδριον ὅμως τοῦτο ἐματαιώθη, λόγῳ τοῦ δευτέρου παγκοσμίου πολέμου, ἡ δὲ Ἐπιτροπὴ «ἐχωρίσθη εἰς τρία τμήματα: τὸ ἐν εἰς τὴν Γενεύην, τὸ ἕτερον εἰς τὸ Λονδῖνον καὶ τὸ τρίτον εἰς τὴν Νέαν Ὑόρκην»⁽³⁰³⁾. Τοιοῦτοτρόπως, ἡ Οἰκουμενικὴ Κίνησις ἀπέκτησε τρία κέντρα, ἐκ τῶν ὁποίων τὰ δύο ἔκειντο εἰς τὴν ἠπειρωτικὴν Εὐρώπην καὶ τὴν Ἀμερικὴν, τὸ δὲ τρίτον ἐν τῷ μέσῳ, εἰς τὴν Ἀγγλίαν. Κατὰ τὰ ἔτη τοῦ πολέμου ὁ Οἰκουμενισμὸς εὗρε τὴν εὐκαιρίαν νὰ ἐπιδείξῃ διαφέρον, διὰ τοὺς πάσχοντας λαοὺς καί, διὰ παροχῆς ποικίλης βοθηθείας, νὰ ἀποκομίσῃ καλὰς ἐντυπώσεις καὶ νὰ κερδίσῃ τὴν ἐμπιστοσύνην πολλῶν ἀπροσέκτων⁽³⁰⁴⁾. Τέλος, μετὰ τὸν πόλεμον, τὸ ἔτος 1946, ἀπεφασίσθη καὶ πάλιν «ἡ σύγκλησις τῆς Α' Γενικῆς Συνελεύσεως τοῦ ΠΣΕ τὸ ἔτος 1948 εἰς Ἀμστερδαμ»⁽³⁰⁵⁾. Ἡ πόλις τοῦ Ἀμστερδαμ τῆς Ὀλλανδίας «προεκρίθη ἴσως ὡς τόπος τοῦ συνεδρίου καὶ πρὸς τιμὴν» τοῦ Προτεστάντου «Δ/ρος Βίσσερ Τούφτ, ὅστις εἰργάσθη ὑπὲρ πάντα ἄλλον διὰ τὴν ἴδρυσιν, διοργάνωσιν καὶ ἀνάπτυξιν τοῦ ρηθέντος Συμβουλίου!»⁽³⁰⁶⁾.

Ἡ ἴδρυσιν τοῦ «Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν». «Ἡ Α' Γενικὴ Συνέλευσις τοῦ ΠΣΕ, κατόπιν τῶν ἀναλόγων προετοιμασιῶν, συνεκλήθη εἰς τὴν πόλιν Ἀμστερδαμ τῆς Ὀλλανδίας ἀπὸ τῆς 22ας Αὐγούστου μέχρι τῆς 4ης Σεπτεμβρίου 1948». Κατ' αὐ-

τὴν «ἐγένετο δεκτὴ ἡ ἴδρυσις ΠΣΕ, ἐψηφίσθησαν τὸ Καταστατικόν, οἱ Κανόνες καὶ οἱ Κανονισμοί, οἵτινες διέπουν τὴν λειτουργίαν τοῦ ἰδρυθέντος ὀργανισμοῦ». Κατὰ τὰς δηλώσεις τοῦ Γενικοῦ Γραμματέως αὐτοῦ, τὸ ΠΣΕ «διαφέρει ἐξ ὅλων τῶν ἄλλων προγενεστέρων ἢ καὶ τῶν ἐν τῷ παρόντι ὑπαρχόντων Οἰκουμενικῶν Σωμάτων κατὰ τοῦτο ὅτι εἶναι νόμῳ καὶ πράξει ἐν Συμβούλιον τῶν Ἐκκλησιῶν». «Διὰ πρώτην φοράν εἰς τὴν ἱστορίαν Ἐκκλησίαι, Ὁμολογίαι καὶ Ὁμάδες παντοίων ἀποχρώσεων συνήρχοντο ἐπὶ τὸ αὐτὸ καὶ ἴδρυον ἓνα παγκόσμιον ἐκκλησιαστικὸν ὀργανισμὸν μὲ καθωρισμένον σκοπὸν καὶ ὠρισμένας ἀρχάς»⁽³⁰⁷⁾. Γενικὸς Γραμματεὺς τοῦ ΠΣΕ ὑπῆρξεν ὁ Προτεστάντης Βίσσερ Τούφτ, πρὸς τιμὴν τοῦ ὁποίου, ὡς ἐλέχθη, τὸ ἐν λόγῳ Α΄ Συνέδριον συνεκλήθη εἰς Ἀμστερδαμ. Τὸ Συνέδριον τοῦτο «φέρει χαρακτηριστικὰ ἰδρυτικὸν» καὶ «συνιστᾷ μίαν ἀπαρχήν»⁽³⁰⁸⁾, διὰ τὴν περαιτέρω οἰκουμενιστικὴν κίνησιν καὶ δράσιν τῶν αἰρετικῶν ἀνὰ τὸν κόσμον.

«Ἐν Ἀμστερδαμ διὰ μίαν ἀκόμη φοράν κατεφάνη ἡ κυριαρχία... τοῦ προτεσταντικοῦ πνεύματος», «κατὰ τὰς συνελεύσεις, τὰς ἐκθέσεις, τὰς ὁμιλίαις καὶ τὴν ἐν γένει ὀρολογίαν»⁽³⁰⁹⁾. Τὸ Συνέδριον τοῦ ΠΣΕ εὐρίσκετο εἰς χεῖρας τῶν Προτεσταντῶν καὶ ἔζη καὶ εἰργάζετο ἐντὸς τοῦ αἰρετικοῦ αὐτῶν πνεύματος. Τοῦτο ἐφάνη καὶ εἰς τὸ ὅτι, ὡς πρὸς τὴν ἀντιπροσώπευσιν τῶν ἐκκλησιῶν, ἡ θαρύτης ἤρχισε νὰ δίδεται «οὐχὶ τόσον εἰς τὸν ὁμολογιακὸν παράγοντα, ἀλλ' εἰς τὸν γεωγραφικὸν τοιοῦτον. Αἱ ἀντιπροσωπευόμεναι δηλ. Ἐκκλησίαι καὶ Ὁμολογίαι ἐλαμβάνοντο οὐχὶ καθ' Ὁμολογίας ἀλλὰ κατὰ χώρας, ἐξ ὧν προήρχοντο»⁽³¹⁰⁾. «Ὁχι ἡ πίστις, ἀλλ' ὁ τόπος ἐλαμβάνετο ὑπ' ὄψιν, κατὰ τὴν ἀντιπροσώπευσιν τῶν «ἐκκλησιῶν», ὡς ἐγένετο καὶ εἰς τὰ προτεσταντικὰ «τοπικὰ συμβούλια ἐκκλησιῶν» (ἰδὲ ἀνωτέρω σ. 117-118). Ὄντως, τὸ Συνέδριον τοῦ ΠΣΕ ἦτο μεστὸν τῆς αἰρετικῆς ἀντιλήψεως τῶν Προτεσταντῶν καὶ κενὸν τῆς ὀρθοδόξου πίστεως. Ἐν αὐτῷ ἠκούετο πρὸ παντὸς ἢ κακόδοξος γνώμη τῶν ἀνθρώπων καὶ παρεθεωρεῖτο ἡ ἀλήθεια τοῦ Θεοῦ.

Κατόπιν τούτων, γίνεται κατάδηλον, ὅτι στερεῖται σημασίας πίστεως ἡ ἀποφασισθεῖσα «θάσις» τοῦ ΠΣΕ, καθ' ἣν μέλη αὐτοῦ θὰ ἐκλέγωνται αἱ «ἐκκλησίαι», «αἵτινες δέχονται τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν ὡς Θεὸν καὶ Σωτῆρα»⁽³¹¹⁾. Ἡ «θάσις» αὕτη ἀποτελεῖ ὅλως ἐξωτερικὴν τυπικὴν ἔκφρασιν καὶ «φόρμουλαν» λεκτικῆς ἐλαστικότητος, ἄνευ χριστιανικῆς σημασίας, σύμφωνον δὲ πρὸς τὸ κακόδοξον φρόνημα τῶν Προτεσταντῶν καὶ δὴ τῶν Ἀγγλικανῶν. Ἡ «θάσις» αὕτη ἀποτελεῖ ἄλλην ἔκδοσιν τῆς ἀγ-

γλικανικῆς θέσεως, καθ' ἣν καλοῦνται εἰς ἔνωσιν πάντες οἱ ὁμολογοῦντες καὶ καλοῦντες ἑαυτοὺς «Χριστιανούς» (ἰδὲ ἄνωτέρω σ 111). Ἐπὶ πλέον εἶναι μινιμαλιστικώτερα τοῦ ἀγγλικανικοῦ «Τετραπλεύρου τοῦ Λάμπεθ». Τὸ «Τετράπλευρον» ἀριθμεῖ τέσσαρα ἄρθρα, ἡ «θάσις» ἀποτελεῖ μόνον ἓν. Ἄβυσσος δὲ χωρίζει τὴν «θάσιν» ταύτην τῶν αἰρετικῶν ἀπὸ τοῦ Συμβόλου τῆς Πίστεως τῶν Χριστιανῶν. Ἐν τῇ «θάσει» ταύτῃ, οὐδόλως γίνεται λόγος περὶ πίστεως εἰς τὸν ἓν Τριάδι Θεόν, πολὺ δὲ περισσότερο εἰς τὴν Ὁρθόδοξον Αὐτοῦ Ἐκκλησίαν. Τούναντίον, ὁσάκις οἱ τοῦ ΠΣΕ ὁμιλοῦν περὶ Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, νοοῦν ταύτας ὡς καὶ τὰς αἰρέσεις καὶ τὰς συνυπολογίζουν μετ' αὐτῶν ὡς ἰσότιμα μέλη τοῦ Συμβουλίου των. Κατ' αὐτούς, αἱ Ὁρθόδοξοι Ἐκκλησίαι εἶναι «ἐκκλησίαι», ὅπως καὶ αἱ αἰρετικαὶ Ὁμολογίαι. Πᾶσαι δὲ αἱ «ἐκκλησίαι» αὗται ἀπαρτίζουν τὸν «Χριστιανισμόν», τὸν ὁποῖον, διεσκορπισμένον ὄντα, τὸ ΠΣΕ προσπαθεῖ νὰ συναγάγῃ εἰς ἓν καὶ ἐνώσῃ εἰς μίαν νέαν «Ἐκκλησίαν», ἐν τῷ κόσμῳ. Ἡ κακόδοξος αὕτη ἀντίληψις περὶ «ἐκκλησιῶν» εἶναι αὕτη ἡ ἀγγλικανικὴ θεωρία τῶν κλάδων, περὶ τῆς ὁποίας ἐλέχθησαν ἱκανὰ εἰς τὸν οἰκεῖον τόπον (ἰδὲ ἄνωτέρω σ. 112-115).

Κακόδοξος ἐπίσης εἶναι καὶ ἡ ἄποψις περὶ ἐνώσεως, ἡ ὑποστηρικθεῖσα παρὰ τῆς Συνελεύσεως τοῦ ΠΣΕ. Κατ' αὐτήν, αἱ διεσπαρμέναι ἀνά τὴν οἰκουμένην «ἐκκλησίαι» ἐντὸς τοῦ ΠΣΕ «εὐρίσκουσι τὴν μεταξύ αὐτῶν ἐνότητα». Αἱ «ἐκκλησίαι» «δὲν εἶναι ὑποχρεωμέναι νὰ δημιουργήσωσι τὴν ἐνότητα αὐτῶν» αὕτη εἶναι δῶρον Θεοῦ». Ἡ ἐνότης αὕτη ἐδωρήθη παρὰ τοῦ Θεοῦ, αἱ δὲ «ἐκκλησίαι» δὲν καλοῦνται νὰ λάβουν ταύτην, ὡς τι ἀγαθόν, τοῦ ὁποίου στεροῦνται, διότι τὴν κατέχουν. Ὁ «Χριστιανισμός», τὸν ὁποῖον ἀπαρτίζουν αἱ «ἐκκλησίαι», εἶναι κατ' οὐσίαν ἡνωμένος. Αἱ δὲ «ἐκκλησίαι» ἔχουν καθῆκόν των «νὰ συνεργασθῶσι διὰ τὴν ἐκδήλωσιν τῆς ἐνότητος αὐτῆς ἐν τῷ ἔργῳ καὶ ἐν τῇ ζωῇ»⁽³¹²⁾. Ἡ περὶ ἐνότητος πεπλανημένη αὕτη ἄποψις τοῦ ΠΣΕ δὲν εἶναι ἄλλη, εἰ μὴ ἡ ἐνότης τῆς ἀγγλικανικῆς θεωρίας τῶν κλάδων. Ὅπως, κατὰ τὴν θεωρίαν τῶν κλάδων, αἱ «ἐκκλησίαι» εἶναι κατ' οὐσίαν ἡνωμένοι καὶ διαφέρουν εἰς τὰ ἐπουσιώδη, οὕτω καὶ ἐνταῦθα. Αἱ «ἐκκλησίαι», κατὰ τὸ ΠΣΕ, εἶναι ἡνωμένοι, διότι ἔχουν τὴν ἐνότητα ὡς «δῶρον Θεοῦ». Ὅπως, κατὰ τὴν ἀγγλικανικὴν θεωρίαν τῶν κλάδων, αἱ «ἐκκλησίαι» ἔργον ἔχουν νὰ ἐκδηλώσωσι τὴν οὐσιαστικὴν ἐνότητά των, διὰ τῆς κατορθώσεως ἐνότητος καὶ εἰς τὰ ἐπουσιώδη, οὕτω καὶ κατὰ τὸ ΠΣΕ. Καὶ κατ' αὐτό, αἱ «ἐκκλησίαι» ὀφείλουσι νὰ ἐκδηλώσωσι τὴν ἐνότητά των «ἐν τῷ ἔργῳ καὶ ἐν τῇ ζωῇ»!

Τὸ ΠΣΕ ἀποτελεῖ ἔκφρασιν τοῦ συγκρητιστικοῦ πνεύματος τοῦ «Τετραπλεύρου τοῦ Λάμπεθ» τῶν Ἀγγλικανῶν. Τὸ ΠΣΕ δὲν εἶναι ἀπλοῦν ὄργανον ἐνώσεως τῶν «Χριστιανῶν», ἀλλὰ ἔνωσις αὐτῶν. Οἱ μετέχοντες τοῦ ΠΣΕ, κατὰ τοὺς ἰδρυτάς του, δὲν καλοῦνται νὰ ἐνωθοῦν ἐν τῷ μέλλοντι, διὰ τῆς αὐτῆς ὀρθῆς πίστεως, ἀλλ' εἶναι ἠνωμένοι, ἀνεξαρτήτως διαφορῶν περὶ τὴν πίστιν. Τοῦτο διελάλησαν μετὰ πολλοῦ στόμφου οἱ ἰδρυταὶ τοῦ Συμβουλίου, διὰ τοῦ διαγγέλματος αὐτοῦ. «Ἐνταῦθα» λέγουν, μεταξὺ ἄλλων εἰς τὸ διάγγελμά των, «ἐν Ἀμστελλοδάμῳ... συνήψαμεν διαθήκην πρὸς ἀλλήλους, ἰδρύνοντες τὸ Παγκόσμιον Συμβούλιον τῶν Ἐκκλησιῶν. Προτιθέμεθα νὰ παραμείνωμεν ἠνωμένοι!» Προτίθενται οἱ αἵρετικοὶ οὗτοι νὰ παραμείνουν ἠνωμένοι, διότι παραδέχονται, ὅτι εἶναι ἠνωμένοι, μετέχοντες τοῦ Συμβουλίου των. Καὶ συνεχίζουν: «Καλοῦμεν τὰς ἀπανταχοῦ Ἐκκλησίας νὰ ὑπογράψωσι καὶ ἐκτελέσωσι τὴν διαθήκην αὐτὴν ἐν ταῖς πρὸς ἀλλήλας σχέσεσιν αὐτῶν»⁽³¹³⁾. Τοιοῦτοτρόπως, πᾶσαι αἱ αἵρέσεις καὶ αἱ κατὰ τόπους Ὁρθόδοξοι Ἐκκλησίαι καλοῦνται νὰ μετασχουν τοῦ ΠΣΕ καὶ δι' αὐτοῦ νὰ ἐνωθοῦν εἰς μίαν νέαν κοινωνίαν ποικίλων ἰδεῶν καὶ θρησκευτικῶν ἀντιλήψεων, κακοδόξων καὶ ὀρθοδόξων, ἢ καὶ ἀλλοθρήσκων. Τοῦτο μᾶλλον δηλοῖ ἢ ἀναγνωσθεῖσα ἐν τῇ Συνελεύσει ἔκθεσις μὲ θέμα: «ἡ Χριστιανικὴ προσέγγισις πρὸς τοὺς Ἰουδαίους»⁽³¹⁴⁾. Τὸ ΠΣΕ ἀποτελεῖ ἐφαρμογὴν τῆς ἀρχῆς τοῦ συγκρητισμοῦ τοῦ «Τετραπλεύρου τοῦ Λάμπεθ».

Τὸ «Παγκόσμιον Συμβούλιον τῶν Ἐκκλησιῶν» ἰδρύθη ἐπὶ προτεσταντικῶν θάσεων καὶ δὴ ἀγγλικανικῶν. Ἀποτελεῖ πραγματοποίησιν τῆς κακοδόξου θεωρίας τοῦ Ἀγγλικανισμοῦ, θάσει τῶν ἀρχῶν τοῦ «Τετραπλεύρου τοῦ Λάμπεθ». Δὲν ἀποβλέπει εἰς τὴν ἀποκεκαλυμμένην θείαν ἀλήθειαν τῆς ὀρθοδόξου χριστιανικῆς πίστεως καὶ τοὺς ὄντως πιστοὺς Χριστιανούς, ἀλλὰ εἰς τὴν καθολικὴν θρησκευτικὴν ἐπικράτησιν τῶν Προτεσταντῶν ἐν τῷ κόσμῳ, εἰς τὴν προτεσταντικὴν παγκοσμιότητα. Τὸ προτεσταντικὸν τοῦτο Συμβούλιον ἐνδιαφέρεται ὄχι διὰ τὴν ἀληθινὴν χριστιανικὴν ἐνότητα, «τὴν ἐνότητα τῆς πίστεως», ἀλλὰ διὰ τὴν ἐξωτερικὴν διοικητικὴν ἐνότητα, διὰ τὰς σχέσεις κοσμικῆς συνεργασίας καὶ διὰ τὰς συνελεύσεις πρὸς συζητήσεις καὶ κοινὰς ἀποφάσεις, ἀσχέτως τῆς ὀρθοδόξου πίστεως. Σκοπὸς αὐτοῦ δὲν εἶναι ἡ μετάνοια καὶ ἐπιστροφή τῶν αἵρετικῶν εἰς τὴν ὑπάρχουσαν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν τοῦ Κυρίου, ἀλλὰ ἡ ὑπαγωγή τούτων εἰς τὴν οἰκουμενιστικὴν «ἐκκλησίαν». Ἐπὶ πλέον, σκοπὸς τοῦ ΠΣΕ εἶναι κατὰ θάσιν ἢ διάλυσις τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ, ἀντ' Αὐτῆς, ἡ σύστασις τῆς παναιρετικῆς οἰκουμενιστικῆς κοινωνίας.

Ἐντεῦθεν, «ἐν Ἀμστελλοδάμῳ» ἐλέχθη παρὰ τῶν ἰδρυτῶν τοῦ ΠΣΕ, διὰ διπλωματικῆς οἰκουμενιστικῆς ἢ ἄλλως ἀγγλικανικῆς γλώσσης, ὅτι παρέδωσαν ἑαυτοὺς «ἐκ νέου» δῆθεν εἰς τὸν Θεὸν καὶ οὕτως ἴδρυσαν τὸ ἐν λόγῳ παναιρετικὸν Συμβούλιον⁽³¹⁵⁾. Ἐπίσης, ὅτι «τὸ Παγκόσμιον Συμβούλιον τῶν Ἐκκλησιῶν εἶναι ἀδελφότης Ἐκκλησιῶν»⁽³¹⁶⁾. Ὅτι τοῦτο «ζητεῖ σοβαρῶς κοινότητα σκέψεως καὶ ἐνεργείας δι' ὅλα αὐτοῦ τὰ μέλη»⁽³¹⁷⁾. Ἐπὶ πλέον, ἐγινε λόγος, περὶ «Παγκοσμίου Ἐκκλησίας», περὶ «ἐνότητος ἐν τῇ διαφορᾷ», καὶ ἐτονίσθη, ὅτι «νῦν καιρὸς εὐπρόσδεκτος» διὰ τὴν οἰκουμενιστικὴν «ἔνωσιν»⁽³¹⁸⁾. Τὸ ΠΣΕ, ἰδρυθὲν τὸ 1948, ὑπεσχέθη «νὰ συνεχίσῃ τὸ ἔργον τῶν παγκοσμίων κινήσεων περὶ Πίστεως καὶ Διοικήσεως» καὶ περὶ «Ζωῆς καὶ ἔργασίας», «νὰ διευκολύνη κοινὴν ἐνέργειαν ὑπὸ τῶν Ἐκκλησιῶν», «νὰ προαγάγῃ τὴν συνεργασίαν ἐν μελέτῃ», «νὰ συγκαλῆ παγκόσμια συνέδρια» καὶ «νὰ προαγάγῃ τὴν αὔξησιν τῆς οἰκουμενικῆς συνειδήσεως ἐν τοῖς μέλεσιν ὄλων τῶν Ἐκκλησιῶν»⁽³¹⁹⁾.

Περαιτέρω πορεία τοῦ «Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν». Μετὰ τὴν ἐπίσημον ἴδρυσιν τοῦ ΠΣΕ ἐν Ἀμστερδαμ τῆς Ὀλλανδίας οἱ ὑπεύθυνοι διὰ τὴν λειτουργίαν αὐτοῦ, εἰς τὸ μεταξὺ τῶν δύο γενικῶν συνελεύσεων διάστημα, «ἐφρόντιζον διὰ τὴν σταθεροποίησιν καὶ τὴν ἀρτιωτέραν διοργάνωσιν τοῦ νεοσυσταθέντος ἐπισήμου ὀργανισμοῦ», μὲ οἰκουμενιστικὸν «κέντρον τὴν Γενεύην» τῆς Ἑλβετίας⁽³²⁰⁾. Τὸ 1950 ἡ Κεντρικὴ Ἐπιτροπὴ ἐν Τορόντῳ τοῦ Καναδᾶ προέβη εἰς δήλωσιν ὑπὸ τὸν τίτλον, «ἡ Ἐκκλησία, αἱ Ἐκκλησίαι καὶ τὸ Παγκόσμιον Συμβούλιον τῶν Ἐκκλησιῶν». Διὰ τῆς δηλώσεως ταύτης καθωρίζετο ἡ ἐκκλησιολογικὴ πλευρὰ τοῦ ΠΣΕ. Ἡ δήλωσις ἀποτελεῖ νέαν, οἰκουμενιστικὴν ἔκδοσιν τῆς ἀγγλικανικῆς θεωρίας τῶν κλάδων. Ἐν αὐτῇ, ἀναφέρεται, ὅτι «αἱ Ἐκκλησίαι — μέλη τοῦ ΠΣΕ ἀναγνωρίζουν ἐν ἄλλαις Ἐκκλησίαις στοιχεῖα τῆς ἀληθοῦς Ἐκκλησίας»! Αἱ «ἐκκλησίαι» αὗται καλοῦνται «ν' ἄρξωνται σοβαρᾶς συνδιαλέξεως μετ' ἀλλήλων, ἐν τῇ ἐλπίδι, ὅτι τὰ στοιχεῖα ταῦτα τῆς ἀληθείας θὰ ὀδηγήσουν εἰς τὴν ἀναγνώρισιν τῆς ὅλης ἀληθείας καὶ εἰς ἐνότητα θασίζομένην ἐπὶ τῆς ὅλης ἀληθείας». Κατὰ τὴν ἐν λόγῳ κακόδοξον δήλωσιν, οὐδεμία ἐκκλησία εἶναι Ἐκκλησία «ἐν τῇ πλήρει καὶ ἀληθεῖ ἐννοίᾳ τῆς λέξεως». Διὰ τοῦτο, τὸ νὰ εἶναι μία «ἐκκλησία», μέλος τοῦ ΠΣΕ, «δὲν συνεπάγεται ὅτι ἐκάστη Ἐκκλησία ὀφείλει νὰ θεωρῆ τὰς ἄλλας Ἐκκλησίας — μέλη ὡς Ἐκκλησίαν ἐν τῇ πλήρει καὶ ἀληθεῖ ἐννοίᾳ τῆς λέξεως». Καὶ ἡ ἔκθεσις τῶν περὶ Ἐκκλησίας κακοδοξιῶν τῆς δηλώσεως συνεχίζεται. «Αἱ Ἐκκλησίαι - μέλη», λέγει ἡ δήλωσις,

«ἀναγνωρίζουν ὅτι τὸ ἀποτελεῖν μέλος τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ εἶναι περιεκτικότερον... ἢ τὸ ἀποτελεῖν μέλος τῆς ἰδίας αὐτῶν Ἐκκλησίας»⁽³²¹⁾. Κατὰ τὸ ΠΣΕ, οὐδεμία ἐκκλησία εἶναι πλήρης καὶ ἀληθής, πᾶσαι δὲ αἱ ὑπάρχουσαι ἐκκλησίαι ὑπολείπονται τῆς ἀληθινῆς Ἐκκλησίας. Συνεπῶς, ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία δὲν εἶναι ἡ ἀληθής Ἐκκλησία!

Κατὰ τὴν δὴλωσιν, ἐνῶ πᾶσαι αἱ ὑπάρχουσαι «ἐκκλησίαι» εἶναι μὴ πλήρεις καὶ μὴ ἀληθιναὶ «ἐκκλησίαι», «αἱ Ἐκκλησίαι - μέλη τοῦ ΠΣΕ πιστεύουν, ἐπὶ τῇ θάσει τῆς Καινῆς Διαθήκης, ὅτι ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ εἶναι Μία». Ἀλλὰ ἡ Μία αὕτη Ἐκκλησία εἶναι ἄγνωστος, ἢ μᾶλλον ἀνύπαρκτος. Διὰ τοῦτο, ἐντὸς τοῦ ΠΣΕ δὲν ὑφίσταται εἰδικὴ διδασκαλία περὶ Ἐκκλησίας. Ἐπομένως τὰ μέλη τοῦ Συμβουλίου πρέπει νὰ ἔχουν ὑπ' ὄψει των, ὅτι «τὸ ἀποτελεῖν μέλος τοῦ ΠΣΕ δὲν συνεπάγεται τὴν ἀποδοχὴν εἰδικῆς διδασκαλίας, ἀφορώσης τὴν φύσιν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἐνότητος». Εἰς τὰς προτεσταντικὰς ταύτας κακοδοξίας προστίθεται καὶ ἡ ἐξῆς ἀντίφασις: «Τὸ ἀποτελεῖν μέλος τοῦ ΠΣΕ δὲν συνεπάγεται ὅτι Ἐκκλησία τις θεωρεῖ τὴν ἰδίαν αὐτῆς περὶ Ἐκκλησίας ἀντίληψιν ὡς σχετικὴν ἀπλῶς»! Ἡ ἀντίφασις αὕτη ἀποτελεῖ διέξοδον, διὰ τῆς ὁποίας τὸ ΠΣΕ θὰ ἐξέλεξῃ ἀργότερον, ἐκ τῶν ἀνωτέρω ἀποκλειστικῶν περὶ Ἐκκλησίας ἀφορισμῶν του, εἰς τὴν ἰδίαν αὐτοῦ ἐκκλησιολογικὴν θεωρίαν. Ὡς πρὸς τὸ παρόν, τὸ ΠΣΕ ὑποστηρίζει, διὰ τῆς δηλώσεως, ὅτι «δὲν δύναται καὶ δὲν ὀφείλει νὰ βασίζεται ἐπὶ οἰασδήποτε ἰδιαιτέρας ἀντιλήψεως περὶ τῆς Ἐκκλησίας»!⁽³²²⁾ Τοιοῦτοτρόπως, τὸ ΠΣΕ κηρύσσει ἑαυτὸ ἄπιστον ὡς πρὸς τὸ δόγμα τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ αἵρετικὴ ἀπιστία διέπει τὸ ΠΣΕ.

Τὸ «Παγκόσμιον Συμβούλιον τῶν Ἐκκλησιῶν», ἡ νέα «ἐκκλησία»! Ἡ Β' Γενικὴ Συνέλευσις τοῦ ΠΣΕ συνεκλήθη «ἐν Ἐβανστον, Ἰλλινόϊς τῆς Ἀμερικῆς» τὸ 1954. Κατ' αὐτὴν προεβλήθη ἐντόνως ἡ οἰκουμενιστικὴ ἄποψις περὶ ἐνότητος τῆς Ἐκκλησίας. «Εἰς τὸ Καταστατικὸν τοῦ ΠΣΕ ἐπηνέχθησαν ἐπουσιῶδεις», κατὰ τοὺς Οἰκουμενιστάς, «τινες ἀλλαγαί, ἰδίως ἐν ἀναφορᾷ πρὸς τὸ ἔργον τῆς Ἐπιτροπῆς ΠΤ». Διὰ τῶν ἀλλαγῶν τούτων, ὠρίσθη, ὅτι ἐν ἐκ τῶν ἔργων τῆς Ἐπιτροπῆς Πίστεως καὶ Τάξεως (Διοικήσεως) εἶναι καὶ τὸ ἐξῆς: «Νὰ διακηρύττῃ τὴν οὐσιαστικὴν ἐνότητα τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ καὶ νὰ ὑπομιμνήσκῃ συνεχῶς πρὸ τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν τὸ καθῆκον τῆς ἐκδηλώσεως τῆς ἐνότητος ταύτης καὶ τὴν ἀναγκαιότητα αὐτῆς διὰ τὸ ἔργον τοῦ εὐαγγελισμοῦ»!⁽³²³⁾ Τοιοῦτοτρόπως ἡ ἀγγλικανικὴ περὶ κλάδων θεωρία (ιδεῖ ἀνωτέ-

ρω σ. 112-115) ἔγινε καταστατικός νόμος τοῦ ΠΣΕ. Ἡ Ἐπιτροπὴ αὐτοῦ Πίστεως καὶ Τάξεως, ἡ ὁποία ὑπετίθετο ὅτι μέχρι τώρα συνεζήτει ἐπὶ δογματικῶν θεμάτων, χάριν τῆς ἐνότητος ἐν πίστει, ἀπὸ τοῦδε ὑποχρεοῦται, «νὰ διακηρύττῃ» τὴν κακόδοξον θεωρίαν τῶν κλάδων, ὡς τὴν πίστιν τοῦ ΠΣΕ περὶ Ἐκκλησίας! Τὸ ΠΣΕ προχωρεῖ ἤδη «πρὸς ἓν δεύτερον στάδιον» ὡς διαλαλεῖ, διὰ τοῦ διαγγέλματος τοῦ Συνεδρίου. Πρὸς τὴν «ἀνανέωσιν τῆς Ἐκκλησίας» καὶ πρὸς «μίαν Παγκόσμιον Κοινωνίαν»⁽³²⁴⁾. Πρὸς ἐπανίδρυσιν τῆς Ἐκκλησίας, δηλαδή πρὸς συγκρότησιν τῆς οἰκουμενιστικῆς «ἐκκλησίας», ἐν ὀνόματι τοῦ Χριστοῦ! Ἔνεκα τούτου χαίρουν οἱ αἵρετικοὶ καὶ καλοῦν πολλοὺς εἰς τὴν χαρὰν των. «Διὰ τοῦτο λέγομεν πρὸς ὑμᾶς: χαίρετε ἐπ' ἐλπίδι»⁽³²⁴⁾. Καὶ ἐπὶ πλεόν, προτρέπουν τοὺς «Χριστιανούς» εἰς «μετάνοιαν καὶ ὑπακοήν»⁽³²⁴⁾ εἰς τὴν νέαν ταύτην αἵρετικὴν κοινωνίαν, καὶ «πρὸς ἓν διεθνὲς ἦθος»!!⁽³²⁴⁾. Διὰ τῆς Β' Γενικῆς Συνελεύσεως, τὸ ἄπιστον πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν ΠΣΕ ἀπέκτησε «πίστιν». Τὴν πίστιν εἰς τὴν δημιουργουμένην παρ' αὐτοῦ οἰκουμενικὴν ἢ οἰκουμενιστικὴν «ἐκκλησίαν». Ἡ πίστις αὕτη τοῦ ΠΣΕ πρὸς τὴν οἰκουμενιστικὴν «ἐκκλησίαν», ἢ ἄλλως παναίρεσιν τοῦ Οἰκουμενισμοῦ, εἶναι χειροτέρα τῆς ὁμολογηθείσης ἄλλοτε παρ' αὐτοῦ ἀπιστίας του. Τὸ ΠΣΕ εἰσῆλθεν ὄντως εἰς «ἓν δεύτερον στάδιον», τὸ στάδιον τῆς δυσσεβοῦς ψευδοδοξίας περὶ Ἐκκλησίας. Οὕτως ἐξεδηλώθη σαφέστερον ὡς ἀντιεκκλησιαστικὴ αἵρεσις, ἢ μᾶλλον παναίρεσις.

Τὸ ΠΣΕ, ἀφοῦ καθώρισε τὴν ἐκκλησιολογικὴν του θάσιν, προχωρεῖ πλεόν, διὰ τῶν κατόπιν συνεδρίων κ.λ.π. εἰς πραγματοποίησιν τοῦ αἵρετικοῦ αὐτοῦ σκοποῦ, προσαρμοζόμενον κατὰ τὰς περιστάσεις καὶ τὰς ἀνάγκας. Κατὰ τὴν σύγκλησιν «τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς ἐν Ρόδῳ», «κύριον θεολογικὸν θέμα τοῦ συνεδρίου ἦτο ἡ σημασία τῆς Ἀνατολικῆς καὶ τῆς Δυτικῆς Παραδόσεως ἐντὸς τοῦ Χριστιανισμοῦ»⁽³²⁵⁾. Διὰ τοῦ οἰκουμενιστικῆς ἐπόψεως τούτου θέματος, ἡ Ἱερὰ Παράδοσις τῆς Ὀρθοδόξου Καθολικῆς Ἐκκλησίας τοῦ Κυρίου ἀντεμετωπίσθη ὡς μία παράδοσις τοῦ λεγομένου «χριστιανικοῦ» κόσμου καὶ ἐπομένως ὡς ἰσοστάσιος πρὸς τὴν πεπλανημένην παράδοσιν, ἢ μᾶλλον παραδόσεις, τῆς αἵρετικῆς Δύσεως. Κατὰ δὲ τὴν Γ' Γενικὴν Συνέλευσιν τοῦ ΠΣΕ ἐν Νέῳ Δελχί τῶν Ἰνδιῶν τὸ 1961⁽³²⁶⁾, ἡ λεγομένη «θάσις» τοῦ Καταστατικοῦ τοῦ Συμβουλίου ἐτροποποιήθη. Διὰ τῆς τροποποιήσεως ταύτης, τὸ ΠΣΕ ἐχαρακτηρίσθη ὡς «κοινωνία τῶν Ἐκκλησιῶν», ἐνῶ προηγουμένως ἐλέγετο «ἀδελφότης Ἐκκλησιῶν». Ἐπίσης ἀναφέρονται αἱ Γραφαὶ καὶ ἡ φράσις «πρὸς δόξαν τοῦ ἑνὸς Θεοῦ, πατρὸς, Υἱοῦ καὶ Ἁγίου Πνεύματος»⁽³²⁷⁾. Αἱ προσθήκαι αὗται, ἂν

καὶ εἶναι ἐντυπωσιακαὶ διὰ τοὺς φιλαίρετικούς, στεροῦνται σημασίας. Ἐφ' ὅσον ἡ ἐκκλησιολογικὴ θάσις τοῦ ΠΣΕ δὲν εἶναι ἡ ὀρθὴ χριστιανικὴ πίστις εἰς τὴν «Μίαν Ἁγίαν Καθολικὴν καὶ Ἀποστολικὴν Ἐκκλησίαν», τὴν Ὁρθόδοξον Καθολικὴν Ἐκκλησίαν, ἀλλὰ ἡ κακόδοξος πίστις εἰς τὴν παναίρεσιν τοῦ Οἰκουμενισμοῦ, ἡ πίστις παντὸς ἄλλου δόγματος εἶναι ματαία καὶ μᾶλλον ἐπικίνδυνος, ὡς καλύπτουσα τὸν ἐχθρὸν τῆς Ἐκκλησίας, διὰ χριστιανικοφανοῦς ἐπιχρίσματος.

Χαρακτηριστικὴ τῆς προσπαθείας τοῦ ΠΣΕ πρὸς δημιουργίαν μιᾶς παναιρετικῆς «ἐκκλησίας» εἶναι ἡ πρότασις τοῦ Γενικοῦ Γραμματέως αὐτοῦ V. Hoof, ἡ γενομένη εἰς τὸ Συνέδριον τῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ ΠΣΕ, εἰς Μόντρεαλ τοῦ Καναδᾶ τὸ 1963. Ὁ Γενικὸς Γραμματεὺς ἐπρότεινεν, ὅπως «τὸ Παγκόσμιον Συμβούλιον τῶν Ἐκκλησιῶν αὐτοανακηρυχθῆ εἰς Ἐκκλησίαν» (!), «πρᾶγμα ὅπερ προεκάλεσε θύελλαν διαμαρτυριῶν»⁽³²⁸⁾. Χαρακτηριστικὸς ἐπίσης εἶναι καὶ ὁ εὐκτῆριος οἶκος τοῦ ΠΣΕ, ὁ ὁποῖος ἀνηγέρθη μετὰ τῶν κολοσσιαίων νεοτεύκτων κτιρίων τῆς ἑδρας τῆς Οἰκουμενικῆς Κινήσεως, ἐν Γενεύῃ τῆς Ἑλβετίας καὶ διὰ τὰ ὁποῖα ἐδαπανήθησαν «πέντε ἑκατομμύρια δολαρίων ἐκ συνδρομῶν τῶν μελῶν». Τὰ ἐγκαίνια τοῦ οἰκουμενιστικοῦ τούτου εὐκτηρίου οἴκου ἐγένοντο, μετὰ τῶν ἐγκαινίων τῶν λοιπῶν κτιρίων, τὸ 1965, ἐν μέσῳ ἐκτάκτου μεγαλοπρεπείας. «Οὕτως ἔλαβε σάρκα ἤδη καὶ ὅστᾳ ἢ μία Ἐκκλησία, τὴν ὁποίαν ὠνειρεύθη καὶ ὠμολόγησεν ἐν Καναδᾶ ὁ Πρεσβύτερος τοῦ ΠΣΕ καὶ ἡ ὁποία θὰ ἀποτελῆται ἐκ πασῶν τῶν ὁμολογιῶν, τῶν μετεχουσῶν εἰς τὴν κίνησιν τοῦ Π. Σ. τῶν Ἐκκλησιῶν»⁽³²⁹⁾. Τὸ ΠΣΕ ἔγινε «ἐκκλησία», παρὰ τὰς διαμαρτυρίας, καὶ ἀπέκτησεν, ἐκτὸς τῶν κτιριακῶν ἐγκαταστάσεων, καὶ τὸν ἴδιον αὐτοῦ ναόν, ἐν τῷ ὁποίῳ, ὡς φυσικόν, λατρεύεται τὸ πολυειδές ψεῦδος τῶν αἱρέσεων, διατί δὲ ὄχι καὶ ὁ πατὴρ τοῦ ψεύδους⁵⁸³ καὶ τῶν αἱρετικῶν⁵⁸⁴ ὁ διάβολος; Δὲν εἶναι ἄσχετος πρὸς τὰ ἀνωτέρω καὶ ὁ ἑορτασμὸς τῆς 100ετηρίδος ἀπὸ τῆς γεννήσεως τοῦ Ἰωάννου Μόττ, ἡ ὁποία ἐωρτάσθη τὴν 25 - 5 - 65 ἐν τῇ ἐν Γενεύῃ ἑδρᾷ τοῦ ΠΣΕ, μὲ συμμετοχὴν πλείστων Ὁργανώσεων Προτεσταντῶν, ὁπαδῶν τῆς Οἰκουμενιστικῆς Κινήσεως⁽³³⁰⁾. Ὁ Μόττ εἶναι σὺν τοῖς ἄλλοις, ὁ εἰσηγητὴς τῶν ὄρων, οἰκουμενικὸς καὶ οἰκουμενισμὸς, πρὸς ὀνομασίαν τῆς Κινήσεως ταύτης (ἰδὲ καὶ ἀνωτέρω σ. 120). Ἡ παναίρεσις τοῦ Οἰκουμενισμοῦ ἤρχισε νὰ τιμᾷ τοὺς «ἁγίους» τῆς καὶ νὰ καθιερώνη τὰς ἑορτάς τῆς.

Ἡ διοργάνωσις τοῦ «Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν». Τὸ

583. Ἰω. η', 44 καὶ Μ. Ἀθανασίου
ΒΕΠΕΣ, 30, 123.

584. Γρηγορίου Νύσσης, P.G. 45, 889.

ΠΣΕ διωργανώθη εἰς πολυδαίδαλον οἰκουμενικὸν ὄργανισμὸν, ἐντὸς τοῦ ὁποῖου φυσικὸν εἶναι νὰ καταβροχθίζεται, ὡς ἀπὸ ἄλλον Μινώταυρον, πᾶς εἰσερχόμενος, διὰ νὰ ἀποτίσῃ φόρον ὑποταγῆς εἰς τὴν προτεσταντικὴν οἰκουμενιστικὴν ἐνότητα ἢ ἔνωσιν. Ἡ διοργάνωσις τοῦ «Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν», «ἐμφανίζει τὴν ἀκόλουθον περίπου μορφήν: Ἡ ἀνωτάτη αὐθεντία εἶναι ἡ γενικὴ συνέλευσις, συνεργομένη ἀνὰ πᾶσαν ἐξαετίαν ἢ ἑπταετίαν. Εἰς τὸ διάμεσον διάστημα ταύτην ἀναπληροῖ ἡ κεντρικὴ ἐπιτροπὴ, μετὰ τῆς ἐκτελεστικῆς, καὶ ἰδίως ἡ γενικὴ γραμματεία, μετὰ τῶν συναφῶν πρὸς αὐτὴν τμημάτων καὶ λοιπῶν. Ὑπάρχει καὶ ὁ θεσμὸς τῶν ἑξ προέδρων. Ἐκ τῆς γενικῆς γραμματείας ἐξαρτῶνται τὰ γραφεῖα: α) οἰκονομικῶν καὶ διοικήσεως, β) πληροφοριῶν, γ) Νέας Ὑόρκης, δ) ἡ ἐπιτροπὴ τῶν Ἐκκλησιῶν ἐπὶ τῶν διεθνῶν ζητημάτων, καὶ τὰ τέσσαρα τμήματα 1. μελετῶν (ἐπιτροπὴ ΠΤ, Ἐκκλησίας καὶ κοινωνίας, εὐαγγελισμοῦ καὶ ἱεραποστολικῶν σπουδῶν), 2. οἰκουμενικῆς δράσεως (οἰκουμενικὸν ἱνστιτούτον μετὰ τῆς ἀνωτάτης σχολῆς, ἐπιτροπαὶ νεολαίας, ἐπὶ τῆς συνεργασίας ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν καὶ ἐπὶ τῶν λαϊκῶν), 3. διεθνoῦς βοηθείας, προσφύγων καὶ παγκοσμίου ὑπηρεσίας καὶ 4. παγκοσμίου εὐαγγελισμοῦ καὶ ἱεραποστολῆς. Ἐκτὸς τοῦ γενικοῦ γραμματέως ὑπάρχουν καὶ πέντε βοηθοὶ γενικοὶ γραμματεῖς, οἱ τέσσαρες ἐπὶ κεφαλῆς τῶν τεσσάρων τμημάτων καὶ ὁ πέμπτος τῆς ἐπιτροπῆς τῶν Ἐκκλησιῶν ἐπὶ τῶν διεθνῶν ζητημάτων»⁽³³¹⁾. Ἡ Δ' Γενικὴ Συνέλευσις τοῦ ΠΣΕ συνεκλήθη ἐν Οὐψάλα τῆς Σουηδίας τὸ 1968⁽³³²⁾.

β) Ὁ Οἰκουμενισμὸς ἐν τῷ παπικῷ κόσμῳ.

Ὡς εἶδομεν, ὁ Οἰκουμενισμὸς ἀνεδύδη ἐκ τοῦ Προτεσταντισμοῦ. Ἐντὸς τοῦ αἰρετικοῦ τούτου κόσμου ἐνεφανίσθη ὡς ἰδέα ἐξωτερικῆς ἐνότητος, διεμορφώθη θεωρητικῶς καὶ πρακτικῶς καὶ ἐν τέλει ὠργανώθη εἰς τὸ λεγόμενον «Παγκόσμιον Συμβούλιον τῶν Ἐκκλησιῶν». Ὡς ἰδιότης ὅμως καὶ ἐνέργεια, ὑφίστατο εἰς τὸν Παπισμὸν πρὸ τῆς Διαμαρτυρήσεως, παρ' αὐτοῦ δὲ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐκκληροδοτήθη εἰς τοὺς Προτεστάντας.

Καθολικισμὸς καὶ Οἰκουμενισμὸς. Ὁ Παπισμὸς κατὰ θάσιν εἶναι ἀνέκαθεν φύσει οἰκουμενιστικὸς. Τοῦτο δηλοῖ ἡ καθολικότης αὐτοῦ, ἡ ὁποία τόσον ἐξαίρεται παρὰ τῶν ὀπαδῶν του Παπικῶν. Ὁ Παπισμὸς ὀνομάζεται καὶ «Καθολικὴ Ἐκκλησία» ἢ «Ρωμαιοκαθολικὴ Ἐκκλησία». Ὡς ἐλέχθη

καὶ ἀνωτέρω (ιδεὲ σ. 74), ἡ καθολικότης τοῦ Παπισμοῦ δέον νὰ νοῆται ὡς δυνατότης τούτου, ὅπως περιλάβῃ εἰς τοὺς κόλπους του πάντα φιλυπότακτον ἢ εὐυπότακτον ἄνθρωπον καὶ κοινωνικὴν ὀμάδα ἀνθρώπων, ὡς καὶ πᾶσαν κακοδοξίαν, ἐφ' ὅσον αὕτη φέρει παπικὸν χαρακτήρα. Ἡ παπικὴ καθολικότης συνδυάζεται πρὸς τὸν παπικὸν θεσμόν (ιδεὲ ἀνωτέρω σ. 75), ὁ ὁποῖος ἀποτελεῖ τὴν πρακτικὴν ἐκδήλωσιν ταύτης. Διὰ τοῦ παπικοῦ θεσμοῦ ἐπιδιώκεται, ὅπως τὰ πάντα ὑπαχθοῦν εἰς τὴν ἐνιαίαν θρησκευτικοπολιτικὴν παπικὴν ἀρχὴν καὶ οὕτως ἀποτελέσουν μίαν ἐνότητα καθολικῆς ἐκτάσεως, ἐξωτερικοῦ χαρακτήρος καὶ χριστιανικοῦ ὀνόματος καὶ ἐπιχρίσματος. Οὕτως, ἡ παναίρεσις τοῦ Παπισμοῦ ἐμφανίζεται ὡς συγκεκροτημένος οἰκουμενισμός. Ὁ Προτεσταντικὸς Οἰκουμενισμὸς σήμερον συσπειροῦται εἰς ἐνιαῖον παγκόσμιον ὄργανισμὸν ἐξωτερικῆς καὶ κοσμικῆς ἐνότητος. Ὁ παπικὸς Οἰκουμενισμὸς ὑπάρχει ὠργανωμένος ἐπὶ αἰῶνας καὶ ἀποτελεῖ τὸν πονηρὸν σπορέα καὶ τὸ πλάνον πρότυπον τοῦ πρώτου. Ὁ προτεσταντικὸς Οἰκουμενισμὸς πορεύεται ἐκ τῶν διεσκορπισμένων παμπληθῶν αἱρέσεων πρὸς τὴν κακόδοξον ἐξωτερικὴν ἐνότητα αὐτῶν. Ὁ Παπισμὸς κατέχει τὴν οἰκουμενιστικὴν ταύτην ἐνότητα καὶ ἐπιδιώκει ἀκαταπαύστως τὴν συγχώνευσιν εἰς αὐτὴν πασῶν τῶν ἐκτὸς αὐτοῦ αἱρέσεων, ἀλλὰ καὶ τῶν κατὰ τόπους Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν!

Ἡ δίψα τοῦ παπισμοῦ πρὸς οἰκουμενικὴν ἐπικράτησιν καὶ κυριαρχίαν, ἐν ὀνόματι τῆς ἐνότητος τῆς Μιᾶς Ἐκκλησίας, εἶναι ὄντως ἀκόρεστος, ὡς μαρτυρεῖ ἡ ἱστορία. Τὸ παπικὸν πρωτεῖον, δὲν προέρχεται ἐκ τοῦ Θεοῦ, ἀλλ' ἐκ τοῦ κόσμου. Πρὸς ἀνάπτυξιν αὐτοῦ συνετέλεσαν «γεγονότα τινά, πολιτικῆς μᾶλλον καὶ ἐξωτερικῆς φύσεως»⁽³³⁸⁾. Παρὰ τῶν καθολικιστικοῦ ἢ οἰκουμενιστικοῦ πνεύματος Παπικῶν, ὅμως, προεβλήθη ὡς ἐντολὴ δῆθεν Θεοῦ, χάριν τῆς ἐνιαίας ἀρχῆς ἐν τῇ ἐπιγείῳ Ἐκκλησίᾳ! Ἡ ἀπόσχισις τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας ἀπὸ τῆς Ὁρθοδοξίας καὶ ὁ καταποντισμὸς ταύτης εἰς τὴν παναίρεσιν τοῦ Παπισμοῦ ἐγένετο, λόγῳ τῆς δίψης τῶν φιλάρχων παπῶν τῆς Ρωμῆς πρὸς διοικητικὴν ἐπικράτησιν τῶν ἐπὶ τῆς καθ' ὅλου Ἐκκλησίας. Ἡ ἀδιάκοπος ἐπιδίωξις τοῦ Παπισμοῦ, ὅπως ἐκμεταλλευθῇ τὰς δυσμενεῖς περιστάσεις τοῦ ὀρθοδόξου Βυζαντίου καὶ καθυποτάξῃ τοῦτο, ὀφείλεται εἰς τὴν ἀκόρεστον ἐπιθυμίαν τοῦ Ρωμαιοκαθολικισμοῦ, ὅπως κυριαρχήσῃ εἰς τὴν οἰκουμένην, ἐν ὀνόματι τῆς χριστιανικῆς ἐνώσεως. Ἡ δὲ ἀντιχριστιανικὴ παντοκρατορία τοῦ Ρωμαίου ἐπισκόπου εἰς τὴν Δύσιν, κατὰ τὸν δυτικὸν μεσαῖωνα, ἔχει τὴν αἰτίαν τῆς εἰς τὸ πάθος τούτου πρὸς τὴν μοναδικὴν ἐν τῷ κόσμῳ ἀρχὴν καὶ ἐξουσίαν. Διὰ τῆς παπικῆς δίψης πρὸς τὴν θρησκευτικοπολιτικὴν ἀρχὴν καὶ τὴν

κοσμικήν ἐπικράτησιν, αἰτιολογεῖται ἡ ἀντιεκκλησιαστικὴ ἀφομοιώσις τῶν Ἐκκλησιῶν τῆς Δύσεως παρὰ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ρώμης καὶ ἡ, χάριν ταύτης, ἀποδοχὴ παρ' αὐτῆς παμπληθῶν παπικῶν κακοδοξιῶν, ἐν ὀνόματι τῆς ἐνότητος ἢ ἐνώσεως τῆς Μιᾶς Ἐκκλησίας!

Ὁ Παπισμὸς, ὡς ἐλέχθη εἰς τὸν οἰκεῖον τόπον (ιδεὲ ἀνωτέρω σ. 70), ὑπόκειται εἰς πλάνας καὶ δὴ εἰς τὰς πλάνας μιᾶς παναιρέσεως. Ἄπασαι ὅμως αἱ πλάναι αὗται γίνονται παρ' αὐτοῦ δεκταί, διότι εἶναι παπικαί, ἤτοι ἔχουν τὴν παπικὴν ἔγκρισιν. Ἐν τῷ Παπισμῷ, ἀπαραίτητος ὄρος ἀποδοχῆς οἰασδῆποτε δόξης, ὀρθῆς ἢ πεπλανημένης, εἶναι ἡ παπικὴ ἀπόφασις. Ἐνεκα τούτου αἱ μὲν παπικαὶ πλάναι πιστεύονται καὶ ὑποστηρίζονται παρὰ τῶν Παπικῶν, αἱ δὲ μὴ παπικαὶ ἀπορρίπτονται καὶ πολεμοῦνται. Ὁ Παπισμὸς ἐχρησιμοποίησεν ὡς μέσον ἐνώσεως τῶν μὴ Παπικῶν μετ' αὐτοῦ τὴν ὑποταγὴν τούτων εἰς τὸν πάπαν, συνεπῶς, καὶ τὴν ἀποδοχὴν παρ' αὐτῶν πασῶν τῶν παπικῶν πλανῶν, καὶ τῶν σημερινῶν καὶ ἐκείνων, αἱ ὅπαῖαι τυχὸν θὰ διδαχθοῦν παρ' αὐτοῦ εἰς τὸ μέλλον. Διὰ τοῦτο αἱ ἐπὶ αἰῶνας παπικαὶ προσπάθειαι ἐνώσεως Παπισμοῦ καὶ Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας ἦσαν ἀνυποχώρητος ἀγὼν τοῦ Παπισμοῦ, ὅπως οἱ Ὁρθόδοξοι Χριστιανοὶ ἀποδεχθοῦν τὰς πλάνας αὐτοῦ, ὑποκύπτοντες εἰς τὸν ζυγὸν τοῦ παπικοῦ πρωτείου ἐξουσίας καὶ τιμῆς. Ἡ παπικὴ ἐνωτικὴ ἢ οἰκουμενικὴ κίνησις ἐβασίζετο ἐπὶ τῆς παπικῆς πίστεως. Ὁ ἐμφανισθεὶς ὅμως τελευταίως Οἰκουμενισμὸς τῶν Προτεσταντῶν ἠκολούθησεν ἀντίθετον ἐνωτικὴν τακτικὴν. Παρεμέρησε τὰς ἀπαιτήσεις τῆς πίστεως καὶ ἐπεδίωξε τὴν πρακτικὴν ἐνότητα. Τοιοῦτοτρόπως, ὁ προτεσταντικὸς Οἰκουμενισμὸς ἀφώπλισε τὸν παπικὸν Οἰκουμενισμόν. Ὁ ἀφανισμὸς ἢ ἀπώθησις τοῦ διαφέροντος τῆς πίστεως παρὰ τῶν Προτεσταντῶν Οἰκουμενιστῶν περιήγαγεν εἰς ἀδυναμίαν τὸν παπικὸν Οἰκουμενισμόν, τὸν βασιζόμενον ἐπὶ τῆς παπικῆς πίστεως. Ὁ παπικὸς Οἰκουμενισμὸς ἐφάνη, ὅτι περιέπεσεν εἰς ἀπραξίαν. Ἄλλ' ὅμως δὲν ἠδράνησεν. Ἀπλῶς περιωρίσθη ἐπ' ὀλίγον εἰς τὸ στρατόπεδόν του, ἐτροποποίησε τὴν ἐνωτικὴν τακτικὴν του, προσήρμοσε ταύτην εἰς τὰς νέας συνθήκας καὶ ἀντεπετέθη, διὰ τῆς Β' πρὸ παντὸς Βατικανῆς Συνόδου με σκοπὸν, τὴν ἐπικράτησίν του ἐπὶ τῆς Οἰκουμενικῆς Κινήσεως. Ὁ Παπισμὸς ἦτο καὶ παραμένει πάντοτε Παπισμὸς. Καὶ εἰς τὴν παλαιότεραν αὐτοῦ οἰκουμενικὴν κίνησιν καὶ εἰς τὴν νεωτέραν!

Παλαιότερα καὶ νεωτέρα οἰκουμενιστικὴ τακτικὴ τοῦ Παπισμοῦ. Ἡ παλαιότερα ἐνωτικὴ τακτικὴ τοῦ Παπισμοῦ ἐβασίζετο ἐπὶ τῆς παπικῆς πίστεως. Ἄν-

τιπροσωπευτικὸν τύπον τῆς παπικῆς ταύτης τακτικῆς ἀποτελεῖ ἡ οὐνία. Ἡ οὐνία ἐνεφανίσθη ἐν σπέρματι τὸν ΙΓ' αἰῶνα καὶ ὠργανώθη καὶ ἀνεπτύχθη ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τὸν ΙΣΤ' αἰῶνα. Τί εἶναι ἡ οὐνία; «Οὐνία εἶναι ἡ ἀπατηλή, πρὸς παραπλάνησιν τῶν ἀπλουστέρων, ἔνωσις, καθ' ἣν ὁ ἐνούμενος μετὰ τῆς Λατινικῆς Ἐκκλησίας, ἀποδέχεται μὲν τὸ πρωτεῖον τοῦ πάπα καὶ ἄπασαν τὴν διδασκαλίαν τῆς Λατινικῆς Ἐκκλησίας, διατηρεῖ ὅμως τὴν ἰδίαν λειτουργικὴν τάξιν καὶ τινὰ ἴδια ἥθη καὶ ἔθιμα, κατὰ τὸ Ἰησοῦτικὸν δόγμα, «*unité dans la foi, variété dans les rites*» (=ἐνότης εἰς τὴν πίστιν, ποικιλία εἰς τὰ λειτουργικὰ τυπικά), πρὸς θαθμιαίαν καὶ οὐχὶ ἀπότομον ἀφομοίωσιν πρὸς τὴν Λατινικὴν Ἐκκλησίαν τῶν ἐνουμένων»^(333α). Οὕτως, κατ' αὐτοὺς τοὺς παπικούς, «ἡ Καθολικὴ Ἐκκλησία περιλαμβάνει εἰς τοὺς κόλπους αὐτῆς ὑπὸ τὴν δογματικὴν ἐνότητα πιστοὺς ἀνήκοντας εἰς ὅλους τοὺς ἀρχικοὺς λειτουργικοὺς ρυθμοὺς καὶ θεωρεῖ προσφιλεῖς αὐτῆς τέκνα, τόσοσιν τοὺς Λατινορρυθμοὺς, οἵτινες ἀποτελοῦν τὸ μεγαλύτερον μέρος τῆς, ὅσον καὶ τοὺς Ἑλληνορρυθμοὺς, Ἀρμενορρυθμοὺς, Ἀλεξανδρινορρυθμοὺς, Συριορρυθμοὺς, Χαλδαιορρυθμοὺς καὶ ἄλλους»^(333β). Ἡ οὐνία, πολωνικὴ λέξις «*unia*» (= ἔνωσις)^(333γ), εἶναι ἐνέργεια τοῦ Παπισμοῦ πρὸς ἔνωσιν τῶν ἀλλοδόξων μετ' αὐτοῦ, θάσει τῆς παπικῆς πίστεως. Ἐπὶ αἰῶνας, ἡ «ἐνωτικὴ» τακτικὴ τοῦ παπισμοῦ ἦτο ἡ δογματικὴ ἔνωσις.

Τοὺς νεωτέρους χρόνους, ὁ Παπισμὸς, κατ' ἀρχάς, ἐτήρησε στάσιν ἀρνητικὴν ἔναντι τῆς προτεσταντικῆς Οἰκουμενικῆς Κινήσεως. Ἐκ μέρους τῶν κύκλων τῶν διεθνῶν χριστιανικῶν ὀργανώσεων, πρὸ τῆς διαμορφώσεως τῆς συγχρόνου οἰκουμενικῆς κινήσεως, ἐπεσκέφθησαν τὸ Βατικανὸν δύο ἐπιτροπαὶ καὶ παρεκάλεσαν τὸν ρωμαῖον ποντίφηκα, ὅπως ἀναλάβῃ αὐτοπροσώπως τὴν δημιουργίαν οἰκουμενικοῦ χριστιανικοῦ μετώπου. Μολονότι ἡ εὐκαιρία ἐφαίνετο μοναδικὴ διὰ τὴν παγκόσμιον προβολὴν τῆς παπικῆς Ἐκκλησίας, ἐν τούτοις, ἡ πρότασις τῶν οἰκουμενικῶν κύκλων ἀπερρίφθη ὑπὸ τοῦ πάπα. Ἡ στάσις τοῦ Βατικανοῦ ἔναντι τῆς οἰκουμενικῆς κινήσεως, κατὰ τὸ πρόσφατον παρελθόν, ἦτο λίαν ἐπιφυλακτικὴ, διὰ νὰ μὴ εἴπη τις καὶ ἀρνητικὴ. Ὁ πάπας Πῖος ΙΒ' διὰ τῆς Βούλλας *'Mortalium Animos'* (6. 1. 1948) ἀπηγόρευσε τὴν συμμετοχὴν τῶν ρωμαιοκαθολικῶν εἰς τὰ μεγάλα συνέδρια τῆς οἰκουμενικῆς κινήσεως. Κατὰ τὴν Α' Γενικὴν Συνέλευσιν τοῦ Π.Σ.Ε. εἰς Amsterdam τῷ 1948 ὁ Πῖος ΙΒ' ἀπηγόρευσε τὴν συμμετοχὴν καὶ ἀπλῶν ἀκόμη παρατηρητῶν. Κατὰ τὴν συνέλευσιν τοῦ Π.Σ.Ε. εἰς Evanston Ἀμερικῆς (1954) ὁ ἀρχιεπίσκοπος Σικάγου καρδινάλιος Stricht διὰ ποιμαντορικοῦ γράμματος ἐξήγησε τοὺς λόγους τῆς ἀποχῆς τῆς ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας

ἐκ τῶν Γενικῶν Συνελεύσεων τοῦ Π.Σ.Ε.»⁽³³⁴⁾.

Ὁ Παπισμὸς ἐτήρησεν ἀρνητικὴν στάσιν ἔναντι τοῦ προτεσταντικοῦ Οἰκουμενισμοῦ καὶ ἔνεκα ἀντιθέσεως πρὸς τὴν ἀντίπαλόν του Διαμαρτύρησιν, ἀλλὰ καὶ διὰ λόγους πίστεως. Ἡ οἰκουμενικὴ κίνησις τῶν Προτεσταντῶν ἔθετεν ὡς θάσιν τῆς ἐνώσεως τὴν πρακτικὴν συνεργασίαν, ἐν τῇ σιωπῇ τῆς πίστεως. Ὁ Παπισμὸς, ὡς ἐλέχθη, ἐθάσιζε τὴν οἰκουμενικὴν του κίνησιν ἐπὶ τῆς παπικῆς πίστεως. Προσέτι, «ἡ ἀρνήσις τῆς παπικῆς Ἐκκλησίας, ὅπως ἐντάξῃ ἑαυτὴν ὡς μέλος εἰς τὸ Π.Σ.Ε., προέρχεται ἐκ τῆς θεμελιώδους ἀρχῆς τοῦ ρωμαιοκαθολικοῦ οἰκουμενισμοῦ, κατὰ τὴν ὁποίαν ἡ Καθολικὴ Ἐκκλησία δὲν εἶναι μία Ἐκκλησία μεταξὺ τῶν ἄλλων... ἀλλ' εἶναι... ἡ Ἐκκλησία ἡ ὑπὸ τοῦ Χριστοῦ ἰδρυθεῖσα, ἐντὸς τῶν κόλπων τῆς ὁποίας ὁ χριστιανικὸς κόσμος, ὁ ἐπὶ τοῦ παρόντος διηρημένος, θὰ δυνηθῇ νὰ ἐπανεύρῃ τὴν ἐνότητα...»!⁽³³⁵⁾ Ὁ Παπισμὸς δὲν ἐστερεῖτο τῆς ἐνότητος, τὴν ὁποίαν ἀνεζήτουν οἱ Προτεστάνται. Διὰ τοῦτο καὶ δὲν τὴν ἀνεζήτην ἀλλαχοῦ. Τοῦναντίον, ἐκάλει τοὺς ἄλλους νὰ εὔρουν τὴν ἐνότητά των προσχωροῦντες εἰς αὐτόν. Κατὰ τοὺς Παπικούς, «ἡ Καθολικὴ Ἐκκλησία... ἔχει συνείδησιν ὄχι μόνον τοῦ γεγονότος, ὅτι ὑπάρχει ἡ ὁρατὴ ἐνότης τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ καὶ τῶν Ἀποστόλων, ἀλλ' ὅτι ἡ ἰδίᾳ εἶναι αὕτη ἡ Ἐκκλησία. Ἐπίσης δὲν πιστεύει ἡ Καθολικὴ Ἐκκλησία, ὅτι δύναται νὰ προσέλθῃ καὶ νὰ παρακαθήσῃ εἰς τράπεζαν διασκέψεων, ἔνθα τὸ θέμα τῆς ὁρατῆς ἐνότητος τῆς Ἐκκλησίας ἀποτελεῖ ἀντικείμενον ἐρεύνης»⁽³³⁶⁾. «Δὲν ἐπιτρέπεται», λέγουν οἱ Παπικοί, «νὰ πραγματοποιησῶμεν τὴν ἐνώσιν τῶν Χριστιανῶν ἄλλως, εἰ μὴ εὐνοοῦντες τὴν ἐπιστροφὴν τῶν σχηματικῶν εἰς τὴν μόνην καὶ ἀληθῆ Ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ», ἥτις, κατ' αὐτούς, εἶναι ἡ παπικὴ⁽³³⁷⁾. «Ἡ Ρωμαϊκὴ Ἐκκλησία ἔνεκα τῶν θεολογικῶν καὶ ἐκκλησιολογικῶν αὐτῆς θέσεων ἐννοεῖ τὴν οἰκουμενικὴν κίνησιν ἔχουσιν τὴν Ρώμην ὡς κέντρον»⁽³³⁸⁾. Ἡ παπικὴ πίστις δὲν ἐπέτρεψεν εἰς τὸν παπισμὸν νὰ πλησιάσῃ τὴν προτεσταντικὴν οἰκουμενικὴν κίνησιν, ἀλλὰ τὸν ἀπεμάκρυνεν ἀπ' αὐτῆς.

Ὁ Παπισμὸς θασιζέται ἐπὶ τῆς παπικῆς πίστεως, ἡ δὲ παπικὴ πίστις ἐπὶ τοῦ πάπα. Ἡ παπικὴ πίστις εἶναι ἡ θάσις τοῦ Παπισμοῦ, θάσις ὅμως τῆς θάσεως ταύτης εἶναι ὁ πάπας. Ὁ πάπας θεωρεῖ, ὅτι ἔχει θεῖω δικαίω τὴν ἐξουσίαν ὄχι μόνον νὰ καθορίζῃ τὴν πίστιν τῶν ὑπ' αὐτὸν Παπικῶν, ἀλλὰ καὶ νὰ τροποποιῇ τὸ περιεχόμενον ταύτης, καινοτομῶν κατὰ τὰς ἐκάστοτε περιστάσεις, χάριν τοῦ συμφέροντος τοῦ Παπισμοῦ. Κατὰ τοὺς Παπικούς, ἡ Ἐκκλησία δύναται νὰ καινοτομῇ καὶ καινοτομεῖ. Ὁ Παπισμὸς καινοτομεῖ καὶ περὶ τὸ περιεχόμενον τῆς πίστεως καὶ περὶ τὴν ἐκάστοτε γραμμὴν καὶ τακτικὴν αὐτοῦ. Βάσει τῆς παπικῆς ταύτης κακοδο-

ξίας, «ή ρωμαιοκαθολική Ἐκκλησία, μολονότι ἔχει χαράξει τὴν γνωστὴν γραμμὴν ἔναντι τῆς οἰκουμενικῆς κινήσεως, ἐν τούτοις, μεταπολεμικῶς κυρίως, ἤρχισεν ἐνδιαφερομένη», διὰ τὸ οἰκουμενικὸν ἔργον τὸ συντελούμενον «ἔξω τῶν πυλῶν της. Ἦδη, τὸ ἀνώτατον περὶ τὸν πάπαν Συμβούλιον (Congregatio S. Officii) διὰ τοῦ Δεκρέτου (Decretum) τοῦ ἐκδοθέντος τῇ 28. 2. 1950 παρείχεν ὁδηγίαν εἰς τοὺς ἐπισκόπους μέχρι ποίου σημείου θὰ ἠδύναντο νὰ παρακολουθοῦν τὸ ἔργον τῆς οἰκουμενικῆς κινήσεως. Ὁ καθηγητὴς Π. Μπρατσιώτης, ἀναφερόμενος εἰς τὸ ἐν λόγω Decretum, παρατηρεῖ: “Ἡ μνημονευθεῖσα τροποποίησις τῆς στάσεως τοῦ Βατικανοῦ δὲν σημαίνει παρέκκλισιν ἀπὸ τῆς μέχρι τοῦδε γενικῆς γραμμῆς αὐτοῦ, εἰ μὴ μόνον προσαρμογὴν τῆς γραμμῆς ταύτης πρὸς τὰς συνθήκας τοῦ σημερινοῦ διεθνοῦς καὶ διαχριστιανικοῦ κλίματος... Εὕρισκόμεθα πράγματι πρὸ μιᾶς νέας στροφῆς τοῦ Βατικανοῦ, ἀλλὰ στροφῆς εἰς τὴν τακτικὴν καὶ οὐχὶ εἰς τὴν κατεύθυνσιν, ἣτις παραμένει ἀμετάβλητος καὶ δὲν εἶναι ἄλλο τι, εἰ μὴ ἡ ἐπάνοδος εἰς τὴν μάνδραν τῆς παπικῆς Ἐκκλησίας... Ὁρθῶς ἐλέχθη, ὅτι διὰ τῆς ἀποφάσεως ταύτης ἠνοιχθῆ μία θύρα ὑπὸ τοῦ Βατικανοῦ, ἀλλ’ ἡ θύρα αὕτη δὲν προορίζεται διὰ τὴν δι’ αὐτῆς ἔξοδον τῶν τέκνων τῆς Ρωμαϊκῆς Ἐκκλησίας, ἀλλὰ διὰ τὴν ἐπιστροφὴν τῶν ἀπ’ αὐτῆς ἀπομεμακρυσμένων” (339), συμφώνως πρὸς τὴν κακόδοξον ἄποψιν τῶν παπικῶν.

Ὁ νεώτερος παπικὸς Οἰκουμενισμὸς. Ἡ μεγάλη στροφὴ τοῦ Παπισμοῦ ἔναντι τῆς οἰκουμενικῆς κινήσεως ἐγένετο, διὰ τῆς Β’ Βατικανῆς Συνόδου αὐτοῦ, ἡ ὁποία ἐχαρακτηρίσθη ὡς ἐνωτικὴ σύνοδος (340). Ἡ Σύνοδος αὕτη ἔθεσε τὴν οἰκουμενικὴν κίνησιν τοῦ Παπισμοῦ ἐπὶ νέων θάσεων καὶ οὕτως ἐδημιούργησε τὸν νεώτερον παπικὸν Οἰκουμενισμόν. Ἡ διδασκαλία περὶ τοῦ παπικοῦ τούτου Οἰκουμενισμοῦ περιλαμβάνεται εἰς τὸ «Διάταγμα περὶ Οἰκουμενισμοῦ» τῆς Συνόδου «Decretum de Oecumenismo». «Τὸ Διάταγμα περὶ Οἰκουμενισμοῦ διαιρεῖται εἰς τρία κεφάλαια. Εἰς τὸ πρῶτον κεφάλαιον ἐκτίθενται αἱ ἀρχαὶ τῆς Ἐκκλησίας περὶ Οἰκουμενισμοῦ. Τὸ δεύτερον κεφάλαιον ἀναφέρεται εἰς τὴν ἄσκησιν τοῦ Οἰκουμενισμοῦ, τὸ δὲ τρίτον πραγματεύεται περὶ τῆς θέσεως τῶν διίσταμένων Ἐκκλησιῶν καὶ ἐκκλησιαστικῶν κοινοτήτων, ἔναντι τῆς ρωμαϊκῆς ἀποστολικῆς ἕδρας» (341).

Ἀρχαὶ τοῦ νεωτέρου παπικοῦ Οἰκουμενισμοῦ. Ποῖαι εἶναι αἱ ἀρχαὶ τοῦ νεωτέρου παπικοῦ Οἰκουμενισμοῦ; Ὅπως ὁ Παπισμὸς βασίζεται ἐπὶ τοῦ πάπα, οὕτω καὶ ὁ παπικὸς Οἰκουμε-

νισμός θεμελιούται ἐπὶ τοῦ παπικοῦ πρωτείου. «Τὸ παπικὸν πρωτεῖον τίθεται ὡς πρώτη καὶ κυρία ἀρχὴ τοῦ ρωμαιοκεντρικοῦ Οἰκουμενισμοῦ. Ἦδη εἰς αὐτὰς τὰς πρώτας σελίδας τοῦ Διατάγματος τονίζεται ὁ παπικὸς θεσμὸς ὡς θεμέλιον τῆς ρωμαϊκῆς ἐκκλησιολογίας. Κατὰ τὸν συντάκτην τοῦ Διατάγματος, ὁ Χριστὸς μεταξὺ τῶν Ἀποστόλων ἐξέλεξε τὸν Πέτρον, ἐπὶ τοῦ ὁποίου, μετὰ τὴν ἐκ μέρους αὐτοῦ ὁμολογίαν πίστεως, ἀπεφάσισε νὰ οἰκοδομήσῃ τὴν Ἐκκλησίαν Αὐτοῦ· τοῦ ὑπεσχέθη τὰς κλεῖς τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν καὶ τοῦ ἐνεπιστεύθη, ἀφοῦ ὁ Ἀπόστολος τοῦ ἀπέδειξε τὴν ἀγάπην αὐτοῦ, πάντα τὰ πρόβατα». Ἐν συνεχείᾳ ὁ πάπας ἀναφέρεται ὡς ἑξῆς: «διάδοχος τοῦ Πέτρου», εὕρισκόμενος ἐπὶ κεφαλῆς τῶν ἐπισκόπων»⁽³⁴²⁾. Δηλαδή, ὡς πρώτη καὶ κυρία ἀρχὴ τοῦ παπικοῦ Οἰκουμενισμοῦ ἐτέθη παρὰ τῆς Β' Βατικανῆς Συνόδου εἰς μῦθος (!), ὁ παπικὸς μῦθος τοῦ πρωτείου τοῦ Πέτρου. Διὰ τοῦ ἀσεβοῦς τούτου μύθου, ὁ Παπισμὸς ἐπιδιώκει νὰ ἐξασφαλίσῃ θρησκευτικῶς τὴν μίαν ἀρχὴν καὶ ἐξουσίαν, τῆς ὁποίας ἔχει ἀνάγκην ἢ ἐξωτερικὴ ἐνότης τοῦ Οἰκουμενισμοῦ. Ἡ ἐνότης τοῦ παπικοῦ Οἰκουμενισμοῦ θασιζέται ἐπὶ τῆς ἐνιαίας ἀρχῆς καὶ ἐξουσίας τῆς παναιρέσεως τοῦ Παπισμοῦ, καὶ ἐν τελευταίᾳ ἀναλύσει, ἐπὶ τοῦ πάπα. Πρῶτη θάσις τοῦ παπικοῦ Οἰκουμενισμοῦ εἶναι αὐτὴ αὕτη ἢ θάσις τοῦ Παπισμοῦ, ὁ ἐπίσκοπος Ρώμης!

«Ὡς δευτέρα ἀρχὴ τοῦ ρωμαϊκοῦ Οἰκουμενισμοῦ τονίζεται ὑπὸ τοῦ Διατάγματος, ὅτι μία καὶ μόνη Ἐκκλησία τοῦ Θεοῦ ὑπάρχει, ἢ Ἐκκλησία, δηλαδή ἢ ρωμαϊκὴ»⁽³⁴³⁾. Ὁ Παπισμὸς, λοιπόν, εἶναι ἢ μία καὶ μόνη ἐπὶ γῆς Ἐκκλησία καὶ ἢ ὄρατὴ ἔκφρασις τῆς χριστιανικῆς ἐνότητος, ἢ ὁποία δύναται νὰ γίνῃ κτῆμα πάντων τῶν ἐκτὸς τῆς παπικῆς μάνδρας εὕρισκομένων, ἐὰν εἰσέλθουν εἰς αὐτήν. Πύλη δὲ τῆς παπικῆς μάνδρας, τὴν ὁποίαν ἤνοιξεν ἢ Β' Βατικανὴ Σύνοδος, ἵνα δι' αὐτῆς εἰσέλθουν πολλοί, εἶναι ἢ ἀκόλουθος παπικὴ καινοτομία: «πᾶσαι... αἱ ἄλλαι Ἐκκλησίαι χαρακτηρίζονται ἀπλῶς ὡς ὀυχὶ μικραὶ κοινότητες, αἱ ὁποῖαι ἔχωρίσθησαν ἀπὸ τὴν πλήρη κοινωνίαν τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας»⁽³⁴³⁾. Αἱ ἄλλαι, λοιπόν, ἐκκλησίαι ἀπεκόπησαν μὲν τοῦ Παπισμοῦ, ὄχι ὅμως πλήρως. «Πράγματι», γράφεται εἰς τὸ Διάταγμα, «ὄσοι, πιστεύουν εἰς Χριστὸν καὶ ἔλαβον ἐγκύρως τὸ Βάπτισμα, τελοῦν ἐν ποιᾷ τινὶ κοινωνίᾳ, ἔστω καὶ ἀτελεῖ, μετὰ τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας». «Ἡ Καθολικὴ Ἐκκλησία, συνεχίζει τὸ Διάταγμα, περιβάλλει αὐτοὺς μετ' ἀδελφικοῦ σεβασμοῦ καὶ στοργῆς»⁽³⁴³⁾. Εἶναι ὄντως θαυμαστὴ ἢ πανουργία τοῦ παπικοῦ Οἰκουμενισμοῦ! Διὰ τῆς διδασκαλίας αὐτοῦ περὶ ποιᾶς τινος κοινωνίας τῶν, κατ' αὐτόν, «σχισματικῶν» μετὰ τοῦ Παπισμοῦ, πλησιάζει τὴν ἀγλικανικὴν θεωρίαν τῶν κλάδων καὶ οὕτω τείνει λεληθότως χεῖρα διαλ-

λαγῆς πρὸς τοὺς Προτεστάντας Οἰκουμενιστάς. Διὰ τῆς θέσεως, ὅτι ἐν τοιαύτῃ κοινωνίᾳ τελοῦν, «ὅσοι πιστεύουν εἰς Χριστὸν καὶ ἔλαβον ἐγκύρως τὸ Βάπτισμα, συμφωνεῖ σχεδὸν μὲ τὴν ἀναφερθεῖσαν «θάσιν» τοῦ ΠΣΕ (ιδεῖ ἀνωτέρω σ. 136, 141), καί, τὸ σημαντικώτερον, προσπαθεῖ νὰ δελεάσῃ μάλιστα τοὺς Ὁρθοδόξους. Διὰ δὲ τῶν φράσεων, «περιβάλλει αὐτοὺς μετ' ἀδελφικοῦ σεβασμοῦ καὶ στοργῆς», ἀπηχεῖται σαφῶς τὸ προτεσταντικὸν οἰκουμενιστικὸν κήρυγμα περὶ ἀγάπης καὶ ἀδελφότητος. Ὁ Παπισμὸς, διὰ τῶν μινιμαλιστικῶν καὶ συγκρητιστικῶν τούτων ὑποχωρήσεών του, ἐπιχειρεῖ νὰ ἀφοπλίσῃ τὴν προτεσταντικὴν οἰκουμενιστικὴν κίνησιν καὶ διὰ τῶν αὐτῶν ὄπλων νὰ ὀπλίσῃ τὴν ἰδικήν του τοιαύτην κίνησιν, ἀδιακρίτως, ἐὰν τοῦτο ἀπάδη πρὸς τὴν προτέραν αὐτοῦ πίστιν. Ἴδιον ἀμφοτέρων τῶν Οἰκουμενισμῶν, προτεσταντικοῦ καὶ παπικοῦ, εἶναι ἡ, ἐν πολλῶ ἢ ἐν ὀλίγῳ, περιφρόνησις τῆς πίστεως, χάριν τῆς οἰκουμενικῆς ἐπικρατήσεως!

«Ὡς τρίτη ἀρχὴ τοῦ ρωμαϊκοῦ οἰκουμενισμοῦ τονίζεται ἡ ἐνεργὸς συμμετοχὴ πάντων τῶν 'καθολικῶν' εἰς τὸ 'Οἰκουμενικὸν ἔργον': "Ἡ Ἁγία Σύνοδος προτρέπει πάντας τοὺς Καθολικοὺς ὅπως, ἀναγνωρίζοντες τὰ σημεῖα τῶν καιρῶν, λάθουν ἐνεργὸν μέρος εἰς τὸ οἰκουμενικὸν ἔργον. Διὰ τοῦ ὄρου 'Οἰκουμενικὴ κίνησις' νοοῦνται αἱ ἐνέργειαι καὶ αἱ πρωτοβουλίαι, αἱ προκαλούμεναι καὶ ὀργανούμεναι ὑπὲρ τῆς ἐνότητος τῶν Χριστιανῶν»⁽³⁴⁴⁾. Ἡ τρίτη αὕτη ἀρχὴ εἶναι ὄχι μόνον νέα, ἀλλὰ καὶ ἀντίθετος πρὸς τὴν προηγουμένην τακτικὴν τῆς ἀπαγορεύσεως εἰς τοὺς «καθολικοὺς», ὅπως μετέχουν τῶν ἐκδηλώσεων τῆς Οἰκουμενικῆς Κινήσεως. Ὁ Παπισμὸς μετέβαλε οἰκουμενιστικὴν τακτικὴν. Ἡ ἀλλαγὴ τῆς τακτικῆς ταύτης τοῦ παπισμοῦ ἐνέχει μεγίστην σημασίαν, διὰ τὴν Οἰκουμενικὴν Κίνησιν. Διὰ τῆς τροποποιήσεως τῆς τακτικῆς του, ὁ παπικὸς Οἰκουμενισμὸς ἀντεπιτίθεται, προσπαθεῖ νὰ διεισδύσῃ εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν Προτεσταντῶν Οἰκουμενιστῶν καὶ νὰ ἀναλάβῃ τὴν πρωτοβουλίαν τῆς Οἰκουμενικῆς Κινήσεως. «Κατὰ τὸ περὶ Οἰκουμενισμοῦ Διάταγμα, οἱ 'Καθολικοὶ' καλοῦνται νὰ κρατοῦν πάντοτε τὴν πρωτοβουλίαν εἰς τὴν μετὰ τῶν ἑτεροδόξων συνεργασίαν: "Ἐν τῇ οἰκουμενικῇ δράσει οἱ Καθολικοὶ πρέπει ἀναμφιβόλως νὰ δεικνύουν πλήρες ἐνδιαφέρον πρὸς τοὺς διίσταμένους ἀδελφούς, προσευχόμενοι ὑπὲρ αὐτῶν, συζητοῦντες μετ' αὐτῶν περὶ τῶν τῆς Ἐκκλησίας, αὐτοὶ πραγματοποιοῦντες τὰ πρῶτα θήματα πρὸς ἐκείνους»⁽³⁴⁴⁾. Ἡ ἐνωτικὴ Β' Βατικανὴ Σύνοδος προτρέπει τοὺς Παπικοὺς, ὅπως μετέχουν εἰς τὸ οἰκουμενικὸν ἔργον καὶ ἀναλαμβάνουν πρωτοβουλίαν ἐν αὐτῷ μὲ ἀπώτερον, προφανῶς, σκοπὸν, νὰ περιέλθῃ τοῦτο εἰς χεῖράς των. Οἱ πανταχοῦ τῆς γῆς ἐπίσκοποι καλοῦνται νὰ προωθήσουν τὴν συμμε-

τοχήν τῶν Παπικῶν εἰς τὴν Οἰκουμενικὴν Κίνησιν «μετὰ προσοχῆς καὶ κατευθύνουν αὐτὴν μετὰ συνέσεως»⁽³⁴⁴⁾. Ἀπώτερος δὲ σκοπὸς τῆς κατακτήσεως τῆς Οἰκουμενικῆς Κινήσεως παρὰ τῶν Παπικῶν εἶναι ἡ ἐπιστροφή πάντων, ἑτεροδόξων καὶ Ὁρθοδόξων, «εἰς κοινωνίαν τῆς ἕδρας τοῦ Πέτρου»!⁽³⁴⁵⁾.

«Ὡς τετάρτη ἀρχὴ τοῦ ρωμαϊκοῦ Οἰκουμενισμοῦ τίθεται ὑπὸ τοῦ Βατικανείου Δ)τος ἡ ἀλλαγὴ τακτικῆς ἐναντι τῶν ἑτεροδόξων ὁμολογιῶν, γενομένης ἀποδεκτῆς τῆς μεθόδου τοῦ διαλόγου ἑκατὰ τὰς συνάξεις Χριστιανῶν ἐκ διαφόρων Ἐκκλησιῶν ἢ Κοινοτήτων... Οὕτως, οἱ ἑτερόδοξοι χαρακτηρίζονται «διϊστάμενοι ἀδελφοί», ἐνῶ ἄλλοτε προσηγορεύοντο σχισματικοὶ καὶ αἵρετικοί»⁽³⁴⁶⁾. Ἀδελφική, λοιπόν, συμπεριφορὰ καὶ διάλογος εἶναι ἡ νέα στάσις τοῦ Παπισμοῦ πρὸς τοὺς ἐκτὸς αὐτοῦ κειμένους. Ἡ νέα αὕτη διδασκαλία τοῦ Παπισμοῦ περὶ ἀδελφικῆς στάσεως τῶν Παπικῶν πρὸς τοὺς μὴ Παπικοὺς ἀποτελεῖ συνέπειαν τῆς ἀναφερθείσης δευτέρας ἀρχῆς τοῦ παπικοῦ Οἰκουμενισμοῦ, διὰ τῆς ὁποίας οὗτος ἀποκλίνει πρὸς τὴν ἀγγλικανικὴν θεωρίαν τῶν κλάδων. Ἐπειδὴ, δηλαδή, κατὰ τὴν πρόσφατον ταύτην παπικὴν ἀρχὴν αἱ ἄλλαι «Ἐκκλησίαι καὶ Κοινότητες», καὶ δὴ τῆς Ἀνατολῆς, «οὐδόλως εἶναι ἐστερημέναι σημασίας καὶ ἀξίας εἰς τὸ μυστήριον τῆς σωτηρίας», οἱ ἀνήκοντες εἰς αὐτὰς εἶναι «οἱ διϊστάμενοι ἀδελφοί». Ἐπιβάλλεται, λοιπόν, ὁ ἀδελφικὸς πρὸς αὐτοὺς διάλογος, ἀποσκοπῶν νὰ ἐνσωματωθῶν οὗτοι εἰς τὸν Παπισμόν, «ὥστε νὰ συγκροτηθῇ ἐπὶ τῆς γῆς ἐν σῶμα τοῦ Χριστοῦ», ἥτοι ἡ ἐν παντὶ κυρίαρχος παπικὴ «ἐκκλησία»!⁽³⁴⁷⁾ Ἡ νέα αὕτη τακτικὴ πρὸς τοὺς μὴ Παπικοὺς ἐφηρμόσθη εὐθὺς ἀμέσως καὶ δὴ ἐντὸς τῆς Β' Βατικανῆς Συνόδου. Μὴ Παπικός, προσκεκλημένος τῆς Συνόδου ταύτης, γράφει, ὅτι ἐνθυμεῖται «μὲ συγκίνησιν τὸ κλίμα τῆς προσμονῆς καὶ τῆς ἀδελφικῆς συνεργασίας, τὸ ὁποῖον ἐπεκράτει εἰς τὴν Ρώμην ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς Συνόδου μέχρι καὶ τῆς τελευταίας τῆς συνεδριάσεως. Ἐντὸς αὐτῆς τῆς ἐγκαρδίου ἀτμοσφαίρας οἱ ὀρθόδοξοι θεολόγοι εἶχον συνεχεῖς συναντήσεις τόσο μετὰ τῶν καθολικῶν, τῶν προτεσταντῶν καὶ τῶν ἀγγλικανῶν συναδέλφων των, ὅσον καὶ μετὰ τῶν ἀντιπροσώπων τῶν μὴ χαλκηδονιακῶν Ἐκκλησιῶν: Ἀρμενίων, Συρίων, Αἰθιοπῶν»⁽³⁴⁸⁾. Ἐὰν εἰς ταῦτα προστεθῶν, ὅτι «ἡ Β' Σύνοδος τοῦ Βατικανοῦ δὲν κατεδίκασεν οὐδένα» καὶ ἡ κατεύθυνσις καὶ αἱ ἀποφάσεις ταύτης ἦσαν πρὸ παντὸς πρακτικῆς φύσεως, διεχωρισμένοι τῆς θεολογίας⁽³⁴⁹⁾, γίνεται καταφανές, ὅτι, διὰ τῆς ἐν λόγῳ Συνόδου, ὁ Παπισμὸς προέβαλε τὸν Οἰκουμενισμόν, θεωρία τε καὶ πράξι.

Ἐπισημάνω τὸ νεωτέρου παπικοῦ Οἰκουμενισμοῦ. Τοιαῦτα εἶναι

αί ἀρχαί τοῦ νεωτέρου παπικοῦ Οἰκουμενισμοῦ. Πᾶσαι αἱ ἀρχαί αὗται ἔχουν μίαν κοινήν ἀρχήν, τὴν οἰκουμενιστικὴν ἀρχήν: κοινωνία ἀγάπης ἐν τῇ σιγῇ τῆς πίστεως, ἡ ὁποία σιγὴ σημαίνει, θεθαίως, ἀθέτησιν τῆς πίστεως. Ἡ ἀντιχριστιανικὴ αὕτη κατεύθυνσις τοῦ παπικοῦ Οἰκουμενισμοῦ καταφαίνεται καὶ εἰς τὴν ἄσκησιν αὐτοῦ παρὰ τῶν Παπικῶν. «Ὁ ρωμαϊκὸς οἰκουμενισμὸς, ὡς διεμορφώθη ὑπὸ τοῦ Διατάγματος τῆς Β' Βατικανῆς Συνόδου, πρὸς ἐπιτυχίαν τῶν σκοπῶν τοῦ χρησιμοποιοῦν τὸν διάλογον μετὰ τῶν ἑτεροδόξων, ἐπιτρέπει τὴν ὁμόψυχον προσευχὴν καὶ προχωρεῖ καὶ εἰς αὐτὴν ἀκόμη τὴν μυστηριακὴν κοινωνίαν μετὰ τῶν ἑτεροδόξων. Ὡς πρὸς τὴν συμπροσευχὴν τὸ Διάταγμα περὶ Οἰκουμενισμοῦ τονίζει: «Εἰς ἐνίας ἰδιαιτέρας περιστάσεις — ὡς εἶναι αἱ δημοσίαι καὶ αἱ κατὰ τὰς οἰκουμενικὰς συνάξεις τελούμεναι ὑπὲρ τῆς ἐνότητος» προσευχαί — εἶναι ἐπιτρεπτόν ἢ μᾶλλον εὐκταῖον, ὅπως οἱ καθολικοὶ συνέρχονται μετὰ τῶν διῖσταμένων ἀδελφῶν εἰς προσευχὴν»⁽³⁵⁰⁾. «Ἡ ὑπὲρ τῆς ἐνότητος προσευχὴ σημαίνει κατὰ τοὺς καθολικοὺς προσευχὴν ὑπὲρ ἐπεκτάσεως τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας... διότι ὁ καθολικὸς παραμένει ὅ,τι εἶναι καὶ προσκαλεῖ τοὺς ἄλλους, νὰ ἔλθουν πρὸς αὐτόν»⁽³⁵¹⁾. Κατὰ τὴν ὁμολογίαν αὐτῶν τούτων τῶν Παπικῶν, ὁ παπικὸς Οἰκουμενισμὸς «προτίθεται νὰ ἐπανεύρῃ τὴν ἀπόλυτον κοινωνίαν, ἡ ὁποία... θὰ εἶναι κοινωνία μετὰ τῆς ἕδρας τοῦ Πέτρου»... Ὁ Οἰκουμενισμὸς τοῦ Βατικανοῦ εἰς τελευταίαν ἀνάλυσιν ἀποβλέπει εἰς τὴν ἐπιστροφὴν πάντων τῶν ἑτεροδόξων — συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν ὀρθοδόξων — εἰς ἑκκοινωνίαν μετὰ τῆς ἕδρας τοῦ Πέτρου, δηλαδὴ εἰς ὑποταγὴν εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ πάπα»⁽³⁵²⁾. Οἱ Παπικοί, συμπροσευχόμενοι μετὰ τῶν μὴ Παπικῶν, ὑπὲρ τῆς ἐνώσεως, προσεύχονται, ἵνα οἱ συμπροσευχόμενοί των γίνουσι καὶ αὐτοὶ Παπικοί! Κατὰ τὴν συμπροσευχὴν ταύτην, ὁ Παπικὸς ἐμφανίζεται προσευχόμενος ἐν κοινῇ προσευχῇ κατ' ἰδίαν, ὑπὲρ ὑπαγωγῆς εἰς τὸν Παπισμὸν ἐκείνων, οἱ ὁποῖοι συμπροσεύχονται μετ' αὐτοῦ!

Ὡς ἐλέχθη, ὁ παπικὸς Οἰκουμενισμὸς χρησιμοποιοῦν ὡς μέσον ἐπεκτάσεώς του καὶ τὴν μυστηριακὴν κοινωνίαν. Εἰς τὸ Διάταγμα περὶ Οἰκουμενισμοῦ γράφεται, ὅτι μυστηριακὴ κοινωνία «ὑπὸ εὐνοϊκὰς περιστάσεις καὶ τῇ ἐγκρίσει τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀρχῆς, εἶναι οὐχὶ μόνον ἐπιτρεπτή, ἀλλὰ καὶ ἀξιοσύστατος»⁽³⁵³⁾. Ἡ μυστηριακὴ κοινωνία δὲν ἐπετρέπετο πρότερον παρὰ τοῦ Παπισμοῦ. «Ἡ παπικὴ Ἐκκλησία εἰς τὸ πρόσφατον παρελθὸν ἀπηγόρευεν ἀπολύτως τὴν μυστηριακὴν κοινωνίαν τῶν ρωμαιοκαθολικῶν μετὰ τῶν ἑτεροδόξων: «Ἡ Καθολικὴ Ἐκκλησία ἀπαγορεύει τὴν ἐν τοῖς θείοις καὶ ἱεροῖς κοινωνίαν... μετὰ τῶν μὴ καθολικῶν. Κατὰ τὸν κανόνα 1258, παράγραφος α' τοῦ Κανονικοῦ Δικαίου, ἀπαγο-

ρεύεται αὐστηρῶς εἰς τοὺς Καθολικούς, ἱερωμένους καὶ λαϊκούς, ἢ ἐνεργὸς συμμετοχὴ καὶ παράστασις αὐτῶν εἰς ἱεροτελεστίας μὴ Καθολικῶν... Ταῦτα ἐγράφοντο ἐν ἔτει 1958, ἀλλὰ τῷ 1964, χάριν τῶν προσηλυτιστικῶν σκοπῶν τοῦ ρωμαϊκοῦ Οἰκουμενισμοῦ, ὁ κανὼν 1258 τοῦ ρωμαιοκαθολικοῦ Κανονικοῦ Δικαίου εὐκόλως ἐτέθη εἰς ἀχρησίαν ὑπὸ τοῦ ρωμαίου ποντίφηκος»⁽³⁵⁴⁾. Ἡ μυστηριακὴ κοινωνία εἶναι πρᾶξις πίστεως καὶ κοινωνία πίστεως. Ὁ κοινωνῶν τῶν Μυστηρίων τῶν ἑτεροδόξων, κοινωνεῖ ἀναποφεύκτως καὶ τῆς πίστεως αὐτῶν. Ἡ μεταβολὴ τακτικῆς τοῦ Παπισμοῦ ἐπὶ τῆς μυστηριακῆς κοινωνίας ὀφείλεται καὶ εἰς τὴν τροπὴν τῆς παπικῆς πίστεως εἰς τὸ θέμα τῆς Ἐκκλησίας ἐπὶ τὸ προτεσταντικώτερον. Εἰς τὸ Διάταγμα περὶ Οἰκουμενισμοῦ, ἡ μυστηριακὴ αὕτη κοινωνία τῶν παπικῶν αἰτιολογεῖται διὰ τῶν ἐξῆς: «Ἐπειδὴ αἱ Ἐκκλησίαι αὗται (αἱ ἑτερόδοξοι) ἔχουν, ἂν καὶ διῆστώμεναι, ἀληθῆ μυστήρια — λόγῳ κυρίως τῆς Ἀποστολικῆς Διαδοχῆς, τῆς Ἱερωσύνης καὶ τῆς Θείας Εὐχαριστίας — διὰ τῶν ὁποίων παραμένουν εἰσέτι ἡνωμένοι μεθ' ἡμῶν διὰ θαυτάτου δεσμοῦ...»⁽³⁵⁵⁾. Ὡς ἐλέχθη καὶ ἀνωτέρω, ἡ τοιαύτη ἀντίληψις περὶ ἐκκλησιῶν ἀποκλίνει πρὸς τὴν θεωρίαν τῶν κλάδων τοῦ Προτεσταντισμοῦ, τὸν ὁποῖον τείνει νὰ πλησιάσῃ σήμερον ὁ Παπισμὸς, χάριν τῶν οἰκουμενικῶν σκοπῶν. Βάσει, λοιπόν, τῆς τροποποιήσεως τῆς παπικῆς πίστεως ἐν τῷ μέρει τούτῳ, ἐπιτρέπεται ἡ ἀλλαγὴ στάσεως τοῦ Παπισμοῦ ἔναντι τῆς μυστηριακῆς κοινωνίας. Ἐφ' ὅσον, δηλαδή, αἱ ἑτερόδοξοι ἐκκλησίαι εἶναι ἡνωμένοι μετὰ τοῦ Παπισμοῦ, «διὰ θαυτάτου δεσμοῦ», διατί νὰ ἀπαγορεύεται ἡ μυστηριακὴ κοινωνία μετ' αὐτῶν; Χάριν τῶν κοσμικῶν του σκοπῶν, ὁ πάπας θυσιάζει τὴν πίστιν του. Ἡ κοσμικὴ σκοπιμότης καὶ ὄχι ἡ χριστιανικὴ πίστις διέπει τὸν Παπισμόν. Ἡ παπικὴ παναίρεσις εἶναι δυνατὸν νὰ μεταβάλλῃ τακτικῆν, νὰ ἀλλοιώσῃ καὶ τὴν πίστιν τῆς, παραμένει ὁμως ἀσάλευτος ἐπὶ τῆς γενικῆς γραμμῆς τῆς, ἥτις εἶναι ἡ παπικὴ οἰκουμενικὴ ἐπικράτησις.

Ὁ νεώτερος παπικὸς Οἰκουμενισμὸς καὶ ἡ οὐνία. Παρὰ τὴν νέαν οἰκουμενιστικὴν στροφὴν του, ὁ Παπισμὸς δὲν κατήργησε τὴν οὐνίαν, ἀλλὰ μᾶλλον τὴν ἐνίσχυσε, ὀπλίσας ταύτην, διὰ τῶν μέσων τῆς νέας ἐνωτικῆς τακτικῆς τῆς Β' Βατικανῆς Συνόδου. «Ἡ Β' Βατικανὴ σύνοδος ἐκώφευσε εἰς τὸ πανορθόδοξον αἴτημα» περὶ καταργήσεως τῆς οὐνίας, «καὶ δὲν διέλυσε τὴν οὐνίαν, ἀντιθέτως, ἐξέδωσε τὸ Διάταγμα περὶ τῶν Ἀνατολικῶν Καθολικῶν Ἐκκλησιῶν», διὰ τοῦ ὁποῖου ὠργάνωσε ἔτι μᾶλλον τὴν διαβόητον παπικὴν οὐνίαν, τὴν ὑπονομεύσασαν τὰς Ὁρθοδόξους Ἐκκλησίας. Ὑπὸ τὰς Ἀνατολικὰς Καθολικὰς Ἐκκλησίας νοοῦνται ὅλαι αἱ οὐ-

νιτικά Ἐκκλησίαι, αἱ ἀποτελοῦσαι τὰ ἀνά τὸν κόσμον προσηλυτιστικὰ τάγματα τοῦ Βατικανοῦ». Ἡ Β' Βατικανὴ Σύνοδος προτρέπει νὰ «ληφθῆ πρόνοια πανταχοῦ τῆς γῆς διὰ τὴν διατήρησιν καὶ ἀνάπτυξιν ὅλων τῶν οὐνιτικῶν ἐκκλησιῶν» καὶ νὰ «ἐγκαθιδρυθοῦν διὰ τὸν σκοπὸν αὐτὸν ἐνορίαὶ καὶ ἰδιαιτέρα ἱεραρχία». Διὰ «τοῦ Διατάγματος τῆς Β' Βατικανῆς συνόδου δὲν προτρέπονται μόνον τὰ οὐνιτικὰ τάγματα, ὅπως ἐπεκτείνουν τὴν προσηλυτιστικὴν δρᾶσίν των, ἀλλὰ γίνεται θερμὴ σύστασις καὶ εἰς τὰ μοναχικὰ τάγματα τοῦ ἑλληνικοῦ λειτουργικοῦ τύπου», ὅπως ἰδρῦουν ἐν μέσῳ τῶν ὀρθοδόξων Ἀνατολικῶν χωρῶν οὐνιτικὰς ἐκκλησιαστικὰς κοινότητας ἑλληνικοῦ λειτουργικοῦ τύπου πρὸς μείζονα ἀπόδοσιν τοῦ προσηλυτιστικοῦ των ἔργου». Ἀγνοοῦσα δὲ ἡ Β' Βατικανὴ Σύνοδος τὰς Ὀρθοδόξους Ἐκκλησίας, «εὐχεται, ὅπως ἐγκαθιδρυθοῦν νέα πατριαρχεῖα» ἐν Ἀνατολῇ! (356)

«Ἡ Β' Βατικανὴ Σύνοδος, διὰ τοῦ Διατάγματος περὶ τῶν Ἀνατολικῶν Καθολικῶν Ἐκκλησιῶν», ἐπιτρέπει εἰς τοὺς οὐνίτας ἱερεῖς τὴν μυστηριακὴν κοινωνίαν μετὰ τῶν διίσταμένων, δηλαδὴ τῶν Ὀρθοδόξων. Οἱ οὐνίται κληρικοὶ εἶναι ἐλεύθεροὶ πλέον νὰ ἐξομολογοῦν, νὰ κοινωνοῦν τοὺς ὀρθοδόξους καὶ νὰ τελοῦν χάριν αὐτῶν τὸ Μυστήριον τοῦ Εὐχελαίου, νὰ μετέχουν δὲ μετ' αὐτῶν καὶ εἰς ἄλλας ἀκολουθίας καὶ ἱεροπραξίας: Ἐπιτρέπεται νὰ χορηγοῦνται εἰς τοὺς καλῆ τῇ πίστει διίσταμένους ἀπὸ τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας Ἀνατολικούς τὰ μυστήρια τῆς Μετανοίας, τῆς Θείας Εὐχαριστίας καὶ τοῦ Εὐχελαίου, ἐὰν οὗτοι ζητήσουν ταῦτα αὐθορμήτως καὶ μετὰ καλῆς διαθέσεως: ἔτι πλέον ἐπιτρέπεται ὁμοίως εἰς τοὺς Καθολικούς νὰ ζητοῦν τὰ αὐτὰ μυστήρια παρὰ τῶν μὴ Καθολικῶν λειτουργῶν, εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τῶν ὁποίων ὑφίστανται ἔγκυρα μυστήρια, ὡσάκις ἀπαιτεῖται τοῦτο ἐξ ἀνάγκης ἢ ἀληθοῦς πνευματικῆς ὠφελείας... Ὁμοίως, θάσει τῶν αὐτῶν ἀρχῶν, ἡ μετὰ τῶν Καθολικῶν καὶ τῶν διίσταμένων ἀδελφῶν εἰς τὰς ἱεράς ἀκολουθίας, τὰς ἱεροπραξίας καὶ τοὺς ἱεροὺς τόπους κοινωνία ἐπιτρέπεται δι' εὐλόγον αἰτίαν» (357).

Ὁ Παπισμὸς ἐν τῇ οὐνίᾳ ἐπιχειρεῖ νὰ συνάψῃ παλαιότεραν καὶ νεωτέραν ἐνωτικὴν τακτικὴν εἰς ἓν. Διατηρεῖ τὴν οὐνίαν ὡς προσηλυτιστικὸν μέσον καὶ ἐπὶ πλέον τὴν καθιστᾷ εὐέλκτον, διὰ τῆς νέας οἰκουμενιστικῆς αὐτοῦ τακτικῆς. Τὸ παλαιὸν οὐνιτικὸν ἀξίωμα «ἐνότης εἰς τὴν πίστιν» παραθεωρεῖται πῶς καὶ ἐπιδιώκεται ἡ πάση θυσίᾳ ὑπαγωγή πάντων εἰς τὴν παπικὴν ἀρχὴν καὶ ἐξουσίαν. Διὰ τοῦ Οἰκουμενισμοῦ, ἡ οὐνία ἀποκαλύπεται. Σκοπὸς ταύτης δὲν εἶναι ἡ σωτηρία τῶν ἀνθρώπων, ἀλλὰ ἡ παπικὴ ἐπικράτησις. Ὁ Παπισμὸς ἔθεσεν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς ἐπεκτατικῆς αὐτοῦ πολιτικῆς καὶ αὐτὰ τὰ Μυστήρια καὶ αὐτὴν τὴν πίστιν. Μυστήρια

καὶ πίστις εἶναι διὰ τὸν Παπισμὸν ὑποδεέστερα τοῦ σκοποῦ τῆς οἰκουμενικῆς του ἐπιβολῆς καὶ ἐπικρατήσεως. Ὅπως ὁ προτεσταντικός Οἰκουμενισμὸς θέτει εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς κοσμικῆς ἐνώσεως πᾶν ὅ,τι εἶναι καὶ ὀνομάζεται ἐκκλησιαστικὸν ἢ χριστιανικόν, οὕτω καὶ ὁ παπισμὸς, ὡς Οἰκουμενισμὸς, χρησιμοποιοεῖ τὴν θρησκείαν χάριν τῆς καθολικῆς ἐν τῷ κόσμῳ κυριαρχίως του. Κατὰ τὴν σατανικὴν παπικὴν ἀντίληψιν, τὰ πάντα δέον νὰ ὑποτάσσονται εἰς τὸν πάπαν. Καὶ ἄνθρωποι καὶ Ἐκκλησίαι καὶ αἵρέσεις καὶ πίστις καὶ θεία Χάρις! Πάντες δὲ ὀφείλουν νὰ τηροῦν ἔναντι τούτων τὴν στάσιν, τὴν ὁποίαν καθορίζει ἡ ὑπεράνω πάντων οἰκουμενικὴ ἢ οἰκουμενιστικὴ ἀρχὴ τῆς Ρώμης. Ὁ παπικὸς Οἰκουμενισμὸς εἶναι ἀνθρωποκεντρικὸς ὀλοκληρωτισμὸς, ἢ μᾶλλον ἀνθρωποκεντρικὴ «θεοκρατία».

Πρὸς Πανθησκείαν; Χάριν τῆς οἰκουμενικῆς ἐπικρατήσεώς του, ὁ Παπισμὸς ἐκτείνει τὰ οἰκουμενιστικὰ δίκτυά του ὄχι μόνον εἰς τοὺς ἐκτὸς αὐτοῦ αἰρετικούς καὶ Ὁρθοδόξους, ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς πέραν τούτων ὀπαδοὺς τῶν ἄλλων θρησκειῶν. Μετὰ τὴν Β' Βατικανὴν Σύνοδον, ὁ παπικὸς Οἰκουμενισμὸς ἀποτείνεται καὶ πρὸς τὰς μὴ χριστιανικὰς θρησκείας, ὡς ἀναγράφεται εἰς τὴν «Δήλωσιν» τῆς Συνόδου «περὶ τῶν σχέσεων τῆς Ἐκκλησίας μετὰ τῶν μὴ χριστιανικῶν θρησκειῶν»⁽³⁵⁸⁾. Ὡς τοιαῦται θρησκείαι ἀναφέρονται ρητῶς εἰς τὴν «Δήλωσιν» «ἢ μουσουλμανικὴ θρησκεία»⁽³⁵⁹⁾ καὶ «ἢ ἰουδαϊκὴ θρησκεία»⁽³⁶⁰⁾. Ἡ παναίρεσις τοῦ Παπισμοῦ, ἀπομακρυνομένη ἔτι πλέον τῆς χριστιανικῆς ἀληθείας καὶ ἀγάπης, «ἀποδοκιμάζει... πᾶσαν διάκρισιν... λόγῳ... τῆς θρησκείας...»!⁽³⁶¹⁾ Ἐπαινεῖ τὰς ψευδεῖς θρησκείας τοῦ Μουσουλμανισμοῦ καὶ τοῦ Ἰουδαϊσμοῦ, ἐν τῷ προσώπῳ τῶν ὀπαδῶν των⁽³⁶²⁾ καὶ ὀμιλεῖ περὶ ἀδελφικῶν σχέσεων «ἄλλων τῶν ἀνθρώπων»⁽³⁶³⁾. Προτρέπει δὲ εἰς ἀδελφικὴν συμπεριφορὰν ἔναντι τῶν ἄλλοθρήσκων⁽³⁶⁴⁾, εἰς διάλογον καὶ συνεργασίαν μετ' αὐτῶν καὶ εἰς ἀναγνώρισιν, διαφύλαξιν καὶ προώθησιν τῶν ἀπαντωμένων εἰς ἐκείνους πνευματικῶν, ἠθικῶν, κοινωνικῶν καὶ ἐκπολιτιστικῶν ἀξιῶν⁽³⁶⁵⁾. Τέλος ἡ παπικὴ αἵρεσις παραδέχεται, ὅτι αἱ ψευδεῖς θρησκείαι, «μολονότι διαφέρουν εἰς πολλὰ σημεῖα τῶν ὄσων ἢ ἰδίᾳ πιστεύει καὶ προτείνει, προσάγουν ἐν τούτοις οὐχὶ σπανίως ἀκτίνα τῆς Ἀληθείας, ἥτις φωτίζει πάντας τοὺς ἀνθρώπους»!⁽³⁶⁶⁾

Διὰ τῶν ἀνωτέρω, ἡ θεωρία τῶν κλάδων ἐπεκτείνεται, κατὰ κάποιον τρόπον, καὶ πέραν τοῦ λεγομένου «Χριστιανισμοῦ». Ὁ παπικὸς Οἰκουμενισμὸς τείνει νὰ περιλάβῃ ἐν ἑαυτῷ ὄχι μόνον τὸν «Χριστιανισμόν», ἀλλὰ καὶ πᾶσαν ἐκτὸς αὐτοῦ θρησκείαν μὲ ἀπώτερον σκοπὸν τὴν συγχώνευσιν πάντων ἐν τῷ Παπισμῷ. Τὸ πνεῦμα

του Πανθέου τῆς εἰδωλολατρικῆς Ρώμης καὶ τῆς πανθησκείας τῆς ρωμαϊκῆς αὐτοκρατορίας ἀναφέρεται ἤδη εἰς τὸν ρωμαιοκαθολικὸν Οἰκουμενισμόν.

Ἡ κίνησις τοῦ νεωτέρου παπικοῦ Οἰκουμενισμοῦ. Μετὰ τὴν ὡς ἄνω ἀλλαγὴν τακτικῆς τοῦ παπικοῦ Οἰκουμενισμοῦ, διὰ τῆς Β΄ Συνόδου τοῦ Βατικανοῦ, ὁ πάπας Ἰωάννης ΚΓ΄ διώρισε τὸ 1965 «ἰδιαιτέραν Ἐπιτροπὴν, τὴν Γραμματεῖαν ἐπὶ τῆς Ἐνότητος τῆς Ἐκκλησίας, ἡ ὁποία θὰ ἐνδιεφέρετο διὰ τὰ προβλήματα τῆς Οἰκουμηνικῆς Κινήσεως»⁽³⁶⁷⁾. Πρῶτος πρόεδρος τοῦ νεοσυσταθέντος τούτου ὀργανισμοῦ τοῦ παπικοῦ Οἰκουμενισμοῦ ὤρισθη ὁ καρδινάλιος Αὐγουστῖνος Μπέα, γενικὸς δὲ γραμματεὺς ὁ Ἰωάννης Βίλλεμπραντς⁽³⁶⁸⁾. Ὁ Μπέα, ἐργαζόμενος ὑπὲρ τοῦ Οἰκουμενισμοῦ, «διωργάνωσεν, ἀπὸ ρωμαιοκαθολικῆς πλευρᾶς, τὴν συνάντησιν τοῦ πατριάρχου Ἀθηναγόρου Α΄ μετὰ τοῦ πάπα Παύλου ΣΤ΄ εἰς Ἱεροσόλυμα (1964), παρέδωκεν αὐτοπροσώπως τὴν σεπτὴν Κάραν τοῦ Ἀποστόλου Ἀνδρέου εἰς τὴν Μητρόπολιν τῶν Πατρῶν (1964), ἐπεσκέφθη ἐπισήμως τὸν πατριάρχην Ἀθηναγόραν εἰς Κωνσταντινούπολιν, προσευχηθεὶς εἰς τὸν ναὸν τῆς Ἁγίας Σοφίας (1965) καὶ τέλος ἀνέπτυξε λίαν φιλικὰς σχέσεις μεθ' ὄλων τῶν ἄλλων Ἐκκλησιῶν, ἰδίᾳ μετὰ τῶν ἰθυόντων παραγόντων τοῦ «Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν»⁽³⁶⁹⁾. Ἀποθανόντος τοῦ Μπέα, διεδέχθη αὐτὸν εἰς τὴν θέσιν τοῦ προέδρου τῆς Γραμματείας ὁ γενικὸς γραμματεὺς ταύτης Βίλλεμπραντς⁽³⁷⁰⁾.

Ὁ παπικὸς Οἰκουμενισμὸς, ὀργανωθείς διὰ τῆς ἀναφερθείσης Γραμματείας ἐπὶ τῆς Ἐνότητος τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἔχων κέντρον τὴν Ρώμην, ἀναπτύσσει ἐκ ταύτης ἐνωτικὴν δραστηριότητα εἰς παγκόσμιον κλίμακα. Ἀποστέλλει παρατηρητὰς εἰς τὰς γενικὰς συνελεύσεις τοῦ προτεσταντικοῦ Οἰκουμενισμοῦ καὶ «μετέχει ὠρισμένων μικτῶν ἐπιτροπῶν τοῦ Π. Σ. Ε.»⁽³⁷¹⁾. Τελευταίως, τὴν 30 - 5 - 72, «ἡ Ρωμαιοκαθολικὴ Ἐκκλησία καὶ ἡ COE ἐβεβαίωσαν τὴν συνεργασίαν των» ἐν Γενεύῃ⁽³⁷²⁾. Ὁ παπικὸς Οἰκουμενισμὸς συνδέεται σήμερον καὶ συνεργάζεται μετὰ τοῦ προτεσταντικοῦ Οἰκουμενισμοῦ, ἀλλὰ ἀκολουθεῖ ἰδίαν γραμμὴν καὶ ἐπιδιώκει ἴδιον σκοπὸν. Πορεύεται ἀπαρεγκλίτως ἐπὶ τῆς παπικῆς οἰκουμηνιστικῆς γραμμῆς καὶ ἐργάζεται πάντοτε, διὰ τὴν ἐπικράτησιν τοῦ Παπισμοῦ εἰς τὴν οἰκουμένην. Τὸν σκοπὸν τοῦτον ὑπηρετεῖ πᾶσα οἰκουμηνιστικὴ συνεργασία τῶν Παπικῶν μετὰ τῶν ἀλλοδόξων, ὡς καὶ πᾶς ἐκάστοτε στόχος τῆς οἰκουμηνικῆς αὐτῶν δραστηριότητος. Σήμερον, σημαντικώτερον στόχον τοῦ παπικοῦ Οἰκουμενισμοῦ ἀποτελοῦν αἱ κατὰ τόπους Ὁρθόδοξοι Ἐκκλησίαι, αἱ ὁποῖαι κρίνονται παρ' αὐτοῦ ὡς πλέον εὐάλωτοι.

Παπική οίκουμενική κίνησις καὶ προτεσταντική οίκουμενική κίνησις ἀποτελοῦν τὰς δύο ὄψεις τοῦ αὐτοῦ νομίσματος. Ἀμφότεραι αἱ κινήσεις αὗται εἶναι ὁ Οἰκουμενισμὸς μὲ διαφορετικὰς μορφάς, τὴν παπικὴν καὶ τὴν προτεσταντικὴν. Ὅπως ὁ Παπισμὸς καὶ ὁ Προτεσταντισμὸς συμφωνοῦν καὶ ἀντιτίθενται (ιδεὲ ἀνωτέρω σ. 83), οὕτω καὶ αἱ δύο αὗται οἰκουμενικαὶ κινήσεις συνάπτονται καὶ διίστανται. Συνάπτονται, καθ' ὅτι ἀμφότεραι ἀποσκοποῦν εἰς μίαν οἰκουμενικὴν θρησκευτικὴν ἀρχὴν καὶ ἐξουσίαν ἐν τῷ κόσμῳ καὶ εἰς μίαν οἰκουμενιστικὴν ἔνωσησιν τῶν ἀνθρώπων. Ἀμφότεραι πρεσβεύουν τὴν αὐτὴν ψευδῆ ἐνότητα, τὴν αὐτὴν πεπλανημένην ἀγάπην καὶ τὴν αὐτὴν κοσμικὴν εἰρήνην. Διδάσκουν ὄχι τὴν ἀληθῆ ἐνότητα τῆς ὀρθοδόξου πίστεως, ἀλλὰ τὴν ἀσεβῆ ἐνότητα τῆς αἰρετικῆς ἀπιστίας. Τὴν ἐνότητα τῆς ἐξωτερικῆς διοικήσεως, τῶν κοσμικῶν σχέσεων καὶ τῆς πρακτικῆς συνεργασίας, ἐν τῇ σιγῇ τῆς ὀρθῆς πίστεως. Ὅχι τὴν ἐνότητα τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ τὴν ἐνότητα «τοῦ κόσμου τούτου». Κηρύσσουν τὴν ἄνευ ὀρθῆς πίστεως ἀγάπην, τὴν ἄνευ ὀρθοδόξου πίστεως ἀδελφωσύνην καὶ τὴν ἐκτὸς τῆς θείας πίστεως συναδέλφωσιν πάντων τῶν ἀνθρώπων. Ὑποστηρίζουν τὴν μακρὰν τῆς πίστεως «εἰρήνην», τὴν «εἰρηρικὴν» συνύπαρξιν πασῶν τῶν αἱρέσεων καὶ τῶν θρησκείων μετὰ τῆς Ὁρθοδοξίας, καὶ τὴν ἐν «εἰρήνῃ» τακτοποίησιν τῶν ζητημάτων τῶν ἀνθρώπων, ἀπουσία τῆς θείας Ἀποκαλύψεως. Ἀμφότεραι αἱ ἐν λόγῳ οἰκουμενιστικαὶ κινήσεις συμφωνοῦν, ἵνα ὁ οὐρανὸς σιγήσῃ, διὰ τὰ ἀκουσθῆ ἡ γῆ. Ἴνα ἡ γῆ λύσῃ τὰ προβλήματα τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς μόνη, ἀπουσία τοῦ οὐρανοῦ φωτός, μακρὰν τῆς θείας Χάριτος καὶ ἐκτὸς τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας.

Ὅχι μόνον συνάπτονται, ἀλλὰ καὶ διίστανται αἱ εἰρημέναι δύο οἰκουμενικαὶ κινήσεις ἢ οἰκουμενισμοί, ὁ παπικὸς Οἰκουμενισμὸς καὶ ὁ Προτεσταντικὸς Οἰκουμενισμὸς, καθ' ὅτι ἕκαστος ἐπιδιώκει τὴν οἰκουμενικὴν ἀρχὴν καὶ ἐξουσίαν δι' ἑαυτὸν. Ὁ Προτεσταντικὸς Οἰκουμενισμὸς θέλει τὴν ἐνότητα οἰκουμενιστικῶς εἰς τὴν ὀργάνωσίν του ἅπαντα τὸν προτεσταντικὸν κόσμον, τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν καὶ τὸν Παπισμὸν, τὴν περιλάβῃ δὲ καὶ τὰς ἄλλας θρησκείας. Ὁ παπικὸς Οἰκουμενισμὸς ὡσαύτως ἐπιζητεῖ τὴν καταλάβῃ αὐτὸς τὴν οἰκουμενικὴν ἐξουσίαν. Χάριν τούτου ἀναπτύσσει ἰδίαν οἰκουμενικὴν κίνησιν, προσπαθεῖ τὴν ἀναλάβῃ τὴν οἰκουμενικὴν πρωτοβουλίαν καὶ τὴν ὑπαγάγῃ εἰς ἑαυτὸν τὴν προτεσταντικὴν Οἰκουμενικὴν Κίνησιν, ἢ τὴν ὑπερφαλαγγίση. Οἱ δύο οἰκουμενισμοί, προτεσταντικὸς καὶ παπικὸς, διαγωνίζονται ὑπὲρ τῆς ἀρχῆς τοῦ ἐνιαίου Οἰκουμενισμοῦ. Γενεὴ καὶ Ρώμη ἀλληλοὑποβλέπονται καὶ ἔχουν ὅλας τὰς προϋποθέσεις διὰ μελλοντικὴν σύρραξιν. Οἱ Οἰκουμενισταί, οἱ ὅποιοι ὁμιλοῦν περὶ ἐνότη-

τος, περί ἀγάπης, περί ἀδελφότητος καὶ εἰρήνης, ὄχι μόνον εἶναι διηρημένοι μεταξύ των, ἀλλὰ καὶ φέρονται πρὸς ἀλληλομαχίαν. Ἐπὶ πλέον, διῴστανται οἱ δύο οἰκουμενισμοί, διότι ὁ μὲν παπικὸς βασιίζεται ἐπὶ τῆς ἀπολυταρχίας τοῦ ἑνός, τοῦ πάπα, ὁ δὲ προτεσταντικὸς ἐπὶ τῆς συλλογικῆς ἡγεσίας. Καὶ ὁ μὲν πρῶτος διαθέτει ἐνιαίαν ὀργάνωσιν, τὸν Παπισμὸν, ὁ δὲ δεύτερος προσπαθεῖ νὰ δημιουργήσῃ τοιαύτην, διὰ τοῦ ΠΣΕ. Ἐπὶ τούτοις, ὁ Παπικὸς ἔχει καθωρισμένας αἰρετικὰς πεποιθήσεις, τὰς παπικὰς κακοδοξίας, ὁ προτεσταντικὸς στερεῖται σταθεροποιημένων πεποιθήσεων. Ὁ παπικὸς Οἰκουμενισμὸς, ἂν καὶ ὀψίμως ἐκδηλωθεῖς, εὐρίσκεται μᾶλλον εἰς πλεονεκτικωτέραν θέσιν, προκαλοῦσαν αἰσιοδοξίαν εἰς τοὺς Παπικοὺς καὶ ἀνησυχίας εἰς Προτεστάντας ⁽³⁷³⁾.

Ὡς ἐλέχθη ἀνωτέρω, ὁ Οἰκουμενισμὸς ὑπῆρχεν ἀνέκαθεν εἰς τὸν Καθολικισμὸν ὡς ἰδιότης καὶ ἐνέργεια αὐτοῦ. Ἡ κυριαρχικὴ διάθεσις καὶ ἐπιδιώξις τοῦ Παπισμοῦ καὶ ἡ ἐξωτερικὴ διοικητικὴ ἐνότης αὐτοῦ ἀπετέλεσαν παράδειγμα πρὸς μίμησιν διὰ τὸν προτεσταντικὸν κόσμον. Παρὰ ταῦτα, ὁ Οἰκουμενισμὸς ὡς ἐνωτικὴ κίνησις ἀνεφάνη ἐντὸς τοῦ προτεσταντικοῦ κόσμου, ἔνθα καὶ ἀνεπτύχθη καὶ ὠργανώθη εἰς τὸ ΠΣΕ. Τοιοῦτοτρόπως, ὁ προτεσταντικὸς Οἰκουμενισμὸς ὑπερφαλάγγισε τὸν ἀνανάπτυκτὸν πῶς παπικόν. Ὁ Προτεσταντισμὸς, διὰ τοῦ Οἰκουμενισμοῦ του, ἠπέιλησεν ἐκ νέου τὸν Παπισμὸν. Ὁ Παπισμὸς, πρὸ τοῦ ἀνακύψαντος νέου δι' ἑαυτὸν κινδύνου ἐκ τοῦ Προτεσταντισμοῦ, ἀμυνόμενος ἀνέπτυξε τὸν ἴδιον αὐτοῦ Οἰκουμενισμὸν. Πρὸς τοῦτο ἐχρησιμοποίησε τὴν μακροχρόνιον οἰκουμενιστικὴν αὐτοῦ πείραν καὶ ἐμιμήθη τὸν Οἰκουμενισμὸν τῶν Προτεσταντῶν εἰς πλείστα σημεία. Οἱ δύο παλαιοὶ ἄσπονδοι ἀντίπαλοι, ὁ Παπισμὸς καὶ ὁ Προτεσταντισμὸς, διὰ τῶν οἰκουμενικῶν των κινήσεων, ἐμφανίζονται ὡς νὰ κηρύσσουν ἐκεχειρίαν. Ἀλλὰ ὄχι θεβαίως διὰ νὰ συνεργασθοῦν, ἀλλὰ μᾶλλον διὰ νὰ ἀναγνωρίσουν ἀλλήλους, ἰδίᾳ ὁ Παπισμὸς, καὶ ἀκολούθως ἀλληλοσυγκρουσθοῦν πάλιν. Ἡ διαμάχη μεταξύ Παπισμοῦ καὶ Προτεσταντισμοῦ θὰ λήξῃ, ὅταν ὁ εἰς ἐξ αὐτῶν ὑποταγῇ εἰς τὸν ἕτερον, ἢ ἀμφοτέροι ἐξασθενήσουν καὶ διαλυθοῦν, ὡς καὶ αἱ πρὸ αὐτῶν αἰρέσεις. Πάντως, πρὸς τὸ παρόν, παρέχουν ζωηρὰν τὴν ἐντύπωσιν τῆς ἐνοποιήσεως τοῦ λεγομένου «χριστιανικοῦ», κόσμου καὶ πλανοῦν πολλοὺς τῶν ἀφρόνων.

Παρὰ τὴν ἔντονον νεωτέραν κίνησιν του, ὁ παπικὸς Οἰκουμενισμὸς δὲν ἔφθασεν εἰσέτι τὸν προτεσταντικόν, ἀλλ' ὑπολείπεται ἐκείνου αἰσθητῶς. Ἐνεκα τούτου, ὁ Οἰκουμενισμὸς καθορᾶται σήμερον εὐκρινέστερον ὄχι εἰς τὴν παπικὴν, ἀλλὰ εἰς τὴν προτεσταντικὴν Οἰκουμενικὴν Κίνησιν. Χαρακτηρίζοντες κατωτέρω τὸν Οἰκουμενισμὸν, δεόν νὰ νοῶμεν πρὸ παντὸς τὸν προτεσταντικόν

τοιούτον, διὰ τοῦ ὁποίου συνθεωρεῖται καὶ ὁ παπικός. Αἱ κρίσεις ἐπὶ τοῦ Οἰκουμενισμοῦ τοῦ προτεσταντικοῦ κόσμου ἰσχύουν καὶ διὰ τὸν Οἰκουμενισμὸν τοῦ παπικοῦ κόσμου.

2. ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΣΜΟΥ

Κατόπιν τῶν προεκτεθέντων ἱστορικοκριτικῶν στοιχείων περὶ τῆς Οἰκουμενικῆς Κινήσεως, εἶναι εὐχερῆς ὁ χαρακτηρισμὸς τοῦ Οἰκουμενισμοῦ. Κατωτέρω γίνεται λόγος περὶ τῶν θάσεων τοῦ Οἰκουμενισμοῦ, περὶ τοῦ χαρακτῆρος αὐτοῦ, περὶ τῆς τακτικῆς του καὶ τῆς σημασίας, τὴν ὁποίαν ἔχει οὗτος, διὰ τοὺς Ὁρθοδόξους, τοὺς αἰρετικούς καὶ τὴν ὑπόλοιπον ἀνθρωπότητα.

α) Βάσεις τοῦ Οἰκουμενισμοῦ

Ὡς θάσεις τοῦ Οἰκουμενισμοῦ ἐκτίθενται ἐνταῦθα οἰκουμενιστικαὶ κακοδοξίαι βασικῆς σημασίας. Διὰ τῶν κακοδοξιῶν τούτων, ὁ Οἰκουμενισμὸς ἀσεβεῖ πρὸς τὸν Θεόν, ἀθετεῖ τὴν Ἐκκλησίαν, ἀρνεῖται τὴν χριστιανικὴν πίστιν, συντάσσεται μετὰ τοῦ κόσμου καὶ τοῦ ἄρχοντος αὐτοῦ διαβόλου, καὶ ὁδηγεῖ τοὺς ἀνθρώπους εἰς αἰωνίαν ἀπώλειαν.

I. Ἡ ἀπιστία

Ἡ ἀπιστία ἀποτελεῖ θάσιν τοῦ Οἰκουμενισμοῦ. Ὁ Οἰκουμενισμὸς δὲν θασιζέται ἐπὶ τῆς ὀρθοδόξου χριστιανικῆς πίστεως, ἀλλὰ ἐπὶ τῆς ἀπιστίας. Ἡ ἀπιστία αὐτοῦ ἐκδηλοῦται τριτῶς. Ὡς ἀποσιώπησις τῆς πίστεως καὶ ἀποφυγὴ τῶν συζητήσεων ἐπὶ δογματικῶν ζητημάτων, ὡς μινιμαλιστικὴ μείωσις τῶν ἀπαιτήσεων τῆς πίστεως, καὶ ὡς ἀπροκάλυπτος ἀπόρριψις θείων ἀληθειῶν.

Ὁ Οἰκουμενισμὸς, ὡς εἶδομεν ἀνωτέρω (ιδεὲ σ. 124, 133), ἀποφεύγει «συστηματικῶς» τὰς συζητήσεις «δογματικῆς φύσεως ζητημάτων». Σιωπᾷ «συστηματικῶς» ἐπὶ τῆς πίστεως, ἐνῶ ἐνισχύει τὴν διαλογικὴν πολυλογίαν ἐπὶ «πρακτικῶν» ζητημάτων καὶ προωθεῖ τὸν οἰκουμενιστικὸν τοῦ «διάλογον» πρὸς πάντας, ἀκόμη καὶ πρὸς τοὺς ἄλλοθρήσκους! Ἡ ἀνάπτυξις τοῦ οἰκουμενιστικοῦ «διαλόγου» καὶ ἡ ἀποσιώπησις τοῦ λόγου τῆς πίστεως ἀποτελεῖ ἀπιστίαν. Ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς χαρακτηρίζει τὴν σιγὴν ἐπὶ θεμάτων πίστεως ὡς τρίτον εἶδος ἀθείας. Τὸ νὰ παραιτῆται τις, λέγει ὁ ἅγιος οὗτος πατὴρ τῆς Ἐκκλησίας, «δι' ἀλόγιστον δέος»⁵⁸⁵,

585. Ἐνθ' ἀνωτ. τόμ. 2ος, σ. 483.

καὶ νὰ μὴ λέγη καὶ νὰ μὴ πράττη τι «τῶν δεδογμένων περὶ Θεοῦ»⁵⁸⁵, καὶ ταῦτα «χρείας ἀναγκαίας καλούσης»⁵⁸⁵, ἀποτελεῖ «τρίτον ἀθεΐας εἶδος»⁵⁸⁵. Κατὰ τὸν αὐτὸν πατέρα, πρῶτον εἶδος ἀθεΐας εἶναι «τό... μηδαμῶς εἶναι Θεὸν νομίζειν»⁵⁸⁵, δεύτερον εἶδος «τὸ νομίζειν μὲν, οὐκ ἀσφαλῶς δέ»⁵⁸⁵, τρίτον δέ, ὡς ἐλέχθη, τὸ μὴ ὁμιλεῖν, ἀλλὰ σιγᾶν ἐπὶ «τῶν δεδογμένων περὶ Θεοῦ»⁵⁸⁵ (374). Ὁ Μ. Ἀθανάσιος τονίζει, ὅτι ὁ Χριστιανὸς δὲν πρέπει νὰ σιωπᾷ τὸ φρόνημα τῆς ἀληθείας, ἀλλὰ τὸναντίον μεγάλως καὶ ἐπιμελῶς νὰ ὁμιλῇ περὶ αὐτοῦ· «οὐ μὲν τό γε τῆς ἀληθείας φρόνημα δεῖ σιωπᾶν, ἀλλὰ μάλιστα τοῦτο καὶ μεγαληγορεῖν πρέπει»⁵⁸⁶. Ἐπὶ ζητημάτων πίστεως, τὸ μὲν λαλεῖν εἶναι θεία ἐντολὴ καὶ ζωὴ ψυχῆς, τὸ δὲ σιγᾶν ἀποτελεῖ ἁμαρτίαν καὶ θάνατον ψυχῆς. Διὰ τοῦτο, ὑπὸ τῆς ἐν Σελευκείᾳ Συνόδου (359), οἱ ἐν αὐτῇ αἵρετικοὶ καθηρέθησαν, «ἐπειδὴ κληθέντες ἀπολογήσασθαι ἐφ' οἷς αὐτῶν πλεῖστοι κατηγοροῦν οὐκ ἀπήντησαν»⁵⁸⁷. Ὁ Οἰκουμενισμὸς, ἀκολουθῶν τὴν ἀσεβῆ τακτικὴν τῆς σιωπῆς ἐπὶ τῆς πίστεως καὶ τὴν συστηματικὴν ἀποφυγὴν τῶν συζητήσεων «δογματικῆς φύσεως ζητημάτων», κείται ἐν ἀθεΐᾳ καὶ ἀπιστίᾳ. Ὁ Οἰκουμενισμὸς εἶναι ἄπιστος καὶ ἄθεος, καθιστῶν ἀπίστους καὶ ἀθέους τοὺς ὀπαδοὺς του.

Ἐτέραν ἐκδήλωσιν τῆς ἀπιστίας τοῦ ἀσεβοῦς Οἰκουμενισμοῦ ἀποτελεῖ ὁ καθιερωθεὶς παρ' αὐτοῦ μινιμαλισμὸς τοῦ ἀγγλικανικοῦ «Τετραπλεύρου» (ἰδὲ ἀνωτέρω σ. 109). Βάσει τοῦ δογματικοῦ μινιμαλισμοῦ του, ὁ Οἰκουμενισμὸς μειώνει τὰς ἀπαιτήσεις πίστεως εἰς τὸ ἐκάστοτε ἐλάχιστον δυνατὸν σημεῖον, ἀπορρίπτων καὶ ἀθετῶν πλεῖστα τῶν θείων δογμάτων. Ἡ ἀθέτησις ὅμως ἀληθειῶν, αἱ ὁποῖαι παρεδόθησαν παρὰ τοῦ Θεοῦ, διὰ τῆς Ἐκκλησίας, μέσῳ τῶν Ἀγίων, σημαίνει ἀπιστίαν, ὅπως καὶ ἡ εἰσαγωγὴ νέων δογμάτων. Ὁ Μ. Βασίλειος λέγει, ὅτι εἶναι φανερὰ ἔκπτωσις πίστεως καὶ ἀπόδειξις ὑπερηφανείας ἢ ἀθέτησις τινος τῶν γεγραμμένων, ἢ ἡ εἰσαγωγὴ τῶν μὴ γεγραμμένων· «φανερὰ ἔκπτωσις πίστεως καὶ ὑπερηφανείας κατηγορία, ἢ ἀθετεῖν τι τῶν γεγραμμένων ἢ ἐπεισάγειν τῶν μὴ γεγραμμένων»⁵⁸⁸. Ἡ φανερὰ αὕτη ἔκπτωσις πίστεως τοῦ Οἰκουμενισμοῦ γίνεται κατάδηλος, ἐὰν ὁ δογματικὸς μινιμαλισμὸς αὐτοῦ συνδυασθῇ πρὸς τὴν λεκτικὴν ἐλαστικότητα, τὴν ὁποίαν χρησιμοποιοῦ ὁυτος κατὰ τὴν σύνταξιν τῶν οἰκουμενιστικῶν του κειμένων (ἰδὲ ἀνωτέρω σ. 111, 132). Διὰ τῆς ἐλαστικότητος ταύτης, τὰ οἰκουμενιστικὰ κείμενα συντάσσονται οὕτως, ὥστε οἱ διαφωνοῦντες περὶ

586. ΒΕΠΕΣ, 30, 205.

588. P.G. 31, 680.

587. Μ. Ἀθανασίου, ΒΕΠΕΣ, 31, 299.

τὴν πίστιν Οἰκουμενισταὶ νὰ δέχωνται ἀπὸ κοινοῦ τὴν φραστικὴν αὐτῶν διατύπωσιν, ἕκαστος δὲ ἐξ αὐτῶν νὰ νοῆ ταῦτα κατ' ἴδιον τρόπον. Οὕτως ὁ Οἰκουμενισμὸς ἐλέγχεται ἄπιστος καὶ εἰς τὰ γινόμενα κατὰ τὸ φαινόμενον δεκτὰ παρ' αὐτοῦ δόγματα. Τὰ δόγματα ταῦτα ὁ Οἰκουμενισμὸς τὰ ἀποδέχεται κατὰ τὸ γράμμα καὶ τὰ ἀθετεῖ κατὰ τὸ πνεῦμα. Ὁ Οἰκουμενισμὸς ἀποτελεῖ ἔκπτωσιν ἀπὸ τῆς χριστιανικῆς πίστεως, οἱ δὲ ἀσπαζόμενοι τοῦτον ἐκπίπτουν εἰς τὴν ἀπιστίαν.

Ἡ ἀπιστία τοῦ Οἰκουμενισμοῦ γίνεται πλέον καταφανὴς εἰς τὴν ἀπροκάλυπτον παρ' αὐτοῦ ἄρνησιν θεῶν ἀληθειῶν. Ὁ Οἰκουμενισμὸς ἀπορρίπτει τὰ θεῖα δόγματα περὶ τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Θεοῦ καὶ περὶ τῆς θείας Ἀποκαλύψεως, διδάσκων ἀντ' αὐτῶν ἰδίαν κακοδοξίαν. Ἀρνεῖται τὴν Μίαν Ἀγίαν Καθολικὴν καὶ Ἀποστολικὴν Ἐκκλησίαν, τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ κηρύττει Ταύτην ἀνύπαρκτον ἐν τῷ κόσμῳ (ἰδὲ ἄνωτέρω σ. 113). Ἀντὶ τῆς θείας ἀληθείας περὶ Ἐκκλησίας, ὁ Οἰκουμενισμὸς διδάσκει τὴν κακὸδοξον αὐτοῦ θεωρίαν τῶν κλάδων (ἰδὲ ἄνωτέρω σ. 112). Διὰ τῆς ψευδοδόξου ταύτης θεωρίας, τὴν Μίαν Ἐκκλησίαν τὴν δέχεται διεσπασμένην εἰς πλῆθος «ἐκκλησιῶν», τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν τοῦ Κυρίου τὴν καταβιβάζει εἰς θέσιν αἰρέσεως, τὰς αἰρέσεις τὰς ἀναβιβάζει εἰς θέσιν Ἐκκλησιῶν, τὸν δὲ Χριστιανισμὸν τὸν νοεῖ ὡς τὸ συνονθύλευμα πάντων τούτων. Ἐξισώνει τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν πρὸς τὰς αἰρέσεις καὶ πάσας τὰς αἰρέσεις τὰς ὀνομάζει «ἐκκλησίας». Ὁ Οἰκουμενισμὸς δὲν πιστεύει εἰς τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ ἀπιστεῖ πρὸς Αὐτὴν καὶ τὴν ἀθετεῖ. Ἐπὶ τῆς ἀπιστίας δὲ ταύτης πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν βασίζει τὸν τόσον διατυμπανιζόμενον παρ' αὐτοῦ ἀντικλησιαστικὸν του σκοπὸν, νὰ ἐπανιδρύσῃ δῆθεν τὴν Μίαν Ἐκκλησίαν, συνάπτων εἰς ἓν πάντα τὰ δῆθεν θραύσματα τοῦ «Χριστιανισμοῦ». Ὁ Οἰκουμενισμὸς ἀρνεῖται τὸ θεῖον δόγμα περὶ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, ἵνα στήσῃ τὴν ἰδίαν αὐτοῦ ψευδοδιδασκαλίαν περὶ τῆς οἰκουμενιστικῆς του «ἐκκλησίας», ἡ ὁποία εἶναι ἀντι-ἐκκλησία. Ὁ Οἰκουμενισμὸς εἶναι ἀρνητὴς καὶ ἐχθρὸς τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Θεοῦ, πᾶς δὲ συντασσόμενος μετ' αὐτοῦ τοποθετεῖται ἐκτὸς τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Κυρίου καὶ εἰς θέσιν πολεμίου πρὸς Αὐτήν. Διὰ τοῦτο ἀκούει παρὰ τοῦ Κυρίου: «τί με διώκεις;»⁵⁸⁹.

Οὐδὲ εἰς τὴν θεῖαν Ἀποκάλυψιν πιστεύει ὁ Οἰκουμενισμὸς. Κατ' αὐτόν, ὅπως ἡ Μία Ἐκκλησία εἶναι ἀνύπαρκτος, οὕτω καὶ ἡ ἀποκαλυφθεῖσα θεῖα ἀλήθεια εἶναι ἄγνωστος (ἰδὲ ἄνωτέρω σ. 113). Ἡ ἀλήθεια εὐρίσκεται δῆθεν διεσκορπισμένη εἰς πάσας τὰς

589. Πρ. θ', 4.

«ἐκκλησίας» καὶ οὐδεμία ἐξ αὐτῶν κατέχει τὴν ἀλήθειαν, μηδὲ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας ἐξαιρουμένης! Ἡ Ὁρθοδοξία, κατὰ τὴν οἰκουμενιστικὴν δυσσέθειαν, ἀποτελεῖ μέρος τῆς ἀληθείας καὶ δὲν εἶναι ἡ ὅλη ἀλήθεια! Ἐπομένως δὲν ταυτίζεται πρὸς τὴν ἀποκεκαλυμμένην θεϊαν ἀλήθειαν, ἀλλὰ περιλαμβάνει καὶ πλάνας! Ἴδου διατί ἡ στάσις τοῦ Οἰκουμενισμοῦ ἔναντι τῆς Ἁγίας Γραφῆς καὶ τῆς Ἱερᾶς Παραδόσεως εἶναι ἐλευθεριάζουσα καὶ ἀσεβής. Ἀμφιβολία, ἄρνησις καὶ μῖσος διακρίνει τὴν συμπεριφορὰν τοῦ Οἰκουμενισμοῦ ἔναντι παντὸς σχεδὸν ἐκκλησιαστικοῦ. Ὁ Οἰκουμενισμὸς ἀμφιβάλλει περὶ τοῦ πνεύματος τῆς Ἁγίας Γραφῆς, περὶ τῆς γνησιότητος τῆς Ἱερᾶς Παραδόσεως, περὶ τῆς ὀρθότητος τῆς διδαχῆς τῶν Ἁγίων, περὶ τῆς ἰσχύος τῶν ἀποφάσεων τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων καὶ περὶ τοῦ ἀπαραχαράκτου τῆς διδασκαλίας τῆς Ἐκκλησίας. Ἄλλοτε δέχεται ἀμφότερα τὰ μέρη τῆς Ἁγίας Γραφῆς, τὴν Παλαιὰν καὶ τὴν Καινὴν Διαθήκην, καὶ ἄλλοτε περικόπτει τὴν Παλαιὰν καὶ περιορίζεται εἰς τὴν Καινὴν (ἰδὲ ἀνωτέρω σ. 109), ὅπως ἔπραττον παλαιότερον οἱ Γνωστικοί. Τοὺς ἐκκλησιαστικοὺς τύπους τοὺς θεωρεῖ ρέοντας ἐν τῷ χρόνῳ, τὰ θεῖα δόγματα μεταβαλλόμενα κατὰ τὰ ἰδεολογικὰ ρεύματα τῶν ἐποχῶν καὶ τὰς ἠθικὰς ἐντολὰς προσαρμοζομένας εἰς τὰς ἐκάστοτε ἀπαιτήσεις τῶν καιρῶν. Τοὺς δὲ Ἱεροὺς Κανόνας τῆς Ἐκκλησίας τοὺς ὀνομάζει, ἀσεβῶς καὶ μετὰ ἐχθρικῆς διαθέσεως, «ἀνθρωπίνους ἐπινοήσεις», «ἐντάλματα ἀνθρώπων» καὶ «σχήματα ἀνοησιῶν καὶ μίσους»!!!⁽³⁷⁵⁾ Τοιοῦτοτρόπως, οἱ Ἅγιοι, διὰ τῶν ὁποίων ἔφθασαν εἰς ἡμᾶς οἱ Ἱεροὶ Κανόνες, συκοφαντοῦνται ὡς ἄνθρωποι μίσους καὶ ἡ Ἁγία Ἐκκλησία ὁμοίως. Ὁ Οἰκουμενισμὸς μισεῖ τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν καὶ τὴν ἐν Αὐτῇ ἀλήθειαν τῆς θείας Ἀποκαλύψεως. Διὰ τοῦτο «ἤνοιξε τὸ στόμα αὐτοῦ εἰς βλασφημίαν πρὸς τὸν Θεόν, βλασφημῆσαι τὸ ὄνομα Αὐτοῦ καὶ τὴν σκηνὴν Αὐτοῦ, τοὺς ἐν οὐρανῷ σκηνοῦντας»⁵⁹⁰. Ὁ πειθόμενος εἰς τὸν Οἰκουμενισμόν, βλασφημεῖ εἰς τὸν Θεόν, εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Κυρίου καὶ εἰς τοὺς Ἁγίους Αὐτοῦ καὶ δὲν ζῆ ἐν τῷ φωτὶ τῆς ἀληθείας, ἀλλὰ περιπατεῖ ἐν τῷ σκότει τῆς ἀπιστίας. Ὁ ἀκολουθῶν τὸν Οἰκουμενισμόν, οὔτε τὸν Θεόν ἔχει, οὔτε ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ Αὐτοῦ εὐρίσκεται, οὔτε μετὰ τῶν Ἁγίων συνδέεται. Ὁ μὴ συνδεόμενος μετὰ τῶν Ἁγίων καὶ μὴ ὢν ἐν τῇ Ὁρθόδοξῳ Ἐκκλησίᾳ, οὐδὲ τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν ἔχει, ὅσον κι ἂν παραδέχεται Αὐτὸν ὡς Σωτῆρα (ἰδὲ ἀνωτέρω σ. 28).

590. Ἀπ. ιγ', 6.

II. «Τὸ πνεῦμα τοῦ κόσμου»

Ἐτέρα θάσις τοῦ Οἰκουμενισμοῦ εἶναι «τὸ πνεῦμα τοῦ κόσμου»⁵⁹¹. Ὁ Οἰκουμενισμὸς δὲν θασιζεται εἰς «τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ»⁵⁹², ἀλλὰ εἰς «τὸ πνεῦμα τοῦ κόσμου» τούτου, ὁ ὁποῖος «ὄλος ἐν τῷ πονηρῷ κείται»⁵⁹³, ὅπως καὶ ὁ κατακεκριμένος ἤδη «ἄρχων τοῦ κόσμου τούτου»⁵⁹⁴ ὁ διάβολος. «Ἡ ἐπιθυμία τῆς σαρκὸς καὶ ἡ ἐπιθυμία τῶν ὀφθαλμῶν καὶ ἡ ἀλαζονεία τοῦ θίου»⁵⁹⁵ διακατέχουν τὸν Οἰκουμενισμόν. Τὸ ψευδὲς καὶ ἁμαρτωλὸν κοσμικὸν πνεῦμα τοῦ Οἰκουμενισμοῦ διαφαίνεται, ἐκτὸς τῶν ἄλλων, εἰς τὴν κοσμικὴν αὐτοῦ ἀντίληψιν περὶ Χριστιανισμοῦ καὶ εἰς τοὺς κοσμικοὺς του σκοποὺς.

Ἡ κοσμικὴ ἀντίληψις τοῦ Οἰκουμενισμοῦ περὶ Χριστιανισμοῦ. Ὁ Οἰκουμενισμὸς ἀντιλαμβάνεται τὸν Χριστιανισμόν κοσμικῶς. Ἄδυνατεῖ νὰ ἴδῃ τοῦτον ὡς ἀλήθειαν καὶ Χάριν Κυρίου⁵⁹⁶ καὶ ὡς σωτήριον ἔργον Θεοῦ ἐν τῷ κόσμῳ, καὶ τὸν ἀντικρύζει, ὅπως καὶ τὰς λοιπὰς ἐπὶ γῆς θρησκείας. Ἐπειδὴ θασιζεται ὄχι ἐπὶ τῆς πίστεως, ἀλλὰ ἐπὶ τῆς ἀπιστίας, δὲν κατορθώνει νὰ νοήσῃ τὴν πρωταρχικὴν σημασίαν τῆς ὀρθοδόξου γνώμης καὶ τῆς κατὰ Θεὸν ἀγαθῆς προαιρέσεως, διὰ τὴν ζωὴν τῆς ἐν Χριστῷ ἀναστάσεως. Διὰ τοῦτο ἀθετεῖ τὴν χριστιανικὴν ὀρθοδοξίαν καὶ δὲν εἶναι εἰς θέσιν νὰ ἐκτιμήσῃ τὴν πνευματικὴν ζωὴν τῆς ψυχῆς τοῦ Ὄρθοδόξου Χριστιανοῦ, ἀλλ' οὐδὲ νὰ ἀντιληφθῇ ταύτην ἀναπτυσσομένην μόνον ὑπὸ τὸ ζωογόνον φῶς τῆς ὀρθοδόξου πίστεως καὶ ἐν τῇ δυνάμει τῆς θείας Χάριτος. Ὁ Οἰκουμενισμὸς εἶναι ἀνίκανος νὰ συλλάβῃ τὸ ἐσωτερικὸν καὶ πνευματικὸν νόημα τοῦ Χριστιανισμοῦ, καὶ ἀντιλαμβάνεται μόνον, ὅ,τι εἶναι ἐξωτερικὸν καὶ αἰσθητὸν καὶ λογικῶς καταληπτόν. Ἐνδιαφέρεται διὰ τὰ ὀνόματα καὶ τὰς λέξεις, αἱ ὁποῖαι ἠχοῦν καὶ ἀκούονται ἀπλῶς ὡς χριστιανικά, καὶ προτιμᾷ τὰ «πρακτικά» ἔργα, τὰ ἐκλαμβανόμενα ἀπλῶς ὡς καλὰ καὶ χριστιανικά, ἀνεξαρτήτως πίστεως. Τὴν ἀξίαν αὐτῶν κρίνει ὄχι ἐκ τῆς σχέσεώς των πρὸς τὴν ὀρθὴν πίστιν καὶ ἐκ τῆς συμφωνίας των πρὸς τὸν θεῖον λόγον, ἀλλ' ἐκ τῆς χρησιμότητός των εἰς τὸν ἐπίγειον θίον καὶ τὴν οἰκουμενιστικὴν προσπάθειαν. Συμφώνως πρὸς τὴν ἀντιπνευματικὴν καὶ θετικοκρατικὴν ταύτην ἀντίληψίν του, ὁ Οἰκουμενισμὸς δὲν διακρίνει πρόσωπα καὶ πράγματα θάσει τῆς πίστεως, ἀλλὰ συγχέει ταῦτα καὶ τὰ τιμᾷ ἀκρίτως ἐξ ἴσου. Δι' αὐτόν, Χριστια-

591. 1 Κορ. 6', 12.

592. 1 Κορ. 6', 11.

593. 1 Ἰω. ε', 19.

594. Ἰω. ιστ', 11.

595. 1 Ἰω. 6', 16.

596. Ἰω. α', 17.

νός είναι πᾶς ὁ ὀνομασθεὶς ἐν τῷ κόσμῳ Χριστιανός, ἀνεξαρτήτως πίστεως, καὶ Χριστιανισμὸς εἶναι ὁ χαρακτηρισθεὶς παρὰ τοῦ κόσμου ὡς Χριστιανισμὸς, ἀδιακρίτως γνησιότητος.

Ὁ Οἰκουμενισμὸς δὲν διακρίνει τοὺς Ὁρθοδόξους ἀπὸ τῶν κακοδόξων, τοὺς Ἁγίους ἀπὸ τῶν αἰρετικῶν, τὰς Ὁρθοδόξους Ἐκκλησίας ἀπὸ τῶν αἰρέσεων καὶ τὸν Χριστιανισμὸν ἀπὸ τοῦ αἰρετικοῦ κόσμου. Πάντας, Ὁρθοδόξους καὶ αἰρετικούς, τοὺς ἀποκαλεῖ Χριστιανούς καὶ τοὺς θεωρεῖ ἐν Χριστῷ ἀδελφούς, καὶ πᾶσας τὰς αἰρέσεις τὰς ὀνομάζει Χριστιανισμὸν καὶ Ἐκκλησίαν. Κατὰ τὴν οἰκουμενιστικὴν κακογνωμίαν, Χριστιανισμὸς δὲν εἶναι μόνον ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία, ἡ φορεὺς τῆς θείας ἀληθείας καὶ Χάριτος, τῆς ὀρθοδόξου πίστεως καὶ τῆς κατὰ τὴν Ἱερὰν Παράδοσιν ἀγίας ζωῆς, ἀλλὰ καὶ πᾶσαι αἱ αἰρέσεις, ἀπλῶς διότι ὀνομάζονται παρὰ τοῦ κόσμου καὶ αὗται χριστιανικαί. Χριστιανικαὶ Ἐκκλησίαι δὲν εἶναι μόνον αἱ κατὰ τόπους Ὁρθόδοξοι Ἐκκλησίαι τοῦ Κυρίου, ἀλλὰ καὶ πᾶσα αἴρεσις, ἐπειδὴ αὐτοκαλεῖται ἢ ἀποκαλεῖται παρὰ τῶν κοσμικῶν χριστιανική. Χριστιανοὶ δὲν εἶναι μόνον οἱ ἐντεταγμένοι εἰς τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν, οἱ ἔχοντες ὀρθόδοξον γνώμην καὶ θεάρεστον προαίρεσιν, ἐκδηλουμένην εἰς ἔργα καλὰ ἐνώπιον τοῦ Κυρίου, ἀλλὰ ἀδιακρίτως πάντες οἱ φέροντες τὸ χριστιανικὸν ὄνομα, εἴτε Ὁρθόδοξοι εἴτε αἰρετικοὶ εἶναι οὗτοι. Ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ὅμως ὀνομάζεται χριστιανικὸν μόνον πᾶν ὅ,τι προέρχεται ἐκ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ὄχι ἐκ τοῦ κόσμου. Ὁ Μ. Ἀθανάσιος λέγει, ὅτι οἱ Ὁρθόδοξοι Χριστιανοὶ ὀνομαζόμεθα Χριστιανοὶ καὶ εἴμεθα, ἐπειδὴ προερχόμεθα ἐκ τοῦ Κυρίου· «ἀπὸ τοῦ Χριστοῦ Χριστιανοὶ καὶ ἔσμεν καὶ ὀνομαζόμεθα»⁵⁹⁷. Οἱ αἰρετικοί, ὡς μὴ προερχόμενοι ἐκ τοῦ Θεοῦ, δὲν δύνανται νὰ ὀνομάζωνται Χριστιανοί. Οἱ δὲ «τούτους καλοῦντες Χριστιανούς πολὺ καὶ λίαν πλανῶνται, ὡς μήτε τὰς Γραφὰς ἀνεγνωκότες, μήτε ὅλως εἰδότες τὸν Χριστιανισμὸν καὶ τὴν ἐν αὐτῷ πίστιν»⁵⁹⁸ (ἰδὲ καὶ ἄνωτέρω σ. 36 - 37). Ὁ Οἰκουμενισμὸς μὴ φρονῶν τὰ τῆς Ἐκκλησίας, ἀλλὰ τὰ τοῦ κόσμου καὶ ἀθετῶν τὴν πίστιν καὶ τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, ἀποκαλεῖ Χριστιανούς πάντας τοὺς ὀνομασθέντας οὕτω παρὰ τῶν ἀνθρώπων τοῦ κόσμου. Ὁ Οἰκουμενισμὸς τὰ τοῦ κόσμου φρονεῖ, τὰ τοῦ κόσμου ἀγαπᾷ καὶ τὰ τοῦ κόσμου υἰοθετεῖ, ὄχι τὰ τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς Ἐκκλησίας.

Τὸ κοσμικὸν φρόνημα τοῦ Οἰκουμενισμοῦ ἀπαντᾶται καὶ εἰς τὸ νόημα, τὸ ὁποῖον οὗτος δίδει εἰς λέξεις, ὡς ἐνότης, ἀγάπη κ. ἄ. Ἡ ἐνότης τοῦ Οἰκουμενισμοῦ δὲν εἶναι ἡ χριστιανικὴ ἐνότης, ἀλ-

597. ΒΕΠΕΣ, 30, 124.

598. Μ. Ἀθανασίου, ΒΕΠΕΣ, 30, 123.

λά ή κοσμική. Χριστιανική ένότης είναι ή ένότης «τῆς πίστεως»⁵⁹⁹ καί «τοῦ Πνεύματος»⁶⁰⁰. Ἡ ένότης «έν τῷ φρονήματι καί τῇ τοῦ πνεύματος συμφωνίᾳ»⁶⁰¹. Ἡ ένότης έν Χριστῷ, έν τῷ ὁποίῳ ένσωματούμενοι γινόμεθα «έν σῶμα καί έν πνεῦμα»⁶⁰². Ἡ χριστιανική ένότης είναι καρπός τῆς θείας Χάριτος, εὐδοκιμῶν μόνον εἰς τὰς ψυχάς, αἱ ὁποῖαι διαθέτουν ὀρθόδοξον γνώμην καί ἀγαθὴν κατὰ Θεὸν προαίρεσιν (ἰδὲ καί ἀνωτέρω σ. 27). Ἡ οἰκουμενιστικὴ ένότης δέν είναι ή ένότης τῆς πίστεως, ἀλλ' ένότης τῆς συμπεφωνημένης ἀπιστίας τῆς σιγῆς. Δέν είναι ή ἀληθῆς ένότης τοῦ Πνεύματος, ἀλλ' ή ψευδῆς ένότης τοῦ κόσμου. Δέν είναι ή πνευματικὴ ένότης τῆς ὀρθοδόξου γνώμης καί τῆς ἀγαθῆς κατὰ Θεὸν προαιρέσεως, ἀλλ' ή ἐξωτερικὴ ένότης, ἀνεξαρτήτως γνώμης πίστεως καί κατὰ Θεὸν προαιρέσεως. Δέν είναι ή ένότης τοῦ ὀρθοδόξου φρονήματος καί τῆς συμφωνίας έν τῷ Πνεύματι τοῦ Θεοῦ, ἀλλ' ή ένότης τοῦ ἀσεβοῦς συμβιβασμοῦ καί τῆς προσποιητῆς εὐγενείας έν τῷ πνεύματι τοῦ κόσμου. Δέν είναι ή ένότης τῆς ένσωματώσεως έν τῷ Χριστῷ, διὰ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, ἀλλ' ή ἐξωχριστιανικὴ καί ἐξωεκκλησιαστικὴ ένότης τῆς διοικητικῆς ὀργανώσεως καί τῶν τυπικῶν σχέσεων. Ἡ οἰκουμενιστικὴ ένότης δέν είναι ή ένότης τοῦ Κυρίου, ἀλλ' ή ένότης τοῦ κόσμου, ή ὁποῖα ἀντιστρατεύεται εἰς τὴν χριστιανικὴν ένότητα καί τὴν καταλύει, διὰ τῆς ἀθετήσεως τῆς γενεσιουργοῦ αἰτίας ταύτης, ἡγουν τῆς πίστεως.

Ἡ ἀγάπη τοῦ Οἰκουμενισμοῦ δέν είναι ή χριστιανικὴ ἀγάπη, ἀλλὰ ή κοσμικὴ. Ἡ Χριστιανικὴ ἀγάπη είναι «καρπός τοῦ Πνεύματος»⁶⁰³, εὐδοκιμῶν μόνον ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τῆς Χάριτος καί τῆς ἀληθείας, αἱ ὁποῖαι εὐρίσκονται έν τῇ Ὁρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ. Ἡ έν Χριστῷ ἀγάπη είναι ή ἀγάπη «τῆς ἀληθείας»⁶⁰⁴, ή ὁποῖα είναι αὐτός ὁ Κύριος⁶⁰⁵. Ἡ ἀγάπη τοῦ Κυρίου είναι ή ἀγάπη τῆς πίστεως. Ἡ ἀγάπη τῶν Χριστιανῶν είναι συνηνωμένη μετὰ τῆς ὀρθοδόξου πίστεως καί τῆς γνώσεως τῆς ἀποκεκαλυμμένης θείας ἀληθείας ἀδιαχωρίστως. Διαχωρισμός τῆς χριστιανικῆς ἀγάπης ἀπὸ τῆς ὀρθοδοξίας σημαίνει ἀφανισμόν τῆς ἀγάπης ταύτης. Διὰ τῆς ἀγάπης τοῦ Κυρίου, ὁ ἀγαπῶν δέν βλέπει «κατὰ σάρκα... τὸν πλησίον»⁶⁰⁶, ἀλλὰ κατὰ πνεῦμα, «έν Ἰησοῦ Χριστῷ»⁶⁰⁷. Ἡ οἰκουμενιστικὴ ἀγάπη δέν είναι ή ἀληθῆς χριστιανικὴ ἀγάπη τῆς ὀρθοδόξου πίστεως. Οἱ Οἰκουμενισταὶ ὄχι μόνον δέν ἔχουν, ἀλλ' οὐδὲ κἂν ἐνδιαφέρονται διὰ τὴν ἀγάπην τῆς Ὁρθοδόξιας, ὅπως καί οἱ πρὸ αὐτῶν αἰρετικοί.

599. Ἐφ. 2', 13.

600. Ἐφ. 3', 3.

601. Μ. Ἀθωνασίου, ΒΕΠΕΣ, 30, 269.

602. Μ. Ἀθωνασίου, αὐτόθι.

603. Γαλ. ε', 22.

604. 2 Θεσ. 3', 10.

605. Ἰω. ιδ', 6.

606. Ἰγνατίου Θεοφόρου, ΒΕΠΕΣ, 2, 269.

607. Ἰγνατίου Θεοφόρου, αὐτόθι.

«Καταμάθετε», γράφει ὁ ἅγιος Ἰγνάτιος ὁ Θεοφόρος, «τοὺς ἑτεροδοξοῦντας εἰς τὴν χάριν Ἰησοῦ Χριστοῦ τὴν εἰς ἡμᾶς ἔλθοῦσαν, πῶς ἐναντίοι εἰσὶν τῇ γνώμῃ τοῦ Θεοῦ. Περὶ ἀγάπης οὐ μέλει αὐτοῖς»⁶⁰⁸. Ἡ ἀγάπη τοῦ Οἰκουμενισμοῦ ἔχει μὲν τὸ ὄνομα τῆς ἀγάπης, ἀλλὰ στερεῖται τοῦ περιεχομένου τῆς ἀληθινῆς ἀγάπης.

Ἡ διατυμπανιζομένη πρὸς πᾶσαν κατεύθυνσιν παρὰ τῶν Οἰκουμενιστῶν ἀγάπη, εἶναι ἡ ἄνευ ὀρίων πίστεως καὶ ἀληθείας ἀγάπη, ἡγουν ἀγάπη τυφλή. Δὲν εἶναι «ὁ καρπὸς τοῦ Πνεύματος»⁶⁰⁹, ὅπως ἡ χριστιανικὴ ἀγάπη, ἀλλὰ ἐκδήλωσις τῆς κοινῆς εἰς πάντα τὰ ὄντα φυσικῆς καὶ τυφλῆς συμπαθείας. Ἡ οἰκουμενιστικὴ ἀγάπη δὲν εἶναι ἡ ἀγάπη «τῆς ἀληθείας», ἀλλὰ ἄνευ ἀληθείας ἀγάπη, ἥτοι ἀγάπη ψευδῆς. Διὰ τῆς οἰκουμενιστικῆς ἀγάπης, ὁ ἄνθρωπος δὲν ἀγαπᾷ τὴν ἀλήθειαν, ὡς συμβαίνει μὲ τὴν χριστιανικὴν, ἀλλὰ τὴν ἀποστρέφεται καὶ τὴν ἀθετεῖ. Διὰ τῆς ἀγάπης ταύτης ὁ ἄνθρωπος ἀποχωρίζεται τῆς Ὁρθοδοξίας καὶ βλέπει τὸν συνάνθρωπον ὄχι κατὰ πνεῦμα, ἀλλὰ κατὰ σάρκα. Διὰ τοῦτο δὲν διακρίνει τοὺς ἀνθρώπους θάσσει τῆς πίστεως, ἀλλὰ θεωρεῖ πάντας ἀνθρώπους ὁμοίους καὶ ἴσης ἀξίας, ἀδιακρίτως πίστεως. Ἐπὶ πλέον ἀπεχθάνεται τὴν ὀρθόδοξον πίστιν, διὰ τῆς ὁποίας διακρίνονται οἱ ἄνθρωποι εἰς πιστοὺς καὶ ἀπίστους, εἰς τέκνα τοῦ Θεοῦ καὶ τέκνα τοῦ διαβόλου, εἰς φίλους τοῦ Θεοῦ καὶ εἰς ἐχθροὺς τοῦ Θεοῦ καὶ τῶν τέκνων Αὐτοῦ. Ἀπεχθάνεται, ἐπίσης, καὶ τοὺς πιστοὺς Ὁρθόδοξους Χριστιανούς, τοὺς ἐμμένοντας ἀκραδάντως εἰς τὴν Ὁρθόδοξίαν καὶ ὑποστηρίζοντας τὴν δικαίαν καὶ ἀληθῆ διάκρισιν τῶν ἀνθρώπων, θάσσει τῆς ὀρθοδόξου πίστεως. Ἡ κοσμικὴ ἀγάπη τοῦ Οἰκουμενισμοῦ, κατὰ θάσιν, δὲν εἶναι ἀγάπη, ἀλλὰ ἔχθρα καὶ μῖσος κατὰ τῆς Ἀληθείας καὶ τῶν τέκνων αὐτῆς, καλυπτομένη ὑπὸ τὸ εὐπρόσδεκτον ὄνομα καὶ τὴν εὐχάριστον ἐντύπωσιν τῆς ἀγάπης. Ἡ ὑποκρισία καὶ ἡ ἔχθρα τοῦ κόσμου διακατέχει τὸν Οἰκουμενισμὸν καὶ ὅταν οὗτος λαλῆ καὶ κόπτεται ὑπὲρ τῆς δῆθεν ἀγάπης.

Τὸ κοσμικὸν πνεῦμα τοῦ Οἰκουμενισμοῦ ἐκδηλοῦται καὶ ὡς δυσφήμησις τοῦ καλοῦ ἐν τῷ κόσμῳ. Ὁ Οἰκουμενισμὸς δυσφημεῖ τὴν θείαν Ἀποκάλυψιν, τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν, τοὺς Ὁρθόδοξους Χριστιανούς καὶ τὰς χριστιανικὰς ἀρετάς. Διαβάλλει τὴν ἀποκεκαλυμμένην θείαν ἀλήθειαν καὶ τὴν ἐμφανίζει ὡς δῆθεν ἄγνωστον σήμερον ἐν τῷ κόσμῳ καὶ διεσκορπισμένην εἰς τὰς πολυπληθεῖς καὶ διαφόρους Ὁμολογίας (ιδὲ ἄνωτέρω σ. 113). Συκοφαντεῖ τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν τοῦ Κυρίου καὶ τὴν παρουσιάζει ὡς μίαν τῶν αἱρέσεων καὶ ὡς κλάδον τῆς Μιᾶς δῆθεν διηρη-

608. ΒΕΠΕΣ, 2, 281.

609. Γαλ. ε', 22.

μένης και ἀνυπάρκτου, κατ' αὐτόν, Ἐκκλησίας (ιδεῖ ἀνωτέρω σ. 112). Ἀτιμάζει τοὺς Ὀρθοδόξους Χριστιανούς, ἐξισώνων τούτους πρὸς τοὺς αἰρετικούς, συγκαταριθμῶν αὐτοὺς μετ' ἐκείνων και καλῶν ἅπαντας, Ὀρθοδόξους και κακοδόξους, εἰς οἰκουμενιστικήν μετάνοιαν και ἔνταξιν εἰς τὰς τάξεις τῆς παναιρετικῆς ὀργανώσεώς του! Τοὺς Ὀρθοδόξους, οἱ ὁποῖοι δὲν προσχωροῦν εἰς τὴν οἰκουμενιστικὴν παναίρεσιν, ἀλλ' ἐμμένουν εἰς τὴν Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν, ὁμολογοῦν τὴν ὀρθόδοξον πίστιν και μάχονται θεαρέστως ὑπὲρ τῆς Ὀρθοδοξίας, τοὺς δυσφημεῖ. Τοὺς κακοχαρακτηρίζει ὡς ὑπερβολικούς, ὡς ἀπολύτους, ὡς ἀνθρώπους τῶν ἄκρων, ὡς φανατικούς, ὡς μισαλλοδόξους ἢ και μισανθρώπους, ὡς ἐξάλλους, ὡς καθυστερημένους, ὡς στενοκεφάλους κ. ἄ. Τὴν ὀρθόδοξον πίστιν και ἀλήθειαν τὴν συκοφαντεῖ ὡς θλαπτικήν δῆθεν διὰ τὴν εἰρήνην, διὰ τὴν ἀγάπην και τὴν ἐνότητα. Τὸν ἀνταιρετικὸν ἀγῶνα τὸν χαρακτηρίζει ὡς μῖσος και τὴν ἐπιδίωξιν τῶν οὐρανίων τὴν διαβάλλει ὡς ἀδιαφορίαν διὰ τὰ ἐπίγεια. Διὰ τῆς δυσφημιστικῆς ταύτης ἐκστρατείας κατὰ τῶν καλῶν, πλανῶνται πολλοὶ τῶν ἀφρόνων, ὅσοι στεροῦνται τῆς γνώσεως τῆς ἀληθείας και ἐμμένουν εἰς τὴν ἐπιπολαίαν κοσμικὴν ἀντίληψιν ἐπὶ τῶν ζητημάτων. Ὁ Οἰκουμενισμὸς, πανοῦργος ὢν, δυσφημεῖ ἐν τῷ κόσμῳ τὸ καλὸν ὡς κακόν, ἵνα στήσῃ ἐντὸς τούτου τὸ ἴδιον αὐτοῦ κακόν ὡς καλόν, πρὸς ἐξαπάτησιν τῶν ἀνθρώπων και χάριν τῆς Οἰκουμενικῆς ἐπικρατήσεώς του.

Ὁ Οἰκουμενισμὸς, ἐπὶ πλέον, ἀμνηστεύει τὸ κακόν ἐν τῷ κόσμῳ και δὴ εἰς τὴν βαρυτέραν αὐτοῦ μορφήν, τὴν ἀπιστίαν τῆς αἰρέσεως. Κατὰ τὴν δυσσεβῆ οἰκουμενιστικὴν ψευδοδοξίαν, αἱ αἰρέσεις δὲν ἀποτελοῦν κακόν, ὡς διδάσκει ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ (ιδεῖ ἀνωτέρω σ. 36), ἀλλὰ σχετικὸν καλόν. Αἱ αἰρέσεις, δηλαδή, ἢ ἀκόμη και αἱ ἄλλαι ψευδεῖς θρησκείαι, δὲν εἶναι αἱ κακαὶ φυτεῖαι τοῦ διαβόλου εἰς τὸν ἀγρὸν τῆς ἀνθρωπότητος, αἱ ὁποῖαι, συμφῶνως πρὸς τὸ θεῖον θέλημα⁶¹⁰, πρέπει νὰ ἐκριζωθοῦν, ἀλλὰ κλάδοι τῆς Μιᾶς Ἐκκλησίας, μετὰ στοιχείων ἀληθείας! (ιδεῖ ἀνωτέρω σ. 112 - 113). Συνεπῶς, κατὰ τὴν οἰκουμενιστικὴν πάντοτε ψευδοδοξίαν, αἱ αἰρέσεις δικαιοῦνται νὰ ὑφίστανται ἐν τῷ κόσμῳ, νὰ γίνωνται μάλιστα και σεβασταὶ ὡς «ἐκκλησίαι» και, ἐπὶ πλέον, νὰ προστατεύωνται και βοηθῶνται, χάριν τῆς προόδου των ἐν τῷ κακῷ τοῦ κόσμου, ἐντὸς τοῦ ὁποῖου κεῖνται! Ἐπιπροσθέτως, αἱ αἰρέσεις, χάριν τῆς ἀσφαλείας των και τῆς ἰσχυροποιήσεώς των ἐν τῷ κόσμῳ ἐπιβάλλεται, κατὰ τὴν οἰκουμενιστικὴν πλάνην, νὰ ἐνωθοῦν ἐν τῷ Οἰκουμενισμῷ, συνυπάρχουσαι ἐν αὐτῷ αὐθυπάρκτως.

610. Μζτθ. ιε', 13.

Ἦγουν, ὑφιστάμενοι ἐν αὐτῷ ὡς αὐθύπαρκτα καὶ ἰσότιμα μέλη, θάσει τῆς ἀπατηλῆς οἰκουμενιστικῆς ἀρχῆς, αὐθυπαρξία ἐν τῇ συνυπάρξει (ἰδὲ ἄνωτέρω σ. 116). Ὁ Οἰκουμενισμὸς ἀντιστρατεύεται κατὰ τῆς θείας ἀληθείας καί, λέγων «τὸ καλὸν πονηρὸν»⁶¹¹ καὶ «τὸ πονηρὸν καλόν»⁶¹¹, διδάσκει ἀντὶ τῆς ἀληθείας τὸ ψεῦδος. Ὑποστηρίζει ὅτι ἡ αἵρεσις, τὸ ἔσχατον τοῦτο «πτῶμα» τῆς ψυχῆς⁶¹², εἶναι δῆθεν καλὸν καὶ αἰ φύσει ἐχθραὶ πρὸς τὸν Θεὸν αἵρέσεις εἶναι, ὡς ἐλέχθη, «ἐκκλησίαι» Θεοῦ! Ἡ σατανικὴ οἰκουμενιστικὴ ἔνωσις ἢ ἐνότης πασῶν τούτων μετὰ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας τοῦ Κυρίου, ἢ καὶ μετὰ τῶν ψευδῶν θρησκευτῶν, εἰς μίαν παγκόσμιον κοινωνίαν φιλικῶν ἐξωτερικῶν σχέσεων εἶναι ἐπίσης καλόν, κατὰ τὴν κακογνωμίαν τῶν Οἰκουμενιστῶν. Ἡ παναίρεσις τοῦ Οἰκουμενισμοῦ ἀμνηστεύει τὸ κακὸν ἐν τῷ κόσμῳ καὶ διαφημίζει τὴν αἵρεσιν ὡς καλόν, ἵνα δικαιολογήσῃ τὴν παρουσίαν τῆς ἐπιγῆς καὶ ἐμφάνισῃ τὴν ἀσεβῆ «ἐνωτικὴν» προσπάθειάν τῆς ὡς καλὴν ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων, πρὸς ἐξαπάτησιν.

Οἱ κοσμικοὶ σκοποὶ τοῦ Οἰκουμενισμοῦ. Ἐπὶ τούτοις, τὸ κοσμικὸν πνεῦμα τοῦ Οἰκουμενισμοῦ καταφαίνεται καὶ εἰς τοὺς κοσμικοὺς καὶ γήινους σκοποὺς αὐτοῦ. Ὁ ἐκ τοῦ κόσμου ὢν Οἰκουμενισμὸς δὲν ἀποσκοπεῖ εἰς «τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν δικαιοσύνην αὐτοῦ»⁶¹³, τὰς ὁποίας ὀφείλει νὰ ζητῇ «πρῶτον»⁶¹³ ὁ ἄνθρωπος, κατὰ ἐπιτακτικὴν θεῖαν ἐντολήν, ἀλλὰ εἰς τὴν βασιλείαν «τοῦ κόσμου τούτου»⁶¹⁴ καὶ εἰς τὴν μέριμναν καὶ τύρβην περὶ πολλὰ βιωτικά. Δὲν ἐνδιαφέρεται διὰ τὴν αἰώνιον ζωὴν τῶν οὐρανῶν, ἀλλὰ διὰ τὴν πρόσκαιρον ζωὴν τῆς γῆς, προβάλλων τὸ ἀπατηλὸν σύνθημα, διὰ τῆς γῆς τὸν οὐρανόν! Ἦτοι, ὁ οὐρανὸς θὰ κερδηθῇ δῆθεν διὰ τῆς λύσεως τῶν κοσμικῶν προβλημάτων τῆς γῆς καὶ τῆς κατακτήσεως πρῶτον τῆς γῆς, καὶ ὄχι διὰ τῆς ἐκζητήσεως πρῶτον τῶν οὐρανίων παρὰ τοῦ κατοικοῦντος ἐν τῇ γῇ, ὡς διδάσκει ὁ Κύριος. Ὁ Οἰκουμενισμὸς δὲν ἐργάζεται ὑπὲρ τῆς ἐν Χριστῷ σωτηρίας τῶν ψυχῶν, μέσῳ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, ἀλλὰ δρᾷ ὑπὲρ τῆς γήινης ἀπλῶς εὐδαιμονίας καὶ προκοπῆς τῶν ἀνθρώπων, διὰ τῶν ἐξωεκκλησιαστικῶν αὐτοῦ ὀργανώσεων, ὅπως πράττουν καὶ οἱ κοσμικοὶ ὀργανισμοί. Δὲν δραστηριοποιεῖται ἐν τῷ κόσμῳ ὑπὲρ τῆς ὀρθοδόξου χριστιανικῆς πίστεως καὶ ζωῆς, ἀλλ' ὑπὲρ τῆς κακοδόξου ἀντιμετωπίσεως τῶν πρακτικῶν «προβλημάτων» τοῦ κοσμικοῦ θίου. Δὲν κινεῖται διὰ τὴν δόξαν τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας τοῦ Κυρίου καὶ

611. Ἦστ. ε', 20.

613. Ματθ. στ', 23.

612. Γρηγορίου Νύσσης, P. G. 44, 504.

614. Ἰω. ιη', 36.

τὴν σωτηρίαν τῶν ἀνθρώπων δι' Αὐτῆς, ἀλλ' ἵνα ὑπηρετήσῃ τὸν κόσμον εἰς τὰς κοσμικὰς καὶ ματαίας γήινας ἐπιδιώξεις του, θέτων τὴν Ἐκκλησίαν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν αὐτοῦ. Ὁ Θεὸς ἐργάζεται, ἵνα σώσῃ τὸν ἄνθρωπον ἀπὸ «τοῦ κόσμου τούτου» διὰ τῆς Ἐκκλησίας. Ὁ Οἰκουμενισμὸς προσπαθεῖ νὰ θέσῃ τὴν Ἐκκλησίαν εἰς τὴν ὑπακοὴν καὶ τὴν ὑπηρεσίαν «τοῦ κόσμου τούτου» καὶ ἑαυτοῦ! Ὁ Οἰκουμενισμὸς δὲν ἐνδιαφέρεται διὰ τὴν μετάνοιαν καὶ τὴν ἐν Χριστῷ σωτηρίαν τοῦ ἀνθρώπου, ἀλλὰ διὰ τὴν ἀνάδειξιν ἑαυτοῦ ἐν τῷ κόσμῳ εἰς παγκόσμιον ὄργανισμὸν ἐξωτερικῆς διοικητικῆς ἐνότητος, χριστιανικῆς ἐπωνυμίας καὶ κοσμικοῦ περιεχομένου.

III. Ὁ ἄ ν θ ρ ω π ο ς

Ὡς τρίτη θάσις τοῦ Οἰκουμενισμοῦ δεόν νὰ ἀναφερθῇ ὁ ἄνθρωπος. Ὁ Οἰκουμενισμὸς δὲν θασιζέται ἐπὶ τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ ἐπὶ τοῦ μακρὰν τοῦ Θεοῦ πορευομένου ἀνθρώπου. Ἐπειδὴ διακατέχεται ὑπὸ τῆς ἀπιστίας καὶ ἐμφορεῖται ὑπὸ τοῦ πνεύματος «τοῦ κόσμου τούτου» εἶναι παντελῶς ἀδύνατον νὰ συνδέεται μετὰ τοῦ Θεοῦ, καὶ συνεπῶς περιορίζεται εἰς τὸν ἄνθρωπον. Ὁ ἄνθρωπος καὶ ἡ λογικὴ του ὡς θάσις ἔχει μεγαλυτέραν θέσιν εἰς τὸν Οἰκουμενισμόν, ἢ εἰς οἵανδήποτε ἄλλην αἴρεσιν. Πᾶσαι αἱ πρὸ τοῦ Οἰκουμενισμοῦ αἰρέσεις ἐβασίσθησαν μὲν ἐπὶ τοῦ ἀνθρωπίνου λόγου, ἐπεκαλέσθησαν ὅμως τὴν χριστιανικὴν πίστιν ὑπὲρ τῶν κακοδόξων συμπερασμάτων των καὶ ἀπεδύθησαν εἰς θεολογικὸν ἀγῶνα, ἵνα, διὰ τοῦ θείου λόγου, ἐμφανίσουν τὴν πλάνην των ὡς ὀρθὴν διδασχὴν. Ἡ παπικὴ θεολογία καὶ ἡ προτεσταντικὴ θεολογία ἐβασίσθησαν μὲν ἐπὶ τῆς λογικῆς (ἰδὲ ἀνωτέρω σ. 78, 88 - 89), ἡσυχολήθησαν ὅμως μὲ τὰς δογματικὰς καὶ ἠθικὰς ἀποκεκαλυμμένας ἀληθείας, ἐρευνῶντες τὸν θεῖον λόγον καὶ συζητοῦντες ἐπ' αὐτοῦ. Μόνος ὁ Οἰκουμενισμὸς περιφρονεῖ τὸν ἀποκεκαλυμμένον λόγον τοῦ Θεοῦ εἰς θαθμόν, ὥστε νὰ ἀποστρέφεται τὴν ἔρευναν αὐτοῦ ὡς θλαπτικὴν καὶ ἐπιζημίαν διὰ τὴν οἰκουμένην, καὶ νὰ κατηγορῇ τὴν Θεολογίαν ὡς ἀσύμφορον διὰ τὴν ἐνότητα!! Διὰ τοῦτο ἀποκλείει «συστηματικῶς» τὰς συζητήσεις δογματικῆς φύσεως ζητημάτων, καὶ διαλέγεται εἰς παγκόσμιον κλίμακα καὶ πρὸς πᾶσαν κατεύθυνσιν, ἀπουσία τῆς ὀρθῆς πίστεως καὶ θάσει τῆς ἀνθρωπίνης ἀντιλήψεως. Ἐν τῷ Οἰκουμενισμῷ ἀποκλείεται ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ καὶ λαλεῖ μόνον ὁ ἄνθρωπος!

Ὁ Οἰκουμενισμὸς δὲν ἐνδιαφέρεται διὰ τὴν θεῖαν ἐντολὴν καὶ τὴν θεῖαν ἔγκρισιν τῶν ἀπόψεών του, ἀλλὰ διὰ τὴν ἀνθρωπίνην ἔγκρισιν καὶ συμφωνίαν. Κατὰ τὴν ἀνθρωποκεντρικὴν ταύτην θάσιν του, προσαρμόζει τὰς ἐκάστοτε ἀποφάσεις του, καὶ ὡς περιε-

χόμενον καὶ λεκτικῶς, πρὸς τὰς ἀντιλήψεις καὶ ἀπαιτήσεις τῶν ἀνθρώπων, οἱ ὅποιοι συντάσσονται μετ' αὐτοῦ. Χαρακτηριστικὴ εἶναι ἐν προκειμένῳ ἡ παρατήρησις τοῦ ἀναφερθέντος καὶ ἀνωτέρω κεκλημένου παρατηρητοῦ εἰς τὴν Β' Βατικανὴν Σύνοδον, περὶ τοῦ τρόπου συντάξεως τῶν κειμένων παρ' αὐτῆς. Ἡ «Σύνοδος», γράφει ὁ παρατηρητής, «αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν ὑπῆρξεν ἀναμφισβητήτως ἡ εἰκὼν αὐτοῦ τὸ ὁποῖον ὀφείλει νὰ εἶναι ἡ συλλογικότης τῆς Ἐκκλησίας ὑπὸ τὴν πρακτικὴν τῆς μορφήν. Ἦτο εἰς ὅλους καταφανὴς ἡ θαυμασία προσπάθεια ἀμοιβαίας κατανοήσεως τόσον εἰς τὰς ἐπὶ μέρους ἐπιτροπὰς ὅσον καὶ κατὰ τὰς γενικὰς συνεδριάσεις. Μία προσπάθεια νὰ ληφθοῦν ὑπ' ὄψιν ὅλαί αἱ γνώμαι, νὰ ὑπολογισθοῦν καὶ αἱ πλέον ἀντιτιθέμεναι τάσεις, οὕτως ὥστε, ἀκόμη καὶ ἡ μικροτέρα μειοψηφία νὰ μὴν αἰσθανθῆ συντριβομένη ἢ ἔστω ἀπομακρυνομένη ἀπὸ τῆς πλειοψηφίας. Χάρις εἰς αὐτὴν τὴν ἐν πορείᾳ συλλογικότητα, μερικὰ κείμενα, μετὰ τὴν ἐπεξεργασίαν των εἰς τὰς ἐπιτροπὰς, ἀπέβαινον ἀληθῆ ἀριστουργήματα μιᾶς ἀπὸ κοινῆς θεολογικῆς ἐργασίας»⁽³⁷⁶⁾, χάριν τῆς προσαρμογῆς καὶ τῆς συμφωνίας μετὰ πάντων! Ἡ «ἐνωτικὴ» λοιπὸν Β' Σύνοδος τοῦ Βατικανοῦ, ἡ ὁποία οὐδένα κατεδίκασε, δὲν ἀπέβλεπεν εἰς τὴν συμφωνίαν τῶν ἀποφάσεών της πρὸς τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, οὐδὲ εἰς τὴν ἀληθῆ ὁμοφωνίαν, οὐδὲ κἂν εἰς τὴν γνώμην τῆς πλειοψηφίας. Ἡ Σύνοδος ἀπεσκόπει, κατὰ παπικὴν προφανῶς ἐπιταγὴν, εἰς τὴν λεκτικὴν συμφωνίαν πάντων, διὰ καταλλήλου φραστικῆς προσαρμογῆς τῶν κειμένων εἰς τὰς ποικίλας αὐτῶν ἀντιλήψεις, ἀκόμη καὶ τὰς πλέον ἀντιτιθεμένας! Τοιοῦτοτρόπως, πολλὰ τῶν κειμένων της ἀπέβησαν «ἀληθῆ ἀριστουργήματα», κατὰ τὴν ἀντίληψιν τῶν Οἰκουμενιστῶν. Ἐνώπιον ὅμως τοῦ Θεοῦ ταῦτα εἶναι ἀριστουργηματικὰ κακουργήματα ἐναντίον τῆς ἀληθείας. Ἡ γνώμη τῶν ἀνθρώπων καὶ ὄχι ἡ ἀλήθεια τοῦ Θεοῦ ὑπῆρξεν ἡ βάση τῆς οἰκουμενιστικῆς Συνόδου τοῦ Παπισμοῦ.

Ἀμφότεροι οἱ οἰκουμενισμοί, παπικὸς καὶ προτεσταντικὸς, βασιζονται ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπου. Εἰς τὸν παπικὸν Οἰκουμενισμὸν δεσπόζει ὁ ἄνθρωπος πάπας. Εἰς τὸν προτεσταντικὸν Οἰκουμενισμὸν ἐπιδιώκει νὰ διέπη τὰ πάντα ἐν συμβούλιον ἀνθρώπων, τὸ λεγόμενον «Παγκόσμιον Συμβούλιον τῶν Ἐκκλησιῶν». Εἰς τὸ οἰκουμενιστικὸν κέντρον τῆς Ρώμης τὰ πάντα ἀπορρέουν ἐκ τῆς παπικῆς ἀρχῆς, ὅπως καὶ τὰ πάντα εἰς αὐτὴν ἀναφέρονται, ὡς εἰς ἄλλην ἐπίγειον θεότητα. Εἰς τὸ οἰκουμενιστικὸν κέντρον τῆς Γενεύης τὰ πάντα προέρχονται ἐκ τῆς ὑπάτης συλλογικῆς οἰκουμενιστικῆς ἀρχῆς τοῦ ΠΣΕ, εἰς τὸ ὁποῖον καλοῦνται νὰ ἀναφέρονται πάντες οἱ ἀνά τὸν κόσμον ἠνωμένοι μετ' αὐτοῦ. Ὁ Οἰκουμενισμὸς βασιζε-

ται ἐπὶ τῶν ἀνθρώπων, ὡς καὶ πᾶσα ἄλλη κοσμικὴ ὀργάνωσις. Ὁ ἄνθρωπος καὶ ὄχι ὁ Θεὸς εἶναι ἡ θάσις τοῦ Οἰκουμενισμοῦ. Ὁ Οἰκουμενισμὸς εἶναι ἀνθρωπισμὸς ὑπὸ ἔνδυμα θρησκευτικὸν καὶ ὀργάνωσιν κοσμικὴν.

β) Χαρακτήρ τοῦ Οἰκουμενισμοῦ

Συμφώνως πρὸς τὰς προεκτεθείσας θάσεις του, ὁ Οἰκουμενισμὸς χαρακτηρίζεται θεβαίως ὡς αἵρεσις. Ὁ Οἰκουμενισμὸς εἶναι ἡ τελευταία καὶ μεγαλύτερα αἵρεσις τῶν αἰώνων καὶ ἡ περιεκτικωτέρα παναίρεσις. Ἀποτελεῖ αἵρεσιν ἐξ αἱρέσεων καὶ παναίρεσιν ἐκ παναιρέσεων. Τὰ δύο σημαντικώτερα αἰρετικὰ ρεύματα, τοῦ Ἀρειανισμοῦ καὶ τοῦ Μονοφυσιτισμοῦ, τὰ ὁποῖα διέπουν τὴν ἱστορίαν τῶν αἱρέσεων, ἀπὸ τῆς ἐμφανίσεώς των μέχρι σήμερον, ὡς ἄλλοι δύο μεγάλοι ποταμοὶ θολῶν ὑδάτων, συναντῶνται τοὺς τελευταίους τούτους καιροὺς εἰς τὸν περιληπτικὸν πάσης πλάνης Οἰκουμενισμὸν. Εἰς τοῦτον ἐκβάλλουν τὰς κακοδοξίας πασῶν τῶν αἱρέσεων καὶ τὸν μεταβάλλουν εἰς παναίρεσιν, εἰς τὴν ὁποίαν, ὡς εἰς ἄλλην νεκρὰν θάλασσαν ἀδυνατεῖ νὰ ὑπάρξῃ οἰαδήποτε μορφή τῆς ἐν Χριστῷ πνευματικῆς ζωῆς.

Ι. Τὸ αἰρετικὸν ρεῦμα τοῦ Ἀρειανισμοῦ καὶ ὁ Οἰκουμενισμὸς

Τὸ κακόδοξον φρόνημα τοῦ Ἀρειανισμοῦ διήκει διὰ τῆς ἱστορίας τῶν αἱρέσεων ἀπὸ τῆς ἐμφανίσεώς του μέχρι τῶν ἡμερῶν μας. Πνευματομαχία, Νεστοριανισμὸς καὶ αἱ παναιρέσεις τῆς Δύσεως Παπισμὸς καὶ Προτεσταντισμὸς ἐπορεύθησαν τὴν πεπλανημένην ὁδόν, τὴν ὁποίαν ἐχάραξεν ὁ ἀντίχριστος Ἀρειανισμὸς. Ἡ αἰρετικὴ Δύσις ἐδέχθη τὸ φρόνημα τοῦ Ἀρειανισμοῦ εἰς βαθμὸν, ὥστε οὗτος «ἔχει διαχυθῆ ὡς ψυχὴ εἰς τὸ σῶμα τῆς συγχρόνου Εὐρώπης»⁽³⁷⁷⁾. Ἡ αἰρετικὴ Εὐρώπη δὲν ἔχει «νοῦν Χριστοῦ»⁶¹⁵, ὅπως ζητεῖ ὁ Θεός, ἀλλὰ νοῦν ἀνθρώπου, κειμένου μακρὰν τοῦ Θεοῦ, ὡς ἐπιβάλλει ὁ ἀντίθεος Ἀρειανισμὸς. Νοῦς τοῦ αἰρετικοῦ Εὐρωπαίου ἀνθρώπου εἶναι ὁ ὀρθολογισμὸς καὶ ὄχι ἡ ὀρθόδοξος πίστις. Νόμοι τοῦ νοῦς αὐτοῦ εἶναι οἱ ὀρθολογιστικοὶ νόμοι καὶ κατηγορίαι τῆς ἀριστοτελικῆς λογικῆς καὶ ὄχι οἱ χριστιανικοὶ νόμοι τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Καθὼς ὁ «Ἀριστοτέλης εἶναι ὁ ἐπίσκοπος τῶν ἀρειανῶν»⁽³⁷⁸⁾, «μὲ τὴν ζύμην τοῦ ἀρειανισμοῦ ἔχει ζυμωθῆ καὶ ἡ φιλοσοφία τῆς Εὐρώπης, καὶ ἡ ἐπιστήμη της, καὶ ὁ πολιτισμὸς της, καὶ ἐν μέρει ἡ θρησκεία της. Παντοῦ καὶ συστηματικῶς ὁ Χριστὸς κα-

615. 1 Κορ. β', 16.

ταβιθάζεται εις άπλοῦν άνθρωπον... έπιτελείται διαρκῶς τὸ έργον τοῦ Ἄρειου... Ἡ τοῦ Καντίου ἠρησκεία εις τὰ ὄρια τοῦ καθαρῦ λόγου' δέν εἶναι ἄλλο τι παρά ἡ νέα ἔκδοσις τοῦ ἄρειανισμοῦ... Ἐάν μὲ τὸ κριτήριον τοῦ Μπέρξον κρίνωμεν τὸν Χριστόν, θὰ ἔχωμεν πάλιν κάτι τὸ ἐλάχιστα περισσότερον ἀπὸ ἀπλοῦν ἄνθρωπον... Ἡ εὐρωπαϊκὴ ἐπιστήμη δέν ὑπολείπεται τῆς φιλοσοφίας εις τὴν ἄρειανικὴν σχέσιν τῆς πρὸς τὸν Χριστόν. Ὁ Προτεσταντισμὸς διὰ πολλῶν ἐκ τῶν ἀντιπροσώπων του ἔχει ἐν πολλοῖς ὑπερβῆ εις ἄρειανισμὸν καὶ αὐτὸν τὸν Ἄρειον... Ὁ Παπισμὸς μὲ τὴν ἠθικὴν του εἶναι κατὰ πολὺ ἄρειανός... Ὅλα αὐτὰ μαζὶ κατώρθωσαν νὰ δηλητηριάσουν μὲ τὸν χυδαῖον ἄρειανισμὸν τὰς μεγάλας μάζας τῆς Εὐρώπης. Ποῖος δέν γνωρίζει τὸν χυδαῖον ἄρειανισμὸν τῶν διανοουμένων μας; Οἱ πολλοὶ διανοούμενοί μας συχνὰ λέγουν: Ὁ Χριστὸς εἶναι ἕνας μέγας ἄνθρωπος, σοφὸς ἄνθρωπος, ὁ μεγαλύτερος φιλόσοφος, ἄλλ' ὅπωςδῆποτε ὄχι ὁ Θεός»⁽³⁷⁹⁾.

Διὰ τοῦ ἄρειανικοῦ πνεύματος, εις τὴν αἰρετικὴν καὶ ἀποστατημένην Εὐρώπην τὰ πάντα ἔγιναν σχετικὰ καὶ ἀνθρώπινα, οὐμανιστικά. «Ἡ σύγχρονος εὐρωπαϊκὴ σχετικοκρατία ἀκολουθεῖ τὸν ἄρειανισμὸν. Ὁ μεταφυσικὸς σχετικισμὸς ἐγέννησε καὶ τὸν ἠθικὸν τοιοῦτον. Δέν ὑπάρχει τίποτε τὸ ἀπόλυτον οὔτε ὑπεράνω τοῦ κόσμου ἢ τοῦ ἀνθρώπου, οὔτε εις τὸν κόσμον ἢ τὸν ἄνθρωπον, οὔτε πάλιν περίξ τοῦ κόσμου ἢ τοῦ ἀνθρώπου»⁽³⁸⁰⁾. «Εἰς τὴν εὐρωπαϊκὴν Δύσιν ὁ Χριστιανισμὸς μετεβάλλετο βαθμιαίως εις οὐμανισμὸν. Ἐπὶ πολὺν καιρὸν καὶ ἐπιμόνως ἐστένευον τὸν Θεάνθρωπον καὶ εις τὸ τέλος ἐσμίκρυναν Αὐτὸν εις ἄνθρωπον: εις τὸν ἀλάθητον ἄνθρωπον τῆς Ρώμης, καὶ τὸν οὐχὶ ὀλιγώτερον ἀλάθητον ἄνθρωπον τοῦ Βερολίνου. Οὕτω πως ἐνεφανίσθη ἀφ' ἑνὸς μὲν ὁ δυτικὸς χριστιανικο - οὐμανιστικὸς μαξιμαλισμὸς (ὁ παπισμὸς), ὁ ὁποῖος ἀπὸ τὸν Χριστόν ἀφαιρεῖ τὰ πάντα, καὶ ἀφ' ἑτέρου ὁ δυτικὸς χριστιανικο - οὐμανιστικὸς μινιμαλισμὸς (ὁ προτεσταντισμὸς), ὁ ὁποῖος ἀπὸ τὸν Χριστόν ζητεῖ τὸ ἐλάχιστον, συχνὰ δὲ καὶ τίποτε. Καὶ εις τοὺς δύο ὡς ὑψίστη ἀξία καὶ ὡς ἔσχατον κριτήριον τίθεται ὁ ἄνθρωπος εις τὴν θέσιν τοῦ Θεανθρώπου»⁽³⁸¹⁾. «Μὲ μίαν τοιαύτην ἀποστασίαν ἀπὸ τὸν Θεάνθρωπον, ἀπὸ τὴν Καθολικὴν - Οἰκουμενικὴν Ἐκκλησίαν», τὴν Ὁρθόδοξον, «ὁ παπικὸς μαξιμαλισμὸς ὑπερέβη καὶ αὐτὸν τὸν Λούθηρον, τὸν δημιουργὸν τοῦ προτεσταντικοῦ μινιμαλισμοῦ»⁽³⁸²⁾.

Τὸ ὡς ἄνω ἄρειανικὸν ρεῦμα καταλήγει σήμερον εις τὸν Οἰκουμενισμὸν, ὁ ὁποῖος ὡς παναίρεσις ἐμφορεῖται καὶ ὑπὸ ἄρειανικῆς νοοτροπίας. Ὁ οἰκουμενισμὸς ἀνεδύθη ἐκ τοῦ αἰρετικοῦ κόσμου τῆς Εὐρώπης καὶ ζῆ καὶ κινεῖται ἐντὸς τοῦ ἄρειανικοῦ πνεύ-

ματος αὐτοῦ. Τὸ ἄρειανικὸν τοῦτο πνεῦμα ἀσπάζεται καὶ ἐκφράζει ὁ Οἰκουμενισμός, διὰ τῆς οἰκουμενιστικῆς αὐτοῦ διδασκαλίας. Ὁ Οἰκουμενισμὸς ἀποδέχεται τὴν ἄρειανικὴν σχετικοκρατίαν, τὸν ἄρειανικὸν μαξιμαλισμὸν τοῦ Παπισμοῦ καὶ τὸν ἄρειανικὸν μινιμαλισμὸν τοῦ Προτεσταντισμοῦ. Κατὰ τὴν ἀσεβῆ θεωρίαν τῶν κλάδων, ἐν τῷ Χριστιανισμῷ τὰ πάντα εἶναι σχετικά. Σχετικὴ εἶναι ἡ Ἐκκλησία, σχετικὴ καὶ ἡ ἀλήθεια. Αἱ κατὰ τόπους Ὁρθόδοξοι Ἐκκλησίαι εἶναι δῆθεν σχετικά, ὅμοιοι δὲ πρὸς αὐτὰς εἶναι καὶ αἱ αἱρέσεις. Ἡ Ὁρθοδοξία εἶναι δῆθεν σχετικὴ καὶ ὑπολείπεται τῆς ἀποκεκαλυμμένης θείας ἀληθείας. Ἡ ἀλήθεια εἶναι δῆθεν κατεσπαρμένη εἰς πάσας τὰς αἱρέσεις καὶ τὰς κατὰ τόπους Ὁρθοδόξους Ἐκκλησίας καὶ ὑφίσταται εἰς αὐτὰς σχετικῶς (ιδεῖ ἀνωτέρω σ. 112 - 113).

Ὁ παπικὸς μαξιμαλισμὸς, ὁ ὁποῖος ζητεῖ τὰ πάντα δι' ἑαυτὸν καὶ ἔνεκα τούτου ἀφαιρεῖ τὰ πάντα ἀπὸ τοῦ Θεανθρώπου καὶ τὰ δίδει εἰς τὸν ἄνθρωπον, ἀποτελεῖ ἐν τῶν κυριωτέρων γνωρισμάτων τοῦ Οἰκουμενισμοῦ. Πάντα τὰ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, τὰ ὑπάρχοντα εἰς τὸν κόσμον καὶ πάντα τὰ τοῦ κόσμου τὰ σχετιζόμενα πρὸς τὸν Ἰησοῦν Χριστόν, ἔστω καὶ κατ' ὄνομα, πρέπει, κατὰ τὴν οἰκουμενιστικὴν ἀντίληψιν, νὰ περιέλθουν εἰς τὸν Οἰκουμενισμὸν. Ὁμοίως καὶ πᾶν ὅ,τι σχετίζεται γενικῶς πρὸς τὴν θρησκείαν. Ὁρθόδοξοι κατὰ τόπους Ἐκκλησίαι, αἱρέσεις, ἢ καὶ ἄλλαι θρησκείαι, καλοῦνται νὰ ὑπαχθοῦν εἰς τὸν Οἰκουμενισμὸν καὶ ἐνωθοῦν δι' αὐτοῦ εἰς μίαν οἰκουμενικὴν κοινωνίαν, ἢ «ἐκκλησίαν», ἢ πανθρησκείαν. Πάντα ταῦτα προτρέπονται εἰς οἰκουμενικὴν ἐνότητα, διὰ νὰ ἀποτελέσουν μίαν ποιμνὴν ὑπὸ ἓνα ποιμένα, τὸν Οἰκουμενισμὸν καὶ δι' αὐτοῦ τὸν διάβολον. Ὁ πονηρός, διὰ τοῦ Οἰκουμενισμοῦ, ἐπιδιώκει νὰ ἐπανακτήσῃ τὴν κυριαρχίαν του ἐπὶ τῶν ἀνθρώπων καὶ ἰδρύσῃ, ὡς ἄλλος ἀντίχριστος, τὴν νέαν αὐτοῦ βασιλείαν. Βασιλείαν πνευματικοῦ σκότους καὶ δεσμῶν τῆς ποικίλης ἀμαρτίας. Ὁ ἀμετανόητος διάβολος, κατεχόμενος ὑπὸ ἑωσφορικῆς ὑπερηφανείας, διὰ τοῦ Οἰκουμενισμοῦ, ἐπιζητεῖ νὰ ἀφανίσῃ τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Κυρίου ἐπὶ τῆς γῆς, ἵνα δυνηθῇ νὰ εἴπῃ καὶ πάλιν περὶ τῶν τῆς οἰκουμένης: «ἔμοι παραδέδοται»⁶¹⁶.

Ὁ δὲ προτεσταντικὸς μινιμαλισμὸς ἀποτελεῖ καὶ οὗτος γνώρισμα τοῦ Οἰκουμενισμοῦ (ιδεῖ ἀνωτέρω σ. 109 - 110). Κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ κακοδόξου «Τετραπλεύρου», ἐκάστη κατὰ τόπον Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία, ἐκάστη αἵρεσις καὶ ἕκαστος πιστὸς ἢ αἱρετικὸς δέον νὰ προσφέρουν εἰς τὴν οἰκουμενιστικὴν προσπάθειαν τὸ ἐλάχιστον δυνατὸν τῆς πίστεως καὶ τοῦτο διαρκῶς μειούμενον, χάριν

616. Λουκ. 8', 6.

τῆς οἰκουμενιστικῆς «ἐνότητος» ἢ «ἐνώσεως»! Ἡ πίστις ἀπαιτεῖται νὰ λάβῃ τὴν τελευταίαν θέσιν καὶ νὰ ἔχῃ τὸν κατὰ τὸ δυνατόν μικρότερον λόγον, ἢ δὲ ἄνευ πίστεως καὶ ἐκτὸς τῆς Ὁρθόδοξου Ἐκκλησίας οἰκουμενιστικῆ ἕνωσις ἢ ἐνότης τὸ πᾶν. Διὰ τοῦ μινιμαλισμοῦ τούτου, ὁ Οἰκουμενισμὸς ἐπιχειρεῖ νὰ ἐκδιώξῃ τὴν πίστιν ἀπὸ τῶν ψυχῶν καὶ νὰ ἐξωθήσῃ τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν τοῦ Κυρίου ἀπὸ τῆς ἀνθρωπότητος, ἵνα ἐνώσῃ τοὺς ἀνθρώπους εἰς τὸν ἑαυτοῦ ἄπιστον καὶ ἀντιεκκλησιαστικὸν οἰκουμενικὸν ὀργανισμόν. Ὁ Οἰκουμενισμὸς εἶναι ἀρειανισμὸς εἰς τὰς σχετικοκρατικὰς ἀντιλήψεις του περὶ Ἐκκλησίας καὶ ἀληθείας, εἰς τὰς μαξιμαλιστικὰς ἐνωτικὰς ἐπιδιώξεις του καὶ εἰς τὰς μινιμαλιστικὰς ἀπαιτήσεις ἐπὶ τῆς χριστιανικῆς πίστεως. Ὁ Ἀρειανισμὸς προσέβαλε τὴν θεότητα τοῦ Θεοῦ Λόγου (ἰδὲ ἄνωτέρω σ. 45). Ὁ Οἰκουμενισμὸς, ὡς διάδοχος τοῦ Ἀρειανισμοῦ, πολεμεῖ τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν τοῦ σαρκωθέντος Θεοῦ Λόγου καὶ τὴν πατροπαράδοτον ὀρθόδοξον πίστιν, πρὸς ματαίωσιν τῆς ἐν Χριστῷ σωτηρίας τῶν σημερινῶν ἀνθρώπων.

II. Τὸ αἰρετικὸν ρεῦμα τοῦ Μονοφυσιτισμοῦ καὶ ὁ Οἰκουμενισμὸς

Ὁ Οἰκουμενισμὸς, ὡς πανδοχεῖον πάσης αἵρέσεως, διακατέχεται ὄχι μόνον ὑπὸ τοῦ κακοδόξου πνεύματος τοῦ Ἀρειανισμοῦ, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ τοῦ ψευδοδόξου πνεύματος τοῦ Μονοφυσιτισμοῦ. Ὅπως ὁ Ἀρειανισμὸς, οὕτω καὶ ὁ Μονοφυσιτισμὸς διήκει διὰ τῆς ἱστορίας τῶν αἵρέσεων καὶ καταλήγει εἰς τὴν σημερινὴν παναίρεσιν τοῦ Οἰκουμενισμοῦ.

Γνωστικαὶ αἵρέσεις, ὡς αἱ τοῦ Βασιλείδου καὶ τοῦ Μάνητος, ἐπρέσβευον τὸν δοκιτισμόν, ἦτοι τὴν κατὰ δόκησιν, τὴν φαινομενικὴν, σάρκωσιν καὶ σταύρωσιν τοῦ Κυρίου (ἰδὲ ἄνωτέρω σ. 40). Ἡ αἵρεσις τοῦ Ἀπολλιναρισμοῦ ἐδίδαξε τὴν μονοφυσικὴν κακοδοξίαν, ὅτι ἡ ἀνθρωπίνη φύσις τοῦ Κυρίου, μετὰ τὴν σάρκωσιν, ἐξηφανίσθη ἐν τῇ θείᾳ φύσει, ἥτις ὑπελείφθη μόνη (ἰδὲ ἄνωτέρω σ. 50). Τὴν μονοφυσικὴν ταύτην κακοδοξίαν ἀνέπτυξε συστηματικῶς κατόπιν ἡ αἵρεσις τοῦ Μονοφυσιτισμοῦ, ἡ ὁποία ὑπεστήριζεν, ὅτι ἡ ἀνθρωπίνη φύσις τοῦ Κυρίου ἀπερροφήθη παρὰ τῆς θείας φύσεως Αὐτοῦ καὶ οὕτως ἐν Χριστῷ ὑφίσταται δῆθεν μόνον μία φύσις, ἡ φύσις τῆς Θεότητος τοῦ Λόγου τοῦ Θεοῦ (ἰδὲ ἄνωτέρω σ. 54). Παραπλήσια ἐπρέσβευε καὶ ἡ αἵρεσις τοῦ Μονοθελητισμοῦ, ἡ ὁποία ὑπεκινήθη παρὰ τῆς Πολιτείας τοῦ Βυζαντίου, ἐκ λόγων ἐσφαλμένης πολιτικῆς σκοπιμότητος καὶ χάριν τῆς ἐξωτερικῆς ἐνό-

τητος καὶ εἰρήνης τῆς Βυζαντινῆς αὐτοκρατορίας (ιδὲ ἄνωτέρω σ. 56 - 58). Μετέπειτα, ἡ μονοφυσιτικοῦ χαρακτῆρος ἀντιεκκλησιαστικὴ αἵρεσις τῆς Εἰκονομαχίας προσέβαλε τὴν Ἐκκλησίαν πρὸ παντὸς εἰς τὸ ὄρατόν στοιχεῖον Ταύτης καὶ εἰς τὰς αἰσθητὰς καὶ ὑλικὰς ἐκδηλώσεις τῆς ὀρθοδόξου εὐσεβείας. Καὶ αὕτη ἡ αἵρεσις ἐκινήθη ὑπὸ τῆς Πολιτείας τοῦ Βυζαντίου, ἐκ λόγων κακοδόξου γνώμης καὶ πολιτειοκρατικῆς πολιτικῆς (ιδὲ ἄνωτέρω σ. 63, 66 - 67). Ἐν τῇ Δύσει, ἡ ἀντιεκκλησιαστικὴ παναίρεσις τοῦ Παπισμοῦ, ἀντιθέτως πρὸς τὴν καισαροπατικὴν Εἰκονομαχίαν, ἀνέπτυξε τὸν παποκαίσαρισμόν, διεχώρησε τὴν Ἐκκλησίαν εἰς ἀόρατον καὶ ὄρατὴν, ἐσφετερίσθη τὴν ὄρατὴν καὶ μετεποίησε τὴν Ὀρθόδοξον Δυτικὴν Ἐκκλησίαν εἰς αἵρεσιν. Ἐπὶ πλέον, ὑπέταξε τὴν Δύσιν καὶ ἐπεχείρησε νὰ κατακτήσῃ τὴν Ἀνατολήν, ἐν ὀνόματι τῆς ἐνότητος τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς ἐνιαίας ἐκκλησιαστικῆς ἀρχῆς καὶ ἐξουσίας ἐν τῇ οἰκουμένῃ (ιδὲ ἄνωτέρω σ. 77). Λόγω τῆς ἀπολυταρχικῆς καὶ κυριαρχικῆς ταύτης συμπεριφορᾶς τοῦ Παπισμοῦ, ἐξέσπασεν εἰς τὴν Δύσιν ἀντίδρασις κατ' αὐτοῦ, διὰ τῆς ὁποίας προῆλθεν ὁ εἰκονομαχικὸς καὶ ἐπομένως ἀντιεκκλησιαστικὸς Προτεσταντισμὸς (ιδὲ ἄνωτέρω σ. 85).

Ἐκ τῶν τριῶν τελευταίων ἀντιεκκλησιαστικῶν αἱρέσεων, τῆς Εἰκονομαχίας, τοῦ Παπισμοῦ καὶ τοῦ Προτεσταντισμοῦ, ἡ Εἰκονομαχία ἀπεξενώθη πρὸ παντὸς τῶν ὑλικῶν στοιχείων καὶ αἰσθητῶν ἐκδηλώσεων τῆς ὀρθοδόξου εὐσεβείας καὶ ἐπεχείρησε νὰ καταστήσῃ τὴν Ἐκκλησίαν ὑποτελεῖ εἰς τὴν Πολιτείαν. Ὁ Παπισμὸς διεχωρίσθη τοῦ ἀόρατου στοιχείου τῆς Ἐκκλησίας, περιορισθεὶς εἰς τὸ ὄρατόν, τὸ ὁποῖον μετέτρεψεν εἰς κοσμικὸν θρησκευτικοπολιτικὸν ὄργανισμόν. Ὁ δὲ Προτεσταντισμὸς ἀπεμακρύνθη τῆς κατ' αἴσθησιν πατροπαραδότου ὀρθοδόξου εὐσεβείας, ἀπέρριψε τὸ ὄρατόν στοιχεῖον τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἐκήρυξεν ἄγνωστον τὸ ἀόρατον ἐκκλησιαστικὸν στοιχεῖον. Κατὰ τὴν προτεσταντικὴν κακοδοξίαν, αἱ ὑπάρχουσαι «ἐκκλησίαι», δηλαδὴ, αἱ Ὀρθόδοξοι Ἐκκλησίαι καὶ αἱ αἱρέσεις, εἶναι μὴ πλήρεις, ἀλλὰ σχετικαὶ ἐκδηλώσεις τῆς Μιᾶς ἀοράτου Ἐκκλησίας. Ἡ χριστιανικὴ πίστις δὲν εἶναι καθωρισμένη τις πίστις, ἀλλὰ γενικὴ καὶ ἀπροσδιόριστος καὶ προσωπικῆς ἀντιλήψεως, προσωπικὴ πίστις ἐκάστου πιστοῦ. Ὅπως δὲ οἱ ἅγιοι, οὕτω καὶ ἡ ἀλήθεια ὑπάρχει εἰς πᾶσαν Ὁμολογίαν. Πάντα ταῦτα ἀποτελοῦν Οἰκουμενιστικὰς κακοδοξίας, αἱ ὁποῖαι θὰ διακηρυχθοῦν ἀργότερον παρὰ τοῦ προτεσταντικοῦ Οἰκουμενισμοῦ. Ἀναφαίνονται ὅμως εἰς τὰς πρὸ αὐτοῦ αἱρέσεις καὶ δὴ ἐντὸς τῆς Διαμαρτυρήσεως, ἅμα τῇ γενέσει της. Αἱ ἀρχαὶ τοῦ Οἰκουμενισμοῦ τῶν Προτεσταντῶν ἀνάγονται ὄντως εἰς τὸν αἱρεσιάρχην αὐτῶν Λούθηρον (ιδὲ καὶ ἄνωτέρω σ. 98).

Λόγω τῆς ἀπροσδιορίστου καὶ προσωπικῆς αἰρετικῆς των πίστεως καὶ τῆς ἐλλείψεως διοικητικῆς ἀρχῆς, οἱ Προτεστάνται ἐστερήθησαν οἰασδῆποτε ἐνότητος, φερόμενοι πρὸς διάλυσιν. Κατόπιν τῆς συνεπειᾶς ταύτης τῆς ἀσεβοῦς πίστεώς των, οἱ ὀπαδοὶ τοῦ Προτεσταντισμοῦ δὲν μετενόησαν, οὐδὲ ἐστράφησαν πρὸς τὴν ὀρθόδοξον πίστιν, πρὸς τὴν ἐνότητα ταύτης καὶ τὴν Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν τοῦ Κυρίου, ἀλλὰ, κακοβούλως φερόμενοι, «ἐβλασφήμησαν οἱ ἄνθρωποι»⁶¹⁷ τὴν ἀλήθειαν. Ἐπειδὴ ἡ κακόδοξος πίστις των τοὺς διήρυσεν, ἐστράφησαν ἐναντίον τῆς χριστιανικῆς πίστεως, ὡς πρὸς αἰτίαν δῆθεν τῆς διαιρέσεώς των, καὶ τὴν διέβαλον ὡς καταλυτικὴν τῆς ἐνότητος. Ἐν προκειμένῳ, ἡ πορεία τῶν Διαμαρτυρομένων ἐν τῷ κακῷ εἶναι ἡ ἐξῆς: Ἐκ τῆς παπικῆς πίστεως εἰς τὴν προσωπικὴν προτεσταντικὴν πίστιν. Ἐκ τῆς προσωπικῆς προτεσταντικῆς πίστεως εἰς τὴν διαίρεσιν. Ἐκ δὲ τῆς διαιρέσεως εἰς τὴν συκοφαντίαν κατὰ τῆς χριστιανικῆς πίστεως καὶ τὴν βλασφημίαν κατὰ τῆς ἀληθείας. Συμφώνως πρὸς τὴν βλασφημίαν ταύτην, ἡ χριστιανικὴ πίστις ἀπέτυχε δῆθεν νὰ ἐνώσῃ τοὺς ἀνθρώπους καὶ νὰ δώσῃ εἰς τὴν ἀνθρωπότητα τὴν ἀληθινὴν ζωὴν! Ἐπιβάλλεται, λοιπόν, νὰ παραγκωνισθῇ ἡ ἀποτυχούσα δῆθεν χριστιανικὴ πίστις καὶ νὰ ἐπιδιωχθῇ ἡ ἐνότης καὶ ἡ εὐδαιμονία τῆς ἀνθρωπότητος, ἀπουσία τῆς χριστιανικῆς πίστεως καὶ μακρὰν τῆς ἀποκεκαλυμμένης θείας ἀληθείας! Οὕτως, ἀντὶ τοῦ θείου λόγου, προτιμᾶται ὁ ἀνθρώπινος λόγος, καὶ ἀντὶ τοῦ Κυρίου, ὁ ἄνθρωπος, ὡς συμβαίνει καὶ εἰς τὸν Ἀρειανισμόν. Μονοφυσικὴ ἀντίληψις καὶ ἀρειανικὴ ἀντίληψις συναντῶνται ἐντὸς τοῦ προτεσταντικοῦ κόσμου μὲ συνέπειαν, νὰ προκύψῃ ἐξ αὐτοῦ τὸ τέρας τοῦ Οἰκουμενισμοῦ.

Ἀκολουθῶς, μεταξὺ τῶν Προτεσταντῶν ἤρχισε νὰ ἀτονῇ τὸ δογματικὸν διαφέρον καὶ νὰ καλλιεργῆται ἡ ἔντονος πρακτικὴ εὐσέβεια. Νὰ ἐγκαταλείπεται ἡ προσπάθεια ὑπὲρ τῆς ἐνότητος τῆς πίστεως καὶ νὰ ἀναζητῆται ἡ ἀδογματίστος ἐνότης, ἢ ἡ πρακτικὴ ἐνότης, ἢ ἡ ἐνότης τοῦ πρακτικοῦ Χριστιανισμοῦ, ἢ ἄλλως ἢ ἐξωτερικὴ ἐνότης, ἢ ἡ διοικητικὴ ἐνότης καὶ ἔνωσις (ἰδὲ ἀνωτέρω σ. 99 - 100). Ἡ κακόδοξος ἰδέα τῆς ἀδογματίστου καὶ ἐξωτερικῆς ἐνότητος ἢ ἐνώσεως ἔλαθε σὺν τῷ χρόνῳ τὴν μορφήν τῆς ὀργανωτικῆς κινήσεως, εἰς «διεκκλησιαστικὰς» καὶ διεθνεῖς «παγκοσμίους» νεανικὰς καὶ φοιτητικὰς Ἐνώσεις, εἰς Βιβλικὰς ἑταιρείας καὶ εἰς ἑταιρείας ἐκδόσεως καὶ διαδόσεως «χριστιανικῶν συγγραμμάτων» (ἰδὲ ἀνωτέρω σ. 102, 103, 104). Διὰ τῶν «διεθνῶν» τούτων Ἐνώσεων, ἡ προτεσταντικὴ ἰδέα περὶ ἀδογματίστου καὶ ἐξωτερικῆς ἐνώσεως διαδίδεται ἀνά τὸν κόσμον, ὡς θεωρία καὶ πρᾶ-

617. Ἄπ. 1στ', 9.

εις. Ὁ παραγκωνισμὸς τῆς πίστεως, ἡ ἐξωτερικὴ ἐνότης καὶ ἡ διοικητικοῦ χαρακτῆρος ὀργάνωσις ἔχουν ἤδη προσφερθῆ παρὰ τοῦ Προτεσταντισμοῦ, πρὸς οἰκοδομὴν τῆς νέας παναιρέσεως τοῦ Οἰκουμενισμοῦ.

III. Ἡ βάσει τῶν αἱρέσεων περαιτέρω ἀνάπτυξις τοῦ Οἰκουμενισμοῦ

Ἐκ τῶν προσπαθειῶν πρὸς ἐξωτερικὴν ἔνωσιν τῶν προτεσταντικῶν αἱρέσεων, ηὐδοκίμησε πρὸ παντὸς ἡ καταβληθεῖσα ἐν Ἀγγλίᾳ. Ἐν Ἀγγλίᾳ, ἡ ἐνωτικὴ αὕτη προσπάθεια ἀνεπτύχθη εἰς τὴν πολυαίρεσιν τοῦ Ἀγγλικανισμοῦ, ἢ ἄλλως τὴν «Ἀγγλικανικὴν Ἐκκλησίαν», ἡ ὁποία ἀποτελεῖ τὸ μεγαλύτερον τμῆμα τοῦ προτεσταντικοῦ κόσμου. Ὁ Ἀγγλικανισμὸς εἶναι κρᾶμα πολιτικῆς ἐξουσίας καὶ αἱρέσεων. Ἐν αὐτῷ αἱ αἱρέσεις διατελοῦν ἠνωμένοι ἐξωτερικῶς, διὰ τῆς ὑπερτάτης ἀγγλικῆς βασιλικῆς Ἀρχῆς, εἰς ἓν ἐθνικοθρησκευτικὸν ἄθροισμα. Ἐν συνεχείᾳ, ὁ Ἀγγλικανισμὸς ἀνέλαθε διεθνοῦς κλίμακος προσπάθειαν ἐξωτερικῆς ἐνώσεως πάντων τῶν ἀπανταχοῦ τῆς γῆς «Χριστιανῶν» καὶ «ἐκκλησιῶν» εἰς μίαν οἰκουμενικὴν ὀργάνωσιν, κατὰ τὸ πρότυπον τῆς «Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας». Διὰ τοῦ «Τετραπλεύρου τοῦ Λάμπεθ», ἐπρότεινεν ὡς τρόπον ἐνώσεως τὸν δογματικὸν μινιμαλισμὸν καὶ συγκρητισμὸν, διὰ δὲ τῆς θεωρίας τῶν κλάδων προσεπάθησε νὰ κατοχυρώσῃ τὴν ἀντιεκκλησιαστικὴν ταύτην ἔνωσιν θεωρητικῶς (ἰδὲ ἄνωτέρω σ. 107 ἑξ.).

Δύναται νὰ λεχθῆ, ὅτι ἐν Ἀγγλίᾳ, διὰ τοῦ Ἀγγλικανισμοῦ, παρατηρεῖται ἐπανάληψις τοῦ παπικοῦ φαινομένου τῆς Ἰταλίας. Ὅπως δηλαδὴ ἐν Ἰταλίᾳ, μετὰ τὴν παρακμὴν τῆς αὐτοκρατορικῆς Ρώμης, ἐπεθύμησε τὴν κοσμικὴν ταύτης αἴγλην καὶ ἐξουσίαν ὁ Παπισμὸς, ὁ ὁποῖος καὶ ἐπεδίωξε τὴν ἀναβίωσιν τῆς ρωμαϊκῆς κοσμοκρατορίας ἐν τῷ προσώπῳ του, ὑπὸ μορφήν ἐκκλησιαστικοπολιτικῆς ἀρχῆς καὶ ἐξουσίας, οὕτω καὶ ἐν Ἀγγλίᾳ. Ἐνῶ ἡ Ἀγγλικὴ αὐτοκρατορία φέρεται πρὸς παρακμὴν, ἀναπτύσσεται ἐντὸς ταύτης ὁ οἰκουμενικὸς Ἀγγλικανισμὸς, ὁ ὁποῖος, ὅπως ἄλλοτε ὁ Παπισμὸς, ἐπιχειρεῖ νὰ συνεχίσῃ τὴν ἀγγλικὴν αὐτοκρατορικὴν κυριαρχίαν, ὑπὸ τὴν μορφήν παγκοσμίου κοσμικοθρησκευτικῆς ὀργανώσεως. Χάριν τούτου, ὁ Ἀγγλικανισμὸς προωθεῖ τὴν ἀνάπτυξιν καὶ ὀργάνωσιν τῆς Οἰκουμενικῆς Κινήσεως, προσπαθῶν νὰ ἔχη ἐν αὐτῇ τὴν πρωτοβουλίαν (ἰδὲ ἄνωτέρω σ. 135) καὶ ἐκμεταλλεούμενος πᾶσαν σχετικὴν κίνησιν ἐν Εὐρώπῃ καὶ Ἀμερικῇ. Ὁ Οἰκουμενισμὸς ἐγεννήθη ὡς Οἰκουμενικὴ Κίνησις εἰς τὴν Ἀγγλίαν. Παρὰ τῆς χώρας ταύτης ἐξετράφη καὶ ἐκ ταύτης ἐπεξετάθη εἰς τὸν ὑπόλοιπον κόσμον. Οἰκουμενισμὸς εἶναι κατὰ θάσιν αὐτὸς οὗτος ὁ Ἀγ-

γλικανισμός, ἐπεκτεινόμενος εἰς τὴν ἀνθρωπότητα καὶ διαμορφούμενος κατὰ τὰς ἀπαιτήσεις τοῦ κόσμου καὶ τὸ συμφέρον τῆς παγκοσμίου αὐτοῦ κυριαρχίας.

Ἡ ἀναπτυσσομένη ἐντὸς τοῦ Προτεσταντισμοῦ Οἰκουμενικὴ Κίνησις, θάσει μὲν τῆς ἀρειανικῆς ἀντιλήψεως ἐπιδιώκει τὴν τακτοποίησιν τῆς ἐπιγείου ἀνθρωπίνης ζωῆς μόνον διὰ τοῦ ἀνθρώπου. Βάσει δὲ τῆς μονοφυσικῆς νοοτροπίας ἀπομακρύνει τὴν χριστιανικὴν πίστιν ἀπὸ τῆς συνεργασίας μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων εἰς ἀπώτατον σημεῖον διαφέροντος καὶ οὕτω προκαλεῖ τὴν ἀπουσίαν ταύτης ἀπὸ τῆς ζωῆς. Ἡ Οἰκουμενικὴ Κίνησις διακρίνεται, διὰ τὴν πρακτικὴν συνεργασίαν καὶ τὸν πόλεμον κατὰ τῆς χριστιανικῆς πίστεως, ὁ ὁποῖος ἀναπτύσσεται εἰς τρία στάδια: Εἰς τὸν παραγκωνισμόν τῆς πίστεως, εἰς τὴν τοποθέτησιν ταύτης εἰς θέσιν ἀπώτατου διαφέροντος καὶ ἐσχάτης ἐπιδιώξεως, καὶ εἰς τὴν ἀγνόησιν, ἢ καὶ τὸν ἀνοικτὸν πόλεμον κατ' αὐτῆς καὶ τῆς Ἐκκλησίας.

Ὁ παραγκωνισμὸς τῆς πίστεως παρατηρεῖται εἰς τὰς προτεσταντικὰς ἐνώσεις τῶν τοπικῶν συμβουλίων «ἐκκλησιῶν». Εἰς τὰς ἐνώσεις ταύτης ἡ πίστις ἐγκαταλείπεται ὡς ὄρος συμμετοχῆς εἰς τὰ συμβούλια καί, ἀντ' αὐτῆς, ὑπολογίζεται ὁ χῶρος! Αἱ προτεσταντικαὶ αἱρέσεις γίνονται δεκταὶ εἰς τὰ συμβούλια ταῦτα τῶν παρανόμων κατὰ γεωγραφικὰς ἐκτάσεις καὶ ἀνεξαρτήτως πίστεως. Ἐκαστὸν τοπικὸν συμβούλιον τῶν προτεσταντικῶν αἱρέσεων ἀποτελεῖ ἐξωτερικὴν ἔνωσιν ὠρισμένης γεωγραφικῆς περιφερείας, κατὰ πρότυπα παρομοίων κοσμικῶν συμβουλίων (ιδεὲ ἀνωτέρω σ. 117 - 118). Ἡ γῆ καὶ ὄχι τὸ φῶς τῆς θείας Ἀποκαλύψεως κυριαρχεῖ εἰς τὰς τοπικὰς ταύτας ἐνώσεις τῶν αἰρετικῶν, οἱ ὁποῖοι παραγκωνίζουσι τὴν πίστιν. Ὁ παραγκωνισμὸς οὗτος τῆς πίστεως γίνεται εἰς παγκόσμιον κλίμακα παρὰ τῶν «παγκοσμίων» «ἱεραποστολικῶν» συνεδρίων τῶν Διαμαρτυρομένων, διὰ τῶν ὁποίων καλλιερεῖται ἡ ἀνεξάρτητος τῆς πίστεως παγκόσμιος «ἐνότης», ὡς ἐπιτακτικὸν δῆθεν καὶ ἀναγκαῖον καθῆκον τῶν «Χριστιανῶν» (ιδεὲ ἀνωτέρω σ. 118 - 120). Ὁ παραγκωνισμὸς τῆς πίστεως παρατηρεῖται εὐκρινέστερος εἰς τὸν ἐμφανῶς ἀγγλικῆς ἐμπνεύσεως «Παγκόσμιον Σύνδεσμον», κατὰ τὸν ὁποῖον ἡ «ἔνωσις» τῶν «ἐκκλησιῶν» νοεῖται ὄλως κοσμικῶς καὶ προωθείται, χάριν τοῦ κοσμικοῦ σκοποῦ τῆς διεθνοῦς φιλίας (ιδεὲ ἀνωτέρω σ. 122).

Εἰς τὰς δύο παραλλήλους οἰκουμενιστικὰς κινήσεις «Ζωῆς καὶ Ἐργασίας» καὶ «Πίστεως καὶ Τάξεως» ἡ χριστιανικὴ πίστις ἐνυθρίζεται, τοποθετουμένη ὄχι ὡς πρῶτος, ὡς ζητεῖ ὁ Κύριος, ἀλλ' ὡς ἔσχατος ἐπιδιωκόμενος σκοπὸς (ιδεὲ ἀνωτέρω σ. 124, 130). Διὰ τοῦ εὐσχήμου τούτου τρόπου ἐξουδενώσεώς της, ἡ χριστιανικὴ πί-

στις άποσιωπάται, χάριν τῆς λεγομένης «πρακτικῆς ένώσεως», δηλαδή τῆς κοσμικῆς ένώσεως. Οὕτως ὅμως καί συκοφαντεῖται τεχνηέντως ἡ χριστιανικὴ πίστις, ὡς ἐχθρὰ τῆς «ένότητος» ἢ «ένώσεως», ἡγουν ὡς κακὸν ἐν τῷ κόσμῳ! Εἰς τὸ ἀποκληθέν «Παγκόσμιον Συμβούλιον τῶν Ἐκκλησιῶν» ἢ ὀρθόδοξος χριστιανικὴ πίστις ἀγνοεῖται ἢ καὶ ἀποκρούεται ὡς περιττὴ πλέον, διότι οἱ ἀπαρτίζοντες τοῦτο φρονοῦν, ὅτι κατώρθωσαν τὴν «ένωσίν» των ἢ «ένότητα», ἀπουσίᾳ τῆς πίστεως (ιδεὲ ἀνωτέρω σ. 137 - 138).

Τὸ ΠΣΕ πολεμεῖ τὴν χριστιανικὴν πίστιν καὶ τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν. Ἀντὶ τῆς ὀρθοδόξου πίστεως, ὀρίζεται παρὰ τοῦ Συμβουλίου τούτου τῆς παναιρέσεως τοῦ Οἰκουμενισμοῦ ἰδία αὐτοῦ κακόδοξος πίστις περὶ Ἐκκλησίας, ἀντιστρατευομένη εἰς τὴν «Μίαν Ἁγίαν Καθολικὴν καὶ Ἀποστολικὴν Ἐκκλησίαν», τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν τοῦ Κυρίου. Τὸ ΠΣΕ δὲν πιστεύει εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ εἰς τὴν ψευδῆ «ἐκκλησίαν» τῆς θεωρίας τῶν κλάδων τοῦ Ἀγγλικανισμοῦ (ιδεὲ ἀνωτέρω σ. 140 - 141). Ἡ Οἰκουμενικὴ Κίνησις ἀποσιωπᾷ καὶ πολεμεῖ τὴν χριστιανικὴν πίστιν, ἐν ὀνόματι τῆς «ένότητος», διὰ νὰ στήσῃ τὴν ψευδόδοξον αὐτῆς πίστιν. Ὅταν ὁ Οἰκουμενισμὸς ἰσχυρίζεται, ὅτι τελικὴ ἐπιδίωξις του εἶναι ἡ ένότης τῆς πίστεως καὶ ἡ ἐπανίδρυσις τῆς Μιᾶς Ἐκκλησίας, δὲν νοεῖ τὴν ένότητα τῆς ὀρθοδόξου χριστιανικῆς πίστεως, ἀλλὰ τὴν ένότητα τῆς ἰδίας αὐτοῦ κακοδόξου πίστεως. Δὲν νοεῖ ἐπανίδρυσιν τῆς Μιᾶς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας τοῦ Κυρίου — ἀδύνατον ἐξ ἄλλου τοῦτο, καθ' ὅτι ἡ Ἐκκλησία αὕτη ὑφίσταται, — ἀλλὰ συγκρότησιν ἑαυτοῦ εἰς παναιρετικὴν οἰκουμενικὴν ὀργάνωσιν, ὑπὸ ἐκκλησιαστικὴν προσωπιμίαν. Ὁ Οἰκουμενισμὸς εἶναι ἀντιεκκλησιαστικὴ παναίρεσις. Ἡ παναίρεσις τοῦ Οἰκουμενισμοῦ, ὑποκρινομένη τὸν προφηταπόστολον νέας δῆθεν πίστεως καὶ προσποιουμένη τὴν ἀναγεννημένην καὶ νέαν δῆθεν Ἐκκλησίαν, ὑπόσχεται νὰ σώσῃ δῆθεν τὸν «Χριστιανισμὸν» καὶ τὴν ἀνθρωπότητα. Τοιοῦτοτρόπως ἀπατᾷ τὸν σύγχρονον ἄνθρωπον καὶ πλανᾷ «τὴν οἰκουμένην»⁶¹⁸, ὅπως καὶ ὁ πατὴρ αὐτοῦ ὁ διάβολος, πρὸς αἰώνίαν ἀπώλειαν τῶν ὀπαδῶν του.

Ὅταν ὁ θόρυβος τῆς προτεσταντικῆς Οἰκουμενικῆς Κινήσεως ἀφύπνισε τὸν νεναρκωμένον πῶς παπικὸν Οἰκουμενισμὸν, ὁ τελευταῖος ἐξηγέρθη καὶ ἐξώρμησεν, ἵνα μὴ ἀπώλῃ τὸ πρωτεῖον ἐντὸς τῆς Οἰκουμενικῆς Κινήσεως. Ὁ προτεσταντικὸς Οἰκουμενισμὸς ἀπέβλεψε νὰ λάβῃ τὴν ἡγεσίαν τοῦ λεγομένου «χριστιανικοῦ» κόσμου, νὰ ὑπαγάγῃ εἰς ἑαυτὸν καὶ τὸν Παπισμὸν καὶ νὰ ἐπεκταθῇ εἰς τὰς ἄλλας θρησκείας τῆς γῆς. Ὁ παπικὸς Οἰκουμενι-

618. Ἄπ. κ', 3.

σμός επιχειρεί νὰ ἀναλάβῃ τὴν πρωτοβουλίαν εἰς τὴν Οἰκουμενικὴν Κίνησιν καὶ ἐν συνεχείᾳ τὴν ἡγεσίαν. Νὰ ὑπαγάγῃ εἰς ἑαυτὸν τὸν λεγόμενον «Χριστιανισμόν», ἐπεκτεινόμενος συγχρόνως καὶ εἰς τὰς λοιπὰς θρησκείας (ιδεὲ ἀνωτέρω σ. 155). Ἀμφότεροι οἱ οἰκουμενισμοί, προτεσταντικὸς καὶ παπικὸς, εἶναι ὁ εἰς καὶ ὁ αὐτὸς Οἰκουμενισμός, ἔχων δύο κεφαλὰς καὶ ἔλκων τὴν καταγωγὴν τοῦ ἐκ τῶν προγενεστέρων αἱρέσεων.

Κατάληξις τῶν παλαιότερων αἱρέσεων ὑπῆρξεν ἡ παναίρεσις τοῦ Παπισμοῦ καὶ ἐν συνεχείᾳ ἡ παναίρεσις τοῦ Προτεσταντισμοῦ. Καρπὸς δὲ πασῶν τῶν αἱρέσεων καὶ γέννημα τῶν δύο τελευταίων παναιρέσεων ἀποτελεῖ ἡ μεγάλη παναίρεσις τοῦ Οἰκουμενισμοῦ. Ὁ νεοφανὴς Οἰκουμενισμός εἶναι ὄντως ἡ μεγαλυτέρα αἴρεσις τῶν αἰώνων καὶ ἡ περιεκτικωτέρα παναίρεσις. Εἶναι ἔνωσις πασῶν τῶν αἱρέσεων καὶ ὑπαγωγὴ αὐτῶν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν «τοῦ κόσμου τούτου». Εἶναι ἐνότης τῶν αἱρετικῶν καὶ τῶν ἄλλων θρησκευτικῶν κοσμικῶν δυνάμεων, στρεφομένη ἐναντίον τῆς Ὁρθοδόξου Καθολικῆς Ἐκκλησίας τοῦ Κυρίου, ἐν ὀνόματι τῆς Ἐκκλησίας. Ὁ Οἰκουμενισμός εἶναι ὁ κόσμος τῆς ἀποστασίας συσπειρούμενος κατὰ τοῦ Θεοῦ καὶ τῶν Ἁγίων Του ὑπὸ ἐκκλησιολογικὴν κάλυψιν. Ἡ παναίρεσις τοῦ Οἰκουμενισμοῦ ἀποτελεῖ τὸν μεγαλύτερον ἐχθρὸν τῆς Ἐκκλησίας καὶ τὸ «ἔσχατον πτῶμα»⁶¹⁹, διὰ πᾶσαν ψυχὴν, ἡ ὁποία πείθεται εἰς αὐτόν.

IV. Ὁ μανιχαϊκὸς καὶ μασσωνικὸς συγκρητισμὸς καὶ ὁ Οἰκουμενισμὸς

Μεταξὺ τῶν αἱρέσεων τοῦ Γνωστικισμοῦ, ἐκείνη ἡ ὁποία διεκρίθη περισσότερο διὰ τὸ συγκρητιστικὸν πνεῦμά της, εἶναι ὁ Μανιχαϊσμός. Ὁ ὅρος συγκρητισμὸς «προήλθεν ἐκ τῶν Κρητῶν τῶν συνενουμένων κατὰ τοῦ ἐπερχομένου ἐχθροῦ παρὰ πάσας τὰς ἐσωτερικὰς αὐτῶν διαιρέσεις»⁽³⁸³⁾. Φιλοσοφικῶς, συγκρητισμὸς εἶναι «ἡ ἀμέθοδος καὶ ἄκριτος συγκόλλησις ἑτερογενῶν καὶ ἐνίστε ἀντιφατικῶν σκέψεων, ἀποτελοῦσα τὴν κατωτάτην μορφήν τῆς ἐκλεκτικῆς φιλοσοφίας»⁽³⁸⁴⁾. Θρησκευτικῶς, συγκρητισμὸς εἶναι «τὸ φαινόμενον τῆς ἀναμίξεως καὶ συγχωνεύσεως διαφόρων θρησκειῶν καὶ τύπων λατρείας, ἐν στενωτέρᾳ δ' ἐννοίᾳ τῆς εἰσδύσεως τῶν ἀνατολικῶν θρησκειῶν εἰς τὸν ἑλληνορρωμαϊκὸν κόσμον»⁽³⁸⁵⁾. Ἡ εἰσδύσις αὕτη τῶν ἀνατολικῶν θρησκειῶν εἰς τὸν ἑλληνορρωμαϊκὸν κόσμον ἐγένετο κατὰ τὰς τελευταίας πρὸ Χριστοῦ ἑκατονταετηρίδας καὶ ἐπέφερον ἀνάμειξιν καὶ ἀλλοίωσιν τῶν ἀρχαίων εἰδωλολατρικῶν θρησκειῶν⁽³⁸⁶⁾. Καρπὸς τοῦ θρησκευτικοῦ τούτου συγκρη-

619. Γρηγορίου Νύσσης, P. G. 44, 504.

τισμοῦ ὑπῆρξεν ὁ Γνωστικισμὸς⁽³⁸⁷⁾, τοῦ ὁποῖου μία ἐκ τῶν αἱρέσεων εἶναι ὁ ἀναφερθεὶς Μανιχαϊσμὸς, συγγενεύων πρὸ πάντων πρὸς τὸν Παρισισμόν.

Ὁ αἰρεσιάρχης τοῦ Μανιχαϊσμοῦ «Μάνης ἐθεώρει τὰς ἄλλας θρησκείας προπαρασκευαστικὰ στάδια, προδρομοὺς αὐτοῦ τὸν Βούδδαν, Ζωροάστρην καὶ Ἰησοῦν, ἑαυτὸν δὲ ὡς τὸν ὑπὸ τοῦ Ἰησοῦ προαγγελθέντα ἑπαράκλητον»!⁽³⁸⁸⁾ «Ὡς σωτῆρα τῆς ἀνθρωπότητος ἀνεγνώριζε τὸν Ἰησοῦν Χριστόν», ἑαυτὸν δὲ ὡς τὸν τελευταῖον «τῶν πολυαρίθμων ἐκπροσώπων τοῦ Χριστοῦ». Διὰ τοῦτο εἰς τὰς ἐπιστολάς του «αὐτοχαρακτηρίζεται ὡς ἑπαπόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ»⁽³⁸⁹⁾. Ὁ Μανιχαϊσμὸς εἶναι συγκρητιστικός. Τὸ περιεχόμενον αὐτοῦ «προέρχεται ἐξ ὅλων τῶν μεγάλων θρησκευμάτων τῆς ἐποχῆς ἐκείνης· τοῦ Ζωροαστρισμοῦ, τοῦ Βουδδισμοῦ, τοῦ Γνωστικισμοῦ καὶ τοῦ Χριστιανισμοῦ. Τοῦτο εἶναι ἀποτέλεσμα τῆς οἰκουμενικῆς ἀντιλήψεως τοῦ Μάνητος, καθ' ἣν οὗτος διέβλεπεν εἰς τὸν κόσμον τὴν ἐνότητα τῆς παραδόσεως τῆς μιᾶς ἀληθείας κατὰ διαφόρους καιροὺς καὶ ὑπὸ διαφόρους μορφάς διὰ σειρᾶς ἀπεσταλμένων μεγάλων ἀποκαλυπτῶν Ἀδάμ, Σήθ, Ἐνώχ, Ἐνώχ, Νικοθέου, Νῶε, Σήμ, Ἀβραάμ, Βούδδα, Ζωροάστρου, Ἰησοῦ καὶ τέλος αὐτοῦ τοῦ Μάνητος... Ὡς διεκήρυξεν ὁ Μάνης, αἱ Γραφαὶ τῶν ἄλλων θρησκείων ἐνσωματώνονται ἐκλεκτικῶς εἰς τὰς ἰδικὰς του· αἱ Γραφαί, αἱ Σοφίαι, αἱ Ἀποκαλύψεις, αἱ Παραβολαὶ καὶ οἱ Ψαλμοὶ τῶν προηγουμένων Ἐκκλησιῶν ἔχουν πανταχόθεν συνενωθῆ ἐντὸς τῆς ἰδικῆς μου Ἐκκλησίας μετὰ τῆς σοφίας τὴν ὁποίαν ἔχω ἀποκαλύψει πρὸς ὑμᾶς. Ὅπως εἰς ποταμὸς ἐνώνεται μὲ ἄλλον ποταμὸν διὰ νὰ σχηματίσουν ἐν ἰσχυρὸν ρεῦμα, οὕτως ἔχουν προστεθῆ τὰ ἀρχαῖα βιβλία εἰς τὰς Γραφάς μου καὶ ἔχουν σχηματίσει μίαν μεγάλην Σοφίαν, οἷα δὲν ἔχει ὑπάρξει εἰς τὰς παρωχημένας ἐποχάς»!⁽³⁹⁰⁾. Ὁ Μανιχαϊσμὸς ἀπέβλεπεν εἰς τὴν οἰκουμενικὴν θρησκευτικὴν ἐνότητα. Ὁ Μάνης εἶχε τὴν συναίσθησιν ὅτι ἡ θρησκεία του «προωρίζετο εἰς παγκόσμιον ἐπικράτησιν» καὶ ἐσκόπευε νὰ ἐνώσῃ Ἀνατολὴν καὶ Δύσιν, διὰ τοῦ Μανιχαϊσμοῦ, εἰς μίαν θρησκείαν⁽³⁹¹⁾. Χάριν τούτου, «τὴν διδασκαλίαν αὐτοῦ διεμόρφου ἀναλόγως τῶν λαῶν, εἰς τοὺς ὁποίους ἐδίδασκεν. Οὕτως εἰς τοὺς Πέρσας ἀνεμίγνυεν ὀνόματα ἐκ τῆς Ἱερᾶς αὐτῶν βίβλου Ἀθέστα, εἰς τοὺς Ἕλληνας, φιλοσοφικὰς ἐννοίας καὶ εἰς τοὺς Χριστιανούς, στοιχεῖα ἐκ τῆς Καινῆς Διαθήκης»⁽³⁹²⁾ (ἰδὲ καὶ ἀνωτέρω σ. 40 - 41).

Ἡ συγκρητιστικὴ αἵρεσις ἢ μᾶλλον παναίρεσις τοῦ Μανιχαϊσμοῦ ἐπέζησε μέχρι τοῦ ἔκτου αἰῶνος μ. Χ. Τὸ ψευδόδοξον ὅμως πνεῦμά του καὶ πλείστα κακοδοξία του κατώρθωσαν νὰ ἐπιθιώσουν μέχρι τῶν ἡμερῶν μας, μέσῳ πολλῶν μεταγενεστέρων αἱρέ-

σεων. Ὁ Μανιχαϊσμός ἐπεκράτησε εἰς τὴν ἀνατολικὴν Συρίαν εἰς βαθμόν, ὥστε νὰ καταστῆ, μόνον εἰς αὐτήν, «θηρσκειά τοῦ πλήθους»⁽³⁹³⁾. «Ἐπηρέασε μεγάλως τὸν μουσουλμανικὸν γνωστικισμόν»⁽³⁹⁴⁾ καὶ δι' αὐτοῦ ἀργότερον τὴν δυτικὴν Εὐρώπην, μέσῳ Ἰσπανίας. Ὁ Μανιχαϊσμός συνέβαλεν εἰς τὴν ἐμφάνισιν τοῦ Παυλικιανισμοῦ, ὁ ὁποῖος ἐνίσχυσε τὴν Εἰκονομαχίαν (ἰδὲ ἀνωτέρω σ. 61 - 62). Ἐκ τοῦ Παυλικιανισμοῦ τὸ κακόδοξον μανιχαϊστικὸν πνεῦμα μεταδίδεται εἰς τὴν αἵρεσιν τῶν Βογομίλων τῆς Ἀνατολῆς, διὰ δὲ τῶν Βογομίλων εἰς τὴν αἵρεσιν τῶν Ἀλβιγηνῶν ἢ Καθαρῶν τῆς Δύσεως. Διὰ τῶν δυτικῶν τούτων αἰρετικῶν μετεπήδησεν εἰς τὸν Προτεσταντισμόν, διὰ τοῦ ὁποῖου διεδόθη ἐλευθέρως εἰς τὸν δυτικὸν κόσμον (ἰδὲ ἀνωτέρω σ. 85). Τοιουτοτρόπως, ὁ κόσμος τῆς Δύσεως ἔφερεν ἀπὸ αἰῶνων ἐν ἑαυτῷ μανιχαϊστικὰ σπέρματα, σπαρέντα πρὸ παντὸς διὰ τοῦ ἀραβικοῦ γνωστικισμοῦ καὶ τῶν ἀναφερθεισῶν αἱρέσεων, τοὺς ὁπαδοὺς τῶν ὁποίων οἱ Βυζαντινοὶ ἀπεκάλουν κοινῶς Μανιχαίους (ἰδὲ ἀνωτέρω σ. 62).

Ὅταν ὁ Οἰκουμενισμὸς ἀνεδύθη ἐκ τοῦ προτεσταντικοῦ κόσμου, ἔφερε μεθ' ἑαυτοῦ καὶ τὸ μανιχαϊστικὸν πνεῦμα. Ἐνεκα τοῦ μανιχαϊστικοῦ τούτου πνεύματος, ἐνεφορεῖτο ὑπὸ συγκρητιστικῆς νοοτροπίας. Βάσει τῆς συγκρητιστικῆς ταύτης νοοτροπίας, ἀντεμετώπισε τὰς διαφόρους αἱρέσεις ἢ καὶ θηρσκειάς μετὰ ἀνεκτικότητος. Λόγῳ δὲ τῆς ἀνεκτικότητος ταύτης, ὁ Οἰκουμενισμὸς ἐγένετο περιεκτικὸς πάσης σχεδὸν ἑτεροδοξίας εἰς βαθμόν, ὥστε νὰ ἀπολήξῃ εἰς συγκρητιστικὴν πανθηρσκειάν, ἐλάχιστα διαφέρουσαν ἐν τῷ μέρει τούτῳ τοῦ παλαιοῦ Μανιχαϊσμοῦ. Ὁ Μανιχαϊσμὸς «τὴν διδασκαλίαν αὐτοῦ διεμόρφου ἀναλόγως τῶν λαῶν, εἰς τοὺς ὁποῖους ἐδίδασκεν». Καὶ ὁ Οἰκουμενισμὸς συντάσσει τὰ κείμενά του, διὰ λεκτικοῦ ἐλαστικοῦ καὶ ἐκφράσεων εὐρύτητος, ὥστε ἄνθρωποι παντὸς εἴδους καὶ διαφορετικῆς πίστεως νὰ ἐκλαμβάνουν ταῦτα ὡς προωρισμένα δι' αὐτούς! (ἰδὲ ἀνωτέρω σ. 112, 132). Ὁ Μανιχαϊσμὸς εἶχεν ἐνσωματώσει ἐκλεκτικῶς τὰς Γραφὰς τῶν ἄλλων θηρσκειῶν εἰς τὰς ἰδικὰς του. Καὶ ὁ Οἰκουμενισμὸς, θάσει τῆς ἀρχῆς τῆς περιεκτικότητος, περιλαμβάνει πᾶσαν παρέκκλισιν ἀπὸ τοῦ Χριστιανισμοῦ καὶ αἵρεσιν (ἰδὲ ἀνωτέρω σ. 111), ἢ, κατ' ἐπέκτασιν, καὶ ἄλλην θηρσκειάν. Ὁ Μανιχαϊσμὸς, ἂν καὶ ἦτο ἀντιχριστιανικὴ παναίρεσις καὶ ἐβλασφήμει εἰς τὸν Κύριον, «ὡς σωτῆρα τῆς ἀνθρωπότητος ἀνεγνώριζε τὸν Ἰησοῦν Χριστόν». Καὶ ὁ Οἰκουμενισμὸς, ἂν καὶ εἶναι ἡ μεγαλυτέρα παναίρεσις καὶ ἀθετεῖ τὴν ἀποκεκαλυμμένην ἀλήθειαν καὶ ἀτιμάζει τὴν χριστιανικὴν πίστιν, ὡς σωτῆρα τῶν ἀνθρώπων ἰσχυρίζεται ὅτι δέχεται τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν (ἰδὲ ἀνωτέρω σ. 136). Ὁ Μανιχαϊσμὸς ἀπέβλεπεν εἰς τὴν θηρσκευτικὴν ἔνωσιν Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως,

διὰ παγκοσμίου ἐπικρατήσεως μιᾶς θρησκείας οἰκουμενικῆς ἐνότητος. Καὶ ὁ Οἰκουμενισμὸς ἀποσκοπεῖ εἰς τὴν οἰκουμενικὴν ἔνωσιν πασῶν τῶν αἱρέσεων, ἢ καὶ τῶν θρησκειῶν, διὰ τῆς ἐπικρατήσεως εἰς τὸν κόσμον μιᾶς νέας θρησκείας, ἢ πανθρησκείας, ἐξωτερικῆς ἐνότητος. Ἡ ἀρχαία παναίρεσις τοῦ Μανιχαϊσμοῦ αὐτοπροεβάλλετο ὡς μέσον ἐνώσεως τῶν θρησκειῶν τῆς ἐποχῆς τῆς. Ἡ σημερινὴ παναίρεσις τοῦ Οἰκουμενισμοῦ αὐτοκηρύσσεται ὁμοίως ὡς τὸ νέον ὄργανον ἐνότητος ἢ ἐνώσεως τῶν αἱρέσεων, ἢ καὶ τῶν θρησκειῶν!

Λόγω τοῦ συγκρητισμοῦ του, ὁ Οἰκουμενισμὸς συγγενεῦει στενῶς πρὸς τὸν Μασσωνισμόν. Ὁ ἐπίσης συγκρητιστικὸς Μασσωνισμὸς αὐτοδιαφημίζεται ὡς ἀνεξίθρησκος καὶ ἀπαγορεύει ἐντὸς αὐτοῦ τὰς θρησκευτικὰς συζητήσεις, πλὴν ἐκείνων, αἱ ὁποῖαι βασίζονται ἐπὶ τῶν λογικοκρατικῶν μασσωνικῶν ἀρχῶν. Ἡ ἀναζητήσις τῆς ἀληθείας, διὰ τῶν τοιούτων συζητήσεων, ἐπιτρέπεται παρὰ τοῦ Μασσωνισμοῦ ἄνευ ὀρίου (ιδεὶ ἀνωτέρω σ. 95). Ὁ Οἰκουμενισμὸς, ἀκολουθῶν τὸν Μασσωνισμόν, ἐμφανίζεται καὶ οὗτος ὡς ἀνεξίθρησκος καὶ διὰ τοῦτο ἀνεκτικὸς ἐναντι τῶν αἱρέσεων καὶ τῶν θρησκειῶν. Ἀποκηρύσσει τὸν ἀγῶνα ὑπὲρ τῆς ὀρθοδόξου πίστεως καὶ ἀποκλείει συστηματικῶς τὰς συζητήσεις ἐπὶ δογματικῶν ζητημάτων (ιδεὶ ἀνωτέρω σ. 124). Ἐξ ἀντιθέτου, ἐνθαρρύνει τὴν πολυλογίαν ἐπὶ «πρακτικῆς» φύσεως ζητημάτων καὶ τὸν διαβόητον οἰκουμενικὸν διάλογον, δηλαδὴ τὸν ἀσεβῆ διάλογον, πρὸς πάντας (ιδεὶ ἀνωτέρω σ. 138, 155), ἀκόμη καὶ πρὸς τοὺς ἄλλοθρησκούς, τοὺς Μασσῶνους καὶ τοὺς Κομμουνιστάς. «Ὁ Οἰκουμενισμὸς τῆς Γενεύης εἶναι ἕνας κλάδος θρησκευτικοῦ συγχρωτισμοῦ μὲ μασσωνικὴν θάσιν ὃ ὁποῖος πρὸς τὸ παρὸν καλεῖται Ἐχριστιανικὸς ἐν εἴδει καμουφλάζ... Ὁ Οἰκουμενισμὸς, μία μασσωνικὴ ἐπιπόνησις, ζητεῖ νὰ περιστείλῃ ὅλας τὰς θρησκείας εἰς ἕν ἴσον ἐπίπεδον, νὰ ζυμώσῃ αὐτὰς εἰς τὴν ἰδίαν σκάφην, μὲ σκοπὸν, νὰ προετοιμασθῇ βραδέως τὴν ζύμην τῆς θρησκευτικῆς ἀδιαφορίας...»⁽³⁹⁵⁾.

Ἐπειδὴ ὁ Οἰκουμενισμὸς καλλιεργεῖ τὴν θρησκευτικὴν ἀδιαφορίαν, διὰ τῆς ὁποίας ἀναμένεται νὰ παρακμάσουν καὶ ἐξαλειφθοῦν αἱ θρησκείαι καὶ δὴ ἡ Ὁρθοδοξία, ἡ Οἰκουμενικὴ Κίνησις ὑποστηρίζεται παρὰ τῶν ἐχθρῶν τοῦ Χριστιανισμοῦ. «Ἡ Σοβιετικὴ κυβέρνησις, ἐνῶ ἀπαγορεύει εἰς τὸν ρωσικὸν κλῆρον νὰ κηρύττῃ, παρέχει ἐλευθερίαν εἰς τοὺς οἰκουμενιστάς καθηγητάς τῆς Δύσεως νὰ ἐπισκέπτωνται τὴν Ρωσίαν μὲ σκοπὸν νὰ δίδουν διαλέξεις εἰς τὰς Θεολογικὰς Ἀκαδημίας καὶ νὰ ἐρμηνεύουν οἰκουμενικὰ θέματα»⁽³⁹⁶⁾. Ὁ Οἰκουμενισμὸς δὲν θὰ ἠδύνατο νὰ λάβῃ τὰς σημερινὰς διαστάσεις, ἕάν, ὡς ὠργανωμένη παγκόσμιος κίνησις,

δὲν εἶχε τὴν προέλευσιν, ἢ τὴν ὑποστήριξιν παρὰ τοῦ διεθνοῦς Μασσωνισμοῦ καὶ τοῦ ὄπισθεν τούτου εὕρισκομένου Σιωνισμοῦ. «Ὁ Μασσωνισμὸς, ὁ Χιλιασμὸς καὶ πολλὰ ἄλλα ἀντιχριστιανικὰ συστήματα ἐμπνέονται καὶ κατευθύνονται ὑπὸ μυστικῶν ἑβραϊκῶν ὀργανώσεων, αἱ ὁποῖαι μισοῦν θανασίμως τὸν Χριστὸν καὶ τὴν Ἐκκλησίαν του»⁽³⁹⁷⁾. Ἡ μυστικὴ ἑβραϊκὴ ὀργάνωσις τοῦ Σιωνισμοῦ, ἢ ὁποῖα διέπει καὶ κινεῖ τὸν Μασσωνισμόν, αὕτη κινεῖ καὶ ἐνισχύει καὶ τὸν Οἰκουμενισμόν μὲ σκοπὸν, τὴν κατάλυσιν τοῦ Χριστιανισμοῦ⁽³⁹⁸⁾. Οἱ Ἰουδαῖοι, οἱ ὁποῖοι ἐσταύρωσαν τὸν Κύριον τῆς δόξης καὶ μέχρι σήμερον ἐπολέμησαν λυσσῶδως τὴν Ἐκκλησίαν Του, ἐξακολουθοῦν νὰ «ἀνασταυρώνουν τὸν Χριστόν, ὅταν ἐργάζονται καταχθονίως ἐν μέσῳ τῶν χριστιανικῶν λαῶν διὰ τὴν ἐξάλειψιν τοῦ Χριστιανισμοῦ καὶ τὴν ἐπικράτησιν τοῦ Σιωνισμοῦ»⁽³⁹⁹⁾. Ὁ Οἰκουμενισμὸς εἶναι ἀντιχριστιανικὸν ὄργανον, χρησιμοποιοῦμενον ἐναντίον τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας τοῦ Κυρίου, παρὰ τῶν γνωστῶν ἀπὸ τὴν παλαιάν ἐποχὴν ἀμειλίκτων καὶ καταχθονίων ἐχθρῶν τοῦ σαρκωθέντος Θεοῦ Λόγου καὶ σωτῆρος ἡμῶν.

V. «Ἄλλο θηρίον ἀναβαῖνον ἐκ τῆς γῆς»

Ὁ πανοῦργος διάβολος, λαβὼν μορφήν ὄφραως, ὑπεκρίθη πάλαι ἐν παραδείσῳ τὸν καλὸν σύμβουλον τοῦ ἀνθρώπου. Ἐπειδὴ δὲ ὁ ἄνθρωπος ἀπατηθεὶς ἐπρόσεξεν εἰς τὴν φωνὴν του, ὁ ἀρχέκακος διέβαλε τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ ὡς ἀσύμφορον διὰ τὸν ἄνθρωπον καὶ τὸ ἀγαθὸν θεῖον θέλημα ὡς κακόν. Ἐπαρουσίασε τὸν πονηρὸν αὐτοῦ λόγον ὡς συμφέροντα καὶ τὴν παράθασιν τῆς θείας ἐντολῆς ὡς ζωὴν. Ἐσυκοφάντησεν τὸν Θεὸν ὡς ἀπάνθρωπον, ἐνεφάνισε τὸν ἑαυτὸν του ὡς φιλόανθρωπον καὶ οὕτως ὠδήγησε τὸν πρωτόπλαστον εἰς τὴν ἁμαρτίαν καὶ δι' αὐτῆς τὸν ἔρριψεν εἰς τὸν θάνατον⁶²⁰, γενόμενος «ἀνθρωποκτόνος ἀπ' ἀρχῆς»⁶²¹.

Ἐπὶ τῆς σωτηρίου ἐνσάρκου παρουσίας τοῦ Κυρίου, οἱ υἱοὶ «τοῦ διαβόλου»⁶²², καὶ κακὴ φυτεία αὐτοῦ Ἰουδαῖοι⁶²³, οἱ ποιοῦντες τὰς φονικὰς «ἐπιθυμίας τοῦ πατρός» των⁶²⁴, ἐμιμήθησαν τούτον καὶ ὑπεκρίθησαν καὶ αὐτοὶ τὸν καλὸν σύμβουλον. Ἐβλασφήμησαν εἰς τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον⁶²⁵, διέβαλον τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν⁶²⁶, ἔκριναν Αὐτόν, τὸν Σωτῆρα τοῦ κόσμου, ἀσύμφορον διὰ τὸ «ἔθνος» των⁶²⁷ καὶ ἐβουλεύθησαν τὴν θανάτωσίν

620. Γεν. γ', 1 - 7.

621. Ἰω. γ', 44.

622. Αὐτόθι.

623. Μαρτθ. ιε', 13.

624. Ἰω. γ', 44.

625. Μάρκ. γ', 29.

626. Ἰω. θ', 24.

627. Ἰω. ιζ', 50.

Του⁶²⁷. «Καὶ μηδεμίαν αἰτίαν θανάτου εὐρόντες»⁶²⁸, «παρέδωκαν αὐτὸν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ ἄρχοντες»⁶²⁹ «εἰς κρίμα θανάτου»⁶²⁹. «Ἦτήσαντο Πιλάτον ἀναιρεθῆναι αὐτόν»⁶²⁸ «καὶ ἐσταύρωσαν αὐτόν»⁶³⁰, γενόμενοι θεοκτόνοι. Ὁ Κύριος «τῆς δόξης»⁶³¹ ἐσταυρώθη μὲν καὶ ἀπέθανε καὶ ἐτάφη, «διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν»⁶³², ἀλλὰ ἀνέστη τριήμερος καὶ συνανέστησε μετ' Αὐτοῦ εἰς ζωὴν αἰώνιον πάντας τοὺς εἰς Αὐτὸν πιστεύοντας καὶ ἐνσωματούμενους, διὰ τῆς Ἐκκλησίας (ἰδὲ καὶ ἀνωτέρω σ. 17 ἑξ.).

Διὰ τοῦ Σταυροῦ καὶ τῆς ἀναστάσεως, ὁ διάβολος καὶ ὁ κόσμος ἠττήθησαν παρὰ τοῦ Κυρίου⁶³³ καὶ ἐλύθησαν «τὰ ἔργα τοῦ διαβόλου»⁶³⁴. Διὰ τοῦτο ἠνοιχθῆ ὁ οὐρανός, ἐγυμνώθη ὁ ἄδης, ὁ ἄνθρωπος ἐπανῆλθεν εἰς τὸν παράδεισον καὶ ἐπὶ γῆς ἡ κατὰ Θεὸν ζωὴ πολιτεύεται. Ὁ διάβολος, μετὰ τὴν ἠττάν του παρὰ τοῦ Θεανθρώπου, «ἔχων θυμὸν μέγαν»⁶³⁵, ἐστράφη ἐναντίον τῶν υἱῶν τῆς ἀναστάσεως, ὡς «ὁ ἀντίδικος»⁶³⁶ αὐτῶν καὶ «ὡς λέων ὠρυόμενος... ζητῶν τίνα καταπίη»⁶³⁶. Ὁ πονηρὸς κατὰ τοῦ Θεανθρώπου ἐκίνησε τοὺς ὑπακούοντας ὄχι εἰς τὸν Μωϋσέα⁶³⁷ καὶ τὸν Θεόν⁶³⁸, ἀλλὰ εἰς αὐτόν, τὸν διάβολον⁶³⁹, Ἰουδαίους. Καὶ ἐναντίον τῶν υἱῶν τῆς ἀναστάσεως, τῶν μελῶν τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Κυρίου, ἀντιπαρέταξε τοὺς πειθομένους εἰς αὐτὸν Ἰουδαίους καὶ ἐθνικούς, μάλιστα δὲ τοὺς αἰρετικούς. Οἱ αἰρετικοὶ εἶναι ἐπικινδυνωδέστεροι τῶν πρώτων ἐχθρῶν τῆς Ἐκκλησίας. Ὁ πόλεμος τῶν Ἰουδαίων καὶ τῶν ἐθνικῶν κατὰ τῶν Χριστιανῶν ὑπῆρξεν ἀνέκαθεν μᾶλλον ἀνοικτὸς καὶ ἐμφανής. Ὁ πόλεμος τῶν αἰρετικῶν ἐναντίον τῶν Ὀρθοδόξων Χριστιανῶν εἶναι μᾶλλον ἀφανής καὶ ὑπουλος. Οἱ Ἰουδαῖοι καὶ οἱ ἐθνικοὶ ὑπῆρξαν ἀπροκάλυπτοι διώκται τοῦ Χριστιανισμοῦ καὶ ἔγιναν εὐχερῶς γνωστοὶ ὡς ἐχθροὶ παρὰ τῶν Χριστιανῶν. Οἱ αἰρετικοὶ, ἂν καὶ εἶναι πολέμιοι τῶν Ὀρθοδόξων, ὅπως οἱ Ἰουδαῖοι καὶ οἱ ἐθνικοὶ, δὲν γίνονται εὐκόλως γνωστοὶ παρὰ πάντων ὡς ἀντίχριστοι, διότι καλύπτονται ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ Χριστιανοῦ, τὸ ὁποῖον φέρουν ὁμοῦ μετὰ τῶν Ὀρθοδόξων.

Οἱ ἐθνικοὶ καὶ οἱ Ἰουδαῖοι ἐδίωξαν τὴν Ἐκκλησίαν ἔξωθεν. Οἱ αἰρετικοὶ πολεμοῦν Ταύτην ἔσωθεν καὶ ἔξωθεν. Ἔσωθεν ὡς μέλη τῆς Ἐκκλησίας ἐκπεσόντα εἰς αἵρεσιν. Ἔξωθεν ὡς μέλη αἰρέσεων, αἱ ὁποῖαι ἀνεπτύχθησαν καὶ ὠργανώθησαν μακρὰν

628. Πρ. γ', 28.

629. Λουκ. κδ', 20.

630. Λουκ. κδ', 20.

631. 1 Κορ. θ', 8.

632. Σύμβολον τῆς Πίστεως.

633. Ἰω. ιστ', 33.

634. 1 Ἰω. γ', 8.

635. Ἀπ. ιθ', 12.

636. 1 Πέτ. ε', 8.

637. Ἰω. ζ', 19.

638. Ἰω. η', 41 - 44.

639. Ἰω. η', 41, 44.

τῶν κατὰ τόπους Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν καὶ γεωγραφικῶς (ἰδὲ καὶ ἄνωτέρω σ. 37 - 38). Οἱ αἵρετικοὶ εἰς τὸν πόλεμον κατὰ τῆς Ἐκκλησίας ἐμιμήθησαν τὸν πατέρα αὐτῶν ἀνθρωποκτόνον διάβολον καὶ τοὺς θεοκτόνους Ἰουδαίους. Ὅπως ὁ διάβολος εἰσελθὼν εἰς τὸν παράδεισον ὑπεκρίθη τὸν καλὸν σύμβουλον, πρὸς ἀνθρωποκτονίαν, καὶ οἱ ἀπειθοῦντες εἰς τὸν Θεὸν Ἰουδαῖοι, εὕρισκόμενοι ἐντὸς τοῦ περιουσίου λαοῦ τοῦ Κυρίου, τοῦ Ἰσραήλ, ὑπεκρίθησαν ὁμοίως τὸν καλὸν σύμβουλον, πρὸς θεοκτονίαν, οὕτω καὶ οἱ ἄνα τοὺς αἰῶνας αἵρετικοί. Εὕρισκόμενοι ἐντὸς τῆς Ἐκκλησίας καὶ φέροντες «τὸ καλὸν ὄνομα»⁶⁴⁰ τοῦ Χριστιανοῦ, ὑπεκρίθησαν τὸν καλὸν σύμβουλον τῶν πιστῶν, πρὸς παραπλάνησιν αὐτῶν καὶ αἰωνίαν ἀπώλειαν. Δυσφημοῦντες τὸ καλὸν καὶ εὐφημοῦντες τὸ κακόν, ἐβλασφήμησαν εἰς τὸν ἐν Τριάδι Θεόν, διέβαλον τὸν Θεάνθρωπον Κύριον καὶ ἐσυκοφάντησαν τὴν Ἐκκλησίαν, ἐν ὀνόματι τοῦ θείου λόγου! Διὰ τοῦ πανούργου τούτου τρόπου, ἐπεδίωξαν νὰ ἀφανίσουν τὴν ὀρθόδοξον γνώμην τῶν πιστῶν καὶ νὰ ἐκτρέψουν τὴν κατὰ Θεὸν ἀγαθὴν προαίρεσιν αὐτῶν, πρὸς κατάλυσιν τῆς ζωῆς τῆς ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου ἐπὶ τῆς γῆς.

Τοὺς τελευταίους τούτους καιροὺς ὑποκρίνεται τὸν καλὸν σύμβουλον ἢ παναίρεσις τοῦ Οἰκουμενισμοῦ. Συνάπτει τὰς κακοδοξίας πασῶν τῶν αἱρέσεων εἰς ἓν καὶ διδάσκει τὸ παλαιὸν κακόν, κατὰ τρόπον ἰδιάζοντα. Ὑποστηρίζει τὴν ἀποστασίαν τοῦ ἀνθρώπου ἀπὸ τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, χάριν δὴθεν τῆς σωτηρίας τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ τῆς γῆς, πρὸς ἀληθῆ ὁμωσ σκοπόν, τὴν ἀπώλειαν τούτου ἐν τῇ γῆ, τὴν χριστιανοκτονίαν καὶ ἐκκλησιοκτονίαν. Ὅπως οἱ αἵρετικοὶ πασῶν τῶν ἐποχῶν ὑπεστήριξαν τὴν αἵρεσίν των ὡς τὸ ἀπὸ Θεοῦ καλόν, τὴν δὲ Ἐκκλησίαν ἐμίσησαν καὶ ἐπολέμησαν, οὕτω καὶ οἱ ὀπαδοὶ τῆς παναιρέσεως τοῦ Οἰκουμενισμοῦ. Χαρακτηρίζουν πάσας τὰς αἱρέσεις ὡς Ἐκκλησίας Θεοῦ, τὴν δὲ Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν τοῦ Κυρίου ἐχθρεύονται καὶ πολεμοῦν, πρὸς ἀφανισμόν της ἀπὸ τῆς γῆς. Ὅπως οἱ θεοκτόνοι Ἰουδαῖοι ἐβουλεύθησαν, ὅτι συμφέρει νὰ ἀποθάνῃ ὁ Θεάνθρωπος, ὅστις εἶναι ἡ ἀλήθεια, διὰ νὰ ζήσῃ ὁ ἀνθρωπος Ἰουδαῖος, οὕτω καὶ οἱ ἐκκλησιοκτόνοι Οἰκουμενισταί. Ἰσχυρίζονται, ὅτι ἐπιβάλλεται δὴθεν νὰ παραγκωνισθῇ ἡ θεία ἀλήθεια, ἥτις εἶναι αὐτὸς ὁ Κύριος, νὰ ἀποσιωπηθῇ ἡ ὀρθόδοξος πίστις, ἥτις εἶναι ἡ ζωὴ τῶν ἀνθρώπων, καὶ νὰ καταλυθῇ ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία, ὡς ἡ Μία καὶ μόνη ἐν τῷ κόσμῳ Ἐκκλησία, ἥτις εἶναι «σῶμα Χριστοῦ», χάριν τῆς «ἐνότητος» τῶν αἵρετικῶν καὶ τῆς

640. Ἰζκ. 6', 7.

ισχύος αὐτῶν ἐν τῇ οἰκουμένῃ. Ὅπως, τέλος, ὁ διάβολος συνεβούλευσε τὸν πρωτόπλαστον νὰ παραβῆ τὴν θείαν ἐντολήν, χάριν τῆς θεώσεώς του καὶ οὕτω τὸν ἐξώθησε τοῦ παραδείσου, τοιούτοτρόπως καὶ ὁ Οἰκουμενισμός, συμβουλεύει τὸν σημερινὸν ἄνθρωπον νὰ ἀρνηθῆ τὴν ὀρθὴν πίστιν, νὰ παραβῆ τὸ θεῖον θέλημα καὶ νὰ ἀγνοήσῃ τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν, χάριν τῆς γήινης ζωῆς καὶ τῆς κοσμικῆς ἀναδείξεώς του ἐπὶ γῆς. Ὁ διάβολος ἀπεμάκρυνε τοὺς πρωτοπλάστους ἐκ τοῦ παραδείσου, τὸν Ἰούδαν ἐκ τοῦ Κυρίου καὶ τοὺς αἰρετικούς ἐκ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας. Ὁ Οἰκουμενισμὸς ἐκβάλλει τοὺς Ὁρθοδόξους ἐκ τῆς Ἐκκλησίας, ἀπομακρύνει διὰ παντὸς τοὺς αἰρετικούς ἀπὸ τῆς Ὁρθοδοξίας καὶ κηρύσσει τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν ἀνύπαρκτον ἐπὶ γῆς, χάριν τῶν ἰδιοτελῶν αὐτοῦ σκοπῶν.

Ὁ Οἰκουμενισμὸς, ὡς «ὁ ὄφις ὁ μέγας, ὁ ἀρχαῖος, ὁ καλούμενος Διάβολος καὶ Σατανᾶς, ὁ πλανῶν τὴν οἰκουμένην ὅλην»⁶⁴¹, λαλεῖ ἀσεβῆ εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ τερπνὰ εἰς τοὺς ἀνθρώπους, πρὸς ἀπώλειαν αὐτῶν, πρὸς πνευματικὴν ἀνθρωποκτονίαν. Προτείνει εἰς τὸν σύγχρονον ἄνθρωπον, ὡς ἐλέχθη καὶ ἀνωτέρω, νὰ ἀρνηθῆ τὴν πίστιν πρὸς τὸν Θεὸν καὶ νὰ παραβῆ τὴν ὑπακοὴν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, διὰ νὰ κερδήσῃ δῆθεν ἕνα νέον γήινον παράδεισον καὶ νὰ ἐπιτύχῃ μίαν νέαν ἀνάδειξιν ἐν τῷ κόσμῳ. Νὰ κερδήσῃ τὸν παράδεισον τῆς εὐδαιμονιστικῆς ἐπιγείου κοινωνίας τῶν Οἰκουμενιστῶν καὶ νὰ κατορθώσῃ τὴν ἀνάδειξιν τοῦ λεγομένου «Χριστιανισμοῦ», ἥτοι τοῦ αἰρετικοῦ κόσμου, εἰς ὠργανωμένην πνευματικὴν καὶ ὑλικὴν κοσμικὴν δύναμιν, οἰκουμενικῶν διαστάσεων καὶ ἐκτάκτου ἰσχύος ἐν τῷ κόσμῳ. Ὁ λόγος τοῦ ὄφεως, «καὶ ἔσεσθε ὡς θεοί»⁶⁴², ὁ ὁποῖος ἐλέχθη ἐν τῷ παραδείσῳ, ἀκούεται καὶ πάλιν σήμερον ἐν τῇ οἰκουμένῃ, διὰ στόματος τοῦ Οἰκουμενισμοῦ, ὅστις ἀνέβη «ἐκ τῆς γῆς» ὡς «ἄλλο θηρίον» τῆς Ἀποκαλύψεως⁶⁴³. Ὅπως τὸ «θηρίον» ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον εἶδεν ὁ ἀπόστολος Ἰωάννης, ἦτο «ἄλλο θηρίον ἀναβαῖνον ἐκ τῆς γῆς καὶ εἶχε κέρατα δύο ὅμοια ἀρνίῳ, καὶ ἐλάλει ὡς δράκων»⁶⁴⁴, οὕτω καὶ ὁ Οἰκουμενισμὸς. Καὶ οὗτος εἶναι ἄλλη παναίρεσις, ἡ ὁποία ἔχει δύο ἰσχυρὰς κοσμικὰς δυνάμεις, τὴν Προτεσταντικὴν Οἰκουμενικὴν Κίνησιν καὶ τὴν Παπικὴν Οἰκουμενικὴν Κίνησιν. Αἱ κινήσεις αὗται προσποιοῦνται τὰς Ἐκκλησίας τοῦ Ἀρνίου, ὁ δὲ Οἰκουμενισμὸς λαλεῖ δι' αὐτῶν ὡς δράκων βλάσφημα «πρὸς τὸν Θεόν... τὸ ὄνομα αὐτοῦ καὶ τὴν σκηνὴν αὐτοῦ, τοὺς ἐν οὐρανῷ σκηνοῦντας»⁶⁴⁵.

641. Ἀπ. εἶ', 9.

644. Αὐτόθι.

642. Γεν. γ', 5.

645. Ἀπ. ιγ', 6.

643. Ἀπ. ιγ', 11.

γ) Τακτική τοῦ Οἰκουμενισμοῦ

Ὁ Οἰκουμενισμός, ὡς καὶ αἱ πλείσται πρὸ αὐτοῦ αἵρέσεις, ἀκολουθεῖ τακτικὴν πανοῦργον, ὁμοιάζουσαν περισσότερον πρὸς τὴν τοῦ Μασσωνισμοῦ (ιδεὲ ἄνωτέρω σ. 95 - 96). Ἡ γενικὴ γραμμὴ τῆς οἰκουμενιστικῆς τακτικῆς δύναται νὰ διατυπωθῇ ὡς ἀκολουθῶς: Ἀποσιώπησις καὶ ἀποθάρρυνσις παντός, τὸ ὁποῖον οἰκοδομεῖ τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν, καὶ ἐνθάρρυνσις καὶ ἐνίσχυσις παντός, τὸ ὁποῖον ἀπομακρύνει τῆς Ὁρθοδοξίας καὶ ἐνώνει ἐκτὸς Ταύτης πάντας τοὺς ἀποβάλλοντας τὸ φρόνημα τοῦ Θεοῦ καὶ ἐμφορομένους ὑπὸ τοῦ πνεύματος «τοῦ κόσμου τούτου».

Τακτικὴ ἀποσιωπήσεως τῆς πίστεως καὶ φυγομαχίας. Ὁ Οἰκουμενισμός εἶναι ἐνώσις ὄχι πιστῶν εἰς τὸν Θεὸν ἀνθρώπων, ἀλλὰ ἐνώσις ἀπίστων. Εἶναι ἐνότης ὄχι γνησίων μελῶν τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας τοῦ Κυρίου, ἀλλὰ ἐνότης ἀποστατῶν ἀπ' Αὐτῆς. Ἡ οἰκουμενιστικὴ ἐνότης εὐδοκιμεῖ, ὅπου ἀπουσιάζει ἢ ἀτονεῖ ἢ ὀρθόδοξος πίστις καὶ ἀναπτύσσεται, ἐνθὰ αὐξάνεται ἢ ἀπιστία καὶ ἢ ἀπὸ τοῦ Θεοῦ ἀποστασία. Ἡ ὀρθόδοξος πίστις ἀφανίζει τὸν Οἰκουμενισμόν, ἢ δὲ ἀπιστία καὶ ἀποστασία τὸν τρέφει. Ὁ Οἰκουμενισμός στρατολογεῖ τοὺς ὀπαδούς του μεταξὺ τῶν ἀποστατῶν ἀπὸ τοῦ Χριστιανισμοῦ. Διὰ τοῦτο, τακτικὴ τοῦ Οἰκουμενισμοῦ εἶναι ἡ ἐνθάρρυνσις καὶ ἐνίσχυσις τῆς ἀποστασίας τῶν ἀνθρώπων ἀπὸ τοῦ Θεοῦ. Γνωρίσματα τῆς ἀποστασίας ἀπὸ τοῦ Κυρίου εἶναι ἡ παρατροπὴ τοῦ ἀνθρώπου ἀπὸ τῆς φυσικῆς φορᾶς αὐτοῦ πρὸς τὴν ἀλήθειαν καὶ ἡ λήθη τῶν θείων (ιδεὲ ἄνωτέρω σ. 15, 16). Ὁ Οἰκουμενισμός ἀπεργάζεται τὴν λήθην καὶ τὴν διαστροφήν ταύτην τῶν ἀνθρώπων, διὰ τῆς ἀγνοήσεως τῆς ὀρθῆς πίστεως καὶ τῆς «συστηματικῆς» ἀποφυγῆς τῶν συζητήσεων «δογματικῆς φύσεως ζητημάτων» (ιδεὲ ἄνωτέρω σ. 124). Ἀποκλείουσα ἢ πανοῦργος αὕτη παναίρεσις τὰς συζητήσεις ἐπὶ τῆς πίστεως, μειώνει τὸ διαφέρον, διὰ τὴν ἀποκεκαλυμμένην ἀλήθειαν, καλλιεργεῖ κλίμα θρησκευτικῆς ἀδιαφορίας, ἀβιταμινώνει τοὺς ἀνθρώπους πνευματικῶς καὶ οὕτω τοὺς ὠθεῖ μακρὰν τοῦ Θεοῦ. Τοὺς μὲν πιστοὺς τοὺς κάμνει σὺν τῷ χρόνῳ ἀπίστους, τοὺς δὲ οἰουσδήποτε ἀπίστους τοὺς καθιστᾷ ἀμετανοήτους. Οἱ ἄπιστοι καὶ οἱ ἀποστάται ἀκούουν εὐνοϊκῶς τὸ οἰκουμενιστικὸν κήρυγμα περὶ ἀδογματίστου ἐνότητος, καὶ περὶ ἐξωτερικῆς ἐνώσεως πάντων ἀνθρώπων, ἀνεξαρτήτως πίστεως. Ὁ Οἰκουμενισμός, καλλιεργῶν τὴν ἀποστασίαν τῶν ἀνθρώπων ἀπὸ τῆς Ὁρθοδοξίας, καθιστᾷ τούτους εὐκόλον λείαν καὶ δεκτικούς τῆς ἰδίας αὐτοῦ ψευδοδοξίας.

Ὁ Οἰκουμενισμός, ἐπειδὴ δὲν θασιζεται ἐπὶ τῆς ὀρθοδόξου πίστεως ἀλλὰ ἐπὶ τῆς αἰρετικῆς ἀπιστίας, εἶναι φύσει ἀδύναμος θρησκευτικῶς. Ἄδυναται νὰ ἀνταποκριθῆ εἰς τοὺς πνευματικούς ἀγῶνας πίστεως καὶ νὰ ἀντιμετωπίσῃ ἀποτελεσματικῶς τοὺς Ὀρθοδόξους ἀγωνιστὰς τῆς χριστιανικῆς ἀληθείας. Ἐνεκα τούτου, ἀκολουθεῖ τακτικὴν φυγομαχίας. Ἀποσύρεται ἀπὸ τὰ πνευματικὰ πεδία τῶν ἀγώνων τῆς πίστεως καὶ ἐπιδίδεται εἰς θεαματικὰς «πρακτικὰς» ἐνασχολήσεις. Ἀποφεύγει τοὺς ὀπλισμένους, διὰ τῆς ὀρθοδόξου πίστεως, ἀγωνιστὰς τοῦ Πνεύματος καὶ ἀποτείνεται εἰς τοὺς ἀόπλους πνευματικῶς καὶ ἀδυνάμους. Προσπαθεῖ ματαιῶς νὰ παραγκωνίσῃ τοὺς Ὀρθοδόξους θεολόγους καὶ νὰ στραφῆ πρὸς τὸν πολὺν λαόν. Τὸν λαόν τοῦτον θέλει νὰ παραπλανήσῃ δημαγωγικῶς, χρησιμοποιῶν ἀπατηλὰ συνθήματα, καὶ τὸν μονόλογον. Διαδίδει, διὰ τῶν οἰωνοδήποτε μέσων ἐνημερώσεως, τὰ οἰκουμενιστικὰ συνθήματα περὶ δῆθεν ἀγάπης, περὶ δῆθεν εἰρήνης καὶ περὶ δῆθεν ἐνότητος (ἰδὲ ἀνωτέρω σ. 164 - 166), ἵνα ἀποσπάσῃ τὴν εὐνοίαν τοῦ πλήθους, χάριν τῶν ἀντιχριστιανικῶν αὐτοῦ σκοπῶν. Διὰ νὰ διασφαλίσῃ δὲ τὴν λαϊκὴν ὑποστήριξιν, συκοφαντεῖ τοὺς δυναμένους νὰ διαφωτίσουν τοὺς ἀνθρώπους περὶ τῆς οἰκουμενιστικῆς ἀπάτης καὶ πλάνης, πρὸς τὸν σκοπὸν νὰ ἀπομονώσῃ τούτους ἀπὸ τὸν λαόν. Τοιοῦτοτρόπως ὁ Οἰκουμενισμός, φυγομαχῶν, ὄχι μόνον ἀποφεύγει τοὺς Ὀρθοδόξους θεολόγους ἀγωνιστὰς, ἀλλὰ ἐπιχειρεῖ νὰ ὠθήσῃ τὸν λαόν, ὅπως καὶ αὐτὸς πράξῃ ὁμοίως! Ὁ Οἰκουμενισμός, ὁ ὁποῖος ὁμιλεῖ κατὰ κόρον περὶ διαλόγου πρὸς πάντας, ἀποφεύγει συστηματικῶς τὸν διάλογον μετὰ τῶν δυναμένων νὰ διεξαγάγουν τοῦτον νικηφόρως. Τακτικὴ τούτου εἶναι νὰ ἀπευθύνεται πρὸς ἀνθρώπους, οἱ ὁποῖοι ἀδυνατοῦν νὰ προβάλλουν ἀντίστασιν πίστεως, εἴτε διότι δὲν διαθέτουν χριστιανικὴν πίστιν, εἴτε διότι ἀγνοοῦν τὸ περιεχόμενον ταύτης. Ὁ Οἰκουμενισμός δὲν ἐνδιαφέρεται διὰ τὴν ἀλήθειαν, ἀλλὰ διὰ τὴν ἐπιβολὴν του καὶ τὴν ἐπικράτησίν του ἐπὶ τῶν ἀνθρώπων.

Τακτικὴ ἀποδυναμώσεως ἀτόμων καὶ ἐκκλησιασίων. Ἡ παναίρεσις τοῦ Οἰκουμενισμοῦ ἐπιδιώκει τὴν ἀποδυναμώσιν τῶν ἀνθρώπων ὡς πρὸς τὴν πίστιν. Χάριν τούτου, προτρέπει αὐτοὺς εἰς ὅ,τι ἀποτελεῖ ἀθέτησιν τῆς πίστεως καὶ ἐκδήλωσιν ἀπιστίας. Συνιστᾷ τὸν «ἀνύποπτον» συναγελασμὸν τῶν Ὀρθοδόξων μετὰ τῶν αἰρετικῶν, τὴν συμπροσευχὴν καὶ τὴν μυστηριακὴν κοινωνίαν μετ' αὐτῶν, παρὰ τοὺς Ἱεροὺς Κανόνας τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Κυρίου. Διαλαλεῖ τὸ κήρυγμα περὶ ἀδελφοσύνης τῶν ἀνθρώπων, ἀδιακρίτως πίστεως καὶ στάσεως αὐτῶν ἕναντι

τῆς Ὁρθοδοξίας. Καλεῖ τοὺς Ὁρθοδόξους νὰ θεωροῦν ὡς ἐν Χριστῷ ἀδελφούς των τοὺς αἰρετικούς καὶ τοιοῦτοτρόπως νὰ ἀναγνωρίζουν ἐμμέσως τούτους ὡς μέλη τῆς Μιᾶς Ἐκκλησίας. Ἐπὶ πλέον, παρέχει εὐκαιρίας θιώσεως τῆς ἀθέσμου καὶ ψευδοῦς ταύτης οἰκουμενιστικῆς συναδελφώσεως. Εἰς τὰ ποικίλα οἰκουμενιστικὰ συνέδρια, συμπόσια κ. ἄ. οἱ μετέχοντες διαλέγονται ἐπὶ ἴσοις ὅροις πίστεως, ἀποφασίζουν ὡς ἐν «ἐκκλησιαστικόν» σῶμα, συμπροσεύχονται ἐν ἐνὶ οἰκουμενιστικῷ πνεύματι καὶ ἀναστρέφονται ὡς μία θρησκευτικὴ κοινωνία, ὁμόφωνος περὶ τὴν ἐξωτερικὴν πράξιν καὶ ἀδιάφορος περὶ τὴν πίστιν! Διὰ τῆς πανούργου ταύτης τακτικῆς, ὁ Οἰκουμενισμὸς σύρει βαθμιαίως τοὺς Ὁρθοδόξους ἐκτὸς τῆς Ἐκκλησίας, τοὺς φέρει μακρὰν τῆς ἀληθείας καὶ τοὺς ἀποξενώνει τῶν κατὰ Θεὸν ἀρετῶν τῆς εἰρήνης, τῆς ἀγάπης καὶ τῆς ἐνότητος. Πάντα δὲ ταῦτα, ἐν ὀνόματι τῆς οἰκουμενιστικῆς εἰρήνης, τῆς οἰκουμενιστικῆς ἀγάπης καὶ τῆς οἰκουμενιστικῆς ἐνότητος! Ὁ Οἰκουμενισμὸς ἀπογυμνώνει τοὺς δεχομένους τὴν κλησίν του Ὁρθοδόξους τοῦ ὀρθοῦ φρονήματος καὶ τῶν ἐν Χριστῷ ἀρετῶν, καί, εἰσάγων τούτους εἰς τὸ στρατόπεδόν του, τοὺς ἐνδύει, διὰ τοῦ αἰρετικοῦ αὐτοῦ φρονήματος καὶ τῶν ψευδῶν ἀρετῶν. Τοιοῦτοτρόπως τοὺς κάμνει συμμάχους του καὶ ἀντιπάλους τῆς ἀληθείας, τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Θεοῦ.

Ὁ Οἰκουμενισμὸς προσπαθεῖ νὰ ἀποδυναμώσῃ, ὡς πρὸς τὴν πίστιν, ὄχι μόνον τὰ καθ' ἕκαστον μέλη των, ἀλλὰ καὶ τὰς «ἐκκλησίας», διὰ τοῦ οἰκουμενικοῦ διαλόγου. Ὁ διάλογος οὗτος, δέον, κατὰ τοὺς Οἰκουμενιστάς, νὰ διεξάγεται μεταξὺ τῶν «ἐκκλησιῶν» ἐπὶ ἴσοις ὅροις, ἢ καὶ τῶν θρησκευτῶν. Ἦτοι, ἡ Ὁρθοδοξία καλεῖται νὰ διαλέγεται μετὰ τῶν αἱρέσεων, ὡς μετὰ Ἐκκλησιῶν τοῦ Θεοῦ, τοῦ αὐτοῦ κύρους καὶ τῆς αὐτῆς σημασίας πρὸς Αὐτήν. Τοῦτο σημαίνει νὰ ἀναγνωρίσῃ ἡ Ὁρθοδοξία τὰς κατακεκριμένας παρὰ Θεοῦ αἱρέσεις ὡς Ἐκκλησίας τοῦ Κυρίου, ἑαυτὴν δὲ ὡς μίαν τῶν πολλῶν «ἐκκλησιῶν» ἐν τῷ κόσμῳ, ὡς διδάσκει ἡ κακόδοξος θεωρία τῶν κλάδων. Διὰ τοῦ οἰκουμενιστικοῦ διαλόγου, ἡ Μία Ἁγία Καθολικὴ καὶ Ἀποστολικὴ Ἐκκλησία προτρέπεται νὰ ἀρνηθῇ ἑαυτὴν ὡς τὴν μόνην Ἐκκλησίαν τοῦ Θεοῦ, χάριν τῆς δυσσεβοῦς οἰκουμενιστικῆς ἐνότητος ἢ ἐνώσεως. Ὁ οἰκουμενιστικὸς διάλογος βασίζεται ἐπὶ τῆς ἁμαρτίας. Διὰ νὰ ἀναπτύξῃ ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία τὸν διάλογον τοῦτον μετὰ τῶν αἱρέσεων, πρέπει νὰ ἀθετήσῃ τὰς θείας φωνὰς καὶ νὰ παραβῇ τὴν ἐπιτακτικὴν ἐντολὴν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, «αἰρετικὸν ἄνθρωπον μετὰ μίαν καὶ δευτέραν νουθεσίαν παραιτοῦ, εἰδὼς ὅτι ἐξέστραπται ὁ τοιοῦτος καὶ ἁμαρτάνει ὡν αὐτοκατάκριτος»⁶⁴⁶. Ἡ Ὁρθό-

646. Τίτ. γ', 10 - 11.

δοξος Ἐκκλησία, ἐν προκειμένῳ, καλεῖται παρὰ τοῦ ἀντιθέου Οἰκουμενισμοῦ, ἵνα παρακούσῃ εἰς τὸν Θεὸν καὶ ὑπακούσῃ εἰς αὐτόν. Ὅπως ἄλλοτε ἡ Εὐα παρεκινήθη παρὰ τοῦ διαβόλου νὰ παραβῇ τὴν θείαν ἐντολὴν καὶ συμμορφωθῇ πρὸς τὴν πονηρὰν αὐτοῦ συμβουλήν, τοιοῦτοτρόπως συμβαίνει καὶ σήμερον μὲ τὴν ἀσεβῆ εἰσήγησιν τοῦ Οἰκουμενισμοῦ πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν περὶ διαλόγου. Τὰ ἔκγονα τοῦ πονηροῦ, ὡς ὁ Οἰκουμενισμὸς, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ φέρωνται ἄλλως, εἰ μὴ, ὅπως καὶ αὐτός, ὁ πατὴρ τοῦ ψεύδους καὶ τῆς ἁμαρτίας.

Ἐτερον σημεῖον τῆς οἰκουμενιστικῆς τακτικῆς φθορᾶς τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας εἶναι ἡ ἄρσις τῶν φαινομένων διαφορῶν μεταξὺ τῶν «ἐκκλησιῶν», διὰ σειρᾶς καινοτομιῶν. Κατὰ τοὺς Οἰκουμενιστάς, αἱ ὑφιστάμεναι ἐμφανεῖς διαφοραὶ μεταξὺ τῆς Ὁρθοδοξίας καὶ τῶν αἱρέσεων ἐπιβάλλεται νὰ ἄρθουν, χάριν τῆς ὁμοιομορφίας τούτων καὶ τῆς ἐξωτερικῆς οἰκουμενιστικῆς ἐνότητος. Λειτουργικαὶ διαφοραὶ, ὡς εἶναι αἱ τῶν ἱερῶν ἀκολουθιῶν, τῆς ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς, τῆς εἰκονογραφίας, τοῦ ἑορτολογίου, τῆς ναοδομίας, τοῦ χαρακτήρος τοῦ κηρύγματος κ. ἄ. πρέπει, κατὰ τὴν οἰκουμενιστικὴν ἀντίληψιν, νὰ ἐξαλειφθοῦν, χάριν τῆς λειτουργικῆς ἐνότητος τῶν «ἐκκλησιῶν». Διαφοραὶ περὶ τὴν περιβολὴν τοῦ κλήρου, τὴν παρουσίαν τούτου ἐν τῷ κόσμῳ, τὸ ἔργον του ἐν τῇ κοινωνίᾳ, τὴν θέσιν του ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ κ.λ.π., ὀφείλουν, κατὰ τὴν οἰκουμενιστικὴν κακοδοξίαν, νὰ ἀπαλειφθοῦν, χάριν τῆς ἐνιαίας ἐμφανίσεως τῶν κληρικῶν εἰς τὴν οἰκουμένην. Οἱ Ἱεροὶ Κανόνες εἶναι ἀναγκαῖον, κατὰ τὴν οἰκουμενιστικὴν κακόνειαν, νὰ τροποποιηθοῦν, προσαρμοζόμενοι εἰς τὰς νέας ἀνάγκας τῆς ζωῆς καὶ τὰς διαφορετικὰς συγχρόνους ἀπαιτήσεις τῶν καιρῶν! Οἱ δογματικοὶ ὅροι χρῆζουσι καὶ αὐτοὶ ἀλλαγῆς, κατὰ τοὺς ἀσεβεῖς Οἰκουμενιστάς, καὶ συγχρόνου προσαρμογῆς. Κατὰ ταῦτα, ὁ Οἰκουμενισμὸς, ὄχι μόνον ἀποσιωπᾷ τὴν χριστιανικὴν πίστιν, ἀλλὰ καὶ ἀφανίζει τὰς διαφορὰς μεταξὺ Ὁρθοδοξίας καὶ αἱρέσεων. Καθαίρει δηλαδὴ τὰ ὄροσημα τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, τὰ ὁποῖα ἔστησεν περίξ Αὐτῆς ὁ Θεὸς διὰ τῶν Ἁγίων, ἵνα οἱ πιστοὶ δι' αὐτῶν διακρίνουν θεβαίως τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Κυρίου ἀπὸ τῶν αἱρέσεων, τῶν πονηρῶν τούτων φυτειῶν τοῦ διαβόλου, καὶ μὴ πλανῶνται. Διὰ τῶν ἀναφερθεισῶν καινοτομιῶν, ὁ Οἰκουμενισμὸς ἐπιδιώκει τὴν ἄρσιν τῶν φαινομένων διαφορῶν μεταξὺ τῶν «ἐκκλησιῶν», τὴν σύγχυσιν περὶ τὰ ἐκκλησιαστικὰ ὅρια, τὸ ἀδύνατον τῆς διακρίσεως τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας ἀπὸ τῶν αἱρέσεων, τὴν ὁμοιομορφίαν αὐτῶν καὶ τὴν συγχώνευσιν πασῶν εἰς τὴν οἰκουμενιστικὴν κοινωνίαν τῆς ἐξωτερικῆς ἐνότητος! Ὁ Οἰκουμενισμὸς, διὰ τῆς ἄρσεως τῶν ἐκκλησιαστικῶν διαφορῶν,

ἀφανίζει τὴν ἰδιάζουσαν θείαν μορφήν τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Κυρίου καὶ κατεδαφίζει Ταύτην, ἵνα οἰκοδομήσῃ τὴν ἑαυτοῦ παναίρεσιν. Αὕτη εἶναι ἡ ἀνανέωσις τῆς Ἐκκλησίας, περὶ τῆς ὁποίας ὁμιλεῖ ἡ Οἰκουμενικὴ Κίνησις (ἰδὲ ἀνωτέρω σ. 141).

Τακτικὴ ἢ οἰκουμενιστικῆς διαπαιδαγωγήσεως. Ἐτερον σημεῖον τῆς τακτικῆς τοῦ Οἰκουμενισμοῦ εἶναι ἡ προσπάθεια αὐτοῦ, ὅπως διαπαιδαγωγήσῃ οἰκουμενιστικῶς τὰ ἄτομα καὶ τὰς «ἐκκλησίας» (ἰδὲ ἀνωτέρω σ. 127). Ἡ οἰκουμενιστικὴ παναίρεσις, ἐν τῇ ἐωσφορικῇ της οἰήσει, θεωρεῖ ἑαυτὴν ἰσταμένην ὑπεράνω τῶν λοιπῶν αἱρέσεων καὶ τῆς Ὀρθόδοξου Ἐκκλησίας τοῦ Κυρίου, «εἰς ὄρος ὑψηλὸν λίαν»⁶⁴⁷. Φέρεται ἀπαρεγκλίτως πρὸς τὸν ἴδιον αὐτῆς σκοπὸν, τὴν οἰκουμενικὴν ἐπικράτησιν ἐπὶ τοῦ «Χριστιανισμοῦ» καὶ τῶν λοιπῶν θρησκειῶν, ἕως ὅτου δυνηθῇ νὰ εἴπῃ περὶ αὐτῶν: Ἐμοὶ παραδέδονται⁶⁴⁸ (ἰδὲ ἀνωτέρω σ. 168-169). Κατ' αὐτὴν, πάντα τὰ ἄτομα καὶ αἱ «ἐκκλησίαι» πρέπει νὰ ὑπαχθοῦν βαθμιαίως εἰς τὴν ἐξουσίαν της, διὰ μακροχρονίου καὶ ἐπιμόνου οἰκουμενιστικῆς ἀγωγῆς αὐτῶν. Διὰ τῆς ἀντιεκκλησιαστικῆς ταύτης ἀγωγῆς, τὰ ἄτομα, οἱ λαοὶ καὶ αἱ «ἐκκλησίαι» δέον σὺν τῷ χρόνῳ νὰ μάθουν τὴν οἰκουμενιστικὴν ἀποψιν, νὰ ἐκτιμήσουν ταύτην ὡς ἀσφάλειαν διὰ τὸν «Χριστιανισμὸν» καὶ νὰ τὴν δεχθοῦν ὡς θείαν ἀλήθειαν. Τὸ δὲ σημαντικώτερον, διὰ τῆς πράξεως, νὰ ἐθισθοῦν εἰς τὸν οἰκουμενιστικὸν τρόπον τοῦ σκέπτεσθαι καὶ φέρεσθαι πρὸς πάντας καὶ πάντα. Πρὸς τοὺς ἑτεροδόξους καὶ τοὺς ἀλλοθρήσκους, πρὸς τοὺς οἰκουμενιστὰς καὶ τοὺς λοιποὺς ἀνθρώπους τῆς οἰκουμένης. Πρὸς τὰς αἱρέσεις καὶ τὰς θρησκείας, πρὸς τὴν Οἰκουμενικὴν κίνησιν καὶ τὰς λοιπὰς παρομοίας ὀργανώσεις, ὡς εἶναι ὁ Μασσωνισμὸς. Πρὸς τὴν Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν καὶ τοὺς Ἁγίους, πρὸς τὴν ὀρθόδοξον πίστιν καὶ τοὺς Ἱεροὺς Κανόνας, πρὸς τὰς ἐκκλησιαστικὰς παραδόσεις καὶ τὴν λατρείαν. Πρὸς τὰς καινοτομίας καὶ τὴν διαρκῆ ἀλλοίωσιν τῶν ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων μὲ κατεύθυνσιν, τὴν οἰκουμενιστικὴν ἐνότητα ἢ ἑνώσιν. Ὁ Οἰκουμενισμὸς, ἐπειδὴ εἶναι ἀδύναμος εἰς τὴν θεωρίαν καὶ ὑποπτος εἰς τὴν πράξιν, διὰ τοῦ μακροχρονίου ἐθισμοῦ, ἐπιδιώκει νὰ διαθρῶσῃ τοὺς πάντας καὶ τὰ πάντα καὶ κατὰ τρόπον, ὥστε ἐν τέλει ἢ λύσις τῆς οἰκουμενιστικῆς ἐνώσεως νὰ εἶναι ἡ εὐκολωτάτη, ἢ ἡ μόνη δυνατὴ πράξις.

Ὡς ἀποτελεσματικὸν μέσον οἰκουμενιστικῆς διαπαιδαγωγήσεως, χρησιμοποιεῖται παρὰ τῆς Οἰκουμενικῆς Κινήσεως ἡ σύγ-

647. Ματθ. δ', 8.

648. Λουκ. δ', 6.

κλησις συνεδρίων κ.λ.π. Εἰς τὰ ποικίλα καὶ παμπληθῆ συνέδρια τῶν Οἰκουμενιστῶν, ὡς ἐλέχθη καὶ ἄνωτέρω, πάντες οἱ κεκλημένοι παρακάθηνται ὡς ἐν Χριστῷ ἀδελφοί, ἀνεξαρτήτως πίστεως, καὶ ὁμιλοῦν ἐπὶ ἴσοις ὅροις, ἀσχέτως διαφορῶν πίστεως. Εἰς τὰ συνέδρια ταῦτα ἀθετήσεως τῆς πίστεως ὑποβάλλονται, καὶ δὴ παρὰ ἡγετῶν τῆς Οἰκουμενιστικῆς Κινήσεως, προτάσεις οἰκουμενιστικοῦ χαρακτήρος καὶ σκοπιμότητος (ἰδὲ ἄνωτέρω σ. 134). Ἐφ' ὅσον ἐπὶ τῶν προτάσεων τούτων δὲν ἐπιτευχθῆ συμφωνία μεταξὺ τῶν συνέδρων, αἱ μὲν ἐπ' αὐτῶν ἀποφάσεις ματαιοῦνται, ἀλλ' αἱ προτάσεις εἶναι δυνατὸν νὰ ἐμφανισθοῦν ἀργότερον πραγματοποιούμεναι (ἰδὲ ἄνωτέρω σ. 142). Ἐν περιπτώσει συμφωνίας τῶν συνέδρων ἐπὶ τῶν οἰκουμενιστικῶν προτάσεων, λαμβάνονται σχετικαὶ ἀποφάσεις. Τὰς ἀποφάσεις ταύτας καλοῦνται οἱ σύεδροι νὰ μεταφέρουν καὶ ἐφαρμόσουν, «ἐν ὑποταγῇ» (ἰδὲ ἄνωτέρω σ. 119 - 120), εἰς τὴν ἑαυτῶν γῆν καὶ οὕτως ἡ οἰκουμενιστικὴ γνώμη καὶ θέλησις διαδίδονται ἀνὰ τὴν οἰκουμένην. Ὁ Οἰκουμενισμὸς, διὰ τῶν συνεδρίων του, ὡς καὶ τῶν λοιπῶν ὀργανώσεών του, ἐπὶ κεφαλῆς τῶν ὁποίων ἴσταται τὸ ΠΣΕ, διοχετεύει τὰς κακοδόξους ιδέας καὶ ἀντιχριστιανικὰς ἐντολάς του ἀνὰ τὸν κόσμον. Τοιοῦτοτρόπως διαπαιδαγωγεῖ τὰ ἄτομα, τοὺς λαοὺς καὶ τὰς «ἐκκλησίας» οἰκουμενιστικῶς καὶ σὺν τῷ χρόνῳ προωθεῖ τοὺς ἀντιχριστοὺς αὐτοῦ σκοποῦς.

Ἰδιαιτέραν σημασίαν δίδει ὁ Οἰκουμενισμὸς εἰς τὸν καταρτισμὸν στελεχῶν καὶ τὸν προσεταιρισμὸν παραγόντων, οἱ ὅποιοι ἐπηρεάζουν τὰς κοινωνίας, ἐντὸς τῶν ὁποίων ζοῦν. Πάντας τούτους τοὺς καθιστᾶ κήρυκας καὶ κράκτας τῆς οἰκουμενιστικῆς ιδέας καὶ δι' αὐτῶν ἐκχέει τὰ πολλὰ καὶ θολὰ αὐτοῦ ὕδατα τῆς πλάνης εἰς τὴν οἰκουμένην, ἵνα πνίξῃ τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Κυρίου. Ὁ Ἰππόλυτος διηγεῖται, ὅτι παλαιὰ κάποιος ὄνοματι Ἄψεθος ὁ Λίθους ἐπεθύμησε νὰ γίνῃ θεός. Ἐπειδὴ ἀπετύγχανε τοῦ ποθουμένου, ἠθέλησε τοῦλάχιστον νὰ νομισθῆ ὅτι εἶναι θεός. Κατῶρθωσε δὲ νὰ τιμηθῆ ἐπὶ πολὺν χρόνον ὡς θεὸς παρὰ τῶν ἀνοήτων Λιθύων, διὰ τοῦ ἐξῆς τεχνάσματος. Συναθροίσας πολλοὺς ψιττακοὺς, τοὺς κατέκλεισεν εἰς ἓνα καὶ τὸν αὐτὸν οἰκίσκον. Ἦσαν δὲ «πλείστοι κατὰ τὴν Λιθύην ψιττακοί», μιμούμενοι ἐναργῶς τὴν ἀνθρωπίνην φωνήν. Τοὺς ψιττακοὺς τούτους διέθρεψε καὶ σὺν τῷ χρόνῳ ἐδίδαξε νὰ λέγουν, «Ἄψεθος θεὸς ἐστίν». Ὄταν δὲ ἠσκήθησαν οἱ ψιττακοὶ εἰς τὸ διδαχθέν, τότε ἤνοιξε τὸν οἰκίσκον καὶ τοὺς ἄφησε νὰ πετάξουν ἐλεύθεροι ἀνὰ τὴν Λιθύην. Ἀκούσαντες λοιπὸν οἱ Λίθους τοὺς ψιττακοὺς νὰ λέγουν ἀπὸ τῶν δένδρων, ὅτι ὁ Ἄψεθος εἶναι θεός, ἐτίμησαν αὐτὸν ὡς θεόν. Ἀλλ' ὅμως, Ἕλληνας τις ἀντελήφθη τὸ τέχνασμα, ἔπραξε τὸ ἀντίθετον καὶ ὁ Ἄψεθος ἐκάη

παρὰ τῶν ἰδίων Λιθῶν⁶⁴⁹). Καὶ ὁ Οἰκουμενισμὸς χρησιμοποιεῖ σήμερον τὸ τέχνασμα τοῦ Ἀψέθου. Ἐγκλείων αἰρετικούς ἢ φιλαίρετικούς εἰς τὰ συνέδριά του κ.λ.π. ἢ ἐπιστρατεύων καὶ ἄλλους πανταχόθεν, διδάσκει αὐτοὺς νὰ λέγουν, ὅτι ὁ Οἰκουμενισμὸς εἶναι τὸ ἐπιθυμούμενον χριστιανικὸν καλόν. Οὕτως, πλῆθος κληρικῶν, λαϊκῶν, πολιτικῶν, κρατικῶν λειτουργῶν, διδασκόντων, δημοσιογράφων κ.ἄ., μιμούμενοι σήμερον τοὺς ψιττακοὺς τοῦ Ἀψέθου, διαλαλοῦν ἀπὸ τῶν θέσεων τὰς ὁποίας κατέχουν, ὅπως ἐκείνοι ἀπὸ τῶν κλάδων τῶν δένδρων, ὅτι ὁ Οἰκουμενισμὸς εἶναι καλόν, καὶ πλανοῦν πολλοὺς τῶν ἀφρόνων.

Π ρ ὸ ς ἄ ρ μ ο δ ί ο υ ς κ αὶ ἔ ξ ο υ σ ί α ς. Λόγω τοῦ κοσμικοῦ του χαρακτήρος, ὁ Οἰκουμενισμὸς διαθέτει κοσμικὴν ἀντίληψιν. Διὰ τῆς ἀντιλήψεως ταύτης, τὰς κοσμικὰς καὶ ἐκκλησιαστικὰς ἀρμοδιότητας τὰς νοεῖ κατὰ κοσμικὸν τρόπον. Ἄρμόδιοι διὰ τὸν Οἰκουμενιστὴν εἶναι οἱ κατὰ κόσμον ἀρμόδιοι. Κατ' αὐτόν, ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τὴν ἀρμοδιότητα ἐπὶ πάντων τὴν ἔχουν μόνον τὰ διοικητικὰ ὄργανα Ταύτης, ἀνεξαρτήτως στάσεώς των ἔναντι τῆς πατροπαραδότου πίστεως. Ὅπως καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων, οὕτω καὶ ἐπὶ ζητημάτων πίστεως καὶ λόγου Θεοῦ, τὸν λόγον ἔχουν, κατ' αὐτόν, οἱ κατέχοντες τὰς θέσεις τῶν ἐπισκόπων κ.λ.π., ἔστω κι' ἂν οὗτοι λαλοῦν καὶ ἐνεργοῦν ὡς παραβάται τῆς ὀρθοδόξου πίστεως καὶ ὡς ἐχθροὶ τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Κυρίου. Ὁ Οἰκουμενισμὸς ὁμως δὲν ἐξάγει πάσας τὰς συνεπείας τῆς ἀντιλήψεώς του ταύτης περὶ ἀρμοδιῶν, ἀλλὰ μόνον ἐκείνας, αἱ ὁποῖαι τὸν ὠφελοῦν. Ἐκκινῶν ἀπὸ τῆς πεπλανημένης ταύτης ἀπόψεως, τονίζει τὴν ἀρμοδιότητα τῶν ἐκκλησιαστικῶν Ἀρχῶν καὶ τῶν ἐκπροσώπων αὐτῶν, οἱ ὁποῖοι διάκεινται φιλικῶς πρὸς αὐτόν, ἢ συνετάχθησαν μετ' αὐτοῦ, καὶ παραθεωρεῖ τοὺς γνησίους Ὀρθοδόξους. Τὰς φωνὰς τῶν πρώτων τὰς ἀναγνωρίζει καὶ τὰς διαφημίζει πολυλάλως, διότι συνάδουν πρὸς τὰς κακοδοξίας του. Τὰς ὀρθοδόξους ὁμολογίας τῶν δευτέρων τὰς ἀποσιωπᾷ καὶ τὰς ἀντιπαρέρχεται, ἢ τὰς δυσφημεῖ καὶ τὰς ἀπορρίπτει, ἔστω κι' ἂν προέρχωνται παρὰ Ἐπισκόπων καὶ Ἱερῶν Συνόδων, ὀρθοτομούντων τὸν λόγον τῆς ἀληθείας. Ὁ Οἰκουμενισμὸς ἀδυνατεῖ νὰ νοήσῃ τὸ πνευματικὸν καὶ ὀρθόδοξον νόημα τοῦ ὄρου ἀρμόδιος ἐπὶ θεμάτων πίστεως. Τὸ «ὄν ὁ Κύριος συνίστησιν»⁶⁴⁹ τῆς Ἁγίας Γραφῆς καὶ τὸ «πᾶς φιλόθεος ἄνθρωπος πρὸς διδασκαλίαν αὐτεπάγγελτος»⁶⁵⁰ τῆς Ἱερᾶς Παραδόσεως, εἶναι διὰ τοὺς Οἰκουμενιστὰς ἀκατανόητα, ἢ νοοῦνται μᾶλλον κατὰ προτεσταντικὸν τρόπον. Ἐν τῷ ζητήματι περὶ ἀρμο-

649. 2 Κορ. ι' 18.

650. Μ. Βασιλείου, Ρ.Γ. 32, 1037.

δίων ἐπὶ θεμάτων πίστεως, ὁ Οἰκουμενισμὸς ἀκολουθεῖ τὸν Παπισμὸν. Ὁ Οἰκουμενισμὸς τονίζει τὴν σημασίαν τῶν κατ' αὐτὸν ἀρμοδίων, ἵνα δι' αὐτῶν σιγήσῃ τὰς φωνὰς ὁμολογίας τῆς ὀρθόδοξου πίστεως καὶ ὑπαγάγῃ εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ πᾶσαν προαίρεσιν καὶ πᾶσαν γνώμην ἀνθρώπων.

Ὁ Οἰκουμενισμὸς, λόγῳ τῆς κοσμικῆς τοῦ ἀντιλήψεως, περὶ ἐνότητος ἢ ἐνώσεως, ἀδυνατεῖ νὰ διακρίνῃ σαφῶς τὴν πνευματικὴν χριστιανικὴν ἐξουσίαν ἀπὸ τῆς κοσμικῆς πολιτικῆς ἐξουσίας καὶ συγχέει τὰ ὄρια τούτων, ὡς ὁ Παπισμὸς καὶ ὁ Προτεσταντισμὸς. Ὅπως οἱ δύο οὗτοι ἐχρησιμοποίησαν πρὸς ἐπικράτησίν των, ἢ συντήρησίν των, σὺν τοῖς ἄλλοις, καὶ τὴν πολιτικὴν ἐξουσίαν, οὕτω πράττει καὶ ὁ Οἰκουμενισμὸς. Ἡ παναίρεσις αὕτη, ὅχι μόνον δέχεται, ἀλλὰ καὶ ζητεῖ καὶ προκαλεῖ τὴν οἰανδήποτε πολιτικὴν ὑποστήριξιν τῆς κινήσεώς της ἀνὰ τὸν κόσμον, ἔστω κι' ἂν αὕτη ἀποτελεῖ ἄθεσμον ἐπέμβασιν τῶν κρατῶν εἰς τὰ τῶν Ἐκκλησιῶν, ἢ τὰ ἐσωτερικὰ ἄλλων κρατῶν. Ἡ συνεργασία τοῦ Οἰκουμενισμοῦ μετὰ κομμουνιστῶν καὶ ἀναρχικῶν κινήματων ὁμιλοῦν εὐγλώττως ἐπὶ τοῦ προκειμένου. Ὁ Οἰκουμενισμὸς, χάριν τῆς ἀντιθέου οἰκουμενικῆς τοῦ ἐπικρατήσεως, εἶναι διατεθειμένος νὰ θέσῃ εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ ὅχι μόνον πᾶσαν ἐκκλησιαστικὴν καὶ θρησκευτικὴν δύναμιν καὶ ἐξουσίαν, ἀλλὰ καὶ οἰανδήποτε πολιτικὴν τοιαύτην.

δ) Σημασία τοῦ Οἰκουμενισμοῦ

Τὸ μέγιστον κακόν. Ἡ παναίρεσις τοῦ Οἰκουμενισμοῦ εἶναι ἐπὶ γῆς τὸ μέγιστον κακόν, διότι πολεμεῖ «τὸ μέγιστον τῶν ἀγαθῶν»⁶⁵¹, ἡγουν τὴν ὀρθόδοξον χριστιανικὴν πίστιν. Πολεμῶν τὴν ὀρθόδοξον πίστιν ὁ Οἰκουμενισμὸς, μάχεται τὴν ἀποκεκαλυμμένην ἀλήθειαν, ἢ ὁποία εἶναι αὐτὸς ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός. Ὁ Οἰκουμενισμὸς εἶναι χριστομάχος καὶ θεομάχος, ὅπως καὶ αἱ πρὸ αὐτοῦ αἵρέσεις, ἀλλ' εἰς ἡύξημένον βαθμόν. Ὁ Ἀρειανισμὸς ἐχαρακτηρίσθη παρὰ τῶν ἁγίων Πατέρων «πρόδρομος τοῦ Ἀντιχρίστου»⁶⁵². Ὁ διάδοχος τοῦ Ἀρειανισμοῦ Οἰκουμενισμὸς, πρέπει θεβαίως νὰ εἶναι τι πλεον τοῦ προδρόμου τοῦ Ἀντιχρίστου. Πολεμῶν τὸν Θεὸν ὁ Οἰκουμενισμὸς, προσβάλλει καὶ τὴν Ὄρθόδοξον Ἐκκλησίαν, ἢ ὁποία εἶναι «σῶμα Χριστοῦ»⁶⁵³ καὶ Ταμεῖον τῆς θείας ἀληθείας καὶ Χάριτος (ἰδὲ ἄνωτέρω σ. 28). Ὁ Οἰκουμενισμὸς εἶναι ἡ μεγαλυτέρα ἀντίχριστος, ἀντιεκκλησιαστι-

651. Χρυσοστόμου P.G. 48, 669.

653. 1 Κορ. ιθ', 27.

652. Μ. Ἀθανασίου, ΒΕΠΕΣ, 30, 123.

κή και ἀπάνθρωπος αἵρεσις τῶν αἰώνων.

Προσβάλλων ὁ Οἰκουμενισμὸς τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν, προσβάλλει Αὐτὸν τὸν Κύριον καὶ τὴν ἐν Χριστῷ σωτηρίαν τῶν ἀνθρώπων. Μετὰ τὴν σάρκωσιν τοῦ Θεοῦ Λόγου καὶ τὴν ἔλευσιν τῆς Ἐκκλησίας εἰς τὸν κόσμον, δὲν δύναται νὰ γνωρίσῃ τις τὸν Θεὸν καὶ νὰ λάθῃ τὴν αἰώνιον ζωὴν τῆς ἐν Χριστῷ ἀναστάσεως, εἰ μὴ, διὰ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας (ιδεὶ καὶ ἀνωτέρω σ. 28). Ὁ Οἰκουμενισμὸς ἀρνεῖται τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν ὡς τὴν Μίαν καὶ μόνην ἐν τῷ κόσμῳ Ἐκκλησίαν τοῦ Κυρίου, ἀπειθεῖ εἰς τοὺς Ἁγίους, ἀθετεῖ τὴν πίστιν, ἀποκρούει τὴν θείαν χάριν καὶ οὕτω στερεῖ τοὺς ὀπαδοὺς του τῆς ἐν Χριστῷ σωτηρίας. Ἡ ἐν Χριστῷ αἰωνία ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου εἶναι ζωὴ τῆς ψυχῆς, ἥτοι ζωὴ ὀρθῆς προαιρέσεως καὶ ὀρθοδόξου γνώμης. Ὁ ἀθετῶν τὴν ὀρθόδοξον πίστιν εἰς τὸν Χριστὸν καὶ τὴν Ἐκκλησίαν Αὐτοῦ, ἐκδιώκει ἀπὸ τῆς ψυχῆς τὴν ἀλήθειαν καὶ ἀντ' αὐτῆς εἰσάγει τὴν ψευδῆ γνώμην καὶ τὴν ἀμαρτωλὸν προαίρεσιν, ἐπεργαζόμενος οὕτω τὸν πνευματικὸν θάνατον τοῦ ἀνθρώπου (ιδεὶ ἀνωτέρω σ. 30). Ὁ φθείρων τὴν ὀρθόδοξον χριστιανικὴν πίστιν Οἰκουμενισμὸς, εἴτε διὰ τοῦ παραγκωνισμοῦ ταύτης, εἴτε διὰ τῆς ἀνοικτῆς ἐπιθέσεως ἐναντίον της, φονεύει πνευματικῶς τὸν ἄνθρωπον, γινόμενος οὕτως ἀνθρωποκτόνος, ὡς ὁ πατὴρ αὐτοῦ ὁ διάβολος⁶⁵⁴.

Ἄδύνατος ἡ σωτηρία ἐν τῷ Οἰκουμεινισμῷ. Ἄλλο εἶναι ὁ Χριστιανὸς καὶ ἄλλο ὁ Οἰκουμενιστής. Ὁ Οἰκουμενιστής δὲν δύναται νὰ εἶναι Χριστιανὸς καὶ ὁ Χριστιανὸς ἀδυνατεῖ νὰ εἶναι Οἰκουμενιστής. Ὁ Χριστιανὸς εἶναι πιστός, ὁ Οἰκουμενιστής εἶναι ἄπιστος. Ὁ Χριστιανὸς ὁμολογεῖ τὴν ὀρθόδοξον πίστιν «ἐμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων»⁶⁵⁵, ὁ Οἰκουμενιστής ὑποστέλλει τὴν ὁμολογίαν τῆς πίστεως, χάριν τῶν ἀνθρώπων. Ὁ Χριστιανὸς ἀσκεῖ τὴν ἀγάπην «μετὰ πίστεως»⁶⁵⁶ ὀρθοδόξου, ὁ Οἰκουμενιστής ὀμιλεῖ περὶ ἀγάπης κεχωρισμένης τῆς πίστεως. Ὁ Χριστιανὸς ἐπιδιώκει⁶⁵⁷ τὴν «ἀγάπην τοῦ Χριστοῦ»⁶⁵⁸, ὁ Οἰκουμενιστής ἀρέσκεται εἰς τὴν ἀγάπην τοῦ κόσμου. Ὁ Χριστιανὸς φέρεται πρὸς «τὴν ἐνότητα τῆς πίστεως καὶ τῆς ἐπιγνώσεως τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ»⁶⁵⁹, ὁ Οἰκουμενιστής ἐργάζεται ὑπὲρ τῆς ἐξωτερικῆς κοσμικῆς ἐνότητος, μακρὰν τῆς πίστεως καὶ «τῆς ἐπιγνώσεως τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ». Ὁ Χριστιανὸς φρουρεῖται, ὡς ἄλλος οὐράνιος θησαυρός, διὰ τῆς εἰρήνης «τοῦ Θεοῦ»⁶⁶⁰, τὴν ὁποῖαν ἔδωσεν ὁ Κύριος εἰς

654. Ἰω. η', 44.

655. Λουκ. ιβ', 8.

656. Ἐφ. στ', 23.

657. 1 Κορ. ιδ', 1.

658. Ἐφ. γ', 19.

659. Ἐφ. θ', 13.

660. Φιλ. ε', 7.

τούς Μαθητάς⁶⁶¹. Ὁ Οἰκουμενιστὴς νοσταλγεῖ τὴν εἰρήνην, τὴν ὁποῖαν «ὁ κόσμος δίδωσιν»⁶⁶². Οἱ Οἰκουμενισταὶ «ὀδὸν εἰρήνης οὐκ ἔγνωσαν»⁶⁶³, οὐδὲ ἐνόητος, οὐδὲ ἀγάπης, οὐδὲ ὁμολογίας⁶⁶⁴ τοῦ Κυρίου, διότι τὴν «πίστιν ἠθέτησαν»⁶⁶⁵. Ἀρμόζουν λοιπὸν καὶ ἐνταῦθα οἱ λόγοι τοῦ πατρὸς τῆς Ἐκκλησίας Μ. Ἀθανασίου, περὶ τῶν αἰρετικῶν Ἀρειανῶν: «οἱ τούτους καλοῦντες χριστιανούς πολὺ καὶ λίαν πλανῶνται, ὡς μήτε τὰς Γραφὰς ἀνεγνωκότες, μήτε ὄλως εἰδότες τὸν Χριστιανισμὸν καὶ τὴν ἐν αὐτῷ πίστιν»⁶⁶⁶. Ὁ Οἰκουμενιστὴς δὲν εἶναι Χριστιανός, ἀλλὰ ἄνθρωπος τῆς «οἰκουμένης» «τοῦ κόσμου τούτου».

Εἶναι ἀδύνατος ἢ ἐν Χριστῷ σωτηρία διὰ τὸν Οἰκουμενιστὴν. Ὁ Οἰκουμενιστὴς εἶναι ὄλως ἀδύνατον νὰ μετέχη τῆς σωτηρίας τῆς ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου, ἐφ' ὅσον παραμένει Οἰκουμενιστὴς. Οὐδεμία ἐλπίς σωτηρίας ὑφίσταται διὰ τὸν Οἰκουμενιστὴν, ὅσασδήποτε κατὰ κόσμον ἐπιτυχίας κι' ἂν ἔχη, οἷασδήποτε ἐπικροτήσεις τῶν ἀνθρώπων κι' ἂν διαθέτῃ καὶ οἰωνδῆποτε γῆινων τιμῶν κι' ἂν ἀπολαμβάνῃ. Τοῦναντίον, ὡς «υἱὸς τῆς ἀπωλείας»⁶⁶⁷ καὶ μέτοχος αἰρέσεων «ἀπωλείας»⁶⁶⁸, εἰς «ἀπώλειαν» ὑπάγει⁶⁶⁹, μετὰ τῶν λοιπῶν «ἀσεβῶν ἀνθρώπων»⁶⁷⁰. Ἐπειδὴ, ὡς ἄλλοτε ὁ Ἀδάμ, ἐγκατέλιπε τὸν Κύριον καὶ ἐπορεύθη εἰς τὴν γῆν «καὶ τὰ ἐν αὐτῇ ἔργα»⁶⁷¹, μετὰ τῶν ὁποίων αὐτὴ «κατακαήσεται», θὰ συναπωλεσθῇ καὶ οὗτος μετ' αὐτῆς. Ἐπειδὴ ἐνύθρισε τὴν «ἄπαξ» παραδοθεῖσαν «τοῖς ἁγίοις» πίστιν⁶⁷², ὡς «μὴ πιστεύων ἤδη κέκριται»⁶⁷³. Τοῦτο δέ, συμφώνως καὶ πρὸς τὸν ἕτερον λόγον τοῦ Κυρίου, «ὁ δὲ ἀπιστήσας κατακριθήσεται»⁶⁷⁴. Ἐπειδὴ ἀρνεῖται νὰ ὁμολογήσῃ τὸν Κύριον, «ἐν τῇ γενεᾷ ταύτῃ τῇ μοιχαλίδι καὶ ἁμαρτωλῷ, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπαισχυνηθήσεται αὐτόν, ὅταν ἔλθῃ ἐν τῇ δόξῃ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ μετὰ τῶν ἀγγέλων τῶν ἁγίων»⁶⁷⁵. Ὁ Οἰκουμενιστὴς, «ἀγαπήσας τὸν νῦν αἰῶνα»⁶⁷⁶, ἐγκατέλιπε τοὺς Ἁγίους, ἀπεκόπη τῆς Ἐκκλησίας, ἠθέτησε τὴν πίστιν, ἀπεξενώθη τῆς Χάριτος τῆς ἀναστάσεως, ἀπεχωρίσθη τοῦ Κυρίου, ὅστις εἶναι «ἡ ζωὴ», καὶ εἶναι παντελῶς ἀδύνατον νὰ μετέχη τῆς ἐν Θεῷ ζωῆς «τοῦ μέλλοντος αἰῶνος»⁶⁷⁷. Πᾶς ὁπαδὸς τῆς παναιρέσεως τοῦ Οἰ-

661. Ἰω. ιδ', 27.

662. Αὐτόθι.

663. Ρωμ. γ', 17.

664. 1 Τιμ. στ', 12.

665. 1 Τιμ. ε', 12.

666. ΒΕΠΗΣ, 30, 124.

667. Ἰω. ιζ', 12.

668. 2 Πέτρ. β', 1.

669. Ἀπ. ιζ', 8.

670. 2 Πέτρ. γ', 7.

671. 2 Πέτρ. γ', 10.

672. Ἰουδ. 3.

673. Ἰω. γ', 18.

674. Μκτθ. ιστ', 16.

675. Μάρ. η', 38.

676. 2 Τιμ. θ', 10.

677. Σύμβολον τῆς πίστεως.

κουμενισμοῦ κεῖται εἰς πτώσιν μεγάλην⁶⁷⁸, ἡ ὁποία «τὸ ἔσχατον πτώμα ἐστὶ ψυχῆς»⁶⁷⁹ (ιδεὲ καὶ ἀνωτέρω σ. 36 - 37).

«Πλανῶν τὴν οἰκουμένην ὅλην». Ἡ παναίρεσις τοῦ Οἰκουμενισμοῦ ρίπτει εἰς «ἔσχατον πτώμα» ψυχῆς πάντα Ὁρθόδοξον Χριστιανόν, ὁ ὁποῖος ἐκκλίνει ἀπὸ τῆς Ὁρθοδοξίας πρὸς αὐτήν. Ὁ τασσόμενος μετὰ τοῦ Οἰκουμενισμοῦ Ὁρθόδοξος Χριστιανὸς παύει νὰ εἶναι ὀρθόδοξος καὶ πιστὸς καὶ Χριστιανός. Διὰ τῆς ἀποστασίας του ταύτης, γίνεται αἰρετικὸς καὶ ἄπιστος καὶ ἀντίχριστος. Ἀποκόπτεται τῆς ἀγίας ποιμνῆς τοῦ Κυρίου, τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, καὶ κοινωνεῖ μετὰ τῶν ἐν ἀπιστία ἀμαρτωλῶν τῆς γῆς, οἱ ὁποῖοι ποιμνίζονται παρὰ τοῦ διαβόλου. Διασπᾶ τὴν ἐνότητά του μετὰ τῶν Ἁγίων τοῦ Θεοῦ ἀνθρώπων καὶ ἀγγέλων καὶ ἐνοῦται μετὰ τῶν ἀσεβῶν καὶ τῶν δαιμόνων. Ἀποτάσσεται τῷ Χριστῷ καὶ συντάσσεται «τῷ Σατανᾷ» «καὶ πᾶσι τοῖς ἔργοις αὐτοῦ» «καὶ πάσῃ τῇ λατρείᾳ αὐτοῦ» «καὶ πᾶσι τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ» «καὶ πάσῃ τῇ πομπῇ αὐτοῦ»⁶⁸⁰. Παραβαίνει τὴν ὑπόσχεσιν καὶ «τὴν καλὴν ὁμολογίαν»⁶⁸¹ τοῦ Μυστηρίου τοῦ ἀγίου Βαπτίσματος, τὸ ὁποῖον ἔλαβεν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τοῦ Θεοῦ καὶ οὕτως, ἀποβάλλει τὴν χριστιανικὴν αὐτοῦ ιδιότητα. Ἀθετεῖ τὸ καλὸν ὄνομα τοῦ Χριστιανοῦ, τὸ ὁποῖον τοῦ ἐδόθη διὰ τῆς Ἐκκλησίας παρὰ Θεοῦ, ὡς αἰώνιον θεῖον δῶρον, δυνάμει τῆς θείας Χάριτος «τοῦ αἵματος τοῦ σταυροῦ»⁶⁸² τοῦ Υἱοῦ Αὐτοῦ, Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἐνῶ ἐβαπτίσθη καὶ ἐπολιτογραφήθη ἐν οὐρανοῖς ὡς Χριστιανός, διὰ τῆς προσχωρήσεώς του εἰς τὴν παναίρεσιν τοῦ Οἰκουμενισμοῦ, ἀπεμπολεῖ τὰ οὐράνια προνόμια. Καί, ὡς ἄλλος ἄσωτος υἱός, πορεύεται εἰς τὴν μακρὰν τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς ζωῆς κειμένην χώραν «τοῦ κόσμου τούτου» καὶ τοῦ αἰώνιου θανάτου.

Ὁ Οἰκουμενισμὸς φέρεται πρὸς τοὺς αἰρετικοὺς ἀπανθρώπως. Διὰ τῆς ἐχθρικῆς πρὸς τὴν ὀρθόδοξον πίστιν διδασκαλίας του καὶ τῆς ἀντιεκκλησιαστικῆς τακτικῆς του, καθηλώνει τοὺς ἑτεροδόξους εἰς τὴν ψευδοδοξίαν των, τοὺς κρατεῖ ἐκτὸς τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, τοὺς ἀποστερεῖ τῆς σωτηρίας καὶ τοὺς σταθεροποιεῖ εἰς τὸν αἰώνιον πνευματικὸν θάνατον. Ὁ ἀνάλγητος Οἰκουμενισμὸς πείθει τοὺς αἰρετικοὺς νὰ θεωροῦν τὴν ἀντίθεον κακοδοξίαν των ὡς σχετικὴν ἀλήθειαν, τὴν ἀσεβῆ αἵρεσίν των ὡς Ἐκκλησίαν Θεοῦ καὶ τὴν ἐν αὐτῇ θανατηφόρον παραμονήν των ὡς καλὴν καὶ

678. Ματθ. ζ', 27.

679. Γρηγορίου Νύσσης, P.G. 48, 832.

680. Τάξις γενομένη πρὸ τοῦ Ἁγίου Βαπτίσματος, Μικρὸν Εὐχολόγιον, ἐκδο-

σις τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, σ. 65.

681. 1 Τιμ. στ', 12.

682. Κολ. α', 20.

σωτήριον. Διδάσκει τούς δυστυχείς αίρετικούς νά έκλαμβάνουν τήν Ὁρθοδοξίαν ὡς πλάνην, τήν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν τοῦ Κυρίου ὡς μίαν τῶν αίρέσεων καί τούς Ὁρθοδόξους Χριστιανούς ὡς ἀπλῶς ἕτεροδόξους. Τοιοῦτοτρόπως ὁ Οἰκουμενισμός καλλιεργεῖ εἰς τούς αίρετικούς φρόνημα σατανικῆς ἀμετανοησίας. Κατ' αὐτό τὸ φρόνημα, ἡ ἐπιστροφή τῶν αίρετικῶν πρὸς σωτηρίαν εἰς τήν «Μίαν Ἀγίαν Καθολικὴν καὶ Ἀποστολικὴν Ἐκκλησίαν», τήν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν τοῦ Κυρίου, λογίζεται περιττή, ἡ δὲ κατὰ Θεὸν μετάνοια αὐτῶν εἶναι ἀδιανόητος. Ἐπὶ τούτοις, διὰ τῆς οἰκουμενιστικῆς πλάνης, οἱ αίρετικοὶ θεωροῦν ἑαυτοὺς συνετοὺς καὶ ἐπιστήμονας⁶⁸³ καὶ διδασκάλους τῶν ἄλλων, καὶ αὐτῶν τῶν Ὁρθοδόξων, περὶ Χριστιανισμοῦ καὶ τῆς θέσεως αὐτοῦ ἐν τῷ κόσμῳ. Λέγοντες δὲ ἐν τῇ ἀφροσύνῃ των «τὸ πονηρὸν καλὸν καὶ τὸ καλὸν πονηρὸν»⁶⁸⁴, «τὸ σκότος φῶς καὶ τὸ φῶς σκότος»⁶⁸⁴, κάθηνται μετὰ πεπωρωμένης ψυχῆς⁶⁸⁵ «ἐν χώρᾳ καὶ σκιᾷ θανάτου»⁶⁸⁶, ἐνῶ ἐπιλάμπει πανταχόθεν τὸ φῶς τοῦ Σωτῆρος. Πάντα δὲ ταῦτα, ἐνῶ ἡ ἐπερχομένη φυσικὴ παρακμὴ καὶ διάλυσις τῶν αίρέσεων, δύναται νά πείσῃ τούς ὀπαδοὺς των περὶ τῆς πλάνης των. Ἡ παναίρεσις τοῦ Οἰκουμενισμοῦ, προβαλλομένη ἐνώπιον τῶν ἕτεροδόξων ὡς ἐλπίς ἐπιθιώσεως τῶν αίρέσεων διὰ τῆς οἰκουμενικῆς τῆς ἐνότητος, καθιστᾷ τούτους ἀνεπιδέκτους μαθήσεως τῆς ἀληθείας, μονίμως ἀμετανοήτους καὶ αἰωνίως δυστυχεῖς.

Ἄλλὰ καὶ τούς ἀλλοθρήσκους ἀδικεῖ ὁ Οἰκουμενισμός. Δι' αὐτοῦ, συσκοτίζεται ἡ ἀλήθεια ἐν τῷ κόσμῳ. Ἐπικαλύπτεται ἡ θεία Ἀποκάλυψις, ἀποκρύπτεται ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία τοῦ Κυρίου ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν τῶν ἀνθρώπων καὶ γίνεται ἀδιόρατος ἡ ὁδὸς τῆς ἐν Χριστῷ σωτηρίας. Οἱ ἀλλοθρήσκοι πληροφοροῦνται παρὰ τοῦ ψευδολογοῦντος Οἰκουμενισμοῦ, ὅτι ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ Θρησκεία τοῦ Θεοῦ δὲν ὑπάρχουν ἐν τῷ κόσμῳ. Αἱ ἀντιφατικαὶ αίρετικαὶ κακοδοξίαι ἀπαρτίζουν δῆθεν τήν χριστιανικὴν διδασχὴν καὶ αἱ διαφωνοῦσαι μεταξύ των αίρέσεις ἀποτελοῦν τὸν Χριστιανισμόν. Τοιοῦτοτρόπως ὁ Χριστιανισμὸς παρουσιάζεται εἰς τούς ἀλλοθρήσκους ὡς ἄθροισμα ἀντιφατικῶν γνωμῶν καὶ ἀντιτιθεμένων ἢ διαφόρων θρησκευτικῶν ὁμάδων, ὅπως καὶ πᾶσα θρησκεία, ἢ ἡ ἴδια αὐτῶν θρησκεία. Ὁ Οἰκουμενισμὸς ἐξισώνει ἐν τῇ συνειδήσει τῶν ἀλλοθρήσκων τὸν Χριστιανισμόν πρὸς τὴν θρησκείαν των μὲ συνέπειαν, τὴν ἀμετανοησίαν. Διδάσκει τούς ὀπαδοὺς τῶν ψευδῶν θρησκειῶν, ὅτι, ὅπως αἱ θρησκείαι των ἔχουν πλάνας καὶ ἀληθείας, οὕτω συμβαίνει καὶ εἰς τὸν «Χριστιανισμόν».

683. Ἡσ. ε', 21.

Θιζή, Ἀθήναι: 1965, σ. 104.

684. Ἡσ. ε', 20.

686. Ματθ. δ', 16.

685. Ἀγίου Νεκταρίου, Χριστιανικὴ Ἡ-

Καί, ἐπὶ πλεόν, ὅπως αἱ παμπληθεῖς αἱρέσεις τοῦ «Χριστιανισμοῦ» ἐνοῦνται δι' αὐτοῦ, οὕτω καὶ αἱ διάφοροι θρησκείαι εἶναι δυνατόν νὰ ἐνωθοῦν μετὰ τοῦ «Χριστιανισμοῦ» εἰς μίαν οἰκουμενικὴν θρησκευτικὴν κοινωνίαν, πάλιν δι' αὐτοῦ. Ὁ Οἰκουμενισμὸς ἀπομακρύνει τοὺς ἄλλοθρήσκους τῆς ἀληθινῆς θρησκείας τοῦ Θεοῦ, διὰ νὰ ὑπαγάγη τούτους εἰς τὴν κυριαρχίαν του! Διὰ τῆς οἰκουμενιστικῆς ψευδοδιδασκαλίας καὶ τῆς ἀπατηλῆς οἰκουμενιστικῆς ἐλπίδος, καθιστᾷ τοὺς ἄλλοθρήσκους ἀμετανοήτους, ὅπως καὶ τοὺς αἰρετικούς. Ἡ παναίρεσις τοῦ Οἰκουμενισμοῦ, κατὰ θάσιν, καταλύει τὴν χριστιανικὴν ἱεραποστολὴν εἰς τὰ ἔθνη. Καὶ τοῦτο εἰς ἐποχὴν, καθ' ἣν τὸ γενικὸν φαινόμενον τῆς παρακμῆς τῶν ψευδῶν θρησκειῶν ἀποτελεῖ εὐνοϊκὴν προϋπόθεσιν, νὰ πεισθοῦν οἱ ὀπαδοὶ των, περὶ τοῦ ψεύδους ἐκείνων καὶ τῆς ἀληθείας τῆς Ὁρθοδοξίας.

Καὶ τὰς πολιτείας καὶ πολιτικὰς ἐξουσίας πλανᾷ ὁ Οἰκουμενισμὸς. Δι' αὐτοῦ, αἱ πολιτεῖαι ἀντιλαμβάνονται, ὅτι αἱ θρησκείαι δύνανται νὰ ὑπαχθοῦν εἰς αὐτάς καὶ νὰ ὑπηρετήσουν τοὺς πολιτικούς καὶ κοσμικούς των σκοπούς, ὡς πειθαρχικοὶ ὑπηρέται των. Οἱ πρεσβεύοντες μάλιστα τὴν πολιτικὴν ἐνότητα ἢ ἔνωσιν τῆς ἀνθρωπότητος, ἢ γεωγραφικῶν περιοχῶν ταύτης, εἶναι φυσικὸν νὰ βλέπουν εὐνοϊκῶς τὴν ἐνωτικὴν κίνησιν τοῦ Οἰκουμενισμοῦ καὶ νὰ ὑπολογίζουσι εἰς αὐτήν. Ὁ Οἰκουμενισμὸς ἐκμεταλλεύεται, σὺν τοῖς ἄλλοις, τὴν σημερινὴν ἀνάπτυξιν τῆς ἐπικοινωνίας τῶν ἀνθρώπων ἐν τῇ οἰκουμένῃ καὶ τὴν ἐντύπωσιν, ὅτι ἡ ἀνθρωπότης ἐνοποιεῖται. Βάσει τῆς οἰκουμενιστικῆς ἀντιλήψεως, οἱ ἑκασταχοῦ πολιτικοὶ παράγοντες ἀντιμετωπίζουν τὴν θρησκείαν, διὰ τῆς πολιτικῆς σκοπιμότητος. Κατ' αὐτούς, ἡ θρησκεία εἶναι μέσον λύσεως πολλῶν προβλημάτων τοῦ κόσμου, ὅπως τὰ ἀντιλαμβάνονται αἱ πολιτικαὶ ἐξουσίαι. Ἡ εἰκονομαχικὴ καὶ προτεσταντικὴ ἄποψις περὶ σχέσεων Ἐκκλησίας καὶ πολιτείας διδάσκεται σήμερον, διὰ τοῦ Οἰκουμενισμοῦ, εἰς παγκόσμιον κλίμακα. Ἡ κακόδοξος νοοτροπία περὶ ὑποταγῆς τῆς Ἐκκλησίας εἰς τοὺς ἐφημέρους πρακτικούς σκοπούς τῆς πολιτείας δικαιολογεῖ πᾶσαν ἀναιδῆ κρατικὴν παρέμβασιν εἰς τὰ τῆς Ἐκκλησίας. Διεθνεῖς ὀργανώσεις ἐμφανοῦς ἢ ἀφανοῦς δράσεως καὶ γνωστῶν ἢ σκοτεινῶν σκοπῶν, ὡς ὁ Μασσωνισμὸς, ὁ Σιωνισμὸς καὶ ὁ Κομμουνισμὸς, εἶναι φυσικὸν νὰ εὐρίσκουσι εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ Οἰκουμενισμοῦ πολὺτιμον σύμμαχόν των, πρὸς πραγμάτωσιν τῶν ἀπανθρώπων σχεδίων των. Διὰ τοῦ Οἰκουμενισμοῦ, ἡ μὲν Ἐκκλησία ὑποδουλῶνεται εἰς τὴν πολιτείαν, ἡ δὲ πολιτεία ἀποθρασύνεται ἔναντι τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ συναλληλία καὶ ἀρμονικὴ συνεργασία μεταξὺ τῶν δύο τούτων, Ἐκκλησίας καὶ πολιτείας, εἶναι τι τὸ ἀδιανόητον, διὰ τοὺς ἐμφορου-

μένους υπό του οίκουμενιστικοῦ πνεύματος. Ὁ Οἰκουμενισμὸς ἀποτελεῖ διὰ τὰς πολιτικὰς ἐξουσίας παγίδα. Ἐνῶ τώρα αὐταὶ ἐπιβάλλονται ἐπὶ τῶν «ἐκκλησιῶν», ἀργότερον ὁ Οἰκουμενισμὸς θὰ ἐπιβάλλεται ἐπ' αὐτῶν, διὰ τῶν οἰκουμενιστικῶς ἠνωμένων «ἐκκλησιῶν», ὡς ἄλλοτε ὁ Παπισμὸς. Τοῦτο, προφανῶς, ἐννοεῖ ὁ Οἰκουμενισμὸς, ὅταν ὑπόσχεται νὰ ἀναδείξῃ τὸν «Χριστιανισμὸν» ἐπιβλητικὴν δύναμιν εἰς τὸν κόσμον, ὡς ἀποδεικνύεται καὶ ἐκ τῶν ἤδη ἀρξαμένων ἐπεμβάσεων τοῦ ΠΣΕ εἰς τὰ ἐσωτερικὰ τῶν κρατῶν!

Τέλος, ὁ Οἰκουμενισμὸς πλανᾷ ὄντως «τὴν οἰκουμένην ὅλην»⁶⁸⁷. Διδάσκει τοὺς ἀνθρώπους νὰ ἀντιλαμβάνονται τὸν Χριστιανισμὸν καὶ τὸ ἔργον τοῦ Χριστιανοῦ κοσμικῶς. Ὡς σκοπὸν ὑπάρξεως τοῦ Χριστιανισμοῦ ἐπὶ τῆς γῆς κηρύσσει τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ κόσμου καὶ ὡς ἔργον τοῦ Χριστιανοῦ ὑποστηρίζει τὴν ἐξυπηρέτησιν τῆς κοινωνίας εἰς τὰς πρακτικὰς κοσμικὰς ἀνάγκας τῆς. Τὸν Χριστιανισμὸν τὸν παρουσιάζει μεταβαλλόμενον, κατὰ τὰς ἐκάστοτε ἀπαιτήσεις τῶν καιρῶν, καὶ τὴν χριστιανικὴν ζωὴν τὴν ἐμφανίζει ἀλλοιουμένην πάντοτε, ἀναλόγως τῶν κοσμικῶν ἀναγκῶν τῶν ἀνθρώπων. Ὁ Οἰκουμενισμὸς πείθει τοὺς Χριστιανοὺς νὰ μὴ ζητοῦν τὰ οὐράνια, ὡς θέλει ὁ Θεός⁶⁸⁸, ἀλλὰ τὰ ἐπίγεια, ὡς ζητεῖ ὁ διάβολος⁶⁸⁹. Τοὺς μὲν Χριστιανοὺς τοὺς στρέφει πρὸς ὅ,τι γήινον, ἐφήμερον, κοσμικὸν καὶ ἁμαρτωλόν, τοὺς δὲ κοσμικοὺς τοὺς καθηλώνει εἰς τὴν ἀποστασίαν των, ἐπικυρώνων θρησκευτικῶς τὴν κοσμικότητά των. Τοιοῦτοτρόπως ἐκτρέπει τοὺς ἀνθρώπους ἀπὸ τῆς χριστιανικῆς ὁδοῦ τῆς ζωῆς, ὅπου ἀπαντῶνται αἱ ἀληθεῖς λύσεις τῶν ἀτομικῶν καὶ κοινωνικῶν προβλημάτων τοῦ ἀνθρώπου, μετὰ αὐταρκειᾶς, ὀλιγαρκειᾶς, ἐγκρατείας καὶ ἀσκήσεως, καὶ τοὺς ὀδηγεῖ εἰς ὁδὸν ἀποτυχίας. Ὁ Οἰκουμενισμὸς ὑποκρίνεται, ὅτι ἐπιδιώκει τὴν λύσιν τῶν προβλημάτων τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς, ἀλλὰ καταστρέφει τὴν ἀνθρωπίνην ζωὴν. Οὗτος εἶναι πνεῦμα ψεύδους καὶ θανάτου, τὸ ὁποῖον διαχέεται εἰς τὴν ἀνθρωπότητα ὡς ἀσέληνος καὶ ἀστροφεγγῆς νύξ, καὶ βυθίζει τὰς ψυχὰς εἰς τὸ σκότος. Ὁδηγεῖ ταύτας εἰς ὁδὸν πλάνης, ἣ ὁποία εἶναι «σύντριμμα καὶ τάλαιπωρία»⁶⁹⁰ καὶ ἀπάγει εἰς τὴν αἰώνιαν «ἀπώλειαν»⁶⁹¹.

Ἐκμετάλλευσίς Σοδόμων καὶ Γομόρρων.
Ὁ ψευδόμενος Οἰκουμενισμὸς, πανούργως φερόμενος, πρὸς ἐπέκτασίν του καὶ ἐπικράτησίν του εἰς τὴν οἰκουμένην, ἐκμεταλλεύεται τὴν ἀποστασίαν τῆς συγχρόνου ἀνθρωπότητος. Ἡ σημερινὴ ἀνθρωπότης ἀπεστάτησε τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλη-

687. Ἀπ. εἶ', 9.

688. Ματθ. στ', 33.

689. Ματθ. θ', 3.

690. Ρωμ. γ', 16.

691. Ματθ. ζ', 13.

σίας Αὐτοῦ καὶ ἀφοσιώνεται εἰς τὰ γήινα καὶ τὴν ἡδονὴν, ἀδιακρίτως ἀμαρτίας. Διὰ τοῦ Παπισμοῦ καὶ τοῦ Προτεσταντισμοῦ, ἀπεκόπη τῆς Ἐκκλησίας, ἀπεξενώθη τῆς θείας Χάριτος καὶ τῆς ἀποκεκαλυμμένης ἀληθείας καὶ περιορίσθη εἰς τὸν ἄνθρωπον, εἰς τὸν ὁποῖον καὶ ἐβασίσθη. Βάσει τοῦ ἀνθρωπίνου λόγου, κατέληξεν εἰς τὸν ὀρθολογισμόν καὶ δι' αὐτοῦ εἰς τὴν ἀπιστίαν, τὸν ὕλισμόν καὶ τὴν θετικοκρατίαν. Συνέζευξεν ὕλιστικὰς πεποιθήσεις, λογικοκρατικὴν κρίσιν, ὕλικὰ θετικὰ δεδομένα καὶ οὕτως ἐδημιούργησεν ἐπιστήμην τῆς ἀρεσκείας του. Ἐν ὀνόματι τῆς ἐπιστήμης του, ἀπεδέχθη ὡς ἀληθῆ γνῶσιν πλῆθος ψευδῶν ἀντιλήψεων, περὶ Θεοῦ, κόσμου καὶ ἀνθρώπου. Οὕτως, ἐβυθίσθη εἰς πνευματικὸν σκότος, ἀπώλεσε τὴν ὁρατότητα τῆς ψυχῆς καὶ ἐν ἀφροσύνῃ διατελῶν, ἐκήρυξεν ἀσεβῶς τὸν... θάνατον τοῦ Θεοῦ! Ἐν προκειμένῳ ἐφέρθη, ὅπως ἄλλοτε οἱ παράνομοι Ἰουδαῖοι, οἱ σταυρώσαντες «τὸν Κύριον τῆς δόξης»⁶⁹² καὶ «σφραγίσαντες τὸν λίθον»⁶⁹³ τοῦ τάφου. Ὁ σύγχρονος ἄνθρωπος συναντᾶται ἐν τῇ ἐσχάτῃ πτώσει του μετὰ τῶν σταυρωτῶν τοῦ Κυρίου, οἱ ὁποῖοι εἶχον φθάσει καὶ ἐκεῖνοι εἰς τὸ αὐτὸ σημεῖον καταπτώσεως. Αἱ φωναὶ τῶν Ἀγγίων, διὰ τῶν ὁποίων ἐτονίζετο ὅτι ἡ αἵρεσις εἶναι ἀπιστία καὶ τὸ ἔσχατον πτῶμα τῆς ψυχῆς, γίνονται σήμερον ἀντιληπταί, διὰ τῆς ἐκδήλου πλέον εἰς πάντας ἀποστασίας τῶν αἰρετικῶν. Ὁ Οἰκουμενισμός, βασιζόμενος εἰς τὴν θλιθερὰν ταύτην ψυχολογίαν τοῦ θανάτου τοῦ Θεοῦ τῶν σημερινῶν ἀνθρώπων, ἀποσιωπᾷ τὸν θεῖον λόγον καὶ ὑπόσχεται ἐπίγειον παράδεισον, χάριν τοῦ προσεταιρισμοῦ τοῦ κόσμου τῆς ἀποστασίας.

Ἐν τῇ προόδῳ τῆς ἀποστασίας του, ὁ ἄνθρωπος παρεδέχθη τὴν ἀνυπαρξίαν τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν ὑπαρξιν τοῦ κόσμου μόνου. Ἠρνήθη τὴν παρουσίαν τοῦ πνεύματος καὶ ὑπεστήριξεν, ὅτι ὁ κόσμος συνίσταται μόνον ἐξ ὕλης καὶ ἀφ' ἑαυτοῦ κινεῖται καὶ ἐξελίσσεται. Οὕτως ὁ ἄνθρωπος τῆς καθαρῶς ἀνθρωπίνης σοφίας ἐξέπεσεν εἰς τὴν σύγχρονον ἐπιστημονικὴν εἰδωλολατρείαν. Ἐτίμησεν, ὅπως καὶ οἱ παλαιότεροι εἰδωλολάτραι, τὴν κτίσιν καὶ ὄχι τὸν κτίσαντα! Ἀκολούθως παρεδέχθη τὸν ἄνθρωπον μόνον ὡς σῶμα. Ἐξέλιπεν ἐξερευνῶν τὰς βιολογικὰς λειτουργίας τοῦ σώματος, περιορίσθη πεισμόνως εἰς τὴν γνῶσιν τούτων, καί, στερούμενος εὐρείας καὶ ὠλοκληρωμένης γνώσεως, ἐθεώρησε πᾶσαν ψυχικὴν κίνησιν ὡς ἐκδήλωσιν τοῦ βιολογικοῦ παράγοντος τοῦ ἀνθρωπίνου ὄντος. Εἶδε τὰς ψυχικὰς ἐνεργείας, διὰ τῶν βιολογικῶν λειτουργιῶν, ἠρνήθη τὴν ψυχὴν καὶ τὴν ἐταύτισε πρὸς τὴν σάρκα. Ἐν συνεχείᾳ, συνηρπάγη ὑπὸ τῆς ἡδονῆς. Ἐπλασε τὴν ψευδῆ καὶ αἰσχρὰν φροῦ-

692. 1 Κορ. 6', 8.

693. Ματθ. 27', 66.

δικήν θεωρίαν, ἐδικαιολόγησε δι' αὐτῆς δῆθεν ἐπιστημονικῶς τὴν ζωὴν τῆς ἀμαρτίας, ἀπετελματώθη εἰς τὴν ἀκολασίαν καὶ τὴν ἀσωτίαν καὶ περιῆλθεν εἰς τὴν κατάστασιν τοῦ κτήνους καυχώμενος! Ἐφθασεν εἰς τὴν ἔπαρσιν τῆς πτώσεως· «καὶ ἄνθρωπος ἐν τιμῇ ὧν οὐ συνῆκε, παρασυνεβλήθη τοῖς κτήνεσι τοῖς ἀνοήτοις καὶ ὠμοιώθη αὐτοῖς»⁶⁹⁴. Ὁ Οἰκουμενισμός, ἐκμεταλλεόμενος τὴν πνευματικὴν ταύτην νέκρωσιν τοῦ ἀνθρώπου καὶ τὴν ἀφοσίωσίν του εἰς τὴν γῆν καὶ τὴν ἡδονήν, ἐπιδιώκει νὰ κατακτήσῃ τοῦτον, διαλαλῶν τὸ διαφέρον του ὑπὲρ τῶν γηίνων «προβλημάτων» τοῦ συγχρόνου ἀνθρώπου καὶ τὴν ἡδονικὴν οἰκουμενιστικὴν ἀγάπην.

Ἡ μακρὰν τοῦ Θεοῦ ζῶσα σημερινὴ ἀνθρωπότης περιῆλθεν ὄντως εἰς κατάστασιν Σοδόμων καὶ Γομόρρων. Ὁ ἅγιος πατὴρ τῆς Ἐκκλησίας Μ. Βασίλειος γράφει, ὅτι «Σόδομα ἐρμηνεύεται ἔκκλησις, Γόμορρα δὲ στάσις»⁶⁹⁵. Τὰ γνωρίσματα τῆς συγχρόνου ἀποστασίας εἶναι ὄντως ἡ ἔκκλησις ἀπὸ τῆς ὁδοῦ τῆς ζωῆς τοῦ νόμου τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ στάσις κατὰ τῆς θείας ἀληθείας καὶ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας. Δύναται νὰ λεχθῆ, ὅτι ἡ μὲν ἔκκλησις, ἀλλὰ καὶ ἔκλυσις, ἐκδηλοῦνται ἀναιδέστερον εἰς τὴν Δύσιν, ἡ δὲ στάσις ἀναπτύσσεται θρασύτερον εἰς τὴν Ἀνατολήν. Εἰς τὴν Δύσιν πᾶς ἠθικὸς φραγμὸς ἤδη καταλύεται, τὸ ὄντως καλὸν συκοφαντεῖται ὡς ἀσύμφορον καὶ ἀφύσικον καὶ τὸ κακὸν ἀμνηστεύεται ὡς δῆθεν φυσικὸν καὶ συμφέρον. Εἰς τὴν Ἀνατολήν, ἐντὸς τῶν κομμουνιστικῶν χωρῶν, ὁ ὕλισμός διδάσκεται ἐπισήμως καὶ ὁ ἀντιθρησκευτικὸς διωγμὸς διεξάγεται παρὰ τῶν κρατῶν συστηματικῶς. Ὁ Οἰκουμενισμὸς εὐθυγραμμίζεται πρὸς τὰς τάσεις τῆς συγχρόνου ἀποστασίας τῶν ἀνθρώπων. Ἐκκλίνει τῶν χριστιανικῶν ἐντολῶν, τὰς ὁποίας χαρακτηρίζει ὡς αὐστηράς καὶ παρωχημένας, τονίζει τὴν κατὰ κόσμον φιλίαν καὶ ἐξανίσταται κατὰ τῆς ἀποκεκαλυμμένης ἀληθείας, διὰ τοῦ τεχνάσματος τῆς σιωπῆς τῆς πίστεως. Οὕτως βυθίζει τὸν ἀποστάτην καὶ δυστυχῆ ἀνθρώπον τῶν ἡμερῶν μας εἰς περισσότερον πνευματικὸν σκότος, καλύπτων αὐτόν, διὰ τῆς ἐστώσης σιγῆς⁶⁹⁶ τοῦ πνευματικοῦ θανάτου. Ἡ ἀπάνθρωπος παναίρεσις τοῦ Οἰκουμενισμοῦ, ὡς ἄλλος νεκροθάπτης ἤδη θάπτει πνευματικῶς τὸν ἀνθρώπον, καλύπτουσα αὐτόν διὰ τῆς ἐπιταφίου πλακὸς τῆς σιγῆς τῆς πίστεως, καὶ συντελεῖ νὰ ἐξομοιωθῆ οὗτος κατὰ πάντα πρὸς τὴν σῆψιν τῆς χώρας τῶν Σοδόμων καὶ τῶν Γομόρρων, «ἧς τὸ τέλος εἰς καῦσιν»⁶⁹⁷.

«Ν ἡ ψ α τ ε, γ ρ η γ ο ρ ἡ σ α τ ε. Ὁ Μ. Βασίλειος λέγει, ὅτι ἐπὶ τῆς ἐποχῆς του, ἵνα πλανήσῃ ὁ διάβολος τὴν οἰκουμένην,

694. Ψαλ. ΜΗ', 21.

696. Μ. Βασιλείου, P.G. 30, 601.

695. P.G. 30, 161.

697. Ἐβρ. στ', 8.

ἤρχισε, διὰ τῶν αἱρέσεων, τὸν πόλεμον κατὰ τῆς Ἐκκλησίας ἐκ τῆς Ἀνατολῆς. Ἐπειδὴ, γράφει ὁ ἅγιος πατήρ, τὸ Εὐαγγέλιον τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ, ἀφοῦ ἤρχισεν ἀπὸ τῶν ἡμετέρων τόπων τῆς Ἀνατολῆς, ἐξῆλθεν εἰς πᾶσαν τὴν γῆν, διὰ τοῦτο ὁ κοινὸς ἐχθρὸς τῶν ψυχῶν ἡμῶν ὁ διάβολος ἐχρησιμοποίησε τὴν αὐτὴν ὁδόν. Τὰ σπέρματα τῆς ἀποστασίας, ἦτοι αἱ αἰρετικαὶ κακοδοξίαι, ἀφοῦ ἐνεφανίσθησαν εἰς τοὺς αὐτοὺς τόπους, φιλονεικεῖ νὰ διαδοθοῦν ἀπ' αὐτῶν εἰς πᾶσαν τὴν γῆν. «Ἐπειδὴ τὸ Εὐαγγέλιον τῆς Βασιλείας, ἀπὸ τῶν ἡμετέρων τόπων ἀρξάμενον, εἰς πᾶσαν ἐξῆλθε τὴν οἰκουμένην, διὰ τοῦτο ὁ κοινὸς τῶν ψυχῶν ἡμῶν ἐχθρὸς τὰ τῆς ἀποστασίας σπέρματα, ἀπὸ τῶν αὐτῶν τόπων τὴν ἀρχὴν λαθόντα, εἰς πᾶσαν οἰκουμένην διαδοθῆναι φιλονεικεῖ»⁶⁹⁸. Σήμερον δύναται νὰ λεχθῆ, ὅτι, ἀφοῦ ὁ κοινὸς ἐχθρὸς τῆς σωτηρίας τῶν ψυχῶν ἡμῶν διέδωσε τὰ σπέρματα τῆς ἀποστασίας εἰς τὴν οἰκουμένην καὶ τὰ ἐκαλλιέργησεν εἰς τὴν Δύσιν, ἐπιχειρεῖ τώρα νὰ τὰ διαδώσῃ ὡς ὠρίμους πλέον καρποὺς τοῦ κακοῦ καὶ εἰς τὴν Ἀνατολήν, ἐκ τῆς ὁποίας ἐξεβλήθη, διὰ τοῦ ἀντιαιρετικοῦ ἀγῶνος τῶν Ἁγίων. Διὰ τῆς συγκρητιστικῆς παναιρέσεως τοῦ Οἰκουμενισμοῦ, συναθροίζει τὰς αἰρετικὰς καὶ σκοτεινὰς δυνάμεις τῆς οἰκουμένης, συγκροτεῖ δι' αὐτῶν ἕν ἰσχυρὸν στρατόπεδον πολεμίων καὶ ἐπέρχεται κατὰ τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Ἀνατολῆς, «ἐχθρὸν θυμὸν μέγαν»⁶⁹⁹. Διὰ τοῦτο οἱ Ὀρθόδοξοι Χριστιανοὶ πρέπει νὰ προσέξωμεν ἰδιαίτερος τὴν προτροπὴν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος: «νήψατε, γρηγορήσατε· ὁ ἀντίδικος ὑμῶν διάβολος ὡς λέων ὠρυόμενος περιπατεῖ ζητῶν τίνα καταπίη»⁷⁰⁰. Ὁ Οἰκουμενισμὸς εἶναι ἐχθρὸς τοῦ Θεοῦ, ἐχθρὸς τῆς Ἐκκλησίας, ἡμῶν καὶ τῆς οἰκουμένης, καὶ ὄργανον εἰς χεῖρας τοῦ πονηροῦ.

698. P.G. 32, 908

700. 1 Πέτρ. ε', 8.

699. Ἄπ. ε', 12.

ΤΜΗΜΑ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

Η ΗΤΤΑ ΤΩΝ «ΑΓΙΩΝ»

1. Η ΠΑΡΑΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΟΡΘΟΔΟΞΩΝ

Ποία ὑπῆρξεν ἡ στάσις τῶν Ὁρθοδόξων ἔναντι τῆς παναιρέσεως τοῦ Οἰκουμενισμοῦ, ἡ ὁποία ἀπειλεῖ τὴν Ὁρθοδοξίαν καὶ τὴν ἐν Χριστῷ σωτηρίαν των; Ἐνταῦθα ἡ ἐκπληξίς ἀνακόπτει τὸν λόγον καὶ ἡ λύπη ἐπιβραδύνει τὴν σκέψιν. Τὰ γενόμενα εἶναι ἄξια θρήνου ἢ ἄλλο ἢ διηγήσεως. Ἀπαιτεῖται ἡ μεγαληγορία ἐνὸς Μωυσέως, ἡ δύναμις λόγου ἐνὸς Δαβίδ, ἡ ψυχὴ ἐνὸς Ἱερεμίου, ἡ καρδία ἐνὸς Ἀποστόλου Παύλου καὶ ἡ γραφίς ἐνὸς Μ. Βασιλείου, διὰ νὰ παρασταθῇ δεόντως τὸ μέγεθος τῆς συμφορᾶς.

Δύναται νὰ λεχθῇ καὶ σήμερον διὰ πολλοὺς τῶν Ὁρθοδόξων, κληρικοὺς καὶ λαϊκοὺς, ὡς καὶ τὴν φθορὰν πολλῶν ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων τὸ ἀκόλουθον: «καὶ ἔφαγεν Ἰακώβ καὶ ἐνεπλήσθη, καὶ ἀπελάκτισεν ὁ ἡγαπημένος, ἐλιπάνθη, ἐπαχύνθη, ἐπλατύνθη· καὶ ἐγκατέλιπε τὸν Θεὸν τὸν ποιήσαντα αὐτὸν καὶ ἀπέστη ἀπὸ Θεοῦ σωτῆρος αὐτοῦ»⁷⁰¹. Ὡσαύτως: «πῶς ἔπεσαν δυνατοὶ ἐν μέσῳ τοῦ πολέμου... ἀλγῶ ἐπὶ σοί, ἀδελφέ μου Ἰωνάθαν· ὠραιοῦθις μοι σφόδρα, ἐθαυμαστώθη ἡ ἀγάπησίς σου ἐμοί... πῶς ἔπεσαν δυνατοὶ καὶ ἀπώλοντο σκευὴ πολεμικά;»⁷⁰². Ἐπίσης: «ἀφέσεις ὑδάτων κατάξει ὁ ὀφθαλμὸς μου ἐπὶ τὸ σύντριμμα τῆς θυγατρὸς τοῦ λαοῦ μου»⁷⁰³... Υἱοὶ Σιών οἱ τίμιοι οἱ ἐπηρμένοι ἐν χρυσίῳ, πῶς ἐλογίσθησαν εἰς ἀγγεῖα ὀστράκινα, ἔργα χειρῶν κεραμέως;»⁷⁰⁴. Ὁμοίως τὸ τοῦ Ἀποστόλου τοῦ Θεοῦ: «λύπη μοί ἐστι μεγάλη καὶ ἀδιάλειπτος ὀδύνη τῇ καρδίᾳ μου»⁷⁰⁵. Τὴν ἀγίαν ταύτην ὀδύνην τῶν Ἁγίων, διὰ τὴν ἀπώλειαν τῶν ψυχῶν ἐκφράζων ὁ Μ. Βασίλειος λέγει: «Γίνωσκε γὰρ ποθεινότατε ἡμῖν καὶ τιμιώτατε ὅτι οὕτω οἶδα τοσοῦτον πένθος ἄλλοτε τῇ ψυχῇ μου παραδεξάμενος, ὅσον νῦν, ὅτε ἤκουσα τῶν ἐκκλησιαστικῶν θεσμῶν τὴν σύγχυσιν»⁷⁰⁶. Καὶ εἰς ἄλλην ἐπιστολὴν γράφει ὁ ἅγιος πατήρ, θρηνητῶν τὴν ἀπώλειαν τῶν Ὁρθοδόξων, λόγῳ τῆς αἵρέσεως: «Τίς

701. Δευτ. λδ', 15.

702. Β' Βασιλ. α', 25 - 27.

703. Θρηνοὶ Ἱερεμ. γ', 48.

704. Θρηνοὶ Ἱερεμ. δ', 2.

705. Ρωμ. θ', 2.

706. P.G. 32, 564.

δώσει τῇ κεφαλῇ μου ὕδωρ καὶ τοῖς ὀφθαλμοῖς μου πηγὴν δακρύων; καὶ κλαύσωμαι τὸν λαὸν ἡμέρας πολλάς, τὸν ταῖς πονηραῖς ταύταις διδασκαλίαις πρὸς τὴν ἀπώλειαν συνωθούμενον»⁷⁰⁷. Λυποῦνται οἱ "Ἄγιοι τῆς Ἐκκλησίας, διὰ τὴν παρατροπὴν τῶν Ὁρθοδόξων ἀπὸ τῆς ὁδοῦ τῆς σωτηρίας. Ἄλλ' ἄς ἴδωμεν τὴν παρατροπὴν ταύτην ἐν δυνατῇ συντομίᾳ.

α) Οἱ Λατινόφρονες

Πρῶτοι Ὁρθόδοξοι, οἱ ὁποῖοι παρετράπησαν τῆς Ὁρθοδοξίας οἰκουμενιστικῶς εἶναι οἱ Λατινόφρονες, ἢ ἐνωτικοί. Οὗτοι ἀνεφάνησαν ἀπὸ τοῦ Σχίσματος τοῦ 1054 καί, ὡς κακὸς δαίμων τοῦ ὀρθοδόξου Βυζαντίου, ἐπεδίωκον τὴν ἔνωσιν τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας μετὰ τοῦ Παπισμοῦ, κατὰ τρόπον οἰκουμενιστικόν. Ἐπηρεαζόμενοι ὑπὸ τῆς παπικῆς κακοδοξίας, ὑπεστήριζον ὅτι οἱ Λατίνοι, ἂν καὶ πρεσβεύουν αἰρετικὰς πλάνας, δὲν εἶναι αἰρετικοί, ἀλλὰ ὁμόδοξοι ἀδελφοὶ τῶν Ὁρθοδόξων⁽⁴⁰¹⁾. Παρηρημένους καὶ διέστρεφον συστηματικῶς καὶ τεχνηέντως, ὑπὲρ τῶν ἀπόψεων τῶν τοῦς Πατέρας καὶ κατηγοροῦν τὸν Μ. Φώτιον ὡς αἷτιον διήθεν τοῦ Σχίσματος, λόγῳ φιλοδοξίας καὶ φιλαρχίας!⁽⁴⁰²⁾ Ἐπρότειναν, χάριν τῆς ἐνώσεως τὴν οἰκουμενιστικὴν λύσιν, τὸ Σύμβολον τῆς Πίστεως δημοσίως μὲν νὰ ἀπαγγέλλεται ἄνευ τῆς προσθήκης τοῦ Filioque, ἕκαστος δὲ κατ' ἰδίαν νὰ δύναται νὰ πρεσβεύῃ ἢ τὸ Filioque ἢ τὸ ὀρθόδοξον δόγμα περὶ ἐκπορεύσεως τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἐκ μόνου τοῦ Πατρὸς⁽⁴⁰³⁾. Ἐτόνισαν τὴν ἀναγκαιότητα τῶν φιλοσόφων διὰ τὴν γνῶσιν τοῦ Θεοῦ καὶ δὲν ἀπέδιδον κυρίαρχον θέσιν εἰς τὰ δόγματα, παρέβλεπον δὲ τὰς λεπτὰς δογματικὰς διαφοράς, αἱ ὁποῖαι ἐχώριζον τὰς Ἐκκλησίας!⁽⁴⁰⁴⁾ Οἱ οἰκουμενιστικῆς κατευθύνσεως Λατινόφρονες ἀνέπτυξαν ἐν Ἀνατολῇ τὸν βυζαντινὸν σχολαστικισμόν, θάσει τῶν Ἑλλήνων φιλοσόφων. Ἐχοντες οὕτω κοινὴν φιλοσοφικὴν θάσιν μετὰ τοῦ δυτικοῦ σχολαστικισμοῦ, συνεφώνησαν μετὰ τῶν Λατίνων, ἐπὶ τῶν κακοδοξιῶν τῆς Σχολαστικῆς θεολογίας τῆς παναιρέσεως τοῦ Παπισμοῦ⁽⁴⁰⁵⁾.

Ἡ «ἐνωτικὴ» δραστηριότης τῶν Λατινοφρόνων ἀνεκόπη μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ τῶν Τούρκων, οἱ ὁποῖοι, διὰ πολιτικούς λόγους, ἠκολούθησαν ἀνθενωτικὴν πολιτικὴν. Τὸ 1482 ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία κατεδίκασε συνοδικῶς τὴν κακοδοξὸν ἐνωτικὴν σύνοδον τῆς Φλωρεντίας τοῦ 1439, ἡ ὁποία ἐχρησιμοποιεῖτο παρὰ τῶν Παπικῶν πρὸς προσηλυτισμὸν τῶν Ὁρθο-

δόξων⁽⁴⁰⁶⁾. Ὁ παπικός προσηλυτισμός ἡσκεῖτο ἐν Ἀνατολῇ πρὸ παντός ὑπὸ τῶν Ἰησουϊτῶν, «διὰ ἐκδόσεως σχετικῶν βιλίων, ἰδρύσεως σχολείων, μονῶν, νοσοκομείων καὶ παροχῆς βοήθειας εἰς τοὺς ἔχοντας ἀνάγκην»⁽⁴⁰⁷⁾. Τὸ 1583 ὁ πάπας Ρώμης «Γρηγόριος ὁ ΙΓ΄ ἔστειλεν εἰς τὸν πατριάρχην Κων)πόλεως Ἱερεμίαν τὸν Β΄... ἀποστολὴν, ἐπιστολὴν καὶ δῶρα, ἵνα πείσῃ αὐτὸν εἰς τὴν ἔνωσιν καὶ τὴν ἀποδοχὴν τοῦ γρηγοριανοῦ ἡμερολογίου. Συνοδικὴ ἀπόφασις, ἐκδοθεῖσα πρὸ τῆς ἀφίξεως τῆς παπικῆς ἀποστολῆς καὶ φέρουσα τὴν ὑπογραφὴν καὶ τοῦ Ἀλεξανδρείας Σιλβέστρου, ἀπέρριψε τὸ νέον ἡμερολόγιον...»⁽⁴⁰⁸⁾. Τὸ 1593, διὰ μεγάλης ἐν Κωνσταντινουπόλει Συνόδου, ἡ Ὁρθοδοξία ἀπέρριψε τὰς παπικὰς καινοτομίας καὶ ἐκήρυξεν ἐμμονὴν εἰς τὰ ἀποφασισθέντα παρὰ τῶν Ἁγίων Οἰκουμενικῶν Συνόδων. Μετὰ ἑκατὸν ἔτη, κατόπιν παραπόνων τῶν Ὁρθοδόξων, ἡ τουρκικὴ κυβέρνησις ἀπηγόρευσε τὸν ἀναφερθέντα παπικὸν προσηλυτισμὸν ἐν τῇ Ἀνατολῇ⁽⁴⁰⁹⁾. Τοιουτοτρόπως, ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία ἀπηλλάγη τῶν ἐνωτικῶν Λατινοφρόνων καὶ τοῦ ἀναιδοῦς παπικοῦ προσηλυτισμοῦ, καί, ὀδηγούμενη παρὰ τῶν ἁγίων Πατέρων, ἐτήρησε τὴν ἀρμόζουσαν στάσιν ἔναντι τῆς παναιρέσεως τοῦ Παπισμοῦ.

β) Προτεσταντικαὶ παρεκκλίσεις

Καθ' ὃν χρόνον ἀπεκρούετο παρὰ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας ἡ μία κεφαλὴ τοῦ οἰκουμενιστικοῦ δράκοντος, ὁ παπικός Οἰκουμενισμός, οὗτος, διὰ τῆς ἐτέρας αὐτοῦ κεφαλῆς, τοῦ προτεσταντικοῦ Οἰκουμενισμοῦ, εἰσῆρχετο λεληθότως εἰς τὴν Ὁρθοδοξίαν καὶ διεθίβρωσκε τὸ φρόνημα τῶν Ὁρθοδόξων. Ἡ Ρωσία, μετὰ τὴν πτώσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως, χάριν τῆς πολιτιστικῆς τῆς ἀναπτύξεως, στρέφεται πρὸς τὴν Δύσιν. Τὸ 1589 ὁ μητροπολίτης Μόσχας ἀνακηρύσσεται πατριάρχης καὶ ἡ Ἐκκλησία Ρωσίας γίνεται ἀνεξάρτητος ἔναντι τοῦ Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως. Ἡ πολιτιστικὴ ἐπικοινωνία καὶ συνεργασία τῆς Ρωσίας μετὰ τῆς αἰρετικῆς Δύσεως ἐπιδρᾷ θλαπτικῶς ἐπὶ τῆς ρωσικῆς Ἐκκλησίας. Ἡ παρὰ τοῦ Ὁρθοδόξου Βυζαντίου παραληφθεῖσα ἀληθῆς χριστιανικὴ Παράδοσις, ἀρχίζει νὰ ἐπηρεάζεται ὑπὸ τοῦ κακοδόξου παπικοῦ καὶ προτεσταντικοῦ πνεύματος. Ἡ ἐπίδρασις αὕτη γίνεται ἀντιληπτὴ, ἐκτὸς τῶν ἄλλων, εἰς τὴν ρωσικὴν θεολογίαν, ἡ ὁποία ἀκολουθεῖ πλέον τὴν προτεσταντικὴν θεολογίαν τῆς γείτονος Γερμανίας⁽⁴¹⁰⁾, ὡς καὶ εἰς τὴν ἐκκλησιαστικὴν εἰκονογραφίαν καὶ ψαλμωδίαν. Λόγω δὲ τοῦ γοήτρου, τὸ ὁποῖον εἶχεν ἡ ὀρθόδοξος τότε Ρωσία εἰς τοὺς ὑποδούλους Ὁρθοδόξους τῆς Ἀνατολῆς, πλείστα καινοτομίαι τῆς ρωσικῆς Ἐκκλησίας δια-

δίδονται άνεπαισθήτως καθ' άπασαν τήν Ὁρθοδοξίαν.

«Τῷ 1629 ἐν Γενεύῃ τῆς Ἑλβετίας ἐξεδόθη Ὁμολογία, φέρουσα τὸ ὄνομα Κυρίλλου τοῦ Λουκάρεως, μετὰ τῆς δηλώσεως, ὅτι συνετάχθη τῇ συγκαταθέσει καὶ τῶν λοιπῶν πατριαρχῶν τῆς Ἀνατολῆς. Ἡ Ὁμολογία αὕτη εἶναι προτεσταντικὴ καὶ μάλιστα καθινικὴ. Ἀπορρίπτει τὸ ἀλάθητον τῶν οἰκουμενικῶν συνόδων τῆς Ἐκκλησίας, τὴν μεσιτείαν τῶν ἁγίων, τὴν μετουσίωσιν ἐν τῇ θείᾳ εὐχαριστίᾳ, τὰ ἀναγινωσκόμενα βιβλία τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, δέχεται τὴν ἐκ μόνης τῆς πίστεως σωτηρίαν, δύο μόνον μυστήρια (βάπτισμα καὶ θείαν εὐχαριστίαν), τὸν ἀπόλυτον προορισμὸν καὶ τὴν Ἐκκλησίαν ἀόρατον (τὸ σύνολον τῶν σεσωσμένων)»⁽⁴¹¹⁾. Ἐν ἀντιθέσει πρὸς τοὺς λοιποὺς πατριάρχας τῆς Ἀνατολῆς, ἡ στάσις τοῦ πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως Κυρίλλου τοῦ Λουκάρεως ἔναντι τῆς κακοδόξου ταύτης ὁμολογίας δὲν ὑπῆρξε στάσις εὐθαρσοῦς ὁμολογίας τῆς ὀρθοδόξου πίστεως, ἀλλὰ μᾶλλον ὑποστολῆς ταύτης. Ὁ πατριάρχης δὲν ἀπεκήρυξε γραπτῶς τὴν Ὁμολογίαν. Ἡ ἀνορθόξος αὕτη στάσις τοῦ Λουκάρεως ὀφείλεται εἰς τὸ ὅτι οὗτος, ὅταν ἐπεσκέφθη πόλεις τῆς Εὐρώπης, ἐγνωρίσθη μὲ ἐπίσημα πρόσωπα καὶ συνεπάθησε τοὺς Προτεστάντας. «Ὁ Λούκαρις ἀτομικῶς ἠσπάζετο προτεσταντικὰς ιδέας», ἀλλὰ δὲν ἠθέλε νὰ ἐπιβάλῃ ταύτας ὡς πατριάρχης εἰς τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν⁽⁴¹²⁾. Εἰς τὴν περίπτωσιν ταύτην κυριαρχεῖ ἡ οἰκουμενιστικὴ ἀντίληψις, ὅτι δημοσίᾳ ἐπιβάλλεται νὰ ὁμολογῶμεν τὰ καθιερωμένα καὶ κατ' ἰδίαν δυνάμεθα νὰ πρεσβεύωμεν τὰς προσωπικὰς ἡμῶν ἀντιλήψεις!

γ) Ἡ ἀγγλικανικὴ διάβρωσις τῶν Ὁρθοδόξων

«Ἀπὸ τῆς 17^{ῆς} ἑκατονταετηρίδος ἄρχονται αἱ μετὰ τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας σχέσεις τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας»⁽⁴¹³⁾. Τὸν ἐπόμενον αἰῶνα, «Ὁ Καντερβουρίας Ἀρχιεπίσκοπος Κάμπελ (1868), ἐζήτησε παρὰ τοῦ πατριάρχου Κων/πόλεως Γρηγορίου τοῦ ΣΤ' ἡ ἀνατολικὴ Ἐκκλησία νὰ κηδεύῃ τοὺς ἀγγλικανούς, ὅπου δὲν ὑπάρχουσιν ἀγγλικανοὶ ἱερεῖς. Ἡ αἴτησις ἔγινε δεκτὴ καὶ ἐξεδόθη σχετικὴ ἐγκύκλιος (1869)»!⁽⁴¹⁴⁾. Διὰ τῆς ἀθέσμου ταύτης ἀποφάσεως, οἱ Ὁρθόδοξοι ἤρχισαν ὑποχωροῦντες ἔναντι τῶν Ἀγγλικανῶν. Αἱ σχέσεις μεταξὺ Ὁρθοδοξίας καὶ Ἀγγλικανισμοῦ ἐπεξετάθησαν εἰς τὴν ἀνταλλαγὴν ἐπιστολῶν. «Τὴν μεταξὺ τῆς ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ πατριαρχείου Κων/πόλεως ἀνταλλαγὴν ἐπιστολῶν ἐνίσχυσεν ὁ πατριάρχης Κωνσταντῖνος ὁ Ε', ὁ Βασιλιάδης (1897 - 1901), διακριθεὶς κατὰ τὴν παιδείαν, τὴν

ἀρετήν καὶ τὴν ἀπαράμιλλον ἐξωτερικὴν ἐμφάνισιν. "Ἐκτοτε αἱ Ἐκκλησίαι αὗται ἀνήγγελλον εἰς ἀλλήλας τὰ σπουδαῖα αὐτῶν γεγονότα»⁽⁴¹⁵⁾. Ἡ Ὁρθοδοξία συνῆψε φιλικὰς σχέσεις πρὸς τὴν πολυαίρεσιν τοῦ Ἀγγλικανισμοῦ, παρὰ τοὺς Ἱεροὺς Κανόνας καὶ συμφώνως πρὸς τὸ οἰκουμενιστικὸν πνεῦμα ὑπὸ τοῦ ὁποῦ ἔνεφοροῦντο οἱ Ἀγγλικανοί. Τοιουτοτρόπως αἱ ἀγγλικανικαὶ κακοδοξίαι ἠδύναντο νὰ διοχετεύωνται ἀκωλύτως εἰς τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν.

Ἡ ἀντιεκκλησιαστικὴ αὕτη ὑποχωρητικότης τῶν Ὁρθοδόξων ἀπεθράσυνε τοὺς αἰρετικούς. «Ἡ ἀγγλικανικὴ Ἐκκλησία, ἐνθαρρυνθεῖσα ἐκ τῶν σχέσεων τούτων, προέτεινεν, αἱ δύο Ἐκκλησίαι νὰ δίδωσιν εἰς τοὺς ὁπαδοὺς ἀλλήλων τὴν θεῖαν εὐχαριστίαν (intercommunio, 1902). Ἡ πρότασις εἶχε γίνεαι καὶ προηγουμένως, μέσα τῆς 10' ἑκατονταετηρίδος, ἀλλ' εἰς ἀμφοτέρας τὰς περιστάσεις δὲν ἔγινε δεκτὴ»⁽⁴¹⁶⁾. Ἐν προκειμένῳ οἱ Ὁρθόδοξοι μένουσιν σταθεροὶ εἰς τὰ μεγάλα, ἐνῶ ὑποχωροῦν εἰς τὰ θεωρούμενα μικρά, ὡς ἐφρόνουσιν παλαιότερον οἱ Λατινόφρονες. Ἡ οἰκουμενιστικῆς ἀντιλήψεως ὑποχώρησις αὕτη, ὀδηγεῖ εἰς βαθμιαίαν ὑποβάθμισιν τῆς πίστεως, ἕνεκα τῆς ὁποίας ἀργότερον ἢ ὑποχώρησις γίνεται καὶ εἰς τὰ μεγάλα, ὡς μαρτυρεῖ καὶ τὸ ἀκόλουθον γεγονός. «Ὁ Ἐν Ἱεροσολύμοις ἀγγλικανὸς ἐπίσκοπος ἐζήτησε παρὰ τῆς Ἐκκλησίας ἐκείνης νὰ ἀποφανθῆ, ἂν δέχεται τὸ θάπτισμα καὶ τὴν ἱερωσύνην τῶν ἀγγλικανῶν ὡς ἔγκυρα (1906 καὶ 1907)»⁽⁴¹⁶⁾. Ὁ ἐρωτηθεὶς ὤφειλε νὰ ἀπαντήσῃ εὐθύς ἀρνητικῶς, ὁμολογῶν οὕτω πίστιν εἰς τὴν Μίαν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν. Δυστυχῶς, ὁμως, «ὁ πατριάρχης Ἱεροσολύμων Δαμιανὸς ἐδήλωσεν, ὅτι δὲν ἀναλαμβάνει τὴν εὐθύνην νὰ ἀπαντήσῃ μόνος ἄνευ τῶν ἄλλων ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν καὶ ἐπὶ μεμονωμένων ζητημάτων»!⁽⁴¹⁶⁾ Ἡ, καθ' οἷονδήποτε τρόπον, ἀποφυγὴ ἀπορρίψεως τῆς πλάνης καὶ ὁμολογίας τῆς πίστεως, εὐκαιρίας δοθείσης, ἀποτελεῖ θεβαίως ἄρνησιν τῆς ὀρθοδόξου πίστεως, ὡς δεικνύει καὶ ἡ συνέχεια τοῦ ἐν λόγῳ ζητήματος.

Μετὰ σχετικὰς συζητήσεις, αἱ ὁποῖαι διεξήχθησαν ἐν Ἀμερικῇ καὶ ἐν Ἀγγλίᾳ, μάλιστα εἰς τὴν ἀγγλικανικὴν σύνοδον τοῦ Λάμπεθ τοῦ 1920, μετὰξὺ Ἀγγλικανῶν καὶ προσκληθέντων εἰς ταύτην ἀντιπροσώπων τοῦ πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως, ἡ Ἐκκλησία Κωνσταντινουπόλεως... «ἀνεγνώρισε τὰς ἀγγλικανικὰς χειροτονίας»!! Τὸ 1922 ὁ πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Μελέτιος Μεταξάκης ὤρισεν ἐπιτροπὴν, ἵνα ἀποφανθῆ ἐπὶ τοῦ ζητήματος, ἡ ὁποία καὶ ἐδέχθη τὸ κῦρος τῶν ἀγγλικανικῶν χειροτονιῶν. Βάσει τῆς κακοδόξου ταύτης γνωμοδοτήσεως, ἡ Κωνσταν-

τινούπολις ἀνεγνώρισε τὰς χειροτονίας τῶν Ἀγγλικανῶν τὸ 1922. Ταύτην ἠκολούθησεν ἡ Ἐκκλησία Ἱεροσολύμων (1923), ἡ Ἐκκλησία τῆς Κύπρου (1923) καὶ τῆς Ἀλεξανδρείας (1930), ἐπὶ πατριάρχου Μελετίου, πρώην Κωνσταντινουπόλεως Μελετίου τοῦ Δ'. Δεδομένου δὲ ὅτι αἱ λοιπαὶ Ὀρθόδοξοι Ἐκκλησίαι δὲν ἠκολούθησαν εἰς τὴν πτώσιν, δύναται νὰ λεχθῆ, ὅτι οἱ Ὀρθόδοξοι ἐδιχάσθησαν, εἰς γνησίους⁷⁰⁸ Ὀρθοδόξους καὶ εἰς ἐκπεσόντας (ιδεὶ καὶ ἀνωτέρω σ. 34). «Ὁ αὐτὸς πατριάρχης Μελέτιος Μεταξάκης ἔδειξε τάσεις ἀναγνωρίσεως καὶ τῆς μυστηριακῆς ἐπικοινωνίας μετὰ τῆς ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας!»⁽⁴¹⁶⁾ Τοιουτοτρόπως αἱ ἀναφερθεῖσαι Ὀρθόδοξοι Ἐκκλησίαι, πρωτοστατοῦντος τοῦ Μελετίου Μεταξάκη, κατὰ θάσιν, ἀνεγνώρισαν τὸν Ἀγγλικανισμόν. Ἐκήρυξαν δηλαδὴ τὴν ἀγγλικανικὴν πίστιν ὡς ὀρθήν, καθ' ὅτι αὕτη εἶναι ἡ ἀναγκαία προϋπόθεσις ἀναγνωρίσεως τῶν χειροτονιῶν τῶν Ἀγγλικανῶν. Ἀλλ' ἡ ἀναγνώρισις αὕτη, ἂν καὶ ἔγινε, δὲν ἔγινεν ὄντως παρὰ τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, ἀλλὰ μόνον παρὰ τῶν ἐνεργησάντων ἀντικανονικῶς καὶ διὰ τοῦτο ἀμαρτωλῶς καὶ ἀντιεκκλησιαστικῶς. Οἱ διὰ τῆς ἀνόμου ταύτης ἀποφάσεως ἀναγνώρισαντες τὴν αἵρεσιν τοῦ Ἀγγλικανισμοῦ, περιέπεσαν εἰς αἵρεσιν, ἡ ὁποία, κατὰ τοὺς Πατέρας, «τὸ ἔσχατον πτώμά ἐστι ψυχῆς» (ιδεὶ ἀνωτέρω σ. 37). Ἐν προκειμένῳ, οἱ Ὀρθόδοξοι Χριστιανοί, οἱ ὁποῖοι κατ' ἀρχὰς ὠνομάζοντο «ἅγιοι»⁷⁰⁹, ἠττήθησαν παρὰ τοῦ θηρίου τοῦ Οἰκουμενισμοῦ⁷¹⁰.

δ) Ἡ ἐν Ἑλλάδι εἰκονομαχικὴ μεταρρύθμισις τῆς Ἀντιβασιλείας

Εἰκονομαχικὴ μεταρρύθμισις. Κατὰ τὴν Ἑλληνικὴν Ἐπανάστασιν τοῦ 1821 καὶ μετὰ τὴν ἴδρυσιν τοῦ Ἑλληνικοῦ Βασιλείου, συνέβησαν δραματικὰ ἐκκλησιαστικὰ γεγονότα ἐν Ἑλλάδι. Μετὰ τὸν ἀπαγχονισμόν τοῦ Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως Γρηγορίου τοῦ Ε', διεκόπησαν αἱ σχέσεις μετὰ τῶν ἐν Ἑλλάδι ἐπισκοπῶν καὶ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου. Ὁ Κυβερνήτης τῆς ἀπελευθερωθείσης Ἑλλάδος Ἰωάννης Καποδίστριας προώθησε τὸ ζήτημα τῆς ἐπανασυνδέσεως τῶν ἐλληνικῶν ἐπισκοπῶν μετὰ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καὶ θὰ τὸ ἐτακτοποιεῖ, ἐὰν δὲν ἐδολοφονεῖτο⁽⁴¹⁷⁾. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Καποδιστρίου, τὸ ἐκκλησιαστικὸν τοῦτο ζήτημα ἐπεδεινώθη καὶ ἀντεμετωπίσθη κατὰ παρέκκλισιν ἀπὸ τῆς ὀρθοδόξου ὁδοῦ. Τὸ

708. Φιλ. δ', 2, 1 Τιμ. α', 1, Τίτ. α', 4 καὶ Μ. Ἀθωνασίου, ΒΕΠΕΣ, 35, 312*.

709. Πρ. θ', 41.

710. Ἀπ. ιγ', 7.

1833 «ίδρύθη καὶ ὠργανώθη ἡ Αὐτοκέφαλος (Ἑλληνική) Ἐκκλησία, ἄνευ συγκαταθέσεως τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, εἰς ὃ τέως ὑπήγετο»⁽⁴¹⁸⁾. Ἡ τοιαύτη ἴδρυσις τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ὡς αὐτοκεφάλου ἦτο σχισματικὴ καὶ συνέβαινε διὰ πρῶτην φορὰν ἐν τῇ Ὁρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ. Ἀπετέλει καινοτομίαν καὶ διέσπα τὴν ἐνότητα τῆς Ὁρθοδοξίας ἐν τῇ κανονικῇ πράξει, κατὰ προτεσταντικὸν καὶ εἰκονομαχικὸν τρόπον.

Ἐργάται τῆς καινοτομίας ταύτης ὑπῆρξαν ὁ κληρικὸς Θεόκλητος Φαρμακίδης καὶ ὁ Προτεστάντης Γεώργιος Μάουερ. Ὑπεστηρίζετο δὲ παρὰ τοῦ Ἀδαμαντίου Κοραῆ⁽⁴¹⁹⁾ καὶ εἶχε τὴν «ἄπόλυτον ἐπιδοκιμασίαν τῆς Ἀγγλίας»⁽⁴²⁰⁾. Ὁ Φαρμακίδης εἰργάσθη ἐν προκειμένῳ ὡς τὸ κυριώτερον μέλος τῆς συσταθείσης Ἐπιτροπῆς πρὸς ἐξέτασιν τῶν ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων καὶ ὁ Μάουερ ὡς μέλος τῆς ἐπὶ Ὁθωνος Ἀντιβασιλείας. Ὁ Φαρμακίδης ἦτο φορεὺς κακοδόξων δυτικῶν ἀντιλήψεων. Ἐσπούδασεν ἐν Γοτίγγη τῆς Γερμανίας προτεσταντικὴν θεολογίαν καὶ «ἦτο ἄγαν φιλελεύθερος», κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὸν σύγχρονόν του Κωνσταντῖνον Οἰκονόμον τὸν ἐξ Οἰκονόμων, ὁ ὁποῖος ἦτο φορεὺς τοῦ ὀρθοδόξου φρονήματος καὶ κάτοχος τῆς σοφίας τῶν ἁγίων Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας. Ὁ Φαρμακίδης ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τοῦ Προτεστάντου Μάουερ, ἔγινεν «ίδρυτὴς τῆς ἀνεξαρτησίας καὶ διοργανωτὴς τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος»!⁽⁴²¹⁾ Τοιουτοτρόπως ἡ ἐν Ἑλλάδι Ἐκκλησία περιῆλθεν εἰς χεῖρας κακοδόξων, παρὰ τῶν ὁποίων ὠδηγήθη εἰς ἄλλοτρίας ὁδοὺς.

Ὁ Μάουερ, συμφώνως πρὸς τὰ προτεσταντικὰ πρότυπα τῆς Δύσεως, «ἤθελε νὰ καταστήσῃ τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος ὑποτελῆ εἰς τὸν βασιλέα Ὁθωνα, καίτοι καθολικὸν τὸ δόγμα»⁽⁴²²⁾. Δηλαδή ὁ βασιλεὺς νὰ ἐπέχη θέσιν ἐξωτερικῆς κεφαλῆς τῆς Ἐκκλησίας, πρὸς τὴν ἄποψιν δὲ ταύτην συνεφώνει καὶ ὁ Φαρμακίδης. Ὄντως, ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος διωργανώθη «κατὰ τρόπον τοιοῦτον, ὥστε ἡ Ἐκκλησία νὰ ἐξαρτᾶται ἀπολύτως ἐκ τῆς πολιτείας»⁽⁴²³⁾. Ὁ καισαροπαπισμὸς τῆς Ἀντιβασιλείας κατέβαλε τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὴν ὑπέταξεν εἰς τὴν ὀθωνικὴν Πολιτείαν. Ὅ,τι δὲν κατῴρθωσεν ἡ Εἰκονομαχία τοῦ Βυζαντίου, τὸ ἐπέτυχεν ἡ προτεσταντικὴ καὶ εἰκονομαχικὴ Ἀντιβασιλεία. Ἡ στάσις τῆς Ἀντιβασιλείας ἐναντι τῆς Ἐκκλησίας ὑπῆρξεν εἰκονομαχικὴ. Καὶ ναὶ μὲν τὸ 1850 ἡ ἐν Ἑλλάδι Ἐκκλησία ἐπανασυνεδέθη μετὰ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καὶ ἀνεγνωρίσθη παρ' αὐτοῦ ὡς αὐτοκέφαλος⁽⁴²⁴⁾, ἀλλ' ὅμως ἡ προτεσταντικοῦ καὶ εἰκονομαχικοῦ χαρακτήρος παρέμβασις τῆς Πολιτείας εἰς τὴν Ἐκκλησίαν διετηρήθη μέχρι σήμερον, ὡς κακὴ κληρονομία.

Διάλυσις ἱερῶν μονῶν. Ἡ εἰκονομαχικὴ στάσις τῆς Ἀντιβασιλείας πρὸς τὴν Ὁρθοδοξίαν ἐξεδηλώθη καὶ εἰς τὴν περίπτωσιν τῶν ἐν Ἑλλάδι μοναστηρίων. «Κατὰ τὸ 1833 εὗρέθησαν ἐν ὄλῳ 563 μοναστήρια καὶ μετόχια ἐν Ἑλλάδι... Ἐπεβάλλετο νὰ ληφθῇ πρόνοιά τις· ἀλλ' ἡ ἀντιβασιλεία ἀφαιρέσασα τὰ μοναστήρια ἀπὸ τῆς δικαιοδοσίας τῆς Ἐκκλησίας καὶ ὑπαγαγούσα αὐτὰ ὑπὸ τὸ κράτος, ἀπεφάσισε νὰ διαλύσῃ πάντα τὰ ἔχοντα ὀλιγωτέρους τῶν 3 μοναχοὺς καὶ νὰ ἐκποιήσῃ τὴν περιουσίαν αὐτῶν διὰ διαφόρους σκοποὺς, καὶ δὴ καὶ δι' ἀρχαιολογικὰς ἀνασκαφάς (!). Διὰ διατάγματος τῆς 25ης Σεπτεμβρίου 1833 διελύθησαν 412 ἀνδρῶν μοναστήρια, ἡ δὲ μεγάλη περιουσία αὐτῶν ἐδημεύθη, τελείως ἐξαφανισθεῖσα· ὡσαύτως διὰ διατάγματος τῆς 25ης Φεβρουαρίου 1834 διελύθησαν πάντα τὰ γυναικεῖα μοναστήρια, ἐκτὸς 3 μόνον»! ⁽⁴²⁵⁾ Ἱεραὶ μοναί, τὰς ὁποίας ἐσεβάσθησαν ἐπὶ τέσσαρας περίπου αἰῶνας οἱ πλέον θάρβαροι κατακτηταὶ τῆς Ἑλλάδος καὶ ἐξέθρεψαν τὰς ψυχὰς τῶν Ὁρθοδόξων Χριστιανῶν Ἑλλήνων κατὰ τοὺς χρόνους τῆς πλέον σκοτεινῆς δουλείας των, διελύθησαν παρὰ τῶν ἐκ τοῦ ἑσπερίου σκότους προελθόντων φιλοπροόδων δῆθεν νεωτέρων εἰκονομάχων! Ἀναγιγνώσκων τις τὰ ἀνωτέρω, ἔχει τὴν συναίσθησιν, ὅτι ταῦτα συνέβησαν, ὄχι τοὺς νεωτάτους τούτους χρόνους, ἀλλὰ τὴν παλαιὰν ἐκείνην ἐποχὴν τῆς Εἰκονομαχίας τοῦ Βυζαντίου (ἴδὲ ἀνωτέρω σ. 60 - 70). Ἡ ἀντικλησιαστικὴ αἵρεσις τῆς Εἰκονομαχίας, ἐκδιωχθεῖσα ἐκ τῆς Ἀνατολῆς καὶ καταφυγοῦσα εἰς τὴν Δύσιν, ἐπανῆλθεν εἰς τὴν Ἀνατολήν.

Ὁ εἰκονομαχικὸς χαρακτήρ τῆς Ἀντιβασιλείας γίνεται καταφανὴς εἰς τὸν τρόπον διαλύσεως τῶν ἱερῶν μονῶν παρ' αὐτῆς. «Ὁ ἐντεταλμένος τὸ κλείσιμον τῶν ναῶν καὶ τὴν διάλυσιν τῶν μονῶν νομάρχης ἢ ἑπαρχος, εἰσέβαλλεν εἰς τὸν ναὸν καὶ κατ' εὐθείαν εἰς τὸ θυσιαστήριον. Ἐκεῖ αὐτὸς καὶ ἡ συνοδεία του, ἤρχιζαν νὰ λεηλατοῦν τὴν ἀγίαν Τράπεζαν καὶ τὴν Πρόθεσιν. Καὶ ἀφήρπαζαν χωρὶς κανὲν αἴσθημα αἰδοῦς τὰ ἱερὰ σκεύη, ἀκόμη καὶ τὰ ἱερὰ Δισκοπότηρα καὶ Ἀρτοφόρια καὶ κειμήλια, ἔπαιρναν τὰς εἰκόνας, τὰ κανδήλια καὶ τὰ ἐπετοῦσαν ὅλα εἰς τὸ δάπεδον, εἰς ἓνα σωρόν, διὰ νὰ τὰ καταγράψουν, μὲ τὸν αὐτὸν τρόπον μὲ τὸν ὁποῖον μαζεύουν τὰ πλέον ἄχρηστα ἀντικείμενα. Ἀπίστευτα φαίνονται αὐτά, καὶ ὅμως ἀναφέρομεν μόνον τὰ γενικῶς τότε συμβαίνοντα. Διότι ὑπῆρξαν εἰδικαὶ περιπτώσεις, ὅπου ἡ θαρβαρότης ἦτο ἀκόμη φρικωδεστέρα» ⁽⁴²⁶⁾. Εἰς ἓν μοναστήριον, «ἐκεῖ ποῦ ἐμάζευαν τὰς εἰκόνας διὰ νὰ τὰς σωρεύσουν διὰ τὸ δημοπρατήριον, ἐπειδὴ μία εἰκὼν εἶχε πολῦτιμα κοσμήματα, ὁ ἑπαρχος, εἰς τὰ μάτια τοῦ

ὁποίου ἐγυάλισαν αὐτά, ἐπῆρε τὴν ἱερὰν εἰκόνα, τὴν ἔρριξε χάμω καί, πατῶντάς τιν μετὰ τὸ πόδι, ἐπῆρε μετὰ τανάλιαν τὰ κοσμήματα, τὰ ἐμάζεψεν εἰς ἓνα σακουλάκι καί... ἐλησμόνησε νὰ τὰ ἀναφέρῃ εἰς τὸ πρωτόκολλον τῆς λεηλασίας του καί νὰ τὰ παραδώσῃ εἰς τὸ κράτος»⁽⁴²⁶⁾. Ἡ διάλυσις τῶν ἱερῶν μονῶν παρὰ τῶν νέων τούτων θαρβάρων διωκτῶν τῆς Ἐκκλησίας καὶ ὁπαδῶν τῶν δῆθεν νέων, φιλοπροόδων(!) καὶ «ἀνθρωπιστικῶν»(!) ἰδεῶν⁽⁴²⁶⁾, ἐγένετο «μετὰ πολλῆς ἐπιδείξεως», μετὰ περιφρονήσεως πρὸς τὴν θρησκείαν⁽⁴²⁷⁾, μετὰ θραυστάτης βεβηλώσεως τῶν ἱερῶν τοῦ ὀρθοδόξου χριστιανικοῦ ἑλληνικοῦ Ἔθνους, καὶ γενικῶς, μετὰ νεωτέρας δαιμονικῆς εἰκονομαχικῆς ἀσεβείας.

Πνεῦμα Εἰκονομαχίας. Τὸ ἐν λόγῳ εἰκονομαχικὸν πνεῦμα διαφαίνεται καὶ εἰς ἕτερον σημεῖον. Ἡ «τελείως ἐξαφανισθεῖσα» παρουσία τῶν λεηλατηθεισῶν ἱερῶν μονῶν ἔμελλε νὰ χρησιμοποιηθῇ παρὰ τῶν νεωτέρων καινοτόμων καὶ «πρὸς μὀρφωσιν ἐπιστημονικὴν τοῦ κλήρου»!⁽⁴²⁸⁾. Ὁ συνδυασμὸς διαφέροντος πρὸς μὀρφωσιν τοῦ κλήρου καὶ διαλύσεως τῶν ἱερῶν μονῶν μαρτυρεῖ, ὅτι οἱ καινοτόμοι ἐνόουν τὴν μὀρφωσιν ταύτην κακοδόξως. Τὴν ἐξελάμβανον, δηλαδὴ, ὄχι ὡς «μὀρφωσιν εὐσεβείας»⁷¹¹, ὅπως ζητεῖ ὁ Θεός, ἀλλὰ ὡς συστηματικὴν πολυγνώσιαν ἐπὶ θρησκευτικῶν καὶ ἄλλων πραγμάτων, κατὰ τὰ λογικοκρατικὰ προτεσταντικὰ πρότυπα! Διὰ τοῦτο διελύοντο, καὶ δὴ κατὰ τὸσον ἀσεβῆ τρόπον, αἱ ἱεραὶ μοναὶ, τὰ ἅγια ταῦτα ἐργαστήρια τῆς ὀρθοδόξου χριστιανικῆς εὐσεβείας καὶ κατὰ Θεὸν μορφώσεως, χάριν ἀλλοτρίας «μορφώσεως» τοῦ κλήρου, ἥτοι μορφώσεως κατὰ τὸ πνεῦμα «τοῦ κόσμου τούτου». Σχετικὴ πρὸς τοῦτο εἶναι ἡ κατάργησις τῶν ἱερῶν μονῶν καὶ ναῶν, χάριν τῶν ἀρχαιολογικῶν ἀνασκαφῶν! Τὰ ἐπὶ γῆς ἱερά χριστιανικὰ μνημεῖα δὲν συνεχίζουν τοὺς «σοφοὺς» τοῦ ἐσπερίου σκότους, ὅσον τὰ ὑπὸ τὴν γῆν εἰδωλολατρικὰ τοιαῦτα! Κατ' αὐτούς, ἡ γνῶσις τῶν ἔργων τῆς εἰδωλολατρίας εἶναι ἀνωτέρα τῆς γνώσεως τῶν ἔργων τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἡ δευτέρα δέον νὰ θυσιάζεται ὑπὲρ τῆς πρώτης. Ἡ μὀρφωσις τῆς εὐσεβείας πρέπει δῆθεν νὰ παραχωρήσῃ τὴν θέσιν της εἰς τὴν κοσμικὴν μὀρφωσιν. Ὁ εἰδωλολατρικὸς χαρακτήρ τῆς εἰκονομαχικῆς μορφώσεως (ιδὲ ἀνωτέρω σ. 65) διαφαίνεται καὶ ἐν προκειμένῳ. Ἡ εἰκονομαχικὴ μεταρρύθμισις τῆς Ἀντιβασιλείας κατέλυε χριστιανικὰ μνημεῖα καὶ ἱερά, ἵνα ἀναστήσῃ εἰδωλολατρικὰ μνημεῖα.

Ὅπως ἡ ἀντιεκκλησιαστικὴ αἵρεσις τῆς Εἰκονομαχίας προσέ-

711. 2 Τιμ. γ', 5.

βαλλε τὴν Ἐκκλησίαν εἰς τὸ ὄρατὸν στοιχεῖον Ταύτης καὶ εἰς τὰς αἰσθητάς καὶ ὑλικὰς ἐκδηλώσεις τῆς ὀρθοδόξου εὐσεβείας (ιδεῖ ἀνωτέρω σ. 63), οὕτω καὶ ἡ ἐν λόγῳ μεταρρυθμίσις τῆς Ἀντιβασιλείας. Καὶ αὕτη προσέβαλε τὴν ἐκκλησιαστικὴν διοίκησιν καὶ ἐνότητα, στασιάζασα κατὰ τοῦ Οἰκουμενικοῦ θρόνου τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Ὑπέταξε τὴν Ἐκκλησίαν εἰς τὴν Πολιτείαν καὶ ἐπέδιδωξε νὰ θέσῃ ὡς κεφαλὴν Ταύτης τὸν ἐπίγειον βασιλέα καὶ δὴ ἑτερόδοξον. Ἐπετέθη κατὰ τοῦ μοναχισμοῦ ἐν Ἑλλάδι καὶ ἐφώρμησεν ἐναντίον τῶν ἱερῶν μονῶν, τὰς πλείστας τῶν ὁποίων κατήργησεν. Εἰσέβαλεν εἰς τὰ ἅδυτα τῶν ἱερῶν ναῶν, εἰς τὰ Ἅγια τῶν Ἁγίων, καὶ τὰ ἐβεβήλωσεν. Ὄρμησεν ἀσεβῶς κατὰ τῶν ἁγίων τραπεζῶν καὶ τὰς ἐλεηλάτησεν. Ἡρπασε τὰ ἅγια ποτήρια καὶ ἄρτοφόρια καὶ τὰ λοιπὰ ἱερά σκεύη καὶ τὰ ἐξεποίησεν ὡς κοινὰ ἀντικείμενα. Ἀφήρεσε τὰς σεπτὰς καὶ ἁγίας εἰκόνας καὶ τὰς ἐποδοπάτησε. Περιεφρόνησε τὴν πίστιν τῶν Ὀρθοδόξων, προσέβαλε τὴν πατροπαράδοτον αὐτῶν εὐλάβειαν καὶ ἐξουδένωσε τὰ προγονικὰ ἱερά των. Ἐκώφευσεν εἰς τὰς φωνὰς τῶν ἁγίων Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἤκουσε τὰς κακονόους εἰσηγήσεις τῆς πεπλανημένης Ἑσπερίας. Ἀπέρριψε τὸν πατρῶον κληρὸν τῶν Ὀρθοδόξων ἱερέων, τὴν ὀρθόδοξον ἱερατικὴν εὐλάβειαν, ὡς ἄχρηστον, καὶ ὤθησεν αὐτοὺς πρὸς τὴν ἔπαρσιν τῆς ἀνθρωπίνης γνώσεως. Ἐκτύπησε τὴν μὀρφωσιν τῆς εὐσεβείας καὶ προέβαλε τὴν μὀρφωσιν τῆς ἀσεβείας. Ἐπολέμησε τὴν ὀρθόδοξον εὐσέθειαν καὶ ὑπεστήριξε τὴν ἀσέθειαν, ὡς δῆθεν πρόοδον καὶ ἐλευθερίαν!

Σύγχυσις καὶ οἰκουμενιστικὴ συνύπαρξις. Καὶ ἐνῶ τοιαῦτα διεπράττοντο κατὰ τῆς ὀρθοδόξου εὐσεβείας, εἰς πλείστους ὀρθοδόξους κληρικοὺς καὶ λαϊκοὺς ἐπεκράτει δεινὴ ἄγνοια καὶ σύγχυσις, ἐπὶ τῶν σχέσεων Ὀρθοδοξίας καὶ ἑτεροδόξων. «Τοσοῦτον ἀνύποπτοι ἦσαν αἱ ἐνέργειαι» τῶν δρώντων ἐν Ἑλλάδι αἰρετικῶν, «ἀλλὰ καὶ τοιαύτη ἐπεκράτει ἴσως ἄγνοια τῶν μεταξὺ τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ τοῦ προτεσταντισμοῦ διαφορῶν, ὥστε εἰς τῶν ξένων ἱεραποστόλων, ὁ ἐλληνομαθὴς Ἄρτλεϋ, ἰδρύσας σχολὴν ἐν Αἰγίνῃ, ἐκήρυττεν ἀπὸ τοῦ ἁμβωνος τοῦ ὀρθοδόξου ναοῦ τῆς νήσου, ἔχων μεταξὺ τῶν ἀκροατῶν τοῦ τὸν ἐπίσκοπον τότε Ταλαντίου Νεόφυτον Μεταξᾶν. Οὗτος δὲ, καὶ ὡς ἐπίσκοπος Ἀττικῆς, εἶχε στενάς σχέσεις μετὰ τῶν ξένων ἱεραποστόλων, συμπαριστάμενος ἐν κηδείαις προτεσταντῶν ἐν ὀρθοδόξοις ναοῖς τελουμέναις. Κατὰ τὴν ὑποδοχὴν τοῦ Ὁθωνος, τὸ πρῶτον ἐλθόντος εἰς Ἀθήνας, ὁ Νεόφυτος, ἐνδεδυμένος τὰ ἀρχιερατικὰ ἄμφια, εἶχε καὶ προτεστάντας πάστορας ἐν τῇ συνοδείᾳ αὐτοῦ»! ⁽⁴²⁹⁾ Προτεσταντικὴ ἀκολουθία, Ὀρθόδοξος ἱεράρχης

καὶ Παπικὸς βασιλεὺς ἀπετέλουν σύνθεσιν, ὑπενθυμίζουσιν τὴν ἐξωτερικὴν οἰκουμενιστικὴν ἐνότητα! Αἱ οἰκουμενιστικαὶ ἀντιλήψεις διεθίσθωσκον ἤδη εἰς θάθος τὴν ἐν Ἑλλάδι Ἐκκλησίαν. Ἄλλὰ καὶ ἡ Ἐκκλησιαστικὴ μεταρρυθμίσις τῆς Ἀντιβασιλείας ἦτο κατὰ θάσιν οἰκουμενιστικὴ. Κατὰ τὴν ἄποψιν ταύτης, ἡ ἐν Ἑλλάδι Ἐκκλησία ἔπρεπε νὰ ἐξομοιωθῇ πρὸς τὴν αἰρετικὴν Εὐρώπην. Ὁ Διομήδης Κυριακός, τασσόμενος ὑπὲρ τῆς παρεμβάσεως τοῦ κράτους εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, ἀντιτάσσει εἰς τὴν ἀντίθετον ὀρθόδοξον θέσιν τὸ ἐξῆς δῆθεν ἐπιχείρημα: «Ἐν τοιαύτῃ σχέσει πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν οὐδὲν χριστιανικὸν κράτος ἐν Εὐρώπῃ τελεῖ»!!⁽⁴³⁰⁾ Κατὰ τοὺς νέους τούτους καινοτόμους, ἡ Ἑλλάς ὤφειλε δῆθεν νὰ ἐξομοιωθῇ κατὰ πάντα πρὸς τὴν ἐν πλάνῃ τελοῦσαν Εὐρώπην!

Ἡ σύγκυσις Ὀρθόδοξων καὶ ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων παρατηρεῖται καὶ ἀλλαχοῦ. Εἰς τὴν πατροπαράδοτον ψαλμωδίαν καὶ εἰκονογραφίαν ἤρχισαν νὰ ὑπείσέρχωνται αἱ καινοτομίαι τῆς αἰρετικῆς Δύσεως (ἰδὲ ἀνωτέρω σ. 79, 85). Ἡ ἡδονικὴ εὐρωπαϊκὴ μουσικὴ καὶ ἡ αἰσθησιακὴ εὐρωπαϊκὴ ζωγραφικὴ ἐνιαχοῦ νοθεύουν ἢ καὶ ἐκτοπίζουν τὴν ὀρθόδοξον ψαλμωδίαν καὶ εἰκονογραφίαν. Ἀρχίζει ἤδη νὰ γίνεται συρμὸς ἢ καινοτομία, νὰ ἀντικατασταθῇ ἡ ψαλμωδία διὰ τῆς μουσικῆς, ἢ γοῦν νὰ σιγήσῃ ὁ ψαλμωδὸς τῆς Ἐκκλησίας, διὰ νὰ λαλήσουν αἱ μούσαι τῆς εἰδωλολατρίας. Ὡσαύτως, νὰ ἀντικατασταθῇ ἡ ὀρθόδοξος εἰκονογραφία, διὰ τῆς ζωγραφικῆς. Νὰ ὑποχωρήσῃ ἡ πατροπαράδοτος εἰκονογραφία, ἢ παριστῶσα εὐλαβῶς τοὺς Ἁγίους ὡς εἰκόνας εἰκόνων τῆς ἀληθινῆς Εἰκόνας τοῦ Θεοῦ, τοῦ Υἱοῦ καὶ Λόγου τοῦ Θεοῦ (ἰδὲ ἀνωτέρω σ. 42), καὶ νὰ εἰσχωρήσῃ ἡ ζωγραφικὴ, ἢ παριστῶσα τὴν ζῶσαν φύσιν καὶ δὴ τὸν ἄνθρωπον κατὰ σάρκα. Νὰ ἀφανισθῇ τὸ ἱερόν καὶ ἅγιον τῆς Ἐκκλησίας, ἵνα ἐπικρατήσῃ τὸ ὠραῖον τῆς κοσμικῆς καὶ εἰδωλολατρικῆς ἀντιλήψεως.

Διὰ τῆς ὡς ἄνω νοθεύσεως ἐκαλλιιεργεῖτο ἀνεπαισθήτως εἰς τοὺς Ὀρθόδοξους ἢ πεπλανημένη καὶ οἰκουμενιστικὴ συνείδησις, κατὰ τὴν ὁποῖαν δύνανται νὰ συνυπάρχουν ἡ ὀρθόδοξος ἐκκλησιαστικὴ ἔκφρασις καὶ μορφή μετὰ τῆς αἰρετικῆς τοιαύτης. Χαρακτηριστικὸν ἐν προκειμένῳ παράδειγμα ἀποτελεῖ ὁ Μητροπολιτικὸς Ναὸς τῶν Ἀθηνῶν. Ὁ Ναὸς οὗτος ἀπεφασίσθη τὸ 1838 νὰ ἀνεγερθῇ ὡς ὁ ταχθεὶς παρὰ τοῦ Ἔθνους Ναὸς τοῦ Σωτῆρος, ἀλλὰ, ἐνῶ ἐγίνετο, δὲν ἔγινε, διότι ἐν τέλει ὠκοδομήθη πρὸς τιμὴν τοῦ Εὐαγγελισμοῦ τῆς Θεοτόκου. Τὸ ἀρχικὸν σχέδιον τοῦ Ναοῦ ἐξεπόνησεν ὁ Δανὸς Θεόφιλος Χάνσεν «μὲ ἀνάμικτα στοιχεῖα ρωμανικοῦ, γοθτικοῦ καὶ βυζαντινοῦ ρυθμοῦ, ὡς καὶ ρυθμοῦ ἀνα-

γεννήσεως»! Τὸ σχέδιον τοῦτο ἀνεθεωρήθη καὶ κατὰ τὴν ἐκτέλεσίν του μετετράπη εἰς ἑλληνοβυζαντινὸν ρυθμὸν, διὰ τοῦ προκριθέντος νέου σχεδίου ἑτέρου ἀρχιτέκτονος, τοῦ Δημητρίου Ζέζου. Ἐν τέλει ἡ ἀνέγερσις ἐπερατώθη καὶ τὸν Μάϊον τοῦ 1862 ἐγένοντο τὰ ἐγκαίνια⁽⁴³¹⁾. Λόγω τῆς ἀναφερθείσης περιπετείας, ἡ Μητρόπολις Ἀθηνῶν δὲν δύναται νὰ ὑπαχθῇ εἰς τινὰ τῶν πατροπαροδῶτων ρυθμῶν τῆς ὀρθοδόξου ναοδομίας.

Ἐπιβολὴ τῆς μεταρρυθμίσεως διὰ τῆς ἐξουσίας καὶ τοῦ ἐθισμού. Παρὰ τὴν ἄγνοιαν καὶ τὴν σύγχυσιν πλείστων Ὀρθοδόξων, ἡ μεταρρυθμίσις τῆς Ἀντιβασιλείας προεκάλεσε τὴν δυσφορίαν τοῦ λαοῦ. Ἐξεδηλώθη σφοδρὰ ἀντίδρασις, πρωτοσταντοῦντος τοῦ ὑπερμάχου τῆς πατρῴας ὀρθοδόξου εὐσεβείας Οἰκονόμου τοῦ ἐξ Οἰκονόμων⁽⁴³²⁾, διὰ τοῦ ὁποίου διελαλεῖτο ἡ πατερικὴ διδασκαλία ἐπὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν θεμάτων. Ἐνιαχοῦ δὲ ἐξεδηλώθησαν καὶ ἐξεγέρσεις καὶ ταραχαί, ἀλλὰ κατεστάλησαν, δι' ἐκκλησιαστικῶν, ἀστυνομικῶν καὶ στρατιωτικῶν μέτρων. Ἡ ὀρθόδοξος ἀλήθεια, παρὰ τὴν ἔντονον παρουσίαν της, δὲν ἐλαμβάνετο ὑπ' ὄψιν ὑπὸ τῶν μεταρρυθμιστῶν, οἱ ὅποιοι ἐνδιεφέροντο μόνον διὰ τὴν ἐπιβολὴν τῆς μεταρρυθμίσεως των. Αἱ διαμαρτυρίαι τῆς ὀρθοδόξου ἀληθείας καὶ ἡ ἀγανάκτησις τῶν Ὀρθοδόξων, ἢ ἀπερρίπτοντο, ἢ κατεστέλλοντο διὰ τῆς βίας, ἢ περιεφρονοῦντο, ὥστε μὲ τὴν πάροδον τοῦ χρόνου νὰ ἀτονίσουν καὶ ἀφανισθοῦν. Ὁ τασσόμενος ὑπὲρ τῆς μεταρρυθμίσεως δυτικόφρων Κυριακὸς γράφει σχετικῶς, ὅτι ἡ μεταρρυθμίσις τῆς Ἀντιβασιλείας, «ἤγειρε πολλαχοῦ ταραχάς, ἰδίως δὲ ἐν Μάνη καὶ Ἀκαρνανίᾳ... Παλλαχοῦ δὲ εἶχε φανατισθῆ ὁ ὄχλος κατὰ τῶν καθεστώτων, νομίζων ὅτι ἐκινδύνευεν ἐν Ἑλλάδι ἡ ὀρθοδοξία. Διὰ τοῦτο καὶ ἑταιρεία τις μυστικὴ συνέστη, ὅπως ἐργασθῆ, ἐὰν ἦτο ἀνάγκη, κατὰ τῶν καθεστώτων... Πᾶσα ὁμῶς ἡ ἐξέγερσις αὕτη κατὰ τῶν ἐκκλησιαστικῶν καθεστώτων εἰς οὐδὲν ἀποτέλεσμα κατέληξεν. Ὀλίγον κατ' ὀλίγον συνείθισαν πάντες εἰς τὴν νέαν τάξιν»⁽⁴³³⁾. Εἰς ταῦτα ἐντύπωσιν κάμνει ὁ τוניσμὸς τῶν καθεστώτων, ἡγουν τῶν πολιτικῶν καὶ ἐκκλησιαστικῶν διοικητικῶν ἐξουσιῶν, ὡς φορέων καὶ ὀργάνων τῆς νέας τάξεως τῆς μεταρρυθμίσεως, καὶ ἡ ἐπανάπαυσις εἰς τὸν ἐθισμόν. Ἐν προκειμένῳ, ἡκολουθήθη ἡ τακτικὴ τῆς ἐπιβολῆς τῶν ἀντικλησιαστικῶν σχεδίων διὰ τῆς ἐξουσίας καὶ τοῦ ἐθισμού, τὴν ὁποίαν ἀσπάζεται καὶ ὁ Οἰκουμενισμὸς (ἰδὲ ἀνωτέρω σ. 192).

ε) Τὰ Χριστιανικά σωματεῖα καὶ ὀργανώσεις

Ἄναφορικοὶ δυσάρεστοι συνέπειαι. Μετὰ τὴν ὑποταγὴν τῆς ἐν Ἑλλάδι Ἐκκλησίας εἰς τὴν Πολιτείαν καὶ τὴν εἰκονομαχικὴν συμπεριφορὰν τῆς Πολιτείας πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν, ἐδημιουργήθη ἰδιότυπος θρησκευτικὴ καὶ ἠθικὴ κατάστασις ἐν Ἑλλάδι. Ἡ Πολιτεία ἐφαίνετο ὡς ὁ ρυθμιστὴς τῶν πραγμάτων τῆς Ἐκκλησίας, ὁ δὲ κλῆρος ὡς ὑποτελής εἰς τὴν Πολιτείαν μέχρι σημείου, ὥστε ἐκκλησιαστικαὶ θέσεις νὰ καταλαμβάνονται, διὰ δωροδοκίας πολιτικῶν προσώπων⁽⁴³⁴⁾. Ἡ εὐσέβεια τῆς ὀρθοδόξου Παραδόσεως ἤρχισε θαυμασίως νὰ ἀτονῇ ἢ νὰ ἐγκαταλείπεται, μετ' αὐτῆς δὲ νὰ ὑποχωροῦν καὶ χριστιανικὰ ἑλληνικὰ ἔθιμα. Τὸ ὀρθόδοξον χριστιανικὸν Βυζάντιον ἔπαυε νὰ ἀποτελῇ πρότυπον διὰ τὴν ἀνασυγκρότησιν τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος, καί, ἀντ' αὐτοῦ, εἰσῆρχετο ἡ Δύσις εἰς τὴν Πολιτείαν, τὴν Ἐκκλησίαν, τὴν παιδείαν καὶ τὴν κοινωνικὴν ζωὴν. Ἀνεπτύχθη δὲ καὶ ρεῦμα καθαρῶς ἀντιχριστιανικόν, διὰ τοῦ ὁποίου ἡ ἀπιστία, ὁ ὑλισμὸς⁽⁴³⁵⁾ καὶ ἡ ἀκολασία τῆς Εὐρώπης διεβίβρωσκον τὸ ὀρθὸν θρησκευτικὸν καὶ ἔθνικὸν φρόνημα καὶ τὴν ἠθικὴν ἀγνότητα καὶ ἰσχὺν τῶν Ὀρθοδόξων Ἑλλήνων.

Ἡ ἀνησυχητικὴ αὕτη κατάστασις ἐξανέστησε πλείστας συνειδήσεις Ὀρθοδόξων. Πολλοὶ τούτων ἀνέπτυξαν δρᾶσιν λόγου καὶ ἐδημιούργησαν ἀνασταλτικὴν διὰ τὸ κακὸν κίνησιν, λίαν αἰσθητήν, ἀνοργάνωτον, ἢ ὀργανωμένην. Τοιοῦτοι ἦσαν ὁ Παπουλάκης, ὁ Κοσμᾶς Φλαμιᾶτος, ὁ Μακράκης καὶ ἄλλοι. Ὁ Μακράκης ἱδρύσασκε τὸ 1876 ἐν Ἀθήναις τὴν φιλοσοφικὴν καὶ ἐκπαιδευτικὴν σχολὴν τοῦ «Λόγου», διὰ τῆς ὁποίας ἡ διδασκαλία τοῦ ἐσυστηματοποιήθη καὶ ἡ προσπάθειά του ὀργανώθη. Οἱ διδάσκαλοι οὗτοι ἐδίδασκον τὸν λαὸν καὶ κατεφέροντο ἐναντίον τῆς προϊούσης ἀπιστίας, τῆς ἐκλύσεως τῶν ἠθῶν, τῆς ἐγκαταλείψεως τῶν ὀρθοδόξων παραδόσεων καὶ τῆς παρατροπῆς πρὸς τοὺς ξένους, αἰρετικούς, Μασσῶνους καὶ ἀπίστους. Ὡμίλουν ἐπίσης κατὰ τῶν ἐκτρεπομένων κληρικῶν καὶ τῆς συνυπευθύνου Πολιτείας, μετὰ ἀσυνήθους σφοδρότητος. Ὁ Μακράκης ἐδίδασκεν ἐν ὀνόματι τῆς ἐπιστήμης, τοῦ Χριστιανισμοῦ καὶ τῆς μεγάλης ἰδέας τοῦ Ἔθνους. Αἱ ἐκδηλωθεῖσαι αὗται προσπάθειαι ἦσαν συνέπειαι τῆς ἀνορθοδόξου πολιτικῆς τῆς Ἑλληνικῆς Πολιτείας ἐπὶ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ζητήματος. Πολιτεία καὶ Ἐκκλησία ἀντέδρασαν κατασταλτικῶς εἰς τὰς ὡς ἄνω ἐκδηλώσεις τῆς ἰδιωτικῆς πρωτοβουλίας. Ἡ Πολιτεία ἐκινήθη δικαστικῶς καὶ ἀστυνομικῶς, ὅταν δὲ προεκλήθησαν ταραχαί, καὶ στρατιωτικῶς. Ἡ Ἐκκλησία κατεδίκασε τὰς κακοδοξίας τοῦ Μακράκη καὶ ἐξώρισε πολλοὺς τῶν λοι-

πῶν⁽⁴³⁶⁾. Τοιουτοτρόπως ἤρχισε διαμάχη μεταξύ τῶν Ἀρχῶν Πολιτείας καὶ Ἐκκλησίας, καὶ τῶν ἐξεγειρομένων θρησκευτικῶν συνειδήσεων ἐν τῷ λαῷ, τῆς ὁποίας αἱ συνέπειαι δὲν ὑπῆρξαν καλαί, διὰ τὴν ἐν Ἑλλάδι Ἐκκλησίαν.

Τακτικὴ «συνέσεως» καὶ «μεσότητος». Τὰ μέτρα τῆς Πολιτείας καὶ Ἐκκλησίας καὶ ἡ πλάνη τοῦ Μακράκη ὤθησαν ὁπαδοὺς ἢ συνεργάτας τούτου, ὡς καὶ λοιποὺς κήρυκας τοῦ θείου λόγου εἰς προσεκτικὴν περαιτέρω τακτικὴν. Ἡ Διοίκησις τῆς Ἐκκλησίας ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τῆς Πολιτείας κατέστειλε μὲν τὰς φωνὰς τῶν ἐξαναστάντων κατὰ τοῦ κακοῦ, ἀλλὰ δὲν ὑπέδειξεν εἰς αὐτοὺς τὴν ὀρθὴν ὁδὸν τῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας. Ὡς ἐκ τούτου οἱ κήρυκες τοῦ θείου λόγου ἐτράπησαν πρὸς κατεύθυνσιν ἰδίας ἀντιλήψεως. Δυστυχῶς διεπράχθη παρὰ πολλῶν ἐξ αὐτῶν λάθος βασικῆς σημασίας, τοῦ ὁποίου αἱ θλιβεραὶ συνέπειαι ἐξικνουῦνται μέχρι τῶν ἡμερῶν μας. Οὗτοι δὲν συνεδέθησαν στενῶς μετὰ τοῦ μοναχικοῦ κόσμου, ὁ ὁποῖος συνέχιζε τὴν πατροπαράδοτον εὐσέβειαν, καὶ δὲν ἐστράφησαν καθ' ὀλοκληρίαν πρὸς τοὺς Ἁγίους τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, τοὺς Πατέρας καὶ τὸ πνεῦμα αὐτῶν. Στερούμενοι, ἔνεκα τούτου, ἐπαρκοῦς πατερικῆς θεμελιώσεως, κατὰ βάθος ἐνέμειναν εἰς τὸ πνεῦμα τῆς φιλοσοφικῆς σχολῆς τοῦ «Λόγου». Βασικὸν γνῶρισμα τῆς σχολῆς ταύτης ἦτο ἡ λογοκρατία, ἡ ὁποία, ὡς φυσικόν, ἐπλησίαζε τὸν λογικοκρατικὸν χαρακτῆρα τῆς εἰκονομαχικῆς στάσεως τῆς Πολιτείας ἔναντι τῆς Ἐκκλησίας (ιδὲ ἄνωτέρω σ. 65). Ἐπομένως, ὁ λόγος τῶν ὡς ἄνω κηρῦκων ἠκολούθησε μᾶλλον λογικοκρατικὰ μέτρα, ὅπως εἶναι τὰ ἀριστοτελικὰ μέτρα τῆς «συνέσεως» καὶ τῆς «μεσότητος». Δηλαδή, ὁ λόγος αὐτῶν διείπετο μᾶλλον ἀπὸ τὸ ἀνθρωπίνης ἀντιλήψεως μέτρον τῆς συνέσεως, κατὰ τὸ ὁποῖον προτιμᾶται ἢ κατ' ἀνθρωπὸν σκοπιμότης, καὶ τὸ ἀνθρωπίνης ἐπίσης ἀντιλήψεως μέτρον τῆς μέσης ὁδοῦ, κατὰ τὸ ὁποῖον ἐπιβάλλεται ἡ ἀποφυγὴ τῶν οἰωνδήποτε κατ' ἀνθρωπὸν ἀκροτήτων. Ἐνεφανίσθη δὲ ἡ τάσις, ὅπως, διὰ τῶν λογικοκρατικῶν τούτων μέτρων, ὡς δι' ἄλλης προκρουστέου κλίνης, μετρῶνται καὶ ρυθμίζονται σχεδὸν τὰ πάντα. Τοιουτοτρόπως, ἀπεφεύγετο, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, πᾶν ὅ,τι ἠδύνατο νὰ προκαλέσῃ ζητήματα μετὰ τῆς Πολιτείας, τῆς Ἐκκλησίας, ἢ ἄλλου τινός. Ἡ μνημονευθεῖσα ἀντίδρασις τῆς Πολιτείας καὶ τῆς Ἐκκλησίας κατὰ τῶν φωνῶν τῆς δικαίας ἀγανακτήσεως ἐπέφερεν ὡς ἀποτέλεσμα, οἱ κήρυκες τοῦ θείου λόγου νὰ ἀναζητήσουν τὴν ἀνενόχλητον ἄσκησιν τοῦ κηρυκτικοῦ τῶν ἔργου, διὰ τακτικῆς «συνέσεως» καὶ μέτρου «μέσης ὁδοῦ».

Ἐν τῇ Ὀρθοδοξίᾳ, τὰ μέτρα τῆς συνέσεως καὶ τῆς μεσότητος

ἔχουν θέσιν ἐν μέρει καὶ ἐν τούτῳ νοοῦνται ὄχι λογιτοκρατικῶς, ἀλλὰ πνευματικῶς, ἤγουν συμφώνως πρὸς τὴν ἀποκεκαλυμμένην ἀλήθειαν τοῦ Κυρίου. Ἡ σύνεσις δὲν ἰσχύει ἐπὶ θεμάτων πίστεως. Ἡ θεία Ἀποκάλυψις γίνεται ἀποδεκτὴ παρὰ τοῦ Ὁρθοδόξου πιστοῦ ἀπλῶς καὶ ἀπεριέργως, παρὰ πάντα «λογικὸν» δισταγμὸν καὶ λογιτοκρατικὴν ἀντίρρησην⁷¹². Ἡ ἀγάπη πρὸς τὸν Θεὸν ἐν τῇ ἀληθείᾳ τῆς πίστεως διώκεται παρὰ τοῦ πιστοῦ ὄχι ἐν τῷ μέτρῳ τῆς μεσότητος, ἀλλὰ μετὰ ἀκορέστου ἐπιθυμίας τοῦ ὑπερτάτου ἀγαθοῦ, ὅπερ εἶναι ὁ Κύριος. Ἡ Χριστιανικὴ τελειότης ἐπιδιώκεται ὄχι ἐν μέτρῳ ἀλλὰ μετὰ μείζονος προσπαθείας⁷¹³ καὶ δυνατῆς ἀμετρίας. Ὅπως οὐκ «ἐκ μέτρου δίδωσιν ὁ Θεὸς τὸ Πνεῦμα»⁷¹⁴, ἤτοι τὴν Χάριν, οὕτω καὶ ὁ Χριστιανὸς ὀφείλει νὰ πιστεύῃ καὶ ἀγαπᾷ καὶ ἄγεται πρὸς τὸν Θεὸν τελειούμενος ὄχι ἐν μέτρῳ, ἀλλὰ πάντῃ ἀμέτρως. Δηλαδή, «ἐξ ὅλης τῆς καρδίας... καὶ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς... καὶ ἐξ ὅλης τῆς διανοίας... καὶ ἐξ ὅλης τῆς ἰσχύος»⁷¹⁵. Ὁ ἀκολουθοῦν τὴν μέσῃν ὁδὸν εἰς τὰς πνευματικὰς ἢ θεολογικὰς ταῦτας ἀρετάς⁷¹⁶, ἀποδοκιμάζεται παρὰ τοῦ Κυρίου, διότι οὔτε «ψυχρὸς»⁷¹⁷ εἶναι, οὔτε «ζεστός», ἀλλὰ «χλιαρός»⁷¹⁸. Δὲν προηγούνται ἡ «σύνεσις» καὶ ἡ «μεσότης» τῆς πίστεως, ἀλλὰ ἡ πίστις προηγείται τῶν μέτρων τούτων. Ὄταν προηγούνται τὰ μέτρα ταῦτα τῆς πίστεως, καὶ ἡ πίστις καταλύεται καὶ ἡ σύνεσις καὶ ἡ μεσότης ἀχρηστεύονται. Τότε, μεσότης καὶ σύνεσις γίνονται τρόποι πτώσεως ἐν τῇ πίστει. Ὄταν, τὸναντίον, ἡ πίστις προηγῆται καὶ τὰ μέτρα ταῦτα ἀκολουθοῦν, καὶ ἡ πίστις διασώζεται καὶ ἡ σύνεσις καὶ ἡ μεσότης χρησιμοποιοῦνται ὀρθῶς, κατὰ τὴν ἀσκήσιν τῶν φυσικῶν ἀρετῶν, ὡς εἶναι ἡ ἀνδρεία⁷¹⁹, καὶ τῶν σωματικῶν ἀρετῶν, ὡς εἶναι ἡ νηστεία⁷²⁰.

Ἡ διοργάνωσις τῆς Ἐκκλησίας ὑπὸ τὴν ἐπιτήρησιν τῆς Πολιτείας κατέστησεν Αὐτὴν νεώτερον ἐκκλησιαστικὸν ὀργανισμόν, ὁμοιάζοντα μᾶλλον πρὸς πολιτειακὸν τοιοῦτον. Ἐν τῷ ἐκκλησιαστικῷ τούτῳ ὀργανισμῷ, ὁ φόρτος τῶν διοικητικῶν καθηκόντων κατὰ κανόνα ἀπέκλειε τὴν ἀπαιτουμένην ἀνεσιν, διὰ συστηματικὰς καὶ ἀποτελεσματικὰς πνευματικὰς ἐπιδόσεις. Ἐνεκα τούτου, οἱ ἀναφερθέντες κήρυκες, ἐπιζητοῦντες τὴν ἀπερίσπαστον ἐπίδοσιν εἰς τὸ πνευματικὸν ἔργον τῆς διαγγελίας τοῦ θείου λόγου, φυσικὸν ἦτο νὰ μὴ ἐπιθυμοῦν τὴν ἀνάμιξιν εἰς τὰ διοικητικὰ

712. Μ. Βασιλείου, Ρ. Γ. 31, 1256.

713. Μ. Βασιλείου, Ρ. Γ. 31, 1384.

714. Ἰω. γ', 34.

715. Μάρ. ιβ', 30.

716. Ἀγίου Νεκταρίου, Χριστιανικὴ Ἠ-

θική, σ. 85.

717. Ἀπ. γ', 15.

718. Ἀπ. γ', 16.

719. Γρηγορίου Νύσσης, Ρ. Γ. 44, 697.

720. Μ. Βασιλείου, Ρ. Γ. 30, 692.

τῆς Ἐκκλησίας. Ἐπειδὴ δὲ καὶ πάλιν εἰς τὸν πολιτειοκρατούμενον ἐκκλησιαστικὸν ὀργανισμὸν δὲν ὑφίσταντο εὐρέα περιθώρια πρὸς ἄνετον ἀνάπτυξιν ἑνὸς τοιούτου ἔργου, αἱ δὲ ποικίλαι παρεμβάσεις καθίστων καὶ τὰ ἐναπομένοντα περιθώρια ὀχληρά, οἱ κήρυκες κατέφυγον εἰς τὴν λύσιν, τῆς δράσεως διὰ τῶν σωματείων. Εἰς τοῦτο ἐξ ἄλλου ἐξώθει τούτους καὶ ἡ ἐκ πεποιθήσεως ἀντίθεσις τῶν πρὸς τὴν πολιτειοκρατίαν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, ὡς καὶ ἡ δυσάρεστος ἀνάμνησις τῆς βιαίας στάσεως τῆς Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας ἔναντι αὐτῶν. Ἡ πολιτειοκρατία ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ὑπῆρξε τὸ γενεσιουργὸν αἴτιον τῶν χριστιανικῶν σωματείων.

Τὰ χριστιανικὰ σωματεῖα. Ἐντὸς τῶν σωματείων, οἱ πνευματικοὶ ἐργάται ἦσαν ἀπηλλαγμένοι πολιτικῶν ἐνοχλήσεων, ἐλεύθεροι ἐκκλησιαστικῶν διοικητικῶν ἐπεμβάσεων καὶ παρέμενον ἀπερίσπαστοι εἰς τὴν ἠθοπλαστικὴν ἐργασίαν των. Τοιουτοτρόπως εὐρέθη καταφύγιον διὰ τοὺς διωχθέντας καὶ «νοσιᾶ»⁷²¹ διὰ τὴν ἐξωθουμένην ἀπὸ τὸν πολιτειοκρατικὸν διοικητικὸν ἐκκλησιαστικὸν ὀργανισμὸν πνευματικὴν δρᾶσιν. Ἡ διὰ τῶν σωματείων χριστιανικὴ ἐργασία ἐξετιμήθη τόσον, ὥστε τοιαῦτα ἰδρῦθησαν ὄχι μόνον ἐκ πρωτοβουλίας λαϊκῶν, ἀλλὰ καὶ «ἐκ πρωτοβουλίας ἱεραρχῶν καὶ ἄλλων κληρικῶν»⁽⁴³⁷⁾. Τοιουτοτρόπως, ἡ πνευματικὴ χριστιανικὴ ἐργασία ἀνεπτύσσετο ὡργανουμένη ἐν τῇ κοινωνίᾳ καὶ ἤρχισεν, ἡ μᾶλλον συνεχίσθη ἡ δημιουργία ἐστιῶν χριστιανικῆς δράσεως, λόγου, προσευχῆς καὶ φιλανθρωπίας, ἐκτὸς τοῦ ναοῦ ἢ μακρὰν αὐτοῦ.

Τὰ χριστιανικὰ σωματεῖα, παρὰ τὰ μειονεκτήματά των προσέφερον πλείστας ὑπηρεσίας εἰς τὴν κοινωνίαν, τὸ Ἔθνος καὶ τὴν Ἐκκλησίαν. Κατεπολέμησαν τὸν ὕλισμὸν καὶ ἀνεχαίτισαν ἀρκούντως τὸ ρεῦμα τοῦ κακοῦ ἐν Ἑλλάδι. Ὁ Χρυσόστομος Παπαδόπουλος, ὁμιλῶν σχετικῶς, γράφει, ὅτι «τῆς Ἐκκλησίας τὸ πολυσχιδὲς ἔργον βοηθοῦσι τὰ ἐκασταχοῦ ἠθικοθρησκευτικὰ σωματεῖα, ἅτινα ὑπὸ διαφόρους ὀνομασίας (ἀδελφότητες, ἐνώσεις, σύλλογοι), συνεστήθησαν εἴτε ἐκ πρωτοβουλίας ἱεραρχῶν καὶ ἄλλων κληρικῶν, εἴτε καὶ ἐξ ἰδιωτικῆς πρωτοβουλίας, ὡς ἐν Ἀθήναις ὑπὸ τοῦ ἱερέως Μάρκου Τσακτάνη (+ 1924), πολλοὶ δὲ τούτων συντελοῦσιν εἰς τὴν τόνωσιν τοῦ θρησκευτικοῦ αἰσθήματος καὶ τὴν ἠθικοποίησιν τῆς κοινωνίας διὰ κηρυγμάτων, διαλέξεων, ὀργανώσεως κατηχητικῶν σχολείων, ἀντιπροπαγανδιστικῆς δράσεως. Τινὰ τούτων ἐκδηλοῦσιν εὐρυτάτην ἠθικοθρησκευτικὴν δρᾶσιν, ἀριθμοῦντα χιλιάδας μελῶν, ἀπέκτησαν δὲ τελευταίως ἰδίας αἰθού-

721. Ψαλ. ΠΓ', 4.

σας κηρυγμάτων και μορφωτικά κέντρα». Ταῦτα ἐγράφοντο πρὸ τοῦ 1938⁽⁴³⁷⁾.

Μετὰ τὴν ἐμφάνισιν τῶν χριστιανικῶν σωματείων, τρεῖς ἦσαν οἱ παράγοντες τῆς χριστιανικῆς ποδηγητήσεως καὶ καλλιέργειας τοῦ πληρώματος τῆς ἐν Ἑλλάδι Ἐκκλησίας. Οἱ ἐπίσκοποι, ὁ μοναχικὸς κόσμος καὶ τὰ χριστιανικὰ σωματεῖα. Οἱ ἐν ἐνεργείᾳ ἐπίσκοποι, ἀπερροφημένοι ὄντες παρὰ τῆς πολιτειοκρατικῆς διοικήσεως τῆς Ἐκκλησίας, δὲν ἐπήρκουν, πλὴν τινῶν ἐξαιρέσεων, εἰς τὸ πνευματικὸν ἔργον Ταύτης. Ὁ μοναχικὸς κόσμος, ὁ συνεχίζων τὴν ὀρθόδοξον Παράδοσιν τῆς ἐν Χριστῷ πνευματικῆς ζωῆς, κατόπιν τῆς ἀντιμοναχικῆς στάσεως τῆς εἰκονομαχικῆς μεταρρυθμίσεως τῆς Ἀντιθασιλείας, ἐτέλει μᾶλλον ἐν ἀπομονώσει. Ἀνέδειξεν ὅμως ἄνδρας ἀρετῆς καὶ ἀγιότητος, ὡς τὸν ἅγιον Νεκτάριον. Τὰ ἐντὸς τῆς κοινωνίας χριστιανικὰ σωματεῖα εἶχον καὶ τὴν δυνατότητα καὶ τὸν ζῆλον διὰ πνευματικὴν δρᾶσιν, τὴν ὁποῖαν ἀνεπτυξαν εἰς βαθμὸν ἐντυπωσιακὸν καὶ λίαν αἰσθητόν. Διὰ τῆς χριστιανικῆς κινήσεως καὶ ἀποτελεσματικῆς δράσεως τῶν σωματείων, φυσικὸν ἦτο νὰ δημιουργηθῇ ἡ ἐντύπωσις, ὅτι τὸ πνευματικὸν ἐκκλησιαστικὸν ἔργον ἐπιτελεῖται ἀποδοτικώτερον μᾶλλον ἐντὸς τῶν σωματείων, ἢ διὰ τῶν σωματείων, παρὰ ἐντὸς τῶν ναῶν, ἢ ἀπ' εὐθείας διὰ τῆς Ἐκκλησίας. Διὰ τοῦτο χριστιανικὰ σωματεῖα ἰδρύθησαν, ὡς ἀνεφέρθη, καὶ «ἐκ πρωτοβουλίας ἱεραρχῶν».

Χριστιανικὰ σωματεῖα, ὀργανώσεις καὶ Ἐκκλησία. Σὺν τῷ χρόνῳ, ἡ σωματειακὴ πνευματικὴ κίνησις ἐπεξετάθη καθ' ἅπασαν τὴν Ἑλλάδα καὶ ἐν πολλοῖς ἀνεπτύχθη εἰς χριστιανικὰς ὀργανώσεις καὶ διοικητικὰς μᾶλλον ἐνώσεις διεπισκοπικῆς μορφῆς. Οὕτως ἡ σωματειακὴ κίνησις δὲν ἐνέμεινεν εἰς τὴν κηρυκτικὴν καὶ φιλανθρωπικὴν ἀποστολήν, τὴν ὁποῖαν εἶχεν ἀρχικῶς, ἀλλὰ λεληθότως ἐπεξετάθη καὶ εἰς διοικητικῆς μᾶλλον φύσεως ἐνέργειαν. Λόγω τῆς μεταβολῆς ταύτης, ὡς φυσικόν, ἦτο ἀδύνατος ἡ ἀποφυγὴ τῆς συγκρούσεως τῶν χριστιανικῶν ὀργανώσεων πρὸς τὴν Διοίκησιν τῆς Ἐκκλησίας. Τοῦτο δὲ τοσοῦτο μᾶλλον, καθ' ὅτι ἡ ἐκκλησιαστικὴ Διοίκησις ἦτο πολιτειοκρατικοῦ χαρακτῆρος. Αἱ ἀναπτυχθεῖσαι ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τῆς Ἑλλάδος χριστιανικαὶ ὀργανώσεις ἀπέκτησαν ἰσχὺν παρὰ τῷ λαῷ ἢ καὶ τῇ Ἐκκλησίᾳ ἀλλὰ καὶ τῇ Πολιτείᾳ. Ἡ Πολιτεία εἰς δυσχερεῖς ἐθνικὰς περιστάσεις ἐδέχθη εὐχαρίστως τὰς ὑπηρεσίας των, ἡ δὲ κοινωνία περιέβαλε ταύτας δι' ἐκτιμῆσεως, ἢ καὶ ἀπέβλεψε πρὸς αὐτάς μετὰ προσδοκίας. Συγκρίνουσα ἡ κοινωνία τὴν προσφορὰν τῶν ὀργανώσεων πρὸς τὴν ἐργασίαν τῆς Διοικήσεως τῆς Ἐκκλησίας, ἐπέκρινε τὴν δευτέραν.

Ἡ Διοίκησις τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἀντιμετωπίζουσα τὴν ἀύξανομένην δύναμιν τῶν χριστιανικῶν ὀργανώσεων, σὺν τοῖς ἄλλοις, ἵδρυσε τὴν Ἀποστολικὴν Διακονίαν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Ἡ Ἀποστολικὴ Διακονία συνεστήθη ὡς «ὄργανον τῆς συστηματοποιήσεως καὶ ἐνοποιήσεως τῶν πρακτικῶν δυνάμεων τῆς Ἐκκλησίας», τελοῦν «ὑπὸ τὴν ἄμεσον ἐποπτεῖαν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου»⁽⁴³⁸⁾. Τοιοῦτοτρόπως, ἰδρύθη εἰς ἐπὶ πλέον διεπισκοπικὸς ὀργανισμὸς, κατὰ τὸ πρότυπον τῶν χριστιανικῶν ὀργανώσεων. Ὁ διεπισκοπικὸς οὗτος ὀργανισμὸς ἰδρύθη ἐκ πρωτοβουλίας τῆς Ἐκκλησίας ἐν τῇ Διοικήσει τῆς Ἐκκλησίας, ἥτοι ὡς ἐκκλησιαστικὴ ὀργάνωσις ἐν τῇ διοικητικῇ ἐκκλησιαστικῇ ὀργανώσει. Τὸ παράδειγμα τῶν χριστιανικῶν ὀργανώσεων ἤρχισε νὰ ἐπηρεάζῃ τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος. Τὸ ἐντὸς τῆς ἐκκλησιαστικῆς Διοικήσεως πολιτειοκρατικὸν πνεῦμα καὶ τὸ ἐκτὸς ταύτης ὀργανωτικὸν πνεῦμα τῶν χριστιανικῶν κινήσεων, συζευχθέντα ἤρχισαν νὰ ὠθοῦν τὴν Ἐκκλησίαν πρὸς τρόπους ἐνεργείας καὶ δράσεως πλησιάζοντας τὴν παπικὴν ἀντίληψιν περὶ μοναχικῶν ταγμάτων κ. λ. π. Ἡ μεταφύτευσις τοῦ πνεύματος δράσεως τῶν χριστιανικῶν ὀργανώσεων εἰς τὴν Ἐκκλησιαστικὴν Διοίκησιν ἐνισχύθη πρὸ παντὸς ἀργότερον, ὅταν «στελέχη» τῶν ὀργανώσεων τούτων ἀνῆλθον εἰς ἐπισκοπικοὺς θρόνους. Τὸ ὅλον τοῦτο φαινόμενον ὀφείλεται εἰς τὴν ὑπαγωγὴν τῆς ἐν Ἑλλάδι Ἐκκλησίας εἰς τὴν Πολιτείαν, καὶ τὸν, κατ' ἀκολουθίαν, τονισμὸν τοῦ διοικητικοῦ μέρους τῆς Ἐκκλησίας εἰς θάρος τοῦ πνευματικοῦ ἔργου Ταύτης. Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος δύναται νὰ διορθώσῃ τὸ φαινόμενον τοῦτο τῶν ὀργανωτικῶν ἐνεργειῶν ἑαυτῆς καὶ τῶν χριστιανικῶν κινήσεων, μόνον, ἐὰν ἀπαλλαγῇ τῆς αὐθεντίας τῆς Πολιτείας καὶ ἐπανέλθῃ εἰς τὰς σχέσεις συναλληλίας πρὸς αὐτήν, ὡς συνέβαιεν ἐπὶ Βυζαντίου⁽⁴³⁹⁾.

Παρεκκλίσεις χριστιανικῶν ὀργανώσεων. Ὡς συνέβη μὲ τὰ πρῶτα χριστιανικὰ σωματεῖα, οὕτω καὶ πολλαὶ χριστιανικαὶ ὀργανώσεις, ἐστεροῦντο κατὰ τὸ πλεῖστον ἐπαρκοῦς πατερικῆς θεμελιώσεως. Δυστυχῶς ἡ Διοίκησις τῆς Ἐκκλησίας οὐδὲ ἐνταῦθα κατώρθωσε νὰ δώσῃ πατερικὴν κατεύθυνσιν. Τὸ αὐτὸ συνέβη καὶ μὲ τὴν θεολογίαν, τὴν καλλιεργουμένην διὰ τῆς ἰδρυθείσης τὸ 1837⁽⁴⁴⁰⁾ Θεολογικῆς Σχολῆς Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, διὰ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τῆς Χάλκης καὶ τῆς ὁμοίας Σχολῆς τῆς Θεσσαλονίκης. Ἡ θεολογία τῶν Σχολῶν τούτων, ὑφισταμένη τὴν ἐπίδρασιν τῆς προτεσταντικῆς γερμανικῆς ἐπιστήμης⁽⁴⁴¹⁾, ὥθει τὰς χριστιανικὰς κινήσεις, ὡς καὶ τὴν ὅλην σχεδὸν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν μᾶλλον πρὸς τοὺς ἑτεροδό-

ξους και την λογικοκρατία, η προς τους Πατέρας και την πατροπαράδοτον ευσέβειαν. Ἔνεκα τούτου αἱ χριστιανικαὶ ὀργανώσεις ἐσταθεροποιήθησαν μᾶλλον εἰς τὴν ἀντίληψιν τῶν λογικοκρατικῶν κατὰ θάσιν μέτρων τῆς κατ' ἄνθρωπον «συνέσεως» καὶ τῆς «μέσης ὁδοῦ».

Βάσει τῶν μέτρων τῆς «συνέσεως» καὶ τῆς «μεσότητος», πλεῖσται χριστιανικαὶ ὀργανώσεις διωλίσθησαν εἰς ἀπαράδεκτον τακτικὴν ἀπὸ ἀπόψεως ὀρθοδόξου. Δηλαδή, κατὰ τὸ πλεῖστον ἀπέφυγον τοὺς ἐπιμόνους δογματικούς ἀγῶνας πρὸς τοὺς αἰρετικούς καὶ ἐκαλλιέργησαν κατὰ θάσιν τὴν πρακτικὴν εὐσέβειαν. Παρημέλησαν πῶς τὴν πατροπαράδοτον εὐσέβειαν καὶ τοὺς ἐκκλησιαστικούς τύπους, διὰ τῶν ὁποίων ἐκφράζεται αἰσθητῶς τὸ ὀρθόδοξον δόγμα, καὶ ἐτόνισαν μᾶλλον τὴν ἠθικὴν διδασκαλίαν, τὰ πρακτικὰ ἔργα καὶ τὴν κοινωνικὴν δράσιν. Παρημέλησαν τὴν συστηματικὴν μελέτην τῶν Πατέρων καὶ περιωρίσθησαν σχεδὸν εἰς τὴν μελέτην τῆς Ἁγίας Γραφῆς καὶ συγχρόνων ἐντύπων καὶ βιβλίων, ὀρθοδόξων καὶ ἑτεροδόξων. Ἐχρησιμοποίησαν μᾶλλον τὸν αὐτοσχέδιον ἢ καὶ προσωπικὸν λόγον καὶ ἔγιναν δέκται ἀλλοτριῶν ἐπιδράσεων. Τὸ τελευταῖον συνέβη πρὸ παντός, ὅταν «στελέχη» τῆς ΧΑΝ, ἐκ τῆς ὁποίας προῆλθον ἐργάται τῆς Οἰκουμενικῆς Κινήσεως⁽⁴⁴²⁾, ἀνεμίχθησαν εἰς τὰς χριστιανικὰς ὀργανώσεις⁽⁴⁴³⁾. Λόγω τῶν ξένων τούτων ἐπιδράσεων, χριστιανικαὶ ὀργανώσεις ὠδηγήθησαν εἰς διαμάχην καὶ τὴν διάσπασιν μὲ συνέπειαν, τὴν ἀπώλειαν τῆς μεγάλης ἰσχύος των. Ἐκ τῶν σημερινῶν δυνάμεων τῶν χριστιανικῶν ὀργανώσεων, πολλοὶ ἀνανήφουν, εὐρίσκουν τὴν ἀληθινὴν ὁδόν, τὴν ὁδὸν τῶν Πατέρων, ἐπανασυνδέονται μετὰ τῶν ζώντων τὴν κατὰ ἀδιάσπαστον Ἐκκλησιαστικὴν Παράδοσιν ἐν Χριστῷ ζωὴν, καὶ ἀναδεικνύονται «παρεμβολὴ» Θεοῦ⁷²². Ἄλλοι συνεχίζουν δυστυχῶς τὴν μέχρι τοῦδε ἀπαράδεκτον τακτικὴν των, πλεῖστοι δὲ προσχωροῦν εἰς τὰς τάξεις τοῦ Οἰκουμενισμοῦ καὶ γίνονται εὐχρηστα ὄργανα αὐτοῦ καὶ ἐπικίνδυνα οἰκουμενιστικὰ φερέφωνα διὰ τοὺς Ὀρθοδόξους.

Δύναται νὰ λεχθῆ, ὅτι ὁ Οἰκουμενισμὸς εὐρίσκει ἱκανὰ κοινὰ σημεῖα εἰς χριστιανικὰς ὀργανώσεις, αἱ ὁποῖαι παρετράπησαν τῆς ὀρθῆς ὁδοῦ. Τὴν ἀπροθυμίαν διὰ ἀντιαιρετικούς ἀγῶνας, ὡς οὗτος ἔχει τὴν συστηματικὴν ἀποφυγὴν τῶν δογματικῶν συζητήσεων. Τὴν παράλειψιν τῆς συστηματικῆς μελέτης τῶν Πατέρων, ὡς οὗτος ἔχει τὸν παραγκωνισμόν τῆς ἀποκεκαλυμμένης θείας ἀληθείας. Τὴν πρακτικὴν εὐσέβειαν, ὡς οὗτος ἔχει τὸν πρακτικὸν «Χριστιανισμόν». Τὴν διοικητικῶς ὀργανωμένην διεπισκοπικὴν κίνησιν, ὡς

722. Γεν. λβ', 1.

οὗτος ἔχει τὴν «διεκκλησιαστικὴν» καὶ διεθνιστικὴν τοιαύτην. Τὴν συνύπαρξιν βιβλίων Ὁρθοδόξων καὶ ἑτεροδόξων συγγραφέων, ὡς οὗτος δέχεται ἐν ἑαυτῷ τὴν αὐθύπαρκτον συνύπαρξιν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν καὶ αἱρέσεων. Τὸ κήρυγμα περὶ ἀναγεννήσεως τῆς Ἐκκλησίας, ὅπως οὗτος διαλαλεῖ τὸ κήρυγμα περὶ ἀνανεώσεως τῆς Ἐκκλησίας. Ταῦτα δὲ συμβαίνουν, ἐνῶ αἱ «διεκκλησιαστικά» οἰκουμενιστικαὶ ὀργανώσεις τοῦ Προτεσταντισμοῦ, ὡς εἶναι ἡ ΧΑΝ, διαδίδουν μεταξὺ τῶν Ὁρθοδόξων Ἑλλήνων τὴν κοκόδοξον ἰδέαν τῆς ἐξωτερικῆς ἐνότητος Ὁρθοδόξων καὶ αἱρετικῶν. Ἐνῶ, διὰ τῆς ἀναγνωρίσεως τῶν ἀγγλικανικῶν χειροτονιῶν καὶ τῆς συνάψεως σχέσεων μεταξὺ Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν καὶ Ἀγγλικανισμοῦ, οἱ Ὁρθόδοξοι ἐτέθησαν ὑπὸ τὴν διαθρωτικὴν ἐπίδρασιν τῶν ἀγγλικανικῶν οἰκουμενιστικῶν κακοδοξιῶν. Καὶ τέλος, ἐνῶ ἡ «Ἀγγλικανικὴ Ἐκκλησία», διὰ τῶν συνεδρίων τοῦ Λάμπεθ, ἐκστρατεύει πρὸς οἰκουμενιστικὴν ἐπικράτησιν. Ὅντως ἠττήθησαν οἱ «ἅγιοι», δηλαδή, οἱ Ὁρθόδοξοι Χριστιανοί, καὶ ἀρμόζει ὁ διεξερχόμενος ταῦτα νὰ ἐπαναλάβῃ τὸν θρῆνον τοῦ θεοπνεύστου Δαβὶδ: «πῶς ἔπεσαν δυνατοὶ ἐν μέσῳ τοῦ πολέμου;» «πῶς ἔπεσαν δυνατοὶ καὶ ἀπώλοντο σκευὴ πολεμικά;»⁷²³.

στ) Οἰκουμενιστικαὶ ἀπόψεις πεπαιδευμένων

Κατόπιν τῶν ἀνωτέρω δὲν ἐκπλήσσει τὸ γεγονός, καθ' ὃ ἄνδρες μεγάλης παιδεύσεως διδάσκουν οἰκουμενιστικὰς ἰδέας. Ὅποια εἶναι ἡ διάθρωσις τοῦ φρονήματος τῶν Ἑλλήνων κατὰ τὸ δεύτερον ἡμισυ τοῦ παρελθόντος αἰῶνος, λόγῳ τῆς συμφώνου πρὸς τὴν ἀγγλικὴν πολιτικὴν μεταρρυθμίσεως τῆς Ἀντιβασιλείας, δηλοῦν τὰ ὅσα γράφει ἐπὶ τοῦ ἐνωτικῶν θέματος ὁ ἐθνικὸς ἡμῶν ἱστορικὸς Κ. Παπαρρηγόπουλος. Ἐκτεινόμενος οὗτος ἐσφαλμένως πέραν τῶν ὀρθῶν ἐνωτικῶν θάσεων, τὰς ὁποίας καθώρισεν ὁ ἱερὸς Φώτιος, γράφει, ὅτι ἡδύνατο δῆθεν «νὰ κατορθωθῇ ἡ ἐν Χριστῷ ἔνωσις τῶν διαμαρτυρομένων μετὰ τῆς ἀνατολικῆς ἐκκλησίας: ἔνωσις ἐρειδομένη μὲν ἐπὶ τῆς ἀρχῆς τῆς παρ' ἑκατέρων τηρήσεως τῶν πατρίων δογμάτων καὶ διατυπώσεων, μέλλουσα δὲ οὐδὲν ἦττον νὰ ἐπαγάγῃ μεταξὺ τῶν λαῶν τῆς ἀνατολῆς καὶ τῶν λαῶν τῆς βορειοδυτικῆς Εὐρώπης σχέσεις ἀδελφικάς!» Ὡς πρότυπον τῆς ἐξωτερικῆς ταύτης ἐνώσεως προσάγει ὁ μέγας μὲν οὗτος ἱστορικὸς, ἀλλ' ἀστοχήσας περὶ τὴν Εἰκονομαχίαν καὶ τὸ ἐνωτικὸν ζήτημα, καθ' ὅτι ταῦτα εἶναι θέματα πρὸ παντὸς θεολογικά καὶ ὄχι ἀπλῶς ἱστορικά, τὸν πάπαν! «Μήπως», γράφει, «ὁ

723. Β' Βασ. α', 25, 27.

πάπας δὲν πολιτεύεται κατὰ τὴν ἀρχὴν ταύτην ὡς πρὸς τοὺς λεγομένους Οὐνίτας; Ὁ πάπας λέγει, δέχομαι ἐντὸς τῆς ἐκκλησίας μου τοὺς ὀπαδοὺς τῆς ἀνατολικῆς ἐκκλησίας, τηροῦντας τὰ πάτρια, ἀρκεῖ νὰ ἀναγνωρίσωσι τὴν κυριαρχικὴν ἐξουσίαν μου. Διατί λοιπὸν καὶ ἡμεῖς νὰ μὴ κηρύξωμεν, ὅτι ἀσπαζόμεθα ὡς ἀδελφοὺς πάντας τοὺς χριστιανοὺς τηροῦντας τὰ πάτρια, ἀρκεῖ νὰ ἀναγνωρίσωσιν ὡς κεφαλὴν τῆς ἐκκλησίας τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν;»⁽⁴⁴⁴⁾ Ἡ ἀπάντησις ἐπὶ τοῦ ἐρωτήματος τούτου τοῦ Παπαρρηγοπούλου εἶναι ἡ ἀκόλουθος: Πρότυπον τῶν πράξεων τῶν Ὁρθοδόξων δὲν εἶναι ὁ αἵρεσιάρχης πάπας, ἀλλὰ ὁ Κύριος καὶ οἱ Ἅγιοι Αὐτοῦ. Ἐνωσις μετὰ τῶν αἵρετικῶν καὶ ἀναγνώρισις αὐτῶν ὡς ἐν Χριστῷ ἀδελφῶν σημαίνει ἀπάρνησιν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ἀποχωρισμὸν ἀπ' Αὐτοῦ καὶ τῶν Ἁγίων. Καὶ ἐπὶ πλέον, ἡ προτεινομένη παρὰ τοῦ Παπαρρηγοπούλου ἔνωσις δὲν εἶναι ἡ χριστιανικὴ ἔνωσις ἢ «ἐνότης τῆς πίστεως», ἀλλὰ ἔνωσις ἢ ἐνότης οἰκουμενιστικὴ, δηλαδὴ ψευδής.

Ἡ διάθρωσις τῶν πεπαιδευμένων Ἑλλήνων ὑπὸ τοῦ Οἰκουμενισμοῦ συνεχίζεται καὶ κατὰ τὸν τρέχοντα αἰῶνα. Ἐτερος διανοούμενος, ὁ ὁποῖος εἰργάσθη μετὰ ζήλου ἐντὸς χριστιανικῶν ὀργανώσεων καὶ προσέφερεν εἰς τὴν ἀντιμετώπισιν τοῦ ὕλισμοῦ ἐν Ἑλλάδι, ἀλλὰ ἠστόχησε δυστυχῶς περὶ τὴν θετικὴν χριστιανικὴν προσφορὰν, ἰδοὺ πῶς ἀντιμετωπίζει τὸ ἐνωτικὸν θέμα: «Γιατί νὰ μὴν εἴμαστε ὅλοι οἱ Χριστιανοὶ ἐνωμένοι», ἐρωτᾷ, «σὲ μιὰ κοινότητα λατρείας, σ' ἓνα δόγμα, σὲ μιὰν Ἐκκλησίαν, γιατί νὰ μὴν γίνῃ ἡ λεγομένη ἔνωσις τῶν Ἐκκλησιῶν, ἔνωσις πού χωρὶς ἀμφιβολία θὰ πολλαπλασιάσῃ καὶ τὴν πολιτιστικὴν ἀξίαν τοῦ χριστιανισμοῦ;». Παραιτούμενος νὰ δώσῃ ἀπάντησιν ἐπὶ τοῦ ἐρωτήματος, γράφει ἐν συνεχείᾳ: «Ἀλλὰ δὲν εἶναι δικό μας ἔργο νὰ θροῦμε τὸ γιατί. Ἔργο μας εἶναι νὰ ποθήσωμε νὰ ἔρθῃ κι' αὐτὴ ἡ μέρα...». Παραιτούμενος τῆς αἰτιολογήσεως τοῦ ὅτι δὲν «εἴμαστε ὅλοι οἱ Χριστιανοὶ ἐνωμένοι», καὶ ἔνεκα τούτου ποθῶν τυφλῶς τὴν «ἔνωσις», διαπιστώνει μετὰ χαρᾶς, ὅτι πολλὰ θήματα ἔχουν γίνῃ ἤδη πρὸς αὐτήν. «Πολλὰ τέτοια θήματα ἔχουν γίνῃ! Ἄς γυρίσωμε πρὸς τὰ πίσω! Ἄς ἰδοῦμε ποιά ἦταν ἡ ψυχολογικὴ σημασία τοῦ χωρισμοῦ τῶν Ἐκκλησιῶν στὴν περασμένη γενεὰ καὶ ποιά εἶναι ἡ σημερινή, γιὰ νὰ καταλάβωμε τὴν διαφορὰ. Σήμερα οἱ Χριστιανοὶ εἶναι ἀκόμη χωρισμένοι σὲ δόγματα, ἀλλὰ ὁ χωρισμὸς αὐτὸς ἔχει ἄλλη ψυχολογικὴ σπουδαιότητα ἀπὸ ἐκείνη πού εἶχε ἄλλοτε»⁽⁴⁴⁵⁾. Δηλαδή, κατὰ τὸν συγγραφέα, τὸ θέμα τῆς «ἐνώσεως» ἔχει προωθηθῆ, διότι οἱ ἄνθρωποι ἔγιναν ἀδιάφοροί πως ἔναντι τῆς πίστεως καὶ ἤρχισαν νὰ ἐνώνωνται ἐν ἀγάπῃ.

Δοξολογῶν δὲ τὸν Θεὸν διὰ τὸ οἰκουμενιστικὸν τοῦτο φαινόμενον, συνεχίζει: «Δοξάζομε τὸν Θεό, γιατί μέχρις ὅτου πραγματοποιηθῆ ἡ δογματικὴ ἐνότης, ἀρχίζομε νᾶχωμε τὴν ἐνότητα στὴν τιμὴ καὶ τὸν σεβασμό, τὴν ἐνότητα στὸ καρδιοχτύπι καὶ, ἀκόμη, τὴν ἐνότητα στὴν ἀγάπη»! Καὶ διευκρινίζων τὴν οἰκουμενιστικὴν θέσιν τοῦ ἐπὶ τοῦ θέματος... προτρέπει: «Ἐν τῷ μεταξύ, χωρὶς νᾶ ζητοῦνται ἀπὸ κανένα ἀθαρῖες στὴν πίστι του, χωρὶς θεβιασμένες συζητήσεις καὶ διατυπώσεις, πὺ ἴσως αὐξάνουν παρὰ ἐλαττώνουν τὸν χωρισμὸ καὶ δημιουργοῦν ἀντίδρασι καὶ διάσπασι καὶ μέσα στοὺς κόλπους τῆς ἴδιας Ἐκκλησίας, χωρὶς ἑπικεκτικότητες» πὺ νερουλιάζουσι τὴν δογματικὴν σύνθεσι κάθε Ἐκκλησίας, ἄς ἐργασθοῦμε ὅλοι μαζί ἐκεῖ ὅπου ἡ ἐνότης ὑπάρχει, καὶ ὅπου ἡ δογματικὴ διαφορὰ ἔρχεται σὲ δεύτερη μοῖρα»!!⁽⁴⁴⁵⁾ Ὁ Παρελθὼν αἰὼν ἠρώτα, διατί νᾶ μὴ γίνῃ ἡ ἐξωτερικὴ ἐνωσις. Ὁ παρὼν αἰὼν διαπιστώνει, ὅτι ἔχουσι γίνῃ θήματα πρὸς αὐτὴν καὶ προτρέπει εἰς τὴν οἰκουμενιστικὴν ἐνωσις, «ὅπου ἡ δογματικὴ διαφορὰ ἔρχεται σὲ δεύτερη μοῖρα»! Ἀλλὰ τὰ θήματα, τὰ ὅποια ἔχουσι γίνῃ, δὲν εἶναι θήματα πρὸς τὴν ἀληθῆ ἐνωσις τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ πρὸς τὴν οἰκουμενιστικὴν παναίρεσις. Εἶναι λίαν λυπηρὸν νᾶ θλέπη τις Ἕλληνας διανοουμένους, νᾶ γίνωνται ἐπικίνδυνοι κράκται τῆς οἰκουμενιστικῆς ἐνότητος, ἐνῶ ὁμολογοῦσι ὅτι δὲν εἶναι ἀρμόδιοι, οὐδὲ κἂν νᾶ ἐρευνήσουσι τὸ θέμα τῆς ἐνώσεως.

Ἡ ὡς ἄνω ἐπιπολαία ἀντιμετώπισις ἐκκλησιαστικῶν ζητημάτων ἀπαντᾶται εἰς πλείστους διανοουμένους. Ἐγινε πλέον συρμὸς μεταξύ πολλῶν πεπαιδευμένων τὰ ἀφορῶντα εἰς τὴν Ἐκκλησίαν θέματα νᾶ ἐξετάζωνται δῆθεν «ἀπαθῶς», ἦγουσι ἄνευ πίστεως, ὅλως ἐξωτερικῶς καὶ κατὰ τὴν νομιζομένην σημασίαν των καὶ χρησιμότητα, διὰ τὴν πολιτείαν καὶ τὸν πολιτισμὸν. Προσπαθοῦντες οὗτοι νᾶ ἀκολουθήσουσι ὀρθολογιστικῶς τὴν μέσην ὁδὸν κατὰ τὴν ἐρευναν καὶ κρίσις τῶν ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων καὶ προσώπων, ἀδικοῦσι τὴν ἀλήθειαν καὶ ἀφίστανται τῆς πραγματικότητος. Οὗτοι εἶναι πρόθυμοι νᾶ δικαιολογήσουσι ἢ καὶ ἀθώσουσι αἰρετικούς, καταδικασθέντας δικαίως παρὰ τῆς Ἐκκλησίας, διὰ τὴν ἀμετανόητον ἐμμονὴν εἰς τὰς πλάνας των⁽⁴⁴⁶⁾. Τοῦναντίον, ὁμιλοῦσι, τοῦλάχιστον ἀγενῶς, διὰ πρόσωπα εὐσεβείας καὶ ἀποτελεσματικῆς κηρυκτικῆς δράσεως⁽⁴⁴⁷⁾, ἐπειδὴ ταῦτα ὑπῆρξαν ὁμιληταὶ λαϊκοῦ χαρακτῆρος, κατ' ἀνάγκην, ἀλλὰ Ὀρθόδοξοι!⁽⁴⁴⁸⁾ Διὰ τοὺς τοιοῦτους, σημασίαν καὶ ἀξίαν ἔχει ὅχι τόσον ἢ ἐν τῇ ψυχῇ ὀρθόδοξος πίστις καὶ ζωὴ, ἀλλὰ πρὸ παντός ἡ πολιτιστικὴ ἐξωτερικὴ ὄψις καὶ παρουσία τοῦ Χριστιανοῦ, ὡς φρονεῖ καὶ ὁ Οἰκουμενισμὸς.

ζ) Ὁρθόδοξοι μετέχουν εἰς τὴν Οἰκουμενιστικὴν Κίνησιν

Ι. Συμμετοχὴ Ὁρθοδόξων εἰς τὴν προτεσταντικὴν Οἰκουμενικὴν Κίνησιν

Ἡ πατριαρχικὴ Ἐγκύκλιος τοῦ 1902. Κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ τρέχοντος αἰῶνος ἐπεκράτει κλίμα ἐκκλησιαστικῶν καινοτομιῶν εἰς τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον. Ὁ πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Ἰωακείμ ὁ Γ΄ τὸ 1902 ἀπέστειλε Πατριαρχικὴν καὶ Συνοδικὴν Ἐγκύκλιον πρὸς τοὺς Ὁρθοδόξους πατριάρχας «Ἀλεξανδρείας καὶ Ἱεροσολύμων» καὶ τὰς «ἐν Κύπρῳ, Ρωσίᾳ, Ἑλλάδι, Ρουμανίᾳ, Σερβίᾳ καὶ Μαυροβουνίᾳ» αὐτοκεφάλους Ὁρθοδόξους Ἐκκλησίας. Διὰ τῆς Ἐγκυκλίου ἐτέθη, πρὸς συζήτησιν καὶ λήψιν ἀποφάσεων, τὸ ζήτημα τῶν σχέσεων τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, «ἐν τῷ παρόντι καὶ ἐν τῷ μέλλοντι», «μετὰ τῶν δύο μεγάλων τοῦ χριστιανισμοῦ ἀναδενδράδων, τῆς δυτικῆς δηλονοῦν καὶ τῆς τῶν διαμαρτυρομένων Ἐκκλησίας», ὡς καὶ τὸ θέμα τῆς ἐνώσεως. Ἐπροτάθη, ὅπως εἰς προδιάσκεψιν ἐξετάσων αἱ Ὁρθόδοξοι Ἐκκλησίαι, πῶς θὰ ἦτο δυνατόν νὰ προλειανθῇ ἐν τῷ παρόντι ἡ ὁδὸς πρὸς τὴν ἔνωσιν καὶ ἐξευρεθοῦν «σημεῖα συναντήσεως καὶ ἐπαφῆς» μετὰ τῶν αἱρέσεων, «ἢ καὶ ἀμοιβαίων θεμιτῶν παροράσεων μέχρι τῆς διὰ τοῦ χρόνου τοῦ ὅλου ἔργου τελειώσεως, δι' ἧς πληρωθήσεται πρὸς κοινὴν εὐφροσύνην καὶ ὠφέλειαν ἡ περὶ μιᾶς ποιμένης καὶ ἐνὸς ποιμένος ρῆσις τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ». Συνιστᾶτο νὰ ἐξεύρουν αἱ Ὁρθόδοξοι Ἐκκλησίαι «εὐοίωνον ἀπαρχὴν τῆς ἐλπίζομένης καὶ ποθητῆς παγκοσμίου χριστιανικῆς ἐνότητος», καὶ νὰ ἐξετασθῇ τὸ θέμα μεταρρυθμίσεως τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ἡμερολογίου. Τινὲς ἦσαν «ὑπέρμαχοι τοῦ τῶν δυτικῶν ἡμερολογίου καὶ τῆς παρ' ἡμῖν εἰσαγωγῆς αὐτοῦ», καὶ διὰ «τὴν τοῦ ὁμοιομορφοῦ καὶ νῆν χρῆσιμότητα»⁽⁴⁴⁹⁾.

Ἡ Ἐγκύκλιος αὕτη μαρτυρεῖ, ὅτι ἡ καταβληθεῖσα προσπάθεια τοῦ Ἀγγλικανισμοῦ, ὅπως μετακινηθοῦν τὰ ἐμπόδια τῆς οἰκουμενιστικῆς ἐνώσεως του μετὰ τῆς Ὁρθοδοξίας «κατὰ τὴν ροὴν τοῦ χρόνου, διὰ τῶν συχνωτέρων ἐπαφῶν καὶ περισσοτέρας διαφωτίσεως»⁽⁴⁵⁰⁾, ἀπέδωσε καρπούς. Ἐν τῇ Ἐγκυκλίῳ ἀπηχεῖται ἡ ἀγγλικανικὴ θεωρία τῶν κλάδων, διὰ τοῦ χαρακτηρισμοῦ τοῦ Παπισμοῦ καὶ τοῦ Προτεσταντισμοῦ, ὡς «δύο μεγάλων τοῦ χριστιανισμοῦ ἀναδενδράδων». Διαφαίνεται ἡ υἱοθέτησις τῆς οἰκουμενιστικῆς ἀπόψεως, ὅτι τῆς ἐνότητος τῆς πίστεως δεόν νὰ προηγηθῇ ἡ ἐξωτερικὴ καὶ πρακτικὴ ἐνότης, διὰ τῆς προτάσεως, ὅπως ἐξευρεθῇ εὐκαιρὸς τρόπος, διευκολύνων τὴν πραγμάτωσιν τοῦ πόθου πρὸς τελείαν ἔνωσιν, ἥτοι ἔνωσιν τῆς πίστεως, καὶ ὁ ὁποῖος τρό-

πος θὰ ἀποτελῆ «ἀπαρχὴν» τῆς «παγκοσμίου χριστιανικῆς ἐνότητος». Ἀνακινεῖται δὲ πάλιν τὸ ἡμερολογιακὸν ζήτημα, ἐπὶ τοῦ ὁποῖου ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία εἶχεν ἀποφανθῆ συνοδικῶς πρότερον (ἰδὲ ἀνωτέρω σ. 207). Ἀγγλικανικαὶ ἐπιδράσεις καὶ προβληματισμὸς ἐπὶ δεδιδασμένης πίστεως διακρίνουν τὴν ἐν λόγῳ Ἐγκύκλιον. Προβληματισμὸς ὅμως ἐπὶ δεδιδασμένης πίστεως σημαίνει ἀπιστίαν. Ὅπως ἐπὶ τῶν μαθηματικῶν προβληματίζεται ὁ μὴ γνωρίζων τὴν λύσιν τοῦ προβλήματος, οὕτω καὶ ἐπὶ τῆς πίστεως προβληματίζεται ὁ μὴ ἔχων τὴν γνῶσιν τοῦ περιεχομένου τῆς πίστεως. Ὁ μὴ ἔχων ὅμως τὴν διδαχθεῖσαν εἰς αὐτὸν ἀλήθειαν τῆς πίστεως, δὲν ἔχει πίστιν, ἀλλὰ κεῖται ἐν ἀπιστίᾳ, ὡς μὴ λαθῶν τὴν παραδοθεῖσαν πίστιν.

Ἡ πατριαρχικὴ Ἐγκύκλιος τοῦ 1904. Μετὰ τὰς ἀπαντήσεις τῶν αὐτοκεφάλων Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, Ὁ πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Ἰωακείμ ὁ Γ΄ τὸ 1904 ἀπήλυθε πρὸς ταύτας ἀπαντητικὴν Ἐγκύκλιον. Εἰς τὴν Ἐγκύκλιον τονίζεται ὀρθῶς, ὅτι τὸ θεμέλιον τῆς Ὁρθοδοξίας, τὸ ὁποῖον συγκροτεῖ τὸ ὅλον Αὐτῆς κανονικὸν καὶ διοικητικὸν οἰκοδόμημα, εἶναι «τὸ ἢ κινεῖν ὄρια αἰώνια, ἃ οἱ Πατέρες ἡμῶν ἔθεντο». Τοῦτο μόνον δυνησεται ἀποκροῦσαι τὰς νεωτερικὰς τάσεις καὶ ἐνεργείας τὰς προϊούσας, μετὰ τοῦ ἀποστόλου εἰπεῖν, ἄπο σοφίας ἐπιγείου, ψυχικῆς καὶ δαιμονιώδους». Ἀπορρίπτεται ἡ μεταρρύθμισις τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ἡμερολογίου, ὡς μηδενὸς λόγου ἐπιβάλλοντος ταύτην, «οὔτε ἐκκλησιαστικοῦ οὔτε ἐπιστημονικοῦ». «...ἡμεῖς τε γάρ», γράφεται εἰς τὴν Ἐγκύκλιον, «οὐδαμῶς ἀπὸ ἐκκλησιαστικῆς ἀπόψεως ὑποχρεούμεθα μεταλλάττειν ἡμερολόγιον...». Παρὰ ταῦτα, ἐπὶ τοῦ θέματος τῆς ἐνώσεως ἡ Ἐγκύκλιος ἀστοχεῖ. Λέγεται ἐν αὐτῇ, ὅτι ἡ ἔνωσις δὲν πρέπει νὰ ἐκλαμβάνεται ὅλως δυσέφικτος, ἀλλὰ οἱ Ὁρθόδοξοι δέον νὰ ἀποσκοποῦν εἰς τὰ δυνάμενα νὰ προοδοποιήσουν εἰς τὸ ἔργον «τῆς τῶν πάντων ἐνώσεως». Νὰ φέρωνται δὲ πρὸς «τοὺς δισταμένους» ἐν σοφίᾳ «καὶ ἐν πνεύματι πραότητος», «ἐκεῖνο ἐνθυμούμενοι, ὅτι τῇ Παναγίᾳ Τριάδι καὶ αὐτοὶ πιστεύοντες καὶ τῷ ὀνόματι τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ σεμνυνόμενοι, τῇ χάριτι τοῦ Θεοῦ σωθῆναι ἐλπίζουσι!» Συνιστᾶται δὲ νὰ ἐπιδεικνύουν «πλείονα... σπουδὴν» πρὸς τοὺς «Παλαιοκαθολικοὺς καὶ πρὸς τοὺς ἀπὸ τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας», καὶ ὑποστηρίζεται, ὅτι οἱ αἰρετικοὶ τῆς Δύσεως σήμερον ἐνδιαφέρονται περισσότερο νὰ προσεγγίσουν τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν! (451)

Εἰς τὴν νέαν ταύτην Ἐγκύκλιον διαφαίνεται ἡ βαθεῖα ἐπίδρασις τοῦ Ἀγγλικανισμοῦ ἐπὶ τῶν Ὁρθοδόξων. Δι' αὐτοῦ τοῦ Οἰ-

κουμενικοῦ πατριάρχου, οἱ Ἀγγλικανοί, οἱ Παλαιοκαθολικοί, ἀλλὰ καὶ οἱ λοιποὶ ἑτερόδοξοι, Δύσεως καὶ Ἀνατολῆς, ἀποκαλοῦνται ὄχι αἰρετικοί, ἀλλὰ «διστάμενοι», ἐννοεῖται ἀδελφοί, ἢ Χριστιανοί. Ἦγουν Χριστιανοί, κείμενοι μὲν μακρὰν τῶν Ὁρθοδόξων, ἀλλ' ὅμως ἰστάμενοί πως ἐν τῇ πίστει, καθ' ὅτι «τῇ Παναγίᾳ Τριάδι καὶ αὐτοὶ πιστεύοντες καὶ τῷ ὀνόματι τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ σεμνυόμενοι, τῇ χάριτι τοῦ Θεοῦ σωθῆναι ἐλπίζουσι!» Ἔνεκα τούτου, ἡ στάσις πρὸς αὐτοὺς πρέπει νὰ εἶναι πνεύματος πραότητος, ἢτοι ἀνεκτικότητος, μάλιστα πρὸς τοὺς Ἀγγλικανούς ἢ καὶ ἄλλους τινάς, δεδομένου, ὅτι οἱ «Χριστιανοί» τῆς Δύσεως προσεγγίζουν σήμερον τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν. Εἰς τὴν ἐν λόγῳ Ἐγκύκλιον διδάσκεται κατὰ θάσιν ἡ ἀνεκτικότης τοῦ Ἀγγλικανισμοῦ (ἰδὲ ἄνωτέρω σ. 110), ὡς καὶ ἡ ἄλλη κακοδοξία αὐτοῦ, καθ' ἣν δὲν ὑπάρχουν δῆθεν οὐσιώδεις διαφοραὶ μεταξὺ τῶν «Χριστιανῶν» (ἰδὲ ἄνωτέρω σ. 114). Ἐπὶ πλέον, προτρέπονται οἱ Ὁρθόδοξοι νὰ πλησιάζουν ἀνυπόπτως τοὺς Ἀγγλικανούς.

Δὲν εἶναι θεθαίως ἄσχετος πρὸς ταῦτα ἡ εὐλογία, τὴν ὁποίαν ἔδωσεν ὁ εἰρημένος πατριάρχης Ἰωακείμ ὁ Γ' εἰς τὸ συνέδριον τῆς προτεσταντικῆς Παγκοσμίου Χριστιανικῆς Φοιτητικῆς Ὁμοσπονδίας, τὸ συγκληθὲν ἐν Κωνσταντινουπόλει τὸ 1911⁽⁴⁵²⁾ (ἰδὲ ἄνωτέρω σ. 103). Ἐπίσης καὶ ἡ υἱοθέτησις τοῦ ὅρου «διστάμενοι» παρὰ τῆς οἰκουμενιστικῆς Β' Βατικανῆς Συνόδου, πρὸς χαρακτηρισμὸν τῶν Ὁρθοδόξων!⁽⁴⁵³⁾ Ὁ ὅρος «διστάμενοι» εἶναι οἰκουμενιστικὸς καὶ ὄχι ὀρθόδοξος. Οἱ ἑτερόδοξοι, εὐρισκόμενοι πνευματικῶς μακρὰν τῶν Ὁρθοδόξων, διὰ τὴν αἰρετικὴν τῶν πίστιν, δὲν ἴστανται ἐν πίστει, ἀλλὰ κείνται εἰς πτώσιν καὶ δὴ εἰς τὸ ἔσχατον πτώμα τῆς ψυχῆς (ἰδὲ ἄνωτέρω σ. 36 - 37). Εἰς ταῦτα δέον νὰ προστεθῇ καὶ ὅτι «ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης διώρισε τῷ 1907 ὡς ἐπίσημον ἀντιπρόσωπόν του παρὰ τῷ Ἀρχιεπισκόπῳ Καντερβουρίας τὸν ἀρχιμανδρίτην Κων(ον) Παγώνην»⁽⁴⁵⁴⁾. Τοῦτο ἀποτελεῖ ἔμμεσον ἀναγνώρισιν «ὄχι μόνον τοῦ κύρους τῆς Ἱερωσύνης τῶν ἑτεροδόξων, ἀλλὰ καὶ τῆς Ἐκκλησίας αὐτῶν». Τὴν θέσιν ταύτην τοῦ ἀποκρισιαρίου κατέχει σήμερον ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Θαυτείρων Ἀθηναγόρας⁽⁴⁵⁵⁾.

Ὁρθόδοξοι συμμετέχουν εἰς τὴν προτεσταντικὴν Οἰκουμενικὴν Κίνησιν. Ἡ ἀναφερθεῖσα ἄθεσμος πατριαρχικὴ προτροπὴ πρὸς τοὺς Ὁρθοδόξους, ὅπως πλησιάσουν τοὺς Ἀγγλικανούς ὡς «δισταμένους» Χριστιανούς, ἔφερεν οἰκουμενιστικοὺς καρπούς. Ἱεράρχαι, καθηγηταὶ πανεπιστημίου κ. ἄ. ἐκινήθησαν μετὰ ζήλου πρὸς αὐτὴν τὴν κατεύθυνσιν τῆς πτώσεως ἐν τῇ πίστει. «Ἐκ τῶν Ὁρθοδόξων ἱεραρχῶν,

ἐκεῖνος ὅστις ἐξυπηρέτησε πλήρως τὸ ἔργον τῆς διευρύνσεως τοῦ σκοποῦ τῆς ἐνότητος μεταξύ τῶν δύο Ἐκκλησιῶν ὑπῆρξεν ὁ Μελέτιος Μετάξάκης (1871 - 1935). Οὗτος, ὡς Μητροπολίτης Ἀθηνῶν (1918 - 20), ὁμοῦ μετὰ τοῦ Χρυσοστόμου Παπαδοπούλου καὶ τοῦ Ἀμίλκα Ἀλιθιζάτου, ἔσχον ἀνεπισήμους θεολογικὰς συζητήσεις μετὰ τῶν Ἐπισκοπιανῶν ἐν Ἀμερικῇ καὶ Ἀγγλικανῶν ἐν Ἀγγλίᾳ (1918), ἐν αἷς περιελήφθησαν τὰ περισσότερα ἐκ τῶν γνωστῶν θεολογικῶν ζητημάτων...»⁽⁴⁵⁶⁾. Κατὰ τὰς συζητήσεις ταύτας, «οἱ ὀρθόδοξοι ἐδήλωσαν ὅτι ἀποδέχονται τὸ κύρος τοῦ Ἀγγλικανικοῦ Βαπτίσματος»!⁽⁴⁵⁶⁾ «Ἡ γενικὴ γνώμη τῶν Ὀρθόδοξων ἀντιπροσώπων, μετὰ τὰς συνομιλίας ταύτας, ἦτο, ὅτι ἡ ἐνότης τῶν δύο Ἐκκλησιῶν θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ γίνῃ μία πραγματικότης μετὰ ἀπὸ συνεχῆ καὶ σταθερὰν προπαρασκευὴν ἐν τῷ πνεύματι τῆς χριστιανικῆς ἀγάπης. Ὁ καθηγητὴς Ἀλιθιζάτος ἦτο τῆς γνώμης, ὅτι ἅπασαι αἱ ἐν τῷ μέλλοντι ἐπὶ τῶν αὐτῶν ζητημάτων συζητήσεις ἐβασίζοντο ἐπ' αὐτῶν»⁽⁴⁵⁷⁾. Τοιοῦτοτρόπως, ἐν Ἀμερικῇ καὶ Ἀγγλίᾳ, ἐτέθη ἡ θάσις τῆς μετοχῆς τῶν Ὀρθόδοξων εἰς τὴν κίνησιν τοῦ Οἰκουμενισμοῦ. Κατ' αὐτὴν τὴν θάσιν, οἱ Ὀρθόδοξοι θὰ ἐπεδίωκον τὴν ἐνωσίν των μετὰ τῶν αἰρετικῶν τῆς Δύσεως ἐν τῷ πνεύματι τῆς «Χριστιανικῆς ἀγάπης» καὶ ὄχι τῆς ὀρθόδοξου χριστιανικῆς πίστεως. Βασικῶς, ἡ πτώσις ἐν τῇ πίστει εἶχεν ἤδη ἐπέλθει.

«Τῷ 1919 μία ἀντιπροσωπεῖα Ἐπισκοπιανῶν, κατὰ τὴν ἐπίσκεψιν αὐτῆς εἰς τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον καὶ τὰς ἄλλας ἐν τῇ Ἀνατολῇ Ἐκκλησίας, προσεκάλεσεν αὐτὰς ὅπως ἀποστείλωσιν ἀντιπροσώπους εἰς τὸ Προπαρασκευαστικὸν Συνέδριον τῆς Κινήσεως Πίστεως καὶ Τάξεως, ὅπερ ἐπρόκειτο νὰ συνέλθῃ ἐν Γενεύῃ ἀπὸ τῆς 12ης - 20ῆς Αὐγούστου 1920»⁽⁴⁵⁸⁾ (ἰδὲ ἀνωτέρω σ. 129). «Ἡ ἀπάντησις τῶν Ὀρθόδοξων Ἐκκλησιῶν ὑπῆρξεν εὐνοϊκῆ. Τοιοῦτοτρόπως, αἱ Ὀρθόδοξοι Ἐκκλησίαι ἤρχιζον νὰ συμμετέχωσιν ἐν τῇ Οἰκουμενικῇ Κινήσει»⁽⁴⁵⁸⁾. «Τὸ ἐπόμενον ἔτος (1920) τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον ἀπέστειλε τὴν Ἐγκύκλιον αὐτοῦ πρὸς τὰς ἀπανταχοῦ Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ, δι' ἧς προέτεινε τὴν δημιουργίαν καὶ προαγωγὴν τῆς συναφείας, προσεγγίσεως καὶ μιᾶς κοινωνίας τῶν Ἐκκλησιῶν καὶ τὴν ἐφαρμογὴν ἐνὸς πρακτικοῦ προγράμματος. Ἐκ τοῦ κειμένου τούτου πολλὰ σημεῖα εἶχον ἤδη τεθῆ εἰς ἐφαρμογὴν εἰς τὰς σχέσεις Ὀρθόδοξων καὶ Ἀγγλικανῶν. Κατὰ τὸν καθηγητὴν Ἀλιθιζάτον, ἡ Ἐγκύκλιος αὕτη εὔρε σπουδαίαν ἀπήχησιν παρὰ τῇ Ἀγγλικανικῇ Ἐκκλησίᾳ»⁽⁴⁵⁹⁾. Τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον, θέτον εἰς ἐφαρμογὴν τὰ διακηρυχθέντα διὰ τῆς

Ἐγκυκλίου του, τὸ αὐτὸ ἔτος, 1920, διὰ πρώτην φοράν εἰς τὴν Ἱστορίαν, «ἀπέστειλε μίαν ἀντιπροσωπείαν πρὸς τὸ ΣΤ' ἐν Λάμπεθ συνέδριον, ἀποτελεσθεῖσαν ἐκ τοῦ... Ἱστορικοῦ Φιλαρέτου Βαφείδου, τότε Μητροπολίτου Διδυμοτείχου, τοῦ καθηγητοῦ τῆς Χάλκης Π. Κομνηνοῦ καὶ τῶν Πρεσβυτέρων Κ. Παγώνη καὶ Κ. Καλλινίκου. Ἡ ἀποστολὴ αὕτη προέβη εἰς ἐπισήμους συζητήσεις μετ' ἀντιπροσώπων τῆς Ἀγγλικανικῆς Ὁμολογίας... Οἱ ὀρθόδοξοι ἀνεγνώρισαν τὸ κύρος τοῦ Ἀγγλικανικοῦ Βαπτίσματος»! ⁽⁴⁶⁰⁾ Τοιοῦτοτρόπως αἱ οἰκουμενιστικαὶ σχέσεις τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καὶ Ἀγγλικανισμοῦ ἀνεπτύσσοντο ταχέως, θάσει τῶν συζητηθέντων ἐν Ἀγγλίᾳ τὸ 1918, κατὰ τὰς ἀνεπισήμους θεολογικὰς συζητήσεις, καὶ τῶν διακηρυχθέντων τὸ 1920, διὰ τῆς πατριαρχικῆς Ἐγκυκλίου, «πρὸς τὰς ἀπανταχοῦ Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ».

Κύρος
Ἀγγλικανικὸς
βαπτισμ.

Ἡ πατριαρχικὴ Ἐγκύκλιος τοῦ 1920. Ἡ πατριαρχικὴ αὕτη Ἐγκύκλιος τοῦ 1920 ἐνέχει μεγίστην σημασίαν, διὰ τὴν στορφήν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου πρὸς τὸν Οἰκουμενισμόν. Ἀναγνωρίζει τὰς ἀπανταχοῦ «χριστιανικὰς» αἱρέσεις ὡς «Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ», ὅπως καὶ ὁ Οἰκουμενισμός. Τονίζει ἀσυστόλως, ὅτι ἡ «προσέγγισις πρὸς ἀλλήλας καὶ κοινωνία» τῶν τοιούτων «Χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν» «δὲν ἀποκλείεται ὑπὸ τῶν ὑφισταμένων μεταξὺ αὐτῶν δογματικῶν διαφορῶν». Τὸναντίον, «τὰ μάλα ἐστὶν εὐκταία καὶ ἀναγκαία καὶ πολλαχῶς χρησιμος εἰς τε τὸ καλῶς ἐννοούμενον συμφέρον ἐκάστης τῶν ἐπὶ μέρους Ἐκκλησιῶν καὶ τοῦ ὅλου χριστιανικοῦ σώματος καὶ εἰς παρασκευὴν καὶ διευκόλυνσιν τῆς πλήρους... ἐνώσεως». Λέγει, ὅτι «αἱ ἀπὸ τῶν παλαιῶν προλήψεων καὶ ἕξεων ἢ καὶ ἐξ ἀξιώσεων δυσχέρεια, αἱ τοσάκις τέως τὸ ἔργον τῆς ἐνώσεως ματαιώσασαι», «οὔτε δύνανται οὔτε ὀφείλουσι» νὰ ἀποτελέσουν κώλυμα πρὸς ἔνωσιν, «ἀκαταγώνιστον καὶ ἀνυπέρθλητον». Περαιτέρω, τὸ Πατριαρχεῖον ἐκθέτει τὰς «σκέψεις» καὶ τὴν «γνώμην» αὐτοῦ, περὶ τοῦ τρόπου, καθ' ὃν θὰ πραγματοποιηθῇ ἡ ἀναφερθεῖσα προσέγγισις καὶ συνάφεια, ζητεῖ δὲ ἐπ' αὐτῶν καὶ ἐκδέχεται «τὴν κρίσιν καὶ τὴν γνώμην» καὶ τῶν «κατὰ τὴν Ἀνατολὴν ἀδελφῶν καὶ τῶν ἐν τῇ Δύσει καὶ ἀπανταχοῦ σεβασμίων Χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν»! ⁽⁴⁶¹⁾.

Ἡ «γνώμη» καὶ αἱ «σκέψεις» τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου ἐν τῇ Ἐγκυκλίῳ εἶναι: Νὰ παύσῃ ὁ ποσηλυτισμὸς μεταξὺ τῶν «ὁμοθρήσκων» «χριστιανικῶν ὁμολογιῶν». Νὰ «ἀναζωπυρωθῇ καὶ ἐνισχυθῇ πρὸ παντός ἡ ἀγάπη μεταξὺ τῶν Ἐκκλησιῶν, μὴ λογιζομένων ἀλλήλας ὡς ξένας καὶ ἀλλοτρίας, ἀλλ' ὡς συγγενεῖς καὶ

οικείας ἐν Χριστῷ καὶ ἑσθλασώμοι καὶ συσώμοι τῆς ἐπαγγελίας τοῦ Θεοῦ ἐν Χριστῷ»! Χάριν ἀναζωπυρώσεως τῆς ἀγάπης ταύτης καὶ φιλίας μεταξύ τῶν «Ἐκκλησιῶν» προτείνονται τὰ ἑξῆς: Ἡ παραδοχὴ «ἐνιαίου ἡμερολογίου πρὸς ταυτόχρονον ἑορτασμὸν τῶν μεγάλων χριστιανικῶν ἑορτῶν ὑπὸ πασῶν τῶν Ἐκκλησιῶν». Ἡ ἀνταλλαγὴ ἀδελφικῶν γραμμάτων. Ἡ οἰκειότερα συσχετίσις «τῶν ἐκασταχοῦ εὐρισκομένων ἀντιπροσώπων τῶν διαφόρων Ἐκκλησιῶν». Ἡ ἐπικοινωνία «τῶν Θεολογικῶν Σχολῶν καὶ τῶν ἀντιπροσώπων τῆς Θεολογικῆς Ἐπιστήμης» καὶ ἡ ἀνταλλαγὴ «τῶν ἐν ἐκάστη Ἐκκλησίᾳ ἐκδιδομένων θεολογικῶν καὶ ἐκκλησιαστικῶν περιοδικῶν καὶ συγγραμμάτων». Ἡ ἀποστολὴ «νέων χάριν σπουδῶν ἀπὸ τῆς μιᾶς εἰς τὰς σχολὰς τῆς ἄλλης Ἐκκλησίας». Ἡ συγκρότησις «παγχριστιανικῶν συνεδρίων πρὸς ἐξέτασιν ζητημάτων κοινῶν πάσαις ταῖς Ἐκκλησίαις ἐνδιαφέροντος». Ἡ ἀπαθὴς «καὶ ἐπὶ τὸ ἱστορικώτερον» ἐξέτασις «τῶν δογματικῶν διαφορῶν ἀπὸ τῆς ἑδρας καὶ ἐν ταῖς συγγραφαῖς». Δηλαδή ἡ ἐξέτασις τούτων ἀνευ διαφέροντος πίστεως καὶ ὡς ζητημάτων, τὰ ὁποῖα ἀνήκουν εἰς τὸ παρελθόν! Ἐπίσης προτείνονται, ὁ σεβασμὸς «τῶν κρατούντων ἐν ταῖς διαφόροις Ἐκκλησίαις ἡθῶν καὶ ἐθίμων». Ἡ παροχὴ «ἀμοιβαίως εὐκτηρίων οἴκων καὶ κοιμητηρίων». Ὁ διακανονισμὸς «τοῦ ζητήματος τῶν μικτῶν γάμων» καὶ ἡ ἀμοιβαία ὑποστήριξις «τῶν Ἐκκλησιῶν ἐν τοῖς ἔργοις τῆς θρησκευτικῆς ἐπιρρώσεως, τῆς φιλανθρωπίας καὶ τοῖς παραπλησίοις». Τέλος προτείνεται ἡ ἰδρυσις κοινωνίας τῶν «Ἐκκλησιῶν», κατὰ τὸ παράδειγμα τῆς «Κοινωνίας τῶν Ἐθνῶν», ἡ ὁποία ἰδρύθη τὸ αὐτὸ ἔτος, 1920, καὶ τονίζεται ἡ χρησιμότης, τὴν ὁποίαν ἔχει «ἡ ἀνύποπτος» «συνάφεια» «τῶν Ἐκκλησιῶν»! (461).

Διὰ τῶν ἀνωτέρω, τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον κηρύσσει πλέον τὸν Οἰκουμενισμὸν ἀπροκαλύπτως καὶ γυμνῆ τῇ κεφαλῇ. Ἡ κακοδοξία τῆς θεωρίας τῶν κλάδων, καθ' ἣν πᾶσαι αἱ αἱρέσεις εἶναι χριστιανικαὶ Ἐκκλησίαι (ἰδὲ ἀνωτέρω σ. 112 - 113), γίνεται ἀποδεκτὴ, ὡς δηλοῦν αἱ φράσεις, «πρὸς τὰς ἀπανταχοῦ Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ» «καὶ τῶν ἐν τῇ Δύσει καὶ ἀπανταχοῦ σεβασμίων Χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν», ὡς καὶ ἡ προτροπὴ, ὅπως αἱρέσεις καὶ Ὀρθόδοξοι Ἐκκλησίαι θεωροῦν ἀλλήλας «συγγενεῖς καὶ οἰκείας ἐν Χριστῷ καὶ ἑσθλασώμοι καὶ συσώμοι τῆς ἐπαγγελίας τοῦ Θεοῦ ἐν Χριστῷ»! Ἡ οἰκουμενιστικὴ κακοδοξία περὶ συνεργασίας καὶ κοινωνίας τῶν «ἐκκλησιῶν», παρὰ τὰς ὑφισταμένας δογματικὰς διαφορὰς (ἰδὲ ἀνωτέρω σ. 99), διδάσκει, διὰ τοῦ ἰσχυρισμοῦ, ὅτι δῆθεν ἡ ἀνύποπτος «προσέγγισις» καὶ «κοινωνία» τῶν «Ἐκκλησιῶν» «δὲν ἀποκλείεται ὑπὸ τῶν ὑφιστα-

μένων μεταξύ αὐτῶν δογματικῶν διαφορῶν»! Ἡ οἰκουμενιστικὴ περιφρόνησις πρὸς τὰ δόγματα (ιδεὶ ἄνωτέρω σ. 109 ἑξ.) ἀπηχεῖται, διὰ τοῦ χαρακτηρισμοῦ τῶν δογματικῶν διαφορῶν, λόγῳ τῶν ὁποίων ἐματαιώθη παλαιότερον ἢ ἕνωσις, ὡς «παλαιῶν προκαταλήψεων καὶ ἕξεων... καί... ἀξιώσεων» καὶ διὰ τῶν συστάσεων περὶ ἀπαθοῦς δῆθεν, δηλαδὴ ἄνευ πίστεως, ἐξετάσεως αὐτῶν! Ἡ οἰκουμενιστικὴ κακοδοξία, καθ' ἣν προτάσσεται ἡ «ἀγάπη» καὶ ἐπιτάσσεται ἡ πίστις, ἐπὶ καταλύσει, ὡς φυσικόν, τῆς πίστεως (ιδεὶ ἄνωτέρω σ. 124 ἑξ.), διδάσκεται διὰ τῆς προτάσεως, ὅπως «ἀναζωπυρωθῆ καὶ ἐνισχυθῆ πρὸ παντός ἡ ἀγάπη μεταξύ τῶν Ἐκκλησιῶν»! Ἡ οἰκουμενιστικὴ ἐξομοίωσις τῶν «Ἐκκλησιῶν» (ιδεὶ ἄνωτέρω σ. 191) συνιστᾶται, διὰ τῆς προτάσεως περὶ «παραδοχῆς ἐνιαίου ἡμερολογίου». Ἡ οἰκουμενιστικὴ συνύπαρξις κακοδόξων καὶ ὀρθοδόξων ἐντύπων (ιδεὶ ἄνωτέρω σ. 104), προβάλλεται, διὰ τῆς προτάσεως περὶ «ἀνταλλαγῆς τῶν ἐν ἑκάστη Ἐκκλησίᾳ ἐκδιδομένων θεολογικῶν καὶ ἐκκλησιαστικῶν περιοδικῶν καὶ συγγραμμάτων».

Ἡ τρίτη ἄλωσις τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Ἄλλ' ἄς μὴ ἐπεκτείνωμεν περαιτέρω τὸν θλιθερὸν μὲν, ἀλλὰ ἐπιθεθλημένον καὶ σωτήριοιόν τοῦτον ἔλεγχον. Ἡ Κωνσταντινούπολις, ἡ πόλις τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων καὶ τῶν νικηφόρων ἀντιαιρετικῶν ἀγώνων τῶν ἁγίων Πατέρων τῆς Ὀρθοδοξίας, ἀναγνωρίζει τώρα τὰς αἱρέσεις ὅχι «ὡς ξένας καὶ ἀλλοτρίας, ἀλλ' ὡς συγγενεῖς καὶ οἰκείας ἐν Χριστῷ καὶ ἰσυκληρονόμους καὶ συσώμους τῆς ἐπαγγελίας τοῦ Θεοῦ ἐν Χριστῷ»!! Ἐγκατέλιπε τὴν ἀποκεκαλυμμένην ἀλήθειαν τοῦ Θεοῦ, τὴν παραδοθεῖσαν εἰς ἡμᾶς διὰ τῶν ἁγίων Πατέρων, καὶ λαλεῖ πρὸς τὴν οἰκουμένην «σκέψεις» καὶ γνώμας, αἱ ὁποῖαι διαφωνοῦν πρὸς τὴν Ὀρθοδοξίαν καὶ συμφωνοῦν πρὸς τὴν οἰκουμενιστικὴν ψευδοδοξίαν. Πῶς ὁ ἄμβων ἐνὸς Γρηγορίου Θεολόγου, ἐνὸς Ἰωάννου Χρυσοστόμου, ἐνὸς Φωτίου καὶ ἄλλων Ἁγίων παρετράπη εἰς ἄμβωνα τῆς Οἰκουμενικῆς Κινήσεως ἐν τῷ κόσμῳ; Ἀληθῶς, «πῶς ἐγένετο πόρνη πόλις πιστὴ Σιών, πλήρης κρίσεως, ἐν ἣ δικαιοσύνη ἐκοιμήθη ἐν αὐτῇ, νῦν δὲ φονευταί»;⁷²⁴ «Διὰ τοῦτο τάδε λέγει Κύριος ὁ δεσπότης Σαβαώθ, ὁ δυνάστης τοῦ Ἰσραὴλ· οὐαὶ τοῖς ἰσχύουσιν ἐν Ἱερουσαλήμ· οὐ παύσεται γὰρ μου ὁ θυμὸς ἐν τοῖς ὑπεναντίοις, καὶ κρίσιν ἐκ τῶν ἐχθρῶν μου ποιήσω. καὶ ἐπάξω τὴν χεῖρά μου ἐπὶ σέ καὶ πυρώσω σε εἰς καθαρὸν, τοὺς δὲ ἀπειθοῦντας ἀπολέσω καὶ ἀφελῶ πάντας ἀνόμους ἀπὸ σοῦ καὶ πάντας ὑπερηφάνους ταπεινώσω»⁷²⁵. Ἀλλὰ «ἐπιστήσω τοὺς κριτάς σου ὡς τὸ πρότερον καὶ

724. Ἠσ. α', 21 - 22.

725. Ἠσ. α', 24 - 25.

τούς συμβούλους σου ὡς τὸ ἀπ' ἀρχῆς· καὶ μετὰ ταῦτα κληθήσῃ πόλις δικαιοσύνης, μητρόπολις πιστῆ Σιών»⁷²⁶. Ἡ Κωνσταντινούπολις, ἡ ἀλωθεῖσα τὸ 1204 παρὰ τῶν Φράγκων καὶ τὸ 1453 παρὰ τῶν Τούρκων, κατεκτήθη ἤδη πνευματικῶς παρὰ τοῦ Οἰκουμενισμοῦ. Διὰ τῆς κερκοπόρτας τῆς «οἰκουμενικῆς ἐνώσεως», «ἔάλω ἡ Πόλις»!

Ὁ ρ θ ὄ δ ο ξ ο ι γ ί ν ο ν τ α ι κ ῆ ρ υ κ ε ς τ ο ὺ Ο ἰ κ ο υ μ ε ν ι σ μ ο ὺ. Ἡ πατριαρχικὴ Ἐγκύκλιος τοῦ 1920 ἐξεδόθη κατὰ μῆνα Ἰανουάριον. Τὸν Αὐγουστον τοῦ αὐτοῦ ἔτους συνήλθεν ἡ «Προκαταρκτικὴ Συνέλευσις τοῦ Παγχριστιανικοῦ Συνεδρίου» Πίστεως καὶ Τάξεως, εἰς τὸ ὁποῖον, ὡς ἀνεφέρθη, προσεκληθήσαν καὶ οἱ Ὁρθόδοξοι. Οἱ Ὁρθόδοξοι συμμετέσχον εἰς τὴν συνδιάσκεψιν ταύτην καὶ παρίσταντο ὡς ἓν ὄλον. «Οἱ ἀντιπρόσωποι τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ὁμοῦ μετὰ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων ἀντιπροσώπων τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας ἐν Γενεύῃ, θάσει τῆς Πατριαρχικῆς Ἐγκυκλίου τοῦ 1920, προέβησαν εἰς τὸν καταρτισμὸν προγράμματος ἐργασίας τῆς παρούσης συνδιασκέψεως. Τοῦτο ἐγένετο δεκτὸν ὑφ' ὄλων τῶν Ὁρθοδόξων ἐν Γενεύῃ...»⁽⁴⁶²⁾. Οἱ Ὁρθόδοξοι, ἐξέθεσαν «διὰ θραχέων τὴν Ὁρθόδοξον περὶ Ἐκκλησίας διδασκαλίαν»⁽⁴⁶³⁾ καὶ ἀνέγνωσαν τὸ ὡς ἄνω πρόγραμμα. Περιεχόμενον τοῦ προγράμματος τούτου εἶναι τὸ ἐκτεθὲν εἰς τὸν οἰκεῖον τόπον (ἰδὲ ἄνωτέρω σ. 129 - 130). Δι' αὐτοῦ ἐπροτάθη ἡ φιλικὴ συνεννόησις «τῶν διαφόρων Χριστιανικῶν ομάδων», θάσει «τοῦ ὑψίστου νόμου... τοῦ νόμου τῆς ἀγάπης», ἡ δημιουργία «κοινωνίας τῶν Ἐκκλησιῶν κατὰ τὸν τρόπον τῆς κοινωνίας τῶν ἔθνων» καὶ ἡ ἐνωσις «τῶν Ἐκκλησιῶν ἐν πίστει καὶ ἐν διοικήσει», ὡς σκοπὸς τοῦ Συνεδρίου. Πρὸς πραγματοποίησιν τούτων, ἐτονίσθη ἡ ἀνάγκη ὀργανώσεως «τῆς κοινωνίας τῶν Ἐκκλησιῶν», μὲ μόνιμον κεντρικὴν ἐπιτροπὴν, μὲ ὑποεπιτροπὰς «ἐν ἐκάστη Ἐκκλησίᾳ» καὶ μὲ εἰδικὸν δημοσιογραφικὸν ὄργανον. Ἐπὶ πλέον, ἐπροτάθη ἡ «κοινωνία τῶν Ἐκκλησιῶν» νὰ συγκροτῆ διάφορα συνέδρια καὶ ἐν ἀρχῇ τὸ πρῶτον «Παγχριστιανικὸν Συνέδριον»⁽⁴⁶⁴⁾.

Οἱ Ὁρθόδοξοι προέτειναν ταῦτα ἐντὸς τῆς «Προκαταρκτικῆς Συνελεύσεως» Πίστεως καὶ Τάξεως τῆς προτεσταντικῆς Οἰκουμενικῆς Κινήσεως. Ἐπομένως ὠμίλησαν ὄχι μόνον πρὸς ἀνθρώπους ἐκτὸς τῆς Ἐκκλησίας, τοὺς Προτεστάντας, ἀλλὰ ἰστάμενοι καὶ αὐτοί, οἱ Ὁρθόδοξοι, ἐκτὸς τῆς Ἐκκλησίας, ἤγουν ἐντὸς τῆς Συνελεύσεως τοῦ προτεσταντικοῦ Οἰκουμενισμοῦ. Καὶ ναὶ μὲν ὠμολόγησαν τὴν ὀρθόδοξον πίστιν περὶ Ἐκκλησίας, ἀλλὰ παρέβησαν ταύτην ἐν τῇ πράξει. Μετέσχον εἰς τὴν ἐν λόγῳ οἰκουμενιστικὴν

726. Ἡσ. α', 26.

συνδιάσκεψιν, διὰ τῆς ὁποίας ὠργανοῦντο αἱ αίρετικάι δυνάμεις ἐναντίον τῆς Ἐκκλησίας, καὶ ἐπὶ πλέον συνεβούλευσαν τοὺς Προτεστάντας, πῶς θὰ ἐπιτύχουν εἰς τὸ ἀντιεκκλησιαστικὸν ἔργον των! Ἀντὶ τῆς Ἐκκλησίας, νὰ ἰδρυθῆ ἡ «κοινωνία τῶν Ἐκκλησιῶν». Ἀντὶ τῆς ὀρθοδόξου πίστεως, τοῦ ἀναφαιρέτου τούτου θεμελίου τῆς Ἐκκλησίας, νὰ τεθῆ ὡς θάσις ἡ «ἀγάπη». Ἀντὶ τῆς «ἐνότητος τῆς πίστεως» ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, νὰ ἐπιδιωχθῆ ἡ ἐνότης διὰ τοῦ Οἰκουμενισμοῦ ἐν οἰκουμενιστικῇ «πίστει» (ἰδὲ ἀνωτέρω σ. 179) καὶ «διοικήσει». Οὗτος δέ, ὡς ὀκτάπους, νὰ ὀργανωθῆ ἐν τῷ κόσμῳ, ἐπεκτείνων τοὺς πλοκάμους του εἰς πᾶσαν αἴρεσιν καὶ εἰς τὰς Ὀρθοδόξους Ἐκκλησίας. Οἱ Ὀρθόδοξοι ἀντιπρόσωποι, εὐρεθέντες ἐντὸς τοῦ στόματος τοῦ οἰκουμενιστικοῦ δράκοντος, δὲν ἦτο δυνατόν, εἰ μὴ νὰ προσκυνήσουν τοῦτον καὶ νὰ ὁμιλήσουν κατὰ τὸ πνεῦμά του καὶ τὸ συμφέρον του. Οἱ Ὀρθόδοξοι, ἐντὸς τοῦ Οἰκουμενισμοῦ, ἔγιναν κήρυκες τοῦ Οἰκουμενισμοῦ, προσφέροντες εἰς τοῦτον ὡς δῶρα ὑποτελείας, ἀντιεκκλησιαστικὰς γνώμας καὶ τὸ κύρος τῆς Ὀρθοδοξίας! "Ὄντως, «πῶς ἔπεσαν δυνατοί... πῶς ἔπεσαν δυνατοὶ καὶ ἀπώλοντο σκευὴ πολεμικά;»⁷²⁷.

«Φ ο θ ε ρ ὸ ν τ ὸ ἐ μ π ε σ εῖ ν εἰ ς χ εῖ ρ α ς θ ε ο ὺ ζ ὶ ν τ ο ς». Τὸ ἐπόμενον ἔτος, 1921, συνέβη θλιθερὸν καὶ ὄντως τραγικὸν γεγονός ἐν Ἀγγλίᾳ. «Ὁ Τοποτηρητὴς τοῦ Πατριαρχείου Κων)πόλεως Δωρόθεος ὁ Προύσης, ἐπεσκέφθη τὸν Ἀρχιεπίσκοπον Ράνταλλ Δάβιδσον ἐν Ἀγγλίᾳ (1921), ἵνα ἐκφράσῃ τὰ αἰσθήματα τῆς Ἐκκλησίας αὐτοῦ πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἀγγλίας»⁽⁴⁶⁵⁾. Ὁ Δωρόθεος «ὑπῆρξεν ὁ πρῶτος κάτοχος τοῦ πατριαρχικοῦ θρόνου τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ὅστις ἐπεσκέπτετο τὴν Δύσιν μετὰ τὸν πατριάρχην Ἰωσήφ τὸν Β΄, τὸν παρεδρεύσαντα ἐν τῇ Συνόδῳ τῆς Φλωρεντίας (1438)»⁽⁴⁶⁵⁾. Οὗτος προσέφερεν εἰς τὸν αίρετικὸν «Ἀρχιεπίσκοπον» τοῦ Ἀγγλικανισμοῦ... «τὸ Ἐγκόλπιον τοῦ Πατριάρχου Ἰωακείμ Γ΄»!!⁽⁴⁶⁵⁾. Καὶ ἡ συνέχεια: «Ἀπέθανεν αἰφνιδίως κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἐπισκέψεως ἐκείνης»⁽⁴⁶⁵⁾. "Ὁταν ὁ αίρεσιάρχης Ἄρειος, ἀπατήσας τὸν Μ. Κωνσταντῖνον, ἠθέλησε νὰ εἰσέλθῃ διὰ τῆς θίας εἰς τὴν ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἐκκλησίαν καὶ κοινωνήσῃ μετ' αὐτῆς, «ἐξαίφνης κατὰ τὸ γεγραμμένον ἴπρηνης γενόμενος ἐλάκησε μέσος» καὶ πεσὼν ἀπέψυξεν ἀφοτέρων τε τῆς τε κοινωνίας καὶ τοῦ ζῆν ἔστερήθη»⁷²⁸. Ἀργότερον, εἰς τὴν Σύνοδον τῆς Φλωρεντίας τοῦ 1439, ὅταν ὁ Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Ἰωσήφ ὁ Β΄ ὑπέκυψεν εἰς τὰς παπικὰς κακογνωμίας καὶ ἐπρόκειτο νὰ ὑπογράψῃ ὑπὲρ τῆς ὑποδουλώσεως τῆς Ὀρθοδοξίας εἰς τὸν αίρεσιάρχην πάπαν, «ἐτεθνήκει... αἰφνιδίως ἐν

727. 2 Βασ. α΄, 25, 27.

728. Μ. Ἀθανασίου, ΒΕΠΕΣ, 33, 178.

τῷ δειπνεῖν» καὶ «μὴ φθάσας... ὑπογράψαι, θανῶν ἐτάφη ἐκεῖ»⁽⁴⁶⁶⁾. Προσφάτως, ὅταν ὁ πρῶτος μετὰ τὸν Ἰωσήφ κάτοχος τοῦ πατριαρχικοῦ θρόνου τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐπεσκέφθη τὴν Δύσιν καὶ ὑπέταξε τὴν γνώμην του καὶ τὴν προαίρεσίν του εἰς τὴν αἵρεσιν τοῦ Ἀγγλικανισμοῦ καὶ προσέφερεν εἰς τὸν Οἰκουμενισμὸν πατριαρχικὸν ἐγκόλπιον, ἀπέθανεν αἰφνιδίως κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἐπισκέψεώς του ἐν Ἀγγλίᾳ! Ὄντως, «φοβερὸν τὸ ἐμπεσεῖν εἰς χεῖρας Θεοῦ ζῶντος»⁷²⁹.

Οἰκουμενιστικὴ δρᾶσις Ὁρθοδόξων. Ἐν συνεχείᾳ, οἱ προσκυνοῦντες τὸ θηρίον τοῦ Οἰκουμενισμοῦ Ὁρθόδοξοι ἐργάζονται οἰκουμενιστικῶς καὶ ἐντὸς τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ ἐντὸς τῆς Οἰκουμενικῆς Κινήσεως. Περὶ τὰς ἀρχὰς Φεβρουαρίου 1923 ἐγένετο ὑπὸ «τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Μελετίου τοῦ Δ΄ πρότασις πρὸς τοὺς... Προέδρους τῶν ἀγίων Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν περὶ καταρτισμοῦ Ἐπιτροπῆς ἐξ ἀντιπροσώπων ἐνὸς ἢ δύο ἐκάστης αὐτῶν, πρὸς μελέτην τοῦ τε Ἡμερολογιακοῦ καὶ εἴ τινος ἄλλου ἐπειγούσης μορφῆς πανορθόδοξου ζητήματος». Τὴν πρότασιν ταύτην ἀπεδέχθησαν «αἱ πλείονες τῶν ἐν λόγῳ Ἐκκλησιῶν». Ἡ Ἐπιτροπὴ συνεκλήθη «ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ Παναγιωτάτου Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου» Μελετίου, ἀπὸ «10 Μαΐου — 8 Ἰουνίου 1923», ὀνομασθεῖσα «Συνέδριον Πανορθόδοξον»⁽⁴⁶⁷⁾. Τὸ Συνέδριον τοῦτο, εἰς τὸ ὁποῖον δὲν ἀντεπροσωπεύθησαν τὰ πατριαρχεῖα «Ἀλεξανδρείας, Ἱεροσολύμων καὶ Ἀντιοχείας», «ἀπεφάνθη ὑπὲρ τῆς διορθώσεως τοῦ τε ἡμερολογίου καὶ τοῦ Πασχαλίου»⁽⁴⁶⁸⁾. Εἰς τὴν πατριαρχικὴν Ἐπιστολὴν τοῦ Μελετίου Μεταξάκη πρὸς σύγκλησιν τοῦ ἐν λόγῳ Συνεδρίου, ὡς λόγος ἀλλαγῆς τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ἡμερολογίου ἀνεφέρετο καὶ ἡ ἐξυπηρέτησις τῆς «παγχριστιανικῆς ἐνότητος»⁽⁴⁶⁹⁾. Εἰς δὲ τὸν ἐναρκτήριον αὐτοῦ λόγον ὁ Μελέτιος ἐτόνισεν, «ὅτι ἦλθεν ἡ ὥρα τῆς ἐκ νέου ἀποκαταστάσεως τῆς ἐνότητος τῶν Χριστιανῶν τοῦλάχιστον ἐν τῷ σημείῳ τούτῳ», ἥτοι τῷ ἡμερολογίῳ⁽⁴⁷⁰⁾. Τοῦτο ἐπίσης ἐτόνισε καὶ ὁ ἐπισκεφθεὶς τὸ Συνέδριον Ἀγγλικανὸς ἐπίσκοπος Gore, πρόεδρος τῆς ἐπιτροπῆς, ἡ ὁποία εἰργάζετο «ἐν Λονδίῳ πρὸς τὸν αὐτὸν σκοπὸν», δηλαδὴ «τὴν ἔνωσιν ὄλων τῶν Ἐκκλησιῶν καὶ ἰδιαιτέρως... τῆς Ὁρθοδόξου καὶ τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας», ὡς εἶπεν αὐτὸς ὁ προεδρεύων πατριάρχης⁽⁴⁷¹⁾. Ὁ Gore εἶπεν, ὅτι «θὰ ἦτο μεγάλη πνευματικὴ εὐχαρίστησις νὰ εὐρεθῶμεν εἰς θέσιν, ὥστε νὰ συνεορτάζωμεν τὰς μεγάλας χριστιανικὰς ἐορτάς τῆς Γεννήσεως, τῆς Ἀναστάσεως καὶ τῆς Πεντηκοστῆς»⁽⁴⁷²⁾.

Τὰ ἀνωτέρω ἀποδεικνύουν, ὅτι τὸ ὀνομασθὲν Πανορθόδοξον

729. Ἐβ. ε', 31

Συνέδριον τοῦ 1923 εἰργάσθη ἐν οἰκουμενιστικῷ πνεύματι καὶ μὲ σκοπόν, τὴν οἰκουμενιστικὴν ἐνότητα. Τὸ συνέδριον τοῦτο ἀπετέλει προσπάθειαν ἐφαρμογῆς τῶν προτάσεων τῆς πατριαρχικῆς Ἐγκυκλίου τοῦ 1920 καὶ εἰδικώτερον τῆς προτάσεως, περὶ «παραδοχῆς ἐνιαίου ἡμερολογίου πρὸς ταυτόχρονον ἑορτασμὸν τῶν μεγάλων χριστιανικῶν ἑορτῶν ὑπὸ πασῶν τῶν Ἐκκλησιῶν». Ὁ Μελέτιος Μεταξάκης, προσφωνῶν τὸν Ἀγγλικανὸν Gore, εἶπεν, ὅτι, ἐκ τῶν ζητημάτων τοῦ Συνεδρίου, «προέχει τὸ τοῦ ἡμερολογίου», κατεγράφησαν δὲ εἰς ταῦτα «καὶ τὰ ἀφορῶντα εἰς τὴν ἔνωσιν ὄλων τῶν Ἐκκλησιῶν...»⁽⁴⁷³⁾. Οὕτω, διὰ λόγους οἰκουμενιστικῆς ἀντιλήψεως καὶ σκοπιμότητος καὶ ἐξ ἀφορμῆς τῆς εἰσαγωγῆς τοῦ νέου πολιτικοῦ ἡμερολογίου εἰς πλείστα τῶν κρατῶν, ἐκινήθη τὸ ἡμερολογιακὸν θέμα, κατὰ παράβασιν τῶν εἰλημμένων πρότερον ἀποφάσεων τῆς Ὁρθόδοξου Ἐκκλησίας τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ἐνῶ δὲν ὑφίστατο ἐκκλησιαστικὸς λόγος πρὸς τοῦτο, εἰ μὴ ὁ λόγος τῆς οἰκουμενιστικῆς ἐνότητος. Τὸ γρηγοριανὸν ἡμερολόγιον τοῦ Παπισμοῦ εἰσήχθη εἰς τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν τὴν 10ην Μαρτίου 1924, κατόπιν συνοδικῆς ἀποφάσεως τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου. Πρὸς καθυσύχασιν τῶν τυχόν δυσφορούντων, σὺν τοῖς ἄλλοις, ἐχρησιμοποιήθη τὸ οἰκουμενιστικὸν ἐπιχείρημα, ὅτι πρόκειται περὶ ἐπουσιώδους ζητήματος (ἰδὲ ἀνωτέρω σ. 114). Σημειωθήτω, ὅτι πρότερον ἐν Ρωσίᾳ, τὸ 1918, οἱ κομμουνισταί, μετὰ τῶν ἄλλων καινοτομιῶν, καθιέρωσαν καὶ τὸ νέον ἡμερολόγιον. «Ὁ πατριάρχης Μόσχας Τύχων ἀνεθεμάτισε τοὺς μπολσεβίκους καὶ διεμαρτυρήθη διὰ τὴν εἰσαγωγὴν τοῦ νέου ἡμερολογίου». Οἱ κομμουνισταί ἀπήντησαν διὰ σφοδροῦ διωγμοῦ κατὰ τῆς Ἐκκλησίας⁽⁴⁷⁴⁾. Πολλοὶ Ὁρθόδοξοι Ἐκκλησιαὶ δὲν ἐδέχθησαν τὴν ἀλλαγὴν τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ἡμερολογίου⁽⁴⁷⁵⁾. Τοιοῦτοτρόπως, ἡ Ὁρθοδοξία ἐδιχάσθη. Ὁ Ἀγγλικανισμὸς κατῶρθωσε νὰ διαιρέσῃ δις τὴν Ὁρθοδοξίαν. Πρῶτον ἐπὶ τοῦ θέματος τῆς ἀναγνωρίσεως τῶν ἀγγλικανικῶν χειροτονιῶν (ἰδὲ ἀνωτέρω σ. 210) καὶ δεύτερον, πλέον ἐμφανῶς, ἐπὶ τοῦ ἡμερολογιακοῦ ζητήματος. Ὁ κοπτόμενος ὑπὲρ τῆς «ἐνότητος» Οἰκουμενισμὸς καταλύει καὶ τὴν ὑπάρχουσαν ἐνότητα!

Ὁ ρ θ ό δ ο ξ ο ι ἐ ν τ ῶ π ρ ο τ ε σ τ α ν τ ι κ ῶ Ο ἰ κ ο υ μ ε ν ι σ μ ῶ. Ἡ συμμετοχὴ τῶν Ὁρθόδοξων εἰς τὰ συνέδρια τῆς προτεσταντικῆς Οἰκουμενικῆς Κινήσεως ἀπὸ τοῦ 1920, ἢ μᾶλλον τοῦ 1919, λαμβάνει πλέον μορφήν τακτικῆς φοιτήσεως ἐν αὐτοῖς, ὡς εἰς ἄλλο παναιρετικὸν πανδιδακτήριον. Πατριάρχαι, ἀρχιεπίσκοποι, ἐπίσκοποι, ἀρχιμανδριῖται, λοιποὶ κληρικοὶ καὶ λαϊκοὶ καθηγηταὶ πανεπιστημίου κ.ἄ. συμμετέχουν εἰς τὰ προτεσταντικὰ οἰ-

κουμενιστικά συνέδρια, συγχρωτιζόμενοι οἱ πλείστοι ἐξ αὐτῶν ἀφόβως μετὰ τῶν θυσοδομούντων κατὰ τῆς Ἐκκλησίας αἰρετικῶν. Συγχέοντες βιωτικές, πολιτικές καὶ ἐκκλησιαστικές σχέσεις, κατὰ τὸ πεπλανημένον πνεῦμα τοῦ Οἰκουμενισμοῦ, συνεννοοῦνται ἀμοιβαίως μετὰ τῶν Προτεσταντῶν καὶ συνεργάζονται μετ' αὐτῶν ἀγαστῶς, ἐπὶ κοινωνικοῦ, ἠθικοῦ καὶ «διεκκλησιαστικοῦ» πεδίου, διὰ «μεθόδων καὶ τρόπων ἐργασίας οἰκουμενικῆς φύσεως»⁽⁴⁷⁶⁾. Ἐκδηλώνουν τὴν χαρὰν των, διότι συναντῶνται «μετὰ τῶν ἀδελφῶν χριστιανῶν»⁽⁴⁷⁷⁾ τῆς Διαμαρτυρήσεως, συμμελετοῦν, συζητοῦν, συμπροσεύχονται μετ' αὐτῶν⁽⁴⁷⁸⁾ καὶ τελοῦν θεαματικές διὰ τοὺς ἕτεροδόξους «λειτουργίας», ὡς π.χ. «ἐν τῷ Ἐπισκοπικῷ Ναῶ τῆς Ἁγίας Τριάδος, ὅστις εἶχε τεθῆ εἰς τὴν διάθεσιν αὐτῶν», κατὰ τὸ Συνέδριον Πίστεως καὶ Τάξεως ἐν Ἐδιμβούργῳ⁽⁴⁷⁹⁾ (ἰδὲ καὶ ἄνωτέρω σ. 132).

Οἱ Ὀρθόδοξοι, κατὰ τὰς συζητήσεις εἰς τὰ οἰκουμενιστικά συνέδρια, διαθλέπουν τὴν διαφορὰν πίστεως μεταξὺ αὐτῶν καὶ τῶν Προτεσταντῶν, θραδύτερον δὲ καὶ τῶν Παπικῶν⁽⁴⁷⁹⁾. Καὶ ἀντιδροῦν μὲν, ἀλλὰ οἰκουμενιστικῶς. Διὰ τῆς «Δηλώσεώς» των π.χ. εἰς τὸ ἐν Λωζάνῃ συνέδριον Πίστεως καὶ Τάξεως τοῦ 1927 (ἰδὲ ἄνωτέρω σ. 131 - 132), ὁμολογοῦν τὰς ὀρθοδόξους ἀληθείας, ὅτι «οὐδεὶς ὀρθόδοξος θεολόγος δικαιοῦται νὰ διασειῇ τὸ κῦρος» «τῶν ἑπτὰ Οἰκουμενικῶν Συνόδων», ὅτι «ὅπου ἔλλείπει ἡ ὀλοκληρία τῆς πίστεως ἐκεῖ οὐδεμία δύναται νὰ ὑπάρξῃ κοινωνία ἐν τοῖς μυστηρίοις» καὶ ὅτι «πᾶσα ἔνωσις πρέπει νὰ στηρίζεται ἐπὶ τῆς πίστεως»⁽⁴⁸⁰⁾. Παρὰ ταῦτα, ἀντιφάσκοντες πρὸς ἑαυτοὺς, καὶ ἐκφράζοντες τὸ οἰκουμενιστικὸν πνεῦμα τῆς θεωρίας τῶν κλάδων, λέγουν τὰ ἀκόλουθα: «διαβεβαιοῦμεν τὸ Συνέδριον, ὅτι μεγάλως ἐνταῦθα ἐνισχύθημεν εἰς τὴν ἐσωτερικὴν πεποίθησιν, ὅτι εἴμεθα πάντες ἠνωμένοι ἐν τῇ εἰς τὸν Ἐνα Σωτῆρα Χριστὸν πίστει»!!! Ὅντως, ὁποία εἶναι ἡ ὀλεθρία ἐπίδρασις τῶν ἕτεροδόξων ἐπὶ τῶν Ὀρθοδόξων, ὅταν οἱ τελευταῖοι δὲν τηροῦν τοὺς Ἱεροὺς Κανόνας. Ἐνεκα τῆς ἐπιδράσεως ταύτης, δηλοῦν ἐπὶ πλέον, ὅτι διατελοῦν πρὸς τοὺς Προτεστάντας «πρόθυμοι ἐν Χριστῷ ἀδελφοί»! Ἰσχυρίζονται ὅτι ἡ ἔνωσις πρέπει νὰ στηρίζεται ἐπὶ τῆς ὁμολογίας τῆς πίστεως «τῆς ἀρχαίας ἀδιαιρέτου Ἐκκλησίας τῶν Ἐπτὰ Οἰκουμενικῶν Συνόδων καὶ τῶν Ὀκτῶ πρώτων αἰώνων», ὡς ἐὰν ἀληθεύῃ ἡ οἰκουμενιστικὴ κακοδοξία, ὅτι ἡ κατόπιν τούτων Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία δὲν εἶναι ἡ Ἐκκλησία τοῦ Κυρίου καὶ ἡ Μία Ἐκκλησία δὲν ὑφίσταται σήμερον ἐν τῷ κόσμῳ (ἰδὲ ἄνωτέρω σ. 113). Τέλος, ὁμιλοῦντες περὶ τοῦ ἀδιασείστου τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων, ἀναφέρουν μόνον τοὺς ὄρους αὐτῶν καὶ παραλείπουν τοὺς

Ἱεροῦς Κανόνας, ὅπερ εἶναι λίαν εὐάρεστον εἰς τοὺς καταλυτὰς τῆς οἰκοδομῆς τῆς Ἐκκλησίας Οἰκουμενιστὰς⁽⁴⁸¹⁾. Οἱ Ὁρθόδοξοι, διὰ νὰ σταθοῦν ἐντὸς τῆς Οἰκουμενικῆς Κινήσεως, συνδυάζουν οἰκουμενιστικῶς ὁμολογίαν πίστεως καὶ ἄρνησιν πίστεως! Ταῦτα τὰ σοφὰ κακουργήματα τῶν φιλαριετικῶν.

Σὺν τῷ χρόνῳ καὶ ἡ ἀναφερθεῖσα ἀνωτέρω «ὁμολογία» πίστεως τῶν Ὁρθοδόξων ὑποθαμβίζεται καὶ ἀτονεῖ⁽⁴⁸²⁾. Ἐξ ἄλλου, ἡ «ὁμολογία» αὕτη εἶναι ἄχρηστος διὰ τοὺς Προτεστάντας Οἰκουμενιστὰς. Οἱ Ὁρθόδοξοι ἀργότερον παραπονοῦνται, ὅτι παραθεωροῦνται αἱ γνῶμαι των καὶ ὅτι τὰ κείμενα τῶν ἀποφάσεων τῶν οἰκουμενιστικῶν συνελεύσεων «πολὺ συχνὰ» περιλαμβάνουν γενικότητας καὶ συντάσσονται εἰς γλῶσσαν «κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον» ἀφηρημένην καὶ δὲν τοὺς ἱκανοποιοῦν⁽⁴⁸³⁾. Οἱ Οἰκουμενισταὶ δὲν ὠφελοῦνται ἐκ τῆς «ὁμολογίας» πίστεως τῶν Ὁρθοδόξων. Οἱ Οἰκουμενισταὶ ὁμοιάζουν ἐν προκειμένῳ πρὸς τὰς αἰσχροὺς καὶ λεπτὰς «ἐπτὰ θόας»⁷³⁰ τοῦ Φαραώ, αἱ ὁποῖαι «κατέφαγον... τὰς ἐπτὰ θόας τὰς πρώτας τὰς καλὰς καὶ τὰς ἐκλεκτὰς καὶ εἰσηλθον εἰς τὰς κοιλίας αὐτῶν καὶ οὐ διάδηλοι ἐγένοντο, ὅτι εἰσηλθον εἰς τὰς κοιλίας αὐτῶν, καὶ αἱ ὄψεις αὐτῶν αἰσχροί, καθὰ καὶ τὴν ἀρχὴν»⁷³¹. Οἱ Ὁρθόδοξοι φιλαριετικοὶ ἐν τῷ Οἰκουμενισμῷ ἐπέχουν θέσιν ἡττημένων, οἱ ὁποῖοι παραπονοῦνται, διότι ὑποσχέσεις περὶ δικαιομάτων τινῶν, αἱ ὁποῖαι τοὺς ἐδόθησαν παρὰ τῶν αἰχμαλωτευσάντων αὐτούς, δὲν τηροῦνται! Τοῦτο εἶναι τὸ ἀποτέλεσμα τῆς «ὁμολογίας» πίστεως, τῆς συμφώνου πρὸς τὴν ἀντιχριστιανικὴν οἰκουμενιστικὴν «εὐγένειαν».

Οἱ Ὁρθόδοξοι φιλαριετικοὶ μετέσχον εἰς ἅπαντα τὰ συνέδρια τῶν προτεστάντικῶν οἰκουμενιστικῶν κινήσεων Ζωῆς καὶ Ἐργασίας καὶ Πίστεως καὶ Τάξεως, πλὴν τοῦ προκαταρκτικοῦ Συνεδρίου ΖΕ τοῦ 1920 (ἰδὲ ἀνωτέρω σ. 123)⁽⁴⁸⁴⁾. Συμμετεῖχον δὲ εἰς ταῦτα καὶ παρὰ τὴν ὡς ἄνω ἀποτυχίαν των νὰ ἐπηρεάσουν τοὺς Προτεστάντας. Ὅταν τὸ 1948 ἀνῆλθεν εἰς τὸν Οἰκουμενικὸν θρόνον ὁ ἀπὸ Ἀμερικῆς Ἀθηναγόρας, ἡ συμμετοχὴ τῶν φιλαριετικῶν Ὁρθοδόξων εἰς τὴν Οἰκουμενικὴν Κίνησιν ἔλαθε νέαν ὥθησιν⁽⁴⁸⁵⁾. «Τὸ ἔτος 1952 σημειώνει σταθμὸν εἰς τὰς σχέσεις τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καὶ εὐρύτερον τῆς Ὁρθοδοξίας πρὸς τὸ ΠΣΕ, διότι κατ' αὐτὸ καθιερώθη ἐπισήμως, δι' ἐπὶ τούτῳ Ἐγκυκλίου τοῦ Πατριαρχείου, ἡ περαιτέρω στάσις αὐτοῦ καὶ τῆς Ὁρθοδοξίας πρὸς τὸ ΠΣΕ... Ὑπὸ τὸ πνεῦμα τῆς Ἐγκυκλίου ταύτης τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον ἀπέστειλεν ἀντιπροσώπους εἰς τὸ κατὰ τὸ ἴδιον ἔτος ἐν Λουνδ τῆς Σουηδίας συνελθόν Γ' Παγκόσμιον Συνέ-

730. Γεν. μα', 20.

731. Γεν. μα', 20 - 21.

δριον ΠΤ, τῆς ὁμωνύμου Ἐπιτροπῆς τοῦ ΠΣΕ»⁽⁴⁸⁶⁾. Τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον ἀντεπροσωπεύθη εἰδικώτερον, «διὰ τοῦ μητροπολίτου (μετέπειτα ἀρχιεπισκόπου) Θυατείρων καὶ Μ. Βρετανίας Ἀθηναγόρου, ἑνὸς τῶν ἕξ προέδρων τοῦ ΠΣΕ»⁽⁴⁸⁶⁾. Διὰ τοῦ ἀντιπροσώπου Ἀθηναγόρου, διεθιβάσθησαν «ὁ χαιρετισμὸς καὶ αἱ εὐχαὶ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου πρὸς τὸ συνέδριον», ἐξετέθη «ἡ στάσις τοῦ Οἰκουμενικοῦ πατριαρχείου καὶ τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν ἔναντι τῆς Οἰκουμενικῆς Κινήσεως», καὶ ἡρμηνεύθη «ὁ τρόπος τῆς συμμετοχῆς τῆς Ὁρθοδόξου ἀντιπροσωπείας ὑπὸ τὸ πρῖσμα τῆς Ἐγκυκλίου τοῦ 1952 καὶ τῆς ὑπὸ τοῦ Οἰκουμενικοῦ πατριαρχείου πρὸς τὴν ἀντιπροσωπείαν δοθείσης ἐντολῆς»⁽⁴⁸⁷⁾.

Ἡ πατριαρχικὴ Ἐγκύκλιος τοῦ 1952. Εἰς τὴν πατριαρχικὴν Ἐγκύκλιον τοῦ 1952 τοῦ Κωνσταντινουπόλεως Ἀθηναγόρου τονίζεται, ὅτι «ἐπιβάλλεται» «πολλαχῶς» ἢ «ἐφεξῆς συμμετοχὴ καὶ συνεργασία Ἐκκλησίας μετὰ τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν». Διὰ τῆς συμμετοχῆς ταύτης, ἢ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία, κατὰ τὴν Ἐγκύκλιον, πρόκειται νὰ πληροφορηθῇ «τὰς νέας μεθόδους καὶ ἀντιλήψεις τῆς ἐκκλησιαστικῆς ζωῆς καὶ δράσεως» τῶν ἑτεροδόξων! Αἱ αἰρέσεις ἀποκαλοῦνται, «Ἐκκλησίαι τοῦ Χριστοῦ». Τὸ ΠΣΕ ἐξαίρεται ὡς τὸ μέσον, διὰ τοῦ ὁποίου αἱ «Ἐκκλησίαι τοῦ Χριστοῦ» δύνανται, «συντονίζουσαι τὰς ἐνεργείας αὐτῶν», νὰ «ἀντιμετωπίσωσιν ἀπὸ κοινοῦ τὰ μεγάλα προβλήματα τῆς ἀνθρωπότητος»! Ὡσαύτως ἐπαινεῖται ὁ οἰκουμενιστικὸς σκοπὸς τοῦ ΠΣΕ, ὁ ὁποῖος εἶναι ἡ διευκόλυνσις «τῆς κοινῆς δράσεως τῶν Ἐκκλησιῶν», ἢ προαγωγὴ «τῆς συνεργασίας» αὐτῶν, ἢ ἐνίσχυσις «τῆς οἰκουμενικῆς συνειδήσεως ἐν τοῖς μέλεσι πασῶν τῶν Ἐκκλησιῶν», ἢ ἀνύψωσις καὶ ἐπικράτησις «τῶν πνευματικῶν ἀξιῶν τοῦ ἀνθρώπου» κ.ἄ. Τονίζεται ὁ πρακτικὸς σκοπὸς τοῦ ΠΣΕ, ὡς ὁ «κύριος σκοπὸς αὐτοῦ», ἥτοι «ἡ συνεργασία τῶν Ἐκκλησιῶν ἐπὶ κοινωνικοῦ καὶ πρακτικοῦ πεδίου». Συνιστᾶται ὅπως ἀποφεύγουν οἱ Ὁρθόδοξοι τὰς συζητήσεις ἐπὶ δογματικῶν ζητημάτων εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν «Πίστεως καὶ Διοικήσεως», οἱ δὲ κληρικοὶ ἀντιπρόσωποι εἰς τὸ ΠΣΕ νὰ εἶναι «ὄσω τὸ δυνατὸν» ἀπλῶς «ἐφεκτικοὶ ἐν ταῖς λατρευτικαῖς μετὰ τῶν ἑτεροδόξων συνάξεσιν, ὡς ἀντικειμέναις πρὸς τοὺς ἱεροὺς κανόνας καὶ ἀμβλυνοῦσαι τὴν ὁμολογιακὴν εὐθιξίαν τῶν Ὁρθοδόξων». Ἐπειδὴ δὲ τὸ ζήτημα τῆς συμμετοχῆς εἰς τὸ ΠΣΕ εἶναι «κεφαλαιώδους σημασίας» καὶ «ἀποτελεῖ γεγονὸς ἰδιαίτερας σημασίας», «δέον ὅπως» ἢ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία «ἐκπροσωπῆται δι' Ἀντιπροσώπων πασῶν τῶν κατὰ τόπους Ὁρθοδόξων Αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν»!

Ἡ Ἐγκύκλιος αὕτη, ἢ ὁποία ὑπογράφεται μόνον ὑπὸ τοῦ Ἀ-

θηναγόρου, ὅλη ἐν τῷ πνεύματι τῆς παναιρέσεως τοῦ Οἰκουμενισμοῦ κεῖται. Αἱ θέσεις τῆς οἰκουμενιστικῆς κακοδοξίας ἐκτίθενται ἐν αὐτῇ ἀπροκαλύπτως καὶ ἐν ἀφελείᾳ ἀπιστίας. Ὁ γράψας τὴν Ἐγκύκλιον πιστεύει τόσον ἰσχυρῶς εἰς τὰς οἰκουμενιστικὰς θέσεις, ὥστε οὐδὲ τὴν ἀνάγκην αἰσθάνεται νὰ ἀποδείξη ταύτας εἰς τοὺς ἄλλους ὡς ὀρθὰς. Τούναντίον, χρησιμοποιοεῖ τὰς οἰκουμενιστικὰς θέσεις ὡς θεβαίους καὶ ἀναντιρρήτους λόγους, ἐπιβάλλοντας δῆθεν τὴν συμμετοχὴν τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν εἰς τὴν κίνησιν τοῦ Οἰκουμενισμοῦ! Ἐν τῇ Ἐγκυκλίῳ τονίζεται, ὅτι, διὰ τῆς συμμετοχῆς ταύτης, ἡ Ὁρθοδοξία θὰ διδαχθῇ παρὰ τῶν αἰρετικῶν νέας μεθόδους καὶ ἀντιλήψεις τῆς ἐκκλησιαστικῆς ζωῆς, ὅπερ σημαίνει, ὅτι αἱ αἵρέσεις ἔχουν ἀληθείας, τῶν ὁποίων στερεῖται ἡ Ὁρθοδοξία! Τῶν ἀληθειῶν δὲ τούτων θὰ ἐπωφεληθῇ ἡ Ὁρθοδοξία, ἐὰν ἐνωθῇ μετ' αὐτῶν. Ἡ ἔνωσις δηλαδὴ μετὰ τῶν αἱρέσεων θὰ θελιώσῃ καὶ θὰ προαγάγῃ τὴν Ὁρθοδοξίαν, ὡς διδάσκει καὶ ὁ Οἰκουμενισμός, διὰ τῆς ψευδοδόξου θεωρίας τῶν κλάδων (ἰδὲ ἀνωτέρω σ. 113). Ἐπιπροσθέτως, διδάσκονται διὰ τῆς Ἐγκυκλίου καὶ αἱ ἀκόλουθοι οἰκουμενιστικαὶ κακοδοξίαι. Αἱ αἵρέσεις εἶναι Ἐκκλησίαι. Ὁ Οἰκουμενισμός εἶναι σχεδὸν ὁ σωτὴρ τῆς ἀνθρωπότητος, ἢ καὶ τῶν «ἐκκλησιῶν». Ὁ πρακτικὸς σκοπὸς τῆς Οἰκουμενικῆς Κινήσεως εἶναι ὅ,τι σύγχρονον, θεάρεστον, καλόν. Δέον νὰ ἀποφεύγωνται αἱ δογματικῶν περιεχομένου συζητήσεις καὶ νὰ καλλιεργῆται ἡ οἰκουμενικὴ συνείδησις. Πᾶσαι αὗται αἱ κακογνωμίαι τῆς οἰκουμενιστικῆς παναιρέσεως καὶ ἄλλαι τοιαῦται ὑποστηρίζονται παρὰ τοῦ Ἀθηναγόρου, διὰ τῆς ἐν λόγῳ πατριαρχικῆς αὐτοῦ Ἐγκυκλίου, ἵνα πεισθοῦν οἱ Ὁρθόδοξοι καὶ προσκυνήσουν μετ' αὐτοῦ τὸ σύγχρονον ἀποκαλυπτικὸν θηρίον τοῦ Οἰκουμενισμοῦ!

Συνέπειαι τῆς Ἐγκυκλίου τοῦ 1952. Τὸ ἀποτέλεσμα τῆς οἰκουμενιστικοῦ περιεχομένου Ἐγκυκλίου ταύτης τοῦ Ἀθηναγόρου Κωνσταντινουπόλεως ἦτο, σήμερον νὰ «μετέχουν ὡς μέλη τοῦ Π.Σ.Ε. πᾶσαι σχεδὸν αἱ αὐτοκέφαλοι ἢ αὐτόνομοι Ὁρθόδοξοι Ἐκκλησίαι, ἐν συνόλῳ 17, ἢ μόνη δὲ μὴ μετέχουσα μέχρι τῆς στιγμῆς εἶναι ἡ ὑπὸ ἀπηνῆ διωγμὸν διατελοῦσα Ὁρθόδοξος αὐτοκέφαλος Ἐκκλησία τῆς Ἀλβανίας»⁽⁴⁸⁸⁾. Τοιοῦτοτρόπως αἱ κατὰ τόπους Ὁρθόδοξοι Ἐκκλησίαι ἐνετάχθησαν εἰς τὴν κίνησιν τῆς παναιρέσεως τοῦ Οἰκουμενισμοῦ, ὡς εἰς διδασκῆριον, ἢ μᾶλλον πανδιδακτῆριον «νέων» ἰδεῶν ἐκκλησιαστικῆς ζωῆς καὶ «νέων» μεθόδων χριστιανικῆς δράσεως. Οἱ φραγμοὶ τοῦ ἀμπελῶνος τοῦ Κυρίου καθηρέθησαν πλέον καὶ ἀλλότριοι καταπατοῦν καὶ μιάνουν «τὴν κληρονομίαν» τοῦ Κυρίου καὶ «τὸν ναὸν τὸν ἅ-

γιον»⁷³² Αὐτοῦ. Οἱ «ἅγιοι», δηλαδή οἱ Ὁρθόδοξοι, ὄντως ἠττήθησαν παρὰ τοῦ οἰκουμενιστικοῦ δράκοντος⁷³³, πλὴν ἐκείνων, οἱ ὁποῖοι δὲν ἀπεδέχθησαν τὰς πρακτικὰς καὶ θεωρητικὰς κακοδοξίας τοῦ Οἰκουμενισμοῦ, δὲν ἔλαθον τὸ «χάραγμα ἐπὶ τῆς χειρὸς αὐτῶν τῆς δεξιᾶς ἢ ἐπὶ τῶν μετώπων αὐτῶν»⁷³⁴. Μετὰ τὴν ἄλωσιν τῶν Ὁρθοδόξων, ἢ παναίρεσις ἢ πανθηρησκεία τοῦ Οἰκουμενισμοῦ, κατευθύνεται πλέον πρὸς τὴν ἐξουσίαν «ἐπὶ πᾶσαν φυλὴν καὶ λαὸν καὶ γλῶσσαν καὶ ἔθνος»⁷³⁵.

Ἐπίσκοποι τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, πειθαρχοῦντες «Θεῷ μᾶλλον ἢ ἀνθρώποις»⁷³⁶, ὡς καὶ Ἱεραὶ Μοναὶ διέκοψαν τὸ μνημόσυνον τοῦ Ἀθηναγόρου. Τοιοῦτοτρόπως ὁ Ἀθηναγόρας κατεκρίθη παρὰ τῶν γνησίων Ὁρθοδόξων καὶ παρέμεινε πατριάρχης τῶν Οἰκουμενιστῶν ἢ φιλαίρετικῶν Ὁρθοδόξων, ἐπέχων θέσιν αἰρεσιάρχου μετὰ ἀναλόγων περαιτέρω πράξεων. Ἀπέθανε δὲ ἀμετανόητος δυστυχῶς ἐν τῇ αἰρέσει. Ἔχει παρατηρηθῆ ὅτι οὐδεὶς αἰρεσιάρχης μετενόησέ ποτε! Καὶ ναὶ μὲν, κατὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ, ἐκτὸς τῶν διὰ λόγους κοσμικῆς ἐθιμοτυπίας ἐκδηλωθέντων πολιτικῶν ἀρχόντων κ. ἄ., οἱ Οἰκουμενισταὶ ἤγειραν θόρυβον θρήνου ὑπὲρ τοῦ τεθνεῶτος καὶ ὄργῃς κατὰ τῶν γνησίων τῆς πίστεως, κινητοποιήσαντες, σὺν τοῖς ἄλλοι καὶ πολλοὺς ψιττακοὺς τοῦ Ἀψέθου. Ἄλλ' ὁ μένων εἰς τὸν αἰῶνα λόγος τοῦ Κυρίου διδάσκει: «ἀπέθανε δὲ καὶ ὁ πλούσιος καὶ ἐτάφη»⁷³⁷. Ὄντως, «οὐαί... τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ», διὰ τοῦ ὁποῖου ἡ Ὁρθοδοξία εἰς τὸν Οἰκουμενισμὸν παρεδόθη· «καλὸν ἦν αὐτῷ εἰ οὐκ ἐγεννήθη ὁ ἄνθρωπος ἐκείνος»⁷³⁸.

Διὰ τὴν προσχώρησιν τῶν Ὁρθοδόξων φιλαίρετικῶν εἰς τὸν Οἰκουμενισμὸν, «σπουδαῖον θῆμα ὑπῆρξεν ἡ ἴδρυσις τοῦ Γραφείου τῆς Μονίμου Ἀντιπροσωπείας τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου παρὰ τῷ ΠΣΕ ἐν Γενεύῃ μὲ ὄργανωτὴν καὶ πρῶτον διευθυντὴν αὐτοῦ τὸν ἐπίσκοπον Μελίτης (νῦν Ἀρχιεπίσκοπον Ἀμερικῆς Ἰάκωβον Κουκούζην (1955 - 1959)»⁽⁴⁸⁹⁾. «Τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον... συνεχῶς ἐνημέρου τὰς Ἀδελφὰς Ὁρθοδόξους Ἐκκλησίας ἐπὶ τῶν ἐντὸς τοῦ ΠΣΕ λαμβανουσῶν χώραν ἐξελίξεων καὶ τοῦ ἐν αὐτῷ ἔργου τῶν συνεργαζομένων Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν»⁽⁴⁹⁰⁾. Τὸ 1959 συνεκλήθη ἡ Κεντρικὴ Ἐπιτροπὴ τοῦ ΠΣΕ ἐν Ρόδῳ. Οὕτω, «διὰ πρῶτην φορὰν συνήρχετο»⁽⁴⁹¹⁾ οἰκουμενιστικὸν συνέδριον «ἐπὶ ὀρθοδόξου ἐδάφους, τῆς δικαιοδοσίας τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου»⁽⁴⁹¹⁾ (ἰδὲ καὶ ἀνωτέρω σ. 141). Ἐν αὐτῷ «παρήσαν

732. Ψαλ. ΟΗ', 1.

733. Ἀπ. ιγ', 7.

734. Ἀπ. ιγ', 16.

735. Ἀπ. ιγ', 7.

736. Πρ. ε', 29.

737. Λουκ. ιστ', 22.

738. Ματθ. κστ', 24.

ὕπὸ τὴν ἰδιότητα τοῦ ἀντιπροσώπου ἢ τοῦ παρατηρητοῦ ἐκπρόσωποι ὄλων τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, ἐμφανισθέντος οὕτω τοῦ φαινομένου τῆς πολυπληθεστεράς μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἀριθμητικῶς ὀρθοδόξου ἀντιπροσωπείας ἐν τῇ ἱστορίᾳ τοῦ ΠΣΕ... Κύριον θεολογικὸν θέμα τοῦ συνεδρίου ἦτο «ἡ σημασία τῆς Ἀνατολικῆς καὶ Δυτικῆς Παραδόσεως ἐντὸς τοῦ Χριστιανισμοῦ»! (491) Τοιοῦτοτρόπως ἡ Κωνσταντινούπολις ἐδέχθη τὸν ἐπιδρομέα Οἰκουμενισμὸν ἐντὸς τῶν τειχῶν της, προσφέρουσα εἰς αὐτὸν «γῆν καὶ ὕδωρ». Ἐγκάτέλιπε «τὸ ὕδωρ τὸ ζῶν»⁷³⁹ τῆς μιᾶς καὶ μόνης Ἱερᾶς Παραδόσεως τοῦ Κυρίου καὶ ἐλάμβανε ὕδωρ θανάτου ἐκ φρεάτων ἀλλοτρίων. Ἐξίσωνε τὴν Ἱεράν Παράδοσιν τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Θεοῦ πρὸς τὰς ψευδεῖς αἰρετικὰς παραδόσεις καὶ συνεζήτει ἀσεβῶς ἐπὶ τῆς χρησιμότητος αὐτῶν διὰ τὸν λεγόμενον «Χριστιανισμὸν», ὅπως ἐπέτασεν ὁ Οἰκουμενισμὸς, εἰς τὸν ὁποῖον ἤδη ὑπετάγη (ἰδὲ καὶ ἀνωτέρω σ. 141).

Ἡ Γ' Πανορθόδοξος Διάσκεψις τῆς Ρόδου. Τὸ 1964 συνεκλήθη ἡ Γ' Πανορθόδοξος Διάσκεψις ἐν Ρόδῳ, εἰς τὴν ὁποίαν μετέσχον 14 Ὁρθόδοξοι Ἐκκλησίαι⁽⁴⁹²⁾. Ταύτης εἶχον προηγηθῆ ἕτεροι δύο Διασκέψεις, ἡ πρώτη τὸ 1961 καὶ ἡ δευτέρα τὸ 1963⁽⁴⁹³⁾. Ὁ ὅρος Διάσκεψις, ὡς ὅρος καὶ ἐκκλησιαστικὴ πράξις, ἀποτελεῖ καινοτομίαν, σύμφωνον πρὸς τὸ οἰκουμενιστικὸν πνεῦμα. Διὰ τῆς καινοτομίας ταύτης, αἱ Πανορθόδοξοι Διασκέψεις ἀντικαθιστοῦν τὰς Ὁρθοδόξους Συνόδους. Οἱ μετέχοντες εἰς τὰς Διασκέψεις ταύτας, ὄχι μόνον διασκέπτονται, ἀλλὰ καὶ ἀποφασίζουσι. Αἱ ἀποφάσεις των λαμβάνονται θάσει τῆς ἀνθρωπίνης πρὸ παντὸς σκέψεως καὶ γνώμης, ὡς ἔλεγε καὶ ἡ Πατριαρχικὴ Ἐγκύκλιος τοῦ 1920 (ἰδὲ ἀνωτέρω σ. 231), καὶ ὄχι θάσει τῆς Ἱερᾶς Παραδόσεως τῆς Ἐκκλησίας, τῆς ὁποίας φορεῖς εἶναι οἱ τὴν ὁδὸν ταύτην θαδίζοντες συνοδικοί. Ὁ Οἰκουμενισμὸς μεταλλάσσει τὰ καθιερωθέντα ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ παρὰ τοῦ Θεοῦ διὰ τῶν Ἁγίων. Αἱ Σύνοδοι τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας γίνονται τώρα οἰκουμενιστικαὶ Διασκέψεις, κατὰ τὰ κοσμικὰ πρότυπα. Ἀργότερον, ὅταν τὰ ἄτομα καὶ αἱ Ἐκκλησίαι θὰ ἔχουν διαπαιδαγωγηθῆ οἰκουμενιστικῶς (ἰδὲ ἀνωτέρω σ. 127, 192) καὶ θὰ ἔχη παγιωθῆ πῶς ἡ «νέα» παράδοσις τοῦ Οἰκουμενισμοῦ, θὰ προταθῆ καὶ σύγκλησις «Οἰκουμενικῆς Συνόδου», νοουμένης ὅμως ὡς Συνόδου τῆς Οἰκουμενικῆς Κινήσεως, ἥγουν ὡς οἰκουμενιστικῆς!

Ἡ Γ' Πανορθόδοξος Διάσκεψις τῆς Ρόδου εἰργάσθη ὑπὸ τὰς εὐλογίας τοῦ Οἰκουμενισμοῦ καὶ χάριν τοῦ Οἰκουμενισμοῦ. Ὁ πά-

739. Ἰω. δ', 10, 11.

πας απέστειλε πρὸς τὴν Διάσκεψιν «ἀδελφικόν... χαιρετισμόν», τονίζων ὅτι αὕτη ἐτοιμάζεται νὰ ἐγκύψη «ἐπὶ τῶν αὐτῶν προβλημάτων», ἐπὶ τῶν ὁποίων εἰργάζετο καὶ ἡ λειτουργοῦσα τότε ἐν Ρώμῃ ἐνωτικὴ Β' Βατικανὴ Σύνοδος τοῦ Παπισμοῦ⁽⁴⁹⁴⁾, ἡγουν ἐπὶ προβλημάτων οἰκουμενιστικῆς ἐνότητος! Ὁ «ἀρχιεπίσκοπος» Καντερβουρίας τοῦ Ἀγγλικανισμοῦ απέστειλε καὶ αὐτὸς τὰς εὐχὰς του καὶ τὴν διαθεβαίωσιν, ὅτι προσηύχετο, ἵνα διὰ τῆς Διασκέψεως προωθηθῇ τὸ ἔργον «τῆς ἐνότητος εἰς τὴν παγκόσμιον Ἐκκλησίαν»⁽⁴⁹⁵⁾, δηλαδὴ τὸν Οἰκουμενισμόν. Τὸ Παγκόσμιον Συμβούλιον τῶν Ἐκκλησιῶν, διὰ τοῦ Γενικοῦ αὐτοῦ Γραμματέως Βίσσερ Τούφτ (ιδὲ ἀνωτέρω σ. 136) ἀπηύθυνε πρὸς τὴν Διάσκεψιν «θερμόν χαιρετισμόν» καὶ ἐτόνισεν, ὅτι αὕτη «ἔχει μεγίστην σημασίαν... καὶ διὰ τὴν περαιτέρω πρόοδον πρὸς ἓνα πραγματικόν οἰκουμενισμόν»!⁽⁴⁹⁶⁾ Πάντα δὲ ταῦτα καὶ ἄλλα παρόμοια ἢ «Πανορθόδοξος Διάσκεψις» δὲν τὰ ἀπέκρουσεν ὡς ἀσεβῆ καὶ ἀπόβλητα, ὡς ὤφειλεν, ἀλλὰ τὰ ἐδέχθη εὐχαρίστως! Ἀπέστειλεν «ἐξ ὁμοφώνου ἀποφάσεως... τὰς ἐνθέρμους εὐχαριστίας» τῆς πρὸς τὸν Πάπαν, ἀπήντησε δὲ σχετικῶς καὶ εἰς «τοὺς ἄλλους ἀρχηγούς» τῶν «ἐκκλησιῶν»⁽⁴⁹⁷⁾.

«Ὁ Μητροπολίτης Ἡλιουπόλεως Μελίτων, (νῦν Χαλκηδόνος), πρόεδρος τῆς διασκέψεως», ἐκθέτων τὴν γραμμὴν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, διὰ τὰς ἐργασίας τῆς Διασκέψεως, ἀνεφέρθη εἰς τὴν ἐνωτικὴν Πατριαρχικὴν Ἐγκύκλιον τοῦ 1920, «τὴν ἐπιστολὴν τοῦ Πατριάρχου Μελετίου Μεταξάκη»⁽⁴⁹⁸⁾. Ὡσαύτως ἀνεφέρθη εἰς «τὴν συμμετοχὴν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου εἰς τὰς οἰκουμενικὰς κινήσεις τῶν διεθνῶν ὀργανώσεων τῆς Ἐπίστεως καὶ Τάξεως» καὶ τῆς Ἐπιπέρας καὶ ἔργου, τὴν συμβολὴν αὐτοῦ εἰς τὴν ἵδρυσιν καὶ στερέωσιν τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου Ἐκκλησιῶν καὶ τὰς ἰδιαιτέρας ἐπαφὰς μετὰ τῆς Ἀγγλικανικῆς καὶ Παλαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας»⁽⁴⁹⁸⁾. Αἱ οἰκουμενιστικαὶ παρεκκλίσεις καὶ αἱ κακόδοξοι ἐνέργειαι τοῦ Οἰκουμενικοῦ θρόνου, ὑπὲρ τῆς παναιρέσεως τοῦ Οἰκουμενισμοῦ, ἀνεφέροντο εἰς τὴν Διάσκεψιν ἐπισήμως, ὡς τίτλοι τιμῆς, διὰ τοὺς ἐργασθέντας ταύτας! Μετὰ τοιαύτης οἰκουμενιστικῆς συνειδήσεως διεξήχθησαν αἱ ἐργασίαι τῆς «Πανορθόδοξου Διασκέψεως». Καὶ ναὶ μὲν ἐξεδηλώθησαν κατ' αὐτὰς καὶ διαφωνίαι Ὀρθοδόξων, ὡς τοῦ κ. Π. Τρεμπέλα⁽⁴⁹⁹⁾, ἀλλ' ἐν τέλει ἡ Διάσκεψις, παραθεωρήσασα ταύτας, κατέληξεν εἰς τὰς συμφῶνους πρὸς τὴν οἰκουμενιστικὴν γραμμὴν τῆς ἀποφάσεως⁽⁵⁰⁰⁾.

Ἡ Γ', ὡς πρότερον ἢ Β', Πανορθόδοξος Διάσκεψις τῆς Ρόδου, ἀπεφάσισε τὸν «Διάλογον ἐπὶ ἴσοις ὅροις»!⁽⁵⁰¹⁾ Ὁ διάλογος οὗτος «ἐπὶ ἴσοις ὅροις» προέρχεται ἐκ τοῦ Οἰκουμε-

νισμού. Είναι άγγλικανική κακοδοξία και έξυπηρετεί άντιεκκλησιαστικούς σκοπούς. Βασίζεται επί τής θεωρίας τών κλάδων, κατά τήν όποίαν Όρθόδοξοι κατά τόπους Έκκλησίαι και αίρέσεις είναι ίσαι μεταξύ των, καθ' ότι άποτελοϋν κλάδους τής Μιάς Έκκλησίας (ιδε άνωτέρω σ. 113). Έπομένως, Όρθόδοξοι και αίρετικοί δέν είναι δυνατόν, εί μή νά διαλέγωνται μεταξύ των «έπί ίσοις όροις» πίστεως, και τοϋτο, έν όνόματι τής χριστιανικής ιδιότητος και τής χριστιανικής ταπεινοφροσύνης! Άλλά «τίς μερίς πιστῶ μετά άπίστου;»⁷⁴⁰. Όντως, πώς είναι δυνατόν νά άποκαληται όρθόδοξος και δή πανορθόδοξος, «Διάσκεψις», ή όποία έγκατέλιπε τήν άποκεκαλυμμένην θείαν αλήθειαν τής όρθοδόξου πίστεως και άπεδέχθη τήν οίκουμενιστικήν ψευδοδοξίαν; Πώς είναι δυνατόν νά είναι χριστιανική και όχι οίκουμενιστική, «Διάσκεψις», ή όποία άσεβεί εις τήν Μίαν και μόνην έν κόσμῳ Όρθόδοξον Έκκλησίαν τοϋ Θεοϋ, διδάσκουσα, ότι Αϋτή είναι δῆθεν ίση πρός τās «θεοστυγεΐς» αίρέσεις (ιδε άνωτέρω σ. 36) και αί αίρέσεις ισότιμοι πρός Αϋτήν;

Ή «Γ' Πανορθόδοξος Διάσκεψις» τής Ρόδου, έκτός τής Άποφάσεως, εξέδωκε και Μήνυμα πρός τόν κόσμον, κατ' άπομίμησιν τών συνελεύσεων τοϋ Οίκουμενισμού, και συμφώνως πρός τās «νέας μεθόδους και άντιλήψεις τής έκκλησιαστικής ζωής και δράσεως» (ιδε άνωτέρω σ. 240). Διά τοϋ Μηνύματος, διαγγέλλεται παρά τών Όρθοδόξων τὸ άκόλουθον, τὸ όποϊον είναι άξιον θρήνων και δὴ θρήνων πολλῶν: «Τοϋτο», δηλαδή ή προπαρασκευη διά τόν θεολογικόν διάλογον, «δέν σημαίνει, ότι έκάστη τών κατά τόπους Όρθοδόξων Έκκλησιῶν δέν είναι έλευθέρα ίνα εξακολουθῆ, έξ έαυτῆς και ούχι έξ όνόματος συνόλης τής Όρθοδοξίας, καλλιεργουσα άδελφικās σχέσεις μετά τής Ρωμαιοκαθολικής Έκκλησίας...»!!! Ήγουν, έκάστη κατά τόπον Όρθόδοξος Έκκλησία «είναι έλευθέρα», νά καλλιεργῆ «άδελφικās σχέσεις» μετά τοϋ Παπισμοϋ, όπερ σημαίνει και μετά πάσης άλλης αίρέσεως, «έξ έαυτῆς και ούχι έξ όνόματος συνόλης τής Όρθοδοξίας». Κατά τὸ Μήνυμα τής Διασκέψεως, αί κατά τόπους Όρθόδοξοι Έκκλησίαι δικαιοϋνται νά συνάπτουν σχέσεις μετά τών αίρέσεων, άνεξαρτήτως τής όλης Όρθοδοξίας, ήτοι τής στάσεως τήν όποίαν τηρεΐ ή καθ' όλου Όρθόδοξος Έκκλησία, ή Μία Άγία Καθολική και Άποστολική Έκκλησία. Ή Γ' Διάσκεψις τής Ρόδου διέσπασε τήν Όρθοδοξίαν! Κατέλυσε τήν ένότητα τής Έκκλησίας «έν τῷ φρονήματι και τῇ τοϋ πνεύματος συμφωνία»⁷⁴¹ και τήν ώθησε πρός τήν

740. 2 Κορ. στ', 15.

741. Μ. Άθανασίου, ΒΕΠΕΣ, 30, 269.

πολυγνωμίαν καὶ τὴν ἀσυμφωνίαν ἐν τῇ πίστει, κατὰ τὸ παράδειγμα τοῦ Προτεσταντισμοῦ. Ὁ Οἰκουμενισμὸς ἐνώνει ἐξωτερικῶς τοὺς ἑτεροδόξους καὶ διασπᾷ τοὺς Ὁρθοδόξους. Τοιουτοτρόπως ἐξομοιώνει τοὺς Ὁρθοδόξους πρὸς τοὺς ἑτεροδόξους ὡς πρὸς τὴν διάσπασιν ἐν τῇ πίστει, ἵνα κατόπιν ὡς δῆθεν σωτῆρ των συνάψῃ τούτους μετὰ τῶν αἰρετικῶν εἰς ἓν οἰκουμενιστικὸν σῶμα ἐξωτερικῆς ἐνότητος. Τὸ διαίρει καὶ θασίλευε τῆς ἀγγλικῆς πολιτικῆς ἔχει ἐνταῦθα πλήρη ἐφαρμογὴν. Ὁ Οἰκουμενισμὸς μέχρι τοῦδε διέσπασε τοὺς Ὁρθοδόξους τρίς, ἂν ὄχι τετράκις. Πρῶτον ἐπὶ τοῦ ζητήματος τοῦ κύρους τῶν ἀγγλικανικῶν χειροτονιῶν (ιδεὲ ἄνωτέρω σ. 210), δεύτερον ἐπὶ τοῦ ἡμερολογιακοῦ (ιδεὲ ἄνωτέρω σ. 237), καὶ τρίτον, διὰ τῆς ἐν λόγῳ ἀποφάσεως τῆς Γ' Διασκέψεως τῆς Ρόδου, ἐπὶ τῶν σχέσεων τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν μετὰ τῶν αἰρέσεων. Εἰς ταῦτα, δυνάμεθα νὰ προσθέσωμεν καὶ τὴν διάσπασιν τῆς ἐνότητος τῶν Ὁρθοδόξων ἐν τῇ κακονικῇ πράξει, ἐπὶ ἀνακηρύξεως τῆς ἐν Ἑλλάδι Ἐκκλησίας ὡς αὐτοκεφάλου παρὰ τῆς Ἀντιθασιλείας, ἣτις εἶχε τὴν «ἀπόλυτον ἐπιδοκιμασίαν τῆς Ἀγγλίας» (ιδεὲ ἄνωτέρω σ. 211 καὶ 116 - 117). Ταῦτά «ἐστὶ τὰ σοφὰ κακουργήματα»⁷⁴² τῶν Οἰκουμενιστῶν! (ιδεὲ ἄνωτέρω, σ. 46, 48). Οἱ Ὁρθόδοξοι Οἰκουμενισταὶ ἢ φιλαίρετικοὶ εἶναι ἐχθροὶ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ τῆς ἐν Χριστῷ σωτηρίας τοῦ ἀνθρώπου. Ἡ ἐνότης τῶν κατὰ τόπους Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν δὲν θὰ ἀποκατασταθῇ, ἐφ' ὅσον Οἰκουμενισταὶ κατέχουν ὀρθοδόξους ἐπισκοπικοὺς θρόνους.

Ὅποια ὑπῆρξεν ἡ θεολογικὴ πτωχεία ἐνίων μελῶν τῆς «Γ' Πανορθόδοξου Διασκέψεως» Ρόδου, καταφαίνεται εἰς τὰ λεχθέντα παρὰ τοῦ προέδρου ταύτης Μελίτωνος, περὶ τῶν σχέσεων θεολογίας καὶ φιλοσοφίας. Πρέπει, εἶπεν, χάριν τῆς ἐνώσεως, «νὰ ὑπολογίσωμεν τὴν πλατωνικὴν ἀρχιτεκτονικὴν τῆς θεολογίας τῆς Ἀνοτολῆς καὶ τὴν ἀριστοτέλειον σκέψιν τῆς δυτικῆς θεολογίας»⁽⁵⁰²⁾. Κατὰ τὸν ὁμιλητὴν δηλαδή, ὅπως ἡ δυτικὴ θεολογία θασίζεται ἐπὶ τῆς ἀριστοτελικῆς σκέψεως, οὕτω καὶ ἡ ἀνατολικὴ θεολογία θασίζεται ἐπὶ τῆς πλατωνικῆς ἀντιλήψεως, τοῦλάχιστον ὡς πρὸς τὴν «ἀρχιτεκτονικὴν». Ὡστε, κατὰ τὸν Μελίτωνα, ἡ μὲν δυτικὴ θεολογία ἀριστοτελίζει, ἡ δὲ ἀνατολικὴ πλατωνίζει. Ἀπὸ τῆς ἐμφανίσεως ὅμως τοῦ Χριστιανισμοῦ, ἡ ὀρθόδοξος θεολογία, ἡ θεολογία τῶν ἁγίων Πατέρων δὲν ἠκολούθησεν οὔτε τὸν Ἀριστοτέλη, οὔτε τὸν Πλάτωνα, ἀλλὰ μόνον τὸν Θεὸν καὶ τὸν ἀποκεκαλυμμένον Αὐτοῦ λόγον καὶ ἀνεπτύχθη ἐντὸς τῆς θείας Χάριτος καὶ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, μὴ λαβοῦσα οὔτε τὸ περιεχόμενον, οὔτε

742. Μ. Ἀθωνασίου, ΒΕΗΕΣ, 30, 207.

τὴν «ἀρχιτεκτονικὴν» τῶν φιλοσόφων⁽⁵⁰³⁾. Ἐπὶ τῶν τελευταίων τούτων ἐβασίσθησαν μόνον αἱ αἱρέσεις καὶ αἱ σχολαὶ αἱρετικῆς σκέψεως, Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως. Μόνον ἄγευστοι τῆς ὀρθοδόξου Θεολογίας τῶν Πατέρων δύνανται νὰ συγγέουν Θεολογίαν καὶ φιλοσοφίαν. Ἀλλὰ οἱ Οἰκουμενισταὶ ἀπορρίπτουν τοὺς ἁγίους Πατέρας καὶ συγχρωτίζονται μετὰ τῶν αἱρετικῶν, εἰς τὸ ἐπίπεδον τῶν ὁποίων εἶναι πρόθυμοι, νὰ καταβιβάσουν καὶ τὴν θεϊαν ἐπιστήμην τῆς ὀρθοδόξου Θεολογίας τῶν Ἀγίων, διὰ νὰ φανοῦν ἄρεστοὶ καὶ τοῦτο, χάριν τῆς «ἐνώσεως»!

II. Ὁρθόδοξοι καὶ παπικὴ Οἰκουμενικὴ Κίνησις

Π ρ ὀ ς τ ὸ ν π ἄ π α ν. Ἐνῶ αἱ κατὰ τόπους Ὁρθόδοξοὶ Ἐκκλησίαι κατεσπαράσσοντο παρὰ τοῦ προτεσταντικοῦ Οἰκουμενισμοῦ, ἀρχῆς γενομένης ἀπὸ τῶν κεφαλῶν αὐτῶν, ἐφώρμησεν ἐναντίον των καὶ ὁ ἕτερος, ὁ παπικὸς Οἰκουμενισμός. Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία, ἐφαρμόσασα τὴν ἐντολὴν τοῦ Κυρίου, «μετὰ μίαν»⁷⁴³ νουθεσίαν, ἐπὶ Μ. Φωτίου «καὶ δευτέραν νουθεσίαν», ἐπὶ Μιχαὴλ Κηρουλαρίου, πρὸς τὴν ἀποσχισθεῖσαν καὶ παρατραπείσαν εἰς τὴν αἵρεσιν Δυτικὴν Ἐκκλησίαν, παρητήθη ἔκτοτε περαιτέρω προσπαθείας πρὸς ἐπιστροφὴν τῆς εἰς τὴν Ὁρθοδοξίαν. Αἱ γινόμεναι κατόπιν προσπάθειαι πρὸς ἔνωσιν, ὀφείλονται εἰς τοὺς αὐτοκράτορας καὶ τοὺς Λατινόφρονας τοῦ Βυζαντίου, οἱ ὅποιοι ἐκινήθησαν ἐνωτικῶς, ὄχι ἐκ λόγων ἐκκλησιαστικῶν, ἀλλὰ πολιτικῶν καὶ κακοδοξίας. Ἐκ τῶν παρανόμων τούτων ἐνωτικῶν προσπαθειῶν, ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία ἀπηλλάγη μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ τῶν Τούρκων (ιδεῖ ἄνωτέρω σ. 206-207). Τότε ὅμως ἤρχισεν ἡ διάθρωσις τῆς Ὁρθοδοξίας ὑπὸ τοῦ Προτεσταντισμοῦ, ἡ ὁποία κατέληξεν εἰς τὴν πνευματικὴν ἄλωσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως παρὰ τοῦ προτεσταντικοῦ Οἰκουμενισμοῦ. Ὁ Οἰκουμενιστὴς Ἀθηναγόρας Κωνσταντινουπόλεως, ἀφοῦ προσέφερε «γῆν καὶ ὕδωρ» εἰς τοὺς Προτεστάντας Οἰκουμενιστάς, προσέθεσε δυστυχῶς καὶ ἕτερον κακόν. Ἀενέωσε τὴν δουλόφρονα τακτικὴν τῶν Λατινοφρόνων αἱρετικῶν καὶ προσεκύνησε καὶ τὸν παπικὸν Οἰκουμενισμόν.

Ὁ Παπισμός, διὰ τῆς ἐνωτικῆς Β' Βατικανῆς Συνόδου, 1959 - 1965⁽⁵⁰⁴⁾, ἐξεδήλωσε τὸν νεώτερον αὐτοῦ Οἰκουμενισμόν μὲ σημαντικώτερον στόχον τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν (ιδεῖ ἄνωτέρω σ. 156). «Διαρκούσης τῆς Β' Βατικανῆς Συνόδου, ἐκ μέρους τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, τῇ πρωτοβουλίᾳ τοῦ Πατριάρχου Ἀ-

743. Τίτ. γ', 10.

θηναγόρου», «ὑπεβλήθη τὸ πρῶτον εἰς τὴν Β΄ Πανορθόδοξον Διάσκεψιν τῆς Ρόδου (1963)» «ἡ πρότασις περὶ θεολογικοῦ διαλόγου Ὁρθοδόξου καὶ Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας»⁽⁵⁰⁵⁾. Ἡ Β΄ Διάσκεψις τῆς Ρόδου», «ἀποδεχθεῖσα τὴν... πρότασιν.. ὁμοφώνως ἀπεφάσισεν, ὅπως ἡ κατὰ ἀνατολὰς Ὁρθόδοξος ἡμῶν Ἐκκλησία προτείνῃ τῇ σεβασμίᾳ Ρωμαιοκαθολικῆ Ἐκκλησίᾳ τὴν ἔναρξιν διαλόγου μεταξὺ τῶν δύο Ἐκκλησιῶν ἐπὶ ἴσοις ὄροις...»!⁽⁵⁰⁶⁾. Διὰ τῆς λατινόφρονος ταύτης ἀποφάσεως, οἱ Οἰκουμενισταὶ Ὁρθόδοξοι ἀνεγνώρισαν τὴν παναίρεσιν τοῦ Παπισμοῦ ὡς Ἐκκλησίαν, ἴσῃν πρὸς τὴν Μίαν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν τοῦ Κυρίου καὶ δὴ σεβασμίαν, μετὰ τῆς ὁποίας δύνανται νὰ διαλέγωνται περὶ ἐνώσεως, ὡς ἐν Χριστῷ ἀδελφοί! Κατὰ θάσιν, ἡ «ἐνωσις» Οἰκουμενιστῶν Ὁρθοδόξων καὶ παπικοῦ Οἰκουμενισμοῦ εἶχεν ἤδη ἐπέλθει. Δὲν ὑπελείποντο πλέον, εἰ μὴ πράξεις ἐκδηλωτικαὶ τῆς οἰκουμενιστικῆς ταύτης ἐνώσεως.

Ὁ ἐναγκαλισμὸς τοῦ αἰρεσιάρχου πάπα. Τὴν 5ην Ἰανουαρίου 1964 ὁ Ἀθηναγόρας Κωνσταντινουπόλεως, καταπατῶν τοὺς Ἱεροὺς Κανόνας τῆς Ἐκκλησίας καὶ κωφεύων εἰς τὸν λόγον τοῦ Κυρίου καὶ τὰς φωνὰς τῶν Ἁγίων πάντων τῶν αἰώνων, συναντᾶται εἰς Ἱεροσόλυμα μετὰ τοῦ αἰρεσιάρχου τοῦ Παπισμοῦ πάπα!⁽⁵⁰⁷⁾ «Ἁγιώτατε ἐν Χριστῷ ἀδελφέ», προσφωνεῖ τὸν πάπαν ὁ Ἀθηναγόρας· καὶ ὁ πάπας περιορίζεται εἰς μικρὰν εὐχὴν περὶ ἐνώσεως!⁽⁵⁰⁸⁾. Ὁ πατριάρχης Ἀθηναγόρας, μετὰ τὴν συνάντησιν μὲ τὸν αἰρεσιάρχην, ἐμφανίζεται ψυχικῶς τεταραγμένος. Ἡ μικρὰ καὶ θλιθερὰ δήλωσις του πρὸς τὸν τύπον εἶναι πλήρης ἀντιφάσεων καὶ ἀποτελεῖ μᾶλλον προσπάθειαν καθησυχάσεως τῆς ἐνόχου συνειδήσεώς του. «Ἔχω ἤρεμον τὴν συνείδησίν μου ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ», εἶπεν! Καὶ προσέθεσε τὰ ἑξῆς σιθυλλικά: «Ὁρθοδοξία σημαίνει ἐλευθερία καὶ οἱ ἐλεύθεροι προχωροῦν, βαδίζουσι χωρὶς νὰ προδίδουσι τὴν πίστιν των καὶ τὰ ἰδανικά των». Καὶ προσπαθῶν νὰ καταστείλῃ τὴν ἐξεγειρομένην συνείδησίν του, λέγει: «Οἱ περιχαρακωμένοι φοβοῦνται. Δὲν πιστεύουσι εἰς τὴν δύναμιν τῆς πίστεως. Ἡμεῖς δὲν φοβούμεθα, διότι πιστεύομεν καὶ γνωρίζομεν νὰ πιστεύωμεν». Ἀπωθήσας οὕτω τὴν ἔνοχον συνείδησιν, ἐπανέρχεται εἰς τὴν οἰκουμενιστικὴν του γνώμην καὶ διαλαλεῖ τὰ ἑξῆς ἀντιφατικά: «Τὰ δόγματα εἶναι ἡ δύναμις τῆς Ἐκκλησίας, ὁ πλοῦτος της, διὰ τοῦτο τὸν κρατοῦμεν εἰς τὸ θησαυροφυλάκιον»!! Ἐνταῦθα, ὅπως ὁ πνιγόμενος, ἀρπάζει τὴν σχετικὴν πρὸς τὸν πλοῦτον λέξιν, θησαυροφυλάκιον, καὶ δι' αὐτῆς τονίζει, ὅπως - ὅπως, τὴν οἰκουμενιστικὴν κακοδοξίαν περὶ ἀποσιωπήσεως τῶν δογμάτων, διὰ νὰ διολισθήσῃ εἰς τὴν ἑτέραν οἰκουμε-

στέλλει καὶ τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον⁽⁵¹⁷⁾. Τὴν 15ην Φεβρουαρίου 1965 δύο μητροπολίται ἀπεστάλησαν παρὰ τοῦ Ἀθηναγόρου Κωνσταντινουπόλεως νὰ ἐνημερώσουν τὸν Πάπαν ἐπὶ τῶν ἐργασιῶν τῆς Γ' Διασκέψεως Ρόδου⁽⁵¹⁸⁾. Τὴν 3ην Ἀπριλίου 1965 «ὁ καρδινάλιος Αὐγουστῖνος Μπέα πρόεδρος τῆς Γραμματείας τοῦ Βατικανοῦ διὰ τὴν "Ἐνωσιν τῶν Ἐκκλησιῶν, ἐπεσκέφθη τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην Ἀθηναγόραν καὶ παρηκολούθησε τὴν λειτουργίαν εἰς τὸν Πατριαρχικὸν Ναόν»⁽⁵¹⁹⁾.

Τὴν 7ην Δεκεμβρίου 1965 ὁ Οἰκουμενιστὴς Ἀθηναγόρας Κωνσταντινουπόλεως καὶ ὁ ἀρχηγὸς τοῦ παπικοῦ Οἰκουμενισμοῦ πάπας Παῦλος ΣΤ' ἤρον ἀμοιβαίως τὰ ἀνάθεμα τῶν 1054⁽⁵²⁰⁾. Οἱ Οἰκουμενισταὶ διελάλησαν παγκοσμίως τὸ θλιβερὸν τοῦτο γεγονός. Παρὰ τὰς θεαματικὰς ταύτας οἰκουμενιστικὰς πράξεις τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ τῆς Ρώμης, τὸ ἀνάθεμα τοῦ 1054 τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, ἀρθέν, δὲν ἤρθη⁽⁵²¹⁾. Ἀπλῶς ὁ Ἀθηναγόρας Κωνσταντινουπόλεως, διεφώνησε πρὸς τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν, προέδωσε τὴν Ὁρθοδοξίαν καὶ συνεταυτίσθη μετὰ τοῦ Παπισμοῦ, τοῦ ὁποῦ τὸ ἀνάθεμα, ὡς ἀνάθεμα αἰρέσεως οὐδεμίαν ἐκκλησιαστικὴν σημασίαν ἔχει (ιδεῖ ἀνωτέρω σ. 80-81). Πάπας καὶ Ἀθηναγόρας «τὸν Ἰούλιον τοῦ 1967 συνηντήθησαν ἐκ νέου εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν⁽⁵²²⁾. Τὸν Ὀκτώθριον τοῦ ἰδίου ἔτους, ὁ πατριάρχης Ἀθηναγόρας ἐφιλοξενήθη ὑπὸ τοῦ πάπα Παύλου εἰς Ρώμην καὶ ἀντήλλαξε μετ' αὐτοῦ ἀσπασμὸν εἰρήνης ἐντὸς τοῦ ναοῦ τοῦ Ἁγίου Πέτρου»⁽⁵²³⁾. Ἡ εἰρήνη ὅμως αὕτη δὲν ἦτο ἡ εἰρήνη τοῦ Κυρίου, ἀλλὰ ἡ εἰρήνη, τὴν ὁποίαν «ὁ κόσμος δίδωσιν»⁷⁴⁵, κατὰ τὸ πρότυπον τῆς «*paix romaine*»! Ὁ Ἀθηναγόρας, συναντήσας τὸν Πάπαν τὸ πρῶτον εἰς Ἱεροσόλυμα, ὅπου τὸ 1928 συνεκλήθη ἡ πρώτη συνέλευσις τοῦ οἰκουμενιστικοῦ «Διεθνoῦς Ἱεραποστολικοῦ Συμβουλίου» (ιδεῖ ἀνωτέρω σ. 119), καὶ τὸ δεύτερον εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἐν τέλει κατέληξεν εἰς τὴν Ρώμην, ὅπου ἀντήλλαξεν ἀσπασμὸν οἰκουμενιστικῆς εἰρήνης μετὰ τοῦ αἰρεσιάρχου τοῦ παπικοῦ Οἰκουμενισμοῦ. Εἰς Ἱεροσόλυμα, Κωνσταντινούπολιν καὶ Ρώμην ἀνασταυρώνεται ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ⁷⁴⁶, ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ πίπτοντος εἰς τὸν Οἰκουμενισμὸν Οἰκουμενικοῦ πατριάρχου τῆς Ὁρθοδοξίας.

Ἐσχάτη πτώσις πολλῶν. Τὸ λίαν θλιβερὸν εἶναι, ὅτι ὁ Ἀθηναγόρας Κωνσταντινουπόλεως δὲν ἔμεινε μόνος ἐν τῇ προδοσίᾳ τῆς πίστεως, ὡς ὁ Ἰούδας, ἀλλὰ συμπαρέσυρεν εἰς τὴν ἐσχάτην πτώσιν τῆς ψυχῆς πλείστους Ὁρθοδόξους, κληρικούς καὶ λαϊκούς. Πολλοὶ δὲ ἐξ αὐτῶν ὑπερέβησαν τὸν ἀρχηγόν των

745. Ἰω. 13', 27.

746. Ἐβ. 1', 6.

εις τὴν πλάνην. Ὁ Ἰάκωβος Ἀμερικῆς τὸ 1967, ὁμιλῶν ἀσεβῶς διὰ τὴν Ἐκκλησίαν, ἐδήλωνεν: «Ἐχομεν ἀνάγκην ἑνὸς νέου Χριστιανισμοῦ, θασιζομένου ἐξ ὀλοκλήρου ἐπὶ νέων ἀντιλήψεων καὶ ὄρων... Δὲν δυνάμεθα νὰ διδάξωμεν τὸ εἶδος τῆς θρησκείας, τὸ ὁποῖον ἡμεῖς εὕρομεν, εἰς τὰς μελλούσας γενεάς»! (524) Διὰ τοῦ Ἰακώβου Ἀμερικῆς, ὁ Οἰκουμενισμὸς ἀποκαλύπτεται ὀλοτελῶς. Ἐν τῷ Οἰκουμενισμῷ, δὲν πρόκειται λοιπὸν περὶ ἀπλῆς ἀποσιωπήσεως τῆς πίστεως, ἢ περὶ προσκαίρου ἀναβολῆς τῶν συζητήσεων, ἐπὶ δογματικῆς φύσεως ζητημάτων, ἀλλὰ περὶ ὀλοτελοῦς ἀλλαγῆς τῆς πίστεως μέχρι καὶ αὐτῶν τῶν ὄρων καὶ ἀντικαταστάσεως ταύτης, διὰ «νέων ἀντιλήψεων καὶ ὄρων»! Δὲν πρόκειται περὶ ἀπλῆς ἐνώσεως τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν μετὰ τῶν ἑτεροδόξων, ἀλλὰ περὶ καταλύσεως τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ δημιουργίας νέου δῆθεν Χριστιανισμοῦ, ἡγουν τῆς παναιρέσεως τοῦ Οἰκουμενισμοῦ, ἢ μᾶλλον τῆς πανθρησκείας τοῦ Οἰκουμενισμοῦ. Ὁ Ἰάκωβος Ἀμερικῆς «φέρεται μετέχων μιᾶς ὑπεράνω θρησκειῶν κινήσεως, τῆς ὁποίας οἱ ὀπαδοί, Χριστιανοὶ πάσης αἱρέσεως καὶ δόγματος, ὡς καὶ Μωαμεθανοὶ καὶ Βουδδισταὶ καὶ Ἑβραῖοι, δύνανται νὰ συνέρχωνται ἀπὸ κοινοῦ διὰ νὰ λατρεύουν τὸν θεὸν των!» (525). Διέθεσε δὲ ὁ Ἰάκωβος Ἀμερικῆς ποσὸν «500.000 δολларίων διὰ τὴν ἐξῆς περίεργον αἰτίαν: "Ἰδρυσεν ἐν Ἀμερικῇ τρεῖς Συναγωγὰς (Ἐκκλησίας) "Αδογματίστους" — "Not Dogmatic Orthodox Churches" — ὅπου κάθε φυλὴ δύναται νὰ λατρεύῃ ἕνα θεὸν ἀόριστον δογματικῶς, καὶ μόνον ἐν ἀγάπῃ ὀριζόμενον»! (525).

Χάριν τῆς ἐλεύσεως τῆς βασιλείας τῆς παναιρέσεως τοῦ Οἰκουμενισμοῦ, οἱ Οἰκουμενισταὶ, ἀποβαλόντες πλέον πᾶν προσωπεῖον καὶ πᾶσαν αἰδῶ καὶ σωφροσύνην, διαγωνίζονται ποῖος θὰ ὑπερβάλλῃ τὸν ἕτερον εἰς καινοτομίας οἰκουμενιστικῆς εὐαρεσκείας. Ἡ Μόσχα, συναγωνιζομένη τὴν Κωνσταντινούπολιν ἐπὶ ἐκκλησιαστικοῦ πεδίου, ὡς συναγωνίζεται τὴν Οὐάσιγκτων ἐπὶ διαστημικοῦ τοιοῦτου, τὴν 16/29 - 12 - 1969, προέβη πρώτη εἰς τὴν μυστηριακὴν ἐπικοινωνίαν (intercommunio) μὲ τοὺς Παπικούς! Ἡ οἰκουμενιστικὴ αὕτη ἀπόφασις τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας νὰ δοθοῦν τὰ ἄχραντα καὶ Ἁγία Μυστήρια εἰς τοὺς αἵρετικούς, ἐλήφθη «ἐναντίον ὄλων τῶν Ἁγίων Δογμάτων καὶ Κανόνων τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας». «Μὲ αὐτὴν τὴν πρωτάκουστον εἰς τὴν Ἱστορίαν τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, τὴν Δογματικὴν καὶ τὴν Κανονικὴν Παράδοσιν αὐτῆς, ἀπόφασιν περὶ τῆς μυστηριακῆς ἐπικοινωνίας μὲ τοὺς φανεροὺς αἵρετικούς, ὀλόκληρον τὸ Θεανθρώπιον Σῶμα τῆς Ὁρθοδοξίας ἔχει πληγωθῆ βαθέως. Ὅλοι οἱ Πατέρες καὶ ὄλαι αἱ Σύνοδοι ἔχουν ἀτιμασθῆ. Τὰ Δόγματα καὶ οἱ Κανόνες τῆς Ἐκκλησίας

ἔχουν πατηθῆ. Ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ, ἡ Ἄμωμος Νύμφη, ἔχει ριφθῆ εἰς τὸν δηλητηριασμένον βόρβορον τῶν αἰρετικῶν»⁽⁵²⁶⁾.

Ἄλλος Οἰκουμενιστὴς ἱεράρχης, ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Θυατείρων καὶ Μ. Βρεταννίας, κατοικῶν εἰς τὰς νήσους, ὅπου ἀνεφύη, ὡς ἄλλη Ἰνδικὴ κάνναβις, ἡ κακόδοξος θεωρία τῶν κλάδων, καὶ ἐν τῇ «Σκοτίᾳ» τοῦ μὴ βλέπων πέραν ταύτης, εἰ μὴ θαλάσσης, εἰς τὰς ὁποίας δὲν ὑπάρχει σωτηρία, ἐκσπᾶ εἰς ὕβρεις κατὰ τῶν Ἱερῶν Κανόνων τῆς Ἐκκλησίας. Καθυβρίζει τοὺς Ἱεροὺς Κανόνας τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, δηλαδὴ τὴν ἀλήθειαν τοῦ Κυρίου, ἐπομένως αὐτὸν τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν καὶ τὸ Ἅγιον Σῶμα Αὐτοῦ, τὴν Ἐκκλησίαν, τοὺς Ἁγίους καὶ τὸν ἀποκεκαλυμμένον θεῖον λόγον, ὁ ὁποῖος ἔφθασεν εἰς ἡμᾶς δι' αὐτῶν. Χαρακτηρίζει «τοὺς καρποὺς τοῦ Παναγίου Πνεύματος, τοὺς Ἱεροὺς τῆς Ἐκκλησίας Κανόνας, ὡς ἄνθρωπίνους ἐπινοήσεις» καὶ ἐντάλματα ἀνθρώπων ἴσχηματα ἀνοησιῶν καὶ μίσους...!!!»⁽⁵²⁷⁾ Ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος λέγει, ὅτι οἱ αἰρετικοὶ κεῖνται «κάτω μετὰ τοῦ διαβόλου, μᾶλλον δὲ καὶ ἐκείνου κατώτερον»⁷⁴⁷. Ἐὰν οἱ ἐκ τῶν αἰρετικῶν αἰρετικοὶ κεῖνται τοῦ διαβόλου κατώτερον, οἱ ἐκ τῶν Ὀρθοδόξων προελθόντες καὶ ὡς δῆθεν Ὀρθόδοξοι καθήμενοι ἐπὶ τῶν ἀρχιερατικῶν θρόνων παναιρετικοὶ Οἰκουμενισταί, κεῖνται θεθαίως κατώτερον καὶ τοῦ διαβόλου καὶ τῶν κάτωθεν αὐτοῦ αἰρετικῶν. Οὗτοι, ὡς ἄλλαι «πύλαι ἄδου»⁷⁴⁸, πλατεῖαι καὶ εὐρύχωροι⁷⁴⁹, ἀντιμαχόμεναι τὴν ἀληθινὴν θύραν⁷⁵⁰ τῆς ζωῆς, τὸν Κύριον καὶ τὴν Ἐκκλησίαν, ἀπάγουν πολλοὺς «εἰς τὴν ἀπώλειαν»⁷⁵¹, Ὀρθοδόξους καὶ αἰρετικούς καὶ ἀλλοθρήσκους καὶ ἀπίστους, καὶ πάντα ἄνθρωπον τῆς οἰκουμένης, ὁ ὁποῖος ἀγρεύεται παρὰ τοῦ σατανικοῦ Οἰκουμενισμοῦ⁽⁵²⁸⁾.

Ἀλλὰ, διὰ τὴν Μίαν καὶ μόνην ἐν τῷ κόσμῳ Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν ἰσχύει ὁ αἰώνιος λόγος τοῦ Κυρίου: «καὶ πύλαι ἄδου οὐ κατισχύσουσιν αὐτῆς»⁷⁵². Εἰς μὲν τὴν Ἐκκλησίαν ἀνήκει ὁ θρίαμβος, διὰ δὲ τοὺς χριστομάχους Οἰκουμενιστάς, ἀπέναντι τῶν ὀφθαλμῶν τῶν ὁποίων «οὐκ ἔστι φόβος Θεοῦ»⁷⁵³, ἔχει ἐτοιμασθῆ, παρ' αὐτῶν τῶν ἰδίων, «σύντριμμα καὶ ταλαιπωρία»⁷⁵⁴. Ἀρμόζει λοιπὸν δι' αὐτοὺς ὁ θρῆνος: «πῶς ἔπεσαν δυνατοί;... πῶς ἔπεσαν δυνατοὶ καὶ ἀπώλοντο σκευὴ πολεμικά;» «Υἱοὶ Σιών οἱ τίμιοι, οἱ ἐπηρμένοι ἐν χρυσίῳ, πῶς ἐλογίσθησαν εἰς ἀγγεῖα ὀστράκινα ἔργα χειρῶν κεραμέως;».

747. Ρ. Γ. 48, 765.

748. Ματθ. ιστ', 18.

749. Ματθ. ζ', 13.

750. Ἰω. ι', 9.

751. Ματθ. ζ', 13.

752. Ματθ. ιστ', 18.

753. Ρωμ. γ', 17.

754. Ρωμ. γ', 16.

Ὡς πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος, ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Χρυσόστομος ὁ Β΄ ἐτήρησεν ἀντιοικουμενιστικὴν στάσιν. Ὁ νῦν Ἀρχιεπίσκοπος κ. Ἱερώνυμος εἰς τὸν ἐνθρονιστήριον λόγον εἶπε μεταξὺ ἄλλων καὶ τὰ ἑξῆς: «Αἱ μεταξὺ τῶν ἑτεροδόξων ὁμολογιῶν σχέσεις δέον νὰ χαρακτηρίζονται ἀφ' ἑνὸς μὲν ὑπὸ τῆς χριστιανικῆς ἀγάπης, ἀφ' ἑτέρου δὲ ὑπὸ τοῦ ἀμοιβαίου σεβασμοῦ, εἰς τρόπον ὥστε νὰ καλλιεργῆται μὲν ἡ φιλία, ἀλλὰ καὶ νὰ διατηρῆται ἡ ἀξιοπρέπεια ἡμῶν καὶ ἡ σταθερὰ ἐμμονὴ εἰς τὴν ὀρθόδοξον πίστιν καὶ διδασκαλίαν...»⁽⁵²⁹⁾. Πῶς ὅμως θὰ διατηρῆται ἡ ἀξιοπρέπεια καὶ ἡ σταθερὰ ἐμμονὴ εἰς τὴν ὀρθόδοξον πίστιν καὶ διδασκαλίαν, ὅταν ὑπάρχη ἡ ἀγάπη καὶ ὁ σεβασμὸς πρὸς τὰς ἑτεροδόξους Ὁμολογίας, ἥτοι τὰς αἱρέσεις, αἱ ὁποῖαι ὑφίστανται ὡς ἄρνησις τῆς ὀρθοδόξου πίστεως καὶ διδασκαλίας; (ἰδὲ ἄνωτέρω σ. 46). Εἶπεν ἐπὶ πλεόν, μεταξὺ ἄλλων: «Ἡ χριστιανωσύνη ὁμονοοῦσα... παρὰ τὰς ὑπαρχούσας δογματικὰς διαφορὰς... θὰ πρέπει νὰ διακηρύξη τὰς βασικὰς ἀρχὰς τοῦ μηνύματος τοῦ Χριστοῦ, ἐπὶ τῶν ὁποίων ὅλοι αἱ μεγάλοι χριστιανικαὶ Ὁμολογιαὶ εἶναι σύμφωνοι, καὶ νὰ καταβάλλῃ ἐντατικὴν καὶ συστηματικὴν προσπάθειαν πρὸς ἐφαρμογὴν των...»⁽⁵²⁹⁾ (ἰδὲ ἄνωτέρω σ. 99, 101, 114).

Ὁ δὲ ἐκλεγείσ προσφάτως νέος Οἰκουμενικὸς πατριάρχης Δημήτριος διεδήλωσεν, ὅτι θὰ ἀκολουθήσῃ τὴν «γραμμὴν τοῦ... προκατόχου... Ἀθηναγόρου τοῦ Α΄». Χαιρετῶν, ἀπεκάλεσε τὸν πάπαν «πρῶτον ἐν ἴσοις ἐν τῇ καθόλου Ἐκκλησίᾳ τοῦ Χριστοῦ, ἀδελφὸν σεβάσμιον καὶ πρεσβύτερον». Ἐχαιρέτησεν «ἀπαξάπαντας τοὺς ἀρχηγοὺς τῶν ἀνὰ τὸν κόσμον Χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν καὶ Ὁμολογιῶν», δηλαδὴ αἱρέσεων, «μετ' αὐτῶν δὲ τὸ Παγκόσιμον Συμβούλιον Ἐκκλησιῶν». Τέλος, ὑπεσχέθη διάλογον «πρωτίστως μετὰ τοῦ Ἰσλάμ, ἔπειτα δὲ καὶ μετὰ τῶν ἄλλων μειζόνων μονοθεϊστικῶν θρησκειῶν»!⁽⁵³⁰⁾ (ἰδὲ ἄνωτέρω σ. 155). Τελευταίως ὁ πατριάρχης Δημήτριος φέρεται δηλώσας, ὅτι τίποτε δὲν θὰ γίνῃ ἐν σχέσει «μὲ τὴν Ἐνωσιν τῶν Ἐκκλησιῶν... χωρὶς τὴν συγκατάθεσιν ὅλων τῶν ἀνὰ τὸν κόσμον Ὀρθοδόξων Χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν ἐν πλήρει ὁμοφωνίᾳ»⁽⁵³¹⁾. Βεβαίως, καὶ ἐὰν τυχὸν συμφωνήσουν πλήρως οἱ προκαθήμενοι «ὅλων τῶν ἀνὰ τὸν κόσμον Ὀρθοδόξων Χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν» τὴν ἔνωσιν μετὰ τῶν αἱρέσεων καὶ πάλιν ἡ ἔνωσις αὕτη θὰ εἶναι ἄκυρος, ὡς ἀντικειμένη εἰς τὴν πίστιν καὶ διδασκαλίαν τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας. Ἡ νεωτέρα ὅμως αὕτη δήλωσις τοῦ Οἰκουμενικοῦ πατριάρχου, ἴσως νὰ σημαίνῃ ἐγκατάλειψιν τῆς καινοτομίας τοῦ Ἀθηναγόρου, καθ' ἣν οὗτος μόνος ἐλάμβανε καὶ ἐξετέλει ἀποφάσεις οἰκουμενιστικοῦ

χαρακτήρος καὶ κατόπιν ἐκάλει τοὺς Ὁρθοδόξους νὰ ἀκολουθήσουν ὀπισθεν αὐτοῦ⁽⁵³²⁾. «Τὸ "Ἁγιον" Ὄρος δὲν μνημονεύει» τὸν νέον πατριάρχην Δημήτριον, ὅπως δὲν ἐμνημόνευε καὶ τὸν τεθνεῶτα Ἀθηναγόραν⁽⁵³³⁾. Τὸ δὲ Πατριαρχεῖον Ἀλεξανδρείας, κατὰ δημοσιογραφικὰς πληροφορίας, πρόκειται νὰ ἀποχωρήσῃ τοῦ ΠΣΕ, ὃ δὲ πατριάρχης αὐτοῦ Νικόλαος ὁ ΣΤ΄ ἐχαρακτήρισε τὸν Οἰκουμενισμόν ὡς παναίρεσιν⁽⁵³⁴⁾.

2) ΕΝΕΡΓΕΙΑΙ ΟΡΘΟΔΟΞΩΝ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΣΤΙΚΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΟΣ

Κατόπιν τῆς προεκτεθείσης διαβρώσεως τῶν Ὁρθοδόξων ὑπὸ τοῦ Οἰκουμενισμοῦ, δὲν εἶναι ἄπορον, ὅτι τοὺς τελευταίους αἰῶνας ἀπαντῶνται ἐντὸς τῶν κατὰ τόπους Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν ἐνέργειαι οἰκουμενιστικοῦ χαρακτήρος. Κατωτέρω θίγονται τινες ἐξ αὐτῶν, πρὸς πληρεστέραν κατανόησιν τοῦ κινδύνου ἐκ τοῦ Οἰκουμενισμοῦ καὶ ἀσφαλεστέραν διαφύλαξιν ἀπ' αὐτοῦ τῶν ἀγαπώντων τὴν ἐν Χριστῷ καινὴν ζωὴν τῆς ἀναστάσεως.

α) Μεταφράσεις τῆς Ἁγίας Γραφῆς καὶ κήρυγμα

Ἡ Ὁρθόδοξος Καθολικὴ Ἐκκλησία, διὰ τοῦ ΙΘ΄ Κανόνος τῆς Πενθέκτης Οἰκουμενικῆς Συνόδου, ὀρίζει, πῶς πρέπει νὰ γίνεται ἡ διδασκαλία τοῦ θείου λόγου. Οἱ ἐντεταλμένοι δέον νὰ διδάσκουν «τοὺς τῆς εὐσεβείας λόγους», ἀναδιηγούμενοι καὶ συλλέγοντες «τὰ τῆς ἀληθείας νοήματά τε καὶ κρίματα», «ἐκ τῆς θείας Γραφῆς», καὶ μὴ παρεκβαίνοντες «τοὺς ἤδη τεθέντας ὅρους, ἢ τὴν ἐκ τῶν θεοφόρων Πατέρων Παράδοσιν. Ἀλλὰ καὶ εἰ γραφικὸς ἀνακινήθει λόγος, μὴ ἄλλως τοῦτον ἐρμηνευέτωσαν, ἢ ὡς ἂν οἱ τῆς Ἐκκλησίας φωστῆρες καὶ διδάσκαλοι, διὰ τῶν οἰκείων συγγραμμάτων παρέθεντο· καὶ μᾶλλον ἐν τούτοις εὐδοκιμείτωσαν, ἢ λόγους οἰκείους συντάττοντες, ἵνα μὴ, ἔστιν ὅτε, πρὸς τοῦτο ἀπόρως ἔχοντες, ἀποπίπτειν τοῦ προσήκοντος». Τονίζουσα δὲ ἡ Ἐκκλησία τὴν ἀξίαν τῆς πατερικῆς διδασκαλίας, λέγει ἐν συνεχείᾳ, διὰ τοῦ αὐτοῦ Κανόνος: «Διὰ γὰρ τῆς τῶν προειρημένων Πατέρων διδασκαλίας, οἱ λαοὶ ἐν γνώσει γενόμενοι τῶν τε σπουδαίων καὶ αἰρετῶν, καὶ τῶν ἀσυμφόρων καὶ ἀποβλήτων, τὸν θίον μεταρρυθμίζουσι πρὸς τὸ θέτλιον, καὶ τῷ τῆς ἀγνοίας οὐχ ἀλίσκονται πάθει, ἀλλὰ προσέχοντες τῇ διδασκαλίᾳ, ἑαυτοὺς πρὸς τὸ μὴ κακῶς παθεῖν παραθήγουσι (διεγείρουν), καὶ φόβῳ τῶν ἐπηρημέ-

ων (ἐπικρεμαμένων) τιμωριῶν τὴν σωτηρίαν ἑαυτοῖς ἐξεργάζονται»⁷⁵⁵.

Αὕτη εἶναι ἡ ὀρθόδοξος γραμμὴ τοῦ κηρύγματος καὶ τῆς ἐρμηνείας τῆς Ἁγίας Γραφῆς. Οἱ ἅγιοι Πατέρες καὶ διάσκαλοι τῆς Ἐκκλησίας, ἀκολουθοῦντες καὶ ἐν τούτῳ τὴν φωνὴν τοῦ Κυρίου, ἠρμήνευον τὴν Ἁγίαν Γραφὴν δι' ὁμιλιῶν, ἢ ἐξηγητικῶν σχολίων ἐπ' αὐτῆς, ἢ ἐκτενῶν ἐρμηνειῶν, καὶ ὄχι διὰ μεταφράσεων. Ἡρμήνευον τὸ πνεῦμα τῶν ἱερῶν κειμένων καὶ ἄφιναν ἄθικτον τὸ γράμμα. Ἐδίδασκον, θάσει τῆς Ἱ. Παραδόσεως καὶ τῶν συγγραμμάτων τῶν πρὸ αὐτῶν ἁγίων φωστήρων καὶ διδασκάλων, τὸ ἱερὸν νόημα τῶν θείων λογίων, ὡς ταῦτα παρεδόθησαν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν παρὰ τῶν Ἀποστόλων, καὶ δὲν μετέτρεπον ταῦτα γλωσσικῶς, χάριν δῆθεν εὐχερεστερας κατανοήσεως των παρὰ τῶν πολλῶν, ἢ γλωσσικῆς ἐξομαλύνσεως αὐτῶν. Ἐν προκειμένῳ, ὁ Μ. Ἀθανάσιος λέγει τὰ ἐξῆς: «Μὴ περιβαλλέτω μέντοι τις αὐτά», τὰ θεῖα ῥήματα τῶν Γραφῶν «τοῖς ἐξωθεν πιθανοῖς ῥήμασι, μηδὲ πειραζέτω τὰς λέξεις μεταποιεῖν ἢ ὅλως ἐναλλάσσειν ἄλλ' οὕτως ἀτεχνῶς τὰ γεγραμμένα λεγέτω καὶ ψαλλέτω, ὡσπερ εἴρηται... Ὅσῳ, γὰρ τῶν ἁγίων ὁ θῖος θελτίων τῶν ἄλλων ἐστί, τοσοῦτῳ καὶ τὰ παρ' αὐτῶν ῥήματα τῶν παρ' ἡμῶν συντιθεμένων θελτίονα καὶ ἰσχυρότερα ἂν τις εἴποι δικαίως»⁷⁵⁶.

Ὅπου ἡ Ἁγία Γραφή ἐδιδάχθη εἰς ἑτέραν γλῶσσαν, πλὴν τῆς ἑλληνικῆς εἰς τὴν ὁποῖαν παρεδόθη, ἢ ἐν ἀγνοίᾳ τοῦ ἑλληνογλωσσου κειμένου καὶ ἀσχέτως τῶν συγγραμμάτων τῶν ἁγίων Πατέρων τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, παρηρμηνεύθη, οἱ δὲ διδάσκοντες καὶ διδασκόμενοι παρετράπησαν εἰς πλάνην. Ἡ Δυτικὴ Ἐκκλησία, ἢ ὁποῖα ἀργότερον παρετράπη εἰς τὸν Παπισμὸν, κατὰ τοὺς πρώτους αἰῶνας ἐχρησιμοποιοῦ τὸ ἑλληνογλωσσον κείμενον τῆς Ἁγίας Γραφῆς. Κατόπιν ἠνέχθη μεταφράσεις ταύτης εἰς τὴν λατινικὴν, ἐκ τῶν ὁποίων ἐπεκράτησεν ἡ τοῦ Ἱερωνύμου (4ος καὶ 5ος αἰῶν), ἢ ὀνομαζομένη Βουλγάτα (vulgata = κοινή, πάνδημος) (⁵³⁵). Ἡ Βουλγάτα ἀνεγνωρίσθη ὡς αὐθεντικὸν κείμενον τῆς Γραφῆς τοῦ Παπισμοῦ τὸ 1563, διὰ τῆς ἐν Τριδέντῳ παπικῆς Συνόδου (⁵³⁶). Οἱ Ὀρθόδοξοι σλαυϊκοὶ λαοί, ἐχρησιμοποίησαν τὴν σλαυϊκὴν μετάφρασιν τῆς Ἁγίας Γραφῆς, ἢ ὁποῖα ἐγένετο ὑπὸ τοῦ ἁγίου Μεθοδίου (⁵³⁷). Ἀπὸ τῆς ἐπιστροφῆς των εἰς τὸν Χριστιανισμόν, διὰ τῶν ἁγίων Μεθοδίου καὶ Κυρίλλου, συνεδέοντο ἐπὶ αἰῶνας στενῶς μετὰ τοῦ Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως. Ἀπὸ τῆς ἀλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ τῶν Τούρκων, ἀποδεσμεύθησαν τοῦ Οἰ-

755. ΙΘ' Κανὼν τῆς Πενθέκτης Οἰκου-
μενικῆς Συνόδου.

756. ΒΕΠΕΣ, 32, 28.

κουμενικοῦ Πατριαρχείου. Τότε ἡ Ρωσία ἐστράφη πρὸς τὴν Δύσιν, ἡ δὲ Ὁρθόδοξος Ρωσικὴ Ἐκκλησία ἐξέκκλινεν εἰς καινοτομίας (ἰδὲ ἄνωτέρω σ. 207). Ὁ αἰρεσιάρχης τῶν Προτεσταντῶν Λούθηρος ἐξεπόνησεν ἐκ τοῦ ἑλληνικοῦ γερμανικὴν μετάφρασιν τῆς Καινῆς Διαθήκης⁽⁵³⁸⁾, σύμφωνον πρὸς τὴν ἰδίαν αὐτοῦ ἀντίληψιν. Τοῦτον ἠκολούθησαν οἱ ὄπαδοί του Προτεστάνται.

Τὸ 1547 ἐξεδόθη «ἐν Κωνσταντινουπόλει ὑπὸ αἰρετικῶν Ἰουδαίων (Καραϊτῶν), ἀπὸ τοῦ ἑβραϊκοῦ κυρίως, μετάφρασις τῆς πεντατεύχου εἰς ἄκρως κακότεχνον κοινὴν νεοελληνικὴν»⁽⁵³⁹⁾. Ἐπὶ πατριάρχου Κυρίλλου τοῦ Λουκάρεως (1620 - 1638), ὁ Προτεστάντης «Ἀντώνιος Leger, ὡς πάστωρ καὶ σύμβουλος τῆς Ὀλλανδικῆς πρεσβείας» ἐν Κωνσταντινουπόλει, «μετέφρασε διὰ τοῦ Μαξιμου Καλλιπολίτου καί, δαπάναις τῶν ἐν Ἑλθετῖα Καλθινιστῶν, ἐξέδωκε τὴν Ἀγίαν Γραφὴν εἰς τὴν νεοελληνικὴν γλῶσσαν, ἐγκριθεῖσαν καὶ ὑπὸ τοῦ Λουκάρεως»⁽⁵⁴⁰⁾. Ἡ ἐπὶ Λουκάρεως ἐκδοθεῖσα μετάφρασις αὕτη, συμπίπτει πρὸς τὰς πρώτας ἀρχὰς τοῦ προσηλυτισμοῦ ἐκ μέρους τῶν Προτεσταντῶν ἐν τῇ Ὁρθοδοξίᾳ. Οἱ Προτεστάνται ἐχρησιμοποιοῦν τὴν μετάφρασιν τῆς Ἀγίας Γραφῆς εἰς τὴν νεοελληνικὴν ὡς μέσον προσηλυτισμοῦ. Ἐξ ἀφορμῆς τούτου, «ὁ πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Γρηγόριος ὁ ΣΤ΄ (1836 καὶ 1839) ἐξέδωκεν ἐγκυκλίους... ὀρίζων», σὺν τοῖς ἄλλοις, νὰ «ἀπαγορευθῇ ἡ χρῆσις τῶν μεταφράσεων τῆς Ἀγίας Γραφῆς»⁽⁵⁴¹⁾. Ἐπὶ τῆς εἰκονομαχικῆς μεταρρυθμίσεως τῆς Ἀντιβασιλείας ἐν Ἑλλάδι, διεμάχοντο ὁ Κωνσταντῖνος ὁ ἐξ Οἰκονόμων καὶ ὁ Φαρμακίδης, ἐπὶ τοῦ ἐν λόγῳ θέματος, ὑποστηρίζοντες ὁ μὲν πρῶτος τὴν πατερικὴν ἀλήθειαν, ὁ δὲ δεύτερος τὴν προτεσταντικὴν πλάνην. «Ὁ πρῶτος ἦτο κατὰ τῆς μεταφράσεως τῆς Ἀγίας Γραφῆς εἰς τὴν νεοελληνικὴν, ὁ δεύτερος ἐθεώρει αὐτὴν χρήσιμον καὶ ἀναγκαίαν»⁽⁵⁴²⁾. Ἀρχὰς τοῦ τρέχοντος αἰῶνος, ἡ βασίλισσα Ὁλγα ἀνεμίχθη εἰς τὴν μετάφρασιν τῆς Ἀγίας Γραφῆς εἰς τὴν νεοελληνικὴν. Ἔνεκα τούτου προεκλήθησαν τὰ ἀποκληθέντα «εὐαγγελικά» γεγονότα, ἔνεκα τῶν ὁποίων παρητήθη ἡ τότε κυβέρνησις τοῦ Γεωργίου Θεοτόκη⁽⁵⁴³⁾. Τὰ «εὐαγγελικά» μαρτυροῦν, ὅτι ἡ κοινὴ συνείδησις τῶν Ὁρθοδόξων δὲν ἐνέκρινε τὴν μετάφρασιν τῆς Ἀγίας Γραφῆς εἰς τὴν νεοελληνικὴν, ὅπως καὶ ἡ πατερικὴ διδασκαλία.

Παρὰ ταῦτα, εἶχε δημιουργηθῆ ζήτημα καὶ οἱ μὲν ἦσαν ὑπὲρ τῆς μεταφράσεως οἱ δὲ ὄχι. Τὰ χριστιανικὰ σωματεῖα ἔδωκαν ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου μέσσην λύσιν, θάσει τοῦ ἀριστοτελικοῦ μᾶλλον μέτρον τῆς μέσης ὁδοῦ (ἰδὲ ἄνωτέρω σ. 218). «Μέση καὶ συμβιβαστικὴ λύσις μεταξὺ τῶν δύο ἐπόψεων ἐδόθη ὑπὸ τοῦ Κ. Διαλη-

σμά καὶ τῆς "Αναπλάσεως", ἡ ὁποία καὶ τελικῶς ἐπεκράτησεν. Δηλαδή ἐκδοσις τοῦ ἀρχαίου κειμένου ὑπὸ ἀκραιφνῶς Ὁρθοδόξων, μὲ παράλληλον σύντομον ἐρμηνείαν ἢ ἀνεπτυγμένην παράφρασιν»⁽⁵⁴⁴⁾. Κατόπιν τούτου, ἐνεφανίσθησαν σὺν τῷ χρόνῳ πλείσται μεταφράσεις καὶ σύντομοι ἐρμηνεῖαι τμημάτων τῆς Ἁγίας Γραφῆς, ἢ καὶ Παλαιᾶς καὶ Καινῆς Διαθήκης. Διὰ τῶν μεταφράσεων μεταποιοῦνται καὶ ἀλλάσσονται αἱ λέξεις τῆς Ἁγίας Γραφῆς, παρὰ τὴν ἀντίθετον πατερικὴν διδασκαλίαν. Τοιοῦτοτρόπως οἱ ἀναγνώσται ὄχι μόνον ἀποξενώνονται τοῦ ἀληθοῦς νοήματος τῆς Ἁγίας Γραφῆς, ἀλλὰ ἀπομακρύνονται καὶ τοῦ γράμματος αὐτῆς! Νοοῦντες δὲ ταύτην πεπλανημένως καὶ αὐτογνωμόνως, παραφέρονται πρὸς τὸν προτεσταντικὸν τρόπον σκέψεως. Αἱ δὲ σύντομοι ἐρμηνεῖαι, ἢ ἀποδίδουν τὸ νόημα τῶν ἱερῶν κειμένων ἀνεπαρκῶς, ὅπερ ἐπικίνδυνον, ἢ ἐκφέρουν τοῦτο πεπλανημένως, ὅπερ ὀλέθριον.

Ὡς παράδειγμα ἐν προκειμένῳ ἔστω τὸ ἀκόλουθον: Ἐρμηνεύων ὁ ἅγιος πατὴρ τῆς Ἐκκλησίας Μ. Ἀθανάσιος τὸν ὑπ' ἀριθμ. 2 στίχον τοῦ ΜΔ' ψαλμοῦ⁷⁵⁷, γράφει τὰ ἐξῆς: «Ἐξηρεύεσθε τὴν καρδίαν μου λόγον ἀγαθόν. Τοῦτό φησιν ὁ Πατὴρ περὶ τοῦ Υἱοῦ· γεγένηται γὰρ Θεὸς ἐκ Θεοῦ. Ἄγω ἐγὼ τὰ ἔργα μου τῷ βασιλεῖ. Ὡςπερ βασιλεὺς ὑπάρχων ὡς Θεὸς εἰς βασιλείας ἀρχὴν λέγεται ἔρχεσθαι διὰ τὸ σεσαρκῶσθαι αὐτόν· οὕτω καὶ ἄπερ οἶδε φυσικῶς ὡς Θεός, ταῦτα πάλιν ἀκούειν λέγεται διὰ τὸ ἀνθρώπινον οἰκονομικῶς. Ἡ γλῶσσά μου κάλαμος γραμματέως ὀξυγράφου. Ὁν εἶρηκε λόγον, τοῦτον καὶ γλῶσσαν αὐτοῦ ἀποκαλεῖ. Κάλαμος δὲ γραμματέως ὀξυγράφου ὠνόμασται, διὰ τὸ λέγειν τι καὶ εὐθέως γίνεσθαι, ὡς τὸ Ἔλω καθάρισθητι· καὶ εὐθέως ἐκαθαρίσθη· καὶ, Ἐνανίσκε, σοὶ λέγω, ἐγέρθητι· καὶ εὐθέως ἀνέστη. Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τὸ Ἄλογον συντετμημένον ποιήσει Κύριος ἐν τῇ οἰκουμένῃ ὅλη.»⁷⁵⁸ Καὶ ταῦτα μὲν διδάσκει ὁ ἅγιος πατὴρ, ἀποδίδων τὸ ἀληθές νόημα τοῦ ρητοῦ. Εἰς δὲ νεωτέραν ἐρμηνευτικὴν ἀπόδοσιν τούτου ἀναγινώσκομεν τὰ ἐξῆς:

«Ἐξεχείλισεν ἡ καρδία μου καὶ ἀνεπήδησεν ἐξ αὐτῆς λόγος ἕμμετρος ἕξοχος. Θὰ ἀπαγγείλω τὸ ποίημά μου εἰς τὸν βασιλέα Μεσσίαν, ἢ γλῶσσά μου θὰ μεταβληθῇ εἰς πένναν γραμματέως ταχυγράφου πρὸς ἔκφρασιν τῶν συναισθημάτων μου!»⁽⁵⁴⁵⁾. Εἰς ὁμοίαν δὲ ἐρμηνείαν τοῦ αὐτοῦ στίχου ἀναγράφονται τὰ ἀκόλουθα: «Ἀπὸ τὴν γεμάτην ἱερὰ αἰσθήματα καρδίαν μου ὑπερεξεχεί-

757. Ὁ στίχος οὗτος ἔχει ὡς ἐξῆς: «2 Ἐξηρεύεσθε τὴν καρδίαν μου λόγον ἀγαθόν, λέγω ἐγὼ τὰ ἔργα μου τῷ

βασιλεῖ, ἢ γλῶσσά μου κάλαμος γραμματέως ὀξυγράφου.».

758. ΒΕΠΕΣ, 32, 111.

λισε καὶ ἐξεπήγασε λόγος ἕξοχος, ὠραῖος, σωτήριος. Ναί· ἀπαγγέλλω ἐγὼ τὸ ποίημά μου εἰς τὸν βασιλέα. Ἡ γλῶσσά μου θὰ μεταβληθῆ εἰς πένναν ταχυγράφου γραμματέως, διὰ νὰ ἐκφράσῃ τὰ ἱερά συναισθήματα τῆς καρδίας μου»! ⁽⁵⁴⁶⁾ Εἰς τὴν πατερικὴν ἑρμηνείαν τῆς Ἐκκλησίας ὁ στίχος εἶναι λόγος Θεοῦ, εἰς τὴν νεωτέραν «ποίημα» ἀνθρώπου. Εἰς τὴν πρώτην ὁμιλεῖ ὁ Θεός, εἰς τὴν δευτέραν ὁ ἄνθρωπος. Εἰς τὴν πρώτην, λόγος εἶναι ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, εἰς τὴν δευτέραν ὁ προφορικὸς ἢ γραπτὸς λόγος τοῦ ἀνθρώπου. Εἰς τὴν πρώτην, γλῶσσα εἶναι ὁ σαρκωθεὶς Υἱὸς καὶ Λόγος τοῦ Θεοῦ, εἰς τὴν δευτέραν ἡ «πέννα» γραφῆς. Εἰς τὴν ἑρμηνείαν τοῦ Μ. Ἀθανασίου τὸ ὀξέως γράφειν σημαίνει τὴν ἀποτελεσματικότητα τῶν λόγων τοῦ παντοδυνάμου Θεοῦ. Εἰς τὴν νεωτέραν ἑρμηνείαν δηλοῖ τὴν ἀσφαλῆ ἔκφρασιν τῶν ἱερῶν συναισθημάτων τοῦ ποιητοῦ. Καὶ ναὶ μὲν εἶναι δυνατὸν ἢ νεωτέρα ἑρμηνεία νὰ συνάδῃ πρὸς ἑρμηνείας ἑτεροδόξων «ἐπιστημόνων», ἀλλ' ὅμως δὲν εἶναι ἡ ἑρμηνεία τῶν Πατέρων καὶ τῆς Ἱερᾶς Παραδόσεως τῆς Ὁρθοδόξου ἡμῶν Ἐκκλησίας.

Ὡς πρὸς τὸ κήρυγμα, ἐπὶ τουρκοκρατίας, «ἐπειδὴ οἱ χριστιανοὶ γλωσσικῶς περισσότερο εἶχον ἀπομακρυνθῆ τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς τὸ δὲ γενικὸν ἐπίπεδον τῆς μορφώσεως τοῦ λαοῦ αἰσθητικῶς εἶχε καταπέσει, ἡ Ἐκκλησία δὲν ἀντέστη εἰς τὴν ὑπὸ τῶν ἱεροκηρύκων χρησιμοποίησιν ἀπλουστέρας ἑλληνικῆς γλώσσης, ἢ ὅποια ἐπλησίαζε πρὸς τὴν κοινὴν ὁμιλουμένην» ⁽⁵⁴⁷⁾. Ἡ ἀνεκτικότης τῆς Ἐκκλησίας ἔναντι τοῦ κηρύγματος εἰς ἀπλουστέραν ἑλληνικὴν γλῶσσαν ὠφείλετο εἰς τὴν συγκατάθεσιν Αὐτῆς πρὸς τὸ χαμηλὸν μορφωτικὸν ἐπίπεδον τοῦ λαοῦ. Λόγω ὅμως τῆς συγκατάθεσεως ταύτης, διεκινδυνεύθη ἡ σχέσις πρὸς τοὺς Πατέρας καὶ ἡ ἐν ἐπιγνώσει μετοχὴ εἰς τὴν λατρείαν ὅχι μόνον τοῦ λαοῦ, ἀλλὰ καὶ τοῦ κλήρου καὶ τῶν ἱεροκηρύκων, ἐὰν θεθαίως παρετείνετο ἐπὶ πολὺ ἡ χρῆσις τῆς ἀπλουστέρας γλώσσης, ὅπερ καὶ ἐγένετο. Σὺν τῷ χρόνῳ ἡ χρῆσις τῆς γλώσσης ταύτης ἔγινε συνήθεια καὶ ἄλλη παράδοσις, ἀντιτιθεμένη εἰς τὴν ὡς πρὸς τοῦτο Παράδοσιν τῆς Ἐκκλησίας. Τοιοῦτο δὲ ὑπῆρξε τὸ ρεῦμα τῆς νέας ταύτης παραδόσεως, ὥστε, ὅτε ἀργότερον ἤρχισεν ἡ ἀνύψωσις τοῦ μορφωτικοῦ ἐπιπέδου τῶν Ἑλλήνων καὶ δὴ ὅταν προεκλήθη τὸ γνωστὸν ἑλληνικὸν γλωσσικὸν ζήτημα, πλείστοι κήρυκες τοῦ θείου λόγου ἐτάχθησαν ὑπὲρ τῆς «δημοτικῆς»! Τοιοιτοτρόπως ἐδημιουργήθη γλωσσικὸν χάσμα μεταξὺ τῆς Ἱερᾶς Παραδόσεως τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ νέου κηρύγματος.

Ἡ ὡς ἄνω γλωσσικὴ διάστασις πρὸς τοὺς Πατέρας ἐπέφερε τὴν ἀποξένωσιν ἀπ' αὐτῶν. Οἱ Πατέρες ἤρχισαν νὰ ἀγνοοῦνται

ὕπὸ πλείστων κηρύκων καὶ δὴ πολυλάλων. Οὗτοι, μὴ ἔχοντες τὴν ἐπίγνωσιν τῆς ὀρθοδόξου διδαχῆς τῶν Ἁγίων τῆς Ἐκκλησίας, ὡς ὄφειλον, κηρύττοντες ὠμίλουν αὐτοσχεδίως, «λόγους οἰκείους συντάττοντες». Τὴν Ἁγίαν Γραφὴν τὴν ἡρμήνευον κατὰ τὸ δοκοῦν, πολλάκις δὲ τὴν ἐχρησιμοποιοῦν μόνον ὡς ἀφορμὴν καὶ σημεῖον ἐκκινήσεως τῶν ἰδίων αὐτῶν λόγων. Οἱ νεώτεροι οὗτοι κήρυκες ἐβασίζοντο μᾶλλον, ἢ μόνον ἐπὶ τοῦ κειμένου τῆς Ἁγίας Γραφῆς, ἢ καὶ ἐπὶ νεωτέρων συγγραφῶν, Ὁρθοδόξων καὶ ἑτεροδόξων. Τοιοῦτοτρόπως τὸ κήρυγμα παρετράπη εἰς λόγον προσωπικῆς ἀντιλήψεως, ἢ προτεσταντικῆς καὶ παπικῆς ἐπιδράσεως. Καὶ ἐγίνοντο μὲν τὰ κηρύγματα τῶν τοιούτων κηρύκων καταληπτὰ παρὰ τοῦ λαοῦ, ἀλλ' ὅμως δὲν ἦσαν λόγος Θεοῦ, ἀλλὰ μᾶλλον λόγοι ἀνθρώπων. Ἐν προκειμένῳ ἐπληροῦτο τὸ ρηθέν: «οἱ κάπηλοί σου μίσγουσι τὸν οἶνον ὕδατι»⁷⁵⁹. Τὸ κήρυγμα τοῦτο ἀπετέλει παράβασιν τῶν σχετικῶν Ἱερῶν Κανόνων τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἐπομένως ἁμαρτίαν. Τοιαύτη δὲ ὑπῆρξεν ἡ προτίμησις τοῦ ἄλλοτρίου τούτου κηρύγματος, ὥστε τὸ ἕτερον κήρυγμα, τὸ βασιζόμενον ἐπὶ τῶν Γραφῶν, ἐπὶ τῆς Ἱ. Παραδόσεως καὶ τῶν Πατέρων, νὰ περιφρονῆται ἢ νὰ ἀπωθῆται ὡς ἀναχρονιστικὸν καὶ ἀπρόσφορον!

Τὸ δυστύχημα δὲ εἶναι, ὅτι τοιαῦτα κηρύγματα ἀκούονται καὶ σήμερον. Ἐχει γίνεαι πλέον συρμός τὸ «κοινωνικὸν» καὶ κοσμικὸν μᾶλλον κήρυγμα, ἢ χρῆσις τῆς ἀντιεκκλησιαστικῆς γλώσσης παρὰ τῶν κηρύκων, ἢ θετικοκρατικῆς κατευθύνσεως ἐντυπωσιακῆ ἀνεκδοτολογία, ἢ ἀντιδογματικῆ πρακτικολογία καὶ ἡ ἀντιπαραδοσιακῆ θαπτολογία, διὰ τῆς ὁποίας ταλαιπωρεῖται τὸ ἐκκλησιαστικὸν καὶ διδασκόμενον δὲν διδάσκεται. Παρὰ τὰς λαμπρὰς ἑξαιρέσεις, σήμερον μᾶλλον οἱ τυχόντες κηρύττουν, καθ' ὅτι διὰ πολλοὺς τὸ κηρύττειν ἀποτελεῖ προσόν, χρήσιμον δι' ἀνάδειξίν των εἰς ἀνωτέρους βαθμοὺς καὶ κατάληψιν ὑψηλοτέρων θέσεων.

β) Μεταφράσεις βιβλίων ἑτεροδόξων

Κατὰ τοὺς τελευταίους τούτους καιροὺς ὄχι μόνον τὸ κήρυγμα πλείστων κηρύκων ἐβασίσθη ἐπὶ λόγων ἑτεροδόξων, ἀλλ' ἤρχισαν νὰ ἐμφανίζωνται καὶ μεταφράσεις συγγραφῶν αἰρετικῶν εἰς τὴν νεοελληνικὴν, ἐκπονουμένων παρ' Ὁρθοδόξων. Οἱ Ὁρθόδοξοι παρεκινήθησαν εἰς τοῦτο μᾶλλον κατ' ἀπομίμησιν τῶν μεταφραστῶν ἐπιστημονικῶν συγγραμμάτων. Οἱ μεταφρασταὶ θρησκευτικῶν βιβλίων, διὰ νὰ ἀποφύγουν τὸν σκόπελον τῶν κακοδοξιῶν τῶν ἑτεροδόξων συγγραφέων, ἐπέλεγον πρὸς μετάφρασιν βιβλία ὅχι

759. Ἦσ. α', 22.

δογματικοῦ, ἀλλὰ «πρακτικοῦ» καὶ «πνευματικοῦ» περιεχομένου, ἦτοι ἔργα γραπτοῦ λόγου τοῦ «πρακτικοῦ Χριστιανισμοῦ» τῶν αἰρετικῶν. Διὰ τῆς ἐπιλογῆς ταύτης, οἱ μεταφρασταὶ ἐνόμιζον, ὅτι ἐπιτυχάνουν δύο τινά. Ἄφ' ἐνός μὲν δὲν προσβάλλουν τὸ ὀρθόδοξον δόγμα, ἀφ' ἑτέρου δὲ συμβάλλουν εἰς τὴν χριστιανικὴν καλλιέργειαν τῶν Ὁρθοδόξων. Οὕτω διεχώριζον τὸ δόγμα ἀπὸ τῆς πνευματικῆς ἢ «πρακτικῆς» ζωῆς καὶ ἀνεπαισθήτως ἐξωλίσθαινον εἰς τὴν οἰκουμενιστικὴν ἀντίληψιν, ὅτι ἡ χριστιανικὴ ζωὴ δύναται νὰ ἀναπτυχθῇ ἀνεξαρτήτως τοῦ δόγματος! (ἰδὲ ἀνωτέρω σ. 99 - 100).

Διὰ τῶν ἀντιδογματικῶν τούτων μεταφράσεων ἐκαλλιεργεῖτο καὶ ἕτερα οἰκουμενιστικὴ ἄποψις, ἡ κακοδοξία περὶ συνυπάρξεως ἐν ἰσοτιμίᾳ Ὁρθοδόξων καὶ αἰρετικῶν. Οἱ ἑτερόδοξοι δηλαδὴ συγγραφεῖς, διὰ τῶν μεταφράσεων τούτων, προεβάλλοντο εἰς τοὺς Ὁρθοδόξους ὡς διδάσκαλοι τῆς χριστιανικῆς ζωῆς, ἴσης ἀξίας πρὸς τοὺς Ὁρθοδόξους διδασκάλους τοῦ θείου λόγου, ἢ καὶ μεγαλύτερας. Οἱ αἰρετικοὶ ὡς λογικοκρατικοὶ κνήθουν τὰς ἀκοὰς τῶν ἀνθρώπων, δι' ἀπατηλῶν συλλογισμῶν καὶ καλλιπειῶν, καὶ παρουσιάζουν τὴν διδασκαλίαν των λογικῶς καταληπτὴν καὶ ἀνθρωπίνως ἠτιολογημένην. Ἀντιθέτως, οἱ ὄντως Ὁρθόδοξοι διδάσκαλοι καταγγέλλουν εἰς τὸν κόσμον ὅχι τὸ ὅπωςδήποτε λογικῶς καταληπτὸν καὶ ἀποδεκτόν, ἀλλὰ τὸ ἀποδεδειγμένως ἀποκεκαλυμμένον παρὰ Θεοῦ, τὸ ὁποῖον εἶναι ὅχι μόνον καταληπτόν, ἀλλὰ καὶ ἀκατάληπτον. Οἱ ἑτερόδοξοι κολακεύουν τὸν ἀνθρώπινον λόγον καὶ δι' αὐτοῦ ἐκβάλλουν ἀπὸ τῶν ψυχῶν τὴν πίστιν εἰς τὰ θεῖα δόγματα. Οἱ Ὁρθόδοξοι πειθαρχοῦν τὸν ἀνθρώπινον λόγον εἰς τὸν θεῖον καὶ διὰ τοῦ τελευταίου καλλιεργοῦν τὴν ὀρθόδοξον πίστιν εἰς τὰ δόγματα τῆς θείας Ἀποκαλύψεως. Κατὰ ταῦτα, ἦτο ἐπόμενον Ὁρθόδοξοι, στερούμενοι τοῦ πατερικοῦ ὄπλισμοῦ καὶ τῆς γλωσσικῆς ἐξοικειώσεως πρὸς τὰ συγγράμματα τῶν Πατέρων, νὰ προτιμοῦν τὰς μεταφράσεις τῶν ἑτεροδόξων βιβλίων. Τοῦτο δέ, τοσοῦτο μᾶλλον, καθ' ὅσον αὐταὶ, πρακτικῆς κατευθύνσεως οὔσαι, ἐθεωροῦντο ὅτι δὲν ἔθιγον τὸ ὀρθόδοξον δόγμα! Τοιοῦτοτρόπως, διὰ τῶν ἐν λόγῳ μεταφράσεων, ὑπεβαθμίζετο ἡ πίστις τῶν Ὁρθοδόξων καὶ ὠδηγοῦντο οὗτοι εἰς τὴν λογικοκρατίαν, τὴν πρακτικοκρατίαν ἢ θετικοκρατίαν τῶν αἰρέσεων. Προητοιμάζετο ἡ ὁδὸς τοῦ Οἰκουμενισμοῦ εἰς τὰς ὀρθοδόξους ψυχάς! Τοῦτο θεβαίως συνέβαιεν εἰς μεγαλύτερον βαθμὸν προκειμένου περὶ μεταφράσεων ἑτεροδόξων βιβλίων, θιγόντων καὶ τὸ δόγμα.

Καὶ κατεβάλλετο μὲν παρὰ τῶν Ὁρθοδόξων ἐρμηνευτῶν προσπάθεια, ὅπως τὰ μεταφραζόμενα βιβλία τῶν κακοδόξων ἀποκα-

θαρθοῦν τῶν πλανῶν, τὰς ὁποίας περιεῖχον, ἀλλὰ ματαίως. Ἡ ἐν λόγῳ κάθαρσις εἶναι ἀδύνατος, τοῦλάχιστον εἰς φράσεις καὶ λέξεις, αἱ ὁποῖαι ἄλλως νοοῦνται παρὰ τῶν αἰρετικῶν καὶ ἄλλως παρὰ τῶν Ὁρθοδόξων. Ὅπως π.χ. ἡ λέξις, Ἐκκλησία, παρὰ μὲν τῶν αἰρετικῶν νοεῖται ὡς αἵρεσις, παρὰ δὲ τῶν Ὁρθοδόξων ὀρθῶς. Ἡ κοινὴ ὅμως παραδοχὴ λέξεων καὶ φράσεων παρὰ αἰρετικῶν καὶ Ὁρθοδόξων μὲ διάφορον νόημα δι' ἕκαστον, δὲν εἶναι ἄλλο τι, εἰ μὴ ἐφαρμογὴ τῆς οἰκουμενιστικῆς ἀρχῆς τῆς λεκτικῆς ἐλαστικότητος καὶ προσαρμογῆς (ἰδὲ ἄνωτέρω σ. 112). Ἐπὶ τούτοις, ἐὰν ὄντως ἀπεκαθαίροντο τὰ ἑτερόδοξα συγγράμματα κατὰ τὴν μετὰφρασιν, ὅπερ ὡς ἐλέχθη ἀδύνατον, θὰ παρέμενεν πάλιν τὸ μέγα ἀμάρτημα τῆς προβολῆς τῶν αἰρετικῶν συγγραφέων ὡς διδασκάλων τῶν Ὁρθοδόξων! Ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ, οἱ Ὁρθόδοξοι διδάσκονται παρὰ αἰρετικῶν διδασκάλων καὶ ὄχι παρὰ Ὁρθοδόξων, ὀρθοτομοῦντων τὸν λόγον τῆς ἀληθείας. Συνηθίζουν δὲ σὺν τῷ χρόνῳ νὰ μὴ κάμνουν διάκρισιν Ὁρθοδόξων κηρύκων καὶ αἰρετικῶν τοιούτων καὶ νὰ ἀκούουν τοὺς τελευταίους ἀνυπόπτως μὲ συνέπειαν, τὴν ἀπώλειαν αὐτῶν. Ἡ παρατηρουμένη μεταξὺ τῶν Ὁρθοδόξων ἀδιαφορία διὰ τὴν μελέτην τῶν Πατέρων καὶ τὸ διαφέρον αὐτῶν πρὸς αἰρετικούς συγγραφεῖς ὀφείλεται πρὸ παντὸς εἰς τὴν ἐν λόγῳ μεταφραστικὴν τακτικὴν.

Εἶναι θλιβερόν νὰ θλέπη τις, ὅτι, διὰ μεταφράσεων βιβλίων ἑτεροδόξων, τὰς ὁποίας ὁ ἀνύποπτος «ἐλληνικὸς λαὸς ὑπεδέχθη μὲ ἀληθινὸν ἐνθουσιασμόν»⁽⁵⁴⁸⁾, διδάσκονται οἱ Ὁρθόδοξοι, σὺν τοῖς ἄλλοις, καὶ πλάνας ἀνεπιτρέπτους. Μανθάνουν εἰς αὐτὰς π.χ., ὅτι, ἐπὶ τοῦ μεγάλου θέματος, Θεός, ἡ εἰδωλολατρικὴ Ἑλλάς, «στὶς φωτεινὲς τῆς στιγμῆς, ἔφθασε σχεδὸν τὸν Ἰσραήλ, καί, σ' ἓνα σημεῖο, τὸν ξεπέρασε»!⁽⁵⁴⁹⁾ Τοῦτο σημαίνει, προφανῶς, ὅτι ἡ προχριστιανικὴ Ἑλλάς «ξεπέρασε» τὴν διὰ τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης θεῖαν Ἀποκάλυψιν! Διδάσκονται ὡσαύτως νὰ ἐπικρίνουν τοὺς ἀσκητὰς Ἀγίους, καθ' ὅτι ὁ ἅγιος «Συμεὼν ὁ Στυλῖτης... αὐτὸ τὸ θαῦμα τῆς ἀσκητικότητος... ἔφηνε» δηθεν «τὸν κόσμον νὰ τρέχη πρὸς τὴν καταστροφή». Ὁ ἅγιος Συμεὼν, «καθὼς καὶ ὅλοι οἱ ἄλλοι ἀσκηταὶ τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας... δὲν ἦσαν τὸ ἰδανικὸ τοῦ Παύλου»!!⁽⁵⁵⁰⁾ Εἰς ταῦτα, ὁ ἀπόστολος Παῦλος ἀπαντᾷ: «ὑποπιάζω μου τὸ σῶμα καὶ δουλαγωγῶ»⁷⁶⁰. Ὁ δὲ ἀπόστολος Ἰωάννης γράφει: «καὶ ἤνοιξε τὸ στόμα αὐτοῦ εἰς βλασφημίαν πρὸς τὸν Θεόν, βλασφημῆσαι τὸ ὄνομα αὐτοῦ καὶ τὴν σκηνὴν αὐτοῦ, τοὺς ἐν οὐρανῷ σκηνοῦντας»⁷⁶¹. Πληροφοροῦνται προσέτι, ὅτι τὸ θεόπνευστον βιβλίον τῆς Καινῆς Διαθήκης, αἱ Πράξεις τῶν Ἀποστόλων, χα-

760. 1 Κορ. θ', 27.

761. Ἀπ. ιγ', 6.

ρακτηρίζεται ως «ήμερολόγιο» τοῦ «Λουκά»⁽⁵⁵¹⁾. Ἀναγινώσκουν, ὅτι, ἐάν «ἕνας ἱεραπόστολος» μεγάλης δράσεως, παρετηρεῖτο ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας, διότι δέν ἐδίδαξεν εἰς τοὺς ἐπιστραφέντας δι' αὐτοῦ εἰς τὸν Θεὸν «τὴν καθιερωμένη ἐκκλησιαστικὴ μουσική»⁽⁵⁵²⁾, ἡ παρατήρησις αὕτη θὰ ἦτο λάθος!

Νεώτερον κήρυγμα καὶ μεταφράσεις ἑτεροδόξων βιβλίων συναντῶνται ἐν Ἑλλάδι, ὡς ἐπὶ νέου ἐδάφους, εἰς τὴν νεωτέραν ἑλληνικὴν γλῶσσαν καὶ δὴ τὴν δημοτικὴν. Τοιοῦτοτρόπως δημιουργεῖται ψυχολογία νέας δημιουργίας εἰς νέαν ἐποχὴν. Κατὰ τὴν «νέαν» ταύτην ἐποχὴν, ἡ γλῶσσα τῶν Πατέρων παραμελεῖται, ἢ καὶ ἀποκρούεται, αἱ δὲ γλῶσσαι τῶν αἰρετικῶν ἐκμανθάνονται ἐπιμελῶς, χάριν ἀρτιωτέρας πνευματικῆς καὶ θεολογικῆς μορφώσεως! Ἡ μελέτη τῶν Πατέρων ἐγκαταλείπεται, καὶ ἀνθεὶ ἡ μελέτη τῶν ἑτεροδόξων βιβλίων, ἐκ μεταφράσεων ἢ καὶ εἰς τὸ πρωτότυπον. Ἡ μάθησις τῆς πατερικῆς σοφίας περιφρονεῖται καὶ ἐπιδιώκεται ἡ γνῶσις τῶν ἀλλοδόξων. Ἡ ὀρθόδοξος Παράδοσις διασπᾶται καὶ εἰς τὸ δημιουργούμενον κενὸν εἰσρέουν τὰ θολὰ ὕδατα τῶν παντοίων δυτικῶν κακοδοξιῶν. Ἡ πλάνη τῆς Δύσεως εἰσέρχεται εἰς τὰς ψυχὰς τῶν Ὀρθοδόξων καὶ πλείστοι τούτων στρέφονται πρὸς τὰ ἐσπέρια σκότη «τοῦ κόσμου τούτου», ἀγαπῶντες «τὸ σκότος μᾶλλον ἢ τὸ φῶς»⁷⁶².

Συγχρόνως πολλοὶ τῶν Ὀρθοδόξων ἀποκτοῦν τὴν πεποίθησιν, ὅτι εἰς τὴν «νέαν» «χριστιανικὴν» δημιουργίαν τῆς «νέας» ταύτης ἐποχῆς πρέπει νὰ ἐνσωματωθοῦν πάντα τὰ ἀνήκοντα εἰς τὸ ἐκκλησιαστικὸν παρελθόν, τὰ ὁποῖα κρίνονται χρήσιμα διὰ τὸ παρόν. Οὕτως, αἱ Ἁγία Γραφαὶ καὶ οἱ Πατέρες μεταφράζονται, μετὰ πνεύματος χρησιμοθηρικῆς μᾶλλον ἐπιλογῆς καὶ κατὰ τρόπον δικαιοῦντα τὴν «νέαν» «χριστιανικὴν» δημιουργίαν καὶ συμβάλλοντα εἰς αὐτήν. Διὰ τῆς στενῆς, ἀπλάστου καὶ ἀπροσφόρου εἰς ἀρτίαν ἔκφρασιν νεωτέρας ἑλληνικῆς γλώσσης, τὰ κείμενα τῆς Ἁγίας Γραφῆς καὶ τῶν Πατέρων τροποποιοῦνται, διὰ δὲ τοῦ φιλαίρετικοῦ φρονήματος, τὸ νόημα αὐτῶν ἀλλοιώνεται πρὸς τὸ ἑτερόδοξον. Ἡ παρατροπὴ αὕτη τῶν Ὀρθοδόξων πρὸς τὴν ἑτεροδοξίαν ἀποτελεῖ προετοιμασίαν τῆς στροφῆς τούτων πρὸς τὴν παναίρεσιν τοῦ Οἰκουμενισμοῦ. Ὄντως, τὸ θηρίον τῶν αἱρέσεων ἐποίησε μετὰ τῶν Ὀρθοδόξων πόλεμον καὶ ἐνίκησεν αὐτούς.

762. Ἰω. γ', 19.

γ) Ρεῦμα καινοτομιῶν πρὸς τὸ «ἔσχατον πτώμα»

Ἡ αἵρεσις ἀναφαίνεται ἐκάστοτε ὡς καινοτομία ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ ἐν συνεχείᾳ ἀναπτύσσεται εἰς ἀδιάλλακτον πολέμιον κατὰ τῆς θείας ἀληθείας (ιδὲ ἀνωτέρω σ. 37). Γνώρισμα τῆς πτώσεως ἐν τῇ πίστει πλείστων Ὁρθοδόξων ἀποτελοῦν καὶ αἱ καινοτομίαι, αἱ παρατηρούμεναι τοὺς τελευταίους αἰῶνας ἐντὸς τῶν κατὰ τόπους Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν.

Ὁ ἱερὸς ναὸς ὑφίσταται ἐν πολλοῖς ἀλλοτρίας τῆς Ὁρθοδοξίας ἐπιδράσεις (ιδὲ ἀνωτέρω σ. 215 - 216). Ἡ εἰκονογραφία ἐκτρέπεται ἐν πολλοῖς τῆς Ἱερᾶς Παραδόσεως καὶ ἀκολουθεῖ ἑτερόδοξα πρότυπα (ιδὲ ἀνωτέρω σ. 207, 215). Τελευταίως ἐνεφανίσθη καὶ ἡ κατεδάφισις ἢ ἀφαίρεσις τοῦ ἱεροῦ τέμπλου τῶν ναῶν, παρὰ τὴν μεγίστην σημασίαν τῆς παρουσίας τούτου ἐντὸς αὐτῶν.

Ὅντως, τὸ ἱερὸν τέμπλον ὑψωσεν ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία οἰκοδομοῦσα ἀνά τοὺς αἰῶνας τὸν ἱερὸν ναόν, θάσει τῆς θείας Ἀποκαλύψεως, πρὸ παντὸς μετὰ τοὺς ρωμαϊκοὺς καὶ εἰκονομαχικοὺς διωγμούς. Τὸ ἱερὸν τέμπλον ἀντικαθιστᾷ τὰ ἔμπροσθεν τοῦ ἱεροῦ θήματος παραπετάσματα τῶν πρώτων αἰῶνων, αἰῶνων διωγμῶν, τὰ χρησιμοποιούμενα κατ' ἀπομίμησιν «τοῦ καταπετάσματος»⁷⁶³ τοῦ Ναοῦ τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, τὸ ὁποῖον ἦτο σύμβολον τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως τοῦ Κυρίου⁷⁶³. Τὸ ἱερὸν τέμπλον συμβολίζει τὸν σεσαρκωμένον Θεὸν Λόγον μετὰ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ λυτρωτικοῦ ἔργου Αὐτοῦ. Ἔχει δὲ τρία διαζώματα. Διὰ τοῦ πρώτου, τοῦ κατωτάτου, ὅπου ἀπαντῶνται παραστάσεις τῆς Παλαιᾶς, συμβολίζεται ἡ Παλαιὰ Διαθήκη. Διὰ τοῦ δευτέρου, τοῦ μεσαίου, ὅπου αἱ ἱεραὶ εἰκόνες τοῦ Κυρίου, τῆς Θεοτόκου κ.ἄ., συμβολίζεται ἡ σάρκωσις τοῦ Θεοῦ Λόγου. Διὰ δὲ τοῦ τρίτου, τοῦ ἀνωτάτου, ὅπου ἡ ἄμπελος, τὸ δωδεκάορτον κ.λ.π., συμβολίζεται ἡ ὅλη Ἐκκλησία. Τέλος, τὸ ἱερὸν τέμπλον στέφεται διὰ τοῦ Τιμίου Σταυροῦ, τοῦ αἰωνίου τούτου σημείου «τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου»⁷⁶⁴, φερομένου ἐπάνω δρακόντων, οἱ ὁποῖοι συμβολίζουν τὰς φυσικὰς καὶ δὴ τὰς ἀντιθέους δυνάμεις, τὰς ὁποίας ὑπέταξεν ὁ παντοκράτωρ Θεάνθρωπος⁷⁶⁵. Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία, ἐνώπιον τῆς ὁποίας «προεγράφη» «Ἰησοῦς Χριστός... ἑσταυρωμένος»⁷⁶⁶, σῶμα οὔσα Χριστοῦ, προγράφει καὶ Αὕτη τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν «κατ' ὀφθαλμοὺς»⁷⁶⁶ πάντων τῶν πιστῶν, ἐντὸς τῶν ναῶν, διὰ τοῦ ἱεροῦ τέμπλου. Ὁ Παπισμὸς, ἀπωθήσας τὸν Κύριον εἰς τὸν οὐρανὸν (ιδὲ ἀνωτέρω σ. 76), δὲν ἠσθάνθη τὴν ἀνάγκην προγραφῆς τῆς σαρκὸς

763. Ἐβ. ι', 20.

765. Ματθ. κη', 18.

764. Ματθ. κδ', 30.

766. Γαλ. γ', 1.

τοῦ Κυρίου, διὰ τῆς συνθετικῆς ἀπεικονίσεως τοῦ ἱεροῦ τέμπλου, οὐδὲ ὑπάρξεως τῶν ἀδύτων ἀγίων ὀπισθεν αὐτοῦ. Πάντα τὰ τοῦ Παπισμοῦ ἀνήκουν εἰς τὸν κόσμον τοῦτον καὶ ἐπομένως, κατ' αὐτόν, ἅπαντα πρέπει νὰ εἶναι ὄρατὰ καὶ καταληπτὰ, συμφώνως πρὸς τὴν λογικοκρατικὴν θάσιν του (ιδὲ ἀνωτέρω σ. 78 - 79), ἔκτός, ἐννοεῖται, τῶν περὶ τὸν πάπαν. Ὁ ἀναγνώστης δύναται νὰ κρίνη, ἐὰν πᾶς ὁ κατεδαφίζων τὸ ἱερὸν τέμπλον φρονῇ τὰ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, ἢ τὰ τοῦ Παπισμοῦ καὶ γενικῶς τοῦ Οἰκουμηνισμοῦ.

Καινοτομίαι παρετηρήθησαν καὶ εἰς τὴν ἐκκλησιαστικὴν ψαλμωδίαν. Τελευταίως αὕτη ἐχαρακτηρίσθη ὡς «μουσειακὸν εἶδος»⁽⁵⁵³⁾, ἢ ἡμφεσθητήθη ἢ παραδοσιακὴ γνησιότης ταύτης⁽⁵⁵⁴⁾, ὅπερ ὑπενθυμίζει τὴν οἰκουμηνιστικὴν θεωρίαν περὶ ἀνυπάρκτου Ἐκκλησίας. Ἐπὶ πλέον, ἐθεωρήθη ὡς καρπὸς τουρκικῆς ἐπιδράσεως, ἐνῶ προφανῶς περὶ τοῦ ἀντιθέτου πρόκειται. Οἱ Τοῦρκοι παρέλαβον παρὰ τοῦ κυριευθέντος ὑπ' αὐτῶν Βυζαντίου ὄχι μόνον τὴν διοίκησιν καὶ ἄλλα πολλά, ἀλλὰ καὶ τὴν μουσικὴν τούτου, ἀλλοιώσαντες ταύτην κατὰ τὰς ἀπαιτήσεις τοῦ ἡδονικοῦ αὐτῶν βίου. Τελευταίως εἰς τινὰς ναοὺς τῶν Ἀθηνῶν εἰσήχθη κατὰ τὴν λατρείαν ἢ παπικὴ συνήθεια τοῦ ἀρμονίου, ἢ ὁποία ἀπορρίπτεται παρὰ τῆς διδασκαλίας τῶν Πατέρων τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας⁷⁶⁷.

Καινοτομίαι ἐπεχειρήθησαν καὶ εἰς τὴν περιβολὴν καὶ ἐμφάνισιν τῶν ἱερέων, κατὰ τὰ παπικὰ πρὸ παντὸς πρότυπα. Γένειον, κόμη, ράσον τῶν κληρικῶν ἔγιναν ὁ ὄρατος στόχος τῶν καινοτομούντων ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ Ὁρθοδόξων, μὲ τὸ οἰκουμηνιστικὸν ἐπιχείρημα, ὅτι πρόκειται περὶ ἐπουσιωδῶν καὶ ἀναξίων λόγου ζητημάτων (ιδὲ ἀνωτέρω σ. 114). Ἐχρησιμοποιήθη ἐπίσης ὡς ἐπιχείρημα, ὅτι διὰ τῆς καταργήσεως τοῦ γενείου καὶ τοῦ ράσου θὰ ἔλκυσθοῦν νέοι εἰς τὸν κλῆρον. Ἐπειδὴ δηλαδὴ δὲν θέλουν οἱ ἄνθρωποι νὰ γίνουν κληρικοὶ κατὰ τρόπον, ὥστε καὶ νὰ εἶναι καὶ νὰ φαίνωνται κληρικοί, πρέπει νὰ γίνουν οὕτως, ὥστε νὰ εἶναι μὲν, νὰ μὴ φαίνωνται ὅμως! Νὰ εἶναι, ὡς διδάσκει ὁ Οἰκουμηνισμὸς, κληρικοὶ ὑποστέλλοντες τὴν πίστιν. Ὁ Οἰκουμηνισμὸς, σὺν τοῖς ἄλλοις, ἐπιδιώκει τὸν ἀφανισμόν τῆς παρουσίας τῆς Ἐκκλησίας ἐν τῇ κοινωνίᾳ καὶ τὴν ἐπ' ἀνδρωσιν τοῦ κλήρου δι' ἀνθρώπων κοσμικοῦ φρονήματος, κοσμικῶν λόγων, κοσμικῶν πράξεων καὶ κοσμικῆς περιβολῆς καὶ παρουσίας! Τοῦ αὐτοῦ πνεύματος εἶναι καὶ ἡ παρατηρουμένη ἐπιδημία ὁδηγήσεως τροχοφόρων ὑπὸ κληρικῶν, ἢ ὁποία συνεχίζεται, παρὰ τὰ παρατηρηθέντα

767. Μ. Ἀθανασίου, ΒΕΠΕΣ, 32, 117.

δυστυχήματα, ἐξ ὑπαιτιότητος τῶν παραδόξων τούτων ὀδηγῶν καὶ εἰς θάρος ἀθῶων ἢ ἀνυπόπτων Χριστιανῶν. Ὁ Οἰκουμενισμὸς ἐπιδιώκει νὰ ἐξομοιώσῃ τοὺς κληρικούς πρὸς τοὺς λαϊκούς, τοὺς Χριστιανούς πρὸς τοὺς κοσμικούς, τὴν Ὁρθοδοξίαν πρὸς τὰς αἱρέσεις, καὶ πάντα ταῦτα πρὸς τὸν κόσμον, δι' ἑαυτοῦ καὶ ἐν ὀνόματι τῆς οἰκουμενικῆς ἐνότητος.

Αἱ καινοτομίαι ἐκτείνονται εἰς ἅπαντα σχεδὸν τὰ τῆς Ἐκκλησίας, ὡς ἄλλος χεῖμαρρος θολῶν καὶ καταστρεπτικῶν ὑδάτων. Ἐπεκράτησε συνήθεια εἰς ναὸς νὰ λογίζεται ὄχι ὡς εἷς, ἀλλὰ ὡς δύο ἢ καὶ τρεῖς, περιλαμβάνων ὄχι μόνον μίαν ἁγίαν τράπεζαν, ἀλλὰ καὶ δύο καὶ τρεῖς ἁγίας τραπέζας. Ἐντὸς τοῦ αὐτοῦ ναοῦ, τὴν αὐτὴν ἡμέραν, ἀντὶ μιᾶς, τελοῦνται δύο θεῖαι Λειτουργίαι, ἐσχάτως δὲ καὶ τρεῖς, ἐκ τῶν ὁποίων ἡ δευτέρα καὶ τρίτη ἄνευ Ὁρθρου κ.τ.ἄ. Ἱεραὶ ἀκολουθίαι περικόπτονται, προτείνεται δὲ καὶ τολμηροτέρα περικοπὴ αὐτῶν⁽⁵⁵⁵⁾. Τὰ ἱερά ἀναγνώσματα ἀναγινώσκονται ἐπ' ἐκκλησίαις ἀπλῶς, παρὰ τὴν Παράδοσιν, ἀντικαθισταμένου οὕτω τοῦ παραδοθέντος κοινῶ ἐκκλησιαστικοῦ ὕφους, διὰ τοῦ προσωπικοῦ τοιοῦτου, κατὰ τὸ προτεσταντικὸν πνεῦμα. Ἐσχάτως, εἰς ναὸν τῶν Ἀθηνῶν, τὴν δευτέραν ἡμέραν τοῦ Πάσχα, εἰς τὸ «μετὰ φόβου...» τῆς Θείας Λειτουργίας, κληρικὸς ἐκάλεσεν ἅπαν τὸ ἐκκλησίασμα εἰς τὴν θεῖαν Κοινωνίαν καὶ ἐκοινώνησεν ἐτοιμούς καὶ ἀνετοιμούς. Ἐτερόδοξος κληρικὸς, ἐλθὼν εἰς Ἀθήνας, ἐδίδαξε πρὸς Ὁρθοδόξους κληρικούς τῆς πρωτευούσης πρακτικὸν τρόπον ἀσκήσεως τῆς φιλανθρωπίας παρὰ τῆς Ἐκκλησίας!⁽⁵⁵⁶⁾

Συγγραφεὺς τις, μᾶλλον ἀγνοῶν τὸν Χριστιανισμὸν καὶ τὴν ἐν αὐτῷ πίστιν, παρὰ τὰς θεολογικὰς του σπουδὰς, καὶ διαθῆτων φροῦδικὴν ἀντίληψιν, καθυβρίζει τοὺς Ἱερούς Κανόνας καὶ τὴν Ὁρθοδοξίαν, θάσει τῆς... «ψυχοπαθολογίας» καὶ ἐν ὀνόματι τῆς φροῦδικῆς ἀντιλήψεως ἐρωτικῆς ζωῆς! Ἐνῶ δὲ ὁμολογεῖ, ὅτι, ἐκ τοῦ Χριστιανισμοῦ, δὲν κατανοεῖ οὐδὲ τοὺς Ἱερούς αὐτοῦ Κανόνας, ὁμιλῶν ὡς κείμενος ὑπεράνω τῶν Ἀγίων καὶ τοῦ Κυρίου, προτείνει «οὐσιαστικὴ ἀναθεώρηση τῶν κανόνων»! Ἡ θλιθερὰ περίπτωσις τοῦ ἐν λόγῳ συγγραφέως, ὁμιλεῖ εὐγλώττως περὶ τῶν ὀλεθρίων συνεπειῶν τῆς παραμελήσεως τῆς πατερικῆς μορφώσεως καὶ τῆς προτιμήσεως τῆς μορφώσεως κατὰ τὸ πνεῦμα «τοῦ κόσμου τούτου». Εἶναι ὄντως θλιθερὸν καὶ ἄξιον θρήνου, νὰ βλέπη τις σημερινούς ἀνθρώπους, νὰ ἀναμασοῦν τὰς πλάνας περίπου τῶν παλαιῶν αἱρετικῶν Νικολαϊτῶν (ιδεὲ ἀνωτέρω σ. 40), ἐν ὀνόματι τοῦ ἀληθινοῦ δῆθεν Χριστιανισμοῦ, κατὰ τὴν οἰκουμενιστικὴν θεβαίως ἄποψιν!⁽⁵⁵⁷⁾

Παρόμοιαι θλάσφημοι φωναὶ κατὰ τῶν Ἱερῶν Κανόνων τοῦ Κυρίου ἀκούονται σήμερον καὶ παρὰ καινοτόμων κληρικῶν, οἱ ὅποιοι δὲν ἐγνώρισαν ὡς «χρηστὸν» τὸν ζυγὸν τοῦ Κυρίου⁷⁶⁸ καὶ πρὸς ἄλλα τρέπονται (ιδεὲ ἄνωτέρω σ. 79). Θέματα, ὡς τὸ τοῦ γάμου τῶν κληρικῶν καὶ τῆς ἀναδείξεως εἰς τὸν ἐπισκοπικὸν θαθμὸν ἐγγάμων καὶ ἄλλα, ὡς τὸ περὶ νηστείας κ.λ.π., συζητοῦνται παρὰ τῶν παρασυρομένων ὑπὸ τοῦ ρεύματος τῆς αἰρετικῆς καινοτομίας, ὡς ἐὰν μὴ τὰ ἔχη τακτοποιήσει ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία διὰ παντός! Ἡ ἀνακίνησις διευθετηθέντων ἐκκλησιαστικῶς ζητημάτων ἐξηγεῖται, διὰ τῆς οἰκουμενιστικῆς κακοδοξίας, καθ' ἣν ἡ Ἐκκλησία ἔχει δῆθεν μόνον σπέρματα ἀληθείας (ιδεὲ ἄνωτέρω σ. 113). Ἐπομένως ὑπόκειται δῆθεν εἰς πλάνας καὶ λάθη, τὰ ὅποια χρῆζον μεταγενεστέρας διορθώσεως! Ἡ ψευδοδοξία τῶν ἄνωτέρω καινοτομιῶν γίνεται κατάδηλος εἰς τοὺς συγχρονισμένους καινοτόμους, οἱ ὅποιοι προτείνουν τροποποιήσιν καὶ αὐτῶν τῶν δογματικῶν ὄρων καὶ αὐτοῦ τοῦ παραδοθέντος Χριστιανισμοῦ, δηλαδὴ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, χάριν τῆς παναιρέσεως τοῦ Οἰκουμενισμοῦ! (ιδεὲ ἄνωτέρω σ. 251). Οὗτοι εἶναι οἱ συναγελαζόμενοι ἐν ἀγαλλιάσει μετὰ τῶν κακοδόξων, οἱ συμπροσευχόμενοι ἐν οἰκουμενιστικῇ ταπεινοφροσύνῃ, ἡγουν ἀσεβεία, μετὰ τῶν αἰρετικῶν, οἱ τελοῦντες δυσσεβῶς θεαματικὰς ἱεράς ἀκολουθίας ἐνώπιον τῶν ἑτεροδόξων, οἱ διαλεγόμενοι ἐγκαρδίως μετὰ τῶν κακόνων, οἱ συνεργαζόμενοι ἐν ἀγαστῇ συμπνοίᾳ μετὰ τῶν κακοφρόνων, οἱ συμποσιαζόμενοι τερπνῶς μετὰ τῶν ἐχθρῶν τῆς Ἐκκλησίας, ὡς σύγχρονοι «ἐμπαίκται κατὰ τὰς ἑαυτῶν ἐπιθυμίας πορευόμενοι τῶν ἀσεβειῶν», ὅπως λέγει τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον⁷⁶⁹.

Ἐπὶ τούτοις, ἀνεπίτρεπτα ἐγκώμια ἀναπέμπονται πολλαχόθεν πρὸς τὸν ἀπελθόντα πατριάρχην Ἀθηναγόραν. Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία τιμᾷ ὡς Ἁγίους μόνον τοὺς ἀναδεικνυομένους ὡς Ἁγίους παρὰ τοῦ Θεοῦ, διὰ θαυμάτων, καὶ μαρτυρουμένους ὑπὸ τῆς συνειδήσεως τῆς Ὁρθοδοξίας, ὡς ἀπταιστούς εἰς τὸ δόγμα καὶ ἀγιασθέντας ἐν τῇ πράξει. Οἱ Οἰκουμενισταί, ἀκολουθοῦντες ἀλλότρια τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας πρότυπα, ἐπείγονται νὰ τιμήσουν τοὺς ἀρχηγούς των καίτοι οὗτοι περιέπεσαν εἰς παναίρεσιν καὶ ἀπέθανον ἐν αὐτῇ! Πρὸ τοῦ θανάτου τοῦ πατριάρχου Ἀθηναγόρου, ἐξεδόθη εἰκονογραφημένον βιβλίον, πρὸς τιμὴν αὐτοῦ καὶ τοῦ πάπα, ὑπὸ τὸν τίτλον «Εἰρηνοποιί». Ὁ τίτλος οὗτος ὑπενθυμίζει τὸ οἰκουμενιστικὸν περιοδικὸν «ὁ Εἰρηνοποιός», τὸ ὅποιον ἐξεδίδετο ἐν Ἀγγλίᾳ ἀρχὰς τοῦ παρόντος αἰῶνος (ιδεὲ ἄνωτέρω σ. 121). Μετὰ δὲ τὸν θάνατον τοῦ πατριάρχου, ὑμνεῖται οὗτος, «ὡς εἰρηνο-

768. Μκτθ. ια', 29 - 30.

769. Ἰούδ. 18.

ποιός και συμφιλιωτής, ως κήρυξ τῆς ἀγάπης, ως ἡγέτης μὲ θάρρος και μὲ μεγάλας και τολμηράς πρωτοβουλίας», ἦτοι καινοτομίας! ⁽⁵⁵⁸⁾ Ἀνυμνεῖται ὁ Ἀθηναγόρας, ως «Μέγας» και διότι ως Οἰκουμενιστῆς και ὁδηγός τῶν Ὀρθοδόξων πρὸς τὴν παναίρεσιν τοῦ Οἰκουμενισμοῦ, «ἀκόμη και εἰς τὰς σφοδροτέρας θυέλλας και ἀγριωτέρας καταιγίδας τὰς ὁποίας ἀντεμετώπιζε, κατώρθωνε νὰ διατηρῆ τὸν προσανατολισμόν του, νὰ ἀκολουθῆ τὰς ὑψηλάς του πτήσεις και νὰ μὴ ἀποκλῖνῃ ἀπὸ τὰς μεγάλας του γραμμάς»! ⁽⁵⁵⁹⁾ Ἱεράρχης, ὁ ὁποῖος δημοσίᾳ ἐζήτησε συγγνώμην, διότι, ως εἶπε, δὲν κατενόησε τὸν Ἀθηναγόραν, ὅταν ἔζη, ἐπλεξε τὸ ἐγκώμιον τοῦ ἀπελθόντος και διὰ τοῦ ἐξῆς αἰρετικοῦ ἄνθους: «Μᾶς εἶπεν τότε (ὁ Ἀθηναγόρας): "Ἐχομεν ἀνάγκην νεοπατερικοῦ πνεύματος. Πρέπει νὰ εἰσάγωμεν εἰς τὸν κόσμον, εἰς τὴν Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν τὸν Πατερισμόν, δηλαδὴ τοὺς Πατέρας ὑπὸ νέαν μορφήν, ὑπὸ πνεῦμα προσηρμοσμένον εἰς τὰς ἀπαιτήσεις τῆς συγχρόνου ἐποχῆς»!!! ⁽⁵⁶⁰⁾ Διὰ τῶν ὕμνων πρὸς τὸν τεθνεῶτα Ἀθηναγόραν, διαλαλεῖται ὁ Οἰκουμενισμός, ἵνα ὄχι μόνον μὴ ἀποθάνῃ και αὐτός, ἀλλ' ἵνα ἐπιζήσῃ και ἐπικρατήσῃ. Ἐντεῦθεν ἡ λύπη τῶν Οἰκουμενιστῶν, ἔνεκα τῆς στάσεως «πολλῶν ἐκ τῶν ἐν Ἀγίῳ Ὁρειμοναχῶν» πρὸς τὸν νέον Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην, «οἵτινες, λόγω τῶν σχέσεων τοῦ πατριάρχου μετὰ τοῦ πάπα Ρώμης, ἔπαυσαν τὸ μνημόσουνον τούτου» ⁽⁵⁶¹⁾.

Εἰς τὰ ἐσπέρια λοιπὸν σκόπη τοῦ Οἰκουμενισμοῦ ὁδηγοῦν τοὺς Ὀρθοδόξους αἱ καινοτομίαι, ἔστω κι ἂν ἐν ἀρχῇ αὗται φαίνονται μικραὶ και ἀνεπαίσθητοι. Ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Νύσσης λέγει, ὅτι και ἡ ἐν ὀλίγῳ ἐκτροπὴ ἀπὸ τῆς παραδοθείσης ἀληθείας ὁμοιάζει πρὸς τὴν ἀπόσχισιν τοῦ λίθου ἐκ τῆς κορυφῆς τοῦ ὄρους. "Ὅταν ὁ λίθος ἀποσπᾶται τῆς κορυφῆς, δὲν μένει ἐπ' αὐτῆς, ἀλλὰ πίπτει και ἀπομακρύνεται ταύτης μὲ ἐπιταχυνομένην ταχύτητα. Τρέχει ἐπὶ τοῦ πρानοῦς, ἐπιβαίνων τρόπον τινὰ ἐπὶ τοῦ ἰδίου αὐτοῦ θάρους και καταλήγει εἰς τὰ θάθη τῆς χαράδρας. «...οἷόν τις λίθος ἀπορραγεῖς ἀκρωρείας και ἐπὶ τὸ πρानές ἐπὶ τοῦ ἰδίου θάρους συναλαυνόμενος»⁷⁷⁰. Ὀρθόδοξοι, οἱ ὁποῖοι, παρασύρονται ὑπὸ τῆς εἰκονομαχίας και καινοτομοῦν περὶ τὰ πατροπαράδοτα ὑλικά στοιχεῖα τῆς εὐσεθείας και τὰς αἰσθητάς ἐκδηλώσεις ταύτης, χωροῦν σὺν τῷ χρόνῳ εἰς τὴν ὀρθολογιστικὴν ἀντιμετώπισιν τῆς θείας Ἀποκαλύψεως (ιδὲ ἀνωτέρω σ. 65), και τὴν ἀσεβῆ στάσιν πρὸς τὴν Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν τοῦ Κυρίου. Προβαίνουν εἰς φιλαρετικὰς σχέσεις μετὰ τῶν ἑτεροδόξων και καταλήγουν εἰς τοὺς κόλπους τοῦ Οἰκουμενισμοῦ και «τὰ θαθεᾶ» σκόπη «τοῦ σατανᾶ»⁷⁷¹.

770. P. G. 45, 629.

771. Ἀπ. 6', 24.

Αὐτοί, οἱ ὅποιοι ἐκλήθησαν νὰ οἰκοδομοῦνται «ὡς λίθοι ζῶντες»⁷⁷² εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, κατακρημνίζονται εἰς τὰ θαθέα σκότη τῆς οἰκουμενιστικῆς πλάνης, ὅπου ἀπαντοῦν τὸν βασικὸν λίθον τῆς παναιρέσεως τοῦ Οἰκουμενισμοῦ, τὸν αἵρεσιάρχην πάπαν!

3. ΚΑΚΟΔΟΞΟΙ ΘΕΩΡΙΑΙ ΥΠΕΡ ΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΣΜΟΥ

Οἱ ἀνά τοὺς αἰῶνας Οἰκουμενισταὶ ἐπεδίωξαν νὰ κατοχυρώσουν θεωρητικῶς τὴν οἰκουμενιστικὴν ἔνωσιν ἢ ἐνότητα Ὁρθοδοξίας καὶ αἵρέσεως, διὰ καινοφανῶν κακοδόξων θεωριῶν. Οὕτως, ἐνῶ αἱ πρακτικῶς χαρακτηῖρος οἰκουμενιστικαὶ κινήσεις ἐθίζουν τοὺς πολλοὺς εἰς τὴν ἐξωτερικὴν ἐνότητα, καὶ οἱ Οἰκουμενισταὶ ἐπίσκοποι μετὰ τῶν συνεργατῶν των προωθοῦν τὴν διοικητικὴν ἐνότητα, οἱ θεωρητικοὶ τοῦ Οἰκουμενισμοῦ ὑπεραμύνονται τῆς ἀδογματίστου ἐνότητος ἢ ἐνώσεως, διὰ σχετικῶν θεωριῶν καὶ ἀπόψεων.

α) Ἡ θεωρία τῆς μεσότητος ὡς πρὸς τὰ δόγματα

Οἱ Λατινόφρονες τοῦ Βυζαντίου, ὑποστηρίζοντες τὴν ὑπαγωγὴν τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας εἰς τὸν Παπισμὸν, διετύπωσαν τὴν θεωρίαν τῆς μεσότητος ὡς πρὸς τὰς δογματικὰς διαφορὰς. Ἀκολουθοῦντες ὄχι τὴν θεῖαν Ἀποκάλυψιν, ἀλλὰ τὴν ἀνθρωπίνην φιλοσοφίαν, ἐδίδασκον, «ὅτι ἦτο δυνατὸν νὰ γίνῃ ἔνωσις Ὁρθοδόξων καὶ Λατίνων διὰ τινος... μέσης ὁδοῦ ὡς πρὸς τὰς δογματικὰς διαφορὰς μεταξὺ» Ὁρθοδοξίας καὶ Παπισμοῦ⁽⁵⁶²⁾. "Ὅπως, δηλαδή μεταξὺ τοῦ φωτὸς τῆς ἡμέρας καὶ τοῦ σκότους τῆς νυκτὸς ὑφίσταται, τρόπον τινά, μέσον τι, τὸ λυκόφως, ὡς κράμα σκότους καὶ φωτός, οὕτω καὶ ἐνταῦθα. Μεταξὺ τοῦ φωτὸς τῆς Ὁρθοδοξίας καὶ τοῦ σκότους τῆς αἵρέσεως, εἶναι δυνατόν, κατὰ τοὺς Οἰκουμενιστάς, νὰ ἐξευρεθῇ μέση τις ὁδός, δι' ἀμοιβαίων ὑποχωρήσεων, εἴτε ὡς πρὸς τὸ περιεχόμενον, εἴτε ὡς πρὸς τὴν λεκτικὴν διατύπωσιν τῶν δογμάτων. Πρὸς ταῦτα συνάδουν, ἀφ' ἐνὸς μὲν ἡ ἀρχὴ τῆς περιεκτικότητος τοῦ Ἀγγλικανισμοῦ (ιδὲ ἀνωτέρω σ. 111 - 112), ἀφ' ἑτέρου δὲ τὸ οἰκουμενιστικὸν κήρυγμα περὶ τροποποιήσεως καὶ ἀλλαγῆς τῶν καθιερωμένων χριστιανικῶν ὄρων (ιδὲ ἀνωτέρω σ. 251).

Ἡ οἰκουμενιστικὴ θεωρία τῆς μεσότητος ὡς πρὸς τὰ δόγματα εἶναι κακόδοξος καὶ κατεκρίθη παρὰ τῶν ἁγίων Πατέρων τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας. Ὁ ἅγιος Μάρκος ὁ Εὐγενικός, γράφων

772. 1 Πέτρ. 2', 5.

ἐπὶ τοῦ θέματος πρὸς τὸν Γεώργιον Σχολάριον, λέγει τὰ ἀκόλουθα: «Οὐδέποτε διὰ μεσότητος, ἄνθρωπε, τὰ ἐκκλησιαστικὰ διωρθώθη· μέσον ἀληθείας καὶ ψεύδους οὐδέν ἐστιν· ἀλλ' ὡσπερ τὸν τοῦ φωτὸς ἕξω γενόμενον ἐν τῷ σκότει εἶναι ἀνάγκη, οὕτω τὸν τῆς ἀληθείας μικρὸν παρεκκλίναντα, τῷ ψεύδει, λοιπόν, ὑποκειῖσθαι φαίημεν ἂν ἀληθῶς· καίτοι γε φωτὸς μὲν καὶ σκότους ἔστιν εἰπεῖν μεσότητα, τὸ καλούμενον λυκαυγὲς ἢ λυκόφως, μεσότητα δὲ τῆς ἀληθείας καὶ ψεύδους οὐδ' ἐπινοήσειεν ἂν τις, εἰ καὶ πολλὰ κάμοι... Μὴ οὖν ἀπατάτωσαν ἡμᾶς ἐπὶ μεσότητα...»⁷⁷³ (563). Ὁ ἅγιος Γρηγόριος Νύσσης λέγει, ὅτι «τὸ ἀληθὲς τὴν τοῦ ψεύδους οὐ προσδέχεται μίξιν»⁷⁷⁴. Ἡ δὲ καὶ ἐν ὀλίγῳ παρατροπὴ ἀπὸ τῆς ἀληθείας ὀδηγεῖ εἰς τὴν ἀσεβείαν· «ἢ ἐν ὀλίγῳ τῆς ἀληθείας παρατροπή, τῇ ἀσεβείᾳ τὴν πάροδον δέδωκεν»⁷⁷⁵. Καί, ὡς διδάσκει ὁ Μ. Βασίλειος, «ἐν γὰρ μικρᾷ πλάνῃ πολὺς ἡμάρτηται λόγος»⁷⁷⁶ (ἰδὲ καὶ ἄνωτέρω σ. 36).

Ἡ ἐν λόγῳ θεωρία τῆς μεσότητος ὡς πρὸς τὰ δόγματα διδάσκει τὴν ἀσεβῆ ἀπόκλισιν ἐκ τῆς Ὁρθοδοξίας εἰς τὴν αἵρεσιν καὶ τὴν ἀφύσικον συνύπαρξιν τῆς ἀληθείας καὶ ψεύδους, χάριν τῆς ἐξωτερικῆς ἀπλῶς ἐνότητος ἢ ἐνώσεως, ὡς ἀκριβῶς φρονεῖ ἢ παναίρεσις τοῦ Οἰκουμενισμοῦ (ἰδὲ ἄνωτέρω σ. 113 - 114). Ἡ θεωρία αὕτη εὐρίσκει ἀνταπόκρισιν εἰς τοὺς διαθρωθέντας ὑπὸ τῆς οἰκουμενιστικῆς ψευδοδοξίας, καὶ τῆς νοοτροπίας, τῆς βασιζομένης ἐπὶ τῶν ἀριστοτελικῶν μέτρων τῆς συνέσεως καὶ τῆς μεσότητος (ἰδὲ ἄνωτέρω σ. 218).

β) Ἡ θεωρία τῆς οικονομικῆς ἐνώσεως

Ὑπὸ τῶν «ἐνωτικῶν» τοῦ Βυζαντίου ὑπεστηρίχθη καὶ ἑτέρα κακόδοξος ἐνωτικὴ θεωρία, ἡ θεωρία τῆς οικονομικῆς ἐνώσεως. Κατὰ τὴν θεωρίαν ταύτην, ἡ ἔνωσις τῆς Ὁρθοδοξίας καὶ αἵρέσεως δύναται νὰ πραγματοποιηθῆ, διὰ κατ' οἰκονομίαν καὶ συγκατάθασιν ὑποχωρήσεων ὡς πρὸς τὸ δόγμα τῶν Ὁρθοδόξων ἔναντι τῶν αἵρετικῶν. Εἰς τὴν ψευδῆ Σύνοδον τῆς Φλωρεντίας, ὁ ὑποκύψας εἰς τὰς παπικὰς πιέσεις πατριάρχης Ἰωσήφ διετύπωσε τὴν θεωρίαν ταύτην, ὡς ἀκολούθως: «Ἐφη ὁ πατριάρχης, ὅτι ἡ ἔνωσις καὶ ἡ εἰρήνη τῶν Ἐκκλησιῶν λίαν ἐστὶν ἀναγκαία καὶ ὠφέλιμος ἡμῖν· δεῖ οὖν καὶ ἡμᾶς χρῆσασθαι οἰκονομίᾳ τινὶ ὡς ἂν εὕρωμεν αὐτήν. Εἰ γὰρ ποιήσοιμεν μερικὴν τινα συγκατάθασιν καὶ δι' αὐτῆς εὐροιμεν πρᾶγμα ἐσόμενον εἰς μεγάλην βοήθειαν ἡμῶν καὶ εἰς σύ-

773. P.G. 160, 1093, 1096.

774. P.G. 45, 895.

775. Γρηγορίου Νύσσης, P.G. 44, 1249.

776. P.G. 32, 1076.

στασιν καὶ αὐξήσιν τῆς πατρίδος... οὐδὲν ἀδικήσει ἡμᾶς, εἰ καὶ μέρος τι ποιήσαιμεν συγκαταθάσεως» (564). Ἐνταῦθα τὸ ὠφέλιμον καὶ συμφέρον τίθεται ὑπεράνω τῆς ἀληθείας. Προτείνεται δὲ ἡ θυσία τῆς δογματικῆς ἀκριθείας, χάριν τῆς ἐνώσεως, ἐν ὀνόματι τῆς ἐκκλησιαστικῆς οἰκονομίας καὶ συγκαταθάσεως.

Τὰ ἀνωτέρω ἀπηχεῖ σήμερον, ἐκτὸς τῶν ἄλλων Οἰκουμενιστῶν, καὶ ὁ ἀρχιεπίσκοπος Θυατείρων καὶ Μ. Βρετανίας Ἀθηναγόρας. Ὁ Οἰκουμενιστὴς Ἀθηναγόρας, τασσόμενος ὑπὲρ τῆς οἰκονομικῆς ἐνώσεως καὶ καθυβρίζων ἀσεβῶς τοὺς Ἱεροὺς Κανόνας τῆς Ἐκκλησίας, οἱ ὅποιοι ἀποκλείουν τὴν ψευδῆ ταύτην ἐνωσιν, ἐρωτᾷ: «Πῶς ἀντιμετωπίζομεν τὸ Μυστήριον τῆς θείας συγκαταθάσεως καὶ οἰκονομίας ἐπὶ τῇ θάσει τῶν Κανόνων ἢ ἐπὶ τῇ θάσει τοῦ παραδείγματος τοῦ συγκαταθαίνοντος Θεοῦ;»! (565) Οἱ Ἱεροὶ Κανόνες «εὐρίσκονται, κατὰ τὴν γνώμην αὐτοῦ, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ παράδειγμα τοῦ συγκαταθαίνοντος Θεοῦ»! (566) Κατὰ τοὺς Οἰκουμενιστάς, οἱ Ἱεροὶ Κανόνες, οἱ ἀποκλείοντες τὴν ἐνωσιν τῆς Ὁρθοδοξίας καὶ αἰρέσεως, δὲν συμβιβάζονται πρὸς τὸ πνεῦμα τῆς οἰκονομίας καὶ τῆς συγκαταθάσεως, τὸ ὅποιον ἐδίδαξεν ὁ Θεός, ὁ συγκαταθάς, «διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν»! Ἐπιβάλλεται λοιπόν, ἵνα παραγκωνίσωμεν τοὺς Ἱεροὺς Κανόνας καί, κατὰ παράθασιν αὐτῶν, κατορθώσωμεν τὴν ἐνωσιν μετὰ τῶν αἰρετικῶν, ἐκκλίνοντες τῆς ὀρθοδόξου πίστεως καὶ συγκαταθαίνοντες εἰς τὰς κακοδοξίας αὐτῶν, θάσει τῆς ἐκκλησιαστικῆς οἰκονομίας! Ὅπως, δηλαδή, ὁ ἐν οὐρανοῖς Κύριος συγκατέβη πρὸς ἡμᾶς, γενόμενος ἄνθρωπος, διὰ τὴν σωτηρίαν ἡμῶν, τοιοῦτοτρόπως καὶ ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία πρέπει δῆθεν νὰ συγκαταβῇ πρὸς τοὺς αἰρετικούς καὶ κοσμικούς, γενομένη αἵρεσις καὶ κόσμος, χάριν τῆς σωτηρίας αὐτῶν!

Οἱ Οἰκουμενισταὶ ὑποστηρίζουν τὴν κακόδοξον θεωρίαν τῆς οἰκονομικῆς ἐνώσεως, θασιζόμενοι ἐπὶ τῆς οἰκουμενιστικῆς, ὡς φυσικόν, ἀντιλήψεως περὶ οἰκονομίας καὶ συγκαταθάσεως. Διὰ τοὺς κακόφρονας Οἰκουμενιστάς, ἡ μὲν ἐκκλησιαστικὴ οἰκονομία σημαίνει, ἐλευθέραν καὶ ἄνομον χρῆσιν τῶν πνευματικῶν ἀγαθῶν τῆς Ἐκκλησίας, ἡ δὲ ἐκκλησιαστικὴ συγκατάθασις νοεῖται ὡς πτώσις ἀπὸ τῆς Ὁρθοδοξίας εἰς τὴν κοκοδοξίαν. Ἐντεῦθεν ἡ ὑποστηριζομένη παρ' αὐτῶν ὑποχώρησις εἰς τὰ δόγματα καὶ ὁ διὰ ταύτης συμβιβασμὸς τῶν Ὁρθοδόξων καὶ αἰρετικῶν. Ἐντεῦθεν ἐπίσης καὶ ὁ πόλεμος τῶν Οἰκουμενιστῶν κατὰ τῶν Ἱερῶν Κανόνων καὶ γενικῶς τοῦ θείου νόμου, θάσει τοῦ ὁποίου ἡ οἰκουμενιστικὴ ἐνωσις λογίζεται ὡς ἁμαρτία.

Ἄλλ' ὅμως, δὲν εἶναι αὕτη ἡ διδασκαλία τῆς Ἐκκλησίας περὶ

συγκαταθάσεως καὶ οἰκονομίας. Ὁ Οἰκουμενισμὸς νοεῖ τὴν συγκατάθασιν ὡς πτώσιν ἐκ τῆς ἀληθείας εἰς τὸ ψεῦδος. Ἡ Ὁρθοδοξία διδάσκει τὴν συγκατάθασιν ὡς συνανάθασιν εἰς τὴν ἀλήθειαν καὶ τὴν Χάριν, εἰς τὴν ζωὴν τῆς ἐν Χριστῷ ἀναστάσεως. Ὁ Ὁρθόδοξος συγκαταθαίνει πρὸς τὸν ἐκτὸς τῆς Ἐκκλησίας συνάνθρωπόν του, ἵνα συναναθῇ μετ' αὐτοῦ, εἰσάγων τοῦτον εἰς τὴν Ἐκκλησίαν. Συγκαταθαίνει μὲν, ἀλλὰ δὲν ἐγκαταλείπει τὴν Ἐκκλησίαν, οὐδὲ τὴν Ὁρθοδοξίαν, μηδὲ τὴν Χάριν, μηδὲ τὴν ζωὴν τῆς ἀναστάσεως καὶ κατὰ τὸ ἐλάχιστον. Ὅπως ὁ Υἱὸς καὶ Λόγος τοῦ Θεοῦ συγκατέβη πρὸς ἡμᾶς καὶ ἔγινεν ἄνθρωπος, μὴ παύων νὰ εἶναι συνάμα καὶ Θεός, οὕτω καὶ ὁ Ὁρθόδοξος Χριστιανός. Συγκαταθαίνει πρὸς τὸν μὴ Χριστιανόν, μὴ παύων νὰ εἶναι Ὁρθόδοξος Χριστιανός. Καὶ ὅπως ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ συγκατέβη καὶ «σὰρξ ἐγένετο»⁷⁷⁷, «χωρὶς ἁμαρτίας»⁷⁷⁸, τοιοῦτοτρόπως καὶ ὁ Ὁρθόδοξος Χριστιανός συγκαταθαίνει, χωρὶς νὰ ἀφίσταται τῆς ὀρθοδόξου πίστεως καὶ ζωῆς οὐδ' ἐπ' ἐλάχιστον.

Ὅπως ὁ Θεὸς συγκαταθαίνων δεικνύει ἑαυτὸν «ὡς ὁ δυνάμενος αὐτὸν θεωρεῖν»⁷⁷⁹, ἵνα ἀναγάγῃ τὸν ἄνθρωπον πρὸς ἑαυτὸν, οὕτω καὶ ὁ ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ. Συγκαταθαίνων καὶ οὗτος πρὸς τὴν ἀδυναμίαν τοῦ συνανθρώπου, παρουσιάζει τὴν ἀλήθειαν κατὰ τὴν δεκτικότητα αὐτοῦ, μὴ ἀφαιρῶν τι ἀπὸ τῆς ἀληθείας, διὰ παραχωρήσεως, μηδὲ ἀφιστάμενος ταύτης, λόγῳ δῆθεν οἰκονομίας. Διὰ τῆς συγκαταθάσεως, δὲν γίνεται «ἐλάττωσις»⁷⁸⁰ «τῆς ἀξίας»⁷⁸⁰ τῆς ἀληθείας, ἀλλὰ ποσοστιαία ἐμφάνισις ταύτης, κατὰ τὴν ἀσθένειαν τοῦ συνανθρώπου. Δὲν μετατρέπεται ἡ ἀλήθεια εἰς ψεῦδος, ἀλλὰ τὸ ψεῦδος φυγαδεύεται βαθμιαίως ἀπὸ τοῦ κατέχοντος αὐτὸ ἀσθενοῦς, διὰ τῆς ἀδιαφθόρου ἀληθείας. «...ἐπεὶ καὶ Παῦλος ὁ μιμητὴς τοῦ Κυρίου πρὸς τὰς τῶν ἀκουόντων ἕξεις οἶδεν ἀρμοδίως τὸν λόγον μεταχειρίζεσθαι· γάλα τοῖς νηπίοις γινόμενος καὶ στερεὰ τοῖς τελείοις τροφή»⁷⁸¹. Ἡ συγκατάθασις τῆς Ὁρθοδοξίας δὲν εἶναι μείωσις τῆς ἀληθείας καὶ ἀσθένεια τοῦ Ὁρθόδοξου Χριστιανοῦ ὡς πρὸς τὴν πίστιν, ἀλλὰ τρόπος θεραπείας τοῦ κακοδόξου συνανθρώπου, διὰ τῆς ἐν διακρίσει φανερώσεως καὶ ἐπικρατήσεως ἐν αὐτῷ τῆς ἀποκεκαλυμμένης ἀληθείας καὶ ζωῆς τοῦ Θεοῦ.

Ἡ σωτήριος ὁμως αὕτη συγκατάθασις ἔχει ἐφαρμογὴν μόνον εἰς τὴν περίπτωσιν τοῦ δεκτικοῦ θεραπείας αἰρετικοῦ. Ἐὰν δέ,

777. Ἰω. α', 14.

778. Ἐβ. δ', 15.

779. Χρυσοστόμου, P.G. 48, 722.

780. Μ. Βασιλείου, P.G. 31, 468.

781. Γρηγορίου Νύσσης, P.G. 45, 997.

«μετὰ μίαν καὶ δευτέραν νουθεσίαν»⁷⁸², ὁ αἰρετικὸς ἀποδεικνύεται ἀμετάπειστος, δὲν τίθεται πλέον θέμα συγκαταθάσεως καὶ οἰκονομίας, ἀλλὰ μόνον παραιτήσεως⁷⁸² ἀπὸ τῆς τοιαύτης προσπαθείας. Ἡ τυχὸν παράθασις τῆς ἐπιτακτικῆς ταύτης ἐντολῆς τοῦ Ἁγίου Πνεύματος παρὰ τῶν Ὁρθοδόξων καὶ ἡ περαιτέρω προσπάθεια τούτων ἐνώσεώς των μετὰ τῶν αἰρετικῶν ὀδηγεῖ εἰς ἀπώλειαν ἀμφοτέρων. Λόγω τῆς παραθάσεως τῆς θείας ἐντολῆς ἀποσύρεται ἡ θεία Χάρις ἀπὸ τοῦ Χριστιανοῦ, καί, ἔρημος ὢν οὗτος τῆς θείας βοηθείας, φέρεται πρὸς πτώσιν καὶ ἐν τῇ πίστει. Τότε, χάριν τῆς ἐνώσεώς του μετὰ τῶν αἰρετικῶν, χωρεῖ εἰς τὴν ἀσεβῆ συγκατάθασιν, διὰ τῆς ὁποίας παραχαράττει τὴν ὀρθόδοξον πίστιν. Χρησιμοποιεῖ τὴν ἀμαρτωλὸν οἰκονομίαν, διὰ τῆς ὁποίας ἀπεμπολεῖ τοὺς πνευματικοὺς θησαυροὺς τῆς Ἐκκλησίας, γενόμενος κάπηλος καὶ ὄχι οἰκονόμος «μυστηρίων Θεοῦ»⁷⁸³.

Ἐάν, λέγει ὁ Μ. Βασιλείος, «ποιῶ τι» «ἀνθρώποις χαριζόμενος», οὐκ «οἰκονόμος, ἀλλὰ κάπηλος ἔσομαι, τὴν δωρεὰν τοῦ Θεοῦ πρὸς ἀνθρωπίνας φιλίας διαμειθόμενος»⁷⁸⁴. Ἡ οἰκονομία ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ νοεῖται ὡς χορήγησις τῶν μυστηρίων τῆς θείας ἀληθείας καὶ Χάριτος, ἐν διακρίσει, θάσει τοῦ νόμου τοῦ Θεοῦ. Δὲν εἴμεθα ὑπεύθυνοι, γράφει ὁ αὐτὸς πατήρ, νὰ δίδωμεν ὅπωςδήποτε εἰς τοὺς αἰρετικούς τὴν Χάριν τοῦ Βαπτίσματος, ἀλλὰ νὰ δουλεύωμεν «ἀκριθείᾳ κανόνων»⁷⁸⁵. Τὰ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ δὲν γίνονται κατ' ἀνθρώπον, ἀλλὰ κατὰ Θεόν. Τὰ δὲ γινόμενα κατ' ἀνθρώπον, ταῦτα ἀληθῶς δὲν γίνονται καὶ εἶναι ἄκυρα· «εἰ κατὰ ἄνθρωπον γίνεται ταῦτα, οὐδὲν γίνεται· ἀλλὰ μίμησις μὲν ἔστι, τῆς ἀληθείας δὲ πᾶμπληθες ὑπολείπεται»⁷⁸⁶. Ἀκουέτωσαν ταῦτα οἱ σοφοὶ Οἰκουμενισταί. Καὶ ἐάν τελοῦν τὰ τῆς Ἐκκλησίας παρὰ τοὺς Κανόνας, ἄκυρα εἶναι τὰ τελούμενα. Ταῦτα, φαινόμενα ὅτι γίνονται, ἀληθῶς δὲν γίνονται. Κατὰ ταῦτα, ἡ οἰκονομικὴ ἐνωσις μετὰ τῶν αἰρετικῶν δὲν εἶναι, εἰ μὴ ἀμαρτία καὶ ἀσέβεια. «Εἰς τὰ τῆς πίστεως οὐκ ἐγχωρεῖ συγκατάθασις· ἡ γὰρ συγκατάθασις ἐλάττωσιν ἐργάζεται τῆς πίστεως»⁷⁸⁷ (567). Ἡ δὲ ἐλάττωσις τῆς πίστεως σημαίνει ἐκπτώσιν ἀπὸ τῆς πίστεως.

γ) Ἡ θεωρία τῶν ἐκκλησιαστικῶν καινοτομιῶν

Οἱ Οἰκουμενισταί ἐπικαλοῦνται ὑπὲρ τῶν ἀπόψεών των καὶ τὴν κακόδοξον θεωρίαν περὶ ἐκκλησιαστικῶν καινοτομιῶν. Κατὰ

782. Τίτ., γ', 10.

783. 1 Κορ. δ', 1.

784. P.G. 32, 1029.

785. Μ. Βασιλείου, P.G. 32, 669.

786. Μ. Βασιλείου P.G. 32, 1029.

787. Μάρκου Εὐγενικοῦ (567).

τὴν θεωρίαν ταύτην, ἀνέκαθεν «ἐκαινοτόμει ἢ Ἐκκλησία... καὶ ἐξακολουθεῖ... νὰ καινοτομῇ καὶ θὰ καινοτομῇ ἐφ' ὅσον ζῆ»⁽⁵⁶⁸⁾. Τὴν θεωρίαν περὶ ἐκκλησιαστικῶν καινοτομιῶν, διετύπωσε σαφῶς ὁ συνεργάτης τῶν πρωτεργατῶν τῆς παρατροπῆς τῶν Ὁρθοδόξων πρὸς τὸν Οἰκουμενισμόν (ἰδὲ ἀνωτέρω σ. 231), ἐφημέριος τοῦ Μάντσεστερ τῆς Ἀγγλίας Κωνσταντῖνος Καλλίνικος, εἰς τὸν ὁποῖον ἀνήκουν τὰ ἀνωτέρω ἀποσπάσματα. Ὁ ὑπέρμαχος τῶν καινοτομιῶν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ Καλλίνικος προτρέπει τοὺς συναδέλφους τοῦ Ὁρθοδόξου ἱερεῖς εἰς τὴν ἐξῆς, μεταξὺ ἄλλων, καινοτομίαν: «Ζητοῦμεν ν' ἀρχίσουν οἱ κληρικοί μας», λέγει, «νὰ καλλιεργοῦν σχέσεις ὄχι μόνον μὲ τοὺς συναδέλφους των καὶ τοὺς ἐνορίτας των, ἀλλὰ καὶ μὲ τοὺς ἀλλοδόξους ἱερεῖς τῶν ἄλλων Ἐκκλησιῶν»⁽⁵⁶⁹⁾. Καὶ ὁμιλῶν ὡς γνήσιος ἐξ Ἀγγλίας Οἰκουμενιστῆς, συνεχίζει: «Οἱ χρόνοι ἤλλαξαν. Οἱ δογματικοὶ πόλεμοι πρέπει νὰ παύσουν. Δὲν πρόκειται περὶ προδοσίας τῆς πίστεώς μας»!!! Καὶ προσθέτει μὲ ἀναξιοπρεπὲς ὕφος: «Ἄς τὴν κατέχωμεν (τὴν πίστιν) μὲ ὄλον τὸ πάθος μας. Ἀλλὰ τὸ φαρισαϊκὸν βλέμμα πρὸς τοὺς ἄλλους, ὡς πρὸς τελῶνας, ἢ ἐμπαθῆς πολιτικὴ κατὰ παντὸς Δυτικοῦ ἢ Προτεστάντου, δὲν ἔχει πλέον πέρασιν»!!! Ἀναγινώσκων τις ταῦτα, σχηματίζει τὴν ἐντύπωσιν, ὅτι ἀκούει λαϊκὸν φανατικὸν προπαγανδιστὴν ὁμιλοῦντα ὑπὲρ τοῦ Παπισμοῦ καὶ τοῦ Προτεσταντισμοῦ καὶ εἰς θάρος τῶν Ὁρθοδόξων. Προσπαθῶν δὲ ὁ Καλλίνικος νὰ δικαιολογήσῃ τὰς ἀνωτέρω κακοδόξους ποτροπὰς του, προσθέτει: «Αἱ σημερινὰ μεταπολεμικὰ ἀνάγκαι ἐδημιούργησαν πληθὺν κοινωνικῶν ζητημάτων, ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τῶν ὁποίων δύναται κάλλιστα νὰ συνεργασθοῦν ἀπὸ κοινοῦ ὁ Ὁρθόδοξος, ὁ Προτεστάντης καὶ ὁ Δυτικὸς, ἀφίνοντες τὰς δογματικὰς διαφορὰς των διὰ τοὺς ἰδιαιτέρους των ἄμβωνας»⁽⁵⁶⁹⁾. Ὁ Καλλίνικος κατέστησε τὸ κήρυγμα περὶ καινοτομιῶν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ σχεδὸν ἔργον τῆς ζωῆς του. Ὁ ἴδιος μαρτυρεῖ, ὅτι ἔγραψε τὸ βιβλίον του, Ὁ Χριστιανικὸς Νὰὸς καὶ τὰ τελούμενα ἐν αὐτῷ, ἵνα ἀποδείξῃ, ὅτι δῆθεν ἡ Ἐκκλησία καινοτομεῖ! ⁽⁵⁷⁰⁾.

Ἐσχάτως, καθηγητῆς πανεπιστημίου τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Ἀθηνῶν παρέχει τὴν ἐντύπωσιν, ὅτι ἀνέλαθε φιλόπονον προσπάθειαν νὰ διαλαλήσῃ τὴν ἐν λόγῳ θεωρίαν περὶ ἐκκλησιαστικῶν καινοτομιῶν καὶ νὰ πείσῃ τοὺς Ὁρθοδόξους, περὶ τῆς ὀρθότητός της. Χάριν τούτου, δὲν ἐδίστασε νὰ χρησιμοποιήσῃ καὶ τὸ κῦρος τῶν ἁγίων Πατέρων τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας. Συνείρων πατερικὰ χωρία καὶ ἀλλοτρίας πρὸς ταῦτα ἰδίας αὐτοῦ γνώμας, πειράται νὰ ἐμφανίσῃ τὴν περὶ καινοτομιῶν πλάνην, ὡς πατερικὴν δῆθεν διδασκαλίαν! Ἐφθασε δὲ μέχρι τοῦ σημείου, νὰ χαρακτη-

ρίση τὸν ἅγιον Ἰωάννην τὸν Χρυσόστομον, ὡς ἓνα «τῶν ρηξικελεύθων πρωτεργατῶν τοῦ οἰκουμενικοῦ διαλόγου»! ⁽⁵⁷⁰⁾ Ἐτέρους δὲ μεγάλους Πατέρας, τοὺς ὁποίους ὁμοῦς δὲν κατονομάζει, νὰ τοὺς ἐμφανίσῃ, ὡς ἐμπορουμένους «ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ ἰδεώδους, δηλαδὴ τοῦ ὀρθοδόξου ἰδεώδους τῆς οἰκουμενικῆς κινήσεως» ⁽⁵⁷⁰⁾. Δεδομένου ὅτι ὁ ὁμιλητὴς τὸν ὄρον «οἰκουμενικός» τὸν συνδυάζει μὲ τὸν καθιερωθέντα (ἰδὲ ἄνωτέρω σ. 244 - 245) οἰκουμενιστικὸν ὄρον «διάλογος», τὸ οἰκουμενικὸν ἰδεῶδες «τῆς οἰκουμενικῆς κινήσεως», ὑπὸ τοῦ ὁποίου ἐνεφοροῦντο, κατ' αὐτόν, οἱ Πατέρες, δέον νὰ νοηταί ὡς ἰδεῶδες τῆς οἰκουμενιστικῆς κινήσεως. Ἦγουν οἱ ἅγιοι Πατέρες τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας παρουσιάζονται ὡς Οἰκουμνισταὶ καὶ δὴ ρηξικέλευθοι διδάσκαλοι τῆς οἰκουμενιστικῆς παναιρέσεως, συνδυάζοντες ἐν ταυτῷ Ὀρθοδοξίαν καὶ οἰκουμενικὴν ψευδοδοξίαν! ⁽⁵⁷⁰⁾ Καὶ ταῦτα μὲν «ὁ καινὸς θεολόγος», ὡς θὰ ἔλεγεν ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Νύσσης⁷⁸⁸. Ἡ ἀλήθεια ὁμοῦς ἐν τῇ Ὀρθοδοξίᾳ εἶναι ὅλως διάφορος.

Ἡ ψευδοδιδασκαλία περὶ τοῦ ὅτι ἡ Ἐκκλησία καινοτομεῖ ἀνήκει πρὸ παντὸς εἰς τὸν Παπισμὸν. Ὁ Παπικὸς Π. Γρηγόριος, ὁμιλῶν ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου, γράφει τὰ ἀκόλουθα: «Ἡ Καθολικὴ Ἐκκλησία», δηλαδὴ ὁ Παπισμὸς, «ἔταμε πλειστάκις νέας ὁδοὺς, καινοτομοῦσα περὶ τοὺς τύπους καὶ εἰσάγουσα συνηθείας καὶ μεταρρυθμίσεις ἀνταποκρινομένας πρὸς τὰς ἀνάγκας τοῦ πληρώματος τῆς, τοῦτο δὲ πρὸς ἔπαινον καὶ καύχησίν τῆς. Διότι ὄχι μόνον ἐπιτρέπεται, ἀλλὰ καὶ ἐπιβάλλεται, ὅπως ἡ Ἐκκλησία προσαρμόζηται πρὸς τὰς ἀνάγκας ἐκάστης ἐποχῆς ἐπὶ πνευματικῇ ὠφελείᾳ τῶν ψυχῶν. Ἀλλ' αἱ περὶ τοὺς τύπους μεταρρυθμίσεις δὲν ἐφάπτονται τῆς οὐσίας τῆς ἀποκεκαλυμμένης θείας διδασκαλίας, ἣτις παραμένει ἕσαυτὸ ἀναλλοίωτος» ⁽⁵⁷¹⁾. Ὁ Παπισμὸς, ἐξαιρουμένου θεθαίως τοῦ παπικοῦ θεσμοῦ (ἰδὲ ἄνωτέρω σ. 75 - 76), καινοτομεῖ ἐπὶ πάντων, παρὰ τὸν ἰσχυρισμὸν τῶν Παπικῶν, ὅτι ἀφίνει ἄθικτον καὶ ἀναλλοίωτον τὴν οὐσίαν τῆς θείας ἀληθείας. Αἱ καινοτομίαι τῶν Παπικῶν προσβάλλουν καὶ φθείρουν καὶ αὐτὸ τὸ Τριαδικὸν δόγμα, ὡς μαρτυρεῖ ἡ πλάνη τοῦ Filioque (ἰδὲ ἄνωτέρω σ. 70 - 82).

Ἄπασα ἡ ἐν λόγῳ θεωρία περὶ καινοτομιῶν εἶναι κακὸδοξος καὶ ἀσεβής. Οἱ ἅγιοι Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας ὄχι μόνον δὲν ἐκαινοτόμησαν, ἀλλὰ καὶ κατεπολέμησαν τὴν καινοτομίαν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, ὡς τὴν ἀρχὴν τῆς ἐκάστοτε ἀναφαινομένης αἰρέσεως (ἰδὲ ἄνωτέρω σ. 37). Ἐντὸς τῆς Ἐκκλησίας, οἱ μὲν ἰστάμενοι ἐν τῇ πί-

788. P. G. 45, 620.

σται «ἀπαραποίητον τῶν πατέρων διεφύλαξαν τὴν παράδοσιν»⁷⁸⁹. Οἱ δὲ πίπτοντες εἶναι οἱ «διακορεῖς τῶν συνήθων καὶ τῶν παλαιῶν ὡς ἐώλων κατεπαιρόμενοι»⁷⁹⁰. «Οὗτοί εἰσιν οἱ τὰς νεωτεροποιίας παραδεχόμενοι»⁷⁹⁰. Ὁ Γρηγόριος ὁ Θεολόγος λέγει, ὅτι δὲν εἶναι ἀσφαλές νὰ καιτονομῆ τις τι πρὸ τῆς κρίσεως τῆς δευτέρας παρουσίας τοῦ Κυρίου· «πρὸ κρίσεως δὲ οὐδὲ ἄλλο τι καινοτομεῖν ἀσφαλές»⁷⁹¹. Τὰ προστιθέμενα δύνανται καὶ νὰ ἀφαιροῦνται· «τὰ γὰρ προστιθέμενα, φανερόν, ὅτι καὶ ἀφαιρεῖσθαι δύνανται»⁷⁹². Διὰ τοῦτο δὲν εἶναι ἀληθῆ. «Τὸ γὰρ τρεπόμενον καὶ ἀλλοιούμενον, οὐχ ιστάμενον δὲ ἐν ἐνὶ καὶ τῷ αὐτῷ, πῶς δύνανται εἶναι ἀληθές;»⁷⁹³ Πᾶσα καινοτομία ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἀποτελεῖ κίνησιν ἀπὸ τῆς ἀληθείας πρὸς τὸ ψεῦδος. Οἱ αἵρεσιάρχαι ἤρχισαν τὴν ἀποστασίαν τῶν ἀπὸ «καινοτομίας τινάς... γράφοντες πονηρίαν καὶ ἀσεβειαν»⁷⁹⁴. Διὰ ταῦτα εἶναι ὑποπτα πάντα τὰ ἀνθρώπινα· «ὑποπτα γὰρ πάντα τὰ ἀνθρώπινα»⁷⁹⁵. Ἐπομένως, ὑποπτος εἶναι καὶ ἡ οἰκουμενιστικὴ θεωρία περὶ ἐκκλησιαστικῶν καινοτομιῶν, ἢ μᾶλλον ἀσεβής.

Οἱ Οἰκουμενισταί, ἐν τῇ ἀπεγνωσμένη προσπάθειά των νὰ ἐπιβάλουν τὰς πλάνας των ὡς ἀλήθειαν, συγχέουν τὴν ἁμαρτίαν τῆς καινοτομίας καὶ τὴν οἰκοδομὴν τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία οὐδέποτε καινοτομεῖ, ἀλλὰ οἰκοδομεῖ. Κρατεῖ ἀπαραχάρακτον πᾶν ὅ,τι παρέλαθε παρὰ τοῦ Κυρίου, διὰ τῶν Ἀποστόλων καὶ τῶν Προφητῶν. Βάσει δὲ τῆς Παραδόσεως ταύτης, οἰκοδομεῖ Ἐαυτὴν ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι, διὰ τῶν Ἁγίων. Διὰ τοῦτο τὰ παραδοθέντα παρὰ τῶν Ἁγίων ἔθιμα ἔχουν «νόμου δύναμιν... διὰ τὸ ὑφ' ἁγίων ἀνδρῶν τοὺς θεσμοὺς ἡμῖν παραδοθῆναι»⁷⁹⁶. Οἱ δὲ Ἁγιοὶ δὲν ἐκαινοτόμησαν, ὡς ἰσχυρίζονται οἱ ἀσεβεῖς Οἰκουμενισταί, ἀλλ' ὠκοδόμησαν κατὰ τὴν ἀποκεκαλυμμένην ἀλήθειαν. Δὲν ἐκαινοτόμει διὰ τῶν Ἁγίων ἢ Ἐκκλησία, ὡς δυσσεβῶς ἰσχυρίζεται ὁ Καλλίνικος, «ὅταν παρὰ τὴν Ἁγίαν Τράπεζαν προσέθετε τὴν Προσκομιδὴν»⁽⁵⁷¹⁾, ἀλλὰ ὠκοδόμει κατὰ τὸν τύπον τῆς τραπέζης τῆς προθέσεως τοῦ Ναοῦ τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης⁷⁹⁷. Δὲν ἐκαινοτόμει ἢ Ἐκκλησία, ὅταν εἰσηγε «τὴν λαβίδα»⁽⁵⁷¹⁾, ἀλλὰ ὠκοδόμει κατὰ τὸν οὐράνιον τύπον, τὸν ὁποῖον εἶδεν ὁ προφήτης Ἡσαΐας: «καὶ ἀπεστάλη πρὸς με ἐν τῶν Σεραφίμ, καὶ ἐν τῇ χειρὶ εἶχεν ἄνθρακα, ὃν τῇ λαβίδι ἔλαθεν ἀπὸ τοῦ θυσιαστηρίου»⁷⁹⁸. Δὲν ἐκαινο-

ἢ ὅχι καινοτομία ἀλλὰ οἰκοδομὴ κατὰ τὴν Ἁγίαν Τράπεζαν.

789. Μ. Βασιλείου, Ρ. Γ. 32, 93.

790. Μ. Βασιλείου, αὐτόθι.

791. Ρ. Γ. 37, 192.

792. Μ. Ἀθανασίου, ΒΕΠΕΣ, 30, 137.

793. Μ. Ἀθανασίου, ΒΕΠΕΣ, 30, 153.

794. Μ. Βασιλείου, Ρ. Γ. 30, 525.

795. Μ. Ἀθανασίου, ΒΕΠΕΣ, 32, 21.

796. Μ. Βασιλείου, Ρ. Γ. 32, 624.

797. Ἐβ. θ', 2.

798. Ἡσ. στ', 6.

τόμει, τέλος, διὰ νὰ μὴ ἐκταθῶμεν περαιτέρω, ἡ Ἐκκλησία, ὅταν «ἀνύψου τὸ εἰκονοστάσιον πρὸ τῶν ἀδύτων», ὡς ἰσχυρίζονται οἱ συμφωνοῦντες μετὰ τῶν Παπικῶν Οἰκουμενισταί⁽⁵⁷¹⁾, ἀλλ' ὠκοδόμει καὶ τότε, κατὰ τὸν τύπον «τοῦ καταπετάσματος»⁷⁹⁹ τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, «τουτ' ἔστι τῆς σαρκὸς» τοῦ Κυρίου (ιδεὶ καὶ ἀνωτέρω σ. 263).

Πάντα τὰ ὠκοδομηθέντα ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ διὰ τῶν Ἁγίων, μένουν ἔσαεί, ἀπαραχάρακτα καὶ ἀκαινοτόμητα, διότι παρεδόθησαν εἰς ἡμᾶς οὐχὶ παρὰ αἰρετικῶν καὶ δὴ Οἰκουμενιστῶν, ἀλλὰ «ὑφ' ἁγίων ἀνδρῶν», ὡς διδάσκει ὁ Μ. Βασίλειος. Διὰ τοῦτο ἡ Ἐκκλησία, μετὰ τὴν πρώτην καὶ τὴν δευτέραν περίοδον τῆς Εἰκονομαχίας, δὲν ἐκαινοτόμει, ὡς ἰσχυρίζεται ὁ προαναφερθεὶς ὑπέρμαχος τῆς παπικῆς καινοτομίας καθηγητής,⁽⁵⁷²⁾ ἀλλὰ ἀνωκοδόμει ἑαυτὴν ἢ καὶ περαιτέρω ὠκοδόμει, διὰ τοῦ ἁγίου Θεοδώρου τοῦ Στουδίτου καὶ τῶν ἄλλων τότε Ἁγίων, κατόπιν τῶν δεινῶν πληγμάτων καὶ καταστροφῶν, τὰς ὁποίας ὑπέστη παρὰ τῶν καινοτόμων Εἰκονομάχων! Ἡ καινοτομία εἶναι ἴδιον τῶν Εἰκονομάχων καὶ τῶν ἄλλων αἰρετικῶν, ὅχι τῶν Ὁρθοδόξων.

δ) Ἡ θεωρία τῶν ρεόντων ἐκκλησιαστικῶν τύπων

Συναφῆς πρὸς τὴν οἰκουμενιστικὴν θεωρίαν τῶν ἐκκλησιαστικῶν καινοτομιῶν εἶναι καὶ ἡ ἑτέρα κακόδοξος θεωρία, περὶ τῶν ρεόντων ἐκκλησιαστικῶν τύπων. Ὡς ἐφάνη ἤδη καὶ ἀνωτέρω, ὁ Παπικὸς Π. Γρηγορίου δέχεται ἀμφοτέρας τὰς θεωρίας ταύτας ὡς παπικάς. «Ἡ Καθολικὴ Ἐκκλησία», λέγει, «ἔταμε πλειστάκις νέας ὁδοὺς καινοτομοῦσα περὶ τοὺς τύπους»⁽⁵⁷¹⁾. Τὴν παπικὴν ταύτην κακοδοξίαν ὑποστηρίζει καὶ ὁ Καλλίνικος. Οὗτος, διδάσκων ἅμα καὶ ὑβρίζων, λέγει ἐπὶ τοῦ θέματος τὰ ἐξῆς: «...καινοτομία περὶ τοὺς τύπους δὲν εἶναι σφαγιασμὸς οὐσίας καὶ προδοσία πίστεως, καθὼς φωνασκοῦν οἱ τὴν πνευματικὴν των χάνωσιν (!) προσπαθοῦντες νὰ δικαιολογήσουν, ἀλλὰ προσαρμογὴ τῆς οὐσίας καὶ τῆς ἀκαταλύτου πίστεως πρὸς τὰς ἐκάστοτε δημιουργουμένας ἠθικὰς ἀνάγκας»!⁽⁵⁷³⁾ Ἐκτρεπόμενος δὲ ἐπὶ πλεόν τοῦ σοβαροῦ, γράφει κατωτέρω: «Ἀρκεῖ νὰ δοξάζεται ὁ Κύριος, καὶ δὲν θλάπτει ἂν δοξασθῇ μὲ τύμπανα καὶ χορούς»!⁽⁵⁷³⁾ Ὁ ἔμπλεος οἰκουμενιστικοῦ πνεύματος Καλλίνικος τῆς Ἀγγλίας, προφανῶς, δὲν θὰ εἶχε διαβάσει τὴν ἐντολήν: «ψάλλετε συνετῶς». Μὴ διὰ κιθαρῶν, ὡς οἱ πρώην' τοῦτο γὰρ τὸ συνετῶς»⁸⁰⁰. Δυστυχῶς ὅμως, ἐκλείπει ἡ σύνεσις Κυρίου ἀπὸ τοὺς Οἰκουμενιστάς. Ὁ

799. Ἐβ. ι', 20.

800. Μ. Ἀθανασίου, ΒΕΠΕΣ, 32, 117.

Καλλίνικος διασαφηνίζει την ἐν λόγῳ κακοδοξίαν του, ὁμιλῶν περὶ φλοιῶν καὶ πυρῆνος, ἐκ τῶν ὁποίων, ὁ μὲν σταθερὸς πυρὴν εἶναι ἢ ἀμετάβλητος πίστις, οἱ δὲ ἐξαλασσόμενοι φλοιοὶ εἶναι δῆθεν οἱ ρέοντες ἐκκλησιαστικοὶ τύποι. Οὕτως, ἡ μὲν πίστις ἐπέχει τὴν θέσιν οὐσίας, οἱ δὲ τύποι τὴν θέσιν τῶν ἐπουσιωδῶν, ὅπερ ὑπενθυμίζει τὴν σχετικὴν οἰκουμενιστικὴν ἀντίληψιν (ιδεὶ ἀνωτέρω 113 - 114).

Τὴν θεωρίαν περὶ ρεόντων τύπων ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἀσπάζεται καὶ ὁ ὡς ἄνω καθηγητὴς πανεπιστημίου κ. Εὐάγγελος Θεοδώρου. Βασιζόμενος οὗτος ἐπὶ τῆς φιλοσοφίας, ἐπικαλούμενος μαρτυρίας ἑτεροδόξων καὶ ἐρμηνεύων τὰ τῆς Ἐκκλησίας ὑπὸ τὸ πρῖσμα τούτων, ὑποστηρίζει τὰ ἀκόλουθα: «τὰ γήινα καὶ ὑλικά στοιχεῖα» τῆς Ὁρθοδοξίας, τὰ ὁποῖα εἶναι «ἢ διὰ τῆς ὕλης αἰσθητοποιήσις καὶ ἔμφάνισις τῶν οὐρανίων προτύπων», «εἶναι δυνατὸν νὰ μεταβάλλωνται καὶ νὰ προσαρμόζωνται εἰς τὰς ἀνάγκας τῆς ἐποχῆς». Ἡ μεταβολὴ καὶ προσαρμογὴ αὕτη δέον νὰ γίνεται «μὲ τὰς εὐλογίας ἢ τὴν ἀνοχὴν τῆς ἐκκλησιαστικῆς Ἡγείας» καὶ λόγῳ «ἐσωτερικῆς παρορμήσεως, ὑπαγορευομένης ὑπὸ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ κριτηρίου καὶ αἰτήματος τῆς οἰκοδομῆς τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ»⁽⁵⁷⁴⁾. Ἐνταῦθα συγχέονται ἡ κακόδοξος καινοτομία καὶ ἡ ὀρθόδοξος οἰκοδομὴ τῆς Ἐκκλησίας, κατὰ τὸ οἰκουμενιστικὸν πνεῦμα τῆς συνυπάρξεως τῶν ἀντιτιθεμένων γνωμῶν (ιδεὶ ἀνωτέρω σ. 115 - 116), καὶ μὲ συνέπειαν, τὴν κατάλυσιν «τῆς οἰκοδομῆς τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ». Ἐν προκειμένῳ ἡ «οἰκοδομὴ» νοεῖται ὡς, λόγῳ «ἐσωτερικῆς παρορμήσεως», καινοτόμος μεταβολὴ τῶν «γῆινων καὶ ὑλικῶν στοιχείων» τῆς Ἐκκλησίας, τῶν οἰκοδομηθέντων πρότερον παρὰ τῶν Ἀγίων, ἐν Ἀγίῳ Πνεύματι, καὶ ὄχι ὡς ἐν Χριστῷ αὔξησις τῆς μέχρι τοῦδε οἰκοδομῆς. Ἦγουν, ἢ διὰ τῆς καινοτομίας κατάλυσις τῆς οἰκοδομῆς τῆς Ἐκκλησίας, ἀποκαλεῖται οἰκοδομὴ τῆς Ἐκκλησίας! Ἀξιοπρόσεκτον δὲ εἶναι, ὅτι τὴν κατάλυσιν ταύτην τῆς οἰκοδομῆς τῆς Ἐκκλησίας, ἐν ὀνόματι τῆς οἰκοδομῆς Ταύτης, οἱ Οἰκουμενισταὶ θέλουν νὰ τὴν ἐργάζονται «μὲ τὰς εὐλογίας ἢ τὴν ἀνοχὴν τῆς ἐκκλησιαστικῆς Ἡγείας».

Ἀναπτύσσων περαιτέρω τὴν πεπλανημένην ἄποψιν του ὁ κ. καθηγητὴς, ὁμιλεῖ περὶ ποικιλίας καὶ ἐνότητος τῶν αἰσθητῶν ἐκκλησιαστικῶν στοιχείων, κατὰ τὸ οἰκουμενιστικὸν πνεῦμα. Ἰσχυρίζεται ὅτι ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ παρατηρεῖται τὸ φαινόμενον τῆς ποικιλίας τῶν «γῆινων καὶ ὑλικῶν στοιχείων», τὰ ὁποῖα διαρκῶς ἐναλλάσσονται καὶ ἐξελίσσονται, ὡς συμβαίνει δῆθεν εἰς τὴν λατρείαν. «Παρὰ τὸν πλοῦτον ὅμως καὶ τὴν ποικιλίαν τῶν ἐναλλάσσόμενων καὶ ἐξελισσομένων μορφῶν», ὑφίσταται ἡ ἐνό-

της. Εἰς τὰ «καθ' ὄλου ἰστορικά» τῆς Ἐκκλησίας «στοιχεῖα ὑπάρχει ἐνότης ἐν τῇ ποικιλίᾳ». Ἡ θέσις αὕτη ἀποτελεῖ προφανῶς, ἄλλην ἐκφορὰν τοῦ οἰκουμενιστικοῦ διδάγματος, ἐνότης ἐν τῇ διαφορᾷ, τὸ ὁποῖον εἶδομεν ἄνωτέρω (ιδεὲ σ. 139). Κατὰ τὴν ἄποψιν τοῦ κ. καθηγητοῦ, λόγῳ τῆς ἐνότητος ἐν τῇ ποικιλίᾳ, αἱ ἐναλλασσόμενα ἐν τῇ ἐξελίξει τῶν ποικίλων μορφῶν τῶν γήινων καὶ ὑλικῶν στοιχείων τῆς Ἐκκλησίας «δὲν ἀποτελοῦν τρόπον τινὰ διάφορα φυτὰ κεχωρισμένα ἀπ' ἀλλήλων, ἀλλὰ συναποτελοῦν τοὺς κλάδους ἐνός καὶ τοῦ αὐτοῦ πνευματικοῦ δένδρου, τὸ ὁποῖον ζωοποιεῖται πάντοτε ὑπὸ τῆς αὐτῆς πνευματικῆς ἔντελεχίας» καὶ τοῦ αὐτοῦ ζωτικοῦ χυμοῦ». Τοιούτοτρόπως ἡ ἀγγλικανικῆς ἐμπνεύσεως θεωρία τῶν κλάδων (ιδεὲ ἄνωτέρω σ. 112 ἐξ.) καὶ ἡ ἀριστοτελικὴ ἐντελέχεια⁽⁵⁷⁵⁾ χρησιμοποιοῦνται πρὸς ἀλλόκοτον κατοχύρωσιν καὶ ἐπεξήγησιν τῆς πεπλανημένης ἀπόψεως περὶ ρεόντων καὶ μεταβαλλομένων ἐκκλησιαστικῶν τύπων⁽⁵⁷⁶⁾.

Αἱ οἰκουμενιστικαὶ θεωρίαι στεροῦμεναι, ὡς φυσικόν, ἐκκλησιαστικῶν ἀποδείξεων, δανείζονται σαθρὰ «ἐπιχειρήματα» ἐκ τῶν αἰρέσεων καὶ γενικῶς ἐκ τοῦ κόσμου τούτου, ὑπὸ τοῦ πνεύματος τοῦ ὁποῖου ἐμφοροῦνται. Τοῦτο γίνεται φανερόν καὶ ἐκ τοῦ ἰσχυρισμοῦ τῶν ὑπερμάχων τῆς ἐν λόγῳ παπικῆς καινοτομίας, καθ' ὃν ἡ ἐξέλιξις τῶν ποικίλων ἱστορικῶν στοιχείων τῆς Ἐκκλησίας γίνεται, διὰ μεταβολῆς, λόγῳ προσαρμογῆς «εἰς τὰς ἀνάγκας τῆς ἐποχῆς». Ὅπως, δηλαδή, ἐπὶ γῆς τὰ εἶδη τῶν ζώντων λέγεται παρὰ τινῶν προπαγανδιστῶν, ὅτι ἐξελίσσονται διὰ μεταβολῶν, λόγῳ προσαρμογῆς τῶν εἰς τὸ φυσικόν περιβάλλον, οὕτω καὶ ἐνταῦθα. Τὰ γήινα καὶ ὑλικά πράγματα τῆς Ἐκκλησίας, αἱ μορφαί, οἱ τύποι, τὰ «καθ' ὄλου ἱστορικά αὐτῆς στοιχεῖα», ἐξελίσσονται δῆθεν καὶ ταῦτα, κατὰ τὰς ἀπαιτήσεις τῆς προσαρμογῆς αὐτῶν εἰς τὸν ἐκάστοτε καιρόν! Κατὰ τοὺς Οἰκουμενιστάς, ὄχι ὁ Θεός, ἀλλ' ἡ γῆ διαμορφώνει τὴν Ἐκκλησίαν Του ὡς πρὸς τὸ ὑλικόν στοιχεῖον Ταύτης!! Ἡ πεπλανημένη ὑλιστικὴ θεωρία περὶ ἐξελίξεως καὶ καταγωγῆς τῶν εἰδῶν μεταφέρεται παρὰ τῶν Οἰκουμενιστῶν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, πρὸς λογικοκρατικὴν, ἢ μᾶλλον φυσιοκρατικὴν ἐξήγησιν τῆς ἐν Αὐτῇ ποικιλίας!

Δὲν εἶναι ὅμως αὕτη ἡ διδασκαλία τῆς Ἐκκλησίας περὶ Ἐκκλησιαστικῶν τύπων, ἀλλ' ἑτέρα, ἡγουν οὐρανία καὶ ὄχι γήινη. Οἱ τύποι τῆς Ὁρθοδόξου ἡμῶν Ἐκκλησίας προέρχονται ἐκ τοῦ Θεοῦ καὶ ὄχι ἐκ τοῦ κόσμου. Ἀπεκαλύφθησαν παρὰ τοῦ Κυρίου καὶ δὲν ἐφευρέθησαν ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων. Παρεδόθησαν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ δὲν ἐσχηματίσθησαν ὡς πλάσματα τῆς ἱστορίας.

Ἀποτελοῦν καὶ οὗτοι θεῖαν Ἀποκάλυψιν καὶ δὲν δύνανται νὰ τροποποιηθοῦν παρὰ τῶν ἀνθρώπων καὶ δὴ παρὰ τῶν ἐμπορουμένων ὑπὸ οἰκουμενιστικοῦ πνεύματος. Οἱ ἐκκλησιαστικοὶ τύποι εἶναι θεῖοι τύποι καὶ παρεδόθησαν εἰς ἡμᾶς ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ διὰ τῶν Ἀγίων. «Οὐ γὰρ νῦν κανόνες καὶ τύποι ταῖς ἐκκλησίαις ἐδόθησαν, ἀλλ' ἐκ τῶν Πατέρων ἡμῶν καλῶς καὶ θεβαίως παρεδόθησαν» τονίζει ὁ Μ. Ἀθανάσιος⁸⁰¹ (ιδεὲ καὶ ἀνωτέρω σ. 69).

Ἡ οἰκουμενιστικὴ θεωρία περὶ ρεόντων τύπων ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ εἶναι εἰκονομαχικοῦ χαρακτήρος. Ὅπως ἡ αἵρεσις τῆς Εἰκονομαχίας προσέβαλλε τὴν Ἐκκλησίαν εἰς τὸ ὑλικόν Της στοιχείον καὶ τὰς ὑλικὰς καὶ αἰσθητὰς ἐκδηλώσεις τῆς ὀρθοδόξου εὐσεβείας, οὕτω καὶ ἡ ἐν λόγῳ θεωρία. Ἡ θεωρία αὕτη διαχωρίζει ὀξέως τὴν Ἐκκλησίαν εἰς μέρος ἀόρατον καὶ οὐσιῶδες καὶ εἰς μέρος ὄρατον καὶ ἐπουσιῶδες. Καὶ τὸ μὲν πρῶτον τὸ δέχεται ἀμετάβλητον καὶ ἀναλλοίωτον, τὸ δὲ δεύτερον μεταβλητὸν καὶ ἐναλλάσσόμενον, κατὰ τὰς ἀπαιτήσεις τῆς προσαρμογῆς τῆς Ἐκκλησίας εἰς τὸν κόσμον! Ἐπομένως προσβάλλει τὴν Ἐκκλησίαν εἰς τὸ αἰσθητὸν καὶ τυπικὸν στοιχείον Της καὶ ἀρνεῖται τὴν θεῖαν προέλευσιν τῶν ἐκκλησιαστικῶν τύπων. Δέχεται τοὺς τύπους τούτους ὡς ἀνθρώπινα δημιουργήματα παροδικῆς ἰσχύος καὶ διδάσκει τὴν τροποποίησιν αὐτῶν, κατὰ τὴν ἐκάστοτε ἀνθρωπίνην ἐκτίμησιν καὶ «τὰς ἀνάγκας τῆς ἐποχῆς». Τοιοῦτοτρόπως οἱ ἐκκλησιαστικοὶ τύποι ἀποβάλλουν τὴν ἀποκαλυπτικὴν αὐτῶν σημασίαν καὶ ἀποβαίνουν «σχήματα» ἀνθρώπων. Παύουν νὰ ἀποτελοῦν θεοπαράδοτα αἰσθητὰ σημεῖα τῶν ὑπὲρ λόγον οὐρανίων μυστηρίων καὶ κατανοῦν τρόποι ἐκφράσεως ἀνθρωπίνων ἀντιλήψεων καὶ καταληπτῶν παρὰ τοῦ ἀνθρώπου ἐννοιῶν. Ἡ τοιαύτη θεώρησις τῶν ἐκκλησιαστικῶν τύπων, ἄγει ἀσφαλῶς εἰς τὴν κατὰ κόσμον ἐξωτερικὴν μεταβολὴν τοῦ Παπισμοῦ καὶ τὴν εἰκονομαχικὴν ἄρνησιν τοῦ ὄρατοῦ ἐκκλησιαστικοῦ στοιχείου τοῦ Προτεσταντισμοῦ, ὡς καὶ εἰς τὴν εἰκονομαχικὴν ὀρθολογιστικὴν ἀντίληψιν τῆς προτεσταντικῆς θεολογίας, ἢ καὶ τῆς παπικῆς (ιδεὲ ἀνωτέρω σ. 65).

ε) Ἡ θεωρία τοῦ συγχρονισμένου Χριστιανισμοῦ

Σχετικὴ πρὸς τὴν οἰκουμενιστικὴν θεωρίαν τῶν ρεόντων ἐκκλησιαστικῶν τύπων εἶναι καὶ ἡ θεωρία περὶ συγχρονισμένου Χριστιανισμοῦ. Κατὰ τὴν θεωρίαν ταύτην τὸ δόγμα, ἡ ἠθικὴ καὶ ὁ τύπος τοῦ Χριστιανισμοῦ διακρίνονται τῆς ζωῆς⁽⁵⁷⁷⁾. Ἡ ἀνθρωπίνη ζωὴ μεταβάλλεται ἐν τῷ χρόνῳ, αἱ δὲ ἐκάστοτε παραλλαγαὶ

801. ΒΕΝΕΣ, 31, 195.

της ἐπιδροῦν ἐπὶ τῆς ἐκφράσεως τοῦ Χριστιανισμοῦ. Ἐνεκα τούτου, «ὁ Χριστιανισμός, σὰν ἔκφρασι ζωῆς, ἔχει τὶς ποικιλίες τοῦ πού ξεχωρίζουν τὸν Χριστιανὸ τῶν κατακομβῶν ἀπὸ τὸν Χριστιανὸ τοῦ Δ' αἰῶνα, ἀπὸ τὸν Χριστιανὸ τῆς Τούρκοκρατίας, ἀπὸ τοὺς παποῦδες μας, ἀπὸ τοὺς πατέρες μας, ἀπὸ τὴ δική μας γενεά, ὅπως θὰ τὸν ξεχωρίζη ἀπὸ τὰ παιδιά μας καὶ τὰ ἐγγόνια μας. Τὰ προβλήματα κάθε ἐποχῆς ἦσαν ὁλότελα διαφορετικά, ἢ νοοτροπία κάθε ἐποχῆς ἔδιδε τὴν ἐκδήλωσί της στὸν Χριστιανισμὸ σὰν ζωὴ τῶν πιστῶν»⁽⁵⁷⁸⁾. Ἐπομένως, «ὁ Χριστιανισμός τῆς γενεᾶς μας ἔχει τὰ δικά του χαρακτηριστικά, εἶναι καὶ πρέπει νὰ εἶναι συγχρονισμένος Χριστιανισμός, δηλαδή Χριστιανισμός πού διαποτίζει τὴν ἀτομικὴ καὶ κοινωνικὴ ζωὴ τοῦ συγχρόνου ἀνθρώπου»⁽⁵⁷⁸⁾. Τοῦτο σημαίνει, ὅτι «τὸ Εὐαγγέλιο θὰ προβάλη στὴ σημερινὴ κοινωνία, σὰν θεραπεία τῶν ἀναγκῶν τοῦ σημερινοῦ ἀνθρώπου»⁽⁵⁷⁸⁾. «... αὐτὸς ὁ συγχρονισμός — ἢ ἀντιμετώπισι τῶν συγχρόνων προβλημάτων, ἢ κατανόησί τους, ἢ ἐπίλυσί τους μὲ τοῦ Εὐαγγελίου τὴ δύναμι — δὲν πρέπει νὰ περιορίζεται σὲ γενικότητες. Ἡ εἰδίκευσι πρέπει νὰ εἶναι τὸ χαρακτηριστικόν»⁽⁵⁷⁹⁾. Τοιοῦτοτρόπως θὰ προέλθῃ νέα δημιουργία, «σύγχρονη χριστιανικὴ δημιουργία!»⁽⁵⁸⁰⁾. «Καὶ ἡ γενεά μας, λοιπόν, πρέπει νὰ δώσῃ στὴ θρησκευτικὴ ζωὴ τὸ τραγοῦδι της, τὴ ζωγραφικὴ της, τὴν ἀρχιτεκτονικὴ της»⁽⁵⁸¹⁾. Ὁ Χριστιανισμός δέον νὰ παρουσιασθῇ σήμερον μὲ σύγχρονον μορφήν!

Ἡ θεωρία αὕτη συγχέει Χριστιανισμὸν καὶ πολιτισμὸν, ἀμφότερα δὲ ταῦτα συνάπτει εἰς ἓν, εἰς τὸν χριστιανοπολιτισμὸν. Οὕτως, σκοπὸς τοῦ ἀνθρώπου εἶναι νὰ δημιουργήσῃ ἐπὶ γῆς τὸν πολιτισμὸν του, ὡς νέαν δημιουργίαν τῆς νέας ἐποχῆς εἰς τὴν ὁποίαν ζῆ. Προορισμὸς δὲ τοῦ Χριστιανισμοῦ εἶναι νὰ βοηθήσῃ τὸν σύγχρονον ἄνθρωπον εἰς τὴν νέαν ταύτην πολιτιστικὴν του δημιουργίαν, λύων τὰ σχετικὰ πρὸς ταύτην προβλήματατά του, διὰ λόγου καὶ πρακτικῆς προσφορᾶς. Ἀντὶ τῆς προσφορᾶς ταύτης εἰς τοὺς ἀνθρώπους τῆς ἐποχῆς, ὁ Χριστιανισμός θὰ λάβῃ παρὰ τούτων τὴν σύγχρονον ἐκδήλωσίν του ἐν τῇ ζωῇ, τὴν σύμφωνον πρὸς τὰ νέα προβλήματα καὶ τὴν νέαν νοοτροπίαν τῶν ἀνθρώπων. Θὰ γίνῃ συγχρονισμένος Χριστιανισμός. Κατὰ τὴν ἐν λόγῳ θεωρίαν, ὁ Χριστιανισμός καλεῖται νὰ δουλεύσῃ εἰς τὸν χρόνον καὶ τὸν καιρόν. Νὰ ἐξέλθῃ τοῦ ἱεροῦ ναοῦ, νὰ ἀφίση ἐντὸς αὐτοῦ, ὡς εἰς ἄλλο θησαυροφυλάκιον, ἄθικτα τὰ δόγματα, τοὺς τύπους καὶ τὴν ἠθικὴν, νὰ προτάξῃ τὰ βιωτικὰ τῶν πνευματικῶν καὶ νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸν κόσμον. Τοιοῦτοτρόπως νὰ πλησιάσῃ κοσμικῶς τὸν σημερινὸν ἄνθρωπον καὶ νὰ λύσῃ παρεμβατικῶς τὰ σύγχρονα βιωτικὰ του προβλή-

ματα, χάριν νέας πολιτιστικοχριστιανικής δημιουργίας. Ἐν προκειμένῳ ὁ Χριστιανισμὸς κατὰ θάθος νοεῖται ὡς ἀπλοῦς παράγων πολιτισμοῦ καὶ ἐπὶ μέρος ἀξία αὐτοῦ, ὁ δὲ πολιτισμὸς ἐκλαμβάνεται ὡς ὑπερτέρα ἀξία, τὴν ὁποῖαν ἡ Ἐκκλησία πρέπει νὰ ὑπηρετῇ εἰς πᾶσαν ἐποχὴν. Ἡ ζωὴ τῆς γῆς καὶ ὄχι ἡ ζωὴ τοῦ οὐρανοῦ ἐπιδιώκεται, διὰ τῆς θεωρίας περὶ συγχρονισμένου Χριστιανισμοῦ, συμφώνως πρὸς τὸ οἰκουμενιστικὸν πνεῦμα (ιδεῖ ἀνωτέρω σ. 121-122, 201).

Τὸ σωτήριον ἔργον τῆς Ἐκκλησίας ἐν τῷ κόσμῳ δὲν εἶναι ἡ κοσμικὴ «προσφορὰ» τοῦ συγχρονισμένου Χριστιανισμοῦ, ἀλλ' ὅλως διάφορον. Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία ἐργάζεται πρὸ παντὸς ἐν τῷ ἱερῷ ναῷ, ὅπου ἐκκλησιάζει τακτικῶς τοὺς πιστοὺς πρὸς αἰωνίαν σωτηρίαν. Ἐκεῖ καλεῖ τούτους νὰ ἀποθέσουν πᾶσαν «βιωτικὴν μέριμναν»⁸⁰², καί, ἰστάμενοι «καλῶς»⁸⁰² ἐντὸς τῶν ἁγίων καὶ ἱερῶν, νὰ ὑποδεχθῶν «τὸν Βασιλέα τῶν ὄλων»⁸⁰², «ταῖς ἀγγελικαῖς ἀοράτως δορυφορούμενον τάξεσιν»⁸⁰². Ὡσαύτως προτρέπει τοὺς πιστοὺς νὰ στραφοῦν πρὸς τὸν κόσμον τῶν Ἁγίων, καί, «πάντων τῶν Ἁγίων μνημονεύσαντες»⁸⁰², νὰ παραδώσουν «ἑαυτοὺς καὶ ἀλλήλους»⁸⁰² «Χριστῷ τῷ Θεῷ»⁸⁰². Διδάσκει εἰς αὐτοὺς τὸν οὐράνιον πλοῦτον τῶν θείων δογμάτων, διὰ τῶν ὁποίων καλλιεργεῖται ἡ ἐν Χριστῷ ζωὴ, καὶ τῶν ὁποίων ἡ ἀγνοία εἶναι θάνατος ψυχῆς. Καλλιεργεῖ εἰς τοὺς Ὁρθοδόξους πιστοὺς τὴν αἴσθησιν τῆς παρουσίας τοῦ ἀοράτου ἁγίου κόσμου τῆς Ἐκκλησίας, διὰ τῶν πατροπαραδότων ἐκκλησιαστικῶν τύπων καὶ αἰσθητῶν ἐκδηλώσεων τῆς ὀρθοδόξου εὐσεβείας καὶ εὐλαθείας. Τέλος τοὺς διδάσκει τὰς ἠθικὰς χριστιανικὰς ἀληθείας, τοὺς χορηγεῖ τὴν θείαν χάριν διὰ τῶν θείων Μυστηρίων, καὶ τοὺς προτρέπει εἰς ἀγίαν ἐν τῷ κόσμῳ ἀναστροφὴν, σεβομένη τὴν ἐλευθέραν τούτων γνώμην καὶ ἐνέργειαν περὶ τὰ βιωτικά. Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία στρέφει τὸν πιστὸν πρῶτον πρὸς «τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν δικαιοσύνην αὐτοῦ»⁸⁰³, ὁπότε ἔρχονται κατόπιν τὰ καλὰ ἐν τῷ βίῳ, συμφώνως πρὸς τὴν ἐντολὴν καὶ ὑπόσχεσιν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Τουναντίον, ἡ θεωρία τοῦ συγχρονισμένου Χριστιανισμοῦ προτείνει ὄχι μόνον ὁ Χριστιανὸς νὰ ζητήσῃ πρῶτον τὰ βιωτικά, ἀλλὰ καὶ ἡ Ἐκκλησία νὰ πράξῃ καὶ Αὐτὴ τὸ ἴδιον!

Ἡ θεωρία περὶ συγχρονισμένου Χριστιανισμοῦ εἶναι εἰκονομαχικῆς ἐμπνεύσεως καὶ καταλύει τὴν Ἐκκλησίαν. Ὡπως ἡ Εἰκονομαχία, ὡς ἐλέχθη ἀνωτέρω (ιδεῖ σ. 63), προσβάλλει τὴν Ἐκκλησίαν εἰς τὸ ὑλικὸν Αὐτῆς στοιχεῖον, τοιοῦτοτρόπως καὶ ἡ ἐν

802. Θεία Λειτουργία.

803. Ματθ. στ', 33.

λόγω θεωρία πολεμεί την Ἐκκλησίαν προσβάλλουσα Ταύτην ὡς ἔκφρασιν ζωῆς. Ἀντί τῆς ὀρθοδόξου ἔκφράσεως χριστιανικῆς ζωῆς τῆς Ἱερᾶς Παραδόσεως, προτείνει τὴν σύγχρονον κοσμικὴν ἔκφρασιν τοῦ Χριστιανισμοῦ, ἐν ὀνόματι μὲν τῆς Ἱερᾶς Παραδόσεως⁸⁰², ἀληθῶς ὅμως παρὰ τὴν Ἱεράν Παράδοσιν καὶ πρὸς ὀλεθρον τῶν πλανωμένων. Οἱ ἀκολουθοῦντες τὴν πλάνην περὶ συγχρονισμένου Χριστιανισμοῦ παρετράπησαν τῆς Ὁρθοδοξίας. Ἐκκινήσαντες ἀπὸ τοῦ συγχρονισμοῦ τοῦ Χριστιανισμοῦ «σάν ἔκφρασι ζωῆς», ἔφθασαν εἰς τὴν κακοδοξίαν περὶ νεοπατερισμοῦ (ιδεῖ ἄνωτέρω σ. 267), ἐχώρησαν εἰς τὸν ἀποκλεισμὸν τῶν δογμάτων ἐκ τῆς συγχρόνου ζωῆς (ιδεῖ ἄνωτέρω σ. 124, 248-249) καὶ κατήντησαν εἰς τὴν ἀσεβῆ διδασκαλίαν τῆς τροποποιήσεως τῶν καθιερωμένων χριστιανικῶν ὄρων καὶ ἀλλαγῆς τῶν ὀρθοδόξων δογμάτων (ιδεῖ ἄνωτέρω σ. 251). Διὰ νὰ ἐκφράσουν τὸν Χριστιανισμὸν σὲ σύγχρονον τρόπον, κατέληξαν ὄντως εἰς τὴν ἀθεωτάτην μεταστοιχείωσιν τῶν ἀπάντων, ὡς γράφει ὁ ἅγιος Θεόδωρος ὁ Στουδίτης (ιδεῖ ἄνωτέρω σ. 66). Προέτειναν, ὡς ἄλλοι ἀντίχριστοι, τὴν ἀντικατάστασιν τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, δι' ἄλλης, νέας δῆθεν, θρησκείας, κατέπεσαν εἰς τὴν παναίρεσιν τοῦ Οἰκουμενισμοῦ καὶ ζοῦν καὶ λαλοῦν ὡς Οἰκουμενισταί. «Ταῦτα γὰρ τῶν ἑτεροδόξων ἐστὶ τὰ σοφὰ κακουργήματα»⁸⁰⁴.

Ἡ ἔκφρασις τοῦ Χριστιανισμοῦ δηλαδὴ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, ὡς ζωῆς ρυθμίζεται πάντοτε συμφώνως πρὸς τὴν θείαν Ἀποκάλυψιν, τὴν φερομένην καὶ διατυπωμένην ἐν τῇ Ὁρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ, διὰ τῶν Ἀγίων. Διὰ τοῦτο αὕτη δὲν μεταρρυθμίζεται, οὔτε ἀναρρυθμίζεται κατὰ τὰ κύματα τῶν καιρικῶν περιστάσεων. Τοῦναντίον, ὑπερνικᾶ ταῦτα καὶ ἐπιφέρεται παντὸς ψεύδους καὶ πάσης ἐν χρόνῳ τροπῆς καὶ ἀνθρωπίνης ἀπαιτήσεως, ὡς ὁ Κύριος ὁ «περιπατῶν ἐπὶ τῆς θαλάσσης»⁸⁰⁵, ὅστις εἶναι «ἡ ὁδὸς καὶ ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ ζωὴ»⁸⁰⁶. Ὁ Χριστιανὸς δὲν πρέπει νὰ δουλεύῃ εἰς τὸν χρόνον, ἀλλὰ εἰς τὸν Θεόν, παρὰ τὰς ἀντιθέτους ἀπαιτήσεις τῶν καιρῶν. Δὲν διαφέρει τῶν εἰδωλολατρῶν ὁ δουλεύων εἰς τὸν χρόνον. «Ὅπως οἱ εἰδωλολάτραι «ἐλάτρευσαν τῇ κτίσει παρὰ τὸν κτίσαντα»⁸⁰⁷, οὕτω καὶ οἱ δουλεύοντες εἰς τὸν χρόνον λατρεύουν ὄντως τὸ δημιούργημα τοῦ Θεοῦ καὶ ὄχι τὸν Θεόν. Οἱ δὲ ἅγιοι Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας τονίζουν: «οὐ π ρ έ π ε ι τ ῶ κ α ι ρ ῶ δ ο υ λ ε ύ ε ι ν, ἀ λ λ ἄ τ ῶ Κ υ ρ ί ῳ»⁸⁰⁸. «Ἡμεῖς», γράφει ὁ Μ. Βασίλειος, «ἀγαπητοὶ ἀδελφοί, μικροὶ μὲν καὶ ταπεινοί, οἱ αὐ-

804. Μ. Ἀθανασίου, ΒΕΠΕΣ, 30, 207.

807. Ρωμ. α', 25.

805. Μάρ. στ', 48.

808. Μ. Ἀθανασίου, ΒΕΠΕΣ, 33, 172.

806. Ἰω. ιδ', 6.

τοί δὲ αἰεὶ τῆ τοῦ Θεοῦ χάριτι, οὐδέποτε ταῖς μεταβολαῖς τῶν πραγμάτων συνδιετέθημεν»⁸⁰⁹. «Καὶ γὰρ πρέπει τοὺς ἐν Χριστῷ ἀνθρώπους μὴ εἰς ἀνθρώπινα βλέπειν, ἀλλὰ τὴν ἀλήθειαν πάντων προκρίνειν»⁸¹⁰.

4. «Η ΜΕΓΑΛΗ ΠΑΝΟΡΘΟΔΟΞΟΣ ΣΥΝΟΔΟΣ»

Ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν συζητεῖται ἡ σύγκλησις Μεγάλῃς Πανορθόδοξου Συνόδου. Ἡ ἐν Ρόδῳ Α΄ Πανορθόδοξος Διάσκεψις τοῦ 1961 κατήρτισε κατάλογον «θεμάτων τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλῃς Συνόδου»⁽⁵⁸³⁾. Ὑπὸ τῆς ἐν Γενεύῃ Δ΄ Πανορθόδοξου Διασκέψεως τοῦ 1968 ἐλήφθη ἡδη «ἀπόφασις περὶ συγκλήσεως Μεγάλῃς Πανορθόδοξου Συνόδου... παρὰ τὰς ἐκτεθείσας σοβαρὰς ἐπιφυλάξεις περὶ τῆς ἐλευθέρως καὶ ὁμαλῆς λειτουργίας τῆς»⁽⁵⁸⁴⁾. Χάριν τούτου, συνεστήθη τὸ αὐτὸ ἔτος «προπαρασκευαστικὴ τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλῃς Συνόδου τῆς κατ' Ἀνατολὰς Ὀρθόδοξου Ἐκκλησίας Διορθόδοξος Ἐπιτροπὴ»⁽⁵⁸⁵⁾. Πρὸς ἐξυπηρέτησιν τῆς Ἐπιτροπῆς, ἰδρύθη παρὰ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου «Γραμματεία τῆς Προπαρασκευαστικῆς Ἐπιτροπῆς, ἐδρευούσης παρὰ τῷ ἐν Σαμπεζῦ Γενεύης Ὀρθόδοξῳ Κέντρῳ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου»⁽⁵⁸⁶⁾. Ἡ «Προπαρασκευαστικὴ Ἐπιτροπὴ» συνῆλθε τὸ πρῶτον «ἀπὸ 16 ἕως 28 Ἰουλίου 1971» ἐν Σαμπεζῦ τῆς Γενεύης⁽⁵⁸⁷⁾.

Ἐρωτᾶται, ἐὰν ἡ προετοιμαζομένη «Μεγάλῃ Πανορθόδοξος Σύνοδος» πληροῖ τοὺς ὅρους ὀρθόδοξου Συνόδου, ἢ ὄχι. Αἱ τακτικαὶ ὀρθόδοξοι σύνοδοι, αἱ γινόμεναι «κατὰ τὰς ἀρχαίας συνθήκας, καὶ κατὰ τὴν ὀφειλομένην νῦν ταῖς Ἐκκλησίαις παρ' ἡμῶν ἐπιμέλειαν»⁸¹¹, ἀνακόπτουν τὴν εἴσοδον τοῦ κακοῦ εἰς τὴν Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν. Αἱ πλημμελῶς καὶ μὴ «στιβαρῶς» ἀποφασίζουσαι σύνοδοι δὲν ὠφελοῦν. «Οὐ γὰρ ὁ ταχύ τι δογματίσας ἐπαινετός, ἀλλ' ὁ παγίως καὶ ἀσαλεύτως ἕκαστα κανονίσας...»⁸¹². Αἱ πολλῶν μὲν συζητήσεων, ἀλλ' ἄνευ ἀποτελέσματος σύνοδοι, ὄχι μόνον δὲν ὠφελοῦν, ἀλλὰ καὶ θλάπτουν. «Τὸ γὰρ συνιέναι (συνέρχεσθαι) μὲν πολλάκις μηδὲν δὲ πέρας εὐρίσκεσθαι τῶν κακῶν, ἀλλ' αἰεὶ προστιθέναι ταραχαῖς ταραχάς, μείζονος τῆς αἰσχύνῃς...»⁸¹³. Περὶ τῶν τελευταίων τούτων συνόδων ὁμιλῶν ὁ αὐτὸς πατὴρ Γρηγόριος ὁ Θεολόγος, γράφει: «...μηδεμιᾶς συνόδου τέλος εἶδον χρηστόν, μηδὲ λύσιν κακῶν μᾶλλον ἐσχηκυῖαν ἢ προσθήκην. Ἄει γὰρ φιλονεικία καὶ φιλαρχία...»⁸¹⁴. Μεγίστη δὲ εἶναι

809. P. G. 32, 937.

810. M. Ἀθανασίου, ΒΕΠΕΣ, 31, 112.

811. M. Βασιλείου, P. G. 32, 437.

812. M. Βασιλείου, P. G. 32, 989.

813. Γρηγορίου Θεολόγου, P. G. 37, 232.

814. Γρηγορίου Θεολόγου, P. G. 37, 225.

ἡ ζημία, ὅταν αἱ συγκαλούμεναι σύνοδοι δὲν εἶναι ὀρθόδοξοι, ἀλλὰ φιλαίρετικοὶ ἢ αἰρετικοί, ἐν ὀνόματι τῆς Ὁρθοδοξίας.

Ὁ Μ. Ἀθανάσιος, ὁμιλῶν περὶ τῆς ὀρθοδόξου Συνόδου, λέγει τὰ ἀκόλουθα: Δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ μετάσχουν τῆς συνόδου οἱ ἀσεβοῦντες περὶ τὴν πίστιν. Ἐπίσης, δὲν πρέπει ἐν συνόδῳ ἢ ἐξέτασις ἄλλου πράγματος νὰ προκρίνεται τῆς πίστεως. Πρῶτον θὰ ἐξετασθοῦν τὰ προκύψαντα ζητήματα πίστεως καὶ κατόπιν τὰ ἄλλα. Πρέπει πρῶτον νὰ ἐκκόπτεται πᾶσα διαφωνία περὶ τῆς πίστεως καὶ τότε νὰ γίνεται ἡ ἔρευνα τῶν λοιπῶν θεμάτων. «Οὐ γὰρ οἶόν τε συνόδῳ συναριθμηθῆναι τοὺς περὶ πίστιν ἀσεβοῦντας, οὐδὲ πρέπει προκρίνεσθαι πράγματος ἐξέτασιν τῆς περὶ πίστεως ἐξετάσεως. Χρὴ γὰρ πρῶτον πᾶσαν περὶ τῆς πίστεως διαφωνίαν ἐκκόπτεσθαι καὶ τότε τὴν περὶ τῶν πραγμάτων ἔρευναν ποιεῖσθαι»⁸¹⁵.

Ἡ παρασκευαζομένη «Μεγάλη Σύνοδος» οὐδὲν θέμα αἵρέσεως περιλαμβάνει πρὸς ἐξέτασιν, ὡς καταφαίνεται ἐκ τοῦ καταλόγου θεμάτων ταύτης, τοῦ καταρτισθέντος παρὰ τῆς Α' «Πανορθόξου Διασκέψεως» Ρόδου τοῦ 1961⁽⁵⁸⁸⁾ καὶ ἐκ τοῦ «Ἀνακοινωθέντος» τῆς Προπαρασκευαστικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ 1971⁽⁵⁸⁹⁾. Τοῦτο δέ, καθ' ἣν στιγμήν ὑφίστανται πλείοται, μεγάλοι καὶ ἐπικίνδυνοι διὰ τοὺς Ὁρθοδόξους αἵρέσεις, ὅπως ὁ Παπισμὸς, ὁ Προτεστантиσμὸς, ὁ Χιλιασμὸς, ὁ Οἰκουμενισμὸς, ὡς καὶ σαφῶς ἀντίχριστα συστήματα, ὅπως ὁ Μασσωνισμὸς, ὁ Σιωνισμὸς, ὁ Κομμουνισμὸς. Ἡ ἐν λόγῳ παράλειψις καὶ ἡ δι' αὐτῆς ἀθέτησις τοῦ βασικοῦ ὅρου τῆς προτάξεως τῶν ἀναφερόμενων ἐν ταῖς Ἐκκλησίαις ζητημάτων πίστεως καθιστᾷ τὴν προετοιμασίαν τῆς «Μεγάλου Συνόδου» ἀνορθόδοξον καὶ διὰ τοῦτο ἀπαράδεκτον. Ἐπὶ πλέον, εἰς τὸν ὡς ἄνω κατάλογον θεμάτων καὶ τὸ «Ἀνακοινωθέν» ὑπάρχουν ἀνορθόδοξα στοιχεῖα. Αἱ αἵρέσεις ἀποκαλοῦνται «Ἐκκλησίαι», ἢ «Ἐλάσσονες Ἀρχαῖαι Ἀνατολικαὶ Ἐκκλησίαι». Προτείνεται ὡς θάσις τῆς παρουσίας καὶ συμμετοχῆς «τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας ἐν τῇ Οἰκουμενικῇ Κινήσει» τὸ πνεῦμα τῆς οἰκουμενιστικῆς «Πατριαρχικῆς Ἐγκυκλίου τοῦ 1920» (ιδεῖ ἄνωτέρω σ. 231 - 233) κ. ἄ. Ἐπὶ τούτοις, εἰσάγονται πρὸς συζήτησιν θέματα πρὸ πολλοῦ τακτοποιηθέντα παρὰ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ δὴ διὰ Οἰκουμενικῶν Συνόδων, ὅπως ὁ ἑορτασμὸς τοῦ Πάσχα.

Ἐπὶ πλέον εἰς τὴν μέλλουσαν νὰ συνέλθῃ «Μεγάλῃν Σύνοδον» δὲν πρόκειται νὰ μετάσχουν μόνον γνήσιοι Ὁρθόδοξοι, ἀλλὰ καὶ Οἰκουμενισταὶ ἢ φιλοοικουμενισταὶ Ὁρθόδοξοι, οἱ ὅποιοι κατέχουν σήμερον ἐπισκοπικοὺς θρόνους, ἀπὸ τῶν πατριαρχικῶν

815. ΒΕΠΕΣ, 31, 260.

μέχρι τῶν ἀπλῶν ἐπισκοπικῶν. Ἡ μέλλουσα συμμετοχὴ τούτων εἰς τὴν Σύνοδον θὰ ἀποτελέσῃ παράθασιν τοῦ ἑτέρου βασικοῦ ὄρου συγκροτήσεως ὀρθοδόξου συνόδου, ἥτοι τοῦ ἀποκλεισμοῦ τῶν αἰρετικῶν ἀπ' αὐτῆς. Μία ὄντως ὀρθόδοξος καὶ μεγάλη σύνοδος θὰ συνέλθῃ θεβαίως εἰς τὸ μέλλον, ἵνα ὁμως, καταδικάσῃ τοὺς ἀμετανοήτους Οἰκουμενιστάς, μετὰ τῆς αἰρέσεώς των, καὶ ὄχι διὰ νὰ συνεργασθῇ μετ' αὐτῶν. Ἡ τυχὸν σύγκλησις οἰασδήποτε συνόδου τῆ συμμετοχῇ τῶν Οἰκουμενιστῶν, θὰ ἀποτελέσῃ παράθασιν τῶν θεσμῶν τοῦ Θεοῦ περὶ συνόδων τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας. Ἡ τοιαύτη σύνοδος δὲν θὰ εἶναι ὀρθόδοξος, ἀλλὰ οἰκουμενιστικὴ. Δὲν θὰ εἶναι οἰκουμενικὴ Σύνοδος τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, ἀλλὰ «οἰκουμενικὴ», ἡγουν οἰκουμενιστικὴ, Σύνοδος τοῦ Οἰκουμενισμοῦ, ὑπὸ ὀρθόδοξον προσωνυμίαν.

Δυστυχῶς, τὰ ἀνωτέρω ἐκτεθέντα καὶ πλείστα ἄλλα δεδομένα δηλοῦν, ὅτι ἡ μέλλουσα νὰ συνέλθῃ καὶ ἀποκληθεῖσα ἤδη, «Ἁγία καὶ Μεγάλῃ Πανορθόδοξος Σύνοδος» (!), κινεῖται παρὰ τῶν Οἰκουμενιστῶν, χάριν ἐξυπηρετήσεως οἰκουμενιστικῶν σκοπῶν. Ἡ «Προπαρασκευαστικὴ Ἐπιτροπὴ» τῆς Συνόδου ἐδρεύει ἐν Γενεύῃ τῆς Ἑλβετίας, ὅπου καὶ ἡ ἔδρα τοῦ προτεσταντικοῦ Οἰκουμενισμοῦ (ιδεὲ ἀνωτέρω σ. 142). Ἡ Ἐπιτροπὴ αὕτη ἐργάζεται ὑπὸ τὰς εὐλογίας καὶ τὴν καθοδήγησιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἥτις ἐάλω ὑπὸ τοῦ Οἰκουμενισμοῦ (ιδεὲ ἀνωτέρω σ. 233 - 234). Μετὰ τῆς Ἐπιτροπῆς συνεργάζονται αἱ αὐτοκέφαλοι Ὁρθόδοξοι Ἐκκλησίαι, αἱ ὁποῖαι πᾶσαι, πλὴν μιᾶς, εἶναι μέλη τοῦ οἰκουμενιστικοῦ ΠΣΕ. Ζητήματα, τὰ ὁποῖα πρόκειται νὰ προταθοῦν πρὸς συζήτησιν ὑπὸ τῆς Συνόδου, μελετῶνται ἐν τῷ πνεύματι ἐγκυκλίων οἰκουμενιστικοῦ περιεχομένου καὶ «συμφώνως ταῖς ἀπαιτήσεσι τῆς συγχρόνου ἐποχῆς»! ⁽⁵⁹⁰⁾ Τὰ προτεινόμενα θέματα πίστεως εἶναι γενικὰ καὶ οὐδεμίαν αἵρεσιν θίγουν, τὰ δὲ πρακτικὰ θέματα εἶναι, κατὰ τὸ πλείστον, οἰκουμενιστικοῦ χαρακτῆρος. Οἱ προταθέντες μέχρι τοῦδε κατάλογοι θεμάτων παρέχουν τὴν ἐντύπωσιν, ὅτι ἡ «Μεγάλῃ Σύνοδος» δὲν θὰ ἀποτελέσῃ ὀρθόδοξον σύνοδον, ἢ ὁποῖα θὰ ἐξετάσῃ προκύψαντα ζητήματα ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἀλλὰ μᾶλλον συνέδριον οἰκουμενιστικοῦ τύπου, ἢ ἀκριθέστερον ἀντίγραφον τῆς Β' Βατικανῆς Συνόδου τοῦ Παπισμοῦ. Ὅπως ἡ Β' Βατικανὴ Σύνοδος οὐδένα κατεδίκασεν (ιδεὲ ἀνωτέρω σ. 151), οὕτω καὶ ἡ λεγομένη «Μεγάλῃ Πανορθόδοξος Σύνοδος», δὲν προβλέπεται νὰ καταδικάσῃ αἰρετικόν τινα. Καὶ ὅπως ἐκείνη τοῦ Παπισμοῦ ὑπῆρξε σύνοδος ἐνωτικὴ (ιδεὲ ἀνωτέρω σ. 148), οὕτω καὶ αὕτη προμηνύεται νὰ εἶναι ἐπίσης σύνοδος ἐνωτικὴ, δηλαδὴ οἰκουμενιστικὴ.

Ἡ ὄλη κίνησις διὰ τὴν σύγκλησιν τῆς «Μεγάλης Συνόδου» παρέχει ἔντονον τὴν ἐντύπωσιν, ὅτι δι' αὐτῆς οἱ Οἰκουμενισταὶ ἐπιδιώκουν νὰ ἐπικυρώσουν συνοδικῶς τὰ οἰκουμενιστικὰ ἔργα των. Νὰ περιθάλουν, δηλαδή, διὰ τοῦ κύρους μιᾶς «Μεγάλης Πανορθόδοξου Συνόδου» τὰς αἰρετικὰς κακογνωμίας, τὰς ὁποίας διαδίδουν μεταξὺ τῶν Ὁρθοδόξων, τὰς διαπραχθείσας οἰκουμενιστικὰς καινοτομίας καὶ τὴν προωθουμένην ἀσεβῆ ἔνωσιν τῆς Ὁρθοδοξίας μετὰ τῶν αἰρέσεων! Ἐπειδὴ πᾶσαι αἱ Σύνοδοι τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας καταδικάζουν κακοδοξίας τῆς παναιρέσεως τοῦ Οἰκουμενισμοῦ, οἱ Οἰκουμενισταὶ αἰσθάνονται ἑαυτοὺς συνοδικῶς ἀκαλύπτους. Ἐπιθυμοῦν λοιπὸν σφόδρα τὴν κάλυψιν των, διὰ συνόδου, ἢ ὁποία θὰ ἀναθεωρήσῃ ἀποφάσεις τῶν προτέρων ὀρθοδόξων Συνόδων καὶ θὰ δικαιώσῃ τοὺς ὀπαδοὺς τοῦ Οἰκουμενισμοῦ. Κατὰ ταῦτα, ἢ λεγομένη προκαταβολικῶς (!) «Ἁγία καὶ Μεγάλη Πανορθόδοξος Σύνοδος» κινεῖται παρὰ τῶν Οἰκουμενιστῶν ὑπὲρ τοῦ Οἰκουμενισμοῦ καὶ ἐναντίον τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας τοῦ Κυρίου, ἀκολουθοῦσα μᾶλλον τὸ συνέδριον τῶν Ἰουδαίων, ἢ τὰς συνόδους τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας.

Ἀρμόζουν, λοιπὸν καὶ ἐνταῦθα τὰ τοῦ ψαλμωδοῦ: «Ἰνατί ἐφρύαξαν ἔθνη, καὶ λαοὶ ἐμελέτησαν κενά; παρέστησαν οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς, καὶ οἱ ἄρχοντες συνήχθησαν ἐπὶ τὸ αὐτὸ κατὰ τοῦ Κυρίου καὶ κατὰ τοῦ Χριστοῦ αὐτοῦ»⁸¹⁶. «Ὁ Θεός, ἤλθοσαν ἔθνη εἰς τὴν κληρονομίαν σου, ἐμίαναν τὸν ναὸν τὸν ἅγιόν σου, ἔθεντο Ἱερουσαλήμ ὡς ὀπωροφυλάκιον»⁸¹⁷. «Ὅτι ἰδοὺ οἱ ἐχθροὶ σου ἤχησαν, καὶ οἱ μισοῦντές σε ἦσαν κεφαλὴν, ἐπὶ τὸν λαόν σου κατεπανουργέυσαντο γνώμην καὶ ἐβουλεύσαντο κατὰ τῶν ἁγίων σου· εἶπαν· δεῦτε καὶ ἐξολοθρεύσωμεν αὐτοὺς ἐξ ἔθνους, καὶ οὐ μὴ μνησθῆ τὸ ὄνομα Ἰσραὴλ ἔτι. ὅτι ἐβουλεύσαντο ἐν ὁμονοίᾳ ἐπὶ τὸ αὐτό, κατὰ σοῦ διαθήκην διέθεντο»⁸¹⁸. «καὶ ἐνεκαυχήσαντο οἱ μισοῦντές σε ἐν μέσῳ τῆς ἑορτῆς σου... ὡς ἐν δρυμῶ ξύλων ἀξίνας ἐξέκοψαν τὰς θύρας αὐτῆς ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἐν πελέκει καὶ λαξευτηρίῳ κατέρραξαν αὐτήν... εἶπαν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῶν αἱ συγγένειαι αὐτῶν ἐπὶ τὸ αὐτό· δεῦτε καὶ καταπαύσωμεν πάσας τὰς ἑορτὰς τοῦ Θεοῦ ἀπὸ τῆς γῆς. Τὰ σημεῖα αὐτῶν οὐκ εἶδομεν, οὐκ ἔστιν ἔτι προφήτης καὶ ἡμᾶς οὐ γνώσεται ἔτι. ἕως πότε, ὁ Θεός, ὄνειδιεὶ ὁ ἐχθρός, παροξυνεῖ ὁ ὑπεναντίος τὸ ὄνομά σου εἰς τέλος;»⁸¹⁹ «ὁ κατοικῶν ἐν οὐρανοῖς ἐκγελάσεται αὐτοὺς, καὶ ὁ Κύριος ἐκμυκτηριεῖ αὐτούς. τότε λαλήσει πρὸς αὐτοὺς ἐν ὀργῇ αὐτοῦ καὶ ἐν τῷ θυμῷ αὐτοῦ ταραξεί αὐτούς... καὶ νῦν, βασιλεῖς, σύνετε, παιδεύθητε, πάντες οἱ

816. Ψαλ. Β', 1 - 2.

818. Ψαλ. ΠΒ', 3 - 6.

817. Ψαλ. ΟΘ', 1.

819. Ψαλ. ΟΓ', 4, 6, 8 - 10.

κρίνοντες τὴν γῆν. δουλεύσατε τῷ Κυρίῳ ἐν φόβῳ καὶ ἀγαλλιᾶσθε αὐτῷ ἐν τρόμῳ. δράξασθε παιδείας, μὴ ποτε ὀργισθῆ Κύριος καὶ ἀπολείσθε ἐξ ὁδοῦ δικαίας. ὅταν ἐκκαυθῆ ἐν τάχει ὁ θυμὸς αὐτοῦ, μακάριοι πάντες οἱ πεποιθότες ἐπ' αὐτῷ»⁸²⁰.

820. Ψαλ. Β', 4 - 5, 10 - 13.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ΄.

ΠΑΡΕΚΚΛΙΣΙΣ ΚΑΙ ΜΕΤΑΝΟΙΑ

1. Η ΠΑΡΕΚΚΛΙΣΙΣ ΤΗΣ ΘΕΟΛΟΓΙΑΣ ΕΝ ΤΗ ΟΡΘΟΔΟΞΙΑ

Ἡ ἀντιθεολογικὴ σιωπὴ πλείστων θεολόγων. Διὰ τῶν ἐκτεθέντων εἰς τὰ προηγηθέντα τρία κεφάλαια, γίνεται πλέον κατάδηλον, ὅτι ὡς «μέγα τι θηρίον ἐξήλθεν ἐπὶ γῆς ἢ αἵρεσις αὕτη»⁸²¹ τοῦ Οἰκουμενισμοῦ. Τὸ «θηρίον» τοῦτο εἰσήλθεν εἰς τὴν μάνδραν τῶν κατὰ τόπους Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, ὅπου κατασπαράσσει ποιμένας καὶ πρόβατα, ἀρχίζον ἀπὸ τῶν κεφαλῶν. Αἱ παναιρετικαὶ οἰκουμενιστικαὶ διδασκαλίαι καὶ καινοτομίαι κλυδωνίζουσι τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν, ὡς ἄλλα «κύματα ἄγρια θαλάσσης ἐπαφρίζοντα τὰς ἑαυτῶν αἰσχύνας»⁸²². Ὅπως ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ Μ. Βασιλείου, οὕτω καὶ σήμερον ἡ Ὁρθοδοξία συγκλονεῖται ἐκ θεμελίων καὶ αἱ Ὁρθόδοξοι Ἐκκλησίαι κινδυνεύουσι νὰ καταποντισθοῦν αὐτάνδρῳ εἰς τὰ πικρὰ καὶ θανατηφόρα ὕδατα τῆς οἰκουμενιστικῆς ψευδοδοξίας. Ὅντως, ὁ «σάλος οὗτος τῶν Ἐκκλησιῶν τίνος οὐκ ἔστι θαλασσίῳ κλύδωνος ἀγριώτερος; ἐν ᾧ πᾶν μὲν ὄριον Πατέρων κεκίνηται, πᾶς δὲ θεμέλιος καὶ εἴ τι ὀχύρωμα δογμάτων διασαλεύεται. Κλονεῖται δὲ πάντα καὶ κατασειέται σαθρᾷ τῇ θάσει ἐπαιωρούμενα»⁸²³.

Γενᾶται τὸ ἐρώτημα: Τοσοῦτου μεγάλου κινδύνου ἐπιστάντος εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, ποίαν στάσιν τηροῦν οἱ θεολόγοι; Δυστυχῶς πλείστοι κληρικοὶ καὶ λαϊκοὶ θεολόγοι παραμένουν ἄπρακτοι, ὡς νὰ ὑπνώττουν, ἢ συσχηματίζονται πρὸς τὴν οἰκουμενιστικὴν κακοτροπίαν, ὑποκύπτοντες σὺν τῷ χρόνῳ εἰς ταύτην, πρὸ παντὸς διὰ τῆς συνηθείας. Εἰς στρατιάν σιγῶντων θεολόγων μετεβλήθησαν οὗτοι, ἂν καὶ ἐκλήθησαν παρὰ Θεοῦ εἰς τὸν ἀντιαιρετικὸν πόλεμον, ὑπὲρ πίστεως καὶ τῆς ἐπουρανίου πατρίδος. Σιγοῦν οὗτοι, ἂν καὶ ἀπεδέχθησαν τὴν οὐρανίαν ταύτην κλήσιν, ὡς δηλοῖ ἡ θεολογικὴ τῶν ἰδιότης. Ἐνῶ ἔργον τῶν ἔχουν νὰ ὁμιλοῦν περὶ Θεοῦ «ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων»⁸²⁴, ὁμολογοῦντες τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ πρὸς σωτηρίαν αὐτῶν, σιωποῦν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων καὶ δὴ καθ' ἣν στιγμὴν

821. Μ. Ἀθανασίου, ΒΕΠΕΣ, 31, 243.

823. Μ. Βασιλείου, Ρ. Γ. 32, 212 - 213.

822. Ἰούδ. 13.

824. Ματθ. ι', 33.

ὁ Κύριος τῆς δόξης θλασφημεῖται καὶ ἡ Ἐκκλησία Αὐτοῦ καταπατεῖται παρὰ τῆς ἀποθρασυνθείσης παναιρέσεως. Καίτοι ἔργον τῆς ζωῆς των εἶναι νὰ ἀγωνίζωνται «τὸν καλὸν ἀγῶνα τῆς πίστεως»⁸²⁵ ἐναντίον πάσης αἰρέσεως καὶ ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς ἐν Χριστῷ ζωῆς τῶν ἀνθρώπων, συσχηματίζονται τῷ αἰῶνι τούτῳ, προτιμῶντες τὸν ἄμαχον θίον, κοσμικῆς φιλοτιμίας ἢ καὶ «ὠφελείας χάριν»⁸²⁶. Ἐνῶ ἐπιβάλλεται νὰ λαλοῦν τοὺς φερομένους διὰ τῶν ἁγίων Πατέρων μέχρις ἡμῶν θείους λόγους, «ἐν τῇ γενεᾷ ταύτῃ τῇ μοιχαλίδι καὶ ἁμαρτωλῷ»⁸²⁷, πολλοὶ ἐξ αὐτῶν προτιμοῦν νὰ διδάσκουν μᾶλλον λόγους ἀνθρώπων, ἐνασμενίζοντες περὶ τὴν λεγομένην κοινωνιολογίαν, ψυχολογίαν, ἀνθρωπολογίαν κ.ἄ.τ. Τοιοῦτοτρόπως ἀνταλλάσσουν τὴν θείαν ἐπιστήμην τῆς ὄντως Θεολογίας, διὰ τῆς ἀνθρωπίνης ἐπιστήμης τῶν πραγμάτων τοῦ κόσμου, καταλύοντες ἐν ἑαυτοῖς τὴν θείαν αὐτῶν ἀποστολήν⁸²⁸. Ἐγκαταλείπουν τὴν «σοφίαν τοῦ Θεοῦ», τὴν «ἐν μυστηρίῳ, τὴν ἀποκεκρυμμένην, ἣν προώρισεν ὁ Θεὸς πρὸ τῶν αἰώνων εἰς δόξαν ἡμῶν, ἣν οὐδεὶς τῶν ἀρχόντων τοῦ αἰῶνος τούτου ἔγνωκεν», καὶ λαλοῦν «σοφίαν» «τοῦ αἰῶνος τούτου» καὶ «τῶν ἀρχόντων τοῦ αἰῶνος τούτου τῶν καταργουμένων»⁸²⁹. Τίς λοιπὸν ὁ λόγος τῆς θλιθεράς ταύτης παρατροπῆς;

Πρὸς τὴν θεολογίαν τῶν αἰρετικῶν τῆς Δύσεως. Μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ τῶν Τούρκων, ἡ θεολογία ἐν Ἀνατολῇ «παρουσιάζει ὁμοιότητας πρὸς τὴν μεταγενεστέραν βυζαντινὴν θεολογίαν. Ἐν ἀμφοτέραις ἐπικρατεῖ προσκόλλησις εἰς τοὺς Πατέρας τῆς Ἐκκλησίας»⁽⁵⁹¹⁾. Συγχρόνως ὅμως ἀρχίζει αὕτη νὰ παραρρέη, λόγῳ ἀλλοτριῶν ἐπιδράσεων. «Ἡ μετὰ τὴν ἄλωσιν θεολογικὴ κίνησις ὀφείλεται εἰς τὰ ἐπόμενα αἵτια. Ἐπαυσαν μὲν αἱ πρὸς ἔνωσιν μετὰ τῆς παπικῆς Ἐκκλησίας διαπραγματεύσεις, ἀλλ' ἐνισχύθη ὁ προσηλυτισμὸς καὶ ἐπομένως ἐξηκολούθησεν ἡ κατ' αὐτῆς πολεμικὴ. Πρὸς τούτοις παρουσιάζεται νέον θεολογικὸν ζήτημα, ἡ μελέτη τοῦ νεοφانوῦς προτεσταντισμοῦ, ὁ καθορισμὸς τῆς δογματικῆς αὐτοῦ σχέσεως πρὸς τὴν ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν καὶ ἡ καταπολέμησις τῆς προσηλυτιστικῆς δράσεως αὐτοῦ. Ἐπειδὴ ὁ κατὰ τοῦ προτεσταντισμοῦ ἀγὼν ἦτο κοινὸς μετὰ τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας, οἱ ὀρθόδοξοι θεολόγοι ἐν τῷ ἀγῶνι τούτῳ ἐβοηθοῦντο πολλάκις ἐκ τῶν συγγραμμάτων καθολικῶν θεολόγων, δανειζόμενοι ἐξ αὐτῶν, ὅ,τι ἐνόμιζον χρήσιμον. Διὰ τοῦτο, κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην, ἐν τισὶ παρατηρεῖται ἐπίδρασις τῆς καθολικῆς θεολογίας ἐπὶ τῆς ὀρθοδόξου»⁽⁵⁹¹⁾. Τοιοῦτοτρόπως ἡρ-

825. 1 Τιμ. στ', 12.

826. Ἰουδ. 16.

827. Μάρ. η', 38.

828. Ἰω. ιζ', 18.

829. 1 Κορ. β', 6 - 8.

χισεν ἀπόκλισις τῆς ὀρθοδόξου θεολογίας πρὸς τὴν ἀσεβῆ παπικὴν τοιαύτην (ιδὲ ἄνωτέρω σ. 78). Ὁ παπικὸς προσηλυτισμὸς ἐν τῇ Ἀνατολῇ, ὁ ὁποῖος πρὸ τῆς ἀλώσεως παρήγαγεν ὡς πονηρὸν καρπὸν τοὺς Λατινόφρονας (ιδὲ ἄνωτέρω σ. 206), μετὰ τὴν ἄλωσιν ἤρχισε νὰ ἐπηρεάζῃ τὴν θεολογίαν τῶν Ὀρθοδόξων μὲ θλιθεράς συνεπειάς δι' αὐτούς.

«Ὁ Ph. Meyer διέκρινεν, ὅτι ἡ ἑλληνικὴ θεολογία τῆς ιζ' ἑκατονταετηρίδος, ἐν συγκρίσει πρὸς τὴν τῆς ιστ' ἑκατονταετηρίδος, ἀπέκτησε μεγαλυτέραν ἐπιστημονικὴν σταθερότητα, ὀφειλομένην εἰς τὴν διὰ τῶν συγγραμμάτων τοῦ Θεοφίλου Κορυδαλλέως (+ 1645) διάδοσιν τῆς ἀριστοτελείου φιλοσοφίας. Πρὸς τούτοις παρετήρησεν, ὅτι ἀπὸ τῆς ιη' ἑκατονταετηρίδος διὰ τοῦ Εὐγενίου Βουλγάρεως (+ 1806) ἤρχισε παρὰ τοῖς θεολόγοις ἡ ἐπίδρασις τῆς νεωτέρας ἐπιστήμης. Δι' αὐτοῦ τὸ πνεῦμα τῆς κριτικῆς εἰσήχθη εἰς ὅλα τὰ πεδία τῆς θεολογίας, ἐξαιρέσει τῶν δογμάτων τῶν ἄπαξ διὰ παντὸς καθορισθέντων»⁽⁵⁹²⁾. Ἄν καὶ πρέπει νὰ ἐπιφυλαχθῇ τις, ὅσον ἀφορᾷ τὴν ὀρθότητα τῆς ἄνωτέρω κρίσεως περὶ τοῦ Εὐγενίου Βουλγάρεως, γεγονὸς εἶναι, ὅτι ἡ ἐν Ἀνατολῇ θεολογία ὑπέστη τοὺς τελευταίους αἰῶνας τὴν ἐπίδρασιν ὅχι μόνον τῆς παπικῆς θεολογίας, ἀλλὰ μᾶλλον τῆς προτεσταντικῆς τοιαύτης. «Ἡ ἐπίδρασις τῆς νεωτέρας θεολογίας (δηλαδὴ τῶν αἰρετικῶν) ἐπὶ τῆς ἡμετέρας ἔγινε μεγαλυτέρα ἀπὸ τῆς ιθ' ἑκατονταετηρίδος. Ὁ Bonwetsch παρετήρησεν, ὅτι οἱ θεολόγοι τοῦ πανεπιστημίου Ἀθηνῶν καὶ τῆς θεολογικῆς σχολῆς Χάλκης ὑφίστανται τὴν ἐπίδρασιν τῆς γερμανικῆς ἐπιστήμης», δηλαδὴ τῆς προτεσταντικῆς θεολογικῆς ἐπιστήμης⁽⁵⁹³⁾. Τῆς αὐτῆς κατευθύνσεως εἶναι καὶ ἡ νεωτέρα Θεολογικὴ Σχολὴ τῆς Θεσσαλονίκης⁽⁵⁹⁴⁾, ἡ ὁποία τελευταίως ἤρχισεν ἀσχολουμένη καὶ μὲ πατερικὰ κείμενα, ἐξ ἐπιδράσεως προφανῶς τοῦ Ἁγίου Ὁρους. Ὡσαύτως, πρὸς τὴν προτεσταντικὴν γερμανικὴν θεολογικὴν ἐπιστήμην καὶ γενικώτερον πρὸς τὴν Δύσιν ἐστράφη παλαιότερον καὶ ἡ θεολογία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ρωσίας⁽⁵⁹⁵⁾ (ιδὲ ἄνωτέρω σ. 207).

Ὁχι πατερικὴ, ἀλλὰ «δεδανεισμένη» θεολογία. Ἡ στροφὴ αὕτη τῆς θεολογίας τῆς Ἀνατολῆς πρὸς τὴν ἐπιστημονικὴν θεολογίαν τῆς αἰρετικῆς Δύσεως παρέτρεψε ταύτην πρὸς ἕτεροδόξους πηγὰς καὶ συστήματα. Διὰ τοῦτο ἡ νεωτέρα «Ὀρθόδοξος Θεολογία δὲν εἶναι αὐτόφωτος, ἀλλὰ δεδανεισμένη»⁽⁵⁹⁶⁾. Τουτέστι δὲν εἶναι πλέον πατερικὴ, ἀλλὰ μὴ πατερικὴ. Ἡ ἄγνοια σχεδὸν τῶν Πατέρων καὶ ἡ γνῶσις τῶν ἕτεροδόξων χαρακτηρίζουν τὴν «νέαν» ταύτην θεολογίαν. Καὶ τὸ θλιθερώτερον, οἱ Ὀρθόδοξοι θεολόγοι πληροφοροῦνται ἐν πολλοῖς τὰς «ἀπόψεις» τῶν Πατέρων μέσῳ τῶν ἕτεροδόξων! Ὁ πατερικώτερος σύγχρονος κα-

θηγητής πανεπιστημίου Π. Τρεμπέλας γράφει σχετικῶς: «Δὲν πρέπει νὰ δυσκολευθῶμεν, ὅπως τὸ εἶπωμεν καθαρὰ. Κατὰ μέγα μέρος τοὺς Πατέρας ἐγνωρίσαμεν ἐκ τρίτης χειρός, ἐκ θεολόγων δηλαδὴ τῆς Δύσεως, μὴ ἐχόντων τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν μητρικὴν καὶ συνεπῶς μὴ οἰκειῶς ἐχόντων πρὸς τὴν γλῶσσαν τῶν Πατέρων, ὅσον θὰ ἠδυνάμεθα ἡμεῖς νὰ ἐξοικειωθῶμεν πρὸς αὐτὴν καὶ νὰ ἐμβαθύνωμεν εἰς τὸ πνεῦμα τὸ πατερικόν. Δὲν δυσκολεύομαι νὸ ὁμολογήσω καὶ ἐγὼ αὐτός, ὅτι εἰς τὰς τρίτας χεῖρας ὀφείλω πολλὰ καὶ ἀπὸ συγγράμματα ξένων θεολόγων ἤντησα οὐκ ὀλίγα σχετικῶς πρὸς τὴν γνῶσιν τῆς διδασκαλίας τῶν Πατέρων»⁽⁵⁹⁷⁾. Εἰλικρινῆς καὶ τραγικὴ ὁμολογία, δεικνύουσα ἐναργῶς τὸν μέγαν βαθμὸν παρατροπῆς τῆς θεολογίας τῶν Ὁρθοδόξων πρὸς τοὺς ἑτεροδόξους.

Ὁ αὐτὸς καθηγητής, εἰς τὸ ἐν Ἀθήναις Δ' Πανελληνίον Θεολογικὸν Συνέδριον τῆς Πανελληνίου Ἐνώσεως Θεολόγων τοῦ 1969, εἶπε καὶ τὰ ἀκόλουθα: «... πρέπει νὰ ὁμολογῶμεν τὴν ἀλήθειαν, κι ἄς εἶναι πικρά. Δηλαδὴ τοὺς Πατέρας τῆς Ἐκκλησίας, τὴν κληρονομίαν μας, δὲν τὴν γνωρίζομεν, παρὰ ἐκ τρίτης χειρός. Τὴν ἀγνοοῦμεν, κύριοι, τὴν ἀγνοοῦμεν. Καὶ καλεῖ ὁ κ. Π. Χρήστου, ὁ καθηγητὴς τῶν θεολογικῶν γραμμάτων, τῆς Πατρολογίας, εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τῆς Θεσσαλονίκης, καλεῖ ἡμᾶς τοὺς θεολόγους διὰ τῆς σπουδῆς τῶν Πατέρων νὰ δημιουργήσωμεν ἑλληνικὴν Ὁρθόδοξον Θεολογίαν»⁽⁵⁹⁸⁾. Ταῦτα ἐλέχθησαν ἐνώπιον τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος, πολλῶν καθηγητῶν τῶν δύο θεολογικῶν σχολῶν τῶν πανεπιστημίων Ἀθηνῶν καὶ Θεσσαλονίκης, ὡς καὶ πλήθους λοιπῶν θεολόγων, καὶ οὐδεὶς ἀντέλεξε. Πέντε περίπου αἰῶνας μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ τῶν Τούρκων, ὁμολογεῖται, ὅτι οἱ Ὁρθόδοξοι θεολόγοι διδάσκονται καὶ μανθάνουν, ὄχι τὴν ἀληθῆ Θεολογίαν τῶν ἁγίων Πατέρων, ἀλλὰ τὴν «θεολογικὴν» ἐπιστήμην τῶν αἰρετικῶν. Πῶς εἶναι, λοιπόν, δυνατὸν οἱ θεολόγοι οὗτοι νὰ στραφοῦν ἐναντίον τῶν ἑτεροδόξων διδασκάλων των καὶ νὰ ἀναλάβουν ἀγῶνα κατὰ τῶν αἱρέσεων καὶ ὑπὲρ τῆς Ὁρθοδοξίας;

Περιεχόμενον καὶ σύστημα τῆς «δεδανεισμένης» θεολογίας. Διττὴ εἶναι ἡ διάθρωσις τῶν σημερινῶν θεολόγων ὑπὸ τῆς ἑτεροδοξίας, ἥτοι ὡς πρὸς τὸ περιεχόμενον καὶ ὡς πρὸς τὸ σύστημα. Τὸ περιεχόμενον τῆς σημερινῆς ἐν Ἀνατολῇ «δεδανεισμένης» θεολογίας δὲν δύναται νὰ εἶναι ἡ ἀπηλλαγμένη πλάνης διδασχὴ τῶν Ἁγίων τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας. Ἡ γνωριμία τῶν Πατέρων ἐξ αἰρετικῆς «χειρός» ἐγένετο, ὡς φυσικόν, συμφῶνως πρὸς τὰς ἀπαιτήσεις ὄχι τῆς ὀρθοδόξου πίστεως, ἀλλὰ τῆς ἀλλοδόξου ἀντιλήψεως καὶ ἐκτιμήσεως τῶν ἑτεροδόξων

διδασκάλων. Οί μαθητεύοντες εις τούς άλλοτρίους τούτους διδασκάλους Ὁρθόδοξοι, μανθάνουν ὄχι τί ἀκριβῶς διδάσκουν οἱ ἅγιοι Πατέρες καὶ ὁποῖοι ἀληθῶς εἶναι οὗτοι, ἀλλὰ τί λέγουν περὶ αὐτῶν καὶ τῆς διδαχῆς των οἱ αἰρετικοί! Τοιουτοτρόπως, ἢ διὰ τῶν Πατέρων ὀρθόδοξος διδασκαλία τῆς Ἐκκλησίας καθορᾶται, μέσῳ τοῦ διαθλαστικοῦ πρίσματος τοῦ ψευδοδόξου πνεύματος τῶν κακοδόξων. Ἡ διδαχὴ τῶν ἑτεροδόξων καὶ αἱ αἰρετικαὶ αὐτῶν συγγραφαὶ ἀναγνωρίζονται πλέον ἐν τῇ πράξει ὡς πηγαὶ τῆς θεολογίας! Τὸ τελευταῖον τοῦτο εἶναι τοσοῦτον ἰσχυρόν, ὥστε ἐπικρατεῖ ἡ ἀντίληψις, ὅτι δὲν λογίζεται ἐπιστημονικῶς θεολογικὸν τὸ σύγγραμμα, τὸ ὁποῖον δὲν θασίζεται ἐπὶ αἰρετικῶν, ἢ καὶ ἐπὶ αἰρετικῶν συγγραφῶν!

Εἶναι λοιπὸν ἐπόμενον, οἱ μὲν Πατέρες νὰ ἀγνοοῦνται, ἢ δὲ καλλιεργούμενη «θεολογικὴ» γνῶσις νὰ συνάδη πρὸς τὴν ψευδοδοξίαν. «Ἐπόμενον λοιπὸν εἶναι», λέγει ὁ αὐτὸς καθηγητὴς «παρασυρόμενοι ἀπὸ τούς τρίτους τούτους νὰ ὑποστηρίζωμεν κατὰ τὸν Harnack καὶ τὸν Lebon ὅτι ἡ μονοφυσικὴ διδασκαλία περὶ Σαρκώσεως εἰδικῶς κατὰ τὴν ἐπιστημονικὴν μορφήν, ἣτις προσεδόθη εἰς αὐτὴν ὑπὸ τοῦ Σεβήρου, δὲν εἶναι τίποτε ἄλλο παρὰ ἡ Χριστολογία τοῦ Κυρίλλου» (!)... καὶ ὅτι Θεόδωρος ὁ Μοψουεστίας ὁ διδάσκαλος τοῦ Νεστορίου ἦτο Χαλκηδόνιος πρὸ τῆς ἐν Χαλκηδόνι Συνόδου, (!) ὅπως ὑπεστήριζε τοῦτο ὁ Devreesse... νὰ θεωρῶνται δὲ οἱ ὅροι τῶν Οἰκουμενικῶν συνόδων ὡς ὑποκείμενοι εἰς μεταβολὴν καὶ εἰς συμπλήρωσιν... καὶ κατ' ἀκολουθίαν ὅτι «εἶναι δυνατὸν διὰ τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν νὰ ἀναδιατυπώσῃ τὴν διδασκαλίαν της»!⁽⁵⁹⁹⁾ Ἐπειδὴ ἐκτὸς τῆς Ὁρθοδοξίας καὶ μακρὰν τῆς διδαχῆς τῶν ἁγίων αὐτῆς Πατέρων δὲν ὑφίσταται θεολογικὸν φῶς, εἰ μὴ σκότος μόνον, ἢ νεωτέρα θεολογία τῶν Ὁρθοδόξων, ἢ ἀκολουθήσασα, ὡς ἄλλους πνευματικούς πατέρας, άλλοτρίους διδασκάλους, κεῖται ὄντως «ἐν σκότει»⁸³⁰ καὶ «ἐν χώρα καὶ σκιᾷ θανάτου»⁸³⁰, ἐνῶ εὐρίσκεται ἐκεῖ, ὅπου «ἀνέτειλε»⁸³⁰ «φῶς μέγα»⁸³⁰ καὶ «ἐπεσκέψατο ἡμᾶς ἀνατολὴ ἐξ ὕψους»⁸³¹. Πρὸς τὴν τοιαύτην θεολογίαν ὁ Κύριος λέγει: «εἰ οὖν τὸ φῶς τὸ ἐν σοὶ σκότος ἐστί, τὸ σκότος πόσον;»⁸³² Ἐὰν ἡ διδαχὴ τῶν Πατέρων, λαμβανομένη διὰ τῶν διαφθορῶν τῆς ἀληθείας ἑτεροδόξων, εἶναι διεστραμμένη καὶ σκότος, τὸ σκότος τῆς λοιπῆς ψευδοδιδασκαλίας τῶν αἰρετικῶν πόσον μέγα σκότος θὰ εἶναι; Οἱ ἀκολουθοῦντες τὴν ἐν λόγῳ θεολογίαν, «μὴ μαθόντες τὴν πίστιν τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας πεπτώκασιν εἰς ἀσέβειαν καὶ λοιπὸν τὸν νοῦν πεπηρωμένοι / νομίζουσιν εἶναι καὶ τὰ ὀρθὰ στρεβλά

830. Ματθ. δ', 16.

832. Ματθ. στ', 23.

831. Λουκ. α', 78.

καὶ λέγουσι τὸ μὲν φῶς σκότος, τὸ δὲ σκότος νομίζουσιν εἶναι φῶς»⁸³³. Εἶναι λυπηρὸν νὰ θλέπη τις ἐσθησμένα τὰ φῶτα τῶν λύχνων τῆς Ἐκκλησίας ὑπὸ τοῦ θανατηφόρου ρεύματος τῆς παπικῆς καὶ προτεσταντικῆς «θεολογικῆς» δῆθεν ἐπιστήμης.

Ἡ διάθρωσις τῶν Ὁρθοδόξων θεολόγων ὑπὸ τῆς αἰρέσεως ὡς πρὸς τὸ σύστημα τῆς θεολογίας εἶναι ἰσχυροτέρα τῆς διαθρώσεως αὐτῶν ὡς πρὸς τὸ περιεχόμενον ταύτης καὶ πλεον ὕπουλος. Πλείστοι θεολόγοι ἀγαθῆς διαθέσεως, ἐνῶ ἀπορρίπτουν κατ' ἀρχὴν τὰς αἰρετικὰς κακοδοξίας, πλανώμενοι δέχονται ἀνυπόπτως τὸ κακόδοξον ἐπιστημονικὸν σύστημα τῶν αἰρετικῶν. Τὸ αἰρετικὸν θεολογικὸν σύστημα εἶναι ὀρθολογιστικόν. Ἡ θεολογία τῶν ἑτεροδόξων δὲν βασίζεται ἐπὶ τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ ἐπὶ τοῦ λόγου τοῦ ἀνθρώπου. Εἰς τοὺς αἰρετικούς δὲν προηγεῖται τοῦ λογικοῦ ἡ χριστιανικὴ πίστις ὡς θάσις αὐτοῦ, ὅπως ἐπιβάλλει ἡ ἀλήθεια, ἀλλὰ τὸναντίον τὸ λογικὸν προηγεῖται τῆς χριστιανικῆς πίστεως, ὡς θεμέλιον ταύτης! Ἡ αἰρετικὴ θεολογία, θάσει τοῦ λογικοῦ κρίνει τὴν ἀποκεκαλυμμένην ἀλήθειαν, διερευνᾷ ταύτην, καὶ τὴν δικαιώνει, ἢ τὴν ἀπορρίπτει. Ἐντεῦθεν ἡ στενοτάτη σχέσις τῆς θεολογίας ταύτης πρὸς τὴν φιλοσοφίαν, ἡ ὁποία βασίζεται ἐπίσης ἐπὶ τοῦ λογικοῦ. Ἡ θεολογία τῶν αἰρετικῶν ἀκολουθεῖ κατὰ θάσιν τὴν φιλοσοφίαν καὶ δὴ τὴν πλατωνικὴν, μάλιστα δὲν τὴν ἀριστοτελικὴν⁽⁸⁰⁰⁾ (ιδεὲ καὶ ἀνωτέρω σ. 44, 47, 58, 65, 78, 89). Διὰ τῆς προσπαθείας, ὅπως ὁ Χριστιανισμὸς διερευνηθῆ καὶ δικαιωθῆ ὀρθολογιστικῶς καὶ φιλοσοφικῶς, ἡ αἰρετικὴ θεολογία διολισθαίνει εἰς τὴν κατ' ἀνθρώπον ἐπιστημονικὴν γνῶσιν, ἡγουν τὴν συστηματικὴν ἀνθρωπίνην γνῶσιν, τὴν ἀποκτωμένην, διὰ τῆς λογικῆς καὶ τῆς κατ' αἴσθησιν ἀντιλήψεως. Τοιοῦτοτρόπως, ἡ θεολογία τῶν αἰρετικῶν καταντᾷ μία ἐπιστήμη μεταξὺ τῶν πολλῶν ἄλλων ἐπιστημῶν τῶν ἀνθρώπων καὶ παύει νὰ εἶναι ἡ θεία ἐπιστήμη τῆς Θεολογίας τῶν ἁγίων Πατέρων. Ὁ ἀκολουθῶν τὴν ἐπιστημονικὴν, δηλαδὴ τὴν ἀνθρωπίνην θεολογίαν τῶν αἰρετικῶν, μανθάνει συστηματικῶς τὰς πλάνας τῶν ἀνθρώπων περὶ Θεοῦ καὶ ὄχι τὴν ἀποκεκαλυμμένην θείαν ἀλήθειαν περὶ Αὐτοῦ. Κατόπιν τούτων, δὲν εὐσταθεῖ ὁ ἰσχυρισμὸς, ὅτι ἡ ἐπίδρασις τῆς ἑτεροδόξου θεολογίας ἐπὶ τῆς θεολογίας τῶν Ὁρθοδόξων «δὲν παρεκτρέπει αὐτοὺς τῶν θάσεων τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας»⁽⁸⁰¹⁾.

Ὅπως ἡ ἀλήθεια δὲν ὑφίσταται ἐντὸς τῶν αἰρέσεων, οὕτω καὶ ἡ Θεολογία εἶναι πάντῃ ἀδύνατον νὰ εὐδοκιμήσῃ ἐντὸς τῆς ἑτεροδοξίας^(801α). Δὲν ὑφίσταται Θεολογία, εἰ μὴ μόνον ἐντὸς τῆς Ὁρθο-

833. Μ. Ἀθανασίου, ΒΕΠΗΣ, 31, 210.

δόξου Ἐκκλησίας καὶ δὲν καλλιεργεῖται ἢ ὄντως Θεολογία, εἰ μὴ μόνον διὰ τῆς ὀρθοδόξου πίστεως, διὰ τῆς θείας Χάριτος, διὰ τῆς στροφῆς πρὸς τοὺς Ἁγίους τῆς Ἐκκλησίας, διὰ τῆς πνευματικῆς ἐπικοινωνίας μετὰ τῶν ζώντων τὴν κατὰ Παράδοσιν ἐν Χριστῷ ζῶν μοναχῶν τῆς ἐρήμου καὶ διὰ τῆς πάσῃ δυνάμει ἀδιακόπου κατὰ Χριστὸν τελειώσεως. Ἡ αἰρετικὴ θεολογία κείται ἐκτὸς τῆς Ἐκκλησίας, ἀποτελεῖ ἄρνησιν τῆς ὀρθοδόξου πίστεως καὶ ἀποκρούει τὴν θείαν Χάριν. Ἀποστρέφεται τοὺς Ἁγίους τῆς Ὁρθοδοξίας καὶ εἶναι εἰκονομαχικῶς ἐπηρμένη καὶ ἐχθρὰ ἔναντι τῶν ζώντων τὴν κατὰ Παράδοσιν ἐν Χριστῷ ζῶν μοναχῶν. Διὰ τοῦτο φέρεται ὄχι πρὸς τὴν κατὰ Χριστὸν τελείωσιν, ἀλλὰ πρὸς τὴν παντελῆ ἀφομοίωσιν τῆς παρὰ τοῦ κόσμου τούτου, μέχρι σημείου, ὥστε νὰ διδάσκη, ἀντί τοῦ Θεοῦ, τὸν θάνατον τοῦ Θεοῦ!!!^(601α) Ἡ θεολογία τῶν αἰρετικῶν εἶναι κοσμικὴ ἐπιστήμη δυσσεβοῦς ἀπιστίας καὶ ἀθεΐας, οἱ δὲ ὄπαδοι ταύτης γίνονται «οἱ ἄθεοι θεολόγοι»⁸³⁴.

Δεινὴ παρατροπὴ θεολόγων. Τὸ δεινότερον δὲ εἶναι, ὅτι πλεῖστοι Ὁρθόδοξοι θεολόγοι δὲν περιορίζονται εἰς τὴν σπουδὴν τῆς «δεδανεισμένης» θεολογίας ἐντὸς τῶν Θεολογικῶν Σχολῶν τῆς Ἀνατολῆς, ἀλλὰ ἀποπηδοῦν καὶ εἰς ἀλλοτρίας τοιαύτας. Ἀπέρχονται εἰς τὸν κόσμον τῶν αἰρετικῶν, ἔνθα φοιτοῦν εἰς ἕτεροδόξους σχολάς, καθιστοῦν διδασκάλους τῶν αἰρετικῶν καὶ μαθητεύουν παρὰ τοὺς πόδας αὐτῶν, πρὸς συμπλήρωσιν τῆς θεολογικῆς τῶν μορφώσεως! Ἐπειδὴ δέχονται ὡς ὀδηγούς τῶν πρὸς τὸν Θεὸν τοὺς ἐχθροὺς τοῦ Θεοῦ αἰρετικούς, ἐγκαταλείπονται παρὰ τοῦ Κυρίου. Λόγω τῆς ἀμαρτίας τῶν ταύτης, ἀπογυμνώνονται τῆς θείας Χάριτος, ἐμποτίζονται διὰ τῆς ψευδοδοξίας τῶν ἕτεροδόξων καὶ ἀκολουθοῦν ὁδὸν πλάνης καὶ ἀπωλείας, ὡς ἄφρονες. Διὰ τοῦτο κράζει ὁ Μ. Βασίλειος πρὸς τοὺς τοιοῦτους: «Προτρέπεται ἡμᾶς ὁ λόγος, μὴ ἄγεσθαι ὑπὸ τῆς πιθανότητος τῶν ἕτεροδόξων μανία γὰρ σαφής, ἐξεστηκόσιν ἀκολουθεῖν. Γνώρισον αὐτούς, ὅτι ἐξέστησαν. Ἐξω εἰσὶ τῆς ὁδοῦ τῆς πρὸς Θεὸν ἀγούσης· μὴ χρήση αὐτοῖς ὁδηγοῖς, μὴ ποτε ἀχθῆς ὑπ' αὐτῶν εἰς κρημνὸν καὶ θάραθρον»⁸³⁵. Καὶ ὅμως, παρὰ τὸν θεῖον νόμον, οἱ ἐν λόγῳ θεολόγοι, ὄχι μόνον δέχονται νὰ μορφωθοῦν ὑπὸ αἰρετικῶν, ἀλλὰ, ἐπανέρχόμενοι εἰς τὴν ὀρθόδοξον πατρίδα, εὐρίσκουν ἀνοικτάς τὰς θύρας πρὸς πᾶσαν σχεδὸν κατεύθυνσιν. Τοποθετοῦνται εἰς καιρίας ἐκκλησιαστικὰς καὶ πολιτικὰς θέσεις καὶ καταλαμβάνουν πανεπιστημιακὰς ἔδρας. Ὡς φορεῖς δὲ ἀλλοδόξου πνεύματος καὶ ἀπονευρωμένοι ἔναντι τῆς αἰρέσεως, εἶναι φυσικὸν νὰ διδάσκουν ὄχι τὰ τῆς

834. Γρηγορίου Παλαμᾶ, ἔνθ' ἄνωτ. 1, 51.

835. P. G. 30, 649.

Ἐκκλησίας, ἀλλὰ ἴδια. Καί ἐπὶ πλέον, νὰ ἐπαίρωνται ἔναντι τῶν Πατέρων, νὰ περιφρονοῦν τὴν Ὁρθοδοξίαν, νὰ εὐνοοῦν τοὺς αἰρετικούς, νὰ ἀποκρούουν τὸν ἀντιστασιακὸν ἀγῶνα ὡς τι τὸ κακὸν καὶ ἀγενὲς καὶ νὰ γίνωνται εὐκόλος λεία τοῦ παμφάγου θηρίου τοῦ Οἰκουμενισμοῦ, μεταβαλλόμενοι εἰς εὐχρηστα ὄργανα τούτου.

Χαρακτηριστικὰ τῆς ἀνωτέρω παρατροπῆς εἶναι, ἐκτὸς ἄλλων, καὶ τὰ ἀκόλουθα: Ἄμα τῇ ἰδρύσει τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν κατὰ τὸ ἔτος 1837, ἐτοποθετήθη ὡς καθηγητῆς ταύτης καὶ ὁ προτεσταντικῶν φρονημάτων Θεόκλητος Φαρμακίδης. Ἄλλ' ὅμως, «κατηγορηθέντων τῶν θρησκευτικῶν αὐτοῦ φρονημάτων ὡς ὑπόπτων, μετετέθη ἀπὸ τῆς θεολογικῆς εἰς τὴν φιλολογικὴν σχολὴν τῷ 1839»! ⁽⁶⁰²⁾ Τὸν τρέχοντα αἰῶνα ὁ καθηγητῆς τῆς αὐτῆς Θεολογικῆς Σχολῆς καὶ δὴ τοῦ μαθήματος τῆς Πατρολογίας ⁽⁶⁰³⁾ Δ. Μπαλᾶνος ἐπαινεῖ τὸν Φαρμακίδην, ὡς τὸν διαπρεπέστερον θεολόγον τοῦ 19ου αἰῶνος ἐν τῇ Ἑλληνικῇ Ἐκκλησίᾳ! ⁽⁶⁰⁴⁾ Τὸν παρελθόντα αἰῶνα, ὁ Α. Δ. Κυριακός, ἐξυμνεῖ τὴν θεολογίαν τῶν αἰρετικῶν καὶ ὁμιλεῖ διὰ τό, κατ' αὐτόν, μέλλον τῆς ἐπηρεαζομένης παρ' ἐκείνων ρωσικῆς θεολογίας ὡς ἀκολούθως: «Ἡ ὀρθόδοξος ρωσικὴ θεολογία τρεφομένη ἀφθόνως ἐκ τοῦ θεολογικοῦ πλοῦτου τῆς γείτονος σοφῆς Γερμανίας ἔχει λαμπρὸν μέλλον»!!! ^(604α) Τὴν ἐπαινουμένην νεωτέραν «ἐπιστημονικὴν» θεολογίαν ζηλώσαντες νεώτεροι θεολόγοι, ἐτράπησαν πρὸς τὴν ξένην, ὅπου παρουσιάζουν ὄντως οἰκτρὸν θέαμα. Ἐπιστολογράφος, ἐκθέτων τὰς ἐντυπώσεις, τὰς ὁποίας ἀπεκόμισεν «ἀπὸ μίαν συγκέντρωσιν Ὁρθοδόξων Μετεκπαιδευομένων καὶ Καθολικῶν», ἐν Γερμανίᾳ, γράφει ὡς πρὸς τὴν στάσιν τῶν Ὁρθοδόξων κυρίως θεολόγων τὰ ἀκόλουθα: «Τὸ πρόγραμμα περιελάμβανε συνεσιάζσεις, συμπροσευχὰς καὶ συζητήσεις, μὲ εἰσηγητὰς βεβαίως, πάντοτε Ρωμαιοκαθολικούς. Τὸ ἐκπληκτικὸν δὲ εἶναι, ὅτι οἱ πλεῖστοι τῶν Ὁρθοδόξων ὑποτρόφων, ὅχι ἀπλῶς δὲν προσεπάθησαν νὰ ἀντικρούσουν τὰς θέσεις τῶν Παπικῶν, ἢ νὰ ἀντιδράσουν εἰς τὴν συμπροσευχὴν, ἢ νὰ διατυπώσουν τὰς ὀρθοδόξους θέσεις περὶ ἐνώσεως, περὶ συμπροσευχῆς, περὶ διακοινωνίας (Σίντερ - κομμινόν), ἀλλὰ εἰς πολλὰς περιπτώσεις ὑπερέβαινον εἰς φιλελευθερισμὸν καὶ αὐτοὺς τοὺς ἕτεροδόξους, ἐστενοχωροῦντο δέ, ὅταν οἱ συντηρητικώτεροι τῶν Ὁρθοδόξων ἔλεγον τὰ ἀντίθετα, δηλαδὴ τὰ ὀρθόδοξα. Τὸ δὲ χειρότερον εἶναι ὅτι, ὅταν εἰς κάποιαν συζήτησιν οἱ ἴδιοι οἱ Ρωμαιοκαθολικοὶ ὑπὸ τὴν πίεσιν τῆς συντηρητικῆς μερίδος τῶν Ὁρθοδόξων ὑπεχρεώθησαν νὰ παραδεχθῶν τὴν γενικὴν ἀξίαν τῶν ἀρχαίων ἑπτὰ Οἰκουμενικῶν Συνόδων, οἱ νεωτερίζοντες λεγόμενοι Ὁρθόδοξοι ἐθλίβησαν κατάκαρδα... Ἡ δὲ ἐπίδρασις τοῦ φιλελευθέρου Προτεσταντικοῦ πνεύ-

ματος ἐπὶ τῶν δογματικῶν καὶ ἠθικῶν θεμάτων ἦτο προφανής. Καὶ ὅλοι αὐτοὶ δὲν ἀποκλείεται, ἐπιστρέφοντες κάποτε εἰς τὴν Ἑλλάδα, νὰ γίνουν διδάσκαλοι τῶν παιδιῶν μας, καθηγηταὶ Θεολογικῶν Σχολῶν ἢ μεγαλόσχημοι Κληρικοί»⁽⁶⁰⁵⁾.

Κατόπιν τῶν ἀνωτέρω, δὲν εἶναι παράδοξον, ὅτι οἱ θεολόγοι τῆς παρὰ τῶν αἰρετικῶν δεδανεισμένης θεολογίας φέρονται κατὰ τρόπον, ἐξυπηρετοῦντα τὴν παναίρεσιν τοῦ Οἰκουμενισμοῦ καὶ θλάπτοντα τὰς Ὁρθοδόξους Ἐκκλησίας. Οὗτοι ἐξισώνουν τοὺς ἁγίους Πατέρας πρὸς τοὺς αἰρετικούς διδασκάλους καὶ τὰ πατερικὰ συγγράμματα πρὸς τὰς κακοδόξους συγγραφάς, παλαιότερας καὶ νεωτέρας. Θεωροῦν τὴν ἐνιαίαν διδασκαλίαν τῶν Πατέρων ὡς ἀπόψεις τούτων, διαφόρους, ἢ καὶ ἀντιτιθεμένας πρὸς ἀλλήλας, ὡς συμβαίνει μὲ τὰς ἀπόψεις τῶν αἰρετικῶν διδασκάλων. Δὲν διδάσκονται παρὰ τῶν Πατέρων διὰ τῆς ἀπεριέργου πίστεως, ἀλλὰ κρίνουν τοὺς Πατέρας, θάσει τῆς λογικῆς καὶ τῆς αἰρετικῆς «ἐπιστημονικῆς» ἀντιλήψεως. Ἐκ τῆς πατερικῆς διδαχῆς, ἀποδέχονται ὅ,τι οὗτοι κρίνουν ὡς ὀρθὸν καὶ ἀπορρίπτουν ὅ,τι ἐκλαμβάνουν ὡς ἐσφαλμένον. Συνήθως προκρίνουν τὰς ἑτεροδόξους ἀπόψεις τῶν πατερικῶν ἀληθειῶν καὶ πολλάκις διαστρέφουν τὸ νόημα τῶν τελευταίων ὑπὲρ τῶν αἰρετικῶν θέσεων. Εἰς τὰς συγγραφάς των παραθέτουν χωρία Πατέρων, ὡς ἀπλὰς γνώμας, παρὰ τὰς ἀπόψεις τῶν ἑτεροδόξων, καὶ πλειστάκις προτιμοῦν τὰς δευτέρας καὶ ἀτιμάζουν τὰ πρῶτα. Ἐν ὀνόματι τῆς ἀμερολήπτου δῆθεν ἐπιστημονικῆς ἐρεῦνης, ἐξουθενώνουν τὴν Ὁρθοδοξίαν καὶ τιμοῦν τὴν ψευδοδοξίαν. Τὴν μὲν Ὁρθοδοξίαν τὴν δυσφημοῦν, λόγῳ καὶ τῶν ὀλίγων, κατ' αὐτούς, τρωτῶν, τὴν δὲ ψευδοδοξίαν, τὴν ἐπαινοῦν, λόγῳ τῶν, κατ' αὐτούς, πολλῶν ἢ ὀλίγων καλῶν. Τοιοῦτοτρόπως ἐκδηλώνουν ἐχθρότητα πρὸς τὴν Ὁρθοδοξίαν καὶ φιλίαν πρὸς τὴν αἵρεσιν. Ἐνεκα δὲ τῶν φιλαίρετικῶν των αἰσθημάτων, δὲν δύνανται νὰ ὀρθοτομοῦν τὸν λόγον τῆς θείας ἀληθείας καὶ ἀδυνατοῦν νὰ εἶναι οἱ ὑπέρμαχοι τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας. Διὰ λόγους προαιρέσεως καὶ γνώμης, παραιτοῦνται τῶν ἀντιαιρετικῶν ἀγώνων, προτιμοῦν τὸν ἄμαχον θίον τῆς ἀντιθέου συνέσεως καὶ ἀλίσκονται παρὰ τοῦ Οἰκουμενισμοῦ!

2. «ΣΤΩΜΕΝ ΚΑΛΩΣ, ΣΤΩΜΕΝ ΜΕΤΑ ΦΟΒΟΥ»

Κατόπιν τῶν ἀνωτέρω, ποία εἶναι ἡ στάσις, τὴν ὁποίαν ἐπιβάλλεται νὰ τηρήσουν σήμερον οἱ Ὀρθόδοξοι Χριστιανοί;

Τὸ πρῶτον, τὸ βασικὸν καὶ κύριον εἶναι ἡ **μ ε τ ά ν ο ι α**. Ἡ φωνὴ «Κυρίου τοῦ Θεοῦ»⁸³⁶, «Ἀδάμ, ποῦ εἶ;»⁸³⁷, ἡ ὁποία ἠκούσθη ἐντὸς τοῦ πρώτου παραδείσου, ἀπευθύνεται καὶ σήμερον εἰς τοὺς καθ' οἷονδῆποτε τρόπον ἐκκλίναντας πρὸς τὸ ἐν σχήματι καλοῦ πονηρὸν δένδρον τοῦ Οἰκουμενισμοῦ Ὀρθοδόξους Χριστιανούς, τοὺς γενομένους μετόχους τοῦ δευτέρου παραδείσου, ἡγουν τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας. Τὸ κήρυγμα μετανοίας τοῦ Νῶε, τοῦ Ἰωνᾶ καὶ πάντων τῶν λοιπῶν Προφητῶν, μέχρι τοῦ ἀγίου Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ, ἀφορᾷ, μάλιστα σήμερον, καὶ τοὺς Ὀρθοδόξους. Ὁ λόγος τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, «μετανοεῖτε καὶ πιστεύετε ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ»⁸³⁸ καὶ ἡ ὁμοία Αὐτοῦ, διὰ τῶν Ἀποστόλων, προτροπή, «μετανοήσατε»⁸³⁹, «σώθητε ἀπὸ τῆς γενεᾶς τῆς σκολιᾶς ταύτης»⁸⁴⁰, πρέπει νὰ κατηγήσουν εἰς τὰς ψυχὰς τῶν σημερινῶν μελῶν τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας. Οἱ Ὀρθόδοξοι καλοῦνται σήμερον εἰς μετάνοιαν, ὡς ἄλλοτε ὁ Ἀδάμ, ὁ πρὸ τοῦ κατακλυσμοῦ κόσμος, αἱ γενεαὶ τῶν δώδεκα φυλῶν τοῦ Ἰσραήλ, οἱ Ἰουδαῖοι τῆς ἐποχῆς τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ πάντες οἱ ἄνθρωποι τῶν ἐθνῶν. Εἰς μεγαλυτέραν δὲ μετάνοιαν καλοῦνται, ὅσοι ἐκ τῶν Ὀρθοδόξων περισσοτέρως ἤμαρτον, διὰ τῆς παρατροπῆς πρὸς τὴν παναίρεσιν τοῦ Οἰκουμενισμοῦ. Μάλιστα δὲ οἱ πατριάρχαι, οἱ ἀρχιεπίσκοποι, οἱ λοιποὶ ἐπίσκοποι, οἱ καθηγηταὶ πανεπιστημίου, οἱ θεολόγοι καὶ ἄλλοι πρωτοστατήσαντες εἰς τὴν ἐν λόγῳ πτώσιν τῶν Ὀρθοδόξων. Πρὸς τούτους ἀπευθύνεται ὁ φρικτὸς λόγος τοῦ Θεοῦ: «υἱὲ ἀνθρώπου, σκοπὸν δέδωκά σε τῷ οἴκῳ Ἰσραήλ»⁸⁴¹. «Καὶ ὁ σκοπός, ἐὰν ἴδῃ τὴν ρομφαίαν ἐρχομένην καὶ μὴ σημάνῃ τῇ σάλπιγγι, καὶ ὁ λαὸς μὴ φυλάξῃται, καὶ ἐλθοῦσα ἡ ρομφαία λάθῃ ἐξ αὐτῶν ψυχῆν, αὕτη διὰ τὴν αὐτῆς ἀνομίαν ἐλήφθη, καὶ τὸ αἶμα ἐκ χειρὸς τοῦ σκοποῦ ἐκζητήσῳ»⁸⁴².

Ἀρνητικὴν ἐκδήλωσιν τῆς μετανοίας, τὴν ὁποίαν ζητεῖ σήμε-

836. Γεν. γ', 8.

837. Γεν. γ', 9.

838. Μάρκ. α', 15 καὶ Ματθ. θ', 17.

839. Πρ. θ', 38.

840. Πρ. θ', 40.

841. Ἰεζεκ. λγ', 7.

842. Ἰεζεκ. λγ', 6.

ρον ὁ Κύριος παρὰ τῶν Ὁρθοδόξων, ἀποτελεῖ ἡ πιστὴ τήρησις τῆς ἐπιτακτικῆς ἐντολῆς τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, «αἰρετικὸν ἄνθρωπον μετὰ μίαν καὶ δευτέραν νοουθεσίαν παραιτοῦ, εἰδὼς ὅτι ἐξέστραπται ὁ τοιοῦτος καὶ ἀμαρτάνει ὦν αὐτοκατάκριτος»⁸⁴³. «Δεῖ γάρ», τονίζει ὁ Μ. Ἀθανάσιος, «μὴ μόνον ἀπέχεσθαι τῶν πονηρῶν, ἀλλὰ καὶ τοὺς τὰ τοιαῦτα ποιούντας ἀποστρέφειν»⁸⁴⁴. Ὁ δὲ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος διδάσκει: «... καθάπερ τοὺς παραπαίοντας αὐτοὺς ἀποστρέφειν χρή»⁸⁴⁵. Ἡ συμμετοχὴ εἰς τὸ «Παγκόσμιον Συμβούλιον τῶν Ἐκκλησιῶν» καὶ τὰ οἰκουμενιστικὰ «συνέδρια», τὰ «συμπόσια» κ.τ.ἄ., ὁ οἰκουμενιστικὸς «διάλογος» «ἐπὶ ἴσοις ὄροις», καὶ ἡ οἰκουμενιστικὴ «πρακτικὴ» συνεργασία μετὰ τῶν αἰρετικῶν, πάντα ταῦτα ἀποτελοῦν παράθασιν τῆς ὡς ἄνω ἐντολῆς τοῦ Θεοῦ καὶ ἀμαρτίαν «πρὸς θάνατον»⁸⁴⁶. Διὰ τοῦτο, συμφώνως πρὸς τὴν ἀληθῆ καὶ καρποφόρον μετάνοιαν⁸⁴⁷, ἐπιβάλλεται ταῦτα νὰ παύσουν παρευθῆς, ὑποχωροῦσης πάσης ἀντιθέου ἀνθρωπαρεσκείας καὶ ἀσεβοῦς σκοπιμότητος.

Θετικὴν δὲ ἐκδήλωσιν τῆς ἐν λόγῳ μετανοίας ἀποτελεῖ ἡ ἀποφασιστικὴ στροφή πρὸς τοὺς Ἁγίους τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, ἡ μαθητεία παρὰ τοὺς Πατέρας καὶ ἡ ἀφοσίωσις εἰς τὴν δι' αὐτῶν φερομένην Ἱεράν Παράδοσιν ἐν τῇ Ὁρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ. Ἡ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ προτροπὴ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, «τῆς Παναγίας, ἀχράντου, ὑπερευλογημένης, ἐνδόξου Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας, μετὰ πάντων τῶν Ἁγίων μνημονεύσαντες, ἑαυτοὺς καὶ ἀλλήλους καὶ πᾶσαν τὴν ζωὴν ἡμῶν Χριστῷ τῷ Θεῷ παραθώμεθα»⁸⁴⁸, ἔχει ἰδιαιτέραν σημασίαν διὰ τοὺς σημερινούς Ὁρθοδόξους. Ὡσαύτως καὶ ἡ ἐντολή, «μνήσθητε ἡμέρας αἰῶνος, σύνεστε ἔτη γενεᾶς γενῶν ἐπερώτησαν τὸν πατέρα σου, καὶ ἀναγγελεῖ σοι, τοὺς πρεσβυτέρους σου, καὶ ἐροῦσί σοι»⁸⁴⁹, καὶ «μνημονεύετε τῶν ἡγουμένων ὑμῶν, οἵτινες ἐλάλησαν ὑμῖν τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, ὧν ἀναθεωροῦντες τὴν ἔκθασιν τῆς ἀναστροφῆς μιμῆσθε τὴν πίστιν»⁸⁵⁰. Ἐπίσης καὶ τὸ παράγγελμα, «... ἀδελφοί, στήκετε, καὶ κρατεῖτε τὰς παραδόσεις ἃς ἐδιδάχθητε εἴτε διὰ λόγου εἴτε δι' ἐπιστολῆς ἡμῶν»⁸⁵¹. Ἐπὶ τούτοις δὲ καὶ ὁ ἀκόλουθος λόγος τῶν ἁγίων Πατέρων τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας: «Ἐπὶ πᾶσι δὲ παρακαλοῦμεν μεμνήσθαι ὑμᾶς τῆς τῶν Πατέρων πίστεως, καὶ μὴ σαλεύεσθαι ὑπὸ τῶν ἐν τῇ ὑμετέρᾳ ἡσυχίᾳ περιφέρειν ὑμᾶς ἐπιχειρούντων»⁸⁵².

Τὴν θετικὴν ταύτην ἐκδήλωσιν τῆς μετανοίας δεόν νὰ ἐπιδεί-

843. Τίτ. γ', 10.

844. ΒΕΗΕΣ, 32, 231.

845. Ρ. Γ. 48, 742.

846. 1 Ἰω. ε', 17.

847. Λουκ. γ', 8.

848. Θεία Λειτουργία.

849. Δευτ. 32', 7.

850. Ἐβ. ιγ', 7.

851. 2 Θεσ. β', 15.

852. Β. Βασιλείου, Ρ. Γ. 32, 1040.

ξουν πρώτον οί θεολόγοι, κληρικοί και λαϊκοί, ἐγκαταλείποντες τὴν δεδανεισμένην θεολογίαν τῶν αἰρετικῶν καὶ στρεφόμενοι διὰ παντός εἰς τὴν ὄντως Θεολογίαν, τὴν ὀρθόδοξον Θεολογίαν τῶν ἁγίων Πατέρων. Ἐπίσης οἱ οἰοιδήποτε ἐπίσκοποι καὶ λοιποὶ κληρικοί, ἀφίνοντες τὰς ἀπομιμήσεις τῶν ἑτεροδόξων καὶ τὰς κακοδόξους καινοτομίας ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, καὶ ἀσκοῦντες τὴν πατροπαράδοτον ὀρθόδοξον εὐσέθειαν, μετὰ πάσης εὐλαθείας πρὸς πᾶν ὅ,τι φέρεται πρὸς ἡμᾶς, διὰ τῆς Ἱερᾶς Παραδόσεως τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, εἴτε νοητὸν εἶναι τοῦτο, εἴτε ὑλικὸν στοιχεῖον τῆς ἐν Χριστῷ ζωῆς καὶ αἰσθητῆ ἐκδήλωσις ταύτης. Ὡσαύτως, τὴν ἐν λόγῳ θετικὴν ἐκδήλωσιν τῆς μετανοίας καλεῖται νὰ παρουσιάσῃ καὶ πᾶς μοναχὸς καὶ λαϊκὸς Ὁρθόδοξος Χριστιανός, ὁ ὁποῖος παρετράπη, ἐν πολλῷ ἢ ἐν ὀλίγῳ, πρὸς τὴν οἰκουμενιστικὴν κακοδοξίαν. Μάλιστα δὲ οἱ δημοσίως ὁμιλήσαντες καὶ ἐνεργήσαντες ὑπὲρ τοῦ Οἰκουμενισμοῦ, καταχρώμενοι πολιτικές, κρατικές, κοινωνικές, ἢ καὶ ἐκκλησιαστικές θέσεις. Πάντες οὗτοι, διὰ τῆς μετανοίας, θὰ ἀναχωρήσουν ἐκ τοῦ σκότους τοῦ Οἰκουμενισμοῦ καὶ θὰ εἰσέλθουν εἰς τὸ φῶς τῆς Ὁρθοδοξίας. «Ἡ γὰρ μετάνοια θύρα ἐστὶν ἐξάγουσα ἀπὸ τοῦ σκότους καὶ εἰσάγουσα εἰς τὸ φῶς»⁸⁵³ (606).

Ἄλλ' ὅπως «οὐ... πάντων ἢ πίστις»⁸⁵⁴, οὕτως οὐδὲ πάντων ἢ μετάνοια. Ἴνα δὲ «ρυσθῶμεν ἀπὸ τῶν ἀτόπων καὶ πονηρῶν ἀνθρώπων»⁸⁵⁴, τῶν ἀμετανοήτων Οἰκουμενιστῶν, ἐπιβάλλεται, ὅπως σημειοῦμεν⁸⁵⁵ τοὺς τοιοῦτους καὶ ἐκκλίνωμεν ἀπ' αὐτῶν⁸⁵⁶, ἐπιγινώσκωμεν⁸⁵⁷ δὲ τοὺς γησίους⁸⁵⁸ Ὁρθοδόξους καὶ διατελῶμεν ἀσμένως μετ' αὐτῶν⁸⁵⁹, κατανοοῦντες «ἀλλήλους εἰς παροξυσμὸν ἀγάπης», κατὰ τὴν θεῖαν ἐντολήν⁸⁶⁰ (ἰδὲ καὶ ἀνωτέρω σ. 34).

Ἐάν τις ὀνομαζόμενος Ὁρθόδοξος, «μετὰ μίαν καὶ δευτέραν νοουθεσίαν»⁸⁶¹, φρονῆ καὶ πράττῃ τὰ τοῦ Οἰκουμενισμοῦ, εἶναι Οἰκουμενιστής. Ἐάν δὲ φρονῆ καὶ πράττῃ ἀντιθέτως, εἶναι ὄντως Ὁρθόδοξος. — Ὡσαύτως, ἐάν δέχεται τὰς αἱρέσεις ὡς Ἐκκλησίας καὶ ὑποστηρίξῃ τὴν ἔνωσιν αὐτῶν μετὰ τῆς Ὁρθοδοξίας, εἶναι Οἰκουμενιστής. Ἐάν δὲ ὁμολογῆ, ὅτι ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία εἶναι ἡ Μία καὶ μόνη ἐν τῷ κόσμῳ Ἐκκλησία τοῦ Κυρίου καὶ ὅτι αἱ αἱρέσεις ἀποτελοῦν φυτείας τοῦ διαθόλου, αἱ ὁποῖαι πρέπει νὰ ἐκκριζω-

853. Συμμετὸν τοῦ Θεολόγου (606).

854. 2 Θεο. γ', 2.

855. 2 Θεο. γ', 14.

856. Ρωμ. ιστ', 17.

857. 2 Κορ. ιστ', 18.

858. 1 Τιμ. α', 2.

859. Μ. Ἀθανασίου, ΒΕΠΕΣ, 35, 312*.

860. Ἐβ. ι', 24.

861. Τίτ. γ', 10.

θού⁸⁶², είναι Ὁρθόδοξος. — Ἐάν θεωρῆ τοὺς ἑτεροδόξους ὡς Χριστιανούς, εἶναι Οἰκουμενιστής. Ἐάν κρίνῃ τούτους ὡς κειμένους ἐκτὸς τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἐπιθυμῆ τὴν μετάνοιαν αὐτῶν καὶ τὴν εἰσοδὸν τῶν εἰς τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν πρὸς σωτηρίαν, εἶναι Ὁρθόδοξος. — Ἐάν παραδέχεται τοὺς αἵρετικούς, ἢ καὶ πάντας τοὺς μὴ Ὁρθοδόξους ἀνθρώπους, ὡς ἐν Χριστῷ ἀδελφούς καὶ συναγελάζεται, συμπροσεύχεται, συλλειτουργεῖται κ.λ.π. μετ' αὐτῶν, εἶναι Οἰκουμενιστής. Ἐάν δὲ ἀναγνωρίζῃ ὡς ἐν Χριστῷ ἀδελφούς μόνον τοὺς Ὁρθοδόξους Χριστιανούς, εἶναι Ὁρθόδοξος. — Ἐάν καινοτομῆ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ νεωτερίζῃ παντοιοτρόπως, εἶναι Οἰκουμενιστής. Ἐάν δὲ κρατῆ τὰς παραδόσεις τῶν Πατέρων κατὰ πάντα, εἶναι Ὁρθόδοξος. — Ἐάν συνεκφέρῃ τοὺς Πατέρας μετὰ τῶν ἑτεροδόξων διδασκάλων καὶ κρίνῃ τούτους ἐπὶ ἴσοις ὄροις, εἶναι Οἰκουμενιστής. Ἐάν δὲ ἀκολουθῆ τοὺς Πατέρας καὶ ἀπορρίπτῃ τοὺς ἀλλοδόξους, εἶναι Ὁρθόδοξος. — Ἐάν προτάσῃ τὴν ἀγάπην καὶ ἐπιτάσῃ τὴν ὀρθόδοξον πίστιν εἶναι Οἰκουμενιστής. Ἐάν προτάσῃ τὴν ὀρθόδοξον πίστιν καὶ συνάπτῃ τὴν ἀγάπην, εἶναι Ὁρθόδοξος. — Ἐάν σιγᾷ ἐπὶ τῆς ὀρθοδόξου πίστεως καὶ ἀποφεύγῃ τὰς δογματικὰς συζητήσεις καὶ δὴ συστηματικῶς, εἶναι Οἰκουμενιστής. Ἐάν ὁμολογῆ καὶ ὑπερασπίζεται τὴν ὀρθόδοξον πίστιν, εἶναι Ὁρθόδοξος. — Ἐάν ὑποστηρίξῃ τὴν ἐξωτερικὴν, ἢ διοικητικὴν, ἢ «πρακτικὴν» ἐνότητα ἢ ἔνωσιν, ἀπουσίᾳ τῆς πίστεως, εἶναι Οἰκουμενιστής. Ἐάν πρεσβεύῃ «τὴν ἐνότητα τῆς πίστεως»⁸⁶³, εἶναι Ὁρθόδοξος. — Ἐάν διαχωρίξῃ τὴν ἀγάπην ἀπὸ τῆς πίστεως, εἶναι Οἰκουμενιστής. Ἐάν δὲ φρονῆ τὴν ἀγάπην μετὰ πίστεως ἀπὸ Θεοῦ⁸⁶⁴, εἶναι Ὁρθόδοξος. — Ἐάν νοῆ τὴν εἰρήνην ὡς κατάπαυσιν τῶν ἀντιαιρετικῶν ἀγῶνων, εἶναι Οἰκουμενιστής. Ἐάν δὲ ἐπιδιώκῃ⁸⁶⁵ τὴν εἰρήνην τοῦ Θεοῦ⁸⁶⁶, δι' ἀγῶνος κατὰ τῆς ψευδοδοξίας καὶ παντοίας ἀμαρτίας, εἶναι Ὁρθόδοξος. — Καὶ γενικῶς, ἔάν, ὡς ἐλέχθη, «μετὰ μίαν καὶ δευτέραν νοουθεσίαν», ἐπιμένῃ νὰ φρονῆ καὶ ἐνεργῆ συμφῶνως πρὸς τὰ διδάγματα τῆς παναιρέσεως τοῦ Οἰκουμενισμοῦ, εἶναι Οἰκουμενιστής. Ἐάν δὲ φρονῆ καὶ πράττῃ τὰ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, κατὰ τὴν Παράδοσιν τῶν Ἁγίων καὶ τὴν διδαχὴν τῶν Πατέρων, εἶναι γνήσιος Ὁρθόδοξος Χριστιανός.

Ὁ Οἰκουμενισμός, πανούργως ἐνεργῶν, διασπᾷ σὺν τῷ χρόνῳ τοὺς Ὁρθοδόξους, ἐν ὀνόματι τῆς ψευδωνύμου ἐνότητός του ἢ ἐνώσεως. Οἱ Ὁρθόδοξοι ἐπιβάλλεται, ὅπως, «ἐν σοφίᾳ» Θεοῦ περιπατοῦντες⁸⁶⁷, ἀντιτάξουν εἰς τὴν ψευδόδοξον καὶ ἀπατηλὴν οἰκουμενι-

862. Ματθ. ιε', 13.

863. Ἐφ. δ', 13.

864. Ἐφ. στ', 23.

865. Ἐβ. ιε', 14.

866. Ἰω. ιθ', 27.

867. Κολ. δ', 5.

στικήν ἐνότητα, τὴν ὀρθόδοξον ἐνότητά των. Δέον, ὅπως πάντες οἱ ἀποκηρύσσοντες τὸν Οἰκουμενισμόν καὶ ὁμολογοῦντες πίστιν εἰς τὴν Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν, τὴν «Μίαν Ἀγίαν Καθολικὴν καὶ Ἀποστολικὴν Ἐκκλησίαν» τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, παραμερίζοντες, ὡς πρὸς τὸ παρόν, πᾶν ὅ,τι τοὺς διαιρεῖ, ἐνωθοῦν εἰς ἐνιαίαν παράταξιν Κυρίου, ὡς ζητεῖ ὁ Θεὸς⁸⁶⁸ καὶ ἡ Ἐκκλησία. Οὕτως δὲ ἠνωμένοι, νὰ ἀντιτάξουν ἀγῶνα πίστεως ὑπὲρ τῶν Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, ἴσον πρὸς τὸν πόλεμον τῶν ἐχθρῶν τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς Ἐκκλησίας Οἰκουμενιστῶν. «Γίνωσκε γάρ», τονίζει ὁ Μ. Βασίλειος, «ὅτι, εἰ μὴ τὸν ἴσον ἡμεῖς ἀγῶνα ὑπὲρ τῶν Ἐκκλησιῶν ἀναλάβοιμεν, ὅποσον ἔχουσιν οἱ ἀντικείμενοι (αἰρετικοί) τῇ ὑγιαινούσῃ διδασκαλίᾳ, εἰς καθαίρεσιν αὐτῶν καὶ παντελῆ ἀφανισμόν, οὐδὲν τὸ κωλύον οἴχεσθαι (νὰ ἀφανισθῆ) μὲν παρασυρεῖσαν ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν τὴν ἀλήθειαν, παραπολαῦσαι δέ τι καὶ ἡμᾶς τοῦ κρίματος, μὴ πάση σπουδῇ καὶ προθυμίᾳ ἐν ὁμονοίᾳ τῇ πρὸς ἀλλήλους καὶ συμπνοίᾳ τῇ κατὰ Θεὸν τὴν ἐνδεχομένην μέριμναν ὑπὲρ τῆς ἐνώσεως τῶν Ἐκκλησιῶν (τῶν Ὀρθοδόξων) ἐπιδειξαμένους»⁸⁶⁹.

Πάντοτε μὲν, μάλιστα δὲ σήμερον, εἶναι ἀδύνατος ἡ ἐν Χριστῷ σωτηρία τοῦ Ὀρθοδόξου Χριστιανοῦ, ἐὰν δὲν λάβῃ θέσιν μαχητοῦ κατὰ τῆς αἰρέσεως. Ἐν προκειμένῳ, ὁ θεῖος ἔλεγχος εἶναι ὁ ἐξῆς: «τί ὅτι ἐγκατελίπετε ἕκαστος τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ τοῦ θεθλωσάου τὴν διαθήκην τῶν πατέρων ὑμῶν;»⁸⁷⁰. Ὁ Μ. Βασίλειος ὁμιλῶν ἐπὶ τοῦ ἐπικρεμαμένου κινδύνου διὰ τὰς κατὰ τόπους Ἐκκλησίας τῆς Ὀρθοδοξίας ἐκ τῆς αἰρέσεως γράφει, ὅτι, «εἰ κατὰ τὴν αὐτὴν ὁρμὴν ὑπορρέει ἐπὶ τὸ χειρὸν τὰ πράγματα, οὐδὲν ἔσται τὸ κωλύον, εἴσω (ἐντὸς) ὀλίγου χρόνου πρὸς ἄλλο τι σχῆμα παντελῶς μεθαρμοσθῆναι τὰς Ἐκκλησίας»⁸⁷¹. Διὰ τοῦτο ὁ Μ. Ἀθανάσιος προτρέπει ἐπιμόνως: «Κινήθητε δὴ οὖν καὶ ὑμεῖς, παρακαλῶ, μὴ ὡς ἡμῶν μόνον, ἀλλὰ καὶ ὡς ὑμῶν ἀδικηθέντων καὶ ἕκαστος ὡς αὐτὸς παθὼν βοηθησάτω, ἵνα μὴ δι' ὀλίγου οἱ ἐκκλησιαστικοὶ κανόνες καὶ ἡ τῆς Ἐκκλησίας πίστις παραφθαρῆ. Κινδυνεύει γὰρ ἀμφοτέρω, ἐὰν μὴ ταχέως ὁ Θεὸς δι' ὑμῶν τὰ πλημμεληθέντα διορθώσῃται καὶ ἐκδικίας ἡ Ἐκκλησία τύχῃ»⁸⁷². Τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας προσβαλλομένης, πάντες οἱ Ὀρθόδοξοι προσβάλλονται καὶ τοῦ ἐνὸς Ὀρθοδόξου διωκομένου λόγῳ τῆς ὀρθῆς πίστεως, πάντες οἱ Ὀρθόδοξοι Χριστιανοὶ διώκονται. Διὰ τοῦτο πρέπει ὁ Ὀρθόδοξος Χριστιανὸς νὰ μὴ ἐγκαταλείπῃ τοὺς ἀγωνιζομένους ὑπὲρ τῆς εὐσεθείας: «...ο ὑ δ ε ἰ ἐ γ κ α τ α λ ι μ-

868. Ἰω. ιζ', 21.

869. P. G. 32, 421.

870. Μαλαχ. β', 10.

871. P. G. 32, 424.

872. ΒΕΠΕΣ, 31, 195.

πάνειν τοὺς ὑπὲρ εὐσεθείας ἀγωνιζομένους»⁸⁷³.

Δὲν ἐπιτρέπεται εἰς τοὺς Ὁρθοδόξους Χριστιανούς νὰ ραθυμώμεν καὶ νὰ ἀφίνωμεν νὰ περιέρχωνται ὀλίγον κατ' ὀλίγον εἰς τοὺς ἐχθροὺς τῆς πίστεως τὰ ἐκκλησιαστικὰ πράγματα. Διότι, καταλαμβανομένων ὑπ' ἐκείνων τῶν ἐκκλησιαστικῶν θέσεων, σὺν τῷ χρόνῳ, ἢ μὲν δύναμις τῶν αἰρετικῶν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ θὰ αὐξηθῆ, ἢ δὲ τῶν Ὁρθοδόξων θὰ μειωθῆ, ἐπὶ ζημίᾳ καὶ τῶν κατὰ τόπους Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν καὶ τῆς σωτηρίας τῶν ἀνθρώπων· «...μὴ καταρραθυμεῖν τῶν Ἐκκλησιῶν τοῦ Θεοῦ, μηδὲ κατὰ μικρὸν προΐεσθαι τοῖς ὑπεναντίοις τὰ πράγματα· ἀφ' ὧν τὰ μὲν ἐκείνων αὐξήσει, τὰ δὲ ἡμέτερα μειωθήσεται»⁸⁷⁴. Κατάδηλος τακτικὴ τῶν Οἰκουμενιστῶν εἶναι ἡ κατάληψις τῶν ἐκκλησιαστικῶν θέσεων καὶ ἡ ἐξώθησις ἀπ' αὐτῶν τῶν γνησίων Ὁρθοδόξων, κατὰ τὸ παράδειγμα τῶν προγενεστέρων αἱρέσεων. Οἱ Ὁρθόδοξοι ἐπίσκοποι ἔχουν καθῆκον ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ νὰ μὴ ἐγκαταλίπουν τὰς ἐπισκοπικὰς θέσεις⁸⁷⁵, οὐδὲ νὰ ἀφίνουν νὰ καταλαιμβάνωνται αὐταὶ ὑπὸ αἰρετικῶν, ἀλλὰ νὰ προσπαθοῦν νὰ τοποθετοῦνται εἰς ταύτας γνήσιοι Ὁρθόδοξοι ἐπίσκοποι.

Εἰς τὴν ἀντιεκκλησιαστικὴν προσπάθειαν τῶν Οἰκουμενιστῶν νὰ συγκαλέσουν «Μεγάλην» οἰκουμενικὴν σύνοδον, κατὰ τὸ παράδειγμα τῶν παλαιῶν καὶ συγχρόνων αἱρέσεων, οἱ Ὁρθόδοξοι δέον νὰ ἀπαντήσουν, διὰ συνόδου ὄντως ὀρθοδόξου. Ἐπιβάλλεται οἱ γνήσιοι Ὁρθόδοξοι ἐπίσκοποι, μιμούμενοι τοὺς Πατέρας τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, νὰ συγκροτήσουν ἀντιοικουμενιστικὴν ὀρθόδοξον σύνοδον, μὲ τοὺς ἀκολούθους συγκεκριμένους σκοπούς: α) Νὰ καταδικασθῆ ἡ αἵρεσις ἢ παναίρεσις τοῦ Οἰκουμενισμοῦ. β) Νὰ κληθοῦν εἰς μετάνοιαν πάντες οἱ Ὁρθόδοξοι οἱ καθ' οἷονδήποτε τρόπον παρατραπέντες εἰς τὸν Οἰκουμενισμὸν καὶ οὕτως ἀποσχισθέντες τῆς Ὁρθοδοξίας, τῶν τοιούτων ἐπισκόπων καλουμένων ὀνομαστικῶς. γ) Τοῦτο δέ, μὲ τὴν προοπτικὴν, ὅπως, ἐντὸς συντόμου χρονικοῦ διαστήματος, οἱ ἀμετανόητοι καὶ ἐπιμένοντες εἰς τὴν οἰκουμενιστικὴν πλάνην ἀφορισθοῦν καὶ ἐκβληθοῦν τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ τυπικῶς.

Δεδομένου ὅτι αἱ σημεριναὶ πολιτικαὶ συνθήκαι τοῦ κόσμου, ἐντὸς τοῦ ὁποίου ὑφίστανται αἱ Ὁρθόδοξοι Ἐκκλησίαι, εἶναι διάφοροι τῶν παλαιότερων, ἢ ἐν λόγῳ ὀρθόδοξος σύνοδος δύναται νὰ πραγματοποιηθῆ ἐκ πρωτοβουλίας ὅχι πολιτειακῆς τινος Ἀρ-

873. Μ. Βασιλείου, Ρ. Γ. 31, 804.

875. Μ. Ἀθανασίου, ΒΕΠΕΣ, 31, 25.

874. Μ. Βασιλείου, Ρ. Γ. 32, 589.

χῆς, ἀλλ' ἐκ πρωτοβουλίας τῶν γνησίων Ὁρθοδόξων ἐπισκόπων, ἦτοι τῶν ἀποκηρυσσόντων τὸν Οἰκουμενισμόν. Οἱ ἐπίσκοποι οὗτοι, ἢ ἀντιπρόσωποι καὶ βοηθοὶ αὐτῶν εἶναι δυνατὸν νὰ συνέλθουν εἰς χώραν τινά, τῆς ὁποίας αἱ πολιτικαὶ Ἀρχαὶ παρέχουν τὴν ἀπαιτουμένην ἄδειαν, ἢ δὲν φέρουν ἀντίρρησην. Ἡ Πολιτεία τῆς Ἑλλάδος ἔχει τὰς νομικὰς προϋποθέσεις ἐλευθέρας συγκροτήσεως καὶ λειτουργίας μιᾶς τοιαύτης συνόδου. Τὸ ἰσχύον Σύνταγμα τῆς Ἑλλάδος δὲν ἀναγνωρίζει ὡς ἐπίσημον θρησκείαν τὴν αἵρεσιν τοῦ Οἰκουμενισμοῦ, ἀλλὰ τὴν Ὁρθοδοξίαν, τὴν ὁποίαν καὶ προστατεύει.

Εἰς τὴν μακροχρόνιον διάθρωσιν καὶ τὴν βαθμιαίαν κατάλυσιν τῆς οἰκοδομῆς τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας ὑπὸ τοῦ Οἰκουμενισμοῦ, οἱ Ὁρθόδοξοι δέον, ὅπως ἀντιτάξουν τὴν ὑπεράσπισιν καὶ ἀνοικοδόμησιν ταύτης, κατὰ τὸ παράδειγμα τῶν μετὰ τὴν Εἰκονομαχίαν Ἀγίων καὶ τῶν δικαίων τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης. Ὅπως οἱ Ἰσραηλίται ἀνωκοδόμουν τὴν Ἱερουσαλήμ, μετὰ τὴν καταστροφὴν τῆς ὑπὸ τῶν Βαβυλωνίων, «καὶ οἱ αἵροντες ἐν τοῖς ἀρτήρῃσιν ἐν ὄπλοις ἐν μιᾷ χειρὶ ἐποίει αὐτοῦ τὸ ἔργον καὶ ἐν μιᾷ ἐκράτει τὴν θολίδα. καὶ οἱ οἰκοδόμοι ἀνὴρ ρομφαίαν αὐτοῦ ἐζωσμένος ἐπὶ τὴν ὄσφυν αὐτοῦ καὶ ὠκοδομοῦσαν»⁸⁷⁶, τοιουτοτρόπως καὶ οἱ σήμερον Ὁρθόδοξοι. Ἐκαστος Ὁρθόδοξος Χριστιανός, δέον νὰ συνδυάζῃ ἀντιαιρετικὸν πόλεμον καὶ ἀνοικοδόμησιν τῶν ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων, συμφώνως κατὰ πάντα πρὸς τὴν παράδοσιν τῶν Ἀγίων. Οἱ Ὁρθόδοξοι κληρικοὶ, μοναχοὶ καὶ λαϊκοὶ καλοῦνται, ἀγωνιζόμενοι κατὰ τῆς αἰρέσεως, νὰ ἀντιτάσσουν εἰς τὰς οἰκουμενιστικὰς καινοτομίας τὴν Ἱερὰν Παράδοσιν τῆς Ἐκκλησίας, ἡγουν, τὴν διδασχὴν τῶν Πατέρων, τὴν τάξιν τῶν Ἱερῶν Κανόνων καὶ τὴν πρᾶξιν τῶν Ἀγίων. Ἡ πρᾶξις αὕτη ἀπαντᾶται εἰς τὰ πατερικὰ συγγράμματα, εἰς τὴν ἀδιάφθορον συνείδησιν καὶ κατὰ τὴν Ἱ. Παράδοσιν ζωῆν τοῦ πληρώματος τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ δὴ εἰς τὸν μοναχικὸν κόσμον τῆς Ὁρθοδοξίας, τοῦ ὁποίου κέντρον ἀποτελεῖ σήμερον τὸ Ἅγιον Ὄρος.

Ὁ Οἰκουμενισμὸς εἶναι φύσει διώκτης τῶν γνησίων Ὁρθοδόξων Χριστιανῶν. Ἄν καὶ ὁμιλεῖ περὶ ἀγάπης, ἀκολουθεῖ τὴν παρεμβατικὴν τακτικὴν «τοῦ κόσμου τούτου» καὶ ἐμφορεῖται ὑπὸ τοῦ πνεύματος τῆς «Ἱερᾶς Ἐξετάσεως» τοῦ Παπισμοῦ, τῶν θρησκευτικῶν πολέμων τοῦ Προτεστантиσμοῦ καὶ Παπισμοῦ, καὶ τῶν ρωμαϊκῶν διωγμῶν κατὰ τῶν Χριστιανῶν. Ἴδιον τοῦ Οἰκουμενισμοῦ εἶναι νὰ ἐκδηλώνη τὸν χαρακτήρα τοῦτον τοῦ διώκτου, ὅταν ἀπο-

876. Νεσμ. δ', 11 - 12.

κτᾶ δύναμίν τινα καὶ συναντᾶ τὴν ἐπίμονον ἀντίστασιν πίστεως τῶν Ὁρθοδόξων. Ἡ εἰκονομαχικὴ καταφορὰ τοῦ Οἰκουμενισμοῦ ἐναντίον τοῦ ὀρθοδόξου μοναχισμοῦ καὶ τῶν ὑλικῶν καὶ αἰσθητῶν ἐκδηλώσεων τῆς ὀρθοδόξου εὐσεβείας τῆς Ἱερᾶς Παραδόσεως ἀποτελεῖ ἀπλῶς τὸ προοίμιον τῆς περαιτέρω στάσεως αὐτοῦ ὡς διώκτου. Οἱ γνήσιοι Ὁρθόδοξοι Χριστιανοὶ δέον νὰ λαμβάνουν ὑπ' ὄψιν των, ὅτι οἱ σωτήριοι ἀγῶνες τῆς ὀρθοδόξου πίστεως κατὰ τῆς μεγαλυτέρας παναιρέσεως τῶν αἰώνων, ἦτοι τοῦ Οἰκουμενισμοῦ, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ διεξαχθοῦν, διὰ παντελοῦς ἀπουσίας τοῦ μαρτυρίου. Ὁ Οἰκουμενισμὸς, ὡς «ἔσχατον πτῶμα» τῆς ψυχῆς καὶ κινήσις πρὸς κοσμικὴν ἐπικράτησιν εἰς τὴν οἰκουμένην, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ μὴ διώξη παντοιοτρόπως τοὺς πιστοὺς εἰς τὸν Κύριον καὶ τὴν Ἐκκλησίαν. Ἐν προκειμένῳ, ἡ φωνὴ τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ προτρέπει: «γίνου πιστὸς ἄχριστου, καὶ δώσω σοι τὸν στέφανον τῆς ζωῆς»⁸⁷⁷. Ἡ αἰώνιος ζωὴ τῆς ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου, ἐντὸς τοῦ κτιζομένου παρὰ Θεοῦ νέου κόσμου τῆς Ὁρθοδόξου Αὐτοῦ Ἐκκλησίας εἶναι ὁ κληρὸς τοῦ μέχρι θανάτου πιστοῦ Ὁρθοδόξου Χριστιανοῦ (ιδεὶ ἀνωτέρω σ. 31 - 32).

Πρὸς τοὺς Ὁρθοδόξους Χριστιανούς, οἱ ὅποιοι δὲν παρετράπησαν εἰς τὴν παναίρεσιν τοῦ Οἰκουμενισμοῦ, ἢ εἰς οἵανδήποτε ἄλλην αἵρεσιν, ἀλλὰ ἀκολουθοῦν τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, κατὰ τὴν Παράδοσιν τῶν Ἁγίων, ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ λέγει: «ὃ ἔχετε κρατήσατε ἄχρις οὗ ἂν ἴξω. Καὶ ὁ νικῶν καὶ ὁ τηρῶν ἄχρι τέλους, τὰ ἔργα μου, δώσω αὐτῷ ἐξουσίαν ἐπὶ τῶν ἐθνῶν, καὶ ποιμανεῖ αὐτοὺς ἐν ράβδῳ σιδηρᾶ, ὡς τὰ σκεύη τὰ κεραμικὰ συντριβήσεται, ὡς κἀγὼ εἴληφα παρὰ τοῦ πατρός μου»⁸⁷⁸. Ὁ δὲ μὴ πίπτων ἐν τῇ γενικῇ ἀποστασίᾳ τῶν ἀνθρώπων καὶ μὴ μολύνων τὴν ψυχὴν αὐτοῦ, «περιβαλεῖται ἐν ἱματίοις λευκοῖς, καὶ οὐ μὴ ἐξάλειψω τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐκ τῆς βίβλου τῆς ζωῆς, καὶ ὁμολογήσω τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐνώπιον τοῦ Πατρός μου καὶ ἐνώπιον τῶν ἀγγέλων αὐτοῦ»⁸⁷⁹. Διὰ πάντα πιστὸν Ὁρθόδοξον Χριστιανὸν ἔχει σήμερον ἰδιαιτέραν σημασίαν ἢ προτροπὴ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας τοῦ Κυρίου: «στῶμεν καλῶς, στῶμεν μετὰ φόβου»⁸⁸⁰.

877. Ἄπ. β', 10.

878. Ἄπ. δ', 25 - 27.

879. Ἄπ. γ', 5.

880. Θεία Λειτουργία.

ΠΑΡΑΠΟΜΠΑΙ

- 1) Α. Διομήδους Κυριακοῦ, Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία, τόμ. Α', Ἀθήναι 1897, σ. 122.
- 2) Α. Δ. Κυριακοῦ, ἐνθ' ἄνωτ. σ. 121.
- 3) Α. Δ. Κυριακοῦ, ἐνθ' ἄνωτ. σ. 122.
- 4) Ἱππολύτου, ΒΕΠΕΣ, 5, 354.
- 5) Ἱππολύτου, αὐτόθι.
- 6) Ἱππολύτου, αὐτόθι.
- 7) Χ. Ἀνδρούτσου, Λεξικὸν τῆς Φιλοσοφίας, σ. 86.
- 8) Βασιλείου Στεφανίδου, Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία, ἐκδ. Β', Ἀθήναι 1959, σ. 62 - 63.
- 9) Β. Στεφανίδου, ἐνθ' ἄνωτ. σ. 63 - 64.
- 10) Β. Στεφανίδου, ἐνθ' ἄνωτ. σ. 61.
- 11) Ἱππολύτου, ΒΕΠΕΣ, 5, 286.
- 12) Ἱππολύτου, ΒΕΠΕΣ, 5, 292.
- 13) Ἱππολύτου, ΒΕΠΕΣ, 334.
- 14) Ἱππολύτου, αὐτόθι.
- 15) Ἱππολύτου, ΒΕΠΕΣ, 5, 316.
- 16) Β. Στεφανίδου, Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία, σ. 66.
- 17) ΘΗΕ, τόμ. 9ος, σ. 73.
- 18) Α. Δ. Κυριακοῦ, Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία, τόμ. Α', σ. 134.
- 19) Β. Στεφανίδου, Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία, σ. 70.
- 20) Εὐσεβίου Καισαρείας, ΒΕΠΕΣ, 19, 164.
- 21) Β. Στεφανίδου, Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία, σ. 71.
- 22) Π. Χρήστου, παρὰ ΘΗΕ, τόμ. 8ος, σ. 575.
- 23) Β. Στεφανίδου, Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία, σ. 70.
- 24) Π. Χρήστου, παρὰ ΘΗΕ, τόμ. 8ος, σ. 575.
- 25) Π. Χρήστου, παρὰ ΘΗΕ, τόμ. 8ος, σ. 577.
- 26) Ἐγκυκλοπαιδεία Πυρσοῦ, τόμ. ΙΣΤ', σ. 617.
- 27) Β. Στεφανίδου, Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία, σ. 71.
- 28) Β. Στεφανίδου, ἐνθ' ἄνωτ. σ. 70 - 71.
- 29) Β. Στεφανίδου, ἐνθ' ἄνωτ. σ. 71.
- 30) Β. Στεφανίδου, ἐνθ' ἄνωτ. σ. 72.
- 31) Χρυσοστόμου Παπαδοπούλου, Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν, Ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας Ἀλεξανδρείας, Ἀλεξάνδρεια, 1935, σ. 130.
- 32) Χ. Παπαδοπούλου, ἐνθ' ἄνωτ. σ. 129.
- 33) Χ. Παπαδοπούλου, Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν, Ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας Ἀντιοχείας, ἐν Ἀλεξανδρείᾳ 1951, σ. 107.
- 34) Σ. Σ. Μπιλάλη, Ἡ αἵρεσις τοῦ Filioque, Ἀθήναι 1972, τόμ. Α', σ. 62.
- 35) Χ. Παπαδοπούλου, Ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας Ἀλεξανδρείας, σ. 308.
- 36) Χ. Παπαδοπούλου, ἐνθ' ἄνωτ. σ. 173.
- 37) Β. Στεφανίδου, Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία, σ. 210.
- 38) Β. Στεφανίδου, αὐτόθι.
- 39) Π. Τρεμπέλα, Δογματικὴ τῆς Ὀρθοδόξου Καθολικῆς Ἐκκλησίας, Ἀθήναι 1959, τόμ. 2ος, σ. 74.
- 40) Χ. Παπαδοπούλου, Ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας Ἀλεξανδρείας, σ. 311.
- 41) Β. Στεφανίδου, Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία, σ. 211.
- 42) Χ. Παπαδοπούλου, Ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας Ἀλεξανδρείας, σ. 313.
- 43) Χ. Ἀνδρούτσου, Δογματικὴ, Ἀθήναι 1907, σ. 174.
- 44) Π. Τρεμπέλα, Δογματικὴ, τόμ. 2ος, σ. 95.
- 45) Β. Στεφανίδου, Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία, σ. 215.
- 46) Π. Τρεμπέλα, Δογματικὴ, τόμος 2ος, σ. 96.
- 47) Π. Τρεμπέλα, αὐτόθι.
- 48) Χ. Παπαδοπούλου, Ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας Ἀλεξανδρείας, σ. 313.
- 49) Β. Στεφανίδου, Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία, σ. 215.

- 50) Π. Τρεμπέλα, Δογματική, τόμ. 2ος, σ. 97.
- 51) Χ. Ανδρούτσου, Δογματική, σ. 174, 175.
- 52) Χ. Ανδρούτσου, Δογματική, σ. 178.
- 53) Α. Δ. Κυριακού, Ἐκκλησιαστική Ἱστορία, τόμ. Α', σ. 307.
- 54) Χ. Παπαδοπούλου, Ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας Ἀλεξανδρείας, σ. 383.
- 55) Β. Στεφανίδου, Ἐκκλησιαστική Ἱστορία, σ. 211.
- 56) Χ. Παπαδοπούλου, Ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας Ἀλεξανδρείας, σ. 383.
- 57) Π. Τρεμπέλα, Δογματική, τόμ. 2ος, σ. 100.
- 58) Χ. Παπαδοπούλου, Ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας Ἀλεξανδρείας, σ. 383.
- 59) Παρά Ι. Καρμίρη, Τὰ Δογματικά καὶ Συμβολικά Μνημεῖα τῆς Ὁρθοδόξου Καθολικῆς Ἐκκλησίας, Ἀθήναι 1960, τόμ Α', σ. 175.
- 60) Π. Τρεμπέλα, Δογματική, τόμ. 2ος, σ. 105.
- 61) Παρά Π. Τρεμπέλα, ἐνθ' ἄνωτ. σ. 109.
- 62) Β. Στεφανίδου, Ἐκκλησιαστική Ἱστορία, σ. 242.
- 63) Α. Δ. Κυριακού, Ἐκκλησιαστική Ἱστορία, τόμ. Α', σ. 323.
- 64) Παρά Ι. Καρμίρη, Τὰ Δογματικά καὶ Συμβολικά Μνημεῖα τῆς Ὁρθοδόξου Καθολικῆς Ἐκκλησίας, τόμ. Α', σ. 223.
- 65) Χ. Παπαδοπούλου, Ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας Ἀντιοχείας, σ. 579.
- 66) Β. Στεφανίδου, Ἐκκλησιαστική Ἱστορία, σ. 242.
- 67) Α. Α. Vasiliev Ἱστορία τῆς Βυζαντινῆς Αὐτοκρατορίας, μετάφρασις Δ. Σαβράμη, Ἀθήνα 1954, σ. 276.
- 68) Σ. Σ. Μπιλάλη, Ὁρθοδοξία καὶ Παπισμός, Ἀθήναι 1969, τόμ. Α', σ. 219.
- 69) Κωνσταντίνου Παπαρρηγοπούλου, Ἱστορία τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους, τόμ. Ε', σ. 111.
- 70) Κ. Παπαρρηγοπούλου, ἐνθ' ἄνωτ. σ. 52 - 53.
- 71) Β. Στεφανίδου, Ἐκκλησιαστική Ἱστορία, σ. 256.
- 72) Α. Δ. Κυριακού, Ἐκκλησιαστική Ἱστορία, τόμ. Α', σ. 338.
- 73) Β. Στεφανίδου, Ἐκκλησιαστική Ἱστορία, σ. 256.
- 74) Α. Δ. Κυριακού, Ἐκκλησιαστική Ἱστορία, τόμ. Α', σ. 338.
- 75) ΘΗΕ, τόμ. 5ος, σ. 400.
- 76) Χ. Παπαδοπούλου, Ἱστορία, τῆς Ἐκκλησίας Ἀντιοχείας, σ. 765.
- 77) Β. Στεφανίδου, Ἐκκλησιαστική Ἱστορία, σ. 257.
- 78) Α. Δ. Κυριακού, Ἐκκλησιαστική Ἱστορία, τόμ. Α', σ. 338.
- 79) Β. Στεφανίδου, Ἐκκλησιαστική Ἱστορία, σ. 257.
- 80) Α. Δ. Κυριακού, Ἐκκλησιαστική Ἱστορία, τόμ. Α', σ. 338.
- 81) Κ. Παπαρρηγοπούλου, Ἱστορία τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους, τόμ. Ε', σ. 52 - 53.
- 82) ΘΗΕ, τόμ. 5ος, σ. 400.
- 83) Β. Στεφανίδου, Ἐκκλησιαστική Ἱστορία, σ. 254.
- 84) Ἐγκυκλοπαιδικὸν Λεξικὸν Ἐλευθερουδάκη, τόμ. 10ος, σ. 529 - 530.
- 85) Αὐτόθι.
- 86) Κ. Παπαρρηγοπούλου, Ἱστορία τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους, τόμ. Ε', σ. 110.
- 87) Κ. Παπαρρηγοπούλου, ἐνθ' ἄνωτ. σ. 111.
- 88) ΘΗΕ, Τόμ. 5ος, σ. 399.
- 89) Β. Στεφανίδου, Ἐκκλησιαστική Ἱστορία, σ. 254 - 255.
- 90) Π. Τρεμπέλα, Δογματική, τόμ. 3ος, σ. 407.
- 91) Π. Τρεμπέλα, αὐτόθι.
- 92) Κ. Παπαρρηγοπούλου, Ἱστορία τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους, τόμ. Ε', σ. 53.
- 93) Παρά Σ. Σ. Μπιλάλη, Ἡ οἰκουμένη ἀποστολὴ τῆς Ὁρθοδοξίας, Ἀθήναι 1970, σ. 3.
- 94) Χ. Παπαδοπούλου, Ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας Ἀντιοχείας, σ. 764.
- 95) Β. Στεφανίδου, Ἐκκλησιαστική Ἱστορία, σ. 263.
- 96) Σ. Σ. Μπιλάλη, Ἡ αἵρεσις τοῦ Filioque, τόμ. Α', σ. 467, 495.
- 97) Κ. Μουρατίδου, παρὰ Ὁρθοδόξῳ Τύπῳ, ἀριθ. 158 (15 Μαρτίου 1972), σ. 1.
- 98) Ἰακίνθου, Μεγάλῃ Κατήχησις πρὸς χρῆσιν τῶν Καθολικῶν πιστῶν, ἐκδ. Β',

- Ἀθήναι 1958, σ. 36.
- 99) Σ. Σ. Μπιλάλη, Ἡ αἵρεσις τοῦ Filioque, τόμ. Α', σ. 206.
- 100) Χ. Ἀνδρούτσου, Δογματική, σ. 76.
- 101) Χ. Παπαδοπούλου, Ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας Ἀντιοχείας, σ. 796.
- 102) Σ. Σ. Μπιλάλη, Ὁρθοδοξία καὶ Παπισμός, τόμ. Α', σ. 243.
- 103) Παρὰ Σ. Σ. Μπιλάλη, Ἡ αἵρεσις τοῦ Filioque, τόμ. Α', σ. 466, 467.
- 104) Παρὰ Σ. Σ. Μπιλάλη, ἔνθ' ἄνωτ. σ. 467.
- 105) Ἰακίνθου, Μεγάλη Κατήχησις.
- 106) Ἰακίνθου, ἔνθ' ἄνωτ. σ. 101 - 103.
- 107) Σ. Σ. Μπιλάλη, Ἡ αἵρεσις τοῦ Filioque, σ. 148.
- 108) Εἰρηναίου Μητροπολίτου Σάμου, παρὰ Σ. Σ. Μπιλάλη, Ὁρθοδοξία καὶ Παπισμός, τόμ. Α', σ. 159.
- 109) Χ. Ἀνδρούτσου, Συμβολική, ἐν Ἀθήναις, 1930, σ. 82.
- 110) Β. Στεφανίδου, Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία, σ. 259 - 260.
- 111) Χ. Ἀνδρούτσου, Δογματική, σ. 270.
- 112) Χ. Ἀνδρούτσου, Συμβολική, σ. 90.
- 113) Σ. Σ. Μπιλάλη, Ὁρθοδοξία καὶ Παπισμός, τόμ. Α', σ. 110.
- 114) «Δογματικὴ Διάταξις περὶ Θείας Ἀποκαλύψεως» τῆς Β' ἐν Βατικανῷ Συνόδου, παρὰ Σ. Σ. Μπιλάλη, Ὁρθοδοξία καὶ Παπισμός, τόμ. Α', σ. 399.
- 115) Σ. Σ. Μπιλάλη, Ὁρθοδοξία καὶ Παπισμός, τόμ. Α', σ. 399.
- 116) Σ. Σ. Μπιλάλη, ἔνθ' ἄνωτ. σ. 84.
- 117) Σ. Σ. Μπιλάλη, ἔνθ' ἄνωτ. σ. 147.
- 118) Ἰουστίνου Πόποβιτς, Ἄνθρωπος καὶ Θεάνθρωπος, Ἀθήναι 1969, σ. 152.
- 119) Σ. Σ. Μπιλάλη, Ὁρθοδοξία καὶ Παπισμός, τόμ. Α', σ. 151 ἔξ.
- 120) Χ. Ἀνδρούτσου, Ἐκκλησία καὶ Πολιτεία, ἐν Ἀθήναις 1920, σ. 8.
- 121) Werner Jaeger, Ἀνθρωπισμός καὶ Θεολογία, 1962, σ. 17.
- 122) Σ. Σ. Μπιλάλη, Ὁρθοδοξία καὶ Παπισμός, τόμ. Β', σ. 94 ἔξ.
- 123) Β. Στεφανίδου, Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία, σ. 353 καὶ Σ. Σ. Μπιλάλη, Ὁρθοδοξία καὶ Παπισμός, τόμ. Α', σ. 215.
- 124) Β. Στεφανίδου, Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία, σ. 378.
- 125) Σ. Σ. Μπιλάλη, Ἡ αἵρεσις τοῦ Filioque, σ. 467.
- 126) Χ. Ἀνδρούτσου, Δογματική, σ. 271.
- 127) Χ. Ἀνδρούτσου, Ἐκκλησία καὶ Πολιτεία, ἐν Ἀθήναις 1920, σ. 28 ἔξ.
- 128) Β. Στεφανίδου, Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία, σ. 586, ἔξ.
- 129) Χ. Ἀνδρούτσου, Συμβολική, σ. 96.
- 130) Π. Τρεμπέλα, Δογματική, τόμ. 2ος, σ. 317.
- 131) Χ. Ἀνδρούτσου, Συμβολική, σ. 97.
- 132) Παρὰ Χ. Ἀνδρούτσου, Συμβολική, σ. 96.
- 133) Χ. Ἀνδρούτσου, Συμβολική, σ. 96 - 98.
- 134) Χ. Ἀνδρούτσου, Συμβολική, σ. 106, ἔξ.
- 135) Χ. Ἀνδρούτσου, αὐτόθι.
- 136) Α. Δ. Κυριακοῦ, Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία, τόμ. 3ος, σ. 268 - 269.
- 137) Ἐγκυκλοπαιδικὸν Λεξικὸν Ἐλευθερουδάκη, τόμ. 3ος, σ. 351.
- 138) Ἐγκυκλοπαιδικὸν Λεξικὸν Ἐλευθερουδάκη, τόμ. 1ος, σ. 720.
- 139) Ἐγκυκλοπαιδικὸν Λεξικὸν Ἐλευθερουδάκη, τόμ. 7ος, σ. 35.
- 140) Χρυσοστόμου Παπαδοπούλου, Ἡ Εἰκονομαχία ἐν τῇ Δύσει, ἐν Ἀλεξανδρείᾳ 1921, σ. 5.
- 141) Χ. Παπαδοπούλου, ἔνθ' ἄνωτ. σ. 6.
- 142) Χ. Παπαδοπούλου, αὐτόθι.
- 143) Χ. Παπαδοπούλου, Ἡ Εἰκονομαχία ἐν τῇ Δύσει, σ. 23.
- 144) Χ. Παπαδοπούλου, ἔνθ' ἄνωτ. σ. 24.
- 145) Χ. Παπαδοπούλου, ἔνθ' ἄνωτ. σ. 25.
- 146) Χ. Ἀνδρούτσου, Συμβολική, σ. 109.
- 147) Κ. Μουρατίδου, Σχέσις Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας, τόμ. Α', σ. 152, 153, παρὰ Σ. Σ. Μπιλάλη, Ὁρθοδοξία καὶ Παπισμός, τόμ. Α', σ. 194.
- 148) Χ. Ἀνδρούτσου, Συμβολική, σ. 109.
- 149) Χ. Ἀνδρούτσου, αὐτόθι.
- 150) Π. Τρεμπέλα, Ἡ ἱστορία τῆς μεταρρυθμίσεως ἐν τῇ Ἀγγλικανικῇ Ἐκκλησίᾳ, Θεσσαλονίκη, 1956, σ. 126.
- 151) Σ. Σ. Μπιλάλη, Ἡ αἵρεσις τοῦ Filioque, σ. 413.
- 152) Ἀμφιλοχίου Ράντοβιτς, Ἱερομονάχου, παρὰ Σ. Σ. Μπιλάλη, Ἡ αἵρεσις

- τοῦ Filioque, σ. 471.
- 153) Χ. Ἀνδρούτσου, Συμβολική, σ. 133.
- 154) Γ. Καφάνη, παρά Σ. Σ. Μπιλάλη, Ὁρθοδοξία καὶ Παπισμός, τόμ Α', σ. 371.
- 155) Χ. Ἀνδρούτσου, Συμβολική, σ. 135.
- 156) Χ. Ἀνδρούτσου, Συμβολική, σ. 411.
- 157) Χ. Ἀνδρούτσου, Συμβολική, σ. 249.
- 158) Χ. Ἀνδρούτσου, Συμβολική, σ. 280.
- 159) Γ. Καφάνη, παρά Σ. Σ. Μπιλάλη, Ὁρθοδοξία καὶ Παπισμός, τόμ Α', σ. 371.
- 160) Β. Στεφανίδου, Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία, σ. 667.
- 161) Χ. Ἀνδρούτσου, Συμβολική, σ. 232 ἐξ.
- 162) «Ἐκκλησία», ἀριθ. 37 - 38) 1934. Παρὰ Π. Τρεμπέλα, Μασσωνισμός, Ἀθῆναι 1970, σ. 241.
- 163) «Ἐκκλησία», αὐτόθι.
- 164) «Ἐκκλησία», αὐτόθι.
- 165) Ὑπ' ἀριθ. 2060) 1969 ἀπόφασις τοῦ Πρωτοδικείου Ἀθηνῶν. Παρὰ Π. Τρεμπέλα, Μασσωνισμός, σ. 262.
- 166) Πράξεις τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος «Περὶ Μασσωνίας», τῆς 12 - 10 - 1933. Παρὰ Π. Τρεμπέλα, Μασσωνισμός, σ. 230.
- 167) Αὐτόθι, σ. 228.
- 168) Αὐτόθι, σ. 228 - 229.
- 169) Π. Τρεμπέλα, Μασσωνισμός, σ. 226.
- 170) Π. Τρεμπέλα, Μασσωνισμός, σ. 121.
- 171) Π. Τρεμπέλα, Μασσωνισμός, σ. 143.
- 172) Π. Τρεμπέλα, Μασσωνισμός, σ. 122.
- 173) Πράξεις τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος «Περὶ Μασσωνίας», αὐτόθι, σ. 227.
- 174) Π. Τρεμπέλα, Μασσωνισμός, σ. 132.
- 175) Παρὰ Π. Τρεμπέλα, Μασσωνισμός, σ. 133.
- 176) Παρὰ Π. Τρεμπέλα, αὐτόθι.
- 177) Παρὰ Π. Τρεμπέλα, Μασσωνισμός, σ. 134.
- 178) Π. Τρεμπέλα, Μασσωνισμός, σ. 23.
- 179) Β. Σταυρίδου, Ἱστορία τῆς Οἰκουμενικῆς Κινήσεως, Ἀθῆναι, 1964, σ. 3.
- 180) Β. Στεφανίδου, Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία, σ. 643, 644.
- 181) Β. Στεφανίδου, ἐνθ' ἄνωτ. σ. 645.
- 182) Β. Στεφανίδου, ἐνθ' ἄνωτ. σ. 646.
- 183) Β. Στεφανίδου, Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία, σ. 648.
- 184) Π. Τρεμπέλα, Ἡ ἱστορία τῆς μεταρρυθμίσεως ἐν τῇ Ἀγγλικανικῇ Ἐκκλησίᾳ, σ. 119.
- 185) Β. Στεφανίδου, Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία, σ. 649.
- 186) Β. Στεφανίδου, ἐνθ' ἄνωτ. σ. 640.
- 187) Β. Στεφανίδου, ἐνθ' ἄνωτ. σ. 666.
- 188) Β. Στεφανίδου, αὐτόθι.
- 189) Β. Στεφανίδου, ἐνθ' ἄνωτ. σ. 667.
- 190) Werner Jaeger, Παιδεία, Ἀθῆναι, τόμ. Α', σ. 25.
- 191) Β. Στεφανίδου, Ἱστορία τῆς Οἰκουμενικῆς Κινήσεως, Ἀθῆναι 1964, σ. 25 - 26.
- 192) Β. Σταυρίδου, ἐνθ' ἄνωτ. σ. 26.
- 193) Σχετικὸν ἔντυπον τῆς ΧΑΝ Ἀθηνῶν, ὑπὸ τὸν τίτλον «Τμῆμα Νέων».
- 194) Ἐγκυκλοπαιδεία Πυρσοῦ, τόμ. ΚΔ', σ. 90.
- 195) Β. Σταυρίδου, Ἱστορία τῆς Οἰκουμενικῆς Κινήσεως, σ. 26.
- 196) Β. Σταυρίδου, αὐτόθι.
- 197) Β. Σταυρίδου, ἐνθ' ἄνωτ. σ. 27.
- 198) ΘΗΕ, τόμ. 5ος, 946 - 948 καὶ Β. Σταυρίδου, ἐνθ' ἄνωτ. σ. 27 - 28.
- 199) Β. Σταυρίδου, Ἱστορία τῆς Οἰκουμενικῆς Κινήσεως, σ. 28.
- 200) Β. Σταυρίδου, ἐνθ' ἄνωτ. σ. 27.
- 201) Β. Στεφανίδου, Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία, σ. 666.
- 202) Β. Στεφανίδου, αὐτόθι.
- 203) Β. Στεφανίδου, αὐτόθι.
- 204) Β. Στεφανίδου, Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία, σ. 667.
- 205) Π. Ι. Μπρατσιώτου, Αἱ ἀγγλικανικαὶ χειροτονίαι ἐξ ἐπόψεως ὀρθοδόξου, Ἀθῆναι 1966, σ. 25.
- 206) Π. Ι. Μπρατσιώτου, ἐνθ' ἄνωτ. σ. 26.
- 207) Π. Τρεμπέλα, Ἡ ἱστορία τῆς μεταρρυθμίσεως ἐν τῇ Ἀγγλικανικῇ Ἐκκλησίᾳ, Ἀθῆναι, 1966, σ. 132.
- 208) Π. Τρεμπέλα, ἐνθ' ἄνωτ. σ. 56.
- 209) Π. Τρεμπέλα, ἐνθ' ἄνωτ. σ. 126.
- 210) Π. Τρεμπέλα, ἐνθ' ἄνωτ. σ. 124.
- 211) Π. Τρεμπέλα, ἐνθ' ἄνωτ. σ. 131.
- 212) Π. Τρεμπέλα, ἐνθ' ἄνωτ. σ. 130.
- 213) Π. Τρεμπέλα, ἐνθ' ἄνωτ. σ. 113 - 114.

- 214) Π. Τρεμπέλα, ἔνθ' ἄνωτ. σ. 127.
- 215) Παρὰ Π. Τρεμπέλα, ἔνθ' ἄνωτ. σ. 122.
- 216) Π. Ι. Μπρατσιώτου, Αἱ ἀγγλικανικαὶ χειροτονίαι... σ. 26 - 27.
- 217) Παρὰ Π. Τρεμπέλα, Ἱστορία τῆς μεταρρυθμίσεως... σ. 122.
- 218) Π. Τρεμπέλα, Ἐπὶ τῆς Οἰκουμενικῆς Κινήσεως καὶ τῶν θεολογικῶν Διαλόγων ἡμιεπίσημα ἔγγραφα, Ἀθήναι, 1972, σ. 30.
- 219) Π. Τρεμπέλα, αὐτόθι. Ἰδέ καὶ ΘΗΕ, τόμ. 8ος, σ. 105.
- 220) Π. Τρεμπέλα, ἔνθ' ἄνωτ. σ. 30.
- 221) Π. Τρεμπέλα, ἔνθ' ἄνωτ. σ. 24 ἐξ.
- 222) Χ. Ἀνδρούτσου, Λεξικὸν τῆς Φιλοσοφίας, Ἀθήναι, 1929, σ. 321.
- 223) ΘΗΕ, τόμ. 8ος, σ. 105.
- 224) Π. Ι. Μπρατσιώτου, Αἱ ἀγγλικανικαὶ χειροτονίαι... σ. 29.
- 225) Π. Τρεμπέλα, Ἡ ἱστορία τῆς μεταρρυθμίσεως ἐν τῇ Ἀγγλικανικῇ Ἐκκλησίᾳ, σ. 130.
- 226) Π. Τρεμπέλα, ἔνθ' ἄνωτ. σ. 129.
- 227) Π. Τρεμπέλα, ἔνθ' ἄνωτ. σ. 130.
- 228) Π. Τρεμπέλα, ἔνθ' ἄνωτ. σ. 131.
- 229) Π. Τρεμπέλα, ἔνθ' ἄνωτ. σ. 122, 129.
- 230) Π. Τρεμπέλα, ἔνθ' ἄνωτ. σ. 127.
- 231) Π. Ι. Μπρατσιώτου, Αἱ ἀγγλικανικαὶ χειροτονίαι... σ. 29.
- 232) Π. Ι. Μπρατσιώτου, ἔνθ' ἄνωτ. σ. 29 - 30.
- 233) Π. Τρεμπέλα, Ἡ ἱστορία τῆς μεταρρυθμίσεως..., σ. 119.
- 234) Π. Τρεμπέλα, Ἐπὶ τῆς Οἰκουμενικῆς Κινήσεως καὶ τῶν θεολογικῶν Διαλόγων..., σ. 27.
- 235) Π. Ι. Μπρατσιώτου, Αἱ ἀγγλικανικαὶ χειροτονίαι..., σ. 30.
- 236) ΘΗΕ, τόμ. 8ος, σ. 104.
- 237) Π. Τρεμπέλα, Ἡ ἱστορία τῆς μεταρρυθμίσεως..., σ. 112, 113.
- 238) Π. Τρεμπέλα, ἔνθ' ἄνωτ. σ. 119.
- 239) Π. Τρεμπέλα, ἔνθ' ἄνωτ. σ. 131.
- 240) Π. Τρεμπέλα, ἔνθ' ἄνωτ. σ. 131.
- 241) Π. Τρεμπέλα, ἔνθ' ἄνωτ. σ. 114.
- 242) Π. Τρεμπέλα, Ἐπὶ τῆς Οἰκουμενικῆς Κινήσεως καὶ τῶν θεολογικῶν Διαλόγων ἡμιεπίσημα ἔγγραφα, σ. 27.
- 243) Π. Τρεμπέλα, Ἡ ἱστορία τῆς μεταρρυθμίσεως..., σ. 131.
- 244) Β. Σταυρίδου, Ἱστορία τῆς Οἰκουμενικῆς Κινήσεως, σ. 29.
- 245) Β. Σταυρίδου, αὐτόθι.
- 246) Β. Σταυρίδου, ἔνθ' ἄνωτ. σ. 31.
- 247) Β. Σταυρίδου, ἔνθ' ἄνωτ. σ. 32.
- 248) Β. Σταυρίδου, ἔνθ' ἄνωτ. σ. 33.
- 249) Β. Σταυρίδου, ἔνθ' ἄνωτ. σ. 32.
- 250) Β. Σταυρίδου, ἔνθ' ἄνωτ. σ. 32, 33.
- 251) Β. Σταυρίδου, ἔνθ' ἄνωτ. σ. 34.
- 252) Β. Σταυρίδου, ἔνθ' ἄνωτ. σ. 35.
- 253) Β. Σταυρίδου, ἔνθ' ἄνωτ. σ. 31.
- 254) Β. Σταυρίδου, ἔνθ' ἄνωτ. σ. 3.
- 255) ΘΗΕ, τόμ. 9ος, σ. 99.
- 256) Β. Σταυρίδου, Ἱστορία τῆς Οἰκουμενικῆς Κινήσεως, σ. 37.
- 257) Β. Σταυρίδου, ἔνθ' ἄνωτ. σ. 37 - 39.
- 258) Ι Καρμίρη, παρὰ Β. Σταυρίδου, ἔνθ' ἄνωτ. σ. 39.
- 259) Β. Σταυρίδου, ἔνθ' ἄνωτ. σ. 41.
- 260) Β. Σταυρίδου, ἔνθ' ἄνωτ. σ. 40, 41.
- 261) Β. Σταυρίδου, ἔνθ' ἄνωτ. σ. 43.
- 262) Β. Σταυρίδου, ἔνθ' ἄνωτ. σ. 32, 33.
- 263) Β. Σταυρίδου, ἔνθ' ἄνωτ. σ. 43, 44.
- 264) Β. Σταυρίδου, ἔνθ' ἄνωτ. σ. 42.
- 265) Β. Σταυρίδου, αὐτόθι.
- 266) Β. Σταυρίδου, ἔνθ' ἄνωτ. σ. 45.
- 267) Β. Σταυρίδου, ἔνθ' ἄνωτ. σ. 48.
- 268) Β. Σταυρίδου, αὐτόθι.
- 269) Β. Σταυρίδου, ἔνθ' ἄνωτ. σ. 45.
- 270) Β. Σταυρίδου, ἔνθ' ἄνωτ. σ. 49.
- 271) Β. Σταυρίδου, ἔνθ' ἄνωτ. σ. 46.
- 272) Β. Σταυρίδου, αὐτόθι.
- 273) Β. Σταυρίδου, αὐτόθι.
- 274) Β. Σταυρίδου, αὐτόθι.
- 275) Β. Σταυρίδου, ἔνθ' ἄνωτ. σ. 47.
- 276) Β. Σταυρίδου, αὐτόθι.
- 277) Β. Σταυρίδου, αὐτόθι.
- 278) Β. Σταυρίδου, αὐτόθι.
- 279) Β. Σταυρίδου, ἔνθ' ἄνωτ. σ. 48.
- 280) Β. Σταυρίδου, ἔνθ' ἄνωτ. σ. 49 - 51.
- 281) Β. Σταυρίδου, ἔνθ' ἄνωτ. σ. 52.
- 282) Β. Σταυρίδου, ἔνθ' ἄνωτ. σ. 42.
- 283) Β. Στεφανίδου, Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία, σ. 667 καὶ Β. Σταυρίδου, ἔνθ' ἄνωτ. σ. 55.
- 284) Β. Σταυρίδου, Ἱστορία τῆς Οἰκουμενικῆς Κινήσεως, σ. 55 - 56.
- 285) Β. Σταυρίδου, ἔνθ' ἄνωτ. σ. 56.

- 286) ΘΗΕ, τόμ. 8ος, σ. 105 και Β. Σταυρίδου, ξνθ' άνωτ. σ. 55.
- 287) Β. Σταυρίδου, ξνθ' άνωτ. σ. 55.
- 288) Β. Σταυρίδου, ξνθ' άνωτ. σ. 33.
- 289) Β. Σταυρίδου, ξνθ' άνωτ. σ. 56.
- 290) Β. Σταυρίδου, ξνθ' άνωτ. σ. 59.
- 291) Β. Σταυρίδου, ξνθ' άνωτ. σ. 58.
- 292) Β. Σταυρίδου, ξνθ' άνωτ. σ. 58 - 59.
- 293) Β. Σταυρίδου, ξνθ' άνωτ. σ. 53.
- 294) Β. Σταυρίδου, ξνθ' άνωτ. σ. 59.
- 295) Β. Σταυρίδου, ξνθ' άνωτ. σ. 59 - 63.
- 296) Β. Σταυρίδου, ξνθ' άνωτ. σ. 63 - 65.
- 297) Β. Σταυρίδου, ξνθ' άνωτ. σ. 66.
- 298) Β. Σταυρίδου, ξνθ' άνωτ. σ. 68 - 69.
- 299) Β. Σταυρίδου, ξνθ' άνωτ. σ. 69.
- 300) Β. Σταυρίδου, ξνθ' άνωτ. σ. 69 - 70.
- 301) ΘΗΕ, τόμ. 9ος, σ. 1024.
- 302) 'Ι. Καρμίρη, 'Η διαίρεσις τής 'Εκκλησίας και αι ένωτικαί προσπάθειαι, έν 'Ιεροσολύμοις 1946, σ. 16.
- 303) Β. Σταυρίδου, 'Ιστορία τής Οικουμενικής Κινήσεως, σ. 71.
- 304) Β. Σταυρίδου, ξνθ' άνωτ. σ. 71 - 72.
- 305) Β. Σταυρίδου, ξνθ' άνωτ. σ. 72.
- 306) Β. Σταυρίδου, ξνθ' άνωτ. σ. 80 - 81.
- 307) Β. Σταυρίδου, ξνθ' άνωτ. σ. 74, 76.
- 308) Β. Σταυρίδου, ξνθ' άνωτ. σ. 80.
- 309) Β. Σταυρίδου, αυτόθι.
- 310) Β. Σταυρίδου, αυτόθι.
- 311) Β. Σταυρίδου, ξνθ' άνωτ. σ. 77.
- 312) Δήλωσις τής Α' Γενικής Συνελεύσεως του ΠΣΕ, παρά Β. Σταυρίδου, ξνθ' άνωτ. σ. 76 - 77.
- 313) Παρά Β. Σταυρίδου, 'Ιστορία τής Οικουμενικής Κινήσεως, σ. 78.
- 314) Β. Σταυρίδου, ξνθ' άνωτ. σ. 79.
- 315) Β. Σταυρίδου, ξνθ' άνωτ. σ. 78.
- 316) Β. Σταυρίδου, ξνθ' άνωτ. σ. 77.
- 317) Β. Σταυρίδου, αυτόθι.
- 318) Β. Σταυρίδου, ξνθ' άνωτ. σ. 78.
- 319) Β. Σταυρίδου, ξνθ' άνωτ. σ. 77.
- 320) Β. Σταυρίδου, ξνθ' άνωτ. σ. 82.
- 321) Β. Σταυρίδου, ξνθ' άνωτ. σ. 83 - 84.
- 322) Β. Σταυρίδου, ξνθ' άνωτ. σ. 83.
- 323) Β. Σταυρίδου, ξνθ' άνωτ. σ. 88, 90.
- 324) Παρά Β. Σταυρίδου, ξνθ' άνωτ. σ. 91, 92.
- 325) Β. Σταυρίδου, ξνθ' άνωτ. σ. 96.
- 326) ΘΗΕ, τόμ. 9ος, σ. 1024 και Β. Σταυρίδου, ξνθ' άνωτ. σ. 101.
- 327) Β. Σταυρίδου, ξνθ' άνωτ. σ. 107.
- 328) Χρυσοστόμου Β', 'Αρχιεπισκόπου 'Αθηνών, 'Η Δογματική και Κανονική θέσις τής καθ' ήμᾶς 'Ορθοδόξου του Χριστου 'Εκκλησίας, 'Αθήναι 1965, σ. 18.
- 329) Χρυσοστόμου Β', 'Αρχιεπισκόπου 'Αθηνών, ξνθ' άνωτ. σ. 32.
- 330) Χρυσοστόμου Β', 'Αρχιεπισκόπου 'Αθηνών, ξνθ' άνωτ. σ. 29.
- 331) ΘΗΕ, τόμ. 9ος, σ. 1025.
- 332) Σ. Μπιλάλη, 'Ορθοδοξία και Παπισμός, τόμ. Α', σ. 359.
- 333) Χρυσοστόμου Παπαδοπούλου, 'Αρχιεπισκόπου 'Αθηνών, Τό πρωτεϊον του επισκόπου τής Ρώμης, 'Αθήναι 1930, σ. 127.
- 333α) Χρυσοστόμου Παπαδοπούλου, Φύσις και χαρακτήρ τής Οδνίας, 'Αθήναι 1928, σ. 19, παρά Σ. Μπιλάλη, 'Ορθοδοξία και Παπισμός, τόμ. Β', σ. 279.
- 333β) 'Υακίνθου, Μεγάλη Κατήχησις, Α' Δογματική, έκδ. Β', σ. 105, 'Αθήναι 1958, παρά Σ. Μπιλάλη, 'Ορθοδοξία και Παπισμός, τόμ. Β', σ. 265.
- 333γ) 'Ι. Καρμίρη, Τά Δογματικά και Συμβολικά Μνημεία...Α', σ. 350, παρά Σ. Μπιλάλη, ξνθ' άνωτ. σ. 270.
- 334) Σ. Μπιλάλη, 'Ορθοδοξία και Παπισμός, τόμ. Α', σ. 360.
- 335) Σ. Μπιλάλη, ξνθ' άνωτ. σ. 360 - 361.
- 336) Congar, παρά Σ. Μπιλάλη, ξνθ' άνωτ. τόμ. Α', σ. 363.
- 337) Παπική εγκύκλιος «Mortalium animos», παρά Σ. Μπιλάλη, τόμ. Α', σ. 361.
- 338) «Καθολική», άριθ. 1594 (31. 7. 1968), σ. 1, παρά Σ. Μπιλάλη, ξνθ' άνωτ. σ. 366.
- 339) Σ. Μπιλάλη, 'Ορθοδοξία και Παπισμός, τόμ. Α', σ. 364.
- 340) Σ. Μπιλάλη, ξνθ' άνωτ. σ. 339.
- 341) Σ. Μπιλάλη, ξνθ' άνωτ. σ. 339 - 340.
- 342) Σ. Μπιλάλη, ξνθ' άνωτ. σ. 340.
- 343) Σ. Μπιλάλη, αυτόθι.
- 344) Σ. Μπιλάλη, ξνθ' άνωτ. σ. 341.
- 345) Παρά Σ. Μπιλάλη, ξνθ' άνωτ. σ. 345.

- 346) Σ. Μπιλάλη, ἐνθ' ἄνωτ. σ. 341.
- 347) «Διάταγμα περὶ Οἰκουμενισμοῦ», σ. 7, 8 καὶ Σ. Μπιλάλη, ἐνθ' ἄνωτ. σ. 342.
- 348) Α. Κνιάζεφφ, Β' Σύνοδος τοῦ Βατικανοῦ καὶ Ὁρθόδοξος Θεολογία, σ. 138 - 139 — Ὁρθόδοξος θεώρησις τῆς Β' Συνόδου τοῦ Βατικανοῦ, Ἀθήναι 1967.
- 349) Α. Κνιάζεφφ, ἐνθ' ἄνωτ. σ. 139.
- 350) Σ. Μπιλάλη, Ὁρθοδοξία καὶ Παπισμός, τόμ. Α', σ. 344.
- 351) Σ. Μπιλάλη, αὐτόθι.
- 352) Σ. Μπιλάλη, ἐνθ' ἄνωτ. σ. 344-345.
- 353) Παρὰ Σ. Μπιλάλη, ἐνθ' ἄνωτ. σ. 346.
- 354) Σ. Μπιλάλη, αὐτόθι.
- 355) Σ. Μπιλάλη, αὐτόθι.
- 356) Σ. Μπιλάλη, ἐνθ' ἄνωτ. σ. 378 - 379.
- 357) Σ. Μπιλάλη, ἐνθ' ἄνωτ. σ. 379.
- 358) «Δήλωσις περὶ τῶν σχέσεων τῆς Ἐκκλησίας μετὰ τῶν μὴ χριστιανικῶν θρησκειῶν» τῆς Β' Συνόδου τοῦ Βατικανοῦ, 1966.
- 359) Ἐνθ' ἄνωτ. σ. 5.
- 360) Ἐνθ' ἄνωτ. σ. 6.
- 361) Ἐνθ' ἄνωτ. σ. 8.
- 362) Ἐνθ' ἄνωτ. σ. 4 - 7.
- 363) Ἐνθ' ἄνωτ. σ. 7.
- 364) Ἐνθ' ἄνωτ. σ. 7.
- 365) Ἐνθ' ἄνωτ. σ. 5.
- 366) Ἐνθ' ἄνωτ. σ. 5.
- 367) Β. Σταυρίδου, Ἱστορία τῆς Οἰκουμενικῆς Κινήσεως, σ. 100.
- 368) ΘΗΕ, τόμ. 9ος, σ. 162.
- 369) ΘΗΕ, τόμ. 9ος, σ. 162 - 163.
- 370) «Ὁρθόδοξος Τύπος», ἀριθ. φύλλ. 139, 1-5-1971, σ. 1η.
- 371) Σ. Μπιλάλη, Ὁρθοδοξία καὶ Παπισμός, τόμ. Α', σ. 365.
- 372) Conseil œcuménique des Eglises Communication, No 6 - 72.
- 373) Σ. Μπιλάλη, Ὁρθοδοξία καὶ Παπισμός, τόμ. Α', σ. 354.
- 374) Σ. Μπιλάλη, Ἡ αἵρεσις τοῦ Filioque, σ. 27.
- 375) Ἀθηναγόρου, Ἀρχιεπισκόπου Θυατείρων καὶ Μ. Βρετανίας. Παρὰ Κ. Μουρατίδη, Οἱ Ἱεροὶ Κανόνες «σῦλος καὶ ἐδραῖωμα» τῆς Ὁρθοδοξίας, Ἀθήναι 1972, σ. 6.
- 376) Α. Κνιάζεφφ, Β' Σύνοδος τοῦ Βατικανοῦ καὶ Ὁρθόδοξος Θεολογία, ἐνθ' ἄνωτ. σ. 138.
- 377) Ἰουστίνου Πόποβιτς, Ἄνθρωπος καὶ Θεάνθρωπος, Ἀθήναι 1969, σ. 140 - 141.
- 378) Ἰουστίνου Πόποβιτς, ἐνθ' ἄνωτ. σ. 137.
- 379) Ἰουστίνου Πόποβιτς, ἐνθ' ἄνωτ. σ. 141.
- 380) Ἰουστίνου Πόποβιτς, ἐνθ' ἄνωτ. σ. 142.
- 381) Ἰουστίνου Πόποβιτς, ἐνθ' ἄνωτ. σ. 126.
- 382) Ἰουστίνου Πόποβιτς, αὐτόθι.
- 383) Χ. Ἀνδρούτσου, Λεξικὸν τῆς Φιλοσοφίας, σ. 321.
- 384) Χ. Ἀνδρούτσου, αὐτόθι.
- 385) Λεξικὸν Πρωτας, σ. 2277.
- 386) Β. Στεφανίδου, Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία, σ. 18.
- 387) Β. Στεφανίδου, ἐνθ' ἄνωτ. σ. 61.
- 388) Β. Στεφανίδου, ἐνθ' ἄνωτ. σ. 70.
- 389) Π. Χρήστου, παρὰ ΘΗΕ, τόμ. 8ος, σ. 576.
- 390) Π. Χρήστου, παρὰ ΘΗΕ, τόμ. 8ος, σ. 575 - 576.
- 391) Π. Χρήστου, παρὰ ΘΗΕ, τόμ. 8ος, σ. 577.
- 392) Β. Στεφανίδου, ἐνθ' ἄνωτ. σ. 70-71.
- 393) Β. Στεφανίδου, Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία, σ. 72.
- 394) Π. Χρήστου, παρὰ ΘΗΕ, τόμ. 8ος, σ. 578.
- 395) Περιοδικὸν «The Orthodox Word», παρὰ Σ. Μπιλάλη, Ὁρθοδοξία καὶ Παπισμός, τόμ. Β', σ. 559.
- 396) Σ. Μπιλάλη, Ὁρθοδοξία καὶ Παπισμός, τόμ. Β', σ. 558.
- 397) Σ. Μπιλάλη, Ὁρθοδοξία καὶ Παπισμός, τόμ. Α', σ. 388.
- 398) Χαραλάμπους Βασιλοπούλου, Ὁ Οἰκουμενισμὸς (χωρὶς μᾶσκα), Ἀθήναι 1971, ἐκδοσις 1η, σ. 80 - 99.
- 399) Σ. Μπιλάλη, Ὁρθοδοξία καὶ Παπισμός, τόμ. Α', σ. 388.
- 400) Ἴππολύτου, ΒΕΠΕΣ, 5, 283 - 284.
- 401) Σ. Μπιλάλη, Ἡ αἵρεσις τοῦ Filioque, σ. 367.

- 402) Σ. Μπιλάλη, ἔνθ' ἄνωτ. σ. 368.
 403) Σ. Μπιλάλη, ἔνθ' ἄνωτ. σ. 370.
 404) Σ. Μπιλάλη, ἔνθ' ἄνωτ. σ. 397, 398.
 405) Σ. Μπιλάλη, ἔνθ' ἄνωτ. σ. 399 ἔξ.
 406) Β. Στεφανίδου, Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία, σ. 696.
 407) Β. Στεφανίδου, ἔνθ' ἄνωτ. σ. 698.
 408) Β. Στεφανίδου, ἔνθ' ἄνωτ. σ. 698 - 699.
 409) Β. Στεφανίδου, ἔνθ' ἄνωτ. σ. 699.
 410) Α. Δ. Κυριακοῦ, Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία, τόμ. 3ος, σ. 226.
 411) Β. Στεφανίδου, Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία σ. 705.
 412) Β. Στεφανίδου, ἔνθ' ἄνωτ. σ. 705, 706.
 413) Β. Στεφανίδου, ἔνθ' ἄνωτ. σ. 708.
 414) Β. Στεφανίδου, ἔνθ' ἄνωτ. σ. 710.
 415) Β. Στεφανίδου, ἔνθ' ἄνωτ. σ. 710 - 711.
 416) Β. Στεφανίδου, ἔνθ' ἄνωτ. σ. 711.
 417) Χρυσοστόμου Παπαδοπούλου, Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν, Ἡ ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος, ἐν Ἀθήναις 1954, σ. 135 - 137.
 418) Χ. Παπαδοπούλου, ἔνθ' ἄνωτ. σ. 139.
 419) Χ. Παπαδοπούλου, ἔνθ' ἄνωτ. σ. 138.
 420) Σ. Μαρκεζίνη, Πολιτικὴ Ἱστορία τῆς Νεωτέρας Ἑλλάδος, τόμ. 1ος, σ. 119.
 421) Α. Δ. Κυριακοῦ, Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία, τόμ. 3ος, σ. 191, 193.
 422) Χ. Παπαδοπούλου, Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος, σ. 138.
 423) Χ. Παπαδοπούλου ἔνθ' ἄνωτ. σ. 139.
 424) Χ. Παπαδοπούλου, ἔνθ' ἄνωτ. σ. 141 - 142.
 425) Χ. Παπαδοπούλου, ἔνθ' ἄνωτ. σ. 155.
 426) Διακλήρυξις τῆς Χριστιανικῆς Ἐνώσεως Ἐπιστημόνων, Ἀθήναι 1946, σ. 23 - 24.
 427) Α. Δ. Κυριακοῦ, Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία, τόμ. 3ος, σ. 159.
 428) Α. Δ. Κυριακοῦ, ἔνθ' ἄνωτ. σ. 157.
 429) Χ. Παπαδοπούλου, Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος, σ. 186.
 430) Α. Δ. Κυριακοῦ, Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία, τόμ. 3ος, σ. 162.
 431) Σ. Μαρκεζίνη, Πολιτικὴ Ἱστορία τῆς Νεωτέρας Ἑλλάδος, Ἀθήναι, τόμ. 1ος, σ. 307.
 432) Χ. Παπαδοπούλου, Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος, σ. 139.
 433) Α. Δ. Κυριακοῦ, Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία, τόμ. 3ος, σ. 160 - 161.
 434) Σ. Μαρκεζίνη, ἔνθ' ἄνωτ. σ. 290.
 435) Χ. Παπαδοπούλου, Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος, σ. 163 - 165.
 436) Χ. Παπαδοπούλου, ἔνθ' ἄνωτ. σ. 165 - 167.
 437) Χ. Παπαδοπούλου, Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος, σ. 172.
 438) ΘΗΕ, τόμ. 2ος, σ. 1165.
 439) Χ. Ἀνδρούτσου, Ἐκκλησία καὶ Πολιτεία, ἐν Ἀθήναις 1920, σ. 9 - 21.
 440) Χ. Παπαδοπούλου, Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος, σ. 174.
 441) Β. Στεφανίδου, Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία, σ. 767.
 442) Β. Σταυρίδου, Ἱστορία τῆς Οἰκουμενικῆς Κινήσεως, σ. 26.
 443) ΘΗΕ, τόμ. 7ος, σ. 919 - 921.
 444) Κ. Παπαρρηγοπούλου, Ἱστορία τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους, τόμ. Ε', σ. 419.
 445) Π. Μελίτη, Ἀκτῖνες, 1948, σ. 454.
 446) Σ. Μαρκεζίνη, Πολιτικὴ Ἱστορία τῆς Νεωτέρας Ἑλλάδος, τόμ. 1ος, σ. 233.
 447) Χ. Παπαδοπούλου, Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος, σ. 165.
 448) Σ. Μαρκεζίνη, Πολιτικὴ Ἱστορία τῆς Νεωτέρας Ἑλλάδος, τόμ. 1ος, σ. 235.
 449) Πατριαρχικὴ καὶ Συνοδικὴ Ἐγκύκλιος τοῦ 1902, παρὰ Β. Σταυρίδου, Ἱστορία τῆς Οἰκουμενικῆς Κινήσεως, σ. 116 - 122.
 450) Β. Σταυρίδου, Ὁρθοδοξία καὶ Ἀγγλικανισμὸς κατὰ τὸν κ', αἰῶνα, Θεσσαλονίκη 1960, σ. 8.
 451) Πατριαρχικὴ καὶ Συνοδικὴ Ἐγκύκλιος τοῦ 1904, παρὰ Β. Σταυρίδου, ἔνθ' ἄνωτ. σ. 122 - 127.
 452) Β. Σταυρίδου, Ἱστορία τῆς Οἰκουμενικῆς Κινήσεως, σ. 26 - 27.
 453) Σ. Μπιλάλη, Ὁρθοδοξία καὶ Παπι-

- σμός, τόμ. Α', σ. 379.
- 454) Β. Σταυρίδου, 'Ορθοδοξία και 'Αγ-
γλικανισμός κατά τον κ' αιώνα, σ. 10.
- 455) 'Ιερωνύμου Κοτσώνη, 'Η κανονική
ἀποφίς περί τῆς ἐπικοινωνίας μετὰ τῶν
ἐτεροδόξων, ἐν 'Αθήναις 1957, σ. 194.
- 456) Β. Σταυρίδου, 'Ορθοδοξία και 'Αγ-
γλικανισμός κατά τον κ' αιώνα, σ. 13.
- 457) Β. Σταυρίδου, ἐνθ' ἄνωτ. σ. 13 -
14.
- 458) Β. Σταυρίδου, ἐνθ' ἄνωτ. σ. 14.
- 459) Β. Σταυρίδου, ἐνθ' ἄνωτ. σ. 14 - 15.
- 460) Β. Σταυρίδου, ἐνθ' ἄνωτ. σ. 15.
- 461) 'Εγκύκλιος τοῦ 1920 τοῦ Οἰκουμε-
νικοῦ Πατριαρχείου «πρὸς τὰς ἀπαντα-
χοῦ 'Εκκλησίας τοῦ Χριστοῦ», παρὰ Β.
Σταυρίδου, 'Ιστορία τῆς Οἰκουμενικῆς
Κινήσεως, σ. 127 - 131.
- 462) Β. Σταυρίδου, 'Ιστορία τῆς Οἰκου-
μενικῆς Κινήσεως, σ. 57 - 58.
- 463) Β. Σταυρίδου, ἐνθ' ἄνωτ. σ. 58.
- 464) Β. Σταυρίδου, ἐνθ' ἄνωτ. σ. 58 - 59.
- 465) Β. Σταυρίδου, 'Ορθοδοξία και 'Αγ-
γλικανισμός κατά τον κ' αιώνα, σ. 16.
- 466) Σ. Μπιλάλη, 'Ορθοδοξία και Παπι-
σμός, τόμ. Β', σ. 56.
- 467) Πρακτικά και 'Αποφάσεις τοῦ ἐν
Κωνσταντινουπόλει Πανορθόδοξου Συνε-
δρίου, ἐν Κωνσταντινουπόλει, 1923, σ.
1, 3.
- 468) Χ. Παπαδοπούλου, 'Η 'Εκκλησία
τῆς 'Ελλάδος, σ. 169.
- 469) Πρακτικά και 'Αποφάσεις τοῦ ἐν
Κωνσταντινουπόλει Πανορθόδοξου Συνε-
δρίου..., σ. 6.
- 470) 'Ενθ' ἄνωτ. σ. 14.
- 471) 'Ενθ' ἄνωτ. σ. 84, 85.
- 472) 'Ενθ' ἄνωτ. σ. 86.
- 473) 'Ενθ' ἄνωτ. σ. 84.
- 474) Β. Στεφνίδου, 'Εκκλησιαστικὴ 'Ι-
στορία, σ. 573.
- 475) ΘΗΕ, τόμ. 6ος, σ. 49.
- 476) Β. Σταυρίδου, 'Ιστορία τῆς Οἰκου-
μενικῆς Κινήσεως, σ. 40, 41.
- 477) Β. Σταυρίδου, ἐνθ' ἄνωτ. σ. 65.
- 478) Β. Σταυρίδου, ἐνθ' ἄνωτ. σ. 48.
- 479) Β. Σταυρίδου, ἐνθ' ἄνωτ. σ. 66.
- 480) Δήλωσης τῶν 'Ορθόδοξων εἰς τὸ
Συνέδριον τῆς Λωζάννης τοῦ 1927, πα-
ρὰ Β. Σταυρίδου, 'Ιστορία τῆς Οἰκουμε-
νικῆς Κινήσεως, σ. 134 - 137.
- 481) 'Ενθ' ἄνωτ.
- 482) Β. Σταυρίδου 'Ιστορία τῆς Οἰκου-
μενικῆς Κινήσεως, σ. 66.
- 483) Β. Σταυρίδου, ἐνθ' ἄνωτ. σ. 65.
- 484) Β. Σταυρίδου, ἐνθ' ἄνωτ. σ. 43.
- 485) Β. Σταυρίδου, ἐνθ' ἄνωτ. σ. 82.
- 486) Β. Σταυρίδου, ἐνθ' ἄνωτ. σ. 85.
- 487) Β. Σταυρίδου, ἐνθ' ἄνωτ. σ. 86.
- 488) Σ. Μπιλάλη, 'Ορθοδοξία και Παπι-
σμός, τόμ. Α', σ. 367.
- 489) Β. Σταυρίδου, ἐνθ' ἄνωτ. σ. 94.
- 490) Β. Σταυρίδου, ἐνθ' ἄνωτ. σ. 95.
- 491) Β. Σταυρίδου, ἐνθ' ἄνωτ. σ. 96.
- 492) Σ. 'Αλεξίου, 'Εκκλησιαστικὰ Γεγο-
νότα 1964 και 1965, σ. 230.
- 493) Σ. Μπιλάλη, 'Ορθοδοξία και Παπι-
σμός, τόμ. Β', σ. 645.
- 494) Σ. 'Αλεξίου, ἐνθ' ἄνωτ. σ. 254.
- 495) Σ. 'Αλεξίου, ἐνθ' ἄνωτ. σ. 255.
- 496) Σ. 'Αλεξίου, ἐνθ' ἄνωτ. σ. 255,
256.
- 497) Σ. 'Αλεξίου, ἐνθ' ἄνωτ. σ. 259, 260.
- 498) Σ. 'Αλεξίου, ἐνθ' ἄνωτ. σ. 242.
- 499) Σ. 'Αλεξίου, ἐνθ' ἄνωτ. σ. 275.
- 500) Σ. 'Αλεξίου, ἐνθ' ἄνωτ. σ. 277.
- 501) Σ. 'Αλεξίου, ἐνθ' ἄνωτ. σ. 279.
- 502) Παρὰ Σ. 'Αλεξίου, ἐνθ' ἄνωτ. σ.
242.
- 503) Σ. Μπιλάλη, 'Η αἵρεσις τοῦ **Filio-
que**, σ. 259 ἔξ.
- 504) 'Ορθόδοξος θεώρησις τῆς Β' Βατικα-
νῆς Συνόδου, σ. 7 - 16.
- 505) Σ. Μπιλάλη, 'Ορθοδοξία και Παπι-
σμός, τόμ. Β', σ. 310.
- 506) Παρὰ Σ. Μπιλάλη, αὐτόθι.
- 507) Σ. 'Αλεξίου, ἐνθ' ἄνωτ. σ. 16.
- 508) Παρὰ Σ. 'Αλεξίου, ἐνθ' ἄνωτ. σ.
18, 20.
- 509) Παρὰ Σ. 'Αλεξίου, ἐνθ' ἄνωτ. σ. 28.
- 510) Π. Τρεμπέλα, παρὰ 'Ορθόδοξον Τύ-
πον, Μάτριος 1967, σ. 4.
- 511) Σ. Μπιλάλη, 'Ορθοδοξία και Παπι-
σμός, τόμ. Β', σ. 62.
- 512) «'Ορθόδοξος Τύπος» 'Αριθ. 90 - 91,
σ. 4, Αὐγουστος — Σεπτέμβριος 1968.
- 513) Παρὰ 'Αθανασίου Βασιλοπούλου 'Αρ-
χιμ. (νῦν Μητροπολίτη 'Ηλείας), 'Απὸ
τὴν πορείαν τῆς 'Αγάπης, σ. 87) (σ. τε.
λευταία), 'Αθήναι 1968, παρὰ Σ. Μπι-

- λάλη, Ὁρθοδοξία καὶ Παπισμός, τόμ. Β', σ. 508.
- 514) Παρὰ Σ. Μπιλάλη, Ὁρθοδοξία καὶ Παπισμός, τόμ. Β', σ. 510.
- 515) Ἐφημερίς «Ἐστία», 11 - 7 - 1972, σ. 6.
- 516) Χρυσοστόμου Β', Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν, Ἡ Δογματικὴ καὶ Κανονικὴ θέσις τῆς καθ' ἡμᾶς Ὁρθοδόξου τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, σ. 24.
- 517) Σ. Μπιλάλη, Ὁρθοδοξία καὶ Παπισμός, τόμ. Α', σ. 309 - 312.
- 518) Σ. Ἀλεξίου, Ἐκκλησιαστικὰ Γεγονότα 1964 καὶ 1965, σ. 337.
- 519) Σ. Ἀλεξίου, ἐνθ' ἄνωτ. σ. 351.
- 520) Σ. Μπιλάλη, Ὁρθοδοξία καὶ Παπισμός, τόμ. Β', σ. 353 ἐξ.
- 521) Π. Τρεμπέλα, Ἐπὶ τῆς Οἰκουμενικῆς Κινήσεως καὶ τῶν θεολογικῶν Διαλόγων ἡμιεπίσημα ἔγγραφα, σ. 46.
- 522) «Ὁρθόδοξος Τύπος», Αὐγούστος 1967, σ. 1η.
- 523) Ἐφημερίς «Ἐστία», 7 - 7 - 1972, σ. 6.
- 524) Παρὰ Σ. Μπιλάλη, Ὁρθοδοξία καὶ Παπισμός, τόμ. Β', σ. 378.
- 525) Ἐφημερίς, «Ἐστία», 17 - 8 - 72, σ. 2α καὶ 17 - 8 - 72, σ. 2α.
- 526) Ἰουστίνου Πόποβιτς, Ἀναφορὰ πρὸς τὴν Ἱερὰν Σύνοδον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Σερβίας, παρὰ Σ. Μπιλάλη, Ἡ αἵρεσις τοῦ Filioque, σ. 479.
- 527) Κ. Μουρατίδου, Οἱ Ἱεροὶ Κανόνες «Στῆλος καὶ Ἐδραῖωμα» τῆς Ὁρθοδοξίας, Ἀθήναι 1972, σ. 6.
- 528) Χρυσοστόμου Β', Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν, Ἡ Δογματικὴ καὶ Κανονικὴ θέσις τῆς καθ' ἡμᾶς Ὁρθοδόξου τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, Ἀθήναι 1965, σ. 28.
- 529) Ἱερωνύμου, Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος, Λόγος Ἐνθρονιστήριος, Ἀθήναι, 17 Μαΐου 1967, σ. 11 - 12, 14 - 15.
- 530) «Ἐκκλησιαστικὸς Ἀγών», Ἀριθμ. φύλ. 67, Αὐγούστος 1972, σ. 4η.
- 531) Ἐφημερίς, «Ἐλεύθερος Κόσμος», 24. 9. 72.
- 532) Χρυσοστόμου Β', Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν, Ἡ Δογματικὴ καὶ Κανονικὴ θέσις..., σ. 20 - 21.
- 533) «Ἐκκλησιαστικὸς Ἀγών», ἀριθ. φ. 67, Αὐγούστος 1972.
- 534) «Ὁρθόδοξος Τύπος», ἀριθ. φύλλου 170, 15 - 9 - 72, σ. 1η.
- 535) ΘΗΕ, τόμ. 3ος, σ. 1018 - 1020.
- 536) Β. Στεφανίδου, Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία, σ. 610.
- 537) Β. Στεφανίδου, ἐνθ' ἄνωτ. σ. 404.
- 538) ΘΗΕ, τόμ. 8ος, σ. 361 καὶ Β. Στεφανίδου, Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία, σ. 594.
- 539) ΘΗΕ, τόμ. 4ος, σ. 675.
- 540) Ἰ. Καρμίρη, παρὰ ΘΗΕ, τόμ. 7ος, σ. 1185, 1186.
- 541) Β. Στεφανίδου, Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία, σ. 712.
- 542) Β. Στεφανίδου, ἐνθ' ἄνωτ. σ. 772.
- 543) Σ. Μαρκεζίνη, Πολιτικὴ Ἱστορία τῆς Νεωτέρας Ἑλλάδος, τόμ. 2ος, σ. 371 - 378.
- 544) ΘΗΕ, τόμ. 4ος, σ. 674 - 675.
- 545) Ἰωὴλ Γιαννακοπούλου, «Ἡ Παλαιὰ Διαθήκη», τόμος εἰκοστὸς τέταρτος, «Οἱ ψαλμοί». Ἀθήναι 1965, σ. 216 - 217.
- 546) Ἰωάννου Κολιτσάρα, Ἡ Παλαιὰ Διαθήκη, Καίμενον - Ἐρμηνευτικὴ Ἀπόδοσις, τόμος Γ', Ἀθήναι, σ. 449.
- 547) Β. Στεφανίδου, Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία, σ. 766.
- 548) J. Holzner, Παῦλος, Ἐκδόσεις ἡ Δαμασκός, Ἐκδόσεις ὀγδόη, Ἀθήναι 1972, σ. 11.
- 549) J. Holzner, ἐνθ' ἄνωτ. σ. 215.
- 550) J. Holzner, ἐνθ' ἄνωτ. σ. 443.
- 551) J. Holzner, ἐνθ' ἄνωτ. σ. 369.
- 552) J. Holzner, ἐνθ' ἄνωτ. σ. 370.
- 553) «Ὁρθόδοξος Τύπος», Νοέμβριος 1968, σ. 1η.
- 554) «Συζήτησις», Ὀκτώβριος 1971, τεύχος 137, σ. 185 - 187.
- 555) «Ἐκκλησία», 1)15 Ἰουνίου 1972, ἀριθ. 11 - 12, σ. 316 - 318.
- 556) Δελτίον Ἐνημερώσεως Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν, ἀριθ. φύλλου 9, σ. 8 - 10.
- 557) Χρήστου Γιανναρά, Ἡ ἐλευθερία τοῦ ἠθους, Ἀθήναι 1970, σ. 132 - 146.
- 558) Περιοδικὸν «Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς», Ἰούλιος — Αὐγούστος 1972, τεύχος

- 630, σ. 281.
- 559) «Ἐκκλησία», 1)15 Αὐγούστου, ἀριθ. 15 - 16, σ. 395.
- 560) «Τὸ Φῶς», ἔκδοσις Ἰ. Μητροπόλεως Φιλίππων, Νεαπόλεως καὶ Θάσου, Αὐγούστος — Σεπτέμβριος 1972, σ. 132.
- 561) «Κληρονομία», τόμος 4ος, τεύχος 6', Θεσσαλονίκη, Ἰούλιος 1972, σ. 459.
- 562) Σ. Μπιλάλη, Ὁρθοδοξία καὶ Παπισμός, τόμ. Β', σ. 69.
- 563) Παρὰ Σ. Μπιλάλη, ἔνθ' ἄνωτ. σ. 69.
- 564) Συροπούλου, παρὰ Σ. Μπιλάλη, ἔνθ' ἄνωτ. σ. 55.
- 565) Παρὰ Κ. Μουρατίδη, Οἱ Ἱεροὶ Κανόνες «Στύλος καὶ Ἐδραῖωμα» τῆς Ὁρθοδοξίας, Ἀθήναι, 1972, σ. 8.
- 566) Κ. Μουρατίδου, αὐτόθι.
- 567) Παρὰ Σ. Μπιλάλη, Ἡ αἵρεσις τοῦ Filioque, σ. 412.
- 568) Κωνσταντίνου Καλλινίκου, παρὰ Π. Γρηγορίου, Σχέσεις Καθολικῶν καὶ Ὁρθόδοξων, Ἀθήναι 1958, σ. 627.
- 569) Παρὰ π. Γρηγορίου, ἔνθ' ἄνωτ. σ. 628 - 629.
- 570) «Ὁρθόδοξος Τύπος» 10 - 12 - 1970, ἀριθμ. φ. 130, σ. 3η. Εὐαγγέλου Θεοδώρου, «Ἐκκλησία», 1)15 Ἰανουαρίου 1971, ἀριθ. 1 - 2, σ. 33 - 35.
- 571) Παρὰ Π. Γρηγορίου, ἔνθ' ἄνωτ. σ. 626 - 627.
- 572) Εὐαγγέλου Θεοδώρου, «Ἐκκλησία», 1)15 Ἀπριλίου 1972, ἀριθ. 7 - 8, σ. 174.
- 573) Παρὰ Π. Γρηγορίου, ἔνθ' ἄνωτ. σ. 628.
- 574) Εὐαγγέλου Θεοδώρου, «Ἐκκλησία», 1)15 Ἀπριλίου 1972, ἀριθ. 7 - 8, σ. 173.
- 575) Ἀνδρούτσου, Λεξικὸν τῆς Φιλοσοφίας, σ. 143.
- 576) «Ἐκκλησία», ἔνθ' ἄνωτ. σ. 173 - 175.
- 577) «Ἀκτίνες», 1947, σ. 147.
- 578) «Ἀκτίνες», 1947, σ. 148.
- 579) «Ἀκτίνες», 1947, σ. 149.
- 580) «Ἀκτίνες», 1947, σ. 151.
- 581) «Ἀκτίνες», 1948, σ. 151.
- 582) «Ἀκτίνες», αὐτόθι.
- 583) Γραμματείας Προπαρασκευῆς τῆς Ἀγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου τῆς Ὁρθόδοξου Ἐκκλησίας, «Πρὸς τὴν Μεγάλην Σύνοδον - 1», 1971, σ. 66 - 71.
- 584) Σ. Μπιλάλη, Ὁρθοδοξία καὶ Παπισμός, τόμ. Β', σ. 655.
- 585) Γραμματείας Προπαρασκευῆς τῆς Ἀγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου..., σ. 72.
- 586) Ἐνθ' ἄνωτ. σ. 4.
- 587) Ἐνθ' ἄνωτ. σ. 5.
- 588) Ἐνθ' ἄνωτ. σ. 66 - 71.
- 589) Ἐνθ' ἄνωτ. 76 - 78.
- 590) Ἐνθ' ἄνωτ. σ. 77.
- 591) Β. Στεφανίδου, Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία, σ. 766.
- 592) Β. Στεφανίδου, ἔνθ' ἄνωτ. σ. 767.
- 593) Β. Στεφανίδου, αὐτόθι.
- 594) ΘΗΕ, τόμ. 6ος, σ. 269 - 271.
- 595) Γεωργίου Φλωρόδσκυ, Ἡ πορεία τῆς Ρωσικῆς Θεολογίας. Θεολογία, ἀλήθεια καὶ ζωὴ, Πνευματικὸν Συμπόσιον, Ἀθήναι 1962, σ. 19.
- 596) Δ' Πανελλήνιον Θεολογικὸν Συνέδριον, «Ἐκκλησιαστικοὶ Πατέρες καὶ Παιδεία», Πανελληνίου Ἐνώσεως Θεολόγων, ἐν Ἀθήναις 1970, σ. 84.
- 597) Π. Τρεμπέλα, Ἐπὶ τῆς Οἰκουμενικῆς Κινήσεως καὶ τῶν θεολογικῶν Διαλόγων ἡμιεπίσημα ἔγγραφα, Ἀθήναι — Ἰανουάριος 1972, σ. 36 - 37.
- 598) Δ' Πανελλήνιον Θεολογικὸν Συνέδριον..., σ. 84.
- 599) Π. Τρεμπέλα, ἔνθ' ἄνωτ. σ. 36 - 37.
- 600) Σ. Μπιλάλη, Ἡ αἵρεσις τοῦ Filioque, σ. 238 ἐξ.
- 601) Β. Στεφανίδου, Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία, σ. 767.
- 601α) Κ. Μουρατίδου, παρὰ «Ὁρθόδοξον Τύπον», 15 - 5 - 1972, ἀριθ. φύλλου 162, σ. 1η καὶ 3η.
- 602) Α. Δ. Κυριακοῦ, Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία, τόμ. 3ος, σ. 192.
- 603) Χ. Παπαδοπούλου, Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος, σ. 178.
- 604) Σ. Μαρκεζίνη, Πολιτικὴ Ἱστορία τῆς Νεωτέρας Ἑλλάδος, τόμ. 1ος, σ. 254.
- 604α) Α. Δ. Κυριακοῦ, Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία, τόμ. 3ος, σ. 226.
- 605) Παρὰ «Ὁρθόδοξον Τύπον», 15 - 6 - 1972, σ. 3η.
- 606) Κ. Μουρατίδου, Οἱ Ἱεροὶ Κανόνες «Στύλος καὶ Ἐδραῖωμα» τῆς Ὁρθόδοξου Ἐκκλησίας, Ἀθήναι 1972, σ. 41.

ΠΙΝΑΞ ΟΝΟΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΠΡΑΓΜΑΤΩΝ

Α'.

- ³Ἀγαθὰ σ. 13 - 14.
—³Ἀγαθὸν σ. 13.
—³Ἀγάπη σ. 32, 34.
 ἀλήθεια σ. 125, 166.
 δόγμα σ. 125, 248 - 249, 251.
 κοσμική σ. 125.
 Οἰκουμενισμὸς σ. 124, 125, 131, 164, 165 - 166, 190, 249.
 Παπισμὸς σ. 150, 152.
 πίστις σ. 125, 128, 167.
 προβλήματα σ. 128.
 χριστιανική σ. 165.
—³Ἄγγελοι σ. 13, 14, 32 - 33.
—³Ἀγγλικανική Ἐκκλησία σ. 106 - 117.
—³Ἀγγλικανισμὸς σ. 106 - 117.
 Ἄγγλία σ. 177 - 178.
 διαίρεσις Ὁρθοδοξίας σ. 237.
 Οἰκουμενισμὸς σ. 117, 120, 177, 178.
 Ὁρθοδοξία σ. 112, 113, 116, 117, 208 - 210, 224, 227, 228 - 229, 230, 231, 236 - 237, 244.
 Παπισμὸς σ. 107, 112, 113, 116, 117.
 Προτεσταντισμὸς σ. 116 - 117.
—³Ἄγιοι σ. 281, 298.
 Εἰκονομαχία σ. 60 - 61.
 Οἰκουμενισμὸς σ. 162.
—³Ἄγιον Ὄρος σ. 290.
 Δημήτριος Κων)πόλεως σ. 254, 267.
—³Ἀγιωσύνη σ. 33.
—³Ἀγρυπνία καὶ Εἰκονομαχία σ. 61.
—³Ἀγὼν σ. 31, 33, 35.
 Ἀντικριετικὸς σ. 8, 223, 288, 289, 296, 301 - 302.
 Ἀγγλικανισμὸς σ. 110, 116.
 Οἰκουμενισμὸς σ. 126, 167, 273.
—³Ἀγωνιστὰς μὴ ἐγκαταλιμπάνειν σ. 301 - 302.
—³Ἀδὰμ σ. 22 - 23.
—³Ἀδελφὸς ἐν Χριστῷ σ. 34, 105, 193, 224, 225, 231, 232, 238, 244, 248.
 Οἰκουμενισμὸς σ. 131, 164, 190.
—³Ἀδελφότης.
 Ἀγγλικανισμὸς σ. 116.
 ἀδογματίστος σ. 102 - 103.
 Οἰκουμενισμὸς σ. 105, 189.
 Οἰκουμενισμὸς καὶ Μασσωνισμὸς σ. 105.
 ΠΣΕ σ. 139, 141.
 Παπισμὸς σ. 150, 151.
—³Ἀδογματίστος συναγωγή σ. 251.
—³Ἄθετα σ. 202.
 Οἰκουμενισμὸς σ. 160.
—³Ἄθεος σ. 16.
—³Ἀθηνᾶγορας Θουατρείρων σ. 229, 240, 252, 270.
—³Ἀθηνᾶγορας Κων)πόλεως σ. 156, 239 - 241, 242, 247, 248, 249, 250, 253, 254, 266, 267.
—³Αἱρέσεις σ. 38 - 94.
 ἀντικκλησιαστικαὶ σ. 59 - 94.
 ἀντιτριαδικαὶ σ. 45 - 49.
 Ἀποκάλυψις σ. 44, 45, 49.
 Γνωστικαὶ σ. 39 - 41, 44, 174.
 Ἐκκλησία σ. 29, 37 - 38, 113, 203 - 204, 284.
 θεωρία τῶν κλάδων σ. 113.
 Ἰουδαΐζουσαι σ. 39, 44.
 Οἰκουμενισμὸς σ. 161, 164, 167 - 168, 180.
 Ὁρθόδοξοι Χριστιανοὶ σ. 231, 232.
 ΠΣΕ 137.
 πηγαὶ αὐτῶν σ. 44.
 πολιτεία σ. 174 - 175.
 πρῶται σ. 39 - 44.
 σωτηρία σ. 35 - 94.
 τακτικὴ αὐτῶν σ. 37 - 38, 45.
 χριστολογικαὶ σ. 50 - 59.
—³Αἵρεσις σ. 35 - 38.
 ἀντίφασις σ. 54.
 ἀπιστία σ. 202.

- Αίρετικοί
 ἄθεοι σ. 47.
 διάβολος σ. 252.
 Οἰκουμενισμὸς σ. 164, 198 - 199.
 Ὁρθόδοξοι σ. 297 - 298.
 Χριστιανοὶ σ. 164, 185 - 186.
 χριστομάχοι σ. 47.
- Ἄκινῆτος Θωμάς σ. 78.
- Ἀκολασία σ. 203, 217.
- Ἀκολουθίαι σ. 191.
- Ἀλάθητον σ. 172.
 Ἐκκλησίας σ. 113.
 πάπα σ. 75, 77.
 Παπισμοῦ, Προτεσταντισμοῦ σ. 88.
- Ἀλβιγῆνοι σ. 85, 182.
- Ἀλήθεια σ. 15, 16.
 ἐμπόδια σ. 58 - 59.
 Ἀγγλικανισμὸς σ. 113 - 114.
 θεωρία τῶν κλάδων σ. 113 - 114.
- Ἀλιβιζᾶτος Ἀμίλκας σ. 230.
- Ἀλλόθρησκοι σ. 199 - 200.
- Ἀμαρτία σ. 14, 33, 34.
 ἀνθρωπότης σ. 15.
 προπατορική σ. 14, 15.
- Ἀμνήστευσις κακοῦ σ. 167 - 168.
- Ἀναγνώσματα σ. 265.
- Ἀνάθεμα σ. 81.
- Ἀναθέματα σ. 250.
- Ἀνάπλασις σ. 257.
- Ἀναρρύθμισις σ. 282 - 283.
- Ἀνάστασις σ. 21 - 22, 23, 185.
- Ἀνατολῆς ἀποστασία σ. 203.
- Ἀνεκτικότης.
 Ἀγγλικανισμοῦ σ. 110 - 111, 116.
 Ὁρθοδόξων σ. 229.
- Ἀνεξιθρησκεία Μασσωνισμοῦ σ. 96.
- Ἀνθρωπισμὸς σ. 128, 176.
 Οἰκουμενισμὸς σ. 169 - 171.
- Ἀνθρωποκεντρισμὸς
 Οἰκουμενισμοῦ σ. 169 - 170.
 Παπισμοῦ, Προτεσταντισμοῦ σ. 87 - 88,
 89.
- Ἀνθρωποκτόνος σ. 184.
- Ἀνθρωπολογία σ. 289.
- Ἄνθρωπος.
 ἄγγελοι σ. 21 - 22.
 Ἀγγλικανισμὸς σ. 111 - 112.
 ἀποστασία σ. 15 - 16.
 κατὰ φύσιν σ. 14 - 15, 22.
 Οἰκουμενισμὸς σ. 169 - 171.
 παράδεισος σ. 12 - 14.
 πτώσις σ. 14 - 15.
 παρὰ φύσιν σ. 14 - 15, 22.
 ὑπὲρ φύσιν σ. 22.
- Ἀνοικοδόμησις Ἐκκλησίας σ. 303.
- Ἀντιβασιλεία σ. 210 - 216.
- Ἀντίστασις Ὁρθοδόξων σ. 216, 217-218.
- Ἀντιχριστιανικὸν ρεῦμα σ. 217.
- Ἀντίχριστος σ. 195.
- Ἀνύποπτος συνάφεια σ. 232.
- Ἀόρατος Ἐκκλησία σ. 83 - 84.
- Ἀπιστία σ. 45, 118, 202.
 ἑάσις Οἰκουμενισμοῦ σ. 159 - 162.
 Ἑλλάς σ. 217.
 Οἰκουμενισμὸς σ. 141.
 ΠΣΕ 140.
- Ἀποδυνάμωσις.
 ἀτόμων σ. 189 - 190.
 Ἐκκλησιῶν σ. 190 - 191.
- Ἀποκάλυψις.
 Ἑλλάς σ. 261.
 Μάνης σ. 41.
 Οἰκουμενισμὸς σ. 161 - 162, 169, 176.
- Ἀποκρισάριος σ. 229.
- Ἀποκτήνωσις σ. 203.
- Ἀπολλινάριος σ. 50 - 51.
- Ἀπολλιναρισμὸς σ. 50 - 51, 58, 174.
- Ἀπόλυτος σ. 167.
- Ἀποστασία σ. 201.
 Οἰκουμενισμὸς σ. 188.
 σημερινή σ. 201 - 203.
- Ἀποσιώπησις πίστεως σ. 188 - 189.
- Ἀποστολική Διακονία σ. 222.
- Ἀραβες σ. 67.
- Ἀρειανισμὸς σ. 45 - 47, 49, 57 - 58,
 195.
 Εὐρώπη σ. 171 - 174.
 Οἰκουμενισμὸς σ. 171 - 174, 176, 178.
- Ἀρειανοὶ σ. 45 - 47.
- Ἄρθρα 39 Ἀγγλικανισμοῦ σ. 106.
- Ἀριστοτέλης σ. 40, 246, 278.
 θεολογία 678, 293.
- Ἀριστοτελική φιλοσοφία σ. 44.
 Αἱρέσεις σ. 49.
 Ἀρειανισμὸς σ. 47, 58.
 Νεστοριανισμὸς σ. 51.
- Ἀρμόδιοι σ. 194 - 195.
- Ἀρμόνιον σ. 264.
- Ἄρεις ἐκκλησιαστικῶν διαφορῶν σ. 191-
 192.

- *Αρτλεϋ σ. 214.
 —*Αρχαί.
 *Αγγλικανισμού σ. 106, 107.
 παπικού Οικουμενισμού σ. 148 - 151.
 —*Ανασκαφαι και 'Ι. Μοναί σ. 213.
 —*Αρχιεπίσκοπος» Καντουαρίας σ. 116.
 —*Αρχιτεκτονική ναοδομία σ. 280.
 —*Ασέβεια.
 *Αντιδασιλείας σ. 214.
 εικόνομαχική 212 - 213.
 —*Αστρολογία σ. 39.
 —*Ασωτεία σ. 203.
 —*Ασωτος σ. 15 - 17.
 —Αθουπαρξία και συνόπαρξις σ. 104, 106, 116, 168.
 —Αυτοκτονία σ. 16.
 —*Αψεθος σ. 193 - 194.

B'.

- Βάπτισμα.
 *Αγγλικανών σ. 108, 109, 209, 230, 231.
 αίρετικῶν σ. 272.
 —Βάσεις Οικουμενισμού σ. 159 - 171.
 —Βασιλείδης σ. 40, 174.
 —Βατικανή Σύνοδος Β' σ. 170, 229, 244, 247.
 —Βαφείδης Φιλάρετος σ. 231.
 —Vestigia σ. 108.
 —Βησσαρίων σ. 249.
 —Βιβλία.
 ἐτεροδόξων σ. 223.
 σύγχρονα σ. 223.
 —Βιβλικαί ἑταιρεΐαι σ. 103 - 104, 176.
 —Βίλλεμπραντς σ. 156.
 —Βίος σ. 11 - 12.
 —Βιωτικά σ. 281.
 Οικουμενισμὸς σ. 168.
 —Βογόμιλοι σ. 85, 94, 182.
 —Βουδισμὸς σ. 44.
 —Βουδισται σ. 251.
 —Βούλγαρης Εὐγένιος σ. 290.
 —Βουλγάτα σ. 255.
 —Βρῶσις σ. 40.
 —Βυζάντιον σ. 217.

Γ'.

- Γάμος σ. 232.
 —Γένειον σ. 264.
 —Γενεύη σ. 170.
 Π.Σ.Ε. σ. 135, 139, 142, 143.
 —«Γενικὸν Συνέδριον τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ περὶ Ζωῆς καὶ Ἐργασίας» σ. 123.
 —«Γενικὸν Χριστιανικὸν Συνέδριον περὶ Ζωῆς καὶ Ἐργασίας σ. 123 - 124.
 —«Γερμανικὴ Εὐαγγελικὴ Ἐκκλησία» σ. 106.
 —«Γερμανικὸς Εὐαγγελικὸς Ἐκκλησιαστικὸς Σύνδεσμος» σ. 106.
 —«Γέφυρα Ἐκκλησία» σ. 117.
 —Gore σ. 236, 237.
 —Γλώσσα.
 κῆρυγμα σ. 258 - 259, 262.
 Πατέρες σ. 258, 262.
 —Γνωστικισμὸς σ. 39 - 41, 180.
 —Γνωστικοί σ. 39 - 41.
 Οικουμενισμὸς σ. 162.
 —Γνώμη σ. 30, 31, 164.
 —Γραμματεία ἐπὶ τῆς Ἐνότητος τῆς Ἐκκλησίας σ. 156.
 —Γραμματεία Προπαρασκευαστικῆς Ἐπιτροπῆς σ. 283.
 —Γραφεῖον Μονίμου Ἀντιπροσωπείας τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου παρὰ τῷ ΠΣΕ ἐν Γενεύῃ σ. 242.
 —Γραφή σ. 40, 62, 63, 130, 223.
 *Αγγλικανισμὸς σ. 108, 109.
 μεταφράσεις σ. 104, 254 - 258.
 Οἰκουμενισμὸς σ. 162.
 ΠΣΕ σ. 141 - 142.
 Παπισμὸς σ. 78.
 Προτεσταντισμὸς σ. 88, 89.
 —Γρηγορήσατε σ. 203, 204.
 —Γρηγόριος ΙΓ', πάπας σ. 207.
 —Γρηγόριος ΣΤ' Κων) πόλεως σ. 208, 256.
 —Γυνή σ. 14.

Δ'.

- Δημήτριος Κων) πόλεως σ. 253.
- Διάλογος σ. 183, 274, 298.
 - ἀμαρτία σ. 190 - 191.
 - ἀπιστία σ. 159.
 - ἐπὶ ἵστοις ὄροις σ. 244 - 245, 248.
 - Οἰκουμενισμὸς σ. 189.
 - Παπισμὸς σ. 151, 152.
- Διαιρέσεις Ὁρθοδόξων σ. 237, 245 - 246.
- Διανοούμενοι, Οἰκουμενισμὸς σ. 224-226.
- Διαπαιδαγωγώσεις οἰκουμενιστικῆ σ. 127, 192 - 194.
- Διάσκεψις σ. 243.
- Διαφοραί, Ἐκκλησίας αἱρέσεων σ. 191 - 192.
- Διαφώτισις σ. 100.
- Διδασκαλία αὐτεπάγγελτος σ. 194.
- «Διεθνὲς Ἱεραποστολικὸν Συμβούλιον» (ΔΙΣ) σ. 118 - 120.
- Διΐστάμενοι σ. 151, 228, 229.
- Διωγμὸς σ. 61, 303 - 304.
- Δόγμα σ. 288.
 - διαφοραὶ σ. 273.
 - εὐσέβεια σ. 65.
 - εὐσεβισμὸς σ. 99.
 - ζωή σ. 279 - 281.
 - θησαυροφυλάκιον σ. 248.
 - Λατινόφρονες σ. 206.
 - Μασσωνισμὸς σ. 95, 96.
 - Οἰκουμενισμὸς σ. 128, 130 - 131.
 - συζήτησις σ. 124, 125, 132, 159 - 160, 188.
- Δοκιτισμὸς σ. 40, 174.
- «ἡ Δρῦς» σ. 121.
- Δυῖσμὸς σ. 40, 61, 62, 64.
- Δύσις.
 - ἀποστασία σ. 203.
 - Ὁρθοδοξία σ. 215.
- Δυσφήμησις καλοῦ σ. 166 - 167.
- Δυτικὴ Ἐκκλησία σ. 80, 175.

Ε'.

- Ἑβραῖοι σ. 251.
- Ἑγκαίνια ναοῦ ΠΣΕ σ. 142.
- Ἑγκύκλιος 1902 σ. 227 - 228.
- Ἑγκύκλιος 1904 σ. 228 - 229.
- Ἑγκύκλιος 1920 σ. 230, 231 - 233, 243, 244.
- Ἑγκύκλιος 1952 σ. 240 - 241.
- Ἑγωῖσμὸς.
 - Ἄγγλικανισμὸς σ. 110.
 - Οἰκουμενισμὸς σ. 130.
 - πίστις σ. 131.
- Ἑθιμα.
 - Παράδοσις σ. 275, 276.
 - χριστιανικά σ. 217.
- Ἑθισμὸς.
 - καινοτομίαι σ. 216.
 - Οἰκουμενισμὸς σ. 192.
- Ἑθνικοὶ καὶ Χριστιανοὶ σ. 185.
- Εἰδωλολατρία.
 - αἱρέσεις σ. 49.
 - ἐπιστημονικὴ σ. 202.
 - Μασσωνισμὸς σ. 95, 96, 97.
- Εἰκονογραφία σ. 69, 191, 215, 263.
 - ἐν Ρωσίᾳ σ. 207.
- Εἰκονομαχία σ. 60 - 70, 94, 175, 218, 224.
 - Ἀντιδασιλείας σ. 210 - 216.
 - εἰδωλολατρία σ. 65.
 - Μανιχαῖσμὸς σ. 63.
 - Μονοφυσιτισμὸς σ. 64.
 - συγχρονισμὸς σ. 281 - 282.
 - τύποι σ. 279.
- Εἰκονοστάσιον, ἰδὲ Τέμπλον.
- Εἰκῶν σ. 62 - 63, 67, 68 - 69, 70, 85, 86, 213, 214, 215.
 - ἄνθρωπος σ. 24 - 25.
 - εὐσέβεια σ. 64 - 65.
 - Λόγου τοῦ Θεοῦ ἐν κόσμῳ σ. 24.
 - ὁ Υἱὸς τοῦ Πατρὸς σ. 23 - 25.
- Εἰρήνη.
 - δόγμα σ. 130.
 - ἐξωτερικὴ σ. 174 - 175.
 - κόσμος σ. 121, 122.
 - Οἰκουμενισμὸς σ. 92, 131, 190.
 - πίστις σ. 167, 249.
 - συμβιβασμὸς σ. 58.
- «Εἰρηνοποιοὶ» σ. 266.
- «ὁ Εἰρηνοποιὸς» σ. 121, 266.
- Ἐκκλησία σ. 26 - 32, 32 - 34, 81.
 - Ἄγγλικανισμὸς σ. 112 - 117.

- ἀήττητος σ. 252.
 ἀόρατον, ὄρατὸν στοιχεῖον σ. 64, 67 - 68, 74 - 75, 83 - 87, 279.
 ἀόρατον, ὄρατὸν στοιχεῖον καὶ Εἰκο-
 νομαχία σ. 64.
 ἀόρατος σ. 100, 101.
 ἀόρατος καὶ θεωρία τῶν κλάδων σ.
 114 - 115.
 ἀόρατος, ὄρατὴ σ. 175.
 βιωτικά σ. 281.
 διωγμὸς σ. 81 - 82, 288.
 ἐπίγειος ζωὴ σ. 281.
 θεωρία τῶν κλάδων σ. 112 - 117.
 κόσμος σ. 82.
 Οἰκουμενισμὸς σ. 94, 126 - 127, 128,
 161, 162, 164, 166 - 167, 173, 174.
 ὀκτώ πρώτων αἰώνων σ. 238.
 ΠΣΕ σ. 137, 138, 139, 140, 141, 142,
 161, 179.
 Παπισμὸς σ. 94.
 Προτεσταντισμὸς σ. 83 - 87, 94.
 πολιτεία σ. 99, 175.
 Χριστὸς σ. 28.
 —² Ἐκκλησία Ἑλλάδος σ. 217.
 αὐτοκέφαλος σ. 211.
 διοικητικὸν καὶ πνευματικὸν ἔργον σ.
 219 - 220.
 Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον 210 - 211,
 214.
 Οἰκουμενισμὸς σ. 253.
 Παπισμὸς σ. 222.
 πολιτεία σ. 211.
 —³ Ἐκκλησία Ρωσίας σ. 256.
 —⁴ Ἐλαίον σ. 68.
 —⁵ Ἑλλάς.
 Δύσις σ. 217.
 Οἰκουμενισμὸς σ. 303.
 —⁶ Ἐλαστικότης σ. 111 - 112.
 λεκτικὴ σ. 107, 112, 115, 136, 160 -
 161.
 —⁷ Ἐλευθερία σ. 40, 93.
 —⁸ Ἐλευθεροφροσύνη καὶ Οἰκουμενισμὸς σ.
 100.
 —⁹ Ἑλληνισμὸς (=εἰδωλολατρία) σ. 49.
 —¹⁰ Ἐλκεσάτται σ. 39.
 —¹¹ Ἐλπὶς 16, 33, 34.
 —¹² Ἐνανθρώπησις σ. 17 - 26, 39, 40, 42, 43,
 46, 48, 50 - 51, 51 - 53, 53 - 56,
 56 - 57.
 —¹³ Ἐνότης.
 ἀδογματίστος σ. 90, 99, 100, 101,
 104 - 105, 117.
 ἀποστασία σ. 10 - 101.
 διεκκλησιαστικὴ σ. 99.
 διοικητικὴ σ. 169.
 ἐν Χριστῷ σ. 27, 165.
 ἐξωτερικὴ σ. 103, 107, 115, 133, 138,
 139, 174 - 175, 176, 177, 191-192,
 227.
 Θεολογία σ. 169.
 θεωρία τῶν κλάδων σ. 114, 131.
 «ἱεραποστολή» σ. 119.
 Οἰκουμενισμὸς σ. 92, 124, 133, 168,
 164 - 165, 173, 190.
¹⁴ Ὁρθοδοξία σ. 211, 300 - 301.
 Προτεσταντισμὸς σ. 91 - 92, 93 - 94,
 99 - 106, 144, 147.
 ΠΣΕ σ. 137, 140 - 141.
 Παπισμὸς σ. 80, 91, 92, 93 - 94, 144,
 145, 146, 147.
 πρακτικὴ σ. 179.
 —¹⁵ Ἐνότης πίστεως σ. 167, 178.
 Οἰκουμενισμὸς σ. 114, 133, 179.
 Παπισμὸς σ. 93 - 94, 154 - 155.
 Προτεσταντισμὸς σ. 93 - 94.
¹⁶ Ἐντελέχεια σ. 278.
 —¹⁷ Ἐντολὴ Θεοῦ σ. 13, 14.
 —¹⁸ Ἐνώσεις σ. 176.
 ἀδογματίστοι σ. 102 - 103.
 διεκκλησιαστικαὶ σ. 102, 176.
 προτεσταντικαὶ σ. 105 - 106.
 φοιτητικαὶ σ. 176.
 —¹⁹ Ἐνώσεως ἀπόπειραι σ. 247.
 —²⁰ Ἐνωσις.
²¹ Ἀγγλικανισμὸς σ. 106 - 117.
 ἀδογματίστος σ. 176.
 διοικητικὴ σ. 100.
 δόγμα σ. 124, 146, 147, 224, 225,
 226.
 ἐξωτερικὴ σ. 100, 101, 105, 106-107,
 112, 117 - 120, 131, 132, 269.
 θεωρία τῶν κλάδων σ. 114, 115.
 κόσμος σ. 122, 178.
 Μάνης σ. 41.
 οἰκονομία καὶ συγκατάβασις σ. 269 -
 272.
 Οἰκουμενισμὸς σ. 129, 130 - 131, 132,
 248.
 ὀργανωτικὴ σ. 103, 105.
²² Ὁρθόδοξοι σ. 228, 229, 231.

- ΠΣΕ σ. 137, 138, 139.
 Παπισμός σ. 144, 145 - 146, 147.
 πίστις σ. 145, 179.
 πολιτεία σ. 57 - 58.
 πρακτική σ. 179.
 Προτεσταντισμός σ. 118 - 119, 120.
 σκοπιμότης σ. 57 - 58.
 Σύνδεσμος σ. 121 - 122.
 —'Ενωτικοί σ. 269.
 —*Εξαλλοί σ. 167.
 —'Εξορία κηρύκων σ. 218 - 219.
 —'Εξουσία και Οικουμενισμός σ. 194-195.
 —'Εορτή.
 Εικονομαχία σ. 61.
 ΠΣΕ σ. 142.
 —'Εορτολόγιον σ. 191, ιδέ και 'Ημερολό-
 γιον.
 —*'Εργα.
 Οικουμενισμός σ. 163, 169.
 Παπισμός σ. 90.
 Προτεσταντισμός σ. 90.
 —*'Ερως σ. 11.
 —'Επίγεια και ούράνια σ. 281.
 —'Επισκοπιανοί και Οικουμενισμός σ. 129.
 —'Επίσκοπος σ. 81, 221, 266.
 'Αγγλικανισμός σ. 106, 108, 109 - 110
 116.
 μετάνοια σ. 299.
 —'Επιστήμη σ. 171, 172, 202, 289.
 θεολογία σ. 293.
 —'Επιστολαί 'Αγγλικανῶν και 'Ορθοδόξων
 σ. 208.
 —'Επιτροπαί και Οικουμενισμός σ. 130.
 —'Επιτροπή τῶν 14 και ΠΣΕ σ. 134.
 —'Επουσιώδη «ἐκκλησιῶν» σ. 114, 116.
 —«Εὐαγγελικά» σ. 256.
 —'Εὐδαιμονισμός και Οικουμενισμός σ. 168.
 —'Εὐλάβεια σ. 281, 299.
 Ιερατική σ. 214.
 —'Εὐπιστος σ. 16.
 —«'Εὐρεία 'Εκκλησία» σ. 106.
 —'Εδρύτης σ. 111, 112.
 —'Εδσέβεια σ. 82, 175, 217, 218, 233,
 281, 299.
 'Αντιβασιλεία σ. 214.
 δόγματα σ. 65.
 κοσμικοποιήσις σ. 79.
 Παπισμός σ. 79.
 πρακτική σ. 99, 223.
 ὄλικά και αἰσθητά στοιχεῖα σ. 63, 64,
 68.
 —'Εὐσεβισμός και Οικουμενισμός σ. 99.
 —'Εταιρεία ἐκδόσεως και διαδόσεως «χρι-
 στιανικῶν συγγραμμάτων» σ. 103, 104.
 —'Ετεροδοξία και ἀλήθεια σ. 131.
 —'Εχθρότης.
 ἑτεροδοξία σ. 131.
 Οικουμενισμός σ. 130.

Ζ'.

- Ζέζος Δημήτριος σ. 216.
 —Ζητήματα σ. 121.
 Οικουμενισμός σ. 273.
 —Ζωγραφική σ. 280.
 εὐρωπαϊκή σ. 215.
 Παπισμός σ. 79.
 —«Ζωή και 'Εργασία» σ. 123 - 128, 178 -
 179.
 «ἐκκλησία Σουηδίας» σ. 123.
 «'Ομοσπονδιακόν Συμβούλιον τῶν 'Εκ-
 κλησιῶν 'Αμερικῆς» σ. 123.
 «Παγκόσμιος Σύνδεσμος» σ. 122, 123,
 124.
 «Πίστις και Τάξις» σ. 128.
 σκοποί σ. 124.
 —Ζωή.
 ἀληθινή σ. 17.
 ἐν Θεῷ σ. 13.
 κτηνώδης σ. 15.
 φυγῆς σ. 30.

Η'.

- 'Ηγέται 35 ΠΣΕ σ. 134.
 —'Ηδονή σ. 16, 17, 202, 203.
 —'Ηθική.
 διδασκαλία σ. 223.
 ζωή σ. 279 - 281.
 Μασσωνισμός σ. 96.
 Οικουμενισμός σ. 126.
 —*'Ηθος διεθνές ΠΣΕ σ. 141.
 —'Ημερολόγιον σ. 207, 227, 228, 232,
 236 - 237.
 —*'Ηττα «ἀγίων» σ. 242, 262.

Θ'.

- Θάνατος σ. 13, 14, 15, 18 - 19, 20 - 21.
 Θεοῦ σ. 202.
 ψυχῆς σ. 30.
- Θεία Εὐχαριστία σ. 51, 265.
 Ἀγγλικανισμὸς σ. 108, 109.
- Θεία Κοινωνία σ. 265.
- Θεία Λειτουργία σ. 61, 265.
- Θέλγησις σ. 14.
- Θεόδωρος Στουδίτης σ. 276, 282.
- Θεοκτόνοι σ. 185.
- Θεολογία σ. 8, 82, 89, 289 - 296.
 Ἄγιον Ὅρος σ. 290.
 αἰρετικῶν σ. 289 - 290, 294.
 «θεδανεισμένη» σ. 211, 290 - 294, 299.
 ἐνότης σ. 169.
 ἐπιστήμη σ. 293, 296.
 θωμιστική σ. 78 - 79.
 Οἰκουμενισμὸς σ. 169.
 Ὁρθόδοξία σ. 293 - 294.
 Ὁρθόδοξοι καὶ Πατέρες σ. 291 - 292, 296.
 Ὁρθόδοξοι καὶ Παπισμὸς σ. 289 - 296.
 Ὁρθόδοξοι καὶ Προτεσταντισμὸς σ. 222, 289 - 296.
 παπική σ. 78 - 79, 89, 169.
 προτεσταντική σ. 88 - 89, 169, 279.
 Ρωσία σ. 207, 290, 295.
 σχολαστική σ. 78 - 79, 89, 246 - 247.
- Θεολογικαὶ σπουδαὶ σ. 294 - 296.
- Θεολογικὴ Σχολή σ. 232.
 Ἀθηνῶν σ. 222, 290, 295.
 Θεσσαλονίκης σ. 290.
 Χάλκης σ. 222, 290.
- Θεολόγοι.
 μετάνοια σ. 299.
- Οἰκουμενισμὸς σ. 189, 288 - 296.
- Θεολόγος καινὸς σ. 274.
- Θεοτόκος σ. 20, 43, 51, 52, 53, 60, 298.
- Θέσεις ἐκκλησιαστικαὶ σ. 302.
- Θετικοκρατία σ. 163 - 164, 202.
- Θεωρία ἐκκλησιαστικῶν καινοτομιῶν σ. 272 - 276.
- Θεωρία ἐξελιξέως καὶ καινοτομία σ. 278.
- Θεωρία κλάδων σ. 99 - 100, 179.
 Ἀγγλικανισμὸς σ. 110, 112, 117.
 ἀόρατος Ἐκκλησία σ. 114 - 115.
 ἀπιστία σ. 161.
 ἀποδυναμώσεις Ἐκκλησιῶν σ. 190.
 καινοτομία σ. 278.
 Οἰκουμενισμὸς σ. 133, 177.
 Ὁρθόδοξοι σ. 227, 229, 238, 245, 252, 266.
 ΠΣΕ σ. 137, 139 - 140, 140 - 141.
 Παπισμὸς σ. 151, 155.
 σχετικοκρατία σ. 173.
- Θεωρία μεσότητος ὡς πρὸς τὰ δόγματα σ. 268 - 269.
- Θεωρία οἰκονομικῆς ἐνώσεως σ. 269 - 272.
- Θεωρία ρεόντων ἐκκλησιαστικῶν τύπων σ. 276 - 279.
- Θεωρία συγχρονισμένου Χριστιανισμοῦ σ. 279 - 283.
- Θέωσις σ. 21 - 22, 26 - 27, 31.
- Θηρίον σ. 288.
- Θησαυροφυλάκιον σ. 280.
- Θλιψίς σ. 11 - 12, 13, 15.
- Θρησκεία καὶ κόσμος σ. 122.
- Θρησκείαι σ. 119, 155 - 156, 163.
- Θυμίαμα σ. 68.

I'.

- Ἰάκωβος Ἀμερικῆς σ. 242, 251.
- Ἰεραὶ ἀκολουθίαι σ. 265.
- Ἰεραποστολή καὶ Οἰκουμενισμὸς σ. 118 - 120, 129, 130, 200.
- Ἰερεμίας Β' Κων) πόλεως σ. 207.
- Ἰερώνυμος σ. 255.
- Ἰερωσύνη
 Ἀγγλικανῶν σ. 209 - 210.
 γενική σ. 61, 84.
 Προτεσταντισμὸς σ. 84.
- Ἰηροῦται σ. 207.
- Intercommunio σ. 209, 251.
- Ἰουδαῖοι σ. 202, 256.
 Ἐκκλησία σ. 184, 185.
 ΠΣΕ σ. 138.
 Χριστιανοὶ σ. 185, 186.
- Ἰουδαϊσμὸς
 αἱρέσεις σ. 49.
 παπικὸς Οἰκουμενισμὸς σ. 155.
- Ἰσοὶς δροῖς σ. 190, 193, 244 - 245, 248, 298.
- Ἰωακείμ Γ' Κων) πόλεως σ. 227, 228, 229.
- Ἰωσήφ Κων) πόλεως σ. 269.

Κ'.

- Καθαροὶ σ. 85, 94, 182.
 —Καθολικισμὸς παπικὸς σ. 74.
 Οἰκουμενισμὸς σ. 143 - 145.
 —«Καθ' ὁμοίωσιν» σ. 13 - 14, 25, 31.
 —Καθυστερημένοι σ. 167.
 —Κινητοτομία σ. 192, 211, 215, 263 -
 268, 274 - 275.
 αἵρεσις σ. 37, 274 - 275.
 ἀναγνώσματα σ. 265.
 γένειον σ. 264.
 εἰκονογραφία σ. 263.
 Εἰκονομάχοι σ. 276.
 Ἐκκλησία σ. 266, 272 - 276.
 ἐπίσκοποι ἕγγαμοι σ. 266.
 Θεῖα Κοινωνία σ. 265.
 κόμη σ. 264.
 λατρεία σ. 265.
 ναὸς σ. 263, 265.
 νηστεία σ. 266.
 οἰκοδομή Ἐκκλησίας σ. 275 - 276,
 277.
 οἶροι σ. 266.
 Παπισμὸς σ. 147 - 148, 149, 267 -
 268, 274.
 ράσον σ. 264.
 τέμπλον σ. 263 - 264.
 τροχοφόρα καὶ κληρὸς σ. 264 - 265.
 τύποι σ. 276 - 279.
 φιλανθρωπία σ. 265.
 φαλμωδία σ. 264.
 —Καινοτόμοι σ. 266.
 —Κιρὸς σ. 82, 280, 282, 283.
 —Καισαροπαπισμὸς σ. 57 - 58, 66, 77,
 175.
 Ἀντιβασιλείας σ. 211.
 —Κακὸν σ. 12.
 —Καλὸν σ. 12, 16.
 —Καλλίνικος Κ. σ. 231, 273, 276, 277.
 —Κάμπελ Ἀρχιεπίσκοπος σ. 208.
 —Κανόνες σ. 30, 191, 192, 265 - 266,
 270.
 ἀκρίβεια σ. 272.
 Οἰκουμενισμὸς σ. 162, 252.
 —Κάντιος σ. 172.
 —Καντερβουρία σ. 116.
 Ἀρχιεπίσκοπος καὶ Ὁρθόδοξοι σ.
 229.
 —Καποδίστριας Ἰ. σ. 210.
 —Καρόλεια διδλία σ. 85 - 86.
 —Καταδίκη Οἰκουμενισμοῦ σ. 302.
 —Κατὰ φύσιν σ. 15, 22.
 —Κατεδάφισις Ἐκκλησίας σ. 191 - 192.
 —«Κατ' εἰκόνα» σ. 13 - 14, 31, 32.
 —Κατηγορίαι σ. 171.
 —Καύχησις σ. 33.
 —Κηδεῖα Ἀγγλικανῶν σ. 208.
 —Κηροὶ σ. 68.
 —Κήρυγμα σ. 191, 254, 258 - 259.
 —Κινήσεις ἀδογματίστου ἐνότητος σ. 120.
 —«Κινήσις Ζωῆς καὶ Ἐργασίας» σ. 123 -
 128.
 —Κλάδων θεωρία, ἰδέ, θεωρία κλάδων.
 —Κληρὸς σ. 191, 264.
 Ἀγγλικανισμὸς σ. 106, 108, 109.
 εὐλάβεια σ. 214.
 μετάνοια σ. 299.
 μόρφωσις εἰκονομαχική σ. 213.
 μόρφωσις ἐπιστημονική σ. 213.
 μόρφωσις εὐσεβείας σ. 213.
 Οἰκουμενισμὸς σ. 264, 265.
 Παπισμὸς σ. 79.
 πολιτεία σ. 81 - 82.
 σφαγαὶ καὶ δεσμοὶ σ. 81 - 82.
 —Κοινωνία τῶν Ἐθνῶν σ. 129, 130, 133.
 —Κοινωνία τῶν Ἐκκλησιῶν σ. 129, 130,
 131, 132, 133, 173, 235.
 —Κοινωνία μυστηριακή σ. 168, 189, 238,
 249.
 Ἀγγλικανῶν Ὁρθοδόξων σ. 209, 210.
 Πατριαρχεῖον Μόσχας σ. 251, 252.
 —Κοινωνική δράσις σ. 223.
 —Κοινωνική ζωὴ Ἑλλάδος σ. 217.
 —Κοινωνικὸν εὐαγγέλιον σ. 126.
 —Κοινωνιολογία σ. 289.
 —Κοινωνισμὸς σ. 126.
 —Κόμη σ. 264.
 —Κομνηνὸς Η. σ. 231.
 —Κομμουνισμὸς καὶ Οἰκουμενισμὸς σ. 183,
 195, 284.
 —Κοραῆς Ἀδαμάντιος σ. 211.
 —Κορυδαλλεὺς Θεόφιλος σ. 290.
 —Κοσμικὴ ἀντίληψις Οἰκουμενισμοῦ σ.
 163 - 164.
 —Κοσμικοποίησις
 Παπισμοῦ σ. 79 - 80.
 Προτεσταντισμοῦ σ. 90.

- Κόσμος
 είδωλολατρία σ. 215.
 Ἐκκλησία σ. 169.
 ἔνωσις σ. 122.
 καινοτομῖαι σ. 215.
 Οἰκουμενισμὸς σ. 122, 124, 125 -
 126, 128, 163 - 169, 170 - 171.
- ΠΣΕ σ. 138.
 —Κυριακὸν Σχολεῖον σ. 103, 104.
 —Κυριακὸς Διομήδης σ. 215, 216, 295.
 —Κύριλλος, ἄγιος σ. 255.
 —Κύριλλος Λούκαρις σ. 208, 256.
 —Κωνσταντινούπολις σ. 251.
 ἄλωσις σ. 233 - 234.

Λ'.

- Λαβίς σ. 275.
 —Λαϊκοὶ καὶ μετάνοια σ. 299.
 —Λάμπεθ σ. 116.
 —Λατινόφρονες σ. 206 - 207, 247, 268.
 —Λατρεία σ. 34, 82.
 ἑξωτερικὴ σ. 61.
 Μανιχαϊσμός σ. 41.
 ὄργανον σ. 276.
 Παπισμὸς σ. 79.
 —Leger σ. 256.
 —Λειτουργία σ. 191.
 πρὸ ἑτεροδόξων σ. 238.
- Λείψανα Ἁγίων καὶ Εἰκονομαχία σ. 61.
 —Λήθη σ. 188.
 —Λογικὴ σ. 47.
 —Λογικοκρατία σ. 202, 218.
 καινοτομία σ. 278.
 Οἰκουμενισμὸς σ. 169 - 171.
 Τετράπλευρον Λάμπεθ σ. 115.
 —Λόγος αὐτοσχέδιος σ. 223.
 —Λονδῖνον σ. 135.
 —Λουκάς Εὐαγγελιστῆς σ. 262.
 —Λούθηρος σ. 90, 172, 256.
 Οἰκουμενισμὸς σ. 98, 175.

Μ'.

- Μαγεία σ. 39, 40.
 —Μακράκης σ. 217, 218.
 —Μάνης σ. 40, 41, 44, 174, 181.
 —Μανιχαῖοι σ. 182.
 —Μανιχαϊσμός σ. 40 - 41, 44, 94.
 Οἰκουμενισμὸς σ. 94, 180 - 183.
 Προτεσταντισμὸς σ. 93.
 —Μαξιμαλισμὸς χριστιανικο - οὐμανιστικὸς
 σ. 172, 173, 174.
 —Μάξιμος Καλλιπολίτης σ. 256.
 —Μάουερ Γεώργιος σ. 211.
 —Μαρκίων σ. 40, 44.
 —Μαρτύριον σ. 304.
 —Μασσωνισμὸς σ. 95 - 97, 127, 192, 284.
 Οἰκουμενισμὸς σ. 183 - 184, 188.
 —Μασσῶνοι σ. 217.
 —Μεγάλη Ἰδέα σ. 217.
 —«Μεγάλη Πανορθόδοξος Σύνοδος» σ. 283 -
 286, 302.
 —Μεθόδιος, ἄγιος σ. 255.
 —Μελέτιος Μεταξάκης σ. 209, 210, 230,
 236, 237.
 —Μελίτων Χαλκηδόνος σ. 244.
 —Μέριμνα σ. 15, 168.
 —Μεσότης σ. 85 - 86, 218 - 220.
- Μετάνοια σ. 17, 33 - 34, 297 - 299.
 Οἰκουμενισμὸς σ. 141, 302.
 —Μεταρρύθμισις σ. 282 - 283.
 Ἐκτελεστικῆς σ. 210 - 216.
 Εἰκονομαχίας σ. 60.
 —Μεταστοιχείωσις ἀπάντων σ. 66, 282.
 —Μεταφράσεις.
 διβλίων ἑτεροδόξων σ. 259 - 262.
 Γραφῆς σ. 254 - 258.
 πατερικῶν κειμένων σ. 262.
 —Μετεναρ୍କωσις σ. 39.
 —Μέτρα συνέσεως καὶ μεσότητος σ. 218 -
 220, 223.
 —Μητροπολιτικὸς Νόμος Ἀθηνῶν σ. 215 -
 216.
 —Μινιμαλισμὸς.
 ἀπιστία σ. 160.
 δογματικὸς σ. 108 - 110, 115, 118.
 ἔνωσις σ. 114.
 ΠΣΕ σ. 137.
 Παπισμὸς σ. 150.
 χριστιανικο - οὐμανιστικὸς σ. 172,
 173, 174.
 —Μισαλλόδοξοι σ. 167.
 —Μισάνθρωποι σ. 167.

- Μιχαήλ Κηρουλάριος σ. 247.
 —Μνημόσυνον.
 Ἐθναγαγίου Κων) πόλεως σ. 242.
 Δημητρίου Κων) πόλεως σ. 254, 167.
 —Μοναί Ἰσραήλ.
 διάλυσις σ. 212.
 Εἰκονομαχία σ. 61.
 —Μοναχικός κόσμος σ. 218, 221.
 —Μοναχισμός σ. 221.
 Ἀντιβουδισμὸς σ. 214.
 Εἰκονομαχία σ. 61, 66.
 —Μονδερνισμὸς καὶ Ἀγγλικανισμὸς σ. 117.
 —Μονοθελητισμὸς σ. 56 - 58, 174 - 175.
 Ἀπολλιναρισμὸς σ. 56.
 Μονοφυσιτισμὸς σ. 56.
 —Μονοφυσιτισμὸς σ. 50, 53 - 56, 58, 292.
 Ἀπολλιναρισμὸς σ. 54.
 Νεστοριανισμὸς σ. 53 - 54.
 Οἰκουμενισμὸς σ. 171, 174, 177, 178.
 —Μοντανὸς σ. 40.
 —Μόσχα σ. 251.
 —Μόττ Ἰωάννης σ. 119, 142.
 —Μουσική σ. 69, 191.
 εὐρωπαϊκὴ σ. 215.
 Παπισμὸς σ. 79.
 —Μουσουλμανισμὸς καὶ Οἰκουμενισμὸς σ.
 155, 251, 253.
 —Μπαλάνος Δ. σ. 295.
 —Μπέα σ. 156, 250.
 —Μπέρξον σ. 172.
 —Μπρέντ Κάρολος σ. 129, 132.
 —Μυστήρια.
 Ἀγγλικανισμὸς σ. 108, 109.
 ἄκυρα σ. 272.
 ζωὴ σ. 281.
 —Μυστηριακὴ κοινωνία καὶ Παπισμὸς σ.
 152 - 153, 154.

Ν'.

- Ναζιραῖοι σ. 39.
 —Ναοδομία σ. 69, 191, 215 - 216, 280.
 —Ναὸς σ. 263, 265.
 εἰωτικά σ. 281.
 ΠΣΕ 142.
 Παπισμὸς σ. 79.
 Σωτήριος σ. 215 - 216.
 —Ν. Ὑόρκη σ. 135.
 —Νεκτάριος, ἅγιος σ. 221.
 —Νεόφυτος Μεταξᾶς σ. 214.
 —Νεόφυτος ΣΤ' Κων) πόλεως σ. 99.
 —Νεολαία καὶ Οἰκουμενισμὸς σ. 132.
 —Νεστοριανισμὸς σ. 51 - 53, 58, 171, 282,
 292.
 Ἀγγλικανισμὸς σ. 107.
 —Νεστόριος σ. 51.
 —Νηστεία.
 Εἰκονομαχία σ. 61.
 Οἰκουμενισμὸς σ. 266.
 —Νήφατε σ. 203, 204.
 —Νικολαΐται σ. 40.
 —«Νόμισμα τῆς ἀγάπης» σ. 249.
 —Νόσος σ. 13.
 —Νοῦς σ. 31, 50.

Ο'.

- Οικοδομὴ Ἐκκλησίας καὶ κεινοτομία σ.
 275 - 276, 277.
 —Οἰκονομία καὶ δόγμα σ. 269, 270, 271,
 272.
 —Οἰκονόμος Κ. ἐξ Οἰκονόμων σ. 211, 216,
 256.
 —Οἰκουμενικὴ Κίνησις σ. 123 - 159, 187,
 274.
 «ἐκκλησιαί» σ. 127.
 «ἱεραποστολή» σ. 120.
 κατευθυνομένη σ. 134.
 κόσμος σ. 122 - 123.
 ὀργάνωσις σ. 130.
 Ὁρθοδοξία σ. 227 ἐξ., 230, 241, 284.
 Παπισμὸς σ. 150, 151.
 πίστις σ. 178 - 180.
 —Οἰκουμενικὴ Σύνοδος Ζ' ἐν τῇ Δύσει σ.
 85, 86.
 —Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον.
 Οἰκουμενισμὸς 227 ἐξ., 232 - 233.
 ΠΣΕ σ. 133 - 134.
 Παπισμὸς σ. 247 - 254.
 —«Οἰκουμενικός», ὡς ὄρος σ. 120, 142.
 —Οἰκουμενισμὸς.
 ἀγάπη 165 - 166.
 σῖρεσις σ. 7, 171, 180.

- αίρέσεις σ. 94.
 αίρετικοί σ. 198 - 199.
 αλλόθρησκοι σ. 199 - 200.
 άνθρωποκτόνος σ. 196.
 άντι - έκκλησία σ. 161.
 διάβολος σ. 184 - 187, 191, 203-204.
 διωγμός σ. 303 - 304.
 θηρίον έκ τής γής σ. 184 - 187.
 Έκκλησία σ. 161, 173, 174, 179, 180, 186 - 187, 195 - 196, 203-204.
 ένότης σ. 164 - 165.
 έξωεκκλησιαστικός σ. 121 - 122, 168.
 «έσχατον πτώμα» σ. 180.
 «Ιεραποστολή» σ. 200.
 Μανιχαϊσμός σ. 94.
 μέγιστον κακόν σ. 195 - 196.
 οίκουμένη σ. 201.
 Όρθοδοξία σ. 163 - 164, 174, 198.
 πανάιρεσις σ. 141, 180.
 «Πανορθόδοξος Σύνοδος» σ. 284.
 Παπισμός σ. 143 - 159.
 πλάνος σ. 198 - 201.
 σημασία σ. 195 - 204.
 σωτηρία έν Χριστώ σ. 196.
 τί έστι σ. 159 - 204.
 χαρακτηρισμός 159 - 204.
 Χριστιανοί σ. 186 - 187.
 Χριστός σ. 196.
 ώς όρος σ. 120, 142.
 —Οίκουμενισται και διάβολος σ. 252.
 —Οίκουμενιστής και Χριστιανός σ. 196 - 197, 198.
 —Όλνταμ Ίωσήφ σ. 133.
 —Όμοιομορφία σ. 107, 191.
 —Όμοιουσianoί σ. 57 - 58.
 —Όμολογία Λουκάρεως σ. 208.
 —Όμολογία πίστεως σ. 32, 159 - 160, 209, 239, 288, 289, 304.
 θεωρία τών κλάδων σ. 131.
 οίκουμενιστική σ. 234, 239.
 —Όμοσπονδιακόν Συμβούλιον τών «Έκκλησιών» σ. 121.
 —Όξφόρδεις κίνησις σ. 99 - 100.
 —Όργανισμός τών Συνεργαζομένων Συμβουλίων τών Έκκλησιών έν τή Βρετανική και Γερμανική Αύτοκρατορία πρós Προαγωγήν Φιλικών Σχέσεων μεταξύ τών δύο Λαών σ. 121.
 —Όργανον σ. 276.
 —Όργανώσεων διάσπασις σ. 233.
 —Όργανώσεων παρεκκλίσεις σ. 222-224.
 —Όργανώσεις.
 Έκκλησία σ. 222.
 Οίκουμενισμός σ. 223 - 224.
 προτεσταντικάι σ. 102 - 105.
 ΧΑΝ σ. 223.
 χριστιανικάι σ. 221 - 224.
 —Όργάνωσις άδογματίστος σ. 105.
 —Όρθοδοξία.
 αίρεσις σ. 245 - 246.
 Οίκουμενισμός σ. 138, 262, 164, 174.
 παπικός Οίκουμενισμός σ. 205 - 207.
 προτεσταντικός Οίκουμενισμός σ. 207 - 247.
 —Όρθόδοξοι.
 Άγγλικανοί σ. 228, 229, 230, 231, 236 - 237.
 αίρετικοί σ. 297 - 298.
 διάσπασις σ. 245 - 246.
 ένωσις σ. 227, 300 - 301.
 Οίκουμενισμός σ. 164, 198, 205 - 287, 227 - 287.
 παπικός Οίκουμενισμός σ. 247 - 254.
 προτεσταντικός Οίκουμενισμός σ. 227 - 247.
 κήρυκες Οίκουμενισμού σ. 234 - 235.
 —Όρθόδοξος και Οίκουμενιστής σ. 299 - 300.
 —Όρθολογισμός σ. 171, 172, 202.
 θεολογία αίρετικών σ. 293.
 —Όρια Έκκλησίας σ. 191, 228, 288.
 —Όροι δογματικοί σ. 69, 191, 238 - 239.
 —Όρων άλλαγή σ. 251, 266, 268, 282.
 —Ούμανισμός σ. 172.
 —Una Sancta σ. 113.
 —Ούνις σ. 146, 153 - 155.
 —Ούνιται σ. 225.
 —Ουράνια και επίγεια σ. 281.
 —Ουσιώδη και ένότης σ. 114, 115, 116.

Π΄.

- Παγκόσμια συμβούλια σ. 120.
 —Παγκόσμια συνέδρια σ. 120.
 —Παγκόσμιον Συμβούλιον τής Χριστιανικής Εκπαιδύσεως και Όργανώσεως του

- Κυριακοῦ Σχολείου σ. 103.
- ΠΣΕ σ. 133 - 143, 170.
- Ἀγγλικανισμὸς σ. 134 - 135, 136 - 137, 138, 139, 140, 141.
- ἀπιστία σ. 140.
- βάσις σ. 136 - 137, 141 - 142.
- Γενεὴ ἔδρα σ. 139.
- Γενικὴ Συνέλευσις σ. 135 - 139, 140 - 141.
- διοργάνωσις σ. 142 - 143.
- Ἐκκλησία σ. 139, 140, 141, 142, 179.
- ἐνότης σ. 140 - 141.
- θεωρία τῶν κλάδων σ. 137, 139 - 140, 140 - 141.
- Ἰδρυσις σ. 134, 135 - 139.
- «Ἱεραποστολή» σ. 120.
- «Κοινωνία τῶν Ἐκκλησιῶν» σ. 141.
- κόσμος σ. 138.
- μετάνοια σ. 141.
- μινιμαλισμὸς σ. 137.
- Ὁρθοδοξία σ. 138, 140, 142.
- Ὁρθόδοξοι σ. 244, 298.
- Ὁρθόδοξοι Ἐκκλησίαι σ. 241.
- «Παγκόσμιος Ἐκκλησία» σ. 139, 140.
- παγκόσμιος κοινωνία σ. 141.
- Παράδοσις σ. 141.
- πίστις σ. 136, 137, 179.
- Προτεσταντισμὸς σ. 136, 138.
- συγκρητισμὸς σ. 138.
- Τετράπλευρον τοῦ Λάμπειθ σ. 138.
- ὕπακοή σ. 141.
- Παγκόσμιον συνέδριον σ. 124.
- Παγκόσμιος Ἐνωσις Χριστιανικῶν Ἀδελφοτήτων Νέων (XAN) σ. 102.
- Παγκόσμιος Ἐνωσις Χριστιανῶν Νεανίδων (XEN) σ. 102.
- Παγκόσμιος Κίνησις Ζωῆς καὶ Ἐργασίας (ZE) σ. 122 - 128.
- «Παγκόσμιος Κίνησις Πίστεως καὶ Τάξεως» (ΠΤ.) σ. 128 - 133.
- Παγκόσμιος Κοινωνία σ. 141.
- Παγκόσμιος Ὁργάνωσις τοῦ Κυριακοῦ Σχολείου σ. 103.
- «Παγκόσμιος Σύνδεσμος» σ. 121 - 123, 178.
- «Παγκόσμιος Σύνδεσμος Διεθνoῦς Φιλίας διὰ τῆς Θρησκείας» σ. 122.
- «Ὁ Παγκόσμιος Σύνδεσμος πρὸς Προαγωγὴν Διεθνoῦς Φιλίας διὰ τῶν Ἐκκλησιῶν» σ. 121.
- «Ὁ Παγκόσμιος Σύνδεσμος τῶν Ἐκκλησιῶν πρὸς Προαγωγὴν Διεθνoῦς Φιλίας» σ. 121.
- Παγκόσμιος Χριστιανικὴ Φοιτητικὴ Ὁμοσπονδία σ. 103.
- Παγκοσμιοῦ Συνέδριον σ. 123, 130.
- Παγώνης Κ. σ. 229, 231.
- Παλαιοκαθολικοὶ σ. 228, 229.
- Παιδεία σ. 217.
- Εἰκονομαχία σ. 61.
- Οἰκουμενισμὸς σ. 104, 105.
- Παλαιὰ Διαθήκη σ. 61, 62.
- Πανθησκεία σ. 173, 251.
- παπικὸς Οἰκουμενισμὸς σ. 155 - 156.
- Πανορθόδοξος Διάσκεψις Γενεῦης Δ' σ. 283, 284.
- Πανορθόδοξος Διάσκεψις Ρόδου.
- Α' σ. 243, 283.
- Β' σ. 243, 248.
- Γ' σ. 243 - 247.
- Πανορθόδοξος Σύνοδος σ. 283 - 287.
- Παπαρρηγόπουλος Κ. σ. 224 - 225.
- Πάπας σ. 75 - 77, 172, 225.
- Ἀγγλικανισμὸς σ. 106.
- Οἰκουμενισμὸς σ. 170.
- Ὁρθόδοξοι σ. 244.
- Παῦλος ΣΤ' σ. 156, 250.
- Παπικὸς θεσμὸς σ. 75 - 77, 80.
- καινοτομία σ. 274.
- Παπισμὸς σ. 70 - 82, 94, 171, 172, 175, 202, 284.
- αἱρέσεις σ. 76 - 77.
- αἵρεσις σ. 73, 74, 80.
- εἰκονομαχία σ. 74.
- Ἐκκλησία σ. 74 - 75, 147, 149 - 150, 175.
- ζωὴ ἐν Χριστῷ σ. 93.
- θεωρία τῶν κλάδων σ. 151, 155.
- καταδίκη αὐτοῦ σ. 80 - 81.
- Μονοφυσιτισμὸς σ. 75.
- Νεστοριανισμὸς σ. 74 - 75.
- Οἰκουμενισμὸς σ. 143 - 159.
- Οἰκουμενισμὸς (Οἰκουμενικὴ Κίνησις) σ. 125, 132, 146 - 147, 147 - 148, 179 - 180.
- Οἰκουμενισμὸς (προτεσταντικὸς) σ. 143, 144, 145, 147, 150, 155, 156, 157 - 159, 177, 180.
- Ὁρθοδοξία σ. 146, 153 - 155, 156.
- παναίρεσις σ. 80, 254.

- Ρώμη σ. 155 - 156, 177.
 —Παπικός κόσμος σ. 175.
 —Παποκαισαρισμός σ. 77, 175 .
 —Παπουλάκης σ. 217.
 —Παράδεισος σ. 12 - 14.
 —Παράδοσις σ. 127, 243, 298.
 Ἰαγγλικανισμὸς σ. 107, 117.
 ἐν Ρωσίᾳ σ. 207.
 Οἰκουμενισμὸς σ. 162.
 ΠΣΕ σ. 141.
 Παπισμὸς σ. 78.
 Προτεσταντισμὸς σ. 89.
 —Παράκλητος σ. 40.
 —Παραπομπαί σ. 9.
 —Παρατηρηταί σ. 249 - 250.
 —Παρά φύσιν σ. 15, 22.
 —Παρεμβατισμὸς σ. 280 - 281.
 —Παρεμβολή Κυρίου σ. 223.
 —Παρσισμὸς σ. 44.
 —Πάσχα σ. 284.
 —Πατέρες σ. 29, 218, 223, 298.
 Λατινόφρονες σ. 206.
 ψευδωνύμου γνώσεως σ. 37.
 —Πατερική θεμελίωσις σ. 218.
 —«Πατερισμὸς» σ. 267, 282.
 —Πατριαρχεῖον.
 Ἰαλεξανδρείας σ. 254.
 Μόσχας σ. 207, 149.
 —Παυλικιανισμὸς σ. 94, 182.
 Μανιχαῖσμὸς σ. 61, 62.
 Μονοφυσιτισμὸς σ. 61.
 Παρσισμὸς σ. 61, 62.
 —Παυλικιανοί σ. 61 - 62, 85.
 —Παῦλος Σαμοσατεὺς σ. 42 - 43, 44, 47.
 —Πεπαιδευμένοι καὶ Οἰκουμενισμὸς σ. 224-226.
 —Περιβολή κλήρου σ. 191.
 —Περιεκτικότης σ. 127, 132, 268.
 Ἰαγγλικανισμὸς σ. 107, 109, 110-112, 115, 117.
 —Περίληπτικότης σ. 132.
 Ἰαγγλικανισμὸς σ. 111, 117.
 —Πίστις σ. 16, 304.
 Ἰαγγλικανισμὸς σ. 107, 108, 109, 110, 210.
 ἀδιταφορία σ. 190.
 ἀμαρτία σ. 35.
 ἀποδυνάμωσις σ. 189 - 192.
 ἀποσιώπησις σ. 118, 188 - 189.
 ἐνότης, ἔνωσις σ. 114, 145, 164-165, 173 - 174.
 Οἰκουμενισμὸς σ. 101, 114, 126, 128, 133, 141, 163 - 164, 173 - 174, 178 - 180.
 Μασσωνισμὸς σ. 96.
 ὀρθόδοξος σ. 29, 30 - 31, 32, 36 - 37, 298.
 ὀρθόδοξος καὶ ζωή σ. 36 - 37.
 ὀρθόδοξος τῶν Πατέρων σ. 29, 298.
 ΠΣΕ σ. 179.
 Παπισμὸς σ. 93, 145, 147 - 148, 152, 154 - 155.
 παραγκωνισμὸς σ. 178.
 προδληματισμὸς σ. 228.
 Προτεσταντισμὸς σ. 90, 93.
 σκοπὸς ἔσχατος σ. 178 - 179.
 σωτηρία σ. 30.
 —«Πίστις καὶ Τάξις» σ. 123, 128 - 133, 178 - 179.
 ΠΣΕ σ. 132 - 133.
 —Πλάτων σ. 246.
 —Πλατωνισμὸς σ. 44, 58.
 Ἰαπολλιναρισμὸς σ. 50.
 θεολογία αἱρετικῶν σ. 293.
 Μανιχαῖσμὸς σ. 44.
 —Πνεῦμα Ἅγιον σ. 47 - 49, 70 - 74, 81.
 —Πνευματομαχία σ. 47 - 49, 57 - 58, 171.
 Ἰαρειανισμὸς σ. 47.
 —Πόλεμος σ. 121.
 —Πολιτεία.
 Ἰαγγλικανισμὸς σ. 106 - 107, 116, 117.
 Εἰκονομαχία σ. 66 - 67.
 Ἰεκκλησία σ. 66.
 Ἰελλάδος σ. 217.
 Οἰκουμενισμὸς σ. 195, 200 - 201.
 Προτεσταντισμὸς σ. 86 - 87.
 —Πολιτειακρατία.
 Ἰεκκλησία Ἰελλάδος σ. 217, 219-220, 221, 222.
 θρησκεία σ. 122.
 —Πολιτικοὶ καὶ Ἰεκκλησία σ. 81 - 82.
 —Πολιτισμὸς καὶ Χριστιανισμὸς σ. 225, 226, 280 - 281.
 —Πόνος σ. 13.
 —Πορνεία σ. 40.
 —Πουριτανοί σ. 99.
 —Πρακτικὴ εὐσέβεια σ. 176.
 —Πρακτικὸς Χριστιανισμὸς σ. 99, 100, 260.

- Πρακτικότητα 128, 133, 298.
 Ἀγγλικανισμὸς σ. 107.
 πίστις σ. 128.
- Πράξεις σ. 13, 190.
- Προαίρεσις σ. 13, 14, 30, 31, 164.
- Προβλήματα
 Οἰκουμενισμὸς σ. 124, 125 - 126, 168, 201, 203.
 Χριστιανισμὸς σ. 280, 281.
- Προβληματισμὸς πίστεως σ. 228.
- Προπαρρασκευαστικὴ Διορθόδοξος Ἐπιτροπὴ σ. 283, 284.
- Προσαρμοστικότητα
 Ἀγγλικανισμὸς σ. 108, 110, 111 - 112.
 Οἰκουμενισμὸς σ. 170.
- Προσηλυτισμὸς σ. 129 - 130, 231.
 μεταφράσεις Γραφῆς σ. 256.
 Παπικὸς σ. 207.
 Προτεσταντικὸς σ. 214, 215.
- Προσκύνησις εἰκόνων σ. 68 - 69.
- Προτεστάνται
 δὲν εἶναι Χριστιανοὶ σ. 92 - 93.
 ζωὴ ἐν Χριστῷ σ. 93.
- Προτεσταντικὸς Οἰκουμενισμὸς καὶ Παπικὸς Οἰκουμενισμὸς σ. 143, 144, 145, 147, 150, 155, 156, 157 - 159.
- Προτεσταντισμὸς σ. 82 - 94, 171, 172, 175, 202, 284.
 αἵρέσεις σ. 94.
 ἐθελοθρησκεία σ. 88.
 Εἰκονομαχία σ. 84 - 87.
 Ἐκκλησία σ. 94, 175.
 ἐνότης σ. 176.
 ἔργα σ. 93.
 κόσμος σ. 90, 91.
 Μανιχαϊσμὸς σ. 93.
 Μονοφυσιτισμὸς σ. 85.
 Οἰκουμενισμὸς σ. 92, 98 - 143, 175.
 Ὁρθοδοξία σ. 88.
 Παπισμὸς σ. 83, 88, 90 - 91.
 πίστις σ. 175, 176.
 πολιτεία σ. 86 - 87, 91 - 92^c
- Προφηταπόστολος σ. 179.
- Πρωτεῖον παπικὸν καὶ Οἰκουμενισμὸς σ. 144 - 145.
- Πρωτόπλαστος σ. 12 - 14.
- Πτώσις σ. 33, 34.
- Πυθαγόρας σ. 39.
- «Πύλαι ἄβου», σ. 252.

Ρ'.

- Ράσον σ. 264.
- Ρωμαντισμὸς καὶ Οἰκουμενισμὸς σ. 99.
- Ρώμη σ. 156, 170.
- Ρωσία σ. 207, 256.
- Ρωσικὴ Ἐκκλησία σ. 207 - 208.

Σ'.

- Σαβελλιανισμὸς σ. 49.
- Σαβέλλιος σ. 41 - 42, 44.
- Σαμπεζὺ σ. 283.
- Σιγὴ πίστεως σ. 159 - 160, 203.
- Σίλβεστρος Ἀλεξανδρείας σ. 207.
- Σίμων ὁ Μάγος σ. 40.
- Σιωνισμὸς σ. 284.
 Μασσωνισμὸς σ. 97.
 Οἰκουμενισμὸς σ. 184.
- Σιωπὴ
 Θεολόγων σ. 288.
 πίστις σ. 159 - 160.
- Σκοπιμότης
 Ἀγγλικανισμὸς σ. 110.
 ἀλήθεια σ. 57 - 58.
 κόσμος σ. 122.
- Σκοποὶ κοσμικοὶ Οἰκουμενισμοῦ σ. 168 - 169.
- Σημασία Οἰκουμενισμοῦ σ. 195 - 204.
- Σόδεριμπλομ σ. 123, 125, 133.
- Σόδομα καὶ Γόμορρα σ. 201 - 203.
- Σοφία σ. 289.
- Σταυρὸς σ. 20, 68, 185.
- Στελέχη καὶ διαπαιδαγώγησις σ. 193.
- Στενοκέφαλοι σ. 167.
- Στρατὸς τῆς Σωτηρίας σ. 100.
- Στωϊκὴ φιλοσοφία σ. 41.
 αἵρέσεις σ. 49.
- Στωϊκοὶ σ. 44.
- «Στῶμεν καλῶς» σ. 297 - 304.
- Συγκατάθεσις καὶ δόγμα σ. 269, 270, 271, 272.

- Συγκρητισμός σ. 132, 180.
 Ἀγγλικανισμοῦ σ. 116, 108, 110 - 117.
 δογματικὸς σ. 108, 110 - 117.
 θρησκευτικὸς σ. 40, 180.
 Μανιχαϊσμοῦ σ. 41, 116.
 Οἰκουμενισμὸς σ. 180 - 184.
 ΠΣΕ σ. 138.
 Παπισμὸς σ. 150.
 φιλοσοφικὸς σ. 180.
- Συγχρονισμὸς σ. 279 - 283.
 Εἰκονομαχία σ. 281 - 282.
- Σύγχυσις Ὁρθοδόξων σ. 214 - 216.
- Συζήτησις
 δόγμα σ. 124, 125, 132, 169, 188.
 Οἰκουμενισμὸς σ. 169.
 Παπισμὸς σ. 150.
 πίστις σ. 128.
- Συμβιβασμὸς σ. 132.
 Ἀγγλικανισμὸς σ. 110 - 111, 117.
 Ὁρθοδοξίας καὶ αἱρέσεων σ. 57 - 58.
- Σύμβολον τῆς Πίστεως σ. 130, 137.
 Ἀγγλικανισμὸς σ. 108, 109, 110.
 Λατινόφρονες σ. 206.
 Οἰκουμενισμὸς σ. 132.
- Συμβούλια τοπικὰ Προτεσταντῶν σ. 117 - 120.
- Συμεὼν Στυλίτης σ. 261.
- Συμμελέτη σ. 127, 238.
- Συμπόσια σ. 190, 298.
- Συμπροσευχή σ. 127, 189, 190, 238, 295.
 Παπισμὸς σ. 150, 152.
- Συναγελασμὸς σ. 189, 190.
- Συναλληλία σ. 222.
- Συνάντησις πάπα Ἀθηναγόρου σ. 248, 250.
- Σύνδεσμος Παγκόσμιος σ. 121 - 123.
- Σύνδεσμος Προτεσταντῶν σ. 106.
- Συνεῖδησις οἰκουμενική σ. 139.
- Συνέλευσις τοῦ ΔΙΣ σ. 250.
- Συνεργασία σ. 298.
 κοσμική σ. 138.
 Οἰκουμενισμὸς σ. 120, 130, 131, 138.
 πίστις σ. 128.
 πρακτική σ. 124, 125, 126.
 φιλαireτική σ. 118.
- Σύνεσις σ. 218 - 220.
- Συντηρητικότης καὶ Ἀγγλικανισμὸς σ. 107.
- Συνδικαλισταὶ σ. 99.
- Συνέδρια σ. 190, 232.
 Ἀγγλικανισμοῦ σ. 116.
 διαπαιδαγωγήσις σ. 192 - 193.
 ΔΙΣ σ. 119 - 120.
 ΖΕ σ. 125 - 128.
 «Ἱεραποστολικά» σ. 129 - 120, 178.
 Λάμπεθ σ. 129, 231.
 Οἰκουμενισμὸς σ. 130, 131 - 132.
 134 - 135, 139, 298.
- «Συνέδριον ἐπὶ τῆς Ἐκκλησίας, τῆς Κοινωνίας καὶ τῆς Πολιτείας» σ. 127.
- Συνέδριον Παγκοσμίου Χριστιανικῆς Φοιτητικῆς Ὁμοσπονδίας ἐν Κων/πόλει σ. 229.
- «Συνέδριον Πανορθόδοθον» τοῦ 1923 σ. 236.
- Συνέδριον Ρόδου τῆς ΚΕ τοῦ ΠΣΕ τοῦ 1959 σ. 141, 242 - 243.
- Συνοδικὴ Ἐγκύκλιος τοῦ 1920 σ. 133 - 134.
- Σύνοδος σ. 283 - 284.
 Ἀγγλικανισμὸς σ. 109, 116.
 Β' Βατικανή σ. 148 - 156, 170.
 διάσκεψις σ. 243.
 Οἰκουμενισμὸς σ. 162, 238, 285 - 286, 295.
 ὀρθόδοξος σ. 284, 302 - 303.
 «πανορθόδοξος» σ. 283 - 287.
 Φλωρεντίας σ. 206.
 1593 σ. 207.
- Συνόπαρξις
 ἀθύπαρξια σ. 126 - 127.
 κακοδοξίων σ. 104.
 Ὁρθοδοξίας καὶ αἱρέσεως σ. 215.
- Σχετικοκρατία σ. 172, 173.
- Σχίσμα σ. 29, 247.
- Σχολαὶ σκέψεως Ἀγγλικανισμοῦ σ. 106.
- Σχολαστικὴ θεολογία σ. 78.
 Λατινόφρονες σ. 206.
- Σχολαστικισμὸς ευζαντινὸς σ. 206.
- Σωματεία σ. 217 - 224.
 μετάφρασις Γραφῆς σ. 256 - 257.
- Σωτηρία ἐν Χριστῷ σ. 17 - 34, 46, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54 - 55, 56 - 57.
 Ἐκκλησία σ. 28, 34.
 Οἰκουμενισμὸς σ. 168, 169, 196 - 198, 174.
- Σῶμα Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ σ. 20 - 21.

Τ'.

- Τακτική Οικουμενισμοῦ σ. 188 - 195.
παπικοῦ Οἰκουμενισμοῦ σ. 145 - 148.
- Τάμα τοῦ Ἔθνους σ. 215 - 216.
- Τάξις ἐκκλησιαστικῆ σ. 34.
- Ταπεινοφροσύνη σ. 266.
- Τεκτονισμὸς σ. 95 - 97.
- Τελείωσις σ. 33.
- Τέμπελ Γουττλιαμ σ. 132, 135.
- Τέμπλον σ. 263 - 264, 276.
- «Τετράπλευρον τοῦ Λάμπεθ» σ. 107 - 116, 160.
ἄρθρα αὐτοῦ σ. 108.
μινιμαλισμὸς σ. 173 - 174.
Οἰκουμενισμὸς σ. 132, 177.
ΠΣΕ σ. 138.
- Τιμωρίαι αἰρετικῶν σ. 235 - 236.
- «Τοπικὰ Συμβούλια Ἐκκλησιῶν» σ. 117-120, 136, 178.
- Τόπος καὶ Ἀγγλικανισμὸς σ. 111.
- Τούφτ Βίσερ σ. 135, 136, 244.
- Τραγοῦδι σ. 280.
- Τρακτάριοι σ. 99 - 100.
- Τράπεζα ἀγία σ. 212, 214, 265, 275.
- Τριαδικὸς Θεὸς σ. 41 - 43, 45 - 49.
ΠΣΕ σ. 141 - 142.
- Τροχοφόρα καὶ κλῆρος σ. 264 - 265.
- Τρυφή παραδείσου σ. 12 - 14.
- Τσίντσενδορφ σ. 99.
- Τύποι σ. 30, 62 - 63, 69, 223, 276 - 279.
δόγμα σ. 223.
ἐκ Θεοῦ σ. 278 - 279.
εὐσέβεια σ. 64 - 65, 279, 281.
ζωή σ. 279 - 281.
καινοτομία σ. 274.
Οἰκουμενισμὸς σ. 162.
Παπισμὸς σ. 276.

Υ'.

- Υἱοὶ Θεοῦ σ. 26.
- Υλισμὸς σ. 202.
ἐν Ἑλλάδι σ. 217.
- Υμνογραφία σ. 69.
- Υπακοή καὶ Οἰκουμενισμὸς σ. 141.
- Υπερβολικοὶ σ. 167.
- Υπὲρ φύσιν σ. 22.
- Υποστατικὴ ἔνωσις σ. 52, 53.
- Υποταγή καὶ Οἰκουμενισμὸς σ. 120.
- «Υψηλὴ Ἐκκλησία» σ. 106.

Φ'.

- Φανατικοὶ σ. 167.
- Φανατισμὸς σ. 273.
Ἀγγλικανισμὸς σ. 110.
- Φαντασία σ. 16.
- Φαρμακίδης Θεόκλητος σ. 211, 256, 295.
- Φθόνος σ. 14.
- Φιλανθρωπία
καινοτομία σ. 265.
Οἰκουμενισμὸς σ. 135.
- Φιλία
θεωρία τῶν κλάδων σ. 131.
ἀγάπη καὶ Οἰκουμενισμὸς σ. 129.
διεθνῆς σ. 121, 122.
δόγμα σ. 127.
- Filioque σ. 70 - 74, 274.
Λατινόφρονες σ. 206.
- Προτεσταντισμὸς σ. 87 - 88.
- Φιλοσοφία σ. 171, 172.
αἱρέσεις σ. 49.
θεολογία αἰρετικῶν σ. 293.
Λατινόφρονες σ. 206.
- Φιλοσοφικὴ καὶ Ἐκπαιδευτικὴ Σχολὴ τοῦ Λόγου σ. 217, 218.
- Φλαμιᾶτος Κοσμᾶς σ. 217.
- Φόρμουλα σ. 115, 136.
- Φρόνημα θρησκευτικὸν καὶ ἐθνικὸν Ἑλλάδος σ. 217.
- Φροῦδικὴ θεωρία σ. 202 - 203, 265.
- Φυγομαχία Οἰκουμενισμοῦ σ. 189.
- Φυσιοκρατία σ. 278.
- Φῶτα σ. 68.
- Φώτιος Μ. σ. 247.

Χ'.

- Χάνσεν Θεόφιλος σ. 215.
 —Χαρκτηρ
 Ἰαγγλων καὶ Ἰαγγλικανισμὸς σ. 107.
 Οἰκουμενισμοῦ σ. 171 - 187.
 —Χάρις σ. 33, 49.
 Ἰαναστάσεως σ. 21 - 22.
 —«Χθαμαλή Ἰεκκλησία» σ. 106.
 —Χιλιασμὸς σ. 184, 284.
 —XAN σ. 102 - 105.
 —XEN σ. 102 - 105.
 —Χριστιανική Φοιτητική Κίνησις σ. 103, 104.
 —«Χριστιανική Φοιτητική Ἰομοσπονδία» σ. 119.
 —Χριστιανικόν, τί ἐστι σ. 164.
 —Χριστιανισμὸς σ. 46.
 Ἰαγγλικανισμὸς σ. 115, 117.
 ἀλλαγὴ σ. 251, 266.
 ζωὴ ἐπίγειος σ. 281.

- Οἰκουμενισμὸς σ. 164, 128, 282.
 ΠΣΕ σ. 137.
 πρακτικὸς σ. 128.
 συγχρονισμὸς σ. 279 - 283.
 —Χριστιανὸς
 αἱρετικοὶ σ. 46 - 47.
 γνήσιος σ. 34, 302, 303.
 Οἰκουμενισμὸς σ. 164.
 Οἰκουμενιστῆς σ. 196 - 197, 198.
 Ἰορθόδοξος σ. 32 - 34.
 —Χριστὸς σ. 184 - 185.
 Εὐρώπη σ. 171 - 172.
 —Χριστοτόκος σ. 52, 53, 60 .
 —Χρόνος σ. 280, 282 - 283.
 Ἰαγγλικανισμὸς σ. 111.
 εἰδωλολατρία σ. 282.
 —Χρυσόστομος Παπαδόπουλος, Ἰαρχιεπί-
 σκοπος Ἰαθηνῶν σ. 220, 230.

Ψ'.

- Ψαλμωδία σ. 215, 262.
 ἐν Ρωσίᾳ σ. 207.
 «μουσειακὸν εἶδος» σ. 264.
 Τοῦρκοι σ. 264.

- Ψεῦδος σ. 16.
 —Ψιττακοὶ τοῦ Ἰαφέθου σ. 193.
 —Ψυχὴ σ. 50.
 —Ψυχολογία σ. 202, 289.

Ω'.

- Ἰαφέλεια σ. 289.

ΤΙΝΑΞ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ	σελ.	7 - 9
--------------------	------	-------

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄.

Η ΕΝ ΧΡΙΣΤΩ ΣΩΤΗΡΙΑ ΗΜΩΝ »	11 - 34
1. Η ΕΝ ΑΔΑΜ ΠΤΩΣΙΣ	» 11 - 17
2. Η ΕΝ ΧΡΙΣΤΩ ΣΩΤΗΡΙΑ	» 17 - 34

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β΄.

Η ΕΝ ΧΡΙΣΤΩ ΣΩΤΗΡΙΑ ΚΑΙ ΑΙ ΑΙΡΕΣΕΙΣ »	35 - 94
1. Η ΑΙΡΕΣΙΣ	» 35 - 38
2. ΑΙ ΑΙΡΕΣΕΙΣ	» 38 - 94
α) Πρώται αίρέσεις	» 39 - 44
β) Ἀντιτριαδικαὶ αίρέσεις	» 45 - 49
γ) Χριστολογικαὶ αίρέσεις	» 50 - 59
δ) Ἀντικκλησιαστικαὶ αίρέσεις	» 59 - 94
I. Ἡ Εἰκονομαχία	» 60 - 70
II. Ὁ Παπισμὸς	» 70 - 82
III. Ἡ Διζμηρτύρησις ἢ Προτεσταντισμὸς	» 82 - 94
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	» 95 - 97

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ΄.

Ο ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΣΜΟΣ »	98 - 287
-------------------	----------

ΤΜΗΜΑ ΠΡΩΤΟΝ

Η ΑΝΑΔΥΣΙΣ ΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΣΜΟΥ ΕΚ ΤΟΥ ΑΙΡΕΤΙΚΟΥ ΚΟΣΜΟΥ »	98 - 204
1. ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΣΜΟΥ	» 98 - 159
α) Ὁ Οἰκουμενισμὸς ἐν τῷ προτεσταντικῷ κόσμῳ	» 98 - 143
I. Κακόδοξοι ιδέαι περὶ ἀδογματίστου καὶ διοικητικῆς ἐνότητος . .	» 99 - 101
II. Παγκόσμιαι προτεσταντικαὶ ὀργανώσεις ἐξωτερικῆς ἐνότητος . .	» 102 - 105
III. Ἐνώσεις προτεσταντικῶν αίρέσεων	» 105 - 106

IV. Ὁ Ἀγγλικανισμὸς	Σελ.	106 - 117
V. Ἐνώσεις αἰρετικῶν συμβουλίων	»	117 - 120
VI. Ὁ «Παγκόσμιος Σύνδεσμος»	»	121 - 123
VII. Ἡ «Οἰκουμενικὴ Κίνησις» ἢ «Οἰκουμενισμὸς»	»	123 - 143
β) Ὁ Οἰκουμενισμὸς ἐν τῷ παπικῷ κόσμῳ	»	143 - 159
2. ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΣΜΟΥ	»	159 - 204
α) Βάσεις τοῦ Οἰκουμενισμοῦ	»	159 - 171
I. Ἡ ἀπιστία	»	159 - 162
II. «Τὸ πνεῦμα τοῦ κόσμου»	»	163 - 169
III. Ὁ ἄνθρωπος	»	169 - 171
β) Χαρακτὴρ τοῦ Οἰκουμενισμοῦ	»	171 - 187
I. Τὸ αἰρετικὸν ρεῦμα τοῦ Ἀρειανισμοῦ καὶ ὁ Οἰκουμενισμὸς	»	171 - 174
II. Τὸ αἰρετικὸν ρεῦμα τοῦ Μονοφυσιτισμοῦ καὶ ὁ Οἰκουμενισμὸς	»	174 - 177
III. Ἡ θάσσι τῶν αἰρέσεων περαιτέρω ἀνάπτυξις τοῦ Οἰκουμενισμοῦ	»	177 - 180
IV. Ὁ μανιχαϊκὸς καὶ μασσωνικὸς συγκρητισμὸς καὶ ὁ Οἰκουμενισμὸς	»	180 - 184
V. «Ἄλλο θηρίον ἀναβαῖνον ἐκ τῆς γῆς»	»	184 - 187
γ) Τακτικὴ τοῦ Οἰκουμενισμοῦ	»	188 - 195
δ) Σημασία τοῦ Οἰκουμενισμοῦ	»	195 - 204

ΤΜΗΜΑ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

Η ΗΤΤΑ ΤΩΝ «ΑΓΙΩΝ» 205 - 287

1. Η ΠΑΡΑΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΟΡΘΟΔΟΣΩΝ	»	205 - 254
α) Οἱ Λατινόφρονες	»	206 - 207
β) Προτεσταντικαὶ παρεκκλίσεις	»	207 - 208
γ) Ἡ ἀγγλικανικὴ διάδρωσις τῶν Ὁρθοδόξων	»	208 - 210
δ) Ἡ ἐν Ἑλλάδι εἰκονομαχικὴ μεταρρύθμισις τῆς Ἀντιδασιλείας	»	210 - 216
ε) Τὰ χριστιανικὰ σωματεῖα καὶ ὀργανώσεις	»	217 - 224
στ) Οἰκουμενιστικαὶ ἀπόψεις πεπαιδευμένων	»	224 - 226
ζ) Ὁρθόδοξοι μετέχουν εἰς τὴν Οἰκουμενιστικὴν Κίνησιν	»	227 - 254
I. Συμμετοχὴ Ὁρθοδόξων εἰς τὴν προτεσταντικὴν Οἰκουμενικὴν Κίνησιν	»	227 - 247
II. Ὁρθόδοξοι καὶ παπικὴ Οἰκουμενικὴ Κίνησις	»	247 - 254
2. ΕΝΕΡΓΕΙΑΙ ΟΡΘΟΔΟΣΩΝ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΣΤΙΚΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΟΣ	»	254 - 268
α) Μεταφράσεις τῆς Ἀγίας Γραφῆς καὶ κήρυγμα	»	254 - 259
β) Μεταφράσεις διδλίων ἑτεροδόξων	»	259 - 262
γ) Ρεῦμα καινοτομιῶν πρὸς τὸ «ἔσχατον πτώμα»	»	263 - 268
3. ΚΑΚΟΔΟΣΟΙ ΘΕΩΡΙΑΙ ΓΙΝΕΡ ΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΣΜΟΥ	»	268 - 283
α) Ἡ θεωρία τῆς μεσότητος ὡς πρὸς τὰ δόγματα	»	268 - 269
β) Ἡ θεωρία τῆς οἰκονομικῆς ἐνώσεως	»	269 - 272
γ) Ἡ θεωρία τῶν ἐκκλησιαστικῶν καινοτομιῶν	»	272 - 276

δ) Ἡ θεωρία τῶν ρεόντων ἐκκλησιαστικῶν τύπων	Σελ.	276 - 279
ε) Ἡ θεωρία τοῦ συγχρονισμένου Χριστιανισμοῦ	»	279 - 283
4. «Ἡ ΜΕΓΑΛΗ ΠΑΝΟΡΘΟΔΟΕΟΣ ΣΥΝΟΔΟΣ»	»	283 - 287

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ΄.

ΠΑΡΕΚΚΛΙΣΙΣ ΚΑΙ ΜΕΤΑΝΟΙΑ	»	288 - 304
1. Ἡ ΠΑΡΕΚΚΛΙΣΙΣ ΤΗΣ ΘΕΟΛΟΓΙΑΣ ΕΝ Τῇ ΟΡΘΟΔΟΕΙΑ:	»	288 - 296
2. «ΣΤΩΜΕΝ ΚΑΛΩΣ, ΣΤΩΜΕΝ ΜΕΤΑ ΦΟΒΟΥ»	»	297 - 304
Παραπομπαὶ	»	305 - 315
Πίναξ ὀνομάτων καὶ πραγμάτων	»	316 - 332
Πίναξ περιεχομένων	»	333 - 335
Παροράματα	»	336.

ΠΑΡΟΡΑΜΑΤΑ

- Ἐν σελ. 59, στ. 9, ἀντὶ περιπατεῖ, γράφε περιπατεῖ.
Ἐν σελ. 89, στ. 37, ἀντὶ Ἀπόκαλυψιν, γράφε Ἀποκάλυψιν.
Ἐν σελ. 92, στ. 16, ἀντὶ συντετριμμένην, γράφε συντετριμμένην.
Ἐν σελ. 132, στ. 13, ἀντὶ ἀνιθέτων, γράφε ἀντιθέτων.
Ἐν σελ. 144, στ. 33, ἀντὶ Ρωμῆς, γράφε Ρώμης.
Ἐν σελ. 255, στ. 26, ἀντὶ παρετράπησαν, γράφε παρετράπησαν.
Ἐν σελ. 255, στ. 39, ἀντὶ ἀποδεσμεύθησαν, γράφε ἀπεδεσμεύθησαν.
Ἐν σελ. 273, στ. 23, ἀντὶ ποτροπάς, γράφε προτροπάς.